

Annotatio nonnullorum librorum seu epistolarum Francisci Petrarche.

Vita Petrarche edita per Hieronymum Squarzacum Alexandrinum.
Epistole rerum senilium. C. xxvij. diuise in libris. xvij.
Item epistole. lvij. eiusdem poetæ: et aliorum.
Africa libri. viij.
Bucolicum carmen in duodecim eglogas distinctum.
Epistole metricæ ad barbatum. lxxij. et libri tres.
Testamentum suum.
Privilegium laureationis sue.

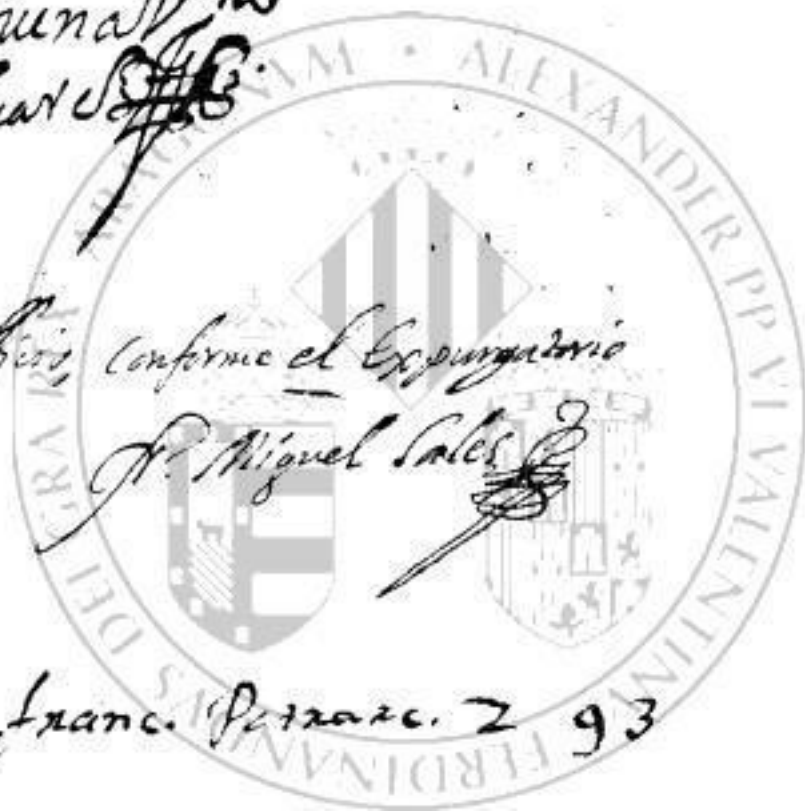
*scilicet Rehit - m
casar - magis -*

*ulmi et vltime
Alsonu Roma*

*Esta expurgada de lo superfluo el expurgatorio
del año 1640 por mandado del Sr. D. Juan de Borja
por mi
D. Juan de Borja
Juan de Borja*

*Revisada por Comisión del Sr. D. Juan de Borja conforme el Expurgatorio
del año 1707.
D. Miguel Sales*

Annotat. Franc. Petrarce. 2 93

Regitrum

† Annotatio C Vita	14 C Epistola ge impari res strage labores stificata
1 C Incipit est mora inuitus necessarium	15 olim ferri: at:ut 7 icorruptū, qui in
2 Illas querunt vir credas bil qō puluar	16 domū ptingere officinas
3 immo atq; giū. vn° ingz oculos	17 trāsbīt post hanc famulū
4 nra urbe huins acerbus ut qui	16 C Incipit Improbis Hac habuit
5 Idem dus ignoro ac odibilis exercitus	17 Lelins Romanum Quid potius
6 aduersus sua sorte parus difficile	18 Quem fontes At manes Aurea quot
7 profectus te reū ac pise tandem	19 Fallitur Italie Per maria Aduersis'
8 deus illum tāq; ardēter furgat	21 C Clarissimi Arge uale C Explicit Septa licet
9 mittimus medicis uera est	22 C Francisci Auda Et facinus Confectus
10 C Ad eundem reliquias tot salubres	23 Meq; laresq; Non audita Dic precor Amiffas
11 iudicio num sit quā regēdā	24 Obruor Ostendit Marcus
12 que te fil' 7 C Ad in con. more	
13 sedet/ q; animū in uicem currentibus	

Quiaterni. 18. cbar. 4.

Vita Francisci Petrarche

Vita Clarissimi viri Francisci Petrarche: per Hieronymum Squarçaticum Alexandrinum composita: ad Magnificū patricium Petrus Lontarenū q. Joannis rogerij filium.

q
 Vanq̄ nō sim nescius Francisci Petrarche vitam: haud facile scribi posse. Tamē onus hoc aggrediēdū mei muneris esse duco. Fateor: multos illam scriptitasse: sed multa sibi convenientia: seu negligentia: seu: q̄ nota illis non erant: scripta non esse conspexerim. Et tam caliginose nōnulla referunt: ut illum quem illustrare uoluerunt: non seruato scribēdi ordine obscurum potius reddiderunt. Itaq̄ indolui ipse mecum vicem tanti viri: ut qui litteras latinas per mille annos sopitas ad nos reuocauerit: sic ob literari: ferre nō potui. Et sicuti illi cogitatio multarum rerum: nouarū: et ueterū nunq̄ ieiuna fuit: Sic nos etiam (pro viribus) omnes eius partes attingemus: praesertim que memoratu digna videbunt. **F**uit igitur Franciscus petrarcha genere etruscus florentinus origine: et antiqua: et fortune mediocri patre Petracho matre Leta: et ad inopiam uergēte. Fuit in ea ciuitate scriba reformationum: quod officium cum dignitate multos exercuit annos. Sed cum factiosis (quibus semp ea ciuitas plena est) a quibus Dantes Alchierius paulo ante pulsus fuerat in suspensiones uenisset vna cū uxore exilio mulctatur. Arretius se contulit. Illic ibi in exilio filium peperit: et concepit. natus est anno a natali christiano supra millesimum trecentesimum quartum. xiiij. kal. sextilis ad auroram die lune: et in festo sancte Margarite tanto matris labore: et discrimine (et ut uerbis suis utar) ut non obstetricū modo sed medicorum iudicio diu exanimis haberetur. Tunc Cesareos fasces Albertus dux austrie inter germanos potens habebat: primum ibi annum: et nō integrū suae vite egit. Mater deinde multorum nobilium precibus exilio reuocata: infan-
 tulum in villam paternam secum detulit: loci nomē est Anchises in agro florentino. xiiij. milia passuum procul a ciuitate. Alter autē filius Ehirardus nomine. quia maior erat natus cum patre remāsit. Sperabant exules (quorum magna pars Arretium confugerat) in patriam reuerti. Ferebatur Albertus Austrie dux: quem supra nominauimus italiā petiturū: et ghibellinam factionem quam propitiā sibi habuerat in sedes paternas repositurū. Petrarcha cum matre ruri commoranti usq̄ in annū septimum enutritur. Petrarchus pater videns in patriam reditum incassum iri. Rure reuocata uxore: et filio: Pisas se trāstulit: sed prius tota Tuscia circūuagatus. Ferebatur puellus preualidi cuiusdam iuuenis dextra pannis obuolutus ne tenellū corpusculum aliquo tactu offenderetur. Et (ut ipse dicit) Non aliter q̄ Metabus Lamellam nodoso de stipite pendentem: ne periclitaretur baiulabatur. S3 iuuenis ipse in trāstū Arni flumis equus lapsu pedis genuflectitur. et ille in quibus dextris tenebatur labitur: et dum sibi creditum onus saluare nititur prope violētia gurgitis submergit. Erat igitur cum Pisas uenit annorum septem. octauū illic egit: cum tanta spe mirabilis probitatis: et laudis: ut ab omnibus desideraretur. Tantā ingenij famam pro indole consecutus est: ut inter equales

omnes excederet: et rumores puerorum ab eo tāq̄ magnus censor componebantur: tanto cum iudicio: et maturitate: ut ab oibus laudaretur. Erat facie pulchra: et eleganti: oculi uiuaces: ut corruscantes scintille. intuitus sapientie plenus: qui vigor representabatur: et grauitas. Lotus uo corp⁹: pro etatis initio decorum: et solidum: sic singula correspondebant membra. Quid de eius mirabili eloquentia dicam: que tanta esse demonstrabatur: ut quibuscūq̄ rebus uoluerit: ea uti posset. Quid: et summa rerum eius pueritiae ista fuit: que deinde gessit explicemus. Petrarchus pater cognoscēs in italia vitam degi non posse in galliam transalpinā proficiscendum est ratus: ut aliquid lucelli ad familiam nutriendam consequeretur. Nam mortuo Bonifacio octauo pont. Clemens Quin us successor fuit et eius sedem Auinioni posuerat. Omnes undiq̄ populi illuc confluebant. Sic: et ipse relicta pisa Auinionem petterit. Et q̄ onus inerat familie maritimū iter elegit: et nauigando haud procul Massilia naufragiū passus: et parū absuit quicquid tota familia submergeretur. In curia noue babilonis (ut ipse ait) tabellionatus officium exercuit: seu: ut aliqui uolunt mercaturam. Questus enim gratia Auinioni morabatur. Sed ob magnam hominum confluentiam: qui sedem apostolicam prosequerent. Nec ciuitas illa tante gentis ingluuie capax erat: proinde publico edicto factus fuit: q̄s haberet quisq̄ filios pariter pueros: et feminas: et gens: que incōmoda videretur proxima in oppida: et villas adduceret. Puer quoq̄ Franciscus. Carpentorias mittitur. Quod Auinioni ad orientem proximum est. Sed dū in hoc oppido per quatuor comoratus esset annos in quo quidem tempore litteras primum libare cepit. Inq̄ his Sabus urbibus grammaticam: dialecticam: atq̄ rhetoricam q̄stum in scolis percipi potest edidicit: de cuius ingenij acrimonia preceptores admirabatur: ut aliquod diuinum in illo intueretur: persepe patri dixerunt. Te beatus reputamus petracho: quādoquidem filium ad omnes disciplinas capescendum promptus habere ingenium genuisti. percre-
 scebat tunc temporis Dantis fama: et iam nonnulla sui libri demonstrabantur capita: qui illum magnum: et scientissimum virum: per ora doctorum hominum uolitare faciebant. Franciscus illi emulabatur: et incredibili ardore studiorū eius incende-
 debat. Inde ut iuriconsultus euaderet ad montē pesulanum (famosum est ob litterarum studia oppidum gallie transalpine) patri iussu: ut legibus studeret misit: et ius ciuile per quatuor continuos annos audiuit. preceptores habuit Joannem Caldarium bononiensem: et Bartholameum de ossa patria bergomensis iuriconsultos consumatissimos a quibus diligebatur. Sed parum ipse legibus studebat: non sponte etiam ad illas perdiscendas ductus fuerat: et magnus fuisse legum interpretis nisi proposito defuisset. Sūma ei⁹ delectatio haud quāquam in illis: Sed in Licerone: et Uirgilio: et historiis cognoscendis erat. Ius ciuile asperum insipidum rediosumq̄ esse dicebat. Inde ex monte pesulano Bononiā mittitur. Illic q̄ primum: cū Joanne Andrea: et Lino pistoriense: qui publice legibus profitebatur: in amicitia uenit: et quo vixerunt firmissimam habuit: Lynus humanitatis studia non ab

horrens: sed cui uacaret ocio prosequeretur: illis captus suauitate: sepe Franciscum secus habebat: nec desinebat etiam illum hortari: ut inceptum studium prosequeretur. Cui ille. Studium in quo me hortaris seruire officium reputo: et mancipium omnibus se prestat: qui illo utitur. Et si paterna non foret reuerentia: si post me curreret. (quia libertate uti cupio) non acceptarem. Quis est qui non dicat bec iura uenalia esse? et ad bene recteque uiuendum longe alijs studijs esse inferiora? Quid ad faciendum virum bonum ista conueniunt? Sed quis non uidet ad virtutem consequendam nihil pertinere? Sed cupidum magis: mendacem iracundumque hoïem reddunt? Quid mihi est de aq̄ arcenda disputare? Quid de stillicidio? Quid si ancille partus in fructibus censeatur? Quid si quis legata persolui teneatur? Quinetiam si testamentum septem testibus caruerit executioni mandetur: cum ista a legumlatoribus luculenter explicata sint. Vos uestris commendationibus omnia peruertitis: sunt commenta super commēta que indies noui legulei scribunt ut iam euenit ex hoc id quod ait comicus. Intelligendo nihil intelligant. Sed ut dignitati tue: et paterno amore morem geram persequare: et tempus non conterisse ostendam. (Sed quid nature urgentis euadet?) non poterat quidem facere quin eloquentie studia non prosequeretur. Excitabat multorum amicorum hortatione: qui et scriptas ab eo epistolas: et carmina laudarent: et in amplissima re ponebatur spe si in dicendo perseveraret: et sui temporis omnes superare: et antiquis se indubie adequaret. Crescebat idies eius laus: et fama: et ut aliquid dignum laude promeret a multis incitabatur. Si cuti illi qui iam Liceronis fundamenta: et disciplinam non alligebat. Pater autē: que de filio scerebantur: non placebant: quibus laudaretur. Sed exscandescens ira Bononiam pergit: et filio diris verbis increpato. Quid Liceronem? quid Virgilius? quid scriptores historiarum: et poetas denique omnes si bi facere posse dicebat? cum ad prosequendas opes non ualerent: sed ut fabelle: et somnia esse. Iuri autem civili studeret: quod amplissimum inde honorem: et fructum haberet hortabatur: et commonebat. Postea ignem accendi iussit: ut quotquot filius haberet libros Liceronis: et poetarum omnes combureret: et cum iam aliquos accensus ira igni mandasset: cum rhetoricā Liceronis: et Virgilij operam teneret: ut in flammam mitteret. Non amplius ferre potuit egregius iuuenis innocuos tali iniuria pati: genibus flexis lachrymisque precibus admixtis ut tantus nephas ne faceret: et a tanta indigna re abstineret: et si quid esset peccati a se: non ab illis claris uiris penas erigeret. exorat obtestatur adiurat: et patrem amplectitur osculatur pollicendo non amplius illos legere. Sed studium sibi impositum sequi: ex ijs patris iram placauit. Atque deinde quoad uixit pater iuri civili diligentius operas dedit. Solebat ipse admodum senex hanc historiam iocundissime narrare. Cui secundum et vigesimum haberet annum matrem amisit: de qua tanto dolore consternato: ut per aliquot menses stetit quod consolari non poterat. Non desuncte matris transacto anno patrem diem clausisse extremum audiuit. Indoluit satis: sed cum sciret semel moriendum esse omnibus: et resoluendum unde manauimus

cui imbecille hominis statum longa meditatione cogitasset eo merore se egere animo sustulit. Cui sui iuris factus esset: studia legum que oderat posuit: et quos amabat poetas: et oratores manibus sumpsit. Bononia igitur profectus. Auinionem reddiit. adiutus viatico a Thoma siculo Mesanensi a quo tanta prosequeretur beniuolentia: et amore: ut illum non secus quam fratrem haberet. Ibi iam late cognoscebatur per epistolas multas ad amicos scriptas familiaritas eius a magnis uiris expecti ceperat. Audientium quidem animos incitabat fama eius. Lata erat eius ingenij magnitudo tanta rerum humanarum ob id quod legerat diligentia: ut nihil quod esset memoratu dignum: ignorare uideretur: et non minus de ijs iocunde: quam subtiliter disputabat: ex quo euenit: ut quo maior quis esset in curia eo magis affectaret uirum hunc amatumque habere. Jacobo: et Joanni de Columna carus in primis fuit. ij fratres in curia uersabantur: et apud pontificem maximum cum nobilitate generis: tum nobilitate prelatore: ac rerum ecclesiasticarum notitia magni erant. Joannes cardinalis. Jacobus lubericensis episcopus erat: a quo in Uasconiam que antiquitus Aquitania dicebatur ductus est sub collibus pyreneis estatem prope celestem (ut ipse ait) multa: et domini: et comitum iocunditate transegit. Regresso in domo cardinalis per multos annos stetit: non quasi sub domino: sed sub patre: vno ne id quidem (ut Paulus Uergerius ait): sed cum fratre amantissimo imo secum: et in domo eius propria fuit. Post hec animus sibi persuasit: ut plura uideret: unde a saltu pyreneo: alpibusque que a rheno: et rhodano continetur. In qua quidem peregrinatione multa uidit: multa collegit: plurima notauit. Et quod summo ope delectauit Parisiū uidit: quod ue fabulosus: quid ue historicus: de illa urbe diceret intelligere noluit. Principes quoque in ista peregrinatione uiderat benigne ab omnibus suscipitur. ubique fama prenuicia de eius nomine conspicuum illum faciebat: et apud omnes ample: et liberaliter habitus est. Deinde Romam uisitatis eius urbis contemplande causa profectus: nam usque ab infantia urbem illam uidere flagrauerat: magnitudinemque eius: et omnem uetustatemque superest diligenter contemplant. a magnanimo illius familie genitore Stephano de columna susceptus: et in tanto honore: et amore habitus: ut nihil supra. Inde uero Auinionem regressus. et tedio curie affectus: cuius solitudinem locumque quietis exgreret: et operam tandem rebus scribendis daret: et liberius ocio fruere. Incidit in uallem: quam incolae clausam appellant. locus quidem paruus sed percomodus ad quam desiderabat uitam solitariam perducenda: quindecim passuum milibus ab Auinione distantem in ea fons pulcherrimus fontium oritur. In ea celi serenitas quedam: et iocundus aspectus Sorgia fonti nomen est. Hanc igitur ad uallem se librosque suos: et sarcinulas omnes: ad victum necessarias detulit: cum plures annos in ea commoratus est. Multaque aggressus de lris: tum legendo: tum scribendo: tum componendo: hic bucolicum carmen: hic de solitaria uita scripsit. Ibi etiam de Scipione africano illo superiore poema aggressus cui de subiecti nomine africe nomen dedit: de quo post dicit. Illic denique (ut Uergerius scribit) quicquid fere omni etate componit: aut proficit: aut icipit: aut scribere cogitauit eo

fuit in loco. Captus est dum sic stare amore Laurete
 qua ipse ampliato nomine Lauram uocat: et ardenter illam
 amauit: et multa carmina: et rithmos in eius laudem com-
 posuit: et vndique quatuor ingenij ualuerunt vires in omni gene-
 re virtutis illustrare reddidit. Harum igitur rerum merito non
 ab hominibus solum: sed a principibus noscebatur. Fama eius
 iam ubique erat sparsa. Ut vno namque die (mirabile di-
 ctu) a duobus distinctissimis ac illustribus locis Ro-
 ma: et Parisio lre uenerunt: que ad precipiendam lauream
 poeticam euocabant: ut quasi de industria beate clarissi-
 me in terris urbes hoc isto de honore certarent. De
 Parisio gallici nominis princeps: et scriba qui in ea re-
 gia urbe preerat studio: ex urbe vero senatores. utriusque
 in hac sententia exhortationes: et preces erant: ut que iure
 optio deberet ei ac poetam dari soleret eam apud se lau-
 ream sumeret. Princeps: et scriba: ut Parisio senato-
 res: ut Rome sumeret multis persuasionibus hortabantur.
 Dubitans ipse ad quos se flecteret per diu fuit. Tandem co-
 lunensium consilium secutus urbem Romam proponendam esse con-
 stituit. Non enim deerant qui Parisium ob magnitudi-
 nem studij: ac regiam sedem proponendum esse censebant: sed
 Romam preposuit quia impio nomine pollebat: et in ea est
 poete donati laurea per multi essent. Igitur diu prius
 homines querens: cui ingenium suum exercitandum committeret.
 Duritiam auctoritatem Roberti regis. Iuitque neapo-
 lim ad illum summum regem: et per hunc non minus lris quam re-
 gno clarum. Nam tante erant in amplissimo rege ut
 tante rei iudex optimus esse posset. Neque munus ob-
 latum inuitus ipse suscepit: sed magni fecit se cunctis
 preponi: et electum esse tanti viri iudicio sicut pre omnibus
 ipse periret: et idoneus videretur: et insolentiam admirans
 ingenij fiduciam. Tandem pro quo uenerat certo de-
 putato die: et a meridie in uesperis eius tenuit. Cre-
 scente materia unius diei tempus breue apparuit
 duobus diebus sequentibus idem fecit. Sed post in-
 numeras uerborum collationes disputationesque eius
 de poetica sublimitate: tum de historiis: tum de elo-
 quentia facultate: tum de rithorice partibus grauiter
 et perite in omnibus se habuisset. Die quarto dignus
 eum laurea iudicauit: et librum a frice ostendit ce-
 ptum magis quam perfectum opus: et multis hinc inde car-
 minibus decantatis: ut admiraretur rex: sequens tede-
 re per multum: ac uehementer dolere fateretur: quod dum iu-
 uenis esset studiis illis operam non dedisset: et li-
 brum non parua cum gratia petijt ut nomen suo inscribe-
 ret: et persuadere et non desistit: ut Neapoli illam sume-
 ret: sed a suo proposito flectere non potuit. Romam
 ex ordine laureandum per se de more regis cum lris: ac
 legatum ad senatum misit: quibus iudicium suum magno fauore
 professus est. Urbis tunc senatores. Ursus comes
 Angularie: et Jordanus de filijs Ursi erant: qui tanto
 regi freti iudicio: ac testimonio approbatur. Tum ipse
 in capitolio summa dudum romani imperij arce: cum cele-
 britate: et letitia ciuitatis grandique uictu nobilium: et
 peritorum: qui vndique ad istam rem uisendam honorandamque
 uenissent. ac frequentissimo populo romano approbante
 Petrarca nomen id primum e more longa: et pulcherrima
 oratione pertractans. Declarat a senatoribus huius esse histori-
 cum: et poetam: Deinde corona poetica: ut priscis mos
 erat coronatur: et ad ampliandum munus ciuitate accla-
 matione populo donatur: et uenienti: (ut gratias redderet) ha-
 bita oratione. Tum magna hominum nobiliumque caterua ad
 ecclesiam beati Petri apostoli perfectam in quo quidem templo cum
 deuotione: et reuerentia coronam tholo applicuit: et per
 multos pepedit annos. Fuit hoc ut ex suis epistolis

pericari licet natiuitatis sue anno septimo et trigesimo
 idibus apostolis: quo ecclesia celebrat sanctum resurrectio-
 nis pascha: de qua: et carmina: et soluta oratione extant
 epistole. hic honor per multa secula iam desuere: Et si
 multum fuit decoris. Ita: et primum ei quesuit iudicium
 cuius multorum malivolorum dictis aliis obiectis: sed
 ipse sui nominis defectationis in omnem stili acie acri-
 ter ultus est. Laureatur deo que dixerit: que fecerit:
 apud quos fuerit: quos urbes adierit: quotiens ad su-
 um fontem sorgie ex italia iuerit: quotiens ad italia
 ex ipso fonte redierit: quam diu singulo in loco man-
 rit: et si memorari sua cum laude omnia possent. Tum uo-
 reo: si recessuero ne legentibus plus tedij quam gratie fin-
 facturum. Tum plura enim loca studio pagrauerit: tum
 dedi: tum grate sibi usque inueniente sedis obiuit. Qui-
 pe itinera eius: mores: ac libros quos composuit per-
 cis: ac summatim expediam. Primum igitur: ut laurea si-
 psit ex urbe perfectum est: ut galliam trasalpinam peteret
 ad Joannem colunensem cardinalem: sed parme rete-
 ab illorum de corrigia: qui tunc ciuitatem illam gubernaba-
 bat: et aliquantulum illic exegit: ut in una suorum epistolarum
 ad dictum cardinalem scribens ait. Hodie die: quod tibi
 gaudium quoque significo ductu: et auspicijs ami-
 corum tuorum de corrigia Parmam ingressus sum: hic ergo
 precibus eorum victus: quibus ueniam accessuram ipsi sperant
 et ego non dubito: Estate agere aium iduxi. Jurant
 enim premita mea admodum egere: quod indulgentie non
 cessitatis esse certum est. Et ecclesie cathedralis archi-
 diaconus (ut aliquid sibi preferre uiderent) designatus
 Clericalis quidem a puero duxit vitam: Et hic primum me-
 mor sollicitusque ne idigne suscepti honoris ingratus
 uideretur: et cum non urbanis strepitibus: sed siluestri si-
 lentio delectaretur: sicuti ille qui nec legum: aut repu-
 blice curis: sed solitudinis: et ocio natus esset. Elegit so-
 litariu locum trans Entiam amicum in regis lepida silva:
 et plana sylua dicitur cum multis amenitate loci ca-
 ptus redijt: et ad intermissum studium a frice se contulit:
 sedque seruire animi qui sopit uidebatur excitato: modo in
 solitudine: modo parme pluribus perituaris diebus: sine
 operis iposuit: sed reuide postea quod sibi minime
 honoris fuit neglexit. Inde rursus ad fontem sorgie:
 et solitudinem trasalpinam regressus. Amore laurete
 ductus in cuius laudem multos composuit rithmos tanta cum
 grauitate sententiarum: et uerborum eruditione: ut antecessores:
 et sui temporis omnes superauit: et usque in presens diem facile prin-
 ceptus appellari poterat. Interdum supra rithmorum stilum
 gradiloquus efficitur. Tum in affectibus amatorijs ex-
 plicandis est precipuus: et ut Paulus uergerius scribit
 habuisse a Lolutio salutato: qui dicebat ab ipso pe-
 trarcha audiuisset melius se omnia que scripserat facturum
 propter eius in lingua uacuola scripta: tibi ingenue fateba-
 tur seipsus in illis uicisse. Benedictus qui clementi in
 pontificatu successit: ne tantus amor uacuum haberetur:
 ut illam in uxorē acciperet persuasit: et ut facilius adduce-
 ret: concedebat beneficia teneri posse: et alia et insuper
 erogare. Sed petrarca qui auius percul a nuptijs ha-
 bebat: uim tanti amoris pro coniugio amittendum non debere
 rēdit. Nam que de ea indices dicere cogitabat cum
 usus illa fuisset omnia essent ommissa. Laureta que mo-
 strari digito gaudebat: matrimonium libenter precesserit:
 quia in delirio teneri minime uerebatur: sed opione fru-
 strata alio nupsit. Sed interim: extincta est illa co-
 lunensium gloria: sed nimium caduca familia: quorum in-
 teritu: tanto merore consternatur: ut mori secus uolue-
 rit: quam diutius esse in uita. Dum in curia in prelio esset: et

Frigida francisci lapis hic tegit ossa petrarce
 Suscipe virgo parens animam sate virgine parce
 Fessaq; iam terris celi requiescat in arce.
 Obijt quartodecimo calendis sextilis anno a na-
 tali christiano sup millesimū trecētesimū quartū:
 ⁊ septuagesimū. Vir qdē magn⁹ oibus seculis fuis-
 set: sed suo mirabilis: qui inter tot vitioꝝ sordes: ⁊
 iter tantā ignorātie caliginē in clarū lumē: ⁊ vtu-
 tis scientie euaserit. Itaq; nūc de morib⁹ eius agē-
 dū eē censeo. Sed p̄us facetia: (⁊ hercle uera) mi-
 hi narrata ab illo dignissimo: ⁊ doctissimo viro Ja-
 cobo geno olim episcopo patauino. Dicebat quen-
 dam fuisse rusticū ruri Arquade: cum grauit̄ in-
 firmaret Archip̄: esbytero ad se accersito dixit uel-
 le de cētū aureis ecclie facere legatus: ut in sepul-
 chro petrarche poneret. Archip̄sbyter re audita.
 patauū ad ep̄m tēdit: cui negociū exposuit. Sen⁹
 qui uere ep̄s fuit: quin Rusticū nō laudaret: facere
 nō potuit: qd̄ tāta claroz viroz existimationē face-
 ret: quod in magno sepulchro tumulari: ⁊ in miscē-
 dis ossibus nobilitari credebatur. Tūc inhibuit pre-
 sul ⁊ sub graui cēsurā ne tanto facinori consentire-
 tur: q; per pecuniā sepulchrū violare nō decebat:
 ad qd̄ visēdū multi docti p̄ficiscebant: ⁊ cū h̄ tan-
 tū facinus perpetrātū foret nomē in perpetuū fuis-
 set omissum. Nūc ad mores ut dixim⁹ ueniamus.
 Fuit uenerabilis in aspectu: ⁊ maiestas qdā ierat:
 ut ip̄m vidētes induceret: etiā qui etiā nō cognosce-
 rent solo tū visu reuerendū: ⁊ sapientissimū iudica-
 ret: Quō vno pōt cōprobari exēplo. Scribit Jose-
 phus brinius mediolanēsis in quodā suo panagy-
 rico. Tū petrarcha semel esset Mediolani in aula
 dñoz vicecomitū: iter multos purpuratos: ⁊ nobi-
 les viros. Baleaci⁹ q tūc dñs erat iposuit filio qui
 prim⁹ postea dux Mediolani fuit: tūc puer adhuc:
 ut sapientiorē de astantibus ostenderet. Puellus
 oculis hinc inde uolutis. Franciscū adiuuit: ⁊ manu
 app̄hēdit: ⁊ patri cū oīuz admiratione mōstrauit.
 Quid ab hoīb⁹: cū a pueris ei⁹ cognoscebat aspe-
 ctus. Cōuersatio eius honesta: ⁊ iocūda oīb⁹ exti-
 tit: ut nullus mestus ab eo discederet. oculi nō de-
 formes: s; viuaces. Uisus adeo firmus: ⁊ acutus
 sexagenarius litteras ēt minutissimas legeret nul-
 lo vitreoz oculis p̄sidio. Corpus habuit dexteri-
 mū usq; ad senectutez: qd̄ pinguescere cepit. In fi-
 ne appopletico morbo (ut dixim⁹) plurimū torque-
 bat. Ob eāq; rē qui famuli erāt libez ab eo acces-
 sum habebat. p̄silia medicoz adeo spreuit: ut nun-
 q̄ eoz pharmacis uti uoluit: naturā sibi magistrā:
 Medicoz p̄silia uana esse dicebat. Adit⁹ dō ad euz
 euz bene ualere nulli difficilis. Nulla in eo super-
 bia: nulla pompa. Irascebatur interdū: sed sibi po-
 tius q̄ alteri nocebat: bñficijs obliuiscēbatur nū-
 q̄. Amicitias quantum potuit officio conseruauit:
 nihil illi optabilius: nihil grati⁹: nihil iocūdi⁹: q̄ p̄
 amicis rē agere: ⁊ bene dicere: ⁊ oīa pro illoꝝ bñfi-
 cijs: cū op⁹ esset postponē: ut nulli obisset sūmope
 quesuit: ⁊ sigs sibi intulisset iniurias equo ferebat
 aio: nunq̄ vindictā hēre uoluit: s; patientia: ⁊ obli-
 uione cuncta sedare. Diuitiaz p̄ceptoz fuit eximius:
 non ut illas (ut ipse de se ait) non desideraret: qd̄
 ceteri: sed curas: ⁊ labores qbus diuitie trahunt
 odere: sic qd̄ supra uite necessitatem pro statu suo:
 cū posset amplas hēre p̄tēpsit. Famulatio modico
 usus: famuloꝝ multitudines inquietū hoiez fa-

ciebāt. Mense apparat⁹ nullus erat. Tenui victus:
 ⁊ cibis vulgarib⁹ vitā egit. plurimū fructib⁹ arbo-
 rus uescebat: ut libidine extinguet: q; (ut de se ipse
 scribit) cū ad q̄dragesimū etatis puenisset annum:
 cū adhuc satis calor eēt: ⁊ viriū memoriā libidi-
 nis ita abiecit: q̄si nunq̄ feminas cognouisset: aut
 vir esse desuisset. Uinū dilutissimū bibebat: ⁊ sepe
 frigida aqua sitim sedabat. Itans sepe cenabat. Lo-
 mēlationes opulētas: ⁊ lauta p̄uicia p̄sus abho-
 rebat. Pōpa ei multum displicebat: nō tātū: ut ba-
 militati sit p̄ria: sed q; difficilis: ⁊ quieti aduersa
 est. Auidissimus tū honoris: ⁊ glie fuit: que res a
 magnis ingenijs haud facile separari pōt. Unq̄ si
 ne socio cū fieri potuit cibū sumpsit. Gratulabat si
 ad mēsam sedētis amicoꝝ quispiā exinsperato ue-
 nisset. Iuuenis multū in libidine p̄uus fuit: Filias
 habuit quā Franciscolā noie appellauit: ex qua ne
 potē: ⁊ generū vidit. Sepultura ei⁹ cū litteris mar-
 more sculptis adhuc Laruisi aspiciū ante ostium
 ecclesie diui Francisci: Franciscoli eius gratissimi vi-
 ri ip̄ensa. Ex qua muliere illā genuerit: haud com-
 pertū est. Nūc fuisse id qd̄ orator clarissim⁹: ⁊ histo-
 ric⁹ factidissim⁹ Lapidus Decēber mihi narrauit
 cū de eo Ferrarie semel loqueremur. (Magna cō-
 suetudo cū viro illo mihi fuit) Dicebat audiuisse a
 p̄re suo: qui petrarche p̄ubernio usus fuerat. Tpe
 quo Mediolani morabat elegerat pro solitudine
 sibi locū: haud procul a ciuitate qd̄ Linternū (ad
 istar Scipiōis villā) noiari uoluit. Nūc ab icolis
 corrupto uocabulo infernū nūcupat. Mulier qdā
 illoꝝ de beccarijs (pulchra qdē) ad rus suū (qd̄ pa-
 rum ab isto distabat loco) estinis t̄pib⁹ ueniebat.
 Amore ei⁹ capta hāc illi genuisse gnaratam ferebat.
 S; de h̄ vitas ap̄d suū remaneat auctorē. Quā
 in ebdomada ieiunabat: sextam seriam p̄
 ra aq̄ trāsigebat: tonitrua ⁊ fulgura expauescebat.
 Sōni fuit p̄cissimus: uestit⁹ fere sp̄ dormiebat. In
 media nocte (ut clicū decet) surgebat: ⁊ q̄tū pote-
 rat diuinū soluebat offm̄. Deinde ad suos reuerte-
 bat libros: aut legebat aut scribebat: que ordiatim
 ad studiū p̄tinebāt. Id q̄ maxime oī etate vitauit:
 ne t̄pis q̄c̄q; admitteret: de ocio (ut Lato scripsit)
 rōnem reddē se debere. Ad doctrinā quācūq; uo-
 luisse applicuisset ingenii: sed moralis p̄bie cogno-
 scēde multū studuit: ⁊ artis poetice facultatis. hi-
 storicos. oratores legit oēs: s; i Licerone Virgilio
 ⁊ Titoliū delectat⁹: i p̄cessu t̄pis poetarū libris
 nō nisi ad ornatū utebat. Multus ad notitiā uetu-
 statis icubuit. In historijs scribēdis insudauit pluri-
 mū: sed multū illoꝝ discordijs offensus. Sed an-
 nostoz fact⁹ sacris litteris icubuit in quib⁹ sensit nō
 parū dulcedinē abditā quāz aliq̄n cōtempserat:
 Stilus ei⁹ copiosus est ⁊ magn⁹ in cōsolando dul-
 cis ⁊ in admonēdo liber. Interdū iocaf salib⁹: sed
 ubiq; restrict⁹: ut ille qui magis Seneca dēsitatē:
 q̄ Liceronis amplitudinē imitat. Unde p̄sepe ex
 hoc recētiore senecā ip̄m appellauerim. Dicat q̄-
 qd̄ uolūt inuidi eloquio fuit clarus ⁊ potētī: ut isti
 lus libroꝝ idicat: atq; uere dixeris ille fuit qui per
 tot secula exulatē ⁊ iā pene incognitā dicēdi facul-
 tates in n̄ra tēpora reuocauit: summus doctrina:
 summus ⁊ eloquio. Scripta ei⁹ quocūq; in ḡne
 habent ista sunt. De uiris illustribus. De remedio
 utriusq; fortune. De uita solitaria. De ocio religio-
 so. De secreto p̄fictu curaz suaz. Liber epistolaz

sine noie. Itinerariū: 7 liber reꝝ memorādarum. Comedia vna Joanni columne inscripta: duo magni epl'arū libri. v3. iuueniles 7 seniles epl'e: 7 hec soluta orōne. Duoq; ad mīnā siue vulgarē linguā Sonetoz libri 7 triūphoz 7 ritbmoz. triūphos nō emādauit. Nā ipso mortuo iueniunt i cartacijs suis in vno alligati fasciculo. Nōdū exierāt in publicū q; ultimā nō habuerāt limas: ut luce clarius videri pōt. ut in triūpho de fama: in quo multe replicant historie: qđ vitiū est maximū. Nā duo illa capla ad vnū redigēda erāt: 7 alia multa addēda: 7 refecāda. Buccolicū carmē in duodeciz eglogas diuisum. Librū epistolāru ad barbatū: 7 psalmi penitentiales magne deuotiōis pleni. hos omnes Paulus Uergeri⁹ uersib⁹ ijs ita cōprehēdit. Illustres celebrare viros medicamina utraq; Porrigere in sortē tranquille munere vite Dicere Franciscus potuit tractauit anbellos Ore potens triplici materno stamine amores Larmina pastorum sensus condentia miros Cum caneret magnum gracili spirauit auene Africa cum scriberet fausto rem nomine dignam. Multaq; preterea uario deprompsit ab ore Ultima sacratiss studijs dans tempora vite.

Postremo de africa libro pro huius poete excusatione: dicas qđ sentio: 7 perstringam id qđ uergeri⁹ in fine vite petrarche scripsit. Librū impfectū esse ei⁹ demōstrat editio. Quia ordo ipsius rei prout res se habuerit nō pcedit. Nā si secūdi belli sūma spectes multa deesse cōspiciem⁹. Ut Scipionis ex hispania trāsitu ad siphacē. Sed q; a plerisq; iten temeraria numeres forte de industria poeta intermisit. Sed preter hoc neq; traiectionē exercit⁹ in sicā: Neq; castrorū siphacis nocturnā exustionē. Atq; istea siphax: atq; hasrubal apta acie victi sunt. Neq; ut infidus rex tandē in suo regno a Massinissa: 7 Lelio supatus: 7 captus sit: sed hec oia (ut Uergerius scribit) ratio iducere potuit: cū supmā pugnā que iter duos sūmos duces. s. Scipionē: 7 Hannibalē fuit descripturus eēt: que bello finē posuit: ne similitudine reꝝ lectorē offenderet. Sciēs uolensq; hec oia ptermisit. In ultimo quoq; libro in quo plurimū sibi met loci fecit somnium omisit: quod ponit: ut annotata subscriptio demonstrat debuisset. S; hi defect⁹ fortasse dicēdi nō sūt qui ceteraz reꝝ splēdore tegunt: 7 reliqui corpis pulchritudinē illustriore reddūt. Sunt pterea qđ mōstrat nō fuisse correctū opus. Uersus dimidiati: 7 iperfecti (ut est creberrime apud maronē nostrū) Aliqñ 7 impfecte sententie: Sunt: 7 male mēsurate sillabe tñ ipse in margine notauerat: ut ex multis exēplarib⁹ videri potest: ubi signate conspiciunt. Sed ut oia breui cōcludant. Lōstat iuuenē istud cepisse poema: 7 in breui tpe: quodā iuuenili ardore ductū ad finē pduxisse: qđ si ad extremā pduxisset etatē quanto futurū fuerit excellēt⁹ nemo ambigit. Nihilomin⁹ refertū est multoz documentis: 7 plenū poetice fictionis. Magna in eo est uetustatis: 7 nature cognitio. Magna eloquētie vis. Magna pceptendi facultas: qđ si ultimā iposuisset manū: seu limare nō neglexisset pclarū sane euasisset opus. Nec dubito istā fuisse cāz: qđ male de eo ipse in fine senserit. Nā cū semel Uerone eēt: 7 euz ad vidēdū ipz multi pcessissent viri: 7 ut illi cōplacēt ad id qđ loquebas ppositū carmina sue atri-

ce cantare ceperūt. ptinus cū audiuit lachrymas emisit: Rogāo ne ulterio⁹ pcederēt: Lū percūctare tur: qre hoc faceret rridit. Utinā datū eēt: ut istud op⁹ abolere posses: pfecto nulla res magis grata: neq; iocūda foret qđ illud pp: ijs manib⁹ cōburendū. Uergeri⁹ enim nō min⁹ clare hoc demonstrare videt: allegat ei⁹ epistolā quā scribit ad posteritatē in qua de se deq; rebus suis scribit. sic eniz de isto inquit libro. Raro enim pater aliquis tam mestus filiū vnicum in rogam misit: ut ego librū illū quez mibi multo labore genuerā: 7 si scias quisq; hec legis: quanto id fecerim dolore: 7 oēs meos labores eo in ope pditos acriter tecū uoluas vir ipse lachrymas ptineas. hec eniz scripsit anno vno anteq; moreret. Sed qđ fuerit. Lectorē equū meliorē ptē tenere decet. Nec eni sūt mi Lōtarene dignissime: que de vita eximij nostri petrarche habere potui. Scias uelim nihil me temere scripsisse. Secutus enim suz Paulū uergeriū: Lichū pollētouz: Leonardū Arretinū: 7 Philelphū 7 ei⁹ auctoris scripta: quāntū potui: ex meo Marte nihil positū esse scias. Sigs iniquus forte lector rephēderit. faciat meliora hortamur: ut nomē tanti viri clarius elucefcet. Ego hāc vitā tibi mitto: (que cū pscis illis clarissimis viris cōparari pōt) ut meā erga te fidē: 7 obseruatiā aliq ex pte notā facēs: sit q; itelligeres amare dignitatē tuā: quā idies crescere minime dubito. has lucubrationes qđ iter tot meas tribulationes: 7 angustias scripserim: sicuti ille qui a maris latronib⁹ in mari pampbilio (perugia buscaglino duce) qui olim cantabū dicebatur: cū e cypro uersus italiā nauigarem de omnib⁹ que possideram spoliatus existo: 7 nūc ab effera gēte gallorum his factus sum preda tibi quales sunt mitto. Rogans: cū ab occupationib⁹ fiscalib⁹: quibus indies iusu serenissimi. Du. dñij detineris: ac ēt post quotidianos ciuiliū: defensionū foretūq; labores quos ob tuam: peritiā: bonitatē: iustitiaz: 7 doctrinam exerces: ut oppressos erigas: 7 adiuues. Que est (ut inquit Licero) melior in boiuz genere: qđ eoz qui sese natos ad boies iuūados tutā dos cōseruādos arbitrant. pferim ijs qui iniuriā patiuntur: quanta sit tua equitas: 7 iustitia: ab omnibus abūde cognoscif. Lū igif paulū ab ijs uacaueris: rogo: oro: atq; pendo. ut hec mea legere nō dedigneris: 7 si abs te cōprobari sensero: me aliquid boni fecisse reputabo. Vale litteratoꝝ dec⁹.

C Incipit liber rerum senilium. Ad Simonidem. Prohemium.

Lim Socrati

meo scribens questus eram
 q̄ etatis huius annus ille
 post millesimum trecentesi-
 mum quadragesimus octa-
 uus: oibus me p̄pe solatijs
 vite amicos mortibus spo-
 liasset: Quo dolore: nā me

mini/questibus ⁊ lachrymis cūcta compleueram.
 Quid nūc p̄mo ⁊ sexagesimo faciam anno: Qui
 cum cetera ornamēta ferme oīa: tum id q̄o charissi-
 mum vniciq̄ habui: ipsum mihi Socratem eripu-
 it. Nolo per aliorum casus stilus ducere: ne tristis
 mihi fletū renouet memoria/ ⁊ annus hic pestilēs
 qui illum in multis locis perq̄ hāc maxime cisalpi-
 nam galliam nō equauit modo/ sed vicit: quicq̄ in-
 ter ceteras Mediolanum florētissimam frequētis-
 simaq̄ urbem hīs hactenus malis intactaz/ pene
 funditus exhausit: me q̄o nolim iterum in quere-
 las: neq̄ hac etate/ neq̄ hīs studijs/ neq̄ oīno me
 dignas cogat. Multa mihi tūc p̄misi que nunc ne-
 go. Spero nō me flētem cernet amplius fortuna:
 stabo si potero: si minus: siccum sternet ac tacitum
 Turpior est gemitus q̄ ruina. **C** Ad id q̄o dictu-
 rus sum p̄gredior. Est ad Socratem liber famili-
 arium rerum nr̄: corpe q̄dem ingēs. ⁊ si sineret in-
 gētio: futurus. Proinde q̄o illic p̄sagiebam video
 Nullus mihi alius ep̄laris stili q̄ vite finis osten-
 dit: Itaq̄ si q̄d tale mihi Deinceps uel amicorū in-
 stātia: uel rerum necessitas extorsit: ego enim re-
 rum cōsciū mearū nō quid iam sarcinis adiciā
 quero: sed q̄d detrahā: totum tibi inscribere est
 aliū: cui p̄sam familiariorē scio eē q̄ carmē. Quā-
 tum sane uel rerum uel vite supet: incertū est: quan-
 tulūcūq̄ tū id fuerit boni cōsules: q̄o ⁊ si modicū
 totū sit: Neq̄ vō scōi loci sortem indignabere: aut
 Socratem tibi platū credes: sed memineris ea
 te mihi tēpestare nōdum cognitū qua opus illō
 icēptum est: In quo tuꝝ multa sunt ad te: cui necdū
 Simonidīs nomē indideram: q̄n hoc ip̄m quicq̄d
 erit/ quasi enim iactū retis tibi dono/ eo gratius
 accipies quo serius. Et libratiōra enim ⁊ rariōra
 eē solēt senum dona q̄ iuuenum.

C Ad Frānciscum sanctorū apl̄orum de Florētia for-
 tune blanditias contemptu magnifico repellen-
 das.

Epistola. II.

Am an litterularum tuarum aduētū ⁊ Se-
 nobium nr̄m defunctum eē mestus/ ⁊ te cā-
 panum fieri/ letus audieram. Gaudeo her-
 cle ubi totus eē nō possum/ te q̄si dimidiū aie mee
 eē: ut de Virgilio ait Flaccus: dum q̄o cupio ⁊ spe-
 ro ubi cūq̄ fueris bene ac feliciter tibi sit. Neq̄ vō
 alr eē posse psuadeo mihi/ tali hospite mecenate/ il-
 lo nr̄m oīum tali hoc aīo tuo: tali deniq̄ ⁊ taz fido
 tuarum v̄tutum: tāq̄ indiuiduo comitatu. **C** Ad
 id q̄dem q̄o Mecenas ipse: tuq̄ post illum/ tāta p̄-
 cum vi me nūc etiam in cāpaniam euocatis: q̄d ali-
 ud dicam: q̄ mirari me/ nō v̄ros olim mihi plane
 notissimos affectus. sed indefessam hāc instātiā
 toties negata flagitātium. Nec rogādo enim nec
 expectādo lassamini: cum ego iam nō negādo tū

sed tacēdo ac viuēdo p̄pe lassatus sim. De hoc sa-
 ne nihil noui est/ ultro citroq̄ q̄o dici possit: trita
 sunt oīa. **C** Hīs omissis vnum dicam: quo intelli-
 gas quos mihi nūc quoq̄ ni caueam blāditiarum
 laqueos mūdus iterit. Sed ut tēpter: falli nequeo
 sic edoctus ludis talibus/ atq̄ ut dicif coctus suꝝ.
 Sigdem hoc ip̄so tpe quo me hic nr̄ tātō tāq̄ vni-
 cus ac dilectus uocat: ubi nisi alia obstarēt: nō al-
 terius q̄: ad mei ipsius p̄p̄riam domum uoco: si-
 mul me hinc romanus Cesar: hinc Frācorū rex cer-
 tatim euocāt: hīs p̄missis/ hīsq̄ muneribus iam
 p̄missis: que si p̄gam exeq ⁊ lōgum erit ⁊ videbit̄
 fabulosum: Mirum p̄sus vñ duob⁹ p̄ncipib⁹ ar-
 matis ⁊ vnius inermis ⁊ iam senescētis clerici cu-
 ra est. Nouissime uerum sūinus p̄tifer: hic solit⁹
 nigromāticū opinari: ⁊ ipse me altis uocibus ad se
 uocat duob⁹ iam nūc b̄ficijs collatis: pluribusq̄
 si paream oblati. hic enim uero miri nihil: quā cau-
 sa nota est. vult me ad officium secretorū q̄o Seno-
 bius nr̄ gessit: q̄oq̄ nec ipse nec p̄decessor vnq̄: su-
 us habuisset nisi ego illud oblatum mihi perq̄: ho-
 norifice multos an̄ annos recusassem. **C** Sed scie-
 ctus auaritie suspecta est: Sperāt for̄sitā me senē.
 Et q̄o (ut p̄hibet) cupiditatem acuit ditiozem so-
 lito/ amplecti q̄o iuuenis inopsq̄ nunq̄: uolui. sed
 fallun̄: cum p̄sertim egētium amicorū quorum me
 charitas tūc urgebat/ tāto sim factus egētior. In-
 ter quos ne lōgam tibi nūc ordiar mei doloris hi-
 storiam: quam p̄cidere potius nitor: ac seponere ⁊
 si liceat obliuisci. Joānes me⁹: tuus nr̄: imo Chri-
 sti ut Hieronymi utar v̄bo. is Joānes qui te colere
 apud occidua bāblyona cōsueuerat/ iter vite durū
 ac breue an̄ uespam: imo vō an̄ meridicū p̄c̄-
 mutationis in melius spes dedisset. credo quo gra-
 uio: mihi mors eēt. Sed nō ita est. Q̄o enī ad dā-
 ni cumulum calcāq̄ gemituum magna p̄o v̄teret
 v̄ti ego ad solamē. ⁊ q̄ ille melior obiit: ego letior
 uiuo. Oibus ergo me uocātib⁹ excusationes obij-
 cio: miras q̄dem: sed p̄e alijs senectutem ueram il-
 lam nō inficio: sed fando auctaz. ad honestos enī
 ⁊ placidos labores adhuc deo p̄stāte sat ualidus:
 ad iuissos decrepitus: atq̄ ipotēs fact⁹ sum. q̄o ip-
 sum inter nāe dona cōnumero: ut ⁊ q̄o posse noliz
 nec possum q̄dem/ nec honesta mihi vnq̄: desit excu-
 satio: cui⁹ me sepe penuria tedijs multis grauib⁹
 q̄ negocijs imparatū obtulit. **C** Ad hāc sane ulti-
 mam uocationem cum me p̄uisci excusassem. no-
 minauit te amice. idq̄ pro honore tuo feci. Dabis
 ueniam si erratum eēt. Logitauī enim si mihi queꝝ
 ad tātam rem ut idoneum eligissent/ de alterius in-
 genio creditum eēt artificis: ut par erat: uel emolu-
 mētum acceptat: laboriosi fatcor: sed honesti offi-
 cij/ uel repulse magnanime tibi nō defuturum de-
 cus. **D** si mihi p̄pter inobediētiam ifesti meū quo-
 q̄ de te iudiciam sp̄cuisent: tū tuum nomen scm-
 per/ ⁊ tūc maxime ueris laudib⁹ p̄seq/ meꝝ dnr̄ i
 Q̄o gdes ex alio q̄: ex me tibi nūciatum malim:
 Scribo aut̄ ut patior sis nr̄so si q̄d hinc for̄san au-
 dieris. Neq̄ vō Mecenas nr̄i laude laus tua ca-
 ruit. Scripsi enim te cum illo agere. ⁊ illius e gre-
 mio poscēdum ut appeat/ tum in alijs multis/ tuꝝ
 in hoc quoq̄ q̄tis ille sit vir/ qui talia ecclie nutrit
 igenta. cui olim Senobius dedit: nūc si regrif te
 daturus: ut de cois p̄ie laude tacherim/ que toti⁹
 ciuium glie q̄si fons q̄dam/ illum sil ⁊ nos genuit

et altos edidit et altorem. Reliquum est/ ut no-
ris me rumoribus asperis hinc atque hinc pulsum/
letum minime: sed rationis auxilio rectum stare. Quid
de me ipso statuam: tamen adhuc dubium. Et facile fie-
ri potest nisi nouus aliquid emerferit/ ut me audias non
post multos hos menses in transalpinam solitudinem
rediisse. Plenus sum italicarum rerum. Vale.

Ad eundem amice consolationis approbatio. Epistola. III

Er gratam meis vulneribus medicinam/ sua
uissima quidem ac doctissima tua manus ad-
hibuit. Solas me super adolescentis mei obi-
tu/ quem uiuentem uobis oderam: defunctum mente
diligo/ corde teneo/ complectorque memoria / quero
oculis. heu ne quicquam. Amantissime tu quidem istud ut
omnia. Sed o ingens vis amoris/ et rationis impio exem-
pta: fletus tu interim consolator meus: et quod fieri ratio pro-
hibet amor cogit. Fletus tu illum nec imerito. Quis
quis enim esset in reliquis/ tu amator miratorque/ tuique
nois indefessus cultor euaserat. Quod mihi unum de
multis indicium erat imitari illum/ magno
nirru cui uitia tenerioris excutere. Christum testor
cui ille nunc uiuit/ et cui sepe suspirans precor sum me-
um/ raptique animam recomendo/ non ille me tibi uel cha-
ritate uel extimatione prouulerat: neminem ille mor-
talium tibi equabat: sic in arce iudicij sui stabas. is
amor: ea mens erat: ea demum uniformitas iudicia-
ris. In ceteris namque pro etatis inconstantia uariis.
In te unum semper. Siquis forte in comparationem tui
uenisset: seniorum in concilio palam loqui uerit/ sub
missa fronte/ risu tacito/ sententiam proferebat. Et si
quando iuuenilis illum ardor in uerba compelleret: re-
uerentiam cum dilectione: certatim cerneret uere-
tam cum pietate. Iure igitur illum fletus illiusque de-
sideras: qui te fleturus esset ut patrem: desideratu-
rus ut filium. Sed quoniam ius est/ ut fortuna
semel feriat: et non repetitis ictibus conficiat que in
uasit. una nunc quoque uulnus alterum Socratem me-
um desles: quem mihi orbe alio genitum primo sta-
tim congressu frons: ingenium: uirtus: unanimem fe-
cerat: sic ut nunquam postea uel momento temporis labare
illi meis in rebus animam senserim: fidem uel lentescere
barbarice nato homini: rarum profus. Sed consuetu-
do longior/ et conuictus assiduus/ namque amor: sic illi
moribus sic affectibus nostris imbuerat/ quasi media
natus esset Italia. Non erat: nostra omnia mirabatur. et pene
iam oblitus originis nil in terris nisi Italiam suspi-
rabat. Quid uis dicam: tanta illa transformatio stu-
diorum ac nature et stupori omnium/ et gaudio mihi erat
ingenti. eo maxime quod in meam gloriam reflecti quo-
dammodo uideret: cum haud dubie inter mortales
primum ille me sibi animo fecisset: hunc ego ante ortum
alterius toto ferme septennio primo flore adolescen-
tie primum noui: tum scilicet/ dum haud procul pire-
neis collibus sub incomparabili viro alme memorie
Iacobo de colina locorum profule/ magno et dulci
coeuorum contubernio iucundissime uiueremus. Et
o celi regnator/ o creator temporum/ o siderum mo-
derator: unde hec tanta uelocitas. Audiuertius
id fuisse dicturus sum: nisi quod propter unum Lelium no-
strum: de quo ipso sum dubius. nullum penitus e-
cetu illo superesse iam reor. O fallax uita hominum
Nec desinimus longas hic et tam breui spatio inex-
plicabiles spes ordinari. O laborum capus asperri-
mus. o errorum inscrutabilis laboribus. o gemi-
tuum trux palestra. hic hic infelices agimur. hic ni-

timur: collidimur: exercemur: et qui furorum ulti-
mus. hic gaudemus: extollimur: superbumus: hic po-
tiam: hic honores: hic opes: hic impia mollimur
hic iniurias: hic rapinas uolumus: hic vindictas:
quod de nobis interea non uentura tamen dies: sed hora
etiam presens pariat incerti: nihilque aliud diu uiuendo
consecuturi/ nisi ut soli ac mesti: ut corporibus: utque
animis graues inter questus et lachrymas et desi-
deria senescamus. Certe ego qui nudius tertius di-
xi/ melius hodie dicturus. Quid enim nisi dies unum
est uita hec? Isteque hybernus breuis: turbidus. Et
ut multis mane: multisque meridie interruptus: sic
paucissimis productus ad uesperam. hodie inquam tanto
et tam delectabili comitatu stadium hoc ingressus
Ecce iam uie fessus/ et prope iam solus ad metam fe-
ror. neque in hoc exoptato uotis omnibus longiuscule
uite tractu boni aliquid intelligo: nisi quod equanimis for-
tasse morimur hijs promissis qui dulces nobis facie-
bant uitam: nil a tergo quod uellicet animam relinquentes
nisi contra opportunum illud ac miserum semper flen-
do in perpetuo merore ut Satyricus ait: et nigra ue-
ste senescere. siue ut prope quod est dicam: inter ami-
corum mortes sepe mori: nullum tuorum nouissime
relinquentem cuius in ore memoriaque post obitum
fuit uicturus. Et tu mihi nunc amabili profus iniuria
ac pena/ laboriosi huius tristisque negotij longitudi-
nem imperaris. dum tremere te ais atque horrere ne
mihi superstes sis. Ego uero supstitem te uolo et hos
pauculos qui e tanta amicorum acie iam soli supe-
rant. Sint qui ultima iussa abeuntis excipiant. Sint
qui oculos tegant: humi obruant: quis affatim illud
mors faciet: hoc natum sed dulce est amice manus
obsequium. Nec ulla mihi aduersus fortunam meas
grauior querela est/ quam quod amicis ante dies ablati-
sique huic numeri dies esset: ego durior adamante: te
studine tardior: ac phenice uiuacior: huc dilato sum
Nec cumulus desit offensa: quorum manibus se-
peliri optaueram interesse non licuit sepulture. Sed
redeo ad Socratem/ qui ad me non redit: nec me ta-
men animo deserit/ ut puto corpore hinc abscesserit: cum
unum et triginta mecum annos fidelis expleisset ami-
citie. Alter enim fletus noster uite quartum et uigesimum
non impleuit. Quid nunc loquar: Dicerem: heu mihi
ter et amplius/ nisi quod luctum pellere est animus: pos-
sem simul utinam et dolorem pellere. nitar eadem
In quam rem tuam tuo mihi consilio utendum uideo
quod et uirtus humanis casibus altior. et qui dedit ab-
stulit. Ignoscendum morti: suo iure usa est. Nec for-
tuna nobis accusanda: nec natura. Nec querendum
ordo: ubi nullus unquam fuit. cauendum quod in alijs ali-
quando reprehendimus: ne iure optimo reprehendat in
nobis. Nec mirandum uero quod acerbus ille: hic matu-
rus adhuc uires obijt. Utrique suum uite tempus im-
pletus: nostra nobis implenda sunt: sequendique quos
promissimus. et quod milles diximus/ iam tandem ante
oculos habendum. leuis est enim solius lingue di-
sciplina. perbandum nobis et rebus est: si re ipsa sal-
ui esse cupimus. hic figamus animam: et quod loquimur sen-
tiamus. Sequemur nostros. Quis hinc dubitat. se-
quemur cito: statim: nunc fortasse: et certe nunc sequi-
mur. Nam quod aliud agimus oro te/ dum geti etiam
uidemur nisi properare et currere? currimus quidem
omnes: et singuli currimus: et vicissim nos urgemus.
Quid hic opus est stimulis: ipsa nostra nos uehit/ ne
dicas precipitat natura/ et percussibus applicat. Nulla

est mora. Quid merori iacere: aut torquere desiderio animam iuuat? En cōfestim quos querimus cōsequemur. Ad illos enim nos ituri sumus. Illi ad nos minime reuersuri. Nepe necessarium hoc nobis: at illis irremeabile iter est. Quibus ita se habētibus abstinēdum gemitu: et querelis inutilib⁹: proq; illorum salute oblationibus pijs ac p̄cibus indulgēdum. quas tu familiaris ac domesticē conuina Christi frequētes pro altero te daturum spondes: utq; id pro utroq; facias: quotiēs ad mensam colloquimq; dñi tui ueneris per memoriam nostri: per amicitie fides: etiā atq; etiā obtestor. Nec sunt nri doloris utiliora remedia: quorum mihi nō exigua portionem more ac stilo illo tuo sensuum largior q; vborum in angustam partem epistole congestisti. Queue idcirco meis uerbis libēs repeto: ut in meum animam tuo stilo trāsfusa: meoq; calamo mor in te refusa: sic mea fieri incipiāt: ut tua eē nō desināt: repulsi clauis in morem hinc illinc / affixa pariter ac suffixa memorie. utar hoc libēs tuo munere quo nullum tpi aptius p̄stari poterat nullūq; salubrius indigēt. Efficacissimus ad curādum ille est medicus de quo maxime eger sperat. C Superest: ut quoniam mihi ad tēpus Socrates meus eripit / neq; ut vides huic gñi coium scripturarum ullus qd sepe ias diximus: nisi qui vite finis apparet: q; et si solito audior: sim getis: amicis tñ interpellatibus non respōdere nefas sit. Nec sine quadam / quam ualde horreo / nota: insolētie fieri possit. ois ille familiarium rerum iāq; senilium rerum stilius ad te trāseat. et alienigene hac in parte deditum ingenium / cōcivi deinceps meo / uati sacro ob eāq; rem nro simonidi cōsecres. tu eo enim mens ille Simonides quem p̄ma huius opis cōpellat epistola / que nōdum tamē ad te uenit nec ueniet qdem sola. Illam certe cum legeris: qd huic desit intelliges. C Reliquum est: ut et tui honoris et mei me ocij studiosus ad q̄tuor idus Ianuarias patauio digressum prexisse Mediolanum scias: quo eēm ad trāsitum alpium paratior. Oderam nanq; Italos tumultus: optabāq; q̄primū hinc abire: ut et trāsalpinum eliconā reuiderem: quem tam prope decēnium intermisi: cuius mei desiderij simul ac tedij satis te vno vbo superioris epistole finis admonuit. Et sigd fidei pōtifer mihi maximus habuisset / te sibi qd absens scripto feceram pro me vicarium p̄sens darem. Sic simul et officio illi totiens mihi oblato / cui uel ob hoc ipsum bñ cōsultum uelim / nō tñ bene / sed magnifice / et tibi / seu necessitatibus saltem tuis / quas occultare mihi vis: nec potes / tāto lz tēpore / ac terrarū spatio distract⁹ utrūq; p̄uisum iri existimās. Uerum oibus vndiq; bello ardētibus aditus arma inter paucis inermibus nō fuit. substin ergo n̄sum pōtificis operiens: qd seu illis suo bello implicitis. multa enim et grania inde narrant: seu captis in itinere nūcijs / quod de multis audiuimus / nōdum habui. hoc vnum ciuib⁹ nris mercatoribus / mediolani agētibus scriptum est per suos n̄disse pōtificem. si oblata respuerem: irem saltem ad eius p̄ntiam mecum ducens quem officio idoneum iudicārē. Que an uera sint nescio. Sed si ita est / paratus esto uel mecum uel cū litteris meis illuc ire. Si cetera enim clausa per māserint / iter tibi patet equoreum. C Ego quidē expectationis impatiēs: atq; in circuitu noua bel-

lorum semina iacta aspiciens / iam fere cunctis fractis itineribus / pado me credidi. Et quo in hoc statu rerum vix uolucris penetrasset ad guttum idus maias patauis redij. hinc ex ordine iturus ad Lefarem tam me crebris / tāq; altis uocibus euocantem / ut dissimulari amplius illesa uerecūdia ac deuotione nō possit. Sic accinctus in sephirus in boream ibam: ut intelligas humanorum consiliorum quāta constātia est. Sed hac quoq; p̄ter spem bello obstrusa oia repperi. Neq; minus hic angulus Venetorum / pacis olim habitatio atq; alpes norice q; reliqua feruet italia: tum que alpibus vicina germanie pars est / suis et ipsa motibus estuat. Ita omne latus nri orbis vno nūc tēpore mars ifestat. Que q̄uis amico pacis animo non molesta eē neque ant: q; tum estiuam regem pollicent / ppe gratissima dixerim tēsas nepe ad occasus alas: atq; ad arthon inter alpes atq; apēuinum secus adriaci sinū maris / nota cōtrahūt ac detinēt statione. huc tu si qd mihi nūc scripturus es: scribe. Et qm te littoribus siculis / morte regis auulsus suspico: illō quoq; ne subtrahas tua oia noscēdi auido. ubi q; q; sua uiter teq; / tuūq; / imo eadem nrm duces instabilis fortuna deposuit. C Ultimum est / ut exoptatus diligētie tue munus p̄missumq; nō differas: bibliothecę huius ornamētum in qua mihi ois requies oblectatioq; animi / atq; vnicum iam vite solatium remāsit. ppera / per oēs celicolas oro te: et arcule nre fidem adhibeto. qd cum mihi p̄tigerit nil magnope in terris amplius optabo: Nempe qui iam spe sola efferor: Itaq; et si librorū nihil accesserit hīs ipsijs quā nō pauci sunt / neq; ignobiles / meo satis ipse iudicio: opib⁹ cresum vici: oēsq; nro locupletū archas atq; areas p̄uipendo. Uive et uale nostri memor: sexto idus Junij.

C Ad Lalauādum albanen. ep̄m cardinalem oblati laboriosi honoris recusatio. Epistola. IIII.

I tteras p̄dem tuas amātissime p̄: inq; illis aplicum p̄ceptum reuerēti gaudio stupēs legi: ad q̄s familiaris tui illi⁹ festinatio iustum n̄dēdi spatium nō dedit. N̄sidi tñ ut potui. idq; pbreuiter sed puere: et qd lris defuit: note fidei nūcio cōmisisse p̄tē⁹ fui. Ecce nūc iterū alijs atq; alijs de eadem re et lris pulsor et nūcijs qbus et stupor meus crescit et gaudiū. Nā qd queso nō stupeat simulq; nō gaudeat: si amicus sit: vicario Jesu christi. qui me magicū non tñ suspicari sed affirmare soleat: opionez hāc de me falso p̄cepta: semp q; hactenus p̄tra tuū elogium: ac multoz illā extirpare uolētium p̄tinaciter defensam: nūc repēte nō mō deposuisse: sed opinione alia p̄mutasse: tam diuersa: ut cuius horrē videres alloquz atq; aspectū eius nūc secretam p̄uersationē ac fidele obsequium: donis poscat ac p̄cib⁹. magna vis ueri est: Impellī p̄or: p̄terniq; mēdacio: nō extingui. Per seipz cū aliquādiu iacuerit: alti⁹ assurgit et clarius. Parcat autem illi deus qui false illius opinionis auctor fuit. Magnus ille quidem vir. nempe tu: ordinis nō ultimus: et preterea iuriscōsultissimus: quodq; mirabiliorem facit errorem: et experiētie multiplicis et prouecte admodum etatis: nisi forte non error ille aliquis: sed odium solum fuit: q̄uis error nullus maior possit esse q; crimen. Neq; vō tam turpiter quisq; errat: q; libet ridiculum aliquid ineptuz sibi ignorans finxerit: q; qui sciens deum odit: aut

primum. Quæcūq; demum fuerit causa: magicus ille me dixit. Nec erubuit afferre rōnem: q̄ Virgilij libros legerem: seu legissem: et inuenit fides. En ingenia q̄bus rerū summa cōmissa sit. De his vō quotiēs riserimus tu nosti eo ipso nōnunq; presente: cui delator meus psuaserat: donec illo tades ad papatum eucto res ludicra eē desijt: atq; ad iram tuam uergere cepit ac dolorem meum. Non q̄ ali quid ab eo magnope cuperem. Ambitiones mee note tibi oēs sunt. Sed cum bñdictus adolescētā et iuuetam clemens meam nō dico innocētē: sed a turpibus studijs ac maleficijs artibus abhorrentem agnouisset: senectutem meam innocētio suspectam esse: nō dolere nō poterat. Proinde per id tēpus quo ille conscēderat: nescio an vnq; reuersur⁹ inde abiēs dum tu me uale diciturum: ipso etiā uolēte ducere uoluisses: abnuī: ne aut illi mea magica aut mihi molesta credulitas sua esset. Scis me uerum loqui: teq; nō semel frustra nixum ne insalutato illo pficiscerer. En quid mihi uenēnosa uox contulit vnus uiri cui nulla gdes in me odij ratio erat sed sine causa nihil sit. Oderat ille me non ppter me qdem: sed ppter illum cui familiarissimus me fuisse meminerat ppter quem et teipsum oderat. Sed odij sibi cōsciū iniusti: erga utrūq; nrm simulato: callidus amicitiam fingebat. Nota tibi cōmemoro: sicut sepulto illi ipsius nec lenitus morte: ipse bellum cineribus indixerat. O tristis et ceca rabies animi ppagatrix pestilēs odiorum. Lerte si inimicos diligere dñico iubemur impio: quid his fiet q̄bus inimicos etiam extinctos odisse non nisi amicos illorum omnes immortalī odio i sequat. Sine autem uiuax odiuz: siue pudor murtādi qd̄ dixerat: causa esset: suggestiones hanc aluit ille dum vixit: et quam plātauerat irrigauit. gratias deo q̄ mēdacium ueritas: mors mēdācem uicit. Non credit pfecto magus pōtifer: quem secretarium uult: nec scelestis opam dare carminibus: quem interioris thalami archano dignū: et sacris aptum cēset epistolis. Magnas sibi pro tantis honoribus nec minores pro tali errore deposito grates ago. Et si enim opinioibus uagis ac falsis q̄ti nequeāt cōstantes animi sine quodam tñ angore non fuerat apud aiū meum falsa lz opinio tanti uiri. Neq; ullo pacto uelim diuturnam adeo fuisse: ut de me talia senticētem uel mea illum: uel sua dies ultima inuētura fuerit. Scio autem expectari respōsum meum. et q̄uis humilitatem meam illinc et pōtificis pietas: et tua humanitas: et amicorum preces et lachryme uehemēter trahāt. hinc meorum cōsilia impellāt. fixus tamē in pposito pmo sum. Nil est penitus qd̄ immutem. Que res apud alium si agēda sit: plurimum haud dubie vborum egeat. tibi meis in rebus nō tñ sermo breuis sed silētium sat est. tecum enim meo iure Daniticum mihi illud usurpo. dñe ante te omne desiderium meum. et nō qdem gemitus qui mihi de rebus iam labētibus nullus est: sed certe suspirium meum a te non est absconditum. Quid uelim. quid optem. quid ambiam: quo suspirem nō mihi notus q̄ tibi est. Quid igit multis agā: video me uocari ad luctum: ad honorem: ad laborem: fere cunctis optata mortalibus: mihi vō cum multis nihil cōuenit. Proinde nec fortuna mea: nec animus lucri egētes: nec pfectio viteq; genus honorum tali-

um: neq; occupatio: etasq; deuexio: labor. Excubabis me iterum pōtifici: ne qd̄ modestie est: insolētie tribuas. Quod sepe me honestauit tūz mō me defendat eloquium. Cōiāui duos cōpatriotas meos. et si tāto officio par creditus: extimato: aliorum dignus cēseor: est uterq; dignissimus. Ego tamen qui effectum rei celerem ac felicem cupio. nā utriq; litteris meis expiri nolui. et qd̄ uaticinabar repperi. Alter onerosum respuit honorem. Alter si requirit presto est. Ubi nam vō sit querendus. Et quicqd̄ in rem est: tuus hic nūcius nouit. hoc extremum pape dicit: si hūc habet me quidem et quicquid ex me querebat: plusq; aliqd̄ inuenerit. Una est patria: vnū nomē: vnus animus: vnū igenium: vnus stilus. vita ille clarior: et sacerdotio insignis. Vale ecclesie decus ac nostrum.

Ad Joannem de Certaldo de uaticinio morientium.

Epistola. V.

Agnis me mōstris impleuit frater epistola tua: quam dum legerem stupor ingens cum ingenti merore certabat. Uterq; abijt duz legissem. Quibus enī oculis nisi humētibus: tuarum lachrymarum: tuiq; tam vicini obitus: mētio nem legere potui: rerum nescius oino: solisq; inbiāns uerbis: Ubi demuz in rem ipsam internos flexi oculos: defixiq; mutat⁹ ilico animi status et stuporem seposuit et merorem. Jam p̄mum quod erat in ipsa litterarum fronte p̄tereo: ubi dum uerecūdistime simulq; reuerētissime nō te ausum uicis p̄ceptoris tui inclyti: sic me nimia tua uocat humilitas: cōsiliū improbare: q̄ musas totūq; ut ais eliconā mecum trahens: cuius olim ut scis: inops plebeiusq; incola fueram: nūc iam pegrinis abstractus curis: pene exul sum: quasi damnatis italis et indignis industrie mee fructu: meiq; p̄sentia iudicatis: in germanos siue sauomatas: vbo tuo utoz: ultimos cōmigrare decreuerim. Multo me fateoz efficacius reprēdisti q̄ si totum eloquentie tue flumen in satyram effudisses. Egdem gratuloz hūc tibi esse aiū atq; hunc celum: ut qd̄ Maro ait: oia tuta timēs: metu magis abūdes q̄ amore deficias. Tibi vō amice cui meorum cōsiliū nihil occultum uelim: totum lese mētis archanum pando me ut italice telluris aspectu satiari nequeo: sic qd̄ nuper Simonidi nro scripsi italicarum rerū usq; hercle ad fastidium plenus eē. et sepe hinc mihi in animuz uenisse nepe nō in germaniam sed in aliquas mūdi latebras me cōferre: ubi procul ab hoc strepitu: inuidieq; turbinibus: q̄bus me non taz utiq; mea fors: que me iudice: nescio an p̄ceptum sed certe inuidiam nō meret: q̄ hoc vndeclūq; partum nomen exposuit: bene latitās: bene uiuerem: si datum esset ac morerer. Et fecisses nisi qz quo me animus v̄gebat: fortuna iter obstruxerat. Et qd̄ nūc ad arthon intēderam nō huius qd̄ audisti p̄positi mēs erat. neq; enī in illa barbarie. Inq; illa celi inclemētia: terreq; duritie regem quero. sed uerecūdi modestiq; prosus obsequij: q̄ scilicet Cesari nro totiēs tantisq; me p̄cibus euocāti breuem mei p̄sentiam denegasse: non supbie modo: sed rebelliois aut sacrilegij cuiusdam uideret. quādo quidez nri maiores: ut apud Valerium legisti: eum qui uenerari p̄ncipes nesciret in quodlibet facinus pcursurus crediderūt. Parce autem metui: et querelis parce. Nam et hac quoq; bello clausuz iter. haud

Maro

inuitus offendi. Mira res dictu: quo libet ibam: libetius nō eo. Satis et desiderio principis et mee fidei fuerit ire uoluisse. de reliquo fortuna culpabitur. Ceteris omiſſis ad id uenio quo me adeo p̄ma lectione cōcuſſum dixi. Scribis nescio quem Petrum senesem patria: religione insigni: et miraculis insup̄ clarum virum nup̄ obeūtem: multa de multis: iter quos de utroq; n̄m aliq; p̄dixisse. idq; tibi per quēdam cui hoc ille cōmiserat nūciatū. ex quo exactius dum quererēs quēadmodum sanctus ille vir nobis incognitus: nos nouisset sic n̄sum: fuisse illi p̄positum ut intelligi dat p̄m aliqd̄ agere qd̄ cum implere denūciata sibi ut auguro: morte: nō posset/orasse deum efficaci/ et ad celum p̄uētura p̄ce/rebus idoneos vicarios designaret. qd̄ negatum sibi cepti seu destinati opis exitum diuinitas largiret: cuiq; familiaritate illa que deum inter iustiq; aiā est/se intelligeret exauditum: ne quid in re dubij foret. Christum ipsum habuisse p̄fite: cuius in vultu oīa cognouisset: que sunt/ que fuerunt: que mor̄ uētura trahant. Nō ut apud Maronem Protheus sed plenius multoq; p̄fectius ac clari⁹. nam qd̄ oro nō videat illum vidēs per quez oīa facta sunt. Illum oculis vidisse mortalib⁹ magna res fateor: si uera. Usitatum enim ac uetustum est plerūq; mēdacijs fictisq; sermonibus uelum religionis sanctimonieq; p̄tendere: ut humanam fraudem tegat diuinitatis opinio. de quo in p̄sens p̄nuncio cum ad me defuncti nūcius ille p̄uenit. Quē ad te p̄mum/ q; esse forte vicini⁹/ exposuistiq; mādatis mor̄ neapolim. Inde mari in gallias atq; i britāniam p̄reisse significas/ nouissime me uisurus et mihi uirilem mādator̄ partem ex ordine platurū: tum demum quāruz apud me sit fidei repturus uidero. Etas hoīs/ frons/ oculi/ mores/ habit⁹/ mot⁹ incessus/ sessio/ uorq; ipsa/ et orō. et sup̄ oīa cōclusionis effectus ac loquētis intētio ad cōsiliū uocabunt. Nūc quātum ex tibi dictis elicio uos duos aliosq; nōnullos ex hac uita descendēs ille uir sanctus uidit: ad quos quedam secretiora cōmitteret huic sue huiusmodi ultime uolūtatis executori industrio/ ut tu extimas ac fideli. hec ni fallo: historie sūma est. Ceteruz qd̄ ex hoc alij audierint in dubio est/ tu qd̄ ad statum tuum attinet duo hec. Nam cetera sup̄p̄mis: audisti: uite tue terminū infra/ pauciorq; tibi iaz tēpus annoz sup̄esse. hoc p̄mum tibi. p̄terea poetice studium interdici hoc se cūdum ultimūq; hinc illa cōsternatio merorq; ille tuus/ quem legēdo meum feci meditandq; depouit. et tu si mihi aurem: imo si tibi/ si rōni insite aiuz p̄tas/ abijcies: et uidebis inde te uoluisse ynde potius sit gaudēdum. Nō extenuo uaticiniij pondus qd̄ a Christo dicit uerum est. Fieri negt ut ueritas mētiat. At id querit Christum ne rei hui⁹ actor sit. an alter q̄spiam ad cōmēti fidem qd̄ sepe uidimus Christi nomē assumpserit. Esto autem inter ignaros huius noīs res agatur. Si poetis: si p̄his gētilium fides est. multa uaticinari solitos morientes: et grecoz l̄re loquunt et n̄re. Uides ut Hector̄ Homericus mortem uaticinet Achili. Virgilian⁹ horodes Mesentio. Liceronianus Cheramenes eritie: Calanus Alexādro: et qd̄ est hīs simili⁹ que te p̄mūt: apud Possidonium p̄m sua etate clarissimum. Rhodius qdam mories breui post se morituros sex ex coequis suis noiat. et qd̄ plus est or

dinem adiscit moriēdi. De q̄rum rerum uel ueritate uel causa disputādi nō est locus. C Sed ut hec et que filia tradunt ab alijs: postremo que terrificator hic tuus nūciat uera sint. Quid est t̄m qd̄ te usq; adeo pmoueat/ uulgaria et nota cōtēnimus: Inopia nos q̄rit ac p̄urbat. an tu queso modicum uite eē qd̄ supest: si iste tibi nō diceret ignorabas/ qd̄ nec hodie natus infans si rōne uti possit: ignoret. oīum uita mortalitū breuis est: senitq; breuissima. et si sepe p̄ter opiniones: spesq; hoīum qd̄ quotidie querimur ac lugemus: nascēdi ordinem: mor̄ p̄uertat: ut ex uita qui huc ultimi uenerē: p̄mi abeāt. P̄fecto fuimus umbra: somnium: p̄stigiū: nihil deniq; nisi luctus et laboris ares: uita est que hic agit. Qd̄ vnum boni habet: ad aliaz uitam uia est. alioq; nō cōtēptibilis modo sed odiosa p̄sus ac misera et de qua cōsideratissime dictuz sit. lōge optimum nō nasci p̄imum q; p̄mum mori. Ne ue suspecta sit pagani hoīs p̄cisa snia hebreorum sapiētissimus illi accidit. imo uo qd̄ et Ambrosius fratris obitum deflēs: suo more uestigat. et sic esse discussa tēpor̄ rōne dephēdit: nō ille philosophos. Sed illum p̄bi sequunt. Luius ego sensuz tibi de Ambrosio potius q; Salomone descriperim: ut dicto vni duplex eēt auctoritas. Sic ergo ait. Nō nasci lōge optimuz s̄m sancti Salomonis sniam. Ipsum enim etiam hij qui sibi uisi sunt in p̄bia excellere: secuti sunt. Nam ipse illis antior: n̄ris posterior: in eccl̄iastē locut⁹ est. Et laudauit ego oēs mortuos qui iam defuncti sunt: magis q; uiuētes q̄cuq; uiuūt usq; adhuc. et optimuz supra hos duos qui nōdum natus est: qui non opus malum qd̄ factuz est sub sole. Nec ita uito post. et hoc ingt qd̄ dixit: nisi ille qui sapiam poposcit et impetrauit/ et mor̄ paucis de sapiētia illius interpositis. Quē igit̄ ait nō latuerūt celestia: quēadmodum laterēt mortalia: et de sue cōditione nature quam in se exptus est: errare aut mētiri potest Sed nō solus hoc sensit: et si solus exp̄ssit: legerat sanctum dixisse Job. Pereat dies illa qua natus sum. Cognouerat nasci malorum omnium esse p̄ncipium. et ideo diem qua natus est perire optauit: ut tolleret origo incōmodorum. C Post hec Dauid ac Hieremie testimonio adhibito sic cōcludit. Si igit̄ ingt sancti uiri uitam fugiūt: quorum uita et si nobis utilis: sibi tamen inutilis extimas: quid nos facere oportet: qui nec alijs prodesse possum⁹: et nobis uitam hāc quasi funeb: em pecuniam usurario quodam cumulo grauēscēte onerati: in dies peccatorum ere sentimus. Que si dixit Ambrosius: si tales ante eum uiri dixerant: quid miser ego dicturus sim. cuius uita nō solum peccatis obnoxia: atq; opp̄ssa: sed tota nil nisi tēptatio ac peccatū est. C Uerum et si multa hic: et dicantur ab alijs: et a nobis etiam dici possunt: quos malorum experientia doctos fecit: t̄m tibi uel ista sup̄flunt. Neq; enim docēdus mihi sed excitādus es: ut memineris quid diuini hoīs: quid tu ipse hac de re senseris anteq; tibi repetis stupor̄ tui memoriam extorqueret. Ex quo tamē huc loquēdo puenimus: insiſtam paululum. Quis igit̄ hec ut dixi ab ingentibus uiris disputata atq; firmata sint: Sic ut nō t̄m rōnibus sed auctoritate etiam p̄mant sua: non alie nuz fuerit fortasse: qd̄ de hīs ipsis alij senserint an dire. Sunt aut̄ duo hec. vnum q; hec n̄ra que dicit

Maro

Ambrosius

Salomon

Job

Possidonius

Lice-
ro

vita mors est. hoc iuuenis Cicero. vj. reipublice li-
bro scripsit. Idem senex tusculanarum qonum pzi
ma luce repetijt. alterum eodem tusculani libro p
mo. posuit no nasci boi longe optimum. pximum
qz pximum mori. Utrunqz fortassis z Cicero ipse
alibi z multi alij dixerunt. Et pximum qdem tamen
innumerabilibz vite malis no uerum mo: sed ue-
rissimum videat: simplr tn vitam mortem dici aio
sum potius arbitror qz usqz quaqz uerum aut libra-
rum satis. Quid vo? Placet Gregoriana illa mo-
deratio e sermone illo quotidiano. tpalis ingt vita
eternae vite coparata mors est potius dicenda qz vi-
ta. hoc z tutius z salubrius dici puto. De secundo
aut z de utroqz: qz uis ut vides maximi sunt aucto-
res. Quid tn vir doctus z eloquens Lactatius fir-
mianus hinc senserit no alienum videt inserere: qui
libro institutionum no recordor quoto impatiencia
arguens humanam. Quid dicemus ergo ait nisi er-
rare illos qui aut mortem appetunt tanqz bonu: aut
vitam fugiunt tanqz malu: nisi qz sint iniquissimi qui
pauciora mala no pensant bonis pluribus. Na cu
vitam oem per exqzitas z uarias traducant uolu-
ptates mori cupiunt. siqd forte hijs amaritudinis
supuenit. Et sic hnt tanqz illis nunqz fuerit bene. si
aliqui fuerit male. donant igit vitam oem: pleniqz:
nihil aliud qz malis opinant. hinc nata est inepta il-
la snia. hac ec mortem quam nos vitam putemus.
Illam vitam quam nos pro morte timeamus. Ita
pximum bonum ee non nasci. scd idem citius mori.
Que ut maioris sit auctoritatis Sileno attribuit.
Cicero in cosolatione. no nasci ingt loge optimum

De
50

lacta-
tius

ro

in hoc scopulos incidere vite. pximum aut si
nasci. qz pximum tanqz ex incedio effugere: for-
tune credidisse illum nanissimo dicto: exinde ap-
paret qz adiecit de suo aliqd ut ornaret. Quero igit
tur qui ee optimum putet no nasci: cui sit nullus oi-
no qui sentiat. Nam ut bonum sit aliqd aut malu
sensus efficit. deinde cur oem vitam nihil esse aliud
qz scopulos z incedium putauerit qz aut in nostra
fuerit potestate ne nasceremur. aut nobis vitaz for-
tuna tribuat no deus: aut viuendi ratio qcqz simile
incedio habere videat. Nec Lactatius. Ecce au-
tem: ne me cuiusqz sententie addictu putes: z aucto-
res z snias discordates in medium scids uolensqz
coneri. z tu eliges: ut visum erit: z suo ueritas lo-
co stabit. Ego aut ut ad rem redeam: vnum hoc di-
xisse uelim qcqd horum que multa diximus sit ue-
rius. nobis tn hec vita ut no nimis amada: sic usqz
ad exitum tollerada est. perqz hac ipsam ad altera
qz per pdurum iter ad optatam pxiam aspiradus.
Egdem iam no nati ee no possumus. C At si vita
anceps: si piculosa: si mala est. de quo ut puto ne-
mo uiues dubitat nisi qui uanis uoluptatibus ex-
cecatus: ueram sui notitiam iudiciuqz pdiderit: co-
sequens est rei male bonum atqz optabilem sine ee.
Et si flida vita est: qd de vita forsan per seipsam ex-
timata no negem: no qz desinat flendū ee: sed qz ce-
perit. Qd z qsdam gctes facere solitas accepimz
qbus nalem esse pbiam: iure dixerim: in ortu suoz
flentibus: in sine gaudetibus: quem timeda no taz
delectatio vite breuis causa est: qz supplicij pauoz
eterni. Qd ut trahi possit: vitari utiqz nisi vtutis z
miserico: die ope no pot. sed nec trahi qdem. Non
mors itaqz metuenda: que frustra metuit: sed corri-
genda vita est. Que res vna ne mors sit for: midolo-

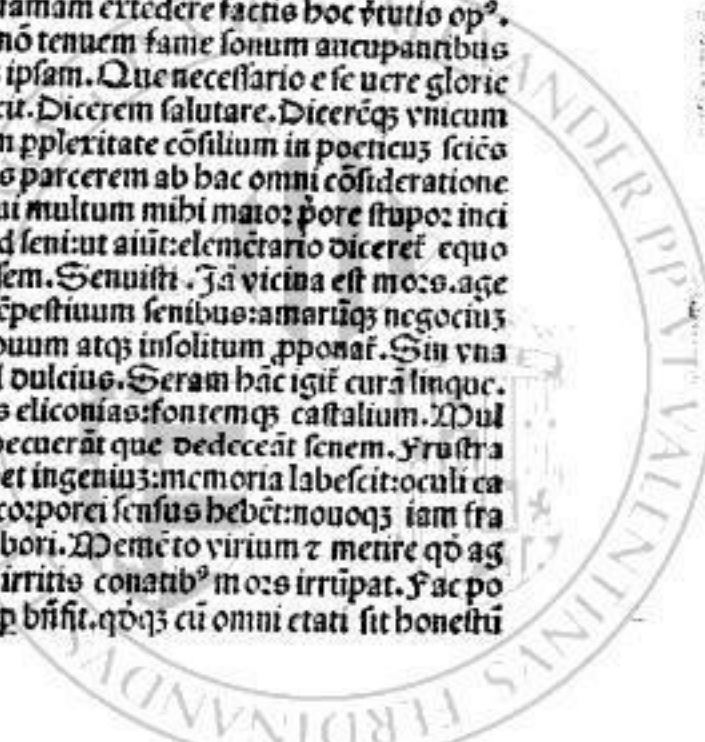
sa pstabit: hnda nobis interim ipsa cum morte fa-
miliaritas quedam. nec tñ nomē illud horribile. sz
rei ipsius extimatio atqz imago in comercium ar-
cessenda: ut quam sepe meditati erimus ueniētem
excipiamus intrepidim: nec ut incognitas horream.
Nec Platonis: hec post eum pboz excellētium do-
ctrina est. Qui pbiam ipsam oemqz sapiētius vitā
meditationem mortis ee diffiniūt. Qd z Paulus
sentiebat apl's: ubi se quotidie mori ait. Nemo eni
amplius qz semel nāliter mori pot. Ut sepius mo-
riamur: z rem vulgi opinione durissimam cosue-
tudine leniamus meditatio frequēs efficit no na-
tura. Que qlis fuerit pbis: norūt ipsi: Nunc clari-
us multo qz pus: nra idest christianoz meditatio
Lbristus est vitalisqz Lbristi mors ac de morte vi-
ctoria. Ad possum secludere qd se ingerit: de hac
re cosilium Ambrosij libro eodem de vite ritu fra-
tris. Nec miraberis hoc auctore uti me: qui iam p
pe decēnium Mediolanēsis totoqz quinquennio su-
us hospes fuerim. Ait ergo. Quid est Lbristus ni-
si mors corporis. spūs vita. z ideo commoriamur
cum eo: ut uiuamus cum eo. Sit qdem quotidiana
in nobis usus: affectusqz moriēdi: ut per illam
quam diximus segregationem a corporeis cupidi-
tatibus aia nra se discat abstrahere: z tanqz in scli-
mi locata: quo terrene adire libidines: z ea sibi glu-
tinare non pnt: suscipiat mortis imaginez: ne pena
mortis incurrat. Mitto alia. Et hec ipsa si plu-
ra sunt qz uoluisse ignoscito. eo enim pergūt: ac te
retrahūt vñ te meroz abduxerat. ut nec ualde vitā
diligas: neqz vite sinez oderis: aut metuas: neqz p
pinquum iam pucte stupeas etati qui nunqz pue-
ritie uel infantie loge erat: z si lōgissime fingeret.
Illud potius mirare ptigisse tibi: qd nescio an cui
qz alteri pter ezechiam reges oibus seculis accide-
rit: ut scilicet tui uatis elogio certus sis: aliquot au-
nos vite tibi nūc etiam restare. Neqz enim tā pau-
ci esse pnt: qn saltem duo sunt. Sic ubi nemo morta-
lium diei unius. nemo uel hore integre: tu annorū
teneas spōsionem: nisi forte pximam nūciati mor-
tem credit: no sic vite spatium ex pnt. Et est hoc
sane in hijs uanitatibus importunum: ut ex malis
nūcijs timor: dolorqz certus oriat. z bonis inane
gaudium: spes incerta. C Utrunqz res casura est:
an non Virgiliani carminis meminisse oportuit:
stat sua cuiqz dies: breue z irrepabile tēpus oibus
est vite: sed famam extedere factis hoc vtutis opz.
factis inqz. no tenuem fame sonum aucupantibus
sed virtutes ipsam. Que necessario e se uere glorie
ymbzram iacit. Dicerem salutare. Dicerēqz vnicum
in hac rerum pplexitate cosilium in poetiuz scids
auribus tuis parcerem ab hac omni cosideratione
phibitis. qui multum mihi maior pore stupor inci-
dit. Naqz si id seni: ut aiūt: elemēntario diceret equo
aio pati possem. Senuisti. Jā vicina est mors. age
res aie. Intēpestiuum senibus: amarūqz negociuz
lzarum: si nouum atqz insolitum pponat. Sin vna
senuerint nil dulcius. Seram hac igit curā linque.
Sine musas eliconias: fontemqz castalium. Mul-
ta puerum decuerāt que dedecāt senem. Frustra
niteris: torpet ingeniu: memoria labescit: oculi ca-
ligāt. oēs qz corporei sensus hebēt: nouoqz iam fra-
giles sunt labori. Memēto virium z mentis qd ag-
gredieris ne irritis conatibz mors irrupat. Fac po-
tius qd semp bñsit. qd qz cū omni etati sit honestū

Plato
Apianus

Ambro-
sius

Ezechia
20

Virgil.

necessarius est extreme. Nec horumq; similia inchoanti seni qd ni grauitate ac magnifice diceretur. Docto autē summiq; iam hñti cur dicant nescio. Ecce iam morti proximus linque seculares curas: pelle religas uoluptatum: malas fuge cōsuetudines. Reforma aium ac mores. In deo placitam nouitatez z renascētia vitia que hactenus abscindebas: radicis nūc extirpa. In p̄mis auaritie studiū: qd senibus cur annexū ac peculiare sit admīro. Hoc unū stude: z hoc cogita ut pat̄ ut securus ad extremū uenias. optime inq; prudēterq; linque litteras seu poeticas seu q̄sciūq; alias in qbus nō iam tyro sis/ sed emeritus ueteranus. In qbus qd tenēdum: qd respēdum tibi sit/ noueris. In qbus deniq; nō iā labor sed oblectatio uite sit iucunditasq; reposita. hoc certe qd sit aliud nō uideo nisi auferre solatiū ac p̄sidium senectuti. **Q**uid vō sigd tale Lactantio dictum ēct? Quid si dictum z creditū Augusti no: dicam qd in aīo est. Neq; ille tam ualide p̄gri narum sup̄stitionum fundamēta cōuelleret: Neq; iste ciuitatis dei muros tāta arte p̄strueret. Aliquā toq; Iouinian⁹ Juliano atq; alijs pari impietate latratibus rīderet. Quid tādē si Hieronymo q̄uis id ipse dictum memoret? z qd credi uult etiam uigilāti. Quid vō si poeticis: si phicis: si oratorijs: si historicis semp̄ lris abstineret. Nunq; ille Iouiniani z hereticorū calūnias reliquorū tāta p̄suadendi facilitate cōtūderet. Nunq; Nepotianus sic uel uiuum doceret uel defunctum fleret. Nunq; deniq; epl̄as ac libellos suos tāta orōnis luce p̄funderet. Ut enim a uitate uerum: sic artificiosum atq; ornatum dicēdi genus. vñ oro nisi ab eloquētia regredum est: Quam poetarum atq; oratorū pp̄iaz ēct/ nec Hieronymus ipse negauerit: z est notius q̄ ut p̄bari egeat. Non discorro per singulos. Sed ad summā nō intelligo qd hijs studijs/ nō dico senes imbui. Nihilēniz bñ sit qd nō z tpe suo sit: sed p̄uero haustis uti sobrie uel in senectute p̄hibeaf. Sci entem dico qd ex hijs ad rerū notitiam: qd ad mores: qd ad eloquētiā: qd postremo ad religionis nr̄e patrociniūz trahi possit. Qd fecisse illos maxime uideas: quos p̄ime memorauī: nec ignarus p̄ terea qd Ioui adultero. qd Mercurio lenoni. quid homicide Marti. qd p̄doni Mercuri. Quid demū ut inocētiorez attingam/ Esculapio medico/ quid patri eius Apollini cythariste. qd Uulcano Fabro. qd tertrici insup Minerue. Lotraq; qd Marie uirginī m̄ri. qd eius filio redēptori nr̄o uero deo uero qd hoi debeaf. Qd si ideo poetas fugim⁹: ceterosq; qbus inauditum z ob id tacitū Christi nomen: quato piculosius uideri debet hereticorū z noiantium Christum simul z oppugnātium libros legere: qd m̄ studiosissime faciūt uere fidei defensores Crede mihi multa que tarditas z ignauie sūt grauitati z p̄silio tribuunt. Sepe despiciūt hoies que despant. Propriūq; z suum est ignorantie/ ut que nequerit app̄hēdisse cōdēnet: z quo ipsa nō ualuit neminem cupiat puenire. hinc de rebus icognitis obliq; iudicia: in qbus nō cecitas magis ipsa iudicātium q̄ liuor emineat. Nō sumus aut exhortatione uirtutis aut vicine mortis obtētu a lris deterrēdi. Que si in bonam aiam sint recepte/ z uirtutis excitant amorem: z aut tollūt metum mortis: aut minuit: ne deserte suspicionem diffidētie afferāt que sapiciētie querebas: Neq; enim impediūt lre sed ad

Lactanti
us.
Aug⁹

iuuāt bñ moratus possessorē: uiteq; uiam p̄mouēt: nō retardāt. Quodq; in cibis euenit ut multa que nauscātem atq; imbecillē stomachum p̄grauarent ualidum atq; esuriētē bñ nutriāt: id in studijs accidit/ ut acri sanoq; igenio sint multa salubria/ que pestifera sunt infirmo/ si p̄fertiz utrobiqu; uis discretionis affuerit. **Q**uō nisi sic cēt/ nō illa p̄tinax ad extremum tam laudata foret industria multorū. p̄terit enim q; Lato latinas lras in senescēs: grecas uo iam senex didicit. qd Varro ad cētēsimū uite annum legēdo semp̄ ac scribēdo p̄ueniēs uitam p̄ us q; amorem deposuit studiorū. **Q** Liuius drusus senio z cecitate cōfectus iuris ciuilibus interpretationem utilissimam reipublice nō omisit. **Q** Appianus Claudius iisdem p̄ressus incōmodis cadez fuit p̄seuerātia. **Q** Homerus apud grecos idēz passus idēz p̄stitit. aliq; rerum l3 in gñe par industrie gen⁹ exhibuit. **Q** Socrates iā senior: musice operam dedit. **Q** Crisippus ceptum iuuetute media opus acutissimum ultima uix explicuit senectute. **Q** oratoriū Ysocrates. tragicū Sophocles uolūmē: utriq; nobilissimū. Ille q̄rtum z nonagesimū hic p̄p̄e cētēsimū agēs annum scripsit. **Q** studiū amor ingēs z Carneadē senem cibi: z Archimedē uite reddidit negligētē. **Q** Cleātem apud illos amor idēz cum inopia p̄mū: post cum senio: apud nos Plautum cōpulit cum paup̄tate simul ac senectute luctari. **Q** Pythagoras. **Q** Democrītū. **Q** Anaxagoram. **Q** Platonē per oēs terras/ p̄q; oia maria piculoz imemores ac laborū: non habēdi/ ut multos: sed discēdi ardor impulit. **Q** Plato ipse senex sup̄mo eodēz natali suo die/ uel lris in uel ut alij uolūt scribēs phic amicū sp̄m exalarat. **Q** Philemon meditabūduz/ ac libro incubēs socijs illum expectātib⁹/ pieriam aiam emisit. z si de hoc alia ridiculosior fama est. **Q** ad extremum is qui sepe mihi noiantus occurrit Solon semper noui aliqd adiscēs senuit atq; obiit. nec generosus discendi desiderium mors extinxit. **P**eter hec igit̄ z que sunt id genus: iniūabilia. Nōne z nostrī oēs quos imitari optamus uitam oēm in lris consumpserūt: in lris scnerūt: in lris obierunt. ita ut eorum quosdā legētes aut scribētes ultimus dies inuenerit: neq; ulli vnq; qd au dierim p̄ter unum quem dixi Hieronymum noxe fuit disciplinis secularibus floruisse: cum multis fuerit glorie: noiatim sibi. **N**ec me fallit laudatum a Gregorio Bñdictum q; inceptum studiū solitudinis z p̄positi rigidioris amore deseruit. At non ille poeticas: sed oēs oīno lras neglexerat. An vō laudator suus idēz si tūc faceret laudare? minime arbitror. Aliud est enim didicisse q̄ discere: aliterq; p̄uer spem q̄ senior rem. Ille impedimētum: hic ornamentū. Ille laborem z querēdi studiū anceps. hic laboris fructum certum/ delectabilem z questū studio p̄ciosum thesaurū lrarum abiicit. **Q**uid expectas? Scio multos ad sanctitatē eximiam sine lris p̄uenisse. Nullum lris hinc exclusum scio. Et si audias Paulo ap̄lo questam litteris insaniam exprobari: q̄ iuste aūt mūdo notum. Quin potius si de p̄prio loqui licet. Ita sentio. planus forsitā/ sed ignauum iter per ignorātiā ad uirtutē. vnus est finis oīum bonorum: multiplices aūt uic: eodēz tendētium multa uarietas. Ille tardius. hic oīus. Ille obscurius. hic clarius. Ille depressius incedit. hic

Quida
fence
studior

Lato
Varro

Liuius
drusus
Appianus
Claudius
Homer⁹

Socra.
Crisip.

Ysocras.
Sophocles

Carne.
Archi.

Clean.
Plaut⁹

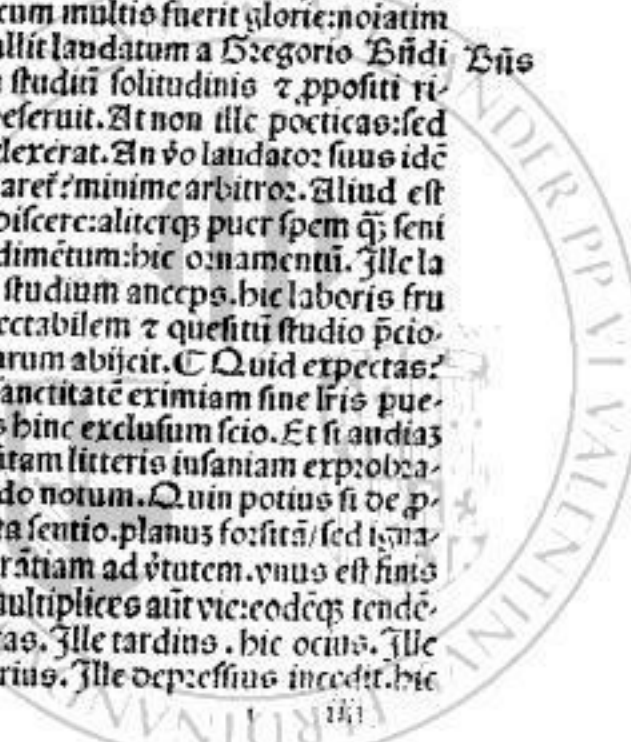
Pytha.
Demo.

Anax⁹

Phile.

Solon

Bñs

altius. Quorum quidem omnium peregrinatio est beata. sed ea certe gloriosior que clarior: que altior. unde fit ut litterate deuotioni comparabilis non sit quibus deuota rusticitas. Nec tu mihi tam sanctum aliquem ex illo grege litterarum inopum dabis/ cui non ex hoc altero sanctiorem numero obijciam. **C** De his autem cogente materia. quoniam sepe mihi necesse fuit ut loquerer te amplius hodie non morabor. Qui si cepto heres: ut studia hec que pridem post tergum liquimus litterasque omnes quantum in imis ac distractis libris ipsa etiam uelis litterarum instrumenta proijcere atque ita undique persuasum tibi est: gratis hercle habeo me librorum audum ut tu ais: ego non inficioz/ ne si negem scriptis ipse meis arguar in hac emptione omnibus tuo iudicio prelatum. Et quibus ipse rem meam videar empturus. Nolim tamen tanti uiri libros huc illuc effundi. aut profanis ut sit manibus contrectari. Sicut igitur nos seiuncti his corporibus/ unum animo fuimus: sic studiorum hec supellex nostra post nos/ si uotum meum deus adiuuerit ad aliquem nostri perpetuo memorem pium ac deuotum locum simul indecerpta perueniat. Sic enim statui ex quo ille obijt quem studiorum meorum speraueram successorem. Libris autem precia statuere. quod tua mihi prebet indulgentia non possum. quorum nec nomina certe nec numerum nouerim/ nec ualorem. Tu mihi per litteras rem digere/ ea lege/ ut si quando tibi forsitan in animum uenerit mecum has quantulascumque temporum reliquias agere quod et ego semper optaui: quando pollicitus uidebare. et eos ipsos/ non minus tuos quos modo conneri: sic simul inuenias ut detractum nihil: sed non nihil tibi sentias accessisse. **C** Extremum sit: ut quod te multis: inter quos mihi pecunie debitorem facis: pro me negem: mirerisque qui suas hic superuacuas ne ineptus dicam conscientie tue scrupulus. Possum tibi Terentianum illud obijcere. nodus in stirpo queris. Nil mihi debes nisi amorem. Sed nec illum debes: quem pridem fateor bona fide integerrime persoluisti. nisi forte ideo: quia quod semper accipis semper debes. Sed et quod soluis continue/ nunquam debes. **C** Nam ad id quod ut sepe olim de inopia queris: nolo tibi consolationes/ nolo pauperum illustrium nunc exempla congerere: nota sunt tibi. Quid ergo: clara equidem semperque una uoce respondeo. Laudo quod me magnas his seras tibi diuitias procurate libertatem animi quae tamque pretuleris egestatem: de amicum toties te uocantem spreueris/ non laudo. Non sum qui ditare te hinc possim: quod si essem non uerbo/ non calamo/ sed re ipsa tecum loquerer. Sum uero cui uui tantum suppetit quantum abunde sufficiat duobus unum cor habentibus: atque unam domum. Inuidiosus es mihi si fastidiosus si diffidus. Vale. Pataui. v. kal. Junias.

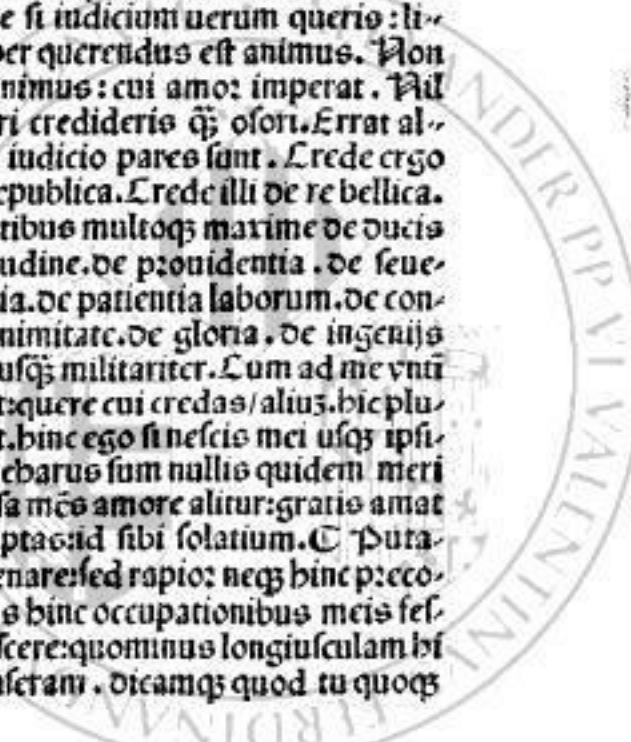
C Ad Franciscum Brunii contra immodicam amicitie fidem uera sue paruitatis expressio.

Epistola. VI.

Uauis mihi uir insignis epistole tue odor/ gustusque suauior: si de alio scripta est: nunc cum suauitate uerecundiam ac ruborem attulit.

Illis me proficeris/ quorum idoneus utinam sim mirator. Illud metuerem nisi notissime uirtutis ac fidei tue candor obstaret: te potius errare credideris quam me falli: habet enim illud excusationem beniuolentie plenam: hoc reprehensionem amicitie aliena. **C** Ceterum ne sub tanto: non mearum laudum fasce multiloquus sim. Fatigatio enim est amica silentio. hoc unum modo dicturus fuerim. Rem tuam quantumuis precij facere tuum est. sed mihi crede sic extimas terrebis emptores. Respondebis non est mihi uenale quod laudo. credo eadem. Nemo autem te rem puam ego auribus audiet: sic laudat. Ut inuidie mee: ut extimationi tue consulas: quod est dicito. minus quoque. siquid minimo minus est. Pudet strictim attingere: de te uertim copioseque differere ne puduerit prestringere oculos amor fecit. Tu me oratorem. tu historicum. tu philosophum. tu poetam. tu me denique theologum facis. quod non faceres nisi sic esse tibi persuasum esset ab illo cui non credere magnus est labor. amorem dico quo nunc forsitan ueniam merebaris. nisi me claris oneratus titulis ad extremum maximis et quibus conferri non mereor etiam preualisses. **C** Ego uero amice ut intelligas quantum uel opinione mea uel re ipsa ab hac sententia tua ab sim. horum omnium que mihi tribuis nihil super. Quid ergo: Scolasticus. Et ne id quidem: sed siluicola: soliuagus. inter aerias fagos nescio quid insulsum strepere solitus. Quaeque presumptionis et audacie summa est/ acerba sub lauro fragilem calamum attingere. non ut feruens operam: sic et felix eventuum amantior quam ditior litterarum. Sum sectarum negligens: ueri appetens. Quod quoniam quesitu arduum: ego quesitor infimus atque infirmus: sepe diffidens mei: ne erroribus implicer/ dubitationem ipsam pro ueritate complector. Ita sensim academicus aduena unum ex plurimis/ atque in humili plebe nouissimus euasi/ nil mihi tribuens: nil affirmans dubitansque de singulis nisi de quibus dubitare sacrilegium reor. Ex tuus ille Hippias in conuentu olim philosophico cuncta profiteri ausus: tecum nihil preter inquisitionem ueri anxiam preterque dubietatem atque inscitiam profiteretur. **C** Jamque illustris Pandulphi testimonium ad tue multum diuerse sententiae robur trahis: quod ualidum sit agnosces: si non que in illo summe sunt dignitatem scilicet uiri que uirtutem libaueris: sed affectum. Nampe si iudicium uerum queris: liberum tribunal liber querendus est animus. Non est autem liber animus: cui amor imperat. Nil tu magis amatori credideris quam osori. Errat alter honestius. In iudicio pares sunt. Crede ergo illi intrepide de republica. Crede illi de re bellica. de militaribus artibus multoque maxime de ducis imperio. de fortitudine. de prouidentia. de seueritate. de clementia. de patientia laborum. de constantia. de magnanimitate. de gloria. de ingenijs quoque aliorum plusquam militariter. Cum ad me unum sermo descenderit: quere cui credas/ alius. hic plurimos iam sefellit. hinc ego si nescis mei usque ipsius in miraculum ebarus sum nullis quidem meritis. Sed generosa mens amore alitur: gratis amat Is cibus: ea uoluptas: id sibi solatium. **C** Putabam calamum frenare: sed rapior: neque hinc precocionis tuis pressus hinc occupationibus meis seffusus/ possum quiescere: quominus longiusculam hystoriam litteris inseram. dicamque quod tu quoque

Hippias

mecum stupeas. Multos quidem ille vir per annos anteq̃ me videret: loquaci tñ fama excitus pictorem nō exiguo cōductum/nec paucorū dierum spatio misit ad locum: qui ea me tēpestare incolam hēbat/ut is sibi in tabellis exoptatam ignoti hoīs faciem reportaret. Quō cum me inscio factum esset lōgo post tpe graui bello turbatis hūc italie rebus exigēte Mediolanum uenit: ubi tūc eram. Et lz uarijs vndiq̃ motibus piculifq̃ distractus: q̃b̃ vñ caput minime suffecturus diceres. nihil tñ p̃us habuit: nihil antiquus q̃ ut vultū cerneret cuius vidisset imaginem. Mitto que a p̃perāte dici nequeunt quotiēs per id tēpus ad me q̃q̃ familiariter vir tātus ⁊ tātorū exercitū dūctor: accesserit: q̃ cupide/ q̃q̃ ex equo cum tāto inferiore ṽsatus sit: ut demū graui egritudine liberat⁹/ quam sibi ⁊ ardētissimo sub sole acta estas/ h̃yēs q̃ sub niuib⁹ ⁊ immodicus belli labor: cureq̃ peperāt: cum se nōdum suis pedibus ferre posset/ famuloꝝ nixus humeris me petijt. Quem per totum tēpus egritudinis ad cubi- culi sui spōdam diebus singulis vidisset. sed iucundius inter libros ut aiebat/ sede uelut in p̃p̃ria renideret. Quam tātam tāq̃ heroicam viri illi⁹ humanitatem ⁊ memoria mea/ nec fugaces ferēt anni: nec inemor letbes toto gurgite diluet. Deniq̃ victor in p̃riam cōfecto bello multa cum gl̃ia reuer- surus: q̃ neq̃ pictor: p̃mus uotum eius impleset: ⁊ mutata annis eēt effigies mea/ alterum adhibu- it: vnum q̃dem ex paucissimis ñri cui pictorib⁹: ad- hibiturus Zeusim aut Prothogenē/ aut Parasū aut Appellem/ si ñro seculo dati eēt. S; ois etas cōtēta suis ingens sit oportet. Misit ergo quē po- tuit: magnum p̃sus artificem ut res sunt. Qui cū ad me uenisset dissimulato p̃posito/ meq̃ lectioni intēto ille suo iure assidēo: erat enim mihi familia- rissim⁹: nescio qd furtim stilo ageret: intellexi frau- dem amicissimā. passusq̃ sum nolēs ut ex professo me pingeret. qd nec tñ omni artis ope quiuuit affi- cere. Sic mihi: sic alijs visum erat: cur si queris ne scio/ nisi q̃ sepe uehemēnius tētata succedūt signi- us/ ⁊ nimia uoluntas effectum necat. Eam tñ ipas imaginem tātus ille dux secum tulit/ interq̃ deliti- as habuit. ob hoc vnum q̃ meo saltē noie facta es- set. C; nūc ⁊ sic affecto meis in laudib⁹ fidem ha- be. Nec tam multa in inq̃ssimo loco ac tpe ut scri- berem coegit illius recordatio/ tui tum ut agnosce- res illum ualde amare teq̃ nō minus si illi credi- deris errare. Sit hoc p̃mum amicitie mec pignus falsis amici aium opinionib⁹ absoluisse. Bona fide qd sim/ qd ue nō sim dixi. de me mihi potius crede q̃ alteri. Nulli enim p̃fundius notus sum: qui ⁊ si me amem: amo tñ ueritatem hac in pte mihi notā adeo ut uix magis me pudeat cōtra illum loqui q̃ loquētib⁹ uel in silētio cōsentire. Sileo tñ iterdū nō assensu aliquo: sed uel cōtētionis odio ul' loquē- di tedio. Nūc ne silere potuerim: hinc importabi- lis laudis moles. Illinc eloquētie rarus splendor in causa est. deliniri fortasse alijs: ⁊ si me oēs absol- uerēt: ipse mihi reus atq̃ inexcusabilis visus sum si tam copioso tāq̃ artifice laudatori me tacitum p̃- buissem. ueni igit in certamē hac vna de re cuz illo cui in relijs oib⁹ cōsentis atq̃ vnanimis eē ue- lim. laudari fateor nōnunq̃ ab alijs solitus: sed nō ita. vñ est ut nullum vnq̃ tale duellum cuz amicis habuerim. Nil tale qd scias fecerim. q; nec tale ali-

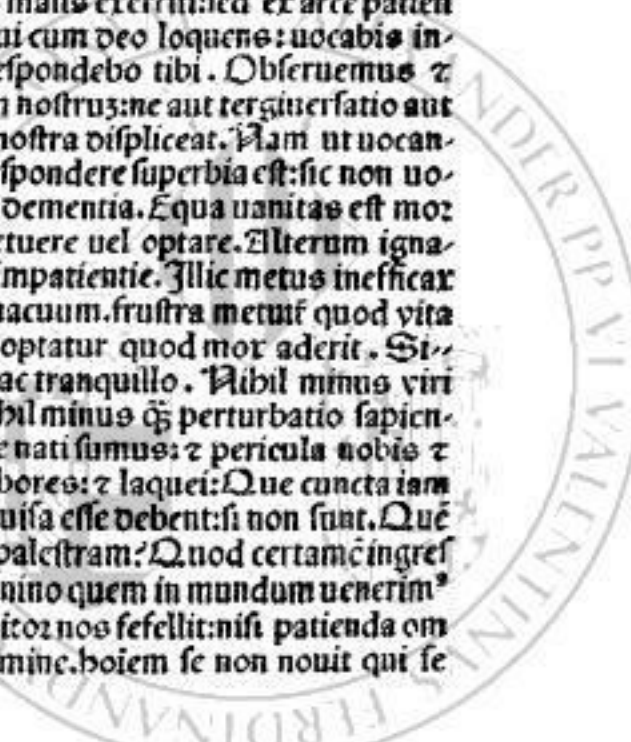
quid passus sum. Tu deinceps ama ut facis: incor- ruptius iudica. C; Postremo aut quisq̃ sim q̃: li- bet uel tardus ingenio uel hebes iudicio/ uel fusc⁹ elogo/ oium pene incert⁹ atq̃ hesitās: sum tñ ut ar- bitroz/ nisi hocipm falso mihi arrogo in amicitijs satis cōstās. Nō de p̃fectis illis loquor atq̃ rarif- simis/ ad q̃s ṽtute opus est multa: q̃rum perpauca ex oib⁹ seculis paria memorant ut nosti. sed de hijs alijs q̃s mediocritas mea fert. In amādi actu ut est aius cessurus memini cūctis in reb⁹ alijs ce- dēs multis. Proinde quēcūq̃ uel tua sibi me cha- ritas finxerit uel ṽitas ipsa me fecerit amicorū scito quodq̃ tibi pollicitus sum. ne dubita/ fixus est: sic tua meretur virtus: sic mea exigit natura: sic nostre bonus amicitie sponso: iubet. Id tibi non delphi- co: sed celesti oraculo dictum crede. Et uale. Quo- niam non visi oris meminisse nō potes: memor sal- tem nostri nouimus.

C; Ad eundem vite finem proximum ⁊ incertum fu- gam mortis nullam. ⁊ astrologos multa mentiri. Epistola. VII.

Uod me ad fugam mortis hortaris grati habed. Neq̃ enim id faceres nisi cōtrariū mortis: hoc est vitam amares meā. Amas igitur quem non nosti. Dicam uerius non vidisti. Admirum. Si non nisi que vidimus amaremus: nemo deum: nemo suam animam amaret. plus di- cam: nemo fratrem: nemo filium: nemo amicum: quos dum cernere credimus: non eos: sed eorum domos: ⁊ hoc quoq̃ dicam uerius illorum vi- mus ergastula. p̃fecto enim que corpora uincula sunt: que nisi solubilia nobis ac fragilia cō- rigissent eterna erat humana calamitas. vnde Plo- tin⁹ illud iure laudatur qui de deo atq̃ hominib⁹ loquens misericors inquit pater mortalia illis vin- cula faciebat. C; Sed redeo ad charitatem tuam. Nempe ut in se amicum id quidem fraternumq̃ quod de me cogitas: sic si ad naturam rei aspicias inane. Nulla est enim mortis fuga: immo vō perse- pe accidit: ut fuga mortis esset ad mortem fuga. Itaq̃ nil melius nil tutius q̃ inter desiderū mor- tis ac metum: nec anticipare nec detrectare quic- quid erit quod superne iubeamur. Memozq̃ es se- nis illius multis malis exerciti: sed ex arce patien- tie non deiecti: qui cum deo loquens: uocabis in- quit me ⁊ ego respondebo tibi. Obseruemus ⁊ nos reuocatore nostruz: ne aut tergiversatio aut precipitatio sibi nostra displiceat. Nam ut uocanti domino non respondere superbia est: sic non uo- canti respondere dementia. Equa uanitas est mor- tem nimis uel metuere uel optare. Alterum igna- uie est. Alterum impatientie. Illic metus inefficax hic uotum superuacuum. frustra metuit quod vita- ri nequit. frustra optatur quod mori aderit. Si- mus forti animo ac tranquillo. Nihil minus viri est: q̃ metus. Nihil minus q̃ perturbatio sapient- tis. C; Ex quo die nati sumus: ⁊ pericula nobis ⁊ tedia vndiq̃ ⁊ labores: ⁊ laquei: Que cuncta iam pridem uirtis prouisa esse debent: si non sunt. Quē circum? Quam palestram? Quod certamē ingres- si simus: atq̃ omnino quem in mundum uenerim⁹ ignoramus? Janitor nos sefellit: nisi patiēda om- nia predixit in lumine. hoīem se non nouit qui se-

Scitis
probo.
Para.
Appel.

plotin⁹

humanis casibus nescit expositū: et nāe mortalis obliuiscit qui de morte nō cogitat: horisq; illam et locis oibus nō expectat. Nec fors nra est: quas flere licet et cōqueri: quod totis uoluminib⁹ docti homines fecere: ut ego ipse nō paruis eplis olim feci sed nil fletu pficit aut lamētis adamātine leges rerum sunt. Semel locut⁹ est deus. dixitq; semel nascēribus auctor qd scire licet. et que ille dixit fira sunt oia. Nam ut uatum alius qdam ait. graue et i mutabile sanctis pōdus adest vbis et uoces fata se quant. Et pfecto si a fando fatum dicit: qd non huic tm̄ sed sacris quoq; doctoribus atq; Augusti no p̄cipue visum scio fatum nrm si hoc noie uti liceat nō in stellarū motib⁹ sed in dei vbis ac puidētia situm est. Seu securis ergo seu timidis accidet qd nā qd deus rigido sanxit edicto. Morieduz eē nemo dubitat. Qñ. ubi. qliter. hortū dubietas multa est: ut est ferme oium futurorū. Neq; dubietas mō: sed inscitia: sed caligo pfundissima atq; densissima/ quā acies nra nō penetret. C Quid hic op⁹ aruspice? Quid torquet astrologus? Quid ifudat curiositas uana matheseos? Quos etsi vbis accēdi posse nō corrigi plane norim: de successu desperās sepe tm̄ sic aggredior. Sinite o isani. Sinite sydera cursus suos agere. Sinite enim in nobis nihil agūt astra: siue nihil in nobis iudicāt: siue horū nihil a nobis intelligit: e qbus vnum saltem uerū eē si nil aliud/ uestra utiq; mundo iudicāt mendacia. Quodlibet eligite. Eligē enim aliud nō licet: stulte de re nulla. frustra de re inaccessiblei disputatur. Quid ergo mēdaciōrum mole nos obruitis. Fessis ^o audiēdo. fessis expectādo. cum nihil eueniat ou... que uelut cōsopiti ebrii murmuratis: nisi rarum forte aliqd atq; fortuitum uerum/ q̄lia etiam aliqñ mētiri uolētibus elabunt. Nemo enī q̄uis uelit falsa oia loqui pōt: sepe inuitis labijs mendaci de pectore uitas pdit: Et uos qdem vō vnico casu elapso inter mille mēdacia supbitis: cum honesti animi mille inter uera vnico mēdacio erubescāt. Dicite nobis an̄ factum certi aliqd: ac ne fortuituz videat. uero vni alterum addite. cur uel post factū uaticinia uana cōfugitis uel fortune ueri nomē datis. Quid celum frustra: qd terram: qd hoies fatigatis? Quid septissimis legib⁹ uestris lucida astra subijcitis? Quid uos liberos natos insensibilium syderum seruos uultis facere? O ridiculosa pteruitas et impudētia inaudita: cum ab hīs qbus humanū genus uēditis nihil oino: ab hīs stultis ac miseris qui uēdunt p̄cia uultis expetitū extorqueatis. Miri factus: noue nūdine. sed cum ignariis p̄ntium atq; p̄teritorū nihilq; nisi futura nosce uolētibus: que sola nosci nequeūt. Prosper et facilis ludus est uester. Doctiores p̄stigia uestra ridēt. Nā qd uobiscum Mars aut Venus. Quid Iuppiter aut Saturnus. Quid noia p̄des abdicata renouatis. Nosq; uel ore impio uel nautica ruditate sic licēter illuditis. Quorū aias tartarus hēbat: ad celum trāslata sunt noia ab hīs qui mox illos ad iferos secuturi erāt. Nos qbus celuz pmittit in hīs noibus spem ponemus: nisi forte illud autenticum magis: q; nauta tūc stellis numeros et noia fecit ut ait Maro. Sed pfecto non illa que diu an̄ fecerat is qui numerat multitudinem stellarū et oibus eis noia uocat. o felix figs est cui repositum sit illa cognoscere. Erit is mihi uerus qdem ac p̄clar⁹ astro-

logus. Nō Ptholome⁹: nō Archimedes aut Iulius firmic⁹. sed aliorū multo certiorq;. Proinde hec noium mortalis inuētio impietati supplicium: nauigationi p̄sidium: uite nre neq; p̄sidium pōt esse neq; supplicium debet. Quid incassum malefici laboratis: cum vulgo ut libet: nos aduersus uestras insidias exprecti intētis et armati sumus. uultis et nos nūis uestris ascribere ut uobiscuz simus et illorum grege qbus per Sophoniam dñs cōminatur: qui adorāt sup tecta militiam celi. Qd ibi sic exponit. solem scilicet et lunam et cetera: qui eleuātur cōtra sciam dei. qd in mūdo gerit ad ortuz et occasum stellarum referētes: qui iurāt in dño et in melchon: qui duobus. s. dñis uoluit placere: deo et mūdo. qd nullo pacto ppter dñorū discordiā fieri pōt. Nos aut sub tecto clausi p̄i pectoris non celi militiam/ sed ipsum celi regem adoramus oipotētem scilicet deum patrē et filium eius vnigenitum Iesum Ch̄istum crucifixum: et sanctū sp̄m paraclitum a p̄e et filio p̄cedētem. vnum hūc trinumq; deum colimus. Illi fidimus. In illum credimus. In illo nō in alio iuramus. Quid externa supstitio ne nos inuoluitis? Illi obsequimur qui creauit nos et creatos regit. celūq; simul ac stellas et creauit et regit. neq; magis in uobis aut creādis aut regendis stellarum ope/ q̄ in stellis nro eget auxilio. Si qd loci eēt in nobis alterius potestati illaz pariter cultu debito coleremus: nūc nil alteri nos debē cognoscim⁹. Sigd in nobis est boni ab illo est. Quic qd an̄ mali nō ab alio q; a nobis. aliog. penale nō eēt qd aliūde p̄cederet. Nolite ergo creatorem et creata cōfundere. Deniq; si errorem demum eligitis uiam lingte uitalis/ ac uite/ ad illum aspirantibus: qui est uia uitas et uita ceci syderū miratores: ac syderum: uiles serui quodq; est mirabilius p̄sonete et captinadarum artifices aiarum. Quo p̄gitis? qd intēditis? Quid nobis aut igneos globos instabiles: aut mortuos peccatores duces p̄curatis? Ioue minor: sed uel nō notus nobis uel nō creditus nec dilectus celum uoluit ac tēperat: et suum orbem ipse opifex moderat. Illi canit et non Ioui. In manibus tuis sortes mee. Potestis in aium inducere: ut neglectis fulgorib⁹: qui si per se extimētur oculos mulcēt excecātq; aias: ad illum attollatis ingenia de quo scriptum est. in lumine tuo uidebimus lumē. et incipiat aliqñ credere q; Iuppiter uester nihil. Ch̄istus n̄ pōt oia. q; sol et luna lucēt oculis: horum cōditor mēti lucet. Quid illam incorpēam ac diuinam ad corpora q̄uis clara reflectitis? Stupētis forsan hec lumina: celum ipsuz diesq; et noctes ornātia: et mūdo: si hīs sane uti norit utilia. Sed rectam atq; alta spectātem animaz interior lux delectat. in quam v̄si sortilegis nō egemus et hīs falsis uatibus credulorum arculas auro uacuātibus: at vō nugis aures: errore aios atq; horrore cōplētibus: p̄sentemq; uite statum futuri pollicitatione turbātibus. C Nec amice aduersus hos nugatores: nō tm̄ mihi sed Ch̄isto et in illum credētibus odiosos: atq; hīs similia: et sepe dixi: et nūc: ut mirari desinas: hīs eisdem qbus honestissimam hanc urbem uacuaz sperabam: per hos dies p̄ter spem obsessus ac ueratus: quasi illos alloquerer. pene tui oblitus dixerim. Pauca licet ex multis: plura tamen q; hoc tempus posceret/ aut hec capent angustie/ nisi cum calor heri et nu-

Ptho. Archi- Ju. fir.

Sopho- nias

Contra astrologos

maro

Elio oia pōt

Flacc^o

Maro

P^o.

diu fertius loquendo conceptus scribentem nunc etiam inflammasset. Ad rem redeo. Siquis est igitur quem adhuc ista sollicitet: quique futuri anxius regi seculorum cui debet omnia: parum fidat: auium se nocturnumque iter agere sine lumine nouerit diuinumque illud Flacci carmen audiat: prudens futuri temporis exitu caliginosa nocte premit deus. ridetque si mortalibus ultra fas trepidat. Confidamus o solliciti mortales neque trepidemus: ne trepidationem nostram et nos rideat. quodque grauissimum est oderitis a quo amari una certa felicitas est. Quiescamus moderemur curas. que rimonias cōpescamus: et prouidentissimi ac clementissimi ducis impium preestolemur taciti: quoniam potius occurramus expeditique atque alacres festinemus. Non ad nos mors uenit. Nos ad illam imus: non fortuito ait Maro. stat sua cuique dies. o quod ait. dies stat: nos currimus: et dum fugere dumque subsistere nitimur uolamus. quo cum puenerimus / dies illa nobis amplius non stabit: sed et ipsa cum ceteris quasi quod expectabat nacta diffugiet: nisi sit aliquis fortassis cui prius videatur propter id quod de peccatore scriptum est in psalmo. Dominus iridebit eum quoniam respicit quod ueniat dies eius. Et alio loco. iuxta est dies perditionis et adesse festinat tempora. Sane supuacua discretio ubi est ubi de re conuenit. Loquendi mores preferat quosque quem uolet: dum meminerit diem hanc uicinam uel statim aduersam magno animo: uel ad uos uenientem festinatque pari animo expectandam. Utriusque autem impertitos adimplese non sufficit. letos docet: meque ante alios que iam nihil aut modicum hic delectat: qui premissis uere omnibus letam mihi vitam fate re solitis toties laudatam solitudinem / et in terris iam supuacuas moras odit: ac fortasse breuissimas. forte enim hoc ipsum quod loquimur prope est. Quid uero re certissimas in dubio ponimus. Juxta dicere uolui cum psalmista. prope enim esse quod dubitet. An quod hoc iter intratibus nunquam longe fuit / progressus clon gabit: et quod mane prope erat: eo raptim sine intermissione pergitibus procul erit ad uespam. Fieri potest / neque si fiat mirum erit / aut insolitum / ut quod uaria spe in locum trahimus: hoc ipso futuro die sit. Et quod nouit an quod humanis in rebus pessimimum suspicamur sumus optimum repturi: ut quod ualde timuimus non modo timuisse nos pudeat: sed etiam non sperasse: cuius errorum nebulas discursura dies illuxerit. cuique in lucem illam exierimus a qua fusco nunc carcere prohibemur? Et de hijs horumque silibus ut ipse ait pro me multa: sed tamen multo plura per alios dici possunt: que nec tempus patitur nec locus. et ego satis hodie euagatus sum. Unum hoc tibi tueque sollicitudini notum uelim. me aliam labe ob causam iam implese quod moneo et perdem patuio ubi pestis inualuit digressum Uenetas petisse: non ut mortem fugias: sed ut queram si qua in terris est requies. Vale.

Incipit secundus liber. Ad Joānem de certaldo ob
lectorum filio criminum purgatio. Epistola. I.

Ut tacere oportuit aut late. seu uerius non nasci: ut scileos euaderem latratus. Non est ludus in publicum perdire. Validi canes dente: uoce se uiuunt inualidi. Illinc discrimen. hinc tedium. Utriusque silentio ac latebris vitare consilium erat. Tulit me rerum estus quo no

lebam. Jam conspectus in populo digitis notor eorum hominum quibus ignotum esse prima pars glorie est. Non sum scipio quem noctu in capitolium ascendente nunquam canes latraverunt. Sic de illo enim scriptum memini. quibus id uel medicamento fieri posse uel carmine quidam putent. Ne quocumque luce media inter dētem plebeia canum turba circūstrepit. Quo me uitam: omnes talibus uici scatur. Neque uero tam uerear generosos. Rari sunt enim. Nec facile irruunt iniusti. Isti autem iniuabiles: ingeti / rauci: quique quos morsu nequeat tedio agitet immortalis. Eleganter Anne^o tale aliquid et ipse prope: sicut ingit ad occursum ignoto^o hominum minuri canes latratis: uere et minuti illi: et ego eis. et si non inuisus incognitus. Sunt canes quidem pro timore / uel latrare soliti / uel mordere. Nullus hic timor talis. Nam neque theoninis ego sum dentibus: et illis ne morderi possint mira arte consultum est: tacitis semper: semperque latribus. Nec attendunt quante sit impudencie quanteque supbie iudices aliorum fieri uelle / qui sui iudices alios fieri nolint. Profecto eadem uocis sue iudicem non admittit quod obstinato silentio uocem premit. Nouum genus imo antiquum: nec mihi soli ultimo hominum: sed premissis ac maximis importunum: ante alios Hieronymo qui de hijs ad amicos scribens librum ingit. non efferatis in publicum: et ne fastidiosus cibos ingeratis: uitetisque eorum supelium: qui iudicare tamen de alijs: et ipsi facere nil nouerunt. quibus id ipsum satis illos iudicet ut opinor. quodque ad tegmen inscitie meditantur: ad inscitie uitae argumentum: et quo se maxime tegunt per dunt: quod dum taciti iudicia hominum declinat: tacito doctorum hominum iudicio condemnant. Si hos r^o vir timuit: et uitados monuit. quod mihi: quod due auis agendum putes? Eadem horum ego non tam metu quam odio ac contemptu: et ne prurientibus linguis scalpenti manum atque infra congererem sepe me monui / sepe amicos: me ne noui aliquid scriberem: illos ne siquid forte iam scripseram / in aptum educeret. Non habeo quod de alijs querar: ipse mihi non parui. quem si scribendi tantus ardo: accederet / scriberem ac deleterem: et quando ea mens erat ex lris uoluptates capiens morsus ac latratus inuidie declinarem. Idque sic forsitan factum esse nisi quod me ut ad scribendum ce lerem delectatio: ac segnem ad delendum mia faciebat. Miserebar in ocie nouitatis: durum mactare quem diligas: Ipse mihi proprijs manibus uidebar in meam hoc est ingenij mei progeniem seuiturus. Et seuij tamen ut abraham in filio dei celo: sic ego in scriptis sacrificium ut poetice magis hoc quam catholice dixerim phebo gratum ratum ac palladi: simul multum proteruie / multumque libidinis latratoribus meis deceptum iri extimas. Et si gsem / uel nil scribere uel scripto purere perpetuam illis raucedinem: mihi requiem pepissem. Sed nequiu. Rursusque si reliquas lime seuerioris abdere potuissem uiuus saltem quieuissem. sed nec ad ipsum potui ut qui amicis nil occultare didicerim nil negare. hinc mihi fastidij prima radix. Unum de multis audies. ante annos plurimos dum post obitum summi regis a Romano pontifice missum me neapolis haberet / atque inter expectationis tedia opportunum ac dulce remedium Barbatus meus fulmonensis illic esse: uir oium litarum cupidissimus / mearum uero tam imodice ut in illis non rerum podus / non uerborum gram: nil postremo querat aliud nisi an mee sint: Sed ne id quod

Anne^oMicro^o

dem: sic illarum sibi eminens uel odor ipse notissimus est: neque mihi per id tempus absque illo dies ullus age res: accidit ut in Africa mea/ que tunc iuuenis notior iam famosiorque: quam uelle curis postea multis et grauius pressa cōsenuit aliquot/ illi tali amico uisibili placuissent/ quos palam poscere ueritus. Nemo namque uerecundior/ nemo reuerentior amicos: atque in primis mei/ submisit qui illos muneris instar ingentis supplicij p̄ce deposceret. Regaui p̄tra meum morem et intēpestiuum desiderium libera charitate redargui. Erubuit: geuitque tantisper: atque orauit impio so ut parcerem amori. Nec secius die altero atque altero adhibitis intercessoribus institit: oportunitate p̄sus ingenua ac modesta: tenera quidem frons pudorque purpureus mearum duritiem repulsarum ferre non poterat. Semp̄ igitur illo absente substituti aderant. Est quidem quisque pro alio quam pro se honestius imp̄portunus. Jaz ut arbitror finē tenes. Regaui quantum illesa quit amicitia. Licet nullus peccandi modus eēt: ad extremum victus: nunquam enim cum amicis lator quā succubam: cessi et usus nisi fallo: quantum ac triginta lime adhuc et tempore indigentes illi amico cui nil ad ultimam negaturus sum/ ea lege cōcessi/ ut ad manus alterius non ueniret. Ad p̄mittendum p̄na semp̄ intēsa cupiditas: non eque aut ad memorandum tenax: nullam cōditionem respuit/ dum optata percipiat. Dedit fidem/ quam eodem ipso die/ puto fregerit. Sic ex illo uix bibliothecam librati hominis introire mihi cōtingit/ ubi non eos usus quasi epigramma illud Apollinei tripodis templum subeuntes obuium in limine uiderim. quorum natiuo horrore/ scrip̄to quoque errore accesserat. Et si hec non mea magis quam cois oium scribentis sit querela. Sic me igitur meus ille. Ignoscendum fateor/ quod honesti amoris cogit impetus/ dum laudare/ dumque quod sibi sum facere alijs/ clarum studet/ sparsiter: ac reprehensionibus multis dedit. Sed non miror. nosco uoces: accētus intelligo: cives nostri sunt. Ad aliena temptandum acutissimi atque p̄mississimi. ad reliqua tardiores: ne quid mordacius in eos loquar: quorum omnia p̄ter mores diligo. Cui locus iste digressionem recipit. Fredericum hūc etati nostre p̄rimus: qui huius nominis ultimus romanum rexit impium/ p̄rudētissimum p̄ncipem: et qui germanus origine/ cōuersatione italus/ utriusque gētis ad plenum mores et ingenia: hinc natura: hinc cōsuetudine didicisset. ita dicere solitum accipimus. Esse has duas toto terrarum orbe p̄cipuas ac p̄stātissimas nationes: iter se uero p̄largiter differentes. utrorumque enim meritis eque p̄mia deberi: sed supplicium non ita. Nepe utrosque p̄mio ad uertutem erigi. uerum italos uenia meliores fieri/ et suum crimē et clemētiam sui ducis agnoscere. Germanos impunitate tumescere misericordiam diu iudicare formidini: quo plus ignoueris plus ausuros. itaque sepe italis tuto parci: nec tuto tibi/ sed utiliter: at germanus penas debitas/ uel differri magni rem esse piculi. De reliquo italos honorifice hūdos: germanos uero familiariter. hos quidem honoribus: illos effectibus et cōsone gaudere. hisque artibus hos et illos ad amicitias et ad fidem mihi. Italorum familiaritatibus abstinentium/ eo quod et curiosi rerum/ et in uitijs alienis nimis sunt acuti atque omnia iudicēt: non modo que uera sunt/ sed que falsa sunt opinione cōcepti: ita ut quicquid oīno aliter sit quam fieri eis debere uideat irrideat. tantam enim cuiusque fiduciam sui esse ut idoneum se cūctorum

putet esse cōforem: Lōtra autem germanorum cōuictui indulgendum/ nihil in amicis iudicandum: nilque aliud in amicitia querētium quam amari: nec ullum amoris argumētum maius familiaritate creditū. Nec tam multa dixerim/ ut uideres quod de familiaritatibus nostris: deque libidine iudicandi tantus ille uir senserit. Que sententia quam sit uera/ non disputo. uere autem hoc mihi uideo dicitur: si non de italis sed de civibus nostris id diceret: nil uerius nil grauius dici posse. Quorum non familiaritates: aut amicitie: sed censure sunt. non ille quidem mites ac placide: sed inexorabiles et acerbe: quorum nemo est/ qui tum in uiuendo sit mollior: Sardanapallo/ non sit in iudicando multum Fabricio aut Latone rigidior. Et ut ceterarum rerum ad me minus spectantium iudicia p̄termittam: sic de libris iudicam quasi nihil rite dici queat. quod non et capaces ac patulas illorum aures impleat. et leniat asp̄as et infensas placet: et recreet fessas: et delicatas mulceat: et illicitas occupatas: opus uel Liceroni arduum uel Maroni: uel utriusque. quod magis reorum impossibile. Puto non legerint memoriter quod ait ille. cui non multa quidem sed hoc multum placet. Improbe facit ingratum qui in alieno libro ingeniosus est. Quanto autem improbius qui ingeniosissimus in alieno est. et scrupulosissimus usque ad fastidium atque odium. In proprio non hebes modo/ sed mutus: sed elinguis: sed exanimis. Ego quidem ut possum gratulor ingenijs nostris. Pauci illi incorruptique uisibili post ap̄eninus ac padum alpem quoque ac danubium transgressi: nusquam quod audierim reprehensorem nisi in patria reperere. Sed o ingenia magis acuta quam solida. magis acra quam matura. Quis uos urit igniculus: quod uirus inficit: quod calcar exagitat: non tamen uobis estuantis et hinc rabies aut caribdis. non tam trucis pelagi fragor: aut tonitruum: quam uestri ciuis horripescerit non men sonat. Non de me uero enim agit. Quisquis gregi publico se subducere nititur hostis est publicus. cur obsecro? An forte et illud Seneca uerum est? Expedi enim ingratum uobis neminem uideri bonum quasi aliena uirtus exprobratio delictorum oium sit. Crede mihi amice et indignationis huius et iniurie p̄ticeps ex ea urbe nati sumus ubi unus laus improprium sit multorum. maxime si illorum admoueat ignauie. uero nullum magis quam suos ciues siquid excellentie sit oderunt: Quam putas ob causam: nisi quod latendi auidos eo molestior quo uicinius: lux offendit. uis ne hoc tibi adeo clarum fieri: ut nec sol ipse sit clarior: cogita quot nostra: quot patrum atque auorum memoria: et quam grauius bellis exercitiis: cum abunde fortissimos militieque doctissimos uiros domi semper habuerint: tunc cisalpinam galliam: tunc picenum: terrarumque alias pro bellorum ducibus adentes: alienis auspicijs uinci potius elegerunt quam suis uincere: tantus est pudor suo duce parca p̄spitas: ut de se hosti uictoria quam de hoste cui suo gloriam queri malint. Siue is liuor: siue est pauor. de liuore oriens ne scilicet uirorum uirtus illustriū factis insignibus inotescens iuxta se positum p̄dat in heretiam. Quem mores ne scio quidem unde sed non utique a romanis patribus ac fundatoribus nostris accipiunt: ut omnis exotici dogmatis externeque cōsuetudinibus miratores sic paternorum atque salubrius indociles exemplorum. Jure igitur et romanis uictorijs clarorum trophea ciuium sunt inscripta nominibus: et claudibus nostris alienigenarum infelices ducum tituli atque ad

nētitie pōdus heret infamie. O pessima oibus ex animi morbis inuidia mortem humano generi diceris intulisse: necdum desinis: Quid ulterio queris? qd sufficet si pēnisse nō sufficit? O tristis ac misera corporum cōplexio: sed miserior animorum Febricitare leonem quotidie fama est: q̄q̄ de hoc ut de alijs maxime pegrinis aiantibus multa narrent inania. et obstet haud dubie huic vulgi sentētie: qd Aristotilem sequēs ait Plinius: quoniā leo videlicet egritudine astidij tm̄ sentit. Lerte medico familiari meo filius adolescēs fuit: de quo mihi iuratus pater asseruit. de salute illius paterna se pietate sollicitum nullo vnq̄ temporis momento: die aut nocte febre liberum inuenisse. Quod an sic esse potuerit pbificis linquo. Sed ut credi possit ppetuam febre Decenati fuisse actor est Plinius naturalis historie libro septimo. Capras porro nunq̄ febribus carere nō quisq̄ humilis sed clarissimus lōgeq̄ doctissimus actor est Varro rerū rusticarum libro. quam a carpēdo capram quasi carpam dici extimat. Sed o inuidie grauior: febris: o ariditas maior: nō herbis pascēda uel frondibus: nō vmbrijs aut fontibus leniēda: sed dānis ac moribus et infamia primorum. utinam sicut in lege locationis excipit ne colonus in fundo capra nati pascat: qd Varro ipse sua etate seruari solitum tradit: bodieq̄ diuigēs patrūfamilias cum non negligit. sic natura parēs optima: lege ppetua excepisset ne in suam possessionem viteq̄ comērcium humane q̄q̄ inuidie filius et liuore malo tractus irrumperet aut bonis coibus pasceret. Nūc quādo oia pascua hīs maxime gregibus pterunt: plantisq̄ nobilioribus auidius infligunt inuidie vulnera. qd nisi glorie iudices extimāde sunt huiuscemodi detrium cicatrices? Sed qd ego carptoribus? qd capellis meis febricitantibus et male olētibus ac petulcis faciam: silētio insultant: rñsonibus irascuntur: ueri hostes patiētie contēptores. Jam vō quod in causis p̄mum est: de accusatorū p̄sona satis multa euaporādi studio dicta sint. ueniamus ad cām. In illa ergo poematis mei pte p̄mature decerpta ac vulgata p̄propere mors et mortis querimonia est Magonis peni. Qui Hamilcaris filius frater Hannibalis bello punico secūdo in italiam missus cum exercitu: tādē ex vulnere in liguribus accepto patriam repetēs mari medio ante sardinā obiit. Hic accusatores mei: quo me sine inuidie suspicionē liberius notēt: a laudibus incipiūt carmenq̄ ipsum celo equātes: in se clarum: sed a me cui non decuit attributum dicūt. Nec rudis qdem nec isulsa rēphēsiō si uera eēt. Nihil enim q̄uis graniter dictum diserteq̄ rēphēsiōne legitima cariturum scimus: qd dicētis statui moribusq̄ nō cōuenit: imo vō quo plus eloquentie plus erroris impinēs oratio habitura sit. hoc est nāq̄ decorus illud poeticum ex persona. de quo Licero egit in officijs. et Flaccus in arte poetica. Quo neglecto nil p̄yerius nil diuinum speres. Uideamus autem nunc ad pagēdum calūniam uasre ceptam quāto sint igenio quātoq̄ iudicio rēphēsores mei: has nempe si nescis nugās et hec murmura iam dudum substomachās sed tacitus spero sparsim audiēs quid vnus: qd ue alius oscitasset: necdum seriem accusationis intelligēs: hoc ipso aut p̄mū die: rem oēm ordine didici: referēte religioso quodā iuene: ciue itidē

nō: multum illis lz aduerso: quiq̄ mei studio: cum illorum certet inuidia: quasi sacrilegium ducēs homines quāto sibi videt ignaros uelle meis in rebus sciētiam ostētare: idq̄ adeo molestum oibus in patria meum nomē amatibus: ut molestius nihil sit: et multa ab eis in auxilium ueri dici solere asserēs: Illos aut ceptis insistere tāto nixu: ut ias nō rei ueritas queri: sed mei tm̄ infamia videat. Nec mecum ille hodie scintillātibz oculis et inceptis ac tremulis uocibus agebat. Deniq̄ tāta erat indignatio ut uix lachrymas cohiberet. Agnoui etatis amorisq̄ impetum: solatusq̄ hoīem iussi esse bono aio: eādē sortem philosophoz ac poetarum maximis fuisse non recusandam: sed optabilem his qui recta uia ad gloriam niterent. Nam et lāguis in stare rubiginem. et clara quelibet ac solida auri in morem attrita et cōfricta nitescere. Ille uix tādē compresso tumore ac seruore animi: quid aristarci mei cauillē explicuit. In primis dicit nō his quidem uerbis sed suis: egre se hoc dicere uelle signātibz. Illam tātam scilicet vim sermonis ac cōgeriem querelarum non sat cōsentaneam morienti neq̄ horam illā tales et tam graues sensus admittere. Sicut uides prima pars calūnie biceps est. nō potuisse ul' moriētis sp̄m in eas uoces. uel ingenium in ea uerba sufficere. Ad hec vō solēni more disputātium nūc omisso priusq̄ pluribus distrabamur rñdebo. dum impetus: dum memoria recens est. Neq̄ enim bellator expectat dum ad satietates aduersarij p̄cussus: totidem se mox ictibus ulciscatur. sed vulnera uulneribz miscēs: et nūc hostem r̄ueniēs nūc repellēs uictoriam cogitat / non uictam. C̄ Primitū ergo. Non sum nescius vires moriētium exhaustas. atq̄ ideo neq̄ magnis neq̄ artificiosis atq̄ cōpositis uocibz pares esse. Noui in ch̄o mirabile atq̄ vnicum ut uoce magna clamās expirauerit. dans astātibz intellectum plus in illo aliqd eēt q̄ hoīem. Quo miraculo expect' ille cēturio dei filium eēt est cōfessus. Quē locū in Marco euāgelista Hieronymus tractās. tum vna uoce inqt siue sine uoce nos morimur qui de terra sum' Ille vō cuz exaltata uoce expirauit: qui de celo descēdit. Quid hic sane sim dicturus: nemo nō uidet nisi cui oculos tumor liuorq̄ p̄cluserit. C̄ De fateor pudet tam abiecte ineptie rñdere sed res cogit. Nō moriētē ergo loqui facio. sed uicium mori eāq̄ iam de primo int̄nētē. Quo in statu nō doctos modo: sed idoctos et multa loqui solitos et miris ac grauibz referta sentētijs quis ignorat: interdum q̄ nescio qd p̄sagij ac diuinationis h̄ntia. Et si igit p̄is mors igeniū p̄mat et uitalet sp̄s intercludat. uicina tm̄ utriq̄ adiuuat atq̄ attollit: et uelut in lumine carceris egressurus admonet in terga respicere: ac uidere q̄tum laboris q̄tūq̄ miserie relinquat. P̄fecto qdem de re qualibet nemo melius iudicat q̄ qui et diu illam exptus est: et nihil inde iam metuēs: nihil sperās passionibus expeditū aiūm hēt. Possem multa de philosophis: multa de historijs. Sed malo dicē in quo falli nequeo quod his oculis uidi: quodq̄ his auribus audiui. Fuit vnus ex his cum quibus uite huius ex parte laboriosum licet breue stadium cucurri. multos secum sic res tulit: annos egi. nunquam tanto in tempore qd audierim ex ore illius vbum pdijt aut perraro nisi uoluptuosum: p̄ceps: tumidum: inuidum: inge-

Aristo-
tiles
Plini⁹

Licero
Flacc⁹

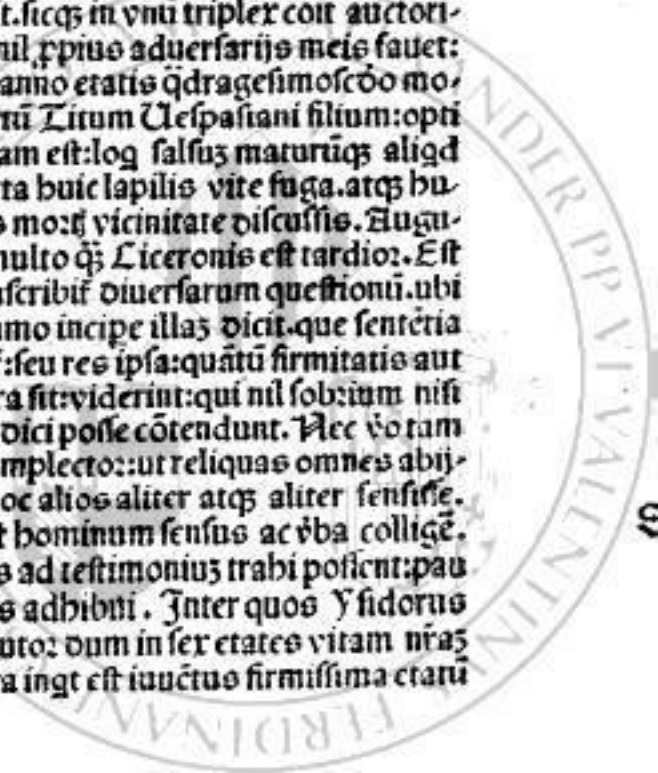
tum: turbidus: meras similitudines ac scādala loque-
 bas. Nec mirabere. talis erat vita: talisq; preterea
 uox ipsa: q̄lio materie debebas. Frenere ap̄tū ul'
 seuire ursum diceres: nō hoīem loqui. Tandē affu-
 it que nulli hoīum defutura est. q̄q; si mei iudices
 p̄nderēt: nō stili mei ut arbitror: sed vite mortisq;
 sue curam gererēt. Conuenimus certatim et pieta-
 tis studio: et uisendi q̄liter moreret qui sic uixerat.
 Ille ubi se morti p̄ximū intellexit. mirum audi-
 es. statim uultu: gestu: uoce: alijs ea loq̄ cepit. sic se
 arguere. sic nūc oēs: nunc singulos nos hortari ac
 monere: tātisq; suspirijs hūc sermones usq; sub ex-
 tremum sp̄m traxit ut me qui nunq; mores hoīs
 pbassem neq; amassem. credo itidem et reliquos q̄
 aderāt p̄petuo sui memores beniuolosq; dimitte-
 ret. **Q**uid de Roberto siculo dicam rege? q̄q;
 illi moneri simul ac uiuētū semp vnus fuerit actū
 ac vborum tenor. clarius t̄n q̄dam atq; altius in
 morte p̄sonuit. cignētūq; illud obiēs impleuit p̄bi-
 cum ac regium et diuinum uere. sic instās regni pi-
 culum casusq; oēs aī oculos posuit audiētum: ut
 que futura alijs sibi p̄ntia iudicares: cuius lingua
 si sui similes aures atq; aīos inuenisset: nō tam su-
 bito infelix illa cāpania: et illa olim maior grecia:
 nūc minor italia: ex tam inuidioso et tranquillo statu
 ad hūc adeo inquietum ac miserabilem corruisset.
Et dum hij n̄ri secretioris et noue philosophie
 p̄fessores uocem et ingenium: vimq; oēm nōdum
 extincti hoīs obruit atq; sepeliūt tum p̄cipue et p̄
 strati sese erigūt et erecti solito altius attolluntur.
 Sic ueratio aīum tergit atq; acuit. Sic sopit igna
 sic v̄tutem excitat mors vicina. de quo tēpo-
 re qd apud Tullium admirās legerim dicam. Tū
 uel maxime inq̄t laudi studēt eosq; qui secus q̄ de-
 cuit uixerūt: peccatorum suorum maxime penitet.
Quod dictum ex ore pagani hoīs sc̄be mihi suffi-
 ciēs calūnie fuerit. Ea v̄o est huiusmodi. Que illi
 tribuerim morituro nō sua sed quasi christiani ho-
 minis uideri. Ego v̄o nō minus hāc inscitā q̄ p̄o-
 rem miro: et fateor: vix p̄ntassem n̄ro sub ethere na-
 sci posse: qui ista tam rauce tāq; exiliter blaeteraret
 Arridi atq; ignobilis intellectus sunt talia tēptamē-
 ta qbus passio sola tēptātis et impatiētia detegat.
 Quid enim per christum obsecro: qd christianum
 ibi et nō potius humanum: oīumq; gentium cōe?
 Quid enī nisi dolor ac gemitus et penitētia in ex-
 tremis. de qua qd Licero ipse scripserit audiūisti.
 q̄q; qd vno teste res agit. de qua q̄q; sibi totusq;
 adeo terrarum orbis vno ore r̄ndeat. At nusq; ibi
 Christi nomē exp̄ssum: qd sup̄is lz atq; inferis san-
 ctum ac terribile: illis t̄n in lris nō habuit locū: ob-
 stāte tēporū rōne. Nullus ibi fidei articulus: nullus
 ecclesie sac̄m. deniq; nihil euāgelicum. Nihil oī-
 no qd nō in caput hoīs multa expti: iāq; ad finem
 exp̄tiēte festinātis f̄m nāle ingenium atq; insitam
 rōnem possit ascēdere: qbus utinam nō ab illis at-
 q; alijs sepenumero uinceremur. Pōt errorem ac
 peccatum suum recognoscere: et p̄inde erubescere
 ac dolere hō ctiam nō christianus: fructu qdēz im-
 pari: penitētia aut pari. Quod nisi sic eēt: nunq; in
 phormione Terētian⁹ hoc diceret: adolescēs ego
 met me noui et peccatum meum. Qd si sospes at-
 q; integer fatef: qd egrotum posita aī oculos mor-
 te facturum credimus: de qua rursus cognitione
 et cōfessione ac penitētia peccati opep̄cium est nō

Rob
rexTulli
usTerē-
tius

qd Anaragoras aut Cleātes: seu et n̄ris Lato uel
 Licero sed qd lasciuissimus poetarū Naso: qd ue-
 philosophorū ut p̄hibēt lenissimus Epicurus sense-
 rit audire. Ille enim ait penitet: o sigd miserorū cre-
 dit nulli penitet: et facto torqueor ipse meo. Iste au-
 tem initium inq̄t est salutis notitia. qd v̄bum noui
 merito Senecce video placuisse. itaq; illud excuti-
 ens. qui peccare ait se nescit: corrigi nō vult. dephē-
 das te oportet anteq; emēdes. Et post statim. Ideo
 inq̄t quantum potes teipse coargue: inq̄re. In te ac-
 cusatoris p̄mum p̄tibus fungere. Quid hic tibi di-
 cere aliud videt q̄ qd in puerbijs Salomon. Ju-
 stus p̄or est accusator sui: aut qd aliud Seneca idē
 ad Lucilium ubi ait: somniz narrare uigilātis est
 et vitia sua cōfiteri sanitatis indicium est. q̄ qd in
 psalmo David. Dixi cōfitebor aduersum me iniu-
 stitiam meam d̄no. En cōfessio. et tu remisisti ipie-
 tatem peccati mei. En sanitas p̄fitētis. Quis ergo
 cui et q̄liter cōfitebimur sit nemo nisi christianus no-
 uerit. t̄n peccati notitia et cōfitebimur stimulus: peni-
 tētia et cōfessio: coīa sunt oīum rōne pollētium. Et
 si v̄ba respicimus: qd minus est qd amās ille Terē-
 tianus paulo ante loquebas q̄ qd ipse David i psal-
 mo illo notissimo: et illiciti sui amoris memor et sce-
 leris. qm̄ iniquitatem meam ego cognosco et pecca-
 tum meum cōtra me est semp. Sed parū mihi vi-
 dent correctores mei seu hec pauca que diximus:
 seu p̄bica illa multorū aī alios Platonica et Lice-
 roniana relegisse. qbus si nomē desit auctoris: ab
 Ambrosio siue Augustio scripta iuraueris: de deo
 de aīa: de miserijs et erroribus hoīum: de cōtēptu
 vite huius: et desiderio alterius. Que qm̄ nimis
 multa sunt et nimium vulgata sciēs taceo. Sed si
 ut ad morē dēdum: sic ad discēdum uigiles eē uolue-
 rint infinita repient: ex qbus ita eē (ut loquor) attē-
 dant. et fortasse pudeat ista tam friuola collegisse.
Tertia restat accusatio. Nō sat p̄siderate me ser-
 monem illum tam granem iuueni tribuisse: qui pro-
 uecte cōueniētissimus sit etati. Qd ego ab hijis iā
 nō iuueniliter sed pueriliter dictum dico. Relegant
 oēs hui⁹ articuli tractatores. Nemo nisi fallo: ad
 initium senectutis minus spatium inueniet posuisse
 q̄ Licero. Sex t̄n et q̄draginta annos posuit. cui⁹
 suam siluissim nisi q; et nihil viri illius negligēdū
 extimo. et ipse Lato uera loq̄ faciēs ore illi⁹ id ma-
 iorib⁹ uisum dicit. sicq; in vni triplex coit auctori-
 tas. ut sit ita: qm̄ nil p̄pius aduersarijs meis fauet:
 nungd exēpli cā. anno etatis q̄dragesimo sc̄do mo-
 riētē: quo defunctū Titum Uespasiani filium: opti-
 mū p̄ncipem palam est: loq̄ falsus maturūq; aliqd
 nō licebit: cōspecta huic lapidis vite fuga. atq; hu-
 ic errorū tenebris morū uicinitate discussis. Augu-
 stini aut senect⁹ multo q̄ Liceronis est tardior. Est
 illius liber qui inscribit diuersarum questionū. ubi
 ab anno sexagesimo incipe illas dicit. que sentētia
 seu actō: inspicit: seu res ipsa: quātū firmitatis aut
 p̄oderis habitura sit: uiderint: qui nil sobrium nisi
 a sene decrepito dici posse cōtendunt. Nec v̄o tam
 p̄tinaciter hāc amplector: ut reliquas omnes abij-
 ciam. Scio de hoc alios aliter atq; aliter sensisse.
 Sed oposum est hominum sensus ac v̄ba colligē.
 Itaq; et si plures ad testimoniu trahi possent: pau-
 cos sp̄ote obuios adhibui. Inter quos Ysidorus
 quo actore raro uto: dum in sex etates vitam n̄ras
 diuideret. quarta inq̄t est iuuetus firmissima etarū

Naso
Epicu-
rusSene-
caSalo-
mon

Licero

oium finies in quinquagesimo anno. Quid rofores mei dicit: an hic saltem euo ultimus opinione me dius testis placet. an qs alius? Ego enim cause si- sus nullum respuo: nisi qui inter iuuenem ac pue- rum nō discernat: quales hij vident/ qbus cum mi hi res est/ q de iuvene viro forti: bellacijs duce me loquētem quasi de puero uel infante loquar/ argu- unt. Hac etate igif plena z firma iuuenis mēs erat qua qui loqui nescit meo cōsilio ad scholas eloquē- tie nunq̄ ibit. hūc ego ideo iuuenem penum dixi/ ne si indiffinite penum dicerem p̄ma fronte Hanni- bal crederet: z natu maior: z clarior fama. Bñ au- tem z etate sua/ z cōparatione fratris dictus est iu- uenis. qui hinc iuuenis eēt. hinc iunior: sed vir ta- men summis in rebus exptus totic̄s utrāq̄ fortu- nam. ¶ Sed qd causam munitissimam ut inermē tueor: cum p̄mptissimum sit/ qd illi firmissima ac solidissima in etate stupēt: id in infirmis ac teneris demōstrare. Mitto diadumenum Antoninus/ qui cum sene patre nō iuuenis ipse/ sed puer ad imperi- um p̄uectus: cum populum affari nouis p̄ncipib⁹ mos eēt: ubi ad id uētum: prudētius ipso patre cō- cionatus legit. ¶ Sileo Llodium albinum: cuius adolefcētie nōnulla tam graua referunt: ut in sene quolibet mirabilia videri possint. q̄ hij forte repre- hēforibus meis habeant incogniti: non tam histo- rie deditis q̄ satyre. Sed nunqd Alexandrum ro- manus p̄ncipem nō nouerūt: cuius multa in arctis- simis casibus tam prudēt atq̄ integre acta: tam modeste r̄nsa/ tam seuerē aiaduersa/ tam p̄uide de liberata narrant: ut liqueat lōgum tēpus ad sapiē- tiam nō regri. quippe nō amplius q̄ vigintinouē annis/ tribus mēsihus/ z diebus septem vixit. An hūc senem fuisse: an qui tāta dictorum atq̄ factoz laude diu in illa tumida fortuna/ que prudentiam necat/ insolētiaz parit/ tāti pōdus tulisset imperij/ pauca v̄ba p̄sultius loqui nō potuisse in ipa que humani animi tumorem comprimit morte dicturi sunt: de quo qdem nō in poematibus ubi plusculū licentie est. sed in historijs ita scriptum cernimus. Seueritatis tāte fuit in milites: ut sepe legiones i- tegras exauctorauerit/ ex militib⁹ grites appellās: nec exercitum vnq̄ timuerit. Et sequit̄ ratio dicti huius optima. q̄ scilicet in vitam suam dici nihil posset. de hoc eodē p̄ncipe hac ipa etate sic p̄dicat Helius Lāpridius historicus. erat enim inqt igē- tis prudētie z cui nemo posset imponere. Quid er- go: hic qui imperiū adeptus adolefcētie in ingres- su usq̄ ad egressum tāta illud sapiētia iustitiaq̄ re- xerit: totq̄ tam claris cōcionibus ornauerit: mut⁹ in fine fingit: futurus si naturalis ac trāquillus illi finis nō violētus ac rapidus p̄tigisset. Sed hec for- te etiam illis serio studiosis inaudita que mihi le- ctori uago foris obtulerit. An vō Alcibiadis pueri- le quoq̄ nesciūt acumen: qui sapiētissimo tumi flo- rētis grecie seni cōsiliū illud dedit qd grecoz ac latinoz senes pariter mirarent. Verum ille non ha- bitus animi sed flos fuit: atq̄ ideo nō virtutis sed indolis exēplis ascribit. p̄bat tamen non iuuenem modo sed puerum posse aliqd efficax ac mirandus loqui. ¶ Sed an cuiq̄ hoium qui se norit ignotus est. Scipio ille cui p̄mum africam cognomen vir- tus ac gloria peperere: qui durissimo p̄cio ifeliciter ad Licinū gesto: patrē suū romā tūc exercitus cla- rissimū ducē sed iam victum affectuq̄ acri vulnere

media de morte seruauit. Idq̄ uel tum p̄mum pu- bescēs ut Liuius ait. uel vir dum annos puerilita- tis egressus: ut Valerius: seruatiq̄ ciuis/ z ducis: z patris triplex decus/ ac triplici laude confertam meruit coronam/ illa ex acie vnde nihil p̄ter fugas- ias sperabāt aut querebāt viri fortes. duratiq̄ bel- lorum usu z armorum exercitio ueterani. Neq̄ tā acerbe cōstātie/ uel fortune vis aduerse horredēq̄ stragis respectus obstitit ul' etatis ibecillitas. Nō enim aut piculum metit aut annos numerat uera virtus. Idem ipse nō multo post adhuc ut testatur Liuius admodum adolefcēs ignaua. p̄sus ac pu- dēda cōsilia Italie relinquēde p̄sentissimo aio atq̄ incredibili virtute discussit. Item postea quatuor z viginti nactus annos/ ducibus uel attonitis uel extinctis/ vnus reipublice tutelam teneris adhuc subire humeris nō ueritus impiuz in hispanijs an- te tēpus accepit/ z domestice sue cladis z publice tepido tūc etiam cruore manantibus. cūq̄ post fa- ctum extimatio etatis in metuz uertret. cepissetq̄ iam populum incōsulti suffragij penitere: uocatis ad cōcionem tribubus ita oēm diffidētia magni- fica orōne cōpescuit: ut extinctum aiorum impetū suscitaret. z ciutoruz mētes certissima victorie spe cōpleret. Nihil credo secum: in grabatulo iam eta- te p̄uectior: q̄uis adhuc iuuenis loqui sciret qui i- publico adolefcēs maximum in terris populus: ac discordem z multivolum fando tam facile in suam sentētia traduxisset: ac ne false spei implese aios adolefcētis audacia videat: in puinciam mor p̄fe- ctus q̄ fortiter q̄q̄ feliciter z patrem z patruum z patriam vindicarat: toto orbe vulgatum est. Ne ue marcia virtus: hāc laudem sola occupet. q̄ eius hijs diebus apud hispaniam carthaginē cō- tinētia: z fides erga hostem quoq̄: quāta apō sue- ronem seueritas mixta clemētie. Illic custodia di- ligēs matronarum. z ne oculis qdem delibata pu- dicitia. hic nutu frōtis comp̄sus exercitus puniti- q̄ fontes: z ad milites bita testat oratio. Alge bel- lo victor: ex ordine quātus apud populus: quātus in curia appuit: quādo Quintum Fabium maxi- mum p̄ncipem tūc senatus sapiētissimum ac famo- sissimum: senem secum de summa reipublice disti- dētem: lz aduersis patribus p̄clara vicit orōne. In qua illud z ipse gloriat: z res p̄bat: senem ab ado- lefcēte saltem lingue modestia supatū. Idēq̄ mex- ex sicilia in africam traiecturus quāto ingenio alā illam fortissimorum eq̄tum armauit atq̄ instruxit. Et ut sileam que audacie potius: aut fortune q̄ cō- silij dici possent: z si ab eo nihil uel in acie sine cer- to cōsilio gestum sit: utq̄ attingam que cōsilijs sunt solius: z ingenij: que nam illa suauitas: que comi- tas: que vis eloquētie: qua nō Siphacem modo re- gem barbarum: ut Liuij uerbis utar: insuetumq̄ moribus romanis: sed hostem etiam infestissimuz sibi p̄ciliauit Masdrubalem. Que humanitas: que castitas: dum uel sp̄sam forme insignis intactā vi- ro reddidit. uel regi puerum sanguinis captiuum: munerib⁹ adornatū remisit auiculo: qbus artib⁹ utruq̄ vicit utili⁹ q̄ plio uincerent. Que illa gra- uitas: que sanctitas: qua sine offēsiōe coctanei si- biq̄ charissimū. sed ferocē atq̄ amore lāguidū ar- guit masculinā. z deide luctu nimio p̄seruatū eri- gēs a p̄ualide sc̄su pestis i alias curas alta puiduo arte distrahit. Postremo q̄ illa mēs: que illa fidu-

Liuius
Valeri-
us

tia qua instāte ultimo rerum casu petēti pacem rī-
dit Hannibali. **C**Multa de Scipione meo loq̄ dul-
cis et opima mā ē. q̄ nec ductū quēpiā magis amē
nec q̄q̄ melius horū nugas atq̄ aculeosam retun-
dat inuidiam. Sine dubio enim. dico idem sepe ut
me surdi mei audiāt. Sine dubio inq̄ mōstruosi⁹
est iuuenem morbo/p̄fertim et vicina morte cōmo-
nitum breue aliqd de cōi nā/deq̄ casibus ac fortu-
nis hoīum submissa uoce secum agere: q̄ adolescē-
tem mollire hostes alloq̄: amicos arguere: arma-
tas legiones castigare: et cōtētionē orta que acerrī-
ma eloquētie ps est: romanorū atq̄ cartaginēsiū
duces calidissimos cōfutare. Līquo alia gesta l3 a
iuuene. **C**Hec nēpe que dixi oīa ab adolescēte ul-
in ipso adolescētie iuuetēq̄ cōfinio aī seu circa an-
num trigēsimū acta erāt. Iuuenis autē me⁹ ut di-
cebani/ aut q̄dragesimū annū excesserat/ aut ad
quāquagesimū p̄pinq̄bat. nec dum ideo diū posses-
sum iuuenis nomē amiserat. **C**Si ne hijs oib⁹ p-
suasi/ neq̄ humane p̄ficiūt cōiecture. diuine quis
obluctabit vitati. Sigdem deus in fine tēporū fa-
ctus hō/ qui diuinitate sua eternus atq̄ imēsus p̄-
fidēs q̄ oib⁹/ nec iminutionis paties nec augmē-
ti. humanitate dō parētib⁹: hoc est m̄ri uere et pura-
tuo p̄i subditus crescebat/ et confortabatur. ut Lu-
cas ait euāgelista. et p̄ficiēbat sapia et etate: ad p̄-
dicationis initium/ ut deus ab eterno gnarus oīū
nec egēs t̄pis ut hō annum trigēsimū durit ido-
neum. Quis hoīum hāc etatem dicere audeat im-
perfectam: quas nobis n̄ri ducis electio p̄secrauit?
Quis uetabat expectare illū qui nec nasci nec mo-
ri potuit nisi dum uoluit? Poterat tardius/ et citi-
us/ poterat/ celeste iter oīdē. oīs illi etas apta erat
L3 ita eē ne dubites iam ideo a pueritia anno eta-
tis duodecimo iter doctores legis sedēs ac dispu-
tās/ oēs stupore cōpleuerat. Annum ergo trigēsi-
mū expectauit: et nō amplius. idq̄ nō p̄pter suā
necessitatem/ sed p̄pter exēplum n̄m: ut enī libro
uere religionis ait Augustinus. tota uita ei⁹ in ter-
ris per hoīem quem suscipere dignat⁹ est. disciplina
mori est. Re itaq̄ nobis aggredi aliqd grāde uo-
lētibus metam fixit. ne uel magisterium anticipe-
mus uel opationem uirtutis aut doctrinam in seniu
differamus. Quiescāt oro mei iudices: neq̄ fru-
stra se torqueāt. Nō infantē: sed nec puerū: nec ado-
lescētē qdē imo iuuenē. hoc ē nōdus senē dixi. qm̄ q̄
nō sapit adhuc modicū et in senio delirabit. Sunt
multi fateor: imo inumeri qui oēs etatū ptes in uo-
luptatib⁹ iter uanitates et insanias falsas agunt ea
spe ut quasi nō doctria: nō studiū: sed soli sapiētia
ferāt aura: sint i etate ultima sapiētes. Qd tale est
quale si agricola tum iter somnum ac ludos seuien-
tis tēpus oē p̄sumpserit: uētura estate messem spe-
ret uberrimam. **C**Sed iam pegrine materie satis
est. vñ et ego melle soporata et meditatiis frugibus
offam latratorib⁹ meis obijcerem: atq̄ horrētē co-
lubris cerberum p̄sopirem. Qd si p̄sus iplacabi-
lis et insomnis inuidia est: ueritati tñ suisq̄ cultori-
bus: ante alios tibi quem his p̄mum latratib⁹ fati-
gatus scio: hac ut n̄ris miti: sic emulis relatrati epi-
stola satisfactum reor. **C**Quarta hercle nescio an
et ultima accusatione si moueor ad aliud q̄ ad risū
moueor. Altior in buccolicis ut aiūt stilus est me⁹
q̄ pastorij carminis poseat humilitas. Di utinam
alio crimine careāt que scripsi oīa et que scribā. hu-

ius reū fieri me facile patiar non ignarus tum tres
portis atq̄ oratorib⁹ stulos esse. nec culpa uacare
si vnus in locū alius trāsserat. Leterū cōparatiue
magis q̄ simpliciter altū aliqd: imūq̄ uel mediū
dici solet. et parū colles in plano eminet: et magni
mōtes maioribus cincti latēt. Olympus ipse victor
nubiū celo vincit. Luna nobis altissima syderib⁹
cūctis inferior est. Poema ego illud iuuenis scripsit
audaxq̄ iuuenta: ut de suis buccolicis ait Maro.
videbar ideo aliqd scripturus. inq̄ inceperā qd spe-
rabā. nec despero altū adeo euasurus: ut aliud sibi
adiūctū humile satis ostēderet et depressum. Ad-
de q̄ ut oīs cesset cōparatio. multa etiā per se acce-
pta pro uarietate iudicātum huic alta/ illi vidētur
humilia. et in psalmo scriptum est. montes excelsi/
ceruis. Et sequit⁹: petra refugium herinacijs et tal-
pa terre superficiem: ubi attingit/ altius non affur-
git. Et inter uolucres aq̄la: ut altus teneat/ nubem
scādit. Pavo tegulas: simum gallus. Et qd plura:
Stilum ego ultro absoluam/ cuius p̄ vnū vitū
altitudo est. et si oporteat huic nō inuit⁹/ ifamie suc-
cūbam: meo aut iudicio nō oportet modestiore for-
san igenio sunt qbus id uisum sit: apud me quidem
illo in carmine nihil altius q̄ deceat: aut q̄ uelim.
CLadem dō amice/ aliqñ si placet hos obtrecta-
tores n̄ros latine loquētes aut scribētes aliqd au-
diamus. et nō semp in angulis iter mulierculas ac
fullones/ uulgaria/ eructare p̄blemata. his enim
p̄hanē in scolis. his in tribunalib⁹ iudicāt/ sine in-
stitia aut delectu. Quisq̄ absens idem reus: nulli
hoīum deferē. nulli parciū idēfeso. ueterum et no-
uorum lacerantē fame. et lōgis terfa uigilijs nomi-
na deformant. Sic crassantib⁹ adhibe l̄ratum ho-
minem muti fiāt/ et palladia q̄si gorgon accesserit:
durant in silices. Scribāt mō aliqd queso: ut et no-
bis uti si libeat/ eē dētes itelligāt. Sed qd posco?
nō plus ignorātie/ nec plus inuidie q̄ cautele est.
Semel p̄sum est ab icursib⁹. Sibilāt semp ac la-
titāt: et in hoc se doctos arbitrant si alijs detrahāt
ut cum illo finiam qui talia multa passus est die-
ronymo. Vale Venetijs. iij. idus martias.

CAd Franciscum brunū: et in egestate et in diuitijs d-
tuti ac glorie locum esse.

Epistola. II.

Did qd de fuga mortis lociq̄ mutatione
a p̄dem scripseras m̄di. Qd ne miserrimi ip-
sa loci mutatio/ deq̄ mutatione oriēs per-
plexitas causa fuit. q̄uis ad eas tibi l̄ras uel soli⁹
fame p̄conio satisfactum eē potuerit: nūciātis me
ex illo naufragio elapsū p̄no gurgite Venetias
petiisse: urbem l3 situ primam/ lōge nūc tñ celi sa-
lubritate distātem. Sed cum pestes has uolucres
fugam nullam. fixūq̄ et immobilem finem scirem nō
id fuge studio fateor: sed getis feci. Ad has dō no-
uissimas: l3 de p̄terito cōsultatio nō sit. vnum tamē
hoc dixerim: cōsiliū ut opinor: optimum elegisti:
tui ego amicos ultimos/ nō fide sed tpe ac loco: si
qd in me momēti positum reris/ accedo. Ita enim
sentio sanctissimum illum p̄em: uereq̄ liberales et
urbanum/ cui te familiariter notum lete audio dei
nutu exp̄sso. ad humane excellētie sūmum gradū
et tibi: et bonis oib⁹ utilem/ ac mūdo salutaris
ascēdisse quoq̄ in sp̄tius eo sanctius. J. felix ita-
q̄ Christo duce felicio: q̄ reuertē. **C**Neq̄ dō taz
etli rerum labētūz cōtēptores iure optimo laudē-
tur. Jdcirco vitupandi sunt qui necessarijs uisibus

illas querūt: mō id caueāt ne hūdi studio iustitiam modestiam/pietate uerecūdiāq; post hēant. Quis enim Diogenes cynicus effracto ad fontem uase ligneo nali poculo cōtētus et vsatili domo habitās clarus sit. nibilo tñ obscurior: aut Democrit⁹ inter diuitias multas. aut ex nr̄is duo illi q̄b⁹ exprobari opes nouimus. Licero et Annens. Quorū alter in officijs: nec vō ingt rei familiaris amplificatio nemini nocēs vitupanda est. sed fugiēda semp in iuria. Alter in eo libro quo beatā vitā ut potuit figurauit. Desine ait pb̄is pecuniā interdīcē. Nemo sapias paup̄tate dānauit. hēbit pb̄is amplas opes sed nulli detractas nō alieno sanguine cructas: siue cuiusq; iniuria partas. Audis ne sniam Liceronis Seneca v̄bis exp̄ssam: ut optū amplificatiō nō iniuriosa nec nocua bono et officioso viro ac pb̄o etiam sit pm̄issa. Multa ibi pro sua et eorū q̄b⁹ opulentie crimē obiectū eēt excusatione disseruit. Quō ad sumā rei attinet: diuitias nego ingt bonū eē. Nam si eēt bonos facerēt. Nūc q̄b⁹ apud malos dep̄bendit dici bonū nō pōt. hoc illis nomē nego. ceterū et hūdas eē et utiles et magna cōmoda vite afferentes fateor. Mitto alia ne diuitiarū q̄bus parus de deo. nisi forsitā in trāsitu ceu crassus alter aut creusus: bodie patrociniū videar suscepisse. Sed magis ad nr̄os ut ueniā. an ne ideo q̄ Frāncisci clarissima sit paup̄tas atq; hūilitas. Diuitie atq; honores Ambrosij aut Gregorij minus clari sūt. Quorū alter opulētissime urbis ep̄us. alter ep̄oz oium p̄nceps erat. Et ut queq; in ḡne nō mō plures iuicem sed vnū eūdēq; sibiipsi cōferā: ostēdamq; q̄b⁹ uolo. Nunqd Plato: nunqd Aristoteles an̄ petitiā siue acceptā pecuniā. Id enim utriq; p̄stat obiectū q̄ postea fuerāt clariores: pōt nō ignoro humilis aut ip̄ortuna petitiō: clari obeē noib⁹: nō pecunie lz ingētis honesta possessio. Nunqd ergo aut Virgilius multo auro ditat⁹ a Cesare fuit obscurior: q̄ dū rure prio depulsus exul atq; inops romaz peteret: Aut siluester imēso cōstātinī munē minus sanctus q̄ dum paup̄ nudus in nemorib⁹ ac cauernis mōtiū hītarēt? Prociuit successorib⁹ suis forsitā ea largitas nocebūtq;: Sibi nil penitus abstulit sanctitatis aut gl̄ie. Et oīno b̄nī fundatū atq; in solido radicātū aiūm nihil est q̄ loco moueat: cū inter fortune lubrica male herētē et leues aure agitēt: et exigue moles frāgāt. Demum ne semp philosophemur in nubib⁹ sed e latebris erūpētēs aliqñ nos et intelligē ualeamus et itelligi. de se qdē alij ut libet. apud me optim⁹ vite modus est mediocritas. hinc si cogar ad extrema deflectē: malim certe diues eē q̄ paup̄: de paup̄tate loquor anxia ac deformi quā tristis indigētia et luride p̄mūt sozdes. Nā ut paup̄tas si facilis atq; honesta cōtigerit nihil est dulcius: sic ultima nil molestius egestate. vnā excipio: que p̄pter Christi nomē assūpta eēt. Quō solus ita supandis difficultatib⁹ leniēdisq; molestijs et leuādis onerib⁹ et leuigādis ualeat aspiratib⁹ ut absq; illo ois ph̄orū labor q̄si inanis ac sterilis nitor: oculos iuuēt/ nō pellat esuriet. Postremo bec nodi huius resolutio breuis sit: diuitias nec ardentius appetēdas nec isolēri⁹ respuēdas. eas deniq; nec laudādas nec vitupandas qdē sed ut sapiētib⁹ placet iteri differētia numerādas. Idē plane de paup̄tate cēseo. huius aut atq; illarū usum laudo seu vitupio dignū eē. Nullā tu nūc igit ambitiois infa-

miā uereare. Nō est ambitio ne cupiditas qdē ulla. nō dicā fortune ut vulg⁹: sed dei dona lete si offerant admittē: tranq̄lle si auferant amittē. Bzate ac sobrie illis utri equimiter carē: sic ut reb⁹ tuis oibus seu p̄spis seu aduersis idē aiū: isq; inuict⁹ in fra se positus pari v̄tice semp emineat. Sane q̄ te pōtifici maximis meis lr̄is cōmēdari postulas. amoris id potius q̄ iudicij tui est. Ita enim de me sentis ut mea tibi oīa p̄futura cōfidas. qdē si et ego de me crederē nō grauaret tali amico: tata modestia dep̄cāti/ paucas litterulas donare: qui tā multas sepe uel scribēdi ipetu: uel ingratorū ip̄ortunitate piecerim. Sed mihi crede nō simplicitas modo que haud iuisa est bonis: sed amētia seu temeritas uocabit⁹: si apud tātū patrē tā pusillus pro tā bene merito tā indignus: insup et ignotus cōmēdator ac cessero. Nec sim dubius. et si pro hoc quoq; tibi errore gr̄as agā: nō tibi iudiciū fore aliud q̄ mihi: si seposito parūper amatiū uelo qdē me magnū aliqd in tuo facit examine rem ipsam institeris cogitare. Quin tu potius cū ad sacros pedes accesseris: si dignū ducis: nec in tāta luce fisci notis pudet: q̄les tibi videbit⁹ mei memoriā hēto. q̄uis enī nō tñ facie ut et tibi: sed p̄sus illi ut noscis incognit⁹. Quō me tñ in stupore egit: et sepe per hos dies et nouissime heri ad uespam p̄seruidis meoz lr̄is hūi: uelle pōtificē ac iubere ut ad se ueniā. idq; p̄festis. magna qdē et magnos forsitā motus aiōs spe iniecta: fama ut putant mei aliq; sed fallunt. immo vō sola dei clemētia que imeritū spōte p̄sequit id agente. Et fatebor tibi me si tāti facerē ut Christi vicarius cōspectū meū posset optare: iam nūc iter arripuisse nō meis tñ aut equi pedib⁹: sed lectica: si res cōret ac nauigio p̄ferēdus: deū testor: nō tā papa. eius cogitas q̄ v̄tutē. de qua multa uel tuis uel exterius q̄s dixi meoz lr̄is uel cōi v̄ndiq; p̄borū ac ueraciū hoium relatione p̄cipio. In q̄b⁹ illud eximium bonos amat quoz licet e nūo non sim: ut cūq; tñ hīs annumerari tāto p̄sertim extimatore delectaret. Nūc nisi fallo: augurio ad laborē uoco: honorificū nō dubitē. et si ea cura me tāgeret etiā fructuosum. sed etati mee iam et exoptato semp ocio aduersum nimis. Vale et c.

Ad eūdē quāti laboris et piculi sit scribere scribēdum tñ et qualiter.

Epistola. III.

Uata vis esset eloquij lepore simul et rōne cōditi: atq; hinc v̄bis: hinc sentētis affluētis: sepe re cognitū atq; cōpērtū est. Nūq; milonio aut herculis tā fortia brachia q̄ Liceronis eēt aut Demosthenis lingua potētior. Illi qdē magno nisu molē forte aliquā: pōdus ignobile. hī vō aiōs mouebāt: rē nobilissimā penitusq; mutabile ac diuinā. Nec in mētem ut nūc redeat tu facis. Lepi ego lr̄is tuis vix plectis magna uelut aliq; vi cōpulsus uarie ac uehemēter in diuersus agi. sic ut tibi mirū dictu sil et cōpaterer et p̄gauderē. Sed haud ego quo p̄gebas te icolumem puenisse. q̄lēs optabas ac sperabas aplicā clemētiā inuenisse. Nihil durius: nihil amariū spe caduca. Illius nēpe māfuetudinis moriq; suauitū et cōuersationis angelice p̄ter q̄: quod tuis multorūq; mihi litteris fides sit: certum iam ante p̄sagium fecerat urban nomen. Apud me enim appellatio sponte suscepta: iudex est aiū testis p̄positi. Optima sane deoq; et hoibus gratam viam elegit. queq; eum ad felicē

Eloquētia
Herclēs
Demosthenes

portu necessario pductura est. viā lz multis icogni
tā ac neglectā: sibi tñ z suo statui maxime debitas
Quis enim romano pōtifice nil altius/nil clari/nil
uenerabili: imo vō nihil illi par hēat orbis terre:
ipse tñ tāto euect^o honore tātoq; oneri subiect^o cuz
fideli reuerētia ac stupore debet hūanitate ac pie-
tate cōtēdere. aliquātoq; nisi fallor z mitior z hu-
milior eē q̄ fuerat. **C** Mirū hoc multis fortasse vi-
debis qui leui qlibet pspitate supbiūt: ac nō sibi q
meminit ut res docet se illius in terris vicē gerē: q
ait. discite a me qz mitis sum z humilis corde. In-
decoz est qdē atq; absontū humilis dñi vicariū su-
perbire. **H**ui^o ego igif argumētū maius nec postu-
lo nec expecto/ q̄ qd mibi tu scribis z loquit fama
Nā qd certi^o queso iuicti z i solido fundati animi si
gnū queras q̄ neq; fortune nimis deiici: neq; blā-
dicijs attolli. Aut vñ altius poscas expimētum q̄
quo nihil est alti^o. **E**gdē que supmus humani fasti
gij vter imotū vidit: nulla amplius res mouebit. o
bñ creatū spūm que ista nō q̄tiūt. **F**elix ille his mo-
rib^o. **f**elix mūdus hoc capite. **f**elix tu hoc dño. **I**ta
dico: z ille felicioz his morib^o q̄ hoc statu. z tu h
dño: q̄ libertate felicioz. **E**st ubi libertas labor. **E**st
ubi regnū seruit^o. **E**st ubi seruit^o regnū sit. **P**roide
z fortune tue gratulor: z glie: si compatioz labori.
Hñ aut se res hēt ualida est etas. meritori^o ac p̄cla-
rus labor. extimatoz optim^o: quo nil optabilius in
genijs bonis atq; ad alta surgētib^o. **C** Sub hoc er-
go deo auspice qcqd erit obibis alacriter: idesse:
viriliter memoras illud Flacci: nil sine magno vi-
ta labore dedit. **U**t es fidei abūdās: dexterq; ai: ni-
hil accessu arduū iuenies: nihil executione diffici-
l^o. **M**ōtes etiā fides trāffert: z ualde uolētib^o oia
p̄...a sunt. **N**ō tu artis eges: nec igenij. sigd insue-
tū nouitas feret: ai illud forcipe rapies. z in usum
trabes. tua incude repcussum tuis iniectū recoctū
q; fornacib^o tuū fiet: idq; nō solū tale: sed melius.
An ignoras ut ex eadē massa phidias aliā cudebat
imaginē: aliā pariteles: aliā Lisipp^o: aliā Policle-
tus. **I**ncipe: ne diffidas: z ueterib^o noua permisce
Si id rite feceris suū precū inuenient. **F**riuolum
est soli senio fidere. **E**t qui hec iuenerūt hoies erāt
C Si viroz nestigijs deterremur. pudeat: p̄mas p-
tes hui^o laudis femine occupāt. **h**arū qb^o utimur
l̄rarū iuetrix mulier fuit. **N**ec nos moueat trituz il-
lud ac vulgare. nihil nouū eē uel dici posse. postq;
id Salomon atq; **L**erētius scripsere q̄ illustrata
p̄bia est q̄ elimata poemata: quāta historie lux ad-
dita. **Q**uot iuēte artes: quot diuersis in gētibus le-
ges late: **Q**uis humane vite cult^o accessit: **Q**uō re-
rū exercitiū: **Q**uāta notitia diuinorū. **N**il tā cultū
nilq; adeo cumulatū: cui nō aliqd addi q̄at. **A**s-
surge z enite: ut uoluptas egri sic fortis saniq; ai-
cib^o est labor. **P**rimū solus in silētio meditare. me-
ditata claustris abde memorie: serisq; cōstringito
tacitusq; eadē itētusq; circuito: atq; icorrupt^o exa-
mina. **I**nde oris ad lumē z ad calamū nullo adhuc
teste pedetētū p̄deat: vicissimq; subsistat. **d**elibe-
rātibusq; silia z dubitare videant z fidere. **D**ubi-
tatio circūspectā/ cautā/ sobriā/ ac modestā reddet
orōnē. fiducia vō letā/uberē/ magnificā/ speciosā.
Ubi sane cōcept^o in v̄ba siue in l̄ras cōtinue lectio-
nis erupint: sic p̄ferant ut te audias: nō q̄si p̄ditor
sed iudex. aure atq; aium in p̄silium uoca: z cogita
qd dicitur fueris si tu^o hostis illa dictasset. **Q**uid

scio an tua hec ad man^o hostiū sint uētura: **Q**uoz
inges: **I**nuidoz: qui vtuti bellū p̄petuus indixere.
Quisq; paulo alti^o niti cepit multos hostes iueni-
et. nō eodē mō nitētū ex acie: sed torpētius quoq;
qd miraberis: humiq; iacētū: imo qdē hoz mari-
me. **N**ullū vitiū pigri^o iuidia est. nimis fere de p̄-
sisq; pectorib^o habitat. gaudij nescia: lucis hostis.
C **U**ides quātū cū labore piculū sit scribē: sed scri-
bētū tñ: ne ut lupus rusticū: sic nos raucos fecisse
iuidia videat. **A**d scribendū ita: ut qui n̄ra momoz
derint: solida seruida hispida dura atq; hirsuta re-
periāt. z dentib^o fractis itelligāt uerū dixisse: qui
dixerit: iuidos hoies nihil aliud q̄ ipsoz eē tormē-
ta. eāq; nō rapidā/ iuuenilē: sed maturā uereq; re-
giā fuisse sniam fateant. **I**dq; felicius assequemur
si recti/ si ueri/ seueriq; iudices n̄rarū inētōnū eri-
mus: nihil min^o in illis cogitātes q̄ auctore: nihil
amātes min^o q̄ q̄ n̄re sunt. **N**eq; eni ut deformis
fili^o atq; icult^o amabilis: qz filius est: sic stilus quo-
q; qz n̄r: in quo nō cui^o: sed qz ipse sit querit. que in
illo vitas: que grauitas: qz ornat^o. **U**bi illud acerrī-
me p̄uidētū: ne qz te v̄bi hui^o aut illi^o splēdor: ne
qua tue uel aliene uocis fallat illecebra. **I**n quorū-
dā ore nil nō dulce sonuerit. alteri^o ad os transfer-
alio fuisse tibi videaris igenio. **O**ptāda dictātib^o
lingua suauior sed aspior metuēda. **U**t semp place-
as ad snias respice. **Q**ue si apte: si nobiles: si deco-
re erūt: z vñ etiā delectabūt: z facile uestient. **M**ul-
ta utrāq; in ptē poteris ni despes. **h**ec tu solus aut
cū paucis p̄mū debinc plusculos adhibe liberos:
nō tā tui q̄ ueri amicos: q̄ q̄ si amici tui fuerit nō
fortune: nil nisi fidelē cōsulturi sint. **S**ic sensim do-
mi horridula: post in lucē tersa pueniēt. **I**d cum se-
mel atq; iterū feceris indies minui senties labores
donec re in bitū v̄sa nō iā labor sed delectatio sit in
actu. **N**ō te amice sed meip̄m doceo: teq; allo-
quēs me moneo: meq; audiēs disco. **d**abis uenias
lōgus suz. **E**xpiētia ingt **A**ristoteles artē fecit. **I**d
qz eni uere dicē nulla artū neget. **h**ec p̄fertis quā
sub oculis h̄o: nauticā artes dico. **Q**ue p̄ma post
iustitiā: huic magne urbi: in quā nup̄ p̄cellas mun-
di fugiēs cōmigrāui: tānū z tā multiplex incremē-
tū attulit. **M**eministi eni quāto cū sonitu z greco-
rū z n̄roz uatum nauis olim rudis atq; vnica sed
onusta semideis ut fama est thessalicis digressa lit-
torib^o: per vicinas ac p̄pe cōtiguas helespōti fau-
ces: angustāq; propōtidē ac trachiū bosphoz hor-
ribilia noia equoz eurinū igressa: magna uel glorie
spe uel lucri q̄si aliū orbē colehon adiit: plaususq; oi-
um gētū z imortali p̄conio dignuz fuit. **p**hasidos
aluēū attigisse. o rē nouā. **I**ncipiebat expiētia artē
facē: sed adhuc in cunabulis ars iacebat. **L**reuit i-
de adeo: ut nō imerito dictum putes patre maiore
ex thetide nasciturū. **Q**uō etsi in cūctis euenerit: in
nulla tñ aptius. **E**cce nūc italo de littore naues im-
minere sinē soluiit. **p**ars p̄de h̄yeme rigida: **p**ars
hodie dum adhuc uer ambiguū brumēq; similis q̄
estati. **I**lle ad ortuz solis. ad occasum alie. **p**ars in
boreā. **p**ars in austrū: belibicas sirtes adire. **I**lle
occidū mūdi limitē gades z calpen a tergo. **I**lle
duos bosphoros z colchon z phasidē relicturē:
nō auree otis ut quōdā trabēte miraculo: sed hoz-
tāte auro tñ z urgēte ut per tot casus: totq; terraz
pelagiq; discrimia: hinc uia n̄ra britāni: illic n̄ra
isup mella scitib^o i poculū duebāt: hinc n̄re silue qd

De lupo

Ciu
Uer
az
lifzJaf
LipFlacc^oDe scul
ptorib^oSalomon
Lerēt^oDe mō
dictād^oAristo-
telesEurinū
equozAttēde
qd dīAfr
us

vir credas ad acheos aut egyptios. Illic ad siros
 & armenios ad psas & arabes n̄ crocus n̄m oleū
 n̄ra lina pueniāt. v. c. isimq; inde aliqd buc redeat.
 ¶ Logā te vna hora vigilare mecū. n̄pe dūz tibi
 somno grauis hec scriberē itēpesta nox erat & nim
 bosus aer. cūq; ad hūc locū fessus calam⁹ puenis
 set: tāt⁹ subito nautarū clamor aures pculit: ut con
 surgēs signo qđ asfolet memorie imp̄sso supiorē in
 ptē dom⁹ euaderē: que portui iminet. Respicio: de
 us bone: qđ spectaculū. Quis horroz: pius/ tremē
 dus/ delectabilis. hīc aſi ostiū littoreo marmori re
 tinaculis herētes aliq̄t naues hybernauerāt. hanc
 ipsam quā meis usib⁹ dedicauit liba & libalis hec
 ciuitas igētē domū mole equātes/ ac geminas an
 gulares turres nimis insigniter ueliferi mali uerti
 ce supgreſse. bartū maxima: hac p̄nti hora nubibus
 astra tegētib⁹ uētis: muros ac tecta q̄stantib⁹ mari
 qđdā tartareū mugiete iter arripit. faustū precor.
 Crede aut mibi si hāc Jason videat aut alcides ue
 hemēter obstupeāt. Si tibi ad clauū sedeat eru
 bescat tātū sibi de nihilo ptū nomē. Dicerēs nō na
 uis illā eē sed mōtis pelago natātis effigiē cum fa
 sce t̄n̄ p̄sa grauissimo bona p̄s uteri fluctib⁹ tegere
 tur. Et ipsa qđē tanaim it visura. n̄ri enī maris na
 uigatio ultra nō tēdit. Eoz vō aliq quos hec fert
 illic itereā egressuri nec antea substituri q̄s gange &
 caucaso: supato ad idos atq; extremos seres & ori
 entalē pueniat oceanū. En quo ardens & inexplē
 bilis h̄ndi sitis hoīum mētes rapit? Miser⁹ sus fa
 teor: nec imerito a poetis dici nautas miseros itel
 leri. Quos cū tā per tenebras seq oculis nō possēs
 cōcussus aio ad calamū redij. hoc vnū tacit⁹ mecū
 uoluēs: heu q̄s chara sitq; q̄s vilis est vita mortali
 bus? ¶ Ecce amice fabulā pegi nō neciā eptē sed
 iocūdā mibi. quā questā minime res ac t̄ps obtu
 lerāt. Ad id vō respicit qđ dicē cepam. Expiētia si
 quidē artē facit. usus aut artē gignit nutrit ac p̄fi
 cit. uerūq; sit qđ Afrani⁹ opinat. rerū sapias usus
 ac memorie filiā. v̄ba tenēs usus me genuit: m̄r pe
 perit memoria. sopia uocāt me grat. uos sapiam.
 Nec horūq; filia cogitasse videt Augustinus. ubi
 artē rerū exptarū placitarūq; memorias diffiniuit
 Et tu igit̄ expire. Idq; tā sepe: ut qđ fuit expiētia:
 usus sit. hoc plena memoria mox tibi plēberrimā
 sobolē facilitatē actionis fiducia delectationē gl̄i
 amq; peperit. Et lz fortassis iterdū qđ in talib⁹ ut
 molestissimū: sic cōe est. plebeioz igenioz turba
 circūstrepit: facile cū tāto sub indice murmur ina
 ne despicias: v̄tute ac doctrina & studio inuidiā ex
 tincturus. ¶ Sed tā finē poscūt graues oculi. fesa
 man⁹. hora noctis ad soporiferā v̄gētis aurorā:
 quē sola isōnis: nec dū hoc colloq; satiata mēs re
 fugit. Nec me ut ad qđ mō rīdeā adigit q̄ scripsi
 sti eē nōnullos apud uos qui nō de te t̄m: s; de me
 etiā: deq; meo iudicēt igenio. Noli p̄co: idignari.
 noli obniti. noli opam pdē. hostes tibi q̄stis nec
 eosdē mibi ideo dēpseris: sed irritaueris amplius
 atq; flāmaueris. Fatalis hec mibi si dici fas & an
 tiq̄ est pestis. Multi de me iudicāt: quos nec noui:
 nec noscē qđem uolui: nec nosci dignos arbitro. &
 qđ eos rerū iudices meaz fecerit: uō isicio: me mi
 rari. Neq; vō magis istinc q̄s a cōi p̄ia n̄risq; cōci
 nib⁹ id patior iudicib⁹ tā certis ac iustis utinam q̄s
 uelocib⁹ ac securis. Nescio aut huic ḡni v̄n hoc p̄
 priū atq; affixū sit: ut ad iudicādū eo q̄sq; sit auda

ciōz. p̄mptioz: q; quo idociōz: seu q; paucorū noti
 tia multa uetet aspice: & uacuitas aīoz illos effici
 at leuiore: atq; ita cū breuior: cū celerior: ad feren
 dā sniam sit. p̄cessus: seu q; in hac hoīum fama cu
 ius tenue lz fluxūq; negociū multio ac uariis arti
 b⁹ p̄cipuis t̄m armis ac lris agit. idē qđ in reb⁹ fe
 re cūctis eueniat: ut is semp ad aliena rapiēdū ua
 stādūq; sit. p̄nior: qui p̄p̄riū nihil hēt qđ eripi ua
 leat aut uastari. ¶ Ceterū ciuilit̄ illa p̄cicitas: igē
 tē mibi nup epl̄am extor̄sit. hāc externā ob illi⁹ re
 uerētiā: cui⁹ canib⁹ ne dicā familiarib⁹ deserēdum
 est: tacit⁹ ferā. nō mō dū ludit: sed si seuiat. Et sane
 tolerare ego ais decet oīum iudicia. Nāz ut iusta
 respuē supbia est: sic mollicies iniusta metuē. Nō
 solet mēdaciū eē lōgenū: & sepe multo studio confi
 cta rep̄hēsiō in magnā rep̄hēsi laudē: & rep̄henso
 ris isfamiā v̄sa est. Legi pōt ueri lumē sed extingui
 negt. uiuit enī dū extinctū credis. p̄q; obiectas nu
 bes in expectatū iubar erūpit. D̄zobrē & si iterdūz
 subiraſcar ac stomacer fastidioq; mibi non eriguo
 fit tot talesq; tāq; nō meos iudices pati: ad sumay
 t̄n̄ nullū iudicē p̄ter inuidiā atq; odiū recuso. ¶ Re
 stat ad ultimū ut te horter qđd ages q̄uis mimuz
 tibiq; notissimū ne vnq; virib⁹ tuis fidās: sed ex al
 to poscas & spes auxilium. pia & humilis terrene
 fragilitat̄ extimatio iugisq; memoria diuinā opez
 ac robur celeste merebit. Nullū hoc artificio certi
 us ad res agēdas: nullū efficacit̄. hoc fidele p̄siliū
 amici senioris amplectē. & uale n̄ri memor. Uene
 tijs gnto idus aprilis.

¶ Ad Leliū suū: qđ sit peius an sua scriptorib⁹ eripe
 an aliena itigere. Epistola. IIII.

Uid adulātū mēdacijs est opus: q̄n̄ nec
 q̄ hīs obscura igenia illustrant: meq; cl
 li idigēt auxilio: quo in gesto poti⁹ ostendū
 tur q̄ iuuenē? Extenuat n̄pe nō cumulat laudati
 gl̄iaz laudatoz: mēdar: falsiq; suspitionē ueris lau
 dib⁹ icutit. Nō sum ex hoc qđē n̄io fateor: sed qđ
 qđ sim: de me mibi loq; expedit. cogit enim res ipa
 Scribis te uidisse opuscula nup aliquot. qđdāz q̄s
 uulgaria meo noīe iscripta. quoz mibi p̄ncipia mi
 sisti: tātūq; de singulis ut itelligerim mea ne essent
 an alteri⁹. laudo diligentia: ambiguitatem miroz.
 Ego enī subito hīs p̄spectis nō t̄m itelleri mea nō
 eē sed idolui: sed erubui: sed obstupui. potuisse illa
 ul' mea uideri alijs: uel te dubiū tenuisse. Qui hec
 ergo mibi tribuit bis iniurijs sunt: & actorem suo
 spoliāt: & me p̄grauāt nō meo. Si de quo pei⁹ me
 reant queris subdifficile iudiciū. At si de quoq; il
 lustrū q̄rere palā est offendi magis cui datur tale
 aliqd iuito q̄s cui auferit. Cui de suo enī eripueris:
 nō plus fame dēpseris q̄s qđ scriptū illud qđd id
 erat pepisse potuerat. cui vō alienū attribueris im
 mortalē facile cōflaris isfamiā atq; feceris ut q̄cū
 q; b̄n̄ dixerit fortuita iudicent. lōge sane est aliud
 laudis imminutio atq; aliud ignominie cumulus:
 illā despiciet vir magn⁹: hūc oderit. Ego qđem q̄s
 uis & spate modicū & q̄site gl̄ie nihil sit: malim t̄n̄
 huiusce ḡnis rapimis in vnū q̄s vno tali munē cre
 scere: & siqd est p̄p̄riū decoris oculi: q̄s aliena defor
 mia ori meo imp̄mi: atq; affigi: cui satis supq; ni
 mū sit suorum. Multa qđam auferre mibi ne qđ
 q̄: nixi sunt. Non sunt queso potentiores in hac
 iniurie parte q̄s in altera. neq; largiendo imple
 ant quod nequeunt rapiendo. Dic constanti animo:

Limitas
 Veneti
 az liba
 lis: liba

Jason
 Lipis

Afrani
 us

vultus: mea nō ē que ferunt: meq; meis pressum
 aliena respuē. **C** Est aut nō sum nesci⁹ uet⁹ hec in-
 iuria. multisq; olim magnis igenijs uel errore: uel
 amore: uel odio iflicta. **D** multa tribuunt Aristote-
 li q̄ru inocēs ille est. Seneca libellus nolēti nō du-
 bitē dat⁹ est. cui⁹ titulus est de q̄tuor vtutib⁹. oē vul-
 gus opusculū illud auuidissime legit: ac Seneca li-
 bris iterferit. Inq; eo q; Seneca nunq; vidit Se-
 necā pdicāt mirant q;. Sūt qui iter ipsi⁹ Seneca li-
 bros oēs: hūc maxime diligāt. q̄ppe illoz marie i-
 genijs pformē. Nā reuera: et si seneca iuito: ac si li-
 ceat reiecturo in adoptionē uenerit: nāliter nō su⁹
 adhuc tū vulgo q; doctis est gratior. q; q; plerisq;
 etiā doctioz iā errori succūbere uero: hoc ipz qd lo-
 quor ignotū sit. iāq; cū vulgo de actore sentiāt. de
 ope aut ipso p̄sentire vulgo nequeāt: illud uel p̄fe-
 renti meliorib⁹ uel equāti: cui qdē ego ipse nō detra-
 ho. sed hīs ipoztunis ac loq̄tib⁹ scolasticis oia p̄-
 sus nulla lege miscētib⁹ subiraſcor. Nā is qdem li-
 ber Martini cuiusdā est ep̄i/ ad Mironē quēdam
 regē ab actore suo iscriptus. formula vite honeste.
Que oia nō libēter errātib⁹ breui qdā p̄fatūcula
 dicti opis pdē nris ex libris abolita: per bibliote-
 cas aut galliarū ubi scriptū credit adhuc itāte no-
 scunt. Isti vō iopē scriptorē et hoc forsā unico gli
 antē suo spoliāt ut diuitē et reb⁹ onustū suis onerēt
 alieno. Neq; hoc p̄tēti: sua sibi quoq; bis igerunt:
 qd in libro de morib⁹ ac puerbijs obſuātū est: q; li-
 bri seneca dicunt: cū in eis nihil ille peccauerit: nisi
 q; in alijs sparsim scripsit. vñ illa decerpent: ex ml-
 tis vñ in locuz ipoztuni⁹ aceruāda. **R**aro qdē ille
 nisi de morib⁹ agit. Et siue breues ac p̄cise qb⁹ añ-
 lios abūdat. qd nisi puerbia qdā sūt. Neq; ideo
 vñ distinctis ap̄teq; dispositis hec suoz cōsu-
 sio seg debuit. neq; bis rapt⁹ alienoz q̄si idignū ef-
 set ut paup ille Martin⁹: de vtutib⁹ q̄ru cultor esse
 potuit et fortassis fuit/ aliqd cogitaret ac scriberet:
 sed referri ad vñ oia etiā mēdacio oporteret: neq;
 vt⁹ atq; honestas subiectū eē posset alteri⁹: cū sit oī-
 um mortaliū et Platonis añ alios/ atq; Aristotelis
 et ex nris Marci Tullij: ad quē noiati Marci bru-
 ti liber est de vtute clarissim⁹: cui⁹ et Seneca ipse
 suis in libris meminit. Quāto ḡ meli⁹ fuerat cū-
 dē seneca p̄ supstitiones nisi me gust⁹ fallit: egregiū
 op⁹ uel pditū q̄rē: uel ne p̄deret⁹ occurrē. et de p̄so-
 latione ad Polibiū ut in multis uoluminib⁹ aiad-
 uerti et correxerit: nō qdē pditū sed pmixtū cū eo qui
 de breuitate vite iscribit in aptū educē ut nō vnus
 sed duo libri: sicut sūt ita et viderent: et nō dicas li-
 ber sed libri titulus nō p̄ret. **Q**ue res tardiuscu-
 lis lectorib⁹ sepe nō pue caliginis cām dedit. **M**ul-
 ta Origeni tribui fama ē: fame usq; etiā ad discrimē.
Quedā Augustino. Ego ipse in magno qdam
 uetustoz uolumine qd ambrosiana Mediolanen-
 sis hēt ecclia: ubi scriptoz Ambrosij bona ps est li-
 bri stili alteri⁹ Ambrosio dattū vidi. **Q**ue me res
 dū solitarie vite libros scriberē paulo min⁹ circūue-
 nit. **S**ēsi demū Pallidij eē non Ambrosij. **M**ulta
 sūt huiusmodi. **L**icroni ac Virgilio tale nihil acci-
 disse scio pp̄ iaccessibile credo: sempq; vñ stili ge-
 nus libri cui⁹ nomē est de uetula: dāt Nasoni. **M**i-
 rū cui uel cur cuiq; id in mētē uenerit nisi hoc for-
 tasse lenocinio clari nois obscuro fama opi q̄rif: et
 qd vulgo fit: ut gallinis pauonū oua subijciāt. **I**d
 ab istis i p̄riū vtut⁹ spantib⁹ ut gnōsus sup̄incubito:

ige.
 ne.
 Aug⁹

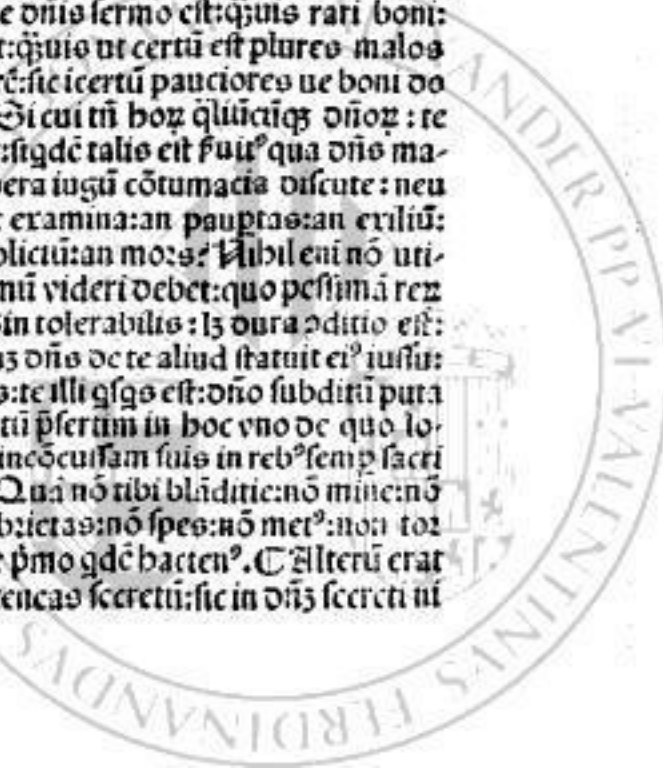
vilia oua nobilitet. **A**tq; ita euenisse pōt p̄fctitib⁹
 iphs actorib⁹ sua plus opa q; suū nomē amātib⁹.
Qd si credim⁹ miraculo res nō uacat: cū scriptorū
 pti marie p̄ma nois etate ac p̄cipua cura sit. **M**i-
 bi qdē ut ad rē reuertar nulla de alio: nulla alij de
 me ut arbitroz talis est spes. **N**emo mihi mea igif
 eripiat. nemo mihi uel sua uel aliena igerat hoc p̄-
 cor. **H**ec summa est: si alterutro laboradū sit: spoli-
 ari feram equius q; premi. **V**ale.

C Ad eundem de silēti utili et dānoſo. **E**p̄la. v.

Onū cēseo si fieri possit i libtate viuē: nulli
 obnoxiū aut subiectū nisi charitatē legibus
 bonū dixi cū sit optimū: q; nil meli⁹ hēt ho-
 minū vita. nulla igif opū spes. **N**ullus auri palloz
Nullus purpure aut gēmaz fulgoz. **N**ullus ex di-
 uerso sq̄lo: iopie. nulla vici⁹ aspiras hic aiuz dimo-
 ueat. **M**elior: multo ē pauptas liba q; fue diuitie.
Neq; vō libtate sic accipio ut turpi marcescamus
 ocio: s; ut spōte nō coacti: nō labores ḡtos dicim⁹:
 s; honestos nob/ utiles p̄cie subeam⁹. et **L**icronia
 nū illud in oratore. mihi eni liber eē nō videt: q; nō
 aliqñ nihil agit. **S**ic accipio ut nihil agat occupa-
 toz more: q; duri stimulis urgenf impij. **S**ed sepe
 ociosus exteri⁹ cū alijs nihil: secū it⁹ semp agit ali-
 qd. oino eni nihil agē nō libi s; ibertis ē. **S**i at qm̄
 ut ait pastor: **M**arone⁹: fors oia v̄ſat. p̄sus alieno
 s; impio viuēdū ē. qd tibi nūc. mihi oli. mltisq; se-
 pe v̄ris maximis ad t̄ps neciū vis fortune seu uo-
 lūtas poti⁹ dei fec̄ multa cauēda. multa v̄ndiq; p̄-
 uidēda erūt. de qbus mō agē nec t̄ps patif nec res
 poscit. **C** Duo marie p̄pa tue pditiōis attigā. p̄-
 mū ut sileas. ne sileas scōm. **M**iraris: dicā clari⁹.
Eras oli rome: cōez illū dñm secur⁹ q; tā cito nos in
 hac misiarū ualle destituit: dū q̄rula illā ex gallijs
 ep̄laz misit: ubi q̄ta eēt silēti religio ap̄d p̄ſas: iter
 multa differui: cui⁹ si memisti: ut mearū soles rerū
 oiuz nō ē op⁹ plurib⁹: nisi ut scias oēs hac i re dños
 p̄ſas eē. nec dños tm̄: s; amicos. **Q**uib⁹ nō idcirco
 minor fides obita ē q; violatē fidei min⁹ p̄mpta sit
 ultio. **D**ec⁹ nāq; nō penā vt⁹ libat: neq; lent⁹ p̄ſtat.
 qd ipune negligif: q; q; neglectū plectif. **U**ltro eni
 agit. et ut Tullij v̄bo utar: suis aiuz trahit illece-
 bris. ipsa sibi p̄miū: ut p̄his placet. nri eni alr⁹ aspi-
 ciūt: suppliciu est peccatē. si qdem viro bono nulla
 peccato grauior: pena est: cui nil detrahit multū ad-
 dit ipunitas. **M**auult certe vir bon⁹ inocēs torque-
 ri: uel si ita res tulerit mori: q; nocēs viuē ac regna-
 re. **S**ed qm̄ de dñis sermo est: q; quis rari boni:
 crebriq; mali sint: q; quis ut certū est plures malos
 seruos q; dños eē: sic icertū pauciores ue boni do-
 mini sint: an fui. **S**i cui tm̄ hoz q̄lūciq; dñoz: re-
 tua fors subdidit: si qdē talis est fuit⁹ qua dñs ma-
 ior: offendit: et libera iugū cōtumacia discute: neu
 qd hinc seg possit examina: an pauptas: an exiliū:
 an carcer: an suppliciu: an mors? **N**ihil eni nō uti-
 lissimū atq; optimū videri debet: quo pessimā rez
 irā dei fugias. **S**in tolerabilis: s; dura pditio est:
 p̄fer. et donec oiuz dñs de te aliud statuit ei⁹ iussit:
 a quo ois est ptās: te illi q̄ſq; est: dño subditū pura
 Illi cū in ceteris: tū p̄ferim in hoc vno de quo lo-
 co loquor dedit⁹ inēscūsam suis in reb⁹ semp sacri
 silēti fidē serua. **Q**uā nō tibi blāditiē: nō minc: nō
 ipet⁹: nō ira: nō ebrietas: nō spes: nō met⁹: non tor-
 to: ercuriat. et de p̄mo qdē hacten⁹. **C** Alterū erat
 ut sicut omē dñi tencas secretū: sic in dñs secretū nū

Maro

Tullij

Omnis
mora sibi
est picu-
lo.

hil qd nō statim pādas: inq; illius notitiā pducas
ois piculosa ciuitatio atq; suspecta est. neq; excu-
sat inocētia tarditate. Est ubi nō sufficit inocētē eē
nunq; pluriū reus vni^o solutione se liberat. Mul-
te de hoc in manib^o nroꝝ tēporū historie sunt. s; cla-
riora pfūdus aio illabunt. z p̄terea nouis aucto-
ritatē atq; obscuris lucē dare difficile est. itaq; ne-
tus vna suffecerit: z exēpli satis vn^o fuerit Alexan-
der. Neq; notissimū casuz narro/philote illi^o qut
Macedo clarus vir inq; illo exercitu p̄mi loci ad
eū dic̄ hī^o semp q; nūciatā sibi regis mortē tacuisset:
ultimo supplicio affect^o est. neq; eū tam mestis
euētib^o aut pp̄ria vt^o rerūq; a se geitarū recorda-
tio: aut p̄ine glie fulgor eripuit. Is eni nō sup̄ffoz
mō cōiurationis in regē: sed p̄sci^o visus ac p̄iceps
nō silētiū neq; desidie sed p̄siliū atq; p̄fidie penas lu-
it. Si senes aut p̄sa qdā philippo p̄mū: mor cū fi-
lio militās eque illi char^o ac p̄i fuerat. ad hūc q̄si
cōpatriotā: z ob id pro p̄ia memorādū aliqd ausu-
rū: hē p̄toris Darij p̄sarū regis iuēte atq; ad Ale-
xandrū p̄mo delate erāt. In hīs si senē p̄tor:horta-
bat: ut isigni aliquo magnificoq; facinore gloriā si-
bi suiq; regis gr̄am mereret. Eas cū legisset Alexā-
der ignoto signatas anulo: ipsi cui iscripte erāt per-
cretēsem quēdā militē dari fecit. Quib^o ille plectis
hō fidus atq; inocēs ilico prexit ad regē hās ostē-
sur^o. Quē cū curis atq; p̄silijs bellicis occupatissi-
mū iuenisset substitit ambigū^o ai an cogitatib^o regi-
is noue rei itēpestiū^o nūciator: irrepet: an differret:
donec uacuo illū aio vidisset. demū reuerētia pesti-
fera differēdū rat^o illo die tacuit. Reuersus in cra-
stinū eodē in statu regē reppit: z bñ sibi cōsci^o z ob-
eā rē ut nil regi sic nil sibi metueris: nec piculus di-
lationis itelligēs iterū tacit^o abiit. Inter has mo-
rulas cū sepe idē faceret cōplusculi fluxerūt dies:
quo in suspicionē p̄iceps ai rex adduct^o inortū di-
latorē iussit itersici. Utrāq; historiā apud Quintū
Lurtiū iuenies. Quarū p̄ma fidē huare qd nā insti-
tū debet eē. Scdā vō moras pellē fidei monemur
ne q; iter picula dñoz expectādū cēseat: cū vite ne-
cisq; boium cās afferre nō hōre tm̄ soleāt sed mo-
mēta: z sepe debitā dolo penaz tarditas occupet.
Uale z c.

Ad Robertū comitē de batiffolle. Ep̄la. VI.

Tui nois claritas iclyte vir z amici cois:
charitas me coegit: ut hūc calamū alio ten-
dētē: ad te sola mihi notū fama: qd non so-
leo tātis p̄fleterē. Multa qdē z magnifica z iocū-
da de te tuisq; studijs z morib^o audio pro qb^o tibi
p̄ieq; tue gratulor. Nemo mihi vnq; loca silue-
stria seu deserta dixerit ubi tales oriant viri: q̄liuz
urbes magne steriles atq; effete sūt. Gratulor: ae-
rijs atq; vmbrosis z roscadis apēnini collib^o: q; te
nre tulerint etati. S; ut uerū fatear illos tibi teq;
illis iudeo: tuisq; sil^o z illoꝝ desiderio teneo: rapi-
ozq;. Te mihi qdē vt^o ai illos loci sit^o reddit opta-
biles: z q; oz^o me^o q̄uis ipari sydē isdē q̄s vicin^o
est collib^o. At qm̄ occupatio uoz obstat: tu me istic
sigs tā p̄ue rei usus est iure tuo utē. meq; si non p̄-
sus idign^o video: hēto ibi aio p̄itē. iter opaca mō-
tiū puera: z patrij amnis herbosam ripā thorosq;
gramineos. necdū malis urbiū morib^o ifecti gur-
gitis alucuz. Inter densas z virides siluas testu-
dine frōdea submouētes solē. Inter riuos fontesq;
p̄gelidos leonis rabiē tēperātes. Ego te hic iter au-

rata palatia ac tēpla marmorea: iter patauina ter-
uisinaq; flumina sinūq; itimū maris adriaci p̄itū
simū hēo. Vale felix z cōdisce etiā nō visa diligē.
Uenerijs. ix. kalē. augusti.

Ad eundem.

Epistola. VII.

Dem de te p̄ceptā vir clarissime miris mi-
hi modis auxit eplē tue stilus. Acpe quez
militariter eruditū alijs credideras: anrie
doctū mihi iam credo. sic phicis ac poeticijs cūcta
ibi plena sunt florib^o. Quid ni ergo magis magis-
q; tibi gratuler ac p̄ie regiq; mōtiū apēnino: inge-
nia parietū: z suis ubiora fontib^o z suis viridiora
frōdib^o: z suis vticib^o altiora? Scribē tibi fate-
or: hesitabūdus icepam: nō q; usq; oīno aliqd bo-
noz atq; illustriū familiaritate dulci^o hēam in vita
sed uerit^o dū fortunā dūq; etatē tuam cogito te ab
hīs publice tā deftis studijs abhorētē. nec satis
aut fame sisus multa mētiri solite: aut amātis iudi-
cio qd antiquo p̄uerbio cecitatis arguit. Ecce ias
cui scribā scio. itaq; secur^o atq; alacer scribo. nec ē
ba p̄dē metuēs: que apd̄ Aasonē leuis iactura. s; apd̄
silētiū auidos grauis est. imo vō magnū ḡtiūq;
de tuis r̄sionib^o tuisq; colloquijs lucrū spans. Sa-
ne que de mei desiderio: deq; expectatione nō tua
tm̄: s; locoꝝ dulcisonis atq; honestis blāditijs ml-
ta dixisti: uera eē ne dubitē facit: hoc nō mee vtus
ulli^o sed tue nobilitatis extimatio. Proinde si p̄ oc-
cupationes aliqñ licuerit tuū hoc recēs silq; meū
uer^o desiderū ut iplēā/ dabo opam. Qd sequit
libēt^o tacuissē. Nā amariuscultū gustu est: sed ni-
hil viri talis ore platū negligi fas reoꝝ. Ad admi-
rationē iq̄ illā tuā que sepe multoz fuit. qd ita p̄-
triā fugiā deserāq; vno breui: sed e medio co-
erūpētē suspitio r̄sidiisse uelim. O p̄ie uenerator: z
qñ ita vis amator: mei ignotiūq; cultoz hois. Non
ego illā: s; me illa desruuit: quē z aliqñ cōplecti vi-
sa est. Et si gliari humilt tecū sinis/ non tm̄ urbes
itale sed trāsalpine etiā barbariceq; nūc maxie p̄-
cib^o irritis euocat z expectāt: nō q; ego sic merear
Aosco me. sed q; id mihi celit^o datū est. Quo vno
forsan iutili z nētofo bono: multa ut possum varia-
rū rerū soler icōmoda. Vale z ignosce uaniloquio
nō hoc dicē uolui: sed coegit dolor. mestā sarcinaz
fidēt i amica aure deposui. Patauī. viij. idus oct.

Ad p̄orē magnum camalduli. Epistola. VIII.

Robenigna illa z plena uere charitas eplā
in qua qdē illa scripsisti nō que ego audire
sed que tu loq; z scribē dign^o eras: meritas
ḡtes ago at laborē ueniēdi ad me ut tuā me ad be-
remū ducas quē tua sibi sumit humilitas. q; nec ti-
bi ueniēs/ nec debit^o mihi ē acceptū hēo: z p̄inde
apud me est/ ac si ueneris. uenisti eni meliore tui p̄-
te nō dubito uetur^o tot^o: nisi obstarē. Mihi aut sag
est si ueniā sic affectū talis viri aiuz repire. Interis
hoc mihi q̄so tribuito. z mihi utili^o z facili^o tibi. ut
christū q̄nēs ad mēā ei^o accesseris p̄ me ores. Det
qd sup̄est vite tuto felicit^o agē. delicta inuētutio
mee z ignorātijs meas ne meminerit. demū ex h
carcē caduci corpis egressuro: lōgūq; iter z ambi-
gutū acturo: uel ipse mihi obui^o sit z sepe uocat^o: utic
r̄ideat: ecce adfū: uel angeloz aliqñ suoz: p̄cipue
michaelē adēē mihi iubeat: qui p̄ ipsas hostiū infi-
dias plano calle dirigat ifelicē aiāz suis diffidētes
meritis: z de sola dei sui misicordia p̄sumētē. Va-
le Patauī. viij. idus octobris.

Q. Lur-
tus.

Incipit tertius liber ad Joannē Boccatiū de hac peste ultime etatis et astrologorū nugis. Epistola. I.

Resentiam tuā aio meo gratā et spāui semp et sciuit: et quātū tibi placuit sensu. Illa vō qd̄ minime nouerā et fausta erat: qm̄ qd̄ hīo mētib⁹ paucissimis niniūq; uelocib⁹: qb⁹ in hac que mea dicitur: tua domo moram trahere tibi mēs fuit: iducias bona fide mea

video: habuisse cū fortuna: nil nisi letū te p̄sente ausa. Mirabar ipse qd̄ ita rumorū ifelicitū iaculis semper expositas aures meas tristioris nunciij cuspi nulla pcelleret meūq; tacit⁹ querēbā. qd̄ nūc agit hostis mea: fessa ne an oblita mei est: an tādē patientie victa succubuit: Nihil horū nūc itelligo. Lā erat occultio: lōgeq; alia breuis et isolite getis. an foris erubuit s̄b oculis tāti amici meū mori⁹ suis uti. dūq; tibi nō p̄ceret mihi pp̄ te pep̄cit: Illō vī⁹ putē seuitiā hāc et dolos qb⁹ largit affluit: nō v̄cū diā q̄ penit⁹ caret: aut miam fuisse. Nō enī tali s̄bni rū comite ferire ausa distulit: dū abires: ne si p̄us ī uaderet: ultro te illi obuiū daret: neu mihi uel strato dextrā uel nutātū humerū offeres. Nō p̄cebat igit sed berebat: et nocēdi t̄ps̄ obfua⁹ iteri sagittas cruenta core mortiferas acuebat. Itaq; vir dū sinē solueras: dū rep̄te ex isidijs hostis erūpēs: solū atq; īcautū teq; aio ac suspirijs p̄sequētē vulnē p̄culit ī opino: strauissetq; ilico vi cōplex⁹ p̄positū p̄stitissē

Qd̄ vir serū ueris ac solidis p̄statū snijs: q̄si vnū fluctuātis vite gubernaculū tēpestatib⁹ mltis fessus arripui: et deo p̄stāte nō deserā: mortē. s. et mortālibet eq̄nimit ferēda mortalib⁹. Leterū me sic sepe olis: sic nouissime mea me pupugit foris imit̄is o qd̄ loqr̄ aut ubi sū: Que mētē ifania mutat: Neq; enī h̄ tā illi uenit cui a Marone tribuit̄ q̄s mihi quē s̄ notissimā uitatē p̄q; meā q̄s sniam loq cogit dolor. atq; ita fortunā accusare q̄si me claua p̄cussit: aut cuspidē fixerit p̄thasilea uel orithia. Magna qd̄ p̄s̄ q̄relarū hūanarū nō iniusta mā: s̄ stulta est. Illō q̄ p̄sulti⁹ ac recti⁹ et fateri et credē. nil hoib⁹ siue iusto licet abdito dei iudicio euenire. ne q; fortunā imeritā et icognitā lacerare. S̄ ad iceptā reuerto: h̄istoriā. C̄ Igit̄ te digresso sacerdos ille cui l̄ras ad meū Leliū p̄ferēdas dederā ea ipsa hora rediēs itactas retulit. Nō fuit v̄bis op⁹. aspect⁹ ipse p̄ nūcio fuit. l̄ras ipse meas mest⁹ arripio: manū atq; anulū recoḡsco. Et qd̄ inq; rei ē? Quid hec sibi uolūt l̄re? Quid huc redeūt? Quid icomitate? Quid itacte saltē ueniūt? Quid Lelius me⁹ agit: ubi est? Ad hec ipse defixis in terrā oculis tacebat. S̄ est ad qd̄ lōgo et frequētī usu: ualde sensibilis fact⁹ sum: ut dāna mea aī etiā q̄s mihi nūc ientur itelligā. Lāt⁹ amicus ille pierat. imo certe pierat securarū seu uerius sequētē: et cursu p̄tinuo p̄perātē. Obijt ergo Lelius meus vir igenio et eloquio et uirtute vnicus. Nā de amicitia loq supuacuum: sic oib⁹ nota est. Erat aut̄ hic q̄rt⁹ ac trigēsimo n̄re ann⁹ amicitie p̄ breuitate vite lōgū satis: p̄ uicēdi desiderio breue t̄ps̄. C̄ Ecce aut̄ manu adhibita dū adhuc recēs vuln⁹ foueo spūm̄q; p̄tineo re petita cuspidē nouū misero vuln⁹ itligit̄. Simonidis n̄ri obitū referēte illo cui⁹ in gremio expirauit. o felices aie: dūq; hic fuitis vnanimēs vnūq; sub t̄ps̄ hic digresse: uob ut sp̄o b̄i ē. Nōb q̄ remāsim⁹

uō bitu vite cursus q̄si ex ameno et p̄no calle ad difficiles salebras ac p̄plexas penit⁹ deflexit angustias. Sic amice nobcū ludit mors: letales ic̄i⁹ geminās: nec nos differt nisi ut supplicio lōgiore p̄fecti: m̄orūq; oīus spectatores cinerū effecti et diuti⁹ et sepi⁹ moriani. S̄ ut libet. ego enī iā obtor̄pui. iā sentire nihil incipio. et ī usū v̄sus dolor: nō iā dolor s̄ p̄suetudo flebilis ac nā ē. Aialia qd̄ā ueneno uiuē fama ē. Ego vō malis meis pascor: uoluptate qd̄ā effera: et q̄ fuerāt gemit⁹ cibi sūt. Impletūq; ē ī me seu Dauiticū illud: Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Siue illō Quidianū. cura dolorq; ai lachrymeq; alimēta fuere. Ego hīs pass⁹ inter hec senui. et illō afflicti senis ī meū redijt caput dies mei uelociore cursore fugierūt: et nō uiderēt bonū. Quid uis: p̄sus eē me sus: Insueta methamorphosis. ai bitū moreq; exui: sola restat effigies. Sic me celeres trāss̄: mauērt̄ aī. et qd̄ pauci et mali. sic serenitatē illā q̄ me incipiēs adhuc leta et facilis senect⁹: semp̄ l̄ ap̄d̄ poetā tristis ornauerat mestis v̄ndiq; nubib⁹ iuoluerūt. nulla usq; de alia re p̄ceptis q̄s de amicorū mortib⁹. In qb⁹ ego moriens uiuor: ut si gaudēdi mām foris daret oblit⁹ ut arbitro: sim gaudē. C̄ Age aut̄: p̄sternatū sparsumq; aīus colligam⁹. o charissime Leli sic uobiscū enī q̄ si cū p̄s̄tib⁹ loqr̄: uereq; uiuētibus. plane inq; mihi tu Leli. et si ego tibi nō scipio. D̄itū h̄ ipso aīo qd̄ tue testant̄ ep̄le me defūctū fame credēs fleueras o simonides optie. iure tu mihi simonides et sacerdos et uates. et utrūq; p̄t̄ sacer uates: q̄tū nup̄ tre mē atq; horrē te scripseras: ne sup̄stes mihi fieres: quē tibi sup̄stite p̄cabar̄ me uolēte fact⁹ es uoti cōpos. clausū meis a p̄tūq; tuis p̄cib⁹ celū fuit. O cure hoīum iutiles: met⁹ supuacui: spes ianes. Quid timuistis amantissimi. Quid solliciti fuistis. Ecce ego cui⁹ aut fama mor̄s aut sola cogitatio sic p̄cordia ūra p̄cussit. Quisq; meorū p̄m⁹ oīus mori optabā: mori ultim⁹ p̄metuo. Et h̄ p̄mū quero: q; qd̄ me l̄ris ūs̄ ūs̄q; monuerat ī se sp̄uit: ifectūq; aerē et loca mor̄ bifamia decliare. C̄ Uex ego hec ne qd̄ dūq; aīz ex onero nō r̄isuros arguo. q̄ utinā o amice te secuti ut aio sp̄ sit nūc corpe et uobiscū fido s̄b lare latitātes pesti cedē uoluisset: romā isignit̄ neapolimq; uastātī. Qd̄ te fecisse gaudeo: tibiq; gr̄as h̄eo. q̄ tectū meū dignū duxeris: sub q̄ iisdē malis p̄ia laborāte genctis. Illi aut̄ q̄rū mihi fideli p̄ se q̄sq; p̄suluit: uti suo ip̄si p̄silio uoluē. dicam for̄: taise ueri⁹ nequere. durū est fixa p̄uellere. Et rome qd̄ iure suo si necesse nūc mori erat ossa lelij debebant ubi cōpacta p̄mū uerius fuerāt et pelle uestita. sed alteri⁹ cinere florētie debitū sibi abstulit neapolis Sic terrena sui p̄te simonides ille n̄r amor: n̄re q; delitie iuxta Uirgiliū tacebit pegrini solamē busti aliq̄d̄ amatori pieridum et cultori. Utriusq; vō p̄ etherea celum petijt. Sic mihi p̄suadeo: sic oro: sic cupio. et p̄fecto sic est. Nō p̄nt tales aie aliorū ire delectat̄ enim celi regnator: altis et mitib⁹ igenijs. S̄ cur heu q̄ n̄ri collegij ultim⁹ vite hui⁹ aspum li mē itrauerat. p̄m⁹ egredit̄: nisi ut multiplicib⁹ argumētis itelligā. Qd̄ ualde si nūc p̄mū itelligē cepo: tardus sim: nullo agi ordie res hūanas. C̄ Uideo amice ut iudicio dānate depulseq; aio: ad calamū redeūt q̄rele. Et sūt sane egri qd̄ā qb⁹ remedij gen⁹ sit ub̄tim q̄ri: q̄si mali sensū lamētis extenuēt. Sūt q̄ fessi sine suspirijs et leui murmure nō gescāt q̄si

Ufus v̄
tit i nās

Ori-
thia
Pan-
thas-
lea

puluinar aptius sternat ille sub strepit^o & tremule ille uoces pro mollib⁹ plumis fuit. Mihi quocūq; cōsuetudo antiq; linguā aut calami: ipulerit ppositū recēs est: fixūq; aio qd dixi. multo qdē nixu fa- teor. sed & multo rerū turbine stabiliti: ex equo de spicē spes metusq; gaudia & dolores. Nec sūt enī fere que pitātes quoq; aios & generosa cōsilia iter pellāt. Instat autē dies/ quo nihil ad nos ista ptine ant/ que nūc tāto molimine vitā nrām obnubilant ac serenāt. Nobis iterum ut res sunt sūma ope ter- rorib⁹ vigētiq; tristitie resistēdū est. Quā hijs p̄ria uel spes anxia uel illa gesticōs letitia: que multos at tollēdo p̄cipitat: deo grās nihil nobis hijs t̄pibus attulit: nihilq; videt allatura negocij diu a nostris erul atq; auersa luminib⁹. Ceterū hijs omissis ad te redeo: nr̄m q; Simonidē: quoz mibi tu pene iam solus supas studioz comes. Ille lz abscesserit p̄ris est. nunq; p̄ntior q; dū abfuit. An. enim finē absentie p̄itolabar. qd qm̄ mibi morte p̄ripit. Ad iā reuersurū cogito: sed reuersum. fictaq; p̄ntia me cōsolor. Et ego qdē illū ac te: sigd mibi humanit^o i expletis opib⁹ accidisset: q̄si alterū Uarrū. Luccāq; alterū aio p̄uidebā. Nūc qm̄ hic ordo supis pla- cet: Qd illū mibi fore decreuerā: id me illi fieri (ni si fallo): equū est. Itaq; sigd opusculoz atq; eplā- rū ei⁹ ois ḡius imp̄fectū sup̄est iter nos uirtim di- uide. Et postq; uos quoq; nr̄a fors diuidit extima- tis igenijs meā mibi ptē mittito: tuam serua. debe- mus hoc illi fateor: nec tu negas. uiuat ille in celo & in memoria nr̄a uiuat: dū nos uiuim⁹. post nos sūt in memoria posteroz. qd nō me fallit amor: si notus fuerit charus erit. In quo si res eget fasce lz p̄reius p̄prio meā opam uerecūde memoriter pol- liceor. C In eo autē qd illi lete admodū acceptanti/ post mei Socratis obitū totū illud qd nisi cuz vita finiri posse nō video/ opus eplāre deuouerā nihil muto: Qd ad hoc attinet nihil actū est illius mor- te: mea est opus ut scilicet. Scribe illi ampli⁹ nō pos- sum. Sed de illo & scribē & cogitare & meminisse/ dū mei ipse meminero/ nemo certe. uetuerit. Proi- de nunq; iscriptio p̄ma mutabit. Qd uiuo uirenti q; viro olim spopōdi: solua cineri arido solua nū do noi. Quicqd id erit ad Simonidē meum erit. Qd q̄ditū seu quātulū sit ignoro. tantū erit haud dubie quātū uite spatiū/ quo nihil icertū. certe autē lōgi⁹ ee iā incipit: q; spauit: q; optauit. illa etiā eta- te que cupidissima est uiuēdi: uiuē uoluit: sed non so- lus. siue p̄batis ac ueterib⁹ amicis: qd ut uides iā fere oib⁹ supuuo: ut cito uel sine amicitijs sit uiuē- dū: ibumanū ac miserū uite gen⁹: uel noue queren- de amicitie: anceps ac difficile negociū. C Sed ne redeā ad querelas que in singulis v̄bis occurant: passimq; se ingerūt reluctātī ad aliā: sed cōfines stī- lus trāseat mām. uides puto: ualde enī aut sopitus est aut cecus: qui nō videt quo res hoium sint sta- tu. C Annū etatis huius ultime millesimū trecēte simū qdragesimū octauū luxim⁹. Nūc lugēdi p̄- cipiū illō fuisse cognoscim⁹: neq; ex illo cessasse uū q; hāc insolitā & iauditā a seculis mali vim: huc il- luc dextra leuāq; dimicatoris more p̄romptissimi ferietē. itaq; toto sepi⁹ orbe trāscorso cū nulla ma- neat ps imunis: q̄sdā bis terq; q̄terq; repetijt non nullas anniuersaria tabe pessūdedit. Mediolanūz urbē ligurū caput ac metropolim usq; ad iuidiam hactenus hoz nesciā laboz & celi salubritate ac cle-

mētia & populi frequētia gl̄iantē: seragesimus p̄ri- mus annus & uacua fecit & squalidā. Quo qdcm ego diluuiō qui deo duce tunc aberā qd amiserim nosti. Illi debinc populo mitior/ mibi uel crudeli- or annus sequēs: qd habui optimū in terris cripu- it amicu illū/ cui ut filis nulli hoium erat. sic nulli filis est iactura. nomē uiri ne iuitū cogat ad lachry- mas nūc filebo. neq; tibi opus est noie ut quē loqr̄ itelligas. Idē annus sic Ueronā exhaussit/ ut nr̄a il- lā etas q̄lē uidit uisura utiq; iā nō sit. C Dimite pecc⁹ seu p̄ncipis/ quē de cōditione tēpoz suoz queri solitū legimus/ q; nullis calamitatib⁹ publi- cis insignirent: & cōe malū aliqd atq; isigne pesti- lentiā optare. uidisset utinā tale aliqd feror. Sai. ne nos talia multa quotidie uiderem⁹. & ut p̄ijs lumi- nib⁹ parceret/ ipios oculos mestū spectaculū recre- atset. Neq; vō trāsmarina tm̄ sed & nr̄a p̄terco. Ion- ganimis ac tristis historia est. C Ad sūmā. uacuuū hoium sed criminū plenus est orbis. Sic ad pau- cos tota scelerū descēdit hereditas: ne miremur si quo pauciores & p̄iores sum⁹. Nā necesse est hoc mētū virus & hāc rābiē/ & hūc luxū/ & hāc sarta- ginē vitioz p̄petuis ignib⁹ sup̄iectā/ cui nil demif sed indies aliqd addit eo feruē funestius quo fer- uet angustius. C Sed. p̄cedē. Tertius hic annus ex ordine ab initio. maloz sextusdecimus: multas quidē urbiū nobiliū iter quas & florētia reuuasit: quā sic p̄ris etas exercuit & afflixit: ut parū serte- decime retro cedat estati. Lūi accessit ad domesti- cā cladē belli furoz externi: qd uarie cū p̄sanis ge- stum magna ptis utriusq; p̄ntie & maiore piculo nūc marie dubijs p̄edet euctib⁹. C Inter hec mō- la qd astrologi somniēt audisti usq; ad sexage. . . . u- gntū annū iniq; syderis vim p̄ducit. Inde iaz hijs qui durare potuerint letiora oia qd a stipulatori- bus polliceant in dubio est. pollicent tū & tam p̄pe- est dico/ ut p̄missi fides quāta sit diu dubiū ee nō possit apud populū dico: quē nō mō astrologorum sed quorūcūq; uaticinātū/ & qlitercūq; furētū p̄- missa suspēdūt. Apud nos enī nō min⁹ bodie certū ee debet/ q; cū uenerit. ueterū si bñ meminim⁹ pro- missoz. Proinde nūc Martē & Saturnum nescio ubi nā syderū nūdinātes faciūt: eāq; cōiunctionem (ut eoz utar v̄bo) post exitū anni huius toto nunc etiā biēnio duraturā/ dicūt: mirū ualde ab initio re- rū nunq; hijs in locis astra illa fuisse: cū iā toriens circos suos & celum oē lustrauerint. Sin ibi fuere mirū aliud eisdē ex locis ac syderib⁹ effect⁹ tāto dif- sites puenisse. Hozū enī alterū fateri oportet: uel si negant silē aliqd post orbē cōditū: seu qm̄ cōdi- tū negare solēt: post hoīuz memoriā uisum lectūq; uel auditū p̄ferāt. Qd si nequeūt gescāt & gescere alios sināt. neq; nos saltē suis artib⁹ falli posse p̄si- dāt. C Nescim⁹ qd in celo gerit. qd ipsi qdē ipudē- ter an temerarie p̄fiterent. At ex pte que in terris ge- sta sunt nouim⁹. nisi forte suas & ipm̄ alterationes suasq; discor- dias celū hēt: & iā uel senio delira uel turbata odijs uias suas oblita sunt sydera. uereq; nūc uage & errātes stelle nullis legib⁹: aut nāe fre- tus extra cōdiacū p̄betōtea licēna funestos mortu- lib⁹ cursos agūt. Et hoc enī & qd uis iēptie dictu- ri sūt poti⁹ q; ignorātā cōfessurū: quorū nō ignorā- tiā mō sed cecitate uecoz: diamq; oēm vulgo etiā multa olim sed nil clarius q; p̄sens hec pestis ap- nit uerecundūq; iam esset aliqñ fateri se nescire qd

De ami-
coz op-
timo.

De pe-
ste florē-
tina q̄-
to bello

um.
Nō de
astrolo-
gis

nesciūt. Insup qđ nescire illos nemo est qui nesciat. Modestius hac in pte medici: quoz pitissimi habi ti sepe me p̄te falsi sunt artis sue remedia ad hoc nāe seuiētis archantū nō extēdi. Possem eis igno ratiā donare: si eam sic in reliqs faterent. At astro logi qui ferunt oīum ignari potius mori uelint qđ se rei illius ignorātes dicē. Nepe cōsuetudo et pu dor: et puicacia et lucellum et facilitas insanoz fu turi semp ab expectatione pēdētū. hij sunt lingue nodi ut uerum elicias eculeo opus sit. Nemo uolēs nisi modestia vigēs cogat ignorātiā p̄fiter. Morūt ipsi qđē: et si dubitat: celo suo tot mēdacijs aduersante cōdiscāt: nihil eē qđ uētilāt: qđ mercā tur: quo ue arida pectora et siticulosas aures in far ciūt: sed id nihil ignotū alijs fieri studēt. ne si emer serit ipsi etiā nihil sint. Talis enim qsq est qlib⁹ de lectat. Inter artificū atqz artificē multa cognatio est. nec p̄tinacie cā igēs. Qđ sunt uideri metuunt Qđ nō sunt cupiūt. qz qđ sunt nihil est penit⁹: fieri qđ aliud iā nō p̄nt: usu pessimo cōpediti. vnus hoc possibile arbitrant. Idqz eligūt qđ eē nequeūt ap pare: frustra id t̄m isensati. Qui ut certe si de mori bus agāt si uētōs ac pluias: si estus ac frigora: si pcellas maris: si solis lunēqz nūciēt eclipses utilit̄ sepe sempqz delectabil̄ audiēdi sunt: sic dū res ca susqz hoīum soli deo cognitos fabulant: ceu mēda cioz tristium opifices respuēdi eque cōmercio nō fratoz mō: sed bonoz oīum repellēdi. Ipsi vō per ueritate ai qđā atqz obstinatione mirabili possibi lia negligūt. ipossibilib⁹ opaz dāt qnimo usqz adeo depuduit: et cognitu faciliora diffiniunt. Venit aures tuas forsitā ut nup expeditione ticinensi: cu . . . ille magnanim⁹ qui nūc ibi p̄sidet: lacesitus urbē ualidā munitaqz aggredi statuisset: astrologi oēs strepēbāt: et hic n̄r an̄ alios tāte fame: ut vulgo futuri p̄scius poti⁹ qđ p̄sagus hēret multis hic die bus patā p̄fectionē: sublataqz signa cōtinuit expe ctādū dicēs hore fatalis aductū. ea vō cū uenisset illo iubēte: mote acies et totis in bellū virib⁹ itū est cūqz antea multis mētib⁹ mira celū ac terram sicci tas habuisset: eodē ipso die patefactis subito celi ualuis: tāta vis pluiie cepit: multiqz p̄tinuis post dieb⁹ ac noctib⁹ creuit: ut cāpi oēs et hostiles p̄mū muros castra cingētia miro et isolito diluuiō inun darēt. nō sine multo discrimine: ut uicturi armis p̄ pe imbrib⁹ uincerent. et si postea meliorib⁹ auspici is in aciē reditū: et utute ac fortuna uiri illi⁹ dei fre ta p̄sidio absqz astroz cōsilio capta urbe: bellumqz p̄fectū sit. Sane nūc mēdacio isensus: cōiectores il lū alioqn uirū bonū: doctiqz supra cōem modum: mibi vō charissimū: sed futurū fateoz chariorē nisi eēt astrologus amice argui. qđ ita in tāte rei iudi cio do: mitasset: ut tā piculosam celi mutationez: et tā primā nō uideret. Rūdit ille difficillimū eē uē tos et pluias et imp̄ssiones alias aeris que dicū tur p̄uidē. Lūi ego. Facilius ergo est inqz nosce qđ mibi vni qđ ue alteri post annos plurimos euentu rū sit: qđ qđ celo et terre totiqz rerū nāe impēdeat: hac ipsa luce uel crastina erupturū cū nāliter qdes ista: supnāliter illa cōtingāt: distribuēte cuilibet su as sortes deo. Facili⁹ inqz haud dubie: sed hoc ita dixit: ut animi pudorem media in frōte p̄legeres. Scit ipse me uerum loq. neqz hoz aliqd ut opinioz neget. Qđqz iam ide a dñi p̄ntis exordio: iter ip sum et me: qui ea tēpestate illic erā: de maiori etias

errore certatū eēt. Cuius enim tēpus antio p̄sus horoscopia delegisset: quo felicius tribuo illis ma gnis frib⁹ dñationis isignia traderent: me cui intū ctū erat: ut in ea solēnitate v̄ba facerē et orōnez me am: et nouoz dñorū intētiōe ac publicā iterrupit: dicēs aduenisse horā que p̄teriri sine multo piculo nō posset. cūqz ego lz taliū haud inscius nugaz. t̄m ne stultorū numero se sine obstare: cepto sermōi si nē an̄ mediū posuissem. stetit ille hesitās atqz atto nito silis. dicēs adhuc modicū restare anteqz ho ra illa felix afforet: meqz iterim hortari cepit ut lo querer. Ego subridēs porasse me: neqz post finē eē aliqd r̄ndi. neqz pulchrā aliquā fabellaz occurfare aio quā mediolanēsū pplō recitarē. Ille estuās et sepe yngulis frōtē scalpēs tacitis oib⁹: qbusdā idi gnātib⁹ ac ridētib⁹ alijs: post paululū exclamauit. hora est. tū vō lōgeuus qđā militaris uir: cui id ne gocij datū erat tres bacillos puros rectos candi dos qui n̄r arū nūc urbiū scepra sunt arripēs: cui qz suū letis v̄bis uotisqz et faustis omīnib⁹ in manu posuit. Sed id tāto in singulis iterstitio t̄pis actus est: ut si uera est rota illa Argidij: qđ astrologi igno ratiā suā dum uelare uolūt: detegūt: merito credi posset diuersam frib⁹ fati seriē istare. Neqz hercle al̄r fuit. Nota est historia ut an̄ annū exactū natu maioz et Bononiā nobilē dñij sui patrē: et mox vi tā adhuc uirētib⁹ annis amiserit: reliquoz et p̄si tas certioz et uita lōgioz usqz iā post decēniū p̄da cta nūc maxime floreat. Qđ sepe amico illi hori spici iocabūdu obiecti. cū ille qdem arte sua nihil amplius fieri posse vno semp ore r̄ndeat. Et credo edepol uere hoc dicat. Eūqz ut paulomin⁹ excusa tū hēam etas facit. et magne familie educāde vio lēta necessitas que ad idigna nōnunqz artificia ma gna etiā curuat igenia. Quā ut eum quoqz in has nugas ipēgisse arbitrer: vno maxime r̄nso uiri illi us adduco. Nā cū ego et sibi amicus: et fame sue sepe idē aliter atqz al̄r secū agerē: quis ipse et eta te me multū: et scia an̄ret. Ille semel uelut expec tus p̄fundoqz erūpēs in v̄ba suspirio. Nihil ami ce inqz hac in pte sentio nisi qđ tu. Sed ita uiuere hic oportet. Sensi necessitatis aureā cathenam et misert⁹ extūc silui. Ceterū hic est mos: ut ad ice ptū regrediar. hic fatēdi pudor: ea mētū libido in nos et fortunas ut aiūt n̄ras: n̄riqz ai libertatē ius utrūqz sibi aliqd acgrēdi. vñ sit ut pro honesti stu dii clara laude neglecta: fuscā fallacie et erroris in famiā mercant. Quoz iudicijs qđ falsi iest fraudi atqz insētie indicātis. Sigd aut ueri nō scie sed ca sui debeas iputare fortuito. Quid est enim aliud qđ Augustino olim adolesecūto: et ob cā causam tūc misime credituro. post aut nō credituro t̄m sed breui etiā alijs p̄suasuro: p̄qz oēm vitā aduersario ingēti atqz euerfori hui⁹ uanitatē acerrimo bon⁹ ille cōsulto: dixit vim sortis hoc facē in rerum nā usquequaqz diffusam. vnde est enim qđ et diligētis sime cogitata frustrantur: et casu elapsa certis sepe successib⁹ cōfirmanē: et lōgo studio nō inēta vitas: qđ per ludū sese aliud agētib⁹ ingerit. Istit autem si qđ uerū vntū forte uel al̄ter exciderit insolētissime p̄dicant. Qđ assidue mētūnē excusant: p̄dictiqz si dē regrētib⁹ trāscunt: Impoortunū valde nō erube scere: cuius p̄rio glieris. Possem uel errori: uel in opie ueniā dare: si uerecūdius mētūnē. Impudē tem ignorātiā ac supbū mēdaciū quis non oderit?

Nec ignoro in his redarguedis / multa sepe me scribente plura etiam loquente verba iactasse: Que mihi fateor non profectus spes / sed mendacii odium elicit: Facturamque ipse meam solo: maximis comitibus. Quis enim veri amicus non hos odit atque arguit? Frustra tamen eque oes: nil vobis proficit: verberibus operis esset: et legum supplicij: non doctorum hominum libris. Fixum est enim preteritorum atque presentium ignorantis uentura prenoscent: seu uerius quasi pre cognita prenuocere creditibus Quorum iam non infidelitas solum atque impietas sed ruditas intellectus. Verique ois incapacitas nota est hijs fidei habitibus: contra quos uitas et ratio et experientia et non sancti tamen uiri sed propheta etiam graues totius uoluminibus accingunt. Linquo Liceronis: linquo Ambrosij atque Augustini opusissimos ualidissimosque tractatus disputationesque longissimas. Quas nec tempus erigit / nec recipit locus: nec regit quicquam aliquatulum legendo processerit. Nota nepe sunt oia. vna Ambrosij ipsius que seorsum scripta est. uera nescio an breues magis audiant finiam ex eo libro que de obitu satyri fratris sui scripsit. propheta inquit de celo disputantes quid loquantur ignorat. Quid hic dicet. Irridebunt scio. Sunt enim non stulti magis quam audaces. Sed meminerint quod in hunc diem: in spiritum sanctum dici quo ille plenus hec dixit. **S**ed quod rursus ago: an qui spiritum sanctum spernunt / spiritus sancti organum sanctorum linguas et calamos non continent: Nec reuerentius Ysaia audiet dicentem: annunciate que uentura sunt in futurum: et sciemus quod dii estis uos. Nam ut noui testamenti scriptores ignorantie: sic prophetas arguunt insanire. Et ad summam oia propter Pitholomeni egyptium aut Firmicium siculum execrant: sed illorum furor eis nocet: nobis proficit: ut quanto illos a uero turpius plures cernimus / tanto nos illi constantius hereamus. demum ut hijs pro ois iam tempore finis sit / neque mihi inter surdos inutilium plus uerborum effluat de horum ois um cominationibus ac promissis / breue si iudicium meum uis: miro compedio te diuinum faciam: obserua igitur quod de re quilibet hijs nunciet. Prius enim erit. Qui hoc genere diuinationis uti uolet: recte illis aduersus hoc est rarissime quod mendax: semper fere ueridicus deprehendet. **J**am quod de promisso malorum fine sperare: puto prospicis. de quo iterum abiectis odiosis simulque ridiculis horum uaticinijs si iudicium amici simplicioris exposcis: non astra / non fulgura / non erta / non uolucres / non denique sortes ulla: sed solum aium in silentio consulentis. Et si qua est presagio meo fides ita sentio. Sigdum ira dei est: qua nunc mortale premis genus In quod fateor iam dudum mea fert opinio: et tamen demum finiet dum aut molliti flexique ad alium uite modum erunt ai: aut dignis fracta supplicij humana durities que ut uides inflexibile se ostendit malleoque hactenus et icude recuduit. Quo in statu remedium aliud nullum est: nisi ita uiuere: ut pati simus dum uocabimur: ne quasi res noua ac improuisa nos terreat. Que utique ueritas est: et nisi desipimus / puissa insperides nobis esse debuit: presertim ex quo hanc mundi publicam ruinam / et sub ea nos ferme oes oppositos: et quecumque nobis in terris fuerat chariora speramus. Quorum siquid forte superat: ecce nunc relinque piere. hoc in malis unicum remedium probo: teque hortor ut comprobes. Fuga enim mortis quod monenti olim scripseras amico: nec muto finiam: nulla est. **C**laude oculos prestigij: aures nugis: uita medicis. Astrologos fuge. Illi corpa. hijs aios ledunt. Sospitatorum uerum at

que astrificum uenerare. Sin uarietas nunc alij causis que lateribus infectus aer: uel si sic penitus dici placet comstellatio quedam nos mortalibus ignota persequitur: finis erit: dum decocta corruptio ac digesta solis radijs uel aliquorsum deriuata seu presumpta labes fuerit horum sane uel alterum uel utrumque quoniam sit futurum non celi spectator: sed creator nouit: uel fortasse alij uir pius ac sapiens: cui hoc ille reuelauerit: non Saturnus aut Mars. **D**ijs enim auctoribus utitur infana garrulitas. hos nobis dominos imponere nititur: et filia dei eludens quantum in se est: et iterum arbitrii libertatem quam deinde somentis inanibus suscitare sibi uidentur circulatorum egregij. dum dicunt dominari astris sapienter. preclare infinita mendacia uno tegunt uerbo. immo uero mendacia mendacis accumulatur. Nam et id quoque falsum est. Nec sapiens astris: nec astra sapienti: sed utrisque dominatur deus. uel uero si id credimus nisi ab astris hoc habuit dominator: ille astrologus / sapiens ut sapiens esset **O**pplexi loci ludus turpis ac fragilis: o male laudatum diu uerbum quod sane aures respuat. Quomodo enim astris dominabitur: qui nil habeat nisi quod sibi astra processerint? Que lex unquam feudatarium eius dominum a quo feudum habet et non illi potius obnoxium ac subiectus fecit. Dominatur sibi sapiens dum deo pareat / et respiciens ad illum rationis gubernaculo uite cimbarum regis: astris uero nec potest dominari: nec uult quidem. uel enim est astrologus atque hominum dominator. cui sapiens non ignarus atque illi fuire ab alijs liber esse potest: non dicam celi sed nec terre ipsius quam inhabitat dominum querit. usus illi satis est. Esto autem dominus astris sapiens ut hijs uoluit: dominum que istud uel ab ipsis astris uel uideatque suscipiat: an non uideat an dissimulat que multi sunt astrologorum si sapiens solus / aut dominus / aut fuitio sit exemplum. **P**ossem multa de scripturis promerere quod ostendere que pauci semper fuerint sapientes: que que illud uerum Salomonis. que stultorum infinitus est numerus. nisi que probatio rei huius ut arbitror experientie relinquenda est. Quisque mihi pro se magnis in urbibus circumspectat / atque intendat quot sibi quotidie sapientes ueri occurrat. Quisque recogitet quot sibi cum sapientibus res fuit. Ita tamen ut que querimus sapientem uite meritum non uulgari fama: hoc est non uobis aliorum / aut etiam suis: sed factis rebusque ipsis existimet: post numerum proficiat puto dextre manus auxilio non egebit. Non enim sapientem sic accipio ut sapientes caudicicos stulti uocant. Neque ut docti quodam qui multis uerba sapientem dicunt. Aliud est enim sapientem esse que disertum. Mores ad hanc rem non libere regunt. Que si bene instituto auro accesserit ornameto quod ac profectio igitur erunt. Iniquo autem et in malum pro nunquam perditur: sepe oberunt. Idque et multis et claris argumentis ostendi facile esset: nisi uulgo etiam constaret fratres homines fuisse qui uel pro filijs malis respublicas euerterunt: uel graues fando discordias aluerunt: armatasque in necem comulere acies: uel quo nihil potuit fieri prius diro aias dogmatum ueneno: et uarijs erroribus ifecerunt: ob uoluntas ergo bona non igitur: uita non ois sapientem facit. Fuere autem qui nullum. fuere qui unum solum dicerent sapientem. Qui Latoni honos a nostris. apud graecos uero ab Apolline tributus est Socrati. Hec ipsi septem nuntiant. Quod uere autem et qui id dicitur / et de quibus dicitur uiderit. certe horum noia scholis oibus trita sunt. Plures alij fortasse sed ges loquacissima: et suarum miratrix rerum maxima hoc cometa fuit nuntio. Que ipsum non defuere qui carperet ac rideret. Multo quidem citius sapiens dicitur que

Ambrosius

astrologos

Ysaia

Salomon

fit. itaq; si oculis cerni posset multa hijs ipsis qui sapie noie gloriant: desint ut eē icipiāt qđ dicunt. vulgus puto ipm pudoris insciū puderet: et diceret panciores sunt qđ fama loquit sapiētes. Mea certe snia: nō dicam phenice rario: atq; anno rena scens gngētesimo/ sed rara utiq; auis est sapiens. Nō gregatim uolat: nō ubiq; nidificat: non quolibet sedet ramo: nō oi vno tpe nascit. Nēpe cui^o ortū rariore Licero extimat vnile ptu: quē inter pdi gia niari solararitas facit. **C**Ut ergo astris dñef hic seu nullus sapiēs/ seu prarus: qđ faciēt alij: seu qđ faciēt oēs? Quid porro nisi seruiēt astris seruitute nō tm̄ corpoz sed qua nulla miseria: aiorum bos tm̄ ista nō tāgūt qui salute hoium spreta solus de hoib^o lucrū captant. soli inbiāt pde. que qm̄ de liberis nō sparēt/ nec fatē suos pnt/ seruos faciūt stellarū: ut iā dixim^o qđ se cōscios et qđ cōsiliarios dici uolūt: seq; iter seruos ac dños secretorū in termucios spōdēt. **O** flagitiū audax pmittētius. o credentiū stult^o pauor. Et que audacie sūma est: ut peccata hoium excusent: dei iustitiā accusant: cum dicūt ut pclare ait Augustin^o. de celo tibi est inuinitabilis cā peccādi. et Ven^o hoc fecit aut Saturn^o: aut Mars scilicet ut hō sine culpa sit: caro et sāguis et supba putredo: culpāduus sit aut celi et syderum creator et ordinator. et qđ est hic nisi deus nri suauitas et origo iustitie? **C** Jā vō ut raptātū stlū iracū die frenū ponā: et qui supra desiturū me pmisit uel hic desinā atq; a circūscriptorib^o hijs diuellar. Si hic quoq; ubi nālis scilicet maloz pntiū cā sit: cōsiliū meū queris. Nullū mihi certi aliud qđ qđ audi^o: ubi de hac mortali ubi piclitamur ac misera vita... d illū cōfugē apud quē est torēs uoluptatis: et fons vite. Nā qđ oro agat aliud viator: aque modicā rimoso uase collectū: labi sentiēs et siti metuens pite: nisi ut raptim eo se vtat ubi uel pbēnē riuū uel aque fontē ideficiētis inueniat: hic tm̄ humane plusculū cautionis hand spuerim: atq; in p̄mis locoz mutationē ut dimissis ad tps qđ pestiferus acris scubuit sydus salubriora sectemur: sic p̄cellā portu nauta: tecto imbrē vitat agricola: sic piculū honesto diuerforio sapiēs declinat oium lz irrepidus: et si cogat eligē: mortē ipsam vitio platur^o. **C** Hoc nimirū mihi cōsiliū duo illi dederāt amici qđ tm̄ heu me miserū cur cōsultoz alteri^o qđ sui melior qđq;. In pprios usus utere neglexerūt. si sui qđdem erat arbitrij nec decreti violētis tenebant. Tu seu humano cōsilio: seu alr id qđ cōstat duce fret^o deo linquēs neapolim: et omisa Florētia longiore eircuitu me petisti qđuis adhuc utraq; urbiū illarū tranquilla p̄sisteret. felix ut decuit pia fuit electio qua p̄ie me plātū gl̄ioz. tueq; uel prudētie gratulor uel fortune. Illud quero: qđ corā quoq; sū que stus nimis te hinc abitū p̄perasse. Et si enī purgata ibi oia dicerent: nostri tm̄ vulgi morē uel fugit ul anticipat que delectāt. Sēsi: aut p̄ie pietas aium urgebat: nec mei desiderij obstabat trimestri p̄sentia iā lenitū. Sic lexorabilis abusti. neq; ego ul eqtatē arguē: uel me illi postbitū idignari poterā: cui me antea p̄tulisses. Sed qm̄ etsi nō linceos oculos ac apnas aures hēt amor: nescio qđ istic nūc etiam religarū met^o atq; discriminis supesse audio. Qđ si ita est te amice per teipm̄ p̄cor: ut redeas. Auser hāc mihi sollicitudinē: cui si nescis solito charior: factus es. Cur si queris: ipsa raritas cā est: Nulli qđ

monoculo charior: lux. e numero ueterū amicorū ut dicebā pene vn^o es mihi. Nā de barbato nro qđ sperē dubi^o suz. sic mō pelignos at brucios puagatur mors. **C** Veni ergo optat^o. adest ecce anni ps leuissima: cure nulle nisi p̄yerie ac iucūde. dom^o saluberrima. et quā stilo tibi fortassis exp̄merē: ni tu illā plene nosces. Adest optima: et nescio an melioz optada societas. nomē ab effectu nact^o bñ itēdi. p̄clarissime hui^o urbis cācellari^o et statui publico et puatis amicitijs et honestis studijs bñ intēdēs: cuius uesprini cōgressus dū diurnis relaxat^o curis/ leta frōte pio aio istructo nauigio ad nos uenit: et nauigatiōes p̄fabulationesq; sub noctē qđ: suaves sint qđq; sincerū et bñ falsum gegd in hoie illo est: nup̄ expt^o tenes. Nēc nō Donatus nri apennigena quē ex truscis collib^o ereptū multos iā per annos lit^o seruat adriacū. Donat^o inq; nri et donat^o nobis se donāte: donatoq; illi antiquo et p̄fessiois succesoz et nois: quo nil suauis/ nil purius/ nil nri amātius/ nil notius tibi. Nolo plures noiare. Sufficiēt hij. Quis enī nunq; mihi solitudo illa ultima atq; ihumana placuerit: neq; mihi p̄bet qlis scribit^o fuisse Bellorophon ipse suū cor: edēs hoius uestigia vitās: de quo in solitudine mea olim duob^o solitarie vite libris pro igenij virib^o multa disserui semp̄ tm̄ mihi vir doct^o ac sapiēs paucis. egē comitib^o visus est: q̄ppe qui sibi ipse si res adigat comes eē collocutor: qđ didicerit. Sin uel grauis hic mora. uel autūnalis itēperies suspecta erit: qđq; meo iudicio nullis aglonib^o aut cepbiris serenari/ purgariq; melius celū pōt/ qđ serenis frōtib^o atq; optatis colloquijs amicorū. Ibimus hinc: erisq; tu mihi secessionis fortasse utilis: at p̄fecto delectabilis auctor ac comes. Lōmigrabim^o Justinopolim ac tergestū vñ: mihi fidelib^o lris uotua temperes nūciaf. **C** Ad postremū boni hoc saltē bitur^o est redit^o tuus: ut qđ iā dudū cogito thymani fontē uati bus celebrē: multis vō uel doctorib^o ignorati: ubi est: nō ubi queris. hoc est nō patavinis in finib^o uestigem^o. Quem errorē pepit Lucani v̄sculas quo appono illū iūxit euganeo. sed in agro poti^o aglien si ubi illū cosmographi certiores locāt. vñ per ora nouē uasto cū murmure mōtis. It mare p̄ruptum et pelago p̄mit arua sonāti. Vale. Venetijs septio idus septembris.

C Ad eundem de illius statu. **Ep̄la. II.**

Elus nros scisti/ nō dubitem/ et festi: lelij mei Simonidizq; nri obitū. Alterū anteq; hinc isses noueras uerū aures meas: p̄cuti cuiusuis alteri^o qđ: tue lingue cuspide maluisti. Alterū statim post tue dom^o in limine didicisti: de q; bus multisq; alijs que p̄itē nri amoz simul ac mūdi toti^o respiciūt tēpestatē lōgā tibi mest^o ep̄las dicta ui: quā ue miserim cā est/ nō tas labor aut tarditas qđuis uere utraq; cā est/ qđ pdēdi met^o. hūc etiā la bore sicut alitū ad ipm̄ de quo loquor: Lelii Simonidēz ipm̄ p̄idi. Quib^o cū multa scripsissem utri usq; tepido cinē iuēt^o/ vna ferme hora diuersis lz tractib^o terrarū signate uti erāt ad me lre rediere qđ aspectū p̄mo ifautas/ ut erāt nūcias rat^o flammis iniectas charis manib^o in ferias dedi. **C** Dete aut ut qđ est fatear/ donatū nri/ et me igēs pauor arripuit: ne tu quoq; post illos abieris: Neq; nob̄ videt fieri posse si uiueres: ut nihil his scriberes: quos aio qđ suspēsos qđq; sollicitos liqueris scire

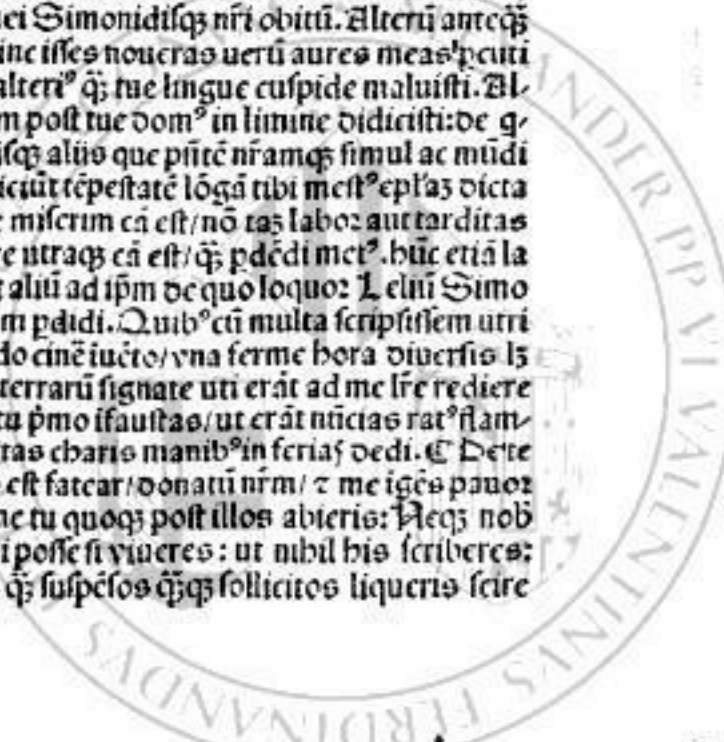
Aug^o

Bellorophon

Justinopolim
Tergestum.
thymanus
uuius

De amore.

Rara cbara

Maro

te credim⁹. Proinde si vivis: nulla tibi p⁹sus excu-
satio est. Sin absupta salus ut Maro ait. & te cha-
rissime fr⁹ cespes h⁹t p⁹ter excusat⁹ es plane excusa-
tione tibi qd⁹ ut arbitror: felici nobis misera: & que
siq⁹ adhuc gemituū i fundo aie resedit eliciat lon-
gum. Vale si vivis. si defunctus eternum. Veneti-
is. xij. kalend. octobis.

CAd Nicolaus magnum regni Sicilie senescalum
qucrimonia. Epistola.III.

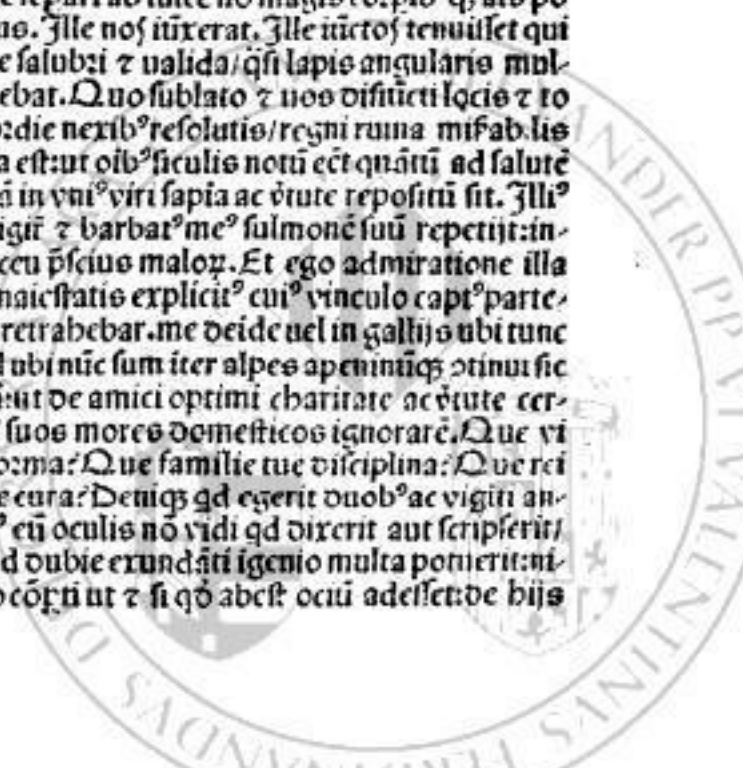
Udu magne vir/charūq; decus/meū/di-
cere tibi aliqd uolui. sed amor meus ac sua-
vitas tua dulcib⁹ semp alloquū uelut ma-
nu iniecta os loq parātis p⁹clufere. Nūc tādes ipse
me arguo q⁹ talē aiū tā excelsū tā ueri amicu:
ego quoq; ueri amic⁹ al⁹ q⁹ uel illū audire deceat:
ul⁹ me loq suauiter magis q⁹ uirū/nūc usq; tracta-
uerim. breue est aut v⁹bis: sed re amplū qd⁹ tibi nūc
dirisse uelim: lōgū tps est: ex quo te mihi g⁹tissimū
fidissimūq; refugū p⁹cellose uite ac p⁹dulce ai soia-
tiū statui: meq; tu tibi ut dicis in oib⁹ p⁹mū: ut ego
spo nō ultimū elegisti. Ecce iterea ut deuoti tui fra-
tresq; mei optimi ferme oēs siml⁹ uēto citi⁹ abiere.
Socrates: Senobi⁹: Leli⁹: Simonides: & qd⁹ no-
uū audio Barbat⁹: nri oēs: at qui te p⁹pe ut numen
aliq⁹ tollerēt: me supra hoīem amaret. Mitto ali-
os quos nūare longū sil⁹ ac flebile est. **C** Et qd⁹ pu-
tas: Jbim⁹ & nos nro ordine: idq; q⁹: primū nulla
penit⁹ mora est: cito statim: & forsā hodie morie-
mur: & quos p⁹misim⁹ p⁹sequemur: nec tua te v⁹tus
aut fortuna: nec mea me studia liberabūt. Soluen-
dū nāc debitū/moriēdū/abeūdū/cedēdūq; sequē
tib⁹: agēdūq; iter est patrū: eque in tua palatia: & i
meas solitudines mors itrahit. In hui⁹ aut miser-
rime uite calle breuissimo: cur⁹ ut uides ad exitum
ppinqm⁹ & imus & currim⁹ & uolam⁹: & p⁹cipue i
hīs annis ultimo primis: dux mihi multos ante
alios elect⁹. meq; multis/ tuo aliq; igni p⁹ferēs
iudicio/ cū ad finē uel nrm alter uel ambo ueneri-
mus: qd⁹ utiq; fieri oportet: & differri negt quātus
dolebis/ q⁹ nescio qd⁹ alijs curis: fortasse maiori-
bus: nescio an & pulchriorib⁹ distract⁹: nihil vnq;
pro me feceris: cū potueris semp & sepe p⁹miseris.
Et q⁹q; nullo meo merito / p⁹misso tū tuo debitoz
sis: & qui p⁹imonij amplissimi tuarūq; rerū oīum
ptē mihi p⁹mā maximāq; meis primā/ totiēs iter-
posita iusturādi religione deputaueris. tibi ultima
& minima quā ego usui tuo relinquerē refuata de
quo cyrographū nō vnū tuis scriptū digi⁹ hēo: re-
quisit⁹ tāde nō dicā p⁹imonij ptes illas: aut de tu-
is oīno reb⁹ q⁹q;: qd⁹ minime petebat: sed ne vniciū
qd⁹ v⁹bū iustū honorificū teq; dignū: & tuis in labi-
is & in aurib⁹ audiētū honestissime soniturus illi
tuo electo & dilecto p⁹stare nolueris. Ipse tecus co-
gita. Ego mihi peccare in te & in meipm uisus suz:
nisi te neglecti hui⁹ tā decori & tā tui officij admo-
uerē. Qd⁹ ut differre hacten⁹ qd⁹ putas nisi stupens
dolor fecit. Ne v⁹o ampli⁹ differa: dolore tādes vi-
ct⁹ stupor: & casu oblat⁹ hic vir mei nup: tui p⁹idē
amātissim⁹ ipulit: penes quē sic desiderū & qrelā
& suspiriū meū oē deposui: q⁹si in eo cernerē te p⁹-
tē/ teatq; de te q⁹reret qd⁹ p⁹sepe tacēs soleo. **C** Si-
bi igif crede: ipm⁹q; audi obsecro. Et nisi tibi inglo-
riū ducis exaudi patiētia: sed armare p⁹sq; incipi-
at: & v⁹bis aspiorib⁹ mitē aiū oppone. cōtra te di-
ci audies. Noli ptes extimare sed cām: tu re⁹ idēq;

& testis & iudex de teipso fer suam. vide q⁹ p⁹ueni-
ens fame tue sit habuisse tot annis hoīem quē ami-
cū uoces: quē ue iterdū humilitate ista magnitu-
dinis imemor: ut maiorē alioq; solcas: & si ipse ut
est lōge se iparē reb⁹ oib⁹ fateat: nihilq; sibi p⁹ter sō-
nij tā lōgo in tpe p⁹tulisse tā clare nomē amicitie cū
amici mun⁹ breui & facili p⁹dē v⁹bo iplesse potueris
Quid ad tribunal illi⁹ qui nō solū amicis sed etiā
hostib⁹ bñfacē p⁹cipit huic sis calūnie rñsur⁹ uide-
ris. Ego bis te regitui. utinā uel negasses cito: uel i-
plesse sero licet: aut saltē lentius p⁹misisses. Ecce
nūc tertie & ultime p⁹ces mee: q⁹ efficaces: in te est:
Nōdū spare de te desij. Si nunc quoq; meā spem
desituis tuus ero nihilomin⁹. Nā quē semel dile-
xi semp diligo/ sed molest⁹ ampli⁹ nō ero. Ultimū
hoc p⁹missis adiciā. Magnā & isignē amicitie lau-
dē fore. Sed eā multis & magnis ex reb⁹ constare
Amicū dici facile est. Amicū cē difficile. Vale. & si
nimis familiariter loquor: ignoscito. Patavi tertio
idus octobris.

CAd ignotum quendam de ingenio ac morib⁹ Bar-
bati fulmonei. Epistola.III.

Barbat⁹ mei nomen quo vix mihi aliud aut
charius fuit/ aut nūc quoq; dulcius sonat:
hūc in puis forsitā/ sed in multis certe oc-
cupati calamū auertit. Rogas enī: & q⁹si debitum
repolcis ut de illi⁹ uiri uita & morib⁹ actibusq; q⁹
mibi notos reris opusculū aliq⁹ seu pāgericū scri-
bā: ad memoriā posteror. Ego v⁹o & illuz carmine
dignū: & te honeste rei aptū p⁹cator em: & me illi ta-
lis officij debitorē fateor. & v⁹tutē eius ut charissi-
mā sic mihi notissimā nō nego. Nihil miti⁹: nihil
tegrius: nihilq; cādidi⁹ sol vidit. nihil amāt⁹ li⁹ acti
Quib⁹ ut lautissimis uescebat cibis hui⁹ appetētis-
simus: reliq⁹riū oīum negligens uo⁹uptati. Inanis
glie fugitās. Insolētie nescius ac liuoris. Ad hec
& ingenio acer & stilo dulcis: & doctrina uer: & me-
moria p⁹mp⁹ fuit. Nec ego de hoīe illo noui. Et siq;
mibi fides apud posteros futura est: testor ita eē: &
multo ampli⁹ q⁹ uel tps breuitas/ uel stili hui⁹ hu-
militas pati queat. De aut ille sic dilexit ut nullū
mibi mortaliū nisi fallo: nō dicā anponeret sed eq;
ret. **L**ouerationē tū illi⁹: mea mihi forō iuidit. Ex
quo illud sydus Italie nriq; sūmū cui dec⁹ ficulus
regē dura mors abstulit Robertū: nō sibi dura sed
p⁹te: quo agēte sub iugū amicitie missi eram⁹: quo
supstite separi ab iuicē nō magis corpib⁹ q⁹ ais po-
teramus. Ille nos iūxerat. Ille iūctos tenuisset qui
cōpage salubri & ualida/ q⁹si lapis angularis mul-
ta nectebat. Quo sublato & nos disticti loqis & to-
tis p⁹cordie nexib⁹ resolutis/ regni ruina misab. lis
p⁹secuta est: ut oib⁹ ficulis notū eēt quātū ad salutē
publicā in vni⁹ uiri sapia ac v⁹tute repositū sit. Illi⁹
morte igif & barbat⁹ me⁹ fulmonē suū repetijt: in-
statiū ceu p⁹scius maloz. Et ego admiratione illa
regie maicstratis explic⁹ cui⁹ vinculo capt⁹ parte-
nopen retrahēbar. me deide uel in gallijs ubi tunc
erā: uel ubi nūc sum iter alpes apenninūq; otinui sic
effectū: ut de amici optimi charitate ac v⁹tute cer-
tissim⁹ suos mores domesticos ignorare. Que vi-
uēdi norma: Que familie tue disciplina: Que rei
publice cura: Deniq; qd⁹ egerit duob⁹ ac viginti an-
nis qd⁹ eū oculis nō vidi qd⁹ dixerit aut scripserit:
cū haud dubie exundātū ingenio multa potuerit: ni-
hil hēo cōp⁹ti ut & si qd⁹ abest oīū adisset: de hīs

Socra.
Senobi
us/ Leli⁹
Simoi
des.

scribere certa rerum fide non ualeam aliud quam quod audisti. Quod ad me tamen pro virili portione attinet nomen eius cure mihi fuisse multe mearum testantur epistolarum que ad eum sunt: et iuuenile opus: epistolarius liber lege carminis astrictus sibi totus inscribitur. Tu qui sub illius magisterio creuisti: cui periculis continuo ac longeuo rerum illius atque actuum plena notitia est: cui etas: otium: ingenium fauet: quod ex me poscitur per te ipsum imple. oro feliciter: ut quod ualde nosce cupio ex te discam: Quo non solum cois mihi tecum amici memoria: sed cois tibi seculi pietate gloriam celebrabis. Que maiores nisi amor me fallit nulla etate ciuem habuit. Nasomus antiqui pace dixerim. Ille enim ingenio clarus: fuscus moribus: quamuis frustra multas longe uite maculas uno breui purgare officulo nixus sit. hic autem noster et ingenio bonus et uita melior fuit. Vale.

Contra o uidi-um

Ad Joannem boccacium de tedio scabiei et medicorum remedij. Epistola. V.

Atis superque tacuimus. Et est ut iucundi sermonis: sic tranquillitatis silentij uoluptas quodammodo. hec ne nos equo logi trahat occurrendum est. Non dicam scribendi manum defuisse: ne mentiar. Quam enim nobis illa defuerit: quod celum/terra/mare/que in eis sunt omnia: et in primis homo: mirum nunc parietis officium/ideoque optimum: pessimum aial. et nunc prope par angelis nunc aspidibus atris imanis: manum exhausta est: semperque se oculis atque auribus ingerens: tempus solum defuisse uere dixerim. Affuisse autem atque adesse et nescio quorsum affutura esse scilicet et arctum scabiei. Que cum omni difficultate sit etati nostre ut prohibent/et suspecta est. Mibi uero absit dum pruritu aut morbosque discussero: ut extrinsecus uis incommodorum queat esse suspectum. Letex hec me peritis quantum ficiam menses occupat/ut non solum calamo sed cibo etiam ereptas manus ad se arctam fodientemque peruerit. Amici mei medici in quibus quod remedij: quod uero oino prorsum sit experiri nouimus. Qui de malis hominum ludum sibi et mercimoniū fecerunt: quos auxilios se professi/spectatores egros et egritudinum facti sunt omnibus frustra patiente me potius quam probate: seu aliquid hic sperare tectatis ad extremum/ut etsi non medici saltem pronostici videantur: aduentatis estatis expectandum auxilium celsuerunt. dura grauisque necessitas que aduersus hostem non nisi ab hoste posse opem cogit aut sperare. Ego autem neque medicis credo/neque ab estate spero aliquid. sed ab illo omnia de quo scriptum est. Estate et ueritatis plasmas ea. Et hoc unum scio certissimumque pronosticum morbi huiusmodi hinc cito/uel ego enim: uel ipse me deseret. diu silere non possumus. hoc me soloz: non in ista solum: sed in omnibus molestiis meis. bene uisum est enim ut cum uite mortalitatis iniuabiles sint angores: nullus possit esse longeuus. Audio quidem aliquos esse qui scabie sanitate eximia esse dicant: quam mihi ablata illis accedere non tamen patiar/ sed optabo. Lerte si hec sanitas est: nemo me sanior uiuit usque adeo ut premia sanitate uix hec pauca prescripseris. Sed nec multis operum erat. Satis est rupisse silentium. Scripsi ecce aliquid: tuque aliquid rescribas. Nostis hec mea iterum forsitan abscesserit. Nos ad consuetudinem reuertemur. Vale.

De scabie

Ad eundem de mortalitatis instabilitate propositi. Epistola. VI
Um nil serui quod scriberem adesset et oino aliquid scribere mecum esset: quod memorie primum fuit arripui. Leo noster uere calaber: sed ut ipse uult thesalus: quod nobile sit grecum esse quam italium. Idem tamen ut apud nos grecus: sit apud illos puto italus quo scilicet

et utrobique peregrina nobilitate origie. Sic leo inquam uincitque magna belua: me nolente frustra que diu ac multum dissuadente/ sordior scopulis ad quos ibat: tum post abitum hinc abiit. Nostri hominem: et me nostri. An is tristior: an ego letior/ haud facile iudices. Itaque ueritatem ne periculis assiduo fortassis inficerem: Est enim ai egritudo non minus periculosa quam corporis. abire passus sum: ad quem tenendum alio quam periculum vinculo operum esset. dato illi uice comite/ comico Terentio quo incredibiliter delectari eum: ai aduerteram sepe stupens quod comite hinc posset grati ille mestissimum cum hoc affro iucundissimo. Sed uix ulla tanta dissimilitudo est que non sile aliquid beat: Sicut contra. Nulla tanta similitudo que non aliquid dissimile. Abiit ergo sub estatis exitum: multa me coram sepe in italia latinumque nomen acerrime iuere: uix illum puenisse dicerem dum ex insperato barba et crinibus suis horridior maiorque ad me rediit epistola: ubi iter multa ceu terram celestem donatam modo laudat: atque amat italia: dilectamque greciam odit laudatamque bisantiu erecraf. et ut se iubeam ad me uenire/ tanta rogat instantia quanta uix per naufragam impantem fluctibus chrys orat. Ego rideo. miroque hanc iudiciorum tantam utiginem tam breui temporis spatio: imo ne id quod miroz. Scio enim aio que radices in sapia et uirtute non egerit/ nihil esse mobile: cui rei casus fortasse alias. sed unam haud lepta ut pagani hominis apud Senecam legisse potes. in eo libro quo elbia consolaf. Inuenio inquit qui dicant nalem iec quada irritatione ams comutandi sedes: et trasse redi domicilia. Mobilis enim et ingeta hominis mens data est. Nusquam se tenet. spargit et cogitationes suas in oia nota/ atque ignota dimittit. Uaga et getis impatiens et nouitate rerum letissima. Quod non miraberis: si primam eius originem aspexeris. Non enim terreno et graui creta corpe: sed ex illo celesti spiritu descendit: celestium autem nam semper in motu est. Probat hoc deinde. sed superfluo. nam res sensibus clara est. cui hoc tamen adiciam et re dicam mirabile. sed ni fallor uerum: ubi duo illa defuerint quod radicatum quo aium: ad postantiam eius non modo non potesse lris sed obesse: dat audaciam: loca edocet: uias monstrat: cogit uiam: uarios ingerunt cogitatio: quod ut stimulis multa uide di excitant appetitum neque frenat nam uagum aium: sed ipellit: agit: circūuoluit. Id si unquam in ullo homine clarum fuit: in hoc nostro leone clarissimum est. Non leo marmaricus dum febricit caueis lustrandis ardior: crebriorque quam hic noster puincijs pagradis: et ut auguroz nisi romis officium paupies occupasset: non leo esset ille: sed uolucris. Gaudeo hercle uobis incredulum rebus admonitum et sareu illud caput expictis emolitu. Leterum neque postantie sue fido: neque uel nam uel etate et si ipse aliquid spodeat mutandis moribus apta reoz. C Unum propterea quod ridebis precibus iserit/ ut pro eo scilicet apud postantinopolitanum impatore lris intercedam: cuius mihi nec uisa facies nec auditum nomen. leo tamen me sic illi ut romans impatori noni ac familiaris que cupit etiam opinat: quod qui in impij titulo conueniunt unum sint: prope suo iure id quod. Greci enim postantinopolim alteram romam uocant. Quam non parum modo antique sed maiore copibus ac diuitijs effecta dicere ausi sunt. Quod si utroque uerum esset: sicut in utroque Sosomeni hoc scribentis pace dixerim falsus est. Lerte uiris armis ac uirtutibus et gloria parum dicere quis ipudens greculus non audebit. C Postremo autem ne amici uolatilis tany bosa metio frustra sit: redit his in aium te precari ut Homerice pre illam odisee/ qua Ulyses it ad iseros

Nullus est q no beatusi tudine

seneca

Costanti nopolis Sogo- meus

z locoz que in vestibulo heredi sūt: descriptionem ab Homero factā. ab hoc autē de quo agim⁹ tuo hōtatu in latinū v⁹ fam/ mibi q̄primū potes admodū egētū/ utcūq; tuo digitis exaratā mittas. hoc in p̄sens. In futurū autē si me amas vide obsecro an tuo studio mea ipēsa fieri possit: ut Homerus iteger bibliotheca huic ubi p̄dē grec⁹ hītat: tādē latin⁹ accedat. Nec sum nesci⁹ quāta tuarū mole rerū p̄gruatis humeris: qd imponā: sui appetēs: fidens tui. Vale. Venetijs kal. marcijs.

CAd Aeriū morādū foroliuicēsem. de fama mortis sue sepius sepius conficta z figmenti. Ep̄la. VII.

Lupo: tuus fateor tibi vir optime ut multa alia cois est meci. cūq; oib⁹ pene nisi fallor: sig sunt qui retulas meas cogitatu suo dignas iudicēt. Nā q̄s oro nō stupeat hoīem nulli inuisum charū oib⁹ ut fama est: eūq; nō apud Indos aut feres extremā ue top: obanen. Sed in italia iterq; italos agētē quotidie mortuū fieri. Uigēsim⁹ ann⁹ est ex quo clemētis impio Petri in solio tūc sedētis/ neapolim p̄fect⁹/ dū ibi aliquātulū t̄ps tero/ per Liguriā Venetiāq; oēm atq; Emiliā defunct⁹ publice nūciat⁹ sum: additūq; mēdacio: me itra siciliā obiisse. de qua re amic⁹ ille/ tūc n̄ nō mali vir igenij sed. uagi/ carmē illud flebile texuit qd̄ audisti: qui ut vides me ad ipsaz quā defleuit mortē: certū quo spatio aīcessit. Ceterū carmē ipm z vulgaris rumor: sic ora oīum auresq; cōpleuerat. eoz p̄cessus erat: ut me reducē q̄s vmbriā defūcti hoīs admirātes/ dubitātesq; aspicerēt: vixq; oculis crederēt cui⁹ s̄riū aurib⁹ credidissent. Fuerūtq; in eo p̄stigio nōnulli qui Thome in morē nō me p̄us viuū crederēt q̄s manib⁹ attrectassent: z ceu p̄digiū aut fantasma cōplexi/ corp⁹ solidū compūisset Sic vix tādē p̄us audit⁹ visui ac tactui: z s̄rio cessit auditui. Mirabar fateor. Nā etsi oī etati mors cois sit: ea t̄n erat etas que nō qdē mortē: sed i plerisq; mortaliū cogitationē mortis excludē soleat. Ex illo autē vir ann⁹ p̄terijt quo nō saltē sel eadem fama sonuerit: Que sic orā ferme n̄ri orbis cū vīta te p̄tita est: ut ubi ego ad eē illuc vītas: vñ abessez mēdar fama regnaret. Itaq; viuus in italia: defunct⁹ in gallijs. cōtra q̄s. Illic viu⁹: hic mortu⁹ suz hī tuo. Inq; ipsa italia eo forte q̄ sublonga est z apennini scissa iugis qd̄ aliqñ sim passus. dixi iā: duz videlicet quem pars vna pascebat altera sepelisset.

C Nunq; sane de me tātū fame licuit quātū nup. qñ hīc viu⁹ utrobicq; imo ubiq; mortu⁹ opione hominū fui: usq; adeo: ut roman⁹ pōtifer urban⁹ qnt⁹ qui me vidēdi auidū se dicebat: meq; iā ter uocato ecclīasticū mibi quo delectari z moueri animū posse crediderat bñficiū refuabat: nō illud mō sed reliq; que dudū teneo isup: z que añ decēniū hoc q̄ busdā amicis tūc egētib⁹ nūc defūctis cesserā ambiciose supplicātib⁹ fame credulus p̄cesserit. Inq; deniq; illa in curia de hīs puis ac paucis bñficijs tumult⁹ fuit: discurrētib⁹ qdem illis ad cōficiēdas gr̄arū lras: uelut ad opimā p̄dā. totāq; urbem clamore cōplētib⁹. Nescio enī quō meū nomē z cupiditati stimulos z bñficijs pōdus addiderat. Quā in re spei vni⁹ p̄dite iactura eo solo: q̄ in reliq; imoportunitatē illā vulturū seu coruoz cibū sibi de aliena morte q̄rētū lucri cupiditas in dānū traxit. vī uētis enī ad bñficiā suspirātes z plūbo aurū pmutātes: nil in finē sibi p̄ter laborē z pudorē sigs aua

ritie pudor: eēt: ac sūptuosas z ridiculas lras q̄ritē. Utq; illos ad ianē p̄dā: sic nos ad luctū supuacuiū falsus rumor: ipulit. amici flesti metu: p̄lerūtq; alij quos mediolani charos sollicitosq; mei hēo: z ut remotiora p̄tereā hīc ad lat⁹ patavi scilicet fiet⁹ sū: ubi pene debuerat si uerū cēt moricētis suspiriū exaudiri. **C** Sic ut iceptū seqr: cū ut ait Aplūs datū sit hoīb⁹ sel mori. hoz me circulatorz artes ac mēdacia sepi⁹ mori cogūt. **D**inc ille igif quē dicebam tu⁹ silq; me⁹ z multoz stupor. Quo enī de fōte q̄so p̄deit hec figmēta: seu qd̄ sibi artifices isti uolūt? An forte adeo nullus suz obscuriq; noīs ut ex equo mea vita z mors lateat. vñ igif ista sollicitudo: q̄rsū ista sedulitas q̄rēdi antie rē tā fuscā tāq; humilē. Solet nepe fame flat⁹ ima p̄tēnē: nec nisi clara atq; excelsa p̄tingē. An forte poti⁹ p̄tra est: ut hoc claritas qdā necdū mibi certe cogit⁹ fulgoz efficiat. Qd̄ si ita est: ut qd̄ ita de me falso fama loquit. Et ad suam si pupillus atq; abdit⁹: qd̄ in mēdiū trahoz? Si magn⁹ atq; aspiciuus: qd̄ in luce nō videoz? si obscuritas inq; tāta est: vñ hīc tāt⁹ fame labor: si claritas: vñ error? Mirares p̄sus z isolita uel de noto hoīe tot mēdacia: uel de icognito tot f̄mones. Semel in hispania Scipionis africa ni nūciata mors: z credita romanū exercitū in discrimē ultimū adduxit. sed morb⁹ grauissim⁹ illi fame fidē fecerat. Erat ille vir maxim⁹ atq; icompatibilis. Ego pusillus atq; humilis. Ille hostib⁹ suis cinct⁹ lateq; formidabilis. Ego amicis stipatus suspect⁹ nemini sine maluolo ut p̄hibent sine hoste. deniq; ex me nihil: ex illo tunc italie hispanie atq; africe fortuna p̄debat. Qd̄ illi t̄n vnicū fuit: mibi crebrū atq; anniuersariū est malū. min⁹ dico. Scis tu ut ann⁹ idem bis hāc famā pepit: bis extinxit **C** Uerū cōmētū hui⁹ ultimi z auctorē nouimus z eās cōmittim⁹. Reliquoz stupor: adhuc iteger manet. An forte qdā p̄uersa ai uoluptas est ea sibi fingētis auidi⁹ que magis exhorreat nō cogitādo solū sed loquēdo etiā ac vulgādo qd̄ minime uep̄ uelit: z hoc eē suspicemur. **U**n ego ille hostiū expro amicoz diues: sepe fingoz exanimis ab hīs q̄ me maxime viuū optāt. Certe nisi fallor: nullus est hominū cui aut dānosa vita: aut mors utilis mea sit. **I**p̄e heres me⁹: si t̄n is erit quē cupio: quēue dispo sui plusculū ex vita mea spat ut arbitroz q̄: ex morte. Nouit enī beniuolētie mibi plurimū ac pietatē: at vñ testari liceat p̄imonij parū cē: meq; sup̄stite sibi idies aliqd̄: obeūte aut nihil: aut minimū. p̄ueturū videt. **C** Sed an malo huic forte latētior: cā est. fieriq; pōt ne sic hostib⁹ careā ut multi putāt: imo hēam quos mibi nō spes nō met⁹ nō offēsa: hē sūt qdē odioz c̄nē: at quo nil pei⁹: nil occultū liuoz fecit. Que haud dubie multis imeritū z iopini exitij radix fuit: dū qb⁹ charos se spabāt odiosos rebus ipsis erpti sūt. Ecce amice ut ad uerū rōcinādo puenim⁹. Ita est. digito fundū vulneris attigi. Fingūt hec nullis iniurijs lacesiti: nihil ex me timētes aut spantes: sed gratis odiētes: atq; optantes ut male mibi sit. nec morte pei⁹ aliqd̄ opinātes falso qdē. Nā morte bona nihil est meli⁹. Ipsi vō i ter bonā siue optimā ac pessimā non discernūt: t̄m ut de medio auferat z infectos tumētēsq; oculos graui hoc forte etiā clariore q̄s cupiāt obiecto liberē. Qd̄ si rite optarēt meci hercle optarēt: meciq; sentirēt. Nā q̄s nouit oro te uinē ne in lōgū euurg

Plēby
enthy
mema

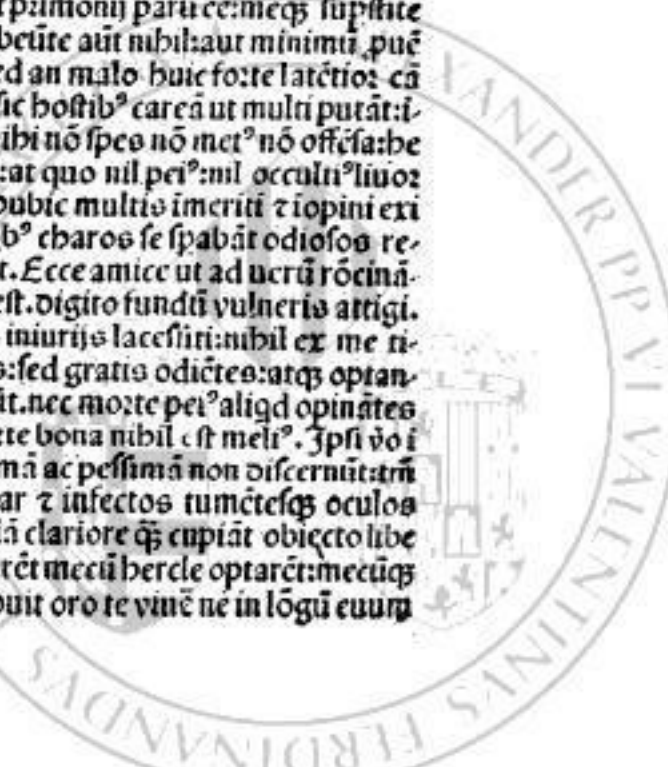
Scipio

Illy
no
stili
ine

eca

anti
olij

co
us

Uite lō
gitudō
nō facit
felicem.
Mātu-
salem.
Optim
uz bene
mori.

an mori hodie magis expediat. Si diu viuē felicē
faceret fuisset: qđ nemo vnq̄ dixit aut credidit feli-
cissim⁹ oīum Matusalē: Nō quāritas vite: sed q̄li-
tas extimāda est. nec lōgitudō annoꝝ sed actuum
claritudo: et p̄cipue finis attēdif. vñ sit ut sicut du-
bians sum an meli⁹ viuē sit an mori: sic p̄fecto nō du-
bitē tutissimū atq̄ optimū bñ mori. Jiti qđ eq̄ oīs
qđ oīs mala mors est. vnū hoc ut moriar uolūt. Jd
qm̄ noto segni⁹ p̄cedit anticipāt: qđqđ iniuste cupi-
unt ipudēter fingūt: et p̄fati a se rumoris sonitu p̄-
uero nūcio fruunt ac more sedētū in orchestra sce-
nicis que utiq̄ falsa norunt spectaculis delectant.
hīs ego qđ faciā nisi ut p̄no ac uolēti aio calcar. in
cutiaz quo in horas p̄mprio: alacriorq̄ sit ad oīa
que liuorē illis adaugeāt et dolorē. Et qđ scim⁹ an
agēte illo qui fons et p̄ncipiū vite est: et de quo scri-
bis. si iniḡtatē asperi in corde meo nō exaudiet do-
min⁹ iter iniḡssima illoꝝ uota uinacior sim futurus
ut sic illos torqueā diuti⁹. certe lōgior illis saltē vi-
ta uidebis quā finiri expetūt. hoc vnū gen⁹ suppli-
cij nō euadēt. Et q̄uis qđ hij sepe factū fingunt
semel fieri tādē sit necesse. qđ m̄ toties falsū fuit. et
cū uerū eē cepit: falsum poterit uideri: ut qui viu⁹
uere dico: mortu⁹: uere mortu⁹ viu⁹ credat. et tam
multis errorib⁹ vni fides p̄rio sit errori. Atq̄ ita q̄
itēpestiuā falsāq̄ letitiā ex me querūt uere obstent
falsoq̄ pleni uix ueri gaudij sint capaces. Proinde
qm̄ hec pestis quotidie itegrascit nō potero qđem
scio/ sup̄ites eē oīb⁹ hīs me uoce mactātibus. At
forsitan multis ero: et p̄culdubio multis sum. Cur
q̄so iḡf laborāt: et sterilib⁹ sulcis mēdacia uana dif-
femināt: Nō p̄nt uenenatis linguis oīb⁹ ac sibilis
vnū mibi momētū datū t̄pis eripe. Nō est enī ipie-
tas pietate potētior. Nec p̄nt pie p̄ces amicorū vi-
te t̄ps augē nec ipia hostiū v̄ba minuē. Agāt tamē
per me l̄z fingāt: p̄dicēt: mētiānt. Nil i re mutabis
utriq̄ autē mea fors casura sit ipsi iterim gratis se
se cruciāt. Ego illos dū hic sum et torqueo et torq̄-
bo: nunq̄ m̄ torturus amari⁹ q̄ post mortē. nūc ut
spo qđē uiuā. Sigd enī Licero ni magnisq̄ et añ et
post eū uiris credim⁹ hec n̄ra que dicī vita mors
est: de quo dicto nup ad Joānē n̄m scribēs: latius
nō qđ mibi t̄m sed qđ alijs uisum eēt exp̄ssi. Proin-
de tūc viu⁹ uere et iuidie subduct⁹/ ueris iaculis e
sepulchri arce liuida: corda trāfigam. Et reor fore
ut qui multū uiuū iuidēt: magis ac magis iuideāt
sepulchro: cū nocē iā nil possint: quēq̄ diu mori opta-
uerint uiuū malint. C̄ Nec aduersus iuidiā ira dif-
feruit. Ad te redeo. Restat enī ep̄le tue ps in q̄ qđ
nemo nisi uir bon⁹ ac doct⁹ p̄t: ipse te ad v̄tutē fe-
licēq̄ exitū magnificētissime cohortaris: qua vni-
ce delectat⁹ suz: nisi in eo qđ tue hui⁹ p̄positi tui du-
cē et exēplar vite statuis ibecillitatis et cecitatis si-
bi cōsciū amicum rubore nimio p̄fudisses. Ego te
pon⁹ ducē uelim: uel si renuis christo ducē ambo
p̄ter qđ uic restat cū ap̄lo p̄terita obliuiscētes: et
in ea que añ sunt extēti qm̄ aduēspascit. nec ullus ē
iā torpori locus. alacriter trāfigem⁹. Vale mi Ae-
ri: felix et mei memor. Venetijs. vij. kal. maias.
C̄ Ad Guillelmū Rauēnatē phisicū d̄hortatio stu-
dio eloquentie.

Licero.

Epistola. VIII.

Ulcis et ualidis vncis ac laqueis me i ami-
d citiā tuā me trabis: et cogēti silis argumē-
toꝝ nexu inijcis mibi. Frustra id qđē: co-
gi nequeo. Nemo uolēs cogit. nolo ego et pulsanti

ultra amicitie fores p̄ado: et in limine obuius ai te
ulnis amplector: v̄t: fides: et istātia id m̄ref tua.
Nō p̄t excludi qui admitti tā honeste tāq̄ obui-
re postulat: qui amic⁹ et meus eē expetit et donari
mei est. Quicqd illi es: mibi etiam sis oportet. oīa
mibi cū illo viro coīa ut eēt: utriq̄ placitū et nō
v̄bis sepe fallētib⁹: sed reb⁹ ipsi aīsq̄ cōuētum est
atq̄ in p̄mis qđ est optimū amici. C̄ Plurib⁹ hoc
loco agerē: larga enī et amena mā est ni uererer: ne
loquēdo te ad eloquētie studiū excitare. vñ te ut iā
hinc amice tecū loqr marie dehortari uelis. Sine
medicos loq. lōge fallit q̄cūq̄ meditātis eloquz p̄
futurū egro s̄oniat. cui p̄ter curā aut leuamē morbi
oīa graua et molesta sunt. Expt⁹ loqr. Demini oīi
me in urbe mediolanēsiū dura qđē et difficili uera-
tū egritudine ab oīb⁹ qui in p̄cio ibi erant medicis
bis quotidie uisitātū. Sic uolebat enī is qui pote-
rat: quosdā l̄z amor n̄ri: cūctos t̄m superioris impium
urgebat. Erāt iter ceteros duo dispares: nō tā ar-
te q̄ morib⁹. Alter enī ad grabatuli mei sp̄odā ta-
cit⁹ accedebat: et uenarum tumultu digitis explora-
to. que in rē eēt cū familiarib⁹ amicis extra thala-
mū agebat. Jnde ad me rediēs bono aio ut essem
hortabaf abibatq̄. hūc ergo ut p̄iem ut sospitato-
rē meū ituebar. Alter ubi affederat q̄si actis radici-
b⁹/ obtūdebat fessum v̄bis caput quātū poterat: qđ
pe: imo qđē plus multo q̄ poterat eloquētie intē-
miros et inextricabiles terebat apologos. vñ sepe
p̄ter ueros angores noui aliqd simulādū eēt ut abi-
ret. hūc amictū sano l̄z: eger ocl̄rā: exclusur⁹ nisi fa-
me sue p̄cerē. Erat enī mibi grata hoīs fides: cōfa-
bulatio tediosa. C̄ Dices autē hoc tibi vni forsitan:
ceteris alt̄ uideaf. Crede mibi: nemo eger diligit
cōcionātē medicū: sed curātē. Sanos securos ocio-
sos: cōpta et dulcis mulcet ofo: Qđ ipm̄ utiq̄ me-
dici nō est. certe egris pauidis occupatis oīs v̄bofi-
tas odiosa est. Nemo medicū p̄ducit eloquētie ap-
petēs sed salutis. Ad hāc herbis nō v̄bis opus est:
odorib⁹ nō colorib⁹: p̄biciis demū nō rhetoricis ar-
gumētis. cura corpoz uobis iposita ē. curare aios
aut mouē p̄bis ueris atq̄ oratorib⁹ lingte. si utri-
q̄ tēptabitio neutri rite cōplebitis. diuersa sūt enī
loq̄q̄ distātia: et que vno sil' igenio ereq̄ p̄diffici-
le sit: cui alterū satis est: ad qđ ipm̄ oī studio p̄ueni-
re q̄ sit arduū raritas p̄bat. Quid autē queso ad p̄-
fessionē medici rhetoz flores? Quid dialecticorū
nodi? Quid grāmaticū yp̄baton? Quid enigmata
poetarū? Ad nām rei nō ad artis iniuriā resperit
Maro. ubi describēs medicinā ut oēm inde loq̄ci-
ratē excluderet mutā artē dixit. Lōtra opinionem
multoz loqr ut soleo: cuz multa necia sint medico
artificiosa qđē eloquētia nō mō nō necia sed dāno-
sa est. Nēpe que medicum distrahit: egrum p̄mit.
Quid ergo efficac op̄a: p̄sensq̄ remediū. hec sunt
medici. oro autē breuis/ grauis/ sobria/ pauca v̄ba:
sed sapida. que diffidētis trepidū cor cōfirmēt: nec
cerebrū lāguēns exagitet/ v̄ba inelaborata simpli-
cia: puro ai de fonte cadētia: non artis plena sed fi-
dei. Qđq̄ ad egrum attinet spei bonē: ita dico do-
nec sine piculoso mēdacio fieri p̄dt. Alioqn̄ spes vi-
te hui⁹ abscondē curāq̄ vite melioris igerē satius
q̄ p̄missio inarib⁹ et lubrica spe icautū: eousq̄ de-
ducē: ubi mortis in limine vita sil' et spes corruat.
Bona qđē atq̄ utilis spes est: que sic corpi p̄dest/
ut nō obsit aīe. hāc de me dico: tūc eger p̄cipiet qm̄

illū scia doctū credet: expiētia aglē: diligētia itēti
 ⁊ charitate ac fide isignē/ poti⁹ q̄; f̄mone: dū p̄fel
 sionis sue memorē cogitabit: hoc est nō p̄suadere
 dispositū/ sed mederi. hec ni fallo: egro spem pari
 unt atq; attollūt. hec autētem medico tribuunt au
 gētq;. uos autē dicē soletis ut audio plures illū cu
 rare de quo plures sperāt. v̄ba sup̄flua nihil egro:
 nihil medico: nihil spei cōferūt. nihil rei. dici negt
 quot hoium milia disputatib⁹ medicis aut poratī
 bus p̄iere. Nec tā multa familiariter ut uel sic itel
 ligas me amicum. Vale.

Ad fratrem Bonauenturam bastro Venetū grauis pa
 trie tumores. Epistola. IX.

Ha hora duas mihi gratissimas lras tuas
 attulit: que diuersis idē t̄pib⁹ digresse vnū
 hic in t̄pō coiere. Illis visis ilico tecus fui.
 Quis enī ut est aius amicitiarū tenax ⁊ vulgariū
 negligēs curarū: nō tecū mō q̄tidie: cūq; his pau
 cis quos mihi iā reliquos mea fors fecit. s; cū hijs
 quoq; quos abstulit creder sim ne cui mirū videat
 nō posse: in me absentia q̄d mori negt semp t̄m atq;
 oib⁹ p̄ns locis ipsis in lris p̄ntior sit amicus. Sic
 optata faciē docta man⁹ exp̄mē nō scribēdo. min⁹
 q̄; pingēdo didicit. Quib⁹ ego nūc lris hoc r̄sum
 uelim. ⁊ si desiderio tui angar te tū in loca amena
 ⁊ salubria cōmigrasse gaudeo. Ex diuerso autē nāc
 donū hoium pueritate p̄fundi celiq; serenitatem
 belli fumo ⁊ puluē deformari doleo. Fit hoc ut ar
 bitro: ne qua dulcedo mortalis nr̄z iter impediatur: ne
 ue nos p̄cie celestis imemores viarū forte terrestri
 um reddat amenitas. Speculato: ethere⁹ ut tor
 porē nobis excutiat nūc nos blādīs ⁊ nunc duris
 agēs stimulis dulcia amaris: leta tristibus: secura
 sollicitis miscet ac tēperat. C Libros quos queri
 m⁹ illic nō eē nō miroz. Nā ⁊ ego dū id tibi ipone
 rē: tēptabā potius q̄; spabam. Sed iuuabat exp̄iri
 an q̄d iter dū accidit spem successus excederet. In
 quisiōnē q̄dē hāc librorū q̄uis sepe irrita omitte
 re nescio: taz dulce est spare q̄d cupias. hēbim⁹ v̄o
 quos poterim⁹: neq; pulchre idagini sedus torpor
 obstitit. Reliquos patietet optabim⁹: atq; ita p̄
 grediemur. his cōtēti: quos nobis nr̄a fors tribuit
 legēdiq; ipetū ac discēdi ardorē mortalitatis recōz
 datiōe solabim⁹. At q̄d ibi etiā amicos mihi eē ais.
 ⁊ miroz ⁊ gl̄ioz: vna enī ps italie est: cui ignotissi
 mū me putabā. vide autē ne amico ⁊ fauētī menda
 cio nūc quoq; fuscū nomē ornaueris. C Postremo
 q̄d de p̄cie meoq; statu queris accipe nullus est ma
 loz finis: nulla nisi in misericordia dei spes. Sine
 hos qui que cupiūt fingūt sibi iā adēc: ⁊ quecunq;
 fōniauerit vidisse se credūt: paululū fors ita sese mi
 nor sed adhuc igēs atq; horifica seuit pestis: vndi
 q; aures flet⁹ ⁊ querele. vndiq; oculos tepētia fu
 nera: urneq; feriūt patētes: q̄d q; in capta urbe ait
 Maro. crudelis ubiq; luct⁹. ubiq; pauoz ⁊ pluri
 ma mortis imago. ⁊ q̄cūq; te v̄tas adhuc late fer
 uētē videas libirinā. Quarū me rerū fateoz non vi
 ci⁹ sed fastidiū domi tenet: sepe solitos congressus
 tue fidelis amicitie regrētem. Et de domesticis ha
 cten⁹. C Bellū v̄o nunq; graui⁹ fuit: nunq; funesti
 us. Q̄d finitū spabam⁹ igeminat ⁊ in dies inferni
 ut ita dicā follib⁹ exercitū iardescit. Sic de celo ira
 dei culpīs hoium: de terris hoium rabies demoni
 acis pulsa calcarib⁹ ⁊ p̄fuso laboz ac terroz puluē
 mūdi callē ⁊ multa nube miseriarū purū iubar vi

Maro

te hui⁹ iplicuit atq; iuoluit: utq; omīssis totius hu
 mani ḡnis malis: que nō dicā singula sp̄sim flere:
 sed sil oīa cogitare difficile est. omīssa que nos pro
 pius p̄mit ifelicis italie tēpēitate ipsam nr̄arū egri
 tudinē medullarū atq; itestīnū ulcus attingā. dicā
 q̄d nondū forsan audieris. q̄d q; maiori dolore an
 pudore sim dictur⁹ extima. Sigdem per hos dies
 Venetoz classis de more annuo cypriū atq; alexan
 driā petēs: dū creteis nup̄ fidis ac subditis nūc ho
 stilib⁹ esset depulsa littorib⁹ ad oppidū cui scythie
 nomē est in extremis isule finib⁹ qua minorē scili
 cet asiā ⁊ minorē p̄spectat armenia: man⁹ iuuenū
 nr̄oz iustissimo q̄dē odio nefarie rebellionis accen
 sa: sed ut res docuit plus ipet⁹ hitura q̄; p̄siliū aquā
 di seu p̄posito seu p̄textu in terrā egressa: cūq; aq̄
 tione p̄hiberet biptito agmine muros aggressa est
 tāto ardore ut iā ea ps oppidi quā alexadrinarūz
 nauitū ductoz iuaserat: ⁊ nā ⁊ arte p̄ualidis diffu
 sa menib⁹ inḡ humiles p̄ces v̄sa supplicū more p̄
 tētis manib⁹ spem salutis in deditioe reponeret.
 Deniq; actū erat vi repēte ps altera quā classis cy
 prie dur agebat q̄si nō cypriū petēs sed in cypzo na
 ra paucis armatis imo ihermib⁹ greculis p̄rimo i
 colle cōspectis leporino ac degnū ⁊ indigno metu si
 ne vulnē: sine ferro: qn ⁊ sine strepitu terga v̄tisset.
 In qua fuga p̄mo attonitis nouitate rei vixq; sibi
 credētib⁹ q̄d videbāt. deinde resūpto aio erupenti
 b⁹ opidanis: nr̄oz qdā gladio: alij v̄ndis ab̄sūpti
 sunt. Haues sparsē: reliq; petiere. ita hoz ignauia
 alioz v̄t⁹ irrita p̄pe iā parto caruit effectū. dānuq;
 uet⁹ nouo dedecore cumulatū est. Q̄ si ps hec aut
 domi māstisset aut alteri sil illuc isset: nō illi⁹ t̄m lu
 cis sed toti⁹ belli istātis momētū inḡcō puo disci
 mine querebat. Nec tibi amice ⁊ saturo grauer
 ⁊ graui⁹ nescituro nota facē uolui. Que sic eē ⁊ i
 de mihi illi⁹ qui celsa de puppe cūcta oculis vidit/
 cois amici lris nūciatū. ⁊ hic passim idignātis po
 puli murmure lamētisq; cōptū est. Quib⁹ in malis
 hoc vnū boni cogito: ut sicut caudinā ignominiam
 in samnites. Attilij supplicū in penos. Mācini ob
 probriū in numātinos. ciuiū suoz mortes in Mi
 tridatē. Auli sedus: ⁊ fedā fugā in Jugurthā ul
 ta est roma. Ita hec urbs an alias nūc amica iusti
 tie: multiplicatis iniurijs exacerbata. ⁊ ob id nati
 ue parūper oblita dulcedinis cruenta p̄fidie ultrix
 acro: potētiorq; p̄surgat. in illos p̄cie p̄ditores q̄o
 Venetos putabam⁹. Quid nō dico legioz mutati
 q; celi ql̄itas pōt: Lretēse iuuenim⁹ nō p̄nti t̄m no
 stro sed antiquo tā poetico q; aplico testimonio in
 fames. Fefellit nos aspect⁹ exterior: pectorūz late
 bras itrospicē nō est mortalis obtuit⁹ hitu ac noi
 b⁹ Veneti. Proposito atq; ais hostes erant: quos
 viuos ac mortuos malē p̄det mendacioz ⁊ negtie
 ultoz Lhristus. C Jā q̄d ultimū de me petis breue
 est. Nō pōt mihi p̄uatim b̄n eē: cū publice male sit
 ut tamē ex fide iust⁹: sic ego peccatoz ex spe viuo.
 uenit v̄n nō timebat ex cidiū. ueniet v̄n non speraf
 auxiliū. Misit nobis rex tartare⁹ p̄ditore: mittet
 rex celestis ultorē. Iustissimo enī bello dur fortissi
 mus querit: ne qd nescias: n̄ ille Fabria⁹ Ueronē
 sis nulli nr̄oz tēpoz bellicis artib⁹ scōus: hoc vnū
 in p̄silijs oib⁹ nūc agit. In q̄d qdē tua p̄cia uti oia
 dignat mea: q̄ eē me illi amicitimū notū est. Pro
 inde cū Laurētius nr̄ dur illustis ⁊ cognomine
 Lellus ⁊ re celsioz illū per lras republice uerbis uer
 uerariū.

Attilius
 Mancius
 Mitridates
 Aulus

Luci
 nō dōme
 Laurētius
 uel celsus
 dur Ue
 uerariū.

arcesseret: ego meas iussus addidi: quo facili⁹ ami-
ci monitu & puato sulca p̄silio publica eum flectat
auctas. Quæ si dedisse dextrâ senseris cū illo duce
cōfīdīto: n̄m limē & victoriā subijisse. de reliquo au-
tem si hac ai egritudine liber sim: corpe ualeo. & si
morē nosti: usurpo enī per h̄rū illud Hannibalis ca-
loris ac frigoris patiētia par haud alī hercle est ue-
rū ille utrūq; ego neutrū pati possuz. Estas me cō-
ficiat. Sigd̄ deest h̄yems p̄ficiat. utraq; hostis usq;
adeo ut altera rediēs desiderius ferat alteri⁹. Sic
in reb⁹ humanis semp̄ odiosū qd̄ est p̄ns: & p̄teri-
tū quoq; dū aderat odiosum fuit. Futurūq; cū ue-
nerit odiosum erit. Sola rerū uel memoria uel ex-
pectatio dulcis est: ut facile iudices quāti sint exti-
māda que nisi absentia nō delectāt. O iucūda sem-
perq; eadē celestis bitatio: ubi nec p̄teritū aliquid
nec futurum: sed p̄ntia cūcta sunt: ubi nil regit: nil
spat̄ s; gaudet de uero ac p̄nti bono: ubi qd̄ semel
placuit semp̄ placet: semp̄q; est placiturū imurabi-
le atq; eternū qd̄ fructis desiderii sic lenit ut non
minuat: sic cōplet ut nō finiat: sic refrigerat ut accē-
dat: cui demū nō satiētas surrepit aut surrepe vnq;
pōt: nō defect⁹ nō alternatio: nō sollicitudo uel mo-
lestia ulla metuit. Felix viator: qui illuc tādē misē-
cordia duce puenit. Nos hic sumus adhuc ubi di-
uersa sunt oia: miseri qd̄ nisi aiū spes & patiētia
solarent. Vale. Venetijs octauo idus decēbris.

Explicit liber tertius.

Incipit liber quartus ad Luchinū de v̄me Ueronen-
sem Venetorū belli ducē aduersus rebellātē cretā
que sint summo duci necessaria. Epistola. I.

On uereor (ut me irrideas)
ut Hannibal Phormionē. Nō
eni loquor: ut uel te doceā: ul
me ostentē: sed cū te magni ac
p̄potētis ppli cōsensu duri ac
difficilis belli ducē cernerē q̄s
uis oib⁹ & p̄sertim bellicis v̄-
tutib⁹ istructissimū scire: tēpe-
rare mihi nō potui / quo minus ad te nūc aliqd̄ scri-
berē. Nō est tibi forsītā pro tua multiplici talium
notitia sup̄uacū: mihi certe pro mee fidei testimo-
nio nō idēbitū videre. Nisusq; sum qd̄ mihi lectum
aliqñ placuerat: & tibi hoc saltē tpe placiturū: quo
maxime talib⁹ tāgī posses. ab adolescētia qd̄ tua
usq; ad hāc etatē nulla p̄pe tibi vite p̄ nisi sub ar-
mis acta est. Quoties iterim dux & miles: & quā-
tis sepe nobilitat⁹ euctib⁹. Nescio aut an vnq; alō
tāta tibi rerum moles icubuerit. Potētissima atq;
amplissima urbū n̄i orbis ad rē maximā vnus te
ex oib⁹ ducē legit. Magna tui opio. Magna spes
p̄occupauit aiōs. Ex q̄ die p̄mū oblato oneri hūme-
ros sbiecisti: debellatū oēs credidē. Magnū te hic
urget calcar: Iusta illīc uocat indignatio. Iusta ira.
vir nullū n̄o euo iusti⁹ bellū fuit. Rebellarūt h̄i in
d̄nos filij iparētes. utriq; enī eē debuerāt: & h̄i &
filij. Quos hic met⁹ / hinc amor a scelē cobiberet.
Neutrū ualuit. Et stupor: est meminisse quot quan-
tisq; b̄nificijs obstrictos: ois diuini & humani iuris
oblūto aiōs cepit. hec te igit̄ illinc illicū: hinc im-
pellūt. C̄ Nisi aut̄ euidēs iustitia certā tibi victo-
rie spem p̄staret adsp̄nēdū minime. sed anceps &
graue bellū p̄ficisceris. Is in cretā isulā lōge distā

tē. Et ut fileā pelagi fastidia que pedestris fmo nō
eq̄t: & que nemo nisi expt⁹ itelligit: Ipsa itineris lō-
gitudō ps est vna difficultatus: q̄ q̄ terris t̄m iter
pegrin⁹ ageres nō bellator. Insulā magnā: immo
post trinacriā isularū maximā n̄i maris insulaz fa-
mosam potētēq;: cētū quondā urbib⁹ bitatā: ubi re-
gia Iouis ac sepulchrū fuit: & minoraur⁹ horribilis
& iextricabilis laberinth⁹. Nulla nisi fallor ex no-
stris isula tāto spatio a cōtinēti scitūgīf. vndiq; ua-
stū mare atq; ipoortuosa sunt littora. Intro: sus ac-
cole v̄spelles callidi fallaces: neq; ap̄d̄ poetas t̄m
ueteres latinorū & grecorum: sed apud ip̄m apl̄m
Paulū semp̄ mēdaces bitū: male bestie: pigri uen-
tris. Ad oia inq; nisi ad fallēdū ibertes: ad id vnū
solliciti atq; isones. Lū h̄is igit̄ tibi futura res ē:
qb⁹ nō fraus extranea: nō scelus isolitū. Nullū neg-
tie nouū gen⁹: sed trita oia & frequētib⁹ actib⁹ & lō-
ga p̄suetudine in habitū p̄dē v̄sa. qd̄ nō ultimū po-
suerim cōscia scelerū: & desp̄tione ultima supra so-
litū irritata. Quid q; magna ps isule mōtuosa / ne-
morosa / iaquosa est: Rura squalida: rigida: hispi-
da: ihospita: passus iuij: dubij: pplexi: & isidijs op-
portuni. Siq; qd̄ abhominor: sed nihil a bellorum
succesib⁹ alienū cogito. Sigd̄ inq; incideret aduer-
su: & recept⁹ nulli: & adit⁹ ipediti: & scopulosa repa-
gula: & aq̄tice cōpedes: & carcer equore⁹. Que cū
ita sint sic gl̄ie tue gratulor: ut cōpatiar labori. Sic
victoriā meditor: ne discriminū obliuiscar. Nec sū
nesci⁹ t̄m ab initio rerū nihil clarū: nihil altus: nihil
memorable sine labore aut piclo gestū eē. C̄ Ma-
gnā mihi p̄rerea spem tribuit spectata in dubijs v̄-
tus tua: multoq; maximā ipsa cui⁹ p̄fiteris patro-
cinitū iustitia: q̄q; illā nō deseret celestis fauor. Pu-
gnat enī p̄tra ibertā idustria. cōtra sup̄stitionē reli-
gio. cōtra mēdaciū vitas. cōtra p̄fidia fides. cōtra
scelus inocētia. cōtra scuitā clemētia. cōtra metus
spes. cōtra cecitatē puidētia. p̄tra demētiam sana-
mēs. p̄tra lesam cōsciam b̄nī sibi cōscia pectora. cō-
tra iniḡsimos fures eq̄ssimi iudices. cōtra fugiti-
uos seruos seq̄ces d̄ni atq; ultores. In tā igit̄ ineq̄-
li certamine vix armis opus eē crediderim. flagra
sufficiēt. h̄is enī olim in scythia p̄tra rebellātes ser-
uos usos d̄nos p̄moq; ipetu victoriā cōsecutos cō-
stat. C̄ In hoc t̄m bellū p̄fecturo: tibi forsā alij eq̄s
& phaleras. Alij enses & galeas. alij arch⁹ & pha-
retas obtulerint. Mihi ista nō sunt. v̄nī cū apl̄orū
p̄ncipe qd̄ h̄eo hoc tibi do. In nomie Jesu surge &
ambula. Surge inq; magno aio. ambula maturo
cōsilio. cuiq; te ducē sibi oēs elegerint: tu tibi deus
ducē: celestesq; angelos uerilliferos elige. Nepe
ab aduerso iserni stabūt angeli p̄ditionis huius ac
rebellionis artifices. sed cōgressus hostiū eoz a q-
bus celo pulsi sunt & ultricis arma iustitie nō latu-
ri. Leterū ne itētū reb⁹ aiū v̄bis nō necijs & ex-
hortationib⁹ occupē: vnū hoc admonuisse suffece-
rit. Fac ut soles. exēplis p̄p̄ijs utē. Quid in s̄tib⁹
egeris / recordare: teip̄m imitādū tibi offero. Ute-
re & exēplis illustriū antiquoz / qb⁹ abūdātē uel te
lectio fecerit uel audir⁹. Et memēto hāc ipsam ad-
quā tu oppugnādā p̄gis isulā: dū ditior olim esse:
multoq; potētior a Metello qui ob id cretic⁹ dicit⁹
est: facili domitam scursu: tibiq; utinā reseruatam Metel-
euctū filij: silē sit cognomē: & hec hacten⁹. C̄ Ad id
uenio qd̄ ex me qui magna nequico: q̄si amici isopij
fidele subsidiū: siue aliqd̄ bellicū munus accipies

immo eadem nō ex me sed ex Marco Tullio: qui p̄mus hoc dixit. Quod si nouum audis puto delectabere. Sin z tu idem olim senseras: gaudebis ingenium tuum sp̄ote sua in maximi hominis sententiam incidisse. Fieri autēz pōt immo fieri aliter vir potest: ut quod dicam tibi per te notū sit. Quo modo enī tātus dur que ad ducē ptineāt ignoraret. Verū id neq; a Tullio neq; ab alio dictū scias: p̄cipue cū hoc ipm tulliane factū se loco quodā secretiore recōditū sit. Qd si ita est: qd tue huic notitie accessurū sit si queris. Multū sane. Nā dū nob ali qd rōne uel exp̄ientia duce psuasimus sed nō plene sed ex ispatō viri cuiuspiā illustris auctas accedat efficit: ut qd erat opinioiā scia certa sit: z circū p̄cordia serpe solitū medullis isideat. Qd si forsā z hoc ita se hēre z a Tullio dictū eē cognouerās. eḡ me tū auribus audies: ab illo dictū latiuscule disse rētē. C De te enī dictū est. Deq; alijs sūmis z excellētib; belloꝝ ducibus: quos cois usu f̄monis ipe ratores appellabāt. Ego inq; sic existimo. In sūmo impatore q̄tuor has res iē oportē. Sciam rei militaris: v̄tutē au c̄tē felicitatē. Ex hijs vides inclite vir et si nihil addidero: que tibi ad iplēdū p̄fessiois tue debitū necia sint. Quoz alia itēione ai z diligentia querunt. Alia vō nisi celitus data sint nullo vnq; studio queri p̄nt. Nec ex ordine p̄seqr ut quodā mō sicut ait Anneus Seneca speculi vice fūgar z te tibi ostēdā. utq; hec tibi plene oīa gaudeas ob tigiſe. uel sigd fortasse qd nō suspicor. nūc etiā de eē tibi senseris: qd per hoīem possibile sit ipleri generoso nixu assurgas. z in eā rē nisi respuis hoc uti ualeas exēplari. Neq; enī clarius sigs est latēs in re qlibet defectus q̄ exacta p̄tū enūtiōe atq; examinatione cognoscit. Neq; vō tarde aliqd fieri putes qd utilit̄ qdq; honeste sit. Illō potius tene qm̄ qdqd male differit: peius omittit. Itaq; moꝝ emēdatio semp̄ optabilis z v̄tutis studiū usq; ad extremos anhelitus laudabile est. Sed sequoz ordines z ut possum qd pollicatus suz psoluo. C P̄ria dos igit̄ sūmi ducis est scia rei militaris. Nec ut relique artū z doctrina z exercitatione p̄cipit. utraq; m̄tipler. Nā z armoz atq; egtādi p̄tia quedam est: que in pace etiā exerceri pōt. imo in pace maxime discit. huius ut reliq̄rū fere oīum singularis iulio cesari laus est. de hijs loquoz in qbus militaria t̄m z bellica v̄sant officia: qbus neminē illo vnq; magis enituisse plurimi ac certissimi sūt auctores. Est z altior militaris disciplina que ubicūq; discat nō nisi in acie exercet. Et hec qdē ex hijs p̄mūz libris cōstat qui rei militaris apud nos apud grecos vō stratagēmaticon iscribunt. quoz aliquos me hortāte descriptos hēre uoluisti. Itemq; ex oīs historie notitia. an̄ alias romane. Nulla enī claroz taz fertilis exēploꝝ. Sepe vō aiūm tāgūt nō minus exēpla q̄ rō. Insup ex psilijs ac p̄ceptis isignitū veteranoꝝ qui multa uel legerint uel expti sint. Non est enī facilis adeo ut qdā putāt aut fortuita rei militaris ars sed multis ex regulis magno igenio lōgo qz studio collecta. q̄rū siq; negligit̄: nusq; negligentie p̄ntioꝝ pena est. Nec est disciplina siue ars illa que acriter retēta: ut Valerius ait p̄ncipatus italie romano pplō pepit: multarū urbiū magnoz regū: ualidissimarū getiū regimē largita est fauces p̄tici sinus patefecit: alpiū tauriq; mōtis puulsa claustra tradidit. Et q̄si nō dictio sed dicēdiō fessus vi-

de qd addidit ortūq; inq; e puula Romuli casa totius terraz orbis fecit columē. hec cadē que neglecta quo impiū eiusdē ppli redegerit nō vidit Valerius: nos videmus. C Et hec qdēz ars triptita est. Nepe que an̄ plū: que in plio: que ue post plū sint gerēda psiderat: seu qz victo: seu victus euaserit. Quibus sub p̄tib; q̄ multa p̄tineant̄ intelligis. Et hec oīa uel legēdo uel exp̄icēdo noscunt. S; exp̄ientia certioꝝ. lectio aut̄ ulioꝝ videt. p̄mptius est enī plurima legē: q̄ paucissima exp̄iri. vñ sit ut cuz ad exp̄icēdū vita hoīz breuis sit: ad legēdū t̄ps breue sufficiat: mō itellec̄ ac memoria suffragent: sine qb̄ lectio uel inutilis uel caduca est. Boni autēz duces vicissim z exp̄iunt z legūt z lectionē exp̄ientia cōprobāt: z exp̄ientia lectione p̄firmāt. Nullum diē itermisisse cesar tradit qn̄ quotidie legēt aliqd: aut scriberet. Itaq; qd mirabile pon̄ q̄ mutabile fateor: z in magnis itinerū difficultatib; z i medijs belloꝝ estib; libros fecit. Sane aut̄ excellētissimi qz ducū: ijdē z l̄ratissimi fuere. Nec ferme aliq; p̄cipue romanoꝝ qui ceteris oib; pro exēplo sūt: p̄ter vnū Mariū fortassis sine l̄ris fuisse repiet. Nā qbusdā tāta fuit l̄rari cōpta: ut incertum diceret ar mis ne eēt an l̄ris clariores. Qd p̄facile tibi nūc nisi lōgū eēt ostēderet. Obstrepāt ut libet z irrideant nri duces. nriq; reges ac p̄ncipes qui v̄tuti bellū ac l̄ris idixē simulatoꝝ p̄tēptu uel igenij tarditatē uel segnitic̄ suā tegūt. supeller regia atq; augusta z ornāmēta ducū erāt l̄re: eētq; hodie nisi cesariū z regū ducūq; ai deḡnassent. Quoz inbertia atq; supbia mūdus ipe deḡnauit: abijtq; post illos. Et hec quātulecūq; relige l̄rari ad plebeios ac r̄sticos deuolute nō pro ip̄sariū maieitate sed pro necessitate tempoꝝ idecēter angustq; hitāt: breui ut auguro: uoluptatū atq; delitiarū nouarū hospitū supuctū ab hijs ip̄s receptaculis excludēde. Nij nri ergo qui dicunt̄ duces q̄ ueris illis ducib; abst miles sint si illoꝝ gliaz z res gestas hoz sōno z commensationib; p̄feras p̄mptū erit aduertē: nō incorruptis mō iudicib;: sed hijs ip̄s l̄rari p̄tēptorip̄ libidiniq; cultorib; nisi p̄sus obro: p̄ne penitusq; depuduit. C Sed de hijs z sepe alias: z plura hodie dixim̄ q̄ necesse erat. Res enī: f̄mo: hitus: mores: vita: p̄ncipia: exitusq; belloꝝ. cūcta fil̄ z singula hec loquunt̄ aptissimeq; p̄nūciāt iter hos z illos rei militaris artifices qd iter sit. Tu mihi semp̄ ob hoc vnū uel maxie placuisti: q̄ iter tot decora p̄ta armis nunq; l̄ras p̄tēpsisti: z si plus ocij habuisses fieri nō dubitē: in hoc quoq; par maiorib; studuisses. Neq; t̄m sic intelligar ut philosophiaz aut poetim ducibus necessariam dicam. sed eas saltem literas quibus z p̄cepta militie z historie gesta percipiant. Que p̄fecto uel non uenient in animus uel non stabunt: nisi ea iugis lectio z tribuat z cōseruet. Nam quod tinea uestibus. quod rubigo armis: hoc litteris notitiq; rerum obliuio est. omnia inficit: consumitq; omnia: nisi sepe discutiantur frequentiq; studio detergantur. Et est ut reliquarum rerum: sic animi situs quidam interminabilis egens cure. In hac quidem militari scientia quam lectione z experientia constare diximus. quod ad primam attinet: apud grecos at̄hicus Themistocles eminet: uel Thebanus Epaminondas. Qd ad secundam vō Philopomenes Acheus. In utraq; autem Romani duces z numero z effectū om-

Seneca

Julio cesari

Valerius

Cesar

Marius

De virtute q̄ est dos ducis
 Virtus corpis
 Romani
 Externi
 Romani
 Externi
 Fortis
 Fortes romani
 Externi

nium gētiū ducibus longe antistant. C Sed ne
 dū Phormio Hannibalem : siue ut dicitur. sus mi
 nernam doceas. hijs omīssis ad virtutē uenio cui :
 Tulli^o locū p̄bet. Ea vō quo ad p̄ns p̄positum du
 plex est. vna corpis sub qua robur mēbroꝝ ac dex
 teritas ⁊ itegritas sensuū colligif. Neq̄ enī dux i
 ualidus q̄uis idē doct^o obeūdis bellicis munerib^o
 aptus hēbit bonus ille p̄silio sed nō pugne. In tha
 lamo utilioꝝ q̄ in cāpo. Que res affricani magni fi
 liū virtute ai p̄i eglē: doctrina vō etiā altiorē ibabi
 lē bello fecit. Lōtra. neq̄ p̄ualidus. si nimia corpo
 ris mole grauari repēte potit hic illic ubi res exi
 stet exhortādis militib^o ppulsādisq̄ piculis adeē
 Neq̄ rursus surdus aut cecus nel hostiū uel suoz
 statū circūspicē seu ex dissonis uocibus ⁊ clamore
 bellatū qd atq̄ ubi p̄sulto facto ue op^o sit aduertē.
 In hac pte p̄pollētis ⁊ ardētis atq̄ ipigre virtutē cla
 rū nomē hēt ex nr̄is ipse Juli^o cesar. ⁊ Papyrius
 cursor nact^o ex puicitate cognomē. Neq̄ nō ⁊ Tul
 lus hostili^o roman^o rex. ⁊ uterq̄ affrican^o ⁊ Ma
 rcius. Ex externis Pyrrh^o: Hannibal: Massimissa.
 Altera vō v̄t^o est ai. cuius qdē nota oib^o q̄ dripti
 ta distinctio. Nā ⁊ callere oportet qd agēdū nō solū
 in p̄lio p̄tra hostē. qd supior disciplina militaris im
 pleuerit. sed ubiq̄ cū oib^o. Neq̄ enī semp duces
 pugnāt: sed sepe per iducias aut casu aliquo positi
 armis cū amicis aut hostibus colloquunt. ubi falli
 seu agreste uel iēptū log aliqd turpe est. Enimvero
 id seu natia. comitas affabilitasq̄ p̄stabit. In qua
 p̄m^o oium affrican^o maior fuerit. Inde Augustus.
 Uespasian^o multiq̄ alij. Seu altior prudētia. ubi
 ex nr̄is Numa Popili^o rex romanus. ⁊ Fabi^o ma
 ximus. ⁊ Latones duo clari sūt. Adde hijs Mar
 cū aureliū. Antoniuū lōge sapiētissimū. cui dico qui
 phiciū maluit q̄ cesareū cognomē. C Ex alienige
 nis Liri ambo. penus Hannibal. Pōtū mitridates
 Et hec quoq̄ v̄t^o trifida est. Sigdē ⁊ meminit ⁊ di
 scernit ⁊ p̄uidet. tresq̄ oculos in totidē tpa mira
 rerū distatū cōnexionē defigit. C Sequit fortitu
 do. docēs mortē sp̄nē: tribilia nō timē. de hac pau
 ca dicturus sū. Nulli enī ignota est: ⁊ hāc vnā mē
 ti ductū p̄p̄riā militarēq̄ virtutē opinant cura sit oi
 um. sed in bello clarior iter mortes ac vulnera. Du
 ius p̄tutis añ alias iuictū hitaculū Roma fuit. p̄
 rimū lacedemon ⁊ carthago. hic ex nr̄is occurrūt.
 Julius cesar sepe dict^o dicēdusq̄. Scipiones duo.
 hij qui per insidias in hispania cecidē. Affricani to
 tidē. Pauli duo. macedonicus ⁊ cānēsis. Claudi^o
 Marcellus. Claudius Nero. Lyberius gracch^o.
 Satus marius. drusus. ⁊ germanic^o cesares. Lit^o
 ac Traian^o p̄ncipes. Ex uetustissimis vō p̄mus ac
 tertius romani reges. Neq̄ non ex equestri ordine.
 Horatius cocles. Lucius dentat^o. Marcus sergi
 us. Marcus sceua. inuābilesq̄ alij. Facilius enim
 celi stellas ⁊ arenas maris q̄ romane urbis viros
 fortes enūes. C Externi vō lacedemonius Leonī
 das. atheniēsis Milciades. Sup̄q̄ notatū par vi
 roz fortū Themiocles atq̄ Epaminūdas. Et ex
 antigoribus liber Hercules. Thesens. Achilles.
 Hector. Lydeus. Diomedes. Ayax. ⁊ ut Maroni
 placeā Eneas. oēs q̄ multū debētes uatib^o vm
 bras Lordubēsis uates ait. Hannibal q̄. Senitor
 q̄ Hamilcar. ⁊ germanus Masdrubal. Alexander
 macedo. ⁊ huius q̄ genitor Philippus. ⁊ auūcu
 lus Alexander epiresis ⁊ Pyrrhus. Ipse ēt epirota

rū rex de quo sup̄ diximus. Hebreoz isup aliquot
 ⁊ in p̄mis David: Josue: ⁊ Judas: quoz bellice v̄
 tuti ita dinitas aderat: ut decerpi nescio: qd hūane
 glie videret. Nec me fallit: q̄uis eā Aristoteles ip
 se p̄tulerit: q̄busdā t̄m videri posse phiciū me virtutē
 deseruisse ordinē fortitudinē iustitie p̄ferēdo. Mi
 litarē tenui p̄z quē lōge p̄fulgida virtus fortitudo cē
 set. C Vere aut nō minus ducū p̄p̄ria iustitia est:
 que suare nō amicis nō sed hostibus fidē docet.
 Sūt eteni que licē sibi extimēt p̄ p̄bas ⁊ nepbas ho
 stē fallē Virḡ freti. ubi ait. dolus an virtus q̄ in ho
 ste regrat. Qd ip̄z ibi nō poete grauissimū: s̄ passio
 nati adolescētis ore dī. Alij in hostē p̄udentissimi
 duces atq̄ acerrimi siue in socios federatos: siue i
 sbditos iniurijs ac rapinis hostilr debachant. Qd
 malū ⁊ antiquū ⁊ modernū est: seu illa ignauia est
 ducū: seu insolētia militū auaritieq̄ rabies. utraq̄
 snia militatū: ducūq̄ ais extirpada est: ut hostib^o
 fuet fides: amicis hūanitas: utrisq̄ iustitia. ut ⁊ il
 lis nisi fuato decore nō noceas: ⁊ hijs nullo peni
 tus noceas mō. Nā qd turpius aut qd usq̄ scelera
 tius q̄ nocē hijs quoz tutele ac p̄sidio euocat^o sis
 ⁊ de custode raptorē: ⁊ de cane quodāmō lupū fie
 ri. Quis glie p̄ma in pte clarissimi h̄itur Fabri
 cius ⁊ Lamillus ⁊ Regulus: quoz p̄mi duo cum
 possent dolo vincē noluerūt: tertius ne aut dāno
 sus eēt p̄ue: aut infidus hosti crudelissime mori ele
 git. Interq̄ hosti p̄stite fidei fuatores haud p̄tereū
 dus est Lassiū. In altera autē hij sūt q̄bus modicū
 fuit suoz ab iniurijs abstinē nisi ultro pro eis etiaz
 morirent. Ex hijs rome Lurtius ⁊ duo Decij. ad
 dit ⁊ tertiu Licero: sed ille historicis videt ignoti
 or. Athenis aut Codrus. carthagine Phileni fres
 sese añ alios offerūt. Quoz p̄mus ut terrorē publi
 cū sedaret. Scōi ut victoriā quererēt labatēq̄ aci
 em firmarēt. tertius ut p̄iam istātū excidio eriperet.
 q̄rti ut fines p̄ios progarēt ad mortē uolūtariam
 sūt. p̄fecti: ⁊ ut ciuibus suis h̄n eēt ip̄si nō eē uolue
 rūt. In utraq̄ vō magnus Pōpeius. Et si ad hūc
 vnū Licero oēs bellicas laudes ⁊ quētūq̄ de hijs
 q̄bus egēt duces ut sūmi sint aut diximus aut di
 cturi sumus: cumulatissime p̄ferat iure id qdē me
 ritoz. sed si cuiq̄ maxie suū. attribuit: uere p̄p̄a pō
 pei magni laus est bellica iustitia fil: ⁊ cognita iter
 victorias ac triūphos p̄tinētia. Que ad eā de qua
 hic dicē aggrediar virtutē referēda est si vnū qd nūc
 etiā ad iustitiā spectat adiecero eē h̄ssicētā ac liba
 litatē pulcherrimas ducū uesteoz q̄bus idecora plī
 ma regi possunt. hac Julius cesar p̄it cūctos in glia
 Neq̄ enī q̄s si Seneca v̄ba memorit suo. libali^o
 victoria n̄sus est: ex q̄ nihil sibi vidēcauit p̄ter dispē
 sādī p̄tātē. Apd̄ exteros Alexander p̄mū locū tenet
 ut greci uolūt: neq̄ nr̄i obstāt. C Quarta nūc mi
 bi sup̄est modestia: quā tēperatiā uocat: cui adia
 cet ipsa de qua mō dicebā p̄tinētia: sine q̄ nō dicas
 dur: s̄ nec vir gdez bonus vnq̄ fuit. Quia vō nūc
 mihi de ducib^o p̄mo est. qd oro pitia. Quid mag
 nimitas. Quid ue alie impatorie oēs artes p̄fue
 rint. si auaritie: si libidis aut gule impio dux victus
 abiecto freno: quo exercitū regebat seq̄ suasq̄ legi
 ones p̄cipitet ⁊ in pestē trabat: Quo sepe multi cū
 oibus copijs p̄iere. C Nec igit singularis ⁊ p̄p̄a v̄
 tus est Pōpei. in q̄ si imitari illū collega eius Tras
 sus uoluiset: nunq̄ ipse cū filio: ⁊ cū tata ruina im
 perij cecidisset. P̄obāt hāc romani ducis p̄tinētia

Virḡ

Fidesi
romani

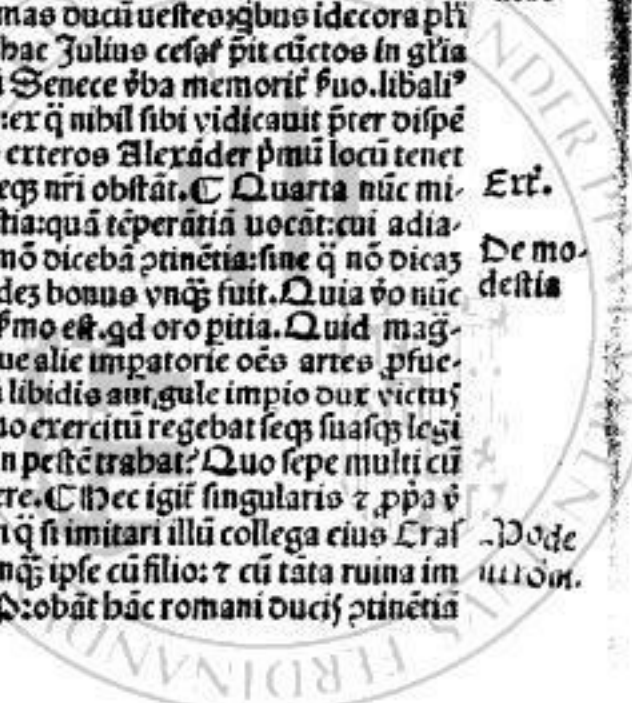
Externi

Rōani

Libera
litas

Ext.
De mo
destia

Mode
uudon.

atq; modestiā tēplū hierosolyme opulētissimū. sed ab hoc itactū duce ab alio spoliatū. Probāt et alia multa quoz pō in v̄bis Liceronis appet: que mori sērā. Est quoq; v̄t̄ hec eadē multoz ppria. sed an̄ alios africani superioris cui⁹ florētissima etate p̄spi maq; fortuna. Que duo in p̄mis et hinc de qua loqmur: et cūctis v̄tutib⁹ aduersant: magna sunt p̄tinentie et pudicitie argumēta. C̄ Accedit hīs māfuetudo quedā et suauitas facilitasq; ai. In qua africa nus idē et Julius cesar excellūt. hac ad p̄ciliādos hoium aios nihil efficacī. Est huic p̄mis eq̄litas quedā familiaritasq; cū exercitu. Que res marie milites amātissimos ducū facit. In qua nor⁹ Valerius coru⁹ et Marcus ex nr̄is. Ex externis Hannibal. Et hec qdē artes beniuolētis et amore sic hīs abiecte seueritas atq; impietas exercitū ac subiectos metu frenāt. Quib⁹ artib⁹ Marcus curius. et Quinti⁹ cincinat⁹. et Papyri⁹ cursor. et Fabius maxim⁹ notissimi. S; nullus ea in re Junio bruto Manlioq; par torqto. Quoz p̄mū publice libertatis amor impulit ut pprios filios a se depulse tyrānidi fauctes seruilis v̄gis cesos securiq; p̄cussos ad mortē ageret. Scdm̄ v̄o castrens discipline studiū coegit ut p̄clare idolis adolefcētē filiū q; iniussu ei⁹ in hostē pugnasset ilico iuberet occidi: q;uis et vnicū et victorē. Addit huic seuerissimi facti comes: Posthum⁹ tybur̄. Luius ego ne p̄termisisse potius q̄ ut asseruisse rē tātā videar mētionē fecerim. Apud quosdā enī scriptoz certa res. ap̄ alios facti ei⁹ in ambiguo fama est. C̄ Hīs tā multis et patiētia iūgit eaq; multiplex. hec dolores corpis eq̄ nimit̄ p̄fert. Illa q̄st̄ qdā vuln⁹ aurii atq; ai cōtumelias fert v̄boz. utraq; ducib⁹ et militarib⁹ vis accōmoda. Prima qdē fortitudinē. sc̄da v̄o ciuilitatē respicit atq; modestiā ipsam: de qua p̄mo est. In p̄ma Mutius et Mari⁹ et ipse Pōpei⁹ claribent. et Attili⁹ qdā Lefaris miles massilie spectatus et Marc⁹ sergi⁹: cū eisdē qb⁹ sup̄ comitib⁹. Ex externis v̄o Linigerus atheniēsis grecis historijs celebrat⁹ est. In altera v̄o romani impatores Julius et August⁹ ex nr̄is. Ex externis Philipp⁹ et Antigō macedonū reges. et P̄sistrat⁹ atheniēsiū tyrān⁹. Deniq; nr̄os atq; exteros magn⁹ ipse Pompeius oēs supat. C̄ Quo admoneor: ut ex libro qdē ei⁹ laudib⁹ script⁹ est: ac de impatoz seu ducum p̄tinentia. Deq; hīs q̄tuor: que in duce regim⁹ Liceronis v̄ba paulo an̄ p̄missa subscribā: que tibi n̄l usui vel delectationi fore p̄sido. Neq; enī inq; ille sunt sole v̄tutes impatorie: que vulgo existimant. labor in negocijs: fortitudo in piculis: industria in agēdo: celeritas in p̄ficiēdo: cōsiliū in p̄uidēdo. Et post hec. Nō enī inq; bellādū v̄t̄ solū in sūmo ac p̄fecto impatore querēda est. sed multe sūt artes eximie huic administrare comitesq; v̄tutis. Ac p̄mū quāta inocētia debēt eē impatores: quāta deide oibus in reb⁹ tēperātia: quāta fide: quāta facilitate: quanto igenio: quāta humanitate. Nec lōge post p̄pter hāc anaritiā inq; impatoz: quātas calamitates q̄cūq; v̄tū sit nr̄i exercit⁹ ferāt: q̄s ignorat. In nera que per hosce annos in italia per agros atq; oppida ciuū romanoz nr̄i impatores fecerūt: recordamini. t̄n̄ facili⁹ statueris qd apud exteras nationes fieri existimetis. utrū plures arbitramini per hosce annos militū nr̄oz armis hostiū urbes: an bybernis socioz ciuitates eē deletas. Neq; enī pōt exer

citū is p̄tinē impator qui seipm̄ nō p̄tinet. Neq; se uer⁹ eē in iudicādo: qui alios in se seueros eē iudices nō vult. Quib⁹ dictis ad Pōpeij laudes v̄sus. Et miramur inq; hūc hoiez tātū excellē ceteris: cuius legiones sic in asiā puenerūt ut nō mō man⁹ tāti exercit⁹: sed ne uestigiū qdē cuiq; pacato nocuisse dicat. Jā v̄o quēadmodū milites bibernēt quoti die f̄mones ac lre p̄ferunt. Nō mō ut sūptū faciat in militē: nemini vis affert. sed ne cupicti qdē cuiq; p̄mittit. byemis enim nō auaritie p̄fugiū: maiores nr̄i in socioz atq; amicoz tectis eē uoluerunt. Age v̄o ceteris in reb⁹ q̄lis sit tēperātia p̄siderate. v̄n̄ illā tātā celeritatē et tā incredibilē cursū iuctū putatis. Nō enī illū erimia vis remigū aut ars iaudita quedā gubnādi aut v̄tū aliq; noui tā celeriter in ultimās terras ptulerūt. sed hec res que ceteros remorari solēt nō retardarūt. Nō auaritia ab istituto cursu ad p̄dā aliquā deuocat. nō libido ad uolūtātē. Nō amenitas ad delectationē. non nobilitas urbis ad cognitionē. Nō deniq; labor: ipse ad getē Postremo signa et tabulas ceteraq; ornāmēta grecoz oppidoz: que ceteri tollēda eē arbitrant̄ ea si bi ille ne visenda qdē existimauit. Itaq; oēs qdem nūc in his locis Hnēū pōpeij sicut aliquem nō ex hac urbe missus: sed de celo delapsus inuent⁹. Nūc deniq; icipiūt credē fuisse hoies romanos hac q̄ndā abstinentia: Q̄ oiaz nationib⁹ exteris incredibile ac falso memorie p̄ditum videbat. Nūc impij nr̄i splēdor illis gētib⁹ lucet. Nūc itelligūt nō sine causa maiores suos t̄n̄ cū hac tēperātia magrat⁹ hēbamus fuisse pp̄lo romano q̄s impare alijs maluisse. Jā v̄o ita faciles adit⁹ ad eū puatoz. ita libere que rimonie de alioz iniurijs eē dicunt: ut is qui dignitate p̄ncipib⁹ excellit: facilitate ifimis par eē videtur. Jā quātū p̄silio: quātū dicēdi grauitate et copia ualeat. in quo ipso iest quedā dignitas impatoris uos grites hoc ipso in loco sepe cognoscitis. Fidez v̄o ei⁹ iter socios quātā extimari putatis: quaz hostes oium gētū scissimā iudicarint. humanitate iā tāta est: ut difficile dictu sit: utrū hostes magis v̄tutē ei⁹ pugnātes timuerint an māfuetudinē victi dēlexerint. C̄ Nacten⁹ Licero cui⁹ hāc tātā v̄boz cōgeritē eplē per seipsam fesse iā licet atq; onuste sciēs sup̄imposui q; nescio an usq; alibi de bonis duens morib⁹ p̄tinentia: humanitate: facilitate clarius scriptū sit. Quib⁹ est nūc fortasse nō egeas eo q; nō p̄ agros socioz: sed per apta maria iter actur⁹ es atq; exercitū classib⁹ traiecur⁹: cūq; ad isulā pueneris sociale nihil sed hostilia oia repturus: uti hīs t̄n̄ loco ac tpe alio licebit. q̄n̄ fidē quolibet ad bellum ut video nat⁹ es. C̄ Tertū restat auctas que ex p̄dictis maxie nascit. Augēt aut̄ fama nois et opiniōe hoies de ducū v̄tutib⁹ ac p̄spirate p̄cepta. Nō nihil et forma corpis p̄fert nō mūditijs culta: ut ait Lini⁹. sed virilis et uere militaris. Insup et nobilitas sanguis et castrēns eloquētia quo in ḡne Julij cesar african⁹ maior et Pōpeius magn⁹ opinatissime hēnt. Quoz tāta fuit auctas: eaq; sub illis militū fiducia ut nō se ad p̄liū ac discrimē: sed ad victoriā et ad p̄dā duci crederēt: Quo nihil unū ad uotiuos ac p̄spos belli euer⁹: quos in p̄riū v̄tū solē fiducia bellatoz ex leuitate aut ibertia ducuz orta sepe comprū est. hoz certe triū is quem p̄mum posuit: tam disertus fuit ut non modo militari facundia cunctos duces vicerit sed forē etiaz summos

Māfueudo

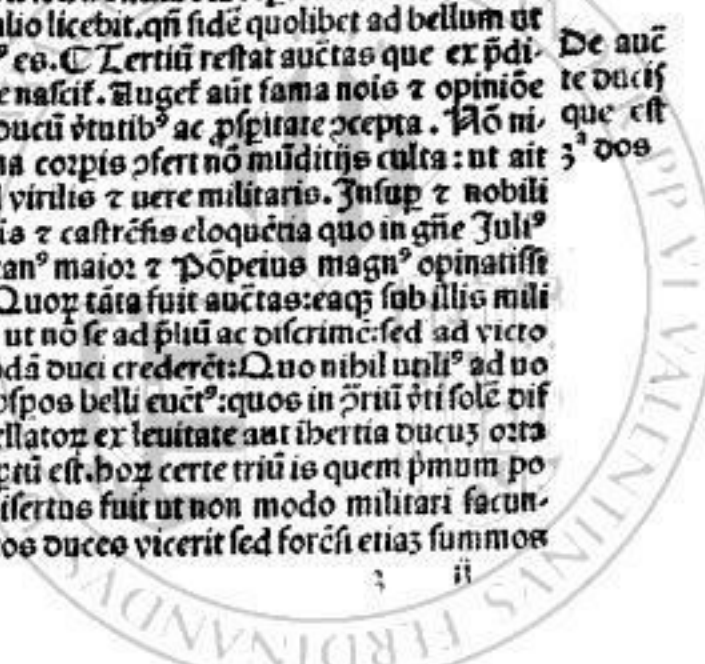
Externi

Rōani

De patiētia

Rōani

Externi

Rōani
Externiv̄tutes
ipatoieDe auctas
te ducis
que est
3° dos

equerit oratores. Scdus aucti quā seu vt illi seu nā peperat ifinitū qddā addidit arte mirabili: neq; negare vnq; diuine stirpis neq; asserere ne opiones pectorib; ciuiū de se herētē uel mēdacio pcuteret: uel uitate puelleret: sed filētio cōfirmaret. Morib; q; qbusdā singularib; pter sup; hoīuz modum se creta ac solitaria in tēplis mora: z certissima in du bijs futurarū ut pntiū rerū spe: q; deoz quotidiana nis alloquijs pmissisq; celestib;. secut; in hoc Au mā romanū regē: z Dioem gnōtū: nisi q; qd illi i pace meditati fuerāt hic ad bella puertit. Quar tū atq; ultimū felicitas nō solū in militia sed in ui ta est. Nepe huc oia referunt. hāc vō nec dare sibi q; pōt: nec augē diuinū plane mun;: sed ita duci neciū ut q; reliqs affluat: si hoc vnū desit: nemo ifelicē ducē: doctū lz ac strenuū eligēdū cēfeat. Nā ut felicitatē fiducia: sic ifelicitatē ducū sequit mili tū pauor: quo nil ppi; exilio est. In hac qdē lon ge eminet pximi tres ex nr̄is. Ita dico nisi ultim; uite q; felicitatis plusculū hūisset. Itē Africanus minor z Lamillus z Tit; z Traian; z Theodo si;. Silla et z Mari; z Uetidi; bassus: vir for; hu millime lz fortune mirabilis: cui uictoriā de Par this incredibilē crassorūq; uindictā fata pcesserint. oēs tñ ut fama fert Metellus ille felix dicit; supgre dit. Et si iuxta sniam uera pfide foditērius: nullus hic felix sit: sed de felicitate bellica logmur: z felicē ducē dicim; uincē solitū: ifuetū uinci: ppitia in cā pis exigis: domi lz aspior: sit fortuna. Atq; ita ides felix dux: uirq; ifelix dicit; poterit. In hoc nūo ex ex ternis Alexander est macedo: z Lyr; rex pfar; nisi i scythiā prexisset: z carthaginēsiū dux Hannibal. si aut Nabarbali credidisset: aut paulo maturi; obi fset. Neq; hinc Karolus magn; excludit qui ultri mus tpe haud idignās ultimū ep̄le locū fuet. Li bi: nil hoz defuisse baten; z fama loquit;: z res p bat: ne ue sūmis in casibus desit pcor cupio: z spo. vnū hēs q; pter duos tñ hīs oib; defuit Lhim re gē. Jiā felix uictorq; regredē z dei amorē z glo riā immortalē z illi; magne reipublice fauorē ppetu um tibi ac tuis fide erimia atq; idustria pmerere. Et uale memor; mei. Patavi kalend. april.

Ad eundē gratulatio uelocis incruenteq; victo rie.

Epistola. II.

Ene hēt: nō semp qd uerebar: sed interdus qd spabā accidit. uicisti eni: qd q; est opti mū icrueta uictoria est. Nulla tāta pspitas belli est: que nō nimio emi possit. hec nullo sanguie emptā est. nec minoris ideo: lz maioris est p̄cij. Ar matā p̄ma pugne in frōte iustitiā fuisse crediderim qua p̄specta cecidē ai hostiles: z p̄cie cuspide iniu sta acies fusa est. Alioqn: quo mō tot armati uiri so lo visu territi terga utissent? Erāt it; in illoz p̄cordi is ex memoria scelerū diffidētia z met;. Magnas ptes in castris hostiū hēbatis. Poterat quorūdas fortasse iudicio uictoria clarioz uideri: si multo cru ore rutilatioz fuisset. At me hercle nec felicioz utili orq; reipublice nec tibi gl̄iosioz nec mirabilioz in se ipsa. Nulla est eni tā instructa acies que nō in cursu rapido atq; imp̄ssione p̄ualida z obstinatis i mor tē aīs uinci queat. Sine ferro z sanguie uincē: ea demū uictoria uera est que hostē subigit: ciuē puat Nō est in lucro ponēda multoz morte ciuiū parra mors hostiū. Scitum est illud icliti ducis malle se vnū ciuē puare q; mille hostes occidē. Nepe hosti

De felicitate q̄ est ultima dos

Ueravi ctoria ē sine san guine z ferro

aut uict;: aut placat; in amicitia trahi pōt: at pem pr; ad uitā ciuis retrahi nō pōt. Ego qdē multa cir cūspiciēs z amātis more multa metuēs: te in arma pficiscētē multa monuerā. uictoriā certe spans: lz neq; tā facilē: neq; tā celerē. Itaq; nō min; mibi ne uocij supesse p̄sagiebā: neq; pauciora post uictoriā uel in bello scribe da mibi q; añ belli p̄ncipiū opina bar. Siā hēo cretēsiū cōscie: ac pauori qui me lz labore liberāt. Ex oib; egdē que tūc scripsi: vnū tibi p̄cipuū decerpisti ut cū Metello de uincendi celeritate p̄tēderes. Et hostes bello igi; z Metel lū uelocitate supasti. Qd ad te attinet romano mo re: z romano certe aio in bellū ibas: parus. s. ut ait Licero aut uincē aut mori. Lōtra. Illi aut te cōspe cto idigenarū more caprearū cita formidine: circū ucti magniq; met; telo saucij atq; p̄fixi q; ad dicta niū notā sibi z uulnerib; salutarē herbā ad victo ris miam pfugerūt. Sic tui fama nois: sic notissi ma Uenetoz vt; ac potētia: nec min; nota clemen tia: bellū graue mira facilitate pfecit. Ceterū ut p̄spa z p̄na cūcta cū hostib;: sic cū iprobis p̄fidis q; militib; difficultatis ac piculi plurimū fuit. Qui cupiditate atq; inuidia excecati nō exercitū mō ad rebellionē v̄bis accedē sed te quoq; suū ducē sub q; tā feliciter militassent: ferro aggredi ausi erant: ne qñ for; itā uicisse te sine piculo gliari posses. Quē tu motū magnis etiā ducib; p̄fecto terribilem ma gnis te maiorē p̄bās multa utate atq; p̄stātia cō p̄ressisti: puateq; dissimulatoz iniurie lesam repu. ult; es iusto supplicio paucoz gete ilico reb; reddi ta: z exercitū ad obsequium reuocato. In hoc quoq; magnifice ut in multis incōparables illos duces. africanū maiorē ac Juliū Cesarē imitat;. Itaq; cū oia z si magna atq; memorabilia: breuia tñ at q; uelocia fuerint. Nō est equū scripturā reb; ip̄sis de qb; terif lōgiorē eē. Sicut aut multū scribē ne cesse nō fuit: sic debitū uisum est hinc tue ututi hic fortune publice gratulari: teq; cū uictoria redeūtē letis ac triūphalib; v̄bis exape. C Salue igi; me telle cretice. seu tu nr̄ Scipio ueronēsis fuator ci uiū: uictor hostiū: punitor fontiu; militie restaura tor. Tu nobis uictoriā sine sanguine gl̄iosam. Tu exercitū sine lite reducis icolumē. Tu rei bellice su as leges. tu captis ciuib; libtatē. tu p̄ie pacē z p̄ dita regna restituis. Quib; meritis z si p̄dē lauree ciuiceq; dec; obsoluerit corone: z si niuei cornipe des atq; aurei curr;: z capitolia sūma defuerint: p̄ mia antiq; uictorib;: ututē tñ amātū in aīs quo nul lū augusti; tbeatrū: nulla p̄sus arx celsior gl̄iosis sine triūphabis. Vale teq; q; primuz tuoz oculis exoptatum refer. Uenetijs. iij. idus Junias.

Ad Petrum Bononiensem rhetorem. de uictoria Uenetorum.

Epistola. III.

L si p̄ns aio corpe primus: pene aures strepitu plausūq; pene oculis sumū pulue rēq; haurias ludoz. Et sigd; notitie defue rit nocte dieq; cōmeatiū uiua uox suppleat. credo tñ te cupide meis lris p̄cepturū que cupidinis spe ctaturus fueris: nisi hāc tibi pulcherrimā uolupta tē mor; corpis inuidisset. Nā qd oro te pulchrius: siue qd iusti; spectaculū fingi pōt: q; iustissimā ciui tatē nō de uicinoz iniurijs: nō de simultatib; ciuiū aut rapinis ut reliqs: lz de sola iustitia gaudētē cer nē? Augustissima Uenetoz urbs: Que vna hodie libtatē ac pacis z iustitie dom; est vnū bonoz refu-

Uocat luchinū de v̄me scrip̄tes v̄onēsi

Land. at urbē uenicia ram

gū. vn^o port^o que bñ vinē cupiētū tyrānicis vndi
q̄ ac bellicis tēpstantib⁹ q̄sse rates petāt. Urbs au
ri diues sed ditior fame: potēs opib⁹ sed v̄tute po
tētior: solidis fundata marmorib⁹: sed solidiore eti
am fundamēto civilis p̄cordie stabilita: falsis cicta
fluctib⁹ sed falsiorib⁹ tuta p̄siltis. Nolis credas de
recepta crete isula que vetustate nois igēs lz tñ in
gētib⁹ ais pua res est: z pua p̄ter v̄tutes oia q̄uis
maxima videant: sed de euctu qlē eē decuit hoc est
nō de sua sed de iustitie victoria gl̄ief ac gaudeat.
Nā qd magnū viris fortib⁹ hac potētia z hoc du
ce atq̄ hīs terra mariq̄ militie magris vicisse in
bermes greculos z neqtia fugitiuā: Magnus est
q̄ nra etiā nūc etate tā cito fortitudini fraus cedit
z v̄tutib⁹ vitia succūbūt: q̄q̄ nūc etiā deus curat
atq̄ aspicit res humanas. Ego dñs ingt z nō mu
tor. Et rursus. Ego ingt sum qui sum. Nō eēt autē
vere ac plane siqua ei mutatio iēēt. qd̄ fuit idipsuz
est neq̄ a casu hoc illi nomē tribuit p̄salmista. Qd̄
isup fuit. qd̄q̄ est idipm erit semp. imo qdē neq̄ fu
it: neq̄ erit illi pp̄rie p̄uenit: sed est tñ sili mō z qd̄
scituit scit: qd̄ voluit vult: qd̄ potuit pōt. Id̄ sicui vn
q̄ dubiū fuisset: eo q̄ uel culpīs hoimū manifestis
uel occulto dei iudicio negligi q̄nq̄ mortalia visa
eēnt. ecce ut nup̄ incruēte facilisq̄ victorie mira ce
leritas declarauit. Que tāta fuit ut p̄fectū anteq̄
ceptū bellū: qd̄ de ilijs olim rome: nūc de cretētib⁹
Uenetijs audiret. hinc ergo gaudiū hinc triūph⁹.
C Lōgū neq̄ occupati atq̄ humilis stili est: totaz
sacre seriē letitie v̄bis amplecti. Rerū sūmā accipe
cū ad duo nonas Junij anni huius millesimi trece
tesimi sexagesimiq̄rti hora ferme diei sexta sorte
ad fenestrā starē. maria alta p̄spectās: eētq̄ vna fr̄
olim meus: nūc p̄ amātissim⁹ patracēsis archiep̄s
qui autūni p̄ncipio ad sedē pp̄riā trāsiturus pp̄ im
motā fortune fauoribus caritates: hic in domo sua
que mea dī hac agit estatē. subito lōgarū vna nauī
um q̄s galeas uocat: ramis circūfulta frōdētibus:
port⁹ ostia remis subit iopino. p̄spectu nrm colloq̄
um iterrūpēs. Illicet auguriū cepim⁹ leti aliqd̄ ru
moris illā uehē: sic tōsis nada frāgebāt uelis nau
te alacres: z frondib⁹ coronati iuuenes leto vultu
uerillisq̄ sup̄ v̄tricē agitatio ē pra ipsa victricē sed
ad huc ignarā rei p̄iam salutabāt. Jā pegrine na
uis aduētū signo dato sūme turrīs excubito: nūci
arat. Itaq̄ nulli⁹ impio sed noscēdi desiderio ad lit
tus e tota urbe p̄cursum erat. Cū vō iā pp̄ior facta
z subiecta oculis res eēt aduertim⁹ signa hostium
de puppe p̄dētia: nihilq̄ tam dubij sup̄arat: qn̄ vi
ctorie nūcia nauis eēt. Necdū n̄ bellū: sed p̄lij cu
suspiā: aut capte urbis alicui⁹ victoriā spabamus.
neq̄ qd̄ erat capiebāt ai. At ubi in terrā egressi nū
cij v̄ba in p̄silio fecē: supra spem sup̄q̄ fidē leta oia
Victi enī cesi/ capti/ z fugati hostes: ciues vinculis
eruti: urbes ad obsequium reuerse: reipositū crete in
gū. posita arma victritia. pactum deniq̄ sine cede
bellū: z pax p̄ta cū gl̄ia. C Quib⁹ cognis̄ dur Lau
rētius vere celsus vir nisi me forsitan amor fallit z
magnitudine ai z suauitate mox z v̄tutū studio su
perq̄ oia singulari pietate atq̄ amore p̄ie memo
rādus: sciēs nil rite nilq̄ feliciter fieri nisi sūptū fue
rit a religione p̄ncipiū: in laudes dei z gr̄arū actio
nes toto cū populo se p̄uertit. perq̄ urbē oēm: sed
p̄spectus in basilica bñ Marci euāgeliste: qua nul
la ut reoz usq̄ pulchrior factū est: quātū fieri p̄ ho

victoria
de cretē
sibus

minē deo pōt sacris celeberrimis z p̄cessionē infi
gni añ z circa tēplū bita ubi nō solū pplus clerus
q̄ ois affuit: sed plati etiā externi quos hic uel ca
sus aliq̄s uel vidēdi amor uel vulgata deuotio de
tinebat. C Peractis eximie que ad rē diuinā ptine
bāt in ludos ac spectacula v̄si oēs. Opusum fuerit
eniāre quot ludoz spēs. que forme. qui sūpt⁹. que
solēnitas. q̄s ordo. ut qd̄ in re tali ray ualde z mira
bile: nullus usq̄ tumult⁹: nulla p̄fusio: nullus rācor
sed oia plena letitie plena gr̄e plena concordie atq̄
amoris. Et sic magnificētia regnū suū tenuit ne in
de modestia ac sobrietas exularēt: sed in sua illā ur
be z in sua festiuitate regnātē regerēt frenarentq̄.
Multos qdē festos dies uario apparu celebritas
hec deduxit duob⁹ tādē tota res ludis clauditur.
Quib⁹ ego nūc pp̄ria noia latina nō hēo. dicaz tñ
ut itelligas. Alter nēpe discursus. Alter p̄cursum ut
arbitroz dici pōt. In altero enī recto calle decurrūt
singuli. In altero singuli singulis hincide p̄currūt.
uterq̄ ludus equester: sed ihermis p̄m⁹/ nisi q̄ ha
stis z clypeis decurrētes sericis exuuijs ucto effu
sis quādā bellici act⁹ imaginē rep̄ntāt. At scōs ar
mat⁹ z duelli spēs quedā. Itaq̄ in illo qdē elegan
tie plurimū: piculi mimuz. In hoc autē artificio par
discrimē. vñ nō sat p̄p̄e astiludiū galli uocat. Qd̄
nomē p̄mo magis p̄uenit. Illo enī uere ludis: b̄ cer
tas. ceterū in utroq̄ qd̄ narrāti alteri uir me credu
lū p̄buisse: sed nūc oculis meis credo magna z mi
ra p̄sus industria. Nō ut mūdo p̄suasum est nauti
ce atq̄ equoree sed militaris ac marcie gētis emi
nuit. Ea egtādi tractādortiq̄ ars armorū: ea demū
estus z laborū patiētia: que gbusuis acerrimis ter
re bellatorib⁹ satis eēt. C Uterq̄ ludus in platea
illa cui nescio an terrarū orbis parē hēat: añ ipsam
marmoreā atq̄ aureā tēpli faciē exhibit⁹: z p̄ori q
dē ludo nemo extern⁹ iterfuit. Quatuor z uiginti
nobiles adolecētes forma bitu z etate p̄spicui hāc
sibi p̄tes letitie delegē: accersito Ferraria Thoma
bābasio. Qui ut posteris breuiter not⁹ fiat: siquid
ego apud illos aut notitie sum bitur⁹ aut fidei: ta
lis est hodie in vniuersa Uenetia: qlis quondā Ro
me Roscius: mibi vō tā char⁹ tamq̄ familiaris q̄
Tullio ille fuit. et si ut in altera qdē harū amicitiaz
p̄te portio igēs: sic in altera multa isit iparitas. Ce
terū hui⁹ ductu z p̄silio ludus hic act⁹ z pact⁹ tan
to est ordine: ut nō hoies currē sed uolare angelos
iudicares: mirū spectaculū tot ephebos ostro atq̄
auro uestitos cernē: tot aeripedes ac fulgētēs falle
ris equos: sic regētes frenis: sic urgētes stimulis:
ut uix terrā pedib⁹ tāgē viderent. Itaq̄ ita sui du
cis edictū p̄nib⁹ ais obfūātes: ut hoc ad terminū
pp̄iquāte ille claustris erūperet: Ille autē se cursui
pp̄aret: qui alternatione hac z sūma oiuū pitate
in circulos re digesta. vnus isq̄ p̄petu⁹ cursus erat
dū vni⁹ finis p̄ncipiū eēt alteri⁹ z desinēte ultimo
rursus p̄m⁹ icipet: ita ut cū multi tota luce currerēt:
sero vnū dicerēs p̄currisse. Et vicissim nūc hastarū
fragmina celo uolūtātia nūc uēto crepitātia cernēs
signa purpurea. Nec dictū facile nec credibile est
auditu: que nā ibi indies hoimū frequentia. Nullus
sex⁹: nulla etas: nullus stat⁹ desuit. C Jā dur ipē cū
imēso p̄cerū comitatu frōtē tēpli supra uestibuluz
occuparat. vnde marmoreo e suggestu cēnt cuncta
sub pedibus locus est: ubi quoz illi enei z aurati
equi stāt antiqui opis ac p̄clari: quisquis ille fuit

Platea
venetia
rū parē
nō hēt i
mundo

Thōas
bābasio

Rosci⁹
roman⁹

Eg enei
qui sunt
venetijs

puerbi
us de g
no milij

artificios: ex alto pene viuis adimētes ac pedib⁹ ob
strepētes. Ne ue estiuus sol pn⁹ ad uespam aut ca
lore offenderet aut fulgore diuersicoloris auleis
usqueq⁹ pēdētib⁹ puiluz erat. Illic ego rogatus:
Que crebra dignatio ducis est ad dexterāci⁹ sedē
neq⁹ bidui spectaculo pētē⁹ de reliquo occupationē
nulli icognitā excusauit. Infra vō nihil uacui: nō ut
aiūt milij granū in terrā cadere potuisset: platea in
gēs tēplū ipm: turres: tecta: portic⁹: fenestre nō tm̄
plena sed p̄ferta oia: et p̄dēsa. Inextimabilis atq⁹ i
credibilis ppli multitudo terre faciē tegebat et sub
iecta oculis urbis florētissime nūosa sil⁹ et culta fe
cūditas festi letitiā geminabat: ut nihil penit⁹ plebi
eēt in tāta iucūditate sui ipsi⁹ aspectu et p̄tēplatiōe
iucūdi⁹. Erat ad dexterā igētis in morē pulpiti cō
textū trabib⁹ solariū/ ob idipm tumultuario opere
erectū: ubi ex oi flore nobilitatis honestissime ele
cte q̄dringēte nurus isignes spē atq⁹ ornatu et spe
ctaculis meridianū et quotidianis quoq⁹ cōiuijs
matutini ac serotini ornamētū p̄fessu sydereis pre
buē. Interuenē p̄terea q̄ debē silētio tegi negat i
bas terras casu nup aduecti e britānie p̄tib⁹ nobi
lissimi qdā viri comitesq⁹ et p̄saguinei regis sui q̄s
recētī victoria exultātes pegrinatio huc trāsmari
na p̄terat. q̄s sese iteris labori equoreo uegetabāt
hic multoz diersi equestris illa decursio finē ha
buit: cui⁹ p̄miū solus honos fuit. Isq⁹ tam ex equo
vn⁹ oib⁹ ut cū victor q̄sq⁹ nemo victus merito dici
posset. C Alteri aut ludo q̄ neq⁹ tā pari euētū et pi
culo maiore agitādus: et in p̄tē uēturā aduene erāt
Alia statuta sūt p̄mia corona magni p̄dēris puro
ex auro gemisq⁹ fulgētib⁹ victoris decus. debine
balteus argēte⁹ p̄clari opis quo se munē solaret: q̄
scōm locū glie meruisset. In edictū militari qdē ac
vulgari stilo scriptū: sed ducalis bulle testimonio i
signe per finitimas distātēsq⁹ puincias missū erat:
quo acciti ad equestre illū quē p̄cursum dixi oēs q̄
talīs glie studio traherent. Cōuenere aut multi nō
diuersarū mō urbiū: sed linguarū: q̄b⁹ et militie di
sciplina et p̄tatis fiducia eēt et spes laudū. cūq⁹ iaz
ludi alteri⁹ finis eēt: hic ad duas nouas augusti ce
p̄⁹ q̄tuor dieb⁹ p̄tinuis act⁹ est/ tāta celebritate ut
post hāc urbē p̄ditā nihil tale memoria hoium re
petat. Ad extremū et ducis et p̄cerū et externoz
militariū viroz noiatim illi⁹ qui dux belli fuerat: vi
etorieq⁹ post deū ac letitie auctor erat p̄cordi iudi
cio p̄m⁹ honoz cui obtigit. scōus aduene feraria p̄
fecto. hic ludis sed nō gaudijs p̄spisq⁹ successib⁹
hic et ep̄le finis fit: qua id nitor: ut q̄b⁹ morib⁹ eripu
it oculis tuis auribusq⁹ restitū: et ut noris ex ordi
ne qd ap̄d nos gerit: atq⁹ itelligas iter maritimos
etiā viros p̄stare militiā et magnificētis et excelsos
aios p̄ceptūq⁹ auri et glie appetitū. Vale Veneti
is. iij. idus Augusti.

C Ad eūdē de famuloz puicacia. Epistola. IIII.

Enit ad me vidēdū socrus tua uenerabilis
matrona. Cui si nil aliud suffragare⁹ q̄ q̄
filiā te dignā genuit abūde erat ut nō solū
admittēda sed amplectēda aio et colēda esset ac di
gnis honorib⁹ p̄sequēda. C Quid te lōgi⁹ trahā?
Famulos meos seu domesticos hostes nosti: q̄sq⁹
qd meos ifamauerim qd optimi oium dici uolunt
et fortasse famuloz optimi sed p̄fecto pessimi ho
minū sunt: ita ut cū qdā mibi illos inuideāt: ego eos
q̄si itestiniū malū et viscerib⁹ ifusus virus exhorrea

Famulos igif nosti oēs. Nullis descriptionib⁹ op⁹
est. Professi fuitiū impiū exercēt: amo tyrānidē im
portunā atq⁹ idignā. Mitto alia: nō ep̄le sed anna
liuz mām. Lētēs nō dicā iussi sed orauit: ut sigs ad
me ueniat dū diuino dedit⁹ officio suz nisi uel p̄so
na admodū isignis uel aliqd magne rei sit: expecta
re iubeāt. Sed dū studio itē⁹ neq⁹ passim oēs ac
cipiāt neq⁹ excludāt: sed discretiōe siqua eēt uti ue
lint hoium et carū. At dū mēse aut lectulo p̄tē dedi
p̄fessim itroeat q̄sq⁹ sit. Vā et utriq⁹ breuiādi cās
afferrī cupio: et utriq⁹ repetē post colloquū licet.
In hijs sane ut in reliq⁹ oib⁹ ei⁹ q̄b⁹ me uelle norit
p̄rium faciūt. seu hec illoz p̄fidia seu mea sors est:
seu isdē forte q̄b⁹ se sciūt me quoq⁹ victū passioib⁹
ijsdē subditūq⁹ reb⁹ putāt sōno scilicet ac uētri: q̄s
uis hāc suspicionē nec p̄mo me⁹ nec ut reoz vita re
cipiat. C Sed ad hodiernē seriē reuerto: historie.
Erat hora diei sexta: et ego estino de more in cubi
culū p̄cesserā q̄b⁹ nocti defuerat a meridie exactur⁹
Nec ab illo p̄mo nri gnīs nō tā familie sue utili q̄s
famoso parēte nob supant fames sitis lassitudo et
sōnus siue hic breuis siue ille p̄petu⁹ sopoz moroz.
vix dū ergo ut p̄hibēt hāc quotidianā mortis ima
ginē sōnū oculis carpe orsus erā: dū hāc illa tuam
quā ibito domū adiit me vidēdi auida: quē nec vi
dit hacten⁹ et nō visum amat. Rūderunt hij custo
des mei egregij cōsopitū me: neq⁹ mēdacissimū ge
nus hoc mētiri sūt: sed nec lethēus ille nec irropa
bilis sōnus erat. Quid faceret fessa mulier ac grā
deua: utriq⁹ enī auguroz: et q̄b⁹ difficili⁹ festinanti
b⁹ pulsa comitib⁹ et magna in urbe semp plena: po
pulo nūc aduenarū turbis penit⁹ exundātī. Quas
hic dies atq⁹ utinā nō spectaculi vidēdeq⁹ pulcher
rime urbis desiderū: sed indulgētie annue pia spes
et cū Lhio ad celū mētib⁹ ascēdēdi cura cōpulerit.
Abijt ergo fortunā suā accusans q̄ me cernē nequi
uisset. Ego aut expect⁹ qd egerim: qd remedij ce
perim: qd putas: nisi ut tacit⁹ indignarer. Nepe ut
aiūt assueta nō cruciāt imo qdē cruciāt sed p̄cius.
callū hēt cōsuetudo: durū certe: nō impitū dolori
dolui: et queri illā facē mēs fuit: sed facili⁹ adrie in
estu pisciculū q̄s hoiem vnū adriatica in urbe repi
as hac p̄fertim die. Nec illi p̄cor meis v̄bis dicto
ne apud eā forte uel comites q̄b⁹ fuisis neq⁹ie fuit:
mibi supbie tribuaf. et uale. Venetijs in die ascen
sionis ad uesperam.

C Ad Fredericum aretinum de quibusdam fictionib⁹
bus Virgilij.

Epistola. V.

Uenilia iter opuscula que mibi per ado
lescētis exciderūt: carne est tumultuariuz:
nūc ardētū recēs studio: nūc uerustū ut res
eūt et pene meo iudicio tā uir meū. Qd aduersus
magnū illū inuidū ut p̄prie dicā ira dictauit: ego au
tē scripsi illic p̄tra eū qui cū sumā gliam h̄rarū que
reret: ita ut nec parē in italia certe nec comites pati
posset p̄ter paucas q̄s sibi nō pro rez merito sed p̄
auriū uoluptate delegerat h̄rarū fere oium hostis
erat. Inter multa accidit ut poeticā defēderē quā
ille mordaci⁹ carpebat: cuiq⁹ ego pro etate nūc dedi
tus erā: cūq⁹ iter poetas laudatos n̄oz p̄m⁹ ut de
cuit Virgilius stilo obui⁹ ac fictionū que apud illū
et reliquos crebre sunt mērio incidisset: Quas ille
maxime erecrari solitus diceret: eaz aliq̄s p̄tereti
do attigi: q̄s supbo illi quasi gēmas lintheo obuol
utas ostēderē. simulq⁹ suā sibi ignorātiā detegerē

Cōsue
tudo

inque oculos igereret: ut uel coactus agnosceret quod turpe est viro ingenioso dānare quod nesciat. C. Illic tibi post tantum tempus querēdi mā orta est: atque humiliter uestrigandi: qui p̄m̄ ad virtutē ac sciām est gradus: quā dimoto quod circūfusuz vō est alegoriarū uelo: ille sibi uelint fabule. Dignus es fateor: cui oia pateant. Dignus ego qui honesto desiderio manū dem. Quod me hercle si quātū ai tantū eēt ocij libēter aggredere: inuaretque de reliquijs iuueniliū studioꝝ meoꝝ iuuenilē tuā idustriā adiuuare. uere autē si que olis iuuenis. iā enī mihi hec lōge alijs itēto p̄dē in tergū abierūt. de his horūque silib⁹ cogitare p̄sueuerā logicipiā nec memoria repetēdis: nec t̄ps describēdis sufficiet reb⁹: sin alioꝝ opinioes p̄icturasque se qui uelim: igēs rerū series apit: et tā uaga tā discolor: ut pro mōstro sit scriptoꝝ tāta diuersitas ac libertas. Nā et ingenioꝝ infinita dissilitudo est. Nullus autē qui nouoꝝ dogmatū castiget audaciā: et res ipse tales que multos et uarios capiāt itellect⁹. Qui si et ueri sint: et lra illos fert: quōuis hijs qui fabulas p̄diderūt nunquā fortaassis in mētē uenerint: nō erūt repudiādi. Nā q̄s iter tot ambages rex: quā in re quod libet studiose abdita ueri isit sic uaticinari audeat ut idubitatēter affirmet. hoc illos an̄ annoꝝ milia sessisse nō aliud. Satis est unū aliquē ex v̄bis aut mltos sensus elici ueros t̄m̄: plures aut totidē et eosdē aut pauciores nec eosdē oēs aut hoꝝ nulluz p̄sus hūerit qui reptor fuit. Neque enim tā facile quod cuique uisum quod quod uerū sciri pōt: Qualia multa de moyse in p̄fessionū libris disputat Augustin⁹. Ego autē quā id rogas et me fessum iclinata iā die de hospitio cogitatē ad matutina negocia retrahis dicā breuiter: nō quod uisum electissimūq̄ eē p̄tēdas: sed quod illa etate quā nūc degis cū eisde quod tu nūc curis ac studijs exerceret: uarieque ut fert etas illa mō huc opinionib⁹ ageret mō illuc. nūc hoc nūc illud occurreret cogitātū sepi⁹ occurfabat quodque cum coeuis meis quātū nō fatigāde memorie p̄sto est sepius fabulabar. C. Accipe vō nūc in man⁹ eplā illā v̄n̄ tibi hec scrutādi aius fuit: sil et quod ibi scriptum memini. Aspice Uirgiliū quē cōtra illū maledicus defendebā: et quē p̄stat diuino illo in ope quod sibi ultimū est oib⁹ castalio de fonte gustātib⁹: p̄m̄ atque p̄cipuū est: alti⁹ aliqd sensisse quod quod loquit. Idem nō mō poetātū cois hēt opinio: sed poete ipsius eplā quedā ad Augustū cesarē scripta testat. ubi se rem maximā: et p̄ter id quod appet studij multiplicis indigā dicit igressum. Multa p̄terea: neque enim cūcta memoriter teneo: sed que in sūma ita eē ut dico clare innāt. Leterū quod ut ego ipse tūc asserui: nec dictū muto. fere nullus apud hūc poetā v̄sus sine tegmine est: ne infinitā atque inextricabilē ordiar telā ad id ueniā quod quehisti: et sigd addidero liberalē calamū laudabis. Sin dēpsero aliqd: occupatū excusabis. C. Iā in p̄mis attri feres quod impitātē dixit Eolus: uētī sunt feres. ideo quod ex eodē parēte geniti: hoc est ex aere. Attrī vō p̄pter turbines et pcellas et puluerē et imbres et gradinē et nimbos quos reciprocis flatib⁹ feres isti agitāt. Feres ergo: sed turbidi ac discordes inicē: inque ip̄s parētē ingeti ac rebelles. Eolus vō uetostissimarū nouē circa siciliā isularū rex: que de noie ei⁹ eolie dicte sunt: tantam sine usu: sine arte aliq̄ uetoz notitiā hūisse fert: ut ex colore motuque aeris motūque v̄ticib⁹ erupturos aut desituros uetos certa fide p̄diceret. hāc ob cām nō apud rudes

mō rex nescios ac stupētes rex uetoz dicit atque hitus: sed apud ipsos etiā poetas: an̄ alios illo merū apud quē elegantissimo figmēto Eolus ipse uentos utre coclufos errātī minus tribuit ulyxi: hoc sane phisicū atque historicū notūque oib⁹. C. Sūt qui moralē sensuz apud Uirgiliū querūt. Sic est enim: quodque suū tēdit in fines: inque id maxime aiū itēdit. itaque de vna eadēque re pro uarietate utētiū uarij captantur effect⁹: atque ait Anne⁹. In eodē prato bos herba querit: canis leporē: ciconia lacertā. Laboriosū fateor: utriūque op⁹ seu nām scilicet seu virtutē sub poetica nube querētū ita demū si noscēdi ardo: a p̄ncipio usque in finē p̄tēdat indaginē. Uix enim mortali ingenio fieri pōt ut cūcta p̄ueniāt: neque ea quod ut opinor scribētū fuit itēno. Sed ut omissis alijs ad ipsum de quo queris Uirgiliū reuertar cui⁹ finis ac subiectū ut ego arbitror uir p̄fect⁹ est. Que p̄fectio uel sola uel p̄cipua ex virtute p̄ficii. apud eū quod inq̄ sitionē moralē utilissimā cēseo. tū quod uite vnicuz ornamentū: tū quod p̄mā scribētis itētionē segtur. Et quod de Uirgilio dixi de Homero dixerim. Uno enim calē gradiunt eque passib⁹. C. In eo igit de quo queris loco ut iā tādē quod petis expedīa. uideri mihi solēt uētī illi nihil aliud quod irax ipet⁹ et p̄cupie motusque ai in pectore subterque p̄cordia hitātes: et humane uite regem: quōsi qbusdas tēpestatib⁹ tranllū aliq̄ mare turbātes. Eolus autē ipsa rō regēs frenansque irascibilē et p̄cupiscibilē appetitū aie. Quod nī faciat ut Uirgili⁹ ipse ait maria ac terras celūque p̄fundū hoc est sanguinē et carnē atque ossa: ipsaque postremo aiām: illā terrestri: hanc celestis originis q̄ppe ferāt rapidi secū in mortē scilicet ac ruinā. Spelūce atre quod ille abditos facit. quod nisi caue et latebrose p̄tes hois sunt: ubi fm̄ Platonica dimētionē suis sedib⁹ passiones hitāt pect⁹ et ilia. Supaddita moles caput est: quā rōni sedē Plato idē statuit. Eneas uir fortis ac p̄fect⁹ de quo paulo supra dixi. At Achates cura viroꝝ comes illustriū et sollicitudo et idustria. C. Silua vō uita hec ymbrijs atque errorib⁹ plena p̄plexisq̄ tramitib⁹ atque icertis et feris hitata: hoc est difficultatib⁹ et piculis multis atque occultis. Infructuosa et inhospita et herbarū uire et cantu auū et aquū murmure idēst breui et caduca specie et inani ac fallaci dulcedine rerū p̄tercūtiuz atque labētū accolarū oculos atque aures iter diu leniēs ac demulcēs. L uis in finē horribilis ac tremēda: aduētūque byemis: ceno feda solo s̄glida trūcis horrida frōdib⁹ spoliata. C. Uenus obuia silue medio. Ipsa est uoluptas circa t̄ps uite mediū: seruētior atque acrior os hitūque v̄gineū gerit ut illudat inscijs. Nā sigs eā qlis est cerneret haud dubie nī su solo tremefact⁹ aufugeret: ut enim nihil blādī: sic nihil est fedī uoluptate. Succincta autē quod uelocitē fugit: et idēcirco uelocissimis compaf. Nil nēpe ueloci⁹ uoluptate siue in uniuerso illā: siue in p̄tib⁹ ex times. Nā et tota citissime desinit: necdus exerceat nisi ad momētū durat. Habitu demū uenatricis quod uenaf miseroꝝ aias. Arcū hēt et comā uētis effusa ut et feriat et delectet: et sit delectatio ipsa uolantilis et icōstās et uetosa ad extremū oia. Et hec quod troianis amica fingit siue quod apud Troiā reuerētū colebat. Siue quod cū sint tres uite a pocus sil ac phis itellecte ac descripte et sup̄ma sapie et studioꝝ que palladi tribuit. Scōa potētie atque opū que iunoni dat. Tertia uoluptas et libidinū quod ueneri assignat.

Annecul

Plato.
De acad.
te.Allegoria
Ueneris.

De uoluptate

Eplā v̄-
gilij ad
augustūAllego-
ria uetoz
rum.

Troiani ultimam pretulerunt. Et Troianus iudex
 egrotatis et iustitie famam nactus inter beluas ma-
 gnis in rebus iniustus atque ineptus apparuit. As-
 sumptus namque ad certamen illud famosissimum dea-
 rum quas modo memoravi non rationi obediens sed
 passioni: pro nuda uenere suam tulit: unde illi di-
 gnium premium delectatio breuis et mox longus la-
 bor ac malorum series: ad extremum mors: non sua
 tamen: sed suorum omnium et totius demum populi sibi fa-
 uentis excidium. Hec Enee genitrix fert quod etiam vi-
 ri fortes ex uoluptate gaudent: et quod singularis que-
 dam illi fuerit uenustas: qua exul atque inopis castis
 etiam oculis placuisse describitur. hec eadem forma
 se vidue quorum ex primo libidinis incertum. ex secundo
 libertas oritur delinquendi suum obicit eneam: magnis
 factatibus casibus incendio ac naufragio elapsum vno
 tamen achate comitatus et fusca nube circumdatus. Que
 eadem nubes hac mystica nube recedit quod interdum
 accidit ut solius fama virtutis exciti sub obtentu pri-
 mum humanitatis ac misericordie moueantur animi
 ad ferendam opem miseris egentibus. Considerata
 postmodum et conspecta illorum nobilitate ac forma
 uelut illud scinditur: et filius ueneris nudus remanet:
 turpiterque incipit amari. Ipse quoque nonnunquam
 flectitur quod difficile est etiam perfectis excellenti rerum
 spe non moueri. presertim ubi se amari senserint atque
 appeti. imo quod ut ait Hieronymus. impossibile est
 in sensu hominis non irruere motum medullarum calo-
 re. sed quod ut idem ait. Ille laudat ille perditur beatus:
 qui statim ut cepit cogitare interficit cogitatum. Quod
 nihil est aliud quam quod dixerat ante David. tenere sci-
 licet et allidere pueros suos ad petram. Vel quia
 hoc non omnibus accidit ille etiam fatetur beatus qui etiam
 presenserit peccatoque succubuerit. Siue quod est graui-
 us male consuetudinis visco implicatus fuerit et a stri-
 ctis uinculis et fasce curuatus: aliquando tamen dei instin-
 ctu tacito uel alicuius monitu uel placitum nuntian-
 tis assurgit. neglectaque qua tenebat uoluptate ad
 virtutis et glorie rectum iter redit. Hinc Mercurius
 eloquij dux a Jove missus meliora sequi admonet
 Eneam. Et ille hinc passionatus magnoque animi labe
 factus amore: paret tamen impio celesti: aduersante ne-
 queque uoluptate ipsa et blando usu nec in expertum re-
 linquente aliquid: quo dilecti habitus trahi possit. Dici
 enim uir potest quibus blanditijs occupatum animum et
 euadere meditantem uoluptas illecebrata detineat:
 quas dulcedines presertim obijciat: quas amaritudi-
 nes abeunt. Quibus frustra tetatis et digresso ad
 ultimum quem tenebat sola flet miserabilibus mo-
 dis et semota parturper anna sorore sua annosa: hoc
 est consuetudine presertimque temporis memoria quam ad illud
 retinendum frustra sepe transmiserit et que presens est mo-
 ri non sineret tandem ipsa se permittere quod nimirum animus dum
 apostoli consilio presertim ad honesta conuertitur uoluptas:
 feda per seipsam perit. Ille vero diu hinc inter delibera-
 dum fluctuatus: ac deinde patitur rebum iam certum et uidi-
 celsa in pupi consopitur. hoc est alta in mente et certo
 proposito quiescens: quod scilicet consilij firmioris electio
 quasi quidam terminus est laboris. Ad extremum na-
 uigat: et quod quis interdum oculos reflectens ac dimis-
 sa respiciens: pergit tamen et per fluctus aglone horridos
 italiam petit: hoc est per difficultates medias per-
 seuerantis animi nauigijs gubernaculo rationis admi-
 nistrans: actumque et uerborum uelis ac remis in aduersum
 agens destinatum tandem litus tenet. Ubi religioni primum

Hieronymus

data opera patrio more sacrificans sanctum iubet saluum
 parere. Quod uisum et catholici adoptarunt et usque
 ad altissimum Christi altare pia traduxit ecclesia. Re-
 bus diuinis explicitis ad humana conuertitur que nihil
 aliud quam ludum quidam sunt in quibus uariante fortuna se-
 pe primi ultimi et nouissimi primi sunt. et lenitatem ac
 superbiam iuuenilem tarda et presertim superat senectus. de mo-
 re tamen extrema gaudij luctus occupat. Quo concussus
 animus uiri fortis: sed amicis consilijs ac nocturnis vi-
 sis et diuinis confirmatus oraculis tantum robur assu-
 mit: ut non solum presertim incepto sed gubernatore hinc
 amisso per seipsum regat fluctuantem nocturnis in flucti-
 bus carinam: id est in obscura caligine uite huius in-
 stabilis et incerte alienam gemens negligentiam ac for-
 tunam: clauum tamen consilij non relinquens. Quod in dubijs
 rebum in quibus periculis maxime elucescit donec ad interi-
 us uise etiam littus italicum presertim cumanum scilicet
 baianumque sinum in quo ni fallor et locorum situ et natu-
 re gratum superat poetam: propter concretas fordes uite
 mortalis casibus multis exercite flumine lotus iuen-
 to: fastidice uatis ductu mente inferos adeat: ubi fi-
 ctionum nullus aut modus aut numerus. Illic uero alterius
 uite statu quantum fieri potest cognito ac preclare posteri-
 tatis ingenti spe concepta iam securior letiorque progre-
 ditur: ne in nutrice quidem solite immemor pietatis. circensium
 que inde motum presertim ut exemplo doceat: mala que
 uinci nequeunt declinanda esse: tyberinis tandem faucibus
 inuictus ad ea ubi nunc Roma est loca: hoc est ad la-
 boriosum atque anticipitum querendum glorie capum uadit.
 Quam mox difficultatum uictorum omnium minoribus ere-
 ptam precis coniugio sibi perpetuo propria facit. unde illi so-
 boles posteritasque clarissima summi conditrix impij:
 moderatrix pacis / miseratrix humilium / atque insolentium
 debellatrix. Huius siquidem puelle cuius de conu-
 bio certat. pater animus. mater uero sponsa animi caro: quam
 utriusque ex actibus gloria nasci solet: uerum etiam externis
 hac generis fata destinassent: hoc est oppositis et diffi-
 cilia atque ignota penetrantibus mater tamen infirmior: et consilij
 inopis: nata domesticis et iuxta se genitis iugere sa-
 tagit. hoc est carnalibus desiderijs studiisque terrestri-
 bus ita ut interdum presertim et inopportunitate feminea ui-
 rum ipsum in suam suam trahat. Qui tandem peregrine
 uirtutis omnia vincens admiratione promouetur penitenti si-
 milis sese incusat: et propositum mutat. Inclinator ad
 extremum rebum mater uirginis degenitum actum putans in pati-
 bulo se suspenderit: quod caro intelligens gloriam cessasse uir-
 ti: nec ullum iam suis affectibus locum uideat ipsa se peri-
 mit. Scdm illud quo se Paulus apostolus crucifixus
 mundo dicit. Et quod quod nec tu ista queris et ego aliquid
 de queritis omiserim. quam tamen hac loquendo presertim est
 ne cepte cursum narrationis abruptam: breuiter ad
 exitum rem deduco. Amata igitur et nunc nimirum dile-
 cta carne uoluntarie sic pempta et uirtute ad optatum
 magna uirtute. Procius inferior: carens oculus auxilio
 destitutus et hostili impetu cuncta misceri audies et tur-
 rim hoc est supremam partem anime / uirtutis ardore ad celum
 ascendente / correpta: ex ipso in quo erat curru uolubi-
 lium ac rotantium curarum uideat: obstupet et uaria consu-
 sus imagine rerum hinc ipar uiribus temptare tamen ultimam
 fortunam statuit: ac sorore: hoc est pertinaci sperieiecta
 ad terram unde est presertim ruens saltu pedes progit in plu-
 uis: quod etiam post edomitos atque extinctos carnis mo-
 tus: adhuc fomes interior non quiescit: sed iam leniter bel-
 lum mouet. unde et ensis primo illi frangitur conatu. Im-
 mortalis autem soror alium subministrat non plus desitu

ra pugna auxilio fouē q̄ iussu Iouis mestā ac gemētē tartareus illā pauor arceat. **Lōtra.** Eneas ⁊ sagitta ict⁹ ⁊ labāte genu:q; scilicet vir quātūlibet v̄tute armat⁹ iterdū tēptationib⁹ vulneraf. sic ut in pposito claudicet: ⁊ sagittā ossib⁹ iberētē nō medi ci manus/neq; ulla penit⁹ ars humana q̄uis id p fessa: sed diuine tm̄ miserationis auxiliū cōuellat. **Aiosior** tm̄ in pugna pficiscit: ⁊ utroq; hoc est bonoz ⁊ maloz exercitu spectāte cōgredit: ⁊ pgressu pmo magnis in hostē virib⁹ hastā iacit. Illa uolās in oleastri amare arboris truncū icidit inbesitq; ut anelli ipsa etiā humana nō posset manu:q; scilicet dū aduersus carnale desideriu acies mētis intēdit nescio qd amarū reppit. Si enī delectatio dulcis est: amarū ei⁹ oppositū sit oportet: ⁊ usq; adeo detinet ut repeti ict⁹ nō possit rei ipsi⁹ obstāte duritie: neq; act⁹ vñ hitus querit frequētari queant. ⁊ ceu totidē aduersario ifligi vulnera donec hastas uen⁹ idest delectatio opis ac uoluptas bona qdē ⁊ honesta reuulserit. Que supueniēs signum est quesiti bit⁹ ut Aristoteli placet: quē facilitas sequit actionis ⁊ actū frequētia. Ex actib⁹ enī difficilib⁹ genitus ipse: mox faciles act⁹ gignit: ut cū gaudio fiat qd fiebat cū tristitia. Proinde Eneas aduena idest v̄t⁹ seu vir fortis carnis victor: iā facile ac seqcē hastā manu arripit: lib:āsq; felicius ac certi⁹ cōpetito rē suū idigenā carnalē humi sternit affectū: parsurus forsā supplicii: eo q; cupiscētia nālis ac ppte rea excusabilis videat: nisi conspectis ifignib⁹ que pallāti suo idest adolescētie generose quam occidit eripuit exarsisset: hūc igit in vindictā illi⁹ iterficet. quo pempto iā trāngllus regnat. relictoq; rege filio. post habitū mortali debitū opinionē diuinitas affecut⁹: ⁊ mā uatū fact⁹ in ore hoium uiuit. **Ex** cucurri ecce usq; in finē cū per te liceret tāto añ s̄sistē: tulit iper⁹ ⁊ tua hinc pulsus industria hinc ferie rerū tract⁹ ne cōfata disauerē tue metā p̄cūctati onis excessi. **Nūc** ad ea que supsunt redeo. Troie scilicet incēdiū: ⁊ p̄uiniū Didonis. Atq; ut ab ultimo ordiar: vñ orsus est **Maro.** p̄mū oium Didonē reginā cōditricē Carthaginis castā feminā fuif se: si aliūde nescirem⁹ magnus testis est Hieronymus: nō sacrarū mō sed ⁊ seculariū l̄arū pitissim⁹ in eo libro quē aduersus Iouinianū hereticuz scripsit. Mille cōpactū pfertumq; historijs. Neq; vō Eneā ac Didonē coetaneos fuisse: aut se vidē potu ifse: cū trecētis annis aut circiter hec post illi⁹ obitū nata sit. Norūt oēs qd⁹ aut rō tēporū aut graie puniceq; historie notitia nulla est. Nō hij tm̄ q; cōmētarios in Uirgiliū sed qui libros saturnaliū legerūt. Neq; Eneā aliqñ Carthaginē uenisse sc̄bo p̄fessionū Augustinus meminit. **Lōtā** autē Didonis historiā originēq; carthaginis **Trogus** Pōpei⁹ seu Justinus explicuit libro historiarū decimo octauo. Et qd rei manifestissime testes q̄ro: Quis enim nisi ps vulgi sit. Quis usq; queso tā idoctus ut nesciat Didonis ⁊ Enee fabulā eē p̄fictā: ueriq; locū iter hoies nō tā ueri auidos q; decori: ⁊ uenustate mae ⁊ dulcedine atq; arte obtinuisse fingētis usq; adeo ut iā tristes ⁊ iuiti uerū audiāt: ac p̄scripta dulcis possessione mendacijs spoliēt. Scio qd loquor. Ego enī p̄mus imo solus hac etate ⁊ hīs locis mēdaciū hoc discussi. Qd sic aios occuparat ut p̄ritū audire nō ut nouā mō heresim sed ut iniuriā cōuiniūq; aliqđ delicate respuerēt multorū au-

res. Illius añ alios in quē ipsa de qua queris eplā scripta est. Itaq; cū adhuc nouus atq; ignotus hec dicerē exclamabāt. q̄si ego Uirgiliū ignorātie dānarē. Cūq; nō hec illū nescisse: sed sciētē lufisse p̄tēderē: mirabant ⁊ querebant facti cām. Et sane cur poeta doctissim⁹ oium atq; optimus nā finxisse cōstat hec finxerit. cur cū uel aliā quālibet heroidum ex nūo eligē: uel p̄sonā formare nouā suo iure licuisset: vnā hāc elegerit sempiterno elogio notādam: ut quā studio castitatis ac seruāde uiduitatis: extictā sciret hāc lasciuo amore parētē faciat. Et queri pōt: ⁊ dubiū ualde est. Quid tm̄ hinc sentias: q̄due opiner q; ex me p̄s audieris ne plura nūc hīs aggerā omitto. Et hec iterfat⁹ ad rē uenio. **Quēcū** q; ergo fingēdi causa Uirgilio fuerit Dido ipsa qd p̄stat regina: nō qdē idigena: s; externa est: per quā humana potētia designat regni noie. Ois nempe qua supbiūt hoies p̄as aduētia est: cūctis eque mortalib⁹ nudis in hāc lucē editis. Nec exul domo cōuēctis opib⁹ pegrino cōsudit in littore. Oēs enī exules sumus ac pegrini nō b̄ntes hic manētē ciuitatē. In hoc tm̄ exiliū ueniētes opes uarias argētī pōdus ⁊ auri: hoc est elogium itellectū ⁊ nālia bona detulimus. Et illa qdē miro igenio edificāde arci locū querit atq; ampliat. Et nos q̄sta arte: quot fraudib⁹ n̄ras angustias dilatātes: hic edificemus palā est. **Qd** ad quesita attinet illa cōuiniū celebrat q; regū ac potētū est subditos alere quos nūc tm̄ spoliāt deuoratq;. In hoc sane p̄uuiio seu conuiuiū humano cui reges p̄sident tria ḡna hoium discūbūt. Ipsi reges p̄mi hoium tā sapie q; eloquētie studiosi. hos signat **Yopas**: de secretis nāe reb⁹ agēs: qd p̄bi est. atq; ideo crinit⁹: adhibitis cantu ⁊ cytharāsq; p̄p̄uū est poete. **Ite** cupidinarij ac uoluptuosi qui per haustū bitie exp̄munt pateramq; aureā regine porrectā manu. fere enī uoluptas ut e fonte riuius a regibus in subiectos deriuat. Ita rursus ad tres illas uitas p̄mo redijt: q̄rū sup̄ mentio est hita. **In** hoc strepētī p̄uuiio recubans vir fortis cōscia rerū suarū pascit: ⁊ orone magnifica delectat astātes. Iustus enim loq; uelut coact⁹ incipiens dissonis p̄uuarū clamorib⁹ finē facit. Narrat aut tacitis atq; intētis. Et qd putas nisi fortune in fult⁹ dolosq; hoium: ⁊ uite p̄ntis icēdia ⁊ herētes parietib⁹ aie passionū scalas. Tū in piculis sopitorū uana somnia ⁊ conat⁹ irritos facis obstātibus ⁊ falsis p̄silijs hira fidē: ⁊ negatā ueris. tū peccatorū ariete p̄cūbētē ianuā. factūq; hostib⁹ aditū: custodib⁹ aie p̄mo extinctis in limine. deniq; uitā omnem q̄si vnā ac sup̄mā noctē iter falsa gaudia cecis actā mortalib⁹ ⁊ imixtas plebi iustoz ac piorū. qn etiā regū mortes per q̄s ipse cū igēti discrimine nātalis soli relicta a tergo mollitie ⁊ antiq; cōiuge ibi amissa hoc est p̄suetudine uoluptatus a p̄ma etate copulata aio solus p̄mū: sed v̄tute armat⁹: post alijs ad exēplū coeūtib⁹: iā nō solus ⁊ grādeuū p̄iem gestās humeris: ⁊ puū filiū manu trabēs vir uiu⁹ euaserit. quo diximus puēturus ⁊ gemina pietate memorabilis ⁊ fortunat⁹ euētū. Et hic tumultus: hec rabies: hoc piculū in quo libidini flāmis ⁊ irarū cuspede hoc est dupliciū vulnerib⁹ passionū uoluptuosa ciuitas perit. **Noctū** fieri equū erat p̄pter erroz tenebras humanoz: ifnuitq; caliginem urbe sōno uinoq; sepulta: idest obliuione ⁊ c̄brieta te pressis ais. In quam urbē fractis mentib⁹ ⁊ oīs

Ap.

Dido fuit castissima domina Hiero de Didone loquens

Aug⁹
Trogus
Pōpei⁹
Justin⁹

puidentie dirupto neglectoq; munimine. qui vnus aiarū atq; urbiū murus est armatis plen^o hostib⁹: igēs equus ab initio seue noctio irrepserat idē ipe- tus ac ciuiliſ discordia armatis grauida semp af- fectib⁹ atq; odijs latētib⁹ z maloz cāis. Infaustā vō hāc machinā quā pūe i excidiū epheb⁹ seu ephe- boz atq; adoleſcētū iustitia fabricata est. vnus ur- bib⁹ euertēdis aries. Lachoon sacer senex urbē in uebi p̄hibēs serpētū sp̄ris z uenenatis inuidorū nodis ac flexib⁹ circūctus oppmif. Quo amoto vulgus isanū in p̄nitic suā p̄cep̄s magno p̄sensu p̄- perat z mōstrū iselīx sacrata sistat arte: dū rōnis lo- cū occupat appetit⁹ quo nihil est p̄pius ruine. Ita q; tū demū z fatalis equus p̄adit: z que latebant mala erūpūt. multa qdē inter cetera Ulyxēs idest astus hostilis z neoptolom⁹ idest supbia: ardo: q; vindicte. z Menelaus idest zelus z dolor offē- sarūq; memoria. z sinō ipse funestariū custos late- brariū ac pestifer p̄suasor. i. simulatio z piuriū atq; erūpēs cū occultis malis suisq; oib⁹ artib⁹ in lucez fraus: sub quo tāto rerū turbine regib⁹ ac regū fili- is ut dictū est pari cū pp̄lo sorte cadētib⁹ solus vir fortis euadit: siue ad regēz ut Anthenoz de quo di- ctū est: placida cōpostus pace gescit. Siue ad labo- rē gl̄iosum ut Eneas. de quo scribit bellū igēs ge- ret italia. Et rursus sublimēq; feres ad sydera celi: magnanimū Eneā. cui nēpe per menia icēse urbis errātī Helena radix ac p̄ncipiū maloz icēdio: idest ueratione lucē dāte cognoscat quā dū extingūe ru- entēq; ulcisci patriā parat. z si ea ps̄ diuino carmi- ni sit adēpta. uenus illi iterū sit obuia. excusans he- lenā paridēq;. Quid ni aut uenus uenerēū op⁹ ex- cuset. Lū sepe etiā apud rigidos censors data ue- nia sit amori. Monet p̄terea serū eē qd in aīo hēat post effect⁹ ultimos causas itēdere: cū iā nullus re- medio loc⁹ z ieuitabile iudiciū dei sit. hortat dem⁹ q; ut fugā poti⁹ q; vindictā cogitet: q; despatis in reb⁹ utili⁹ sit fortune cedere q; obniti: seq; illi fuge comitē sp̄odet: usq; dū in tutū puenerit eo scilicet q; etiā viri fortes z piculis eripi amāt p̄tingētium mō nihil omiserint. z cū uoluptate fruāf. C. Nō dicitis z uenus abscedit. Inter picula eni rerumq; aspitates libido nō hītat: securi lentiq; ocij amica. Que etsi post rediēs abeūtē comitēf nō ias libido est: sed honesta qdē e piculi fuga oriēs uoluptas. z cōfestim uenere digressa iratas ille facies deorum aspicit. Neptuni scilicet z Junonis z Palladis z ipsius demū Jouis. q; z maris artib⁹ atq; nauigi- is z potētia ac sapiētia: z postremo que cārū potē- tissima est sūmi dei fauore troianos greci uincerēt. Qd iam aī p̄senserat: ubi ait excessere oēs aditis arisq; relictis dij qb⁹ impiū hoc steterat. sed qd ibi cogitabat: hīc p̄spicit: erepta nube humida que ob- ducta oculis mortales visus hebetabat. Quia iux- ta famosissimū dogma Platoniciū qd Augustinus reuerēter amplectit multiq; alij nihil magis huma- nū aīum ipedit a diuinitatis ituitu q; uenus z vi- ta libidinib⁹ dedita. Quā doctrinaz grauē uerāq; p̄culdubio haufisse potuit Plato ab alto quodam nō tā noto sed utiq; sūmo viro sibiq; qd eplē eius idicāt amico arcitha scilicet Larentino eo p̄sertim f̄mone quē grauissimū habuisse memorat: cuius Sa- io pontio herēnio: p̄ie illi⁹ Pōtij qui Sānitū dux romanū exercitū caudinis angustijs iclustr: z s̄b iu- gū misit hoīe sue etatis prudētissimo cui sermoni

Platonē ipm iterfuisse testis e⁹ apud Liceronem Lato. cuiusq; illud iter multa memorie affigēdus neq; libidine dñante tēperātie locū eē: neq; oīno i uoluptatis regno vtutē posse p̄sistē. deniq; oē illaz animi lumē extingūe. Jure igit abeūtē illa z cecita- te ai deposita appent dire facies inimicaz Troie numina magnā deū. Nec de illo qd quiesceras per- strinxerim. Tu ut es ingenio agili in alijs poete lo- cis filia cogitabis. Vale Licini x^o kal. septēbī.

Explicit quartus Liber.

Incipit quintus. Ad Joannem Bocatium descri- ptio urbis Licinensis. Epistola. I.

Ecisti optie qui qñ oculis uel nolebas uel nō poteras: saltes me lris uisitasti. Audito nēpe q; alpes trāscēderas babylo- nē uisurus occidua: eo peiorē eois quo uicinior est: suspēsus ad euetū rei māserā usq; dum te reducē audirē: z difficultā- tū uie crebris olim gnarus ex-

curtib⁹ / z corpis atq; ai grauitatē tui cogitās ocio amicā studioso: talib⁹ aut curis z negocijs sic ad- uersam / ut ex illo segura mihi nulla dies nulla nox fluxerit. Hias deo qui te sospitē reuerit. Quanto eni grauiore pelagi piculo redijsti: tāto dulcior est redit⁹ gratiorq;. C. Sane nisi admodū p̄perares: haud difficile fuerat cū Januam puenisses huc de- flectē: nō nisi bidui iter erat. uidiſſes me quē uides semp ubicūq; terrarū sis. uidiſſes z quam ut arbi- troz nō uidiſti Licini ripe amnis ipositā Licini ur- bē. Papiā iuniores uocat qñ admirabilē: ut gram- maticis placet: z famosam diu lōgobar doz regiā: ubi p̄us hoz añ etatē s̄b germanici motū bellī Au- gustū Cesarē fuisse cōperio: credo qdē quo uicini- or reb⁹ eēt ut p̄uignū scilicet in germaniā p̄missum maximasq; ibi z gl̄iosissimas res agētē: qñ e spe- cula p̄spiciēs excitaret: z si forte belloz more ali- qd icidisset aduersi: ipse ilico totis impij uirib⁹ p̄firi q; isap sui nois maiestate succurreret. C. Uidiſſes ubi dux penus p̄mā de ducib⁹ nr̄is uictoriam que fuit qua acie dux roman⁹ a filio uir dū adoleſcēte telis hostiū erept⁹: z media morte fruatus est: sūmi futuri ducis isigne p̄sagium. C. Uidiſſes ubi sepul- chz Augustin⁹: ubi exilij senilis idoneā sedē uiteq; exitū seuerin⁹ iuenit: urnisq; nūc geminis sub eodē tecto iacēt: cum limprādo rege: qui ipm Augustini corp⁹ e sardinia in hāc urbē trāstulit: deuotū piūq; cōfortiū claroz hoīum. Pates Augustini uestigia Seuerinū seq: ut uiuētē ingenio z libris: hīs p̄ser- tim quos post illū de trinitate cōposuit: sic defun- ctū mēbris ac tumulo. Optes hīs tā sanctis z taz doctis uiris prim⁹ iacuisse. C. Uidiſſes deniq; ur- bē famosissime per ora hosuz uetustatis. Mibi eni supra tps belli punici scdi de quo prime loquebar de hac nihil in lris nūc occurrit: imo qdē nisi me fal- lit memoria: ne tūc etiā apud Liuiū urbis: sed soli- us ann⁹ est mētio. Pōt aut fortasse cōfustonē pepif se silitudo ipsa noīum Licin⁹ fluuius: urbs Licinū sed ut omisſis dubijs certa p̄stringā: uidiſſes urbē saluberrimū aeris. Ecce ias tres hic estates egi: ita- nusq; qd meminerim tā crebris z tā largis ibib⁹ tā puis rarissq; tonitruis: tā nullis pene estib⁹: tā p- petuis tāq; suauib⁹ auris alibi vnq; tps hoc egeris

Sinō

f

vidisses pulcherrimi urbē sicut Cispaline gallie magna pte ligures tenēt. Hēs et olim potēs et nra etate potētissima. hōz hec in medio est et modice extāri impio quodā sedēs loco ripeq; leniter pēdētis in margine densis turrib; assurgit in nubila: pspēctus vndiq; expedito et libero sic ut nesciā an ulli urbiū in plano sedētū aptior sit atq; iucūdiōr. Cuius lo ferme flexu oris hinc vinosa iuga alpiū. hinc frōdētēs apēnini colles in oculis sūt. Tūc ipse letis flexibus descēdēs: et miseri pado pperās ima me nia labēdo plabif: suoq; ipetu sicut scriptū est letificat civitatē ripis sateo pclarī opis pōte cōiunctis Annis oium lucidissimus ut et fama loquit et res pbat. mirū quoq; celer in modū: q̄uis buc q̄si ias cursu fessus pueniat et famosioris aque vicinitate cūctātiōr: et aduētitijs riuīs natiū aliquid nitoris amiserit. Ad sūmā forgiē nro trasalpino simillim;: nisi q̄ hic maior. ille aut et estate qdē victiua fontis algētio: et hyeme tepētior fluit. Cuius pte rea ex hīs vnā in qbus es tu/multus: et ego uel nimis suz: Eneā. s. atq; iauratā statūā equestrē fori medio: q̄si cursu p̄cito cliui sūma carpētē: tuis olim ut fama est creptā rauēnatibus. Quā eius artis pictureq; doctissimi nulli asserūt scdām. Cuiusq; ul timū facit nō rerū ordo sed tēporū. Palatiū ingens urbis in v̄tice vidisses structure mirabilis atq; ipē se. Quō magnanimus Baleas vicecomes: hic minor Mediolani atq; huius et multarū in circuitu regnator: urbiūz erexit v̄r in multis alijs: in edificādi magnificētia sese vincens: credo nisi me amor fallit auctoris: quo iudicio rerū es: cūcta inter modernorū opa hoc augustissimū iudicasses: et p̄ter amici p̄spectū: quē tibi nō spo qdē eē gratissimum: sed scio: multa te ut arbitror nō p̄fecto leuiū ut ait Maro: sed utiq; grauiū ac grādiū admirāda spectacula delectassent. De eni fateor delectant: deti nētq;: nisi q̄ alio sue aiūz trabūt cure. Ita q; iā hic abeo haud iuitus tū iterdū hic mēses estiuos siqui mihi fato estiuū mēses supant acturus. Cuius aut ita res tulit ut te ab amplexu meo uel me labor viriūq; qd ipse testaris diffidētia uel tps angustū reditūq; tuū expectātis. p̄te iussus arceret uellē. Hui donē saltē meū Januēsem archiep̄m et in illo p̄ter me vidisses: qui sūma p̄cordia uolūtātū rerūq; oium ab infantia secū viri. vidisses mihi crede hoīem corpe lz iualidū aio sic ualētē ut viuacius nil vidisse te dicerēs. Inq; fragili et caduca domo magnus hospite bitare posse fatereris. Quid multis agam vidisses quē querimus: virtū bonū. Nulla ni fallos crebrū: sed nulla etate bonū rarius q̄ nra: quē tibi nō visum doleo. neq; tā tue q̄ amici cois negligētie ul obliuioni iputo: qui te pati nō debuit generositas illas caulas gregis egregij isalutato pastore p̄terire. Cuius querelā vō gratulatione p̄cludā. Haud eo hercle q̄ apud ipsam babylonē quos mihi reliquos mors fecit videris illū an alios uere patres ut tu dicis meū Philippū Hierosolymitanū p̄iar chā: virtū ut breui eū circūlocutōe describā: et titulo parē suo nec romano iparē siq̄ forte dignus meritis honoz accesserit. hic ut scribis post lōgos amplexus qbus te hactenus sibi ignotū ceu altez me in p̄spectu sūmi pōtificis ac mirātū cardinaliū ueri amoris ulnis astrinxerat: post pia oscula: post ḡta colloqa: et de statu meo sollicitas qōnes ultimū orauit: ut libz v̄re solitarie oliz dū caualliccis ec

Spatio
duo
ad forgi
am
Imago
enea pa
picatis

Baleas
viceco
mes pa
latiū pa
picē cr
xit

desse p̄sal eēt in rure suo scriptū et ei scriptū: aliq; sibi mitterē. Iusta qdē petino sua est. In iusta dilatio mea. Decim; eni ann; est: ex quo opusculū illud absolui. Sed videntē oia deū testor: decies uel eo amplius retētaui ita scriptū mittē. ut etsi stilus neq; aures neq; aiūm: lra saltē oculos oblectaret. uerū studio meo uotoq; obstitit illa de qua toties queror: nota tibi scriptoz fides industria nobilibus non ultima p̄ctis igenijs. vix credibilia loq dicar paucissimis mēsis scriptū opus: tā multis annis nō potuisse rescribi: ut scias que maiorū pena opum de spatio quāta est. Nūc tādē post tot cassa p̄mordia scribēdū illud domo abiēs dimisi iter cuiusdam sacerdotis manus. Que an ad scribēdū sacre fuerit: ut sacerdotis: an ad fallēdū faciles ut scriptoris: nescio. Nūciatū tū est mihi amicoz lris: iā factū esse qd iusserā: de qlitate donec videā mos hōz certissimus me dubiū facit. Solēt eni audita miruz nō qd scribēdū accepint. sed nescio qd aliud scriptitare tātū uel ignorātie est uel libertie uel p̄tēp̄. Hoc igit qd in horas expecto qlēctūq; erit illi e uestigio trāsmittā. Scriptorē q; me potius icuset. Tibi autē eplā cū hac mitto ad te anno altero dictatam. Quā in tuis hīs nouissimis lris ceu despans dulci acriter querimonia flagitasti. sitq; alterā āni huius quā nō poscis adicio. in qua sigd illi litigio antiquo qd mihi olim q̄tuor inuetiuas aduersus hēc mōstra hōiūz extor: sit se curare iactātū uereq; matātū: defuisse videbit: adpletū dices ut itelligas q; me nō snie peniteat. Et has qdē ambas alienas qd nunq; an tps tecū fecerā scriptas manu accipiens cogitabis uel lassitudo uel occupatio quāta sit que in solito more me tecū imo mecū ut sic dixeris per iterptē loq cogit. Et hec hactenus. Cuius mihi de Homero manu tua scriptū misas anteq; Uenetijs p̄fisceretur suscepi: ut fide atq; indulgētia tua letus sic supuacuo mestior labore quē tibi ipositurus nō fuerā si sciuissem qd nūc scio. Nō eni nosce optabā qd apud graios iseros ageret. apd latinof nosce qd agit satis est. Idq; uel lectione uel auditu solo utinā nec visu vnq; nosce p̄tingerit. Sed uolebā scire qliter Homerus ipse grauis hō: uel asiaticus: et qd miraculū auget cecus quoq; solitudines italas descripsisset: uel eoliā. s. uel auernū lacū mōtēq; circetū. lz q̄n ita tibi placuit ut mihi postea totū opus illud eximitū destinares ibi forsā inueniā qd quero. Spem tū hāc minuit qd scribis misisse te iliadē totā: odisse aut p̄te. In eo qdē libro ē qd scire uelim. Adiro: sane qd ita illā totā: huius p̄tez miseris. Sed fortasse itegrā nō hēbas. Quicquid erit videro dū me domū mea foroz reuererit: trāscribiq; faciā et remittā tibi quē tāta re p̄uasle pati nolim. Iterū tibi grās ago: Donatoz nro subira: scoz qui cū sepe de minorib; scriberet tuū hoc factū male siluit: qd aio meo sciret et missi et mittētis cōsideratione gratissimū. Vale. Ticini decimonono kal. Januarij.

Ad eūde de appetitu anxio p̄mi loci. Ep̄la. II.

Ab eo tibi aliqd dicere: ut pctōr saluatoris utar v̄bo. Id vō aliqd qd naz sit expectas.

Et qd putas nisi qd soleo: patiētie aiūz: litigio autē para. Cū eni nihil usq; mihi p̄formius aio tuo sit: sepe mirū dictū nihil est actibus p̄silijsq; difformius: et sepe vñ id p̄deat mecū quero: nō in te solū: sed in nōnullis amicoz: in qbus idem patior.

Acciuenio cām rei huius aliā nisi q: quos nā parēs siles fecit: ipsa quā nām alterā dicit p̄suetudo diffilēs facit. utinā sit viūē p̄tigisset. nēpe hec eadē nos vnius q̄si bicozpis ai reddidisset. **C** Magnus forz nūc aliqd me diciturū reris. Mimū est. Quid ni aut mimū sit: qd̄ ipse opifex p̄uipedit: cum cuiq; sua maxie placeāt: vñ vix q̄sq; iustus sui opis extimatoz: oēs ferme suimet suatūq; fallit amor reruz. vnus tu tātis ex milib⁹ iuēt⁹ es: quē odi ū an contēpt⁹ in rei p̄prie extimatione decipet: nō amor: nisi forsā in hoc ipse decipioz: humilitati tribuēs qd̄ supbie sit. Et qd̄ hijs uelim v̄bis iam nūc audies. **N**osti qd̄ hoc vulgare ac vulgatū gen⁹: vitā v̄bis agētū: nec suis: qd̄ apud nos usq; ad fastidiū p̄ce buit. Sūt hoies nō magni igenij: magne v̄o memorie magneq; diligētie: sed maioris audacie regum ac potētū aulas frequētāt de p̄p̄o nudi: uestiti aut carminib⁹ alienis. dūq; qd̄ ab hoc aut ab illo exgr̄fitius m̄no p̄sertim caractē dictū sit: igētū ex p̄ssione p̄nūciāt: grām sibi nobiliū z pecunias querūt z uestes z munera. huiuscemodi aut̄ istra viuendi nūc ab alijs passim nūc ab ipsis iuēt⁹ orib⁹: aut p̄ce mercant̄ aut p̄cio: si q̄n id exigit uēdētis uel cupiditas uel paupertas. **Q**d̄ ultimū z satyricus norat ubi ait. Exurit itactā paridi nisi uēdat agauē. Et hij qd̄ quoties putas mihi credo idē alijs blāde in potū molestiq; sint. q̄uis iā mihi solito rari⁹ seu mutati studij atq; etatis reuerētia seu repulsio. Sepe eni ne eē mihi tedio isuescāt nego acrit̄ nec ulla flecto: istātia. **N**onunq; v̄o maxie ubi petētis inopia z humilitas nota est: cogit me charitas quedā: ut ex igenio meo q̄lētūq; illoz victui opē ferā in lōgū p̄cipiētib⁹ utilē mihi nō nisi ad horā breuissimū tēporis onerosam. Fuerūtq; hoz aliq; a me quē p̄ci b⁹ vicerāt uoti cōpotes: illi qd̄ sed aliogn nudi atq; iopes digressi: nō multo post ad me iduti sericis atq; onusti z diuites remearēt: grāsq; agerēt: q; me auspice paupertatis grauē sarcinā abiēcissent. **Q**uo iter dū sic p̄mot⁹ sum: ut elemosyne spēm rat⁹: nulli taliū me negare decreuerim donec rursus tedio affect⁹ id decretū sustuli. **L**eterū cū ex nonnullis hoz querere qd̄ ita me vnū semp: z nō alios teq; i p̄mis pro hijs reb⁹ ipeterēt tale de te r̄sum reddere z fecisse eos sepe qd̄ dicerēt z nihil vnq; p̄fecisse. **L**ūq; ego mirarer qd̄ ita rerū largus v̄boruz ptus existeres. **A**ddidē hoc etiā cōbussisse q̄qd̄ oī no vulgariū poematū habuisses: quo nihil admirationi mee dēptū: sed nō nihil additū. **L**ūq; ex illis facti tui cām quererēt: fassi oēs ignoratiā siluē nisi vnus qui opinari se ait nescio an etiā audiuisse esse tibi in aio: ut hec oīs adolesecūlo p̄mū: post z iuueni elapsa p̄nti solido z iam cano igenio reforma res. **Q**ue lz illi z mihi in lōgū quoq; progāde vite huius icerte nimis certa fiducia videret: hac etate p̄sertius z prudētia mihi illa maior erat admiratio qd̄ hic ordo: qd̄ corrigē uelles exurēt sic quid corrigeres nō extaret. **I**ta diu stupor hic mens meū fuit: donec tādē in hāc urbē ueniēs Donato hoc n̄o quo nihil tui amātius nihilq; deuotius tibi familiarissime usus ex eo nup: dū in hunc forte f̄monē nos quotidiani colloquij series deduxisset: rēq; ipsam olim notā ignotāq; rei cām didici. **A**it eni te p̄ma etate hoc vulgari stilo vnice delectatū: plurimū in eo cure ac t̄pis posuisse donec querēdi legēdiq; ordine in mea ei⁹ gn̄is vulgaria z iuueni

Satyricus

lia icidisses. **T**ū v̄o tuū illū scribēdi ipetū refraxisse nec fuisse satis in postez a s̄lib⁹ stilū abstinē nisi iā editis odiū idixisses: icc̄sisq; oib⁹ nō mutādū aio s̄ delēdi: teq; s̄l z posteros tuoz huius gn̄is fructu opum spoliasses: nō aliā ob cām q̄ q; illa n̄ris iparia iudicasses. **I**ndignū odiū. **I**mmertū icēdium. hoc est aut̄ illud ambiguū / q; an suis ipsius p̄ceptrix humilitas: an sup̄ alios sese efferēs supbia sit: ignoro. **T**u qui aiūm tuū vides / de v̄itate iudica. ego p̄ p̄iecturas uagor: quasi mecū ut soleo tecū loquēs. **C** **D**: hijs ergo qd̄ re supior es opinione tua sis inferior laudo: z errorē huic mihi magis optauerim q̄ eius qui cū uere sit inferior sibi alioz videat. **H**ic me locus admonet **L**ucani cor̄dubēsis qui ardent̄ vir igenij / atq; ai: que ut ad ascēsus sic ad p̄cipitiūz via est: cū se adhuc iuuenē z p̄uētū suoz iā p̄sperū studioz cerneret: z etatē suā: z rerū a se ceptaz reputās initia successūq; opum elat⁹: seq; ipm cum **U**irgilio compare ausus: libri quem de ciuili bello morte p̄uētus iexpletū liq: p̄te recitās in p̄fatione qd̄ā dixit. **E**t quātū restat mihi ad culicē: huic in solēti p̄cōtationi an tūc a quoq; amioz. qd̄ ue r̄sus fuerit icertū h̄eo. certe ego ex quo illā legi p̄mū gl̄i abūdo illi sepe tacit⁹ z idignās hoc r̄ndi. bone hō ad culicē qd̄ nihil sed imēsuz ad eneida. **Q**uid ni ergo pluris faciā humilitatē tuā me tibi tuo iudicio p̄ferētis: q̄ illius iactatiā: uel p̄ponētis se **U**irgilio uel equat̄is. **S**ed est hic nescio qd̄ aliud qd̄ regrā. **I**dq; tā abditū ut nō facile stilo erui possit. **A**itar m̄. uereoz ne tua hec tā insignis humilitas sit supba. **N**ouū multis z fortasse mirabile epithetū ut supba dicat̄ humilitas. **Q**d̄ si aures offēdit: dicā aliter. uereoz ergo ne huic tāte humilitati aliqd̄ supbie sit adiūctū. vidi ego in p̄uio aut p̄fessu nō fat honorifice locatū subito surgē extremūq; ultro locū petē humilitatis obtētū: sed supbie ipulsu: vidi aliū abire. **E**t si in hoc qd̄ā molle sit uel ira uel supbia. **I**ta v̄o sūt hec q̄si cui p̄mus locus qui vnus z nō pluriū eē p̄t nō obtigerit: nō nisi aurnullo dignus eē possit: aut ultimo cū ut meritoz sic z gl̄ie gradus sint. **T**u v̄o q; nō tibi p̄mū locum arogas: humilitas ea est. cū qd̄ā nec igenio tibi pares nec elogo spare illuz atq; ambire ausi sepe risu mixtā bilē nobis exciuerint vulgi quoq; suffragij annisi que utinā nō plus foro p̄iudicij q̄ p̄arnaso afferāt. **C** **D**: aut scdm̄ tertiuū ue pati neq; vide ne supbie uere sit: ut ego etenim te antistitē cui utināz par eēm: ut te p̄cedat ille n̄ri eloquij dux vulgaris: id ne adeo moleste fers ab vno ul̄ altero p̄ciue p̄sertim tuo seu oīno a paucissimis te p̄iri. vide ne supbius id sit / q̄ ambire excellētā p̄mi loci. **S**ūma eni optare / p̄t magni ai videri. **S**ūmis p̄xima fastidi re: utiq; supbi ai videt̄. **E**tudio senē illū rauēnatē rerū taliū nō iēptū iudicē: quoties de hijs f̄mo est semp tibi locū tertiuū assignare solitū. **S**i is fozder: siq; a p̄mo obstare tibi videoz: qui nō obsto: ecce uolēs cedo. locus tibi linquit sc̄dus. hūc si respu is nescio an ferēdus sis. **S**i egdē soli p̄mi clari sūt q̄ innūabiles sint obscuri: q̄q; ad paucos ista lux redeat: aduertē p̄mū vides. sepe cum tutioz tū utilioz sc̄dus sit locus. **E**st qui p̄mos inuidie ic̄⁹ excipiat: qui tibi sue fame piculo viā signet: cui⁹ nestigia itueare: qd̄ue in hijs vites z qd̄ seq̄ris itelligas: q; te excitet excutiatq; tozporē quē eq̄re studeas: quē trāsire cupias neu semp aū te videas enitaris. **A** **D**

sūt nobilitū igenioꝝ stimuli: q̄b⁹ miri sepe successus
 puenere. Namq̄ enī p̄mū cito locū mereri poterit
 qui scōm pati pōt. Qui nō pōt aut: ip̄s quoq̄ quē
 respuit icipiet nō mereri. Et certe si ad memoriam
 redis: vix ducē: vix p̄b̄m aut poetā sumū iuenies q̄
 ad illā altitudinē capescēdā nō hīs stimulis actus
 sit. Pr̄mus aut locus ut cūctis ferme sup̄bie in se
 iuidieq̄ ab alijs: sic multis desidiē cā fuit. Et amā
 tē z studiosum liuoz excitat. Sine riuāli amor. Si
 ne emulo v̄tus torpet. Melioꝝ est paup̄ industrius:
 q̄ ignans diues. Satius est ascēsus Virgilij stu
 dio meliori q̄ in alto positū turpi sopore marcescē
 Melius tutiusq̄ est opose v̄tus auxilio niti q̄ ocio
 se fame p̄conio fidē. C̄ Mēs ut arbitroz quo secūdi
 loci nō repudies fortunā. Quid si tertius? Quid
 si q̄rtus: indignabere. An sic excidit illud Annei se
 necē p̄tra Lucilij sniam Fabianū papyriū excusa
 tis. Cui cū Marcū Lullū p̄tulisset addidit. Et nō
 statim ingt pusillū est: si qd maxio minus est. cū de
 inde Asiniū Pollionē: tāta ingt res est post duos.
 postremo cū Titū Liviū adiūrit. z vide ait q̄ ml
 tos ascedat qui a tribus vincit. z tribus eloquen
 tissimis. Et tu amice vide an nō saḡ tibi quoq̄ hec
 pp̄rie dici possint. Ita t̄n ut quēcūq̄ tu locū teneas
 quēlibet an te videas: ego ille meo iudicio nō sum.
 C̄ Parce iā flāmīs z tuoz carminuz miserē. Q̄ si
 fortasse sic penitus psuasum est uel tibi uel alijs ut
 ego te in hoc ordine ueliz nolim sup̄em. tu ne id do
 les: teq̄ mibi p̄ximū nūari ad ifamiā tuaz trabis:
 pace tua dixerim. si hoc facis diu me sefellisti. neq̄
 illa tibi est ai modestia: neq̄ is n̄ri amor: quē spabā
 Solēt enī ueri amātes sp̄ote sua sibi p̄ferre quos
 diligūt: z vinci optare. z ex hoc eximia uoluptatē
 p̄cipe si vincant. Idq̄ ita esse nemo plus p̄i neget:
 cui nihil est grati⁹ q̄ a filio supari. Sp̄aui ego nec
 defino eē nō minus q̄ tu ipse nō dicā q̄ filius cha
 rus tibi: nomēq̄ tibi meū tuo charius. Sic te olim
 amica dulciq̄ ira motū exprobrasse mibi memini:
 q̄b si a te uere dictū erat lete me p̄uiū cernē debui
 sti. neq̄ cursum ideo deserē sed obnixius seq̄ z cu
 rare ne gō in hoc studio currētū iter nos forsā ir
 rūperet tuūq̄ tibi rapet locū. Amicus enī caro as
 fidēs: uel coambulās amico nō quotus sit sed q̄ iū
 ctus querit. Nihil dulcius q̄ optata uicinitas: ml
 tus amor. Nullus fere in amicis ordo est sed p̄mi
 ultimi. ultimi p̄mi sunt. q̄ oēs. s. vnū sūt. C̄ Macte
 nus accusatio. debinc excusatio facti tui est. Q̄ lz z
 p̄fessione tua notū z ad me talis amici ore plātū sit
 nitor t̄n aliā quā tu dicis generosam aliquam facti
 cām iuenire. Sigdē actus idē pro itētionē agentis
 nūc laudabilis: nūc ifamis est. Et qd in aiūm uenit
 dicā. Nō te isolētia qua nihil ē a tua leuitate remo
 tius nō uel cuiusq̄ iuidia uel ipatiētia tue sortis p̄
 prias res delesse. quo illis tibiq̄ eēs iniurius. sed i
 dignatione q̄dā clara z nobili etati iutili ac sup̄be
 nihil itelligēti oia corrūpētī: q̄bq̄ est itolerabilius
 p̄tēnētī tui iudiciū igenij surripe uoluisse: utq̄ olim
 v̄ginus ferro nata: sic te igne pulchras iuētīōes q̄
 si ai tui plē turpi ludibrio liberasse. Mens tu quid
 ais: an ad uerū augurio forte puētū est? Lerte mi
 bi iter dū v̄n̄ p̄icturā hāc elicio de vulgaribus me
 is paucis licet idē agere p̄positū fuit. fecissēq̄ for
 tassis in vulgata v̄ndiq̄ iāp̄idem mei vis arbitrij
 euassēt. cū eidē mibi t̄n aliq̄n p̄ria mēs fuisset. to
 tū huic vulgari studio t̄ps dare. q̄ uterq̄ stilus al.

tioꝝ latinus: eo usq̄ p̄cis igenijs cultus eēt: ut pe
 ne iā nihil n̄ra ope ul' cuiuslibet addi posset. At hic
 nō iuctus adhuc recēs uastatoribus crebris ac ra
 ro s̄quidus colono magni se uel ornamēti capacem
 ostēderet uel augmēti. Quid vis: hac spe tractus:
 simulq̄ stimulis actus: adolescētie magnū eo i ge
 nere opus icepam: iactisq̄ iā q̄si edificij fundamē
 tis calcē ac lapides z ligna cōgesserā: dū ad n̄ram
 respiciēs etatē: z sup̄bie m̄em z ignauie cepi acri
 ter aduertē: quāta eēt illa iactātū igenij vis: quan
 ta p̄nūciationis amenitas: ut nō recitari scripta di
 ceres sed discerpi. hoc semel. hoc iterū. hoc sepe an
 dicēs: z magis magisq̄ me cū repetēs itelleri tādē
 molli in limo z instabili arena p̄di opam. meq̄ z la
 borē meū iter vulgi manus laceratū iri. Tanq̄ er
 go qui currēs calle medio colubrū offēdit. substitū
 mittāq̄ p̄siliū aliud ut spo rectius atq̄ altius arri
 pui. q̄uis sp̄sa illa z breuia iuuenilia atq̄ uulgaria
 iā ut dixi nō mea amplius s̄ vulgi poti⁹ facta eēt:
 maiora ne laniēt p̄uidebo. C̄ D̄ q̄ qd idoctū vul
 gus arguo. Lū de hīs quoq̄ qui se doctos uocāt
 tāto z grauior z iustior sit querela. Qui p̄ter mul
 ta ridicula odiosum illud in sine ignorātie sūmā su
 perbiā addidē. Itaq̄ quoz p̄tulas carptim itelli
 gere: oliz magne gl̄ie dicebāt. hoz hodie famā car
 perit. o etas igl̄ia: tu ne antiq̄tatē m̄em tuā hone
 starū oium artū rep̄tricē sp̄nis: teq̄ illi nō eāre t̄n
 sed p̄ferre audeo. D̄mitto enī hāc hoium fecē vul
 gus cuius dicta atq̄ snie irrideri merent potius q̄
 rep̄hēdi. C̄ D̄mitto militares viros ac bellorū du
 ces qui suo tpe disciplinā militie p̄sumatā atq̄ p̄fe
 ctā nō erubescūt opinari: que iter eoz manus haud
 dubie p̄ijt: funditusq̄ collapsa est: apud quos nil
 penit⁹ arte uel igenio: sed ignauia casibusq̄ fortui
 tis agunt oia. Qui ad belluz q̄si ad nuptias cōpti
 z ibelles uina z fercula z libidinē meditātes eūt.
 fugāq̄ pro victoria cogitātes: q̄bus nō aduersari
 um ferire: sed manū tollē: nō terrē hostes sed muli
 ercularū suarū oculos mulcē p̄positū atq̄ ars est.
 Nā z hoz falsas opiniones ignorātia z doctrine
 ois iopia excusat. C̄ Sileo reges: qui ceu regnum
 in auro z purpura in sceptro ac diademate sitū sit
 ut in hīs sic in v̄tute z gl̄ia se superiorib⁹ pares pu
 tāt. Ad hoc vnū in solio cōstituti ut regāt. v̄n̄ z re
 gis oris nomē. ipsi v̄o nō regūt sed regunt. Et quo
 rū p̄silijs res docet: p̄sunt p̄p̄tis: subsunt uoluptati
 bus. Reges hoīuz s̄oni ac luxurie sui sunt. Et hos
 uetustatis iscitia: fortunēq̄ p̄ns fulgo: n̄mieq̄ p̄
 sp̄itati semp addita uanitas. utcūq̄ facit excusabi
 les. C̄ Sed qd queso s̄ratos hoies excusabit: Qui
 cū ueterū nō ignari eē debeāt in eadē opinionū ce
 citate v̄sanf? Scito me amice acri stomacho hec ira
 tū loq̄. Surgūt hīs dieb⁹ dialetici non ignari t̄n:
 sed isani z q̄si fornicariū. nigra acies nescio cui⁹ ca
 riose quercus e latebris eripūt: oia doctrine melio
 ris arua uastātes. Nij Platonē atq̄ Aristotelē dā
 nāt. Socratē ac Pythagorā ridēt. Nec deus bone
 qb⁹ hec duabus q̄: icptis agūt. Nolo ego nomen
 facē q̄bus ipsa res nullū fecit: z si furoꝝ iḡcs faciat
 Nolo iter maximos ponē quos iter minimos vidē
 hoz t̄n isti noib⁹ gloriant. Relictisq̄ fidis duab⁹
 hoc sequunt. Qui nescio an post obitū didicerint.
 Lerte vim nec sciam nec famā ullā scie habuerunt.
 C̄ Quid de hīs dicā qui Marcū Lullū Licero
 nē lucidū eloquētie solē sp̄nūt: qui Aronem: qui

Seneca

Oratio
dicendi
militisReges
ac p̄nci
pes mi
tisDiale
ticos

ignaros theologos

Senecā p̄tēnūt? Qui Liti Liviū: qui Salustij stili horret: ceu aspum atq; icultū? Et hij quoq; novis freti ducib; pudēdisq; fui. iter dū ut sol alter elo qui Virgilius careret. dūq; admirans p̄rupte demētē scholasticū p̄cōtarer qd apud illū tā famosū virū tāta dignū ifamia dep̄hēdisset. p̄tēptim facie elata qd rūdīt accipe. **V**imū esto inq; in copulis. Inūc Maro vigila: musarūq; ope sūptū celo carmē lima iter has uētūrū manus. **Q**uid de alio nūc hoīum mōstro loq̄r: qui religiosi bitu: morib; atq; ais p̄fani: Ambrosiū/ Augustinū/ et Hieronymū multiloquos magis q̄ mltiscios appellāt? **N**escio vñ noui ueniūt theologi qui iā doctoribus nō p̄cūt: nec mor aplīs: ipsiq; p̄cēt euāgelio. ora deniq; ip̄m in Lbīm temeraria laxaturi: nisi ipse cuius agif res occurrat atq; idomitis aiantib; frenū stri gat. Est iā hoc iter eos crebrū atq; in p̄suetudie redactū: ut quotiēs bec uerēda et sacra noīa p̄ferunt uel nutu illa tacito uel ip̄io feri aut fmone. Augustinus inquit multa vidit: pauca sciuit. **N**eq; vō de alijs loquunt honesti. Fuit nup in hac nra bibliotheca vnus hoꝝ nō qdē bitu religiosus: sed chīanū eē ea demū religio sūma est. vnus aut hoꝝ dico moderno more p̄bantū q̄q; nihil actum putāt: nisi aliqd p̄tra Lbīm et celestem Lbīi doctrinā latrāt. cui cū nescio qd e sacris libris igererē: Ille spumās rabie ac nā fedā ira et p̄ceptū isup frōtē turpās: tuos inq; et ecclie doctorculos tibi habe. Ego quē se quar hēo. Et scio cui credidi. vbo inq; apli usus es. Et fide utinā uti uelis. **A**plus inq; ille tuus seminator vboꝝ et isanus fuit. Optime inq; p̄be sequeris. **N**ā et p̄mū illi olim alij p̄bi: et scōm sibi p̄fes syrie festus obiecit. Et p̄fecto seminatore vbi fuit utilissimi. **Q**ō semē saluifero successorū uomere excultū: et sacro sanguine martyꝝ irrigatū: quātā fidei messem tulit cernimus. **A**d hec ille nauseabūdus risit. Et tu inq; esto chīanus bonus. Ego hoꝝ oīum nihil credo. Et Paulus et Augustin; tuus hijq; oēs alij quos p̄dicās loq̄cissimi hoīes fuere. utinam tu Auerroim pati posses: ut videres quanto ille tuis hīs nugatorib; maior sit. Exarsi fateor: et vir manū ab illo ipuro et blasphemio ore p̄tinui. Et hec inq; mihi cū alijs hereticis uet; est q̄stio. **A**bi vō hic irrediturus tu et heresio tua. Sic pallio app̄hēsus p̄tumaci; q̄ mei: nō qm sui mores poscerēt domo exegi. **M**ille sunt talia p̄tra que nō dicā Lbīanū noīo maiestas Lbīiq; reuerētia cui obsequentiibus et affusis angelis ifelices homūculi ifultāt: s; nec supplicij metus ualet: nec inq; sitores heresius armati nec carcer atq; ignis ignorātiā p̄cācē atq; hereticā cōpescit audaciā. In hoc tps icidimus amice in hac viuimus iāq; senescim; etate. iterq; hos iudices qd sepe q̄ri soleo: et idignari: quos scie uacuos ac v̄tutis falsa sui iplet opinio. **Q**uib; libros ueterū pdidisse nō sufficit nisi igenijs ac cineribus decertēt et ignorātia sua leti q̄si qd nesciūt nihil sit pingui ac tumido lasciniūt itellectu. nouos vulgo auctores et exonicas iuebūt disciplinas. **S**i tua igif hīs seu iudicibus seu tyrānis cū nō aliud esset assertor: ignis auxilio rapuisti factū non ip̄robo: cām p̄bo. Ego ipse qd de multis feci pene uelis de oībus meis idē fecisse dū licuit. **N**ulla enī egorū iudiciū spes appet: horūq; idies et licētia crescit et nūis. iā nō scholas sed latissimas urbes replēt et vias ipeditūt et plateas: ut ipse mihi sepe irascar: q

sic mō hīs primis annis ultorib; irascebar exbat stūq; flebā orbē: viris enī forsā fatear: at vitorū atq; hoīum nulla ut arbitror etate plenior fuit. Et ad sūmā credo si etiā illis hoc aio fuisse Appij ce ci filiā absoluissimū. **V**ale iā hoc enī nō aliud hēbas tibi nūc dicere. **V**enetijs. v. kal. septemb.

Ad eundem de audacia et pomposo medicorū habitu.

Epistola. III.

Eum tibi p̄siliū approbari: teq; illo uti gaudeo. **I**lla demū approbatio vera est: que re ipsa fit. **M**ulti enī v̄bis attollē qd mēte de

spiciūt didicē. **S**cripsisti nescio qm: oblitus t̄pis rei memor sum. egrotasse te grauius sed dei grā et medicū ope liberatum. **R**ūdī tūc. nā et id memini me uehemētē obstupuisse qbus vijs error ille vulgaris in tā altū ascēdisset igeniū: fecisse enī deū oīa tu amq; nobilē nām. **M**edicus nil oīno uel fecisse uel facē potuisse: nisi qd dialetic; loq̄r pōt tedij diues iop̄sq; remedij. **A**t nūc scribis te ad tuā egritudinē medicū nō uocasse. **J**am nō miror si cito p̄ualuisti. **N**ulla est egro rectior ad salutē via q̄ medico caruisse dura loquor: ierptis aurib;. **A**t exptis tota li quida compta v̄sissima. **N**ā auxiliarios p̄fiterur: sepe p̄tra nām ipsam p̄q; morbis militāt. **M**inus mali mediū tenēt: expectātes rei exitū: v̄acissimi si dissimiq; hoīes spectatores qui se exhibēt egrotātū duelli sequētēsq; fortunā ociosa signa victriibus applicāt: et in p̄tem glie surrepūt. **D**eus bone. **Q**uot Metij sassetij: cū hīs nullis **T**ullus hostilius. **H**oc hoīum mōstro diu caruit mūdus tū mari me dū melior fuit. caruit Roma: dum fuit optima. **P**reuidit hāc pestē: vitādāq; p̄monuit. **L**ato ille q̄ sapiētis nom apud nros meruit: sed p̄silio utili male creditū: recta suadētū fors cois. **I**rrupunt in orbē nrm magno agmine medici atq; utinā medici et nō medicorū sub ifignibus medicine hostes armati: nō solū ignorātia p̄p̄ta scitēq; cognoie: sed amētia isup et credulitate lāguētū: qui tāto salutis desiderio trahunt: ut q̄sq; hāc audacius p̄miserit is apollo ipse sit. **N**eq; hercle ulli hoꝝ audacia ita v̄ fuerit atq; efficacissima ad fallēdū cuspiū ipudentia frōtisq; p̄tātia in arte: inq; usum v̄sū incōcussa mēdacijs. **A**ccessit bec idigni hitus usurpata iactātia uestes murice ardētes: sub suto vario distincte anuli radiātes aurata calcaria. **L**uius nō ul' sani oculos lux tāta p̄stringeret. **S**tupo: ac p̄stigiū in urbibus et p̄sertim nris bec cernē. **N**eq; ullam seu p̄scū eē **L**argū: seu oīno p̄ncipum nroꝝ qui te meritati isensus ac nobilitati p̄sulēs lege lata penū q̄ p̄positis huic tāte mechanicorū licētie modū ponat. **N**ā si ob ip̄m plebeie artis exercitiū bec p̄sumit: cur agricolē textoresq; et reliq; paritū p̄fessores artitū nō eadē audeāt et faciāt: nisi qz nullis mechanicorū par temeritas. **S**in ob p̄biam cuius nomē q̄ iuste sibi vindicēt tu nosti. has phaleras sibi usurpāt: et p̄fessionī sue debitas putāt: q̄ turpiter fallant aduertē est: nō hīs mō qui sciūt mechanicos illos eē nō p̄hōs: sed hīs quoq; q̄ uere p̄bantū notus est hitus: et sub paupe pallio mēs diues et p̄ter sciam aut v̄tutē rerū oīus p̄tēp̄rix. **A**n oīa leuitatis atq; iactātie q̄ru; hī nri mechanici duces sūt. **Q**uib; bec audēdi qd aliud opinemur cācē eē nisi iertimabilē vulgi notissimāq; demētā: qua fretos lateq; victores ifelicis turbe et errorū eius p̄pā ac spolia p̄ferētes et p̄da onustos et supbos ce-

Lato

dibus triumphalē bitū iduisse. **Q**uid enī queso iā pter equos cādidos et purpureos currus deest. imo ne eq. qdē desūt. neq. equoz aurea ornamenta. Ipsi ppe diē currus adierūt. Nō pnt oēs gnq. milia hoīz occidisse: qd ad triūphū exigit iſtituto veteri romano. sufficiat occidisse q̄plimos. Nāz qd nūo defuerit occisoz q̄litas ipsa supplebit. Ibi enī hostes: hic ciues p̄munt atq. amici. Ibi armati victores: hic rogati sūt ut iure minor nūs ad triūphū satis sit. Illud iter utrosq. plane p̄uenit: ut sic apud belloz duces hij qui plures maioresq. hoīum strages fecerint clarissimi h̄ntur: sic iter hos qui plures occiderint et miseroz mortibus plures piculosas lz et ancipites exp̄ctas quesierint hij sint oīz duces digitoz oīz mōstrent. Multa ingūt vidit: mlta est exptus. qd nihil est aliud q̄ occidēdi fiduciā lōga p̄suetudine quesuisse. **U**nū hic nouū lōgeq. disile q̄ illi nisi de hostibus. Isti autē nisi de ciuibus nō triūphāt. Qd eadē ipsa romana lege et cōsuetudine uetitū. uez hijz q̄bus ciues ipune liceat occidē. imo egdē nō ipune tm̄: sed p̄cio etiā mortis adhibito. quō nō liceret leges ipsas moresq. uel lerc. aut qd humane vite d̄nis reliq̄rū rez negaret arbitriū. Triūphāt q̄ de ciuibus et ludū reris cuz hijz cōgredi: qui cū in te iure artis impiū accepint de tua egritudine lacru sperēt. de morte etiam disciplinā? Qui cū tibi nescio q̄bus cois auctoribus p̄gameisq. et arabibus doctis forsūt: sed n̄raruz cōplexionū p̄suis ignaris poculū letale porrexerint ociosi sedeāt expectātes fines. tu ueneno ambiguo uenas ac p̄cordia perrāte auxiliū spes illius q̄ nec tua norit: et suis iterim tortus malis nullā sibi ipse opē possit ipēdē. **U**dic pomis: ille herbis atq. ole ribus abstinedū dicit. sine q̄bus multoz p̄cipueq. n̄roz hoīum victus quclibet p̄ciosus ac medicatis epulis iniucūdus sit. Neq. vō itelligē est quonam istud agriculture studiū et uariarū e q̄ orbe alio petitarū iſtiones arbuscularū: si illarū fetus satorib. cultorib. ue suis sic vitādi sunt. Stirpes qdē norios atq. herbas q̄sdā uenenosas audiui: sed q̄ illas queso vnq. nisi ad alienā forte p̄nitic suo seuit in hortulo et nō ultro natas iſestus emulsit. Et hic iussor: egregius q̄ hec sibi uel nō placebāt uel nō. p̄derāt quātū in se fuit: mortalib. cūctis fecit ifamia ac suspecta. **A**lius nescio an et idē forsā ex aq̄uis semiaisq. qd accolarū plage illius magna p̄s patif sanguinē ut thesaurū p̄cissime refuādū docet. Ego autē hac etiā nūc etate nisi hūc vna semp atq. autūnali tēperie largiter p̄fūderē sentio: grecus ille thesaur. me iāpudē opp̄sisset. Sed hij secretarij nāe nulliusq. rei nescij. qd in se suis ue nō. pbāt in oib. execrant. Sic ad p̄p̄iā uel eōā cūcta mēsurā redigunt. **A**lius ardetis forsūtā vini potoz: q̄le achai cū litrus aut gnosiū aut lōginq. fert meroc: ob eāq. cām aque hostis famoso illā dānauit epigrāmate aque ingūt ullū opus inueni nisi q̄ bibif in acutis. o nobilē aforismū. Ego vō p̄ter acutas que mibi iſte bactenus: et ne vnq. note sint uelim: multa opa et multos p̄clarosq. aque usus noui. S3 ut iocis omis sis agā seria: et ut tot hoīum milia sileā robustissimoz optieq. ualētū q̄bus vnicus pot. aq. est. iſq. et placidus et saluber de me testoz: qui nisi nūc q̄ hijz hybernis noctibus sepe aque gelide magnam vini biberē: crede mibi non uiuere. Paruus ne rei usus est aut nullū opus: quā si dēpseris: vita hoīs

nō subsistat. Et q̄ multa sunt talia. S3 hijz celestibus uiris q̄qd de vniuersa nā temē lz effluerit: nō mō dogma p̄fectū: s3 diuinū oraculū vulgo h̄etur. **N**ec est enī illa nobilis ars graioz quā ne nobis inueberēt ille n̄roz sapiētissimus uir timebat. Inuenerūt tm̄. h̄sitq. iā alte actis publico in errore radicibus: haud facile Latonis ipsius manu cēso: ut redeat extirpāda. Et hos qdē ego nō miro. Nā qui qd destinauit aīo: id agit et si a v̄tute deuiet: a p̄posito nō deerrat. nec pplm. qdē ipm. Nā qd est solitus facit: nouā uel admirationis uel rep̄hensionis mām nullā affert. H̄n autē iſtitutas resp̄blicas carūq. rectores miro: Ac reges stupeo mechanicū bitu parē sibi q̄bus oculis spectare q̄bus aīs pati possint. **S**3 ut ad p̄ncipiū reuertar hos tu eger si a lectulo arcuisti fecisti nō tm̄ feliciter sed p̄sulto: pemissent te fortassis. ut scias enī quātū ipi etiā artificio suo fidāt: de hijz loquoz: q̄bus qd fateoz rari: aliq. igneus pudor est. deū ac memoriā meā testoz. Audisse me oliz medicū magnū ap̄ eos nois sic dicētē. Ego aiebat nō ignoro me ingrātū dici posse detrahētē arti. vñ mibi opes atq. amicitias quesui: vitas tm̄ cūctis affectibus p̄ferenda est. Itaq. sic sc̄tio: hoc affirmo: si cētū aut mille homines vnus etatis ac nāe et vnus victus vno sil oēs morbo correpti eēt: eorūq. ps dimidia p̄silio uterē medicoz taliū q̄les h̄et etas n̄ra. Alia vō sine ullis medicis nāli iſtinctu et p̄p̄ia discretiōe se regeret. nulla mibi dubitatio est: qn ex illis plures morerent: plures ex istis euaderēt. **A**liū audiui hoīem pluriū l̄rarū et maioris fame ex quo cuz in familiari colloquio admirās quererē qd ita ipse alijs uterē cibis: q̄ q̄bus utēdū p̄dicaret: p̄stātī fronte nilq. h̄sitās r̄ndit. Et si ingūt uel medici vita p̄silio silis eēt: uel p̄siliū vite aut ualitudinis iacturā p̄tererē aut pecunie. Qd v̄bū nō ignorātie tm̄ sed p̄fidie manifestā p̄fessionē p̄tinē q̄ nō videt. Quas iter pestes v̄sari si piculū est sanis: qd aliud q̄ piculoz oīum finē spent egrī? Nemo certe mirabit si q̄ b̄sualētibus nocet: is egrotātes iterficat. Nō facile enī arbor radicata puellit. Facile autē puulsa pro sternit. **A**udiui aliū nup. et fama clarū et scia nō illius tm̄ sed multatū artū. mibi vō plusq. cōi familiaritate p̄iuctū a quo dū quererē qd nō arte sua ut ceteri tāto illi ipares uterē. sup̄silio mesto et graui et amari digno: et ad fidē rei satis viriū h̄ste. timo ingūt deo res hoīum spectāte ipieratē hanc. cōmittē ut credulū vulgus circūuentā capitali fraude. Cui si notū eēt ut mibi q̄ modicum seu q̄ nihil egro medicus p̄sit. et q̄ sepe multū obsit minor et minus fallerata eēt acies medicoz. Agāt sane q̄n et agētū impietas et patiētū credulitas tāta est: abutatur simplicitate pploz vitā polliceant et p̄māt et lucrent mibi nullū fallē aut necare p̄positū est nullus malo ditior fieri uelim. hec me cā ad alias artes q̄o inocētius exercerē trāstulit. **N**oc rāso quātū ille me sui amātiorē fecerit quātū ue opinionē quam de eo semp habuerā auxerit atq. firmauerit difficīle dictū est. **E**t hec qdē illi quoz testonio domestico minimeq. suspecto in ueteri mea illa s̄ria stabilitus sum atq. ipsam morditus arripio. nec dimittā qm̄ uera est. Cui te etiā accessisse gaudeo factūq. tuuz p̄bo: est paup̄tas ut ipse aīs cām dedit ne medicū e lōginquo arcesseres. cū nullū h̄eat solitudo tua et solitudinē et paup̄tatē ipsam laudo. Que

De q̄dā medico

De alio medico

De ami-
cis suis
medicis

ut sepe nolentibus et tibi nunc utilis fuit. fortasse medicum ne dicam carnificem euocasses non tam sepe salutis quam urbanitatis obtentu que multos falsum fame piculum declinantes: in uerum uite piculum iniegit: qui dum auaritie notam vitant qui se perderent precio produxerunt. Quanta sane tibi quoque medici fides esset nec ipse dissimulas dum egros illos facultate imminueret et augere morbum solitos et exhauriente crumene potius quam alio utiles dicitis. Et hoc consilio et ipse meus uxor in rebus. Fuerunt mihi amici medici plures olim sed ex omnibus adhuc quatuor supersunt. vnus apud Venetos. et Mediolani vnus. Patavi autem duo docti viri omnes et affabiles. Qui fabulantes egregie: et disputantes acriter: qui poterit satis uehementer: satis dulciter. et denique pinant satis colorate satisque etiam appenter excusent. Quibus in ore multus Aristoteles. multus Licero: multusque sit Seneca: multus demum quod miraberis Virgilius. Nescio enim qua seu fortuna seu fortuna uageque mentis egritudine accidit: ut omnia melius sciant quam id unum quod professi sunt. Sed linquo ista satis hec uitas odiorum mihi prede atque tumultuum excitauit hos ego aut mea quotiens ualitudo tetat admitto. ut amicos non ut medicos: uelut is qui amicis ante omnia delectat: nihilque uel preseruande uel restaurande salutis aptius reorum amicorum uultibus atque colloquijs siquid iubet mee personam suae pareo. idque ipsum illis imputo. alioquin audio tamen: et quod institueram facio. atque ita necessarijs meis mandauit ut siquid grauius igruat nihil omnino ex illorum iussu meo fiat in corpore sed nunc mee relinquitur: imo deo qui creauit me posuitque terminos mihi qui preteriri non poterunt. Et hoc tuum meumque consilium quo tibi nunc quoque sit acceptius non solum in corupto illo seculo omnem mollitiem respuente: sed postea etiam medici et unguentarij et ambulatiarum collegia pharmacopole et uoluptates et delitiae orbem romanum persuasere maximorum fuisse hominum scito. Ne ue nunc per as inquisitione multiplici distrabar: tres illustrium aut quatuor qui memorie ultro occurrunt attigisse sufficerit. De Lyberio principe apud Suetonium translum legimus quod ualitudinem qua prospera et tunc principatus pene toto prope illesa usus est: arbitrato suo rexit: sine adiuuamento consilio ue medicorum. De Uespasiano apud eundem quod ad tuendam ualitudinem qua et ipse prospera est usus nihil prorsus adhibuit propter membrorum fricationem et per singulos menses unius lucis inedia. De Aureliano autem apud Uopiscum Syracusius historicum ita scriptum est. Medicos ad se cum egrotaret nunquam uocauit: sed ipse se iedia precipue curabat. De Karolo autem qui magni cognomen apud gallos meruit. Albinus precepto: eius in ipsius historia cum aliquot annis ante obitum crebris illum febribus corripit solitum dixisset: addidit. Et tunc quidem inquit prostra suo arbitrato quam medicorum consilio faciebat: quos pene exosos habebat. Nisi uero nunc principes nec ructare nec spucere quidem auderet absque medicorum premissu: neque ideo tamen aut melius quam illi uiuunt aut diutius. Medici autem te regum mensis impediant aucte usu preta: iubent: prohibent: minant: exterrēt: arguunt: indignant: et quos ipsi primi omnium suaricent omnes leges ponunt. Quarum obfuscatia regum ut cernimus uitas breues egritudines longas fecit. Scio ego multis persuasum: imo institum: medicorum omnium me publicum hostem esse propter uulgatum certamen quod cum illis mihi in gallijs olim fuit. Que res propter que quod medicorum mihi amicitie note sunt: fueruntque ita per seipsam icepta est: ut de nullo usque stulto licet

nisi sit idem amicus atque excors credibilis iudicanda sit. Nam quod oro medicum oderit nisi qui morbos amet? Ex diuerso autem quod hominum morbos amet: nisi qui salutem uitam suam ac seipsum oderit? Illi uero si medici uerisunt haud dubie et nam adiuuant et oppugnant morbos et salutem egris corporibus reuehunt sanis seruunt firmatque nutantibus. quod tam furiosus tam nunc imemor: tam sui hostis ut sospiratorum suum oderit. Et ego homo sum mortalis: et caductum nactus bitaculum et mihi mei corporis amor: quod uel nolenti datur. Quod igitur sic affectus medicinam medicos ne oderit. Amo ego illos: odi enim nugatores quosdam qui tenui dialitica non armati: sed impliciti obstrepunt non medentur: neque solum tedio sanos afficiunt sed egros morte committunt. Mos odi fateor: que inuialis turba est. Illos diligo qui prari sunt. Ut tamen cum hijs ipsis siquis est aditus in gram reuertar neu semper contra hoc artificum genus loquar: grecis certe remediorum nominibus ac morborum pretere credentibus sunt soliti ut egrotet grece prestatet saltet ut grece etiam curarent. Et permittunt quidem. Quid enim permittunt uereant quibus et premissu lucrum et nullus pudor: aut pena medacij est? Mille sunt huius rei exempla. unum recens preterquam narrabo. hinc et tempore conueniens et loco. Sunt enim nunc marie cuncta sub oculis: eger medicus premissiones medacia. Est vnus puerce admodum etatis umbrosus illis ac gelidis ortus in uallibus: quos rupes alpium augustat: et quos puus adhuc rhodanus secat. vni regio ipsa uallensis uulgo dicitur. In illa barbarie natus iste et longa uita et iculata patria et ignorantia accolatum nomen nactus: non solum iter suos sed illo testimonio et loqui et falso. apud exteras etiam gentes nosci et ut longum iter magno medacio est amicum alter Esculapius heri ceptus est. Quid rem uobis traho. Ad huius tamen ligurum domini aures prelata uiri fama eius se consilio inuari posse sperans in egritudine pedum quam multos iam per annos non sine suis magnis angoribus nec uis propter incommodis propeffusus noscitur. quotiens putas hominulum illum arte charum et origine peregrina ut sit: liberorum fame mendacio cariorem blandis precibus et magnis precijs euocarit. Ille uel iscitie conscius uel fama tumidus: et quasi rogari dignus qui rogatus esset sese aliquid magnum ducens usque ad hoc tempore ierorabilis mansit: non ignorantiam quidem factus uel ignota sibi uel suppressam ne medacio auctum nomen uitate minueret sed occupationem modo hanc modo illam uel simulans uel excusans. Quo uocatis magis ac magis et desiderium creuit et opinio donec prima nup estate in nescio cuius sui hostis pretere delapsus magna sibi redemptio summa imposita cum se illaqueatum cerneret. Ad huc domini scripsit se ad cum si redimeret ueturum esse et morbi ueteris noua remedia allaturum ut qui non legisset aut oblitus esset aut sperneret illum pueris quoque notissimum Quidij ueneficuli. tollere nodosam nescit medicina podagram. Dominus autem hic cui et pre ai magnitudine nihil non exiguum: et pre desiderio salutis nihil non dilatatum uidetur. libes hoc audiuit. uel salutem scilicet recepturus uel qui italorum medicorum uerba pbauerat nugas quoque barbaricas expturus misitque ilico qui redemptus hominem adduceret. Et ut totam noris historiam: preter sumptus itinerum magnifice exhibitos et quecumque honorifico noui Hippocratis aduentui uisa sunt eduenire. In quibus quod prestat nemo largior. Nemo non solum ab auaritia sed a preitate remotior. Ipsa redemptio solius summa fuit ter mille quingenti auri: quales

nra urbs eudit nō medico tm̄ sed belloꝝ duci igēs
p̄ciū. p̄inde die illo quo mediolanū seniculus ma-
gno emptus itrauit forte ego cū dñs cenabā: serui
duosq; illū p̄cursor: ancesserat nūciās medicū nā ue-
ctū applicuisse. Et atus dñs iussit illi obuiā iri ex-
cipiq; et̄ lete ac libaliter/ ut mos est suus. Premis-
si comites: eg: famuli. sibi v̄o quē grauis ac grande
nus isideret sonipes missus: quē expt̄ laudo niue
cādidior: uēris agilior: agno mitior: mōte solidior:
hoc theutonius Halien⁹ urbē Itala itrouit nō sine
ppl̄i stupētis occurso: et surrecturos iāiā mortuos
expectātis. Jā añ per eū ip̄s aduēt⁹ sui nūciū medi-
cinali illo suo impio iusserat pari oua recētia: et ne-
scio qd aliud ut solēt: egs̄ h̄ijs ferculū p̄fici p̄festim
porrigēdū dño. Quo audito mirari oēs: qdā dñi
nū hoiem opinari. Ego aut̄ stomachari et temeritatē
barbaricā execrari. Que tāto egro nōdū qdē imo
nunq; viso fortuita dictare remedia ausa eēt. Lici-
nū iterea reuersus qd illis p̄imis dieb⁹ more suo
iusserit qd ue egerit ignoro nisi q̄ breui postmodū
sibi male: dñog; solito peius esse cepit. Nec multo
post uel curādi spe uel p̄mittēdi ipudētia destitut⁹
asseruit: artis ope fieri nō posse quod putauerat: li-
bros itaq; nescio quos magicos: sacros uocat ipse
congrēdos. In illis ultimā spem salutis sitā eē: et in-
quisitionē hāc nescio ubi nā terrarū: neq; ip̄m scire
arbitror: fieri iubet. Inq; hoc mō est tot⁹: Jā nūc oi-
um et illius añ alios qui marie negotio tangit spe
algēte. Sic hyppocratica illa fama: et expectatio
illa sollicita p̄corq; illa et itēpestiua remedioꝝ cu-
ra in iocos atq; in magiā abiere. H̄nc ergo qui trā-
salpinis in gallijs inq; ea germania famosissimus
hēret: usque adeo ut puulgati nois claritate suū p̄-
p̄riū nomē amiserit tr̄iq; ualētis medicus nūcupet
in mediū deducē visum fuit. Sibi itaq; nec petēri:
nec scituro qdē: nec si sciat gr̄as acturo: hāc noctis
infōnis ociosam p̄ticulā dedicauit: ut appeat qd de
illaudatis et obscuris medicis eorūq; pollicitis sit
spandū: qñ hec laudatissimo fides est. C̄ Promit-
tūt tm̄ eque oēs ut ad rē redeā. p̄mittūt inq; sed p̄-
missus ipleturi ut dicē solebat August⁹ cesar ad ka-
lēdas grecas: id est nunq;. Sigdē et egroz necessi-
tas: et fallētū p̄missio greca est: et herbarū et fron-
diū et radicū noia: balaustr̄: reubarbarū: calamētus
Nūc nō grece. qd q; est molestius arabice gerit ut
et mēdacio lōge petito plus fidei: et remedio p̄gri
no plus p̄cij sit. rursus ilico ut admissi sūt morbi no-
mē grecū dicūt. aut si op⁹ est faciūt. hec est inqunt
epilētia. hec apoplexis. hec erispila. Quis nō taz
sonoris noib⁹ delectet: et nosce cupiat qd dicat gre-
ce qd latinus eger patit q̄uis nec greca sint reme-
dia nec latina. Sed is satis lusimus. de medicis q
dē nr̄is et multa olim ex p̄fesso. et hec hodie icidē-
ter dixerim. C̄ De leōtio aut̄ seu leone olim nr̄o q
thessalus dici mauult q̄ italicus nō muto sniam:
et iure subnirā et tuo demū iudicio cōprobata. Nūc
q; ergo lr̄is meis aut nūcijs reuocabit q̄uis roget
Maneat ubi elegit et quo isolēter abiit illic flebit
degit. Qui tāto faustu cū in oi fortuna turpi: tū in
paup̄tate turpissimo delittas florētinas spuit tāto
gemitu b̄q; arinā ferat iopiā. deniq; qui itala culta
dānauit: senescat per me licebit in siluis hemonijs
et grecis esca sit v̄mib⁹. Aut si libet: ubi: qd nescio
an tu noris: mihi plane comptū est: multos oli egit
annos ad cretēsis laberinti custodiā reuertat. hō

aliogn nr̄is studijs nō icpt⁹ si tm̄ hō cēt: nec se belu-
am aspitate isigni et nouitas studio effecisset. Quā
ob cām nescio nisi uel nāe durioris impio coactus
uel hoc calle fortassis qd multos fecisse nouim⁹ fa-
mā querēs. Eat sane suosq; sibi mores hēat: suam
barbā: suū palliū: suā famē. metatq; qd seuit: terat
q; qd messuit: edat deniq; qd itriuit. Est ubi huma-
nus error aliūde plectit. Est et ubi ipse se punit: su-
umq; supplicius secum fert. Vale Licini. iiii. idus
decemb̄.

C̄ Ad Donatum apēnigenā grāmaticū quātom me-
dicis sit fidendū. Epistola. IIII.

Orte sic accidit ut e duabus epl̄is tuis sil-
f ad me platis: illā p̄us ispiceres que ultimo
scripta erat. vñ effectū ut egritudine tuā p̄-
us abijisse cognoscerē q; uenisse. Atq; ita p̄solatori-
um de more aliqd scribēdi negotio liberer iuiso mi-
hi magis q; difficili. dicā eni: qd utputo miraberis
Ea ipsa hora qua lre ille uenerūt tuc: libello meo
de remedijs aio sil ac digitis intētus erā. Festino
enī ut eū tibi si def̄ absolutū ferā: et iā fini primus
suz. Lasus aut̄ fuit: ut tūc maxime tractatū illū scri-
berē qui est de auditu p̄dito. Itaq; nullus nisi que
ibi dictauerā trāscribēdi labor erat. Bias illi qui
largitor: sensuū fuatorq; te nr̄i remedij nō egētem
fecit: meq; dubiū an ad tps̄ euenisse gaudeā quo et
tibi donuz dei gratius: et tu semp gratior: deo sis
dulcior: est enī piculo et metu p̄ta securitas. Larius
sit h̄nti qd p̄didisse se timuit. Nō h̄nt suū p̄ciū que
sine sollicitudine possident. p̄spitas nō noscūt quā
nō iterpellauit aduersitas. Lōtraria p̄rijs aggers
tur: nō re qdē ipsa sed opinione hoium. Et ut ma-
la p̄ntia p̄teritoꝝ bonoz recordatio exaspat: sic ma-
li memoria suauissimū p̄dimētū boni est. C̄ Illud
quoq; nō puifacio q̄ quorsum medicis fidas. hoc
breui piculo tuo vides. qd et p̄dē noueras. S; ma-
gistrā in se expiētā habuisti. Nec deinceps mei il-
lius de hoc gr̄ie hoium neteris vulgatiq; iudicij nō
seqcē sed signifex ducēq; te fecerit. In quo ut indi-
es sis stabilior mitto tibi tris illas epl̄as ad Joan-
nē nr̄m. Quas mirū et dictu rancidū et auditu idio-
ta qdā v̄boꝝ sono q̄si asellus ad lirā lōgis auribus
delectat⁹: magna ut vides anni huius pte detinuit
semp se illas misisse asserēs ac dierās: nec vnq; red-
diturus: nisi tādē ira et indignatione p̄tutus cogitās
q; id qd erat mādassē sibi me hāc eius iniuriam
tacitū ulterius nō laturū. Quo audito: sen pudor
ille: seu pavor: fuit remisit eas tractu agresti semila-
ceras. Que ad me sq̄lore obsite sed gaudētes redi-
ere vinclis saltē et carcerali custodia dilapse. Hec
nūc igif quo p̄dē si licuisset ibāt: ut aliqñ pueniant
curabis. excusatiōe tarditatis tuis v̄bis addita. Et
si itēpestiue enī sint nō accepte eē non p̄nt: Jō illic
quo p̄git nr̄i est amor ea rerū cupiditas ararum.
C̄ P̄oindē harū vna est que plecta in hac te nr̄a
opione firmabit ut et tu eā mordit⁹ arripiēs ad ex-
tremū feras. dices sigd̄ inectiuis nr̄is defuit abun-
de sup additū si nūc etiā illud adiecero. Sigdē vn⁹
nup̄ illo de grege famosissim⁹ vir et scia et etate et v̄-
tute venerabilis: quē nō noio ne iuisuz iter suos fa-
ciā. hāc nr̄as sniam clara meū uoce p̄fessus est. Et
iter multa qd tibi quoq; notū uelim. Magr̄ inquit
meus cui patē in hac facultate nullū vidi: sepe dice-
re solebat q̄ medicine notitia delectabilis est ut re-
liqrū oium que arte et regulis p̄tinent. opari aute;

Tracta
t⁹ de au-
ditu p̄-
dito

Augu-
t̄ dcm̄
de kal
grecis

Florētī
de deli
de

De
med
dof

fm medicinā a casu est. Tu nūc & casui fidē habe.
Quid agēdū vō? Quid nisi orādus deus? & si
 qua est nubes aditū orōnis ipediēs pijs p̄cipēda
 suspitijs n̄ orūq; ober terminū p̄cibus frāgendus
 ac lachrymis ut is apud quē fons vite est mētis p̄
 p̄etnā sanitatē tribuat. corpis vō quātū nobis expe
 diēs videt. De medicis nō mō nil spandū sed ual
 de etiā metuēdū. Medicos ne aut oēs ausim: hac
 abscessa p̄ruptaq; adeo dānare snia. absit id qdem.
 Nā & bonos & n̄ri amātissimos multos noui & fa
 cūdos & l̄atos multarū artū doctos sed solius l̄
 dociles medicine. Mirū scire oia nisi quō vnum ue
 lis aut debeas. **I**nter multa sane que de hīs ua
 ria se offerēte mā sepe occurrit ut scriberem. redit
 nūc ad memoriā res antiq;. scripsi olim adolescēs
 breue carmē ad amicū ardētissima tūc febre libera
 tus: & curationis illius totā laudem medico acuto
 plane hoī & mihi iuuenili familiaritate p̄iūcto de
 di. Qua etate nō febrē mō sine ope medici: sed ip
 sam si dici phas est mortē. puocatur mibi videbar
 ac victurus. Quid nūc igif dicā: aut quō ista p̄glu
 tinē que directe sibi iuicē aduersant? At si aiūm in
 tēditū nō opus est plurib;. Satis est me iuuenem
 imo vō necdū iuuenē id scripsisse. Erat qdē nagula
 mēs & icōsulta delectabar laudare hoīem mibi ca
 rū. quē uere aut nō magnope disgrebā. Nec aliud
 laudis genus hīs feci illū mee salutis auctorē cu
 ius auctor est deus solus. Inde idies p̄ssius itūes
 & multa p̄siderās atq; obseruās nūc alienarū egrī
 tudinū: nūc mearū exitus: & laudatū illū medicus
 ut alios taceā: p̄tēnē cepam. & rōne exp̄iētiq; du
 cibus in hāc alterā utinā nō tā uerā sniam sum tra
 duct;. Nec dixerim: ne te forsā an̄ aliū carmē illō
 erigūū in magnā trabat admirationē. Lege igif il
 lud ut adolescētis: hoc ut senis. **S**it vō iā aliqñ
 huic finis liti. Altercent illi: nos bñ ualētes huma
 norū nec ignari casuum. hinc egroz credulā stulti
 tiā. hinc p̄tēnosam medicorū iscitā rideam;. **L**e
 terū solitarie vite libzū quē pene irat; iure tuo po
 stulas sacerdoti meo paduano scripsi iā ut tibi trās
 mitteret. Quē ut arbitrio tuo legas p̄mitto: ne trās
 scribas ueto: usq; dū uenero: adhuc enī v̄bū vnum
 ibi addidi. Posti morē. alter Prothogenes nescio
 e tabella manū tollē. Vale. fidissimāq; uxore & q̄s
 illa nobis edidit Antonū meū & Solonē tuū sal
 uere iube. Licini kal. septembriis.

CAd eūdē de incōstātia iuuenili & ut utilem sapiētī
 sit damnosam: stulto laudem. Epistola. V.

Inter vite tedia atq; iniurias fortune non
 ultimū posuerim quō externa mihi dies pe
 perit. Adolescēs n̄r quē tu olim: ego nuper
 in filiū adoptarā: cuius laudibus n̄r o hinc atq; hic
 ore sonātibus nō aures mō p̄ntiū amicorū: sed ab
 sentiū oculi pleni erāt quē certatim lingua & cala
 mo ferebamus ad sydera. memores illius p̄clarissi
 me uerissimeq; & sepe mihi repetēde snie. q̄ gene
 rosus igenijs igēs calcar est gl̄ia. Ille cuius moras
 nobis utilē: sed utiliorē sibi n̄risq; aprā: sed suis stu
 dijs aptiorē. & sic cois emolumētī mutuis ultro ci
 troq; vinclis astrictā: eoq; p̄petuā spabamus: per
 quē & nos in describēdis opusculis n̄ris pte labo
 rū nō exigua leuabamur. & ipse legēdo scribendo
 meditādo imitādo meliorē se facturus indies atq;
 ad culmē alti noīs euasurus videbat. Quē imensa
 in itinē. In p̄ssu. In colloquijs nō tm̄ coib; sed ar

chanis. In iocis ac serijs: nō ut familiarē humiles
 sed ut carū comitē. neq; ut alienigenā sed ut n̄r o ge
 nitū de sanguine tractabamus. Quē ego quō p̄des
 nosti ad clericalē statū quo nullus mihi securior n̄l
 lusq; tranquilloz videt: ut secularib; curis liber affi
 xus ac p̄pius nobis eēt: puchi fecerā per sue ciui
 tatis antistitē virtū & religione & l̄ris & scitate vni
 cū. a quo qdē qbus monitis q̄s sacris ac grauib; s
 edoctus fuerit: me colē meq; amare atq; obserua
 re neq; a me vniq; quātū sibi possibile eēt auelli. In
 q; hoc ul' maxime dei munus agnosce q̄ etate hac
 in manus illū meas deduxisset. nouit ipse qui tam
 subito tanti p̄is p̄siliū ac v̄ba p̄tēpsit. Quē deniq;
 quō nosse nūc icipis nudius tertius bñficij eccl̄iasti
 ci auxerā certa spe. quo scilicet in emēdis libris ac
 uestib; adolescentieq; sūptibus ēordinarijs nō tā
 oneri meo quō ferebā auide q̄: sic uerecūdie p̄cere
 tur. maiora sibi parās aio si vita lōgior nobis & for
 tuna p̄spior: fuisset. Iste inq; adolescēs talis noster
 amor n̄reque delitēte heri ad uespam vultu & corde
 alio ad me uenit. At nolle se amplius meū eēt: uel
 le illicet abire. Ego aut tact;. imo vō ictus hīs uo
 cibus papyro & calamo curisq; alijs qbus itēderā
 reiectis & uelut e somno grauissimo expect; fixis
 q; oculis os loquētis aspiciēs mirari tacitus meū
 cepi: nec minus misari aiūm incōstātē atq; etatem
 illā qua nulla miserioz: & si stultis ac miseris nulla
 sit dulcior. Ubi in vultu tadē satis aiūm legi. que
 ro qdā rei eēt. An a me seu a quōq; amicorū aut
 fuoz cōmissum: omissum ue eēt aliqd vñ hūc ani
 mū cōcepisset. Negauit ingenuē: atq; addidit non
 ignarū se nusq; eque tranquillā sibi atq; honorificas
 morā eē ac fuerat meū. Nec lachrymabūdus aie
 bat. Que idcirco nō fingē uisus est mihi: q̄ an̄ nō
 multos dies iter scripturas q̄s ad me de more re
 ferebat papyrū erigūā latitatē reppi in qua episto
 le breuis exēplū erat manu sua scriptū: ubi quō itel
 ligi poterat nescio cui amicorū suadēti abitū m̄de
 bat: male illū p̄sulē & ne q̄q; loq;. Esse enī se in sū
 ma pace ai ubi ad viuēdū bñ ac feliciter nil deesset
 patrē se nō minus q̄ dñm iuenisse. Reliq; sileo que
 de me amor pius: de suo aut statu vitas ipsa dicta
 uerat. Que scripta cū illius v̄bis cōferēti mihi ma
 gis ac magis admiratio miseratioq; crescebat. Et
 heus inq; is felicissime adolescēs: si hec ita sūt: si nil
 abest quō regras nilq; deest quō offendat. Quid te
 ergo p̄cipitat aut quo ruis? Ille lachrymis iā pene
 manātib;. Nihil ingt nisi q̄ scribē ampli; nō pos
 sum. Nūc ego risu ut fit ex indignatione orto. Quid
 ergo inq;: man; ne tremūt: an caligāt oculi? Neutz
 ingt. At scribēdi seruo: non tm̄ tepuit sed refrixit:
 nullo iā pacto psuaderi mihi posset ut scriberē. Ad
 hec ego. Iure id qdē pateris. Sepe enim ne tam
 p̄tinuus in scribēdo eēs me monētē audire noluisse
 Fecit ecce nimietas quō solita est: sanietatē pepit at
 q; fastidiū. Intermitte aut hūc scribēdi ipetus. da
 getē aio. Fac quō agricolē cauti solent. Intermissio
 ut exbaustris aruis sic & fessis igenijs utilissima est
 nisi q̄ illis annus iteger: hīs aut mēsis uel dimidi
 us & sepe dies vnus sufficit: sine t̄p̄s labi. Fere enī
 cūctis in rebus uerū est illud phicū. dies vulnerat
 dies medet. pelle fastidiū ex assiduitate cōceptus.
 Optime aut huic morbo alternatio uarietasq; me
 debif. Sepone negociū quō te p̄mit. Curasq; alias
 admitte aio. Aliud cogita: age aliud. Illud quide;

huius desiderium faciet. Que placuerunt displicent: et que displicent placebunt. Voluntates hominum in primis adolescentium: uage sunt. vicissimque de uoluptate supplicium: de supplicio fit uoluptas. Esto loquax: et expecta: breui crede mihi ocio consequeris ut negotium ames: otiumque oderis. utque laboriosissimum censes feruari. contraque omnes te diu subrepentis insultu a calamo penam poscas auxiliu. Nec dicentem pluraque etiam nunc dicturum ille indignas uultusque subtristior interruptit. Et nunquam inquit hercle uel tibi uel cuiquam omnino hominum scribam. Quod diu inquam bene ueritatem: noli scribere. Quid ad res? Que tanti causa dimortij? Non ego te ut scriptorem sed ut filium habui. Si non scribes leges: colloqueris: comitaberis me: ornabis hanc penam domus que te forsitan ornabit: et maiori bitaculo dignum reddet. Perdis inquit ille operari. non patiar ut me domus habeat in qua nulli usque sim. Maior est auius quam ut otioso pane uesci uelim. frustra obuiteris. Ire est propositum licet te uolente facere quod uel nolente facturum sis. Ad hec ego iam excitatio spiritus. O infelix ita ne teipsum despicias ut nisi scriptor fueris nihil sis. Maiorem profecto tui spem dederas nobis. Nam si nescio: hanc scripturam tuam non fluxam neque lasciuientem tractis: si artum sed compertam atque eximie castigatam: et magis sobriam quam decoratam: non ut ingenij tui fructum sed ut florere ac pludium magne scie tenebam. Fefellisti nos. arras credidimus: totum erat quod ex te percipi sperare possent quoniam. hoc submoro nihil est reliquum. Sed quod oro nam me spernis. Quid dicturus es Donato nro qui te mihi donauit et me tibi? Quid inquit mihi et Donato est? O grate inquam: sic ingenij tui preem ueneraris. sic doctrine et pinoz affectum meministi. Sic oino de puduit. Lerte ille dum te solum uiderit exclamabit. ubi patrem reliquisti? Et uel me pemptum uel furcetes te putabit. Neque errabit. furis enim. tibi que ipse manus iniicit. Mihi addidi quod nescio an modestum siluisses sed sepe ira dolorque gliari copulit quos nec ambitio nec iactantia copulisset. Dixi autem hortatusque sum meminisse oportere uerborum sui prefulis: mansurum fortasse alibi opulentiorem: nec tamen honestiorem: atque ad id quo niteret utilius. Cogitaret quereret ruminaret an non sibi puerfatio mea uel dum uiuimus satis idonea uideret. uel satis clara post obitum si mihi supiueret. Quod etas sua magis quam complexio polliceri potest. haud forsitan ifamie sibi futurum apud posteros quod familiaris mihi: quam amicus: imo quam filius fuerit iudicio ut sic dicam genitus atque electus. iopsis hinc ingenij successor ac nois. Nihil agis inquit ille. hijs me uerborum laqueis non tenebis: Sic se ide pripuit. Et ad summum recto mox tramite ibat ad portum nec illum pudor sui nec nri amor aut reuerentia tenuisset: nisi quam hec gemino muro uindicta et flumie gemino circusepta ciuitas frenum haberet: quo stultos atque improbos cohibet bonos regit iniussu meo ne se loco moueat pusu. Ita igitur ne quod soli et incauto accidat usque ad meum reditum que ob hoc ipsum maturabo mestum reluctatque ptimeo. Oraui ut ueram mihi rei causam paderet et licentia laxatus si id faceret et comedatitij lris ad amicos quocumque terrarum nri orbis ire disponderet: ac viatico psequendus. Ledi enim me mendacio grauius quam discessu. Ipse autem cepto hesit: persancte deieras nullam esse causam aliam quam dixisset. Mea tamen et quorundam est opinio uel noua spe lucri maioris trahi illam uel ifania. Quorum quod uerum in dubio est. Utrumque aliquam ueri faciem habet. Nam et per me laudat place-

re multis inceptat. Et quod est grauius sibi de primo spes. de secundo ifania nasci potest. Notauit ego nec solus quod oculos eius propter solitum mirantes: natantesque liberius. Quod spectatum picturas ad utrumlibet inclinarat. Unum totum iter tristia iuuentum audies. ut si iratus es rideas. digito iam monstrari incipit. nam et ipse notus hic pde erat: et res nescio quibus rimulis in publicum uenit. nihil nepe quod serui nouerint vulgus latet. Stitit qui tacito murmure. uides tu ingunt hunc iuuenem. Insanus lris factus est. Fueritque quod hoc mihi diceret. Quibus ego stomachas rudi neque hunc tu uenem ifanti neque lris ifanos fieri. sed ifania liberari lratos. nam solere causas effectus sui siles parere. non prius abortire. Falsumque quod vulgo dicitur insanire aliquos lris quibus uerius ab ifania defendunt. Quis id sepe multis ante alios Paulo aplo sit obiectum. hinc tamen adolescens nri itepctiue iam nunc penam secessionis euz ifania lris nomem. Quod multi sibi pocio quolibet partem uelint: tantus est doctrine fulgor ut quibusdam ifanie te nebris optatus non is tamen sed falsa hinc eius opinio uideat: quibus ego tota mente prius sum. Qui non dicam Bndictus aut Franciscus sci hoies et docti: uel ex alio genere Marius uir fortis lris nescius sed uilicis olis meus idotus et squalidus: sed fidelis ac diligens esse malim quam Empedocles qui non ifanus lris sed utique lit terat et ifanus querere fame studio sese in medium flammatis et hinc iecit iccedium. Uel Lucretius qui pari seu lris copia seu furoris ob ipatiencia uite pro se mucrone pfodit. manumque illa qua tot egregia carmina scripserat ingeniosam magis quam felicem aiam extrusit. Citius historia tibi uo sum dubius pmolestam: nec imerito. tu enim illius ingenij primus cultor: tu formator morum et hortator idolis fuisti et pfectis se uidebaris non tibi tamen sed oibus. ante alios mihi ut res docuit: tu labore pdidisti: nos omnes errauimus. Quod quam durum est alta de spe cadere. Qui nil unquam uolere decreueram hoc fateor non uolere non potui. Quis sane in hoc ingenio et tu semet et ego qui successeram in labores tuos spem honestam magne frugis amiserim nullius tamen maior est iactura quam illius qui nris laudibus quo non ad inflatum sed ad excitatum iuuenile animu dicebamus: et falsa de se opinione tumefactus cum posset fieri aliquid ante prope quam cepit psamasse se credit. Itaque sibi accidet quod multis ut puenisse iam putas nunquam pueniat quo tenebat. Nepe hic error infinitos mortalium ne meta gliost cursus apphenderent copediuit et pnti falso gaudio pntos oblitosque propositi medio calle detinuit. Ego de quo mediu eple huius excessi: audio quam hic nri orbem ambire statuit. demes uirumque imemor et ignarus ut uiaz maiora picula filea: quod sit iter manus hospitum imo hostium uenire. Bona est autem etas. Explet: et quod nos nra didicimus sua discet ipca. Primo uo Partbenope peniturus ferf ut suscitaret credo de cineribus matuanis nouum Uirgiliu rauenat. Sed ut illius uiri memorie plenos libros: sic uacua pde offitum busta comperiet. Proinde quod sibi musisqz italis felix faustumque sit: eat. Et longa sterilitate areo lanu stititque exundatis ingenij fonte reficiat. Nulla pro nos bono publico mora sit. Dum prius illum tibi reddidero mox erupat: seque in altum tollat atque euolet. Quando nri adeo rudi pudet penitetque spo fore: ut qui se aliquid magnu credit: ubi penam iplumes ad huc alas uento dederit: quod nunc agit itelligat: seroque hinc ychari meminere ac pbetotis. Cuiusmodi ut ad nos oro reuer-

illosg
dnt lras
dar ma
teria isa
niēdi

Empe-
docles

Lucre-
tius

Non qd
d3 ec lit
tra

Lice-
ro

tas. Et si puerbū sit antiquū. duobus aut pluribus
ex malis: minus malū eligēdū eē: nō video cū mi-
nus malus haud dubie malū sit: q̄liter malū electio
fit laudāda. Itaq̄ recti^o dici reo: maiora mala ma-
iori studio vitāda: ut si vitari cūcta nō p̄sit minora
facilius tolerant: nō electione sed patiētia eq̄nimi-
tate modestia. Id potius p̄silio Liceronis in puer-
biū eat. Ex malis eliciēdū siqd̄ inest boni. Neq̄ id
mirū videbit cogitātū nō solū ex radicib⁹ atq̄ ber-
bis amarissimis: sed ex q̄busdam quoq̄ uenenosis
siantibus: ut fama est morboꝝ remedia constare.
¶ Inest aut̄ malo huic bonū nisi fallor duplex. pri-
mum ne quē decetero laudemus nisi solidi cōstan-
tisq̄ virū animi notissimeq̄ v̄tutis. In hoc enī ue-
re laudata v̄tus crescit ut Naso ait. In reliq̄s autē
crescit laudata supbia laudata nanitas: laudata de-
mētia. Ne ue aliūde queras argumētum hūc nos
n̄m laudādo pdidimus. Scōm ne vnq̄ fidamus
illī etati q̄uis uerecūdiā p̄ferat. Quis cōstantiam
sp̄odeat ac fidē. Quis deniq̄ gravitatem fingat si
muletq̄ prudētia: p̄q̄ compto semp nobis sit: qd̄
apud Lucanū ille vir magnus ait. Ardua q̄ppe fi-
des robustos exigit annos. Vale. Pataui. x^o kal.
maias.

Luce-
us

Ad eundem de eadem re.

Epistola. VI.

Le qd̄ n̄ris n̄rorūq̄ clamoribus parum-
per absterritus heferat: magis etatis q̄ na-
ture uerecūdia aut rōnis impio: cito ergo
qd̄ corde gerēt res oñdit dū uesanie vi ruptis obi-
tib⁹ abiit ut vidisti multū corpe sed magis aio uag⁹
¶ Nūc Parthenopē. Nūc ille calabriā seu Virgilij
bustū seu Ennij icunabula cogitās. Nūc v̄o nescio
qd̄ somniās bigantion suspirabat. Et qd̄ ageret in-
getū caput corpe sit tā diuersis in locis eē nō pote-
rat. aio erat in oibus atq̄ ita si Anneo credim⁹: cū
ubiq̄ eēt: nusq̄ erat. Mirū et pene incredibile ado-
lescetulū sub ferula enutritū: et ualitudinis et pecu-
nie inopē tātū licētie tātūq̄ p̄teruie: tā repēte qua
si virus letale ac p̄sentaneū imbibisse: ut q̄bus auri-
bus nō te tm̄ sed pedagogi tui uoces heri horruer-
rat ac flagellū. h̄is te hodie et me et amicoꝝ oīum
monitus ac v̄ba respueret. Et cā qd̄ temerarij am-
bitus vna p̄tēdebat quā ex eo sepius audisti. nō iā
scribēdi labor: ac tediū quo se ab initio tnebat: sed
grecurū subitus s̄rarū amor. Mirus ualde hoī cui
multū et pene totū deesset adhuc ad notitiā latina-
rū. Qd̄ cū fremētū sibi ceu frenū aliq̄d̄ inijeē nitere
mur difficultatib⁹ additis et viarū et rerū oīum at-
q̄ in p̄mis rei familiaris iopia: meo etiā uanitatis
ob odiū aurelio destituēda. cuiq̄ h̄is oibus athe-
narū uetustissimā ruīnam ut que ab ipsa iā Quidij
etate nihil eēt nisi nudū nomē et postremo notissi-
mā nūc grecoꝝ ignoratiā iūgeremus stimulis ille
latētib⁹ incitus frena mordebat. Et si enī honesti-
ori sese uelo tegeter uere tm̄ cāe lq̄ge alie inerāt. q̄s
egre ad ultimū occuluit. Sed has silco ne plus q̄
iuuenilib⁹ ifesus errorib⁹ videri queā. ¶ P̄ria enī
oīus et maxia fuit icōstātia ai: qua cuz alijs fortasse
aliud. mectū v̄o ne frustra isanierit. hoc adeptus est
ut in nullo vnq̄ hoie videri: de nullo audierim aut
legeris parē lenitate: nulle simul res diuersas et ad-
uersas vno illū vidim⁹ agitare pectusculo: nō vnus
sed mille aios: cosq̄ discordes: iuicēq̄ certātes di-
ceres. Nihil illic bore spatio vniforme: nihil vnum
p̄ter vnā icōstātiā. Que sola in tāta p̄silioꝝ istabi-

An-
ac⁹

litate cōstabat. Cōsiliatū deniq̄ uolūtātū exitus
ad occasus v̄sit. De quo nunq̄ v̄bū fuerat puto nec
cogitatus sp̄tis meis ad amicos l̄ris q̄bus p̄desse
cupiēs imerito furiosam ipctū uelut idustriā cōmē-
dabā: uelle se occidētis iuifere babylonē ait: et eum
dicto iter p̄cipitabūdus arripuit. Notā tibi hacte-
nus legis historiā. Qd̄ segtur nouus lege. ¶ Fuit
ergo et plectēte puicaciā nā p̄petuis imbrib⁹ apēni
nō trāsijt. se q̄busq̄ uotis obujs a me missus dicti-
ctās: ut qui iā exp̄gisci icipet ac sentire q̄s soliuagū
pegrinū seq̄ret pudor. Quo mēdacio: qd̄ postmo-
dū sciui nōnullis idebitā sui cōmifationē falsamq̄
suspitionē mei fecit. Uenit demū Pisas tirreniq̄s
littus adiit māsītq̄ ibi expectās nauim: cui se sua-
q̄ oēm inferret amētiā. uagā puppim uanis merci-
bus referturus: qua tardate et crescēte indies infe-
licis vie tedio ac decrescēte viatico raptim retrāsīt
apēninū. Mitto aut̄ casus ac discrimina quortū ip-
se sibi vnus est cōsciūs. Sed extimare p̄facile est.
homūculū fragilē inerp̄tū solū tunice oris terrā lā-
bētibus per iuga mōtiū: per tot labricar: tot saxosa:
tot cōfraga: tot p̄rupra: per tot ualles: tot flumina:
tot torrētes hybernīs imbribus tumidos vie nesci-
um atq̄ boium: et seipso: et udis oneratū uestibus
non sine crebris lapsibus iugiq̄ piculo trāsiiisse.
¶ Plano tādē redditus ligustico: cū taronē amnem
parmēsum pene sue parē incōstātie trāsuauderet ra-
pido gurgite arreptus et inter arenas ac saxa p̄toz-
tus: p̄te sui altera redibat v̄n̄ discesserat. altera ibat
subiturus p̄tē laboris yrionij: seu potius nonas ro-
tā inferis inuecturus nisi miseratus qdā calce ap̄-
bēsum vndis eduxisset. Sic creptus ti sed euemoz-
ctus et incōfectus inedia et pecunia defectus et la-
bore exhaust⁹ et squalore luridus huc puenit: quo
me uel puenisse iā credebat uel puēturum mor scie-
bat. Quē cū recēti casuū memoria attonitū stupē-
tēq̄ cōspiceret frāciscus meus: Quo nemo te iudi-
ce. me enim fortassis amor falleret: adolescēs meli-
or tā charitatis et cōstātie plenus q̄ ille uacu⁹ utri-
usq̄ p̄mo qd̄ nō agnouit. Neq̄ enim hō sed tenu-
is ymbra videbat. morte obita: q̄les fama est uoli-
tare figuras ut Maro ait. deinde vix agniti miser-
tus audita erroꝝ serie et laborū sūma solatus me
stū atq̄ vndiq̄ diffidētē cohortatus est ut me do-
mi expectaret. Qd̄ ille pudore metuq̄ dehortanti-
bus negauit p̄mum: post necessitate victus annuit.
¶ Nec ita multis post adueniēs diebus re per litte-
ras p̄agnita cā inter amicos ille mibi per noctes in
ipso ticini alueo occurrisset. Exclamauī poeticez il-
lud iocās. Uera ne te facies: uerus mibi nūcius af-
fers. Et qd̄ sequit vnus ne. ubi v̄o illū uerecūdia
mutū defixūq̄ humi oculos aiaduerti solito eū mo-
re: sed nō solito fateor amore cōplexus sum. Nihil
enim sibi iam: nihil moribus suis fido: ut pudores
dies: et laborē q̄s expulerit. uestigiūq̄ piculi dele-
rit obliuio videre illum video: rursus ad me vultu
alio ueniētem ac dicētē uale. Itaq̄ iam nūc sibi vi-
aticū aliud cōgessi ac seposui nequa p̄sus dilatio
sit furori. Innumerato illud iueniet me tacitū bipa-
tētem ianuam. ¶ Scio qd̄ per meipm̄ qd̄ de hoc
hoie adēdū erat. Et si nescire tuis nūc l̄ris atq̄ p̄si-
lijs instruoꝝ q̄bus iberco. atq̄ animi ut aiunt pedī-
bus in sniam tuam eo. Leterū qd̄ mēs suadet hoc
frons dānat. Posti me. Nulle tāte sunt iniurie q̄s
nō possus obliuisci facile et ignoscere. Nullus tam

Maro

acerbus hostis quē nō ualeā penitentē atq; erube
scētem miserari. dūq; sic affectus manserit amare.
Utoz in hoc igif nō sui merito: nō amici p̄silio: sed ī
stituto meo z leuitate animi: sepe mihi nō inficioz
dānosa: nunq; mī ut arbitroz pudēda. Malo culpa
illius tota q̄ ulla ex pte mea sit. Malo illū īstabilē
q̄ me durū dici si vnq; forte respuerit qd̄ vix sp̄o:
z se noscat z me z amīcoz iudicia que p̄tēp̄t ex
timet z penitētia ac dolore se puniat. Aliogn ipse
suis. Ego meis moribus usus sum. Vale Licini. v.
idas Julias.

Explicit Liber quintus.

Incipit liber sextus ad Joānem boccacius misera
bilis amici terribilis casus. Epistola. I.

Ris ingentes epl̄as q̄s anno
altero s̄l' ad te uēturas: z si nō
simul editas Licino ables di
misi diu h̄ vnde nō decuit ipe
ditas: tādēz puenisse confido.
Quibus qd̄ exhaustis tunc
aiuz visus erā. Noui itaq; ni
hil est: nisi q; cū p̄funda nocte

Venetias attigissem. p̄mo mane Donat^o n̄r ad me
solus. Illic multa ut inter amicos desiderio collo
quēdi per absentia irritato. sed p̄s maior ut merū^o
de te fuit. simulq; de Homero quē misisse. te scripse
ras. de quo istic qd̄ sit actū quere. huc enim non ue
nisse illū scito: vñ me in alijs ad te lris de Donato ī
merito questū quero. **C**Sz Homeri mētio me il
lius admonet quo hic medio in latinū uenit. **O** ma
le igif o pessime actū de leone dicā n̄r. **L**ogit enīz
pietas atq; ingēs miseratio sine stomacho ias de illo
log de quo p̄dē multa cū stomacho. **M**utat^o est aiuz
semp me^o cū illi^o boīs fortuna que cū misera fuerit:
nūc horrēda est. **I**nfelix hō q̄liscūq; qd̄ nos ama
bat: z si talis eēt qui nec alios nec seipm amare di
dicisset: sinistris alitibus in hūc mūdū ingressus si
nistris abijt: ubi nullū puto serentū diē vidit
Quē memoria repetēs sepe. admiror quomō in tā
tristē fuscāq; aiaz p̄yerij sp̄ūs ac celestis musice ul
tenuis descēdisset olfactus. **O**rabat miser multis
p̄cib^o ut pro se mitterē: fassus errorē. **Q**ue res ma
xime iratos aiōs placat. **E**go vō z īstabilitatē mi
hi notissimā: z etatē irtractabilē mutādīsq; iā mori
bus duriorē ueritus: z p̄silio isup tuo fretus quo si
dēter in re q̄libet uti uelim: ut qd̄ rite p̄sulerū utra
q; fax illustrat: ingentū z fides sp̄retis p̄cibus m̄
sum lris nullū dedi. **L**epit illū tadē familiaritatis
n̄re desiderū ardētius z male sibi cognite pudor
italie moribusq; filis n̄ris cogitāsq; qd̄ uerū erat
z si uocari eēt idignus. si m̄ ultro uenisset minime
qd̄ se n̄ris arcēdū liminibus prima estate eolo ac
neptuno totoz phorci exercitu aduersante biqan
tio funē soluit. **O** qd̄ dicā: miserabilē terrificāq; rē
audies. **J**āq; bosphoz atq; p̄pōtidē. **J**āq; helespō
tū egeūz z ioniū maria greca trāsiuerat. **J**ā itali
ce telluris ut auguroz aspectu letus dicerē: ni natu
ra respueret. **A**t egdē minus mestus adriactū sulca
bat equoz: dūz repēte mutata celi facie pelagiq; se
na tēpestas exorī: ceterisq; ad sua munera effusis
leo miser malo affixus ibeserat. malo inq; uere. ma
lorūq; ultimo qd̄ per oē enū multa p̄pesso dura in
finē fortuna seruauerat. **H**orret calamus infelicis
amici casum p̄mere. **A**d sūmā inter multas z hor

risomas celi minas iratus iuppiter telū torfit. **Q**uo
disiecte aut ne incēsaq; carbasa in fauillas abiere.
z labētibus malū flāmis etheris. cunctis stratis
ac territis: solus ille n̄r pijt: hic leonis finis. **O** res
hoiū iprouise. o mors clarioz sonātiozq; q̄s uellē.
Nō putabā capaneo argiuo duci. nec **L**ullo hosti
lio aut caro regi illi: huic p̄ncipi leonis ascribēdum
nomē uiri humilis nec idocti: sed nec fortunati vn
q; p̄spe nec iucūdi. **S**emp certe nūc itelligo: ut ml
ta post factū itelligemus: semp inq; nubes illa me
stiq; oris obscuritas nūciabat hoc fulmē. **S**upeller
horridula z squalētes libelli hinc nautarum fides:
hinc p̄pria tuti inopia euasere. **I**ngri faciā an sit in
eis **E**uripides **S**ophoclesq; z alij quos mihi que
siturū se spopōderat: trūcus in formis ac semiu^o
in mare iactat^o est. **Q**uē alia ad te epl̄a grecis escā
v̄mibus destinārā. **H**eu italis cibus est piscib^o. **L**u
viue felix z uale n̄ri memor. **V**enetijs. viij. kalenō.
Februarij.

Ad eundem de seipso.

Epistola. II.

Nimaduerti ex lris tuis ad amīcūz missis
te ualde sollicitū mei eē sup negotio liber
tatis. **B**ratus mihi fateor hic aiuz tuus sed
nō nou^o. **P**one aut metū hūc z psuade tibi me ha
ctenus: dū durissimo etiā iugo subditus viderer: li
berrimū semp hoiū z fuisse adderē z futurū eē
si qua futuri notitia certa eēt. **N**itar tñ: z spero fo
re ne discā seruire senex utq; ubilibet aio liber sim.
z si corpe rebusq; alijs subec maioribus sit necesse
siue vñ ut ego: siue multis ut tu. **Q**d̄ nescio an gra
uius molestiasq; iugi genus dixerim. **P**ati hoīez
credo facilius q̄ tyrānū pplm. **I**d eniuero nisi sem
per sic fuisset ut ubiq; liber agerē aut me vita īp̄ri
dē aut p̄fecto vite tranquilitas ac iucūditas defecis
set. cuius p̄ris tu mihi ante alios testis es. **S**eruire
egdē nō nisi sp̄ote atq; amoris impio nulli diu ua
leā mortali. **Q**uid ergo. nosti hoiū mores z vite
nodos z laqueos rerū: q̄rū p̄plexitates nec arisme
tricus numeret nec geometra mēsuret: nec rimetur
astrologus. **S**ētūt aut qui inter eas aptis oculis
gradiant. **U**n̄ semp mihi placuit z a me sepe lauda
tū est illud hebreoz sapiētis breue. sed grauidū ple
nūq; sentētis. **L**ucte ingt res difficiles. o quid ait.
Lucte inq; etiā que p̄faciles videant. **S**ed iter cū
ctas res difficiles nulla difficiliōz q̄s viuere z p̄ser
tim diu. **O**is hora z momētū oc: noui aliquid fert
ois passus suū lubricū suūq; offendiculū z scrupu
los suos hēt: quos calcare aspum: vitare difficile.
Sed quo rapioz: inq; rerū difficultatibus ip̄s tero
Infinita mā tibiq; nō aliter uota fortassis z notioz
q̄s mihi. **L**inquo alia. **L**erte **A**ffricanus maior urvi
des p̄uersatione diutina viluit in oculis romanoz.
Quid minores putas in oculis alioz? **L**rede mihi
multis maximeq; egris expedit iter dūz uolui. nec
est incōstātis sed prudētis pro uarietate uētoz z tē
pestate negotioz uela flectere. **N**ō p̄sūt lris cuncta
cōmitti. **S**ed si que noui oia z tu nosses: suaderes
certus suz nō dico ut discederē: sed ut q̄nq; secede
rem: viteq; fastidijs looz alternatione cōsulerem.
Promde detū ora ut sabelle huius n̄re que vita di
cī finis bonus z sibi placitus sit. **D**e reliquo ne de
spes me celesti luce illustrāte oculos z signāte iter
electurū uel qd̄ melius uel qd̄ minus malū. **C**Re
stat ut noueris **H**omerū tuū iam latinū z mittētis
amorē z trāsserētis mihi memoriā ac suspiria re

p̄pla
rel tyrā
nidis

Res cū
cte diffi
ciles

P̄esen
tia fanī
obest

nouatem ad nos tãdẽ puenisse meq; z oēs seu gre-
cos seu latinos qui bibliothecã hãc inhabitãt reple-
se gaudio atq; oblectatione mirabili. Vale mi fra-
ter amantissime.

Ad Franciscum Buni pape secretarium de hoc
ipso. Epistola. III.

Queram te amicus: olimq; p̄cordijs meis
infederat tue charitatis opinio. Nãc perga-
meñ. orator meus heretẽ ossibus medullis
infernit: oēs celicolas balbutiẽdo testat̄a nullo me
hoium plus diligi q̄ abs te. Mirũ. Est ubi qui de-
bilis exp̄mit ualidius imp̄mit. Suspecta nonun-
q̄ eloquẽtia est: z que amica mēdacio eẽ p̄t: ueri
hostis credif. Qd̄ si tibi forã uel hic ipse uel ali-
us seu alij suis descriptionibus ut tu scribis: forme
mee nõdũ tuis uise oculis: siue externã formã itel-
ligis: siue internã: nescio q̄ rarã atq; angustã ima-
ginẽ imp̄ferũt: disente illã queso. Qd̄ nõ diceret si
nunq; penitus nociturã fame p̄ntiã suspicarer. Eẽ
tibi uel falso cõmēdatus pateret. Sed qm̄ adhuc
forsitã me videbis nolĩ meis in rebus hĩrum men-
tis induẽ que coactua exuas. Discute inq; nõ mei
oris sed tuĩ erroris imaginẽ. neq; sermonibus ho-
minũ credideris: atq; i p̄mis amãtiũ. Nihil amãs
osore ueracior: q̄uis honestior. Est ut vituperãdi
sic laudãdi libido quedã ac puritus lingue. Quo
regnãte ueritas exulet necesse est. Tẽrationẽ d̄o hu-
mane laudio si piculosissimã Augustinus in seipso
sensit. Quid sensurũ arbitreris pctõrẽ hũc cui alie
nĩ p̄conis p̄odus indebitũ si delectat nocet. si respui-
tur atq; p̄tẽnif p̄dest. Sed huiusce q̄ tẽrationũ re-
liq̄rũ exp̄ictia difficilior multo est: atq; piculosior.
qm̄ si quãtũ equo aio laude careã exp̄iri uelim: sic
uiuẽdũ erit: ut oibus aut odio aut risui sim: atq; lu-
dibrio. Ab exordio qdẽ n̄re amicitie nisi labor: me-
moriam: scripsi tibi ut de me mibi crederes nõ alteri
Qualẽ tũc me tibi descripsẽrã talis sum: nisi q̄ in-
terim biẽnio p̄pe cõsensui. Ad sumã nisi falli iu-
uat vnũ me de plebe q̄q; plebis notissimũ p̄tẽptõ-
rẽ cogita. Nilq; altius finxeris aio sed amicũ tibi
si absq; p̄iudicio Lulliane sine dici p̄t. Qua diffi-
nit amicitia sine vtute eẽ nõ posse. Pro libro aut
btissimi p̄is atq; olim hospitis mei Ambrosij gra-
tias ago. tu mibi libros z lrata solatia. Ego tibi la-
bores z mera tedia trãsmitto. Nõ eq̄ rerũ p̄muta-
tio. Sane oleũ iucũde olim z tranq̄lle solitudi-
nis mee ad fontẽ sorgie latitãtis: vn̄ me diu arceri
multa rez mutationẽ suspiro: cuius tibi familiaris
meus ille gustum obtulit. quodq; tu mire mysticis
laudibus extulisti: totũ funditus tuũ est: nec oleũ
mõ: sed oliue: nec oliue tñ: sed tellus ipsa: lz aridu-
la z angusta: nunq; tñ mibi cbarior: nunq; feracior
q̄ dum tibi obsequif. Quoq; tibi gratius sapiat
q̄qd̄ idest ex arbusculis illis fluit q̄s pene oēs ego
ipse manibus meis seui. Nil amplius hodie nisi q̄
labores tuos z patrie inter meos numero. Vale te
lix z memor mei.

Ad Pilleũ ep̄m paduanũ Exhortatio ad animi cõ-
stantiam. Epistola. IIII.

Late fili: charitate frater olim: dignitate iã
pater amãtissime: cũ multa quotidie tecum
loq̄r in silẽtio: pauca tñ ut scribã cã est cor-
poris insueta fragilitas quã inuisam mibi hospita
iuuio: egritudo nup̄ abiẽs dimisit. De salute qdẽz
tua redituq; exoptato deo grãs ago. De reliquo au-

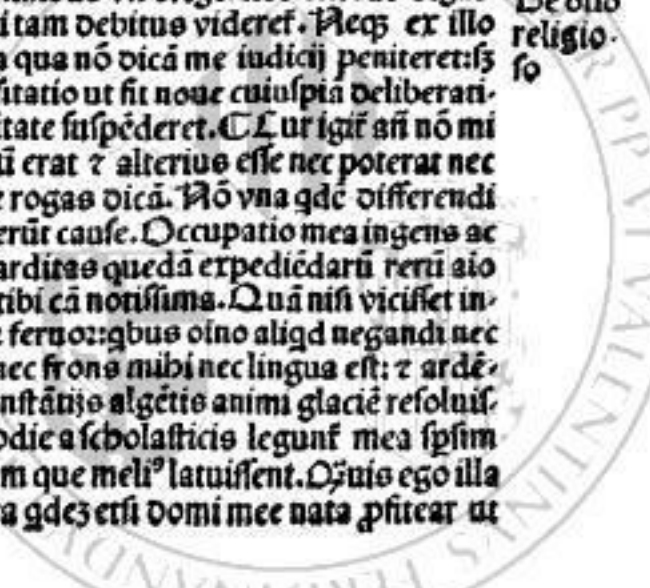
tẽ horroz z hortãdo laudo fortẽ ut aium z p̄stãtes De p̄stã-
habeas. Nõ est enim tutior armatura: non turris tia
imitior: nõ fortior cassis aut clypeus iter p̄lia for-
ne. hoc te hactenus ac tua etate scpius q̄ uel p̄ an-
noz numero: uel p̄o cõditione tui status z magni-
fice usum scio z miroz z gaudeo. Nec solus qdem
tota gaudet z mirã ecclia patiẽtiã tuã: q̄uis ad-
ueritates qbus illã obijcis z mirez z doleat. Pro
inde oro ne deficias ne ue defatigeris. Solẽt uebe-
mẽtes impetus breues eẽ: fortuna lassabit. Est illi
nunq; pudor: qdã imerẽtiũ ac forniũ. imo d̄o deº mi-
seribit z laboribus finẽ ponet. In illo spes fixa sit:
in se sperãtẽ nõ frustrabit. Nubes sunt iste que se-
renũ nãliter animi tui statũ obnubilãt: leui d̄o diuĩ
ne clemẽtie pellent afflatu. Et fortasse quorum fu-
it amara p̄pessio recordatio dulcis erit. Nulla for-
tuna p̄petua est: ne diuturna qdẽ. vn̄ sit ut sperãdũ
miseris: felicibus metuẽdũ sit. Etsi enim videãtur
diuturniora que cruciãt: nõ minus tñ uolunt ad-
uerfa q̄ p̄spa. Equa oĩum uertigo z instabilis vn-
diq; rota est. Sensus in letis insolẽs: delicatº in trĩ-
stibus. illa facit erigua: bec imẽsa: cũ summa oĩum
breuis sit. oĩsq; diuersitas in opinione est inq; aio:
nõ in rebus omni ex pte breuissimis. De me aut̄
vnũ hoc direrim. Tuus sum ut nosti: q̄q; nulli qd̄
qdẽ scia usui: possum amare: qd̄ qdã nõ p̄nt. Sigd̄
p̄terea posse uideo: tuo p̄cor in me iure uẽ. Po-
stremo sacer dotes meos suos tuos: Joãnẽ z Pau-
lũ: quos cũ hĩs ad te lr̄is nisi p̄nitati tue cõmen-
datos uelim. Et obtestor si illefo licitũ est honore:
ne grãm eoz alteri meis p̄cibus a tua leuitate p̄ces-
sam auferat aliens durities. Difficile est iudicium
aliene cõsciẽtie. Multos ego tales duos asperos
z lingue liberioris meliores viros noui: q̄ suanes
alios fictos blãdiloquos vsipelles. Vale. Veneti-
is. vj. idus Junias.

Ad philippũ patriarchã hierosolymitanũ p̄missi
libri trãsmissio z dilationis excusatio. Epistola. V
m

Itãdem tibi pater exp̄etitũ sepe p̄missũ
q; sed ut uides dilatũ multis annis opuscu-
lum: cũ nẽpe olim solitarius z tui ruris in
silẽtio ociosus z tranq̄llus agerẽ p̄pe felicẽ vitam
si diuturnior fuisset: ne ue aut incomitata solitudo
eẽt aut inhers ocium quotidie noui aliqd̄ medita-
rer aut scriberẽ: cõtigit ut duo mibi libelli totidem
p̄tinuos per annos in diebus q̄dragesime z sacro
tp̄i z loco illi tuo z statui meo ex pte p̄ueniẽtes oc-
currerẽt. De solitaria alter uita. Alter de ocio reli-
gioso. p̄mũ tibi inscripsi illoz tunc loq̄z p̄esuli. q̄
eisdẽ ortus in finibus vn̄ origo tibi esset ac digni-
tas nulli alteri tam debitus uideret. Neq; ex illo
vnq; fuit hora qua nõ dicã me iudicij peniteret: lz
uel tenuis hesitatio ut sit noue cuiuspiã deliberati-
onis ambiguitate suspēderet. Cur igrã asĩ nõ mi-
serim qd̄ z tuũ erat z alterius esse nec poterat nec
debebat si me rogas dicã. Nõ vna qdẽ differendã
sed plures fuerũt cause. Occupatio mea ingens ac
p̄petua. Itẽ tarditas quedã exp̄ediẽdarũ rerũ aio
insita. utraq; tibi cã notissima. Quã nisi uicisset in-
terdũ amicoy feruor: qbus oĩno aliqd̄ negandi nec
meus fateor: nec frons nubi nec lingua est: z ardẽ-
tibus p̄cium instãtĩo algẽtis animi glaciẽ resoluif-
set. Multa hodie a scholasticis legunt mea sp̄sim
atq; discerptim que meliº latuissent. Quis ego illa
ut sunt nõ mea qdẽz etĩ domi mee nata p̄fitear ut

Alci-
tia si-
nevir-
tute e-
sse nõ
põt

De uita
solitaria
De ocio
religio-
so

ut qui ea postmodum partim aliam in facie relecta simul
 et collecta redegerim. partim vero presus abdicauerim
 et pro exercitio puritatis ingenij dudum mihi inue-
 niliter elapsa piecerim de quibus lector viderit. Cuius
 si enim illa nonnullis gratiora quam que maturius diges-
 sissem: mulierum more prognatum que acerbitatibus dele-
 ctant. quorum gustui non oblecto. de me autem testor.
 Nihil quidem cui non ex proposito subscripserim seu pre-
 scripserim meum uoco. Neque enim quod quis loquitur
 etate quilibet aut causa quam assidue res rem: sermo sermo
 natus affectus affectum tradit: mox in fide permisce tra-
 bi debet. Alioquin nemo ferme mortalium erit qui non
 milies dixerit quod retractatum: quodue non dictum uelit.
 Cuius accessit ad causas more scriptorum perfida semper inher-
 tia inherens perfidia. Qua quotiens lusus sum tu meti
 eris augurio. Ego enim memoria non amplector: sed
 ommissis ueteribus querelis hoc ipsum decies uel eo
 amplius ceptum opus breue sed fidus tandem uix ex-
 plicuit sacerdos quidam: licet non tam anxie exulta quam
 nostre atque omni etati nisi fallor idonea. Adolescentia
 enim cunctis suis in actibus improvida et insulsa mi-
 ratrix inaniu: preteritrix utilium: periguis atque compe-
 sis visumque frustratibus litterulis gloriari solita est
 acruas oia: et coartatas atque hinc spatio: hinc litte-
 rarum super litteras uelut egrotatum aggestione confundens:
 que scriptor ipse breui post tempore rediens uix legat.
 Emptor uero non tam librum quam libro cecitatem emat.
 Hoc tu igitur qualescunque est: non modo patienter ut
 te noui: sed cupide etiam accipies: ac lete dilatione-
 que ipsam iam decennem boni consules: que tibi uoluptate
 eximiam: quam ex litteris prima sumis in hunc diem tanto la-
 psu tempore indecerpta atque integram preseruarit. Uile-
 scunt properata: sed dilata dulcescunt. Spes/amo: ex-
 pectatio/difficultas adimeta sunt uoluptatum. Nil
 facile preciosum. Et que in precio habetur si quesitu faci-
 lia esse incipiat: precium amiserunt. Cuius iocor tecum pater
 optime: quod inuitus et coactus feci atque uisum peten-
 da est uenia: utere nitore in gratiam: et tibi imputo quo
 te offendi forsitan uel certe alium offendissem: orandum
 potius ut ignoscas: neque rem minimam tam diu expe-
 ctata egre feras: impedimento memor que passum
 consilij atque conatibus hominum intercurrunt. Cuius
 hoc sub fine dixerim quo excuser: non tamen tibi qui fa-
 ciliam plane uides quam miratibus siq erunt in primo:
 dio tibi destinati opis non prius patriarche nomen: sed
 episcopi. Neque hanc tuam nouam sed antiquam illam appositam
 dignitatem. Et si enim hac illustrior atque altior sis: al-
 la tamen rebus accommodatior atque aptior uisa est: quod li-
 bro illi manum feci quem in iure tuo me dictasse pri-
 ma eius in parte prefatus sum. in parte ultima ut vicini
 ruris ad solitudinem ac silentium te inuitas. ubi multa
 sunt propria illius tamen status ac temporis usque adeo ut si ad
 hunc tuum statum ac titulum transferant: aut mutata stili
 portio: aut delenda: aut certe si maneat in his saltem
 illorum mentio sit habenda et uel demenda opinio que de te
 tuisque de locis scripserim uel addendum quod tunc fueris
 dum ea scriberem: que postea uariassent ne qua rebus
 sit obscuritas: ut intelligat. Hierosolymitano etenim
 patriarche quamuis solitario quod cum uera in sede quam
 tenebas me scribere. quod ue cum illo quod tunc incole-
 bam rure negocij esse potest: Quid clausa cum ualle et
 non cum ualle Josaphat. Quid demum coe cuius forgia
 et non potius cum iordane. Possent hec noia ignarum
 rei lectorem in stupore agere: cui cum in uestibulo opis
 caualliceus episcopus beniceus litteris inscriptus occurre-

rit: cuncta uenient nilque erit ambigui aut perplexi.
 que si post id tempus ascendisse cognouerit: tarditate mi-
 rabis: non ascensus. Cuius denique persistit illud nomen abra-
 dere parui episcopi: sed ingentis uiri non sustinuit manus:
 quod insigni toties honestauit epigramate: quod adhuc
 mihi paulatim sonat: sub quo et multa diuersis a
 me scripta temporibus notatis liber ille. et ego tibi fami-
 liaris effectus multos tecum in tua illa pua quidem sed
 honesta ciuitate: inque illo tuo rure iopi sed geto: le-
 tos ac placidos dies egi sub quo noie multa ad te
 familiariter scripsi: que mutari iam non poterant. Stet
 igitur nomen episcopi ne si mutatum fuerit cito etiam sit muta-
 dum patriarche nomen. Cuius ascendisses enim prede-
 nisi etati nostre dissiles tui tibi mores obstitissent. At
 deinceps sub hoc optimo extimatore meritoque nisi
 spes animi fallit eueniet ut nec liuor alienus nec tua
 tibi obstet humilitas: et necesse erit ut ascendas non
 pro tui quidem desiderij feruore quo propter deum ac vir-
 tute nihil appetis: sed pro ecclesie decore proque tuo
 honorifico labore ac multorum rege. uive felix et ua-
 le. Venetijs. viij. idus Junias.

Cuius ad amicum quibus increpatio degenis studij. Epistola. VI.

Rospectus es babylonem. Profecionem mi-
 ror. Moram stupeo. Negocium odii: sed si ut i-
 becille etati atque aliene opis idige aliquid vi-
 atici puideas: et apis aut formice in morem estate
 byemem cogitas aliquot incerte sed et labilis uite di-
 es truci illi herebo dedicasti: et si graui discrimine
 res non uacet: atque erigui et irrepabilis boni piculo-
 sa sit largitas: possum tamen humanis moribus possis
 spei credule ueniam non negare. At si perseueraturus il-
 lic tibi obitum ac sepulchrum eligis: iam hinc iter mor-
 tuos sepultosque te numero. Quid ni enim amice te
 desleam eo profundius quam si defunctum exanimemque con-
 spicias: quo morte peior: inutilis uita est. Mori enim
 oportet. Male uiuere non oportet. Cuius quid est autem
 quod de te tuisque de studijs audio: et si non audiam ui-
 deo hijs oculis quibus ubicunque sum tartaream illam ur-
 bem semper itueo. Heu mihi Licero noster. heu Maro.
 pro utriusque enim stili bina acie singulos eloquij du-
 ces alloquor. heu mihi: cui ceditis: non re quidem sed in-
 dicto legitur. Iniquo et seu iuido seu iepto sepe bo-
 nestis laudibus aduersante. Tanti ne igitur pecunia
 ulla est: aut ullus honos: ut tibi amice scriptor ille
 ignobilis: cui nomen non fecisse melius fuerit Tullio
 presertim ac Virgilio videat: heu generosa igenia.
 heu labores inclyti glorioseque uigilie buccine uiuen-
 do punctum est: ut uideam nos non plebeio quolibet
 sed hoc tali uiro iudice illius litteris ac processibus
 post habidos. Cuius credo ego iam mundi sine istare: cre-
 bescunt ecce prodigia. Jam antichristum aduocare. Jam
 quod quidam suspicati sunt Aeronem uiuere: audiemus
 et reliqua fieri que illius turbinis futura preambula no-
 bis a precibus nunciatum est. Interea parum ue portenti
 parum ue presagij est properatis ad extremum orbis idio-
 tam illud quod tu legis. et sufficiunt oculi tam duro nego-
 cio et peritis pratis ac fontibus assueta mens. pil-
 lius squalidas et aretes mchranas neujs occupat ani-
 libus: et Homerum babylonicum contemplant. Quod rerum
 status instabilis. Quod uertigo mirabilis studio. Ne-
 glectis ergo principibus eloquij spratis phie precepto-
 ribus: preteritis demum uere fidei ducibus iter ad astra
 signatibus: uilis opifex lucelli in manibus est: cuius
 assidua lectio quam tibi caput obtudat sentis expro-
 Mibi certe nam memini semel olim in obiecta sic

Nil fa-
 cile pre-
 ciosum

z cerebri cōcussit z stomachū. ut q̄si tristis farma-
ci poculū haussem diu sapor ille faucibus heserit
z q̄qd postea sumptū eēt dulce q̄uis ac sapidum
amaresceret: z q̄qd per eos legerē dies: eiusdē illi
us lectio videret donec nō vnus sōno noctis obli-
uio tedij illius ingesta amarozq; ille digestus est.
C Neq; vō negauerim eē utilem stilum hīs qbus
altius nō dat. Nec sum nescius in p̄cio hoīem ha-
beri apud eos quos pecunie nō virtutis aut glorie
amor trahit. Que inextimabilis turba est. Sed an
tu ideo turbe miscēdus. An qz clibanus vulgo uti-
lis clibanarius fiet Plato: ut rerum sic intellectuū
infinita varietas est. Et q̄q; q̄b nālīter malum est:
per neminem bñ fiat. multa tñ in se bona per nōnul-
los seu male seu turpiter fieri cōstat. Est in mō re-
rum oīum momēti plurimū. Est in agētis moribus
In circūstātijs negocij magna vis. Nō est turpe il-
la legere. Quibusdā fortasse etiā decorū: tibi certe
nō ouenit. Nā ut quedā amisisse lucrū: sic quedam
nescire sciētia est. Non oīs ars oibus pulchra est.
Laudicus lites z forū querit. plebs ludos z thea-
trum. Rusticus boues z rastro. Miles equos z ar-
ma. tabernā caupo. fornicē leno. tēplū seruat editu-
us. Arator simā. bellator gladiū. Naua clauum z
remos. Studiosus autē calamus vsat ac libros. In
q; hoc ipso tāta est difformitas ut huius in gremio
apte sedeat is de quo loquor: liber. Illius ineptissi-
me fixe sunt rerū leges: nec facile couellunt. Q̄b si
quādo puicacia mortalis p̄sumpserit eminet inde-
corz nescio qd q̄b nō tam p̄mpte dici pōt q̄ ab itel-
ligēte deprehendit inter humanos nifus idelebili-
tate uestigio supante. C Frustra vō te viz egregiū
z fatemur z credimus nisi e publico gregi te sub-
trahis. Multi sunt illa in urbe cuius tuus z sero q
dē z cito nimiū factus es: qui scriptorē illum te le-
ctore indignū auide legāt: nec legisse dedecet. qn
z magnum quedā diuiniq; putet virum: nēpe qui
quo illi ambiūt iter pādīt. nec ego illuc aspiranti-
bus utilem nego. Sed te alio p̄gere tota ferme re-
troacta etas iudicat. Quo nūc abis sinistrorsum?
An te turbe clamor ac signatio: trames fallit. An
ignoras nullum eē fragilius q̄ multitudinis argu-
mētum. vnam de me felicitate quam uoto quidem
petūt oēs: rebus pauci. In reliq; p̄pe oibus inue-
nias: ut que plurimis placēt: illa sint pessima. Si si-
dem queris cogita quot virtus amicos hēat quot
uoluptas. Id si ad libros artūq; rerūq; oīum stu-
dia traxeris uerum fiet. C Sed iam satis innocētē
hoīem insectatus dicar. Neq; vō ego illū sed te ar-
guo. Fecit enim ille q̄d potuit. tu q̄d vis. Et puto
memineris ut me hortate dimissis humiliorib; stu-
dijs altū iter ingressus: q̄d vnū tibi familiariter im-
putare ausim glīam z rarū decus iueneris. Si mi-
bi nūc spōte relaberis urgēte lz avaritia mallē p̄pe
tuo iacuisse. Dis enim culpa eo grauior quo cul-
pe fedior: causa est. Quid ergo horret? Abitu. Nō
audeo id qdē z si optimū rear. Nunq; minor cōsi-
lij libertas fuit q̄ etate nra est. Amicus amico uez
dicere metuit: frater fratri: focer genero: vir uxori.
Nō pōt a patre uerum filius audire. Et qd multa.
ueritas oīs iniuria est. oē filiū offensio nisi aio cō-
sonū audiētis. Ego vō nihil tecū metuo nisi frustra
hortari? Ita enim sentio facilius te frangi posse q̄
flecti. Id fortassis efficacius obsecrē ita illic esse ut
uelis tanq; qui amaro de carcere dulce libertatem

cogitat: aut per lubricū z obscurū callē gratum su-
spirat hospitū. Et hoc vnum p̄stes mihi anxio tue
q; fame p̄inde sollicito quasi mea sit ne quādo uel
lucri studiū te virtutis uel lectio utilis honeste le-
ctionis reddat immemorem. Vale dñ felix.

Contra auaritie magistrōs z de senum diuitumq;
z regum auaritia.

Epistola. VII.

Lito tibi magistrū auaritie domi esse. Et di-
uerso aut te eius artis indocile spero nō mi-
hi multis hortādus: sed monēdus es pau-
cis. Mor ut loqui cepi quo p̄gam atq; ubi desine-
re uelim nosti. Liberalis ac nobilis aius ad auari-
tie scolam mittit. Addit lateri pedagogus popu-
lus peritissimus artium pessimarū cui lingue cētū
sint oraq; ferrea uox: adamātina mēs: obstinatūq;
iudiciū. Et tñ vide quam de te spem gerā. vincet
ueritas: succūbet opinio: z discipulus vnus tot la-
det ingenia magistrōz. C Neq; vō me p̄terit que
nam eē solent auaroz monita ad filios: ad amicos
ad p̄ubernales suos. Lito lucra desinere: sumptus
nunq;. Quātum sit pecunie tātum eē nobilitatis z
glorie. Perdita pecunia fidem p̄di. Nihil credi in
opi. Etsi iuret suspectū esse piurium. cōtra autē di-
uitum mēdacia pro ueris accipi. Sine opibus nu-
dam eē vtutem. Ut corpus sine amictu: sine uagi-
na gladium: sine p̄baretra sagittam. paupis sensus
stultitiā haberi. eloquētiā temeritatē dici. claruz
genus esse dedecori. formam impedimēto. amicitia
as oneri. Sobolē dolori. cōingū supplicio. vitā lu-
dibrio ac labori: donare pecuniā: uoluptates: ho-
nores: impia: cliētela: familiaritates regū: suffra-
gia populoz uestē tiriā sericāq; supelleciliā: aure-
as mēsas: arborū: ferarūq; uasa corinthia. augusta
palatia: celestes thalamos: p̄clara cōnubia. Fige-
re illam leges atq; refrigerare: tueri quos uelit z opp̄-
mere. Quodq; est lōge maxie boni viri nomē que-
rere pessimis. C Nam nō ioco: indignē ut libet
Licero z sepe socraticā etaggeret ironiā. viri boni
ī populo nūcupant qui sunt diuites etsi vitijs oib;
ingnati sint. q̄b nomē nulla vnq; paup virtute me-
rebis. Itaq; cōuocato bonorū cōcilio nunq; hodie
nris in urbibus iuxta Crassum Lurium aut Fabri-
cium sedebit. Neq; in grais iuxta famiū polierates
atthicus cōsudet Aristides. Sic virtutis locum oc-
cupauere diuitie. uerūq; appet illud Flacci. Et ge-
nus z virtus nisi cū re uilior: alga est. z eiusdē illd.
ois enim res virtus fama: decus: diua humanaq;
pulchris diuitijs parent. Quas qui cōstruxerit il-
le clarus erit fortis iustus sapiēs q; etiā z rex z qe-
qd uolet. C Que si uera sunt quis eūcē poetā mi-
ret quocūq; stomacho exclamatē. O ciues ciues:
querēda pecunia p̄mum. virtus post nūmos. Nāz
qs queso nō p̄mū querere studeat q̄d optimuz opi-
nes? Atq; vnū sibi z bona alia puctura cōfidat. Ne
ue vni testi parū fidei sit: audi aliū. Pecunie obedi-
unt oia: ingt Salomon. Et qm multos poterā cita-
re: sed res nota est: nec eget testibus. Aurū per me-
dios ire satellites ait idē Flaccus. z prumpe amat
sara potētius ictu fulmineo. Audis auri potentia
quāta est? Eque utrūq; fulmē atq; aurū nulla vis
nulla queat arcere p̄pagula: ut illud callidi homi-
nis apud Tullū nō minus uere q̄ facete dictū sit.
Nullum inexpugnabile locū esse in quē asellus au-
ro onustus nō possit ascēdere. Nullus autē ferme
est in quē hodie nō possit ascēdere. sic oēm foueas:

Auaro-
rū p̄sili-
um

Flacc^o

Salon

Flacc^o

Tulli^o

omne vallum cōplanauit auaritia. eaq; vincendis
 memib⁹ ac turribus euertēdis vis est auri. **C** Quid
 multa: oipotētem dicūt esse pecuniam. Qd paulo
 minus in regno auaritie uerū est. Et qd restat nisi
 ut pecunia deus q̄spiam sit. Et est haud dubie mul-
 toꝝ deus. Et si funesta pecunia tēplo nōdum habi-
 tas nullas nūmoz erexeris aras. Qd h̄ h̄is v̄bis
 a satyrico dictū cōstet tñ sine illum res sefellerat z
 erāt iam tñ dum id scriberet ignote sibi nūmorum
 are: siue postmodū institute sunt. Certe z Augusti-
 nus inter deas gētium pecuniam ponit. Et utinas
 nō hodie que nō dicam fidelium: sed eorum plane
 qui fideles se videri uolūt et si non p̄fessione exp̄ssa
 at cultu tacito dea esset. **C** Nec sunt auaritie prece-
 ptoꝝ dogmata: hec p̄clara cōsilia pecuniā terre fe-
 cem sup̄ astra tollētium. Quos nimirum notabat
 Apostolus: ubi auaritiam seruitutē dixit esse simu-
 lacrorum. Qd vitium cum in cūctis sedum tuz in
 senibus inq; diuitibus regnātibusq; sedissimum.
 Sed tamē in h̄is p̄s̄is nescio qua nam cecitate cre-
 derrimum est. Qd utiq; si qd uere lucis eēt a nul-
 lis mortalibus deberet eē remotius. Ceteri enim
 necessaria fortasse: h̄ij certe supuacua ꝑcupiscūt: z
 per vitij callē ad p̄iculi metam tēdūt. Nēpe morta-
 lis opulētia z sepe fraudibus ac iniurijs crescit. z
 cum metam necessitatis excesserit mox uergere in-
 cipit in discrimē. **C** Et de senili qdem auaritia ne-
 scio qd efficacius ac breui⁹ dici possit q̄ qd ait Li-
 cero. Auaritia senilis inq; quid sibi uelit non intelli-
 go. Pōt enim quicq; eē absurdus: q̄ quo uie mi-
 nus restat eo plus uisiti querere? Et p̄fecto illud
 Seneca. nec multo opus nec diu. cum in omni eta-
 te uerum: in senectute uerissimū est. At tñ ut quera-
 mus mali huius nō dico rōnem que uitio nulla est:
 sed cām. h̄ac fortassis nō inepte dixerim q̄ in rhe-
 toricis scribit Aristoteles. Qui cum de moribus
 agēs iuuenū ac senum. Illos magnanimos dixisset
 rōne addita q̄ a uita nōdum humiliati sunt: sed ne-
 cessarioꝝ in expti. hos pusillanimes eē ait rōne con-
 traria. q̄ humiliati sunt. s. a uita. simulq; q̄ p̄pter
 exptiam sciunt: qd difficile est possedisse z facile
 abijcere. Que ratio exactiorē i sene custodia utrū-
 q; forsitan p̄pter necessitatis difficultatisq; memo-
 riam culpa lenet. illam anxiam atq; ardētem nūq;
 cōcupiscētiam nō excusat. ex desperatione nisi fal-
 lo: seniliq; ortam metu qbus oia sibi defutura per-
 metuūt cuz nil defectui p̄pinquius sit q̄ uita cui il-
 la seruant querūt ue. **C** Lōtra diuitum v̄o cupi-
 ditates qd acrius quid grauius q̄ illud Flacci. ait
 enim. Deniq; sit finis querendi cuz habeas plus
 paupiem timeas minus z finire laborem incipias
 parto qd habeas. Sed huius etiā mali cause ali-
 is fortasse alie se obtulerint. Seneca illam que sibi
 uerissima uisa est huiusce rei causam scripsit. Ego
 aliam que mihi p̄babilis uidebat adieci q̄ q̄ alio
 loco erat repete supuacui duxi. **C** Ceterum ma-
 li huius vna radix est q̄ qui plura h̄nt pluribus in-
 digēt. si p̄bis exptiētiq; credim⁹ quodq; ait Flac-
 cus idem. multa petētibus defunt multa. Qd ip-
 sum altius ubi intēdas humani animi inexplēbilē
 appetitum arguit. Qui post tot expimēta tāto stu-
 dio ad indigētiam defectūq; suum uitū. cert⁹ nun-
 q̄ se egētiorē fore q̄ cuz multa possederit. **C** Re-
 stat de auaritia regum loqui aliqd. Que oium in-
 dignissima est. Nam qd oro deformius homine in

ter fontes siticuloso atq; arido talis est autem rex
 auarus cui nō queſite diuitie: non querēde sed do-
 mi nate sunt z quotiēs distribute fuerint renascen-
 tur. In ea fortuna igif sitiētē ac trepidum pecu-
 nieq; sollicitum eē ultime despateq; misericq; est.
 Huius aut regij ut p̄p̄ie dicam morbi: iter ea que
 Aristotelis secreta noianē triptita distractio lecta
 est. Nam regum alius sibi z subditis auarus. h̄ic
 cur bonum regem In di dixerint: ignoro. Alius si-
 bi auarus: subditis largus. H̄ic minime vitiosum
 regem Italicū dixerūt. Ideo nisi fallo: qz auaritia
 in alios nō dānabilis eē non pōt. In se autē pōt eti-
 am esse laudabilis. z quasi pars vna modestie h̄ eo
 casu auaritie nomē p̄dat: z iustius frugalitas nun-
 cupet. Que q̄q; magnificētie aduersa uideat tem-
 peratē est amica. Est enim ut Seneca placet uolu-
 taria paupertas gl̄iosus status apud nos maxime:
 quoz deus adamauit illam z laudauit z p̄bauit.
 Sed nec apud externos inglorius: dicēte Flacco.
 quāto sibi q̄q; plura negauerit: a dijs plura feret.
 Hoc ut puto italos mouit ne regem indulgētē ali-
 is: z negātem sibi multa rēphēderēt. h̄ per se uir-
 t̄ cōtrarij regem qui nō z sibi sit largus z subdi-
 tis nihil ualere diffiniāt. Alius autē est auarus sub-
 ditis: largus sibi. H̄ic ex oibus pessimus nemo ne-
 gauerit. Atq; ferme oēs hodie tales sunt. Itaq; qd
 ibidem sequitur. Nomen auaritie dedecet multus
 regem z disconuenit multum regie maiestati: iam
 quasi uersum in naturam regiam: z maiestatis re-
 gie pars quedam ac precipuus decus auaritia est.
 Quam eo sibi magis licitam putant quo maiores
 sunt: z sub obtentu regalis prouidentie pulchro ue-
 lo sedum scelus tegitur. Nec est hercle nostrorum
 regum gloria: hec maiestas. **C** Sed sit nobis lo-
 quendi aliquis qui nullus est illis aceruandi z que-
 rendi modus. H̄abes ergo de multiplici hominū
 auaritia quod occurrit. Tu nec senex nec diues ni-
 mium nec rex quidem. Ex diuerso autem nec ado-
 leſcēs certe nec pauper nec seruus es sed medio oi-
 um in statu vnde liberius deformitates aspicias ex-
 tremoz z rideas quos uel etas uel diuitie in cul-
 pam uel regna precipitant: deq; illorum dedecore
 tuum decus intelligas. Noli obsecro pedagogum
 publicum aut quem ille tibi domi substituit audire
 Mibi potius si fidis etsi mereor: autem p̄be. Ne-
 q; tam mihi q̄ ecclesiastico sapienti. Auaro inquit
 nihil est scelestius. Quid superbis terra z cinis.
 Nihil est iniquius q̄ amare pecuniam. h̄ic enim z
 animam suam uenalem habet. Quod ut non qui-
 dem uerius sed latius patens scias. Licero noster
 in libris officialibus vitam formans. Nihil est in-
 quit tam angusti animi tamq; parui q̄ amare diui-
 tias. Nihil honestius magnificentiusq; q̄ pecuni-
 am contemnerē. Si non habeas z si habeas ad be-
 neficium liberalitatemq; conferre audis en pecu-
 nie uel contemptus uel usus: atq; ut rursus ad scri-
 ptoras sacros uertar: ut uideas quanta omnium
 concordia sit ad uerum. In psalmo ita scriptum est
 Nolite sperare in iniquitate: z rapinas nolite con-
 cupiscere. Et ne forte diuitias ultro oblatas abijci-
 endas z non potius auaritiam secludendam cre-
 deres: sequitur. diuitie si affluent nolite cor appo-
 nere. Quod hic omnibus suadet tuis tibi iam p̄-
 dem persuasit animus. modo non dissuadeat peda-
 gogus. Vale.

Aur⁹

Licero

Seneca

Aristo-
telicoFlacc⁹Auari-
tia regūFruga-
litas qd
sit

Licero

Psalm

De aua
ritiā.De avaritia iterigenijs adiuta mltroz. *Epi. VIII.*

L miramur si avaritie regnū late patet. si
cūctis aurum rebus añponit. Cuius in lau
dem nō vulgi tm̄ cupiditas sed scribētium
quoq; maximoz hoīum cōspirasse videant. Igenia
qui oē qđ laudare instituūt aureū uocāt. Nam qđ
oro nō magnū aliqd putet qđ oīs diuini atq; hū
ni cultus p̄cipuū ac pene vnicū ornamētū. Qđ om
niū laudabiliū optabiliū mirabiliū rerū vnum ac p
petuū epythetū audiat. **C** Magnū quiddā qđ
id eēt z optabile parq; uel herouū laboriose p̄fectio
ni uel rudi nauigio tēptādis equoribus: rei ad euz
diē inexte z ancipitis expimenti uellus aureū uo
cauē qđ nulla res alia digna eēt que tāto discrimie
tāto mari: tot littoribus barbaroz inter gelidos ac
turbidos aglones inter tumidos z ignotos fluct?
inter scopulos nō tm̄ prore obuio: sed in puppim
etiā ruituros apud colchos z p̄basidē. nūc horri
da noia: orbe uelut alio peteret p̄tra infomnis excu
bias draconis cōtra flāmiuomos boues: hostesq;
terrigenas magicarū ope artiuū iplorata. **C** Nero
cesar domū illā suā magnas urbis ptes occupātes
adeo ut de ipsa nō imerito dictum sit. Roma do
mus fiet ueios: migrate grites. Si nō z ueios occu
pat ista domus. Si aureā dici uoluit nō miroz qđ
id nomē z ip̄se inextimabilis magnitudo: z parie
tes crustati auro z stellati gēmis mereant. **C** Id
mirabile qđ z Rome Georgij martyris. Et Licini
Petri apli domus est. Illa ueli. hec celi aurei na
cta cognomē: cū tm̄ aureū uel oīno eneti celuz neq;
solibus neq; imbibus aut roribus utile z pro ma
ledicto in libris sacris accipi ticinēsiū uicinus sacer
p̄bet Ambrosius. nec auctoritate ualuerit ap̄o au
rei noīs inuētores. **C** Mons est Rome ad occidu
am plagā secus uaticanū z Apollinis olim tēpluz
nūc p̄mā z maximā Petri sedē. Alter mons Ue
rone est ad oriētē uersus haud p̄cul a menibus. ut
utrūq; nobilitaret: uterq; mons aureus dictus est.
C Priscū seculū sūmis laudibus efferūt. haud cer
te quātū mihi uidet imerito. Sequētib; nāq; col
latū seculis iueniet z cupiditatis ignarū z inocen
tie amictū. Quid vō oēs eius laudes ut vna uoce
cōprehēderēt aureū seculū dixere. Quin z illi⁹ du
cem seculi aureū a Uirgilio dictū scimus. Aureus
hāc vitā in terris saturnus agebat. Idē z comā in
signē corpis hitus describēs: aureā cesariē atq; au
reā uestē dixit. z lactea colla aureis seu uinclis seu
ōbis ineruit. **C** Neq; hoīum modo sed cornipedū
idē hitus qñquidē ostroz insignis z auro stat so
nipes. Atq; alibi. Aurea pectoribus demissa mo
nilia p̄dētū tecti auro fuluū mādūt sub dentib⁹ au
rum. **C** Quo minus miri est si reginalē habitus au
retū fecit. ysi est ille Didonis celeberrimus p̄gres
sus cui p̄barex ex auro crines nodant in auruz. Au
rea purpureā subnectit fibula uestē. **C** Quid Pan
thesilea aurea subnectens exerte cingula mamme.
C Quid Lamilla ut regius ostro uelet honos le
ues humeros. ut fibula crinem auro internectat.
C Quid aut ille cuius hec eadē circūuēta cupidi
ne periit bellatoris hitus sacerdotis: ut aureus ex
humeris sonat arcus z aurea nati cassida tm̄ croce
am clamydēs sinuq; crepātes Carbaseos fuluo
in nodū colligerat auro: aut ille Iudi puerilis orna
tus. z pectore sūmo flexilis obtorti per collum cir
culus auri. **C** Qđ bitum loquoz. Qui reuera

multis est aureus. Alio idē loco. Didonē ipsam cir
cēq; alio pulchrā dicere dū uellet utrūq; aureas di
xit. sicut supra saturnū pro bono iustoz rege aure
um dictū eē memorauī qđ oīs z animi decoz z cor
poris nō nisi aureus possit itelligi. **C** Jā nō dicam
cellataq; in auro fortia facta patrum z pallā signis
auroq; rigētē. Lolloq; monile bacatū. Et duplices
gēmis auroq; coronā. Et leues ocreas electro au
roz recocto. **N**ō dicā paterā graue gēmis auroq;
Lrateresq; auro solidos: z pleno se auro plūctem
bicina z Jopā aurata cythara p̄sonātē. Et victori
clamydē auratā ac leuib; bamis cōsertā auro tri
licē lorica. Et tunicā molli m̄ quam uenerat auro.
Et diues que munera dido fecerat z tenui telas dif
creuerat auro: Aut imania pōdera baltei. Que clo
nus Euritides multo celauerat auro. **C** Nec inq;
z multa filia p̄tereo que passim apud Uirgiliū oc
cursant. Nec sequoz apud Statuū. In adrastrū tha
lamis ostro tennes: auroq; sonātes thoros z aura
tis uicula lichnis eiusdēq; ad mēsas paterā signis
p̄fectā auroq; nitētē. Aureūq; in circuitu alitem ar
matū. Inq; auro secte gorgonis ora pallēria. Nec
pictis extūdās uestibus aurū. Et que sunt eiusmo
di. Infinita apud alios atq; alios uulgatissima enī
sunt oibus que iā fere cois usus auri. In armis: in
uestib⁹: in lectis: in cytharis: in uasis: in fibulis. At
qd carthaginēsi. regie surgentis laquearibus aure
is? Quid troie ruētis auratis trabibus. Aut qđ de
niq; notius qđ barbarico postes auro spolijsq; sup
bi? **N**ō satis est uestiri auro hoies. trabes postesq;
utq; mox dicā pauimēta z lapides auro uestiant.
C Quid apud Homerū alcynoi: domus p̄heacū
regio in limine eneo argētea hostia. Janneq; auree
aureiq; gbus traherent anuli atq; ad custodiā re
gie domus a vulcano mira arte fabricati aurei ca
nes: z argētei opulētū limē hinc ide seruātes. **N**ō
sufficit domū eē aureā nisi aurei sint custodes. z au
ree intus iuuentū statue candelabroz vice fungētū.
C Quis nō ferat tamē Homeri etiā etate qui
ante urbem cōditam fuit aurum uiuis optabile: cū
eodem auctore apud iferos z thiresias sceptro au
reo sit insignis. z sceptrū aureum tenēs Minos in
ra det mortuis. Aurea quoq; corrigia sit uel arcus
uel ensis herculei simulacri qđ in iferno posuit mi
rum dictu cum ip̄m iter supos deos locet. **C** Que
si de humanis legunt aut cernunt habitaculis: que
moueat qđ apud Pafonem regia solis erat sublimi
bus alta columnis clara micāte auro. **D** q; p̄hebi
currus aureus aris erat themo aureus aurea sum
me curuatura rote. Neq; tm̄ currus aut regia: sed
sol ip̄se apud Uirgiliū: utq; alios fileā apud meip
sum aureus: ne me stili uino eximā. Solisq; soroz
p̄hebe aurea etidem apud Uirgiliū atq; alios ne
scio an melius aurata esset. aureū illud lumē aduē
titiū h̄sis. Apud ipsam quoq; Uirgiliū nō semel
aurea sydera. quin z uerius solis hospes taur⁹ au
ratis ānium cornibus aperit. Et Martis frena au
rea quo minus mirer si cupidinis telum quo vul
nus amoris infligit ut nobilitēt auratum faciant.
C Illa de celo in terram pendens homerica cathe
na qua seu nexū elemētorum seu quid aliud gran
de quidem occultumq; describitur non aeris: non
ignea sed aurea est. vndiq; in celum graui auro scā
dētē. **N**unc z uenerem pulchrā dicere uolens ip
se aureā dixit homer⁹. Et Diane thronū aureū atq;

Hōct⁹

Raso

BIBLIOTHECA P. P. VALENTINI

Sciti-
cap. p. la
scillo

barū patēti aureū indumētū scuticāq; aureā z cō-
mātes auro equos dedit. Ne ue ulla eēt inuidia in
ter frēs parē penitus habitus z Neptuno tribuit.
hinc z apud Homerū ipsum somno thronus aure
us a Junone pmittit. Et collū aureū bis diane de
scribit uenatricis cōforme: ratio caput aureū: collū
ēo potius lacteū regrat: nisi q; nihil p̄sus in rebus
auro pulchrius p̄suum est. hinc z eidē diane non
thronū mō ut diximus z collū: sed colū aureā dat
Homerus. Aureā quoq; colū helene atq; argētū
calatū cum haud dubie z vimineus calatū z colus
arūdinea eēt habilioz. Aureūq; calicē cure quo mi
seros trāsfōrmaret atq; aureos calceos dat Juno-
ni. Sed hoc minus mirū p̄pter aeris splēdorē. p̄-
pter quē z thronū aureū dat aurore. Sed vna est
oium rō: hinc z Joui olimpio aureū amictū. z au-
reā barbā Esculapio. Aureos crines patri auratas
lances fata tribuit auro. Et Mercurio aureā vgam
dāt. talaria nectūt aurea cū tñ uolātū plumis nō au-
ro opus sit. Sed inuat z deoz oia z ipsos isap
deos aureos habere. Itaq; quos colūt z de gbnis
sperāt q̄si ditiores futuros: atq; eā ob rem ad bñfi-
cia p̄mptiores: nō nisi aureos uolūt z uetustos hī-
tus mutāt dicētes illud Persij p̄cipui sunt: sitq; il-
lis aurea barba. uerūq; est qd sequitur. Auz uasa nu-
me saturniaq; ipulit era uestalesq; urnas z tuscū
fictile mutat. Neq; hec inter idem p̄sus audif cla-
mās. dicite pōtiffices in scō qd facit aurū. C Quēz
gētiliū morē a nris usurpatū doleo cōtra p̄ceptum
Dei dicētis. nec deos aureos facietis uobis. Aeu-
tris sane sat feliciter cessit aurea ista diuitas ut sic
dixerim. Nā z illis deos tam magis p̄pitios fuis-
se: dum fictiles fuerūt auctor est Seneca. z nobis
Lhīm deū nris fuisse p̄nitiorē anteq; sibi aureas cu-
deremus imagines: ut qui fide pura ac pietate ani-
mi nō auro delectet. Nemo usq; pius est qui nesci-
at. Adde q; nō solū amicos appatu aureo exci-
piūt. Sed hostes quoq; quos honorifica scuitia p̄-
sequunt cōpedibus aureis vinciūt: ut usq; ad ulti-
mas hoium miseras ambitio descēdat uana. Qd
in rege Persarū Dario nephādus ille p̄ditor: bes-
sus fecit. Et in eodē regnō fratri suo Lyro Artha-
xerxes rex añ iam fecerat. Et in senobia lōge post
aiosa qdē ac bellaci femina fecit Aurelianus victor
que auro ac gēmis onusta in triūpho ducta est ca-
thēnāz patiēs: sed caro sepe quēsta de pōdē. C Et
qd miri est aurū in captiuitate z in uinculis fulge-
re. In morte etiāz fulget: in feretris: in sepulchris.
Rerū cultus oium vnus: isq; p̄petuus nec cqueu-
mō uite hoium sed sup̄stes. Adde q; urbes exi-
mias laudaturi pari p̄conij breuitate dicūt aureas
vñ z apud Maronē capitolia urbis rome aurea.
Et apud Ausoniū. aurea Roma est. Quo ambitio
si sermonis torrētē p̄ter ceteros lapsus ipse ego q
hoc in alijs noto. sed lz accusē ceteros nō me ab-
soluo. quodā africe mee loco aureā Romā dixi: cū
tñ hoc nunq; adeo ip̄oprie dictū est ut nra dicitur
etate. qñ heu nō aurum sed ruina est. uerū ad tem-
pus de quo tūc loquebar asperi. Quodq; tūc igno-
rabā dum id dicerē in sigillo aureo cesaris hui⁹ no-
stri pars altera romā habet cuius in portis lris au-
reis scriptū est. Aurea Roma: q̄si nō ferreā potius
Romam: aureā babylonē z Nabuchodonosor re-
gis somniū z Romane indicēt uictorie paup̄tasq;
v̄tutum diues. C Sed sic aurū cordi est ut lauda-

Persi⁹

Seneca

Moro
Auso⁹

ri nihil ad plenū putēt nisi aurū sit cognomen. Cre-
do si paup̄em laudare uellēt non nisi aureā nūcu-
parēt. Quodq; in alijs auguro: in me scio. Sigdē
idē ipse nam memini aureā egestatē in eplā qdam
scripsi. Enimvero z copiā laudare z mediocritatē
optimā dicere uolēs Flaccus utrāq; auream dixit
Deniq; regulā qua anni festoritq; rō diertū constat
utilissimā ut ostēdāt aureū numerum nri uocāt. vi-
des tādē ut in celo z in terra cūcta pene sūt aurea.
Mide recidimus in fabellā. C Sed fortasse dicat
aligs p̄phana hec deq; gētiliū libris eruta. Ad scri-
ptores sacros p̄deat stilus ne quē moueat apud gē-
tium scriptores aureā Romāz dici: cum apud hos
Hierusalē turres gēmis edificēt: porte margari-
tis niteāt. platee z muri ei⁹ sint ex auro purissimo.
Neq; tñ hic hereat: neq; in eo q; uel Hieronymus
sūma ciceroniane faciēdie laudē exp̄mēs aureū il-
lud flumē dixit eloquētie: qd de Aristotele ipse Li-
cero iam dixerat. uel grecoz ille disertissimus chi-
stianoz aurei oris meminit cognomē tanq; nihil in-
ueniret quo eēt eloquij fulgor: aptio: q; si auro eēt
exp̄sus: ad maiora illa festinet. Nam qd faciāt ho-
mines in terris ubi aurū fodif tergif excudif custo-
dif qñ deus ipse de celo alloquēs Moysen deau-
rari sibi archā iubet: nec ut satis erat nisi adderet:
auro mūdissimo intus z foris. C Lōgū sane fue-
rit cūcta sequi que de hac re Exodi liber cōtinet ut
ibi. s. z coronā z circulos aureos z uectes auro op-
tos z p̄pitatoriū z cherubin aureos z inauratā
mēsam: labiūq; in circuitu aureū z p̄hialas z thu-
ribula ac cyathos z cādelabra z yncinos z cathe-
nas z anulos z tintinnabulum oia ex auro purissi-
mo fieri atq; altar̄ ip̄z uestiri auro p̄cipit. C Quid
in libro Numeri ut obmittā acceptabla z p̄hialas
argēteas. Nōne ibi legif altare aureū inuolutū ia-
cintbino uestimēto: z in scificatione tabernaculi at
q; altaris oblationes p̄ncipiū israhel q̄ruz nulla sine
mortariolo aureo facta deicribif: ut ad sūmam tot
sint mortariola quot trib⁹. C Quid tube ductiles
argētee q̄s fieri ad puocādā multitudinē dñs ipe-
rat Moysi: q̄si nō sonātiores enee eēt q; argētee.
C Quid in libris Regū ac Paralipomenon edifi-
cator: tēpli Salomon: nōne oraculū illud toto orbi
scissimū uestiuit: domū añ oraculū opuit: atq; alta-
re ip̄m terit auro affixitq; laminas etiā clauis au-
reis. Deniq; pauimētū dom⁹ itus ab eē ex auro te-
ctū legim⁹: ac ne lōgus sim. Nihil inq; erat in tem-
plo qd nō auro tegeret. Post hoc paululū p̄cede z
iuenies nō auro tectū sed altare aureū z mēsaz au-
reā z cādelabra aurea z lucernas aureas z forci-
pes aureos z fuscinulas z p̄hialas z mortariola
z thuribula z cardines aureos. C Quid ducenta
scuta totidēq; hastas aureas eburneūq; thronū re-
gis loqr auro uestitū fuluo vtu⁹: deniq; scabellum
ip̄m aureū z oia uasa. Uniuersāq; sup̄lectilēz ex
auro purissimo usque adeo ut in dieb⁹ eius argētū
nullū p̄aj putaret tātāq; eēt ei⁹ abūdātia in hierl̄z
quāta lapidū ac lignoz. C Quid aut: sunt eni mā-
lia hec. Quid inq; qd in puerbijs idē ait. posside
sapiam: qz auro melior est. z acgre prudētia qz pre-
ciosior est argēto. Et eodē libro. beatus qui inuenit
sapiam z qui affluit prudētia. Melior est acquisitio
eius negociatione argēti z auri. Et rursus sapiam
loquentem faciens. Melior est inquit fructus me-
us auro z lapide precioso z genimina mea argēto

Flaccus

Hieron⁹

Licero

Exodi

Numeri

Regus
Parali-
pomenon
Lcplus
salonis

Salon

electo. vides vnā eādēq; sniam quas sepe repetijt. Quis non aurum igiſ argētūq; z lapidē p̄ciosum magni estimet: cui ab hoīe sapiētissimo sapiētia cōparet. Nam etſi meliorē illā dicat nihil tamē auro melius atq; argēto videt inueniſſe cui sapiētia anteferet. Quid q̄ idē sapiēs verbū z platum in tēpore mala aurea dicit in lectis argētis q̄ſi nil noverit auro p̄ciosius z argēto? Quid q̄ idē in cantibus dilecti caput aureū: manusq; aureas facit quasi e nulla re melius possit? C Quid iā reſtat niſi ut ipſe deus nobis etiā totus aureus ſit: quem ut dixi aliq nō tam dicūt aureū q̄ſi faciūt. Idq; nō tam religionis ſtudio q̄ſi auaritiē diuina quoq; tētantis z mortalib⁹ triūphatis in celū ſi liceat aſcēſure. Neq; eſt q̄ mirer in filio ſi p̄ris utiſ ſtilo: patrē audierat dicētē. Iudicia dñi vera iuſtificata in ſemetipſa Deſiderabilia ſup aurū z lapidē p̄ciosum. Et rursus. legē oris dei bonam ſup milia auri z argenti. Quis vō aurū gēmasq; p̄tēneret cū de martyrib⁹ ſacris gl̄ioſiſſimis hoīum atq; fortiffimis legat. ſu per caput eoz poſuit coronā aureā de lapidē p̄cioſo? C Quid q̄ in eccliaſtico. pedes firmi ſup plantas ſtabilis mulieris colūne auree dicunt ſuper baſes argēteas. Quid q̄ aurū Chriſto z offerēdum David ipſe atq; yſaias p̄udent. z Mattheus narrat oblatū? Quid machabeoz libri. nōne z illi ſuū altare aureū hñt. z libatoria z p̄hialas z mortariola aurea z inter medias hoſtiū p̄ſſuras faciē templi coronis aureis exornatā. Nōne in eiſdeſ libris antiochus Jonathe ſcribēs cū ei ſacerdotiū z p̄ſidatum ſup q̄tuor ciuitates daret uafa addidit aurea z p̄tātē tribuit bibēdi in auro: z ſibulā aureas hñdi. Quis nō magna reputaret q̄bus uti ſine licētia regiā nō liceret. C Quis p̄terea nō vigilās verū aurū magno hēret in p̄cio cui per viſiones z ſōnia p̄ciū cumulet? Lerte cū a rege Seleuco ad diripicdū tēplū miſſus Heliodorus flēte pplō z orāte dirū miniſteriū exeg. p̄peraret ſubita z horrēda viſione rep̄ſus abſtinuit eq̄tis appentis ad auxiliū tēpli. Et ſequit. qui videbat arma hēre aurea. Mirū q̄ſi celeſtis auxiliator locū ſanctū nō poſſet ab iniuria hoīū armis niſi aureis vidicare. C De hinc cū poſt oēm mortē z ciuilibus z externis malis circūuēta Hierl̄m: de rerū ſine ſollicita atq; ſuſpēſa eēt diebus. xl. appuerūt in aere eq̄tes uolūtates z cohortes armate: ſed q̄bus queſo armis: nēpe aureis z ſtolis aureis indute. C Deinde autez cū aduerſus Chimotheū pugnaturus Judas machabeus: ipſe cū ſuis cilitijs iduti z terra caput aſſi atq; añ altare puoluti diuinū auxiliū iplorāſſent cepto plio appuerunt auxiliāres q̄nque viri frenis aureis decori quorū ope magnā victoriā p̄ſecuti ſunt. C Poſtea vō cū aduerſus imēſum exercitum Liſie Judas idē cū paucis p̄peraret flēteſq; z labrymātes vna uoce dñm exorārēt: ut eis bonū angelū mitteret ad ſalutē iſrael: appuit p̄cedens eos equo armatus: z q̄bus armis: nēpe aureis. Quo viſo p̄fortati oēs pugnauerūt z vicerūt. C Poſtremo Judas ipſe cū Vicanore bellaturus pari exercitū iparitate: q̄ ille cū inumeris eēt: iſte cū paucis anxius de eūctū vidit in ſomniis Hieremias. p̄phetā ſibi gladiū porrigētē. Et quē gladiūz p̄fecto aureū ac dicētē. Accipe ſanctū gladiū mun⁹ a deo in quo deiciēs aduerſarios ppli mei iſrael. Quo ſomnio cū id ſuis recitaſſet cōfirmati oēs viriliter

Yſaias
Matth
cus

Seleucus
Helio-
dorus

ſe geſſerunt. Et ſic accidit ut p̄miſſum erat. Pauci plurimos vicerunt: z ex eis. xxxv. milia occiderūt Inūc ſupne aurū q̄o viſu pulchrū z ſcripturis oibus laudatū z viſionibus z ſomnijs illuſtratū eſt audis dei munus aureū fuiſſe virūq; fortiffimū auro gladio delectatū cū tñ ſerreo uteret. C Quid Apocalipſis liber ſacroz plenus atq; myſteriorū. Nōne ibi angelo philadelphie ſuadet aurū emere ignitū z p̄batū ut locuplex fiat. Nōne ibi etiā z cā delabra z p̄hialas aureas z angelū ſtātē añ altare aureū q̄o eſt añ thronū dei: z hñtē thuribulum aureū in manu ſua. C Nōne deniq; nō mō meretricē illā magnā cū regibus fornicātē inauratam auro z lapidē p̄cioſo z margaritis z hñtē poculū aureū in manu ſua q̄ nō ſit mirū talibus delectari. C Sz vigintiſtuor ſeniores ſedētes in ſedibus ſuis in cōſpectu dei coronasq; aureas in capitibus eoz z ſeptē angelos e tēplo tabernaculi teſtimoniū exētes circa pectora ſonis aureis p̄cinctos z quo alti⁹ iri neq; filiū hoīs p̄cinctū ad mamillas ſona aurea z eiūsdē in capite ſedētis in nubibus auream coronā Et ciuitatem ſanctā ac plateas eius ut dictum eſt: ex auro mūdo portas ac fundamēta ex lapidibus p̄cioſis legimus. Quinetiam non ex auro fabrefactam: ſed ciuitatē z plateas eius aurum mūdus dixit dimēſioniq; eius q̄o miraberis dedit mēſuram auree artūdinis tanq; auro nō metiri aurū nephaſ ſit. C Mille ſunt talia virq; ullus ſcripturarum angulus auro uacat. Quedam vō taz fruola ut attingere pigeat. Quo eniz uel in appitione illa nocturna ſancte virginis Agnetis ac virginē illam comitātis exercitus auro tēte ciclades tanq; ſine auro nec in celis poſſet eē felicitas. nel in inuēctione eoz poris beatiffimi p̄bomartyris Stephani ille p̄ceri decoriq; ſenis beatū p̄byterū Lucianum excitātis in pallio intēte cruce auree cum crux illa in qua pendēs Chriſtus nos redemit. certe nō aurea fuerit ſed lignea ligno pditi: e ligno recuperati ſumus: neq; in n̄ra redēptione q̄uis captiui in manibus auariffimi hoſtis eſſemus oīno auri aliqd ſed ſanguinis interuenit. C Quid eiūsdē ſenis in manu virga aurea in qua ſopitū tāgeret: nunqd nō ul nuda manu uel virga alia ſeu acerua ſeu ſaginea tāgi poſſet. ſed q̄ hic eſt mos: ſine auro eniz nec exp̄giſcimus nec dormimus. vñ z paſſim n̄roz diuinū in thalamis lecti aurei cernunt. Et adraſti in thalamo apud Statium legunt ut diximus: z apō Virgilium Dido auleis iam ſe regina ſupbis aurea cōpoſuit ſponda mediāq; locauit. C Que oīa z que ſunt hijs ſilia z ſi in litteris ſecularibus nō ex iudicio ſcribētium ſed ex errore legētium dicit atq; illorum infirmitatibus cōdeſcēdi arbitret in ſacris autem ſenſu myſtico altiore. plata nō dubitem: tñ hic ubiq; aureus loquēdi modus ex ore doctorum hominum auditus pōt forſitan. nōnunq; uelut auctoritate quadam ad ampliōrē auri ſitim auaros: vulgi animos irritare. Eterū ſue externis ſtimulis ſiue internis agimur. hoc eſt ſeu alioz uerbis exempliq; ſeu cupiditate quicq; inſita: in que diſcrimina que ue ludibria rapteretur humanum genus auaritia pulſum videt. C Non eſt opus ut repetam in auro ſuo eſurientem Midam. In vndis ſitientem Tantalum. Nullis fabulis res eget. uere aſfluunt hiſtorie q̄q; nec hiſtorijs aut ſcriptorum teſtimonio opus ſit. omne forum: omnis vicus: oīs

Apoca-
lipſis

dom^o exēplis scetet. Quis nō milies auaritia infurādum spretum fractam fidem: elusas amicitias: neglecta iura sanguinis posthūus dei metū. oē de mū phasq; nephasq; pmixtū. vidit ut pbra illa pte reā auditu graua: visu feda: sed tā ubiq; coia. carne suā vili p̄cio ⁊ misera mercede uēdētū. ⁊ uel p̄ priā pudicitia p̄stituētū aliene libidini uel istar pecudū sorores p̄iuges filiasq; mercātū. Jāq; alia nisi cupiditas dissensionū fere oium cā est. que rare seu nulle eēt si ut puerbiū uetus hēt duo hec pro noia meū ⁊ tuū de medio tolleret. Qō q; non fit videm^o breuē hāc ⁊ ifelicē vitā ob hāc cām maxime inumeris estuare discordijs: ⁊ audimus Quidiū in magni opis p̄mordio p̄clamātes uiuif ex rāpto. En rapina ⁊ cupiditas maloz radix. Uis autem ramos nosce audi reliqua. Non hospes ab hospite tutus: nō focer a genero: fratru quoq; grā rara est. Imminet exitio vir cōiugis: illa mariti. Lurida terribiles miscēt acconita nouerce. Filius ante diē patrios p̄quirat in annos. Et ut vno v̄bo cuncta colligeret addidit. Uicta iacet pietas. Ideo uicta pietas: q; cupiditas uictrix. Totā v̄o mali summa fraudes rapinas homicidiū falsum testimoniū ipietatē: Discordias: feditates: adulteria: corruptelas breuius strinxit Maro: ubi interrogās ⁊ exclamās ait. Quid nō mortalia pectora cogis auri sacra fames. P̄fecto nihil mali est qd nō ⁊ suadet p̄suadeat ⁊ ad extremū cogat eius de quo multa hodie diximus auri fames trā oculos: qd q; miserius aiū ipsuz ille palloz croceus delectat. Qō nec Aplm fugit ubi radicē oium maloz dixit eē cupiditatē. Quā qdā appetētes ingt errauerūt a fide ⁊ inferuerūt se doloribus multis. Nā ut v̄ba trāfportē. Qui uolūt diuites fieri incidūt in tētationez ⁊ in laquetū diaboli. ⁊ desideria multa ⁊ iutilia ⁊ nociua que mergūt hoies in iteritū ⁊ pditionē. Id q; cū in oibus tū in hīs p̄cipue uerū videas qui cito diuites fieri uolūt. Qō fere oium est p̄pūū dicēte Satyrico. diues qui fieri uult ⁊ cito uult fieri. Quis v̄o p̄cipitātū auaritie frenū ponet. Atq; ut satyricus idē ait. Que reuerētia legū. q; met^o aut pudor est vnq; p̄perātis auari. C̄ Mergi autē hoies desiderijs multis ac malis in iteritū si non credis Paulo: Crassum interroga. Qui p̄diuite hierosolymoz tēplo a quo p̄tinētissimus se ducum magnus Pōpei^o abstinerat nepharie spoliato: plenusq; auro necdū satur sed adhuc sitiēs adhuc ardēs ⁊ auaritie furijs actus in mortē ⁊ in p̄biā festinabat: tā dē illic miser satietatē optatā sed funeres repturus ⁊ obstabat illi fedus cū collega ictū. obstabat iustitia: obstabat pudor. ad ultimū obstabat ira dei plena minis: plena fulminibus horredis. Sed que sola olim Hannibalē arcuerat a membris hostiū pdi-giosa tēpestas ea tot accēdētū obstaculis crassuz ab amicoz seu federatoz certe sinibus nō retraxit. Sigdem cōtra decorē ac pudorē cōtraq; p̄sentissimū terrorē sola miserū flagratēq; aiuz urgebat auri fames seu uerius sitis. Nō comesturus enī sed bibiturus aurū ibat. cuiq; tot frena calcar vnictū trā auaritia odio ⁊ crudelitate potētior: iuenta est. vñ autē hec rabies. Nāpe nō aliūde q; reliq; ex opinionū. s. p̄uersitate. Qui bñ fons maloz oiu vide tur mihi Licero ni visus eē. Nā sig recte p̄sus opinarent ijdē ut reoz ⁊ recte agerēt. Opinio infecta actū inficiēdoz radix ac seminariū est. C̄ Quenā

v̄o ea eēt opinio. Si queris illa nimirū que negabat illā satis magnā pecuniā eē ei qui in republica p̄nceps uellet eē. cuius fructib^o exercitū alere nō posset. cuius qdē in officinalibus libris est mentio. Ita rē pp̄lo romano tūc etiā domito l3 orbe difficilē romani ciuis auiditas usurpabat. vnus hic hoiez ditissimū oium romanoz. Sed qui ditissimus oium mortaliū fieri optaret: nunq; nisi egenus ⁊ paup̄ illo cū aio eē posset: si oēs q̄s usq; hēt orbis terre diuitias acruasset: eo traheret ut nō solū hereditatē falso delatā testamēto dissimulās adiret. Et ut iocās ait Licero alieni facinoris munusculū non repudiaret. q; alienū facinus suo cū facinore mixtū erat. Sed aptissimis rapinis sacratissimū dei templū oi auro seq; p̄mū fide ac iustitia spoliaret. Deinde autē ad spoliādū opulētissimū regē p̄ceps iret q; eū vita spoliavit ⁊ vitali spū exhaustū auro ligdor: ac rutilate cōpleuit. dignus fateor: tāte finis auaritie. cōtra autē tāti exercitus ruina tāq; insontis nati foris miserabilis ⁊ idigna. Sed sepe vnus furoz hois opp̄ssit inūos. uerū nimis multa de crasso de quo nunq; mihi: ut tot v̄ba facerē eueturū suspicabar: tulit ipetus tulit auaritie oditū: uenio ad alios ne Crassus in hīs lris solus sit. Qui utinā in hoibus solus eēt. C̄ Et qm̄ hac peste laboratū nullus est numerus cateruatim agā. Sane quātum possit auaritia nunq; clarius q; bello patuit Jugurtino. Nota est historia: ut usq; ad Metellū: nemo cōsul: nemo miles: nō auaritie p̄uus in exercitu romano fuerit. Que res p̄fidū illū regē ⁊ viribus diffidentē suis: ⁊ parē ⁊ sepe sup̄iorē armis fecit. ⁊ si finis tādē sceleribus moribusq; suis dignus accesserit. Quis nō eo in bello Calpurnij nom̄ nouit ⁊ scauri. de quoz p̄mo p̄clare ait Crispus. Nam in consule n̄ro multe bone artes animi ⁊ corpis erāt: quas oēs auaritia p̄pediebat. Quis ⁊ ducū ⁊ totius exercitus ipudētissimā auaritiā nō audiuit? S; partius forsan in excidio Hierusalē eadē pestis hec se uijt: ubi nō sola iustitia auaritie pedibus substrata sed uerētia humanitasq; calcate atq; ea flagitia sunt admitta: que memoria horret: stilus refugit. C̄ Sed quo rapioz: totus mihi pagradus est hic orbis. ois reterēda etas. ois historia relegēda: si uelim auaritie exēpla cōplecti. Reuocāda in medtus Euripibile que auri cupidine fidei piugalis oblita est. ducēdū denuo Polidori funus. Adulter imbre aureo trāssormādus. Risu atq; odio p̄sequendus auarus ⁊ infamis ille muris uēditor. emptor mortis. Qui obsidione Cassilini ad extrema miserrime famis adductus: ut p̄ciū l3 ingens infelicis cibi ac vilissimi aiantis pecuniā trā exiguam p̄cupido sinu abderet: ⁊ neglexit vitā ⁊ cōspiciā p̄seueratiā ac fidē turpi debonestauit auaritia. Elmbiēde p̄te rea ostiatim urbes: ⁊ querēdū qd maloz qd ue dedecorū in singulas domos auaritia tristis inuexit. Infinitū opus. Recēdēdi ad ultimū illi tres fil' apud Valeriu locati. Crassus: Septimul's: Ptolomeus Quoz p̄mū p̄cussores suos cū gladijs ad se iterficiendum multos pacto precio dimisit. Pulchras res si clementie non auaritie consilio acta eēt. Secundus Bracchi caput occisi cui familiaris extiterat amputauit: perq; urbem etiam pilo circumtulit: liquato etiam memorant in capitis cauernulis plumbo quo ponderosius foret: quoniam scilicet auro p̄sandū illud consul edixerat: uigna ut libet

Quidi^o

Maro

Satyr^o

Licero

Licero

Crispus

Bracchi mors: Septimuli tñ trux atq; indigna cupiditas. **C** Tertius cum eēt cypri rex: ꝛ ꝓpter optū magnitudinē vite sibi discriminē iminēs videret consilium cepit: seq; diuitijsq; suis ꝓditis: se ludibrio ꝓdāq; hostibus eripe atq; hoc aīo ꝓgressus in pelagus ut illic ꝓtusa. nam cūcta vndis obrueret: ubi ad executionē aīosi ꝓsiliij uērum est: auara mēs auro attonita ꝛ opibus suis parcēs: qđ destinauerat nō impleuit. Sed mutato ꝓposito ad terrā redijt: ꝛ ꝓcium mortis ꝛ iugulū referēs interfectoꝝ suis. Execrabilis atq; odiosa supioꝝ auaritia: stulta huius atq; ridicula. Et ut ipsa Valerij vba ponam ꝓculdubio hic nō possedit diuitias sed a diuitijs possessus est. Qđ Davitice snie ꝓsonat ubi ait. doꝝ mīerūt somnū suū ꝛ nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū in manibus suis. Audis ut nō diuitias viroꝝ sed viros diuitiarū signāter dixit ac mordacit. s; sit modus eꝓle. Tu vō diuitiarū tuarū dñs esto nō seruus. dūq; adhuc iuenire aliqd in manibꝫ tuis potes: ter uocatus expꝓgiscere. Vale in dño.

C Ad Philippū ꝓiarchā hierosolymitanū laudē in re qualibet suspectam. Epistola. IX.

Icut igētia munera v̄bis minuit igrata supbia. Sic humilis gratitudo pua etiā nitit augē munuscula. hinc tu vite solitarie libellū ubi qđ sepe dixi nihil me iudice memorandū: nihil est nobile ꝓter tuū nomē: quē ꝓterea ꝛ si nobilissimus in se eēt ꝛ dilatio imodica ꝛ ꝓetēdi tediū ac fastidiū expectādi iuisum facē potuissent: hīs ꝓconijs laudū hīsꝫ actionibus grarum excipis ut mirari cogar notissimā h; humanitatē tuā ꝛ amoris antiqꝫ ꝓpetuā ac rectē semp ꝛ quotidie nouas vim vno tenore cūctis meis in rebus tuos in alijs utiq; linceos oculos ꝓstringētē. Illud miraculo additū qđ ꝛ ꝓtificē maximū ꝛ qui illi ꝓximꝫ gradu est eꝓm ꝓortuē. de libello illo loq atq; eum dignāter expectē. In sup ꝛ ebredunēsem archieꝓm ꝛ eꝓm Ulybonēsem. Quoz ꝓmus quāto sit igenio iure me optimo testē facis. Scio enī. Scōꝝ vō nō nisi ꝓer famā ꝛ gbus credo oīa ꝓer litteras tuas noui ambos doctrine uberrime altissimiq; iudicij viros ꝛ legisse illum auidissime. ꝛ de eo multa certatim honorifice locutos scribis. Quid vis dicam Efficies tu: faciētꝫ illi ut amare ipse quoq; rē meam incipiā quam ꝓtēpsi. Neꝓe qua delectari tāta audiam ingenia. Fīāq; hīs stimulis ad studij mei cursū ꝓmptioꝝ atq; ad alia scribenda flagratioꝝ. **C** Neꝓ vō miraberis ꝛ mihi euenire posse quod Augustino accidit qui de libro quodam quem ad Hierius Romane urbis oratorem scripserat in cōfessionum libris ita cōmemorat. Et magnum enī quidam inquit mihi erat: si sermo meus ꝛ studia mea illi innotescerent: que si ꝓobaret flagrarē magis. Si autem improbaret fautiaretur cor uanum ꝛ inane soliditatis tue deus. Non tamē laudibus uestris eousq; decipioꝝ: ut nesciam quis ego: que ue facultas mea est. ꝛ qđ libri ꝓondus quem laudatis. Scio me totumꝫ quod dicis non mihi tribuo nec uestro certe iudicio sed amorī. Itaq; non hic fūto quasi magnum aliquid tibi ꝛ quale tu ꝓredicas destinari: sed id cogito quid nūc etiam te dignum ꝛ tam lōgi temporis aptum fenus adijciā Vale Licini. vi. idus Augusti.

C Explicit Liber sextus.

C Incipit Liber septimus ad Urbanum quintus de dilato nimis nec iam amplius differendo ecclie reditu in suam sedem. Epistola. I.

Liquādiu pater btissime an aliqd tibi seu quid scriberes dubius fui. hinc vulgari fama: hinc lris amicorum de te multa ꝛ ꝓreclara narrantiꝫ excitabar. Illius ante alioꝝ qui de tam multis mihi pene vicium solatium remansit: diu oculis ereptū: aīo ꝓns semp: Philippi patriarche hierosolymitani. Qui ne ueterum studiosꝫ noua sineret ignorare: simul qđ ut scribendi materiam gloriosam atq; uberes stilo offerret sepe ꝓer hoc tempus de rebus tuis mirisq; morum laudibus tuorum deꝫ apostolici ꝓpositi sanctitate grauissimas ad me nec minus feruentissimas scripsit epistolas. Quibus fateoꝝ iam defessum tepentēꝫ animum uehementer accenderrat. Aderat hortatrix alia uetus: scilicet ꝛ ꝓrescripta iam consuetudo mea scribendi non tñ ꝓari fiducia ꝓaruis ac magnis. sed eo semper alacrius: quo maioribus sum scripturus a quibus ꝛ bene dīctorum ampliorem gratiam: ꝛ errorum ꝓromptioꝝ rem uenias sperem: Neꝓe ut liuidi deicctiq; animi non solum alienis erroribus implacabiliter irascuntur. sed alienis quoq; laudibus hostiliter obstreꝓunt: sic sereni erectiq; ꝛ laudibus gratulātur ꝛ miserentur erroribus. Ita vō mihi ꝓersuaseram neꝫ opinione dimoueo: ei qui bona fide loqueretur errorem imputari posse. non scelus: ꝛ reꝓrehēfione fortassis: non supplicio neꝫ odio dignum esse. **C** Nec me opinio ꝛ hec spes impulit ut ꝓdecessoribus tuis duobus ante ꝓroximum romanis ꝓontificibus. quin ꝛ Romano imperatori ac ꝓincipibus ꝛ regibus terre. Sepe etiam ignotis scriberem. Nec sum ueritus: ne ꝓaruitatem meam illorum opprimeret magnitudo. Non enim me maioribꝫ ꝓferēbā: neꝫ eq̄bā v̄bis: quos nā ꝓarēs aut fortuna tāto se creuerat iteruallo: sed ad obsequiꝫ vitatis uti spū libratis nō licitū mō: sed debitū arbitrabar. Neꝫ ipse mihi qđāmō videbar loq. mea fides: mea deuotio: meꝫ amor reꝓu. loquebar. Ita qđ ꝛ ad Bñdictū xij^m adolescens adhuc scripsi. ꝛ ad Clemētē vi^m medio iuue. Tur nō tibi iā sener scriberē? Maior est fateoꝝ iuuetutis feruor ꝛ audacia: sed maior auctas ac grauitas senectutis: maior qđ aīus. Qđ mirū forsita qđ dixerit. maiorꝫ secuꝫ ritas. vñ est rñsus illud famosissimū Solonis: quē cū ꝓhisistratꝫ atheniēsuū tyrānꝫ iterrogaret qua fiducia sibi tā ꝓstāter obliteret senectute ingt. Et illud Marci castratij: v̄bo aliud: idē sensu. cui cū ira tꝫ carbo ꝓsul noie re tyrānꝫ iter minas diceret multos se gladios hēre. rñdit: ꝛ ego annos. Qđ sniose qđ breuiter gladijs annos opposuit: qđ annofo hoī noceri ne gladijs qđē possit. Et reuera qđ metuat is q vitā ipsaz ꝓo qua oīa hic timent a tergo hēt? aut qđ excipi ꝓt: illi qui suū recepit ꝛ in tuto ꝓosuit? Nec tēpestas naute ꝓortū tā tenēti. nec grado implēti horrea nocet agricolē. Intrepidī fines rez: meticolosa ꝓncipia eē solēt. ꝛ oīno vite satietas securitas ai magna est. Mihi aut ꝓud te sūmū culmen ecclie nō de mea etate: sed de tua humanitate fiducia nascit. Audio enī te libēter audire que uera sūt: etsi acria sint. Falsa aut q̄uis dulcia asp̄nari neꝫ id mirū vitatis viue vicarius es in terris. Si dñm

Vale
rius.

Hu

lan
sio
uar

Si
ob
pla
licia
De
curia
tēꝫ

Solon
M. La
strutius

tuas amas que illius quee ab illo sunt amare oia est necesse. Omne autem verum a veritate verum esse ait Augustinus. Quibus ita se habentibus quid me tacitum nunc usq; tenuerit dicam quod forte mirabere. Omnes quidem qui de te mihi loquebant aut scribebant. Sed in primis tuus ille tuarumque prope igitur rerum patriarcha: nil nisi de tuis sumis et eximijis agebat laudibus. Quibus tibi facer aius: quibus meus vigilans: quibus propositum: quibus feruens studium scripturarum. Que preteritorum memoria: que providentia futurorum: quibus altum lucidumque ingenium: quibus suavis erundansque facultas. Quis bonorum amor. quod malorum odium. quod iustitie cultus. que ecclesie disciplina. His horumque sitibus plenus erat oia quecumque ad aures siue oculos meos: amicorum lingua vel calamo ferebant. Ego hec iter dubius hereda. Sciebam quidem generosum aios ad virtutem veris atque honestis laudibus quasi ad cursum equos egregios calcari exercitari: que etsi necesse non sunt vel ipigerrimis addita. prout sepe: necque ipse velocitatis exaggerat. Invenit occasione iuvenisse quod humilitas mea in commercio tam excelsi sermonis assurgeret: et loqui aliquid de tam lata et tam leta materia delectabat unum oibus hijs obstabat quod summorum laus hominum que vis vera et sincera de ore tui humilitatis vir sine quodam blanditiarum suspitione prederet. Ne te aliquid celes. Accessit et altera causa silentij. Obscurator sum factorum magnus illustrium: quorum ex actibus atque exemplis pedere republicam existimo. Te igitur obscurabas et qui a minimis tam laudabiliter inceperas: quod esse in maximis expectabam. Audiebam te platonem ecclesiarum qui romanam curiam frequenter ad sedes proprias remississe optime inque ac magnifice. Quid septem enim queso propriusque naufragio est: quod si naute oculos remis atque rudibus abiectis relicta navis. pro nudatisque lateribus gravi fasce puppim premit: clara rectorum opportune ambiat suisque muneribus desertis illius officium interpellat. Audiebam te ambitioni antique que prope licentia in imensum crevit: frenum ponere: et ut uno aut paucis pro dignitate virtutis ac scie beneficij preta esse edicere. Juste inque graviterque. Nam quod turpius quam unum aliquem prope forsan fedis artibus copia nauseate cernere multis hinc inde melioribus penuria fameque laborantibus. Audiebam circa hitum honestate multa te curam multumque studium impedere laudabam. Nam quod oculus pati potest hec ludibria que nostra etas in felix sibi finxit: dum formosa vult videri manibus se deformans suis: ac turpissime debonestans. Quo istomactu mostra hec conspecta non quoniam cornuti calcei: penati vitices: caudata cesario: et intrita torra. Frotes viroz muliebiter discriminati eburneo fulcate: lasciuosa vestis uetecudie inimica. uetres astricti fidiculis et afflictis. pro uanitate patientibus miseris quod bene olim pro uitate passi sunt. Ad hec curua iuuenum terga cernuique supborum vultus: et accliuos humeri: compulsaque viscera sub pectorum specubus hitare. Quod unum an posteritas creditura sit nescio. presens nri si audiat profecto non credit. Nos hec oculis oia cernimus. et siquid preter hec aliud fedum imane barbarum ridiculum uaga mens in suum dedecus ingeniosa uel didicit uel iuenit. Que cum ubique visu turpia: tum uel maxime te spectate turpissima sunt: honestisque oibus et bene moratis ingenij detestanda. Tibi autem apostolice morum cesore: edictis ac legibus castiganda precepta et comprimenda: parte castigata ut prohibet et comprehensa. Quod utinam facere potuisses et fecisses toto ore ter

rarum. aut saltim in italia. ubi has insanias eo mestis feror: quo magis a patrio ritu et togate gentis grauitate dissentiu: et eousque degnant: ut nonnunquam iudiosa mihi his spectaculis carere: eccitas videri soleat. Audiebam preterea singulari illa tuarum curarum: penarumque sollicitudine circa bononiense studium: quanta nulli unquam potestati fuisse: aut principum quibus quantisque puilegijs: qua magnificentia: qua pietate illud logis ac iugibus belloz turbinibus quassatum stratumque erigis: et antiquam illi non modo restituis: sed siquid forte fauerit amplificas etiam dignitate. Et hoc quoque te dignum tibi: quod debitum esse debam. Nam quod alius studiorum oium: sed preter iuris. matrem ac nutrice urbem adiuet ac reformet quod is qui utriusque turis pitissimus. Alteri autem et conditor et interpres unicus heres. Aut quod alius quod tu huic scripturam ruine subice humeros: aut uellet aut posset? In quo si nescio plusculum quod quod agere visus esse egisti. Siquid spem ingere nobis oibus prebuisisti: non te italia negligere cuius urbem unam tanta clementia tantis que fauoribus presequis. Audiebam denique te licentias pestilente salubri falce rigoris egsumi precidisse. Illud dico que scelestos hoies grauissimis facinoribus perpetratis ad cardinalium domos fugere solitos legum non dico ac digno supplicio eximebat. Et hoc ipsum singulari laude dignum maximeque tuum iudicabam ab illius vicario qui sol iustitie uerus est defensam: et in sum ius reposita esse iustitia pessimaque consuetudine qua nihil infestius est virtuti: tuis uel abscissam manibus uel conuulsam. nec iam amplius ut solebat apud exemplares iustitie magistros iniustitie refugium asilumque negtie repiri. Talia multa de te audies et auditis letus et namque prius ad calamum: hereda tui icertus quod ai opiesque rei exini et quibus difficile silentium eligenda: ueritus ne mihi forsitan accideret in maximo hominum quod in magnis accidisse memineram: ut eius ualde laudare: que urgente uo eum aliquem reprehensurus. Quodque emptoribus inconsultis euenit: ut dum equos inspicit curtis auribus et uiuacibus oculis: et leta facie delectati: nec soliditate pedum nec crurium tergiisque robur examinet neque dum forme ibiatur vim attendat primo quadrupes precher aspectu que. scilicet par labori que bello idoneus que sit aptus itineri que: cursui promptus aut saltui. Idem mihi tuis in laudibus eueniret ut minoribus comedatis in magnis offenderet. et illusus non alium que meipsum leuitatis argueret. Inconstantia siquid de natalis in puero est: in sene ridiculosa. Turpe senu est dicere cuius mox preteritum sit dictum. Nec loquendi scribendique audium me frenabant cogitantes esse aliquos multos prius in rebus usque ad stuporem agiles et expertos: quos si ad unum summum optimum necum restrinxeris nil idoctius dicas: nil sibi dissilium nilque difformi ut qui magni esse et scire oia uidebant subito nihil sint penitus nihil sciunt. Si aduertit prepe esse hoies de sciatis: de artibus: deque actibus hominum carptis mirabilia fabulantes. Inbe illos perpetuum aliquid loqui: preceptumque aliquid agere. Exple causa illius in qua se ostendebat sine scie sine artis archana padem. quodque est maius non de arte loqui: sed sine arte operari. et aut libros scribere aut bellum aliquid seu civile negocium exercere. utrobique deficiet. Ignorantiam in sermone. in actione uel vitium uel inexperiencem detegentes. Nos deflores ueritasque deflores rerum dicimus: qui medulle insensibilis quibusdam flosculis caducis ac leuibus exornantur: illis similes qui in ludo quem latruncularium ueteres dixerunt tendiculas

Aug^o

Landesios exuant

istofq obtinet pla bñ fia De biru curiali ic rpi

in Cris.

tractusq; aliquos norunt: quos p̄tios uocāt ordina-
rij sericē certaminis nesciētes. **N**ō sūt autē magni
viri h̄ndi qui in re q̄libet ⁊ si multa didicerit ⁊ ml̄
ta gesserint sūmā sui cām officij uel negligāt uel ig-
rāt. **N**ā q̄lis obsecro h̄ndus est belli dur q̄uis for-
mosus: q̄q; eloquens ac multa de armis ac bellis
fandi gnarus: q̄uis egrādi doctus ⁊ magnarū vi-
riū si ip̄: ouide ducit exercitiū: si locus temē castris
capit icōsulterq; acie dirigit disponitq; p̄sidia: deni-
q; si aut vict^o rebus extremis egre p̄sulit aut victor
victoria uti nescit. **N**ec sūt enī artes ducū. **S**upio-
ra autē illa o: namēta. **I**taq; sine illis dur optimus
eē p̄t. sine hijs autē ne dur qdē. **D**a mihi rectorem
nauigij expeditū ac robustū patiētē iedie ac labo-
ris. qdōq; est illius equorei tedij solamē dulciter ca-
nētē ac loquētē si clauū regē: si uela flectē: si remi-
ges moderari scopulos declinare: p̄cellas euadē:
littora noscē: loca discernē: portū petē nescit: nauta
forsitā dici poterit: non magr. **W**ille sunt talia.
Nosti oīa: deq; hijs paucis qd in relijs sentiēdus
sit itelligis. **S**ūt quos nā aut fortuna seu qd est ue-
rius deus ipse nāe fortunēq; dñs ad sūma rerum
creādo disposuit. **I**nter quos duo sunt oīus sup̄mi
Romanus p̄tifer ⁊ Romanus impator. **E**t illi qd
dē ego ab initio p̄sus icognit^o: postmodū vō fami-
liarissimus effectus dixi sepe ⁊ scripsi. qd eum pro
virilit̄ pte p̄tingē visum fuit. **I**pse mihi est testis qd^o
a me stimulis quotiēs sit excit^o: erect^o: impulsus: incre-
pitus. **Q**ue lz mei forsitā officij nō eēnt: nisi qd p̄-
termisā maiorib^o ⁊ utilia oibus a quolibet potius
q; a nemie dici satius videbat. **E**go tñ nō fortunā
meā metiēs: sed fidē mihi licitū meq; dignū ratus
sum: in tāto publico naufragio uocē tollē: ⁊ si non
oīum piculis succursurā: meos tñ angores meosq;
molettias leniturā nullog; hoīum hoc sibi officij
assumēte minimus oīum: sed ut puto charitate nō
ultimus flēdo ⁊ clamādo: qñ alr nō dabat solus p̄
deserta republica ptes feci: uel dolori meo p̄sulēs
ut dixi: uel si piā itētionē diuinitas adiuuisset ⁊ pu-
blico p̄sulturus. **S**epe enī statui p̄rimoz uox vna
p̄suluit. **N**eq; auctor uocis: sed uox ipsa mouit ani-
mos suāq; vim latēter exercuit. **S**ic ne exēplis in-
hereā vna cēturionis uox fortuita nntās: tūc roma-
nū stabiliiuit impiū. vna uox ifantis in ppl̄o audita
Ambrosiū fecit ep̄m. **Q**ue res ⁊ illius urbis req-
es fuit. ⁊ occidentaliū salus eccl̄iarū. **N**ouit ille su-
pernus rerū cognitor ex ore etiā p̄tōris elicē v̄bū
bonū penetrabile potēs efficat. **Q**uid vis? **I**ta me-
um duri tacitis ne dicā mutis oibus p̄ncipē roma-
nū uel rep̄hēdē uel hortari: ut nephas mihi nec ifa-
mia cariturū crederē tacuisse. **E**legi ergo ut eū po-
tius q; me: hoc est illius tarditatē q; meū silētium
posteritas accusaret. **S**ed mitissim^o p̄ncipū q; lete
q; leuiter q; benigne. neq; aliter q; reliq; adulātiuz
laudes ⁊ blāditiās ipse meas increpationes semp
accepit: multis atq; honorificis rerū ac v̄boz indi-
ciis declarauit. **E**t hec qdē ego hactenus cū illo
romane urbis romanig; orbis altero lumine. **L**e-
cum nihil adhuc metues ut dixi laudare in puis q;
uis laude dignis: quē mox in maximis nō laudarē
In qbus si te rite ageres tūc fateor: ⁊ pua sil^o ⁊ ma-
gna celebrare decreuerā: totiq; hoc quātulūciq;
est igeniū: ⁊ hūc stilitū ⁊ has vite reliqas dedicare
tuis laudib^o. **N**ec vtutē tuā illaudatā pati cuz tot
laudatores p̄sca vtus iuencit. **E**t si enī tātere i m

Qualif
mgr na
uis

Pontif
Impr

parē eē me nescius nō eēm: sepe tñ puis excursioni-
bus ingētia p̄lia. **S**epe magnas puis p̄ncipijs res
effectas audierā legerā q;. **N**ec me duce in tuū q;
p̄coniū excitari posse magna quedā igenia diffide-
bā ⁊ iuuabat in hac acie lz meritis ultimū p̄mū nu-
mero eē. **N**ec cogitās toto te triēnio expectaui.
Itaq; ut vides q̄rtus annus circūuoluit dum dies
trāseūt: ⁊ sit nihil eoz dico que ut maxima atq; op-
tima: sic ⁊ p̄ma eē debuerāt. **D**icebā mecū: ⁊ cū ali-
is dicebā. pastor n̄r illius exēplo cuius gregem pa-
scit oīa bñ fecit. vnū ⁊ id qdē sūmū ac p̄cipuū dif-
fert: gregē ip̄m ad suū p̄p̄riū ⁊ antiquū ouile redu-
cere. **N**eq; id sp̄ote sed coactus ipsa magnitudine
rerū facit. **A**ssueuit grex externis pascuis herbisq;
palustrib^o hijsq; iā tāta cū uoluptate frui ut salu-
bitū imemor sit herbarū. **N**ēt p̄suetudo lōgioz vi-
scū tenax ⁊ p̄plexos laqueos: quos abruptere du-
bitū absoluē oposum sit. **H**ijs illa nūc sacra mēs cu-
ris exercita nodū executione icipit qd iā itētionē p̄-
ficit. cito exigui cogitat^o p̄dēt in actū: ac magnaz
rerū apparatus magni etiā sint oportet. **I**nter delibe-
rationē enī ⁊ rē ipsam magnus qdā monē ut dici
solet est medius: cui erupando ⁊ itētionē ai ⁊ labo-
re est opus ⁊ tpe. **N**ec dicebā sic credebā: sic dif-
fidētibus r̄ndebā: qui nūc a me p̄missi mei fidē eri-
gūt: nec qb^o hāc v̄ijs expeditā iuenio. **I**taq; qñ mi-
hi spem qua desiderū leniebā: nō tu qdē: lz res eri-
pit nec me amplius nec alios fallē. neq; scitati tue
subtrahē aliqd est aīus eoz oīum que ad aurē cor-
dis mihi loquit̄ fides mea. **I**ta vō ea que cū reue-
rētia qua illū cuius iter boīes locū tenes te nunc al-
loquor: tibiq; p̄nūcio ut iā hinc ad patiētā iclines
aium: ⁊ anres potētū more blāditijs assuetas rep̄-
hētionibus iustis: ut puto lz iniusto p̄tōris ab ore
ueniētibus parūper accōmodes. **L**ot^o pene orbis
sūme patrū qui ch̄ianus est vno tibi nūc ore blan-
dit. **S**i tua illa uera est: que fert̄ itegritas euēturū
sp̄o: ut iter tot adultores nō patienter mō sed lete
vnū audias rep̄hēforē. **E**t si forte aliqd plus min^o
ue q; deceat audieris fidē laudes ignoratiā excu-
ses. hac spe fretus icipio. **L**ucta qdē apud Aui-
nionē p̄spe magno cūcta p̄silio gerunt: dixi iā lau-
do. **S**ic te decet: ut ubicūq; fueris bñ ac felicit̄ vni-
uersa succedat ⁊ p̄ntiā tuā vtus ac p̄spitas comitē-
tur. **S**ed dic oro: qd agit iterū sp̄osa tua? **Q**uo cō-
sule regis? quo duce defendit? qbus comitibus cō-
solat? **R**ndebis. imo nō tu qdē: qui iterrigationes
meā nō dubito placatus atq; eq̄nimis accipis. sed
aliq; vnus minor ⁊ ipatiētior: r̄ndebit. tu romano
p̄tōfici legē ponis: aut vnā illi sp̄osaz tribuis. **C**ui
sp̄osa est: nō ea sola quā itelligis: sed n̄lis ecclesia.
ubicūq; ille sibi morā eligit: illic sp̄osa: illic sedes p̄-
p̄ria sua est. **N**ō ificio: p̄i b̄rissime neq; augusto ti-
bi sedē tuā quā libēter extēdere si in me eēt oceani
q; littoribus vndiq; terminare. utināq; tā late ho-
die coleret **L**hristi nomen: q; late olim cultū fuisse
multus qdē: sed in p̄mis hinc Ambrosio hinc Au-
gustino teste cognouimus. **Q**ui iisdē pene v̄bis la-
tiores ch̄iane religionis: q; romani impij fines lo-
cant. **Q**d si ut sonat nec deuote magis q; historie
dictū credimus: mutationē rerū maximā ac flebi-
lē go nō videt? **L**erte enī id si nūc quoq; uerū foret
sedes ac possessio tua cēt mare ⁊ plenitudo ei^o or-
bis terrarū ⁊ vniuersi qui hitāt in eo. **S**ed non ita
est. **L**his enī ut celi sit maris terreq; dñs ⁊ creator.

idem ipse est: et vno semper tenore diues permanet. Nos peccatis promerentibus pauperes facti sumus nimis: et adhuc angulum occidentis arctati quem ipsum infidelius insultus hinc atque hinc quaerunt et infestant. Adhuc tamen ubicumque rite colitur Christi nomen illic sedem tuam esse nec nego nec dubito. Illud mihi non neget quod inter omnes alias singulare tecum aliquid: immo quod plurimum hec urbs Roma. Letere enim omnes suos habet spiritusos tibi quidem vni subditos sed suis ecclesijs presidentes. Illa vero nullum habet nisi te. Itaque sumus in religione in romana urbe solus es pontifex: solus spirituosus. De illa tua igitur nec alterius sponsa neru conjugij spiritualis te interrogo: quid nunc agit? quo in statu est: qua ue in spe? Si tu taces: ipse mihi respondebo. Egra inops vidua miserabilis: sola est et nestem viduitatis induta diebus ac noctibus fletus propheticum illud canit. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo facta est quasi vidua domina gentium princeps puinciarum facta est sub tributo. Totumque per ordinem a principio in finem flebile illud carmen ingeminat. Illic vero mestius fracta uoce singultribus fessa subsistit. ubi scriptum est. Non est qui consolatur eam ex omnibus charis eius. omnes amici eius spreuerunt eam: et facti sunt ei inimici. Et iterum. idcirco ego ploras et oculus meus deducens aquam quod longe factus est a me consolator pervertens animam meam. hic inquit illa profundi suspirat te significans. Nam quod alius consolator? Quis conuertet animam suam potes nisi tu: cui et prompta remedia et sponse necessitates ac miserie note omnes? Et si forte notitie defuerit: scito quoniam te absente abest reges: pax exulat: bella assunt: et ciuilia et externa. Jaceat domus: labat mentis: templa ruunt: sacra peiunt: calcant leges. Iustitia vim patitur: luget atque ullulat plebs infelix: tuumque nomen altis uocibus inuocat. Neque tu illam audis: neque malorum piget miseretque tantorum neque uenerabilis sponse pijs lachrymas vides: teque illi debitum restituas. Qui ut alijs minus dignis ac minus egentibus suos redderes: curiam tuam pudentissime uacuasti. Ita populus glibet suum habet episcopum. populus romanus suum pontificem non habet. Et parue urbes suorum in amplexibus regescunt. Regina urbium semper vidua erit: quodque viduitate peius dixeris: spirituosus suus semper cum alijs habitate captusque peregrinis amoribus audiet: nec tenere illum poterit nec videre. Qui sui presentia se et illam gloriosos faceret ac felices. Sed quo aio. da queso misericors pietate temerarie deuotioni mee ueniam. quo inquit aio tu ad rippam rhodani sbauratis tectorum laquearibus somnum capis: et lateranum humi iacet et ecclesiarum meorum omnium tecto carceris: uentis patet ac pluuijs: et Petri ac Pauli scissime domus tremunt: et apostolorum que nunc edes fuerat iam ruina est iformis lapidum acervus: lapideis quoque pettoribus suspiria extorqueas? Si risum ad hec omnia non merebit humilitas mea. An non saltem Aggeo prophete imo sancto spiritui per illius os loquenti respondebitis tu et fratres tui. Quid ue oino respondebitis? An quid tempus inquit est uobis ut habitetis in domibus laqueatis: et ista domus deserta? Nota sunt et terribilia que sequuntur. Illud in primis: quod domus mea deserta est: et uos festinatis unusquisque in domum suam. Logita oro hec: et tecum cogitet quos res ista magis etiam quam te tangit: non quod in omnium plurius delicto non sit culpa grauior maioris: sed quod illi dominice domus obliti in domibus quasi suis diutius festinarunt. C Deu mihi. nam loquen-

do crescit dolor: meus: tractataque vulnera retrudescunt. famosissimum ergo atque altissimum catholice fidei uertex nutat et tu sumus speculator domus israel ac dominice turris excubitor. ad rhodani ripas sedes nec te magnope indigentis et magne aliorum indigentie uehementer obstantis. Nec te saltim in silentio increpat non impositum tibi sed assumptum nomen. Quomodo enim queso: et urbanus diceris et nois huius originem urbem fugis? At qui mihi et multis nomen illud spes eximia tui dedit aductus. Nam neque aliud tua sanctitas ac spectata religio permittebat. Cui accesserat iugis sermo tuus et familiare colloquium. cuius ut fides constet ualde tibi meo iudicio puidendum est ne si in seria et maxima permissione fefelleris nemo tibi credat in puis. Est autem sermo et colloquium quo tibi semper in ore roma esse dicis. Semper te uerbo iter illud optare. sepe etiam polliceri. et sepius ex te auditum nunquam te aio geturum: donec tuo cum grege Rome fueris. et huic sancto proposito pijsque sermonibus aderit illa quam dixi conuenientissimi nois non casualis electio. Nam quod almam sacrosanctamque urbem melius restitueret quam Urbanus? dicam quod multis forte displiceat: dicam tamen. tibi enim et ueri amatoribus placitum spero. maior hinc tibi ac phoeni phennior querebat gloria quam ex omnibus que ad rhodanum nostra etate: imo omnibus seculis gesta sunt. Sepe locis famam adiuuat. Longius prospicis quod in alto sit. Atque ut fileam mundi gloriam: quam l3 dulce et multis optabile potest isleri bilis et iuicti animi tui sublimis humilitas non curare. quanti hoc demum meriti apud Christum reris ecclesiam eius diu uagam ibi reposuisse: ubi ille eam posuit cuius puidencia sicut scriptum est in sui dispositione non fallit quicquam si expedies fuisset cur non illam ad rhodanum posuisset. Sed consulto locus insignior est electus: ut ubi terreni caput impij fuerat illic celestis impij sedes eum in terris: fide solita et scitate humili fundata et apostolorum sacris ac martyrum compacta cruoribus. Hoc diuinum opus mutare non debuit humana presumptio. Sed mutauit: tuum est si nescis: nec alterius: in suum locum conuulsa reponere. Fuerunt et illorum quinque fateor: qui te ex ordine precesserunt. Nulli tamen adeo debitum: nulli tam impie neglectum atque dissimulatum. In negligis ac dissimulas ut cepisti. Optarem maxime hac in parte uerborum talem mihi Tullianum uenam fontis obtigisse: ut conceptum meum qualis est in tuum animum fando transfunderem. Dicam tamen ut potero. et quod stilo meo defuerit: tuo supplebitur intellectu. Attendisti acriter certus sum seruasque memoriter quibus uis ad hoc culmen ascenderis: neque enim in deum fas est ingratum suspicari eum qui gratissimus in homines sit. Non est quidem potestas nisi a deo. Non mentitur apostolus qui hoc ait. Verum hec potestas que aliunde utique non est: aliter atque aliter hinc est. Sepe enim diuina sapientia ad sue uoluntatis effectum humanis actibus utitur. Successione: electione: donatione: acquisitione: et si qui alij sunt modi quibus homines ad aliquam potestatem perueniunt. Ubi humanorum actuum uestigia atque effectus apparent: uoluntas ac dispositio dei latet: doctis tamen ac fidelibus non ignota. Et hoc calle ad papatum ante te nostra memoria puenierunt omnes. Est ubi ipsa dei uoluntas tam euidenter emineat ut lippis quoque cecis quoque etiam nota sit. Sic se

Quare
roma sit
cap ecc'

deus per seipsum sine medio uelle aliquid ostēdit ut nulle ibi ptes hoium videant: quoz linguis aut manibus pro organo quodā instrōq; uti illis ipis qd per eos fiat ignorātibus: factūq; mirātibus ac fortasse dolētibus. **C** hoc tu nra etate solus trami te pcedisti. Nemo te fallat pī prudētissime: nemo tibi psuadeat eē aliquē tuoz cardinaliū: qui uel semel vnq; cogitauerit: te ad papatū: nō dicam pmo uere sed pscere. Sigs forte tibi aliud infusurrat: vba dat. te sibi mēdacio obligatū cupit. Deus te pfecto. Deus inq; solus z nemo mortaliū elegit: linguis lz illoz ut dixi usus q̄s ad aliud dispositas ad suum vrit obsequium quodq; ipse uolebat dictu mirabile puolētes fecit. **H**oc tibi acutissimo hominū quomō rear incognitum qd nemo fere vulgarium ignorauit. **S**ed si nūc etiā notius fieri vis: quorum elect^o es uocibus: mores atq; aios tibi notissimos pteplare. Pone añ oculos fastū illuz: Ausq; tāta rerū suarum extimatio: parq; pteptus alienarum. Alto loco assueti oēs ad summū singuli aspirāt: quo vix est qui alium q̄ se vniū digitum cēseat. Sed qm̄ noiare alios est necesse: qsq; se cogitans alius noiāt: vicissim ab alijs noiandus. Ita neq; se qsq; noiare pōt neq; aliū vult nisi ex eodē nio: vñ tāti bñficij vicē speret. Qñ ergo illi hoc iudicio z hijs moribus: q̄uis vita cōspiciū z lris excellētē humilis abbate cenobij noiassent: aut tāte rei idoneum iudicassent: aut quomō illis in aium uenisset qd sibi qsq; uel suis optabat exteris dare seu quez ex alto despicerēt sup se cernē seu quo ministro usi eēnt dñm habere. Audacter forsan: sed ni fallor uere dixerim: nunq; quo sunt aio tale aliqd spōte pati ne dicā facere potuissent. Non refert aut qd homines uelint: sed qd deus. Jo te vō nō alium uolebat. cōsiliūq; suum ultro nō cōsensuris occultabat qbus serutinia pfunda v̄fantibus: sic clāculus tuū nomē iseruit: ut ex tot noibus romano cardine fulgidis: cum solus abbas massilie sonuisset: dolor z timor malos: gaudiū z spes bonos: admiratio ac stupor oēs arripet: oēs tñ vna uoce uarijs lz affectibus in laudē dei qui facit mirabilia magna solus: stupētia ora resolverēt. **E**t si tāta de re sniam meam vis audire quātū seu solem uespilio seu peccator: homūcio diuinū psilium intueri pōt: dicam qd ad p̄mum rei nūcium mihi in aium uenerit: needū inde discesserit: qd tūc audicētibus multis insignibus uiris dixi q̄ uere aut in tua sitū manu est. Quis si affectus nō seqtur quem pdixi z credidi de diuina tñ dispōne sniam illaz meā amplectar ac te neam: que talis est. Incipit credo **C**hristus de^o nr̄ suoz fidelitū misereri. Vult ut arbitror fines malis iponere que multa per hos annos vidimus. vult p̄ aurei seculi p̄ncipio eccliam suam quā uagari propter culpas hoium diu finit ad antiq; z pprias sedes suas: z p̄sce fidei status reuocare. Qd si oino uoluerit: nec multis humano more cōsilijs nec magno usu: aut lōgi spatio t̄pis ad agēdū indiget: cui ut scimus actionis infinita facilitas est: nec curiam modo sed saxū illud graue hispidū cui isistit **A**uinio: nutu frōtis dicto citius quo libuerit trāsferendi. Nēpe cuz nō solus ipse sed in se credētes id possint si ut scriptū est: sicut granuz sinapis habuerint fidem. Ipse vō siue aptis miraculis decretū suum implere disposuit. quāq; per hoīem trāsportari p̄misit per hoīem reportare. Ad hoc opus sanctū piuz

utile hoibus: deo gratū: tu ex hoibus p̄fect^o si diū uolūtātē negligis: quā sis illi negligētie rōnez rediditur^o: z qm̄ qd fidū ille statuit fieri oportet: cur per aliū q̄ per te fieri malis: z qd **T**raiano oliz p̄ncipi dixisse fert. Anus illa miserabilis qd successoris tui virtus tue gl̄ie collatura sit cogita. Scio qd me intelligis. nec aliqd dico qd nō sepe ruminaueris tecūq; tractaueris. ea mihi tui igenij tueq; sanctitatis opinio est. Quia tñ nō oēs igenio tuo sūt ppter tardiores si fortassis hec audiāt loqui apti^o est necesse. **E**rat igit ad hoc opus eligēdus aliq; cui z ingeniu: z v̄tus: z exp̄c̄tia rerum eēt z sup oia. rarum bonū animi libertas. Cur si queris: breuibus accipe. oēs ferme qui p̄decessorib^o tuis fuerūt tibiq; sunt cōsultores tenēdi in p̄tibus illis eccliam: horū aliquo lapsi sunt. Quidā hebetiore ingenio nequerūt qd in rebus optimū esset eligere quos non uenia tñ sed misericordia dignos dico. Alij vō animi pollētes acumine sed v̄tutis inopiaz patiētes: z passionibus victi uel italie indigno quodam odio uel qdā soli natalis effeminata dulcedine. nō tam rōni q̄ affectibus obsequētes: z p̄uatā uolūtātē bono publico p̄ferētes suaserūt v̄bo. cui^o p̄riu aio sentiebāt. Quidā nec ingenio malo nec p̄ uersa uolūtate sed uel inerp̄c̄tia uel etate decepti nihil uenefino maius habere eccliam crediderunt. Fuerūt in hoc nio: quos pp̄edi z italiā extra orbem eē z equoz inauigabile z alpes impuias opinari: cum z utrūq; iter amenissimum z italia iuxta sit. Quibusdam sensi aerey aquas uina cibos esse suspectos. Que suspitio cessaret si aut hijs vnq; usi essent: aut italicam celi tēperiem ac suauitatem: z que timēt omnia apud p̄batissimos auctorū nō magis italos q̄ externos laudata semp atq; omnibus p̄lata didicissent. **H**oc loco aliqua mihi ad memoriam redeūt parua qdem in se: sed ad p̄bandum qd loquor nō inefficacia. Cum enim **B**enedictio rij^o. **U**ulfinij lac^o anguille mire magnitudinis z saporis insoliti misse essent z ipse admirans eas inter cardinales diuidi iussisset: exigua sibi pte seruata: nō multis post diebus dum ad eum ex more cōuenissent eardem mētionē orta: ut erat iocosus in sermone. Si p̄gustassem ingt sciuissēmq; quales erāt non fuissē tam largus distributor: sed nunq; credidi tale aliqd nasci posse in italia. Quo dicto **J**oānes de colūna cardinalis semp mihi reuerenti suspitio memorādus sub quo illis in locis adolefcētiam totam egi: vultu motus atq; aio. Erat cuius colore nobilis. z qui nihil uel visu fetidum uel auditu absonum pati posset: subito sic exarsit: ut diceret mirari se qd ita vir doctus qui tam multa legisset excellētē: cūctis in rebus **I**taliā ignoraret. **I**nde autem dum post annos sup rebus italicis: pro qbus ab italia missus eram **L**emētē sextum alloquerer. neq; ei qd uolebam satis imprimerem dixi inter uerba. magno italos emptum p̄cio optare/ ut **I**taliā nosceret: sicut **H**alliam nouerat. atq; **B**ritaniā. Intellexit vir ingeniosissimus quid uellem. **J**dēq; se optare respōdit. Et nimirum si ut ait **A**g. vnusq; indicat bene que cognoscit z bonum est bonus iudex p̄m vnūquodq; genus eruditus. Quid iudicare. alto lz igenio pot quisq; de rebus incognitis. Nam qd idem addit simplr̄ autē qui circa oia eruditus: uerum esset sigs in omnib^o eruditus inueniret. Qui ubi nam mihi sit querē-

Traia^oAnguille
le vultu
nij lac^o.Joānes
de colū
na Lar^o

Aristo.

De si
tu aui
niōis

dus ignoro. Graue est ergo et piculosum atque ifan-
 sti exitus earum de quibus sis iudicaturus rerum ex-
 perientiam non habere. Que presertim experiendo nec
 aliter bene discunt qualia sunt documenta politice
 totaque pars illa philosophie que de humanis est mo-
 ribus. ubi inefficaciter inexptos niti nouimur. Quam
 tam vero non tu quidem qui longo et quotidiano rerum
 usu: sic italiam quasi tuam propriam domum nosti:
 sed tuorum multi cardinalium in rebus italicis de
 quibus iudicare habet huius experientie penuriam pa-
 nant iudicem non alium quam te uelim. Itaque non mi-
 roz si interdum in nostrarum iudicio rerum errant
 Miraret potius nisi erraret. Inexpertis autem exp-
 tis: et tibi ante alios credere debuissent: falsamque ip-
 sam opinionem exuisse qua sibi italiam ceu deser-
 tum aliquo mente fixerunt immanemque atque inhospita-
 tam regionem. Puderet inueterati erroris: certus
 sum: modo uel semel quas despiciunt uel oderunt
 terras oculis asperissent. Profecto enim de loco-
 rum specie neminem dubitare arbitrer nisi uel igno-
 rantia rerum: uel inuidia: uel obstinatione animi ce-
 cus sit. Nihil omnino sub astris italie comparandum. pa-
 ce omnium gentium dixerim ac terrarum. Ut presta-
 tionem illam tecum repetam: qua cum nostro hoc Le-
 sare usus sum. Sentio me quidem in hac narrationis
 parte suspectum. Sed non tantus est patrie quam ma-
 ior esse debeat maiorque sit amor ueri: dabo tamen si
 expediat testes magnos: quibus non credere pudor
 ipse prohibeat. Sed quid apud te opus est testibus
 quem unum testem ego negatibus sim daturus.
 Addam tamen alium testem uisum quoque et alienigenam
 et perclarum Guidonem portuensem quem me-
 mini: et ipse etiam puto meminerit anno iubileo ab
 illa sua gloriosa legatione redentem: dum iter suum
 innata mihi ad illum deuotione persequeret: et ad be-
 nacum Venetie lacum nobilissimum. uenisset
 atque ipse non suorum modo: sed italicorum procerum
 atque equum turba ingenti circumseptus supra quen-
 dam herbose telluris tumulum constitisset: ut est in
 genio agilis et eloquio facilis ac iucundus: alpes
 ad dexteram ninosas estate media et profundissimi
 lacus estus equoreo parem ante retroque colles exi-
 guos. Ad leuam uero uberem latamque planitiem diu
 oculis metentem. Ad postremum me noiatim euo-
 casse ac dixisse cunctis audientibus plane fateor. uos
 pulchriorem multoque meliorem quam nos patriam ha-
 bere: dumque me confessione tam clara letum cerneret
 eamque non nutu solum sed uerbis et plaussibus ap-
 probatam addidisse. At nos tranquillores uobis sta-
 tus habemus regimurque getius. dumque hoc dicto quasi
 si victor abscederet: uinci uolens hac illum uoce de-
 tinui: immo non ego: sed ueritas. dixi enim uestrum
 nos confestim ut uelle cepimus statum habere quod
 prohibet. Nam nos talem terram habere prohibet
 natura: Lacuit ille subridens: ut qui me uera locutum
 intelligeret: nec mihi cedere nec obniti uero uellet.
 Ita inde discessum est. Traseo autem ad errorum
 species alias. Sunt qui in italia nihil propter incola-
 rum mores metuunt: quibus se odio atque contemptu su-
 tuos putant. Qui si ecclesias meminissent in italia
 non alibi: ab humilissimis radicibus in hac altitudine
 excreuisse. Si propterea cogitaret pene omnem quanta-
 cumque est: que unquam magna est potentiam eius tempo-
 ralem intra italie fines esse suspensionem falsam sup-
 uacnam atque indignam fortasse deponeret. Repe-

to etiam hunc sermonem mihi fuisse cum quodam huius
 tium nomine a cardine viro nobili originis trasalpi-
 ne: quantum noscere poteram mitissimo purissimoque ho-
 minum. presertim tunc Talarando albanensi qui lucidus nu-
 per ecclesie fidus fuit. et sepe simplicitate illius me
 umque ut ipse uocabat astum: lepidissimis iocis in-
 terpellate: cum ille me precoraret an fieri posset ut
 romanus pontifex sacrum collegium rome tuti age-
 rent. Ego autem non solum tutos ibi: sed nusquam tutos
 alibi. nusquam dicerem honoratos modo quod mari-
 me eos decet iuste atque honeste uiuere in aium in-
 duceret. Id si fecissent non colendos tamen sed paulo
 minus adorandos. Dicebat ille persuasus sibi quod si
 forte seruum aliquis suorum supplicio dignum ali-
 quid egisset: in caput domini piculum redundaret. Re-
 spodebam dum modo non ipse iudicium impediret
 alienus scelus non sibi piculo: neque infamie: sed glo-
 rie futurum quo amicus iustitie probaret: cumque inter
 uerba ut sit incidisset mentio Bonifacii octaui: uelut
 efficacissimum argumentum ad deterrandos hinc ani-
 mos. Respondebam ego. Bonifacius non Rome sed in
 sua rome tunc patria neque a romano: non tamen
 addebam: sed a gallis captum: quoniam ut tutus liberque
 esset. ilico ut abeundi facultas fuit romam: hoc est ar-
 cem christiane fidei petiisse. Que ille audiens et sin-
 gula secum uolens dixit quidem multa que fileo: sed
 in fine suspirans: et uix lachrymas tenens Christum
 cunctosque celicolas clara uoce testatus est: optare se
 totis precordijs: rome uiuere rome mori. Tunc alba-
 nensis uir oculatissimus puritatem hominis admirans
 ad aurem mihi iucundissimo murmure. habes inquit
 quod uolebas. Exhausti hunc hominem. uis ne aliquid
 amplius audire. Quod idcirco memorauit ut appa-
 reat: hanc me atque alias illius ordinis suspitiones ex
 ipsorum quoque non fictis sermonibus percipisse. Quar-
 tus nodus superest qui peregrinationem ecclesiam procul
 a sedibus suis tenet. Sunt enim horum aliqui quibus
 non acumen ingenij: non experientia: non uoluntas na-
 liter in se bona si libera esset. sed sola iudicij libertas
 desijt: quam sepe diuitie suffocant atque incurant: hu-
 manarum grauis sarcina metuum et carnales affe-
 ctus qui iter dum fortes etiam animos iunctos tenent.
 Hii sunt pro pudor et pro dolor. hii sunt inquam qui proprias
 domos et antiquam Petri sedem obliti in alieno
 edificat: et quasi non dicam paradysum uoluptatis: sed
 habitaculum celeste repperint: ceu nunquam migraturi
 habitant: omnemque ibi suam spem omnem desiderium posue-
 re. Et quibus in locis deus bone? Nepe inter seras
 rhodani getes. Non ego sic illas nec poeta italicus.
 sed hispanus uocat. Illic enim uetiosissimi amnis ad
 ripam ubi scilicet: et cum uento male uiuunt et sine ue-
 to pessime uiuunt. Cui ut ait Seneca edificia quassa
 tu incole gratias agunt tanquam salubritatem celi sui de-
 beat ei. Nec quod sequitur supplicium. diuus certe au-
 gustus repluit inquit illi: cum in gallia moraretur et uo-
 uit et fecit. Illic ergo in locis aut limosis aut saxo-
 sis atque aridis fratrum tuorum uasta palatia et ingentes
 domus: imo uero carceres et uincula cernunt: quibus ue-
 reor ne carmen illud horredum canat ethereus cy-
 tharista. Sepulchra eorum domus in eternum. Quod se-
 quitur notum est. hic est ergo pater clementissime in-
 extricabilis nodus corda constringens. hic est car-
 cer ille prospectum patrie melioris eripiens. Et ue-
 tuste consuetudinis quanta uis esset sepe rebus ip-
 sis apparuit quando et cibus agrestibus educatos

Italia
 laudabilioribus
 oris

Scito

lautores epule offendit: et ruinosus in edibus et in crasso aere assueti heret. et quis domicilio felicio repposito non facile diuellunt. Audiui aliquos mora et usu familiaritatem quadam et amorem sui carceris contraxisse: ut qui tristes intrauerat pene iuisti digrederent. Itaque minus miror si fratres tui suas amplissimas domos amat. Sed quod nimium illas ament/ miror. Que sic amade erant: ne eterne domus limen obstrueret: ne ue pegrinatio patrias cogeret obliuisci. Nempe nihil sic amatum est ut amado aliud sese amas oderit. Multa iam nescio quidem an liberius an uerius maiore fiducia an fide perfuderim: quo tendebam longis l3 anfractibus peruenturus: poteram breuius non ignoro. sed uix magna in augusto explices. Siquis rerum de quibus loquor: magnitudinem merita breuiloquium iudicabit: ut huic autem sit finis articulo. Scies hoc scrutator metium et si qua sunt hominibus abdita que effectum sui iudicij retardaret simul oibus occurrendum ratus uirum huius ad plenum malis explicitum sibi elegit: cui scilicet et excellens ingenium et uoluntas optima esset. et experientia rerum ingens: et libertas animi expedita: quam nulle inanes rerum fallere premeret. nulla purpurea tiriocq; murice olens uestis. nulle opes nulle diuitie: nulla consuetudo ligans animos. nulle domorum copedes superbarum. Cui non ignotum ubi et qualis esset italia. et quanta ibi esset ecclesia. denique quod non caruit euidenti miraculo: egit Christus ut in italia esses dum te absentem nolantibus: sed presentem sibi vicarium ordinaret: ne quis dissimulationi locus esset. sed tibi et oibus appareret decere te summi pontificatus officium exercere: ea potissimum in parte terrarum: in qua ille tibi nec speranti utique nec optanti nec opinanti equidem non suffragijs hominum: sed sola dei prouidentia commisit. Atque ubi ex humili ad summum sine medio concessisti: illic e summo humilibus sine medio consulendum: insolentibus resistendum. quod nec usque terrarum melius fieri potest nec alibi quam in sua urbe gloriosius romanus pontifex in actum largitori placitum datam sibi diuinitus transferre potentiam. Quis enim bonum opus ubique laudabile: nusquam tam aptius fieri constat: quam dum in sua sede sedet opifex. Tu quidem orthodoxe fidei magister actumque opifex piorum sedes tua ubi vis. Sed antiqua ut dixi et uera et propria et publice utilis. et uniuerso expedita Roma est. Itaque huc rem uerto: longumque sermonem ad hunc exitum deduco ut urbanus urbem romanus pontifex Romam petas: locum deo gratum: hominibus uenerandum: pijs optabilem: rebellibus dum tu ibi fueris formidandum: reformando orbi et regendis rebus idoneum cui hactenus non fuit par nisi me animi fallit augurium nec futurus est. Arripe ergo per Jesum Christum obsecro hanc occasionem celitus tibi oblata: ne ue indultum tanto operi spatium tibi finas. Fugit enim tempus nec reuertit nec subsistit. Hoc si bene usus fueris in perpetuum gaudebis. deoque gratias in eternum ages qui tibi decus hoc eximium reseruauit. Atque in illo gloriaberis spreta hac unde uenis patria terrena pro amore patrie celestis ad quam pergis inter syrenum cantus clausis auribus transeuntem: tacito l3 dñi reuocatis impio paruisse. Insonet oro iugiter Dauidicum illud aie tue. Audi filia et uide: et inclina aurem tuam: et obliuiscere populum tuum et domum pa-

tris tui. Quodque abrahe patri nostro ait dominus: tibi dictum puta. Egredere de terra et de cognatione tua et de domo patris tui. et ueni in terram quam monstrauero tibi. faciamque te in gentem magnam: et magnificabo nomen tuum: et erisque benedictus. Nec si tibi dicta credideris cui ambiguum esse potest: quoniam confestim dimissa patria illa que tua dicitur et carnalibus uictis ac calcatis affectibus tu quoque iures domino: uotique uoueat deo: non introiturum te in tabernaculum domus tue. nec ascensurum in lectum stratus tui: nec daturum somnum oculis tuis aut palpebris tuis dormitationem: aut regem temporibus tuis: donec inuenias locum dominus: tabernaculum deo iacob. Et si negligis: aut si differis: datumque iterum tempus elabit. crede hoc mihi tunc dolebis teque ipsum argues: quando et dolor inutilis et penitentia ferax erit. Cum eo nempe peritum fuerit quo cito utique ueniendum est: ubi bonorum omnium patria una erit: et malorum altera: rogo quid patria ista terrestris nisi improprium et pudor futura est: huius qui eius obtentu celestem patriam neglexerint magisque curauerint ubi sepeliendi essent quam ubi sine fine uicturi miseri quibus prouisa diligentius cariorque cadaveris quam anime sue sedes? Ego certe de te ista non metuo utinam non magis de alijs metuendum esset. Non enim ad unum terre angulum arctata est: tui animi magnitudo. Legisti illud poeticum. omne homini natale solum. et illud alterius omne solus fortis patria est. Confido de te quod non tam unde uenis quam quo pergis cogitas. Spero quod dum terram aspicias: totus tibi orbis est patria. Et dum celum totus hic tibi mundus exilium est. Nempe hanc meam immo publicam spem quam mihi atque alijs tua iam tarditas abstulit: tui quotidie nobis actus ac uerba restituit. Quicquid enim agis: quicquid loqueris pie et ad reditum prope uoluntatis iudicium est. Duo ex omnibus attingam ut intelligas nullas esse latebras fulgori tuo: teque uel in thalamo loquentes audiri toto procul orbe terrarum primum est quod nuper dum Massiliam peteres pietate non dubitem urgente ac desiderio reuocandi religiosum illum atque humilem nidum: unde hinc celesti prouidentia hinc tua uirtute quasi duabus alis ad supos euolasti. teque plebs deuota et tui in primis amatissima non ut hominem sed ut deum quem officio representas summo gaudio atque ingenti ueneratione suscipet tam pio spectaculo permotus nescio an lachrymas: sed certe uerba non tenuisti: que in nostris gratius etiam fortassis quam multorum qui aderat auribus sonauerunt. dixisti autem inter multa quod nisi esset alia causa Romam atque italiam petendi nisi ue deuotionem fidelium excites abunde quidem hec sola sufficeret. O sanctum et eterna memoria dignum uerbum. Sic est uere. Quis autem ut in historijs notum est Massilie ciuitas ab ipso sue foundationis exordio romane urbis amicissima semper fuerit. hodieque quod interdum utrobique positus notatus inter ipsos populos magni cuiusdam relige sint amoris: si in talis occurrit tibi Massilia quam obsequiosa: quam deuota: quam reuerens Roma occurret. Non affusum modo et pro gaudio lachrymatem sacraque tellure pijs fletibus irroratam populum. sed ipsos dei angelos in limine obuios habebis. qui uicarij sponsaque sui domini in sede atque in thalamum proprium redeuntes ineffabili gaudio et dulcibus hymnis excipiet. Secundum uero quod dum hec impie

De hoc
natale so-
lum

Ciuitas
massilie
aica sep
fuit roma
noque

ac odibilis deo ac mūdo p̄donū manus que nunc miseris christianorū regiones terribiliter puagat. Ad eam te necessitatē deduxisset: ut omni alio cessante remedio tua et Romane curie libertas ac requies multo auro redimenda esset: multa nec immerito sup̄ hoc cū fratribus tuis questus: inter cetera iniuriā hāc Bonifacii iniurie nō eq̄sti tm̄: sed etiā p̄tulisti: recte id q̄dē ac ueraciter. Et si enīz nulla hoi in vicariū dei sui cā sufficiens sit offense: tm̄ reuera lingue ille licetioris et altioris si dici phas est animi uir: q̄s dñi vicariūz deceret humillimi q̄cqd passus est: nō sine causa q̄dem ab hostibus suis est passus: utiq̄ magnis atq̄ insignibus uiris lōga et graui p̄secutione laceffitis atq̄ afflictis q̄ iā sic ad extrema p̄ductis ut aut grāde illis aliqd̄ audēduz aut funditus corruēdū eēt: ac p̄pterea iā grauius nihil metuētibus: q̄bus mors erūnarū finis: nō accessio uideret. Nec tm̄ ea res sine magni alteri⁹ hostis auxilio ac fauore nec tūc etiā apta uis: s̄ nocturnis insidijs acta est. At tu hoium innocētissim⁹: qui nulli unq̄ malefeceris. nec opraueris. q̄dē hac tua humanitate et hac rerū et uerborū humilitate quā tū potes: dñm tuū sequēs nō subito: nō occulte: sed instructa acie uilissimorū furium circūuētus. O indignū ac scelestū facinus te ipsum pecunia redemisti. Ad q̄d Bonifaciū nec coactū certe nec regitūz scimus. Itaq̄ scissime querimonie tue spiritu sancto plenus illud ultimū addidisti. hec mala omnia hinc maxime puenire: q̄ Petri sedē tuāq̄ deserēs teq̄ indies grauiora metuēs: si obstinatis nūc etiā animis deserat sedes illa quā sp̄ose sue Ch̄us elegerat. O te dignā uocē. o uaticiniū ueri plenum. o sermonē cui merito et terrenū cōcinat et celeste collegiū. Vere enim ita est p̄pter hāc summe sedis uindictatē atq̄ hūc p̄tēptum: et curia tua nūc: et totus insup̄ christianus orbis affligit et cito nisi p̄uideas sigd̄ p̄sagire hoi licet affliget aspius. Erūpūt ecce noue latronum scaturigines neq̄ hic finis. Alie ex alijs renascent. Illi ipsi quos fugasse uideberis reuertent. Nā quos auro placare putasti auro irrita sti: ut q̄bus infinita cupiditas p̄de est. Nullus autē dei timor: nulla hoium reuerētia: nulla fides fallēdi: deniq̄ pudor: nullus. hoc tu egdem dissimulare aut ignoratiā rei huius obtēdere nullo potes mō: quā clare admodū in publico p̄testat⁹ es. Quid sit ergo? q̄d p̄crastinat⁹: vñ ista cūctatio? Medico rū error in curādis corpibus fere ois e sola cause ignorance orit. Tu qui morbum uideo morbiq̄ cām luculēter intelligis et mederi potes q̄d differo remediū? q̄d expectas? An ut cūcta depereant uasteturq̄: parū ne aut queso iam uastata oia? An et tu casus ultimos p̄stolaris? Et ut Ch̄istus lazarū differo sanare ut ualeas suscitare. Sed hoc unū si bi dñs tuus dum tibi cōmitteret reseruauit. An id uō tātis expectationibus querit: ut coactus facere uidearis: q̄d p̄dē uolēs facere debuisti? Atqui bonum lz nisi uolēs facias nō mereris. Et tm̄ qd iam restat ut amplius cogi possis: nisi manuuz iniectio quā pietas celestis auertat: teq̄ a p̄uētū malignantiū p̄tegat. Et q̄d dieb⁹ sacris p̄camur assidue non te tradat in manibus inimicorū tuorū. Nōne enim tu diu ac sepe obsessus? Nōne itinera latrocinij interrupta q̄bus ad p̄tōficē christianorū e toto orbe cōcurris? Nōne patri patrū ac dñō dñorū seruiliter indicta redēptio. Et cū sint amara que sensim⁹:

multo etiaz nūc amariora metuimus. C Age ergo ut coactus quo excusabilior sis cōtra nūctib⁹. Uere aut uolēs letusq̄ sedē tuā repete. quā cū semel attigeris et fortis armatus atrū tuūz custodieris oia erūt in pace: que nūc ideo sunt in bello: q̄ tuūz p̄ncipale atrū nō custodis. Et qd multa: p̄proprie tibi pueniet qd de tuo atq̄ ois dñō dicitū est. Pax enim erit in terra dum ueneris: dū loqueris pacez gētib⁹: et ptās tua a mari usq̄ ad mare. Nec te terreat q̄ roma quoq̄ per hoc tēpus suas p̄donū molestias est passa. Rabies nēpe barbarica que nunc sacra urbē tētat acephalā: mox ut suū caput illa recepit: nō dicā Romam: sed italie claustra p̄spicere nō audebit. Sic tu: q̄ tuis in pascuis ubiq̄ debilib⁹: sic tua pascua sine suo pastore fragiliora sunt seper: et iniurijs aptiora. Nō instabo amplius. Spero enīz te facturū cūcta feliciter atq̄ illud in p̄mis qd tātope p̄sceris si uigilanter aduerteris: nequa tibi diuini muneris subrepet obliuio: si p̄tue te singulariter ad hoc op⁹ assūptū eē meminertis. C De ministri uō nō dubito: expeditissimūq̄ ad oē pium opus aium habes. uide aut et uigilantibus oculis caue: ne quē p̄p̄iū nō p̄mit: alienū p̄odus opp̄mat et a taz gliosi opis executione p̄pediat. Persuade cardinalibus tuis. Illos enīz hac in re maxime uere: italiā nō eē qualē ipsi putant: sed eē nullo scriptorū illustrium discordāte optimam atq̄ clarissimam et famosissimā mūdi partem. Esse ut ipsi testant et attestat ueritas uiam ex oibus cui pene uihil mali adsit nihil absit boni. modo pax vna non desit. Que deesse te p̄tē nō poterit. doce illos eē hic urbes nobilissimas atq̄ pulcherrimas: q̄b⁹ uisus fetida uilescat auinio: pudeatq̄ nō antea uiluisse. Esse aerē saluberrimū atq̄ inter frigus estumq̄ eximie tēperatum. Quā causam scriptores qdam Romani atq̄ uniuersalis imperij posuere. qd sic ex cōtrarijs mixtum esset ut et australes astutias vigore corpeo et uirtutibus animi arthoā cōtūderet feritatem: atq̄ ita necessariū fuisse ut de utrisq̄ participāti medio extrema succūberēt. Esse hic lacus piscosissimos: quot quales ue nulla regio tam paruo habet in spatio. Esse et flumina opportunissimis flexibus nature cōsilio sic diuersis locis errantia: ut italie magna ps Liguria et Uenetia et Emilia atq̄ Flaminia uix insignem locum habeāt: qui nō a quiescēte aquis obsequentibus adeat. Esse in circuito geminum mare: crebris portibus et nobilium urbium corona: et in utriq̄ decurrētum fluiuiorum faucibus insignē: ita ut undis hinc salis: hinc dulcibus italia ferme ois sine labore p̄meabilis atq̄ amena sit. Esse ubi desunt maria alpes acrias barbarico oppositas furori. Esse per medium colles uirētissimos: et apricas ualles: et campos uberrimos: et qui italiā q̄ longa est siluosis iugis intersecat patrem mōtium apēninum: nitidis hinc illinc amnibus grauidus et laticum uarietate salubri fontes gelidos tepentesq̄. sanis delectabiles: egris utiles: sitiētibus opportunos. simul et metallorum uenas oium. Et bellārium armictorū acies: et nauigiorū species hīs nris iam cūctis equoribus impantes. ita ut hoc totum qd mediterraneum nocāt mare si italici nolint: nisi occulto latrocinio nulla gens nauiget. Esse hic frumētū uini et olci. Esse arborum et fructuum et pomorū: que uelut orbis ignorat. Esse siluarū et q̄drupedum et ferarum

Fetida

auinio

Descriptio
italieEpemius
mo
tū p̄:

z piscium ac uolucrū. z ciboz omnis generis infinitam copiam. Ne fortassis fame mori metuāt: non tu qdem qui z bec nosti z ab annis teneris in religione optima enutritus carnis inedia impinguare spūm didicisti: sacroq; ieiunio assuefactus esuriem amas: crapulā execraris. Sed qui auinionē sibi de litijs assueuē nihil p̄ter rhodanū cogitare queunt. nec si queāt nolūt: tā dulcis est eni error p̄suetudie saporat⁹ z p̄dit⁹ annis: ut palato animi ueri gustus amarior fiat: quo p̄fecto spūali egritudine laborāribus nihil est funestius. Qui si dicant ut soliti sunt deesse aliqd̄ italie nō cōtēdā. Nam si nil penitus deesset nō terrestris eēt sed celestis regio. poetiq; illud hoc dicētibus ingerā. Nec vō terre ferre oēs oīa p̄t. Simulq; illud adiciā terrā nullam eē cui nō aliqd̄: imo nō multū desit. Sed fidenter nulli minus deesse q̄ italie eāq; ante oēs rerū bonarū abūdātissimā affirmabo. raro aliqd̄ affirmare solitus. Sed hoc usq; adeo certū puto ut ne Indis qdē aut ethiopicis sit ignotū. Inuitus de mā humili z aliena meis usibus diu loquor. sed res cogit. Noui mores. Audiui sepe dum dicerēt benuēse vinū italiā nō habere. En grauis infamia iustaq; causa italie relinquēde. Nōne aut puerilis ambitio videri pōt paucis mediocriū vini uasculis gloriari. que vnus alterq; trāsalpinarū partiū collis p̄fert. z tot tā uarias nobiliū spēs vinox spernere q̄ b⁹ italia oīs scatet. Nēpe qd̄ hoc aliud est nisi odium gētis ad elemēta trāferre. Rūdebūt forte neq; se spernē neq; odisse: sed locū elegisse ubi z suis z nr̄is illuc pelago z nauigabili amne delatis delitijs frui possint. Quis si nra illuc/ cur queso nō z uestra huc eodē se maritimo seu flumineo tramite deuehanf: z quo trāsmarina pueniūt: cur nō pueniāt trāsalpina qbus z eque ligdū iter est: z breui⁹. ueniāt plane: ueniāt securi: qui beatā siue benua vitā agi posse diffidūt. Nam z hic nra repient: z sua illos nullo negotio prosequent. Si a uoluptati nihil difficile. nihil impuiū illi est. maria penetrat z vō ipsa etiā mōtes transfert. Spero aut postq; italos colles attigerint p̄terita nō regrēt. Ita dico si corpori sensus liberi sunt nec ai p̄manē erroribus: aliq̄ nulla vnq; q̄nis exq̄sissima nouitas ieptissime uetustatis uestigiū abolebit. Euenietq; qd̄ de Seuerō romano impatore memorie p̄dit: qui cū in summo fortune gradu eēt z petitis terra mariq; cibis afflueret cupide tñ afro legumine uescebat: non qz uel delectabilis cibus eēt: uel italie deesset: sed ga ipse afre erat originis: cuius amor quecūq; inde orta eēt sapida fecerat. Sūt qdā motus nales quos extiguere difficile est: rōne animi frenant. parebat ille vir magnus desiderio nali: nec ideo tñ honestū officū deserebat. Amabat patriū legumē nec amore patrij leguminis in africa morabaf. C Si ē aliqd̄ cōiecturari licet in p̄ncipibus alijs Traiano scilicet/ Antonio pio/ ac Diocletiano. Quoz primus quo supbiūt hispani: Italice qdē nat⁹ in hispania vir impio senescēri utilis potuit uel ex ortu uel ex rudimētis infantie ad hispanas res amorē quēdam p̄suetudine cōcepisse. Scōus vō Rome natus sed trāsmōtane hoc est Aemaufēsis originis: nūquid nō ueri siliter credi pōt. delectatus fuisse vino patrio quo tā ualde hodie delectant qdā quos optarē: z par eēt maioribus delectari. Tertius e saloni dalmatic oriūduus fuit. ubi an aliqd̄ boni sit nescio:

sed vix fieri pōt qn aliqd̄ ibi eēt quo ille delectaret. Est enim nescio quenā latēs vis z natalis soli dulcedo insita vilia etiā nobis q̄si qdā cois ortus p̄sanquinitate nobilitat: cōmēdatq; z que nā fecit actia dulcia facit opinio. Itaq; vix iuenias nisi doct⁹ ad modū modestusq; sit: qui nō patriā suā oibus ante ponat. Si iudicio fiat ineptissimū: si charitate laudabile mō nō sit maiori p̄riū charitati q̄le est de q̄ nūc agit. C Nunqd̄ enim queso hoz aliq; quos p̄xime noiaui: seu p̄pter affectū p̄ie: ubi uel vñ ort⁹ eēt: seu p̄pter frugū sibi placitū saporē alibi q̄ Rome: hoc est impij domicillio sedē legit: z fieri potuit: z credi pōt: ut sicut Seuerus legumē ex africa: sic alij res alias ex hispania: nemāso dalmatiaq; ad uectas habuerint: qbus romana tñ in regia uterentur. ut sileā eos p̄ncipes qui aliūde orti nō tñ Rome agere sed romani etiā videri optarūt: atq; ut romani dicerent z crederent modis oibus nixi sunt: nec mētionē ullā p̄ie ueteris audire uoluerūt. nec imerito: ut qui nobiliore patriā impio q̄ origie nacti eēt. Quales legimus Alexādrū ac maximum quoz p̄mū stre. scōm barbarice pudebat originis. Nō hoc postulo ut sui ort⁹ quenq; pudeat. Est eni z nāe aduersum z modestie. C Sed hoc posco ut z tu p̄i: z cardinales tui p̄stetis ecclie dei eterni: qd̄ illi q̄tuor quorū supra memini tpali impio p̄stiterūt: ut cū scilicet in aiūm uenerit eē hūc in aluernis ortū: hūc lemonicis aut in aliq̄ urbiū vicinarū simul illud quoq; mētē subeat: esse te qdem ep̄m urbis rome. Illos aut uel romane telluris c̄pos: uel in romana urbe p̄sbyteros: aut diaconos: nec deere ecclias Petriq; sedē originibus uestris. sed originēs nras illi cedere: illā seq; nec honestū catholicis atq; ecclasticis uiris eē carnaliū vncis affectu um ab officio retrahi quos pagani fregerint ac sp̄uerint. C Proinde psuade illis. nā tibi iā psuasum spero romam petere: ubi z rerū copia: z qualitas ea est que facile impetret ut externa nō cupiant uel si forte aliud questierint cūcta affatim nō solū ex illoz patria: sed ex orbe toto tyberinis faucib⁹ cōuehanf. Sic enim de Anco Martio q̄rto romanorū rege scriptū est. q̄ ostiā in ipso maris fluminisq; cōfinio coloniā posuit. Et sequit. Jam tū uidelicet p̄sagiēs aio futurū ut totius mūdi opes z cōmeat⁹ illo ueluti maritimo urbis hospittio recipient. Non ergo diffidāt pauci hoīes z in Christo humiles ac ieiuni posse viuere ubi opipare vixerūt: tot superbī p̄ncipes z tam multa milia viroz: tāq; innumera bilis hinc ciuium multitudo: hinc aduenarū. Nāq; ne hos loquar quoz certus numerus stringi nequit. aut lustra oīa diuersis etatibus acta complectar: duo que stuporē legētibus ingerūt attingam. Sigd̄ em anno sexto Claudij p̄ncipis descriptione Rome facta inuēta esse ciuium romanorū sexagesies nouies cētena quadragintaq̄tuor milia. Quia res fidem excedit testis est Eusebius cesariēsis in libro de ipibus. Cum iam ante sub Augusto anno eius q̄rto z qnquagesimo inuēta eēt nonages tercentena z septuaginta milia. Est nunc aliquis diffidentie filius z uaticinetur non dicam te: quem sic hodie religiosum z frugalē vite amicum affirmare ausim: ut in monasterio fuisti vnq;: sed seu viginti seu triginta reuerendos patres cum modesta familia ibi non posse viuere. ubi trecenti olim patres conscripti. Ubi tot Imperatores. totq;

Benuēse vinū

Seuer⁹ imp̄r

Traia⁹ Anto⁹ Diocle⁹

Patrie amor: ceteris anfertur

Alexander sur⁹ marius

Anco Martio rex

Eusebius

exercitus et tot populi vivere. Quis siquis forte est apud quem vo fidem abroget uetustas. Ad id quod nuper omnes vidimus animum reflectat: ut scilicet proximo iubileo cum tota prope christianitas: et is peregrinatum numerus: quem nescio an unum die nulla urbs pasceret confluxisset rome inaratis istis atque icultis romanorum agris vineisque procedenti anno gelu ac pruinis per omnem fere italia arefactis: maior tamen ibi rerum omnium ubertas sub anni exitu fuit: quam ab initio fuisset. Quis sane propter contentiosos insolentes quibus est pro ratione odium et liuor: de his multa dixerim: non hic tamen quod videlicet et natura fertilitas roma sit et aduentio fertilitatis capacissima ad id quod probare nitior: magna victoriae spem repono. Neque enim dignum censeo: nec credibile extimo apostolorum successores in eligenda sede delicias aut copiam aut oino alio quam christum et salutem eternam cogitare: atque ibi esse libentius ubi deo placeat et hominibus prodesse: ubi denique viuere bene ac feliciter mori possint. Lepus admonet ut nunc etiam unum tam multis adiiciam. O si igitur nocte hac que apostolorum Petri et Pauli glorioso martyrio sacra est et hac ipsa noctis hora: qua tibi anxius tam fidenter nec minus reuerenter hec scribo in basilica apostolorum principis que peculiaris basilica tua est diuino quod nunc canis officio et matutinis christi laudibus interestes quantum et quam sacra precipue voluptate: que suspiria que lachrymas dares: quam doleres quod non longior nox esset. Audebo te iterum orare: ut et hoc mihi rursus credas. nuncque parum tibi delectationem dabit Fluinio cum omnibus delitijs: que vel esse ibi uel quebi uel aio fingi queunt. ut enim omne ibi mundi aurum: omnes gemeriosa uina: omnes epule aceruent: nuncque ibi erit illa deuotio que felicem faciat aiam. Lertius id uerumque me dicere christiani genus omne fatebitur. In hoc saltem nullus locus rome par aut suapte est natura: aut fauore quolibet hominum fieri potest. Et hec hactenus. Unum silui siue ad extremum distuli: quod primum esse potuerat. Hosti qui in statu christiani tui sint per orientem. Quin et pinguis malum est. Non audisti ut ibermes asie populi quos nostra desideria fortes facit atque in primis olim phryges. turchi hodie miseram greciam sine fine diripiunt et egeo spem cicadas populant. Que etsi longis erroribus obstinate puicacie iustas penas det: inde tamen ad nos uerosque catholicos est transitus. In cypri creta rhodus cuboia viciniorque nobis tetra achaia et epiros. In calabri littus flentis grecie mestissimas uoces trepidis auribus accipit: sic nec itaque fides christi fuit ut uides ad orientem piculata: tu ad occidentem sedes adhuc o maxime dux nostrorum et pontifex asiarum: qui ut tuum munus impleres nisi fallor prode surrexisse debueras: teque uel solam difficultatibus obuium ferens: non romam modo sed constantinopolim prexisset quamque solus esse non potes. Christus ipse cuius res agitur tecum erit: et christi facies quocumque ieris te sequetur. Non est boni ducis se piculo subtrahere: multo minus autem labori. sed illuc properare quo cum plurimus bellatum clamor uocet. Potuit christus cruce fugere: si nos deserere uoluisset: nullis nostris meritis obstrictus pro salute nostra mori uoluit. Nos beneficio preueni pro illius gloria non solum mortem fugimus sed laborem. In dudum debuit omni statu: omnis etas arma corripe et in illo spei anchoram figere: qui nullum unquam in se spantiu sefellit: qui Theodosio cum paucis contra impios exercitus barbarorum preliati: miram incredibilemque uictoriam dedit: et pro eo fecit elementa pugnare. In quo quidem eleganter cetera-

neus meus quis christum nesciens deo tamen ueroque testimonium prebuit his uerbis. Le propter gelidam aglo de morte precellis: obruit aduersas acies reuolutaque tela. ut in actores et turbine repulit hastas. O nimium dilecte deo cui fundit ab antris Eolus armatas hyemes: cui militat ether. Et coniurati ueniunt ad classica uenti. Et nos dilecti deo eum si cum qua tenemur mente diligeremus: nunquam nepe se diligentes abfuit: ut qui interdum se presequerentur affuit. Et nobis ab antris christi: non eolus. armatas hyemes funderet: nobis ether ut auxiliares ad classica uenientes militaret uenti. Sed quod igratis militet? Quis sopitis atque torpentibus opereretur? Non sopiti tamen sed exanimis et peritio mortui. longeva itaque in nam uersa uoluptate marcuimus. In moribus malis obruti sepulchris et ob hoc ipsum celestibus auxilijs destituti sumus. Ad te autem redeo ubique fateor: utilis sacra ubique et uenerabilis presentia tua est. Sed quid queso quid rhodanus. Quid sorgia et ructia tui egent? Quis ibi tuorum pregedus? Quis hostium comprimendus? Egere tui Jonium et egeum et helespontos et ppontis et bosphorus. Quid hic igitur nostri est. Non possum satis hoc querere. In oriente pugnas. tu quid agis in occidente spiritualium dux bellos? Est hic quidem dominorum error publicus: qui profecto tuus esse non potest ut se suis uoluptatibus dominos fieri putet: cum necessitatibus alienis fiat. Tu si nois: si officij: si domini meministi qui tuus in pascuis te pastorem fecit: non illic herabis ubi umbra fortassis aut fons gratior: sed ubi predo seu lupus infestior: ubi necessitas domini gregis maior: memor illius euangelice sententia. bonus pastor: aiam suam dat pro ouibus suis. mercenarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oues. prope uidet lupum uenientem et dimittit oues et fugit. Tu es pastor: tue sunt oues que domini tui sunt. Omnia tibi commisit: omnem tibi gregis curam: omnino contulit. Lupus ad ouilis ostium fremit et tu cessas. Si non mercenarius sed uerus es pastor: offer te preclaro proque discrimini. quod sicut temere optare non est prudentis: sic molli ter declinare non est uiri fortis ac magnimi. Mitte oculos in longinqua non locorum modo sed temporum uidebis quantum ibi calamitas presens sit: quantum periculum futuri. Nam ut ait comicus. Istud est sapere non quod ante pedes modo est videre sed etiam illa que futura sunt prospicere. Lerte nisi iam hinc prospicere nisi occurreris actum est: pudendam nobis christi ani nois illis in partibus ruinam: et presens indignam ac miserabilem audiemus: que ut dixi non christi quod est iniurie inaccessus: sed nostra iactura est: nostra secordia: noster pudor: qui iam tatus ibi est ut an maior esse possit in dubio sum. Nescio enim an petrus sit amissus hierusalem. an ita bigationem possidere. Ibi enim non agnoscit christus. hic ledit: roum sic colitur. Illi hostes: hi scismatici peiores hostibus. Illi apte nostrum impium detractant: huius uerbo Romanam ecclesiam nostram dicunt. Cuius quod deuoti filij sunt: quamque humiliter romani pontificis iussa suscipiant: tuus a te ille datus patriarcha testabitur. Illi minus nos oderunt quod minus metuit. Isti autem totis nos uisceribus et metuunt et oderunt. Constant quod nos canes iudicant: etsi loquedi libertas affuerit canes uocant. In terfui ego soleni die dum Romano ritu missa celebraretur: grecus quidam homo non illitteratus: sed multo maxime stultus atque arrogans exclamauit. Ego non possum pati inquit latinorum magis.

Turchi
oli phry
ges

Theo.
dosius

Comicus

quod uerbum intellectum si fuisset a populo non ipse ut auguro tulisset. Sed sic est sic de nobis sentiunt et basilicas suas si quis ex nostris introierit quasi humano sanguine aut fedo facinore violatas recedant et expurgant. Et hec quod romana ecclesia diu nouit et passa est. Quod an dici torpor an patientia mereat: cum tam facile dilui possit hoc de decus iudicandum linquere alijs. certe nos nostrorum hostes a quibus nunc hierosolyma detinet magnam equorum iteriacet. Itaque cum illis ut res nostra et illorum sunt non parus est labor. An sit ut dilationem nostram impotentia fortassis excuset: quis impotentie non nisi ex nostris dissensionibus exorte excusatio nulla sit. Inter nos autem et hos greculos nihil est medium: nisi nostrorum ac nostra segnitie quod ut odij plurimum sic nihil est uirtutis. nihilque ibi uolentibus negocij est: duobus italie populis sponsor sum si tu bene uelle ceperis breui eos non intactos modo sed unquam per se uel ibelle illud imperium euersuros uel ad iugum nostris ecclesie deducturos. Quo magis magisque qui uentiam hanc stupeo: nec satis intelligo quod ita res maxime negligunt cum minimam tanta sollicitudo sit hominibus. Et hic hic omnium christianorum publicus pudor sit: tamen in omni exercitu male re gerente ducti pudor est maximus. Sepe quod sub uno duce perire qui sub alio salui erant. Sepe culpa ducis qui dispositi erant ad uictoriam uicti sunt. Sepe etiam et fere semper militum culpa vulgi opinio reflectit in duces. Quod obres, uobis qui omnium duces estis: tibi dico romanorum principum quo studio assurgendum sit: ut non solum uestre sed cois etiam mole uictis infamie: ipsi cognoscitis. Nec cognoscere satis est plus aliquid: imo plus multum exigit a uobis ne putetis hanc nos gratis magnitudinem persecutos per difficultates medias itur ad gloriam. Nunquam gescet quem uirtutis calcar attigerit: ex una in aliam indefessa constantia gradies. et ceu totidem altioris fame iuga conscendet: eritque sibi is labor omni dulcior gete. imo quod ea sola reges animo in altum suspirant: cui ab egregijs actibus ferariis demum mestus est labor miserumque oculum. Legisti ut Julius cesar bella sibi deesse dandum uocet: fugamque hostium turbatus aspiciat ut Titus Uespasiani die perdidisse se doleat. quo nihil suo more magnifice liberaliterque gessisset: ut Alexander macedo adolescens primum iter coetaneos lamenter quod Philippus patris crebris uictorijs hostes sibi uincendos atque omnem bellice laudis occasionem manibus propriat. uir deinde ne hostes fuga dilabant sollicitus atque inter uigilet: eorum metu decepto iam securus dormiat quasi nihil nisi securitatem metues et laborum finem. utque aliquid de lris sacris imisceat israelitici dux populi Josue dum post illam de tot regibus uictoriam uox istaret et posset parua gloria preter gescere et diuinum labore nocturno sopore diluere et labore ipsum et cum illo gloriam augere cupiens ut consisteret soli iussit et parauit. Sic est ergo generosi animi pabulum ac delitie sunt labores: non propter se quod sed propter id quo non aliter quam per illos ascendit. Nec duobus nobis ante alios sensu per hunda sub oculis: semperque animo agitata propositi: non feruide tamen: sed etiam oportune: ut qui cuncta mihi deesse maluerim quam fide. Meo quod uel forsitan alieno officio functus sum. uera utique et ab alio melius dicenda cui maior: est auctas. sed uel nulli cogitata uel omnibus formidata disserui. A posteritate certe gratiam a tua aut scitatem et illius alterius maiestate uenias saltim speras. Que si ab illo ut dixi in optimam semper partem sunt accepta eo nunc a te mitius accipienda consi-

do quo successor Petri minor debet esse quam Cesaris. Et cum illo quod ut maius incidit sepe olim tecum hodie primum mihi sermo iste susceptus est. seu uerum quam crebro mihi hec tecum in silentio lis fuit. nunc nouiter productus ad calamum. Qui quam etiam pro desiderio meo breuis pro tua tamen multiplici occupatione longissimum euasit: aliquo tandem fine claudendus est. Romane pontifex christianorum dux: Roma te suum spiritum: christianitas suum ducem uocat altis uocibus: non ad regem sed laborem ad quem homo nascitur. neque ad pacem sed ad bella reposceris: in quibus tamen bellis temporalibus eterna pax anime et multorum salus et gloria tua est. Tunc est eligere quo in statu mori uelis. Nam seu debitum gloriose impleri seu in glorie negligenti proculdubio moriendum est. Tunc predecessores Auinione sibi sedem elegerunt: quo consilio ipsi uiderint. Ego enim qui ab infantia ciuitatem illam multo melius quam patriam meam noui: singulare nihil propter luctum et uentum ibi esse prope di. Nam ut isigne illuc copiam ciborum esse iactantibus credam: cuius sepe frum uidi: utque omnibus in hoc uino sit locus ille superior in quo inferior multus est. non tamen satis ingenuam consilij rationem hanc fuisse per miserum tam grauidum et tam sanctis uiris: ut more pecudum pasua opima captatiui: ubi uberi non ubi honesti uiueret eligeret. Quod si eos natalis zone uicinitas mouit fuit in illis forsitan excusabile terram spectantibus et terrena meditantibus. Tibi autem longe aliter nutrito: longaque aliter assumpto longe aliter sentientium. Cui non hec aut illa pars terrarum sed totus orbis est patria: imo exilium ut dixi patria aut celum. huius tamen exilij sedes Roma non quod sola sed sanctior gratiorque illi qui te hinc dum uolet in patriam reuocabit. Assurge ais et uilia disce pretere. magna recepisti nec parua fautor repetunt. Aptum tibi miraculum diuinitas fecit. Nunc tu illi miraculum fac aptum: ut de tam pseudo ecclesiam suam eruas. Neque enim qui miraculi res fuerit totam radicatos animos inde conellere. Fiet tamen haud difficile nisi tu ibi etiam radicatus sis. Quod si fueris: triste omen tibi auertat. quod iter te et illos intererit quorum nunc inutilis more: et inanis gaudij fructus est dolor. Lata est hominum: quanta uoluptatum actuumque diuersitas: nec ulla re magis ab inuicem differunt quam uarietate operum ac distantia animorum. Cuius quod ioco primum erat proterire mens fuerat. Sed coegit pius animus calor: nihil occulte: nihilque subtrahere sacris auribus tuis omnium que uel tuum nomen uel conscientiam meam promittit. Fame est esse palatii tui parte que Roma dicitur: quam ingressas spose te reddidisse totumque prorsus implese romani pontificis officium uideare. Noli cum domino tuo ludere. Frustra fallaciu culis tetat dialekticus sumus est. cui solissima nullum insolubile: scrutator: infallibilis ac profundus intelligit cogitationes nostras de longe semitas nostras et funiculum nostrum inuestigat et omnes uias nostras prouidet. Que si oblique sint et a pietate discesserint: place sibi non possunt. Ergo illas deo aspiciens ut satyrici uobis utar ridet et odit: ridet cantuculas: odit finem. Scriptum est: nolite errare: deus non irridetur. Nec ro tibi fortuna blandiat tua nec te longe uite spes decipiat breuis est uita mortalium maximeque pontificum seu quod senes ad hunc statum ueniunt: seu quod curam proodus laborumque perpetuus et negociorum estus necesse est uita ipsam efficiat breuiorem. Et iuuentum mors et sentum semper in foribus extimanda est. Sed que in illis opinio in istis scia certa est. Et quis utrorumque summa breuis quam potius nihil sit et quasi somnium aut summus aut umbra protereat iuuenis tamen aliquantulum ui-

Julio
cesar
Litus
Alex
adit

30
fuc

vere potest et statim mori possit et sepe senem moriē do pueniat. Seni ilico moriēdū eē certissimū est. Cū ad tribunal Lhū igit̄ uētū erit: ubi nō tu dominus et nos fui sed vnus ille dñs: nos pserui oēs erimus. Nōne putas tibi dicturus sit. ego te a terra inopē suscitās et de humilitate tua erigēs nō solū cū pncipib⁹ sed sup pncipes collocaui: eosq; tibi ad genua pedesq; p̄cūbere uolui. tu eccliam meas tibi creditā ubi nā gētū reliquisti: tu multis a me singularib⁹ isignit⁹ donis: qd singulare mihi p̄ter ceteros reddidisti: nisi qd sedisti in rupe Auinionensi tarpeie rupis oblit⁹. An me credis dū rerū caput eligerē nō aliud eligē potuisse? An electionē meas iudiciūq; p̄tēntis: tuq; in p̄mis qui p̄oz corrigendis errorib⁹ mirabil̄ per me assūpt⁹ nihil penitus ab illoz tramite declinasti. igressu dissilis: ceteris p̄gressu simillimus et egressu. Cui ad hāc interrogationē mihi seruo tuo nō facile r̄nderes. Quid r̄nsurus es dñs? aut qd dicturus Petro? Ego inq; et iusto metu crudelissimi Aeronis fugiēs dñi in crepātis occurso Romā redij ad supplicium et ad mortem. Te q; Aeron: q; ue Domitianus expulit. Quis mortis aut supplicij metus: tā diu exules fecit? Quid queso nūc Rome sit. qd mea domus? qd sepulchrū? qd ppl's meus agit? An mihi nō loqueris? An que te p̄cōtor ignoras? vñ vō mihi nūc redis? An et tu ad rhodanū exulasti: qui si te ibi forsi tan natū dicas: an nō ego natus alibi? Sed uterq; n̄m aliā nascēdo: renascēdo aliā p̄tiam nact⁹ erat. Itaq; cōsciū ego dñice uolūtatis rome postposui galileā: at tu Rome rhodanū p̄tulisti. Cū dec ego p̄i clemētissime fide pura stilo humili dictauerim si sus tibi amariacula vitatē q; melliculas blāditiā chariorē. Si erraui aut si scitatē tuā mea libertas offendit flexis aie poplitib⁹ ueniā peto. Tu vō nūc reiectis p̄sultorib⁹ uanis: tecum cogita: tecūq; delibera: an qd sup̄est t̄pis in cenā auinionēsi agē malis. An Rome que tota caro et sanguis est martyz An in saxo illo et in illa uētorū p̄tā quā nūc colis. an in uaticano potius sepeliri eligas: locoꝝ omniū n̄ri orbis sine ulla compatione scissimo. Ad extremū in die ultimi iudicij an resurgē ames iter auinonicos p̄cōtores famosissimos nūc oium que sub celo sunt. An iter Petrū et Paulū Stephānū et Laurentiū: Siluestriū et Gregoriū: et Hieronymū et agnetē et Ceciliā: et tot milia scōrū uel in Lhū cōfessione feliciter gescētū uel pro Lhū fide felicis p̄emptoz. Cū deniq; qcqd elegeris vnū Roma suo iure flebil̄ poscit: ut si tu illā deseris qd̄q; iustū sit: nemo te melius nouit sp̄sū saltē sibi alterū suū cesarē restituas. Quē Innocētius sextus ut p̄hibēt: is qui te primus aīcessit ab amplexu eius iusturā di religione p̄hibuit. O diuortiu si uera loq; licet: idignū neq; sp̄sū t̄m: sed toti vicine nociturū. Tu patrū optime et boni cois amātissime: obicem hūc qui solus potes amoue: et Cesarē Rome eē non solū p̄mitte sed p̄cipe ne nolle te ibi eē crudelitas. nolle aliū inuidia videat. Et hoc tibi uel si respūis hoc sibi p̄ns ac uētura plebs ch̄iana per os meū: q; uis isulsum et puillogum et indoctū ab illo t̄m dictū credat qui mētiri nescit qd̄ dum uult nō p̄cōtores atq; ignaros t̄m sed bruta quoq; aialia loq; facit. Quia dū Roma sp̄sū suis uidua suisq; luminibus orba erit: neq; res humane vnq; bñ ibūt neq; ch̄ristiani fines p̄quiescēt. Si alterū recepit: bñ erit. At si am

bos optime gl'iose feliciterq; Lhūis oipotēs dies tuos proget in lōgū eū. Ap̄iatq; cor tuū consiliis nō blādīs nec forasse delectabilibus sed sanis ac fidelibus. Utq; arbitroz: deo gratias. Uenetijs tertio kalend. Julias.

Explicit Liber septimus.

Incipit Liber octauus Ad Joānem boccatiuz de etatis parte dubia: ut aiunt. Epistola. I.

m

Os est iuuentū annis suis semper aliquid detrahē: senū vō uel tātūde uel plus addere eo qd liberius sit addētis mēdaciū qd detrahētis: p̄niorq; credulitas audiētū: utrorūq; autē certa rō: sed diuersa est. Iuuenib⁹ p̄seruāde et in lōgū p̄tra hēde uite ne dicā libidinis. Cōtraq; senib⁹ querende atq; augēde studiū auctis. utriq; certe tāta cōstātia mētūnt ut illi cū multos sepe fefellerint: aliq̄tiēs et seip̄os fallāt: credātq; se mēdacio iuniores bñ si et mortē fallerēt statuto illos in termino expectātē. Et hij ut vni mēdacio fidē querāt plurimū: i p̄licent: multa que aī se fuerint q̄si. uisa oculis et cognita fabulātes. Mihi utriq; declinare est anim⁹ Illud enī turpe mēdaciū: hoc iane. Cū fatebor t̄m. neq; tuū iudiciū erubescā diu me in primo agmine nō mēdacio sed silētio v̄sarū. Ficus enī sum multū ip̄m cui annoꝝ nūis nāe digitis iscribi solet: uiuacitate qdā: et uite mō iuuenilib⁹ p̄bis. explicite plus opinionē aliqd spectātū detractorū qd̄ ausura eēt i pudētia mētētis. Quis huic spei obstaret. p̄perata canities que nescio vñ iā inde ab annis teneriorib⁹ caput adolescētis iuaserat rara is: que cū p̄ma ueniens lanugine albicātū v̄tice uerēdū nescio qd̄ hēret ut qdā dixere et teneri. Adhuc oris hitū onestaret mihi t̄m eatenus inuicida qd̄ ea saltē in p̄te iuuenili quo gaudebā aduersare aspectui. Cū sed qm̄ et De senectute cani falsi sepe testes sunt etatis: et mihi oium coeutorū testimonio tā p̄cor illa mutatio: et tā p̄ceps fuerat: ut nulli eēt uel icognita uel suspecta: sp̄au alijs illā iudicij opp̄sum iri. Nec fefellit spes. Interis sic affecto et Aume regis incanamenta et Uirgilij iuuenis barba cādidiōz. et Domitiani adolescētis coma senescēs. et Stiliconis festiua. et inēpestiua canities Severini. Et siqd̄ tale uel legerē uel audirē magno aiū subibat assensu: clarisq; comitibus me solabar. Et si aut nūq; qd̄ mihi sum cōsc⁹ de etate mētūis ip̄se mea is: siq; t̄m qd̄ p̄sepe accidit iunior: e me aliq; diceret mēdaciū exp̄o: alieno mēdacio delectabar. Sigs vō qd̄ rarū fuit seniore faceret: hoc mēdacio tacit⁹ irascebar. At si q̄si uel casu aliquo uel acriore iudicio qd̄ uerū meoz nūm dixisset annoꝝ: uitate ipsa offensus: et admirās q̄si me p̄ditū extimabā. Lūius mali cās meū querēs uix iuenio. Et isaniā qd̄ illā aliq̄si mihi cū alijs iuuenib⁹ cōez forasse nō negē. Grates autē deo meo cuius grā miserū me de corpe mortis hui⁹ cū apl'o liberabit. Et qd̄ ad hāc miserie p̄tē attinet: puto iā liberauerit per Lhūm dñm n̄m. Iā a multis annis sed p̄fectius post iubileū a quo septimusdecim⁹ annus hic est. Sic me adhuc uiride pestis illa deseru it: ut incōparabil̄ magis odio mihi sit qd̄ fuerit uoluptati. Ita ut quotiēs ea seditas in aiūm redit: pudore et dolore p̄citus cobouescā. Scit me Lhūis

Iuueno sibi det hūc annos. senes vō addunt

De senectute

Latoniſ
ſua p
ci
ceroneſ
dicta

liberatoꝝ meus uerū loq: Qui ſepe mihi cū lachꝝ
mis exoratus flēti ac miſero dexterā dedit ſecūq;
me ſuſtulit. iuxta illud poetici ſedibꝝ ut ſaltē placi
dis in morte geſcā. Que cū ita eēnt: cur ex illo tpe
ad hāc etiā nūc etatē opinio me iuūcte falſa quoq;
delectauerit miroꝝ. imo ſtupēo cū legiſſem: iā a pue
ro apud Tulliu Latoniſ ſeniſ famoſiſſimā ſniam:
z toto illi ſemp aio ꝑſenſiſſem. qꝫ ſenectꝝ honorata
ꝑſertim tātā hēt auctē: ut ea pluris ſit/ qꝫ oēs ado
leſcētie uoluptates. Tādē etiā atq; etiā cogitāti
nulla mihi cā rei huius occurrit: niſi ꝑſuetudo que
dā qua ut bona nihil melius. ſic nil peius mala. Al
ſuētꝝ iuuenū me choris iſerere iuitus: in alterā qꝫ
uis honeſtiorē cēturiā trāſmigrabā. Itaq; comple
xus ꝑfugā iuūctutē magno niſu herēbā. Qua cū
nec ſeg poſſem: nec tenē ſini illā: z ad ſenectutē no
uā ꝑſus hoſpitā qđ miſerū ſuſpicabar fauſtū reppi
tātōq; fructuoſiorē hāc expioꝝ: quāto erat illa flo
ridioꝝ. deinceps nec mētiri nec alieno mēdacio uti
amplius eſt opus. pudet iā negare uelle qđ neque
am. nec ſi queā deceat qđq; ſi fatear infamie nihil:
glie fortāſſe aliqd biturū ſit: non per ſe qđē. Nulla
eſt enim glia ſenē eē. Sed ſi grauitas mētio: ſi con
ſtātia: ſi itegritas ſenſuū: z ꝑo etate forma corpis
nō collapſa: neq; ſordida ut pleriq; eſt ſenibꝝ. Si
poſtremo uel uite modeſtia ſeruatarū uiriū: uel ſtu
dio iugi geſtiſq; rebus nō oīno ꝑditū tꝑis laus ac
ceſſerit. Quid iuuat canos occultare? Quid uelle
re? Qui ubi ſemel iceꝑis aut uellēdi oēs erunt: aut
irritis conatibꝝ deſiſtēdū. Quid nāe vim auferre
nitimur? Fruſtra id qđē. cum aliquādiu luctati eri
mus/ ſuccūbemus. z demētā gigāteā ſupis reſi
ſtētē ius celeſtis oppmet: z diſſimulata ſe ſenectus
ꝑdet: z iprouſa moꝝ aderit: nilq; aliud nrm nob
ꝑtulerit aduerſari: qꝫ ut uincamur iſignius. Ledo
ego igiſ uolēs: ne coactꝝ cedā. Ledo inq;: z manū
tollo nō fortune ut Licero: ſed nāe. cui ꝑſus obſta
re nō fortitudo/ ſed amētia eſt. Nolim ōo diūtius
in me celare qđ ſemp in alijs ueneratꝝ ſum: ſenectu
tē dico. Quā appꝑme uenerabiles eque ꝑbi legeſq;
diſſiniūt: qꝫ qꝫ bñ iſtitutis in urbibꝝ ueneratā ſemp
z in honore hitā ſcimus. Diſtuli tñ nō iſcior: quā
tū qui. Sigdē ad ſenectutis initiū qđ olim ad teip
ſum ſcribēs dixi: Licero nrm ſertū z qdrageſimum
Alij qnq;geſimū. tardius oīum quos meminerim
Auguſtinus ſexageſimū annū ponit. forte ideo qꝫ
fortioꝝ illi eēt ſolidioꝝq; cōplexio. Negari enim nō
pōt in qnq;geſimo eē nonullos qꝫ alios in ſexageſi
mo ſeniores. qđ uel uite diuerſitas uel nāe efficit.
Ego ōo qđ facerē: has oēs metas exceſſeram: z iā
plane horū oīum iudicio ſenex erā: Diſſerebā tñ z
dicebā. Cur tā uarie terminos ſtatuertūt docti ho
mines: niſi qꝫ qꝫ in alio: qđ in ſe exꝑtus eſt: iudi
cat. qđ ſcis aut: an tibi ualidioꝝ ſit nā? Lerte hactē
nus ꝑter illū adoleſcētie florē ꝑditū: z iuuentutis
agilitatē: que ꝑma ꝑeūt in nobis iſignē nullā icel
ſiſſe mutationē: ſentis expecta igiſ: donec non ſcri
ꝑtoꝝ maximeq; diſcordiū: ſed exꝑtētie tuoꝝ rem
diſſinias iudicio. Lum te ſenē ſenſeris: tūc nec ꝑri
us ꝑſitebaris ſenectutē. Sile iterim z itēde qđ ta
citi ſerāt anni. C Sic amici de laxādis uite ſnibus
mutādifq; cōſimibꝝ etatū qꝫ de ꝑferēdis colūnis
herculeis meditabar. hodiernus dies qui natalis
eſt meus ꝑuicaciā hāc iſfregit: meq; qꝫ ꝑterita z uē
tura aio metientē traxit ad calamū. hac ꝑſertim

antūcana hora qua me in lucē editū: parentibꝝ ac
nutritoribꝝ meis in hoc ut in multis hita fide didi
cerā. C Tibi igiſ nō querēti ultro dicā qđ z tibi ali
is ſepe anxie querētibus obnito ſilentio ſemp ocu
lui: ꝑter vnū nup astrologum in ea arte magni nois
cui ſcrupuloſe hoc admodū atq; acriter ueſtiganti
z inde ut aiebat elicē moliētī an ſignificatori meo.
Ita enim uocāt: uite mee tenoꝝ ac fama ꝑgruerēt.
z qꝫ me ꝑgreſſus rerū qꝫ ue exitꝝ maneret. Dixi
tādē magis ut uel ſic ab illo expediret qꝫ qꝫ i libris
ſuis de qꝫ ſcis qđ ſentiā: z cōſentis ut reoꝝ: uel
aſtris celi eē meas ſortes credere. Que ut ſepe di
xi: z ſemp dicā ac ſꝑabo: in manibꝝ dei ſunt. Neq;
tñ ſola hec ꝑſideratio quam audiſti qꝫ. ſ. natalis hō
die meus ſit tātū uiriū habuiſſet: ut me alijs iꝑlic
tū curis nūc ad calamū cogeret. Multi enim mihi
natales redierūt dies. neq; vnq; adeo rerū labētū
illecebris cōſopitus fui: qn memoria uite fugacis
expꝫſceret: z dicerē mectū. En mortalis homūcio
anni ſpatio ſenior moꝝq; uiciniōꝝ factus eſ. Alia
eſt ergo cōfeſſionis huius cā potētioꝝ: quā ni reſꝑu
is ꝑaucis expediā. C Opinio quedā ꝑuctuſta z ip
ſa rei nouitate mirabilis: ſed ea que ad ꝑbationem
adducit rōne mirabilioꝝ. dicūt enī lōga obſeruatō
ne cōꝑertū. tertiu z ſexageſimū uite annū ꝑiculo
ſum ualde gñi humano eē: uel iſigni calamitate ali
qua uel morte uel morbo corpis aut ai. Que cum
grauia ſingula: tñ grauiffimū ultimū ſi tñ z uerū
eſt. Anni huius mlti meminerūt. Sed qui nūc me
morie ſe offerāt. A. Belliꝝ in noctibꝝ atthicis: Lēo
rinus in libro quē de ſeculis edidit: z Julꝝ Firmi
cus mīnus astrologus: neſcio an uerioꝝ ceteris: ſed
ꝑfecto cūctis ornatioꝝ: quos ego legerim: libro qꝫ
to matheſeos rē iſtā curioſius exꝑtit rōne afferēs
qꝫ iꝑſa de re cōſtet planeq; ꝑueniat. C Eſt autē hec
rō quā ꝑfatus ſus mihi mirabile uideri. Que quā
ti ſit ꝑōderis libꝝ: et: qui hijs aiūm curiſ applicuere
Ego enim ex equo fateoꝝ z rē iꝑſam z rei cām de
ſꝑicio. dicit autē uite annos ſeptimū ac nomū nāli qꝫ
dā ſed latēti rōne dānoſos z ꝑnitie ac diſcrimē ꝑe
ſtēs aliquā afferre mortalibꝝ: z huic fieri ait ut cū
z ſepties nouē z nouies ſeptē vnus nūm efficiant:
duobꝝ iſaufſtis nūis in ſe ꝑſis: z in vnū coeūtibꝝ il
lic duplex malū geminatūq; diſcrimē icidat. Atq;
ideo ex hijs ꝑſtās tertius z ſexageſimus annus in
famis ſit z a grais famoſo cognomine iſignitꝝ. ab
egyptijs ōo androclas dicitꝝ: qꝫ iſ effractor: qꝫ huma
nā frāgat debilitetq; ſubam. Addunt z diſcrimi
nū hoc in tꝑs erūpētū uaria noia accuſatioꝝ iſni
die ꝑegrinationes/ ancipites/ naufragia/ incēdia z
ruine/ dāna/ z ꝑrimoniōꝝ amiſſiones. vulnera moꝝ
bi/ luctꝝ ac moꝝtes. Nūc oēs horribiles: ſed hor
rorē oēm ſupat quā ſupꝝa memorauimꝝ. egritudo
ai tāto ꝑetioꝝ hijs oibus quāto aiūm corꝑe eſt meli
oꝝ: eſt ſuis careat bōis iſignioꝝ ſit iactura. C Quis
tā impertitꝝ ut iſta nō metuat? Poſſem ad ꝑauo
ris cumulū circa hoc tꝑs icidētes z ꝑbōrū z ſcōꝝ
z ꝑncipū z tyrānoꝝ moꝝtes iſerere: ſed terrorem
minuē nō augere ꝑpoſitū eſt. Uix enī ulla ꝑo etatꝝ
ab adoleſcētia in ſeniū crit que nō aliqꝫū moꝝnū il
luſtriū rea ſit. Ego igiſ iſta nō metuo illi ſidēs: qui
me ignarū in hāc uitā induxit z ab iꝑſis mīni ute
ri dilexit anguſtijs. ſueq; mie cōplexus eſt radio
qꝫ me in ſinē ꝑari mia ꝑſecutus opportuno tꝑe hic
educet: z qui ꝑtēctē ac ꝑeccātē nō deſeruit: ꝑeni

Al. Bel.
Lēſoriꝝ
Julꝝ fir
micus

Qui ſen
ctꝝ icipit

tētē ac de se spantē se amātē p̄cantēq; non deseret.
Credo eadē q; que isti terrifici hoies minantur
 nō eueniēt: z uel bñ viuēt: uel bñ utiq; uiuere cu-
 picit: z male uixisse toto aio dolēt: nullus uite ami-
 cus infelix erit. Et sigd hoz forte accidat p̄ter ulti-
 mū illud qd̄ grauissimū dixi oia me etsi mors ipsa
 fuerit adiunāte illo de quo scriptū est. z si ambula-
 uero in medio ymbre mortis nō timebo mala quo-
 niā tu mecū es. Et iterū. nā etsi ambulauero in me-
 dio tribulationis dñe uiuificabis me. forti aio la-
 turū mortēq; ipsam iter nālia positurū spe imorta-
 litatis insup z resurrectionis adhibita. Quarū p̄-
 mā boni z docti oēs habuerūt. Scda maximi eti-
 am caruerūt uiri: sola tñ ai utute leti z itrepidi mo-
 riētēs ostēderūt nobis nō mō nō impossibilē: sed nec
 ualde difficilē mortis eē p̄tēptū. Lata vō luce reb⁹
 addita uide q̄ sit turpis nere ch̄iano hoī met⁹ mor-
 tis. **C** Annū ego hūc imerito nisi falloz ifamem: z
 uel nouū nihil uel p̄fecto nil terribile si uir fuerim
 allaturū hac die z hac ipsa hora securus ingredi-
 or. Scito enim: z sciāt sig erūt: qui tam humilē nō
 fastidiāt originē scire: me anno etatis huius ultime
 que ab illo qui hāc mihi spem tribuit Jesu Lb̄io z
 inuitū traxit z nomē. millesimo trecētesimo quarto
 die lune vigesima Julij illucescēte cōmodū aurora
 in aretina urbe in uico qui ortus dicit natum esse.
 Que dies apud n̄ros publica z insignis est nota:
 ea scilicet q; exules n̄ri qui se Aretū Bononiamq;
 p̄tulerāt: hinc illinc p̄cis in vnū exercitib⁹ armati
 die illa z ipsa ferme qua nascebar hora anteq; sol
 iugis mōtū erumpet ad portas p̄ue uenerunt. siq;
 fors fauisset ferro exiliū ulturi. Isq; aduētus etsi i
 efficac fuerit: q; tam magnis motib⁹ z igēti oia ter-
 rōre cōcussērat nescio qdē an ad huc e memoria ho-
 stū elapsus: sed usq; ad hos primos annos vulgi
 ore percelebris fuit. Nec eadē hodie z lune dies:
 z vigesima est Julij. Annus qui tūc erat q̄rt⁹ nunc
 sextus z sexagesimus est. Mitte in digitos rōnez
 duo z sexaginta fluxerūt anni. ex quo uite huius i
 quietū limē attigi. z hac die z hac hora ille horrē-
 dus ut phibēt tertius ac sexagesimus icipit. Sic si
 uerū dicere solit⁹ es: nec inuenū more aliquot ipse
 tibi quoq; nūc annos subtrahis. ego te in nascendi
 ordine nouē annoz spatio aſcessi. **C** Ecce tibi ami-
 ce diē p̄mū mee huius uite mortalis exposui. ulti-
 mū quoq; libēter exponerē: sed ignotus est mihi.
 Frustra Dauiticiū illud igemino. Notum fac mihi
 dñe finē meū. Sed cū oēs dies meos: tū illum pre-
 ceteris regi seculoz recōmēdo: tu illū diē si super-
 stes fueris: ut cupio ab amicis hīs meis qui hoc
 uite stadiū meū currūt. cū uenerit scies: qbus semp
 acerbus semp onerat⁹ ut Maro ait. dies ille uide-
 bis cū p̄ncipio tū sine collato uite mee quātulacōq;
 fuerit p̄cipies breuitatē z dices illud erūnosū senis
 hō nat⁹ de muliere breui uiuēs tpe replet⁹ multis
 miserijs. qui q̄si flos egredif z cōterif z fugit ue-
 lut ymbra. Proinde cū ex more nocte media surgē-
 ri: hec mihi subito in aium uenissent: calamū festi-
 nus arripui ut ea tibi q; p̄mū nota facerē: uidebi-
 mus p̄tate deo annihuius excursū. Sigd infau-
 stū accidet doliturū te nō dubito. Si mors autem
 mō nō turpis: ne doleas queso neu queraris: ut enī
 nihil est filio idignius q; parētē ifamare: sic nil hoī
 difformius q; accusare nām. Sin qd̄ letius erit q;
 p̄mittif: gaudebis scio. z ego ipse si me uita comita-

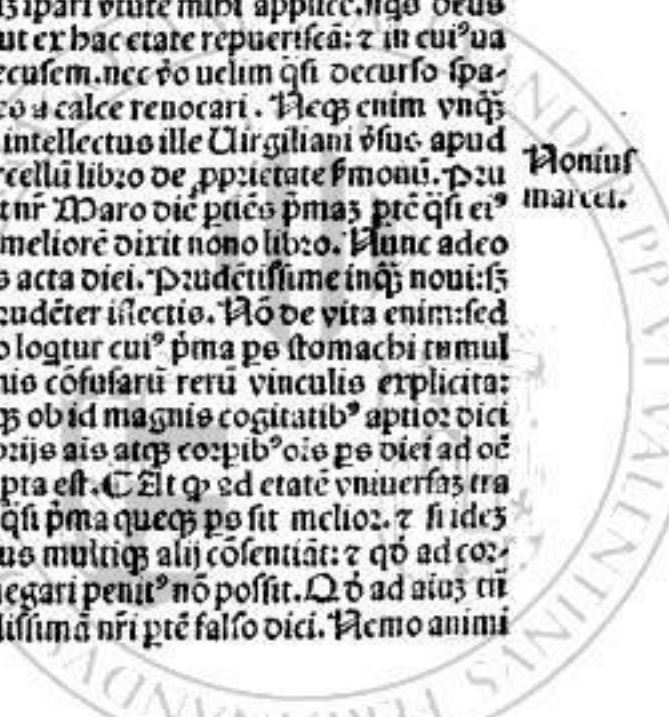
Ubi z q̄
 tpe nat⁹
 fuit Pe-
 trarcha

David

Maro

Job

bis anni in fine gratulabor tecū: ut cū Saio oli asel **Saius**
 lio Augustus cesar apud quē etiā anni hui⁹ est mē **aselli⁹**
 tio: q; hūc scilicet senectutis scopulum euasero. Tu
 rei exitū itētus obserua: qd̄ ue mox tibi tuo tpe me
 tuēdū aut sperādū famoseq; snie quāta sit fides in
 meo capite piculū fac. Et uale. seu uiuim⁹ seu mori
 mur nri memor. Licini. xiiij. kl. Augusti ad aurorā
C Ad amicos de senectute p̄pa z ei⁹ bonis. Ep⁹. II.
 Enui fateor. Idq; iā ampli⁹ dissimulare et
 si uelim nequeo: z si queā nolim. Gaudete
 coetanei seu ad resistendū senio fortiores:
 seu ad occultādū ingeniosiores: seu ad credēdū faci-
 liores spei uane que de fallaci ac fugaci orif iuuetā
 Ego clam labētis cui blāditijs nō credo. Gaudete
 adhuc iuuenes qui uideri uultis cedo ego. Jam tē-
 pus est. uacūq; uobis locū linquo. Possidete illū
 p̄tinaciter z tenete cyrographuz etatis. Ex p̄fesso
 senex sum. Ipse annos meos in speculo. Alij in frō **Sciēt⁹**
 te legūt mea. Mutat⁹ est p̄mus ille oris hitus z le-
 tū lumē oculoz mesta: ut aiūt: at ut ego sentio lecta
 nube recōditū. come labētēs z cutis aspior: totoq;
 v̄tice nix albescēs adesse etatis byemem nuuciant.
C Sias aut illi qui nos a p̄ma luce ad uespam z a
 p̄ma etate in senū p̄spectat ac regit. Ego in hoc sta-
 tu nō solū ai vires auctas: sed corpētū robur ad stu-
 dia solita z honestos act⁹ nulla ex pte decreuisse se-
 tio. Nā ad alia iualidus fieri z gaudeo z nitor: z
 etatē ipsam ieiunio/labore/vigilijs adiuuo. Qui-
 bus oib⁹ quotiēs sic affect⁹ sum: ut nihil turpe uel
 cogitare libeat ul̄ iplere liceat. tūc ego Adilone for-
 tior z Alcide de meo corpe q̄si de antiquo hoste. q
 multa mihi z graua bella commouerit triūphare
 mihi uideo: inq; ai mei capitolū via sacra laurca-
 tos currus agē. tū rebelles affect⁹ ac perdomitas
 passiones in triūpho ferre isidiosissimamq; v̄tutis
 hostē reuictā nodis adamātinis durisq; cōpedib⁹
 uoluptatē. **C** Itaq; mirabil⁹ fortasse aliq; non hīs
 tñ qb⁹ tā familiaris est v̄tus: ut mirabilis eē desie-
 rit: nunq; hercle mihi gratior fuit uita q; dum cete-
 ris odiosa eē icipit. sic me deus qui gradatim pue-
 rit ad etatē hāc. de hac mortali z uana ad illā uerā
 z eternā vitā p̄chat. ut ego pluris facio diē vnus
 huius maturi t̄pis: qd̄ iuuenes fere oēs dictu miz **Iuuet⁹**
 z cupiūt z oderūt q; illius floridi t̄pis annum tot **uolubil⁹**
 fluctuātē assidue alterius monb⁹ z iuuenili uarie-
 tate uolubilē utq; illud Marci Latonis apd̄ Tul-
 liū uere qd̄: lz ipari v̄tute mihi applicē. sigs deus
 mihi largiat ut ex hac etate repueriscā: z in cui⁹ ua-
 gina ualde recusem. nec vō uelim q̄si decurso spa-
 tio ad carcereō a calce renocari. Neq; enim vnq;
 mihi p̄babif intellectus ille Virgiliani vsus apud **Pomius**
 Romū Marcellū libro de p̄prietate s̄monū. p̄u **marci.**
 dētissime ingt n̄ Maro diē p̄tēs p̄maz p̄tē q̄si ei⁹
 etatē puberē meliorē dixit nono libro. Nunc adeo
 melior qm̄ ps acta diei. Prudētissime inq; noui: s;
 tu dictū nō prudēter islectis. Nō de uita enim: sed
 de die Maro loquitur cui⁹ p̄ma ps stomachi t̄mul-
 tib⁹ ac serotinis cōsularū rerū uinculis explicita:
 z imunis atq; ob id magnis cogitatib⁹ aptior dici
 solet: q; q; sobrijs ais atq; corpib⁹ ois ps diei ad oē
 bonū opus apta est. **C** Est q; ad etatē vniuersaz tra-
 here niteris. q̄si p̄ma queq; ps sit melior. z si idez
 alibi Virgilius multiq; alij cōsentiat: z qd̄ ad cor-
 pus attinet negari penit⁹ nō possit. Qd̄ ad aīz tñ
 hoc est nobilissimā n̄ri p̄tē falso dici. Nemo animi

Qui p-
git q̄ nō
d3 pue-
nit q̄ nō
vult

Nō de
mōria
senum

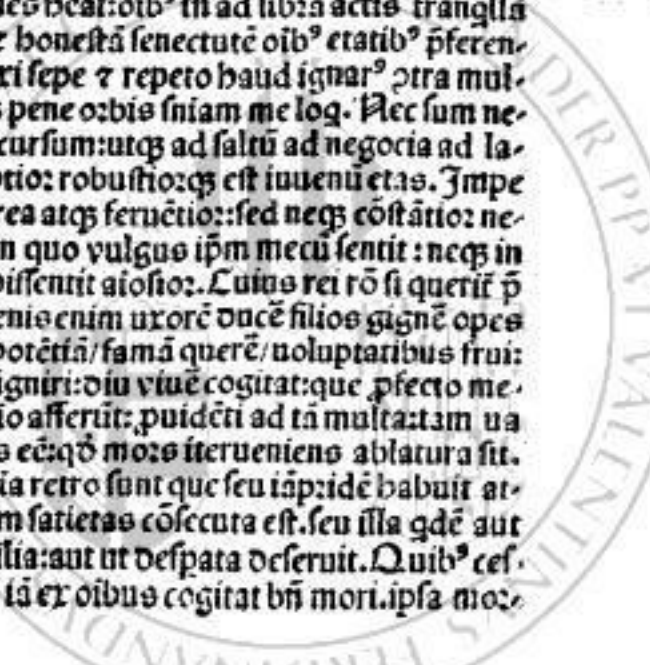
Nō qd̄
dā ex^m

Diony-
Diocles

cōpos est qui dubitet: nisi forte deliris senib⁹ hinc
uentiā damus. q̄ nō suo id vitio patiant^r: sed etatis
Solēt enī ut sese excusant: etatē imeritā accusare:
z mortū culpā annis ascribē: cū reuera nō sit senus
delirare sed sape. Ut vō aliq̄ delirēt imo ut multi p̄
uia etas facit. error: vie termini parit errorē. Qui p̄
git qua nō debet puenit quo nō vult. Sic erroneas
iuuētā delira sequit^r senect⁹. Lōtigue iuicē z cōne-
re sunt etates. z ut p̄ma queq̄ sequētis iudiciū p̄-
fert: sic queq̄ ultima testimoniū p̄hibet p̄cedentis.
oīa fert etas inq̄ Maroneus pastor. Et qd̄ fateri
opo: tet est haud dubie uel aduersa: uel onerosa me-
morie senectus: multitudine rerū ac pōdere pauco-
rū facilis custodia est. z iopie argumētū sua oīa in
p̄mptu hēre. Ceterū p̄mit senect⁹ memoriā non
opp̄mit nec extinguit: z q̄uis p̄mptior adolescen-
tis: angustior t̄n senis est memoria pluriū recordat^r
sed cūctātius. plura enī vidit: plura audiuit: plura
legit: plura didicit: plura uelut clauibus abdedit. z
multoz d̄nm: multa negligē est necesse. multe illi
sunt arcule diu itacte: z locupletis in morē nō cun-
cta que possidet ad manū hēt querēda sunt: z eruē-
da ut que sint reposita nō amissa. Quibusdā mor-
bus ingeniū memoriāq̄ abstulit. etas nulli. Nun-
q̄ sapiēs iuuenis ob senitiū delirauit. Sepe aut̄ infi-
piēs adolescēs in senectute respuit. Quos igitur
stultos senes videas ac deliros: stolidi iuuenes fue-
rūt. Nulla est etatis culpa que accepit reddē. Aliū
eūq̄ meliorē aliq̄m facē laus est. Multa qd̄ locus
hic recipit. at nō tēpus. Expecto alibi. Vtq̄ t̄n se-
stinatio tota uenit: it. pauca de multis iſerre: q̄bus
qd̄ iter meā vulgiq̄ saiam iter sit aspicias. quicq̄
hec audies aut videbis. C Fuit mihi nūc q̄ etiam
sup̄est. vnus ex hijs quos amicos vulgo dicimus
Qui si tot eēt quot ferunt melius viueret. hō iu-
cūdistimi p̄ictus. Is cū semel ad me de more ue-
niēs cōsedisset: circūspiciēs domū nō amplā sed in-
genuā: sup̄lectilēq̄ nō aureā: sed honestā. thala-
mū vō nō tapetib⁹ sericis sed mūdīs z candidis i-
stratū paleis. Erat enī byemō: z clarū in angulo:
nō icēdiū sed focū. cū deinde bibliothecā itrogres-
sus z sepe tacitus libellos nūare icipiēs diu nihil
ageret: magni illos extimās in quo certe non erra-
bat: mō aliud q̄ pecuniariū p̄ciū cogitasset. Arcu-
lā deniq̄ speciosissimā: pegrini opis z amici mu-
nus alterius intuēs: atq̄ auri plenā putās cuz uel
natui z papyri z carminū plena eēt. Ad hec isignes
amicitias z fauorē marioz hoīuz reuoluēs aio q̄-
bus me munitū atq̄ ornātū nouerat. z hec singu-
la z fortasse alia in vnū p̄hēs meq̄ fortunāsq̄ me-
as nō aliter q̄ Dionysii dimocles admirat^r suspi-
rās ad postremū ait. Illeu qd̄ tibi oīum deest p̄ter
vnū solū qd̄ si adeēt oīum fortunatissimus p̄fecto
mortaliū fores. Id vō est aiō p̄lagirē qd̄ itēderet:
ut id vnū t̄n mihi notū faceret orauī. illo ad litterā
Dauidico usus v̄bo. s. ut sciā qd̄ desit mihi. quid ue-
hoc eēt qd̄ felicitatē meā angustaret: cui si forsitan
nosci cepisset aliqd̄ remedij queri posset. Ad hec il-
le altiori suspirio hoc inq̄ tale est cui nec tuo nec cu-
iusq̄ ingenio succurri pōt. Sola ex oib⁹ iuuetā de-
est tibi: huic subridēs. Noli inq̄ amice si me amas
flere q̄ iuuenis nō sum: fle potius q̄ iuuenis fui.
Nuc ex ordine dū solari hoīem icipio z docē eta-
tē quā ille miraret̄ iutilē ac piculosā. Quā vō p̄tē-
meret̄ utilē ac securā. z si qd̄ in vita boni est: optimā

vite p̄tē eēt. Nō me diutius loquētē passus sed pin-
de auerſat^r q̄si nouā sibi heresim ingererē collo-
se subtraxit. Et erat tūc p̄ualida virēſq̄ etas: sed iā
nō amplius lasciuia nō florida. illi aut̄ viro bono: s̄
idocto miserū videbat̄ adolescētis p̄terisse. C Et
hec qd̄ historia nūc in aīum redit: ut ex vnus opi-
nione vulgus oē detegerē. Unus enī cūctos error
hēt: vnū oēs sentiūt. Qui si vitā oēm miserā dice-
rēt forsitā nō errarēt: nūc errore miserabili que mi-
ferrima miserie huius ps est: vnā illā felicissimam
opinant^r. Sed linq̄mus vulgus cū leptijs suis: cu-
ius nō mō totidē sunt errores quot cogitationes:
quot v̄ba: quotq̄ act⁹: sed tota vita error ac uanitas
est. Ipsi etiā docti sepe hoīes in hoc errāt z vulgi
uestigijs elusi rectū iter deserūt: sic ut z matureſcē
doleāt z senectutē quā tot uotis pij illis parentes
exoptarūt magnis passib⁹ aduētātē horreāt z ado-
lescētis ac iuuetā nō minori ipetu p̄fugas amplexi
bereāt. z iuiti auellant inq̄ id semp̄ qd̄ a tergo est
irrito desiderio atq̄ inani dulcedine retrabantur.
C Acc me negē in hac acie fortassis aliquoties fu-
isse irreditura cupiētū. Sed postq̄ p̄pius accessi
ita mihi accidit ut hijs quos cōginquo visus fal-
lit. vidi enim fo:midabilia que optabas: optabilia
que timebā. Scit deus: scitq̄ aiūs meus reruz me-
mor: z cōsciūs meaz quotic̄ frustra suspirasse pu-
duerit que redire nō poterāt: z si possent oī n̄ru re-
deūtib⁹ obstitēdū erat. Sed iō reputās iuuentū ut
cūq̄ suspirijs ueniā do: nisi quos vulgi furoribus
q̄ senū forte domesticoz ac prudētū potius acge-
uisse p̄silijs uenia reddidit indignos. Senes vō q̄s
alieni p̄siliū nō egētes fecisse oīz res ipsa debuerat
adhuc adolescētis suspirātes q̄liū hodie plena sūt
oīa: p̄sus z indignos uenia z odio dignos puto.
C Ad sumā sane de oī etate nō iuuentū sed senū de-
bet eēt iudiciū eorūq̄ nō oīum sed modestoz quicq̄
ais quoq̄ senuerint. ceteri enī iuuenib⁹ imo z pue-
ris annūandi sūt. Veri igit̄ senes recti iudices sūt
etatiū: male enī qui iuuenes sunt de reb⁹ iudicāt in-
expti. oīs aut̄ senex iuuenis fuit. Lōtra. nullus iu-
uenis senex fuit: aut futurus ne sit nouit. De iam
vnū ex idoneis iudicib⁹ ipsa etas z ni fallo: cōni-
mitas facit. Quid sum scio. Quid erā memini: dū
etatis flore felicissim⁹ videbar usq̄ ad tediū nota-
tus digitis atq̄ oculis multoz: qd̄ z nūc mar ime-
patio: sed alio multūq̄ dissili quodā mō: tpibusq̄
collatis: z si etas quelibet suas amaritudines suas
q̄ dulcedines hēat: oib⁹ t̄n ad lib:ā actis tranq̄llā
z placidā z honestā senectutē oib⁹ etatib⁹ p̄feren-
dā cēſeo. dixi sepe z repeto haud ignar⁹ p̄tra mul-
toz totiusq̄ pene orbis sniam me loq̄. Nec sum ne-
ſcius ut ad cursum: utq̄ ad saltū ad negocia ad la-
bores p̄mptior: robustiorq̄ est iuuentū etas. Impe-
tuosior p̄terea atq̄ seruētior: sed neq̄ cōstātior: neq̄
p̄sultior: in quo vulgus ip̄m meū sentit: neq̄ in
quo valde dissentit aīosior. Cuius rei rō si queris p̄-
sto est. Iuuenis enim uxore dūcē filios gignē opes
amicitias/potētā/famā querē: uoluptatibus frui:
honorib⁹ isigniri: diu viuē cogitat: que p̄fecto me-
tū mortis aio afferūt: puidētī ad tā multatam ua-
ria tpe opus eēt: qd̄ mors iterueniens ablatura sit.
Seni hec oīa retro sunt que seu iāp̄ridē habuit at-
q̄ ut sit usum satietas cōsecuta est. seu illa qd̄ aut
p̄tēpsit ut uilia: aut ut despata deseruit. Quib⁹ cef-
ſantib⁹ vnū tā ex oibus cogitat b̄n̄ mori. ipsa mor-

Iuuenes
expti

tis vicinitate securior. Magna pars enim rerum formi-
dolosior est longinquo est. Neque vero placere mihi un-
quam potuit: quibus adolescenti et multo nunc minus seni
quod apud Licerone iure optimo Lato improbat cicili-
anum illud. In senecta hoc miserimum sentire ea eta-
te se odiosum esse alteri. Neque illud dicit Senesij ter-
tio troiane historie scriptum libro. Non dubium inquit
cuique: quoniam contemptui sit adolescentie senecta etas: imo
quod hoc mihi est dubium. certumque primum laudabilem se-
nectutem et amorem esse et reuerentiam atque honorem. itaque
viliem et ignominiosam cuiuspiam verba senis hec iudico. Scit
se esse bonis neque contemptui neque odio: neque pudorem vi-
ta illi neque mortis pavorem incutit. At qui vitam omnem pro
bris ac libidinibus impederunt: qui felicitatis sue apicem
in corpore posuerunt. dum ad senium hoc est ad etatem cor-
poris et forme et virtutum consumptam viuendo puen-
runt. quod mirum est si fragiles ac deformes exterius in-
tus uacui et inanes et sarrum inopes et vntum et iam
nulli usui: sicut equi et muli quibus non est intellectus
et corporeum robur esse desijt: et quibus illos bestialis
vita simillimos fecit tanquam ab auratis phaleris ue-
ctadonibus usu regum ad quadrigas rusticas translatis ir-
ridens abijciunturque. iocus ac ludibrium iuuentutis.
Non autem apud hebreos David regem: apud graecos
Aestora: apud nos Fabium vel Latonem fuisse contem-
ptum auditum est. Et senuerat: sed pro illa qua maxime
ualuerat: senium non timebat. Et quoniam ad supremum glorie
culmen euadere paucorum est: ne quis hinc diffusus hu-
mi hereat: quotquot die scilicet gradus honorati se-
nes sese offerunt: qui seipsum: qui familiam: qui patriam
ac proualidam iuuentutem consilio suo regant quibus corpe i-
beciles et attriti euo. modo non aio languidi et enerues
Hec denique de hac re sententia mea est: que semper fuit:
sed nunc certior iudex sum probatione rei bita: non te-
ribus tantum: sed experientia. Itaque cum de hoc sepe alibi nuf-
quam tamen pluribus: multa de ignotis loquor uerum etsi satis
intelligam hec et illa videri posse supuacua: cum de his
a Marco tullio curiose admodum uolumine integro
disputatum sit. sed mihi et amicis de me loquor quibus non
necessarium dulce est. Nec me latet: quod nunc obici
dissentientium possit arguere. Non dum scilicet puenisse
me ad uera senectutis incommoda. Esse etatem iam nec
floridam nec uirilem adhuc solidam tamen ac ualentem: mutan-
dum stilum cum ad illa puenero: loquor me fortiter nondum an-
nis ualidum. dum prima et recta senectus ut Sarricus
ait. necdum tertiam curuus aspicio. necdum auxiliari ba-
culo sed pedibus meis feror. Noui omnia: neque ignoro
etatem qualibet tripartitam esse. prima pars uiridis. unde apud
Uirgilium uiridis senectus. Secunda uero dicitur adulta. ter-
tia autem preceps. unde et sua precipitem senectutem uocat Li-
cero ea prorsus etate qua nunc ego sum: cum mea non-
dum preceps: sed adhuc dei munere uiridis sit senectus
Iam senectus tamen iam non amplius iuuentus. quibus etatum
terminos metator figat. Cum illuc ergo pueniam: si
pueniam tamen letiora forsitan quam dicunt iueniam. Sic ex si-
milibus auguro: sic a doctis senibus audiui. Sin quod
aliter ac sperauerim iuenero. quod putas acturus sum?
An fortassis Seneca consilio consilia ex edificio putri-
do ac ruentem. Absit ab aia mea furor ille. Ego uero resi-
stam: et obstabo dum potero: neque me false libertatem ap-
petitum preceps aget in ueram seruitutem: uidentem enim mor-
te uoluntaria quasi calle copeditario morbi uiuifera ista
gnem aliquam fortune iniuriam vitare: nec attedunt quam-
to iniuriosior: quibus sibi hoc consilio quibus cuique sua fors
sit. Illa enim ultra temporalis nihil: hic eterna sibi mortem

inferunt. Letet hec spes euadendi que ceu pruptum iter
tanti ingenij uirtutem in suam tam infamem traxit ut diceret
Inueniri etiam perfectos sapiam qui uim inferendam vi-
te sue negent: et neque iudicet ipsum iteremptorem sui
fieri et bonum exitum esse quem non decreuit. Mirus ual-
de ex ore presertim docti hominis: mortis et uite hominis
magis. Quasi rem nouam iueniri ait: qui hec dicerent:
cum uerus sapientie professor nullus iueniat qui non idem di-
cat ac sentiat. Ipse tamen etiam qui hec dicit non uideat se
uia libertatis claudere. ita enim libertatis amor sui
ipsius hostem fecerat. Quamto melius amict Sen-
ecee Licerone et Maro: multique alij: sed hos ille fa-
miliarissimos habuit. Quo magis miror tales cum
viros uel obliuisci potuisse uel spernere. apud primus
quod africano minori propter ad mortis consilia uolue-
rit: sic mict Paulus pi. Non est ita inquit: nisi cum
deno is cuius hoc templum est: oem quod conspicias istis te
corpore custodij liberauerit huc tibi aditum patere non
potest. In celum scilicet: ubi colloquium fugebat. Mitto
alia notissimum enim locus est. Secus uero cum de his
ageret qui sibi letum fontes pepere manu lucem po-
si. peccare aias: mox addidit. Quod uellet ethere in al-
to: nunc et paupem et duos proferre labores. Sic est
quod dum precipitio fugit: labores in maiores ruunt:
ita ut quos paulo ante iacturam aie declinabant: cogan-
tur optare. Frustra id tamen. Nam sic sequitur. fata ob-
stant et que notissima quoque sunt reliqua. Non oppo-
no nunc alios Seneca et presertim nros quibus tam ipse
tamque isana sententia illa est: ut eam nec auribus dignentur ex-
cipere. Sat est illi suos obiecit: non quoslibet: sed elo-
qui princeps latini. Possit utique consilium migrandi
ex edificio molesto non dico prudens esse sed fortasse
magni animi: siquidem sibi ipsi edificium elegisset. Nunc ab il-
lo celesti rege deputatum peregrinanti aie sine offensa
contemptus domini lingue negat. Non modo igitur ex edificio quilibet
bet in ameno sed nec ex uinculis alprimis migrabo.
nisi qui me iuravit absoluat. semperque mihi magis pla-
cuit hac in re mollis et fortunati regis quam seueri prohi-
iudicium. Sigdem Darius rex persarum bello victus despatio
rebus dum suos hortaret ut sibi quibusque sulcret: cur non
ipse uel morte ludibrium uite imminere vitaret rationem red-
didit his uerbis. Ego inquit hic legem fati mei expecto
forsitan mireris quod uitam non finiam alieno scelere: quibus meo
mori malo. Ego quoque quibusque me statim seu corpore:
seu reliquum rerum manet sorte mea premeditatam opiar.
videro quod de me hic quod uel alibi sanxerit rex meus:
et sic illo prestate nitam animi formare: ut quicquid erit le-
te si dabit aut saltim fortiter patienterque suscipiat. In-
terim senectutis iniuriam adhuc nullam sentio. nullas-
que molestias: inuidiam autem multa. Nec assentior quod
terentiano chremeti senectutem ipsam moribus esse: nisi
unum forsitan adiecerit: quo sit plenior sententia ut dicat
senectus morbus corpore sanitasque aie. Ad hanc etatem
alacris eotaz eius primos fines introeo: quousque ut
dixi precipites sibi uocat Licerone ad Augustum scribens
hos mihi planissimos facillimosque conperio. Milia
ibi tamen querelorum uideo admirans uinere cupientium ge-
merumque quod uixerint. unus ego si potero sine nego-
cibus sine iurgijs senescam. Quid futuri temporis uerbo uitor:
Iam senescam: iam senium. neque iterloquendum quod sepe acci-
dit principij sum oblitus. Senium inquit. Neque gratias
habeo seu me iter hoc experire uoluerit quibus post senec-
tutem nihil sit nisi senium et mors. Illud pro ultima se-
nectutis. Nec autem uite finis seu supremo labori meo
parum maluerit. Et si ubique viator definit illic uie

David
Aestor
Fabius
Lato

Licero
Maro

Darius
rex persarum

Etatem
tripartitam
est.

Seneca

Terentio

Licero

terminus laborq; ultimus sit. Neq; eni refert quā
tū ire potuerit: si plus nō iuit. Certe ego rei huius
arbitriū curāq; oēm illi cōmisi: apud quem ut scri-
ptū est: gressus hoīs dirigent. apud quē p̄fixus est
terminus eius: et nūis mēsiū et dierū et mille anni
tanq; dies externa que p̄terijt. Ipse uocabit me et
egorespondebo sibi: bona utinā et salubri fiducia.
C Proceđo iterea indies letior: et coeuis meis ad
huc reluctantib; et seq̄rib; n̄ris dico. uenite securi.
nolite trepidare. Nolite senes miseros audire qui
se malarū cupidinū nodis explicitos nō aliter s̄cēt
q̄ flere ip̄licitos decebat. Nolite illis p̄pter sene-
ctutē credē: que sup̄ficie uenerabiles uel iuitos fa-
cit. Senect; quo per medias uite p̄cellas pergitis
nō est q̄lem ferūt. Molestissima illis oīs etas fuit.
Stultitie vitiū nō etatis. Docti modestiq; hoīs se-
nectus pacatis aī fluctib; icōcussa: et relictis retro
litū ac laborū scopulis ac q̄busdā getis atq; ocij ue-
lut ap̄cis collib; rerū turbini obiectis circūsepta et
tranquilla est. C Ite mō festinate ut facitis: ubi time-
batis naufragiū port; est. O uenerāda aī alios se-
nect;: o diu optata. o ne q̄q; formidata mortalib;
et si nosci cepis felix etas. Indignus est ad te pue-
nire qui te metuit: indignus puenisse qui te accusat.
Ego te semp optari nunq; timui. Ego tibi appro-
pinquātū quoad licuit obuiam p̄cessi. Ego te uotis
experitā et p̄occupatā aīo aliq̄i et p̄sūt teneo: et am-
plector o bona maloz uictrix affectuū: expultrixq;
optima libidinū pessimarū. tibi vni post deum tri-
buo. q; p̄duris cōpedib; et tristi carcē relaxatis li-
ber tadē meiq; iuris eē icipio. Sera qdē fatear at
quo serior: eo gratior libertas. Nec p̄dita mestā mi-
hi iuētutē fecit. hec reddita senectutē letam facit.
Rariū spectaculū sed uerū. Quā oēs passiz: sed aī
alios Virgilius toticōs tristē uocat: eā mibi obtigis-
se leuissimā. utinā Socrates et Lelius mei uiuerēt
si tū id etiā illis placitū eēt multiq; alij qui mecum
ab adolescētia vixerūt. sed et multi adhuc supant.
Si mētiō. multi p̄nt teste redargui adolescētiam
mibi iuētūq; curis grauē ac subtristē fuisse notū
est: q̄ppe pugnātib; iter se aīe p̄tib; et dissensione p̄-
petua ac civilib; uelut bellis uite statū pacēq; tur-
bātib;. Magnarū opū ualde auidus nunq; fui s;̄
mediocritatē quā amare iā didici nōdū ferre didi-
cerā: et iuuenilib; alijs urebar ardoribus atq; ipse
mibi p̄odus et labor et supplicitiū fact; erā: ut nil pe-
nit; uoto meo magis aduersum sit q̄ redire et si li-
ceat ad illas si tēpestates vñ euasisse salua puppe
me gaudeo: et diuinū munus agnosco. C Nam qd
amicis senib; optari solita est iuētus cū ea p̄scri-
ptione ut idē aīus eadēq; grauitas maneat: tranq̄-
litas mox: ac modestia et sapia rerūq; expiētia et
scia l̄rarū ornamēta demū oia que faciūt uenerabi-
lē senectutē dupl̄t uantū est. p̄ter etatis eni iter irre-
meabile: quo tū multos a morte ad uitā: nulluz p̄-
sus a senio ad iuētū rediisse legim;: ip̄possibilitas
est alia. neq; enim possibile magis est senilē animū
iuueni eē: q; iuuenile corpus seni. cur amicis q̄ ma-
gis optāt iuētutē doctā sobriāq;: q; solidā ac flo-
ridā senectutē: nisi q; ad annos libidinū amicos
q̄n aliter nō p̄t cogitādo saltē anxia mēs recurrūt
et turbulētissimos mor; illos: quoz uelut hostium
e manib; cū cupidissime fugerim: si ad eos reuertī
cupiam nō amens mō: sed isanus sim. Quosq; in
me rō: q̄n sola nō poterat: postq; tpe adiuta cope-

scuit: tū demū bñ mibi eē p̄mū cepit. Atq; ita itus
et extra sensim imutari uisus sum: q̄si coruus in ci-
gnū trāssormaret et cādorē aī come candoz adue-
beret. C Nec tā multa p̄cupide nobiscum dixerim
amici de etate male cognita: sed iā mea: de me autē
nihil qui in ea cui; meriti sim q̄lis ue: et q; diu sim
futurus. q̄n et q̄liter digressurus nescio. Nihil inq;
nisi hoc unū q; senectutis ad laudē cūctis q̄bus no-
sco: audiētib; p̄fiteor: itrepidus atq; affirmo. Nec
me tristior iuuenis: nec letior senex. uos leti securi-
q; senescite et gaude: et ualete mei memores. Li-
cini. iij. kal. decembris.

C Ad Thomā de garbo florētīnū p̄hiscū de opinio-
ne et fortuna de q̄bus ille quesierat. Epistola. III.

Eregrinā ac incūdā ualde: nec minus spatī
p osam ac p̄fundā colloquēdi māz attulisses
si uel hinc mibi satis igenij eēt atq; ocij. uel
tu inde sic quesiuisses: ut r̄nsuro aliqd uacul reliq̄-
ses. Sed cum ferme oia quecūq; de hoc ipso qd ex
me queris dici p̄nt artificiose admodū copioseq;
dixeris: qd nisi de r̄nsore me feceris miratorē. Re-
nouasti plane mecū illud saluatoris n̄ri: qui magi-
stros legis iterrogās eos ip̄sos nisi obstruce aures
p̄o eēt: dū querit edocet. Et certe uiroz excellētū
de re q̄libet ingitio diligēs atq; arguta dubitatio
disciplinā tacitā ac latētē p̄fert. Neq; eni nisi ma-
gnis ex causis mouent; quas dū dubij explicāt se-
pe illos q̄bus nil dubij illic erat excitāt instruitq;. I-
d si vnq; alias nec p̄serti te querēte accidit. C De
opinionē sigdē ac fortuna pulchrā atq; ambiguam
q̄onē noiātim mibi. uere autē oib; in cōe utilem mo-
ues. Que nā scilicet harū sit potētio: cū utrāq; po-
tētissimā fateare. Pōnis p̄mū opinionis m̄ros ac
multiplices effect;: atq; adeo uolētos: ut huc illuc
ibecillē aīam alternis motib; sic ipellāt: ut sepe illi
uitas uicta succūbat. Qd utinā nō tā crebruz vul-
gatiq; eēt. neq; qd iā in p̄uerbiū abiit. oia sic opi-
nionib; tenerent. Nā qd est aliud ut de me ipso etiā
am aliqd loqr;: q; alter amplissimas iter opes iops
alter in sūma paup̄tate diuissimus uiuit. Quid hic
inq; cāe est nisi opinio utriusq;: que illi diuitias su-
as angustat: et pluriū egestatē ingerit: hinc diuites
repsitat iopiā: sollicitēq; p̄ceptū auaritie psuadet
p̄tēto bonis suis aīo: et q̄qd accesserit p̄odus non
diuitias opināt;? C Quid q; optime ualētes flere
egros ac freneticos ridē ac gestire letitia uidem;?
Quid uera nō ualeat: si falsa tū ualeat opio? Quid
illud q; qui sepe p̄p̄ie fragillē et angustū postē: hu-
mo primū: rect; icesserat: solide et anguste turris
in uertice tremēs stetit. Itē pes qui fuerat currūq;
et laterū uigo: idē. uis oculoꝝ eadē. locus ipse cui
institit stabilior firmiorq;: opinio sola debilioz di-
cam an ualidior: que sic aī solitū robur excutiat ut
qui in tremulo stabat: tremat in stabili. Legisti ut
cassius eoz vnus qui Julio cesari nō dico ipias ac
scelestes: ne q̄onē adhuc dubiā p̄tereūdo diffinias.
sed audaces certe manus itulerāt in cāpio thesalli-
cis res illuc romanas civilib; furijs rursus urgen-
tib;: sic opinione uehemētissima circūuēt; atq; ob-
rutus cesarē ip̄m obuiū habuit armatus et adacto
equo stimulis in se ruētē: ut quē uiuū et impantē se-
rire nō timuerat sepulto atq; exanimi tergū daret
exclamās plenu illud formidinis atq; erroris. De
Pauli qdē raptu dubitari p̄t: q̄n idē ipse an i cor-
pore an extra corpus fuerit se nescire ait. Sed p̄se

cto Frãscisci stigmata hinc pncipiũ habuere Lhristi mortẽ tã iugi z ualida meditatione cõpleri: ut cũ eã in se iãdudũ aio trãstulisset: z cruci affixus ipse sibi suo cũ dño videret: tãdẽ ab aio in corpus uerã rei effigies pia trãsferret opinio. Cũditto illam opinionũ pestiferã vim: que totũ orbẽ uatrat atq; i ficit. q; cũ paucissimis z ppe iã nulli scia aut vtus in pãcio sit cuctis fere mortalib; opes impia uoluptates sũma quedã z pãcipua bona sunt. Que res vna maxime in has miserias q; videm; mortalia corda pãcipuat. qd b; enim nisi opinionũ infinita peruersitas: q; maloz fontẽ oĩum qdã ponit: nec puto fallant. Sed qd lãginq; qd ue occulta uestigem cũ domi inq; oculis clarissimũ sit exẽplũ. Scis tu quẽ medicine ars oĩum non dico maximum ne de ignotis iudicẽ. sed haud dubie famosissimum nũc bẽt: q; flebilr molliterq; magna ps egroz leues q; ferat angores. Audis q̃tidie miserabiles illas uoces. heu mihi afflicto quod ob crimen hec patior. Quid feci: Quis vnq; passus est talia? Lãge sunt egdem nec ignote herculis atq; Promothei apud Lullium querere. Cũ Sed tu multas audis q; nec hij queruli nec de hij; agentes tragici cogitarunt. Lũ iterea sũmus ecce hoĩum nrĩ orbis ingẽs ligurũ regnator. Saleas vicecomes hic iunior: cui; ad curã te fama tui noĩs e lãginquo acciuit pleno iam decẽnio podagrã nã in pedib; tm;: vn; morbi illius nomẽ orĩs: sed in manib; cubitisq; atq; humeris: z toto corpe patiat acerrimã ita ut iã ptes inferiores obroz puerint ueriusq; pãctis immobiles nã gradiẽdi solũ usu sed effectũ careãt pãstĩdĩ. tã iuncto tm; hec aio pfert tãq; ifracto ut cũ nos qui circa illũ uersa mur extremos z itolerabiles tã dilecti capitis dolores sine lachrymis nã cernamus: solus ipse cruciatib; affectũ atq; pãfectũ: q; si alienũ ignotiq; hoĩs suũ corp; aspiciat: z astãtes in stuporẽ cogat illius patiẽtiẽ magnitudo mõstriq; istar sit igẽtis: hoĩem delicatissimũ corpis sũmis in delitijs enutritum. z qd idignationẽ ac dolores minus forti aio aurisse potuerat: etate nũc etiã florida ac uirẽti: isup z dũ mẽbroz obsego usus est pegrinationib; multis ac magnis necnã bellis z armoruz usu z ludis eque strĩb; glĩosum nã ficcis mõ oculis sed serena frõte in se illa ppeti que sani in alio mesti uideãt gementesq;. Interroga illos qui dieb; ac noctibus ei assistũt. dicẽt nunq; uel dolẽtis iteriectionẽ uel idignãtis accẽtũ ex ore eius auditũ: sed hoc semp. Multa mihi magnifica deus fecit. Si hoc vnũ incõmodũ bonis tãtis immiscuit: nihil est qd de dño meo querar. sed sunt plurima de qb; grãas agã. Sit nomẽ dñi bñdictũ. Qua qdẽ eqnimitate tã isolita z patiẽtia tã isigni mihi fateoz dignissim; uideretur: cui ualitudo pãspioz data eẽt: nisi q; ifallibilis pãsentia oia ex amussim libãas: sepe difficultates corpis aie tribuit ad salutẽ. Neq; vã patiẽtiã solã in tãtis aspĩtatib; exhibet: sed magnanimitatẽ quoq; constãtiã: puidẽtiã: largitatẽ: sollicitudinẽ mite leris i rebus impertitũ in aduersis aĩum. z quo nihil est mirabilius in hoc corpis sui statu iterq; rerũ mot; z fortune minas vniformitatẽ ac ppetuã alacritatẽ. z que id genus necessaria nonit eẽ regnãtib;. Quib; ex reb; illud Septimij seueri romani pncipis in hoc nrõ luce clarius eminet caput impare nã pedes. Cũ Delectauit me de illo hactenus tecũ loq; cuius nrĩm uterq; vtutẽ diligit: morbus odit: cui tu

oẽm siqua humano igenio fieri pãt. Ego quã solas possum uotis ac pãtib; opẽ fero. de quo idcirco plixius agẽ ipse mihi pãmit q; z ipm ad nos z rez ad pãpositũ pãnnẽ sum arbitrat;. vn; eni hec tãta diuersitas. Illũ leuã mulieb; iter: hũc grania ferre uiriliter nisi ex ea ipsa opinione de qua loqmur qua scilicet illi pãsuasum sit: dolorẽ oẽm magnã eẽ miserã huic cõtra. nil nisi in aio miserũ eẽ: in quẽ si se erexerit nullũ miserie: nullũ passionib; aditus patere. Nec puidẽ: que in corp; icidũt q; uis amari uiscula expimẽta eẽ ai: mãm q; vtutis difficilib; gaudẽtis: z mollia quelibet execrãtis. deniq; hinc extremũ illud q; alter tristis ut magna ps mortaliũ. alter letus morĩs: q; uidelicet cũ mo; vna sit opinio est diuersa. Cũ Venio nũc ad ep̃le tue pãte alterã: que de fortuna est: cuius tu potetiã vbis exaggeras: nec tu solus sed fere oĩum igenia in hoc vnũ pari uiru uaria lã assertionẽ cõueniunt. Itaq; Crispus in omni re dñari fortunã ait. uellẽ vtutẽ excerpisset. Licero humanarũ dñam rerũ dixit. Qua in re Uirgilius ab illo quẽ in multis segtur Homero eousq; dis sentit: ut cũ apud illũ nusq; sit fortune nomẽ ut pãhibet: q; nihil illã eẽ cẽferet. apud hũc nrĩm nã noiata potẽsq; dũtarat. sed quodã loco oĩpotẽs etiam sit fortuna. Nec me fugit quosdã nrõz z olim q; ab Augustino iustissime repãhẽsum est. z nup in celo il lã posuisse ceu numẽ aliq; qd mirari satis nequeo nisi vulgi forsità sequant errorẽ. de quo Satyrĩ loquẽs. te inqt nos facimus fortuna deã: celoq; lo camus. Turpe est aut sapiẽtiũ disciplinã: ut seqces multos bẽat: seq uestigia delirãtiũ. a qb; toto calle diuertẽ ea demũ sũma pãbia est. passim certe mltoz qui fortunã pãpitiã nã vtuti tm;: sed diuino etiaz auxilio asponant: z fortune amici malint esse q; dei. D;obrerẽ nã pãt nisi magnũ aliq; uideri. de quo ita docti sentiãt z idocti in multis dissonũ humanum gen; ita pãsonet. Cũ Quid hic dicã aut qd extimem Nã mihi qui de bona fortuna iscribit Aristotelis libellus ignot; est. Nec Ciceronis illud oblit; sum magnã vim eẽ in fortuna in utrãq; pãte uel sectãdas ad res uel aduersas. Quis ignorat: Nã z cum pãspero flatu ei; utimur ad exit; pãuehimur optatos: z cũ refluat affligimur. Sed cũ hoc sit illud Lactãtij memini vba ista discutiẽtis. pãmũ enĩ inqt g negat sciri posse q; q;. Si hoc dixit tanq; z ipse: z oẽs sciãt. deinde qui etiã que uera sunt dubia conetur efficẽ: hoc putauit eẽ clarũ q; illi eẽ debuit: uel maxime dubiũ. Nã sapiẽtiã aio falsum est. Quis inquit nescit: Ego vã nescio. doceat me si pãt que sit illa via: qui flat; iste: z qui reflat;. Turpe igit hominẽ igeniosum id dicẽ qd si neqes pãbare non possit. Postremo q; is qui dicit ad sensus etiã retinendos. q; stulti sit hoĩs reb; icognitis temẽ assentire. Is plane vulgi z impitoz opinionib; credit q; fortunam putet eẽ que tribuat hoĩb; bona uel mala. hec Lactãtij forsã an tps iserui q; directe pãxim; Liceronianis illis aduersa erãt. Cũ Rursum vã nã sum nescius Augustini q; in ope suo quodãz sepe fortuna noiasset: sese postmodũ repãhẽdisse: ne ab alio repãhẽdi possent. cõsulto id qdẽ ac puidenter ut reliq;. Leterũ vir ille scissimus z de sacris agẽs rebus: nã imerito pãphanũ fortune nomẽ exhorruit. Ego aut pãctõz z utrũq; secularib; olim studijs occupat; milies nomẽ hoc litterulis meis iseruisse uideor: nãpe quo z vulgi ora z doctoz libros hoĩs

Aug;

Satyr;

Aristo.
Licero

Lactã;

Aug;

plenos nonerā. qn etiā adeo me nois huius nō pe-
nituit: ut nouissime de utriusq; fortune remedijs li-
bellū scripserim: nō fortunā duplicē sed bifrōtē sta-
tuēs de quo libro qd alijs videat eoz sit iudicium
qui audierint aut legerint. Ego ex quo ad exiliū du-
ct^{us} est nec ex illo p̄funde aliqd degustauit nec expi-
ri fuit quātū meis ipse p̄silijs adiuuaret: eo tñ mi-
hi p̄batio fact^a est: quo illū qbusdā magnis igeni-
is gratū valde et optatū sensi. C De hac igit re taz-
trita cuius ut dixi nō mō sepissime mētionē feci: s; et-
etiā noiātim scripsi q̄uis vulgatū et publicatū lo-
quēdi morē secut^{us} id fecerim: q̄ mihi ad vulgares
sepius q̄ ad p̄hos sermo eēt. De hac inq; in archa-
no mei pectoris ubi multa et nota mihi cū populo-
lis est: qd vere sentiā sepe breuib^{us} attigi: q̄si emin^{us}
vibrās mee aciē q̄liscūq; smie: et nūc qm cogis ex-
p̄: effi^{us} attingēdū de quo fateor: ut de alijs multis
aliquāto libētius audirē. q̄ et utilius id reor et tu-
tius. sed interrogatōne tāti viri dissimulare non po-
tui. Scio igit ut audisti magnos viros scripsisse de
fortuna et me puū scio. nomenq; istud et secularib^{us}
scriptorib^{us} usitatū nec itactū sacris. C Leneo Au-
gustinū ipm dū de fato ageret: qd nescio an idēz q̄
fortuna an p̄sanguineū sit illius: iter multa dixisse
nisi forte fatū a fando dictū itelligam^{us} id est aliqñ.
nō enim abnuē possim^{us} eē scriptū in lris scis semel
locut^{us} est de^{us}. qd eni dictū est semel locut^{us} est. itelli-
gim^{us} immobil^{is} hoc est icōmutabil^{is} est locut^{us}. hac ita-
q; rōne possim^{us} a fando fatū appellare: nisi hoc no-
mē iā in alia re soleret itelligi: quo corda hoīuz no-
lumus iclinari. Et eodē libro p̄sus inq; diuina p̄-
uidētia regna cōstituunt humana. Que si p̄pterea
q̄s; fato tribuit: q̄ ipsam dei uolūtātē uel ptātem
fati noiē appellat sniam teneat: linguā corrigat. Et
si hercle sic accipiat: ego quoq; magnū qdā et in-
eluctabile fatū ut Maro ait seu fortunā nō inficioē
Si eni tā magna tāq; urgētia p̄ncipū mortalitū sūt
p̄cepta: q̄ maxima extimanda sunt diuini oris edi-
cta: etsi nō posse eqdē fata mutari: sed trahi posse
Homerica p̄mū: post Virgīliana sit fictio. uere tñ
nec mutari nullaten^{us} nec differri queūt. nec vis ul-
la: nec fuga: nec tergiversatio: nec dilatio locum ha-
bet. At ut vulgus nec exigua lratoz quoq; hoīum
ps accipit fortune nomē. clare fateor: nec idocti ue-
reoz ifamiā credē me nihil eē fortunā. C Queres
forsan in p̄mis facti mei rōne qui de eo scripserim:
qd ul^{ter} scire nihil eē uel crederē. Rñdebo me de for-
tuna qdē nihil: sed de remedijs cōtra illā que for-
tuna dicit scribētē collegisse que mulcē uel augere
humanū aīuz uisa sunt. Que qm vulgo fortuita di-
cerent nomē antiquū tenui ne lectorē vbi p̄trouer-
sia deterrerē et scriptis alienarē et scribētī. C Scio
ego p̄suasum publice: quoniēs forte quid accidit et
absq; appentib^{us} causis. Sine cā eni p̄sum nihil ac-
cidit: id eē fortuitū: eāq; fortunā dici. Exēpli cā: p̄
familias p̄gre p̄fecturus et nulli s̄sus thesaurus
bumi infodit: qd rediēs iueniret. iuisq; nec redijt.
Lōgū post ips rusticus terrā fodiēs: aut fundamē-
tū iaciēs architect^{us} id reppit. nō hoc ille mēte ege-
rat. nō hoc iste querebat. sed ille ut thesaurū absco-
deret. hic ut agz coleret: seu domū strueret. Fortu-
na inqunt fuit amboz. illi^{us} ut p̄deret. hui^{us} ut ineni-
ret. Ego hāc rē multis aptissimā nō discerno. Euz
qui thesaurū abdīdit patrēfamilias fuisse scio. euz
qui architectū uel agricolā qd reppit aurū uel ar-

gētū uel tale aliqd: quo reppit uomerē seu ligonez
quo illū ageret manus: brachia: boues: stiuā: et que
sunt gñis huiusce. Uadit aliqs uel bononiā ut stu-
deat: uel ut oret romā: nō expectatos in latrones la-
psus/ occidit. Reuertebat ab exilio Marcellus et
leto aīo p̄iam repetebat: sed ab hoste ipio p̄uēt^{us} oc-
cubuit. Talis erat inqunt boz oīum fortuna. Ego
vō adolescētē studiosum et deuotū p̄grinū et utri-
usq; iter. et p̄terea ciuē bonū imeritūq; exulē et exi-
lij locū mithilenas et athenas cedēs et latrones at-
q; hostes obuios et mucrones et icursus et ictus et
sanguinē: et oīno res ipsas atq; act^{us} agētēq; et eū-
tus rerū video. hec iter quero fortunā de qua fmo
est nihil iuenio p̄ter nudū nomē. Nā si ipse rerū ac-
cidētū iopinus ac subit^{us} euet^{us} fortuna dicit. Que
diffinitio nōnulloy est: satis ex hoc ipso rei uitas ni-
si falloy elicif. Hoīz eni et s̄litum euet^{us} q̄s est aliis
q̄s: vulnera et mortes et spolia: quoz auctores nec
fortuna nec fatum nec oīno alij q̄ hoīes ueri sunt.
hij atq; alijs iduct^{us} fortunā per se ipsam nihil esse
dicētib^{us} assentiri cogor. de quo ne aliena mihi tri-
buā a multis iter quos ab hīs quoz sup̄ memini
Augustino et Lactatio firmiano institutionū libro
et argute satis ut arbitroz et fidel^{is} disputatum est.
C Hñ igit et pie chūianissimi illi f̄res pro ueritate
cōprehēsi torquēdiq; ac mactādi cū fortune mētio-
nē iudex ipius fecisset: breui ac p̄cisa nec minus ue-
ra snia fortunā chūianos nescire p̄fessi sūt. Quos
magnoz hoīum fulcit auctas. Nā ut fileā duos il-
los quos pauloan nō silui: qui hoc ipz sepissime re-
plicat: et Ambrosio fata nulla. et Hieronymo nec
fatū nec fortunā eē uisum video. C Ad sūmā ergo
sermo mihi uulgaris ut itelligar de re ipsa hoc iu-
diciū meū est. si fortasse nō sat uulgare. nō sat p̄bi-
cū piū p̄uto idq; mihi sat est. Qd qdem sepe mihi
olim dictū sepe scriptū: nunq; tñ aptius. Scio eni
neq; p̄riā opinionē de cuius ptāte p̄mū dixim^{us} hu-
manis affixā p̄cordijs: et alto errore radicatā extir-
pari: nec loquēdi morē publicū mutari posse. atq;
ideo pacē querēs: mōnunq; loqr ut plurimi: sentiā
semp ut pauci. Sin fortassis utar sepe aduerbijs a
fortuna dictis: cū fortunā ipsam nihil eē dicas. Si
ergo uerior illa snia. Neq; eni tāti archani diffini-
torē me p̄fiteor: eoz. s. qui uolūt ut aliqd sit fortu-
na: uel p̄uidētia ipsa dei occultis hoī sed sibi notis-
simis cāis agēs atq; agitās res humanas: seu qd
qbusdā placuit: p̄uidētie ministra: et diuinarū uo-
lūtātū executrix quedā: nescioq; cū scriptū sit. ipse
dixit et facta sunt. Sed si ita eēt: nulli dubiū q̄uis
opinio itra hoīem ipm sit. fortuna aut exteri^{us} opi-
nioni illā tñ eē ualidiorē. Nepe et opinioni et aīe:
cui illa isit opinio et corpi et reb^{us} oib^{us} impantē dixi
ecce qd occurrat ex tpe iter occupationes multas:
et libros nullos et curas itineris tot^{us} aīo in id vsus
doctis oibus an alios tibi amice rei hui^{us} certiore
iudicio resuato. sigd cōpertū mihi p̄scripseris am-
plexurus. Vale. Licini qnto idus nouembrijs.

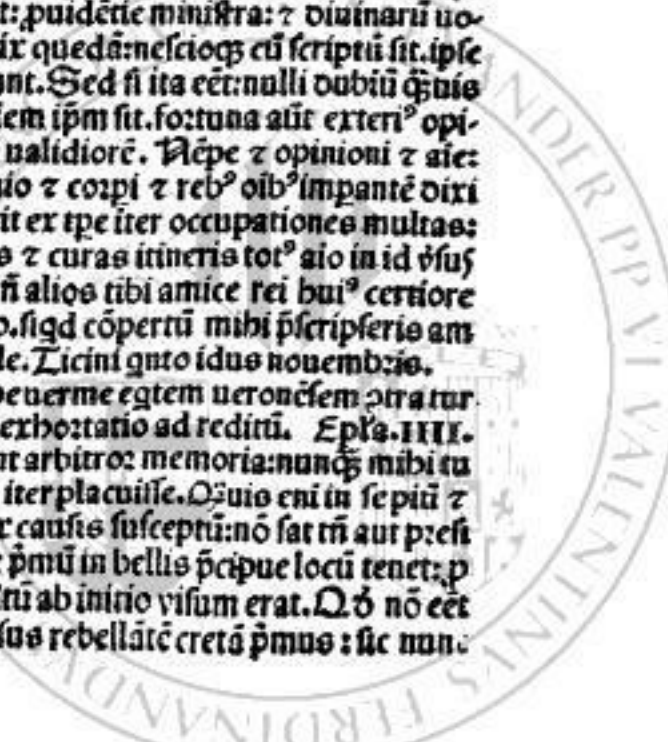
C Ad Luchinū de uerme egtem ueronēsem p̄tra tur-
chos p̄fectum exhortatio ad reditū. Ep̄la. III.
Enes: ut arbitroz memoria: nunq; mihi tu-
am hoc iter placuisse. Quis eni in se pitū et
iustis ex causis susceptū: nō sat tñ aut p̄fesi-
dij: aut ea que p̄mū in bellis p̄cipue locū tenet: p̄-
uidētia circūfultū ab inirio uisum erat. Qd nō eēt
si ut nup aduersus rebellātē cretā p̄mus: sic nun-

Maro

De for-
tunaDicit
lusFortū
qd sitOpin
poete
fortū

Eben

Naf

aduersus asyriā dux eēs: sed nō ita est. Illic eni tu
is: hic alienis auspicijs rem geris. Itaq; magis ac
magis indies mora mihi inuisa ac suspecta est tua.
Nescio enim qd̄ isoliti met⁹ icidit que irritum celi
tes uelint. Jā mihi tñ ut uerū fatear: in auguriū v̄
git. Scis q̄ fragili stamine p̄dēt res humane. neq;
q; acr ille neq; comitat⁹ neq; cure tue pueniūt nāe
C Redde te nobis ⁊ p̄pera oramus. ois dies an
no lōgio: expectātū est. Redde tuoz oculis exopta
tā lucē. Aufer ais desiderū tuū iugi deniq; nos pa
uore libera. uanoutinā: graui tñ ⁊ iā certe nimius
diuturno. ueni ergo. Nā si iuisti ut cederes iuidiez:
q̄b magni aliquoties fecerūt viri. ecce tibi illa iā ce
dit. Si fastidio idētū: satis supq; iā uariatū est
Sīn multa vidēdi studio. Qd̄ necessariū claris fu
turis uiris: clari qd̄a uiri extimāt: ⁊ iā multā certe
rerū areā lōgāq; iā nact⁹ occasionē externorū ple
nus tps̄ est: ut nri uicissim desiderio tenere. Demū
quolibet aio hinc abiisti. de p̄positi tui sūma dubi
um nulli suus. Que p̄fecto alia nō fuit: q̄ ut quo
tidiano illo tuo more te meliorē faceres. Jā melior
fact⁹ redi ⁊ uale. Licini. iiii⁹. idus decēbris.

Ad Jacobū de t̄me de Luchini p̄is obitu. Ep̄. V

Insidiosa sepius foris hoium quā fortunā
uocat: ⁊ blāditijs fallax. sed iterdū minax
quodq; est factura p̄uiciās. hoc nūc more
ultimo usa est mecū siue ulla siue altior ptās: de q̄
queri nephas. Nihil insidijs actū est. uuln⁹ hoc fate
or diu an̄ p̄uiderā. Sed ip̄dentia euadē difficile
est. p̄sertim que ita in alteri⁹ manu sunt: ut nulle no
bis in hijs ptes uel igenij uel industrie sint relictē.
Horrebat aius mestis augurijs: ⁊ toto corpe p̄tre
miscēs: cogitabā semp̄ odiosam mihi magnanimi
tui p̄is absentia sempq; p̄sagiō: metuēs q̄b acci
dit ne scilicet rarū illud nre etatis ⁊ p̄ise nre decus
cui⁹ ps̄ etherea celo debita erat: ⁊ nūc reddita est.
terrestris italie atq; atthesi nobis pro hac pte ultia
trax ebrius atq; eurim⁹ eripent. Sup̄ quo nō tacui
qn̄ ⁊ illū ⁊ funestā morā iris ac nūcioꝝ linguis in
crepui. Sed fortasse nec ipse aliud poterat: ⁊ inui
ctos humeros impiosa necessitas atq; instātis rui
ne p̄odus urgebat. Sic erat in fatis inqt̄ Naaso. im
mo v̄o bec uolūtas dei erat: ut qui a p̄ma adolescē
tia iusta arma semp̄ iduerat: expeditiōe nouissima
p̄tra hostes fidei pro pietate ac religione suscepta.
bonestissima oium scissimaq; militia: ⁊ armoz usu
optimo defuncti aius: ad illū cui tot claras victori
as debebat: v̄tute armat⁹ ac triūphaturus ascēde
ret. Quoz illū puenisse cōfido: felici laboz sine in
uēto quoz sibi nullas serias v̄t⁹ dabat. ⁊ qm̄ mor
taliū mortes flere: ut olim. iā nec etatis nec p̄posi
ti mei est: felicitati ego sue gratuloꝝ dānū meū taci
tus mestusq; p̄tereo. CLram qd̄e tuā fili legi acri
qd̄a ⁊ amara dulcedine talis amici multa mihi su
sp̄ria renouātē. Lūi te silimū fieri opto ⁊ spo. Jn
q; hoc sūmo ut studio niti uelis horroz ac deprecōꝝ
Sic amicos eni oēs meq; in p̄mis magno gaudio
cōplebis atq; efficies: ut tali filio sup̄stite tātus p̄
plane nobis reddit⁹ uideat. Neq; v̄o tibi ut multis
difficilis ad gl̄iam uia est. hēs domi ducē quez mi
reris: quez seq̄ris: cui⁹ ad imaginē te p̄formes. Nō ēs
an̄ oculos speculū memoriā uiri illius icompabilis
ac v̄tutū oium exēpla domestica. Pronū opus ad
exēplar icorruptū scribē. ultimū est ne ossa illi⁹ ex
quo amicis manib⁹ trāsuecta bisātio atq; honori

fice ibi recōdita didicisti meo p̄silio ampli⁹ moueā
tur. sed in celis q̄scēte aia illa in terris inq; urbe
regia cōquiescat. Tu fili charissime teq; tuāq; do
mū uidiā solare: ⁊ per uestigia tāti p̄is age virili
ter ⁊ feliciter. Uale. Licini. v⁹. idus iunias.

Ad Donatum apennigenam grammaticum de pe
nitentia ⁊ ad hanc efficacibus sanctorum libris.

Epistola. VI.

Ue qd̄e nūc ep̄le tue diuersis diebus a te
d̄ scripte: nescio an ⁊ date etiā: simulq; mihi
reddite nec sine gaudio plecte saluā exci
uerūt scribēdi plurima: sed occupationū memor p̄
si ip̄tū. vna de mea qd̄e re familiari: que qm̄ nimis
vna mā est seorsum ut mos est me⁹ ad illā n̄debo.
Altera v̄o tuo de statu erat: illo inq; statu qui solus
est tuus: p̄ter que cetera oia ⁊ breuia ⁊ caduca sūt
⁊ natu uolunt̄ alteri⁹. Nō eni iā fortune tribuam
q̄b soleo ne mihi aduerser: hoc vnū uerū ⁊ p̄p̄ius
tuū bonū est: q̄bq; excipi tibi nisi ipse p̄sensio nō
p̄t. Aie statū dico penitētia quo nil de te posses le
tius audire ac p̄fessione purgatū salutifera. de qua
re multa olim a scissimis uiris dicta sunt. Et nunc
forte aliqd̄ a p̄ctore hoie dici posset: si quātū ai tan
tū eēt ⁊ ip̄is. Faciā v̄o q̄b est p̄rimus ⁊ peculiare
occupatoꝝ oium atq; iopū: qui quos ope nequeūt
cōsilio adiunāt amicos. C Accede aio parūper: af
sum tibi nō longe: ut arguis quondā ducib⁹ illa i
felix apud statū nutrit: sed p̄nitidi mōstrator: fon
tis aque salientis in uitā eternā. nec uerebo: ne me
meus iterim serpens ledat. q̄ ⁊ mihi nullus arthe
morus ⁊ mitridaticū est optimū: p̄cept⁹. Qd̄ p̄sta
re ipse nō ualeo v̄n̄ accipias dabo: ⁊ ad illud brissi
mū ac deo amabile par hoium te remittā quos ga
iucē p̄is amor: hic nexuit ⁊ nūc deo charitas eter
na cōnectit. libēt̄ ego etiā scribēs aut loquēs ian
gere soleo Ambrosiū scilicet atq; Augustinū sacra
tissimas aias ⁊ oposissimas celestis faui ac diuini
apes eloquij. hijs enim de hoc q̄b nūc agit hoc est
de penitētia singula scripsere uolumina qbus nihil
utili⁹ ad securū iter uite hui⁹ ⁊ alteri⁹ sp̄em. C Est
⁊ Augustini opus aliud q̄b p̄fessionū dī tredecim
distinctū libris. Quoz in p̄mis nouē ab extrema i
fantia ac m̄no lacte uite toti⁹ errores ac p̄ctā oia.
In decimo aut̄ adhuc sup̄stites peccati reliquias ⁊
p̄ntē tūc uite sue statū. In ultimis aut̄ trib⁹ dubita
tionē suā de scripturis sepe etiam ignorātiā p̄stet.
Qua cōfessione doctissimū pene oium qui fuerint
si q̄b est mihi iudiciū se ostēdit. Nūc libzū it̄cto de
uotoꝝ aio legere si in cōsuetudinē deduxeris spe
ro te p̄is atq; salubrib⁹ nunq; lachrymis cariturū
uerecūde qd̄e: sed exptus hoc dixerim. ut enis du
ctu eius que diligis ad hāc fidētoꝝ lectionē ueni
as. scito illū libzū mihi aditus fuisse ad oēs sacras
l̄ras. Quas ut humiles ⁊ incōptas ac secularib⁹ i
pares ⁊ nimio illarū amore ⁊ p̄ceptu harū ⁊ opi
nionē de me falsa atq; ut breuiter ⁊ hoc ipse pecca
tum meum fatear: insolentia iuuenili ⁊ demoniaco
ut intelligo clareq; uideo nunc suggestu: diu tumi
dus adolescēs fugi. Jō liber me mutauit eatenus
non dico ut uicia p̄ima dimitterez que uel hac uti
nam etate dimiserim. sed ut ex illo sacras l̄ras nec
sp̄ernerem nec odissem. immo v̄o me paulatim hor
roz ille mulcret: ⁊ inuitas aures recusantesq; ad
se oculos traheret. Deniq; ut amare litteras illas
iuciperem ⁊ mirari ⁊ querere: atq; ex eis l̄s min⁹

De am
brosio ⁊
Aug⁹.

Etuo

Naaso

floz forsitā: at pfecto plus fructuū q̄ ex illis alijs
 antea tā dilectis elicere. Neq; vō dignū erat: nulla
 ex pte chīanū boiem Augustini eloq; mutari: cuz
 ut ipse dicti opis libro. iij. meminit ciceronian^o eū
 adeo mutasset hortēsius. C. Has cōfessiones si ali
 unde non iuenis: ego tibi exēplar destinabo ut uel
 sic boni tui p̄iceps siā: q̄uis ut puto p̄pingus ti
 bi sit apud isignē illū p̄bm: uerū theologū ac magi
 strū: cuius tuarū in altera l̄rarū mētio erat. uel ger
 manū ei^o z p̄fessione uite parē z scie. duo uere lu
 mina sue religionis Augustini nomē h̄sitis: ac regu
 lā z patauine geminū urbis decua eximitū: q̄s mi
 hi nō mea q̄dē: sed illoz v̄t^o spectata cōciliat: quo
 rūq; sniaz de me q̄uis nō tā iudiciariā q̄ p̄nā plu
 ris facio q̄; detractorū oium vipeas linguas ac sibi
 la quos quotidie in meā famā plures certe q̄; cre
 didi z vñ nō credidi: nec ni fallo: merui feruidū i
 udie virus irritat. S; de hoc alibi sepe multa: q̄b
 mestus dixerim cogēte mā. Nunc ultro breue hoc
 ad calamū uenit: atq; indignationis auxilio ne repel
 lerer obtinuit: vnde cūq; aut ad man^o tuas liber il
 le puenerit poteris si placebit z reb^o p̄sentaneū vi
 debif: vnū ex hijs que olim in libris ipse meis sco
 lastica curiositate p̄scribē solebā: meū disticon in p̄
 mordio ei^o apponē. Id vō est huiusmodi. hūc celer
 ad fontē deserta p̄ arida p̄gat. Quisq; eget lachry
 mis q̄b^o ipia crimina tergat. hec bacten^o. C. Scri
 psere z alij multi res ad salutē utilissimas: de hijs
 loquor nō que scia iplēt: z sepe inflāt: sed que deuo
 tione humili humanū aiū accēdūt ut collatiōes
 patrū z patrū vitas. Quarū alique nō pietate tm̄
 sed eloquētia referte miris modis z lectorē adiu
 nāt z delectāt. Qualis est Athanasij Antonius.
 Cuius vita plecta multis p̄fuit ad imitationē uite
 Quid ni aut cū Augustino ut ipse in octauo cōfes
 sionū refert uel audita p̄fuerit. Qualis est. Et Se
 ueri Martinus. z Hieronymi Nilarion. Eiusdēq;
 uel Joānes egypti^o: uel Paulus p̄mus heremita:
 que placē tibi admodū sensi. nec imerito. Est enim
 nescio an deuotū an disertū magis opusculū. Ne
 q; in hoc nūo p̄tercūdi duo sunt Joānis crisostomi
 deuotissimi libelli. Quoz alter de repatione lapsi
 de cōpūctione cordis alter iscribit. Qui qm̄ diu
 merare oēs lōgū est tibi: cū uoles in n̄ro armario
 lo p̄sto erūt. C. Hijs ut delitijs assuescas uelim: z
 hijs aiū cibis pascas. Mibi etenim crede nullis in
 hippocraticis anphorismis tāta egris spes salutis
 aut tā certa remedia. Nec te terreat utilis p̄silij di
 latio. Satius est sero q̄; nunq; resipiscē. imo vō nil
 q̄b n̄ fiat sero fit. Esti enim nō careat mora picu
 lo: cedit illud tm̄ accedēte remedio. q̄b si efficar est
 serū utiq; nō est. moreq; secū ac piculi finis adest.
 Tragicū illud aiō reuolue. Nāz sera nunq; est ad
 bonos mores via. Quē penitet peccasse pene est i
 nocēs. Piu v̄bū etiam si a catholico diceret. C. Q;
 puictū sane meū tibi amicitiaq; utilē dicis ad sciaz
 ad vtutē ad hāc ipsam deniq; uite mutationē z cō
 fessionis ac penitētie amorē. Uellē uere diceret z
 fortassis ut est cecitas amatiū uerū putas: cū p̄fe
 cto p̄ter raros nudosq; lz fidos monit^o. borū nihil
 tibi uel fuerim uel eē potuerim. Sūt fauille aut in
 ais n̄ris cinē terrestri obrute z uelo carnis abscon
 dite: q̄s cū sp̄is qui ubi uult spirat flādo excinerit:
 fomite amoris z spei celestis adbibito sacrū subi
 to surgit incēdiū in hijs maxime qui p̄p̄riū statum

Atba^oJoānes
Criso^o

Seneca

z picula uite p̄ntis itelligūt q̄bus ego te amice cō
 numero. Tu diuini opis me in ptē uocas: ecm̄ uti
 nā tibi meisq; oib^o uel doctrina utilis uel exemplo
 Neutrū sum: uereozq; uere ultimo poti^o sinu dam
 nosus. Quz hoc ipse si dimota parump amoris nu
 be que magnis quoq; iudicijs officit per obstantes
 tenebras oculū figas sole clari^o videbis. Nō hec
 care mihi libēs dico: libētius uel tacerē uel gliharer
 etiā si liceret. Sed nihil est vitate potētius illa me
 hinc cogit. Inde aut amor tui ne scilicet tuis in re
 bus rect^o iudex in meis tacito me labaris. C. Po
 stremo q̄b urgēte stilū charitate dixisti. ad opes ti
 bi quoq; nō nihil n̄am amicitia cōtulisse tale fuit.
 ut non magis admirationē mihi q̄; risum pareret.
 Ergo ego tibi ad diuitias p̄fui: cui ctsi nō pecuniā
 ac pecunie radices: curā: sollicitudinē ac t̄ps eripui
 que a plateis urbitū sepe ad solitudinē z in siluas.
 sepe a negocijs ad ortū traxi. Cui oēs eque festos
 dies feci. Cui deniq; z cōtēptū desidem z exigui
 amorē: z getis studiū: z ad sūmā totū mecum gelu
 domesticē incuriositatis affricui. Itaq; an b̄ vnum
 ludēs dixeris: an p̄sus in rōne rei familiaris erra
 ueris icertū h̄co. Certe me duce diues nemo quod
 nouerim: sed nōnulli paupes facti sunt. Qui si redi
 tus pateat: diuites iterū fieri nolint. Sed ut i te de
 sinā dij p̄cor leta oia si diū tm̄ sil^o uiuim^o q̄; q̄; nullū
 hic diu. loquor aut de diurnitate mortakū. uere
 or ne tu in finē iure optimo de me dicas q̄b de p̄ce
 ptore suo Anthistene cynici diogenē dicē solitū le
 gisti. Ip̄e me aiebat medicū fecit ex diuite: z p̄ am
 pla domo in dolio fecit habitare. Vale seu tu diues
 seu paup n̄ri memor. Licini q̄rto idus iunias.

C. Ad Fredericū aretinū d̄ notoz modestia. Ep̄. VII

Agnā pua ex eplā tua delectationez cepi.

m Summ^o illi lepos ac festiuitas ierat: q̄d q̄hijs multo est meli^o: nō exigui sane mētisidiciū. Sorte let^o atq; cōtētus tua es. Nil humanis in reb^o utilius: nullus rectior ad salutē trames

Regna enim z impia opesq; z potētia optare om

niū: asseq paucoz est. Optare aut q̄b asseq nequeas

qd est aliud nisi q̄b h̄as fastidiētē iefficaci aiūz la

bore p̄sumē: C. Tu ergo q̄b mediocri ul^o tenui q̄qzgaudeas statu laudo z p̄bo teq; hijs morib^o ditto

rē cēleo: q̄; si cresi atq; Alexādi opes iopes fragi

lēq; potētia acernasses. Sic eni qua per boiem fie

ri pot ut vulgariter loqr fortune ad te aditū p̄clusū

sti cui^o ut uides vitare illi ipetū nequē. Mirum di

ctu potētie domitrix insolētis ibecillitate humili re

tūdit: more ignis qui in obiectū mai^o acrius seuit

adēptione leniēdus obstātū: seu etiā extinguēdus

C. Fortuna ergo hec que di nō thesauros nec mu

nitas arces nec l̄structas classes: nec p̄ualidos hor

ret exercit^o: q̄n hijs poti^o irritat atq; accēdit quoz

totiēs se uictricē meminit: atq; vñ sibi clario: nunc

etiā sit triūphus: At frugalitatē: modestiā: fortitu

dinē: cōstāntiā timet: a q̄b^o victam se sepissime recoz

dat. C. Sic tu vitā quā multi sp̄nerēt: z querelis i

anib^o onerārēt: eq̄nimitate ac paciētia nō mō tole

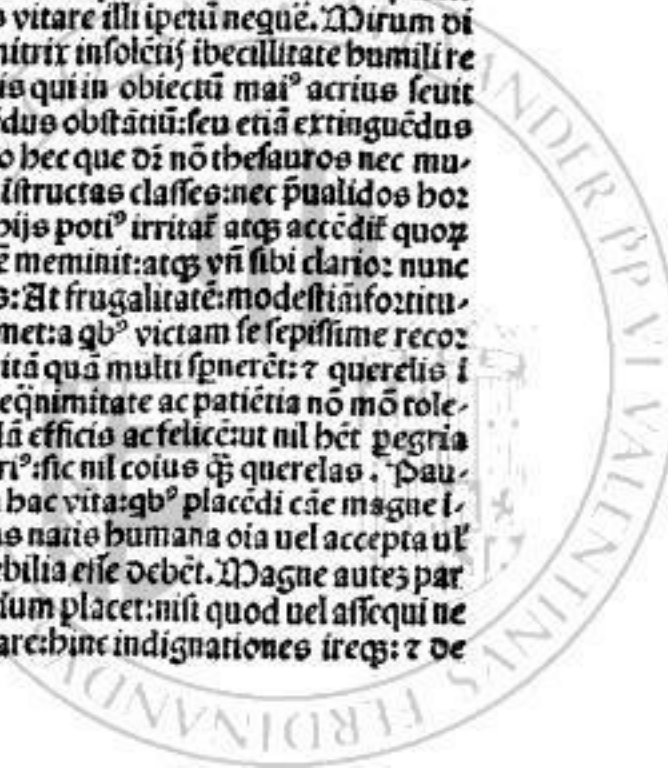
rabilē sed iucūda efficit ac felicē: ut nil h̄t p̄gria

tio hec n̄ra miseri^o: sic nil coius q̄; querelas. Pauca sunt fateoz in hac uita: q̄b^o placēdi cāe magne isint. Sed hoibus natis humana oia uel accepta ul^o

minime certe flebilis esse debēt. Magne autez par

ti boium nihil olūm placet: nisi quod uel assequi ne

queunt uel seruare: hinc indignationes ireq; z de

Dioge
nesLōtē^o
fōte sua

sua forte cuiuslibet querimonie imortales. Erūnos-
 or sane est iter delicias mest^o ac querulus q̄ in sup-
 plicibus: aut paupertate tranquillus. Quales multos
 fuisse et audim^o et vidimus. Tot demū iter miseros
 atq; ingratos ille solus est felix deoq; grat^o et sibi ip-
 si ppitius: nō qui uel qcqd optat adipiscit: uel qc-
 qd adept^o est ppriū atq; ppetū hēt. Id enim nul-
 li vnq; obtigit. sed qui uel qcqd euenerit sic aspicit
 q̄si vnū illud optauerit: uel qcqd amiserit sic cogi-
 tat q̄si amisisse sit meli^o. C^o Bñ igit facis: nec semel
 tm̄: sed bis bñ: q̄ forte tuā let^o amplecteris: sic et il-
 li eqdē p̄ciū queris: et getē tibi: hoc nimirū est for-
 tunā siq̄ eēt uel supare uel fallere. Magnas illa ti-
 bi diuitias si negat: qn̄ et has sp̄nas et paupertate
 tua gaudeas negare non potuit. Negat turbidos
 urbū honores: Quin rure solitario et agresti dele-
 cteris vita p̄ter te vnū: nemo tibi p̄ripiet. Lecū cō-
 tra illā v̄tus militet: hac fret^o nullo usq; certamine
 vinci potes. Quā oipotētē enim apud poeta n̄m
 legis: ipotētē atq; ifirmā obiecta illi v̄tute reperies
 Nulla enim te hercle potētior: q̄ ipatiētia et mollit-
 tie sit humana. C^o felix et meo qdē iuidiose iudi-
 cio: qui semotis urbū plateis: et supboz duris ci-
 uiū liminibus dimissis: tibi redditus nemorūq; et
 agroꝝ dulce silētiū nactus es humilēq; plebecu-
 lam et iustitia regis et stilo laudas. nec imerito: est
 enim acri sub iudice/ nemo bonus/ mali oēs: ita tm̄
 aut minus mali: aut certe quos cōstat mali ultimo
 diuitius boni. Igitur hīs cōiue letus ut facis. tecū-
 q; feliciter agi credito q̄ ad tps saltē tristi diuitiū
 atq; vmbroso supcilio: q̄q; in primis mōstruose ue-
 stis: seq; indies trāsformatū habitū ludibrio libe-
 ratus es. Que ut fugeres nō apētinus mō mōriū
 mitissimus sed atblas tibi uel caucasus adētidus
 fuit. Populū tuū ferme oēm vna ueste p̄tectū atq;
 p̄tētū vides: nisi festa luce forsītā in terga paucorū
 quos uel etas uel rei rustice p̄tia p̄mos fecit albo
 interdū color acrius successerit. vides duos calce-
 os nō pedis impedimētū sed auxiliū. masculas to-
 gas vides: frigus arcētes tegētesq; que tegi docu-
 it nā: nō insanias has n̄oz iuuenū: qd̄q; est despa-
 tius et n̄oz sentū vult^o mō tegētium et pudēda nu-
 dātū: qbus nō est satis infectū atq; opp̄ssuz p̄bris
 oibus aiū hēre nisi oculos alienos ificiāt ac fati-
 gēt. hīs irascor: hīs q; iratū amatorē uerēctū de
 us spo de qbus me ubiq; ne qcq; queri scio: nec de
 sino tāta est indignatio tāq; offensus est stomachus
 spectaculū feditate. Quā maxime ob cām tuū rus
 tuūq; tibi ociū inuideo: eoq; magis q̄ sepe diuq;
 illud exptus peccatoq; uerius q̄ fortuna mea ur-
 gēte in aduersum lapsus. utriusq; nisi fallo status
 extimator idoneus factus sum. C^o Lerte tu oculos
 nunc sobrio pascis obtuitu purisq; aures uocibus
 utraq; mihi diuersa foris est. ego supbos tumidos-
 q; de nibilo atq; elatos ciues atq; aduenas tu bu-
 miles humo itētos cernis agricolas. Ego lites cla-
 moresq; furētū et tubas et timpana. tu mugit^o bo-
 um labētisq; riuū murmur et querelas uolucrū au-
 dis philomenā p̄mus ueris nūciā auditurus. Ego
 in urbib^o et quo molestius nihil auinio meo est iter
 turbā et q̄drigas p̄mor. Tu in siluis et collab^o iter
 innocuos greges ociosus ac pro libito uagus erras
 et frōdētes ramos et gēmātes palmites: et prata ri-
 dētia reduci mor visurus ariete. Mihi tonus an-
 ni facies pene vna p̄cursatio et lūū et puluis et stre-

pitus et lubricus et cloace. Hec sunt urbū delitie.
 Quid hinc aliud spes. Redeat lz nō aries mō sed
 taurus: ledeiq; fres nudi rosea inter ferta lasciuāt
 Nō tollunt urbana fastidia sed mutant. Et ruris
 facies semp amabilis et igenijs appetēda nobilib^o
 seu hyemis aspitas dulciter horrida feris alitibus
 q; captādis oposa: seu uer floerū uagis aptū ac p̄-
 cliue discursib^o: seu messū parēs et amica vmbis
 estas arida: seu diues atq; uidus autūnus agre-
 stes uario exercet in ope: istā itq; brume p̄uius in
 mōtib^o pastas oues ad ap̄ca reducit habitacula
 hic arator sedulus: hic uenator deuus clamosusq;
 anceps. hic immobilis tacitusq; piscator. hic fontes
 et flumina et nimpharū chori: et specus et nemora
 et musari diuerticula. Et ad sēmā tū q̄litate ip̄a re-
 rū multipliciū tuū uarietate dulcissima est vita illa
 de qua olim dum ea frui licuit: non pauca disserui.
 C^o Unū qd̄ festiue admodū l̄rarū tuarū finis atti-
 git intactū ligisse uoluerim: ne qd̄ p̄sus in tuo tibi
 rure displiceat. Cū ex oibus nēpe que tibi sunt sobri-
 am honestāq; p̄cipias uoluptatē. vnus ut itelligo
 nō pdius mō sed p̄nox ac ppetus clāgor: te anse-
 rū ingetat. Hēt nō inficior aurū laborē hec ip̄obi-
 tas. offendūt getis silētiūq; auidos: et anseres et ci-
 cade stridule in ramis. et rudētes in pascuis aselli et
 que sūt huiusmodi. S; in p̄mis iēptissim^o in trinis
 vulgi fragor ac strepit^o. Nulla enim usq; belua cre-
 de mihi tediosior vulgo est. Letera tm̄ fere oia uel
 hyeme uel noctib^o saltē silēt. Quedā v̄o noctib^o im-
 portuna luce serias agūt: anserinū iuge tediū: s; qd̄
 facile p̄feras: si in aiū redierit clāgore anseris ex-
 citatū quōdā capitolij defensorē irrūpētes gallos
 n̄ris ab arcib^o arcuisse: idq; ob meritū multis post
 seclis auis hui^o effigiē illic argēteā extitisse. C^o Qd̄
 an illi excubitrices eximie famā quesierit an q̄ ha-
 ud dubie uigilātissimū sit aial/ nō noui. Insup idip-
 sū an kalend. nouēbr̄ib^o gestū sit. Atq; hic ista quā
 cernim^o die illo anserū celebratas funesta p̄cesserit:
 mira utiq; si sic est excubiarū merces: nouū premij
 gen^o mors. An ex h̄ tm̄ q̄ eo tpe opimior esuiq; ap-
 tior cib^o est: rursus icertū hēo. S; utriusq; horū opi-
 nemur. hec p̄fecto saluberrima cogitatio atq; hu-
 iusce tediū remediū erit optimū. Qd̄ nup dū de re-
 medijs scriberē casu fortasse ideo p̄termisum fuit
 ut hīs ad te nūc l̄ris isertū singulariter. nūc tibi ef-
 fet utile: ut. s. quotiēs ales illa p̄serim noctib^o stre-
 pit putes te ad resistēdū uitij excitari: et cōfestim
 arma corripias. Arma inq; nō que ap̄ eoliā achil-
 li mulciber aut enee: sed que itus in aia celestis tibi
 faber excuderit. Neq; v̄o minores tibi extimes vi-
 tioꝝ isidias atq; isul^o q̄ galloꝝ Mālio. Proinde
 nō anserē sed angelicū tubicinē strepnisse credito:
 quotiēs nocturn^o anser icrepuit: et te obsessus et cir-
 cūsusos hostes accerrimos mūdus: carnē: demonia
 recordare. teq; per tenebras ac dumeta reptātib^o
 obuiū fer armatū. de quo alibi plurib^o tibi in p̄is
 ista suffecerint hoc addito ut quotiens ore anseris
 expret^o hostib^o tuis d̄uina ope ex altiore ai p̄te re-
 stiteris: arcēq; defēderis nihil hīc tibi sed totū illi
 tribuas de quo scriptū ē. Nō dormitabit neq; dor-
 miet q̄ custodit isrl̄. Et iterū. Nisi dñs custodierit
 ciuitatē: frustra uigilat qui custodit eas. Et rursus
 Obumbra: sti sup caput meum in die belli: ne qua
 te maius gl̄ia ut Manlium ne qua bñ geste rei cō-
 sciētia atq; hinc oriēs excellētie appetitus e serua-

Anseris
 uox a g
 allis lib
 aut sel
 romam

ti capitolij rupe deiiciat. Vale.
CAd Joānem boccatum de anno etatis. lxxij^o. frustra infami.

Epistola. VIII.

Anus est hodie et ambito zodiaci sol repetijt leonem: ex quo tibi frater eplam illam scripsi qua securus ipse mei sollicitu te fortassis fecerim. et si ut uerum fatear magis me securum iugis meditatio et quem illa mihi igenuit pte ptus mortis ieuitabilis effecisset: qd ea de q tuc scribebam astrologoz cominatio p'sus pteptibilis videret. Neqz ideo rursus hoc dixerim q illorum nugis plus fidei hēam qz soleo. sed qz memoria p'teriti t'pis uera ne an falsa nescio. an ni fallor uera et obseruatio quāta in tam puo nio annoz eē potuit ppe mihi psuaserāt ex pte uerum eē qd diceret septimum scilicet ac nonum annum uite hominū molestos alterius insultibus et noue aliqd calamitatis aduehere. sed an tertius et sexagesimus ex hijs cōstās geminato discrimine duplo terribilior ut hij uolūt eēt nō eque mihi psuasum erat: ml' toqz minus est hodie. in me trīum opē grē celestis expto. **C** Tūc dō supstitutionis illius astrologice pte altera nō in totum liber et in rei exitum intentus expectādum anni finem cēsui: utqz tibi sollicitudinem breuiorem facerem. eplam illā diu postqz scripta et signata erat ad te mittere distulu: quo timere de me tardius incipes. Expectat^o finis ecce adest. annus ille terribilis qlis fuerit. futurus ue alijs sit ipsi iudicēt: mihi salubris ac iucūdus fuit. raro vnqz corpe saniozem etate qlibet me fuisse memini. p' uatim aduersi nihil icidit. publice dō duo p'sperrima per hos dies euenere: ita dico si stabile atqz p'petuum alterum fuisset: alterūqz futurum est. Illō enim trāsijt. hoc pēdet. **C** Sigdez Petrus Lypri rex alexandriam cepit in egypto: magnum opus et memorabile n'eqz religionis in imēsū amplificā de fundamētum ingēs si quātum ad capiēdam tātum ad seruādā urbē animi fuisset. Qui sibi certe nō defuit ut fama est: nisi qz comitat^o eius ex trā salpinis maxime gētib^o collectus: meliorib^o semp ad pncipia rerum qz ad exit^o illum in medio p'clarissimi opis deserētes: ut qui pium regem nō pietate sed cupiditate sequerent: collectis spolijs abiere pijqz uoti impotē avari uoti cōpotes fecere. **C** Ad hec romanus pōtifex/ uere inqz pōtifex romanus: honorifice noiāndus Urbanus gntus. Quē ut au dire potuisti anno altero: libera qdem sed fideli epistola cūctātem increpueram: hoc p'nti anno eccl'iaz Lhii que ab ortu meo usqz ad hoc tēpus inter burdegales et pictauas uaga: iterqz carpētoraces aut nionesqz nouissime cōsenuerat atqz torpuerat. illa de fece eruit: et ad sedem p'pziā reduxit: magni ac multiplicis pncipium boni: nisi illud qd eccl'ie sancte spōsus auertat bonoz hostis incōstātia labefactet. hactenus tñ eo grātius fidelib^o aīs quo inspatius. uidi certe qd uidere nunqz fateor: spaueram: semp optauerā: dignum est: ut et boni huius auctori totius eccl'ie p'sensu pio meis uocib^o grates agā idqz iam meditor: et felicem annum hūc imerita liberem infamia. quodqz in alternis epl'e sine p'miseram tecum gratuler amice: nō ut imortalis qdem: sed ut anno huic terrifico supstes: ipse enim irrediturus abiit me relicto. Qui ut me mortalē noui: sic et illud scio qz tertio et sexagesimo anno etatis iāz nō moriar cui hodie qrtus et sexagesimus natalis

est dies. Nam ut uides Augusti cesaris utoz d'bis cōem senioz oium tertium: sexagesimū annus euasimus. Nō deos aut ut ille/ sed deum oro: ut mihi quātūcūqz supest t'pis/ id saluis nobis superstitēs amici traducē liceat in reip. qd ille ait et multo maxime aīarum n'rarum felicissimo statu. Vale. Lici. ni. xij^o. kal. augusti. 1367. ad auroram.

CExplicit liber octauus.

CIncipit liber nonus. Ad Urbanū papā gntū Gratulatio pducta in suas sedes ecclesia: et exhortatio ad perseuerantiam.

Epistola. I.

A exitu israel de egypto domus Jacob de p'plo barbaro. Facta est i celis gratulatio angeloz: atqz in terris hoīuz piorum. Ecce p' b'rtissime beasti: qd in te est ch'ianum populū. Jā nō ultra uagabif. aut dñs aut vicarium dñi sui querēs: sed illū in celo sursum: et in aīa sua itus. qm utraqz sedes dei est. hūc in terra et i p'pzia sua sede repiet: illa inqz sede quā dñs p'legit: in qua et uiuēs vicari^o p'm^o sedit: et moriēs resedit: Orbē n'rm serenasti: et qsi sol oriēs lōge noctis algore sil' ac tenebras effugasti. **C** O felicē te cōscia tā p'clari opis. Fecisti qd iā ipossibile hoi uidebat: S; deus p'culdubio tecū fuit. Is qui ait apl's. Si ne me nihil potestis facē. hoc in te rarū et eximūz qz cū deus ipse amatoz et p'ditor: humani g'nis ml'tis imo oib^o se offerat ab oib^o fere repellit. Mundus caro demonia supbia uoluptas ac neqtia opp'ffere aīos: ut assurgē porrigēti manū deo nequeat **C** Tu ibecillitatis p'scius humane: nō mō nō repulisti dñi celestis auxiliū: neqz tibi ad aurē cordis salubria ispiratē p'silia spūz extinxisti: sed ino casti eū: scio pijis p'cib^o lachrymisqz potentib^o celū flectere. Quas cū ille qui nullū in se spantē despiciat aurib^o atqz oculis p'cepisset et p'oscēti opē latur^o aduenisset existi ei obuā et manu p'hesum dñm tuū itimo in thalamo fidelis aīe deuotione humili suscepisti. Idqz secreti^o ne compto aduētū regis gl'ie sui et tui hostes obstreperēt: et ut soliti sūt piū sanctūqz pnci piū ipedirēt. Jnde ubi secū in silētio deliberās que agēda eēt in illo tuo nobili et glioso p'posito p'firmat^o es: in aptū ericēs illo duce magnū op^o aggressus sup oīuz spes magnificētissime p'sumasti. **C** O iterū te felicē: o felicē diē qui te m'ris ex utero i luce edidit et ceu benignū sydus aliqd mūdo dedit. Nūc uerus mihi: uere sūm^o ac roman^o es pōtifex uere urban^o: uere Petri successor: uere vicari^o Jesu Lhii. Eras et añ nō isicioz p'tate/ dignitate/ atqz officio. Nūc qd est optimū uolūtate/ pietate/ atqz exercitio. Neqz enī aut uolūtas sanctioz: aut purioz pietas eē pōt hoi qz tibi est: sempqz fuit ut puro Sed nūc ita reb^o ipsis eminuit ut iā nemini eē possit occulta. Neqz a quoqz p'mpti^o possit aut cantū in actū deduci: sine quo qdem sterilis est uolūtas. Quinque pōtifcū statu pariū nō aīs: et sexaginta uel eo amplius annoz negligētias vn^o tu dieb^o paucissimis emēdasti. **C** Permite mihi oro te: qui p'eter tuā b'ndictionē nihil ex te cupio nihil peto sine adulationis suspitione pleno ore laudare: qd plena dignum laude censeo memor: quanta cum libertate arguam quod rep'ebensione dignum iudico:

Parus uermis: nō modo terrarum dños: sed duo illa mūdi luminaria duosq; illos gladios iustitie sepe olim ⁊ teipm nup̄ hoz alterū ita pupugi: ut aut multa eēt fides: aut multa dementia. huius ultimi iudicium aliorum sit. ego mihi fidei sum cōsci: op̄to ut bñ eāt res humane ut q̄s in statu pessimo uenēs uidi in optimo moriēs relinq̄a si quo fieri potest mō. Qd̄ certe post deum nisi per te atq; illū alteruz tp̄alia moderātem nullo mō fieri posse uideo aut spero. p̄fecto aut̄ si pūgere audeo cur vngē me tuam. Utrūq; enim medice manus est p̄p̄riū. utrūq; ego pari fide facio. ⁊ si neutro forsā idoneus. **C** Egdes lz pauca didicerim/ multa legi: multa etiā in hoc uite stadio decurrēti uisa mihi uel audita cōmemini. ⁊ **L** hīm testoz ueri deum nihil me uidisse vnq; uel audisse nro gestuz cuo. nescio an ⁊ nihil etiā legisse qd̄ hīs tuis excellētissimis actib⁹ cōparari queat uel intēuione uel p̄silio uel effectu. Magna pars p̄ncipum: ⁊ qd̄ mestus dico: magna quoq; ps̄ p̄suluz nil p̄ter seipsos ac utilitates suas ac p̄p̄rias uoluptates cogitat. Tu p̄ceptis magno aio atq; obliuio affectib⁹: qui ut hoīem alio forsā te trahēbat: solus oīum p̄tificū nre etatis bonum publicum cogitasti. o vir ingēs sine exēplo tēportū nroz uel raro nimium cum exēplo: qui uirtutes sic amare: sic uoluptatem spernere potueris: ⁊ si ueris extimatorib⁹ nulla sit uoluptas gratior q̄: que de deo ⁊ de uirtute p̄cipit. ⁊ qd̄ cōstat nulla sit certior: nulla lōgeuioz. Sed loquor de uoluptate uulgarī: qua nil repugnātius est saluti. Illa qdem uiatores qnque qui te in hoc ordine p̄ierūt a recto calle terrenis illecebris vncisq; carnalib⁹ sinistrosum egit. Nūc intelligūt quāto fuit melius rōnem q̄ appetitum seq̄ ⁊ rebus implē qd̄ polliciti erant nōnulli ex eis q; q; debiti p̄missio supuacna sit: Quāto fuit honestius agere qd̄ tātum exigebat officium: q; qd̄ lubrici titillabāt sensus postridie pituros neq; aduersus ueritatem fictionib⁹ certare: ⁊ cum illo ludere de quo scriptum est. Odisti oēs qui opant̄ iniquitatem: p̄des oēs qui loquunt̄ mēdaciuz. Nihil est minus romani p̄tificis q̄ duplicitas aut fictio cuius ⁊ cōsciētia sole lucidio: ⁊ cōstātia p̄seuerantior eē debet: ut qd̄ de romano quodaz duce ab hoste etiam dictum ferē a suo cursu facilius sol flectat q̄ a suo ille p̄posito ac p̄gressu actui pioz. **C** Tu uerus p̄ ecclie: nihil vbo: multum corde pollicitus ipsam eccliam egrotātem senticōs: exptorūq; p̄silio medicoz usus ex infecto exilio ad originis illā sue locū ⁊ ad aerē p̄p̄riū reduxisti. Nō tñ a te id tas facile gestum q̄ a me facile dictum est. Magnus labor fuit. magna sedulitas. ingēs ars: mirumq; alti pectoris acūmē. vno attractu tot tam ualidas radices sine offensione cōuellere. Qd̄ loquor: imo vō cum offensione acerrima ⁊ multoz dolore grauissimoz: sed docta manus: ac suauis asprima vulnera leni tactu mitigat. **C** Hias igit̄ deo ⁊ tibi. Ecce uideo qd̄ semp̄ optauī: nunq; fateoz sp̄aui. uideo matrem meam sua in sede: ubi te sospite diu egra esse nō poterit. te iubēte reducta. te curāte sanabis. In tēde illi nūc alme p̄: toto sacre mētis ingenio qd̄ tibi remedioz feracissimum is dedit qui spōse necessitant⁹ ⁊ tāto te p̄destinavit officio. Mores corrigē. medere lāgorib⁹. auaritiā frenā. pelle procul ambitionem: sobrietatem p̄ditā repulsamq; restitue. fluxam sistelibidīnē. urge lāguidum torporez.

feruidam iram stringe. Reduc cecam ad rectū iter inuidiam: sup̄cilium elatum: ⁊ tumidam compesce sup̄biam. Qd̄ nō facile potuissent qui has inter pestes educati: cōsuetudinem in nām uertcrāt. **C** Tibi inter uirtutes hīs p̄rias enutrita erūt cuncta facilia. Qd̄ difficillimum fuerat p̄fecisti. Age iam reliqua. Reduc eccliam tue creditam custodie in anti quos mores: quaz in sedes p̄stinās reduxisti. ut vndiq; fiat irrep̄hensibilis ⁊ qlis olim fuit: toto orbe uenerabilis cē rursus icipiat ac dilecta. qd̄ diu certe nō fuit: eoz pace dixerim qui in culpa sūt. Tu ad hoc nat⁹ ministerium gl̄iosum imple feliciter. **C** Ad mone cardinales tuos oēs ac singulos ut meminerint se eē mortales: ne semp̄ delitias sed qnq; mortem cogitēt: ⁊ eternam uitā. figāt oculos: uidebūt nihil stare: sed breuia ⁊ uēto uelociora oia: totiq; qd̄ hic uiuūt: anceps: uarium: tremulū: caducū: ubi curis inauibus ⁊ fallaci spe quasi in solido pedem ponūt: rerūq; p̄ceptibiliū curiositate ridicula cōstānt. **C** Audio enim quo nil possem tristius nilq; indignātius audire: quosdam ibi eē qui murmurēt se uenūse uinum in italia nō habere. Nunq; fuissent utinam uites ille: paulominus dixerim uites ulle: si **L** hristi ecclie uenenosam usque adeo uindemiam pariture erāt. Sed o si habeāt charitates dei ⁊ hoīum: si **P**etri sedem: si fame decus: si salutem populi: si aias suas amēt q; modicum id curabūt. Sed ut curēt qd̄ op̄inari etiam graue est cuius q; an illos nescio: me illorum vicem pudet. q; si penitus curāt: nec hic error affixus p̄cordijs extirpabilis ulla vi est. Neq; ulla arte medicabilis: ad hūduz certe qd̄ adeo inhiāter sitiūt: apta ⁊ facilis est uia de quo satis ut arbitroz eplā ad te priore disse rui: si vnum adiecero qd̄ ne ullo pacto silcam: lz ob stāte reuerētia dolo cogit. **P**rimi sigdē apli quorum isti locum tenēt. ubi nam corpi sui sanguines pro **L** hristo in terram funderēt: pio studio querebāt: itaq; fere nullus icruētus celum adiit. heu mihi. mutata rerum facies: modernis aplis diuersuz studium. ubi nam. s. terre sanguinem palmitum uenis ex p̄ssum suo ifundāt corpi. Neq; in conuiuis tñ ubi locus ipse fortassis ueniam meret. sed in serijs quoq; colloquijs p̄ma rei huius est mētio. Nō que bonos uiros: lz que bona uina tellus ferat. Illa oibus p̄fert. illa syon. illa hierl̄s. illa deniq; roma est: sola digna quam aploz inhabitēt successores. Atq; idipsum saltem cui uino palma deberet: recte utinam iudicaret: nō tam diu terris oibus p̄lata esset auinio: nō sine multarum nobilium graui urbiū iniuria. Ibi enim boni nihil eē nisi aliūde aduēt⁹ notius est: q; ut p̄bati egeat. **C** Sed obijciūt fluuius qui ⁊ ipse añ mille annos utinam aruisset seu potius nunq; terre uisceribus erupisset: si ecclie **L** hristi cām daturus erat exilij. Ita vō de hoc fluuio fabulant̄ q̄si alijs usq; sit. Sane si ueteres historias legāt: nō p̄tificum romanoz: sed reoz atq; exilio damnatoz sedes est rhodanus: quez isti nescio cur ut paradisi fluuium tenerant̄: immo plane scio q; scilicet uinuz uenūse cōuectat quintum nature aditum elemētum. **C** At tu in pane ⁊ aqua dnduz alte felicius qui poscam in delirijs habuisti. suscipe super hīs paternam iracundiam. Inrepa. argue. reprebende. castiga. pone frenum appetitui alieno qui iam pridem tuo proprio posuisti. Solent uitiis irasci maxime qui hīs carent. uir ad plenum

Aug.

fontibus culpe particeps irascit. Neq; vō quisq; irascit ulcisci pot: et celo et potentia opus est. tibi quidem monasterium/heremus/religio/ et ieiunium dederūt. Sed pre oibus illa de qua multa libens audio nalis atq; innata frugalitas: ut gule irascere: papatus tribuit ut castiges. Qui regio israel intendere: qui deducis velut onem ioseph. Ne lasciuiant oues vide pastor gregis egregie. Et memento quis grauiora sint alta: duo tamē hec vitia eē que maxime bestialem accliuēq; humi faciūt humanā vitam/gulam/atq; luxuriam. Doce fratres ac filios tuos spernere que amabāt: amare que metuit: queue oderūt: odisse seipso qui tā diu oderint qd amādum erat. dignuz litteris aureis Augustini vbum est. Nemo pot pfecte diligere quo uocat nisi oderit vñ reuocat. Et post pauca. nec fiet qsgs qualis cupit esse nisi se oderit qlis est. Ostēde sensibus uagis adhuc malas domos rhodani et palustris rura querētibus loca illa salubria: ubi effectū est q; ianitor celi doctor orbis pariter ut de utroq; canit ecclesia iudices seculi uera mudi lumina per crucem alter alter ense triūphans vite senatus laureati possident. Ostēde illis digito nō pcul ide ab illius ingētis ac deuote forib⁹ basilice: ubi Simon petrus ascēdit in crucis panibulum: ynde clauicularius regni gaudēs migravit ad Christum. Ostēde paululum distātius ubi Paulus apłus lumen orbis terre inclinato capite pro Christi noie martyrio coronatus est. Nec enim sepe de suis ducibus cecinerūt ac legerūt. Loca sancta ut arbitror non viderūt. Que cum viderint hēserintq; animis: pudebit ut spero pphanorum et infamium locor: ad que nō recto iudicio sed obliquo affectu et longo usu amorem immeritum cōceperūt. Tūbe illos cogitare atq; interius spectare oculis uenerādum ac sanctissimū senem Petrum: nō pegrini vini cupiditate sed iusto metu mortis absterritum abire. dehinc calle medio Christum illi obuium: quo conpecto statim vbo vnico ut aiūt: ad certam mortem intrepidus remeauit. videāt illum ipm mor in cruce pedētem per quem ipsi sedibus aureis ac scabellis eburneis insistentes accepisse se sentiūt: nisi igrati sint qd hnt excellētie: qd opuz: qd glorie. Post aspiciāt mētibus gloriosissimi Pauli truncum caput: uas electionis: doctrine celestis armarium: limpidissimū fidei nre solem. Illū cordis auribus audiāt: ipsa de morte altis Jesum uocib⁹ notissimisq; suspirijs inuocātem. Miraculi testes eximij fontes ibi sunt totidem quot saltus dedisse facruz caput fama est. hijs ipsis in locis que cesa ceruix attigerat. Si deuote uoces illas audierint: deq; hijs fontibus pio hauitu biberint: et simphonias trasalpinas spernēt et nō siticulosos mō fonticulos: qui sunt ad rhodani angulos non regrēt: sed succedet ut spero sitis altera: et eterna vini benuefisis obliuio. Qd scriptoribus rerum et ueteribus et nouis incognitum: nec usq; inter vina nobilia numeratum: ab hijs aut immodica et indigna laude: ceu deorum nectar celebratum meruit: ut a me nūc iuste nisi fallo: quis pmo: dactiler notares: et h gustui sapidum: q; saluti tñ aduersuz est: ceu dulce virus aliqō oibus uirtutem sitiētibus odiosum sit. Et hoc tñ haberi etiam rome pot nullo negocio ut dixi et sine hoc: nō tñ parce et sobrie sed pfuse et uoluptuose etiam uelci licet. hnt vō multa sub oculis:

nisi oculos obstruāt: que nel terrestris vie uel celestis patrie gloriam cogitātes nobiliori quodam sapore pmulceāt. Sed qm de hijs sepe multa loq; cōtigit hortāte materia: et infinita res est: sacra miracula alme urbis amplecti: totum hoc tue puidētie relinquēs. ad id redeo qd in te mihi mirandum laudādūq; delegeram: quis ut uerum fatear: p mptio: sit admirationi aius q; expōsioni stilus. Assurget tñ ut qd ille intus loq;ur hic describat: legēdūq; alijs offerat quocūq; caractere: mō ut intelligar nullam hic eloquētie famaz quero. Sentio ego p beatissime difficultates ac labores tuos: quos in executione pclarissimi opis passus es. Ad alr inq; illos sentio q; si oibus iterfuisse. Audire mihi video: cardinalium blāditiā ac susurros ex cōdicto sacratissimis tuis aurib⁹ ingestos: ut ab incepto dehortarent: teq; inde retraherēt: quo cūctātē urgere affusi ac supplices debuissent. Quorū certe ppositum admirari cogo: nec mirari satis possum Stupor ingēs: mōstrum incredibile: romane ecclesie cardinales sic romanam urbē: romanāq; ecclesiam uel odisse uel formidare uel spernere. Quis enim pter hos solos fuit vnq;: qui suum titulū gloriosum pferat atq; utilem nō amaret? Nouis p; sus ac triste pdigium: viros tāte reuerētie: tanteq; sapiētie ac doctrine in solam mrem optime meritā duos esse: et si dicilicet ipios. Qui ut breuissimas fugacissimasq; religas incerti tps in loco pessimo sed dilecto exigāt nō arēdūt: qd sibi: qd ecclie: qd humano gñi expediēs: qd placitum deo sit. pter enim paucos italos qui ut puto: expectabant redēptionem israel: et qui in exilio vixerāt in sua et cōiuium patria mori optabāt. pterq; germanum tuuz vniciuz: qui tecū ab infantia nutrit⁹: teq; mirari et imitari solit⁹ nil oino aliud q; tu uelle didicit/ aut nolle: ceteri oēs sic exilij finē ut pncipiū hērebāt. Q cōsuetudo cūctis in reb⁹ potētissima de pūa exilium: de exilio patriā fecisti. Que oia libētius ut par eēt hijs scripsissem/ quos hec tāgūt. nisi et nūs capitū: et olim mihi notissima elatio aiōz: respūēs idignāter qd auribus delicatis iserf: aspūs obstitisset. Illi igr scripsi ad quem culpe ois exptē ptinet sola correctio: quiq; nō stili aspiratē sed rei ueritates neq; cōditionē sed itētionem scribentis examinat. Procedo aut: et hos trāleo quos tuo iure cōpescere poteras: uel si cepto hērerēt tuo itidē iure cōtēnere: ut tñ tua modestia nota eēt oibus hoib⁹ aduersus hos quoq; et puerfas hoz opiniones inflexibileq; snias multū te laboris ac molestie ptulisse nō dubitē. Illud notissimū ac maximum q; reges ac pncipes qbus te pro ecclesie decore morigerum pbes: hijs pntictes a te aut tota mēte discordes suauiter grauiters ut inūq; nota deponerēt ad monēdi erāt. An alios incli⁹ rex frācorū ecclesie filius: qui deuoto qdem sed iuuenili amore mres cupiēs ppinquam: nec pferās quāto honestius ac melius ab futura eēt: ad te abitum meditatē quos potuit laqueos direxir: qbus sacros pedes apłicos ad omne pium sanctūq; opus parissimos implicaret: doctum scilicet ac disertum ut phibēt quēdam virum: qui coram te ac fratrib⁹ tuis cupide nimis audiētibus uerba faciens: in eo partem maximam sue orationis assumpsit: ut celotenus suam galliam attolleret: italiamq; depumeret. Magnū opus atq; arduum nec sibi tantum: sed cuiuscūq;

Rexfrācorum.

difficile ne dicam impossibile. Nequit enim sermo
 hominum res mutare: et si sepe mendacio verus uelut.
 Et o utinam prius te madate dignus fuerim. Qui h
 impar elogo et inferiori statu ueritatis auxilio fretus
 illi calunie ruderem. Ostendissem illi forsitan te iudice
 re se aliter habere quam diceret. Et nunc si cae sue fidit: de
 quibus hoc ipso fratru inire certamen est aius: quibus semper
 occupat: et iam sessus offero me duello pro uitate
 pro patria. Scribat igitur uel qui dixit uel que potest.
 Ego illi gallo italorum ultimus respondebo: et erit utili-
 or disputatio scriptis commissa quam uerbis: uerba enim fa-
 giunt: scripta manent. Illa ad paucos: haec ad multos
 Illa ad praesentes tantum: haec etiam ad absentes posterorumque
 perueniunt. Spero iudicem Christum habere et te: conuicia-
 tori illi viro aliogeno docto et insigni: sed in loquendo
 calore atque impetu animi lapsus quo non decuit faci-
 le probaturum me falsa esse: que minime ut auguro: si-
 bi mandata de capite suo dixit. Nosce mihi uideoz
 regis adulescentis canem et senilem aium ac precipuam
 quadam urbanitate lingueque modestiam magnis mi-
 hi olim in rebus expertam. Inuixisse illi credideris ut
 te oraret ut galliam laudaret. Jurare pene ausim ut
 vituparet italia non inuixit. Sed hic nunciorum mos
 quorundam est: ut nisi de suo aliquid addiderint nil
 egisse uideantur. Profecto autem multi sunt qui non cre-
 dunt sua posse laudari nisi aliena vitupent. Et pro-
 inde ut breuiter summa perstringam: de rebus ac gloria
 italorum et galloz quod inter utrosque interest adeo no-
 tum est ut dubitari nequeat ab homine cui historiarum
 notitia ulla sit. Nam de ingenijs disceptare ridiculum
 libri extant ueri testes. Quid queso de liberalibus ar-
 tibus. Quid de rerum cognitione seu naturalium seu gesta-
 rum. Quid de sapientia. Quid de eloquentia. Quid
 ue de moribus. et de omni parte prae habet lingua
 latina. quod non ferme totum ab italico sit inuentum. Siquid
 enim externi de his rebus feliciter ausi sunt: uel ita-
 los imitati sunt uel in italia scripserunt: in italia di-
 dicerunt. Et quatuor ecclesie doctoribus: duo sunt itali ac
 romani. duorum reliquorum alter iuxta et prope intra ita-
 lie fines ortus: certe intra italia doctus ac nutritus. Al-
 ter in italia conuersus et peruersus: omnes in italia sunt se-
 pulsi. Nullus est gallicus. Nullus doctus in gallia.
 Jus utriusque quo utimur itali condidit: additque ita-
 li exposuere: ita ut horum nihil aut periculum exterius
 cedat: et in altero quod longe grecos itali superant. de
 altero nemo est qui litiget. Oratores et poete ex-
 tra italia non querantur. de latinis loquor: uel hinc or-
 ti omnes uel hic docti. Sed quod ago aut quod rem certis-
 simam uerbis traho: Radix artium nostrarum et omnis
 scientie fundamentum latine hic repte sunt littere: et
 latinus sermo: et latinitatis nomen quo ipsi gallici
 gloriantur. Omnia inquam hic exorta: non alibi. atque hic
 aucta sunt. Possem singulatim de his agere: sed in-
 telligentibus satis: reliquis nimis est dictum. Et
 quod oro tot tantarum rerum studiis quod obiciant ha-
 bent: nisi forte ut est genus sibi placens et laudatix
 sui. unus his omnibus fragosus straminis uicus obi-
 cit. Ad haec et omnis hic floruit politia: et si quod usque
 superest aliqua in parte italicae floret adhuc. Duo mu-
 di uertices hic sunt. papatus et impium. Fas de ar-
 mis. de uictorijs. de triumphis. de disciplina mili-
 tie. de iugo denique gentium eius ac tributis annu-
 is loqui nolim ne perturbem gallicum ingenium. de
 moribus vulgaribus fateor gallos: et facetos ho-
 mines: et gestuum et uerborum leuium: qui libenter

ludant lete canant crebro bibant: auide conueniunt. Ne-
 ra autem grauitas ac realis moralitas apud italos
 semper fuit. Et huius quod flebile danus est uirtus toto or-
 be decreuerit: si que tamen eius sunt reliquie in ita-
 lia nisi fallor sunt. Siquid est peruersi moris iter ip-
 sos est. Ausque aduene tanto sunt in honore. Et de
 quo nemo: ne conuittator ille quidem dubitet nusquam
 tanta est ecclesia seu potentiam illius seu deuotionem
 non italici tantum: sed totius credentis in Christum popu-
 li metiare: ut que hic orta hic adulta hic ad summum
 glorie culmen euecta est. hic deo uolente: teque agente
 ut spero in perpetuum permanura. Est fateor gallicana
 pars ecclesie opulenta et nobilitas: sed ecclesie ca-
 put ut impium in italia esse nemo sani capitis neget.
 Siquid horum est incredulus romanum patrio titu-
 lum permutet: tunc quid fuerit sentiet: et quid sit. inter
 quod supremum caput imaginis membra quid intersit in-
 telliget. durum ualde grade aliquid debere cui no-
 lis. Si romani adeo nois pudet: romanas abiciant
 dignitates et res suas ac patriam ut uerbis sic ele-
 ctionibus preferant. Ego uero sat insanus sum qui sua
 deam italicas ecclesiasticas dignitates suas abij-
 cere quibus solis magni clarique sunt. his qui non su-
 as italicas ciuitates ambiant atque usurpent inaudita
 tyrannide stupente Petro. Christo autem mirante
 etiam ac minante. et nisi ille de celo tu de terris oc-
 curritis. quod quidem incertum quo germine hau-
 sto itali consopiti sunt actum est de rebus nostris ser-
 uam morum italicam: et prope quod dici solet ecclesiam mi-
 litantem immo et armatam uidebimus et pugnantem
 de improbo non de fide. denique etiam triumphantem pro-
 usque ad celum arcusque sideris sit peruentum: et sin-
 gulos clericos singulis urbibus triumphaliter presi-
 dentes: donec expectatis qui nunc dormiunt omnia de-
 forment et reforment mutatione terribili. Quam-
 uis autem prae nouerim eos quod suadeo non factu-
 ros: scribo tamen interim ipse quod meum reor: quod
 tu alme pater intelligas et ipsi si audiunt forsitan mo-
 ueant. Et profecto si adduci possint ut patrijs suis
 bonis contenti externum inuisum pondus abiciant:
 erit hoc nobilis odij atque indignationis ingenue:
 potius quam id maxime spernere quo maxime glori-
 antur. Magis eligit uir fortis ac magnanimus seu-
 dum quam uis pigre deponere quam ab inuiso domino possidere.
 Lerte Domitius ille captus ad confinium non opes: Dicitur
 aut dignitatem aliquam: sed qua nil est homini chris-
 tianus: vitam ipsam quam a Julio Cesare uolens ac
 tristis acceperat ubi primum honeste mortis affuit sa-
 cultas: uolens ac letus importunum quasi pondus
 abiecit. Expectaui ego fateor interdum ut huius no-
 stri perceres idem faceret: et urgente odio ac cogente
 supbia italica dignitatum noia et inuisa ornamenta
 deponeret. Sed ut uideo frustra expecto: certum
 est consilium eorum: et quibus iniquum et ingratum
 uanum utique non est. Firmauerunt sibi sermones ne
 qua: ut italicam rodant simul atque oderint: incubent
 et continent. dumque hos laqueos absconderent di-
 xerunt quis uidebit eos? Atqui ego eos uidebo.
 vident mille alij: vident omnes. Quis tam cecus
 enim usque est ut ista non uideat: vident inquam: sed ta-
 citi omnes immo muti. Ego etiam nisi mihi nocet
 pietas patrie et rerum indignitas extorsisset: cum
 alijs tacuissem: et fortasse consultius memorans
 illud Crispi pueris quoque notissimum. Frustra
 inquit niti: neque aliud se fatigando: nisi odium

Italia
 emittit
 ob re-
 gre-
 ab

Itali fa-
 rat gre-
 cos

gallos
 et dipo-
 tu mori-
 bus

Salusti-
 us

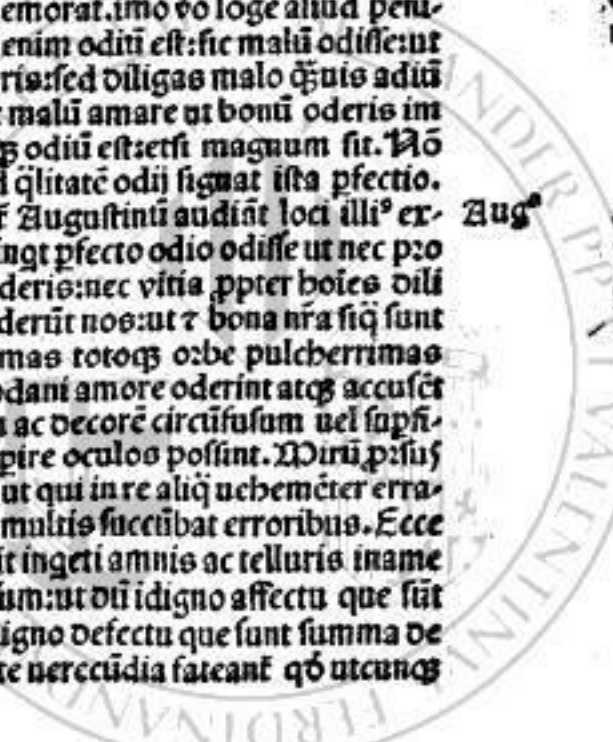
querere extreme est demētie. **C** Scio enim me ne
 q̄c̄q̄; loq̄ z sentio hinc mibi magnorū hoīum impē-
 dere odia. At p̄fecto nō marimī: cuius ex hoc cer-
 te nō odiū timeo: sed amorē sp̄o. Alioq̄ neq̄ ego
 te tā fidēter alloquerer: nec tu me tā patiēter audi-
 res. q̄d ex tuis ad me lris atq̄ a te ueniētū relatio-
 ne cognoui. Neq̄ demū ille eēs quē te fama loqui-
 tur: mūdus credit. ego etiā scio nō v̄bis pro loquē-
 tiū diuersitate uariātib⁹ sed reb⁹ que mētiri nesci-
 unt fidē h̄ns. credāt deniq̄ te aliq̄ qlē uolūt. ego te
 scio z L̄bū cui in sp̄u tuo seruis z Petri cui in offi-
 cio succedis: z ecclie cui p̄sides: z ap̄lice sedis cui
 infides: ad extremū totius ch̄ianitatis z in p̄mis
 italie amatorē. Q̄d nisi ita eēt nunq̄ tu ecclias ex
 iferno illo qui cōtiguus p̄rie tue erat: tot retrahēti-
 bus atq̄ obstātib⁹ carnaliū victorū affectuū ad ita-
 liā reduxisses. ubi si tu vixeris z in te sanctus vix-
 rit p̄positū nil ecclie metuēdū video: nil penit⁹ non
 sperādū usq̄ ad recuperationē etiā hinc sacre tellu-
 ris z peculiario p̄uimōij Jesu L̄bū. hinc ecclias
 ce libertatis: de q̄b⁹ duob⁹ tui isti p̄siliarij parū cu-
 rāt. mō uoluptates p̄rie salue sint. Quib⁹ ita se h̄n-
 tib⁹: totū hoc z laboris p̄odus z glie humeris tu-
 is sentis ipositū: magnū opus merces iertimabilis
 ifinita. **C** Proinde nō satis attēdit ille q̄d eloq̄s
 lz vir: quē alloqueret. Quā q̄dā ptē p̄mā dirē pru-
 dētie. Q̄d si acriter attēdisset nō vitupasset eā mū-
 di ptē: quā tu vnice diligis: z in qua tua z ecclie
 potētia dignitasq̄ sūdata est. Nepe rē suā sibi cha-
 rā ac p̄cipuā p̄uipēdi patiēter forte aliq̄s: at liben-
 ter nemo audit. **C** Plane q̄d de cibis gallie deq̄
 vintis dixit ad quādā nisi fallor iniuriā audiētū p̄-
 tinuit. Ita enī ap̄licos viros ceu totidē pisces aut
 uolucres cibi obtentu inescasse credidit ac cepisse.
 Nimis iā ppudo: hec per urbē fama vulgata est:
 in eligēda. s. ecclie sede uoluptatus ac ciborū atq̄ in
 p̄mis vini copiā ac gustū ad p̄siliū uenire q̄si nō de
 ch̄iana religione: sed de bachanalib⁹ p̄sulter. Ne u-
 mibi nec audif Paulus ad Corinthios imo ad ch̄i-
 stianos clamās. Nolite iugū ducē cū infidelibus.
 Que enim p̄cipatio iustitie cum iniquitate: aut que
 societas lucis ad tenebras. Que aut p̄uētio L̄bri-
 sti ad belial? Addo ego idignās mestusq̄ ai. Que
 p̄portio L̄bū ad bachū? Nunq̄d ideo q̄ sacrificiū
 altaris vino eget: bachus erit ch̄ianorū deus nec iā
 L̄bū p̄ceptis ac monitis: s; bachi delinimētis furo-
 ribusq̄ pebis. **C** Ne u mibi ter z ampli⁹ q̄d hoc est
 q̄d audio? debuit sane p̄cionatorē illū ab h̄is nugis
 tue saltē scitatis reuerētia: extimatioq̄ modestie z
 p̄specta tue frōtis auctas deterrē. Sed tu illi q̄des
 ut te decuit breuib⁹ v̄bis ac grauib⁹ r̄ndisti: oīo au-
 tē suo a quo missus erat: nullo meli⁹ mō r̄nderi po-
 tuit q̄ re ipsa. Nō mō enim nō distulisti destinātū
 iter: sed accelerasti recolēs sepe moras nimias ma-
 gnis p̄ncipijs nocuisse. Qui q̄dē rex si ut facit filia
 liter te amat: z fidelit̄ uenerat: gaudebit tādē ibi te
 eē ubi z tibi salubrius sis z mūdo. Inest nō suz ne-
 scius molle q̄dā ais n̄ris ac tenerū: quo abeē nun-
 q̄ uolum⁹ quos amam⁹. Que res sepe z amantis
 in p̄uitiē v̄sit. Est aut hoc puerile magis ac femine-
 um q̄ virile. viri enī nō ubi sint: sed qliter: q̄s cha-
 ros h̄nt cogitāt z malūt absentib⁹ h̄n eē q̄ p̄ntib⁹
 male. ut qui absentes corpe aiosūt p̄ntes. Illos au-
 diūt: allos vidēt: illoz p̄p̄tatis ubicūq̄ p̄ticipes.
 At muliercule pueriq̄ quos diligūt semp iuxta se

uolūt nec auelli sp̄ote nunq̄ sinūt. Nō discernunt
 enī nec respiciūt finē: sola p̄ntia ac iocis z p̄fabula-
 tione pascunt. Neq̄ oīno aliū ex amicitijs fructus
 querūt. **C** Illi q̄dē ifamatori italici nois tā ardēti
 ignoto lz qui ad cāe sue victoriā illud eximū arbi-
 trat⁹ est. si patriā suā abūdātorē ciborū q̄ italiā af-
 fereret q̄si nō ad religiosissimū sūmūq̄ p̄ntificē sed
 ad cogne magr̄m apitū loqueret: multa possem r̄n-
 dere nisi me pigeret de tā humili tāq̄ abiecta mā-
 diu loq̄ te p̄fertim auditoro. Sed si cū illo tm̄ mibi
 res eēt: efficerē forsītā ut puderet: virū talē corā vi-
 cario v̄ritatis tā multa locutū que v̄ritas nō p̄baret.
C Lerte q̄d omitti nō debet galli sicut scriptū est:
 usum vitis z oleo roma iā adolefcēte didicerūt. Et
 q̄d p̄stat gēs eadē frugū marimeq̄ vini dulcedie: **Nō de**
 p̄mo italiā igressa inūabili q̄dē cuz exercitu multa **gallis**
 z grauia bella nobis itulit usq̄ ad romane urbis
 tūc surgētis incēdiū. Sed p̄cipitē atq̄ effrenē gu-
 lā puniēte deo: sic ad ultimū strati delectiq̄ oēs ne-
 gō extaret in ea gēte: ut nobilis ait historicus: qui
 icēsam a se urbē romanā gl̄iaref. **C** Q̄ si mutatio-
 nē tēporū aut rerū fortassis obiceret: sic p̄ntē illi z
 italie copiā z gallie inopiā: ac defect⁹ multiplices
 enudari: inq̄ oculos ingeri posse p̄sido: ut non ru-
 bor eū solus: s; fames etiā sitisq̄ corripiat. Et hec
 me: q̄d iuit⁹ facio loq̄ cōpulit viri illius aiosa p̄ca-
 citas atq̄ iactātia. Que si se attollē z pua pro ma-
 ximis celebrare decreuerat. q̄d n̄ra dep̄sione sine
 ullis oīno cōuitijs opus erat. Nulli iniuriosus mē-
 daciū sed tm̄ p̄posito mētiētis accōmodū cōiue-
 tiā sepe p̄meruit auditoro. At in alterius si p̄um-
 pat iniuriā aduersario vix carebit. Suscepi ego v̄i-
 tatis ac p̄rie cōem cām. inq̄ angustias has coegi.
 Quis z hec multos hēat h̄is obiectis lati⁹ atq̄
 uberius r̄nsuros: z illa pro se clamans mille ex li-
 brijs: q̄n z ipsa rerū spē taciturna r̄fideat. **C** Alter
 mibi nūc error ex ordie refellēdus occurrit: ad me
 nup hec scribētē: haud sp̄ncda q̄dē narratione pla-
 tus. Esse ibi quosdā tuoz cardinaliū: qui negari nō
 posse p̄sentiat magnū aliqd fuisse italiā. Nūc ean-
 dē fere nihil eē librata partū ac p̄rupta nimis asser-
 tione diffiniāt. Bone Jesu que ista cecitas: que p̄-
 cipitatio est? Qui liuor? que ne ipatiētia sic odisset:
 ne idipm q̄d sic oderis videre possis: q̄q̄ odio di-
 gnū sit agnosce? Est ne hoc forte p̄fectū illud odiū
 q̄d psalmista cōmemorat. imo v̄o lōge aliud peni-
 tusq̄ p̄riū. p̄fectū enim odiū est: sic malū odisse: ut
 bonū ideo nō oderis: sed diligas malo q̄uis adiū-
 ctū. Lōtra igif. sic malū amare ut bonū oderis im-
 perfectū pessimūq̄ odiū est: etsi magnum sit. Nō
 quāritate nāq̄ sed qlitate odij signat ista p̄fectio.
 Si mibi nō credif Augustinū audiāt loci illi⁹ ex-
 positorē. Hoc est inq̄ p̄fecto odio odisse ut nec pro-
 pter vitia hoies oderis: nec vitia p̄pter hoies dili-
 gas. Isti aut sic oderūt nos: ut z bona n̄ra siq̄ sunt
 z n̄ras utiq̄ optimas totoz orbe pulcherrimas
 regiones: solo rhodani amore oderint atq̄ accusēt
 nec ad illarū sp̄m ac decorē circūfusum uel sup̄-
 cietenus ituedū apire oculos possint. Virū p̄suf
 sed vulgare malū ut qui in re aliq̄ uehemēter erra-
 uerit vna ai ruina multis succēbat erroribus. Ecce
 quo nūc aios cogit inq̄ti amnis ac telluris iname-
 ne desiderū imēsum: ut dū idigno affectu que sūt
 ima suspiciūt: maligno defectu que sunt summa de-
 spiciāt: cūq̄ urgēte necēdia fateant q̄d utcumq̄

Paulus

Nō de
gallisRō
puc
licC
az
orb
uit

Aug⁹

Ja
fle
B

poterat negari suadere invidia negat illud quod fate-
ri prius vitas ac violata compellit. Antiquum etenim si ne-
gens auctoritati hominum ac librorum fidei derogat. At
negando prius vero ipsi et intellectus ac sensum testimo-
nio resistit. Cuius itaque qui scientes contra verum liti-
gant nil oino. Frustra enim surdo canis: bebetavit iu-
diciu voluntas. Reliqui si sunt qui ignorantia labi
possent hoc modo rursus sit. Italiae caput romam: nec
italie tantum sed totius orbis multis bellis ac cladibus:
interque alias longa suorum pontificum ac principum absentia
extenuata et attrita ac pene presumpta dolens fateor
cuius vastitas quantum non solum italie sed membris omnibus
hoc est mundo noceat: et in primis christiano generi vi-
detur omnes: nisi quorum liuorum tumorque oculos premit. Nec
tamen ipsa urbs tot vastitatum e manibus tibi celitus refua-
ta nisi respicis: et diuine gratie tueque virtutis adminicu-
lo restauranda: felicitate tibi in celis eterna: atque in
terris immortalis gloriam allatura est. Potest haud ipu-
denter optare nobilis opifex ut aliquid rebus desit quo
suum ingenium sua ars sua virtus appeat. De reliquis autem ita-
lia quod dicam: nisi sciam illam meam veterem: et nisi fallor ve-
ram. non dico egredere quod nunc est membris vltis pestilentie
illius cui nulla etas parere habuit a qua vigesimus
nunc annus agit: que postea alternatim exhaustum
discerptumque orbem quodam velut anniuersario malorum
torrente repetijt. sed non minus galliam quam italicam lace-
rauit: imo ad ipetum pestis aerie terrestrius hominum ra-
bies et longissimi belli furor accessit tamque atrociter il-
lis terris incubuit: ut dum male fida pace rebus reddi-
ta per ea loca ad regem missus iter agere cuncta vindi-
ctis ferro atque igni euersa conspiciens lachrymas non te-
neret. Non enim sumus qui ut isti cetera omnia nostri amo-
re orbis oderimus. Sed indubie ac fidenter affir-
mem hanc ipsam italicam nuncque viris atque opibus et pre-
sertim maris impio potentioris fuisse: quam nostra fuit eta-
te. Nunquam si concordes ac atque olim bene ualidum ca-
put esset recipiendo orbis impio nec ferendis infidelium
tot millibus atque indignis impijs aptiore. Non se-
quo: aium calamitatis ne britudine tua hac in parte
ampli fatigam maxime cum de hoc ipso multa alibi
questus sum: non ignarus tamen hijs obstare tarctum: ca-
puam: rauens aliasque magnas olim urbes: unne non
ita. Sed opponam illis omnibus uel hanc vnam vni tibi hec
scribo Venetorum urbem maximam: imo regnum ingens:
cui magna olim regna subiecta sunt: urbem longe dis-
silem ceteris: utque ego dicere soleo orbem alterum. Que
tunc nihil aut minus fuit: quamuis et Veneti ducis et
Venetie non urbis sed puincie nomen antiquissimum
sit. urbis enim nomen quod meminere supra Uespasia-
num principem non legi. Sed constat eam non multis ante hoc
tempus seculis in hac magnitudine excreuisse. Sunt tamen
et alie que opponam. Janua olim oppidum obscurum: ci-
uitas nunc preclara: prius quoque mea urbs quod vobis so-
nat florētissima nodum tamen romana rep. iam florere fun-
data. Quid Bononia tua loquar quam supradicti princi-
pis etate felicissimam dictam inuenio: quam ego siqua in
terris est felicitas vere felicissimam puer vidi. deinde
ut retrograde res mortalium sunt: lapsu temporis felicez:
post et miseram ad extremum per hos annos primos
miseriam vidi: nunc te auspice felicitati sue red-
ditam videmus. Lerte hec et alie in eodem tractu non
antique admodum bello punico scdo per italicam to-
nate a romanis condite siue insigniter aucte sunt: cepe-
runtque esse quod non fuerat: nec multo post tempore quasi ad ni-
bilum redacte sese maiores denuo surrexerunt. Quarum

in epistola ad Faustinum meo stilo ac pio meminit pa-
ter Ambrosius noiatim Bononia ipsam: Mutinam
que: et Regium: et Placenciam: aliasque tunc semiruptas
urbes desolatas. Quibus hodie etsi non omnibus plena tran-
quillitas: decor tamen et sua manet integritas. Hauden-
dumque quod hac vna in re viri sapientissimi atque scissimi
sefellit augurium: quo illas in perpetuum prostratas dixit
ac diruptas. Et ad summam tota hec italicum pars que cau-
didas alpes ac viridem apenninum iteriacet multo hijs
temporibus est ditior: frequentiorque quam antiquis. partes alie hu-
mani more statum varietate testantur. Leterum opinemur
ut libet. Nihil est enim opinione liberius. Ad multa
alia vi coguntur multi: ad credendum nullus. Credant
ergo si videri italicam nihil esse: quam totum sepe orbis sen-
sit esse aliquid. An non saltem illud intelligunt in hoc nihilo
totam fere illam suam excellentiam esse inclusas: nec referre que
sit vilis arcula que plena thesauri sit ingentis. Cuius
explosis alme patris ad te redeo. Ecce ergo multa iter
obstantia per precellas rerum varias atque aduersos fla-
tus: uelo pietatis et rationis gubernaculo ac remis in-
dustrie bene usus: sciam et uenerabile memorem ecclesiam
sua in sede reposuisti. Difficile est autem quoniam perfamilia-
as peregre remeas in domo diu deserta atque icusto-
dita multa sit repturus correctionis egentia. Nunc in-
cubebit. hic omnem sacri ingenij vim exerceat: ut ipsa recol-
ligas: lapsa erigas: deformata reformes. Autantia
firmes: consumpta restaures. Euersam domum non de-
stituit vir sapiens: sed attollit ac reficit. Quod si in sin-
gulis domibus uerum est: cur non in omnibus et in tota ur-
be si ita res tulerit uerum sit? Jure igitur icelsa olim ut
dicebam urbe tribunis plebis oblectantibus migrandum
que celsentibus Marcus furius camillus ut restituere
tur obtinuit. Extat ordo et ciuis et viri boni animo ac
moribus digna. Quod si tunc accidit nouitate illa ur-
bis ac temporum ruditate: quod nunc celsas post tanta reli-
gionis rerumque celestium ac terrestrium incrementa. Ma-
bes urbem conuassatam fateor: sacra tamen: et humano ge-
neri: sed precipue christianis ueneranda: urbem diuinarum
et humanarum rerum omnium precellentem gloriam. urbium pariter
orbis caput: arcem fidei: ubi te fideles amant. unde te
metuant infideles. non ideo deserenda quod lacera et icul-
ta est. sed eo attentius atque obnixius repandam: quo ma-
ius hinc meritum repanti. est. Hanc siquidem Romulus
fundasse. Brutus liberasse: Lamillus istaurasse lau-
dat. ille cuius prime mentionem feci: uerum ea secula-
ris impij est laus. Spiritale autem impium illic Petr-
statuit. Siluester auxit. Gregorius exornauit. Horum
laudes omnium in te unum transferendi mem tibi oblatam
video. Non horum vni siue alteri: sed sicut omnibus comparari
ab icorrupta et memori posteritate mereretur. utri-
usque enim impij fundamenta et incrementa et ornamenta
collapsa sunt: tuque omnium istaurator. Ex quo mi-
ro: ualde quorundam suspensiones hominum qui te tanta
gloria tantisque meritis preceptis ac perditis abire uelle
aiunt: uel ad ipsum illud ergastulum vni ecclesiam eruisi
uel nescio quo. Nullus est enim uel scitate uel gloria
locus par. Nullus ubi tantum ualeas et deo placeat et
hominibus predesse. Qui tui fines ultimi duo sunt. seu ue-
rius qui tuus in hac uita unicus finis est gemino
sub mandato. Quo pregitur: ubi sistitur: vni et pedet lex
piter et prophete. Itaque nec fame preie: nec trepidis
coniecturis: confususque rumoribus acquiesco. Nullo modo
meum cadit in animus te sic cepisse ut sic desinas. fatius
enim fuerat non cepisse. Nil in rebus est deformius quam
preclari principis fuscus finis. ut quod ait Flaccus turpi-

Roma ca-
put ita-
lic

Veneri
atque alie
orbis ci-
uitas

Janua
florētia
Bononia

Roma

ter atrius desinat in piscē mulier formosa superne.
 Quod si in pictura turpe est in orōne turpius. in opatione turpissimū eē nō ambigif. Multi sunt ⁊ pene oēs qui pclarū nihil icipiūt nec ifames sunt: quippe nec cogniti. Et qui se gl'ioso pncipio notuz fecit si id spēte destituat ifamiā nō euadet. Tu nō soluz cepisti sed magna ex pte pegisti. vide ne tuis manibus tuū opus ⁊ tale op^o evertas. Id enī nō mō q̄ nō cepisse: sed q̄ ceptū omisisse multo fedius. Sōlet nāq; actib^o medijs qdā torpor irrepe specie difficultat; obiecta. Profecto autē psumata bona atq; ad exitū pducta rescindē inuidia est. Cepto igif nufq; calle deflexeris. Nullus est rector ad salutem. Nusq; substiteris: tps breue: lōgū iter: lenit labore opis spes mercedis. Nusq; deniq; in terga respereris. Posti enim q; nemo mittēs manū suā in aratrū ⁊ aspiciēs retro ap^o est regno dei. Nec ig; ras ut uel apud scriptores gentiū D;pheus retro uersus eductā ab iseris suā pdidit euridicem. uel apud nros Lotb e sodomis exēti ut saluet aiam suā. neq; post tergū respiciat impaf. Quod uel oblita uel despiciēs uxor eius respiciēsq; post se in statuā salis vīa exēplū atq; utile cōdimētū posteris ligi: quo in silib^o saliant ne isipido rex gustu ad ea que bñ dimiserint aio aut oculis se cōuertāt. Quib^o ita se bñtib^o fama ⁊ vulgus suo more ueris falsa p misceāt. meā mihi nullus opinionem v̄bis eripiet. Si te abeūtē audiā nisi videā nō credā: et si videā vix credā. Sūt que vix oculis credant. Magnam de te tuisq; de reb^o: magnam tua de scitate: de magnitudine ai: de cōstātia: de fide: de igenio spes cōcepi. Credo ego te forsītā blāda egros aios spe solari: ⁊ id agē ut iter honeste more tediū: ⁊ ihonesti spem redit^o elabant dies: utq; assolet tpe p̄ctū ⁊ tēpore desiderū euanescat. Perge oro btissime ⁊ ita fac. Fac si potes: potes autē oia sup̄ hoīem oipotētis dñi vicarius. Fac in titulis suis edificēt: q; tā diu tāq; auide in nō suis edificarunt. honesti lapides: honeste trabes: honesta calx fuerit. deniq; honest^o labor: honesteq; cure: ⁊ honesti sūpt^o in ppiis. Qui alienis in finib^o q̄ honesti fuerint: q̄ decorū: q̄q; pueniēs q; ruētē Roma pulcherrima rerū ut Virgil^o ait. qua nil maius sol vidit: ne sit irrita Horatij uatis orō pua ⁊ turpis aio sup̄ astra se tolleret: ⁊ que vix cōpetēs cauda est fieret mundi caput. diffinire nō est meū: eoz p̄cie relinqua: qui pstrata metropoli urbi oium que sub celo sunt qui labētib^o tectis aplōz ⁊ suis. imo sanctorū domib^o: q̄rū edituos sunt. p̄fessi sp̄sis ac laceris: domos illic aureas erexerūt inspectate vniuersoz dño ac iudice nescio an etiā app; obāte. Fac icipiāt p̄i puidētissime. Fac icipiāt tm̄: voluptas vna aliā trudit: actuz erit. Mox domoz ueterū ut cepint obliuisci ⁊ lutū auinonicū nō mirari. Lōgis erroribus ifecti ai subito cōualescē nequetit: tpe lesi ut dixi: tpe etiaz curabunt. sed nō solo tua mēs: tua frōs: tua uox ⁊ idēficiēs cura: tua illas vigilātia: tua v̄t^o: tua frāget auētas. Interim dies ibūt mētes ueriorib^o sententijs: oculi meliorib^o spectaculis assuescēt. Cum gustare cepint qd est Roma: imo uerius qd est fides: qd debiti: qd honestas: figs hō uel casus eos cogere: vñ tā tristes mō ueniūt reuertī crederēt: uel ad mortē uel ad miserū exiliū se cōpelli. Adhuc tm̄ ⁊ tua sublimis scitas ⁊ mea fidelis humilitas: scio ⁊ sentio p̄dictorib^o patēt. Sunt qui dicāt. Plane

Vir.
 Nōa
 tius

enim illos hinc audio romanū aerē isalubrē esse qbus iā ex pte r̄sum est. Nulla enī nō ciuitas tātū angustissima sed angusta dom^o tā salubris fuerit: quā nō suspectā faciāt ruine. Quālibet purus aer si iclusus eē cepit fit ifamis. hec romana urbē: eius q; tēperitē atq; aeris puritatē uel cōcutiūt uel accusant. Accedit ⁊ solitudo lōgior: ⁊ meniū squalor: ac raritas incolarū. Que oia qd aliō queso q̄ illa de qua supra quest^o sum romanoz p̄ntificū ac pncipū iuerit absentia. Quid ue aliud q̄ eorūde possit ex purgare p̄ntia. uer^o est puerbiū cuius Aristoteles meminit. nulla melius equū re q̄ dñi sui oculo pinguescē. urbē tuā a suis pastorib^o derelictā. puidētie ac pietatis tue oculus ipinguabit ac reficiet. Illa tu qd a Lbio Jesu poscit ⁊ labētē respicies ⁊ vidēdo corriges. Nā corrigi qdē illa nī deserit cura riq; pōt. Non te ergo deterreat breuis labor: quo eternū p̄miū meriturus sis. Redde illi te: imo redditū cōserua. Redde illi inq; suū caput: statū ⁊ mēbra reddideris ⁊ vigorē: ⁊ si nō p̄stinū: at magnū. Illū enim redintegrare nō pōt: nisi is qui facit mirabilia magna solus. Redde boium frequentiam. Quod stādo moreq; p̄petue spem dādo ⁊ p̄rij metū oēm chūianis pectorib^o extirpādo p̄ficiēs. ubi hoc feceris mor ⁊ domos erexeris ⁊ aerē correxeris. Quē si ifectū nāliter q; astruat: obstat illa mirabilis ciuiū multitudo: de qua eplā altera ad te scriptū: ⁊ quā nulli^o scriptoris igeniū eque pōt: illa vis aioz atq; illud robur corpoz. Que nisi optimo in aere nec nasci potuerat nec fuari. Obstat auctoz oium illustriū coboz: ⁊ minime romanoz ne affect^o ai testimonij fidē leuet. Noiatim eloquētie ille fons lacteus ⁊ historie p̄nceps apud quē ita scriptū est. Nō sine cā dii hoiesq; hūc urbi cōdēde locū elegerūt. Saluberrimosq; colles: flumē oppotunū quo ex mediterraneis locis fruges deuebantur quo maritimi cōmeatus accipiant. Mare vicinū ad cōmoditates nec expositū nimia p̄pingtate ad picula clasiū externarū regionū italie medium. Ad icremētū urbis natū vnice locū argumētuz est ipsa magnitudo. Et post pauca. Hic capitolium est ingt ubi quondā capite humano inēto r̄sum est: eo loco caput rerū sūmū impij fore. Que sequunt sc̄iēs sileo. Illud noliz siluisse: nō dico Virgilij apd quē sc̄lita septicolis ⁊ felix. ple virū impiuz terris celo aios eq̄t. Sed Hieronymi nāq; is familiarior tibi est: quā aduersus Iouinianū scribēs mentione hui^o de qua loquor urbis oblata: urbs ingt potens urbs orbis dñia. urbs apli uoce laudata. Et sequif uocabulum rome aut fortitudinis nomē est iuxta grecos: aut sublimitatis iuxta hebreos. Linq; alia. Nō est igif mirū q; grauissim^o etiā hostis urbē regū. Sine ut alij tradūt urbē tēplū sibi uisam ⁊ senatū regū: hoc est ex legib^o cōstātē nō erubuit cōfiteri. Sepe etenim uel iuitos ad cōfessionē sui ueritas cogit. Id nō mō mirabile sed stupēdum: q; hec ipsa urbs sic ⁊ amicis semp ⁊ hostib^o uenerata atq; añ oēs alias in honore hita solis filijs suis cardinalib^o odio fit atq; p̄ceptū. Quos tu uer^o pater hortabere: ut hos aios ponāt nouos iduāt: sp̄o fam tuā m̄rem suā diligāt: illā sui p̄ntia suisq; opibus exornēt: que ⁊ opib^o illos ornet ⁊ glia. ueq; tali m̄re nuda ac famelica externas uestiat ac pascāt: neq; sua indiga ⁊ mēdica in alienas effundāt: qd in p̄piis refundēdū erat. Id enī fedū sibi odiosum

Ar. p
 uerbiū.

Titusli
 ui^o rō
 loquēs

Noct.

Aristo.

Tibi nouerint: qui suo sanguine dicauit ecclesiam
 nō solū celestib⁹ ⁊ eternis diuitijs: sed t'palib⁹ etiā
 ac terrenis. Quas in aliud q̄ ipsius in laudē atq̄
 obsequium sp̄gi nephas sacrilegiūq̄ est. C' Proinde
 tu vigila. Dñi est enim vigilare. fuoz stertere: No-
 merus ait. Nō oportet noctu geseē p̄sultorē viruz
 cui ppli sunt in cura. Surgē oportet p̄us dños ser-
 uis ingt Aristoteles ⁊ dormire posteri⁹. ⁊ quecūq̄
 decet facē neq̄ nocte neq̄ die omittē. De nocte eni
 surgē ut idē ait: ad sanitatē ⁊ yconomiaz ⁊ phiam
 utile. Tua sanitas nō tibi tm̄ utilis: sed necessaria
 est mūdo: tu nō solius yconomie sed toti⁹ reipubli-
 ce curā geris: multo maiorib⁹ vigilijs idigētis. tu
 nō false ⁊ inanis sed uere ac solide phie uereq̄ sa-
 piētie dei patris studio uacas: oēs in te vnū cause
 coēt: ut de nocte surgas ac vigiles. vigila inq̄: spe-
 culare: supintēde: qd̄ est p̄p̄iū ep̄i atq̄ vniuersa cir-
 cūspice. v̄fatili atq̄ acri ⁊ vigili igenio op⁹ est. Ma-
 gne cuiusq̄ rei executio noctes isomnes intentūq̄
 aiūm exigit. C' De tua qd̄ optima ac stabili uolun-
 tate certissim⁹ aliene duos obices uolūtatis me-
 tuo. Quos tuū est uel mollire uel frāgē: ne hic pu-
 dor atq̄ hec macula frōtem p̄mat ecclie: ne ue hec
 fabula sit p̄ntis ⁊ sequētū seculoz ut te vino saltē
 tā p̄clari duce opis scissima Petri sedes iterū dese-
 rat: tā p̄fertiz vili cā: vini scilicet: qd̄ ab hoie sobrio
 facile sp̄ni pōt: uel si nequeat ⁊ trāssert agilit ⁊ trā-
 ferēdo sit melius. Neq̄ vō ubi erāt quo reuerti ar-
 dēt vinū illud nascebat q̄uis ec̄t aliquāto p̄ping-
 us. Neq̄ maiusculū hoc iter est aliud q̄ nautarus
 labor exiguus. Quib⁹ nullus satis est magnus la-
 bor: ad hoc vnū natis. Neq̄ hercle tā ebriosus vn-
 q̄ fuit aliq̄s ut vini amore in vineis hitaret. Lolif
 vinea: nō incolif: ⁊ in vinea qd̄ vinū nascit: legitur
 q̄. In torculari p̄mif. In penu cōdit. In aula bibi-
 tur. Et p̄ma illa sunt villici. ultimus hoc dñi. vinea
 tua ⁊ illoz est quaq̄ v̄sum: religio uera p̄tēdit nō
 tā vino q̄ rubēri martyri sanguine fertilis: cui⁹ vin-
 demia ipsa est salus fidelū aiarū. C' Sed quecūq̄
 sit vinea q̄q̄s ager ecclie certe aula regia atq̄ arx
 supio: roma est. Qd̄ etsi qdā dissimulēt: nemo est
 qui nesciat: ne apud Indos qd̄ puto nemo etiā sit
 qui neget. Redeāt ad cor: nec iā ampli⁹ p̄tra stimu-
 lū Lhū calcitrēt. durus est eni. neq̄ iugū eius ex-
 cutiāt. Nā suauē est: ⁊ oi leuius libertate: humani
 ai vitiū est error. obstinatio demonū est p̄pa. Sa-
 tis supq̄ satis erratū est. Sit iā modus erroribus
 Satis est pditi t̄pis. Extrema ne peāt enitēdū est.
 Auertāt aures aiarū ab ipioz suggestib⁹ angeloꝝ
 Periculosissimi enim sunt inuisibilib⁹ flāmis ac ia-
 culis seuiūt. Quos ut ait Augustin⁹. in ip̄is men-
 tib⁹ formidamus. Adhibeantq̄ illas dñi p̄ceptis:
 apiātq̄ oculos: ⁊ videbunt Lhim rectū illis ad se
 iter designātē. Illū audiāt: illū aspiciāt ac sequant
 Lesset p̄tinacia ac funesta durities. Nō pudeat vi-
 ci. Neq̄ eni ab illo vincunt: ⁊ se vincē victoria sū-
 ma est. Lucta autē rite facturos spero ⁊ tibi crede-
 re incipiāt: ⁊ nouissima sua que iam vicina sunt co-
 gitēt. C' Nec tā multa p̄: ut Liceronis v̄bo utar: s̄a-
 ctissime atq̄ optime: ⁊ dixi olim ⁊ nūc addidī nō
 q̄ tibi necesse eēt hec audire: sed q̄ mihi. p̄pe neces-
 sariū nō tacē. Scio enim illos multa quotidie con-
 tra hec log: qbus obstare nō supbū mō: sed insanū
 putēt. Magni qd̄ viri sunt: sed maior est vitas: ⁊
 collocutorē modicū nō dubito atq̄ humilē rep̄bē-

forē suo q̄si quodā iure fastidiūt. Sed si se homines
 meminerint nō fastidiēt rōnē: cui si se subiciāt: nec
 auēte nuda niti uelint: qd̄ hijs forte r̄ideāt non bē-
 būt. C' Illud necrelatu dignū: q̄uis id multi p̄di-
 cēt. Esse ibi qui cupiāt sinistrū aliqd̄ qd̄ Lhrist⁹ cu-
 ius res agit auertat: tibi uel ecclie p̄uenire quo sis
 p̄uioz ad discessum. atq̄ hāc ob cām placuisse illis
 motiūculā: que ad Uiterbiū fuit: atq̄ inde spez ne-
 phariā concepisse. Ego autē nō dicā excellētissimis
 dñis sed ne seruis qd̄ nisi vilissimis hūc fuisse de-
 generē. imo imanē atq̄ ipiū appetitū suspicari au-
 deo: qui extremi forsitā furciferi cuiuspiā ferū pe-
 ctus iuaserit. Illi eqd̄ q̄q̄s sit: si tā malus q̄q̄: cē
 pōt resipiscētā ac ueniā: si has nolit: sibi eternum
 de aliena felicitate supplicii p̄p̄tuitatē vō reb⁹ pro-
 speris: ecclie pacē: tibi cōstātā ac salutē opto. P̄re-
 cato: q̄ lz indign⁹ in se tm̄ dignis p̄tib⁹ illū oro qui
 tibi tāti p̄ncipij mētē dedit: ut uotiuū finē ⁊ bono-
 rū opum cōsumatricē optimā p̄seueratiā largiat.
 C' Ad Frācisū B: uni pape secretariū de mā supio-
 ris epistole: ⁊ de crebra loci mutatione. Ep̄la. II.
 E scio qua seu syderū vi: seu uolubilis ani-
 mi leuitate: seu lege necessitatis rerū huma-
 narum dura ⁊ ineluctabili adamātinosa: ut
 Flacci v̄bo utar: clauos sūmis regū quoq̄ uertici-
 bus affigētis: seu alia quīs mihi icognita rōne to-
 tā fere usq̄ ad hoc t̄ps in pegrinationib⁹ vitā durā
 Hinc ut boni forte aliqd̄: sic mali certe plurimū tu-
 li. Et si roger. cur nō igif pedē figis. Repeto qd̄ in-
 cipiēs dixi. cām rei nescio: sed effectū scio: de quo
 qm̄ abūde alibi dixisse video: ampli⁹ nihil hic di-
 cam nisi qd̄ iā audisti: fuisse mihi hos circuit⁹ lucro
 interdū nō inficio: sed sepius dāno. Uillicū habui
 ad fontē sorgie trās alpes: ubi floridiores anni ma-
 gna mihi ex pte fluxerūt. Luius ⁊ t̄pis ⁊ loci ⁊ ho-
 minis libēo memini: q̄ ⁊ tpe illo nisi tam uelociter
 abijisset nil iucūdius: ⁊ loco si talis permāsisset nil
 tranquilius: ⁊ hoie ni mortalis fuisset: nihil suo i ge-
 nere leti⁹: nihil obsequiosus. Nā fidelē dicē: detra-
 here est. Ipsa sigdem fides erat. C' Iō mihi ex quo
 uagari inde cepam uel p̄ficiscētū uel redenti amica
 rep̄b̄sione solit⁹ erat hoc dicē: ut video sepe rota-
 beris. nunq̄ vō mihi crede ditaberis. Nonnunq̄
 seu exacti seu instātis itineris uaticū sic tarabat ut
 in nullo pene falleret: ⁊ monētū hoc aiebat: expen-
 des: ⁊ reuerso hoc aiebat: expēdisti. Idq̄ p̄st̄ter
 usque adeo: ut nō agelli custos absens sed p̄sentissi-
 mus vie comes fuisse: inq̄ oibus hospitijs sedisse
 ad calculū videres: ⁊ mirabar: ⁊ ridebā. uera licet
 illū log senties: qd̄ ⁊ nūc maxime sentio. puerbiū
 uet⁹ est n̄oz hoium. Nō facit muscū sepe uolutus
 lapis. C' Et ut opes fileā: q̄rū fluxum nemo vir ma-
 gnus iter dāna: qdā etiā iter lucra posuē. qd̄ de ali-
 is dicā. sic uagādo notitias plures forsitā questui:
 sed amicitias pauciores. Quomō enim uera ami-
 citia vnū e maximis vite bonis in trāsitu querere
 cū minorib⁹ acgrēdis tpe ⁊ cōstātā opus sit: etsi
 aliq̄s etsi multas uel sic uagus habui. quot p̄st̄fēs
 fuerim hiturus iudicio est: nā nullā p̄sua ad rē q̄
 ad amicitias p̄uioz. Iā de igenio ac doctrina faci-
 lis cōiectura est. P̄fecto enim plus aliqd̄ ambiē-
 do uidi: q̄ uisurus domi fuerā ⁊ exp̄ictier crumq̄
 notitie nō nihil est additū: sed detractū lris. Quot
 eniz studio putas dies hij discursus abstulerint ut
 bibliotheculā ipse reuifens meā: nō inter ueterum

trū libros aduena: sed iter mea etiā viderer opuscu-
la: donec sensim nō sine tpe ac labore aliquo in fa-
miliaritatē p̄stinam reuocarer. Que iactura haud
q̄q̄ leuis est breuitatē fugāq̄ t̄pis extimāti. Et ni
si me hic met⁹ tenuisset frenassetq̄ impetus ut erat
adolescētī aiūs: et casuū improuidus et vidēdi aui-
dus issem ad extremos hoīum serēs atq̄ idos. ul-
timāq̄ terrarū thoprobānē adiissem. ¶ Scio que
tūc mihi mēs fuerit nō me qdē illa etate me labor:
nō maris fastidia: nō picula terruisset: terruit amī-
sio t̄pis atq̄ ai distractio cogitatē inde me plenum
spectaculis urbiū fluminūq̄ ac mōtiū et siluarum:
sed litterulis q̄s ad id t̄ps iuuenili studio collegisse
uacū et inanē atq̄ inopē t̄pis reuersurū. Itaq̄ cō-
siliū cepi ad eas terras: nō nauigio: non equo pedi-
b⁹ ue per lōgissimūq̄ iter semel tm̄ sed per breuis-
simā chartā sepe libris ac igenio p̄ficisci: ita ut quo-
tiēs uellē hore spatio ad eoz lit⁹ irē ac reuenterer:
nō illesus mō sed etiā indefessus. neq̄ tm̄ corpe in-
tegro: sed calceo insup inatrito: et uepiū p̄sus et
lapidū et luti et pulueris inscio. ¶ Unū sane in oc-
ciduis hīs meis anfractib⁹ dictu q̄ re leuius per-
petior. q̄ amicorū lras: eoz dico quos disciplina et
elogo claros noui: que mihi et decore p̄p̄io et amo-
re dictatiū pro thesauro erāt: iter crebras locorum
mutationes sic iterdū pdidi: ut e meis sil⁹ etiā mul-
ta pierint: que māssissent si vni scāno insistē potuisset
Hoc nimirū est amice: p̄pter qd̄ vnū in hāc multi-
plicē mō narrationē incidi teq̄ alijs multis haud
sim dubius: et magnis iplicitū atq̄ intētū reb⁹ buc
ppuli: familiari quodā ipetu qui de nibilo longas
sepe terit historias. Poterā nepe nisi hoc eēt hinc
initū sumē: q̄ epl̄as tuas ad me ultimas: q̄rū alte-
rā dū adhuc Licini agerē: alterā Venetijs accepit
nūc Patani querēs nō iuenio. et r̄idē aliqd uelles
t̄ps est enim: imo iā p̄terijt. siue occupatio siue tar-
ditas mea: siue illa ipsa de qua loquor instabilitas
in culpa est. ut ex memoria ergo r̄ideam oportet:
que si me sefellerit fallax est. cūq̄ oēs assidue tū ul⁹
maxime senes fallit. fortasse ideo q̄ pluriū illis est
debitrix: et est depositi maioris fides rarioz. ¶ Ut
q̄ incipiā epl̄arū tuarū p̄ma p̄s nī fallo: mee mor-
tis te rumore cōcussū grauiter deiectūq̄ narra-
bat: donec uerior nūcius iacētē aiūs erexit. Ad qd̄
vnum dixerō. Noli amice: noli obsecro: hīs vnq̄
amplius moueri. Rē audies mirā ualde. Quart⁹
et vigesimus annus est nūc: ex quo p̄mū fama silis
liguriā impleuit: q̄si nō obscuri casus homūculi: sed
impatoris cuiuspiā eēt aut regis. Fuerūt qui de B
ipso tūc vulgares cant⁹ tāto studio meditantē: ut
reuersum tadē in stuporē me sil⁹ ac ruborē cogeret:
tā p̄cor tāq̄ imeritū nomē: tāto clario: iuuenis fui
q̄ sum senex. Sed hec trāseo. Ex illo vix fluxit an-
nus: quo nō saltē semel mee mortis fama reuixerit
mirū cū et ego ualitudine corpi bacten⁹ semp fe-
re p̄s prima et mediocri sorte rerū usus sim: et talia
nō nisi de potētiorib⁹ fingi soleāt: quoz mors mo-
mētū aliqd reb⁹ possit afferre. Mea qdē mors nul-
li ut reoz utilitatē magnā: paucis dāno reipu. nihil
penit⁹ afferret. Quid festinat⁹: qd̄ mēdacio antici-
pāt⁹? Qd̄ ut uerū fiat: eis nihil: et si eorū forte libidi-
ni ac malivolētie aliqd collaturū sit. Insistere hoc
loco rei cām uestigaturus: nisi q̄ ad amicū alterū
virū bonū atq̄ eruditū fili oliz rumore ac stupore
p̄cussū mea nō ociosa de hoc extat epl̄a. ¶ Sed

ut sumā noris: scito inimicorū hec figmēta eē. Mi-
raberis vñ mihi hostes: sed sic est nullos mihi offē-
sa: nullos odiū: multos fecit inuidia. Et hoc quoq̄
mirabere: cū iuidiosum nihil oīno mihi sit: sed vili-
bus ais q̄qd vile minus obicceris iuidiosissimus
appebit. Fingūt sibi qd̄ cupiūt. publicus mos stul-
toz. Et hī qdē nōdū vite mee uel dieculā uel mo-
mētū vnū hīs artib⁹ detraxerūt. passioni autē sue
multū per ipatiētis addidē. ¶ In vno fateor: ut io-
cosa serijs misceā. Jocosa utiq̄ sed molesta: nibilo
min⁹. In vno inq̄ hoz me mēdacijs lesūm sensi: q̄
cū añ aliquot annos sumus pōtifer nullis meis er-
ga eū meritis: ut cui visus nunq̄ et vix fama ambi-
gua notus erāt: nullis meis p̄cib⁹ sed liberalitate et
clemētia sua sola p̄bedulā illā periguā qdē: sed lo-
corū mihi ubi a pueritia educat⁹ eēm cōsideratiōe
gratissimā. p̄p̄io cōtulisset istinctu: tuq̄ id mihi uo-
ti mei cōscius nūciasses: querēs qliter lras execu-
torias fieri uellē. uenit iterim vnus ex hīs annuis
iterfactorib⁹ nois mei. Qui quos manu nequeunt
lingua vulnerāt: p̄suasitq̄ pōtifici me defunctū eē
Quo te etiā tūc rumore p̄grauiter cōsternatum fa-
ma fuit. Et tūc qdē qd̄ vulgare est ueteratoz: ille sui
p̄miū: ego alieni mēdaci penam tuli: vnū dixi. duo
dicē debui sile enim per oīa. sed multo maiori i re
cū hoc romano impatore anno tertio passus sum.
Quo audito utrobq̄ cū amicis tūc iocat⁹. si cum
dñis iocari licet: et nūc iocor. Sigdē qd̄ viuētī da-
tū erat: ut defuncto eripi: sic restitui rediuiuo potu-
it. Neq̄ hoc dico ambitione ulla duct⁹. In episto-
la quā cōi nro et oīum dñio porrigēdā per hūc nun-
ciū accipies qd̄ cū eo pepigerim videbis: ut nil scili-
cet p̄ter b̄ndictionē suā illius e manib⁹ aut cupiam
aut exposcā. Nec sat scio: an qd̄ olim diu optauī as-
seq̄ iā mihi expediēs sit. Possēt forsītā puo hoc ad-
dimētō p̄iarche amatissimi p̄is mei desiderium.
quo iāp̄ridē uellicor et locor amor me illuc q̄sq̄ re-
trahē. Ubi p̄dulcis quōdā et geta fuit mora. Nūc
o uolubiles res humane ne secura qdē satis est sta-
tio. qd̄ ipse hinc meis illic dimissis in reculis suz ex-
pert⁹. p̄pter falsam hāc igit solā famā amara leni-
ens iocis hec dixerim. Te deinceps meis in reb⁹ si
me diligis: neq̄ mēdax fama: neq̄ vitas comperta
deiciat. ¶ Scio amice et me et te tributo morz ob-
noxios qd̄ nobis cū pōtificib⁹ cesaribusq̄ cōde est:
imo berde cū oib⁹ qui sunt erūt ue de mortalibus.
Qui fuerūt nepe soluēdo iā debito liberati sunt ut
nulli hoīum graue eē debeat: qd̄ oib⁹ equū est. Ne-
cesse est ut aut tu de me: aut ego de te hūc accipiam
rumorē. Nō hoc dicerē figs res nras ordo ageret
par existimās: ut qui p̄o uestibulū vite hui⁹ itroij
postico p̄us egrederet. ¶ Sed ab quotiens me se-
fellit hec opinio que ne amplius fallat et cupio et p̄-
cor. Uteūq̄ res casura sit: sigdē uerum nūciū mee
mortis accepis nō inhibeo ne suspires: ne sim du-
rior. Sed ne vnā oīno lachrymulā effundas: iā hic
moneo atq̄ obtestor. neq̄ multū doleas: imo inq̄
nō plus doleas moriētē q̄ nascentē doluisses. Ni-
hil doleas igit: nihil fleas: nō est p̄bicū nec virile qd̄
dē flere nālia. Nō minus nāle aut nec pei⁹ est mori
q̄ nasci et fortasse meli⁹. p̄o me potius deu ora dū
hic sum bñ ut hinc abeā: duz abiero ut mitis mihi
Lhis occurrat et meoz imemor delictorū. ¶ Hoc mi-
hi utile: tibi honestū: deo placitū. Flet⁹ aut hoz uil-
bil. de me quoq̄ libens loquē: tuo in ore meū: imo

nam nomē: meq; qua nō visum potes hoies in me
 moria tua serua. hoc funeris sepulchriq; gen^o acce
 ptissimū amicitie uere est. reliq; supstitiosa z inania
 z caduca. **C** Et hec oia eo spectat: nōne meā tm̄ s; ne
 cuiuscūq; mortalis equo grauius mortē feras.
 Quis in hoc ego ipse sepe nimis errauerim. qd̄ eplē
 mee multe flebiles: q̄rū nūc me pudet: q̄sq; uel nun
 q̄ hoc calamo exaratas uel dū licuit deletas uellē
 aptissime testant. uicit me amicorū in mortibus sub
 pietatis clipeo mollities fragilitasq; ai. Nūc agno
 sco q̄s ineptias dixi: quo fructu tot lachrymas tot
 lamēta pfudi uel nō sentiētib^o uel dānātib^o quos
 lugebā. **C** Leterū nemo melior uie dur: q̄s qui illā
 sepe errādo z cadēdo didicit. Nō dāno humani
 tatē ac pietatē ne inhumanū atq; ipiū dogma sit. sed
 ibecillitatē in uiro femineā atq; egritudinē ai repre
 hēdo. Quib^o se uehēdū q̄sq; dederit in erūnā de
 cidet sempiternā. Nunq; enim flēdi dolēdiq; cau
 se deertit. Quis ait regius p̄pheta. deficiet in do
 lore uita eius z anni sui in gemitib^o. Nec data pe
 na diu uivētib^o: inqt̄ alter. At nō oib^o: sed hīs tm̄
 qui fortuitis casib^o: v̄tutū iopes: atq; ibermes: non
 equo Marte cōgrediunt. v̄bo tecū utor: meo ne duz
 huic snie nouiter uestiende opam do cepte cursum
 orōnis ipediā. **C** Hīs te ergo pro tpe mirū dictu
 p̄tra meā mortē uiuus armauerim: ut dum me hoc
 tādē carcē relaxatū qd̄ falso iā sepius audiuisti. se
 mel uere audies: qd̄ audire si diuicule uixeris ne
 cesse est. cōsolatore alio nō egeas. memor me dum
 adhuc in terris tecū eēm p̄monuisse ne ut mortuus
 fleas: sed ut laqueo mortis hui^o elapsū z uiuē in
 cipientē leta memoria p̄sequis. **C** Venio ad aliud
 qd̄ dicebā memorie depositū: z eplām qdem illaz
 multiloquā seu libellū breuē maius dicē: bñ acce
 ptū apud pōntificē maximū: ut tu ais: gaudeo. Cer
 te enim q̄sq; illi stilus quecūq; mā: scribētis clara
 utiq; fides fuit. affectūq; ai scito: nec lingua equari
 potuisse nec calamo. Nunq; me adeo v̄boz inopes
 ulla rerū in pte cognoui. Nec me fides egit: quo in
 genij fiducia nō egisset: ut de illis rerū moderatori
 bus tā libere loq̄ auderē. Adiuuabat ipetū fidelis
 ai z calami libertatē eius ad quē mihi sermo erat:
 circūspecta pfunditas: cui illos multo q̄s mihi uel
 alteri notiores eē cert^o erā: ut de illoz morib^o secuz
 agēs: nihil tam uererer q̄s multa p̄terisse. **C** Egit
 hoc infallibilis z eterna puidētia terribilis in p̄sili
 is sup filios hoium: ut qui p̄nceps ecclie sospitator
 orbi lāguido destinat^o erat: cōsiliarissimos suos fa
 miliarissime scrutaret: anteq; illi eum uererent: aut
 metuerēt: aut q̄sq; uerēdū metuēdū ue ais p̄fagi
 rēt. difficile est nosse hoium mores. Sub hypocri
 sis uelo fusce ac pfunde sunt humani pectoris late
 bre. Et ut reliq̄rū rerū sic mētū colo: iter tenebras
 delitescit. Sero iā nubes fictionis obtēdit: uidit il
 los intrinsecus eo tpe quo patebāt. hoc mihi apud
 eū loquēdi fiducia illā dedit. nō q̄ mei z illoz eēs
 uel sim nescius: z quāta illis ueneratio deberet: si
 qd̄ p̄fiterent iplerēt. Sed hei mihi tota fere hoium v̄
 tus umbra est. v̄ba cerimonie: modus uestiū: pedū
 mor^o: gestus corpis: oculoꝝ flexus: frons: coma: su
 perciliū: singula hec liniunt. Interioꝝ ai forma ne
 gligif. **C** Neq; p̄terea oblit^o suz illā sniam Licero
 nis q̄ carē debet oī uitio qui in alterū dicē pat^o est
 p̄sonā snie saluatoris ubi in terra scribēs: ut qui si
 ne peccato est p̄mus in peccatrice lapidem mittat

hortat. uerū hūc oī uitio carētē uelim: Licero ipse
 mihi si nouit ostēdat: ego illū fateor: non noui: z si
 expectāduo sit: sero quisq; reor accusabit. Accedit
 qd̄ nec hoies accusare p̄positū fuit: sed ecclie sta
 tū flere. z si is flet^o absq; graui hoium nota nō eēt
 Et q̄: uis ego me multiplici uitio laborātē sciā: me
 um tm̄ uitū mihi vni: Illoꝝ uitia mūdo nocēt. Sē
 per enim nocētissimi oium sunt hīti: qui ueneno
 exēplo morib^o publicis ceu morsu uipeo nocuerūt
C Neq; ideo fortassis ausus eēm uera loq̄ ne mi
 hi qd̄ solita est cū illis vitas odiū annexū odio dā
 nū pareret: si ad opes ut vulg^o aut potētis aspira
 rē. Nūc nil cupiēs qd̄ metus. Solēt hec iuncta eē.
 nasci q; alterū ex altero. Cupiditas v̄o z met^o frena
 sunt ai que a recto sepe illū calle detorquet. Neq;
 tm̄ hīs liber ea scriberē: ne scilicet os in celū posuif
 se diceret: nisi q̄ sciētū oia narrabā. si forte nobilissi
 mā scissimāq; aiā ut assolet note lz historie cōme
 moratio excitaret. z quo per seipsam festinabat im
 pelleret: L hō grās z vicario ei^o. En uideamus qd̄
 uix egdē optare nullo mō aut spare ausi eēm^o. Ne
 mo hinc sibi laudē arroget. Nemo glīam aucupef
 Nulle hic sunt hois ptes alteri^o nisi optādo forsi
 tā ac p̄cādo: cū in p̄riū ptes fuerint multoz: ardētis
 sine ille qdem sed deo agēte irritē atq; ianco quo
 illius scissimi p̄tis maior mihi indies admiratio est
 purioꝝ deuotio. Qui per tot taz ualidos obices
 egrā mrez eccliam suis solus gestis humeris huc
 euasit: maiorq; illoꝝ execratio: qui hoc ipedire tan
 to studio nixi sunt: ut fidelitū ais nescio qd̄ suspitio
 nis iniecerint: aliud se aliqd̄ adorare q̄s L hīm. vñ
 effectū: ut q̄uis uoti iā cōpos nō geuerim: s; mul
 ta nūc etiā uel eque acris uel acriora pfuderim e
 gbus eplām scōdam paulomin^o p̄me parem terui.
C Dicit enim neq; quāta indignatione aius rumori
 b^o nouis exarserit: audito qd̄ in illa sanctaqdē via:
 nō sci qdē viatores cōtra sanctū me ducē: uel egis
 se ferunt uel dixisse. Scis me anni partē Uenetijs
 agē: cui^o urbis classis iter alias iter aplici comitā
 tes: vna utiq; etsi absq; iniuria reliq̄rū dicif. p̄ima
 fuit in hoc saltē q̄ e lōginquo ueniēs: oī fere q̄ lon
 gissima est italia ambita: usq; in itimū galliarum si
 nū: atq; ibi abdita massilia: ubi uie accinct^o ponti
 fex expectabat: gubernaculo deuotionis z obediē
 tie remigiō penetrauit. hinc multa didici. Que q̄s
 molesta visu fuerint eo metioꝝ q̄ molestissima sunt
 auditu. **C** Unū de multis iterisrā fuisse ibi nōnul
 los ex illo etiā uenerabili ordine qui p̄festis ut Ue
 net^o classez terris eripuit ceu torti acriter muliebri
 eiulatu oium in se nautarū simul uectorūq; ora cō
 uerterēt: gn z p̄uitijs ne qua stomachi eēt excusatio
 blasphemisq; nō p̄cerēt. **O** malū papā: **O** patres
 ipiū exclamātes: quonā terrarū miseros filios rap
 pit. Nō q̄si ad ch̄ianitatis vnicā ac supmā arcem
 urbē Romā sua in sede catholice futuri reges ec
 clie: sed q̄si L hesiphōtē aut Mēphim sarracenoꝝ
 in carceres traherent. uere ergo miseri filij sic affe
 cti. uere autē felicissim^o p̄ ac p̄ssimus: si latine di
 cif: qui nolētes etiā ac luctātes filios ad salutē du
 cit. **C** Ego igit̄ clamo: imo tot^o fidelium grex excla
 mat. **O** beatū optimūq; ac celit^o missum mūdo pa
 pam: qui eccliam ludibrio exuere ausus suo in so
 lio atq; honore reposuit. Qui hoc vitupat quid sit
 vnq; laudatrus nō itelligo. uere papā optimum
 nō mō añ alios sed vnū ex oib^o nre etatis. z uere

Mira-
culū de
cardia-
libus

Risio
elegans
Vrbani
gnū

peffimū atq; ipurū os qđ cōtra idulgētissimū pa-
trē latrat. Merito itaq; deus: illi qui in hijs male
dictis acerrimus oīum fuit: manifestū ac terribile
signū fecit: ut scilicet ex quo scām ciuitatē attigit ili
co moreret. Qui cū mortū prim⁹ ecclīad sūmū pon-
tificē destinasse tradit: qui dicerēt p̄suasū sibi a me-
dicis ut si saluus eē uellet ad suū aerē atq; patriā
remearet: cōmeatūq; deposcerēt. Qđ audiens pa-
pa qđ r̄iderit ut nil penit⁹ illustriū latet: usq; huc
fame relatibus insonnit. Que an uera sint: tu ad sa-
cros pedes assiduas indicabis. Ego enim rei nesci-
us rē sciētī narro. Sed id facio ut si in man⁹ fortas-
sis alteri⁹ hec uenerint r̄isum oīb⁹ notū fiat: mar-
morib⁹ isculpi: z p̄re forib⁹ urbiū ac tēploꝝ legi di-
gnū atq; eterna oīum sed p̄sertim doctoꝝ sanctorū
q; hoīum memoria celebrari. L̄tī enim m̄adata nū-
cij pegissent: ille subito ite inquit z dñō ur̄o amico
meo z scole socio dicite. Lura in patriā eūdi bona
est: mō nouerit quenā p̄ia sit sua. Nā terrenā pa-
triā cogitare in hoc statu intēpestiuū ac mortiferū
celestis illa hierl̄m uera p̄ia n̄ra est. Ad hāc ergo
suspiret. Ad hāc animū attollat. cuius t̄m in limine
duos se maximos potētissimosq; hostes questuisse
meminerit. Ap̄los L̄h̄i Petrū scilicet z Paulum
Quoꝝ uolūtati sūma vi restitit: meq; illius execra-
torē p̄re cūctis dissuasorib⁹ oī quo quīt ingenio rē-
tardauit. Illos ergo dñi adhuc l̄s cōp̄tione cordis
z lachrymis ac p̄cib⁹ mitiget: ut eos sibi propitios
nec obstrusum p̄ie limē iueniat: hic isistat: hoc co-
gitet: omīssisq; curis iamib⁹ vnā hanc arripiat: qua
placati ap̄li L̄h̄m placēt. Iteq; illi ianuā regni ce-
lestis ap̄iat. Eūtes hec sibi meis v̄bis nūciate. O
r̄isum uere angelicū. Quo accepto cardinalis ille
osozq; alme urbis: nō ita multo post: bñ utinā felici-
terq; z sanī credulus cōsiliij expirauit. z in s̄ctis
que oderat atq; horrebat locis: tāta est L̄h̄i mise-
ricordia sepulturā meruit. Hoc ut mō dicebā: sciēti
nescius narro. Quo nihil vnq; dici altius nihil
grauius audiui: ut si ita est: z tu mihi notū facias:
z ego alijs fecerim. Si min⁹ scribas ad p̄textū mi-
hi si uacat r̄isū formam ap̄lici: ut si oportet in hac
etiā eplā mutet v̄boꝝ forma. Que si ita pm̄aserit:
sciāt qui hec audiet rē a me narratā tuo z ueri te-
stimonio p̄stare: z sic eē ut hic legis. Nā si diuersus
scribas: ita hic erit ut scripseris. oīno enim nec obli-
uione nec latebris digna res est. ueniet forsitā post
me qui digniore hāc honestet elogo. uel ego ip̄e for-
tassis alibi maiore nitu incubā nō dico: ut laudem
meritā stilo equem: sed ut minus icultā posterorū
memorie trāsmittā. Quid nūc hijs querelas in-
fantiles z indignas uiris adijciā: q; beuēse uinū
nō h̄nt: de quo satis usq; ad risus ac fastidiū dispu-
tatū est? Et o sancte Jesu si in te crederēt: nōne p̄si-
derēt aque hydrias in uinū optimū posse cōuertī?
Non p̄cessit eos uinū illud: sed sequet ne timeant:
quocūq; ierint: z secutū est iam nūc audio z gau-
deo herde: si uel sic forte p̄uitijs abstinerēt. Quid
q; calor imodicus p̄erita estate Viterbij fuit? Sz
an queso nām suis cessurā delitijs: seq; ideo q; di-
uites sunt frigus z estū non sensuros spant? An in
ciuitate illa nobilissima: vñ tā querulū z tam mesti-
uēnitū estiuū caruē calorib⁹? An ego seu ibi nō fui
seu q; aliquot annis inde abfui loci illi⁹ oblit⁹ sum.
Ego vō etsi neq; apud ethiopes neq; apud ara-
bes fuerim barū t̄m certe n̄arū occidentalū regio

nū bonā p̄te circuiui. Plagā enim arthoam sermo
iste nō recipit. Nec sum memor: ubi boree flat⁹ cō-
ticuerit aut circij. Qđ vnū ibi refrigeriū vnum re-
mediū vite est: ipoztuniores alibi sensisse estus estī
uos. ultimus nisi fallo: Joānis vigesimiscōi roma-
ni pōtificis annus fuit: quo tātus illic celi feruor: i-
ualuit tāta imbriū penuria ut fere oīs vmbilicote-
nus nuda plebs per paradisiū illū dñoz cardina-
liū limphatico more discurrens altis atq; miserabi-
lib⁹ v̄bis atq; v̄berib⁹ mali finē pluuiā atq; aeris tē-
perie p̄caret. Memini tūc pene oīum. oīs serus at-
q; etatis vult⁹ colla z manus cutim q̄si s̄q̄mas q̄s-
dā more serpētū exuisse: ut figs rarus ardoribus il-
lis inuolat⁹ obsisteret nō tā carneus q; ferreus pu-
taret. Nec aut aliqd tale usq; nostro sub axe sic ad
oēs p̄uenisse scio: aut hos viterbij tale aliqd passos
credo. Sed nō est ludus imoderate uel diligē uel
odisse. Si possibile sit in celo aliquē iuitū ac uolen-
tē in iferno eē. Inueniet ille p̄tra celū pro iferno ali-
qd. Cuijs horūq; s̄lib⁹ p̄mot⁹ indignatione uehe-
mētissima z libertate illa viā quā nā mihi dederat
studiū auxit: etas cumulat. Scripsi multa que p̄i-
mus leges. Ad te enim p̄mū ueniūt: tuū ultro subi-
tra iudiciū. In quo p̄cor: ne ut solet: uero amor of-
ficiat. Seuere iudica: z uide an nimia sit libertas.
Indignatio enī nimia eē nō pōt. Illud neq; tu
um neq; cuiusq; aiū moueat: q; papā romanum
quo nil maius: imo cui par nihil orbis h̄t alloquoz
q̄si illius reuerētia stilū cohibē debuerit. Mibi enī
ut uides magna hinc p̄ fiducia orta est: q; vicario
v̄tatis nulla ueri p̄ticula occultāda uideret. p̄serti-
cū z si uellē nihil illū penit⁹ celare possem sciētem
eo cūcta lucidius quo manib⁹ suis illa palpasset ue-
ternosoz medicus ulcerum. Narrauī igit nō ut ex
me illa disceret: sed ut mihi/ atq; oīb⁹ nota cogno-
sceret. eoq; obuixius uel curādīs hijs uel amputā-
dis icūberet: ne paucorū macule lep̄a serpēte uni-
uersalis ecclīe corpus inficiāt. Qua in re z si mihi
parū auctoritatis eē scia: ueritati t̄m v̄ndecūq; p̄de-
unti auctoritas sua est. Que latēti qđā vi aios li-
gat attrahitq;. Quid enim refert: burea an ebur-
nea: an z aurea z ornata gēmis fistula cōsonans z
suis cōstās nūis uox erūpat? At tu t̄m cuz hec se-
mel que sūmo nūc etiā pōtifici dirigo: solus tacitus
q; p̄legeris z tecū cūcta lib̄aneris uoca in p̄siliū
quē soles: z quē uelle me p̄dē nosti iuniorē hūc
Agapitū colūnefem. Sic enim honestius clarusq;
illū dixerim q; ep̄m esculanū. Lotā deniq; quaz p̄
me: eplē anno altero legē dixi. cuius te memorem
spo. hinc quoq; dictā credito. Adde rē cōsilio colū-
nefem alterū Stephanū: z ip̄m iuniorē. horū enī
ego uoiūz maiores iunio: colui: hos iuniores amo-
senior. Sed h̄eo cōtra hūc querele cām nō medio-
crē. ualde enim amāti nulla nō grauis offensio est
quā sibi si se casus obtulerit nō occultā uelim. Cuz
aī diē kalēdarū nouēbrūū e gallia rediēs ap̄lici re-
ditus reuocāte fama me in mediolanēsi rure tunc
agētē generosa illa sua humilitate uisitasset: atq; il-
lic inter nos raptim multa pro tpe lōge uelut abū-
tie spatio recollecta subiti more torētis effusa eēt
inq; hoc colloquio aliquot p̄grate mihi fluxissent ho-
re: vix tādē digressi sumus. Ip̄se qdem tor⁹: ut res
docuit. Ego vō mortali t̄m mei p̄te oculis illū quo
ad licuit aīo usq; i h̄ac comitat⁹. Fuit ille data fide
q; cū p̄mū romā p̄uenisset: late mihi de oīb⁹ scribe-

ret: quorum noscendorum avidum me sciebat. et ego ex more amatum atque optatum dies diu nuans. promissum eritum expectavi: sed tarditati sue gratias: hac iam expectatione liberatus sum. Neque iam mirer si munusculum mihi optatum sibi facile: promissumque non misit cum res magna neque mihi sed sibi familiaribus sue utile neglexerit. In quo pace sit dictum sua: qui mos in amicitia meus est. Excusare illum nolo: nec ualeo. Posset inquam aliquid uehementis occupatio totumque ad se aium trabes seu nequa profectio: seu fortasse ut res hominum tremule ac fragiles sunt moribus mihi incognitum segnitie excusare. Illud autem quod excuset: quod hic idem adolescentem terraneti nostrum nunquam alio visum nec uel fama notum sibi: sed eo ipso die quo me uisit casu obuium paucis iter festinantes uobis bitis tanta et tam subita complexus amicitia est. ut neglecto me qui ante triginta annos suus fui: et cui necessarius de rebus scripturum se spoponderat: illum multis postea natum lustris et qui filij sui filius esse posset: sepe iterum familiaribus ac iocosis epistolis dignum duxerit? O fors rerum in scrutabilis ac reposita. Non eadem iudeo. miro magis: inquit Maro. Miro certe: uisum huic tali viro hac etate et constantia ea nouarum amicitiarum curiositas: ea ueterum negligentia. hijs ceteris: hec si illi dixeris aut legeris gaudebo. Quae non minus ideo si visum erit: ad examinem uoca: liberi enim consilij et magni ingenij uir est: meque etsi non magnificat multum amat. patre sane meum patriarcham abfore doleo consultorem optimum ac iudicem. Age ergo uel solus uel cum hijs seu cum alijs quod decori meo: imo quod non conueniens extimabis. **U**num esse video in quo me emuli mei notent: quod in laudibus pontificis multum sit. dicent me forsitan hoc tramite ad episcopum aspirare. Sed hac me suspitione liberet ante acta uita: nullis blanditijs res egebat. Potui sepe uel rogatus ad eum gradum scendere. dulce est mihi cum amico: sed in domino gliari. Scio quibusdam romanorum ductum glorie datumque triumphum gloriam speruerint quo in genere noiatim laudatos hanc marium: magnosque Pompeium et Augustum cesarem inuenio. Ego triumphos nec merui nec peti. deo autem gratias qui mihi aius dedit recusandi ea que maxime ab hominibus meis appetunt. Idcirco ne semel ipse uide casus aliquo non consilio gestum dici posset: iterum atque iterum hec se mihi reddidit facultas. Et certe hoc unum est in quo illi non credere nec parere cui in omnibus obedire et debeo et uolo: si me ad cuiuscumque urbis episcopatum uellet attollere. Sat meis sarcinis pressus sum. Et si non me alienis implicet ut petori: bene mihi est usque quod quero: ad iudicium male esse mori incipet. De pene hominum genus noui. Multos uidi in excelso quod formidabiles: sed felicem nullum. Omnis altitudo uel ruine prima est: uel consideratione precipitis ac prupti statim attonita. **Q**uo ergo tot laudes dicat aliquis Jesum Christum cunctosque celicolas et consciam meam testor nunquam me hactenus quod de illo sentio uobis eque potuisse. Increpui ego illum dum sic meritorius uisus est: nec tamen iterea dignas laudes silui: quo ad utrumque me patrum nec affectibus sed uitati. uisum opam dare oculos intelligeret: ubi animum totum factis apuit: neque reprehensioni ullus relictus est locus: tota enim mente laudauit: et laudabo dum loquar potero: nisi quod absit quodque nec demones: nec homines demonibus pares efficiet. perclarissimi desertor: in itinibus rursum reprehensibilis uideret: uerba enim oportet aut conformari rebus: aut mendacio deformari. Laudauit enim quantum sciui et potui non quantum debui ac uolui: lau-

dibus suis victus est stilus meus. Non me fallit dilectis amor: uiri: nunquam tamen uisus: nescio an uideri. Non accepti benefici memoria: non spes: aut cupiditas expectati. Sola uitas me impellit. Non hominem celeberrimum: sed uirtute. Illam amo: illam stupeo: illam noui. cuius enim non uidi faciem: facta uideo. Et accedit ad gratiam fateor: hinc externa uiri origo. hinc interna actus diuisa deum. Nam si aut ille non alienigena: aut hinc non tam alieni aius tamque infesti italie hostes cent: non tanta uel illius laus uel mea est admiratio. omnis enim uirtus eo clarior: quo maioribus obiectis aspiratibus exercita atque conficta est. Illud enim fieri potest ut multum et iudicio meo et glorie eius adiciat precedentium uita pontificum. Valde quidem orietas eminet propinquum rerum: que distans lauisset. **U**bi unum dicam quod Stephano illi cui paulo ante mentio icidit: commiserat: sed auguro: eum non aliter id implese quam reliquit. Expectas audire quod nam rei sit? Querente an apud summum pontificem pro me aliquid esset acturus. Oraui: ut post recommendationem mei uois humile breue adderet historiam cuius teste faceret an neuum Senecam eo libro que de beneficijs edidit. Ea uero est huiusmodi. Alexandro macedoni magni nomen asiaticis uictorijs iam adepto corinthij fama illecti: per legatos ciuilitatem sue urbis obtulerat: quod tale erat que si regi magno puum regni sui oppidum id offerret: ut in oras ultimas pro taz leui causa ridiculosa esset ac stulta legatio nisi illud re suapte perigua nam magnam atque optabilem reddidisset: quod uidelicet bono re illum ac ius ciuium nulli unquam alteri propter herculi tribuissent. Quo respectu rex imemsi aius: et non solum puua: sed mediocria cuncta despiciens: minimum id non spuit: sed gratanter amplexus exemplo docuit: ut re uile raritas chara facit. hijs promissis petij ut inferret haud ignarum me quod modicum. imo quod nihil: romano pontifici: tam pusillum hominis amor sit. posse tamen eo sibi gratum esse quod illum non unum tamen: sed oino nullus alter eorum qui in etate nram icidissent pontifici habuisset. Et si cam quereret: cur ouis ultima et infirma pastores gregis duci non amasset. ruderet quod etiam quod ex eis magni fici quod docti ac facundi fuisse uideant: quod quoque de me puata bene meriti: nullus tamen: nisi me mea: multos sua fallit opinio: usque ad hoc tempus suum resperit officium. **E**t quoniam multa hodie colloquendi ardo incessit: altero quoque ridiculo te finete locum hunc inferiam. Surgo ex more nocte media ad dicendas Libristo laudes. Quis autem peccatori et sic mihi deus dixerit. que tu enarras iustitias meas: et assumis testamemum meum per os tuum. pressus tamen de misericordia iustificante impios: tantam inde dulcedinem et tam sobrias uoluptate percipio: ut nulla pro ipis mihi tam grata tamque ex integro mea sit. Reliquum enim sepe alijs: illud mihi uiuo. Neque ex omnibus que mihi diuina largitas dedit que non pauca erant nisi ego peccando oia euertissem: quodque est quo me artius obligatum deo sentiam: quod quod me unum fecit ex illorum numero: qui nomen eius laudando inuocant ac spando. Ad quod quod de ite peste silentium noctis apertissimum expio. Et hic mihi mos dudum ceptus ac deinde per omnem uitam nisi moribus insignis iter rupit: usque ad hunc seruat est die: et usque ad ultimum deo presentate seruabit. Sacro ergo quadragesimali tempore cum et uigilijs et ieiunijs attrito corpe et eccliaistico officio logiore fatigato aino ad soporiferam auroram nocturnique simul fine officij propinquum: ter quotidie pro papa nro apostolico oratum occurrebat. Amicitias nram iuro: raro olim eo loci puenerat: quoniam me risus

Uirtus in
aspirate
cogit.

Alexan
dri ex
quod sene
ca o bene
ficijs po
nit

Dato

Ictus ex indignatione ori⁹ arripet q̄q̄ nō ridēdi tē-
 pus illud eēt: sed gemēdi. En dicebā tacit⁹: nō tam
 sepe pro parētib⁹: proq̄ bñfactorib⁹ meis oro q̄. P
 illo qui eccliam Lhī in exilio detinet z viduā pa-
 tit Petri sedē. orabā tñ ut poterā. Ex quo aut̄ hic
 amicus dei fecit: vñ tota z militās z triūphās gau-
 det ecclia: semp ad illū orōnis locū sic affectus ue-
 nio: z ad pape q̄si sancti cuiuspiā p̄cellētis seu etiā
 Lhī nomē reuerēter iclinata frōte trinas p̄ces ita
 altius exp̄siusq̄ p̄nūcio: ut ob hoc vnum pene oīa
 videar dixisse. Quā in me mutationē ip̄e nōnunq̄
 miroz: sed mirari defino cām sciēs. Facit hoc igēs
 z spectata sūmis in reb⁹ viri scitas. Scis ut nihil i
 reb⁹ nr̄is amabili⁹ est v̄tute. Neq̄ id ago ignorās:
 pctōris orōne patrē illū bt̄issimū nō egere: cū potū
 us bñdictione ipsius ego egeā. sed meo alacer fun-
 gor officio dū q̄b mestus agebā: let⁹ ago gr̄asq̄ p
 alio p̄sum mihi. **C** Ecce amice quātā hui⁹ diei p̄te
 occupationib⁹ tuis eripui: neq̄ exitum inuenio. ad-
 buc enim vñ illud occurrit q̄b scripsisti patrē illū
 altissimi igenij uberrimeq̄ doctrine a te ut in illam
 faciliā humillimāq̄ eplāz glosas ei aliq̄s scribe-
 res exegisse: q̄b nouo certe auiniū stupore circūde-
 dit. Nā qd hoc aliud dictu est: q̄ si p̄ualidus atq̄
 agilis pardus ac semipedalis per trāsuersum riuu-
 li trāstū pontē querat? Sed sic est nūc itelligo q̄b
 ipsi dicē solēt nō oēs per oīa dictū p̄us a Virgilio
 nō oīa possum⁹ oēs. uerissimūq̄ illō est Crispi: ubi
 intēderis ingenius ualet. Assuevit hīs studijs dei
 nutu rector ecclie futurus nō que ociosoz auribus
 mulcēdis: sed que populoz morib⁹ corrigēdis ido-
 nea eēt. bñ aut̄ hēt. Tu illic es mō nr̄a hec humi-
 lia qdē sed fidelia legē iterdū uel audire dignes: vi-
 ua adest expositio. **C** Ultimum si rite memini tuis
 erat in libris: aī oēs te mortales opuscula mea op-
 tare que tuo utinā desiderio digna eēt. S̄z hic est
 mos amātū nō res extimāt sed auctorē. Ego vō ut
 amici v̄boutar: oīa in te cupio trāsfundē: q̄liacunq̄
 sint: id examinādū tibi liquero. Et si noris quid ex
 hīs q̄b sup̄ma manus ip̄osita est: maxime cupias
 id ut p̄mū hēas/ curabo. z si ut uerū fatear facilli-
 mū cogitatu est: quāte totius exigui p̄tes sint: vnuz
 lōge memorabile pene mihi abstulit obliuio. Scri-
 bis te honorib⁹ uanis z externis auctū reb⁹ time-
 re de hoc potius q̄ spare. Sed de diuina iteriz be-
 nignitate cōfidē. bñ ais. Ita enim Dauitūz illud
 a q̄busdā videt̄ itelligi. Ab alitudine diei timebo:
 ego vō in te spabā. Tali hinc timore z hinc spe ar-
 matū nec p̄spitas extollet nec p̄sternet aduersitas
C Vale iā dicturus erā. dū rep̄te iexpectat⁹ affu-
 it amicus romā ueniēs data salute z reddita: quid
 nā scriberē quesuit: auditaq̄ rei sūma vñ auribus
 meis nouū aiōq̄ gratū itulit. Cardinalē illum de
 quo sigillatim supra dixi sic in morte cōtritu ut de
 uotius nihil atq̄ ita p̄oris penituisse puicatie ut ali-
 um nullū sibi uellet heredē nisi solā tituli sui ecelesi-
 am quā p̄cūctis horruerat: cui⁹ in refectionē oē su-
 um p̄imoniū iussit expēdi: atq̄ ibi sepeliri mortu⁹
 uoluit: ualuisse illi cōsiliū aplicū itelligo. imo Lhī
 sti p̄siliū vicarij sacro ore platū: quo sera lz nō effi-
 car illius aīe mutatio facta est. Et hinc sibi p̄uide-
 ant college eius: ut dū dat̄ obstinatos aiōs ad amo-
 rē suartū sediū iflectāt nec expectēt pro saniorib⁹ cō-
 silijs diē mortis. Anceps enim expectatio est. Tu
 iam tādē uale nostri memor: z quas aspicias litu-

ras: signa familiaritatis existima.

C Explicit Liber nonus.

C Incipit Liber decimus. Ad Sagramorum de po-
 merijs ex egte armate militie monachum Listerci
 eñ. Exhortatio ad p̄seuerantiam. Epistola. I.

Emper z uinis nocibus tuis
 z lris delectat⁹ sum. Tu mihi
 es testis olim in mūdo charis-
 sime: nūc in Lhīo lōge chari-
 or amice: ut omittā quotidia-
 na colloqa: tot per annos mul-
 ta z uaria dure illius ac diffi-
 cilis pegrinationis atq̄ iame

ni circuit⁹: quē cū multo labore/ nec sine piculo per
 terras barbaroz sil' egimus. p̄mū ac maximū z pe-
 ne vnicū mihi in tuis affatib⁹ fuisse solatiū. Nihil
 tñ vnq̄; ex te seu de te leti⁹: nihil melius uel audiui
 uel audire potuerā seu legē: q̄ q̄b nup̄ tuis iam sa-
 cris digitis scriptū legi. Anxius nepe ad euctuz re-
 rū tuarū icertūq̄ ai remāscram: sentiēs te hinc ut
 Augustini v̄boutar p̄turbatione noue vite turgiduz
 abire: illic notos vite ueteris nodos timēs. Quoz
 sum hec iter erūperes recēsq̄ p̄positū gsnā exitus
 excipet expectabā. Ecce euasisti mundū. **O** viator
 felicissime z breuis: ambiguā vite viā aī uespam
 tuto. caut⁹ hospitio cōclusisti. z per quot labores z
 per quāta picula scio ego: sciūt oēs. nemo aut̄ certi-
 us q̄ tu: qui te uinū eē z tātis asp̄itib⁹ resistē po-
 tuisse. credo nūc tecū tacit⁹ mireris tuū ip̄se terreuz
 ac mortale corp⁹ aspiciēs. uere aut̄ ut nullū sepe an-
 mal fragilius: sic iterdū nullū duri⁹ est boie. Itaq̄
 nūc leuissimis strat⁹ ipulsib⁹ ceu nō suā z male be-
 rētē subito aiām ponit. q̄b de multis accepim⁹ quo-
 rū quosdā gaudiū ingēs: uel inanis etiā lectitia ali-
 os dolo: nūc magnis nūc puis ac leuib⁹ cōcept⁹ ex-
 cāis: risus alios: alios uue passē granū vnicū: de-
 niq̄ Fabiū senatorē pilus vnus in potu lactis ab-
 sorpt⁹ p̄cluso spū necauit. possent ne oro magis fri-
 uole cāe mortis existē? **L**ōtra vō nōnunq̄; uel vul-
 nerib⁹ uel ruinis iuict⁹ ita spūm tenet: ita emisisse il-
 lū credit⁹ aliq̄n reuocat: q̄b de multis asp̄xim⁹ eti-
 am ac legimus: ut nihil oīno uiuacius humano cor-
 puscule videat. hōz tu vnus ex nūo es: q̄b ut clare
 videas buc parūper flecte aiūm: z post cursum vi-
 te p̄cipitis iā subsiste: respiciēsq̄ in tergū reme-
 memoriter vias tuas. libra act⁹: annos numera: cu-
 ras examina: desideria p̄teplare. tūc itelliges per
 quot lapidosi itineris anfract⁹: q̄ getā domuz: per
 quos fluxus p̄cellosi maris: q̄; tranquillū litt⁹ attige-
 ris: z duci tuo gr̄as ages: qui per medias te sirtes
 z per stillā ac caribdim iter syrenes ac scopulos ad
 salutis portū salua puppe p̄duxerit: ut salubrē eniz
 tibi augeā stuporē noli illos cogitare qui e vite hu-
 ius tēpestantib⁹ enatāt. Illos cogita qui mergunt:
 qui qm̄ nō cōparēt pauci vident̄ cū sint plurimi di-
 es: imo etas tota me deficiet numerantē casus ho-
 miū: nō coium mō: sed illustriū miserabiles ac fa-
 mosos. vñ ex illustrib⁹: ex plebeis alterū attingā:
 q̄ z noui ambo z notissimi nobis olim viri cui⁹ ti-
 bi nōdū forsītā auditi. Luchinus n̄ necronēsis heu
 mihi qlis z quāt⁹ vir: q̄; vir tur⁹: z q̄; nr̄i amās nū-
 q̄; nos p̄p̄ijs noib⁹: sed te filiū: z me fr̄em uocita-
 re solit⁹: post fidelē amicitia gl̄iosamq̄ militiaz: ut
 terrene tandē ac labētis gl̄ie celestem sup̄adderet:

Vir.
Sai⁹

Fabius
seuato:

Luchy
p̄ducit:

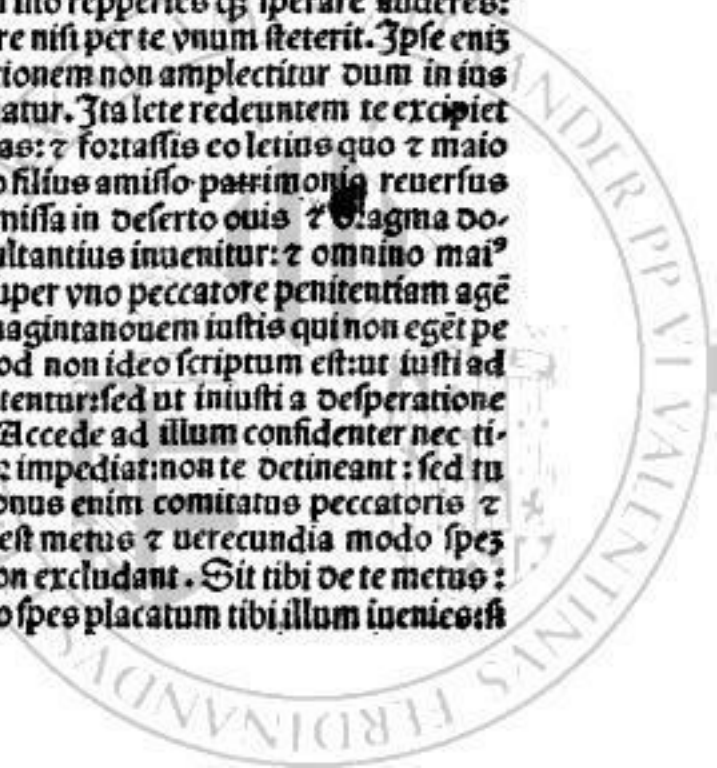
Marti-
us theu-
tonus

profectus contra turchos illic in littore maris eu-
rimij honestissimo quidem in actu atq; expedi-
tione sanctissima sed procul a patria diem clausit:
naturali licet obitu vniuerse tamen nisi me amor
fallit italie flebili ac damnofo. Ossa constantino-
polim reportata sunt: ne quid de tanto nobis tam-
q; experto belli duce superesset preter memoriam
et luctum filiumq; vnicum adolescentem qui virtu-
te animi similimus patri erit ut speramus. Mar-
tinus theutonus ille semitalis qui crebro hinc et
missus ad imperatorem ibat illic nuper in siluis
throtome quas ambo transuimus: eodem ipso
tunc comite quas ne tu postea solus totiens perer-
rasti latronum siue hostium in manus lapsus ferro
perijt. At tu vide quotiens euasisti: uerum toti-
ens perire potuisti. Nosce liberatricem in se spe-
rantium Christi manum que pro nobis clauo tran-
sfixa morti sepe tuum meumq; caput eripuit: non
ut immortales eemus: sed ut melius moreremur
pone oro sub oculis tempus illud quo per eas fil-
ias armatorum comitatu septi tensis balistis eque
stribus et strictis gladijs multa per diem milia
theutonica passuum agebamus: tum ab ipsis vie-
ducibus tuti nihil ab alijs uero periculi multum
esset: nisi nos predonibus cuncta lustrantibus ab-
scondisset atq; inuisibiles effecisset ille de quo scri-
ptum. In die malorum proterit me in abscondito
tabernaculi sui. Et rursus obscurentur oculi eor-
um ne videant et dorsum eorum semper incurua.
et tunc quidem multi eramus ad solamen forte ali-
quid. Ad periculi fugam nihil. At tu postmodum
cum famulis tuis solus aduersis tempestatibus
loca illa iens ac rediens penetraisti: diu ille tibi di-
cerem anniuersarius labor fuit: nisi te scirem an-
no vno septies quod vix fieri posse quisq; credat.
Iter illud tartareum exegisse. Quis quid hoc vnus
memoro nisi quod hoc tibi crebrius fuit? Non tua quidem
optio sed superioris imperio? At quem lo-
cum non modo occidens sed et oriens habet inac-
cessus tibi qua nostris obuersus est pelagus? Quo-
tiens enim et quot maria transuisti iunior: quam
deinde barbariem non adisti? que discrimina non
obisti dum sepe tibi dicerem. Non sufficies amice
tot laboribus: neq; enim ferreum corpus est tibi:
sed ut scribitur: pelle et carne uestiuit te: ossibus et
neruis compegit te celestis ille opifex deus. Nunc
quid dicam: ecce non ferreum modo sed calibeum
plusq; aliquid est inuentus quod non tue tribues na-
ture sed illius gratie. Ille te contra omnem diffi-
cultatem inuisibili adamante solidabat qui forma-
uit te: et posuit super te manum suam: sciens quid
de te esset acturus scientia illa sua mirabili ad quam
non possumus: qua cognoscit omnia nouissima et
antiqua. Is te deniq; ad hunc finem ab utero tue
matris elegerat qui iam diu anteq; nascereris: an-
teq; formareris in utero nouit te: qui pro tua atq;
omnium salute nec latibulum uteri uirginalis cer-
te nec patibulum crucis exhorruit: qui te ideo tot
laboribus passus est exerceri ut finaliter requiesces
intelligeres quid intersit inter seruitium dei et ho-
minum: non seruitium dico sed imperium. Profe-
cto enim illud dulce tutum felix: hoc amarum an-

ceps miserum. C Proinde te preteritorum memo-
rem eatenus uelim ne ingratus domino tuo sis:
qui tam multis ingratis et non tuis gratus ac fide-
lis fueris. De reliquo autem te hortor: ut omnem
mundi fallacis ornatus ac fugitiam falsamq; dul-
cedinem paruipendens: et cum apostolo preterita
obliuiscens atq; in ea que ante sunt extensus totis
viribus ad superna contendas. Erige te ipsum: do-
minus dexteram dabit: attolle animum: et oppres-
sos somno carnis fumoq; rerum mortalium cali-
gantes aperi oculos atq; expurga: et vide unde
emergeris: obstupesces: et flens dices. Nunc cepi
hec mutatio dextere excelsi nisi quod dominus adiu-
uit me paulominus habitasset in inferno anima
mea: Raro si quis clarius cuius Christi affuit quam
tibi: quod facile senties si ad cursum rapidissimi
temporis et uolatilis vite fugam respiciens ab ado-
lescentia usq; nunc pericula ac labores tuos pro
uanitate susceptos felicemq; exitum simulq; mul-
torum graues interim lapsus recensueris: hoc est
enim quod et milites in bello et nautas in freta
precipitat. Nemo occisos aut naufragos omnes
premia victorum et reducum lucra dinumerant in
felices ut est dictum cogita quo tibi felicioz videar-
e. Memento etiam quibus aliquando serueris:
quid feceris pro amore hominum qui difficile que-
ritur et facillime perditur: et sepe quesitus nocet:
fac nunc aliquid pro illo cuius amor sola pietate
parabilis semperq; utilis et eternus est. Cogita
quid egeris pro extimatoribus pessimis qui et me-
rita magna licet extenuant aut dissimulant atq; ir-
remunerata pretereunt: et leuissimas culpas exag-
gerant puniuntq;. Age aliquid pro illo qui nullus
bonum sine premio dimisit nunq; ad se reuersus
sine supplicio mala multa dimiserat. Amasti ali-
quos qui te non amabant: ama illum qui te ama-
uit anteq; tu eum nosset: qui amatus nunq; non
amauit: cum sepe non amatus amauerit: et aman-
do se cogit amari. Illum ama quem amare sum-
ma est virtus: a quo amari summa felicitas: serui-
uisti superbis ac mortalibus et quibus seruire vi-
le ministerium fuit. Illi seruire incipe qui est mi-
tis et humilis corde: quiq; iam non moritur: et
cui seruire regnare est. Si summum fidei seruitij
precium est libertas quantum cum libertate re-
gnum erit. Scis ut minores sileam quanta pro ce-
sare hoc nouo proq; romano imperio fecisti: que
et si notissima sibi essent ne dissimulari tu possent
et ut litterulis meis testata remanerent: quotiens
illi fidem ac labores tuos ante oculos posui: et
quid tibi uel tui actus uel mea uerba profuerint
uidisti. Itaq; recolens diu te inutiliter laboras-
se utiliter iam quiesce: quicquid enim pro Chri-
sto egeris age quantum potes collarum mundi la-
boribus quies hec inq; fructuosa: cum ille sterilis
labor esset: nec sterilis modo sed pestifer. Itaq; qui
laboriosissimo calle ad infernum ibas quietissimo
tramite is ad celum: felicissima rerum permutatio.
Seruus hominum fuisti: factus es amicus Chri-
sti. Milabas mundo: deo militaris. Illius mili-
tie stipendium bellum erat: et labor et puluis et stre-
pitus et mortes et vulnera et in finem tartarus: hu-

ius autem par ac requies heremus silentium : ac celeste habitaculum : et pennis vita. Illi⁹ militie secularis studium erat escam vniu⁹ corp⁹ alere : atque ornare et uelut offerendam regi dapem infercire affatim auro ac gemmis : et candidis linteis obuolunt templum dei animam negligere. Nuius autem religiose militie studium est amicum colere : corpus atterere : et in seruitutem redigere : et obedientie vinculis astringere et cilicio affligere : denique ut hostem a quo multa perpeffus : multa metuas in carcere et compedibus habere. Illa tibi suggererat nunc cruenta arma : nunc purpureas uestes induere : quibus aut terreres hostes : aut mulierculas delectares : bene humilem pallidamque induit cuculam : qua demones terreas et placeas deo. Illa te docuit fortes equos tensis tibijs urgere : hec te docet charitatis ac spei stimulis ad salutis brauium pigritantem animam excitare : equos autem et te ipsum spernere : et dauiticum illud horrificum meminisse : quod insani equites non aduertunt : non in fortitudine eguoluntatem habebit : neque in tibijs viri beneplacitus erit ei. Illa tibi militia ad postremum conscientie morsum ac pauores abditos uanasque hominum laudes et iactantiam operosam : hec animi puritatem ac securitatem perpetuam pollicetur : et contemptus laudum humanarum ut in domino laudetur anima tua : et in domino gloriatur : qui de tantis illam malis eripuit : bonorumque participem tanto recto ad vitam duxit itinere. **O** cistertium sacra domus : ubi hec sunt. **O** cistercium felix scola : ubi ista discuntur. **O** beatum te qui intra illud sanctum limen : et te ipsum que perdideras : et pro multis dominis pauperibus et malis ac duris unum bonum mansuetum largum ac diuitem dominum inuenisti : qui dat omnibus affluenter : nec improperat : qui rogatus iuste nihil negat : et si differt vult utili⁹ donare : sepe etiam nec rogari expectat ut merita nostra transcendens sic et uota preueniens : habes dominum qui non te decipiet : non calumniabitur : non contemnet : sed eo te pluris faciet quo te magis ipse contempseris : habes dominum qui non ledet nec te ledi sinet : non te periculo obiciet : non labori nisi iusto et pio et meritorio et utili et delectabili et honesto. habes dominum non huius urbis aut illius : non regni aut imperij temporalis : et ab altero quesiti : sed qui celum mare terram : et que in eis sunt : que creauit omnia : pugno continet : nutu regit : cuius regni non erit finis : nec tamen hac tanta potestate difficilem aut superbam. Nunquam tibi amicus humilis familiarior fuit quam hic erit : si tota et pura mente uolueris. Nihil enim secum fingi potest : nihil diuidi totum vult. **L**os atque animam tuam cum nemine vult partiri : zelotes est. Si que forte nisi in se aut propter se alium amos irascitur : et quemcunque consortem dedignatur : nec immerito neque enim parem habet et ipse de se ait : videte quod ego sum solus : et non est alius deus preter me : et de eo dictum est : neque enim est alius extra te. Et iterum. Non est similis tui in dijs domine : quanto minus ergo in hominibus. Quotcumque se per orbem reguli attollant : quotcumque se dominos dici uelint : uere vnus est rex regum et dominus dominantium.

um. Et si te aliquando totum dare homini libuerit nihil in te habenti nisi consensum tuum da nunc immo reddet totum deo corpus et animam cogitatus atque opera que illius sunt. Et si ea sibi forsitan eripueras : ut alterius fierent imploratus aderit : ut indigno possessore spoliato suum ius ipse recipiat : et tu fidem tuam : si illi ergo vite primitias abstulisti redde reliquias saltem bona fide integras liberaliter : cura debitorum paciscitur et libenter obliuiscitur. Nampe si in laudem Julij Cesaris ait Licero quod nihil solum nisi iniurias obliuisci : quanto id dignius in laudem Christi dicis : qui nisi obliuio sus iniuriarum nostri autem et sue misericordie memor esset frustra per prophetam diceretur : Cum iratus fueris misericordie recordaberis : et ite. Reminiscere miserationum tuarum domine et misericordiarum tuarum que a seculo sunt. Ac deinde : Delicta iuuentutis mee et ignorantias meas ne memineris : et post statim. Secundum misericordiam tuam memento mei tu. Meminerit tibi crede tui tuarumque miseriarum : et suarum misericordiarum sponte meminerit. Quid ni enim ? Quis non libens quod eximius habet recordetur et cogitet : quod non thesauros suos explicans quod preciosissimum sibi est crebrius audiusque consideret ? Quod si ei⁹ de quo nunc loquebar principis in honorem laudator : idem ait. Nullam de virtutibus suis plurimis misericordia eius admirabiliores esse nec gratiorem quanto id iustius christo datur de quo scribitur misericordia domini plena est terra. Suauis dominus vniuersis et miserationes eius super omnia opera eius. Misericordia domini quia non sumus consumpti. Contra vero tuarum ne dubites offensarum obliuiscetur omnium modo tu malorum uoluntatum et male consuetudinis obliuisci uelis : obliuiscetur inquam et delebit iniquitatem tuam et quantum distat ortus ab occidente longe faciet a te et a peccato tuo mundabit te et proiciet illud ut que situm non inueniatur. Non sefellit qui promisit dicens : deponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris iam peccata nostra : neque hic desinet donec summum illud impleuerit ut ubi abundauit peccatum abundet et gratia : quod in multis et fecisse eum scimus : et facturum esse confidimus denique plus in illo repperies quam sperare auderes : unquam aut optare nisi per te unum steterit. Ipse enim nullam conditionem non amplectitur dum in ius domini reponatur. Ita lete redeuntem te excipiet quasi nil debeas : et fortassis eo letius quo et maiore cum gaudio filius amisso patrimonio reuersus excipitur : et amissa in deserto ouis et magna domi perdita exultantius inuenitur : et omnino maius est gaudium super vno peccatore penitentiam agente quam super nonagintanovem iustis qui non egent penitentia. Quod non ideo scriptum est : ut iusti ad peccatum incitentur : sed ut iniusti a desperatione retrahantur. Accede ad illum confidenter nec timor : aut pudor : impediatur : non te detineant : sed tu illos trabe : bonus enim comitatus peccatoris et acceptus deo est metus et uerecundia modo spes ac fiduciam non excludant. Sit tibi de te metus : de domino tuo spes placatum tibi illum inuenies : si

Licero
CesarSt
p
ma
naBern
dis

te reū atq; eum dominum ex animo fateare: plus vno die fastidij plus insolētie atq; irarū passus es ab hoīe eque ac tu mortali: et prius forsitan morturo: q̄ ab omnium dño sis passurus oī tempore: non te auarus ianitor: non superbus lictor arcebit die noctuq; adire illum poteris atq; alloq. Semp te audiet: et si rite aliquid petes exaudiet q̄q; nec multa petere sit necesse: et vnum necessariū esse eodem dicente didicerimus. Scit celestis pater quibus indigemus et necessitatum conscius est nostrarum p̄mum queramus igitur vnus illud hoc est regnum dei et hec omnia adiciētur nobis. C Si qñ autem tibi fortassis durior: aut tardior: videres expecta: esto longanimis: noli diffidere: neq; tedio: vel angoribus affici: noli impatientie ad te aditus dare: fiet tibi vel qd cupis vel qd expedit. Quod si forte qui per aulas mortalium dñorum creberrimus mos est intercessione tibi opus apud dominū esse credideris p̄na semper ac facilis ad gratiam via est. Non egres pecunia: non dolis aut blāditijs sed pietate ac fide. Est illi virgo mater qua nil vnq; mitius sol vidit: nil humanius nostra habuit nā Jam p̄o humilitas tāta est ut et eā celo dignas fecerit: et ad terram celi dñm inclinare potuerit: quādo hanc nō solam vel precipuas respexisse videtur deus homo mor futurus dum idoneam genitricē nostra sibi de specie p̄pararet deniq; omnis in hac virtus ita supereminet ut p̄ter solam filij sui animam in nulla vnq; alia tam excellens fuerit: hec si delium licet peccatorū p̄ces filio porrigit: et pia illis ueniam poscit instantia: et si enim peccata oderit: peccatores non odit: sed potius miseret: eorūq; p̄uersionem diligit ac salutem cupit recolens illoz peccato: et que ex peccato nascitur miseria: diuinā misericordiam inclinatam tanti sibi honoris tantoq; felicitatis mām excitasse: et ut mater dei fieret: et virgo persisteret: qua nil vnq; toto orbe fecūdius nilq; esset intactius: Sin fortasse q: interdus magnis in curijs p̄sertim accidit: ut apud intercesforem intercessore altero opus sit: p̄ius hūc tibi ambitum necessarium putabis: optimum remediū p̄sto est: habes Bernardum ordinis tui p̄ncipē: quē te amare et tui p̄sentia gaudere tibi psuadeo atq; optare: ut in domo sua quā mūdo p̄tuleris bene ac feliciter tibi sit illū aduoca: nullus tibi paratior ad ferendam opē: nullus domine gratior: ut credis nullus amitior: delectatur: pij duces fidei adesse tyronibus: et quid multa: habes intercessores atq; aditum: habes silentiū atq; oculū: habes loca solitaria ac deuota: habes demum oia vnus: nisi tibi ipse defueris qd ut spero nō facies piger in seculo inq; oculis hominū nō fuisti ubi pigritia sepe utilis et dānosa sollicitudo est: piger in heremo añ dei oculos non eris: ubi et sollicitudo semp utilis et funesta pigritia est. Illic enim de reb̄ perituris ut nūc vides atq; inanibus agebatur: hic de tua eterna agitur salute publicus mundi error et vulgaris est cecitas: parua et fugitiua sectari: magna et mansura despiciere. In hoc tu decetero non errabis: p̄ba si omnia singula discusisti: qd optimus est tenebris. Multa vidisti q̄uis adhuc inuenis que multi decrepiti non viderūt. experientie nisi fallo: nihil deest nequid desit uoluntati tua est curare. Itaq; ne diutius ab orando te distrahā: hic insiste: ut per singulos dies inuisibili ac celesti medico egritudi-

nem tuam inuisibilem atq; occultum anime vuln^o ostendas: occultū dico alijs: sibi enī nihil occultū est scrutanti corda et renes deo: sed quod videt ostendi sibi amat: oditq; oculi. Neq; te hinc terreat tue miserie magnitudo: multo enim magis ipse est miserato: q̄ tu miser. Nā miseria magna qdē: dei autē misericordia infinita est. Neq; vō diffidas q̄si magnū insuetūq; aliqd petas: magnū fateor: imo maximus tibi sibi p̄o per minimū: si tu hō pctō: ipse est agnus dei qui tollit peccata mundi: qui non uenit uocare iustos sed peccatores. An qui mundus tot peccati sarcinis leuat suo fasce vnum homines non leuabit? Si es eger et male tibi est. Ipse ait nō egent qui sani sunt medico sed qui male habēt. Si leprosa cōscientia tua est iste leprosus non abhorret quorū in domo discubuit: ne quis vnq; dubitaret in leprose mentis habitaculū inuitatum esse illum uēturum: leprosus quoq; mundauit: et leproso illi dicenti domine si vis potes me mundare: rñ dit uolo. mūdare: et lepram ipsas dicto citius sola beatifice manus extensioe discussit. Si qd in anima tua ius peccandi usu forsitan aduersari^o noster inuasit. Ipse obsessos a demonibus liberauit. Si tempestatibus rerum temporalium ac fluctib^o vite p̄terite: nunc etiam tua quatitur nauicula. Ipse vō cōpescuit tempestates et petrū ne mergeres vndis extulit: et paulum ter naufragio eripuit: si curua et in terram p̄na est uoluntas tua: ut sursum nō possit aspicere si claudi motus si affectus paralytici neq; attollere se ualentes si manus arride atq; operib^o pietatis inualide. Ipse curuos et claudos et paralyticos erexit. Ipse aridos salubri humore restituit. Et si forte lōga p̄t^o egritudine nec teipm ad salutē ferre potes nec qui ferat habes alii. Idē ipse est qui lāguido iam triginta octo annis immobili iussit ut surgeret: surrexitq; grabatulum suum humeris suis gestans. Siquis feruo: adhuc cupidatū antiquarum uelut febris animas tenet. Ipse febrientem grauiter petri socrum manu tāgens liquit incolumem. Si hydrops insatiabilis mētem p̄mit: ipse sanauit hydroticos. Si ceci interiores oculi tui sunt ipse cecos illuminauit. Si surde aures monitis celestibus si uel dei laudibus uel peccatorum p̄fessionī muta sunt labia: ipse surdos fecit audire et mutos loq. Si postremo mortu^o peccato: si mala p̄suerudine es infect^o ipse mortuos suscitauit et quadriduanos iā fetentes e sepulchris eruitos vite reddidit. Nihil petes ergo qd non dederit qd nō libētissime sit daturus: pete itrepidus sed reuerens qd necesse hēs: porro ut dixi vnus est necessarius cum damnosa et superuacua multa sint. Neq; importunus fieri metuas ipse importunitatē hanc docuit. Ipse ait petite et accipietis querte et inuenietis pulsate et aperietur uobis: de dijs gentium satyricus loquens ait. Carios est illis homo q̄ sibi. Aspirauit ad ueruz: sed non attigit. Lū enim omnes dijs gentium demonia non carus illis haud dubie: sed odiosus est homo inuidentib^o nobis oēm felicitatem atq; omne sanctum gaudium: et de nostra miseria ac dolore gaudentibus: recte si id dici uelis tu deoz nomē ad deū uey atq; vñ trāffer vē illi carior est hō q̄ sibi illi enī sp̄ est car^o: qui ut scriptum est: diligit oia que sunt et nihil odit eorum que fecit: nec dubium quin in primis ipsam qui ad eius imaginem ac similitudinem a p̄nci-

Optius
medic^o
de^o est

Saty^r

Ita vir
de ma
ria

Bernardus

Joan
nes

pio factus erat: et cui ipse post similis fieri uelle dignatus est hominem amet: in similitudinem hominum factus ut legimus: et habitu inuentus ut homo non potest non amare quod est: amat igitur plus et amauit prius ut qui melior antiquiorque est multo totus amor atque eternitas: amauit nos antequam nos eum. uel nos ipsos quippe ante etiam quam essemus nisi enim amasset non creasset: merito est amandus: immo quidem redamandus qui amare incipit et amore victor et tempore: de quo ait Joannes apostolus. Diligamus dominum: quia ipse prior nos dilexit. et Paulus. Christus dilexit nos: et tradidit semetipsum pro nobis quorum quid alios testes quero. Ipse amator et deus noster: de patre suo loquens sic deus dilexit mundum inquit ut filium suum unigenitum daret: nil aliud profecto quam hominem mundi appellatione significans: at non ut deo semper sicut et sibi met carus est homo. Et si enis quod apostolus idem ait. Nemo unquam carnem suam odio habuerit: sepe tamen per effectus patuit multos suam amando animam odisse: atque ita fuisse sibi ipse uel manifesto odio uel amori odij uel habenti. Sic dilectus dominus quoque tuo carior quam tibi pete fiducialiter nil hesitans: nam et ab amante petis et ab homine quod petitur: dare autem et solito et optante negare autem nihil quod dono dignum sit: sciens repetito: nam si hoc de terreno imperatore plausibiliter dictum est: quanto plausibilis de celesti: qui cum omnia que optari possunt: et quo nihil est melius felicitatem et seipsum homini dederit thesauris suis nil inde detrahatur: dicerem sed additur nisi quod plenum atque perfectum est additionem et augmentum respuit. Lerte aliquid quotidie diuinorum munerum munero accedit: et misericordia que non potest maior esse fit notior: proinde et si supra tuum meritum petiturus sis: et si tu tanto indignus es munere ut indigni sumus omnes: non hoc tamen ille respiciet: neque quid te accipere sed quid se dare deceat inquit: quod in Alexandro rege macedonum a seneca reprehensum in eterno rege nostro prius a nemine reprehendi potest sed laudari debet ab omnibus. Nam si quereret quid nos accipere deceret aut nihil nobis aut supplicium daret sese igitur respicit: se metitur et secundum magnam misericordiam suam miseretur nostri: non secundum opera nostra: gratia enim saluati sumus per fidem: et hoc non ex nobis ut apostolus ait: dei enim donum est: non ex operibus ne quis gloriatur: fecit quidem quisque nostrum quod peccatoris est proprium: facit ipse quod est proprium redemptoris: absit omnis diffidentia: adsit spes salubris: quisquis sane tu sis id quod petitur dono utique non indignum est. Nam neque cuiquam damni aliquid: neque inania comoda petis tibi opes inopes: honores inglorios: potentiam imbecilem sed dei misericordiam: ac salutem anime tue: qua una inuenta multo eris ditior quam quisquam regum cum pompis suis omnibus inter quas ceci supbia terrena et cinis. Sed iam satis est: summa omnium hec sit: inque hoc finiam. Multi olim tibi erant domini: per quos poteras perire: principes ac reges terre: vnus tibi nunc est dominus per quem potes saluus esse. Ipsa excelsus pre regibus terre. Ipsa terribilis et qui aufert spiritum principum: terribilis apud reges terre. Hunc cole igitur: et hunc ama: ut effectum tui nominis impleas: quicquid enim aliquando

aliter per qualitate materie scripisse uidear: non potest fieri amor esse mundi huius cum sit scriptum nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia uite: et iterum. Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est deo. Ergo ut digne sacri amoris nomen habueris celum ama: ceterique dominum concupisce: hunc quere de quo dictum est: querite faciem eius semper: et hunc inuentum arripe: et totis anime uulnibus amplectere: utere consilio Augustini: proiciende te in eum noli metuere: non se subtrahet ut cadas: proijce te securus: excipiet et sanabit te: et puto iam sentias: iam sanari incipis ab illo: qui quoniam dei perfecta sunt opera crede mihi proficiet quod incipit: non lassabitur: non lentescet non queret occasiones qui postremo te in fines committatur: teque nec in vita destituet nec in morte: sed tunc maxime aderit: ut spiritum quem creauit accipiat per angelos suos ad sedes pacificas perferendum: et per sacerdotes suos corpus humo commendat die ultimo resumendum: ut plena felicitas tua sit. Ecce qui tantum paruo et labili pro premio laborasti paruo et dulci labore: immo multa cum requie dominorum optimo seruiens infinita et eterna premia consequeris. Idque acriter tecum reputans et uentura preteritis conferens: nec tristitiam unquam nec fatigationem senties nec torporem. Et hec tam multa hodie tecum non quia tu multis egeas sed ut te alloquens me audiam: docendo discitur. Sepe datus alteri consilium danti profuit. Quod me autem non habes sed multo magis exemplo tuo excitatus pie facis. Quod epistolam non meam petis: non aliter quam si ad tam honesti principis perseverantiam meo tibi opus esset hortatu. Amice id quidem ut oia et humiliter atque urbane: uere enim in me propter opinionem tuam meamque simul fidem quid est unde: seu realis seu uerbalis auxilii et multum speres. possem non repetere quecumque olim germano illi meo eodem calle cartusiam tunc ingresso quo tu nunc cistercium ingenti epistola que deinde tibi ac fratribus suis scripsi latius: nisi quod et tibi non necessarium et mihi non facile uisus est. Et duobus sane que postulas preter epistolam feci quod magna pars eorum qui se amicos dicunt: aut neutrum tamen faciunt: aut minimum. Feci ego quod minimum: psalmos septem misi quos in miseris dudum meis ipse mihi composui: tam efficaciter utinam quam iculte: utrumque enim prestare studui: leges eos qualescunque sunt: idque patientius facies: si hos quidem ipsos et te petiisse et me multos ante annos: luce una nec integra dictasse memineris: librum uite solitarie que ad solitudinis tue solatium requiris: in presens mittere nequeo: duos namque nec dum plures habui. Alterum tu portasti tuo ultimo digressu ad illum cui inscriptus est antiquum probatumque patrem meum quem quam lete susceperit tu in uultu eius ego in litteris suis legi. Alter penes me substitit: que licet non tanti faciat iudicium meum: quanti amor fecit illi caruisse tamen eo nolis. At si scriptor forte quod per rarum fateor: fidus affuerit credo te sperare quod et hoc et quicquid potero pro tua consolatione pro no uolentique animo semper faciam: et presertim quo ad studium religionis pacemque animi proficias: et exhibisti amore. Que tu frater cum te suspirijs sanctis

Aug⁹ FlaccHui
olim
ta
uoc

ac pijs lachrymis: quibus ad frangēdā peccati duritiē iramq; dei leniēdā atq; auertēdā ⁊ gratiā consequendam nihil est efficacius. Valde familiarē illi factum senseris per me oratus pro me orabis: ut qualiscūq; vite mee finis bonus ⁊ sibi placitus sit: in quo ut ipse nouit: ultima immo vnica spes est mea: viue nrē memor: amicitie: ⁊ uale Venetijs. xv. kalē. aprilis.

Ad Suidonem. vij. archiepiscopum Jan. de mutatione temporum.

Epistola. II.

flacc

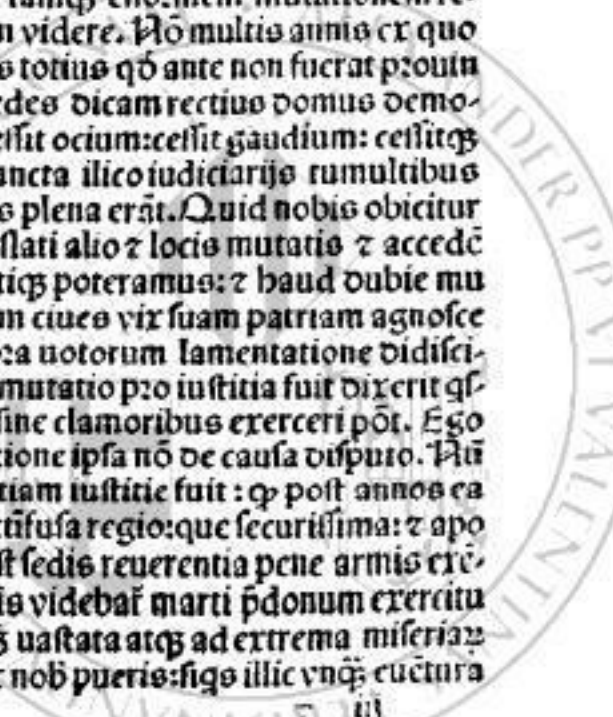
Lio iā hinc mihi obstare illā flacci sententiā: ubi de moribus senis agens difficilez illum dixit: ⁊ querulum seq; puero acti tēporis laudatorem. Non nego id quidem ita eē: s; licet id mihi sepe alibi fortassis: huic nunc tamen epistole non aduersum dico q̄uis enim ego querulus ⁊ laudator ueterum: hec tamē seu ueterū laus seu querela presentium ꝛa erit: se per hos mētiri solitū vitas sonat. Cui ⁊ si auctor fidem deroget ipsa sibi fidem facit: dico ego teq; assurum spero: dico ⁊ quero: ⁊ si virum decet lugeo: quid ita pefloribus annis senectutez agimus: q̄ pueritia acta est: nisi qd̄ auguro: ut arboris sic hominis etatem esse ut sicut illa celi minas atq; aerias tempestates ita hec mundi difficultates ⁊ procellas rerum durior ferat: quas tenerior non tulisset. Sed hec consolatio nobis accommoda est. Alijs non ita. Nam innumerabiles nobis ⁊ senescentibus pubescunt: ⁊ pubescentib; senescebant: fieriq; potest: ut ⁊ hos tranquilla maneat senectus: ⁊ illis pueritia ingeta trāsiuerit: quā obrē omittis alijs ad rem nostrā uenio: profecto enim ut uiuendo ad malorum tolerātiā duriores sumus ad multa fragiliores facti sumus: ⁊ qd̄ nemo neget indignantiores ad omnia. Nihil est enim indignantius senectute. Mor; hec animi ⁊ si placare norit ac tegere: sentit tamen sic ut etas nulla profundius fessa iam ⁊ vite confecta fastidij: hec sententia mea est: quam non audiendo nec legendo: sed experiendo didici: quāq; an tu probes nescio certe qd̄ de etatis mutatione in penis ac ruina dicere institui approbare ipsa te sole clario: vitas coget. Nec iniucundum puto: nec inutile fuerit aliquantulum nunc etiam preteriti tēporis meminisse: q̄; lōgissime igif potes retro me cura uerte oculos. Et primā quidem illaz vite partem quam tu domi tue: ego in exilio meo egi. Neq; vō magna hinc elicias argumenta ubi tam exiguum lumen sit rationis animiq;. In ipso sane infantie pueritieq; confinio: forte in galliam transalpinam: eam. s. que prouincia prouincie nūc dicitur olim arelatensis prouincia dicebatur: vno prope tempore transuēcti ambo confestimq; quales etas illa patitur amicitia iuncti usq; ad exitum duratura vnum vite iter arripuimus. Atq; hic ego tuam sanam sileo vnde tunc nobis transitus fuit cuius tu ortus in sinibus: nunc pontificatus in uertice cōstitutus nostri omnia: ⁊ ego quidem de hjs latius duci urbis illius ⁊ consilio scripsi olim: epistolāq; illam tibi cognitā ⁊ probatā scio. Meta puerilis nostre peregrinationis illa fuit que ab antiquis auennio. a modernis auinio dicta est. Inde quoniam romano pontifici: ⁊ ecclesie secum ibi tunc nouiter peregrinanti: neq; in suam sedez usq; post annum sexagesimum reuersur: locus angustus erat domorum ea tempestate inopē incolarumq; col-

Auinio
olim dicta est
auinio

luue erundans consilium nostrorum sciam fuit: ut mulieres cum pueris ad locuz primū se trāsserent. In qua transmigratione ⁊ nos duo iam pueri nec dum puberes cum reliquis simul: sed ad aliud hoc est ad scholas grāmauce missi fuim;. Carpentoras loco nomen urbs parua quidem: sed prouincie parue caput. Tenes memoria tempus illō quadriennij quanta ibi iucunditas: quanta securitas que domi ges: que ue in publico libertas: que per agros ocia: quod ue silentium. Tu credo idēz sentias certe: ego adhuc illi tempori: immo vō omnium temporum auctori gratiam habeo qui id mihi spatium tam tranquillū dedit. ut absq; ullo rerum turbine pro ingenij ibecillitate doctrine puerilis tenerum lac haurirem quo ad cibi solidioris alimentum conualescerem. Sed mutati sum; dicat aliquis. hinc est ut mutata simul nobis omnia videantur: sic oculo sic palato: alia quidem sano: egro alia eadem res videt. Mutatos fateor: quis enim non dicam carneus sed ferreus aut saxē; tāto non mutetur in tempore? Enee atq; marmoree euo cedunt statue urbes manu aggeste ⁊ que iuga montium premunt arces: quodq; est durius solide ipsis ex montibus rupes ruunt: quid facturuz rear hominem mortale animal fragilibus mēbris ⁊ cute tenui compactum. Sed an mutatio tāta est ut manente anima iudicium aut sensus abstulerit: satis eximo si nobis quales bodie sumus que tūc fuit etas illa redeat. Non omnino talem visum iri qualis eo tempore visa est: ne nihil penitus annis actuz dicam: alia certe videbitur. Nunquid tamē non longe melior multoq; tranquillior: q̄; que nūc agitur? An quia fortassis minutissimū illud op; mirmithidis quadrigē quas tegebant ut perhibēt alij musca rotaruz radios non discernūt oculi seu calcitratis nō dinumerant formicarum pedes partesq; alias humani aciem obtuitus tenuitate frustrantes: neq; illadem illam quam subtilē adeo fuisse descriptam: ut tota vnus testa nucis include retur ait Cicero: clare expediteq; perlegunt: idcirco sic caligant: ut urbes vicofq; urbium ciues mores habitus domos templa non videant: sic mens hebet. ut vnitati ⁊ deformata omnia nō agnoscat. An non sepe postea ciuitatulam illam reuidimus a seipsa vsq; adeo diuersam ut alienati magis animi videri possit tamq; enormem mutationem rerum omnium non videre. Nō multis annis ex quo inde discessimus totius qd̄ ante non fuerat prouincie litigiorum sedes dicam rectius domus demorum facta est: cessit ocium: cessit gaudium: cessitq; tranquillitas: cuncta ilico iudicialijs tumultibus atq; clamoribus plena erāt. Quid nobis obicitur mutatio qui trāslati alio ⁊ locis mutatis ⁊ accedēte euo mutari utiq; poteramus: ⁊ haud dubie mutabamur ipsi iam ciues vix suam patriam agnoscebant: quod crebra uotorum lamentatione didiscimus. Sed hec mutatio pro iustitia fuit dixerit qspiam que raro sine clamoribus exerceri pōt. Ego autē de mutatione ipsa nō de causa disputo. Nūquid vō illud etiam iustitie fuit: qd̄ post annos ea ipsa urbs ⁊ circūfusa regio: que securissima: ⁊ apostolice: cui subest sedis reuerentia pene armis exēpta ⁊ iaccessibilis videbat; marti p̄donum exercitu nō uerata trā; s; uastata atq; ad extrema miseriaz redacta est hec nob; pueris: sig; illic vnq; euctura

Illas

Licero

Mōs
pessu-
lan^oBo-
nōia

uaticinaretur: nonne inuisus pariter atq; insanus haberetur uates? Sed teneo ordinem. Et q̄q; de maioribus possem: ut memoria tamen tua nostre astipuletur assertioni. de his que simul ambo uidi mus cupidius tecum loquor. Inde igitur simul quoq; nam quid diuisum magna etatis parte gessimus uicina iam pubertate ad montem pessulanum florentissimum tunc oppidum: iurisq; ad studium delati: aliud ibi quadriennium exegimus: cuius tunc potestas penes maiores balearice regem erat: exiguum preter loci angulum francorum regi subditum: qui/ ut semper prepotentium importuna uicina est: breui totius oppidi dominium ad se traxit. quenam uo tunc ibi quoq; tranquillitas: que pax: que diuitie mercatorum: que scholarium turba: que copia magistrorum? Quanta ibi nunc horum omnium penuria: publicarumq; et priuatarum rerum quanta mutatio: et nos scimus et ciues qui utriq; uiderunt tempus sentiunt. C̄ Inde Bononiam perreximus: qua nil puto iucundius nilq; liberius toto esset orbe terrarum. Meministi plane qui studiosorum conuentus: quis ordo: que uigilantia: que maiestas preceptorum. Jurisconsultos ueteres rediuuos crederes: quorum hodie prope nullus est ibi: sed pro ras multis et tam magnis ingenijs una urbem illam inuasit ignorantia. hostis utinam et non hospes. uel si hospes ac non ciuis: seu quod multum uereor: regina. sic mihi omnes uident abiectis annis manus tollere. Que nam ibi preterea tunc ubertas rerum omnium: que ue fertilitas: ut iam prescripto cognomine per omnes terras pinguis Bononia diceret. Incipit illa fatcor: quidem huius pontificis maximi: qui nunc rebus presidet consilio ac pietate reuirescere atq; pinguescere. uerum hactenus ut illius urbis non modo precordia: sed medullas rimareris: nihil macrius: nihil aridius inuenisses. facete ut in malis iocari solitus erat. Ille uir optimus ad illius regimen: legatus de latere: ut ipsi uocant missus nouissime: ad quem uisendum anno retro tertio cum uenissem: post parui hospitii letos et nimis honorificos amplexus: sermonem uariū exorsus sumus. querentiq; mihi publico de statu. hec inquit amice bononia olim fuit: nunc autem macerata est. piceni nomen oppidi traxit in iocum. Sentis puto ut dulci quadam cum amaritudine inter hec mala et bonarum memoriam rerum uersor: hec ret memorie mee credo et tue idelebile fixumq; ue stigium illius temporis quo studiosorum unus ibi agebam. uenerat iam etas ardentior. iam adulescentiam ingressus et debito et solito plus audebam. Ibam cum equeuis meis: dies festos uagabamur longius: sic ut sepe nos in campis lux desereret: et profunda nocte reuertebamur: et patentes erant portae: siquo casu clausae essent: nullus erat urbi murus uallum fragile iam disiectum senio: urbem cingebat intrepidas. Nam quid muro seu quid uallo tanta opus erat in pace. sic pro uno multi erant aditus quisq; comodiorem sibi carpebat ingressus: nil difficile nil suspectus erat. Ut muro: ut turribus: ut propugnaculis: ut armatis custodibus: ut nocturnis excubijs opus esset: interne primum uenens tyrannidis post externorum fecere hostium insidie atq; insultus. Quid notissima ruminans circa bononiam demorari stilum cogo: nisi quia tam recens illius mihi ueteris bononie memoria est: ut quotiens

hanc uidere contingit somniare crediderim. neq; oculis ipse meis fiderem. sic multos iam per annos pati bellum: libertati seruitus: copie inopia: ludis meror: cantibus querere: choreis uirginum predonum cunei successere: ut preter turres atq; ecclesias adhuc stantes miseramq; urbem altis uerticibus despectantes hec que bononia dicebatur diu quid uis potius q̄ bononia uideretur. C̄ Sed ut iam bononia discedamus: acto ibi triennio domus redij. illam dico quam pro arni domo perditam mihi fors bona utinam reddiderat: rhodani turbidam ad ripam: qui locus a principio in finem: et si uno semper tenore iudicij: non tam propter se q̄ propter concursantes et coactas ibi concretasq; totius orbis sordes ac nequitas multis atq; annis alios mihi pessimus omnium uisus sit: tanto tamen sepe peior factus est: ut quod nemo nisi prosum impudenti mendacio negare audeat: sibi ipse collatus fuisse olim optimus uideri possit. Nam ne singulis imorer: q̄q; nulla ibi unquam fides: nulla charitas: et quod de Hannibale dicitur nihil ueri: nihil sancti: nullus dei metus: nullum iusiurandum: nulla religio: ibi non quidem propter se. sed propter presidentis electionem summa uere religionis ars esse debuerat. erant ibi tamen quantum oculis apparebat multa securitas ac libertas: que ita funditus periit: ut cum ceteris et publicanorum inaudito ibi hactenus et ignoto deprimatur iugo: et metu graui hostium sine fine circūsonantium necesse fuerit nouis urbem menibus circūplecti: et ubi noctibus totis apta omnia fuerant: luce media: portarum aditus armis obstruere. Neq; id ualuit: quin male tuta ferro ac menibus redimenda auro: et precibus salus esset. Idcirco ego dei nutu gestum seu permissum reor: ut uel sic uicarius suus: quiq; illi assidet neglecte diu nimis sponse in memoriam ac desiderium traheretur: quod siue hac causa siue insita uirtute. iam in pontifice factum uides. reliquos duriores aut deus molliat: aut mors quod cepisse iam uisa est. Ceterum mala hec si capiti acciderint: patientius ferant membra: nec miret quisq; si quos a limine proprio prius Romanus pontifex ipse non arcuit eiusdem absentis reuerentia non cohercet. ne qua enim uetus mali consuetudo recens bonum interpellet: uellicisq; nodum stabiles animos redeundi forte ingerat appetitum. plagas illam latrocinijs maxime nunc infesta scimus. C̄ Unum hic antequam longius eam quod me premit dicam. nitarq; hodie quod uerum nolum tecum loquendo iuuenescere. Prosti ut in illo surgentis uite flore: cuius ante memini quem gramaticorum in stramine uelut in delitijs egimus: cum semel patres meus patruusq; simul tuus: qui ea ferme tunc etate erant: quia nunc sumus ad carpentoracensem quam modo dicebam ciuitatulam de more uenissent: patruus ipsum quia si aduenam uoluntas cepit ex uicinitate credo et nouitate rei orta preclarissimum illum fontem sorgie uidentis: qui per se olim notus si parua de re gloriari cum amico idest secum licet: meo longo postmodum incolatu meisq; carminibus aliquanto notior factus est. Re audita puerilis et nos cupiditas exciuit ut duceremur. et quam non sat tuto committi ego uidebamur: singuli nobis famuli dati sunt: qui eque ipsos nosq; ut sit a tergo compleri regerent. Atq; ita me illa olim optima: que quidem uiderim: que carne meam amore autem communis mihi tecum fuit: uir

Rhoda-
nusHanni-
bal

tandem exorata sed multa pauente ac monente pfecti sumus: cuius illo viro cuius uel sola recordatio leta est. cuiusq; tu nome & cognomen retines doctri ne autem & fame plurimum addidisti: cum ad fontem sorgie uentum esset recolo enim non aliter: qm si hodie fuisset: infucta tactus spe locorum: pueriles inter illos cogitatus meos dixi ut potui. En nature mee locus aptissimus: quocq; si dabit aliquando magnis urbibus platurus sim. hec tunc ego mecum tacitus que mor postea ut uirile etate attingi: quatu non ocio meo mundus inuidit late claris inditijs notam feci: multos illic eni; annos sed auocantibus me sepe negocijs reruq; difficultatib; interruptos egi. tata tñ in rege tataq; dulcedine: ut ex quo qd vita hoim; eet agnouit: illud ferme solu tps vita mihi fuerit: reliqua oẽ suppliciu. Jam tunc idiuuibiles gis distracti studij eramus. tu litigiũ & rostra. ego ociz sectabar & nemora. te calle politico diuitias honestas quesuisti: que me mirũ dictu solitariũ cõteptore p̄fugũ in medias siluas usq; ad iuidiã infecute sunt. Quid vò tibi nũc ego illud agreste silẽziũ illud nitidissimi amnis assiduũ murmur. illum hoũ sonoris in uallib; mugitũ. illos uolucru in ramis nõ diurnos mō cõcetus sed nocturnos explicẽ? scis oia: & si me hac in pte nõ penitus sequi ausus: quotiẽs tñ urbanis tumultibus te furari posses: qd prarũ erat cupide illuc ut e pcellis in portus fugere solitus. Quotiẽs aut̄ reris me nox atra solu pcul in capis innenerit: quotiẽs per estatẽ media nocte surrexerim: & nocturnis Lbristo laudibus psolutis: vnus ego ne somno pressos famulos ingetarẽ: nũc in agros p̄sertim sub lustris luna nunc in mōtes exierim: quotiẽs hora illa nullo comite nõ sine uoluptate horrida immane illud fontis specus intrauerim: quo uel comitatũ luce ingredi horroz est. vñ aut̄ ea tata fiducia si queris. Acpe umbras laruasq; nõ metuo. lupus nunq; in ea ualle uisus erat. hoim; pauor nullus. bubulci in pratis: piscatores in fluuio puigiles: illi qdẽ canebat: bij filebat. utriq; certatim me colebat seq; ad oimodũ obsequum horis oibus offerebant. quippe cũ suũ lociq; dñm scirẽt nõ amicum mihi tñ eẽ sed frẽm optimũ sed parẽtẽ: sic ubiq; beniuoli. hostes nusq;. itaq; cuncta deliberãs sic mihi te fauẽte atq; idem sentiẽte psuasera: si totus orbis bello quaterẽ illũ immobile ac pacificũ locũ fore. qd ut credere & roma ne respect; ecclie de quo dixi: & multo maxime uicinitas faciebat. sup oia autẽ paup̄tas securissima rerũ & cõteptrix auaritie atq; armoz. Quid dein de mirari posses in rem nosse. ad huc me ibi agente lupi aduene usq; in oppiduli domos cathertatim ruere cepant & facta gregũ cede. attonitos trepidosq; ipsos loci incolas habere. nec dũnum mō: sed augurium eẽ. & lupo; credo qui uẽturi erant p̄ sagium armato;. Sigdem nõ multo post qm inde discesseram: parua quedã fedaq; & infamis manũ furum: sed ignaue accolarũ fidẽs: oibus circũpeterratis ac direptis: ad extremũ p̄sus ut facti futes eẽt: ac de furto suo lauerne furum dec rite sacrificarẽt ipso dñico natali die incautus rus aggressi ablati que auferri poterãt reliq; flãm̄is exusserũt: inq; illud hospitium ex quo cressi regina spernebã: ignis immisus est: testudo uetus incedio restitit. pperabãt enim fures impij libellos aliquot quos illic abiẽs dimiseram: villici mei filius iaz id

ante p̄sagics futurum: in arcem cõtulerat: quam p̄dones inerpugnabilem ut est rati: sed ut erat indefensam ac uacua ignorantes abiere. Sic diris e faucibus p̄ter spem seruati libri puidẽte deo ne tã turpes ad manus p̄da tam nobilis pueniret. Inunc & illius clausẽ uallis opacio in receptaculis spem habeto. Nil clausum: nilq; altum fuscum nihil est furibus atq; p̄donibus: oia penetrãt: oia p̄uidẽt ac rimant. Nullus tam munitus tãq; excelsus est locus in quem nõ scandat armata cupiditas & soluta legum uinclis auaritia. Sed ita me deus amet: ut p̄sentem loci statum cogitãs: memorq; p̄teriti uir opinari possuz esse illum ubi in montibus noctu solus ac securus errauerim. Uerum ego non ruris illius ignobilitate: sed solitudinis mee suauitate pensata plura forsã qm p̄o re dixerim ut auri qua eadem nouis iũgerem ex qbus rerum imitatio nota eẽt ordinẽ deserui: sed reuertor. Quarto igif postq; bononia redieram anno cum illo viro sepe mihi & multum nunq; vò quãtum meruit laudato tholosam garimineq; aluicum & pyreneos colles adij celo sepe turbido sed serenissimo comitatu. Et qd de his dicam: nisi quod de alijs eadẽ tholosa eadẽq; ualconia egtanea eadẽ nomine reoẽs p̄sus alie sibiq; ipsis p̄ter vnã soli supficiẽm omni ex parte dissimiles. Inde aut̄ reuersus q̄rto idẽ anno iuuenili ardore vidẽdĩq; cupidine parisorum urbem petij: in quo qdem itinere ac reditu sic iuueẽte calcar urgebat. extremos regni angulos Flandriãq; & brabantiam atq; anoniam & inferiorem germaniam circũui. quo cum nup̄ ex negotio rediissem: uix aliqd omnium recognoui. opu lentiũimum in cineres uersum regnum vidẽs: & nullam pene domum statẽ nisi urbium aut artium manibus cincta esset. de quo tunc ad uenerabilem senẽ Petrum pictauesẽ scripsi latius ac dixi qui post obijt ante nõ multum tempus feliciter obituro. Ubi est enim illa pariseos que lz semp fama inferior: & multa suorum mēdacijs debẽs: magna tamẽ haud dubie res fuit: ubi scolasticorũ agmina. ubi studij feruor. ubi ciuim diuitie. ubi cūctorũ gaudia non disputatim. ibi nunc audis sed bellatium fragor. nõ librorum sed armorum cumuli cernuntur: nõ sillogismi nõ sermones: sed excubie atq; arietes muris impecti resonãt. cessat clamor ac sedulitas Venetorũ. strepũt menia: silent silue: uirũ ip̄sis in urbibus tuti sunt: cessit enim penitusq; abiit: que illic tẽplum nacta tranquillitas uidebatur. nusq; tam nulla securitas: nusq; tam multa picula. Quis hoc vnq; queso diuinasset: q̄ francorum rex q̄uis quod ad se vnũ attinet inuictissimus hoim; uinceres: & in carcerem duceres & ingenti p̄cio redimeres? Tolerabilius tamẽ hoc efficit auctor: mali rex a rege lz impari victus est. Illud p̄sus miserũ pudẽdũq; reditu in patriam prohibitũ: & regem ipsum & filium qui nũc regnat coactosq; cum p̄donibus pacisci: ut tutum per suas terras iter agerent: quis hoc inq; illo in regno felicissimo non dicam cogitasset: sed autũno etiam somniasset: quando vò credent hoc posteris: si ut sunt uolubiles res humane regnum ipsum quandocũq; suo statui restitutum fuerit: nos enim nõ credimus sed uidem? C̄nde aut̄ hoc est a p̄ma gallicana pegrinatione reuersus: q̄rto itidẽ post anno p̄mũ romã adij: que est iã tunc multoq; p̄sus nihil aliud q̄si q; illi romã

Parisi?

Flãdria
BrabantiaDe rege
Frãcorũ
captiuo

Ste^{no}
de colū
na

ueteris argumētū atq; imago quedā eēt: ruīnisq; p̄ntib⁹ p̄teritā magnitudinē testaret. Erāt tamē ad huc cinē in illo ḡnōse aliq; fauille nūc extinct⁹: 7 iā gelidus cinis est. Erat ex cinerib⁹ ueterū renatus p̄henix vnicus senex ille gl̄iosissimus Stephanus cōiūctis eius quez sup̄ memorauī mei ducis magnēq; 7 illustris: sed caduce nimitū genitor familie vir cū suis sepe mihi dict⁹ dicendūq;. Erant alij qb⁹ ruīne ille saltē p̄rie chare eēt: quoz nullus aut ibi nūc aut humanis in rebus iam sup̄stes est. Quarto rursus anno neapolim p̄xi: 7 l3 sepe post id t̄ps romā neapolimq; redierim. p̄me t̄m im p̄ressiones herēt aio. Erat ibi tūc Robertus sicilie imo italie imo regū rex cuius vita felicitas: mors exitiū regni fuit. Ipse qdē me digressio nō diuti⁹ superuixit. Et plane si celo obstāte uetabā igruētib⁹ malis occurrē ut solebat: vix cuiq; tēpestiuus mori p̄tingit: ut mihi plane ad eximīā vite felicitatē talis mors accessisse videat. Ego autē anno demū q̄rto sic tūc vitā q̄ternario patiebar. Illuc rediēs nūc q̄ rediturus nisi me clemētis tūc romani p̄tificis iūssus urgeret: muros qdē 7 plateas 7 mare 7 portū 7 circūfusus colles n̄tiferosq; emin⁹ hinc phalerū: hinc uesuvū: indi capreas quoq; 7 iarinē 7 p̄chitā ictas fluctib⁹ ifulas 7 fumantes hibernis mētib⁹ baias: notā mihi neapolim nō ineni. Semina vō cladiū multarū atq; ip̄dentis signa miserie clara p̄speri: cuius me tā certū fuisse uatem doleo. At qdē ide sentire nō v̄bo solū: sed 7 lris tonāte ias fortuna: nōdū t̄m fulmināte testat⁹ sum: que ita post illicet ipta sunt oia: 7 multa ifup addita: ut uaticiniū ipsum meū q̄uis horribile ifinita maloz serie uinceret: que deslere q̄ enūare facili⁹ multo sit. Nō multo aū id t̄ps in has terras in qb⁹ adolescēs studiosus fuerā ociosus: 7 iā vir reuersus amicitia trabēte illius cui⁹ adhuc memorie multus de beo: cisalpinā hāc galliā quā t̄m mō p̄us attigeras: totā vidi: nō ut aduena sed ut accola urbitū multaz Verone in p̄mis 7 mox Parme ac Ferarie. demū Patani: quo me illa quas discutē nescio: catena eadē traxit amicitie. sed alterius viri optimi cui⁹ casū nunq; sine dolore meminero: qui cū vndiq; maximus clarissimūq; vir eēt p̄grini p̄uicq; hoīs 7 solo noie cogniti: nec vnq; ut ipse aiebat nisi semel visidq; in trāfitu familiaritatē: dū sic ambiuit quasi per hoc magnū aliqd sibi sueq; reip. quesiturus. 7 eius qdē urbis icolat⁹ illo sup̄stite cōtinuus mihi sicut auguroz futurus: eodē reb⁹ exēpto p̄petū: t̄m fuit l3 iterrupt⁹ ex cāis. p̄inde urbs hec quo p̄mū tpe ad eā uenit: sic recētē peste illa terribili attrita erat: ut debinc p̄mogeni illius p̄uidētia ac studio 7 usq; ad hoc t̄ps incōcussa pace fateri oporteat: vnā hāc ex oib⁹ erectā potius q̄ delectā. Ad id vō qdē anno anteq; illac uenirem. hoc est aū pestis initū fuerat ipare sibi ac dissilēm p̄sus ut reliq; Mediolanū serins ac Licinū noui. Et qdē vis dicā Nulla oium est que fuit: nō dico aū multa secula: sed nup̄ n̄ra memoria. visa enim nō lecta loquoz ul̄ audita. Ip̄sa urbs mediolanū quā aū mille ḡngentoz annos florentissimā lego: 7 que ut puto nunq; magis q̄ n̄ra floruit etate. nūc non floret ut solita est: q̄uis adhuc magnitudine 7 potētia atq; ut dicat p̄dere suo stet: cines suos it̄roga: fatebūtur hec ita eēt. tristiusq; aliq; de suo addēt. Quid nūc Pisas ubi vite septimū annū egis: seu qdē Senas lo

Melm

quar⁹ qdē dilectū mihi p̄mi exiliū atq; originis mee locū Aretū: vicinūq; illi Perusū: qdē ue alias dicā vna oium cōditio est. Nō sunt hodie qdē heri ut cū sit mira uarietas rerū t̄m incredibilis ac stupenda celeritas. Possē te mō per italiā totāimo 7 p̄ oēm europā passim circūducē: noua ubilibet ad inceptū argumēta repturus. sed uereor: ne meip̄m teq; 7 alios siqui hoc n̄m colloquū audituri lecturūq; sunt fatigē si te per oēs terras stilo ducā: q̄ruz recēs simul 7 misera 7 apta mutatio est. delectat⁹ t̄m sū. Nescio an sat p̄prie hoc dixerim: nisi sit que dā in merore delectatio. Sed p̄fecto libuit mihi te cū hactenus fando: p̄grinari per trāfactos annos ac loca distātia: eaq; maxime in qb⁹ aliq; tecū fui. 7 qdē iter pedib⁹ aut nauib⁹ mēsi sumus calamo remetiri. Nullo aut pacto harū rerū per memoriā indicta p̄ria trāfire possum. Illa vō qdē est aliud q̄ uarietatis ifausse argumētū euident⁹: que nudius tertius cōueniētissimū nacta uocabulū iter alias non italicas mō: sed chīianas urbes reb⁹ oib⁹ usq; ad iuidiā florebat: mox deinde crebris malis extra icē dijs ac bellis it̄sectis ac pestib⁹ usq; ad misericordiā deformata. oēs certe mortales aū alios qdē suos ciues admonet quāta sit in reb⁹ p̄uētib⁹ spes h̄nda. Nūc mihi cōtentiosus forte aliq; obuiet. Est enim gen⁹ hoium qb⁹ qm̄ viriū nihil est ad ueritatē defendēdā 7 q̄scē nesciūt: fallacijs hāc op̄pugnāt idq; sibi artificia facē. Qdē negari igit̄ nequit in his: q̄s dixi urbib⁹ uerū hoc eēt fatebif. in alijs forsitā nō ita. Atq; hoc respectu mutationem vnuerfi nullā eēt q̄ quātū vni decreuerit ac crescit alteri. Cui ego n̄deo ostēdat mihi in occidēte aut in artho uel in vna urbe p̄riū 7 vicerit. Lerte enim hec ipsa v̄n̄ tibi nūc scribo: 7 cuius ad ultimū incola fact⁹ sum: nō tā oblectationē q̄ securitatē 7 q̄etē querēs Venetoz urbs q̄uis 7 p̄silio ciuū 7 loco rū situ iter oēs alias n̄ri orbis p̄spo ac tranquillo sit in statu. fuit t̄m aliq; p̄spiore tūc. s. etū visendi gratū p̄ceptore meo huc p̄mū e bononia adolescēs uenit: 7 hoc quoq; sic eēt nō negātes ciues audias. et si q̄ nec ipse negauerim aliqd imo q̄ plurimū edificia accesserit. Sin me lōgus canillatoz traxerit fatebor: me qdē apud seros indosq; agif nescire: s; egyptū syriāq; 7 armenia totāq; asyam minorem: non alio rerum incremēto nec meliori uti forte q̄ nos. Nā grecie calamitas uer⁹ est: sed scytharū recens ut v̄n̄ nup̄ ingēs aia vis frumētū nauib⁹ in hāc urbē inuehi solebat: idē nūc serins onuste naues ueniēt: quos urgētes miseri uedicāt parētes: iasq; in solita 7 iertimabilis turba senioz utriusq; sex⁹. hāc pulcherrimā urbē scythicis vultib⁹ 7 iformi colluuiē: uelut amnē nitidissimū torrēs turbidus inficit que si suis emptorib⁹ nō eēt acceptior q̄ mihi 7 nō ampli⁹ illoz oculos delectaret: q̄ delectat meos: neq; feda hec pubes hos angustos coartaret vicinos neq; meliorib⁹ assuetos formis iameno aduenas cōtristaret occurfu. sed itra suā scythiā cum fame arida ac palēti lapidoso in agro ubi P̄aso illaz statuit: raras herbas dentib⁹ uelleret: atq; vnguib⁹. 7 hec qdē hactenus. Sed instabilis 7 uarietatē queri dicat imerito: q̄si huius t̄m mō sit etatis cū sit oium. Ego autē nihil quero: sciēs ab initio rerū uolui oia nihil stare. Nec dico: qdē putas cāe est q̄ p̄ora tpa meliora fuere q̄ nūc sunt: stulta est enī ut ait Salomon huiuscemodi it̄rogatio. Multe

Uenit

Paso

Saloa

quod pnt eē cāe deo note: z quedā fortassis hoībus
 nō quero: ergo mutata tpa: nec cās quero: sed mu-
 rationē astruo cōtra opiniōnē iuuentū nr̄oz qui hec
 iter mala geniti: q; aliud nil viderūt: nil aliud fuisse
 p̄dūt: inscīj atq; incredulī z mutationē tēporū ma-
 nifestam, p̄sus ac flebilē mutatis studijs nr̄is atq;
 aīs iputat: quos mutatos r̄ateo: z gaudeo: s; mu-
 ratio hec nihil ad alteras: neq; enim minus rapido
 acta ipetu rota ingēs uoluit: q; formica iterim per
 illā segnis incedit. C Illud deniq; in litem ueniet.
 Mutationē hāc nō rerū eē nec tēporū ac nec mūdi
 qdē sed soloꝝ hoīum. qd̄ ipse etiā in pte nō negem
 sciēs mūdi appellatione sepe hoīes accipi: qb̄ ha-
 nd dubie fact̄ est: z quoz usui mūdos obsequit: z
 sane mutationū huiuscemodi multe ipsis in hoīb̄
 cāe sūt: z sigs altius fodiat fortasse oēs sed alie ap-
 parēt: latēt alie. Lerte q; pietas/ q; vitas/ q; fides/
 q; par exulet/ q; impietas/ q; mēdaciū/ q; p̄fidia/ q;
 discordia z bellū regnet: z toto seuiat orbe terra-
 rū: q; p̄donūz manus ipie q̄si iuste acies pro libito
 uagent: z uastēt ac diripiāt q̄qd̄ est obuium: neq;
 hijs urbes obstare ualeat: neq; reges: q; ifecti mo-
 res deprauata studia: deformati hīus: palā est: nō
 nisi in hoīb̄ radicē mali totā eē: q; uis ego ut tā di-
 xi: nō de causis nūc sed de reb̄ tū disputē: que p̄-
 fecto nobis pueris adolefcētibusq; nō erāt. Kara
 bella iter regna uel populos de finib̄ aut de iniuri-
 is gerebant. Societas p̄tra oē genus humanū nul-
 la usq; nr̄o euo fuerat. Erāt societates mercatorū
 q̄s ipsi vidimus: qb̄ añ oēs p̄ia diu floruit mea:
 per q̄s quāte cōmoditates afferent hoīb̄ difficile
 est dictu difficilius creditu: per has enim tot̄ sc̄e
 nr̄e urbis regebat reges ac p̄ncipes vniuersi horū
 ope z p̄silio fulti erāt. Alterius ḡnis societates pe-
 grinorū magno agmine deuota loci hierosolymam
 romāq; petentiū cernebant. fures ibāt singularim
 noctu pauidi. nulle furiū diurne acies cāpis expli-
 cabant: nulli armati societātū duces: famā sibi gen-
 tiū cladib̄ p̄p̄ia feritate questerāt. Quint̄ z vige-
 simus annus est: ex quo aurib̄ p̄mū nr̄is horri-
 sū hoc nomē itonuit: qd̄ malū breui quantū creue-
 rit: quoz sumue p̄cesserit videm̄. Ac miseri ciues z
 agricolae: imo z reges z p̄tiffices usq; ad sūmū ma-
 ximūq; oīum expti sunt: qui ut supra attigi ad rho-
 danū: vñ nup abijt semiofessus ab illis: atq; ad in-
 dignā redēptionē extitit coact̄: qd̄ nec ipse tūc taci-
 rus tulit: sed iter suos merito qdē grauit̄ questus
 est: nec ego ad eū scribēs silui. q̄s terribilē igit̄ z in-
 sandā hāc mutationē tēporū nō agnoscit: aut q̄s ne-
 gat. Cōsequēs enim est: ut aut sensu careat: aut pu-
 dore. dissimulari negt sese oculis igerēs pessimarū
 ac nouarū rerū fulgor horrifiticus ac lugubris: q̄s
 ea nūc quotidie mūdos ifelix patit: que nup homi-
 nū nullas audierat. Quid de alijs: nom̄ pestis au-
 ditū erat z in libris lectū. pestis vltis exhaufura oꝝ
 bē visa nō erat nec audita. hec per annos iā vigin-
 ita oēs terras p̄terit: ut itermissa qdē alicubi forsi-
 tan: aut lētescēs extincta utiq; nusq; sit: adhuc ita
 indies dum visa est abijisse reuertit breuiq; gaudio
 circūuentos aggredit: z hec ipsa diuine nisi falloꝝ
 ire testis: ac scelerū humanorū: que si aliq̄n finirent
 aut decreserēt celestes quoq; mitescerēt ultiones
 Terremot̄ p̄terea auditū lectūq; erat nomē. at rē
 ipsam ab historicis rei cām a p̄bis querebamus. z
 motiūcnas nocturnas forte aliq̄o raras qdem: z

ambiguas somnioq; silimas: curiosi sibi hoīes fin-
 gebāt. terremotū uerū nr̄o eno nullus senserat. vi
 gesimus annus est nūc: vñ enim mali utriusq; p̄n-
 cipiū fuit: ex quo alpes nr̄e q̄rum mot̄ ifolitos ait
 Maro. viij. kal. februaris tremuē. iclinata iāz pa-
 rūper ad occasum die. italieq; sil ac germanie pars
 magna cōtremuīt tā uehemēter ut adeē mūdi finē
 in expti qdā crederēt: qb̄ ifueta p̄sus z nunq; co-
 gitata res erat. Verone tūc in bibliotheca mea so-
 lus sedēs q; q; nō in totū rei nescius: repētina tū z
 noua re p̄cussus/ solo tremēte sub pedib̄: z vndiq;
 p̄cursantib̄ ac ruētib̄ libellis obstupui: z egressus
 thalamo familiā moxq; p̄p̄s trepidissime fluctuā-
 tē vidi. oīum in ore funercus palloꝝ erat. Qui hūc
 p̄time secut̄ est anno: roma tremuīt: usq; ad ruinā
 turriū ac tēploꝝ: sil z ptes Etrurie tremuerunt de
 quo tūc sollicit̄ ad Socratē nr̄m scripsi. Anno ide
 septimo tremuīt iferioꝝ germania: totaq; rheni ual-
 lis: quo tremore basilea cōcidit. nō tā magna urbs
 q; pulchra z ut videbat̄ stabilis. sed p̄tra nāe impe-
 tū nihil est stabile. Inde ego paucis añ dieb̄ abie-
 ram Lesare ibi hoc nr̄o bono qdē mitiq; p̄ncipes:
 sed ad oīa lēto per mēsem expectato: qui mihi tan-
 dē in extrema barbarie querēdus fuit. de quo mo-
 tu ad Joānē urbis illī uenerādū p̄sulē scribē aīus
 fuit: q; ab illo satis honorifice visum me nō obliu-
 scerer: z an scripserim nō memini: apud me aut̄ ex-
 emplū epl̄e nō extat. Leterū die illo in ipsius rhe-
 ni ripis hinc atq; hinc octuaginta uel eo amplī ca-
 stella solo eq̄ta referunt: futurū nr̄a illa p̄ma etate
 portētū memorabile: si pastoris leue tugurium tre-
 muisset. Et in hijs qdē mutatio de qua loquor emi-
 net: causis latētib̄ ut dicebā: nisi q; credēdū est ut
 alia: sic z hec culpis hoīum p̄uenire: q̄rum nullus
 est modus aut nūis. Interesse aut̄ q; illa hoīes faci-
 unt: hec uera p̄mittēte qdem aut iabēte deo p̄pter
 humana flagitia: que si q̄n desinerēt desinerēt z fla-
 gella. C Postremo q̄cū q; sit maloz cā q̄s agens
 hec vitas est. En p̄ ut die vno annos nr̄os oēs tibi
 añ oculos cōgessi: merito qdē lōge ipares: nūo au-
 tē pares. que ego nup ad amicitū scribēs bona fide
 sum p̄fessus. Tu an idē facias an adhuc qd̄ nō nul-
 li senū solēt: iuuetā respiciēs aliqd̄ etiam nūc occul-
 tes/ nescio. Uive felix z uale nr̄i memor.

C Ad Paulum de bernardo Venetum transfretātes
 uotis reditus prosequitur.

Epistola. III.

Uti tecū amice: nec luisse me penitet: bonā
 tibi epl̄am ludo extorisi: ad quā qd̄ opus est
 multis. Scio uera eē que dicis oīa. Scio
 me amari abs te: quātū amare hoīem pōt hō. Ne-
 q; hymeneos tuos nr̄e amicitie obstare suspico: s;
 fauē: cōiugalis enim sarcina: que ut blāda iterduz:
 sic leuis est: nunq; quo te acrius p̄ueniet: eo me dul-
 cius suspirabis. Neq; dō silētiū tuū in argumētūz
 tepestētis ai traxerim: amicoꝝ oīa bonā in partem
 trabē solit̄. Si tu mihi seu colloq; p̄is seu absens
 lris creber sis: credā te tuis affectib̄ morē gerere:
 sin rarioꝝ occupationib̄ meis. alterū apud me fer-
 uidi amoris: alterū discrete uerecūdeq; modestie
 signū erit. Nō est ergo qd̄ uereare: ne qd̄ mihi non
 dicā de tui amore: sed de tuarū quoq; rerū iudicio
 exciderit. Idē totūsq; es: atq; iteger apd̄ meū coꝝ.
 C Reliquū est ut qm̄ ad trāsmarinū iter accingeris
 faustā tibi nauigationē z uotūū reditū p̄cer planū

De ter-
remotu

De ter-
remotu

De ruia
Basilee
ex cā r-
remot̄.

In ani-
mōe se-
mobses
fuit
pōtiffex

tibi equos et fauces hinc sephiros emitti: allinc euros redeunt tributum: non neptunus atque eolus: quorum alterum sortitum cum fribus isularum oribus maritime temporale dominum. Alterum quod respicitur sagum: eoliarum tamen inopem regem: aliacis constat fuisse tribus: sed maris et terre celique regnator. Libris omnipotens de quo scriptum est qui producit uentos de thesauris suis. et iterum concludens sicut in utraque aquas maris: ponens in thesauris abyssos: ille qui impat uentis ac fluctibus. Ille inquam te icolumen comitem ac reuehat nobis: quos cum chara thori socia desiderio plenos lingos: quos tibi nauim. ascensuro una secum dicimus illud achillee coniugio apud Statium. Felix nunc redi. Vale Patani quinto kal. septemb.

Ad Donatum apenigenam grammatice solatoria sup illi filij sui quos filii nepotis imaturo obitu. Epistola. III
Res ordine mestas epistolas tuas per hos dies habui. Quarum prima tetigit quod. at scilicet ipulit. tertia uero aiium percussit. Sternam enim neque ullus me iam rumor: ut spero: neque si mihi crederis te potest: parabam solationem imo admonitionem breuem. quod enim tu solatore indiges: solari alios et me ipsum solitum: quous et ignes medicos suis morbis alterius opere medici querentes sepe uiderim: et facundissimos causidicos sua in lite externi patrocini um oratoris. unde est illud vulgo tritum. In propria causa aduocatum quere. etsi enim id Lato ille senior uir durus corporis atque ai uigore fretus incomparabili: et pro seculo elogo: et acri admodum sisus ingenio: non quesuisse unquam legis: quater et quateries accusatus ab emulis sit cut ut nemo unquam crebrius semper a se defensus: semper a iudicibus absolutus: si comem tamen usum respicis: uix usquam adeo sibi potest mens humana suis malis obfessa consulere: quoniam amici filij et fide opis indigeat. Sed quod tardis ac rudibus inculcandum est: nec in comulcanda proficis: id nobilibus ingenijs ostendisse uel strictim sufficit. Illud hac in parte mirabile. quod corporeis morbis ilico medicus accersit morbis ai non ita. quos tamen et piculosiores esse non est dubium et curari posse facilius. corporum enim morbi icurabiles multi sunt: aiorum nullus. modo curari uelit is qui patitur. Quobrem pueritatem hanc miras Flaccus nec immerito. Miras et Lintero: qui erroris huiusce causam et subtiliter querit et deprehendit egregie suo in tusculano: ni memoria fallo: luce tertia. Ego igitur ne in hoc tuo statu inoportune perbari uelle tecum uidear te remitto. Ceterum quod id erat quod pabam: in filij tui egritudine orsus eram: ne deficeret aior: et ut aiunt ante tubam tremere: sed iter spem ac metum rectus icederes: patus ad utrumlibet. hec primo nuncio meditante secundus auertit ac tertius: non iam morbum afferens: sed mortem. plus mihi negocij allatum dixerit quod speraui. Ego protra sentio. deperit plurimum ac pene totum. Multum erat fateor: ut in filio tam dilecto ipse tua languida viscera et grauissimis dissecta doloribus inuictis aspiceres: ut tamen id magnifice faceres suadere iam cepam: ac monere: et quod in te forti aior passurus fueras: fortiter patereris in altero: si alter dici poterat quem genueras: quem alueras: quem docueras: cui totum icubueras: utcumque res accepta esset: hortabar ut patientiam atque constantiam: quas illustres multi olim uiri in seipsis exhibuerat: atque hic insignem gloriam persecuti erant: exhiberes in filio: non ausus quod uenturum esse ne languenti puero spiritum compassiois impederes: ne nae aduersum uideret. Uerum quosq; illud casus excipet: tu ne rueres: sed erectus stares. et si

Flaccus
Liceo

ne est tibi is qui dederat diutius largiri siue eripe uoluisse: et de dato et de ablato mecum deo gratias ageres: sic et ego enim meo domestico in dolore nuper egi: atque ago humile quod sed amicum tibi proponitur exemplum. possem heroum filios accire: nisi quod cariora nobis nostra mediocria quam aliena eximia esse solent. At ille quem memoro propter quod: quod mea omnia tua sunt: spiritalis filius tuus erat: sacro illum de fonte leuaueras patrem equo aior meum me recens et cruentum uulnus tuo uulneri miscere: ut queram simul utriusque salutarum fomentum. neque tacitum tecum dicas: non sunt paria uulnera. ego filium desidero: tu nepotem. Librum enim et amicitie fide iuro plus me illum amasse quam filium. Non illum ego. quod ad rem ac mei genuerat frater scisci: qui ut nostri: per se quos non minus quam ego ipse aior meo chari sunt. Ita ex duobus longe mihi charissimis progenitus: duplo mihi erat charior quam si ex me genitus fuisset. Tu antiquum ac perclarum tuum nomen: nos nostro humile ac domesticum dederamus. imo utriusque tu dederas tuum solon magni si fors fineret profectus augurium: nam utriusque parentis meumque filium nomen nactus erat. ita et solatium uite igens: et spes domus ac incuditas: et nobis tribus quartus iam frater sciscus accesserat: obtigerat illi credo ut hinc acrius dolorem et ingenium et forme rarum decus: regium diceres infantem: equitatus appebat forme grammine pine: sed victurus ingenium. quod deterrimus in illo dixerim sic me ore referebat: ut ab ignorantibus matrem perisus ex me genitus credi posset. Ita omnes affererent. sic te mihi olim per litteras affirmasse. cum uix dum esset anniculus in illius uultu meam faciem te uidisse. et hinc nescio quod magne spei iam tunc aior percipisse memini. Que quod similitudo in tanta etate distantia tam insignis ipsis quoque parentibus chariorum eum atque omnibus passim charum. sed in primis magno illi ligurum domino tam acceptum fecerat: ut qui paulo ante sui unici infantis iterum sic oculis spectasset: nam obitum sine lachrymis uix audiret. ego uero felicitate illi eternam nullo negocio partam licet: mihi autem curam non exigua erepta. et sic uno actu pater utriusque consulti: et si clare uideam et iam inde ab initio uiderem: tanta tamen uite dulcedine spoliatus non moueri fateor: non potui. Et si quo era ante hos paucos annos aior nunc esse: amicos omnes crede mihi teque ante alios lametis ac gemitu complecti sem. neque pertinet ideo quod infantem fletum. Amanum enim sepe uehementer hic tales quos propter naem instinctum ipsa etatis inocetia puritasque conciliat: quos iam adultos amori odium miscere fastus et iobediencia alienat. Non me igitur tenuisset sue respectus etatis mee te nunt. Nam cum uirtutum precipue senescere fletu mortalia turpe est: quem tempore et casum obseruatione filium contra omnes insultus obduruisse: utroque peculiaribus meis ac Lullij uerbis atque obcaluisse conueniat non committam scies cuius me comestum pudeat: ut multarum bodie pudet epularum: quos in mortibus meorum dolore ai uictis nimis molliter: quous pie euo quondam teneriore profudi. spero me deinceps mulieribus saltum malis explicatum. In me unum totum orbis ut corruat non dicam letus neque imortus: sed nec querulum opprimet nec iactetum: dici querelas ad nil utiles: patientia nihil utilius in his que mutari nequeunt. hec olim legebam nec credebam. Nunc si hec nusquam: sed ubique prius legerem nec crederem. omnem tamen mee fragilitatis historiam ut noris: bustum ego marmoreum illi infantulo apud Licini urbes bissex elegis iscriptum litterisque aureis exaratum statui. quod uix alteri facere et mihi ab altero fieri nolle. sed

Liceo

Liceo

Patientia
Liceo

qui lachrymas et querelas pressi sic affectibus sum oppressus: ut quoniam illi nihil aliud est quod tribuere possim ad celum profecto nec terrestria iam curati temperare neque uerim: quo minus hoc ultimum et iane tribuerim obsequii genus: et si non sibi utile gratum mihi. hoc illi igitur sacrum uolui non tam lachrymis ut Maro ait: sed memorie non tam mee cui nec saxo nec carmine opus erat quam eorum quos illuc casus attulerit ut sciant quantum illis suis ab ipso uite principio charus fuit. Quis autem te ciceroniana sententia sit philippicarum libro. viij. gratiam aliam referri mortuo non posse: quam statue uel sepulchri apud nos tamen quedam maior est gratia precor. scilicet ad deum fuisse: pro defuncti aia ac salute. hijs non eget utique in fans meus. Nihilominus tamen quod in conspectu dei nec celi ipsi mundi sunt: nec infans unquam diei super terras sine peccato: pro hoc quoque misericordiam eius imploro ut ab amplexu meo diuulsam suo illum foueat benignus amplexu. Sic illi amor puuli totum meum pectus impleuerat: ut an unquam tamen aliquid amauerim: haud facile dictu sit. En amice quodammodo affectus ad solandum alios accedo. Sed nec tibi ego: nec tu mihi alius. Et te ergo qua possum: et non minus solatij idignum me consolor multi alios: quod a se libris aut tractatibus consolati sunt. Ego utriusque sit facere molior. quod ut seruo tibi gratius quam lectusque remedium erit egrotanti praestitum ab egroto. bene enim ualenti egrum uobis solari facile est. nulli solamen altius in mestum aium descendit quam silima patientis. et ideo efficacissime confirmandis astantiu ams nocens sunt que ex ipsis supplicijs emittunt. Quid quod nec miserere plene miseris nouit: qui non ipse pari miserie genere miser in suis siue in se fuerit: aut saltim esse potuerit. unde est horro: ille stuporque enee quem mihi de medio nae sua suspensisse Virgilius uidet. et subiectis chari genitoris imago: ut regem equeum crudeli vulnere uidit uitam exhalante. Quod illa iam regina exul exule miserata praedixerat. Non ignara mali miseris succurrere disco. Succurro ego tibi et solor te amice pro spatio temporis proque ingenij uiribus: et meipsum solui: quibus sunt cuncta coia spes et metus et gaudia et dolores. Ideo ut dixi vulnera nostra prouigo: ut medicamenta promisceam. Posses pro remedio proborum et poetarum oium uireta percurrere: et electos tibi sniarum flosculos hinc inde decerpe. posses et pectusculi mei latebras scrutabundus ingredi. et sigd ibi de proprio esse circumspicere: nisi quod aliena nota sunt tibi. nostra autem in silibus amicorum uulneribus ac morbis assumpta olim: et aliena scienti ingerere superbum: et nostra replicare superfluum et noua raptim cogitare difficile est. Ad hec subitis malis repentino opus esse remedio nouimus: utiliusque fuerit mori uulnus alligare pro tempore puraque et facile qualibet ac eodem medicina apponere: quam in pegrinis antidotis conquirendis tempus terere: dum neglecti uis uulneris ingrauescat. uereorque ne ad hec ipsa sero nimis accesserim. quod epistole tue omnes pro locorum uicinitate tarde admodum ad meas manus uenire. Quibus sane que pro nostra consolatione dici possent: quibus igitur implerentur libri. hec mihi fallo: summa est. Attollenda humo desideria armantibus aium: ne conspectus hostis exhorreat: aut terribilitas spe sine ulla fortune uolentia manu tollat: quodque elegantissime ait Cicero abstrahenda mentem a sensibus et cogitatione a consuetudine abducenda. hoc si facere potuerim: nihil miserum erit oium que miserima uulnus existimat. Nil tibi quod non mihi hodie consulurus sum. Infantes nostri et pudicia pignora auidi et fortassis uidi querunt oculo-

li: suspirantes grauer ulcerosa pectoria. Certe humanum illis fuerit mori: neque autem diem accidit: cui nullus est ascriptus dies humanum nobis ablata uite solatia optare. lumina oculorum nostrorum baculos ac spatia praesidia tue istantiae mee iam praesentis senectutis. Quid ergo: ut humanum desiderare sic flere femineum. Nepe excusat hoc nostrum desiderium natura: que nescio quid enerue et liquidum ams nostris inseruit. Idque in promptu posuit ut oibus maxime infirmioribus palam esset. Ex diuerso natura eadem mollitiam hanc accusat: que uirile quiddam ac solidum ipsis nostris in mentibus posuit. sed profundius sic ut nisi uirtutis auxilio erui atque effodi nequeat ac negotijs applicari. praesentium illud ultro sensibus obuius: hoc secundum sine studio uix primum rationi: mentem scilicet a sensibus abstrahenda: cogendaque in specus intimos. ubi in uicta securitas: et masculi habitant cogitatus. Itaque facile stemus: difficilime consolamur. Estque hec iam uetere et immobilis consuetudo suos flecti uelo pietatis obfita: et pietatis excusata: imo laudata cognomine: nec leptijs solum uulgi: sed magnoy hominibus firmata sententia atque exemplis. Quatum fleuit Octauia Marcellinum suum clarissimum adulescentem. et Virgilia no carmine nobile: sed mortalem suum. Nullus illi flecti alius quam uincendi modus fuit. ut hic serui ueniam demus: nec sequimur indoctos: qui nimis multi sunt. Quatum sapientissimum grecorum Nestor suum fleuit Anthilocothea pemptum manu: quam miserabilibus comites quoniam agitans cur ad eum uenisset dies: et nam suam nimie uiuacitatis accusans. Quatum denique nup Paulus Hannibalensis suum luxit haud uultimus perterriti romanorum sed dolentium oium longe m: et sic oia lacrimis exempla tristi suspirans uictoria ut ex oibus qui nunc adsint memorie unus hic nulla externa adhibita sola uis doloris interfectum pracluso re perire spiritu extinctum miserem prope nimis filium sequeret ad sepulchrum comes. Theodosius Macrobius uir curiosissimum Maroneum pathos anxie pertractans huc nimis carmen illud adducit ubi occiso filio mequetur etruscorum exul ait. Nunc alte uulnus adactum. Et quod ingit aliud ex hoc intelligendum est quod: hoc altum uulnus amittere filium. Et rursus idem hec nisi sola fuit quod perdere posses. Sed et hic ingit accipiendum est prope esse amittere filium. Ecce tibi qui doceat mortem filij non uulnus modo praesens esse sed mortem. Mille sunt talia quibus totum quod ubique est uno uulgo ore praesentiat. hijs errores in conuentionum opinione uolunt. et quasi cum lacte nutritum hausti nulla interim his sanandis cura impensa: aucti indies nos ab infantia in senium persequuntur. At si uiri sumus si a uulgo ulla ex parte differimus: nil uulgare nos deinceps: nil plebeum decet. quod enim singulare nomen quoniam sumus: si coibus sententia inhere mus: Singularibus ingenijs ac studijs singularis fama quoniam. Stultus est qui per multorum uestigia ad paucorum gloria punctum sese spat: hinc unumquodque trames suos terminos. Si delectant animum clari fines ardui et laboriosi calles placeant per hos te ducere meque ipsum uelim. Durum fateor suorum mortibus non tam gi: nec ego tam gi prohibeo: ne ipse sum durior. durum quoque non ruere: ut sit durum certe laudabile. optabile uirtuosum est quod non est: nisi durum est ac difficile. sed laudis amor et uirtutis hanc duritiam lenit. Quid agendum queris dixi iam: et mens a sensibus et cogitatione a consuetudine abstrahenda inque arcem rationis altissimam attollenda est. Illic ges hitat. illic tuta oia et tranquilla. Inde cuncta sub pedibus mundi uulgo: opinio-

Cicero

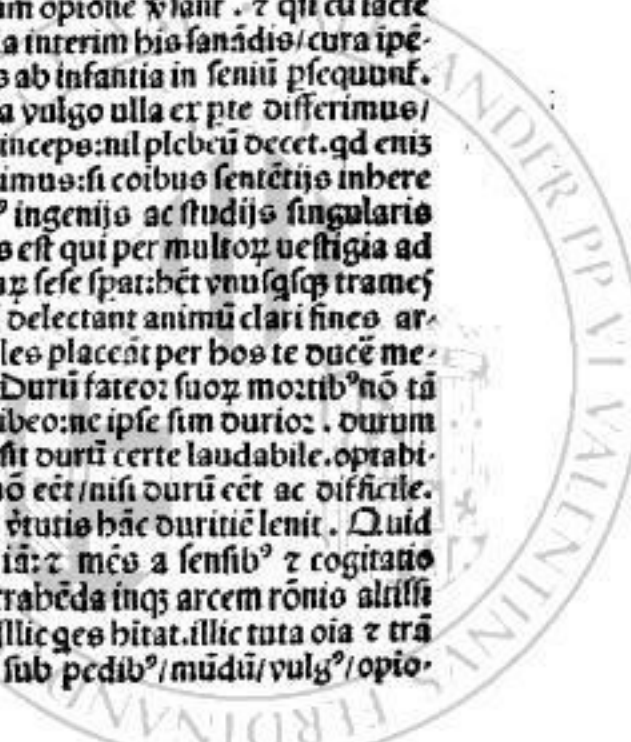
Virg

Cicero

Octa-
uia
Marcel-
linus

Nestor

Paulus

neo/curas/act^o/ac fortunā si qua est videbim⁹ atq³
 eius z mūdi insidias detectas que fuerūt: ut icau-
 ti capemur. utq³ imodic⁹ n^oroꝝ amor z breue gau-
 diū lōgo in nobis merore ac desiderio plecterētur
 Nos viroꝝ fortitū more dolis cognitis dirigemus
 acic in hostes: z illoꝝ resistemus icursib⁹. atq³ in
 eos retoꝝquebimus qđ in nos pabāt. neq³ deside-
 rio neq³ luctui succūbētes: sed grati in deum letiq³
 qđ habuimus cōtētiq³ qđ amissim⁹: imo vō pmissi-
 mus infantes n^oros z qđsi fragiliores in tuto collo-
 cauimus. ¶ Meministi ut Metabus fugiēs z sue
 metuēs ifantule: cuius nomē tua fert Lamilla ob-
 iectuq³ amnis iplicit⁹ ac multa deliberāō: ad extre-
 mū alligatā haste trās fluuū iccit: atq³ ita iā erpe-
 ditioꝝ inatās p^rāsiit ubi hasta cū virgie victoꝝ: ut
 maro ait. gramineo uellit e cespite. Et nos amice
 cursu p^r cito fugimus. n^oriq³ nos a tergo p^r munt ho-
 stes. z tumidus gurgēs in medio est. iāq³ in aduer-
 sam ripam. z nos iter n^orm retardātia humerosq³
 n^oros: s³ dulciter p^r mentia pōdera chāra iactauim⁹
 mille p^rcepta piculis ac mille miserijs mortis hui⁹
 quā vitā mortui appellāt. illic eadē cū hinc euase-
 rim⁹ repturi. ¶ Legisti credo. ut Antigō mace-
 donū rex cū filiis quōdā in ancipiti tēpestate dep^r-
 hēsus: cū vix tandē euasisset: suos monuit: ne qñ se
 simul casibus exponerēt: ne p^r cēt simul. Quid tu
 autē? Te alloquēs me alloquor: doles ne tātisp abs-
 te semotū filiū tuū? z nō potius gaudes illic eē eū
 nisi nil metuit z nil cupit nulli malo obnoxius oi-
 bus abundās bonis nullū habituris finē? illic esse
 qđ z tu puenisse iā cupes z puenire illū suo tēpore
 cupiebas: sed differri optabas: z in lōgū trahi: sen-
 tio id qđē z cor tuū video. Atq³ nihil est stulti⁹ qđ
 optati boni moras querē: certāq³ felicitatē certis
 spōte miserijs circūvētā in dubiū reuocare. Et de^o
 bone quātula ista dilatio est quā tātope procura-
 mus? Quis etiā tā vite avidus mortisq³ tā metuēs
 inuenit nisi sit idē scurra vilissimus: qui certā an-
 te oculos mortē hñs momēti vnius spatii supplex
 poscat. Et qđ rogo aliō qđ momētū fugacissimum
 vita est nō solū n^ora bec de cuius breuitate omnes
 disputāt z querūtur: s³ lōgissima quelibet que dī
 lōga enī vaciter nulla est longūq³ nil penitus qđ
 finitū: ut si etas illa p^r moꝝ hominū que ferē nō ar-
 chātōnij tarsoꝝ regis quē sacre nescius historie cē-
 tū viginti annos vixisse scribit Licero: nō ethiopiā
 atq³ indoꝝ aut cuiuspiā eoz quoz agēs de senecan-
 te Valerius meminit: sed matusalē siue cuiusuis il-
 la ex acie viuacissimoz patrū: qđ hinc clicis? Nil
 le anni nō soluz añ oculos dei tanq³ dies besterna
 que p^rerijt ut ait regius p^rpheta. Sed et añ oculos
 boiū qđuis aliqd imo multū cogitatioē z expe-
 ctatioē videant. de tā cū trāsierint: qđ plus habēt:
 queso te: qđ momētū vnicū: quo singula bec s^rarus
 elemēta carte iprimo: quodq³ adhuc calamo in sin-
 galis herēte p^rerijt z iā amplius nō est? Dmmitto
 autes lōgiuscule miserias vite: qđ nulla vnq³ uox:
 nullus stils eq³nerit quante sint tñ hinc metre z
 hinc extima: qñ suere qui dicerēt: optimū non na-
 sci: p^rimū qđpmū mori: z iuenit nō mō iter p^rhos
 sed etiā inter sanctos bec snia laudatorē: z de p^r-
 mo qđē dubitari pōt: de scdo aut. vix quenq³ rear
 esse qui dubitet. Quis qđ tecū gustu nō ificio: ama-
 rius uniliter tamen ac cuz puero tuo utiq³ feliciter
 actū est innumerables etūnas vno liquit ille suspi-

Meta-
bus

Maro

Antigo-
nosValeri-
us
Matur-
salem

rio: p^rimū habuit z aptū iter ad supos: qđ si tibi
 creditū esset: uel difficile: uel obstructū forsitan ha-
 buisset. vide itaq³ ne qđ multis usu euenit malum
 tuo cupes dilecto: hoc eni nihil aliō qđ ut flacci y-
 bo utar amādo p^rdere. Quāto autē p^rco: emptū p^r-
 cio uoluisses graui forte secuz naufragio iactatus
 amantissimū filiū supra siccū littus cernere: ut qđ-
 qđ te exit⁹ maneret ille saluus esset: ac viueret. At-
 qui viuit ille iam securus: z tu qdem nosq³ omnes
 magno mari uoluimur: ac fēdo naufragio labora-
 mus: ille autē regescit z non saluus mō: sed beatus
 ibi est: vñ si possit nolit: ac ualde respuat reuerti: a
 terrenis parctibus ad celestē p^riem miro cōpēdio
 trās latus. Quid fles igit⁹ qđ te torques? Malles
 natus hic relinquere qđ z ille solus remaneret atq³
 orphanus: z tu sollicit⁹ ac mestus abscederes. Ec-
 ce ille felix atq³ inocēs abijt comitantibus angelis
 tu securio: abibis ac letioꝝ. ¶ Sileat ergo iā tādē
 intus in anima pfusus illud ac difsonū falsatū mur-
 mur opinionū abeat rez p^r globata fantasmata que
 aurib⁹ carius atq³ oculis ausimus: que ue oculos
 mētis ab aspectu vitatis ipediunt. Logitem⁹ in-
 spectatos ac uarios euentus rerū iprouisos boiū
 lapsus incerta picula z ludibria miseroz: nec eoz
 minus quos felices dicūt impēdētia semp atq³ im-
 posta ceruicibus: luctus quoq³ metusq³ p^rpetuos
 curasq³ z angores: dāna: sollicitudines: ignomini-
 as: egestates: morbos corporis atq³ animi paten-
 tes atq³ abditos morfus: z inrimos se rodētis cō-
 sciētie que omnia nihilo facilius qđ arenā numero
 stringas equoreā. Interq³ bec turbidāq³ tumulti-
 bus z negocijs ingetā vitā: tēpusq³ breuissimum:
 z fugax: z instabile cū fastidio multos afficiēs: se-
 niū pedetērim claculūq³ subrepens: seq³ inopinan-
 tibus ingerēs: mortēq³ nouissimā z incertā: certis-
 sime mortis horā ac miserrimos ad extremū exit⁹
 adūbrate felicitatis z false letitie mestū finem. Si
 filiū amasti. Si te ipm amas gaudebis illum hñs
 ereptus malis: teq³ hñs leuati curis: z quanta illi
 euenire potuerint: que regū quoq³ filiis eueniunt:
 tecū ipse recogitās contremisces. Nō est mi dona-
 te magnū viuere: qđ si esset magnū aliqd muscis z
 p^r mibus obtigisset. Neq³ in lōga vita stat huma-
 na felicitas. Alioq³ ualde eēt felices cerui: z cor-
 nices aut p^rhenix arabicus: quez p^rfecto me iudice
 non tā etas: qđ erimia raritas ac forma nobilitat.
 Magnū est potius bene viuere bene mori: bñ autē
 viuit: qui carentē vitis quātū licet: atq³ abundan-
 tē virtutibus vitā agit: bñ morit qui nō totus mo-
 rit. Et p^rmū qdem qđ nō sit pueri pro ea pte qua
 ad bñ viuendū virtus erigit: quā etas illa nō reci-
 pit: filio m̄ tuo clara idoles nō defuit: que nihil est
 aliō qđ virtutis flos quidā: ut sic dixerim certe vl-
 timum plene affuit: bene mori sine peccato. s. nullo
 graui: sine cogitatibus ac desiderijs malis: sine of-
 fensa dei ac proximi. Laue ne hunc luceas ut mor-
 tuū: qui qđ optimū vita habet vite finē bonum ha-
 buit z acceptū deo. ¶ Sed nūc et sentio qđ te p^r-
 mit: uotū cōmune oium parctū: qđ nā instum vix
 virtus extirpat. Illū tibi supsticē destinaras: z qđ
 ei post tuū transitū diu posset accidere p^ruidebas.
 durus qđē z sepe inefficax patrū labor: longe cu-
 re: ac difficiles sed fallaces nimii: z cū cogitatio-
 nes boiū ut psalmista ait: uane sint: nescio an ul-
 la sit uanior: infertiare illū cogitabas hñs in qbus

Flacc

ps

multi atq; opibus in quibus fere omnes infaniūt:
 z p̄mum hercle de pp̄rio largiri filio tuo poteras:
 q̄b̄ tā multis alienis sepe largitus es. sc̄d̄z utiq; cū
 labore ut quererēs necesse erat p̄uehē illū uolebas
 in q̄b̄ plurimi laborāt. Ad diuigiū in q̄ paucissimi
 gescūt: deniq; illi filios z ut est aius filios filioz vi
 dē forsitā exoptabas q̄ ql̄is stimulus sit parētū si
 nescires: fili tu ipse te docuit z in fine modis oib̄
 id agebas fati nesci: ut diuicule viuēdo diu enis
 nemo hic uiuit i labores multos: quodq; est pessimū
 in eternā mortē fortassis incurreret aut isignē
 certe aliq; in erūnā: quā uita longior: uix euadit: ut
 optato eni oia puenirent: q̄d̄ in rebus hoium raz
 ualde est: horroz tamē est meminisse q̄ dubia sepe
 q̄ misera sint que p̄sperrima uisa erāt. ois uia bo
 na est: cuius bonus est terminus: z quo breuior: eo
 melior: at p̄fecto q̄qd̄ p̄ filio laborat eo respicit:
 quo tuus filius iā puenit ad optabilē. s. ad felicem
 mortē: q̄ uis eni multe sunt uiuēdi uie: hec est me
 ta oium cui uix aliqd̄ addere multiq; detrabē ex
 optatū uotis uite spatium potuisset. Donec iā ge
 mitū: mille sunt gemēdi cause: sed gaudēdi alique.
 Mortalē in terris habuisti: habes in celis imorta
 lē filiū: eras illi sollicit: ille est tibi: qui q̄tū se ama
 ueris nūc agnoscit: z quos nūc usq; nesciūt omnia
 vidētis in facie tuos uidet affectus: uicēq; retribu
 ens pro te deū orat: p̄cato: favorabilis: digne pre
 ces z facili exauditor: nūquā tibi filius fuit utili
 or q̄ nūc est plus dicā: pondus oli cartū licet iā p̄si
 dio esse incipit q̄d̄ praro hic imo nunq; accidit: ha
 bes filiū de quo nihil metuas multū speres. dico
 iterū qd̄ fles igit: gaudēdū est tergēdiq; oculi: naz
 potes mō ne nolis maloq; tuo sciens faueas. Sic
 eni bēto oēs hos singul: has lach: ymas: hec la
 menta nō nāe oium esse sed ignaue singuloz. Nā
 si essent oium oēs flerent parit̄ suoz in mortibus:
 z tātūc flerent. Nūc aut: neq; oēs flēt: nec flent
 eque oēs: neq; ideo minus amat qui flent minus:
 aut etiā qui nō flent. Nepe cū fortia maximis icti
 b̄ resistāt: mollia facillimis rūpūtur ipulsib̄: non
 ut agentis vires id faciant: sed ibecilitas patiētis.
 Et si aut nō saturari amorē lach: ymis scribat ma
 ro de sedo tñ amore ibi loq̄tur: que ai p̄grauis est
 passio: z baud dubie de crudeli amore loq̄ euz ipsi
 sui p̄sus dare iudicat: nos de pio honestoq; loqui
 mur amore: in quo pietas sola requirit: z dulcedo
 quedā ai: z rarū ac suaue suspiriuz: z iuctūda me
 moria defunctor. Sed nō passio ulla non mero:
 neq; lach: yme: nō tā de uiri pietate q̄ de infirmi
 tate feminea p̄deūtes: utq; ita esse p̄uideas incō
 solabilr ut dixim̄ octauia fleuit. incōsolabilr fle
 uit nestor. At nō sic cornelia: nō sic cato: z fuit par
 ubiq; amor: parq; amādi cā: par gemēdi paritas:
 ōniq; sexuū ac dānoz: nisi q̄ octauia vnū cornelia
 aut p̄les amiserat. flēdi ergo diuersitatē fecit: sola
 diuersitas aioz: vnū actū n̄oz p̄det ac vultuum
 tota diuersitas. flent et ut audisti usq; in p̄nitiem
 paulus hānibalēsis: at non stephanus colūnenis
 vir ac vnicus etate: qui gñe z p̄ia vicinus paulo
 exēplū illi eē debuerat ne merori succubēt. Is eni
 iā trib̄ ānis p̄tius totidē clarissimis filijs amissis
 tādē paulo añ pauli obitū audito p̄mogeniti sui vi
 ri ingētis z nepotis ex eo incōparabilis adolescētis
 iteritu qui in illo ciuili motu sil' oppetierāt nec
 lach: ymulā vnaz fudit: nec v̄bū miserabile: nec ac

cētū tristitie: sed ad p̄mū nūciū defixis parumper
 terre oculis ad extremus dixit: fiat uolūtas dei: z
 certe santius est mori: q̄ vni rustici iugū pati: Ai
 colaū significāo tribunū urbis Rome: quo tūc po
 puli duce ea clades accepta erat ipso urbis in lumi
 ne. C Pauca ecce z antiq̄tatis z n̄re etatis: z vi
 roz z seminarū acta recēdo ut uterq; serus patie
 tie z equanimitatis exēplū b̄eat: z q̄ multa alia:
 uel noua uel uetera sunt exēpla magnifice fortiter
 q̄ ferētū suos casus. Sed qm̄ ueterib̄ pleni sunt
 libri oēs: neq; ubi nā tibi querēda sint n̄ro eges iu
 dicio z sepe et scriptis meis exigēte mā sunt inser
 ta: ex nouis adhuc vnū attingā: sed illustre notiq;
 oibus an quoq; scriptū nescio sed altiore faciūdia:
 z cultiore utiq; dignū stilo. Roberto illi qui senex
 inuenē me dilexit: ut sepultū senex diligā regi sicu
 lo: imo quidē qd̄ pace oium n̄ri tēporis sit dictū: si
 uera uirt' attēdit regū regi fili' vnū fuerat Karo
 lus dux calaber. regine hui' p̄ que nūc p̄fider: p̄se
 ditq; diu nō trangle sed maximis regni motibus
 rerūq; turbinib̄. Et his qd̄ magni regis fili' igē
 ti fama adoleuit eximie uirtutis p̄cipueq; iustitie.
 Cū maiorib̄ eni suis diuidēs p̄monitū hoc virtu
 tū: hāc sibi partē gl̄ie delegerat: ut cū pau' uir for
 tissim': auus liberalissim': p̄ sapiētissim' hui' eēt
 ip̄e iustissim' haberet z sic erat. Cūq; oibus misit
 nāliter filios amare in hoc tñ hinc z p̄iem cogita
 bis z regē ac p̄ter amoris vim p̄ni successoris etiā
 tāti curā. Illiē filiū z talē filiū qui p̄ter uirtutis ex
 cellētia: qua nil in reb̄ amabili' nō p̄mogenit' mō
 sed vnigenit' p̄i ciset: quē nō p̄mū sed solū regni
 successio maneret: tūc intelliges q̄ illi carus cē po
 tuerit: hūc in medio etatis flore: z in sūma omniuz
 expectatiōe ac spe morb' inuaserat. Al̄sidebat illi
 rex sedulus nō tñ officio p̄io sed medici: fuit eni
 inter multa: q̄b̄ oēs reges uicit p̄bific': etiā isignis
 sed z p̄bifica z medicie oēs z medici mortis ad ad
 uctū silēt: obijt ergo adolescēs regi' summo regni
 toti' gemitu ac dolore. Solus p̄ cūctis flētib̄ nō
 flebat. Qm̄ exactis eloq; nec vultu nec ueste ali'
 orōne magnifica p̄ceres mestos ac populū p̄solat'
 Emilij pauli laudē adequit qui in statu sil' p̄solat'
 fert p̄plm̄ romanū. Et si eni ille duo amississet hic
 vnū: illi tñ duo reliq̄erāt licet in adoptionē dati q̄
 b̄ charissimū se sciebat: neq; eni arō naz tollē. Iste
 vnū p̄dēdo oēs amiserat: nec aduersariū terū refri
 geritū gignēdi iā spes ulla superat. Et tñ ip̄o die re
 gni negocia explicuit lites audijt ac diremit: qd̄ in
 re qualibet facto op' eēt edixit nō lugubris quasi
 rex sed a rege alacri submissis p̄solatoz aut vicari'
 uideret: sed iā satis multa de hoc viro. C Dedit
 aut iob oib̄ celebratū uitis cuius est illa uox orbis
 semp̄ memorāda parētib̄ mestisq; oib̄ z afflictis
 dñs dedit dñs abstulit: sicut dñs placuit ita factū
 est sit nomē dñi b̄ndictū. Exēplū uet' z regio z sa
 piētis adiciā dauid siqd̄ sūm' uir amon p̄moge
 nitū suū: atq; ideo p̄dilectū sibi s̄z icesū z in pecca
 tis occisum ac deinde filiū aliū Absolō speciosissi
 mū iuuenē: sed fr̄is interfectore atq; in se etiā ip̄ie
 rebellatē z in eo statu aie ancipiti sine p̄sumptum
 grauiter fleuit ut uidem'. Idē tamē dū suus egro
 tauit infans fesse qdem z ieiunasse legif. Postq;
 No ille obijt hic cibū sumpsit ac desijt flere factiq;
 sui cām hāc attulit: si forte flētē p̄iem miserat' de
 filiū sibi suū reseruaret: uicēq; redderet quo defū

Robt'

Emilij
paulus

Job

David

Paulus
Sic'

cto supvacuū z inutilē fletū eē. Ego uadā ingt ad eū. ille vō nō reuertet ad me: z solat⁹ est seipm z uxore suā mrem pueri factū dictū ue sapiēs ac graue: z auctore dignū suo tibiqz nisi fallo: imutabile Adde ego tñ facti cām alterā. qz lāguēti filio nō cōpati nō est patris: ac lāgorib⁹ expeditū z iā morte supata vere vite gaudijs fruētē flere nō est nō dicā patris: sed amici. Quib⁹ ita se hñtib⁹ eradēda seu veri⁹ abscondēda imo extirpāda radicib⁹ ex aio sūt alimēta tristitie. Quid vō? an te filij obliuisci iubeo quo dolorē eruas? Zuberē plane si meminisse illi⁹ absqz dolore nō posses. Mallē ego mihi z tibi mallē iucūdā obliuionē qz memoriā luctuofaz. Et est hercle obliuio ut aiūt amātib⁹ utilis vnde apō poetas somniferū ac pinde obliuiosum papauer sacrificatur orptheo z lettheo sua sunt sacra cupidini. S3 z hec isanis in amorib⁹ tenēt: pie enī de amantib⁹ meminisse debiti obliuisci nephas. Itaqz absit ut id iubeā. Augustus pro nepotuli sui hac etate qua fili⁹ tu⁹ erat extincti imaginē in cubiculo cōsecratā posuisse tradit qñēs itroiret exosculari illā solit⁹: qz qz id fortasse molli⁹ videri possit: qz tñ pncipē decuisset: uerū amor impiū nō ueret: non tibi patern⁹ amor: ergo nec memoria interdicit: sed dolor: sed gemit⁹: s3 querele: uolo illū loqris: illū cogites: illū ames: illūqz meminero: nō amare s3 dulciter recordare illi⁹ ut fidelē decet nō ut mortui s3 ut nūc pñmū viuē icipicētis felicissimūqz enī iā in patria degētis quo breui puenit ab exilio leto illū meditare aio: z tibi ipse qua potes illi⁹ imaginē repñta nec sine causa tibi datus ad tēpus nec sine causa ad tēpus ereptum puta. Reuidebis euz si qua est fides nec tui tibi amplius: nec amict⁹: nec omnino opis egētē tue. Nihil tibi iteri pisse s3 intercessorē apud deū accreuisse extima. Nūc te enī puer tuus solito magis amat ut dicebā: qz nūc pñmū qz tu illū ames itelligit. Quē si inter has lachrymas agere adhuc malles: si qdē ppter teipm te nō illū amas sin ppe illū ipm etiā odisti ut utrūqz qua decuit amaueris illi⁹ felicitatē lete tuā fortiter orbitatē pfer. Cū dijs horūqz similib⁹ me solo: hijs tu quoqz: qñ nec plū b⁹ nec hijs ipsijs doctū pūiqz eget ingeniū te solare Et quecūqz ex me audis nostrū credito dixisse Joannē: qui casum tuū nō alr qz ppriū tulit: teqz talē in tuis qlē se in angorib⁹ suis cupit: finge nos oramus te alterū semp ad dexterā esse alterū ad sinistram. Si hoc feceris speramus qz equo amplius non dolebis. Vale.

Ad eundem de eadem re z de amicitie sue facilitate. Epistola. V.

Ulciter mihi acerb⁹ fuit aduētus Antonij nri quē tu carne ego mēte genuim⁹. dulcis qdē ppter se. Acerb⁹ aut pmo aspectu pp prepti fratris vnici memoriā que tñ ipa si sapim⁹ dulcis erit. Nihil mali enī euenisse illi credimus: z multū boni accreuisse pfidim⁹. Si qd hoc in gñe mortis est aspum supstitib⁹ iminet. Eni uero id flere nō tā piū scim⁹ esse qz teneri: nā miserijs ereptos: atqz exilio z felicitati ac piē redditos lugere quid nisi inuidia est. In hoc tibi vbofam illaz in me fallis eplam p fuisse gaudeo. Sed uereor: ne me: neu te ipsum fallas z faceto mēdacio meis affectib⁹ vicē reddas. Ego tñ ut pdessem scripsi spans plane preter stilū frōtē ipsam psumptāqz uel absentis imaginē apud te vitiū aliqd biturā: qd si habuit bñ est.

Alioqn nudū animū metire. Sane qd nūc illis adiciā pter pces nihil hēo z si mā rerū largiter ad esset dedolādi illas uectēdiqz tēp⁹ deest: oro igit si me amas: si Joānez qui dū illa scriberē mecū erat: dū hec legis est tecū imo cū utroqz simul est semp oro inqz imo obsecro z adiuro te per oēs celites: per nos duos quos in terris nisi fallimur primos facis p qz amicitie sanctā fidē z qd pū ac dulce nobis est tecū ut puerū tuū ex misero factū esse felicē nō equo tñ sed leto aio patiaris: neqz dū laborū queris comitē maturatā illi doleas qetē. Qd si adhuc forsitā illa suspirijs turgēt: lachrymis ne madēt oculi: si qua ul' tenui meroris nube frōs abducit ciceronianū illō in pñis aio dolētis occurrat efficacissimū cui⁹ hec sūma est. Nō futurū ppe tuū. s. hūc dolorē tuū. Neqz enī es qui inter fūctus ul' cū infelici illo patre mori uelis: uel cū misera illa mre senescē: quoz noia altera ad te hēt eplā: longus enim fletus ut sapiētibus placet: aut fieri: aut fatuus pinde lune cursus: aut solis: magno etiā luctui sine dabit: vidēdū itaqz qz vcoz qz pueniēs viro sit plus tēp⁹ erigū apō eū posse qz rōnē que pñmū usqz adeo in hoie locū tenet: ut ea dēpta ipsa qdē diffinitio ne hoie dicitur sicut. Nō sum tibi aliō nūc scripturus: nisi qz filij tui z mei aduentus aio meo gratissim⁹ aliqz: to etiā gratior fuisset: si uacuis aduenisset: dixisse tibi sepe videoz: sed ut video nō mereor fidē: dicam rursus: z expiar si forte scripto fide dignior sim qz vbo. Non est oposa res amicitia mea qppe que nec magni etiā pñij res est ut sit autē maximi nihilo erit oposio. Et amare z amari gratis didici. Si necessitas amicorū igruat: nil cuiqz ppriū uolo: ubi id cessat qd sibi vult pcor ista largitio: qd hec cura: quid ue hic labor: nisi ut qd nōli onerosus amicis ac difficilis siā longe id pñsus ab aio meo est: cui abunde sufficit in amicitijs pura fides ardēs charitas z comitas moruz z puerfatio facilis ac iucūda qd hijs accesserit ne scio qd ambitiosū z feneratitē sapit amicitie quasi emēdus pñcio sit amic⁹. Est tñ ut pōt: qñ ita tibi p suafuz sentio me ut viuē ex parthoz regib⁹ nephas esse sine munere salutari. Vale z Joannes nr tecū patau. v. nonas octubris ad auroram.

Explicit Liber decimus.

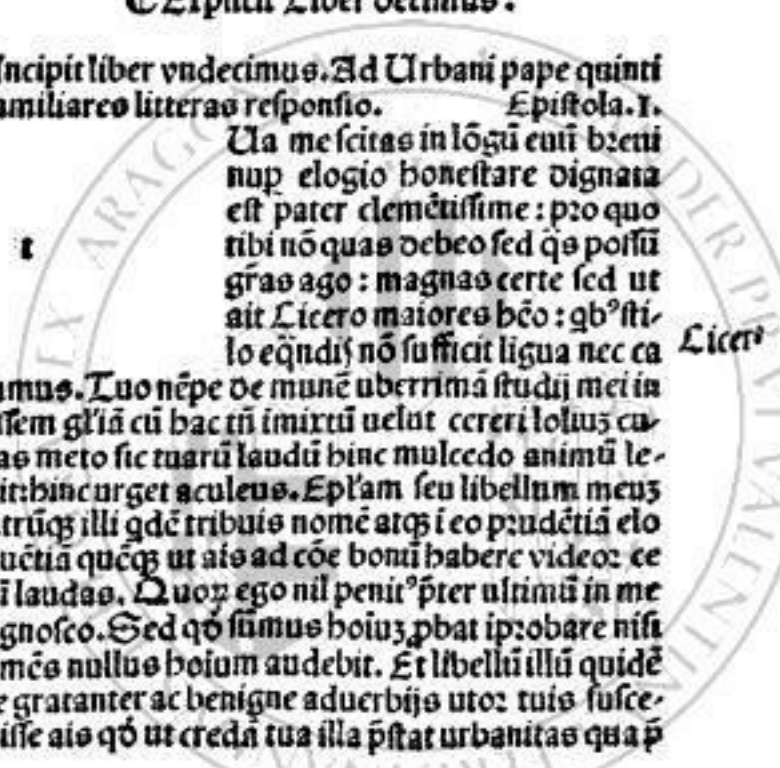
Incipit liber vndecimus. Ad Urbani pape quinti familiares litteras responsio. Epistola. I.

Ua me scitas in lōgū enī breui nup elogio honestare dignata est pater clemētissime: pro quo tibi nō quas debeo sed qz possū grās ago: magnas certe sed ut ait Licero maiores hēo: qz stillo eqndis nō sufficit lingua nec calamus. Tuo nēpe de munē uberrimā studij mei in essem gl'ia cū hac tñ imixtū uelut cereri lolius curas meto sic tuarū laudū hinc mulcedo animū lenit: hinc urget aculeus. Eplam seu libellum meuz utrūqz illi qdē tribuis nomē atqz i eo prudētia eloquētia quēqz ut aio ad cōe bonū habere videoz: ce lū laudas. Quoz ego nil penit⁹ pter ultimū in me agnosco. Sed qd sūmus hoiz pbat iprobare nisi amēs nullus hoium audebit. Et libellū illū quidē te granter ac benigne aduerbijs utoz tuis suscepisse aio qd ut credā tua illa pstat urbanitas qua p

augustus

scribitur

scribitur

clari nois iples effectū. Insuper et eundem diligenter
 plegisse commemoras atque in eo multa cōperisse: et
 vborū elegātia et sniarū pōdere laudāda testaris:
 qui non dicam laudibus atque oculis tuis: sed auri-
 bus tuis: tuasque utinā patiētia digno eēt: facis autē quōd
 te decet: ut nihil horridū licet et icultū pura fide: de
 notoque aio dictū spnas: et pfecto si in honorante
 est honor: ut videt Aristoteli tu te honoras pusillos
 atque humiles attollēdo. Tu exēplo illi cui vicē ge-
 ris tu act exēplaria nostra sunt: et merito dignos
 p̄mio psequeris: et indignos gratuita misericordia
 puenies dignos facis: quorum me de numero p te fie-
 ri gaudeo gl̄iozque: quibus enī ad pietatē semper tua
 deflectat et inclinat hūanitas atque inatus ad fideles
 tuos amor: quā altū tū rectūque iudiciū tuū inflexi-
 bile et humanis passiōib⁹ inaccessum multis et cla-
 ris iudicijs ofidisti. Et hīc mihi sine elatiōe letitia
 sine p̄sumptiōe fiducia: p̄sus enī nihil esse nō pōt
 quōd tibi aliqd videt. Neque vō te pudeat pater bea-
 tissime: neque peniteat minorū colloq̄is inclinasse in
 geniū: ac stilū: nec cū maiorib⁹ nāque nec cū parib⁹
 loq̄i potes aut oportet ut taceas: aut cum minorib⁹
 colloq̄is rara admodū sed gl̄iosa necessitas. Ne
 te aut collocutoris exigui turbet humilitas. Augu-
 stus cesar cui tpali potētia par nō fuit sepe humili-
 b⁹ cū amicis noiati cū Virgilio atque Horatio poe-
 ts alti viris igenij sed ortū humilim⁹ familiarissi-
 mas fec̄ epl̄as: ut dulce sit mirūque legētib⁹ in tam
 sublimi statu talē animū tātāque māsfuctudinē iueni-
 ri. C̄ Proinde quōd in epl̄e tue sine me dicēdi auidū
 meque opportūis fauorib⁹ ac gratijs p̄seq̄ dispositū
 te dixisti plus ē quē qu ex tā alto merear audire. Re-
 tribuet amator chīs humilias. Ego autē et si forte
 p̄sulti nō uenire ne illa scilicet que ut p̄ciuis quidā
 me ait famā minuit p̄ntia animū tuū a p̄cepta de
 me opione retraheret: quā tū ita vis et nō iubendo
 forti iubes: estque ubi silētiū impiost⁹ sit quē vba: tuo
 quē nec min⁹ meo desiderio parere disposui. Sed
 retardat me hinc estas nālis semp hostis mea: hīc
 p̄sens mei corporis accidētalis offensio. Etas p̄te
 rea iā p̄ucta: utque ita dixerī inclinata dies: et quie-
 tis auidior et laborū metuēs quē fessus ad uesperas
 viator cogitāsq̄ de hospitio. Naitar tū per obstan-
 tia quē primū dabis: et erupā: ut discussis ipedimen-
 tis ac difficultatib⁹ supatis ad sacratissimos pedes
 tuos: dudūque mihi exoptatissimos p̄ficiscar: ante
 quos iā hīc flexis aie poplitib⁹ reuerēter affusus:
 nō qu magna pars mortaliū diuitias p̄uilegia b̄n-
 ficia p̄laturas: sed pro hīs oib⁹ b̄ndictionē solā ac
 beniuolētiā tuā peto. Ja mihi magnaz̄ altus opū
 tumulus sūmarūque ambit⁹ fuerit dignitatū. Deus
 interea qui te elegit p̄cor: ut dies tuos quos uere
 mūdo utiles credo letos ac lōgeuos fieri et uotiuīs
 iubeat florere successib⁹: ut te duce Italia nosterque
 orbis qua catholic⁹ es: trāquilla pace cōposit⁹: ac
 iustitia p̄quiescat: ut ubique oēs erroz̄ tenebras vō si
 dei lux illustret: et ch̄itani nois māestas tuo tem-
 pore mūdū totū occupet atque possideat: ut et ch̄im
 dñs et te ch̄i vicariū usque ad fines terre cūcte susci-
 piāt natiōes cultūque p̄petuo uenerent. Denique post
 laudabit̄ actā vitā tibi facillē tribuat ac beatū eri-
 tū imo itroitu vite melioris apiat: ac felicē animā
 terreno de carcere digressurā is qui creādo ibi illā
 infudit chīs oipotēs: et virgo mater manibus pijs
 excipiāt Petro et Paulo amicis tuis assantibus

Brito-
lidoBogu-
p̄ cesar
epl̄as
scripsit
et virgi-
lioz̄ bo-
ratio

circūfusa cū gaudio sanctorū acie et frequēti ange-
 lico comitatu. Amē. Patavi. viij. kal. Augusti.
 Ad Franciscum brunī pape secretarium de mate-
 ria superioris epl̄e.

Epistola. II.

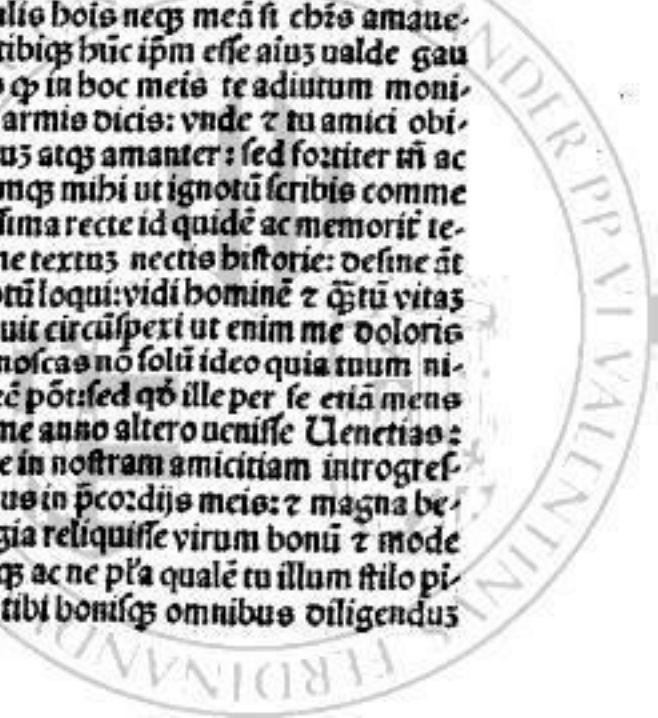
Osan amice de responsi mei tarditate mi-
 raberis: s̄ cognita cā defines mirari. Sci-
 to igitur me hinc sub aductū tuarū littera-
 rū abijisse: magnis enī p̄cib⁹ et repetitis l̄ris tūcū
 iterū atque iterū euocabat: et quibus nāc mee infesta
 estas aduēret meque hinc getis amor stringeret il-
 linc stat⁹ p̄ns et suspectū latrūculis deterreret iter
 vigente tamē hinc ingrati metu honestiq̄ ide spe-
 cie animū attrahēte quē scilicet ad tractatū tāte pa-
 cis euocatū me sentire si fortassis ulla ex parte bo-
 no publico utilis esse possem: parui digressusque pa-
 tauio ad. viij. kal. Junias. vi. illuc die hora tertia
 pueni. Neve in singulis morer ilico reditur⁹ fue-
 ram nō obstāte tibi collisiōe: qua in parte corpo-
 ris a pueritia parū felix fui: et que me tū sepe olim
 tū per hos dies cōplusculos afflixit inuisasque iter
 medicorū man⁹ usque nūc detinet: nisi quē estuante in
 horas bello iā terrestre iter ad reditū p̄sus obstru-
 sum erat: nec nauis ulla p̄ce uel p̄cio repiri poterat
 que se piculo exponē auderet. Et si enī paduo ipse
 etiā bello arderet: spabā tū eo calle a fortuitis me
 p̄donib⁹ rutorē quē cessantib⁹ nil timebā rat⁹ meū
 p̄positū atque amorē pacis: et belli odiū utriusque par-
 tiū notū esse: et sic accidit: siquē mēse ibi integro: et
 amplius inter nauis inq̄sitiōne et difficultates rez̄
 uarias absumpto tāde naucler⁹ vn⁹ nō tā pavidus
 affuit qui securū me vidēs et ipse desist timere. Lu-
 ius in nauim mirantib⁹ cūctis quibusdā vō et res-
 bēdētib⁹ itroiuī: successitque feliciter duce deo. Cū
 enī ubique classes in vndis armatas: ubique in ripis
 armatas acies iueneri nautis famulisque tremētib⁹
 atque pallētib⁹. Ego vn⁹ seu hāc amētā seu fiduciā
 quē dixerit ubique itrepidus atque inermis occurri
 nō solū icolumis s̄ etiā honorat⁹: vno oib⁹ ore fatē-
 tib⁹ nō eē aliū p̄ter me: qui iter illō ageret securus:
 cūque ego id mee tribuerē puitati. Solē enī aialia
 parua qua magna nō possent trāsilire: vna oēs uo-
 ce similr̄ r̄ndebāt neque magnū neque parū inueni-
 ri posse qui non alterutris uel inuisus esset ul̄ suspe-
 ct⁹. Denique narro nō sum nescius pl̄a quē necesse est
 ga certus hēo te libēter hec legē: ubi oēs capti uel
 occisi: et certe spoliati oēs eēt. Ego vino et alitib⁹
 et pomis et spēb⁹ sic onustā pupim habui: ut nō fe-
 rocitas quē ulla s̄ liberalitas bellatorū meuz̄ illud
 iter pacificū retardaret. Quoz̄ nihil penit⁹ meritis
 meis sed diuine cūcta clemētie ascribo: que mihi
 et amicū pacis animū dedit: et hunc ipm oib⁹ late
 notū inque meo dare legibilē vultu fecit. S̄ p̄gre-
 dior. Tu tāde pataviū nudiusferri⁹ ad uesperā per-
 uenissē vmbre p̄pete atque ingēti. Ja qui huic ur-
 bi p̄sudet amic⁹ tuus vir potētia magnus s̄ virtute
 maior. An te expectatū reditu meo let⁹ usque ad por-
 tā ciuitatis mihi obuiā uenit: s̄ nocte repulsus ac
 pluuia dimisit e suis qui aptos mihi adit⁹ fuerēt.
 Et quē tū honoris atque amoris fero illo in me p̄ges-
 ferit non missis tū famulis rerū onustis uariarū:
 s̄ demū ipse cū paucis ad me ueniēs: ac cenā af-
 fidēs: et post cenā illic inter libros in noctē usque cō-
 cubiam comitatus confabulationibus colloq̄is
 gratissimis neque si narrare uelis potero neque si pos-
 sim fides dabitur: ac post dies paucos euz̄ iā redi-

tus meus Venetijs not^o eēt donat^o noſter grāmaticus qui ibidē litteras mihi tuas ſimulq; apoſtolicas reſuabat utraq; mihi attulit ⁊ tuas qdē letus ut ſoleo. Illas nō reuerēs mō ſed ſtupidus ac ſubmiſſus accepi: utrobq; ſane nōdū date die ſcōas epl̄as meas illac pueniſſe cognoui: neq; mirat^o ſū p̄ter eni abſentie mee morā lras ip̄as apoſtolicas iā bullatas ap̄ te diuti^o ſubſtituſſe ip̄is in litteris tuis legi. Ad has qdē ſciſſimi dñi noſtri lras quid reſpōdeā videbis. Nēpe qui ⁊ r̄ſionē meam iure tuo pleges: ⁊ qd̄ mihi meo iure polliceor: tue vine uocis adiuuabis oraculo: iā qd̄ dñicis ip̄is in lris clare ſatis in tuis etiā exp̄ſi^o p̄tinet: reclusas meas tāto iudicio p̄bari diuine ſueq; gr̄e retribuendum ſcio. Ego autē ⁊ ſi idign^o hec audiā: nihil tñ poſſes gratis audire. Et eſt p̄ſp̄itatis imerite incūditas ac uoluptas quedā: nec indoct^o docti famā reſpuit ⁊ deformis virgūcula ſe formoſam ſponſo viſam gaudet. Expecto nūc ſcōe epl̄e fortunā. Nā p̄ma utiq; fortunatio eē nō potuit: q̄ ſummo hominuz placuiſſe cui me oro cū oi qua poteſ reuerentia rēcōmēda. Scripſi tibi cor meū erga illi^o ſanctitates ⁊ cupiditas mea ſeu de illo ſpeſ que nā eēt apui ut noſſes quo ad hoc me paſſiōib^o expeditū loq; dixi qd̄ in aio erat: nec repetitiōe res idiget: ⁊ te memo rē eē ⁊ mihi apud te fidē nō deſſe p̄ſido. Sane qd̄ tuarū in p̄ncipio litterarū legi quotiēs ad ſcribēdū ueniſ: ſic animū tibi mee uirtutis admiratiōe p̄ſtringi: ut ul' nō icipiat uel inceptuz deſerat. Scio te iocari mecū: ⁊ poteſ qdē fateor mecū nō alr q̄ tecū loq; oia. Nā ſi alter hoc diceret: nō ludere illū arbitrarer ſ; illudere. Nihil eni eſt in me mirabile niſi in tāta uirtutis ac ſciētie penuria tāta uite ſecuritas ac libertas ſandi de ſimplicitate oriēs bona utinā urbana qdē excuſatio iſta filētij: uere autē tua ſatis occupatio te excuſat. Eolutū cui^o me d̄bis ſalutaſti ut ſaluere iubeas p̄cor: ⁊ talē tibi opuz participē obtiguiſſe gaudeo: utriq; regem obtiguiſſe ganifurus magis q̄ uis gl̄ioſum laborē magnis delectationib^o abūdare nō dubitē: ſed id amicis optare ſoleo qd̄ mihi. Vale Patavi. xij. Kal. augu.

Ad eundem de eadem re. Epistola. III.

Uid uis dicā aut r̄ſideā. In hoc qdē ⁊ in reliq; baud iuit^o p̄ſilio tuo ſtez: neq; tamē oculā amico tali ſiue ego ſecurior: ſiue tu cautior: nihil tā formidoloſum uideo ſeu actiue formidoloſū ſumit ſeu paſſiue: dices mihi: uitas odium parit: ſcio ⁊ exp̄t^o ſcio: odium tñ illud amabile uirū fortib^o arbitroz: etiā ſi p̄p̄ ueri ſtudiū moriēdū eēt optabile: ſed nō id piculoſum eſt in p̄nti certamie. Tuti^o eſt iterdū belligerare cū multis q̄ cū vno: alter alter expectās mauult ſue alii q̄ ſe aliene iudicē iniurie: ſuit mihi cū vno iſtoꝝ nomiati atq; in ſcriptis liis pergrauis: ⁊ euasi: ⁊ agebat de me ſolo: hic de tota agiſ eccleſia: honeſtiſſima autē bella ſunt que pro republica ſuſcipiuntur. Nil ne igiſ timo: ⁊ qd̄ timeā oro te: cui nil dari modicū poſſit auferri: de hijs loquor que ſortuita nūcupant: mea eni mihi nullus eripiet nō ſeneſcēs tñ ⁊ inermis p̄ ſbyter: ſed nec iuuenis tyrān^o: nec armat^o p̄do. Et negari pōt ſi qd̄ optaueris plane mihi neq; epl̄at^o que petēdū duxero. imo ſo plane mihi deſ ut torquear: ⁊ ſi hac i parte deliraueri graui ac ſollicito munere ſera ⁊ iſolita plectat ambitio: p̄inde modo papā nō offenderē que nō tā p̄pter papatū q̄ p̄p̄t

erimiā rarāq; uirtutē ⁊ que illā pbāt geſta magnifica: p̄petuo mihi amādū uenerādūq; delegi ⁊ que ſuis rephēſiōib^o delectatū alieniſ multa cū ſua laude p̄iuctis irarū nō eſt uisibile: de reliq; qd̄ ad me nō potētia noui opes ſed ⁊ mores noui. Scio illos: ⁊ me ſcio neq; hoies ſed uitia hoium iſector. Interi tuis p̄cis nulla hercle odi altius nulla acri^o arguo ſed id mecū ago: hoc cū altero. Nō eſt autē tuū: quō nō eſt meū: qd̄ eſt oium: niſi forte ſarrace noꝝ ſiue iudeoꝝ qui noſtris gaudent ⁊ tripudiant ruinis. At ne qd̄ miteris: fruſtra aut niti ait criſp^o neq; alr ſe fatigādo niſi odium querere extreme de mētie eſt. Ego ſo nō nihil imo pl̄imū quero. Euauro aiū ⁊ tritiſtiam queſtu leuo: poſteritati me approbo ⁊ excuſo: bonis placeo: ⁊ ni fallo: deo: malis certe diſpliceo ⁊ qm̄ uetūdie aut p̄ſciētie: niſi bil eſt aculeos ſaltē doloris inſtigo: ſed nō iſci^o q̄ ſint multi mali: ⁊ q̄ pauci libro nēpe nō inuero. parua ne tibi igitur hec uident. Quid tibi autē iniurie eſt illatū ut ſic oderis. Nihil mihi ſed romane urbi: ſed eccl̄ie: ſed Petro ⁊ Paulo: ſed ch̄io cui^o ⁊ ſi iuſta nō ipl̄ea noie gl̄ioꝝ. Neq; ſo oēs: imo egdē nullū odi: q̄ſdā ſo ⁊ dilexi: q̄buſdā ⁊ diligētiſ uisus ſum ⁊ qd̄ eoz amor ualeat ſi utilitas aut blāditie ceſſent p̄be didici. Sed an neſcis plus ſepe parum odij nocere: q̄ amoris pl̄imū p̄deſſe: nil penitus ſcio: niſi q̄ uelim ſcire quo timidio: ſiā. Qui nil cupit ⁊ nil metuit: ut quortidā aiantū magnitudo terribilis ac nocēdi potēs: ſic quortidam ip̄a paruitas atq; ipotētia tuta eſt: ⁊ uolētie inaccessa. Quid vnq; muſce aquila nocuit: qd̄ formice leo: hec dixi ut me intelligas: ⁊ qua datur uideas. Tu amicus tui p̄ſilium euocatus ne me audieris: fac qd̄ bonū cenſes. De reliquo Stephani colūneſis euentū meſtus accepi: ⁊ q̄ uis tu mihi in lris ſpei reliqas neſcio quas oſtētes ego tñ ut rumores placitos falſos ſepe ſic infauſtos pene ſemp ueros memini: ſed qd̄ agas? Erbaui oculos atq; ilia cōſumpſi lachrymas atq; ſuſpiria: ſuſpiro tñ ad huc: ⁊ ſuſpirās ſcribo hec: fleui oli quātū potui: plus ne q̄ debui: iam ſatis ſupq; ſatis eſt fletuū uſq; non ad ſatietates modo ſed penitētia ac pudorē. Itaq; cū eſtate hac p̄terita vnicū mihi uite huius que dicis ac p̄dulce ſolatiū: vnicū gaudiū ingraueſcentia in dies iam etatis deniq; lumē vnicū oculoꝝ meo rū acerba quidē ⁊ ſiquis hic ordo eēt p̄ſus intēpeſtiua mors tulerit: nō dico nō dolui ſed nō fleui neq; vnq; mortalio hois neq; meā ſi ch̄is amaue rit mortē flebo: tibiq; hūc ip̄m eſſe aiuz ualde gaudeo eozq; magis q̄ in hoc meis te adiutum monitis: munitumq; armis dicis: unde ⁊ tu amici obitum pie admodū atq; amanter: ſed fortiter tñ ac uiriliter ferō: eumq; mihi ut ignotū ſcribis commemoratiōe gratiſſima recte id quidē ac memoriē teq; ſeq; digniſſime textuz nectis h̄ſtorie: deſine at illū mihi ut ignotū loqui: uidi hominē ⁊ q̄tū uitas paucis horis licuit circūſpexi ut enim me doloris tui participē agnoſcas nō ſolū ideo quia tuum nihil alienū mihi eē pōt: ſed qd̄ ille per ſe etiā meus erat ſcito eū ad me anno altero ueniſſe Venetiās: ⁊ mira ſua uitate in noſtram amicitiam introgreſſuz multa ibi intus in p̄cor: dijs meis: ⁊ magna beniuolentie ueſtigia reliquiſſe uirum bonū ⁊ modeſtuz prudentemq; ac ne pl̄a qualē tu illum ſtilo pigis iure optimo tibi boniſq; omnibus diligendus

Crisp^oCato^o

deus illum mortis huius bellis eductū in eterne vite pace locauerit. Ad extremū noris et fama et lris auditum hic dominū patrem meū p̄iarcham: hierosolimitanum romuleo cardine sublimatū eē qđ ita futurū semper credidi et dilatū stupui: et fatebor tibi: ut est usus hoium difficile extirpabilis p̄mū huiusce rei nunciū letus audiui: mox ad me rediēs misertus sum: domino autē nostro quē quodā modo plus qđ se ipm amat quid latētis offense fecerit ignoro: quo in eū ultionis honorificus hoc genus iuenerit. Ut uelut aurea illū vinciēs catēna dū maxime necessaria quies eēt ac libertas oēs sibi spem quietis ac libertatis abstulerit: de quo illi forsitan mō uacū tempus affulserit scribā aliqd solet enī ut Catuli v̄onensis v̄bo utar meas aliqd putare nugas. Vale patavii. iij. nonas octobris. Sed heu heu interiectionē familiariores mibi qđ uellē q̄to post hanc datā die a dño urbis hui⁹ a diui de hoc ipso dño meo amātissimo p̄iarcha ali quid haud dubie sanctus sibi: mibi v̄o ut est anim⁹ mortaliū graue durū flebile. Lūq; me relator ipse rumore illo mestū cerneret rē in dubio ponere visus est. Ego autē ut prime dicebā scio tristiloquas famā semp ferme vidicam: sed de hoc qđ nūc dicā aliud nō hēo. Amari hoīem: et amare nisi me ipm amare deseri non desinā: scripsi ad eū olim in solitudine mea et in rure suo posit⁹: vite solitarie liberos duos: nūc status sui mutatio suggererat: ut totidē sibi active vite libros scriberē. Itaq; id aio uoluebā. Et amice quod ualde noliz hac sollicitudine liberatus sum. Vale iterum.

Ad Lolatium de stignano pape secretarium alterum.

Ep̄la. IIII.

Liquot ante annos ad Franciscū nostruz brunij scribēs nouū tūc p̄obatissimū nūc amicū dixi cū in hominis senescētis amicitia scidisse: qđ si tūc uere dixi: qđ nūc putas: scis etatē currere ac uolare. Mōmētōq; breuissimo ab infantia in seniu: et in mortē iri. Nec me causa extimatioq; tēporis ita trepidulū ac tepētē facit: et ab illo scribēdi ardore iuuenili manu retrahit algēti. et si enī multas magnas ep̄las post id tēpus amico illi scripsi atq; alijs. Tandē tūc hīs dieb⁹ animum mutauit: et morē. Si cur rogas: quia ois pars sua pars est vie: ois hora pars est vite: utq; eūdo sic uiuēdo passim termino acceditur. Ero deiceps in ep̄lari colloquio cū amicis breuior: cū reliquis tacitus: sic dispono: nisi aliqua in diuersus iusta ad modū me cā cōpulerit. Senectus loquacissimos facere consueta breuiloquū me fecerit. Tibi ergo nōdū viso nup cognito iam dilecto ad honorificā tuam illaz atq; amabilē ep̄lam: nil in p̄is aliō reddideri: nisi stilū affectūq; hūc tuū mirū immoduz aio meo gratū eē: q̄uis enī indignus ego hoc cultu atq; honore: nō ideo tamē inferior laus tua est: dū virtutis inq̄sitor illius etiā nudū nomē umbrā qđ ptenuz atq; ambigua uestigia uenerariis fame forsan credulus multa mētiri solite et ni fallo: dignus ob id ipsum qui nec mearū neq; ullarū p̄tilus rerū in iudicio falli queas. Macte indole egregia: quid nunc ageres illi: quisquis is esset in quo tibi uera et solida virtus occurreret. Vale Patavii. iij. nonas octob.

Ad Guillelmum maramaurum neapolitanū eqtē male fūdatis amicitias non durare. Ep̄stola. V.

o R̄phe⁹ noster ausoni⁹ qui tuā huc ep̄las ferbat me nō vidit: cū ei primus eēm: neq; suū mibi saltē indicauit aduentū. Mirarer nisi scirē hūana oia tēp⁹ atterere. Oia fert etas: inq; maro. Oia de nobis anni p̄dātur cūtes inquit Flacc⁹. Noli in cā pp̄ia testimonio meo uti et in carmie et in p̄sa sniam hāc alijs atq; alijs v̄bis qđ accepta mibi eēt: sepe repetij: hinc rapine ac ruine vna oium virt⁹ excipit: que tēpore nō mō nō iterit s; auget. Ego autē extimabā amicitiaz que iter me atq; illū a iuuetute mea pueritiāq; sua iterq; p̄ez ei⁹ ac me ab adolefcētia mea atq; illi⁹ iuuetute p̄cta erat in virtute tua datā: v̄eorq; p̄o virili huius pte ne falleret: vulgares enī amicitias que in utilitate aut sola delectatiōe subsistūt haud dubie t̄p̄s iminuit atq; euertit. Quā ob cām amicitia que cū p̄ie mibi est indico reuirescit: que cū isto aut in horas deficit ac decrefcit: et p̄pe iā ad nihilū redijt: tāto certiores tātoq; solidiores sunt senū amicitie qđ iuuentū: q̄uis autē hui⁹ nri p̄uersatione delectarer p̄pter dulcedinē illā quā me fateor ex musica modulatiōe p̄cipe: usq; adeo ut nōnunq; que de celesti harmonia sensere phōz qđā simulq; hīs p̄dicētiū sniam aio agitās in eā partē sim p̄cluior. Que seu sparū motu: seu aliter sup̄is non inuidet hanc aurū voluptatē: qua in re hic n̄r ut ego opinor antiquū illū lōge vicit orp̄heū. Nō min⁹ tūc cū victu eius alloquiōq; mulcebar: nō min⁹ enī s; maiorē v̄boz et cū tullio multo maxime actū p̄cētū arbitror qđ sonorū. Est tūc utcūq;. Ego enī et cū amicis dulcissime viuē didici: et sine illis ubi culpa careā: amari scale quidē sed victur⁹ video: qđ p̄pe qui interdū p̄pter multa que vita hominū fert pene p̄sentiū p̄gressusq; hominū exhorreā: p̄pterq; odiū maloz quib⁹ ois plena sūt bonoz paucitas quodā mō mibi suspecta sit: ut sicut in pelago dulcis aque fontē: sic et urbib⁹ virū bonū inuenire p̄digiosum rear. Et quid plura. inter p̄ditos hinc vi uorū mores: hinc acerbā dulciter memoriā defunctorū: ac mortis iniuriā: que tot bonos mibi tā paucis annis eripiunt. Altez pene bellorophōtē iam me videas. Nō quidē miserū aut merētē meumq; ipm cor edētē: s; erratē in cāpis hoiumq; uestigia: qualicū est vitatē in siluisq; si des: qđ sup̄est vite seu vius mortis hui⁹ p̄cupide exacturū. Nec i p̄mis tā multa de cōi amico ut vides: nō sine stoma cho ut per te illi cū p̄mū occurreret: inotescāt doli turo si qđ est igenui pudoris: sic se uel per insolētiā uel per negligētiā: et si nō utilē: at antiquā certe et fortassis honestā amicitia postergasse: quā tāta fide talis p̄ colit. Que mibi et sepe oliz et nup dum uerona iter agere luce clarioz apparuit. Scripsi ecce p̄la qđ credidi: tulit ardor qđaz lest ai. debinc scribā pauciora qđ uellē. Ep̄la qđc tua per multoz man⁹ ad me ueniēs magno me gaudio compleuit. Multa ibi legi: que mibi fidē facerēt certissimā: te si tā prim⁹ mibi eēs: qđ is de quo quero: fuit: uel ad me uenturū fuisse: ut iudicaturū ubi te queres. Et certe si et hic ipetū seq̄r difficillimū erit sinē hui⁹ quoq; f̄monis attingere. S; qz iaz t̄pis penuria: ac necessitate cōpulsus statim in ep̄lis breuior fieri vnū hoc dixisse p̄tēt⁹ sum affectū erga me atq; aiuz hūc tuū nō nouū mibi s; p̄gratū eē: tuā hāc tātam reuerētiā: quā ex multaz tuarū ep̄larū vnifor: mi tenore p̄cipio: nō ita qđ enī optima e radice ueni

D: pbe-
us

Trisp

Latul

ens atq; in te decora mihi tñ p̄sus i debita est. p̄
inde me oli tibi tā laboriose questū: z tā procul in
uentū: z tā auide tanq̄ p̄dulciter visus nescio an z
vnq̄ i terris ampli⁹ renidēdū. Qd nō dicerē si n̄
ille vir maxim⁹ paulo diutius vixisset: plenā fidu-
ciam in amicis habe: z sigs est usus utere. Atq; utinā
uel irrequisitus aliqd possem: ne spes tua: q̄
ex me tam ingentem p̄cipis frustra esset: ultro deu
testoz laborib⁹ animiq; tui fluctib⁹ opem atq; cōsi-
liū laturus: si qua mihi gubernandi ars: si qua eēt
experientia. Et nūc quoniā plus interdū possum⁹
q̄ credam⁹: licet in plimis p̄tra sit: si quid forte est
qd̄ pro rege proq; solatio tuo possim. Jube ad sus
animo: hic subsistā. Ire eni longius breuitatis stu-
dio z p̄positi noui fixa lege prohibeor. Uive z
uale nri memor. Patavi. v. idus nouembz.

Ad Franciscū d̄ urfinis noue p̄t̄ amicitie. Ep̄. VI

i Uicū dum in stuporē tue me nobilis indo-
lis generosū specimē z beniuolentie iuue-
nalis clarus ardor cōpulit. Macte virtu-
te ad quā sic affectus es: ut eius in me nudū nomē
ac tenuem vmbzā colas. Stratū hēo z hunc tibi eē
animū z hanc fortē mihi: atq; amator veri licet ho-
nestissimū hūc errorē amo: vnde hic amor: meisq;
de rebus tua hec fluxit opinio z italie z rome com-
muni gratulo: parenti: que nūc etiam talia parit i-
genia. Proinde quia multa scribēdi ociū nō hēo: z
hec summa est. Ego tibi tā charus esse gaudeo an-
teq̄ cognitus: nec tñ gaudeo sed miroz: tuusq; eē
nūc incipio nunq̄ desiturus. Tu me autem iter tu-
os utiq; visum erit numerat: teq; tui similez p̄sta
z uale. Venetijs. iiii. idus februar.

Ad Antonii donati ap̄nigene filiū. Ep̄. VII.

f Ii litterulā tuā perbreuē: neq; ut ita dixē-
ri te instiorē: sed etatule z corpusculo tuo
parē ingenij rudimētū z stilij tui p̄mitias li-
bēs vidi: z ita p̄cor fac. Exerce animuz: experire:
enitere z assurge. Non videbit autumnus rami
fructū cuius floreo uer nō vidit. Scribe: lege: me-
ditare: addisce: stude ut doctus: sed multo marie
ut vir bonus z quotidie te melior fias. Et caue ne
sine diurno lucro aliquo te uesper inueniat: ita ut
breui z illi qui te genuit gaudio z mihi qui te dili-
go esse possis auxilio. Ille enim a quo auxiliū spe-
rabā: qui post me uenit: ante me factus est: opinio-
ne saltem sua: de milite dur: de discipulo magister
Uale z utriq; iubeas saluere parentem. Ticini
xviii. Kalen. Decembz.

**Ad Franciscum brunū: commendatio iuuenis stu-
diosi.**

Epistola. VIII.

b Ic cuius e manib⁹ hāc cedulā accipies tri-
ennio z ampli⁹ mecū fuit: nō ut familiaris
sed ut fili⁹ paterne eum habui: paterne mo-
nui: paterne z icrepui z laudauit: paterne demum
amaui qd̄ miraberis z paterne odi. hic est de quo
tibi dudū scripsi q̄ castigatam litterā scriberet: de
qua ep̄la illa ingens est: quā dño nro pape tuo p̄si-
lio porrigendā tuisq; mox porrectā manib⁹ ad te
misit: hic inq; ingenij diues semp̄ sed doctrine iops
ad me p̄mū uenit. Nūc qd̄ eodē ipso teste gloriē:
nō mea qd̄ operas: sed p̄uictu z obseruationē: z le-
ctione z p̄fabulatione abit hinc doctior q̄ uenerat
Lū gratia tamē mea ac licētiam nō addo z cū consi-
lio discedit. Quid multa? Iuuenis est: vno vbo to-
tū dixerō: vult p̄bare mundū: quē probasse ego n̄

mis memorās cohoresco. Optat Romas videre
qd̄ vnū desiderū si hic susteret ip̄obare nō audeo
nā z ego ipse qui toties eā vidi reuidē illā ardeo.
S; hic n̄ vult ut auguroz maiore in pelago pesca-
ri lucrū sibi: non naufragiū proponens. Vult tem-
ptare fortunā ut dicit suā. Quas si secūdā reperit
gaudebo: sui aduersam: salua dū puppis sit repe-
tē hunc trāquillū licet exiguū portū nō uerabitur.
Qui uel p̄tumaciter digressis dū redire uoluerit:
dieb⁹ patet ac noctib⁹: imo z p̄nox lumē in v̄tice: z
qui reduces excipiat hēt in littore: hic equidē quis
q̄ eum agat impet⁹: nō tā suus credo q̄ etatis in
se bon⁹ est: z n̄ falloz meus z mei amās: studiosus
boni animi: uagi fateor: sed modesti z bonoz fauo-
re non indigui: si quā sibi viā bonam sua fors ap̄it
nō desit oro p̄siliij tui fax. Uale.

**Ad Hugonem de sancto Severino: commendatio
eiusdem.**

Epistola. IX.

i Uenis iste quē p̄spicis aliquot annos mi-
hi pro filio fuit: nec eē desinit: etsi eni cor-
pore abeat. p̄sido eum aio nō abire: z hūc
ipsum motū non tam sibi q̄ etati imputo firmita-
tis indige: ac discursibus gaudenti. Qui mos ne
me ip̄m / qd̄ sepe soleo / nunc accusē: multos in se-
nium comitat. Et hic quidē adolescens boni inge-
nij rareq; indolis: adolescēs tñ multis de more cō-
silijs agitatis: nobilius ad extremum p̄tulit: z qm̄
ire fixū erat: non alia q̄ discendi cupiditate pere-
grinari elegit. In primis autem litteras grecas si-
tit z senile catonis desiderū vix dum pubes anti-
cipat. Nunc ego ip̄etū iam per anni spatium: non
sine ingenio ac labore continui sepe p̄cibus iterdū
iurgijs ostendens: ingerensq; oculis q̄: tum sibi la-
tinarū nunc etiā litteraz desit: difficultates quoq;
rerum uarias ac pericula coaceruans: quibus iu-
uenilē temperari posse rebar ardorem: p̄serti ex
quo semel digressus breui ut sibi p̄dixerā cogente
necessitate redierat. Et plane dū peregrinationis
infauste memoria recēs fuit substitit parumper z
spem dedit posse animum regi. Nunc tandē ut fit
nō longa requie laboz omninoz subrepsit obliuio.
CEn iterum frenos mordet nec iam ulla uel vi ul
arte cōpesci pōt: sed ardenti nescio an prudenti z
sobrio discendi desiderio: dimissa patria amicisq;
z cognatis: z annofo patre: z me quem ut patres
diligit: z quē patri saltem p̄uersatione p̄tulerat:
ad te solo sibi nomine cognitū festinat. Ne fors-
itan mireris: habet ista p̄cipitatio rationis uelum.
Lū eni p̄mū illi animus fuisset recto calle p̄stanti-
noli p̄scisci: edoct⁹ a me greciā ut oli ditissimā
sic nūc ois lōge iopē discipline hoc vno mihi credi-
to nō omisit iter p̄positū sed inflexit: cuiq; ex me se-
pi⁹ audisset aliquot graie llgue doctissimos hoies
nra etate calabriā habuisse noiati duos: barlā mo-
nachū: ac leonē seu leōtū. Quoz uterq; mihi per
familiaris: p̄m⁹ etiā z magister fuerat: p̄fecissetq;
aliqd fortasse ni mox iuidisset: statuit calabriū lit⁹
iuisere: z italie plagā illā que maḡ oli grecia dicta
est. Lū ubiq; at te potēre illic potētissimū nō igno-
rās meis lris cōmēdari optauit: q̄s ap̄d te: nec fal-
lit efficacē spat̄ annū: haud ḡuari: z tibi solatiū ne
opinoz ex illi⁹ ingenio: z illi p̄sidiū ex tua potētis q̄-
situr⁹. Amo eni hoies: z quīs leuitatē ai nō tā ap-
probē q̄ excusez discēdi uotū ip̄obare nō audeo
imo me iudice dignus est assequi: quod taz anxiē

Roma

Ad m
gual
morQuic
ber vi

frenofre vire

Brecu

Mañ
Grecia

tāq; ardentē expetit: ut dū illud solū cogitat: non difficultatum mō uel affectuū sed sui ipsius et suarū uirtū sit oblitus: qđ desperat apud grecos non diffidit apud calabros inueniri posse. Commendo igitur eī tibi. Quē si late uideris: atq; ope et psilio adiuueris rem te dignā: et ut arbitror deo gratam feceris: mihi vō gratissimam: qui subtristis illum ac sollicitus abeuntem video. Vale.

Ad Lorbardum a serico breuis solatio. Epi. X.

Uici quadā uelut acedine: aciq; dulcedine eplam tuam legi amice. Ita mihi suauiter annosi patris interitū desles: ut et tibi cōpatiar: et tue gratuler pietati: qua nil meli⁹: nil suū magis est hominī et psertim filio. Solare animū et nature pater et tu pii debitum persoluisti. Sera illius et sat dilata solutio: tēpestiua et pcor pietas tua est. Nō est qđ q̄raris. Est qđ gaudeas. Ad hoc ille natus erat ut moreret. Et per hoc breue iter ac difficile in p̄iam remearet: seu recti⁹ dicitur perueniret. Ad hoc oēs nati sum⁹. Uiaz multa uarietas oium finis idē mors. Immo vō nō finis sed transitus bonis optabilis. Eque nāle certe nec miserius est mori q̄ nasci: et fortasse felicius. Vale et uiriliter age atq; amisso gubernatore tuis iam manibus clauum rege.

Ad eūdē uite hui⁹ cōpendiosa descriptio. Epi. XI.

Uid mihi de hac uita quā degim⁹ uideat interrogas neq; immerito. Multe enim et uarie: de hoc ipso opiniones hominū sūt. Meā breuib⁹ accipe. Uides qđ mihi uita hec dura quedā area laborū. Palestra discriminum. Scena fallaciay. Laborin⁹ erroꝝ. Circulatoꝝ ludus. Desertus horribile. Limosa palus. sticulosa regio uallis h̄spida: mons p̄ruptus. calligātes spelūce: habitatio ferarū. terra infelix. cāpus lapidosus. uep̄cosum nemus. pratū herbidū plenuq; serpentib⁹. florens hori⁹ ac sterilis. fons curarū. fluuius lachrymarū. mare misiarū. quies anxia. labor ieficax. conat⁹ irrit⁹. grata frenesis. pōdus infaustus dulce uirus. degener mei⁹. incōsulta securitas. uana spes. ficta fabula. falsa letitia. uerus dolor. risus icōditus. fletus inutilis. inane suspiriū. cōfusus ordo. tumultuosa psusio. trepidatio turbulēta. sollicitudo p̄petua. insomnia inertia. inops copia. diues inopia. imbecilla potētia. tremule vires. egra sanitas. iugis morib⁹. gemina egritudo. pulchra deformitas. honor inglius. ifames tituli. ridiculus ambitus. ima elatio. excellētia futilis. humilis altitudo. fusca claritas. ignota nobilitas. pertusus sacculus. uas rimosum. specus inexplabile. cupiditas infinita. dānosus desiderii. luxus hydropicus. sitis insatiabilis. arridū fastidiū. famelica nausea. uctosa psperitas. Querula semp aduersitas. viroz trāstori⁹. flos caduc⁹. amenitas labilis. fugax forma. mestū gaudiū. amara dulcedo. uoluptas aculeosa stulta sapiētia. ceca puidētia. tetra dom⁹. breue diuersoriū. fedus carcer. sine gubnaclo nauigatio. sine baculo senect⁹. sine duce cecitas. iter lubricum. tecte fouee. latēs p̄cipitiū. silēs lima. tenax viscū. opti laquei. abdita retia. inescati hami. sentes aspe lappe herētes. tribuli acuti. scopuli rigētes. uenti rabidi. fluctus ipetuosi. attri turbine. horrifone tēpestates. p̄cellosum pelag⁹. uindosa littora. anceps port⁹. exarmata nauis. Immane naufragiū. officina scelerū. sentia libidinū. camin⁹ irarū. pute⁹ odio

rū. catena cōsuetudinū. sirenū cātus. circea pocula mūdi uincula. rex vnci. pscientie morsus. penitentie stimuli. peccatoꝝ incēdia. putre edificii. funda mētū fragile. muri biātes. tecta labētia. plira breuitas. Late angustie. calles inexplabile. passus impliciti. circularis motus. statio instabilis. Rota uolubilis. manēs cursus. scabra leuitas. scrupulosa suauitas. blanda crudelitas. dolose blāditiē. fallax amicitia. cōcoro discordia. fedifrage inducie. bellū inexorabile. pax infida. stimolata uirt⁹. Excusata nequitia. laudata fraus. honoratū dedecus. Irrisa simplicitas et p̄cepta fides. nuge serie. ingeniosa demētia. loqr torpor. uelata ignorantia. op̄nio scientie tumida. scientia vō nulla. querelarum suspiria. contentionis strepitus. vulgi fragor. obliuiosa peregrinatio. patrie odium. amor exilij. lemurum ciuitas ac laruarū. regnum demonū. luci feri principatus. Sic enī illū p̄ncipē mūdi huius uitas uocat: uita demum. mendax et exanimis. sp̄rās mors. legnis incuriositas sui ipsi⁹. inutiliū cura. apparendi studiū. superuacui appetitus. operosus omium apparatus. uiuentium infernus. et uionū corporū dītes exequie. longus funus. pōpofa uanitas. laboriosa militia. piculosa tēptatio. supba miseria. miserāda felicitas. **En amice qualis mihi hec uideat que tā multis exoptatissima ac gratissima uita est. Nec dū tū p̄ceptum omnem me mentis exp̄ssi. Peior est enī multoq; miserioꝝ: q̄ me seu quocūq; hominū dici possit. Sed quo es ingenio ex hijs paucis totū reoꝝ aiū loquentis itrospectis. unū tor in malis habet bonū: qđ ad bonū et eternā uitā nisi dexter trames deseritur uia est. Vale. Inter colles euganeos. iij. kal. Decemb.**

Ad Urbanū quintum romanum pontificem pro innocentia generalis ministri ordinis fratrum minorum.

Epistola. XII.

Ultra iā nūc p̄posito meo beatissime pater obstantia video. Magnitudinem illinc tuam: hinc paruitatē meā. Inde difficultatē rei de qua loqui cogito. Primū tamen obstaculū tua mihi nota benignitas. Scdm nota tibi ut arbitror fides mea: tertii ueri amor falsiq; odiū tollit. Scio ego magnitudinē tuam sed masuetudinē tuā scio. Occurritq; aīo illud pari gemini apud Cesarem declamantis. Cesar. Qui apud te audent dicere: magnitudinem tuā ignorāt. Qui nō audent humanitatem. Noui p̄terea paruitatē meam: sed et animi puritatē noui. Que tāta est ut dū res poscere uidebatur nō modo coram te: sed p̄tra te loqui ausus fuerim. Quō tu hominū mitissime: non tulisti tantum sed laudasti. Nec est enim uera hominis magnitudo non potentia solum: ac dignitate sed hūanitate p̄cellere. Sētio demū altitudinē cause ad quā qđ qđ suspiriōe in iudicijs coib⁹ nō careret testis irrequisitus accedo: sed celus ac studiū uirtutis pro uirib⁹ adiuuāde meā hanc fiduciā fortassis excusent. **Nūc ne pluriloquio tuas sanctas occupatiōes impediā ad rē ipsam tibi notissimā atq; historiam inamēnā uenio. Magister Thomas uir clarissim⁹ ac sacrarū p̄fessor inclitus scripturarū atq; ordinis minorū: ad quē p̄pter multa: marie p̄pter auctore sic afficio: quasi vn⁹ ex oī die illo sis gnalis mister: piurata nescio q̄rū s̄ p̄fecto nō bonoꝝ hoium iuidia: ut amare enī mali bonos sic odiū bonos boni uequnt fame sue ac frat⁹**

Cesar

Ad mō
dehalsi
mor

Quid ē
hec uita

Descriptio ml.
tre nocte uile

ecia

Daſ
ecia

in discrimē trahis: heu mihi sedū spectaculū: qđ
 auditu solo tā turpe: tāq; idignū sit ut sagitte in
 morem e longinquo vulneret. Quomō enim que-
 so ferant oculi: quod ferre vix possunt aures: viro-
 rum nomen excellentium malivolentie morsibus:
 ac criminibus falsis expositum: nec reuerentiā ul-
 lam esse virtutibus: sed quo plus est glorie: plus
 esse uel odij uel liuoris. Turpe inq; z indignum:
 nec nouum tamen nec mirabile nisi qđ sub oculis
 tuis tantum audere non deberet inuidia. Alioqui
 usitatum z uetus est malum. **C**omitto autē an-
 tiquiora illa. **S**ocrates: **L**heronienē: **A**naxagorā:
Liceronez. **S**enecam: **R**utilium ac metellū: quos
 quid aliud qđ virtutis odium in exilium z in mor-
 tem egit. Quanta **C**hristianis etiam temporibus
 pro **C**hristi fide passus est **A**thanasius. Quāta pas-
 sus **A**mbrosius: dum ille persecutibus hereticis
 fugiens z toto uagus orbe terrarum illa substitu-
 it que non ipsum modo dum patiebatur sed pium
 quoq; lectorem adhuc torqueant: ac fatigent. **N**ic
 autem intra menia sue urbis arctatus a iustina au-
 gusta totis imperij viribus seuiēte atq; ab alijs
 arrianis illa pertulit que nota sunt omnib;. **Q**uid
Augustinus? Nonne dūz sibi heretici insidias te-
 tendissent utili viarum errore periculū mortis eua-
 sit? **Q**uid **H**ieronimus? **Q**uid **J**oannes crisosto-
 m? **Q**uot uterq; passus obtrectatores scripta idi-
 cant utriusq;. **Q**uid **B**oetius **S**everinus: z ipse
 vir sanctus ac doctus: cuius innocentie ac virtutū
 premia in celo alia s; in terris infamia: proscriptio
 exilium mors fuere. **N**on sequor omnes: innume-
 ri enim sunt. **I**mmo uero quis unq; rectum fidei
 ac virtutis iter ingressus non persecutorum patu-
 it incursum: cum dicat apostolus ad timotheum
 scribens qđ omnes qui uolunt pie uiuere in **C**hri-
 sto **J**esu: persecutionem patientur: mali autē homi-
 nes z seductores proficient in peius: proficiāt pla-
 ne in peius z in pessimum qđ sic uolunt. proficiāt
 in suam perniciem non bonorum proficiant immo
 deficient errantes: ut apostolus idem ait: at nō qđ
 sequitur in errorem mittentes: qđ ut patet oī nunc
 studio feruentis nequitiē molliuntur. **Q**ui si forte
 aliquem suis artibus in errorem miserint te non
 mittent. **P**ermanebis ut soles inconcussus athle-
 ta iustitie. **I**d satis est nobis omnibus ueritatem
 ac famam uiri huius amantibus: non enim ego so-
 lus qđuis minimus oīum hec scribo: multi scripse-
 runt sicut auguro: multi scribent: nemo non salte;
 animo subscribet nisi liuore impio flammatus: ac
 bonorum sitiens ruīnam boni omnes affusi tota si-
 mul ecclesia: tota tibi supplicat italia: tot' ordo pa-
 terq; ordinis **F**ranciscus felix nudipes pauper-
 lus e celo rogat ne ministrum suum **C**hristo z sibi
 charissimū iuidie mole opprimi neu theoninis ut
 aiunt dentibus rodi sinas: vni est quod mirer hac
 doleam si uera est fama magnum quendam ac po-
 tentem uirum quē trāquillum z serenū ipsa pre-
 stare debuerat altitudo: non fauise tantūz accusa-
 toribus ac fauere sed per se talia non ausuros ad
 accusandum suo hortatu suoq; consilio perpulisse:
 quid ni doleam: z quo tramite seu quo flatu in taz
 altum animum tanta ire uel inuidie nubes ascēde-
 rit mestus admirer: z mirarer magis nisi ex histo-
 rijs meminissē **M**arcum catonem censorium fa-
 mosissime uirum sapientie quod vnum in illius vi-

ta reprehensione ualida dignum noto: contra glo-
 riosissimum africanum accusatores nepharios ex-
 citasse: qui tandem senatus bonorumq; comitij la-
 cerati sunt qđ ex infamia tanti uiri sibi gloriam cō-
 cupissent: quod apud te nunc equissime cordiam li-
 brator hīs de quibus quero: excusatoribus euen-
 turum spero z cupio: ut per te acriter castigati z in-
 crepiti discant non de infamia aliena sed de ppria
 uirtute clarescere. **O**ccupant sane claros etiam
 animos interdum humanarū caligines passionū
 sed que ibi flante aura purissime rationis diu esse
 non debeant. **R**ecte igitur ac secundum sue digni-
 tatis exigentiam fecerit ille uir magnus: quem no-
 minare nisi pro sua laude uoluerim: si quos aucto-
 ritate impulit auctoritate retraxerit ab icepto im-
 perio. **Q**ui si ut fertur hanc iracundie causam pre-
 fert qđ ad regimen ordinis hunc assumi uoluit ul'
 alium maluit electores arguat non electum: quem
 omnis ambitionis exortem: immo omniūz que cir-
 ca se agerentur ignarum ad hunc honorificum la-
 borem assumptum esse non ambigitur. **L**eterūz il-
 le ut sibi libuerit ire sue moderabit: frenūq; uel
 contrahet uel laxabit: tu autem quod te decet: nō
 permittes ut **C**hristo res hominum spectante z te
Christi ecclesiam gubernante pro cuiusq; libidi-
 ne fame uirorum illustrium obscurentur. **U**nde
 hoc sperans non te amplius fatigabo: sed propter
 qđ ad calamū ueni pure fideliter ac reuerenter ex-
 pediam: fateor me in mei ipsius: quanto magis in
 alterius conscientia falli posse: cum in pectoribus
 hominum tot p̄ofunde tāq; inaccessibiles sint ca-
 uerne. **Q**antum tamen nisi uel fama publica: ul'
 fide digna relatio: uel conuersatio ad extremum z
 que multum animos aperitū alterna colloquia rei
 huius immeriti notitiaz contulere: dicam clara uo-
 ce quod sentio. **E**t qđnis apud superbos extimato
 res testimonij fidem minuat testis humilitas: apđ
 te tamen humilitatis amicum: z uiue vicarium ue-
 ritatis humile sed securum breue: sed incorruptū
 ueritati testimonium perhibeo. **L**itatus testis non
 a iudice sed a **C**hristo z conscientia mea: utriq; er-
 go tuūq; simul sacratissimum ac uenerandū re-
 gibus caput testor: ne non iuratus testis dicar me
 quantum scio z credo falsi nihil: uera omnia dictu-
 rum. **E**quidem pater beatissime magistrum **T**ho-
 mam de quo agitur optimum z integerrimum vi-
 rum noui: clarū litteris: sed uirtutibus clariorem
 quodq; est maximum z supremum: religione insi-
 gni ac pietate z catholice fidei luce clarissimū. **E**t
 ad summam talem mihi opto animam qualem il-
 li esse confido. **P**ossem pluribus. **L**onga enim de
 gravitate animi: de suauitate morum: de sobrieta-
 te: de abstinentia z austeritate uite: de deuotione
 p̄feruida: de humilitate contemptūq; sui ipsius ac
 mundi: de misericordia z charitate non ficta: deq;
 dotibus alijs uiri illius teri posset historia: sed in-
 genio tuo hec pauca de multis: immo quidem uel
 pauciora sufficiunt: uides z intelligis causam ma-
 li huius. **E**t sicut de accusatorum odio consterna-
 tio z metus: non illius quidem sibi optime p̄scias
 nihil timet: s; mei multoq; aīs: sic de clemētia ac
 sapiētia iudicantis spes z p̄solatio multa laborū.
Non potest te iudicio presidēte uiri illius uirtus
 z gloria sic inuidie calce calcari: ut non maior ex
 iniurijs floridiorq; tuis sacris manibus erecta cō-

furgat: et quoniam solida et pura uereque aurea est: splendidior sit attritu. In deo denique et uite spes innocentie sue est: diu te Christus incolamē ecclesie sue seruet: et post gloriosi terminum laboris in suam requiem atque eternam gloriam facili transuehat ac felici exitu. Pataui. Kal. Januarij.

Ad Mugonem estensem marchionem abstinendum ludis inanibus.

Epistola. XIII.

Etrus motans familiaris tuus et amicus meus de te mihi letos ac magnificos: sed non novos attulit rumores quibus nihil possem gratius audire: et sic oro fac. Indolem egregiam honestis studiis adiuua. Enitere in altum disce magno animo calcare uulgaria: neque ulla difficultate desistere donec de uirtute in uirtute indefessi passus ad supremum claritatis culmen euaserit: inane nouum est etatis breuis aut quous subdifficilis est uia: per quam ad longam gratiam eternamque itur habitaculum. Hanc ingressus hanc sequere non diueras: pro hac nil arduum: nil horredum extima: pro hac enim se labori ac discrimini. Pro hac demum si res exigat uitam morum obijce id eximiti uiri opus est: hic nunquam ego te retraham: sed urgebo: et curreti: quod in me erit animo calcare ad iudicium. Sponte autem sese offerre piculis non magni animi est: sed parue prudentie. Ne igitur longum sim: pro salute pro dignitate pro patria ubi oportet pugna fortiter. Pugna uiriliter: pugna feliciter: piculosi autem ac danosissimi et puerilibus hijs ludis equestribus abstine: hoc procor: hoc psulo non sapientie iure sed etatis. Temerarij forsita sed fidelis certe psilij uenias dabis. Satis sit inotuisse iam omnibus. Le huiusmodi ludis excellenter uti posse si libeat: quod ultra pcedit frustra est. Inopinij sunt casus hominum et sapienti magnopere puidendum est: ne ultro se igerat: ubi piculipsum utilitatis aut gratie nihil est. Linque illis hos ludos qui nihil maius possunt: nihil melius sciunt: quorum ex equo iutilis mors et uita ptenis. Tua uita et fratrum et amicis et reip. cara est: tuum ingenium atque animam altiores ad modo decent cure. Nunquam sic luisse Scipio legis: nunquam cesar: opto tibi gloriosum et felicem fratrem. Pataui. viij. Kal. Maias.

Scipio
L. C.

Ad magistrum Bonauenturam ordie heremitarum pfectorem sacre pagine psolatoria sup morte fratris. Ep. XIII.

Uale psoloz uirtu quod sidus amissum loquor iproprie: et torrete rapioz uulgaris elogi: nihil amissum nisi gratum delectabileque puctuz et illius melliflui oris affat: quo loquente audientium animas ad uirtute acres infligebatur aculei: quo docete nemo non pficere poterat: eoque magis quo maiori eēt ingenio: hec et hijs similia aliquo citi quam uellem nobis prepta non nego: que tamen in hoc breuifime uite cursu: ubi longum nihil nisi dolo: et gemit longuea nobis eē non poterat: sed necesse erat ut pfecti aut nos illum aut nos ille pcederet. Ceterum hoc utrumque: neque enim rei tam labilis taz caduce grauis psus ac flebilis est iactura. Ipsum certe que amauimus et que semp amabim ipsam inquam non amissum sed pmissum qui nobis ad celum suis precibus uiam pdat: nos sibi alacer ac iocundus expectet. Quo eum nisi ad celum abijisse illum suspicer: qui etiam dum hic eēt in terris: et sub mole corporea angelicis moribus et celesti uiguit intellectu. Noli tibi nunc quod patri tibi nunquam feci: de tanto tamque unico fratre blandiri: sed humana lacusculumque in auribus melius sonat quam ipsi qui laudat. Ita uero me ille amet cui in amore felicitas uera est: ut

ego uiuentium fama forte aliquis neminem sibi uel ingenio uel eloquio: uel morum suauitate pferendum nouique tanta illi inerat aie: ut ab ipsi uerbis et pgressu nunquam nisi letior tranquilloque discesseri. Neque mihi unquam tanta longa psabulatio secum fuit: quam cupidis auribus meis: atque animo sciendi breuissima uideret. Erant enim inter uerba illius hominis faces quedam blande et lucide pter communem more eorum quoque que magistros dicunt. Erant in sermone hami inescati dulcibus sententijs qui audientium corda: uaga queuis arripent ac teneret. Que mihi colloqui facultas et si rario: foret: distrahentibus uos studiis nostris humanarumque uarietatum hijs qui sunt innumerabiles uincis ac laqueis qui sepe animo iunctissimos terris et corpore distrahunt: uel absentes tamen illo ingenio delectabar: hinc amici memor absentis: hinc illius presentiam et cogitans et expectans. Qua in re que uita huius in agone pdideri: mestus sentio: mestusque mecum coputo: que tuncque Hieronymianum illum in silentio tuo simul et meo nomine repetam: non meruimus talē uite nostre herede psortē. Nam et si iacturam rei transitorie non nimis flendam uiro dixeris: fere tamen mortales mortalium sunt iacture: quare ex numero et pfecto grauissima est. Sed incommodum nostrum: quantumcumque est fraterne felicitatis pceptatione psoloz. Nam et hic maluissem bene illi eē sine nobis quam nobiscum male. De fratre igitur nostro que tibi mater mihi charitas fecit gratulandum nobis potius quam dolendum: que que enim ad tempus nos reliquerit illuc iuit ubi finis est omnium recte uiuentium pieque philosophantium que hic noster in acie: dicere ausis uel signifer uel dux fuit. Neque uero ad iniuriam nate sed ad cumulum gratie celestis ascribere quod paulo ante tempus ut dici solet dux hoc et scrupulo sum iter impleuit: tale est enim quele si uiator hiberno pluuiali die ad hospitium sospes iteger indefessus alto adhuc sole pueniat: quo alij fessi et madidi et uiam erroribus elusi: uix tadem sub crepusculum sunt ucturi. Nobis fortasse copatiendum qui relictus sum non quod illi amiserim ut dixi: qui nunc maxime noster est: sed quod iter mundi mala et picula nostra senescimus: et ab illo exoptato ac felici hospitio retardamur: pinde serenandus animus: siccanda lachryme. Longum imeda suspiria: non autem abiecta memoria: sed ad illam frater ut uiuus non ut mortuus reuocandus: uiuit enim uere cum illo apud quem fons uite est: qui sibi cui multa olim et magna scripturarum suarum secreta reuelauerat. Nunc seipsum et illam quam stupentes angeli uenerantesque suspiciunt faciem ostendit. Magna ille dudum gloria patrie. Magna ordinis sui decus et eximium fuit. Et que uis tu supsis non omittam tamen: Quis non hominum nos spectabat oculis atque animo suspensus: psertim ubi casus aliquis forte nos iugeret in confesso publico: aut in uia: quis non nos amabat et laudabat et mirabatur fraternitas ipsa miraculo addebat: ac raritas par statura: eadem quasi corporis habitudo una ppe duobus fratribus etas erat: una certe professio: una conuersatio: unus habitus: una religio: unus ordo: unus splendor: magisterij. Pluris extimabant tales duo fratres que quatuor alij pares licet felices partes dicebant qui tale par hominum genuissent: felix patauum: ubi geniti essetis et nutriti. Nihil est enim quod unquam que patrias tam felicem faciat quam suorum ciuium uirtus et gloria: unde apud Uirgilium. Roma que uis opibus pollens et impio non alia tamen re: que ple uirus: felix dicitur: felix denique heremitarum

Dico

Roma

ordo in quo edocti et instructi ad hoc scientie culmē
Ad hanc gloriā uenissetis. Nunc de paratib⁹ qdē nil p
nūcio quos p̄dem ab hac luce subtractos reor p̄te
q̄tū decreuerit: atq; ordini sentire illos iā nūc arbi
tror: et indies magis magisq; sensuros: sibi vō qui
hinc abiit nisi q̄ dolorem nostruz egre illum ferre
nō dubito: nihil penit⁹ decreuit. si accreuit imēsu
ut qui p̄o corruptiōe terrestri celestē icorruptionē
p̄rog temporali hac morte vitā sit adept⁹ eternā.
Quid ad me? Iuuat enī memisse: lōga et graui
iactatū egritudine: tū cū sero illo ultimo uēisset heu
nunq; ampli⁹ reuersur⁹: mane aut fatalē sibi petitu
rus locū ita me inuit⁹ tādē nocte iā p̄monē dirimē
te destituit: q̄ aio p̄uideret inter nos hic forte col
loquū illō extremū. Utq; ego tū p̄mū me egrotū
intelligerē: qd̄ eo p̄te nō senserā: paucis dieb⁹ in
teriectis: mane quodā qui sibi solēnis et p̄petu⁹ mos
erat: cū missam deuotissime celebrasset: non multo
post serā iter v̄ba cū amicis rep̄te se deficere co
gnoscēs suā in cellulā p̄perauit: lectuloq; accliuis
Dauidicū psalmū illū famosissimuz. Miserere mei
de⁹. Incipiēs anteq; expleset religiosam illā atq;
ut sic dixerī excepte actiōis aiām exalauit: ita deo
reddit⁹ nobis aut qd̄ ait Hieronym⁹ de blesilla su
bita morte subtract⁹ est. Quo de gr̄e mortis ut p̄
prope ad rē nr̄am ait Licero dictū difficile est: qd̄
hoies suspicētur uos vidētis. Mihi de hoc nec lo
qui nec suspicari aliud sed illud poti⁹ opinari libi
tū ac licitū: saluatorē nostrū Iesuz Ch̄istū qui ma
ne cū mēsa dignat⁹ est: sero illū et eterne cene deli
tiji et thalami celestis habitaculo fuisse dignatū:
hoc ille meruit: hec ego spero: hoc p̄cor: hoc cupio
Quātū sane me torserit illa cōmemoratio nō fa
cile dictū est: q̄ eo ip̄o die quo Venetijs ille bñ na
t⁹ obierat: dū nos patauī cūsemus et tu de more ad
me uisendū uenisses ad uespam iterq; libellos no
stros qd̄ libētē et nimis humilī soles cōsedisses:
atq; ego: et quos de fratre rumores hēres geuissē
p̄spos r̄didisti: cū ille sub meridiē exspirasset: at rei
nūciū et diei breuitas et fluminis ip̄t⁹ distulerat.
Itaq; die p̄ximo cū et illū obijisse et te abijisse, didi
cisses: quōtēs putas virgilianū illō mestus excla
maueri: nescia mēs hoīum fati sortisq; future: imo
qdē fati sortisq; et p̄ntis nescia mēs hoīum. Multa
ecce dixi uereorq; ne nimia. Et o si mihi calor: ille
ad scribēdū esset: q̄ iuueni fuit q̄tū adhuc te tū de
p̄missi fratris ingenio de doctria de eloquētia de
virtute de morib⁹ agerē uberrima nepe mā ē. Qui
etiā hoc ip̄o se uilis ai: nō dicā frigore: sed tepore
plura dicerē: nisi q̄ exire tibi et mihi lachrymas
noliz: q̄s sopire poti⁹ et p̄siliū et mēs est: hec me rō
multis iā dieb⁹ ascribēdo p̄tinuit usq; adeo ut uel
tardus qd̄ fatēdū ultro est: uel tui oblit⁹ qd̄ fidentē
negē uideri potueri: v̄ba aut cā fuit ne te min⁹ forzā
idoneo tpe iterpellās et hinc tedij aliqd afferres et
ide dolorē nō minuerē s; auerē. Lōsulto tibi spa
titiū dedi quo cum pietate nō idebitas lachrymas
reddidisses: reliquas et rationis imperio et amici
cōsilio ac p̄ce detergeres. Vale et qui solari alios
nostri optime te solare p̄solato: q̄ te sp̄is p̄soletur.
Tua in domo rustica collis euganei. Kal. nouēb.

Ad Philippū sancti Marcellini et Petri p̄byter
card. de statu suo. Ep̄la. XV.

Intere tue me q̄draginta dieb⁹ et amplius
febricitē et lāguidū iuenerūt. Assurrexi tū

illis ut potui easq; cū debita reuerētia suscepi et le
gi mādātū de mei euocatiōe p̄tinētes Scissimi do
mini nostri pape: Cui uolūtate licet nō expressas
adeo oli senserā: suis ad me l̄ris in q̄b⁹ dignat⁹ est
iserere q̄ me uidere optabat. Quō utiq; nimis est
mibi meritūq; oē sup̄gredis: q̄ tāt⁹ p̄ ac dñs non
dicā me uidē: s; de me v̄bū uel unīcū loq̄ uelit. De
us hic sibi gl̄iosam et tranquillā: in celo aut felicē et
eternā vitā p̄ mercede retribuatur: uere aut quo ad
p̄ns excusatio mea satis imo nimis nota est multo
inq; notior: q̄ uellē Ch̄istū testor ueri detū: q̄ nisi
iter amīcorū aut p̄uorū man⁹ ad ecclesiā domui mee
p̄tiguā ire nō alr posse q̄ uolare. Itaq; necessitate
urgēte et nunq; antea tecum feci: scribo tibi aliena
manu: licet ut uerū fatear amici talis ut mea p̄pria
man⁹ sit. In hoc nūc igif statu sum: plus dicā: et si
id cert⁹ sum: nec aio nec aurib⁹ gratū tuis. Nō eg
dē ip̄o me deiceps vnq; solitas vires imo uel ali
q̄s resumpturū: p̄cessi enī in dieb⁹ meis ut nosti: et
sup̄a modū attrit⁹ et exhaustus sum: sup̄a modū
p̄sus cū ap̄lo grauatur sup̄a virtutē: ita ut tedeat
me etiā uiuere: sed et ip̄e in me ip̄o r̄sum mortis
habui: ut nō sim fidēs in me: sed in eo qui suscitatur
mortuos. Ad summā ualde qdē ac multimode me
uistauit: hīs t̄pib⁹ oipotēs de⁹: q̄ uis min⁹ multo
q̄ mereor. Cui et pro sanitate et pro morbis: et pro
uita et p̄ morte cū uenerit eq̄ fide ac reuerētia gra
tes ago. Tu vō mi dñe qui etiā nō rogat⁹ bona oia
mibi semp et utilia et honorifica p̄curasti: excusa
me oro dñice sc̄itati sibiq; nō meo tm s; tuo maxi
me nomine gr̄as agito: ualde enī hac me uocatiōe
ex hoc suo de me iudicio honestauit. Sed nec pos
sum nec posse uelim ultra q̄ placitum deo sit. Pa
taui. viij. idus octub.

Ad Urbani gnti l̄ras eū ad se Romā instanti⁹ euo
catis r̄sio et dilatiōis excusatio.

Ater cūcta que mihi ul' nā tribuit ul' fortu
na: si tū hoc noīe misatione catholico et p̄
fertū cū Ch̄i vicario uti licet nihil hēo bñf
sime p̄: ac sc̄issime cū tua beniuolētia cōparādus.
Egdē ut mos est humani ai semp aliqd p̄cupiscere
mltoz p̄ceptoz que ap̄o ceteros optabilia et p̄ma
cēsēnt: nunq; tā iuuenis tā p̄siliij iops fui quin ma
gnor et illustriū notitiā ac gr̄am magni lucri istar
optaueri. Quō fortasse ideo q̄ minime auarū am
bitiosūq; notū erat usq; mihi ad uidiā cumulate
obrigit: usq; adeo ut cunctis ferme nr̄i t̄pio p̄tifici
b⁹ romanis atq; p̄ncipib⁹ regibusq; et terraz dñis
aut nos⁹ aut car⁹ fuerit aut utrūq;. Cur aut ip̄e fa
teor et miroz: et nescio: nisi ut dixi uoti modestia di
gna fuerit nō repelli. Nec dū tū per tot gradus ad
summa puenerā. Aliqd deesse nūc etiā honesto de
siderio sentiebā: nō q̄ a maiorib⁹ amari cuperem:
qui nō erāt sed a meliorib⁹. Solet enī largiter iter
esse inter duos pari q̄ uis uel eadē dignitate fulgē
tes. Quid iter Salomonē filij ei⁹ Roboā: qd̄ i
ter Numā p̄piliū sup̄būq; tarquii iter fuit: Illos
qdē in Hierusalē hos in romana urbe regnantes.
Quid inter Emiliū paulū et Lercitiū Uarronem:
vno simul tpe p̄sules: Quid deniq; iter Cesarē au
gustū et Lyberii: et si nō simul: at imediate conti
guisq; quodā mō solijs impantes possem ut reges
p̄sultiq; et Cesarū sic et p̄tificū et p̄p̄lis uti: quib⁹
sciētē abstinēo. Ad rē redeo. Fui ego et magnis i
terdū licet indignus et maximis uiris carus. Ss

Hie
ro
Lice
ro

Vir
gili⁹

fama

nulla vicio: nulla certior magnitudo quaeque non uen-
 tosis hominum suffragiis sed virtute et meritis par-
 ta est. Tu mihi praestans patrum maxime atque optime dñi
 rui ut iam non amplius ambiam uel maioribus uel meliori-
 bus carere. Ita sortis meas mira illa tua humanita-
 te ac mansuetudine consumasti: unum est quod hoc meum
 de tua dignatione oriens gaudium parumpreciosa ueri-
 uehementer iminuit: quod de me scilicet non tibi sed fa-
 me forsitan aut amicorum testimonij fide habes: cum et fa-
 ma ut loquar sic et medari esse soleat: et amatum sepe iu-
 dicia ceca sunt: ut utique se res beate. Ego vicario dei
 mei quibuslibet testibus tanti esse gaudeo ut uocari mere-
 ar. Quis enim uia mihi et ualitudini et etati mee ual-
 de laboriosa sit uocatio proculdubio gloriosa est. Cuius
 tam mihi tuum praesentibus beatissime anno altero per apo-
 stolicas litteras indicasti. Et esse mihi satis superque de-
 buerat quod me videre non modo optares sed etiam digna-
 reris. Et erat fateor satis et plusquam satis nisi ad te
 aium festinatione externe cause et quodam uolentissime pre-
 uertisset. Fecisti post haec expressum me uocari tuo no-
 mie per illum quem mihi inter mortales uenerabilem
 dilectumque praesentem. Inde per alios atque alios ex
 omnibus mihi charissimos et ad persuadendum aptissimos.
 Nouissime cum iam praedicta minus gratiosa mens dilatione tam
 tam uel ignauie uel insolentiae ascripisset tua me cele-
 stis humanitas: nunc quoque suauioribus litteris excitat.
 Et quod uix alteri quam oculis ipse meis credere. Prae-
 quodam tarditate mea excusatio aduersae ualitudinis sub
 obtentu. Quae uera quodam excusatio ac notissima: sed non
 sola est. Neque uero sufficeret sola eo quod antequam me mor-
 bus inuaderet: nisi aliter obstitisset uicisse potuerat: deinde
 autem te in eadem esse libenter me uideri uoluntate testaris
 et iube tuo iure solitum regibus ut ad te ueniam affectuo-
 sis precibus me rogas. Ego uero tamen hoc urbanitatis et
 clementiae tuae potius ferre non ualeo: quam uis apud me
 praesens ille ualidissima merito sint praecipua. Cuius praesentibus
 clementissime hijs tuis in litteris legi quod repetere cogita-
 ti pudor et gaudium occurrant: dicis enim te ab omni opor-
 tasse personam meam uide et interferis eam personam in-
 tuam multiplicium uirtutum ac sciarum dñis insignitam. Et
 de dicto quodam nonnulla mihi potest esse dubitatio: sed de
 ea multa mihi confusio est. Optas etenim me uide ga-
 tale opinari: quod tibi descripserunt: qui in rebus me-
 is amore oculos perstrigere fallunt. Quod si hoc ipsum
 ex te diceret et ita crederet quod ego praesentibus scire: di-
 cere tamen tibi nunc quod illi olim dixi: cuius ad euellendum me
 hunc auxiliares litteras flagitasti quem ne tu solus potius
 ficit retroactis incognitum cognouisti: et qua decuit
 honorasti: quod quoque aliter poteras extulisti: dixi enim
 solitariam illi ut tunc poteram uita scribere. Si quidem in
 hoc erras: gaudeo: neque hunc errorem excidere tibi un-
 quam posse uel: gloriosum mihi tibi delectabile dano-
 sum nulli de me quodam quibus crediderit tua sanctitas
 uiderit: et ipsi uiderit: quod de me dixerit: tuo tamen aium
 ilico aut amore illos aduerteras suspecti esse debue-
 rant. Ego haec iter quod sum et si ut olim scripsisse ti-
 bi uideo: tui erat: atque praesentibus latuisse ut opinionem
 tuam latebris meis solidarum: tui tamen urge reuerentia
 anni annu uenisse et debui et uolui: atque utinam me ta-
 cito scire posses quod et quodam obstaculis retardatissimum.
 Super quibus me tibi forsitan litteris excusassem: nisi quia ut
 uerum fatear paruitate mea et magnitudine tua lib-
 eris tamen opinari cepam tam pusillam tamque obscuram
 re ex amplissima memoria tua iter ingentium occupa-
 tionum strepitum facile obliuione dilapsam. Itaque sile-

tio me tegebat. Nolo enim extimescere te inimiculi huius
 optare praesentibus: me autem non optare praesentibus et praecipua
 Christianorum romani pontificis et talis pontificis fa-
 cie uideri. Multos ex historijs sic amo qui ante
 mille annos obiere quod eos si liceat uisum nullum labo-
 rem durum nullum iter longum iudicarem quo ad tam ex-
 optatum spectaculum ueniret. Mirum praesentibus in modum
 longas uirtutes et ualidas manus habere. Et longinquo ad se-
 aios trahit nonnunquam et corpora: quod de multis quodam
 noiati de tito liuius lectum est. Ita penitus uerum sit cice-
 romanum illud lesio tributum. Nihil est inquit uirtute
 amabilius nihilque quod magis alliciat ad diligendum quam
 propter uirtute et probitate et eos quos nunquam ui-
 dimus quodam diligamus. Nota sunt reliqua quodam omnia
 non modo in ignotis sed in hostibus amabile esse uirtute
 Nolo diu tecum de te loqui ne uideri incipiam quod non sum.
 Quomodo autem non optare illum cernere quodam esset cui Chri-
 stus et aium et praesentibus dedit et ecclesiam suam sponsam suam
 unicam suam matrem omnium fidelium ex illo sedo et infelicis
 ergastulo eruendi: et ad sedem propriam reduci: hunc
 ego non colere: non amare: non tanta mente complecte-
 rer: non totis precibus exoptare: non me Christianum
 credere nisi sic affectum eam erga romanum modo pontifi-
 ce sic de re. meritum sic de me: sed erga quemcumque ali-
 um hostem licet sepe leniuit odium sepe extinxit ma-
 gis uirtutis admiratio. Quid tibi igitur debeo si cui
 libet hoc praestare? Itaque quis iterdum me ut dixi tra-
 ctu temporis tibi oblitum suspicarer nihilominus tamen de-
 biti mei praesentibus enitebar excussio impedimentis assurgere
 dum ecce o spes hominum uane: o res hominum caduce
 impedimentorum maximam utinamque ultimam superueniens
 egritudo cuiuscumque uel iuuenis robur effratura
 me repente corripuit: et quasi lico sic perit omnia ossa
 mea: tamen uix abiens sic me fragile reliquit: ut nec
 in equum scande nec pedibus cedere denique nec ad eccle-
 siam domui mee contigua sine famulorum clericorum ue-
 nire ire possum: ueris operum sperant medici. Ego autem
 illi tamen de quo scribis: estate et uer tu plasmasti ea.
 Si ut padus non adriacum petit: sic thirentum peteret
 mare: iam iter arripem et fragilitatis incommoda flu-
 uiali obsequo releuare ut soleo. Inter sessiones siue
 accubitus ac libellos meos dulce mihi solamen omni-
 um laborum nunc necessitas que clauos adamantinum re-
 gum quoque ceruicibus affigit ut expectare cogit: donec
 diuinum adsit auxilium quo membrorum: et si non solito: at
 aliquid saltem obsequo uti queam. Quod ut sic esse noueris
 sub hac spe iam nunc pro uerno tempore equos ad iter
 idoneos procurare incipio: non ignarus quia si catoni cen-
 sorio laudatissimo seni equus unus si suorum trium co-
 mitatus in magnis etiam officijs satis fuit: utrumque enim
 de illo scriptum est: praesentibus mihi fuus unum. Equus non
 non unum modo sed nullus sufficere debuisset. Sed corru-
 pti deprauatique hominum mores: atque omnia in deterius
 uersa sunt. Dope et supbia et uanitas et uoluptas op-
 pressere aios: et praesentibus illam praesentibus amicitiam modestiam
 pepulere. Nihil est actum nisi puluerulem equorum ac
 suorum circumstet exercitum. Adhuc tamen nitore in hoc per-
 uerse praesentibus torret praesentibus ne me totum sternat
 ac rapiat. Itaque cum habere forsitan uel optare saltum plu-
 res possem duo mihi equi domi sufficiunt abinde sed
 ad iter praesentibus egeo non quodam cor meum sed praesentibus corru-
 ptum seculi nostri more. Nescio enim quomodo iter nostrum sepe
 notior sum quam uelle. Et necesse est interdum ad euitam
 dum populare murmur renitente animi vulgi mori-
 bus ut coaptare. Quod idcirco dixerim: ut quam placitum tibi

est usq; ad humilitatē mea tuū altissimū aiūm icli-
nare ppositū meū hinc cōsicias. Quero eger quo
san^o utar: nec expeto dū san^o fiā: ne qua tūc sit mo-
ra: pfecto enim ubi p̄mū aliq; mihi vigor affulse-
rit p̄festi ueniā: et apparebo añ faciē dñi. Et ut me
ipse cognosco meq; nō vulgi fama: sed p̄scia mea
metior atq; extimo: cert^o mihi videor: q; ubi me se-
mel aspexeris seniculū ibecillē et iā nulli habilem
negocio nulli idoneū labori nisi quē sp̄ote suscepe-
ris: nulli deniq; rei aptū nisi ocio et geti et meū tāt^o
tibi licet iutile ac deuotū: et mihi certe difficilē lau-
dabis aduētū: et reditū nō negabis: imo ad meam
ilico reges me remittes: neq; mihi illō auferes qđ
daturū te p̄mittis. Dēs enī qui te iubēte mihi scri-
būt magnā mihi beneficētie tue sp̄c inijciūt. Quas
imēsam eē nō dubito. Ego autē ut me totū noueris
ex quo ut patet nequaq; tā parue rei notitiā pedi-
gnario nō sum qui eē dom^o mee limē ulla opum
sp̄e aut cupiditate diuellerer. Nihil enī in reb^o hu-
manis magnope cupio. Nihil flagito: nihil spero.
Amor: fides: debitū: deuotio: reuerētia: gratitudo
hij sunt stimuli qđ moyear si mouēdus sim. Cō-
obrē nulli^o p̄missionē tā itēto aio q; tuā: tāq; ere-
ctis aurib^o audiui: ubi ais p̄sulturū te geti ai mei.
O te digna p̄missio: o generosū et v̄e magni ai do-
nū. Nā qđ mihi si oēs qui sub celo sunt: thesauros
meū p̄geras in sinū: ut collati mihi vni crassus ere-
susq; iopes sint. Nōne si careā ai gete pauperrim^o
sim atq; miserrim^o. Tolle diuitias. Audū linque-
da getē solā ai diues ero: certe ad hūc vni finē tot
tā diuersis artib^o tātisq; laborib^o cumulanē opes
ut qescāt ai. Qua in re ut in alijs multis lōge falli-
tur humana sedulitas. Nulli aio diuitie dāt getē:
cū multis eripiāt: vni tecū ea quā hūanitas tua
mihi tribuit fiducia gliabor: sed in dño. Non ad
meā sed ad Lbristi laudē sit dictū. Paucos nempe
p̄ beatissime peccatores noui hacten^o qui nō dicā
getiore: s; minus in geto aio sint q; ego. Nō arro-
go ex hoc mihi virtuosū famā. Nō est enī virt^o: qā
nō ex habitu electiuo sed nali qđā instictu ab ado-
lescētia aio meo isitū nil cōferre diuitias ad beatā
vitā. Quod si hanc quātulactiq; est animi getem
que in hui^o vite cursu plena eē nō pōt. Quis enim
currit et qescit: tua mihi scitas auxerit: qui iā pro
solo affectu magni tibi muneris sum debitor: terri-
mabilis et imēh debitor: fiā. Proinde donū hoc ge-
tis a nullo usq; hoium tā lete suscipere q; a te. Al-
lū enī eque dignū cōseo: cui getā et tranquillā debeā
senectutē. Neq; vō illi etati tā necessaria ges est.
Neq; huic sine aduersus dixeris Liceronē. Sen-
b^o inqt labores corp̄oris minuēdi: exercitatiōes ai
etiā augēde vidētur. Exercitatiōes dixit: nō labo-
res. Quisq; igit̄ doct^o sener et illas amplectitur et
bos fugit. Nā et exercitatiōe senilis torpo: erigif
et labore dep̄mis et oino laboriosum nihil senectu-
ti p̄gruit: s; geta oia. Qđ incidēter qđē sed pro me
ip̄so et excusatiōis mee dictū parte suscipies. So-
lebā hodie ut sic dicā iane. Nā qđ est aliō vita ho-
minis q; dies vn^o isq; et breuis et turbidus: añ nō
mltū inq; tps erā solit^o post lōgissimū iter qri q; tā
ppe termin^o fuisset: nūc ad uesperā. Quertigo re-
rū incredibilis. Nullū sat breue iter iuenio. Om-
nis mot^o inane corpusculū fatigat. Rē ergo et mi-
hi necessariā et te dignā feceris si q̄uis ut oli inge-
nue sum p̄fessus nihil ex te p̄ter bñdictionē et grāz

tuā petā: ultro tu reges aut largiaris aut cumules
etati indige. Et quieta enim senect^o ad getā mortē
via est et geta mors trāsitus ad eternā vitā: Lbris-
tus tibi hāc vitā sanctā ac iucūdā faciat: serūq; et
facilē vite finē: tegz post hos labores ad alterā illā
vitā sine cariturā: eāq; de qua multa dixim^o getes
transferat. Patavi. ix. Kal. Ianuarias.

Ad eundem excusatio impossibilitatis propter mor-
tiferū et horrendum casum sibi in itinere occurren-
tem.

Epistola. V.

Ultos eoz qui magnū aliquid aut armis:
m aut igenio mollirētur mortis iteruentu ce-
pta destruisse: beatissime p̄ accepim^o. At

ne eō longior euadā. Paucis p̄ter multa p̄termit-
tā. Neq; enim res icerta est aut egēs testiū. Utq;
a lris alias sacris incipiā. Moyses israeliticā getē
egyptiace iugo seruitutis eductā in terrā p̄missio-
nis inducē p̄occupat^o morte nō potuit. Jul^o cesar
sub extremū vite tēpus quot et q̄tis rerū apparati
b^o itē^o q; multa circa romane urbis ornati reigz
et impij tutelā et augmētuz mēte uoluebat: tēplis
atq; edificijs publicis isuete magnitudinis biblio-
thecis grecis isup ac latinis romā decorare. Que

mox duo successor ei^o augustus impleuit. Jus p̄terea
ciuile ex ifinita illa uetēz legū exūdātia supnacuis
decisis ac decerptis utilib^o: et per paucos p̄iectis
in libros ad aliquē studiosis habilem facilēq; modū
ac parabilem restrigē. Qđ diu post impleuit Justi-
nian^o ut potuit. Ad hoc scđo receptis hispanijs p^o

p̄p̄eij magni mortē ab occidēte in arthō et orien-
tē arma p̄uerrere bellūq; dachis p̄mū rebellātib^o
ac deide p̄this isferre gētib^o qđē alteri idomite al-
teri s; romanos ea tēp̄state potētissime. C Quid
nūc vō hos atq; alios. Neq; enī oēs attigi viri hu-
ius ultimos conat^o. Quis p̄cluserit euetus queris
Audi Suetoniū trāquillū. Talia inqt agētē atq;
meditatē mors p̄uenit. Alexander macedo parrata

Asia totaq; illa terraz parte p̄domita: hinc cartha-
ginētib^o minabat. Illic ut Lucan^o ait: oceano clas-
ses isferre parabat anthoprobanē. an anthipodas
petitur^o nescio: hec parātū qđ huic quoq; p̄tigerit.

Audi qđ segtur: occurrit sup̄ma dies: nāq; solum
huic potuit finē uelano iponē regi. Lyr^o iter p̄saz
reges famosissim^o ipsa eadē Asia subacta uersus i
Scithiā cū exercitu festinabat: hunc magno impe-
tu uadētē nullūq; sibi iā regni terminū nisi qui mū-
di eēt aio statuētē ibecillitatis et sup̄bie regie docu-
mētum igēs mulier uida atq; orba pessundedit.

Nec Pyrrhi regis lētior apparat^o nec letior finis
fuit. Qui ad regnum italie aspirās et armoz spe-
cie romanos duces et elephātū mole turbauerat.
Qui deniq; ferro ipar auro hostē muneribusq; tē-
p̄auerat: ad extremū victus et oprata pulsus ita-
lia bella nūc etiā sua renouās in grecia ipse quoq;
feminea pemp^o est manu. Attiliū regulū multis i
clitū victorijs et iā portis ac menib^o hostiū isultātē
iprouisi ducis aduēt^o: et mutata subito fortūa bel-
li e curru pene triūphali in carcerē et in mortē tru-
sit. Traianū p̄ncipē et potētā et famā senescentis
impij renouātē reip. dānosa mors abstulit. Aliud
dehic hominū gen^o istrigā. Virgili^o maro op^o illud
eximū p̄les miratores q; imitatores habiturū cō-
sumare cepat iamq; ad exitū res spectabat. Moys
p̄clarū negociū interueniēs ipediuit letūq; p̄ncipi-
um mesto sine p̄clufit. Item et Lucretio accidit: et

Moy-
seo
Julius
Cesar

august^o

Justini-
anus

Alexā-
der

Lyrus

Pyrrh^o

Attiliū

Traia-
nus
Virgi^o

Lucano nisi q̄ horū uoluntaria: Naturalis mors illi fuit bis poetā vnū nescio an nobis cognitū carū nobis Statiū pampiniū addunt qdā sed fallūtur: op̄ enī hic utrūq̄ p̄fecit. C Ego qdē utri me parti ingerā nō video pene ex equo ad utrūq̄ qd afferā nō est. Nā z aruus nihil penit̄ z ingenio pauca admodū moliri datū. Sed sunt z alie ad gliam vie: vnum erat. Idq̄ per se magnum: mibi p̄o per maximū ut ad te uenirem. Quid enī felicius? Quid maius mee sortis homūculo ul' p̄tingē poterat uel sperari: q̄ toties: totq̄ tā honorificis litteris: tā benigne tam leuiter euocatū ad romanum pontificē: nō quēlibet: sed quē L. cristus ecclesie sue dedit oium p̄tificum nostre etatis corrigēdis errorib' p̄ficisci? Quid ue nisi amplum ac magnificū hec mibi pegrinatio allatura uideret cum tm̄ gl'ie sola uocatio attulisset: ut z ipse magis me amare quodāmodo z alij magis ac magis inciperēt me mirari plurisq̄ me facē quem tant' nō p̄tēneret extimator: ueniebā ergo tāta alacritate q̄tā in nullo hominū me uidisse: nescio an in ullo usq̄ legisse meminerā. Sed ut uey fatear alacritas illa soli' erat animi: corp' enī adhuc imbecille erat: z inualidū neq̄ ulla p̄sus mibi viriū fiducia: ois in celesti spes erat auxilio. Sic enī sup̄: aq̄ vires z supra etatē tui trabēte desiderio: p̄peratē mors inopiā coercuit. Quid enī lz incredibile uerū loq̄timeā. Nō egritudo illa sed uera mors fuit. Fictio nē poeticā q̄s dixerit aut ypbolē importunā morbo aut extasi mortis nome imponere. Ego p̄o de incognitis nō disputo triginta uel eo amplius horas qd fueri non magis memini q̄ qd fueris ante q̄ nascerer. Nullus intellect' in aia. Nullus sensus in corpore. In quo cū multa z acria remedia temptarent. Nihil omnū que erga me z in me fierēt aliter sensi q̄ imago marmorea polideti sensisset: aut phidie. Nemo deniq̄ me nisi defunctū dixit z credidit. Sic apud nos ubiq̄ uulgatū. Sic Patani. Sic Ferrarie ubi tūc erā uulgo creditū. Sic deuotis tuis hui' rectori urbis z illi' cui' in domo iacebam: phisicisq̄ suis p̄suasum fuit: qd tā grauius tulere: hij nobiles magnificiq̄ viri ut quib' olim multū debui infinitū debeā neq̄ ipsi modo sed utriq̄ populo: tātus mei obit' utrobiq̄ publicus dolor fuit. Neq̄ min' eadē fama Venetias atq̄ Mediolanū z Licinū: urbesq̄ alias ubi amicos hēre video: peruagata est. Ita ut quidā ex eis ad me uisendū: siue sepeliendum accurrerint. Qui z sacratissimas aures tuas famā hāc pulsasse augetor. Quod ut credā nō mei nois claritas que nulla est: sed eorū cogit ambitio inexplētāq̄ rabies q̄ alto opū in pelago sitiētes dieb' ac noctib' te circūstāt: tuāq̄ nō desinūt ifestare clemētia. q̄q̄ si recolis añ annos cum mibi casus multo q̄ nūc leuior accidisset adierūt te certati beneficia mea: pauca qdē: z parua p̄scētes plura licet z maiora q̄ mereor: z que illis plane multa z opima videantur. Solā hanc ob cām: q̄ mea sunt: vni adeo sum magn' inuidie. Petierūt aut nō hec duo tm̄ que tunc temporis hēbam que ue nūc habeo sed illa quoq̄ que ante lōgum temp' amicis egentib' sp̄ote p̄cesserā. Et qd mirer nisi tā p̄ceps z tā ceca cupiditas sit: illa etiā que nunq̄ habui: vñ effectū ut illis cūcta miscētib' cōplusclos dies tota curia bullis inefficacib' ebulliret. Neq̄ vō nūc illos segni' egisse

credideri. Nā z uigilātissima semp avaritia est: z cū uicia quedā tempore minuantur: hec durando crescit z successib' inardescit. Uerū ego taliū curas: z uitā pariter ac rumores paruifacio: qui mores hominū somniāt sue mortis oblitū: z qd fede cupiūt impudēter anticipant more uulturū expectates beneficijs alienis quasi cadauerib' saturari. Leterorū poti' iudicijs fidē do. Quomodo enim tot z talia fallerētur igeniā: hominū exptoz meq̄ oculis cernētū manibusq̄ tractantū. Quoniam igitur quo in statu fueris: neq̄ tūc sciri aliqd neq̄ nūc memini ignarus meī cur nō alijs de me credā mortuū fuisse testantibus? Fui mortuus. Et ecce sus uinēs suscitāte illo qui Lasarū suscitauit: uino autē: sterū moriturus: z hoc saltez moriēdo didici que p̄cedunt scilicet aut sequūtur eē posse terrifica z horrēda: mortē ipsam pene nil esse aliud q̄ leue suspiriū: aut suauē z p̄fundū somnū z perproprie ut multa illud a poeta dictum dulcis z alta quies placideq̄ silima morti. C Rediūno sane idēz mibi qui añ casus fuerat: ueniēdi ad pedes tuos erat anim': nec me terrebāt medicoz mine vna nocte firmantiū: nullo mō uiuū me Romā esse uenturum. Quāuis in hoc cū eis plane sentire: q̄ si me in loco aliquo deserto casus ille uolētus ac terribilis inuasisset: actū erat de me. Sperabā tm̄ posse uiuē puenire. Illic aut oē qd cunq̄ mibi euenisset felix fausti'q̄ cēsebā: tū q̄a benedictio tua mibi e corpore hoc migrātū nō defuisset ut spo: tū q̄a qd cardinales tui dicāt ut libet irrideāt: quodq̄ est odiū simulēt cōtēptū. Roma p̄culdubio sacro sanctissim' mūdi locus est: ubi L. christianus uerus z uinē optet z mori. C Quid me ergo detinūt: nō timor hercle lz debilitas: que tāta est ut nō magis patuitū redire q̄ Romā adire potuisses: nisi q̄ in nauī iacēs redij: ubi z dñō z oī populo stupori z gaudio multo fui: ita me spectatib': ut hoīem a mortuis redeūtē: hic sum p̄ beatissime nō ifirm' mō: sed mestus quoq̄ q̄ honestissimū desiderū meū sp̄ato caruit effectu: quodq̄ optimū moliebar implere nō licuit. Nihil tm̄ mibi p̄sci' hac in re feci: L. cristū testor qd in me fuit z sepe me cū in silētio recogitās ita mibi accidisse doleo. Miros aut minime: causā enī scio. Nō erā dign' te uidere. Tibi vō L. christianoz pater corpore atq̄ animo nūc affusus supplico ut ipotētie mee parcas: meq̄ iter ultimos suos numerare digneris q̄uis inutilem z ignotum. Is qui te sibi uicariū legit in terris diu sospitem tāto seruet officio: teq̄ hinc sero digredientē celesti sede recipiat. Patavi. viij. idus maij.

C Explicet liber undecimus.

C Incipit liber duodecimus. Ad Joannem patavinum phisicum insignem: de quibusdam consilijs medicine.

Epistola. I.

Stulisti mibi materiā locādi in malis. Ludit apud Liceronem vir egregius in morte. Ego nō dum quidem in morte lz in morbo graui ac multiplici: z nescio q̄ vicinus morti ludam tecum. Non soleo disputare de incognitis ut multi. Qui dum uideri sapientes cupiūt istā piētā detegūt: oiaq̄ ut ait comicus intelligendo faciunt: ut nihil intelligant. Quomodo qui medī

Mors
leue est
suspiriū

eine nonq̄ oculos seu aures ne dicā animū appli-
cui: immo qui p̄osperrima ad hoc tempus fretus
ualitudine: uertū ut fatear illud studium uelut mi
hi supuacū neglexi: et nō quidem artem ipsā: s; artifice
paruipēdi: p̄ter aliquot viros quos dilexi: qm̄ ueri mihi medici viderentur: quomodo i-
q̄; talis ego cū p̄ncipe medicorū huius t̄pis: aut
vinco aut vno ex paucis disputarē: de reb̄ ad me-
dicū spectantib̄? Nō disputatio ergo sed ludus isti
tuis ut tantisper et tu curas meas rideas: et ego ma-
lorū p̄ficiū oblitiscar: ac morborū: qui me agmine fa-
cto: ut satyric⁹ ait circūsiluūt et infestāt. **C** Misisti
mihi plenā fidei eplam: plenam solitudinis: plenā
artis quā professus es: cui q̄tū ego arbitror nil ad-
deret hyppocras: nil demeret: nil mutaret. Quid-
ni autē ille cōsilio tuis acq̄scesceret: cui⁹ e fontibus
hausta sunt: cū ego horū insci⁹ et p̄ceptor in multis
tū rōne victus acq̄ueri. **C** Scribis pro remedio
status mei et si nō omnimoda: et aliquali mutatio-
ne vite seu vict⁹ soliti op⁹ esse. Quod qdē sine p̄di-
ctione cōcesseri. hēt enī etas quelibet sua ut animi
sic et corporis alimēta. Et sicut studia puerorū nō
p̄ueniūt senib̄: sic nec cibi oēs. Ita suū hoc distin-
xit opificium nām vnaqueq; pars p̄clari licet fra-
gilib; caduciq; opio suis pro uarietate tēporū sit ful-
ta p̄sidijs. Et ut doct⁹ architect⁹ in eadē domo esti-
nas et hibernas: ac reliq; anni partibus suas cui-
q; distribuit māsiōes: sic nā solers ac p̄uida in eo-
dē hoīe varias statuit etates: et cuiq; sua quedam
ppria et attributa cōstituit. **C** Primū uer etatis i-
fantia ac pueritia uoco: has adolescentia sequitur
q̄si uer p̄ceps et estati primū. Et q̄uis nulla etas
uanior. Nulla incōsultior: nulla in libidini irrita-
mēta p̄cliuor: hāc tū illa quā etate vite dixerim
iuuēta p̄sequit: nō iam florida: uirēs tū. Et nō qdē
tā uetosa seu mobilis: sed maiorib; cupidinū atq;
irarū ignib; estuas. Hanc subit etas ista maturior
senect⁹ a seragesimo anno: ut Augustino uidet in-
cipiēs q̄q; alijs aliter visum sit. Silis bec autum-
no et tranquillior cūctis et lenior et legendis fructib;
retroacti tēporis aptior: uo p̄sumptis et virtutis
studio domitis estib; passionis: ultima est hyema
senij: iers frigida et getis appetēs: et caloris. Quā
quedā tū magna oli et p̄feruida ingenia calefcere
coegerūt: de quo nūc agere longum est. **C** Ut igif
has etates qd de tribus expert⁹ sum: de quarta au-
guro: studijs atq; exercitijs distinctas fateor: sic et
cibis et alimētis arbitror. Ecce aut ut eam ego tuā
adiuuo: et qd breuiter stringis latius explico: ubi
vntū interfat⁹ pergā quo disposui: qd tu qdē nō pro
adulatiōe publica: sed pro uitate et pro nostra sin-
gulari amicitia dictū crede obsecro. Quicqd igif
hyppocrate aut esculapio id et tibi crederē et fortas
se plus aliqd: qā quē sumis arte ac scia parē reor: si
de et charitate supiores scio. **C** Sobrē si qd aliter ac
tu dixero: aut si aduersari uidear: aut si aduerser:
feres amico aio: meq; nō tibi: sed hijs quos modo
dicebam medicine repertoribus aduersatum sin-
ges. **C** Jam primum illud certū habeo non aliter
tibi salutem meam q̄ tuam propriam cordi esse.
Nec illud mi⁹ mihi psuadeor: eorū que a maiori-
b; uestris scripta sunt: nil tibi p̄sus icognitū: qui
et aliqua forsan igenio te illis ac studio adiecisse.
Nulla hinc questio: nulla repugnātia. Illō in du-
biū uenit. An cūcta que illis exciderint quasi diuī

Sa-
tyric⁹

Aug.

Hypp
pocras
Escu-
lapi⁹

no ore plata sic fidē mereantur p̄tra sētire nephas
sit. Et hyppocrate qdē purū hominē. Esculapio
p̄o detū habitū: nō apud suos tantū sed apud n̄ros
etiā noui a maiori tū fulminatū deo. Nec p̄o sus
nesci⁹ si tuorū te auctorū dictis uti patiar qd nō
les: nullo negotio p̄baturū: sed in cā ppria testimo-
nia sunt suspecta domestica. Scio aliquos duz de
uitate aut falsitate discipline cuiuspiā altercantur
in mediū adducē solitos eiusdē ipsius artis aucto-
res quorū de fide questio p̄ma est. Qd mihi non
mediocre in disputādo uirtū uidet ad p̄bādum qd
uelis id afferre qd nō possis: qā non p̄stet et dubiū
ut sic dicā perambiguū p̄bare. Non recipio fidei
testē ancipitis laudatū licet inter suos. **C** Proce-
do autē: dicitis et quasi fundamētū p̄siliū tui ponis
etate simulq; nām meā lapsu temporis imutatas.
Itaq; me p̄orsus p̄bico monitu respicere ad etatē
iubes. In quo plane mecū sentis. Et id dicitis v̄bo
qd ego reb; expior. Iuvat enī nūc etiā cāz tuā agē
Magn⁹ est amice imo iertimabilis vite cursus di-
cā meli⁹ uolat⁹: uolat enim etas ingt Licerō. Adde
rē hercle si scirē ad uolatū aliqd. Nulla byrundo: Etas uo-
lat
Nullus sic uolat herodi⁹ ut vite n̄re dies uolant.
In illis enī mot⁹ alarū internoscim⁹ et spatia et p̄-
gressum et appropinquātes termino: et iā p̄uen-
turos cernim⁹. In nobis aut nisi forsan aliqb; hijs
q; ppaucis et celesti p̄ditio igenio atq; aio: nil oīno
nisi nos inopinantes ac stupidos peruenisse. Quo
circa uolatū hunc etatis non auis uolatu similem
recte quis dixerit: sed sagitte quā nō arc⁹ ipulerit
s; balista. Que si tā bene inuenib; nota eēt: q̄ sūt
senib;: et illi⁹ etatis honestior atq; innocēti⁹ vita
eēt: et huius recordatio gratior atq; iucundior. At
nūc cecā et improuidā adolescentiā rapidāq; iuue-
tā longioris vite spes in scelera et p̄bra multa p̄ci-
pitat: que tū demū dū caneri nequeūt: nec iā aliter
q̄ penitētia et lachrymis dilui experrecta serū cō-
spicit senect⁹: et fallaci quorū sum spei fidēdū eēt in-
telligit. **C** Distingui⁹ etates pro uarietate sniaz
qd ipse ego nūc ut uides feci: et qd in frustra diu-
dimus magnum eē aliqd offidim⁹: hinc spes lon-
gas et telas inexplicabiles ordimur: et igentia rez
difficiliū iacimus fundamēta: pponimusq; aio p̄-
petuā iuuetutē ac felicitatē: cras futuri senes ac mi-
seri: non qd per se miserā senectutem dicā: sed felicē
poti⁹ nisi p̄teritarū etatū delusa esset errorib;. **C** Ne-
q; v̄o uel sic miserā: mō assurgat: et discussis inanī
b; sapiētiam et p̄as opiniones: iuxta platonica sen-
tentia extrema q̄uis etate p̄cipiat. Qd si p̄bis vi-
sum est: qd uideri nobis debet: qbus et sapiētiam Plato
et uirtutē et salutē asseq sine curiositate aut labore
nimio qualig illoz fuit sobrio ai dolore pioq; ge-
mitu datū est. Illa uere misera est senect⁹ que hinc
fragilitate corporea: ut mea nūc morib; senilib;:
hinc petulantia iuuenili quā deus a nobis lōge fa-
ciat: et turbidis motib; quatitur animoz. **C** Sed
redeo ad errores iuuenum et spes uanas. Quid
hijs enī queso nō liceat qd nemo obstat: omnes fa-
uent non uulgus mō sed humanū gen⁹. Leterum
fallant sese homines ut libet. Lotū hoc qd distin-
guim⁹: qd multiplicam⁹: qd extēdim⁹ nihil est: pro
ide hic est ille etatis n̄re rapidissim⁹ uolat⁹: de quo
nemo cogitat: nemo nō loquit. Nemo inq; cogitat
nisi in finē: qm̄ in tergū uersus et exacta remetiens
sōnasse: quodāmodo se extimat nō uixisse. Mu-

tari autē cū etate hominē quis non sentit? Aut quō est qui negare audeat? Adhuc quidem causas tuā munio. Cedunt annis arces marmoree. ne dū terrens hominū ex hīs cōpactis humoribus: cedūt menia fortissimarū urbiū. Nōne vides ut babilō illa vet̄ interijt. troia corruit et carthago: quō duab̄ nō tā anni nocere quā ignes et gladij et arietes. Corinthus et Syracuse et Lapua et Aegleia et Lusit̄ et Larētū parue sunt veterū urbiū reliquie. Lacedemō et Arbene nuda sunt nomina. Roma senio succūbit: iāq; succubisset et tota in cinerē et sa esset: nisi eam clari nominis sustentaret auctoritas. Innumerabiles aliē nūc senescūt: suus et ipse exitū habiture: cito quidem sed ignotū nobis eo quō longior sit etas urbiū quā hoīum: prius ergo quā vna urbs senescat multa hominū milia senuerint: neq; homines tm̄ sed fame hoīum obierint: annis tacite seclisq; labētib̄. Quid miri autē si manufacte urbes cedūt senio? Rupes cedūt et iuga mōtiū statū ac nām mutant: vñ ias uesuuus frigit. Ethna tepuit. Alpes multis locis subsedere abscisiq; vñ dis pelorus siculus: atq; italus apenninus: ubi frondosis olim collib̄ stabāt. Nūc infamē despiciunt caribdim: horrifomis fluitare v̄ticibus. Ad extremū et si hoc vnū magni negent viri: magniq; iāq; in alijs in hoc parui euo ut credim̄ mundus cedit. Quidni igitur cedā ego? Lessi eadem: et si v̄i licet ultra cōmunē modū sobrie temperanterq; v̄uentiū: quorū memineris inserere nō meo certe iudicio: sed aliorū testimonio fortasse ausim. Sunt ecce mihi dicā prius fuerunt: vite anni sex et sexaginta. Qui dū singulos cogito multa mihi annoz milia vident. At dū omnes simul dies vn̄: iāq; et breuis et nubilus: et laboriosus et miser. Et cū multos libidinosos ebrios octogenarios sat bene ualētes noueri: hic me annus sic affecit: ut sine ope famulorū multis iam dieb̄ immobilis sim: pōdus mestus graue alijs odiosus mihi. Quid hic rei est? Audio iam hinc te: et p̄cinentes vñdīq; medicos aque potū vnā esse uel precipuam mali cām. O felix ebrietas. Addēt alij pomorū esum. Fugā carinuz: Ieiuniū: o infausta sobrietas. Ergo sanū nihil nisi ebriorū potus: et luporū cib̄? Sed de hijs tecū integra mihi nūc etiā lis manet. Erit forte aliquis nō medic̄: qui peccatū meū rei cām solā dicat. Quod si admittim̄ deo nico gr̄as ago: qui multoz criminū sedas notas leui supplicis expurgat. Quō si aliam cām malitiā quis cōplexionis obiecerit: testes v̄vum et fide dignū p̄ferā: nullū alterū medicorū mō tecū p̄ncipem si quō fame credimus cōpatriotā meum thomā: possem alios sed mortuos testes ad iudiciū uocare ridiculū. Ille ergo anno altero apud ticinū ubi tūc eram: sub amico illo tuo ligurum domino: turba nobilitū audiēte iurauit: nullū se vn̄ quā corpus meo solidius: suo utoz v̄bo: nullū sanius nullaz cōplexionē vidisse nobiliore. Et certe quōuis magnarū nunq; viriū me fuisse memineri. Agilitate tm̄ ac dexteritate corporis tanta fui: ut posse vix cederē ab aliquo superari. Que et si p̄me fere post tenerū et labile come decus: in hoībus pereāt me gradatim tm̄ ita usq; ad hoc tēpus comitate erant: ut p̄ter saltum ac cursum quō iā nec ego nec delectoz nullam quasi iacturā etatis hac in parte sentire. Annus hic oīum vicē gessit annoz: longa ergo nempe annua egritudine sic delect̄ sum: ut nō me

is pedib̄ sed famulorū brachijs assurgere ualeas: aut moueri. Gaudeo edepol ut in malis quō nō hic seragesimus tern̄: de quo multa olim ad Joānez alterū scripsi: sed seragesimus sext̄ est. Quis enī eroticis suspectisq; dogmatib̄ non facile flecti possum. poterā tamē fortasse si tunc mihi ista euenisset errore illo astrologorū de quo tunc agebas: et si nō opprimi: tangi tamē. Sed omissa quō ad me attinet cārū idagine cū illa anceps effectus autē certi sint tu ut phisicus ut amic̄: ut vir bonus remedia mali hui⁹ tuo quidē ingenio et alte excogitata et diligenter conscripta transmittis. Que si rite nūcro sunt sex: p̄mittam v̄o illa tria in quibus mihi tecuz nulla lis erit. Iubes ex p̄cepto art̄ tue: ut carnib̄ ac piscib̄ falsis: et herbis crudis abstineā: quibus delectari soleo: parebo equidē. Nā et nā mea ipsa sibi cōsulens: hoc ciborū genus solito partius appetit: parata hīs carere perpetuo si necesse sit. Ad tria illa festino: in quib̄ a te paululū: imo ualde dis sentio. Iubes ut ieiunium a pueritia usq; ad hanc etatem sine intermissione seruatiū linquā et inertis more cursoris in stadij sine deficiā. At qui nō nūc nouiter audio cōsilia medicorū diuinis aduersa eē consilijs. Nec sum nescius quō et medici: et qui ieiuniū damnāt dicere soliti sint utilius esse et honestius cibū partiri: quodq; vno p̄ditiō sit sipturus in p̄ditiō et cenāq; diuidere: haud irratidabile forsitā si dictis facta p̄gruerent. Atq; hec dicunt interfui enim vite p̄sultorū talitū: et mane se implēt: et sero sese ingurgitant. Ita cibū nō diuidunt: sed duplicant: platoniciū illud oblitū. Nullo inq; modo mihi placuit bis in die saturū fieri. Proinde si deus me restaurare dignabitur: solitū et p̄naturatum iam mihi ieiuniū nō omittā: neq; nūc omitto nisi eatenus ut certe serie ieiuniū panis et aque tā tisper dū hec repētina fragilitas cedit ad morē ieiunij cōmunis inflexeri deo auspice mor ad p̄suetudinē reuersurus: sed iā senio: ibecilliorq; nō poteris: imo quidē ego etiā oīa possum in eo qui me p̄fortat. Sed qui hoc dixit apostolus: tu peccator magnus es. An nō et ipse peccator anteq; apostolus: an v̄o peccatores qui nomen eius implorant Christus deseret: propter quos e celo in terrā uenit. Nō sum diffidentie fili⁹: de me quidem ualde metuo: de illo autē nihil meritis fatco: multū spero: et posse nō dubito nō hec modo ieiunia: femis etiā puerisq; facilia: sed aspa quelibet ipso adiuua te perficere. An v̄o non tot decrepiti senes in deserto panē hispidū et torētis aquā in delitijs habuē perpetuo ieiunio et fortes et uegeti? Nō legisti Antonij prope cētenariū: et pauluz cētenario maiore pane vnico et exigui uena fontis: letū illō sacruq; ieiunium apud Hieronymū celebrātes. Quō quoties pijs auribus audim̄: pijsq; oculis legimus: nullo cibo aut potu sola virorū talitū cōmemoratione reficimur. Et illis dicat aliq; aderat deus. Quis hoc nescit: sed et nobis adest. Alioquin nō essem⁹. An ego defuturū mihi deū rear: dū p̄serti boni aliquid moliar? An qui mihi cōtēnētī affuit: et peccanti penitētī non aderit et peccatī? Possum amice ieiunare ne dubita. Noli oīa tuis auctorib̄ credere: crede aliqd amico: cui nunq; ieiuniū nocuit aut nocebit. Nāz quid cause dicam quō amicu le tremule totos menses victu duro et tenui ieiunant. Nos viri lauto largorū victu diē vnū ieiunant.

Plato

Aplius

Antoij
Paulus

nare non possumus. Non hec fragilitas mihi crede: sed gula est. Non est igitur cur honestū & innoxium intermittā morem: imo quidē sicut sancta canit ecclesia salutem animarū simul & corporū institutū. Ita enī sentio fame aliquos plēs crapula: nullus penitus ieiunio periisse. C. Progrediamur ad reliqua. Aliud ex consilijs: nō tam tuis q̄ medicorū omnium: tu enim sciēs credo cū litigioso boie tibi re esse cautius agio sed ex aliorū sententijs tuā metior: quā tu quoq; lētius vibras & in transitu. Est autē ut pomis & omni genere fructuū arboreorū q̄si aconito abstinē aut cicuta. In hoc autē ac sequenti consilio temperare non potero quomin⁹ aliqua repetā ex hijs que olim ad Joannē illū alterum scripsi cuius supra mētio est habita: hoc intererit: q̄ tūc irat⁹ recēti memoria contentionis antique que mihi cum pape medicis fuit in gallia qui nescio cur fame mee nescio an & vite bellū indixerāt: q̄ eplām vnā breuem sed ni fallor: uerā: ausus fuerā scripsisse pontifici: nūc placatus & illi⁹ imemor: tumultus cū amico iocās scribo: deus enī bone: q̄ hic odiū que ue infamia pulcherrime rei est: & gustū simul & tactū & nares & oculos delectātis? Dēs ne igit homines infaniunt. Solus is sapuit qui pomis imeritis maculam hāc immisit? Quomō autē nā sic humanus gen⁹ illuderet: ut ubi plimū oblectatiōis & grē ponebat ibi plimū discriminis abderet? Non est pie mris: sed nouerit impie: & imanis melle virus abscondere. Nā si dicitur: nō fructus: sed eorū immo: dicitur esum dānam⁹: nulla iam superest questio. Si q̄dē & perdicū & fasianorū quorū apud uos ut audio laudatissime carnes sūt esus nimir⁹ nocet. Quā hinc poma infamiam meruere. Nō res ipsa reprehenditur: sed excessus eque in reb⁹ omnib⁹ reprehendendus. Alioquo quo hic tātus agricolarū labor: & industria? Quid de hac re tractātibus & grecis factas & latinis. Mesiodo. Virgilio. Latoni. Varroni Palladio: multisq; alijs? Quid deniq; Liceroni: & in eo p̄sertim libro quo senectutē defendit ab hijs vitijs atq; incommodis que insani iuuenes illi obiciunt etati: in quo q̄dē Lato ipse censori⁹ inducitur tātus vir agriculturā mechanicā: licet tñ haud dubie utilissimam mundo artē: miris laudib⁹ efferēs atq; inter multa salubria ac iucūda consitiōib⁹ atq; insitiōib⁹ arborū nihil illā asserens inuenisse solerius? Quid demū Ciro p̄sarū regi: quē eodē libro arborū quas seuisset ipse suis manib⁹: serēdasq; dictasset spē atq; ordinib⁹ glīantē legim⁹? Quid postremo romanis ducibus Appio & Decio: a quib⁹ poma appia & decia in italiam aduecta. Illa p̄dulcia: hec vō subacta utraq; sapidissima suorū nomia traxisse vidētur auctorū. Et q̄si ab antiquis licet si ne piculo dissentire. Quid amico facim⁹ cōi: quo nescio an seu vir melior seu nri amantior: ali⁹ usq; sit: qui per cunctos angulos italie oē gen⁹ fructiferarū arborū quesuit & incertū an italia longi⁹ hac inquisitione penetrauerit: ut nō sua tñ sed amicorū viridaria peregrinis arboribus exornaret: dicem⁹ ne igit & modernos oēs & antiquos p̄ter solos medicos insanisse. Profecto enī si huiusmodi arbores iure dāntur a medicis nō mediocris infamia est: tanto studio nocua cōquirere q̄to vix p̄ficua debuissent. Quō si neq; arbores ipse neq; illarū fetus sed incōtinētia sola reprehendit itā supra nrsū bēs: q̄uis ego notissimos medicorū ut hac saltē in

parte illos excusē: aliter docētes: aliter p̄adentes: aliter dictantes: aliter cenantes sepe notaueri. C. Ultimū restat: ita meis alienū sensibus: ut stupore ipso calamū frenet: pure aque potus interdicitur. Cur queso: an forte id quia ille magnus vir ex nris aque nullū opus inuenisse se dicit: nisi q̄ bibitur in acutis & in se forsitā uerū dicit. Sed an uere nullū aque op⁹ aliud sit: de hoc queri pōt: imo nec de hoc q̄dē ut arbitror queri debet. Quid enī p̄b superum atq; hominū fides. Ita ne ergo senex vn⁹ greculus forte vini amicus aque hostis tot fōtes lucidissimos: tot puteos p̄fundissimos: tot riuos amenissimos: & ad summā totū hoc nature partē iucūdiffimū elemētū vno tā breui sustulit: ac siccauit elogio. Quid hic dicam? nisi miseras tot alpinas gentes que liquidis fontibus sitim sedāt: vinū nō mō nō hēnt: sed nec noscūt quides. viuunt tamē multo etiā salubri⁹ q̄ uos meri bibuli: quib⁹ vnū diē vino caruisse supplicium est. Miseros p̄ces illos nri generis: anteq; vinea plantaret: quorū tñ vite spatium siue nris morbis p̄pe ad millesimū tēdebat annū. Miseras matronas romanorū: illas primas q̄ vinū bibere capitale fuit: usq; adeo ut qui illud bibētē iugē occidisset nō ultore tñ: sed reprehēsiōe caruerit: nec tñ inuitiles ideo: nec exāgues femine illos filios peperere: quos nūc etiā admiramur cultores virtutis: expulsores vitiorū passio nū ac gētū domitores: cōpotrices nre nobis istos pariant quos videm⁹. Miseros galloꝝ antiquissimos anteq; vinū noscēt cuius usus ut scriptum videtur Roma iā adolefcēte didicerūt & nō pot⁹ hos miseros bacchi & ueneris sacerdotes: qui propter vini p̄ij saporē. Chrustū: Petru: fides: decus atq; aias suas quas mortales putant: & male sibi creditā ecclesiā dereliquit: q̄q; enī hic latētio: causa fit tñ ista p̄tendit ut sepe dixi: maluit enī ebrietates fateri: q̄ ipicitatē: cū negare neutā possint. Miseros ad extremū non indoꝝ mō p̄hos quos gigno sophistas ac bragmanos uocat: quorū princeps fōtis aquā bibēs uber se terre matris incorruptum suggerē glīaf. Sed fere oēs toti⁹ populos orictis quib⁹ lege lata vini potus eripitur. Solos deniq; nos felices qui vini dolia facti sumus: ubi vinum siluisse noluerim p̄tra nras violētā nescio an ueracius dictū an mordaci⁹. Cū nuper inter soldanum babylonis egyptie & nros belli cause: beu nō de fide Chrusti neq; saltē de impio aut glīaf: sed de meritis atq; auaritia orre essent: regeretq; tūc egyptū & soldanū puerū vir quidā p̄silo sublimis p̄ditione humilis ut quē ante paucos annos ere uēditū fama esset: sed quē subito sua fors extulerat: ut ex alto rueret atq; illi e suis quidā suaderēt ut mitridaticū sequēs morēs: anteq; christiani fratres suos ut minabantur inuaderēt: omnes qui sub eo cēt morte muletaret. Nō est inq; ille temere cōmirtēdū ut infantes & nro utiles imperio p̄mam⁹. Neq; vō christianorū minis ac iactantia nos moueri oportet. Et si enī potētes ac magnanimi viri sunt: vinū tamē bibunt. Et idcirco multa sero minantur: quorū mane non reminiscuntur. O latratū canis perfidi: p̄tumeliosū fateor: sed uerū: sic est enī: vitas nostram: vites nre debonestant: & feruente uenis vino uani facti sum⁹: modestiāq; & rerū ac vborū fidem excludit ebrietas: nec amici nobis credunt: nec nos hostes metuūt: quia fere ad mensam & p-

Gallie
tū uerū
hūerūt
a rōnis

mittimus et minamur. Que licet non vini quodque sicut abaterium culpa sit: quod tamen late patens et radicatum nimis est vitium: neque iam aliter quam vini penuria extirpari potest: credere medius fidei expedire mundo ne vinum usque nisi ad sacra repiret. Et lamabis tu et tota acies tua: quod faceret stomachi? Quiesceret: non feruerent: non tumeret: non ructaret: non spumaret: non pugneret: faceret quod fecerunt: ueterum stomachi priusque vini usus est hodieque faciunt quod vini usus nondum est. Sed nos gula culpa stomacho damus et iuectos vino morbos: vino pellere: quasi flammam flammis extinguere nitimur. Scio homines qui nunc superest: nec procul hic abest suarum rerum testis idoneus: hunc ego adolecens sua adhuc viridi etate cognoueraz: sic podagra pressus: ac ciragra ut nulli pene rei utilis haberetur. Reuisi eum post decennium incolumem nullis podagre ueterisque mali uestigijs utentem expedito et libero membris ministerio: obstupui: ille causam stuporis intelligens vinum inquit me fregerat ac ligarat. Aqua me restituit atque absoluit. Audiuisti enim podagram illi reuersam post tam longum tempus ex filio aduissimem. Scripsi sibi: uideret ne cum amico eius vino hostis podagra subiisset. Cui ille non id vini potu: sed esu tamen imersi vino panis accidisse respondit. In nunc et res optima vinum nega quod podagra facit et preseruat et reuocat solo ut sic dixerim odore. Vinum certe proprium illuxit auctorem: eumque qui prius vineam plantauerat primum vinea supplauit vinum. Luth: diuino iudicio tot ex milibus solum iustum inhorribilem precipitavit incestum. Vinum Abal carmelum sue huic ibecillitatis: et in Dauid regem promelie: illinc regie potestatis oblitum in puino detinuit: cum iam iam ebrietas mors instaret nisi viri periculo pudicitia coniugis occurrisset. Ammon fratrem primogenitum cum propter violatam sororis iniuriam iratus Absalon perdere decreuisset: vino graue iussit iter fieri: quous aliter quidem posset: sed sic vinum possessores suos faciles prebet excidio. Et ut sacris literis seculares imisceam vino adolecens ille subice filio regine circumuentus a Liro psarum rege cum toto ruit exercitu: hi sunt qui romanos sobrijs vicerat ab eisdem morbo ebrijs victi sunt. Alexander macedo ferro inuictus vino victus atque ad acerbam actus est mortem. Vino Antonius triuuir e romano factus est barbarus: vite ac fame iactura insigni vino feruidos omnes qui ad euertendam rem publicam accesserunt preter unum Iulium cesarem fuisse Lato ait. Vino de neque ipsius Latonis fama temptata est: sed radicata altius mansit immobilis. Et que memoria seu quod sit lus materie non succumbat recensendis vini mestis ac funestis euentibus. Ad summam vero. Multo mala vino accidunt mortalibus. Et uos aque potum interdicitis homini ab infantia pueritiisque et usque sub fine adolescentie iugi aque potu enutrito: et consuetudine in naturam uersa: quod maxime uiri: ut audio trutinam dum dicunt vix serum ad potum vini signa translato: fontem tamen adhuc plus aliquo quam dolium amanti. Nec me fugit ob stare mihi illud apostoli ad Timotheum scribentis. Noli inquit adhuc aquam bibere. Ecce nonne hic tecum loqui uides et me alloqui. Fieri autem potest: ut ille uel consuetudines uel naturam alteram: et mee dissonam haberet et a iuuentute vino usus senior aque assuesceret: cuius prius in me est. Itaque mutationem hanc ex deuotione forsitan exortam illi damnosam intelligens paulus id

ei prohibet: quod mihi prohibuisse damnosum sit. Aliter enim nonne et uino inesse luxuriam et bonum esse non manducare carnem et non bibere uinum. Paulus idem in commune predicauerat? Neque illi uinum tamen ut uinum: sed ut medicinam tribuit. Aut enim uino modico utere propter stomachum tuum: et frequenter infirmitates tuas. Ultimam certe hoc annus iste mihi nouum et insolitum inuexit: crebras scilicet egritudines: sed dum sanus sum stomachum non noui de quo multi per singulos lamentantur dies. Cuiusmodi autem aliquando forte grauedinis incidit: nil sanius experio: quam bone aque recitumque haustum. Scio me res nouam medicis et incredibile loqui: sed et mihi si mereor: de me ipso aliquid credi potest miles hoc exptus affirmo. Sed mutata est etas: quis hoc nescit: et dum loquamur: mutatur: mutabiturque tamen diu: donec mutari amplius non possit: quod sola mors faciet. Aliquid autem excoere hebesque adeo sus: ut quid mihi pro sit aut nocere non sentiam. Lepus equidem non refrigi: meque ipso frigidior sed coeuis meis multis et minoribus aliquanto calidior sum adhuc: et tamen aqua utor: potius quam solebam. Quid uis amplius: ut aqua pro suis abstineam frustra uelis? Suspico: autem tuo et amicorum consilio actum esse ut ad hos colles uerere atque amenos in reliquis inaquosos tamen uenerim ubi aqua pura bibere: et si ualde cupiam non possum inter fontem scilicet et hanc domum sic solis radio tepefactas ut placida esse desierit. Sed si recitissimum urbane domum ad puteum rediero: huius memoriam icomodi uidero quousque modico consilio crediturus sis. Cuius tamen et doctrina fretus et ingenio ualidum hic in me proficis argumentum. Et si medicis inquis non uis credere: nunquid saltem tibi ipsi: nunquid experientie matris artium non credes? Logita quot tibi hic annus preter solitum morbos fecit ex contemptu preceptorum medicine. Aque potus esus fructuum ieiunia horum cause sunt malorum prius ut uides ultro fateor morbos multos unum mihi in tempore icidisse. Quis mihi uero aliter prebet: illas quos medici uolunt causas hec incomodum mihi ante tempore attulisse: et non potius in longum tempus forsitan distulisse. Occulta quidem et profunda ualde sunt nature opera: de quibus recte iudicare difficile limum est. Ceterum suo ueritas loco stet: opinionem autem meam mihi multis firmatam experientie non dicam greculus ille unum sed ne greci quidem omnes eripient. Non si ulyx res astu ferro Achilles aiar ipetu. Nestor: auctoritate sceptrum Agamemnon redeat armatus. Nec ignoro quid dicturus sis. Nempe quod solitus es. Fac ut libet inquis. Scito tamen quod medicis non credendo minus uiues. Satis uiri amice: et si fabulam peregi non recuso desinere: uel etiam imperfectas: si ludorum domino placet interrumpere: fessus iam nec si hodie moriar iuste quidem de vite conquerar breuitate. Nam si omnes ad meam perueniant etatem: orbis terre humano generi erit angustus: tantumque abest multum uiuere ut cupiam: ut uixisse nimis uerear: dum repeto quos amicos et quos uiros qualesue premiserim: et quod nihil hic sit: nisi idem hodie quod heri: quotidieque penis aliquid quot uindictis pericula: quot fortune mine: quot bitum ludibria ab aquilone nascentia: unde omnis semper mali radix moribusque barbaricis quam se docilem nostra prebet italia: Quod in alijs facile passus in has egre patior: quantum denique uirtutum exilium quantum imperium uitiorum: quot hominum tedia: quot re-

rum: hec inter tu suauem mihi seu dulcem vitā putas. Aspera et amara est: sed omnis asperitas et ois amaritudo equanimitate et patientia lenienda est. Vite ergo patiens non vite cupidus viuo. Qualis cuius autem vita hec prolongari posset si medicis obedirem: hoc ego certe nec curo penitus nec scio. Immo vnum fateor ex his que proorsus ignoro: siue enim quia nobis non usquequaque tuto creditur: siue quod nobis omnia credere difficile est: et credentem aliqua non omnia credere periculosum: multos medicis obsequentes quoniam ipsos medicos vite breuis et infirme et rebellantes alios vite diuturnioris ac sanioris agnoui. Proinde nec mea vita nec mortalis cuiuspiam longa est. Mea vero secundum communes iuste vite modum iam breuis esse non potest. Laudē de aures vulgo sunt: excutienda errorum nubes et caligo: abijcienda vite cupiditas mortis metus. Alio quin nullus erit finis semper annis aliquid detrabere: semper uosmetipsos fallere dulce erit: semper iuuenes et esse optabimus et videri: ueram confessionem mors eliciet. Ego non iam breuem utinas non malam potius et inutilem vitam quero. Quadriennio me minus ac decennio vixit Maro. Triennio minus vixit Licero. Triennio minus Aristoteles. Decennio minus Lesar. Decennio minus Scipio. Ille orbis victor. hic Carthagis euersor ac numantia. Alexadrum sileo: et Achillem: caducamque Priami familiam: et ex nostris Drusum germanicum. Marcellinum: et reliquos illustres: qui in ipso etatis flore perierunt. An mihi non sufficit tantos viros vite spatio excessisse: quis me decennio et Augustus et Augustinus excesserint. Horatius flaccus pari spatio et anno amplius. Plato tribus lustris: totidem Simonides: et Chrysippus. Quatuor et eo amplius Lato. Quinq; Hiero syracusius. Quinq; carneades. Septem Massinissa. Septem Ualerius Corvinus: ac Metellus et Fabius. Accessere ad hunc numerum Socrates et Sophocles: et Cleantes: et Varro: uel hunc etiam attingere: quem Borgias leontius septennio supgressus est. Quid nunc igitur? Est ubi summa concupiscere virtus sit. At rerum labentium mediocritate contenti sumus. Quis igitur non viuendi uoluptas que mihi ut dixi cernenti cui nostri mores fateor nulla est: sed studio meorum ratio plusculum aliquid vite poscat. Sentio tamen quia si centum adhuc annos uiuerem semper aliquid nescio quid deesset. Quobrem dico iterum: viri satis: uiuam tamen adhuc quantum illi placuerit de quo scriptum est. Constituisti terminos eius qui preteriri non poterunt: in omnibus deo gratias agens: et paratus ad utrumlibet seu ille me uiuere iubeat seu mori. Neque quod dum possem honestius nunquam feci: longam ab eo vitam sed bonum vite exitum optabo: sperans non de meritis meis: sed de illius misericordia: quod vite huius finis erit vite melioris initium. Nec tecum amice sicut presens soleo absens lusi. Et quantum fugam temporis attendens pridem animo firmassem deinceps in epistolis maxime breuior fieri: tu proposito memoriā abstulisti tam suauem mihi fuit tecum usque ad finem lucis et papiri marginem pre loci angustia compressis litteris longum de nihilo textu se sermones. Tu uive et uale feliciter nostri memor. Inter colles euganeos. iij. idus Julij.

Ad eundem de eadem re.

Eplā. II.

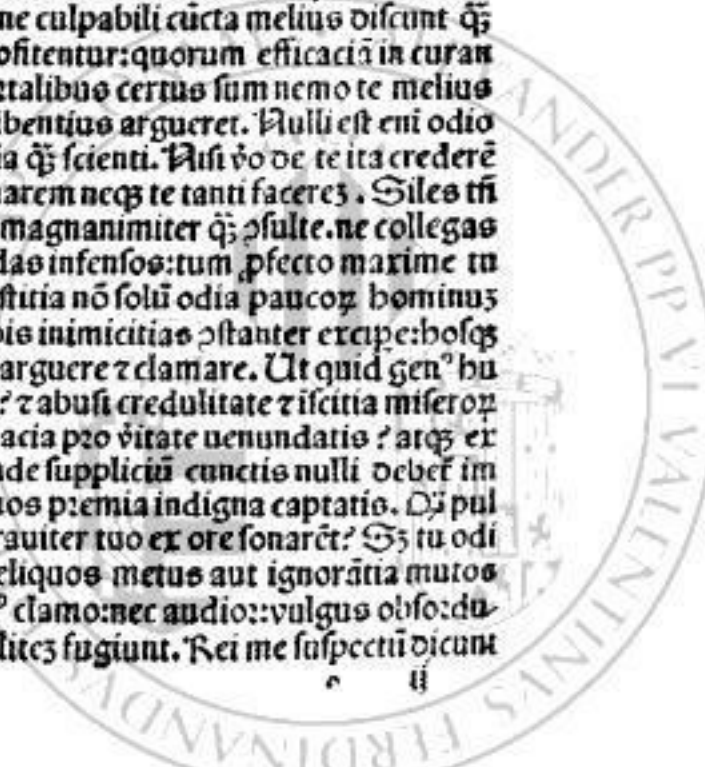
Ideo amice apparat' tuos: totis copijs in aciem descendisti: Quis non metuat tam ualidum bellatorem tam entre armatum tanto nisu oes cuneos explicare. Seditio victoria queris: quis enim dicat Plato cōes morē lacedemoniorum inflamatū cupiditate vincendi: oium tamē hic hodie communis est mos: omnes lacedemoni facti simus. Sed dic mihi vir optime queso te. Si forte tuis viribus uel mea imbecillitate me viceris. Nunquid et ueritatem simul et consciētiam tuam vinces? Lredo edepol: eaq; mihi de tua nobili uerecundia spes est: quod et si collocutorem tuum fando superaueris victum te tamen in silētio a uitate fatebere. Multa me quidem a congressu hoc litteratoque ut sic dicam prelio dehortantur ac retrahunt: preter tui robur ingenij ac peritiā dimicandi: fragilitas primum illa membrorum quam mihi nescio: an perpetuam: an molestam hospitam morbus abiens reliquit. Occupatio deinde: non illa tantum iugis ac uetusta studiorum meorum: que quotidie itegrascit: tibi ut auguro: non ignota sed familiarium quoque quas tu nescis rerum. Multus sum in re rustica multus in architectonica: ut agnoscas enim quod bene medicorum sententijs emendatus sim: oē nunc arborum genus undecumque conquirō inuitante hac aptissima insitionibus aiunt parte. Quod eo iam fidentius faciam quo pomorum non te hostem ut uerebar: sed beniuolum profiteris. Modestias uero non in pomis magis quam in rebus omnibus utilem: immo necessariam: sine qua nihil rite agitur: ut in animo meo manibus suis serat: atque irriget celestem agricolam orabo: licet autem alteri studio meo presentem edificandi scilicet eadem ipsa pars temporis iam aduersa esse incipiat: non desino tamen aut letesca sed accelero tibi thalamus extruere: quem noui rustici nisi propter silentium et quietem dicas. Ad que urbanarum rerum tedio siquā diuenteris in oibus que sub celo supraque celum sunt rebus unanimis et concordis de solis cibus perpetuo litigemus. Accedit hijs tertia ipediens causa potentior. Timeo te offendere: tantus est enim timor igneius quantum est amor uerus. Scio quod quod si quod in aio est libere exprimas: offendas tuas aures tuumque quod ualde noli aiunt. Ex diuerso autem si taceam uereor: ne potēni putes. A quo longe abes: uides in quo biuio sum. Eligere medium callē nitar ut si fieri potest utrumque pari spatio deuitē et si urgeat in alteri labi oportet: mali te parump offendere quam ulla ex parte potēnere: offensa enim in amicis trioplasca obsego: potēptus ois amicitie neruos secat: itaque nullus in amicitijs potēptus. Offense autem crebre sunt: imo quod rare sine offensus amicitie: cum dicat anneus de amico loquens. Non amo illum nisi offendero. Offendā ego te forsitan: sed cauēbo liberius si potero. Quod quod si pleno et perfecto iure amicitie uel ueli: hoc est nihil dissimulare: nihil occultare: sed ita tecum loquā oia ut mecum difficillimum ac pene impossibile iudico: cuncta igitur circūspectas et amico metu prudens si offensus fueris: iam hinc ueniā peto: certumque de tua humanitate me facio quod illam iam nunc mihi letam mēte pcesseris. Unū nunc etiam antequam incipiam psari libet. Ego in te personam duplicem psidero et amici scilicet et medici: cum amico ita mihi oia pueniunt ut nihil tibi aut uideri possit: aut placere quod non mihi protinus et uideatur et placeat. Non enim alium in amicitijs modum scio: nisi ut e duobus alis unum fiat. Cū

Modestia

Amor et timor

medicis aut multarū et magnarū rerū uetus et in-
decisa lis est: quā ue de nihilo natā putes. Experiē-
tia longior: et obseruatio intenta mihi pepit. Cum
ut uerū fatear perraro uiderim illi^o artis effectus
pollicitis rīdere. Quod non min^o ptra animi mei na-
turā est: quā ptra nām corporis uenentū. Accidit
co p̄miserim ne forte anim^o tuus oratiōis mee tur-
bes aculeis: et si vn^o enim sis nec re ip̄a diuisionem
pati possis: intellectu tū etiā indiuidua diuidūtur.
Si quid igitur dulce hic legeris ac pacatum ami-
co dictum accipe. Si quid amariuscūlū in medicū
dici puta: et indignari desine et mirari: et tecū dici-
to non Joanni loquitur: sed medico. Cū uenio
ad rem ipsā: in qua breuior fieri non tam spero quā
cupio: tum quia de hijs totiens: et cū amicis et cum
medicis differui: et ita res ad fastidium uergat: tū
ut offensionem tuā si qualitate rerū vitare nequie-
ro breuitate saltē minuam: sed ne id sperē ipsa res
efficit multitudo: et tue disputationis acrimonia:
qua medicine partes ardentissime quidem agis nec
immerito. Post quā te quod usu adolescētibus euenit:
per p̄na uestigia non tuū certe iudiciū sed tua sor-
appulit quāuis dignū esset ingeniū tuū meliorib^o cu-
ris tradi longeq; aliud iter seq. Et neglecto fuscī
fediq; huius et caduci carceris ancipiti et inefficaci
remedio animi que pars nostri immortalis ac p̄cla-
ra est remedia p̄sectari. Quod utinā factū esset: non
pro tua tū gl̄ia ac salute: sed pro magno etiam uite
mee solatio. Sed liquo hec cum iam p̄dem sis quod
esse debueras: nec ut puto iā mutādi p̄positi loc^o
sit: quā nonnullos illustriū p̄ueta etiā etate uite
p̄siliū ac studia p̄mutasse nonerim^o: transeo autem
ne illū cum quo pugnare habeo p̄silijs aggredi: et
ad defectionem ac transfugium exhortari uidear.
Cū in p̄mis igit̄ pro auctoribus tuis quos non
fat uideo: ueneratus p̄ia: ut serēs habet arma cor-
ripuisti: utq; eis auctoritatē aliorū quereres ab exē-
plo Priscianū et Liceronē in mediū deduxisti. Ad-
dens et Uirgilium et Homerū: aliosq; sed oium ul-
timū est Ptolomeum. Hūc nepe p̄proprie: vna est
enī ad tribunal meū huius et medicorū cā: non qui-
dē semper: s; ubi quod cupidissime audētissimeq; ne-
dicā impudentissime faciunt astrologi de iudicijs
p̄mo est: et de stellis fata hominū colliguntur: que
collectio non solū uere fidei n̄req; religioni s; om-
nib^o rite philosophantib^o est aduersa. Queris aut̄
p̄sibus quidē v̄bis: s; in hanc fere sententiam. Si
Prisciano enim de partib^o orationis eartiq; iuicē
iunctū seu omnino de p̄gruo crediturus sim Lice-
roni de ornatu. Homero ac Uirgilio de figmentis
cur non pari rōne medicis de salute corporea? Af-
fers et alia famosorū nomina quibus in sua arte cui
libet fides sit. S; multis ad vnū finē vno p̄orsus
calle tēdentibus vni aut paucis occurrendo simul
omnibus est occursum. Cū Quid v̄o nūc eligam?
Nosco me in magno esse periculo: et fateor libenti^o
tacuissem: sed nō possum tua me urget auctoritas
et vnū Liti liuij p̄ciuis tui: seu apud illū Maronem
peni prudētissimi viri dictum. Senatori enī inq̄t
ille ego autē doctori interrogāti si reticēā aut sup-
bus aut obnoxio uidear: quorū alterum est homis
aliene libertatis oblitū: alterū sue. Loq̄ igit̄ oportet
Necq; v̄o aliud loqui decet quā quod sentio. Sepe nā-
q; silentiū honestū. Semper mendaciū inhonestū
est. Quid igitur queso horū quisq; hēt cōmune cū

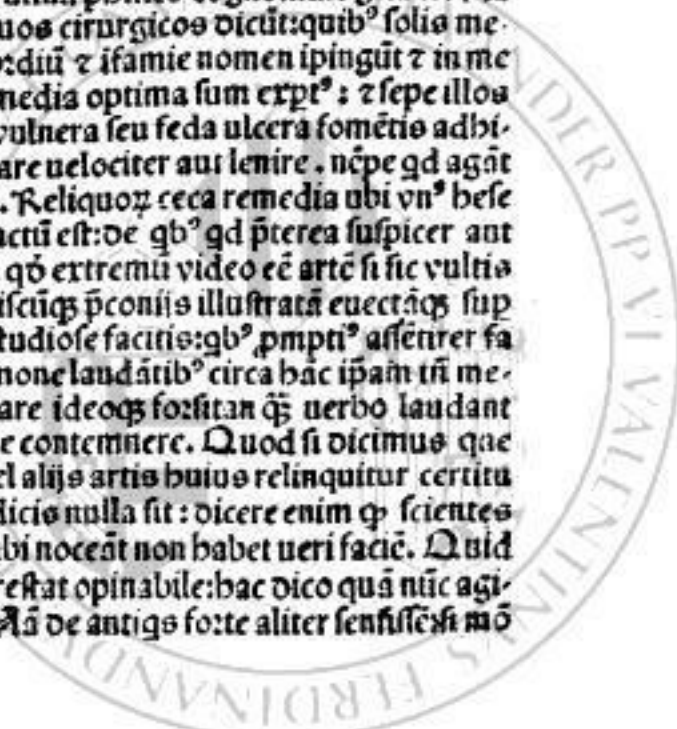
medicis: grāmatici seu subiecti: seu finē dicē ma-
luim^o est cōgruitas. Rhetoris autem ornat^o ora-
tionis. Et ut ipsi dicunt oratoris officium est appo-
site dicere ad persuadendum finis persuadere di-
ctiōe. De p̄mo video Priscianū et quosdam agere
quod lingue p̄prium est latine: quāuis aliter illa cē po-
tuerit: inq̄tu positua est: ceterū ut ea utimur bene
ad hoc p̄sertim quē tu noias tractata est: adhibitis
eorū testimonijs: qui illā reperere cū lingua Lato-
nis et Ennij ut ait Flaccus: nec minus et Tullij et
Maronis et aliquot p̄terea ueterum p̄monez pa-
trū dictauerūt. Non possum illoz loquendi morē
cum huius doctrina p̄ferens negare: bene ab hoc
traditā esse grāmaticam. Et si quid vitij inesset nō
huius esse s; illorum. Inuentoris enī culpa est ois
sed si qua est culpa. Recitator culpe ex p̄ sepe par-
ticeps laudis est. Idē de Licerone censeo: auribus
atq; animo in hanc me sententiam cogentibus ut
nihil ab homine dulcius: nihil ornatius: nihil ad
persuadendum efficacius dici possit. Jam poete
de quo queri solet officium est: non fingere id est
mentiri: quod quidam cogitant indocti. Alioquin
et vulgares muse: et nimis multi passim in triujs
poete essent: quorū certe rarissimum semp gen^o fu-
it. Ita ut p̄ter solos oratores nullū rari^o. Quid
ergo? officium eius est fingere: id est cōponere atq;
ornare: et v̄itatem rerum uel mortalium uel nāliū
uel quartilibet aliari artificiosis adumbrare colo-
ribus: et uelo amene fictionis obnubere: quo dimo-
to v̄itas elucescat: eo gratior inuentu quo difficulti-
or sit questu. Eni uero quis hoc nescit ab Homero
ac Uirgilio ante alios elegātissime factū esse. Pro-
cede aut̄: teq; ad patiētiam para. Medicine subie-
ctum credo sit sanitas: non ornatu: et medici offi-
cium non perorare: ut ego arbitro: sed curare. Et
qualiter quidem Hippocras ceteriq; curauerunt
ignoramus: nisi Salieno forte de seipso multa glo-
riāti fidē adhibere necessario cogimur. Aut Escu-
lapius Hippolytum suscitāsse credēdus. Atq; ita
per illū nūquid medici suscitabunt: p̄cuntati p̄p̄be-
te regio esse r̄sus quectiq; tū sit de antiq; opinio
que pro distantia temporum aut locorū ad libitum
fingi p̄t: de hijs medicis: quos vna nobiscū etas
vna fert regio seclusis arabū mendacijs licet asse-
rere nosse me aliquos disertos de reliquo p̄orsus
urbanū fuerit tacuisse. Nescio enim qua seu fortu-
na seu electione culpabili cūcta melius discunt quā
quod vnicum p̄fidentur: quorum efficacīā in curan-
dis egris mortalibus certus sum nemo te melius
nouit: nemo libentius argueret. Nulli est enī odio-
sior ignorantia quā scientia. V̄si v̄o de te ita credere
neq; tū te amarem neq; te tanti faceres. Siles tū
idq; non tam magnanimit̄ quā p̄sulte. ne collegas
tuos tibi reddas infensos: tum p̄fecto maxime tu-
um eēt pro iustitia nō solū odia paucorū hominū
sed totius orbis inimicitias p̄stanter excipe: hosq;
et increpare et arguere et clamare. Ut quid gen^o hu-
manū fallitis? et abusi credulitate et iscitia miserorū
funesta mendacia pro v̄itate uenundatis? atq; ex
homicidio vnde suppliciū cunctis nulli debet im-
punitas soli uos premia indigna captatis. Quā pul-
chre ista quā grauit̄ tuo ex ore sonarēt? S; tu odi-
um v̄itas. Reliquos metus aut ignorantia mutos
facit. Ego vn^o clamo: nec audio: vulgus obso: du-
it: docti tecū lites fugiunt. Rei me suspectū dicunt

Sermo
nis lati-
ni dicta-
toresOfficiū
poete

Lice
ro

quasi de consulatu aut fortuna aut de patrimonio aut
offensis aliquibus aut studiis simultatibus: aut denique
de re ulla nisi de sola veritate sit questio. Sic te tacito
me iam raucescente reliquis consopitis: aut certa
conuiuentibus atque dissimulatis capitalis error
radicibus creuit altissimis: et opinio solo insu et
sarculo demeritae vulgaris adiutus et licetie ueteris
impinguat irriguo et prescripto primario ne dum im
punitate lasciuies. Ego quidem: nam quod uerear ami
co quae medico palam loquor hinc uerba medicorum audies
illuc curas aspiciens sepe in memoria redeo illi in
rhetoricis ciceroniane sententiae qua de arte loqui fa
cile esse diffinit: difficile autem secundum artem operari quod
ita esse nusquam clari quae in hac arte perpenditur. Ita
passim et bis curant: res interimunt ut in actu pro
sus alij uideantur: ab hijs qui uisi fuerint in sermone.
Nec minus ideo o monstrum horrendum publi
ca sit loquentibus sic agentibus fides est et praeter multa
que memoras illud habet medicina principium arti
tium tutissima est: unum barbarismum aut facilius sole
cismum grammatice nudat: una leuis aurium offensa
oratore vituperat aut poeta. Medicus punit nec
culpatur nec punire sufficit nisi accuset: hunc frigore
hunc ieiunium presumpsit: hunc pomorum esus: hunc aque
potus extinxit. Nemo sine graui sua culpa moritur
Nemo sine medici magna laude sanatur. Scis tu
me et si non grata quidem sensibus: nec blanda nec
dulcia uera tamen loqui: non ignarum tamen quod sit apud
medicum medicis detrahere: sed apud medicum rarum
nobilemque crebris medicis ac plebeis: quod omnino
non facerem nisi cum e communi grege segregatum: unde
egregij nomen oritur scire: et sepe infamiam multo
rum ad unum laudem reducere didicissem. Ad quem lo
quor: igitur et quid loquor scio neque in hos scopulos
incautus ueni: loquor re auribus asperam in amenam
aio autem non ingrata ueritati uedito non sectis: et non
quid in opinionibus: sed quod in re qualibet sic que
reri. Contra medicinam sane: si qua est medicina ni
hil unquam dixisse reperiar: contra hos qui se medicos
dici uolunt multa sepiissime. Quod deum testor iuitus
facio. Sed coactus rebus ipsis optarem posse seruum
dicere: seruum opinari: idque mihi multo gratius futu
rum praefacile cogitatum est: tum quia nescio an in ulla secta
studiosorum hominum amicos plures habuerim: sed
omnis amicitia uero cedit: tum etiam propter me. Non
ne enim et ego homo sum mortalium ac fragilis: et si
corpore non immortalitatis capax at certe appetens
sanitatis? Ad quam et nunc egeret: et sepe per hos an
nos sano medicorum consilio eguissem. At cum indigen
tia sepe praesens fuerit: remedia fuerunt semper absen
tia: non praecclare autem praemissiones et uerba solatia: quasi
mibi consolatore moralique praesidio non medico opere eent:
cum tamen non uerborum cultus et copia sed effectus operum sit
medici: ut enim nulla medicina eloquentes sic nulla
eloquentia sanum facit: nec sine causa nature praesentis poe
ta: quod mihi in omni huiusmodi disputatione re
petendum uenit medicine ueritatem artem dixit: que non
solum loquax hodie sed clamorosa est. Ego itaque in isir
mitatibus meis uerborum quantum uolui semper et plusculum
rerum nihil inuenies. Euasi tamen hactenus: et cur pu
ras: nisi quia nodus meum tempus aduenerat. Ex hijs
autem et similibus mille que traeseo ne ludus in saty
ram desinat. Jam ut reos uideas cur non ut de gramma
tica Prisciano: de oratoria Ciceroni: de poetica
Virgilio et Homero: sic de sanitate medicis tuis

credam. Neque hoc mihi insolentiae ut ostendis aut pre
sumptioni dederis: certus enim mihi uideo: quod qui
cumque medicus non pertinax eoque magis quo fuerit
maior: cum ad se redierit et in sui cubiculum introgre
sus clauso ostio: hinc quous auditu grauias ruminare
ceperit. Contradicit forsitan exteri. Intus autem
nisi se fallere uolet: uera fatebitur repetens secum
quotiens et aliorum spem illuserit: et a suo ipse artificio
sit illusus. Ad haec ego non sine multis experimentis
casu aliquo: sed maximis ducibus hoc iter ingressus
sum. Scis non sum dubius quid de uobis uir do
ctissimus Plinius secundus scripserit: et sapientissi
mum romanorum Lato ille censorius tanto ante praedixerit
quae e grecia in italia ueniretis: non curo autem incul
care notissimo. Ad totam praemiam epistolae tuae partes et
ad id quod multis et bis ex me quaesieras pluribus
etiam est responsum. Ante non quae ulterius progre
diar aduerto ne suspectum aliquid dixisse: et quod
carpi possit ab hijs qui nectendi laqueos in uerbis ar
tificio delectantur quasi an medicina esset in dubio
posuerim: Quae praefecto a tot et tantis ingenijs nota
ta non fuisset nisi esset aliquid. Ego uero esse medici
nam: et magnam aliquid esse non dubito ut quae sacris in
litteris a deo creata et in libris secularibus inuentioni
deorum immortalibus praesecrata sit. Quod propter apol
linem filiumque eius Esculapium dictum est. Scio quod
si nemo mortalium super esset medicina tamen ceterae
que artes nihilominus in seipsis essent. Sed haec
artes in abstracto uel solius in mente dei site quid
ad huius aut illius seu corporis seu animi sanitatem: si
ue ornatum? Non sufficit esse artes ut hominibus
praesint: note hominibus sint oportet. Quae autem me
dicinam ipsis medicis nota reat: intende aium pa
ruper. Non ego auice: sed res loquitur: dum praeter
infaustos leuium egritudinum euentus ipsos passim
medicos uideamus ita uiuere ut suspicari liceat:
aut hanc ipsam quae medicina dicitur qualiscumque sit in
se: inter homines tamen artem quamdam esse fallere. Quae
no ingenti ac piculo mortalium adinuetam qua pau
ci dicantur multi picularentur: aut esse artem ueram et
utiliter excogitata. Sed a nostris minime intel
lecta: uel si hoc tollerabilius dicitur intellecta quidem
sed naturis hominum quarum est inertimabilis et infi
nita uarietas minime applicabile. Quid enim aliud
relinquitur dum de mille medicinis una non proficit.
Multa officium et sepe praesentium: de hijs loquor: qui
claro ueroque utinam praesentice cognomine gloriantur. Nam
illos alios quos chirurgicos dicunt: quibus solis me
chanicorum sordium et infamiae nomen impingunt et in me
et in alijs remedia optima sum experit: et sepe illos
uidi grauias uulnera seu feda ulcera fomertis adhi
bitis aut curare uelociter aut lenire. neque quod agant
uidetur mutatur. Reliquorum cetera remedia ubi unum hese
re praecordij actum est: de quibus quod praeterea suspicer aut
quod dicam: nisi quod extremum uideo esse artem si sic uultis
diuinam quatuordecim praesentibus illustrata euentumque sup
sidera quod praestudiose facitis: quibus praesentibus assentire fa
cto illa quae sermone laudantur circa hanc ipsam tamen me
dicos dubitare ideoque forsitan quae uerbo laudant
obseruatione contemnere. Quod si dicimus quae
nam mihi uel alijs artis huius relinquitur certitu
do cum medicis nulla sit: dicere enim quod scientes
uolentesque sibi nocent non habet ueri faciem. Quid
uero praeter haec restat opinabile: haec dico quae nunc agi
mus etate? Nam de antiquis forte aliter sensuisti mo

galepi
ndcoPlin
Lato

Asclepi
adco

vera est fama fuisse modicum. Et nisi memoria me fallit asclepiadē qui dicere auderet: si quis sibi per omnem vitā nisi extremus infensio morbo obrepet nolle se medicū dici: et postantī usq; in finem ualitudinē meruisse ut medicus diceret. Quinetias seu sponte seu fato quodā plus aliquid prestitisse q̄. p̄ miserat: ut qui nec in mortem morbo incidit: s; etate ultima ex alto precipitans interijt. Nūc cū iuuenes passim medicos ac robustos egrotare et mori videā qđ sperare alios iubes. Ecce ne p̄nti res exemplo egeat q̄uis plena omnia sint exēplis mortuus est p̄terranus ille meus quem nudius tertius uidentē nūc. O instabilem fortune rotā: o artem incertā seu inualidā medicine: et tantis opibus: tātaq; illius artis opinione: ut et ipse mortuos suscitare crederet: non a me quidem: sed a multis subito ab hac luce digressum: p̄o: eplā in testem mee cōplexionis accurrat: et mortuus adhuc uirēs: et corpore nō p̄ualidi hominis modo s; tauri. Quid nunc dices? Nescisse illū medicinam: nunq; sis dicturus ne tibi uel fama uel fides p̄dicat. Aut sane medicina nō succurrit morbis: aut medicinam ille p̄tempfit: quem illa dictauerat. Et sepe illū fateor notam sicubus pomis ac cerasis sic utētem non ut homines ista comedere sed ut fenum rodere soleant iumenta. Idem et in alijs multis animaduerti me cū v̄bo dissentientibus re ipsa et mente concordibus: in eo maxime qđ illas atras ac tartareas potiones quas ceteris de more porrigunt sibi porrectas abijciunt: non hoc quidem ultimū insule: modo ad p̄mum non tam p̄mpti essent: p̄inde horuz quodlibet elegeris non inuenies credo cur medici nā sic uereri oporteat: quasi sine illa non sit salus: cuius p̄ncipes uel ab illa sūmis in necessitatibus deserit: uel illam deserere videamus. Miraris ne igitur o uir docte p̄siliū meū: putas ne me adeo uel natura stolidū uel etate delirū ut p̄siliū sic egenus p̄silia sana respuerem? S; tam multa iter ambigua certū aliquid discernere nesciens: qđ nec illius artificij p̄fessores sciunt: incertusq; qđ sequar quid fugiā: qđ apprehendā: cui herēa totū anceps ac tremulū et perplexum negociū illud exhorreo: meq; nature mee: imo celestis auxiliij finibus p̄tineo: hoc ne arguis: si periculosi fluminis ad ripas: uadi nescius: cū me alter hac uocet: alter illac: iteri uic duces mergi intueno subsistā aut scalmū operiens: aut pontē: siue oīno aliud iter querens: irridentis et nō potius laudabis: an v̄o parū iusta cūtactio mea est: an parū torrens uite huius ambigū? parū crebra naufragia directorū: ducūq; nostrorū: de quibus quid aliud licet extimare nisi uel ultro fallere illos uel falli potius et nescire quid p̄sulant cum videā eos ipsos qui thesauros de p̄silijs que fierunt: uel min⁹ q̄; ceteros homines p̄silijs suis uti uel suis cōsilijs interire: ut adducar ergo medicis credere duo sunt necessaria non suadere et arguere utruq; enim penitus frustra est: sed p̄mum ut ipsi ante alios p̄silijs suis pareāt: primū ut eis faustū sit suis p̄silijs paruissē: horū quodcuq; defuerit v̄ba perdūtur. qđ igitur si utruq; ad credēdū nō fletor: eloq; non mouear sillogismis: si quis r̄betor aut dialectic⁹ me cornutū p̄bet putas ne pro explorāda uitate p̄clusiōis manib⁹ frōtē tāgā? Cū ideo bic te tranquilla frōte hec oia p̄legētē: neq; irasci eni ulla re potes que ab amico: que ue pro uitate ami-

ca tua dī q̄uis idip̄s qđ dī inuicē dī q̄uis et falsū eēt. dū ipsi qđ diceret uisimū uideret: ut nūc mihi: cui nil uidet uisū dici posse. Ita rebus et nō v̄bis credo. Et nō sic amici illi tui qui sniam suā quales cūq; cuius dānosam: mō sibi utilē modic⁹ tenēt: eamq; sibi eripi iplacabiliter nascūtur. Itaq; ante multos annos dū forte mihi in gallijs tūc agentī cū pape medicis quibus cardinaliū medicū fauebant: eadē hec lis eēt exorta multis et v̄bo et scripto hinc inde iactatis tādē questiōe seposita in iurgia erupunt et nescio an ignari q̄; multa in me dici possent in poetica acriter iuehi ceperunt. Lunq; ego subridēs dicerem me mirari: qđ ita si qđ a me lest essent in Virgilium immeritū vindicarent: me enī q̄; q̄; poeticiis olim iuueniliter delectatum: iā lōge alijs curis intēdēt: et illi ira feruidi p̄contarentur que nā mihi ars esset p̄tra illā se esse dicturos: ut li quido appareret nō uitate illos querere: sed uindictam: ego recordat⁹ paulini nolani antistitis r̄ndi artes me scire nullā sed esse hortulanū. Qđ nūc q̄; uisū dicere potui: q̄; nūc possus. hortulan⁹ nāq; sum totus: et tu aduersus pomonam deā peccas: qui ab insitionib⁹ arboruz et herbarum cultu: hoc me distrabis p̄mone. Et nunc omisso iocis siquis serio ex me querat quid artificij habeā respōdebo non quidē ut pythagoras: qui similiter inquisitus cū se sophon id est sapientes diceret: quo cognomine primi illi septē nisi erant erubescere p̄mus omnium nominis huius inuentor: p̄m se respondit: hoc est nondū sapientē sed sapientie amatorem: qđ tunc nomē humillimū breui postea uehemētē intumuit: nūc et tumidū et inane est. Illiis qui illud profitentur non iam sapientiam sed ostentationes et uentosas p̄tentiones amantibus: hoc itaq; solū dicam: eius me artis nō professorem certe: sed amatore neq; illā habere sed optare: quecuq; meliores me factura sit: cōtra quā q̄s dicere noluerit nō ille me cū bellū s; cū uitate ac uitate suscipiet. C. Itaq; nō ut ad libelli tui ordinē reuertar illud quale est qđ ad querendam medicis fidem dicit illos plurimū laborasse. Eniuero id ego nec nego nec fateor: nec scio: ut sit aut ita. Si glōsa oia laboriosa dixeris fatebor. Si p̄ueteris negabo: semp glōria laboris p̄t: sed nō semp glōria seq; laborē. An nō maior naute uel agricole q̄; ducis aut p̄bi labor est: q̄; uis ergo omnis glōria laboriosa sit: sepe tūc est labor: in glōrius. Et quod sequitur: sic affecto disputationē nullam eē posse cum medico et ipse etiam affirmo. Atq; ita si meminī p̄fatus eram non me cum medico disputare sed ludere cum amico. C. Et tu tamen p̄gredieris p̄pius atq; arctius. Quando igitur non me inflectit auctoritas medicine mea me saltē ut tibi uidet p̄fessio captus tenet: tuisq; armis uictus expugno: meis. Res nō noua multi armis p̄prij perire. Sic in mōtib⁹ gelboe saul rex cum armigeri gladio perire nō ip̄eret suo ipse gladio incubēs p̄t. Sic in ualle therebiti David Holiath p̄strato qz suū nō habet illius gladio caput amputat. Sic ad Troiā nocte illa ultima choreb⁹ armis sese hostilib⁹ instruit: et idē facere socios hortat: atq; ita armati multos orco danaū demittit. S; quonā tandē p̄co: mō meis armis de me tibi victoria p̄ta est? Quia scilicet passus suz qđ negare nequeā si ueli et mutari iudies et mutata esse tam etates q̄; nām meam. C. Quid hinc probas: mutata natura

Pauli
nus an
tites
Pomo
na dea
horoz
nomē

Saul

David

Chore
bus

et viuendi modū mutari oportere. Quis hoc urget nisi mortalitatis et becillitatis imemor. Atqui ego et ita factum in me dixi: et dico iterū: pua ne tibi hec mutatio videtur quod cū florida etate: mane meridie: uespere: horis omnib⁹ aquā purā ad satietatē bibere solerē nūc semel sero tū moderanter illā haurio. Idq; nō medicine consilio s; nature. Que quisquis ego sum solers ipsa quid expediat nisi fallor intelligit? Et si hodie appeteret quod oli: in hijs dico que non essent honestati atq; anime aduersa morem illi gererem: recolens illud Latonis apud Tullius. Nam optimū ducē tanq; deū sequimur eius parem⁹. Parui ego nature: et parerē semp nisi maioris obstaret impiū: nō hyppocratis scilicet sed dei. Quid preterea? Si videbā illa etate poma acria et acerba: uel tale aliqd accēsus cōplexio nis igne currebā et de ramis poma luctātia rapiebā atq; edebā: nūc illa pteries vix oculis aspicio: et repetens transacta subrideo: mecūq; tacit dico. Mutabiles res humane. Quid quod nonnunq; solitus totis dieb⁹ nihil aliud edere q; poma et pira: et ficus et persica. Nūc ante uel post cibū aliqd horū fumo semp delectatiōi gustus modestie frena substringēs? Non quod mihi id suggerit Salien⁹: s; consul trix mea nā mea: que dū sana est iam nil nouū nouit appetere. Ex hoc fonte illud etiam pdit quo me ut iaculo impetis fatali ut de sex illis que mihi certe scio fidelissime consulis tria tū patiēter obediēterq; suscipiā. Quod pace sit dictū tantū amici: tantiq; phisici: nō tā tuo uel cuiusq; consilio q; illi⁹ facio: que nō sine cā mouet in hoie presertim iuuenilib⁹ passionib⁹ expedito. Ubi sane medici cū interna illa infallibili consultrice concordāt nō inuit⁹ illis gratificor: pareoq; in reliq; nō ita. Et idcirco alia illa tria ceu iniuas pacis pditiōes libera ptumacia recusor. Et malo cū medicis immortale bellū q; iugum illō collo subeā. Quomō enī fructus bonos maturos: et salibus incoctos abijcerē? Quia forte nō placuerint hyppocrati. Quales ego aliquos noui admodū dissolutos: alios sobrios ac modestos quod pomorū nec odorē: nec aspectū qdem ferrēt. Uidi ego romane ecclie cardinalē virū autēticiū et grandenū: ita coctana execratē ut quotiēs uel vnu asperisset subito faciē ei⁹ sudor angustie et luridus palloz inuaderet: eratq; de hoc cura familiaribus: me quo tali turbare occurso. Uidi aliū in domo clemētis sexti romani pōtificis. Quē coeui iuuenes rosa vnica per totū illud ingens hospitiiū persequētes cuncta ludo et fragore cōplerent. Sic illi rose odor inuisus erat ut fama eēt cū si fuga alia nō pateret aliquotiēs per fenestras: siue vnde cūq; profiliētē graue vite piculū adijisse: cū tamē haud facile dixerim: an rei cuiuspiā alterius q; pomi illi⁹ floriq; hui⁹ odor gratior usq; sit. Quid autē suspicemur: nisi quod si duo isti fuissent auctores medicie: suis in libris coctana rosasq; dānassent: utq; eis si des eēt ab omnibus exegissent. Sūt hec amice nō iudicia sed nature vitia ac defectus nō posse pati: quib⁹ alij omnes iure optimo delectent. Sūt alij ex diuerso: qui omne quod delectat pdicēt et extollant: quib⁹ pro rōne sit gustus. Qualē ego noui nisi fallor tibi quoq; cognitū Joānē parmensē in ecclia illa cōcanonicū et cōfratrem meū: qui qualiscunq; esset in reliq; medicine magnū sibi nomē nō in patria sua solū sed in romana curia inter illos satra-

pas inq; illa medicorū turba et colluūde pepererat ita ut p̄m⁹ aut iter p̄mos numeraret: hic poma oia cōmuni medicorū more vituperans: ficus solas nō p̄mittebat mō sed laudabat. Et scis cām: quod reliq; offendebat harū esto: erat eximi⁹. Si ad ista respicim⁹ alieno viuēdū nobis erit appetitu. Ego autē possum forsitan sperare et tecū hac in re et in alia cū hyppocrate concordia: q̄si nec tu poma pdēnas: et ille aque potū ut tu scribis laudas. Modū tamē in utroq; requiritis: quē et ego non in hijs magis q; in oibus et requiro et laudo: ita ut nihil absq; illo: quib⁹ bonū bene fieri pcedā: de quo ergo pugnamus. Miros ut quid hec repetēda credideris: ad que et supra satis ut puto et p̄ori etiā respōsus erat eplā. Nō esse hanc pomorū scilicet: neq; aque infamia sed excessus: p̄mis adhuc ergo v̄samur in terminis: et quod ueteri p̄uerbio p̄hibemur. Actū agim⁹. Uiden ut hasta et gladius p̄tra me de meo p̄latus armario: nec clipeū hunc penetrat nec lorica. Ut sis victor alinnde tibi arma sumēda sunt: atq; alijs cotibus acuenda. Sed emergunt ecce de trasuerso noue p̄tentionū cause. Cū enī illis tribus que nociua dicitis carere in perpetuū sim paratus cur nō idem in tribus alijs sim factururus queris: quasi vō cui vnu aliquid credideris cuncta credere sit necesse. Quod si in illis medicos sequerer: forsitan non iniuste quererēs cū esset in reliquis ut et tu putas eadē ratio: et cōsultor idē. At cū illō mihi nā suadeat ut dixi: si queritur quid in hijs aliō feruem: rūdeo. Noli hoc a me querere sed ab illa que mihi in illis aliter q; in istis usq; nūc consulit. Cui si forte quod nō credo idē in hijs quoq; consulere cepit: aut iubere parebo: illius ciceronis immemorabilis dicti memor. Quid est enī aliud gigantum more bellare cū dijs nisi nature repugnare? Restat quod minime euēturū suspicabar: de ieiunio iterum disputare seu ludere. Ubi quasi quod dixi posse me omnia in eo qui me p̄fortat irridēs dicitis nescio in quātus medicus an et credis deū oia posse: et ieiunium et omni carētē cibo nō sanū modo sed immortalē facere: te autē fm̄ medicine regulas log fm̄ q̄s impossibile iudicas ut ieiunās san⁹ sim. Ergo amice vide q̄tū opinione differim⁹ vix sine ieiunio sanitatē sperē. Equidē nihil bene sine dei adiutorio fieri posse arbitror: et idcirco id dixi quod in omni licet parua re dicerem: in hoc tamē nullū dei singulare miraculū exposco: quod esset si absq; cibo v̄nus diti aut quomodolibet immortalē faceret: s; simplē et si non fm̄ medicine: at fm̄ nature et p̄suetudinū mee leges ieiunare possus: et ieiunauī a puero semper et ieiunabo dū potero: et potero dū viuā. Nō addo autē sanus. Quotiēs enī sanus esse desieror: ieiunare nō tātū potero: sed cōpellar. Nihil in eo statu cibi capio. Ipse me morib⁹ alit mēsto fateor alimēto. Tu de ieiunio ac de pomis et de oibus ita mecū agis: quasi vnu sum ex illoz grege de quib⁹ vulgo dicitur quod nesciunt se satis comedisse nisi dū uētrē dolēt. Adhuc p̄stas in partitione cibi. Quā sniam nō medicorū modo sed uoluptuosorū omniū sciebam: tuā certe non nouerā. Nūc ut video et doleo tua est. Sed ad hāc quoq; in eplā altera quid sentire dixi. Quicqd̄ medici diffiniāt ego crebras comestione nec corpori utilē arbitror: nec honestas morib⁹. Nō oportet sepe gulā irritare sepe cū uoluptate luctari. Anceps enī ut lubrica utq; ait C-

D.oue
bium

Cicero

Ste
colūna

terro vincta luctatio est: in qua cibo vincti solitum se-
 la senex fatebatur Augustin^o dum ut suis utar &
 bis hilarescens infelix anima obtentu salutis obubra-
 ret negotium voluptatis. Satis est semel i die huic
 mancipio seu iumento anime dare opaz: quibus ma-
 gna pars hominum: immo quod mestus dico oēs fere
 boies calcitrant & indomitū hunc asellū omni stu-
 dio ifertiant & impinguēt famescēte aia: cuius ad
 obsequium deputat^o erat: quāq; ul' ut pegrinā cogi-
 tāt & quā uel nesciūt uel oderūt: quasi nil sit homo
 aliū q̄ corpus cū sit tamē scriptū. Mēs cuiusq; is
 est quisq;: nō ea figura que digito demonstrari pōt.
 Uos hētis Aristotelē: cui de aia loqui pcedendū:
 ut magistro Licero ipse ait. S; nec ille nec uos ali-
 ud querere videmini nisi qd sit aia: que ue anime
 passionēs & diffinitionib⁹ p̄tari iustam cogitis esu-
 rire: toto nisu circa hoc caducū & putre corp⁹ incū-
 bitis nobilissimū ut uos dicitis subiectū: quale au-
 tē uere quisq; in se nisi amēs & inu oblit⁹ intelligit.
 Idq; ipsum utinā bene fieret. Nihil ampli⁹ a me-
 dico requirēdū dicerē. Sed q̄ bene fiat: & dixi ho-
 die: & sepe oli plā forte q̄ quietis atq; ocij sed nō
 plā q̄ ueri studio pueniret. Id sane qd materia-
 li cōcludere vis exēplo: ut sicut paruo igniculo: sic
 senili stomacho nō simul multa sed carpti p̄coquē-
 da: uo: v̄bis medicinalib⁹ re cogēte & digerenda
 mādentur: probari eget minime. Quid ad p̄positū
 tamē? Tu multū etatis inniteris argumēto. ego
 eni illā quā pleriq; dissimulat: aut negat: quos & le-
 gim⁹ & videm⁹ in populo de minuēda etate p̄tina-
 citer p̄certates: nō aliter q̄ si possit mēdacio moro
 differri aperte ac vaciter sum p̄fessus. Sed an ne-
 scis quosdā anno quadragesimo: q̄ alios sexagesi-
 mo seniores. Nō omnib⁹ vna est senect⁹: quia nec
 vna omnib⁹ vita est. Possem plebeis exemplis af-
 fluere: sed delector illustrib⁹. Nō legisti q̄ fragilis
 & nullarū viriū Africani filius adolescēs fuit: euz
 eodem p̄pe tempore cato senex: & Massimissa rex
 nonagesimū agēs annum solidis viribus essent &
 magna laborū patiētia. Tu in me quidē annos nu-
 meras: cōplexionē vō nō ponderas: oportet autē
 ad multa respicere qui libratā vult p̄ferre sniam:
 hoc te: parce oro: meis in reb⁹ paululū a recto cal-
 le diuertit. Neq; enī est dubiū uelle: imo cupe te
 curare. Neq; illō ciceronis ambiguū medicos cā
 morbi iuuetā curationē iuuetā putare. Sed hic la-
 bor: hoc op⁹ est. Quid enī aliud tui fidelissimi p̄-
 silij retardat effectū: nisi qd tu etati calida adhibes
 remedia: & sic annis p̄sulis: nō mihi cum oēs mee
 corporee passionēs a calore nimio oriātur. Intelle-
 ctū est hoc sepe nunq; clari⁹ q̄ p̄senti anno: cum
 te hinc fama mei status: illinc flamma pij amo-
 ris in hos mōtes coegisset: uenissetq; tecū ille vir
 insignis elegātie: & tibi animo & p̄fessione p̄formis
 & noie: mihi aut per te primū cognit⁹ tamq; amic⁹
 quātus enī subito ad me ingressos habuit stupor:
 qd etate hac is ex me calor erumpet: vix in adole-
 scēte credibilis ut thalam⁹ pene omnis ardēt. Ego
 aut q̄uis febre & sopore obrut⁹ nihil fere loq; pos-
 sem iteriectiōes tñ admiratiū audiebā: ipse nihil
 admirās: cui noui nihil acciderat: tollit enī cūctis
 ex reb⁹ p̄suetudo miraculū. Belida quidē ut in plu-
 rimis senect⁹ ac fragilis. Quidā tñ senes & calidi
 & robusti. Delector illustriū & antiqua & recenti me-
 moria. Uidi rome Stephanū de colūna: virum oi-

etate mirabilē: qui cū ad annū octogesimū p̄pin-
 quaret & eo spectāte fortissimi iuuenes ludis exer-
 cerētur equestrib⁹: essetq; ibi basta quedā infamis
 quā nullus ad eū diē nō dicā fregisse: s; flexisse po-
 tuerat atq; ipse iocās iuuenib⁹ ignauā exp̄ob̄ra-
 ret: & p̄mo genit⁹ ci⁹ vir & ipse militaris ac strenu-
 us respōdisset facile quiescenti est pater e fenestra
 de laborantibus iudicare & miranti uetera more
 senū irridere p̄sentia: generoso impetu descēdit:
 nungd & uos viri esse creditis: secū ipse uociferans
 & ascēso equo qui proximus steterat: stimulisq; ad
 acto basta illā manu rigida correptā vi pl̄ima fru-
 stra cōminuit: multo cū spectatiū filij an alios hor-
 rere. Ego me robustis nunq; miscui dū robusta
 etiā esset etas. Nūc fragilib⁹ misceo. San⁹ vō ha-
 ctē⁹ me miscebā. Neq; adhuc dū mediocriter ua-
 leā fragilitatē ullas stomachi sentio: uellē de religo
 partib⁹ idē posse dicere. Nūc qd uere possus dico.
 San⁹ deū testor: nunq; cibū potū ue aliquēz mihi
 nocuisse p̄pendi: qd quidē meminēri: si uel semel
 p̄rium perpēdissem quo sum aio illis in perpetuus
 abstinēc. At non sentientem forsitan me leserunt:
 fieri hoc quidem: & p̄riū fieri pōt: hoc enim nec per
 me ipm scio: nec cui credā hēam: cū quotidie cete-
 roy audiam querelas: hodiernū prandiū: hester-
 na mihi nocuit cena: uinuz hoc: aqua illa me lesit.
 Mihi hoz nihil penitus: nisi meos forsan angores
 me meli⁹ sentiat Auicēna. Qd si crederē optarem
 hercle semp & sensu & stomacho caruisse. Multi se
 formosos putāt cū deforme sint: qd & faciem ipsi
 suā uiderē nō possint: & libēter sese fallant: & ab ali-
 is falli optēt: & fallātur a speculo. At quis nisi tor-
 pens penitus uel exāguis nō sentiat duz egrotat:
 graui p̄sertis egritudine qualē stomachi esse p̄hibēt
 qui p̄barunt: Audiuī qui amisso oculo interroga-
 tus ab illudētibus qualiter sibi esset: rīdebat me-
 dicus me uidentē dicit: ego mihi videoz non uiderē
 Ego aut sicut eger nulli sanū me dicēti: sic san⁹ nul-
 li egrum affirmanti credā. Igniculus quidē meus
 potēs est sibi cōmissa percoquere: plusq; aliquid si
 necesse sit. At plus interdū potuit. Non p̄tendo: s;
 plus illi cōmittebas: qd plus appetebā. In pridem
 in me appetit⁹ rerū fere omniū iminutus est: hēoq;
 & ipse cum catone senectuti magnā grām: que ut vi-
 des mihi p̄monis auiditates aurit: potionis & cibi
 substulit. Neq; tunc tamē neq; hodie stomacho ni-
 si quātū pati possit: & semp minus aliqd cōmitto.
 Et q̄uis de hoc regula nulla sit certa eo qd cib⁹ idē
 vni nimius alteri exiguus sit: ut scis Aristoteles in
 ethicis dicere & exēplū ponere Nilonis crotonia-
 cis athlete: cui cib⁹ diurn⁹ magn⁹ & integer bos fu-
 isse traditur: eumq; aut grauati: solus ad uesperā
 comedisset: cib⁹ tamē me⁹: & si multo forte fragilio-
 rib⁹ nimi⁹ futurus cōmuni more hominū semp nā-
 liter ad modicū ēsit: & hunc ipm angustare potius
 q̄ laxare studui: & si ausim cū amico: sed in domo
 gliari: raro vnq; ex quo uiriles annos attigi ul' ab
 hac frugali & modica mensa mea: uel ab amicorū
 seu p̄ncipiū conuiuio nisi esuriens surrexi: neq; vn-
 q; ieiunij p̄textu die illa mihi largius indulsi: quā-
 uis fortassis in crastinū p̄dimēto p̄diane famis ala-
 crius aliquanto comederim. Itaq; cum religiosi
 etiam ieiunantes duplici ut ipsi uocāt uti soleant
 pulmēto: absit hoc sempq; absuit a me nunq; am-
 plius q̄ vnico & modico usus sum. Et quis vnq;

Licero

Ste⁹ d
colūnaMihō
cib⁹ b
integro

crederet me tam multa de cibis et stomacho locu-
turū. Sed ad medicū fmo est: maiora licet meritū
et dicere et audire: dico autem hec fidēter qz me vā
log scio. Neqz pro inani iactantia sed pro p̄ocinio
nitatis ea dicere que libētius nō dixissem: s; gl'ia
bundus poti⁹ videri eligo q̄ ulla tibi suspitio nasci
queat sub honesto nomine inhonestū aliquid me
molliri aliogn nō ieiuniū sed ingluuiēs est: licet enī
minus malū sit semel q̄ bis me tā trāsliuisse utrū-
qz tamē est malum. C̄ Justas autē et p̄tra ieiunium
et p̄tra reliquas sentētie mee partes debere me cō
sentire medicis in hijs saltem que nā ipsa suadeat
corpus humanū ē p̄rijs p̄stans variabile atqz passi-
bile: et sine intermissiōe variari. Quis de hoc vn-
q̄ dubitavit? Non egeo persuasore. Neqz tñ hoc
medicis sed nature credo: imo nec idipsum credo:
sed scio quanta de hoc p̄us ad te scribens dixerim
meministi et quāto plura dici possint sentis si p̄ba-
tione res egeat: que per se ipsam heu nimis oibus
manifesta est. Id cogitans et q̄si cyrographū meū
tenens ac iam victor exultans: et plane virilē p̄hisi-
cum non scolasticum puerilē qualibet nūc utuntur
clamores nri quibus pleni sunt vici oēs et platee:
qui nec loqui sciūt nisi disputent nec disputare p̄nt
quia nesciūt: nec qd erat optimū tacere didicerūt.
Itaqz qd est pessimū clamant irascūtur insaniunt.
Silloq̄smū in me torques et mutata inqz sine an-
nis: siue alijs ex causis nā simul mutari debet vite
regimē: hoc non nego. Mutata est autē nā tua tum
etate tū morbo: hoc si ueli negare nō potero: quod
p̄fessus sum. Urbane autē facis: et grauius qui nō
infernō stomachosus illō: ergo parisiēse et oxomiēse
qd mille iā destruxit igenia: sed quid ais? Ex hijs
qm̄ te ut scio sillogistice argumētationis forma nō
latet: qd inferas necessario meridiana luce clari⁹ vi-
des: video plane: clare video. S; nōne et tu vides
frustra te extorquere uelle: qd ultro p̄cedit. Mos
est iste cesare⁹ de quo dictū est: p̄cessa pudet ire via
Lerte si eplam meā p̄mam relegis: et si hanc legis
inuenies me in vite regimine imutasse. Sed in illa
pte p̄cipue quā maxime mibi nā suggerit imutan-
dā: cur nō ergo in alijs idē facio. Jā dixi: et sepe ijs
dē interrogati uncūlio pulsatus vnus repeto. Fac
ut idē illa suggerat p̄sus idē faciā. Et hoc pro nū
so sit alterius: sed eodē redētis instantie tue: qua
p̄bare vis: si vna in parte mutatio facta est fieri eā
dē in oib⁹ debere. Qd si ita dicis quasi oia eq̄ sint
et nō dānosum ac p̄ficuū altero magis alter: et oi-
no in reb⁹ ingēs differētia. C̄ Uelles aut nūc et tu
sillogismū montanū ac rusticus audire fm nature
mutationē: qd ab initio factus erā: mutari vitā eti-
am oportet. Mutata est autē nā mea: et eaten⁹ mu-
tata est vita. Nō expectas ut inferam obtempatā
igitur impanti: seu nature: ut ego dico: seu qd tu as-
seris medicine. Ad hec mutata est natura in quan-
to: nō in qualitate: calidissim⁹ enim fui: nō iam calidif-
sim⁹: sed adhuc calidus sum: aqua est frigidū ele-
mentum et poma sunt gelida: p̄ria vō p̄rijs curari
medicorū ut audio uox est: q̄ obrē sicut hijs fuit ali-
quādo p̄fusius: sic nunc partius est utēdū. Utrū-
qz autē factum est. Quid sequatur nosti. C̄ Ad-
uertit autē in eplā tua videri me tibi pertinacē ual-
de in defensione aque et pomorū: cum mibi magna
pars medicorū p̄tinacior in eorū accusatione videat-
ur. Quodqz egrius fero sine ulla p̄sus rōne uel

causa. Nolo aliū q̄ te testē. Nā cū satis rē discul-
seris qd in hijs mali: qd non optimū reperitur nisi
excessus? Que hic aque: que pomorum culpa est?
Quid huic medicorū odii? Quid ue hanc meren-
tur infamiā: amplius q̄ falsas? Sed illi amici me-
dicorū sunt. Nolūt eos infamare. Recte id qdem:
modo nō ifamarent īmeriti. Sic amicis enī amor
est debitus ut oibus iustitia debeat. Quid autē
inter uos et illas uolucres tantā fecit amicitia que
rere et mirari soleo. S; fortassis a phaside colcho-
rum fluuiō: unde nomē accepunt: iasonia ut fertur
in greciam puppe trāsuecti: et distātia cariores: au-
get enī rebus p̄ciū difficultas: de gente in gentē di-
ligi et laudari cepe: atqz inde famosi ad externos
ac sequētis eui medicos peruenere. Sed nulla af-
fectio uez mutat: q̄nis sepe illud oppugnet. Quā
tūnis phasiani nestrī cari ac dilecti nobis: q̄ tūnis
in se boni: si excessum addideris mali erūt: imo nō
ipsi: sed excessus malus: sic de pomis: sic de aqua
sic de alijs. C̄ Sed de aqua: qz tu locū hunc curio-
sus attigisti: quid aliud sim scripturus: q̄ qd scri-
psi: p̄pe enim vnū dicim⁹ cū pugnatia dicere vi-
deamur. Scio qz aque potus ubi modū excesserit
nocuius est corpori. Sed qd vini potus tu nocen-
torem etiā non negas: nec īmerito. Aqua enī cor-
pori potest obesse. vinū sepe anime nocet et corpis
q̄qz tu qd miro: inter vini laudes in quibus nol-
lem te esse tā sedulū calorē augere illō dixeris: qd
mibi necessariū nō esse: ne quicqz dico: de hoc sane
et q̄ multi meliorib⁹ seculis bene sine vino pura ex
aqua vixerunt hodieqz viuunt: quippe cū aquā nā
reppererit: vinū gula egisse video: abūde: quē tu
locum cautissime disputator uelut inaduertēs p̄e-
teris: ut ignarus quanta sit aque: ut sic dixeris maie-
stas si vini paucis bonis multis malis ac pessimis
effectibus comparetur. Sed hanc quoqz ut dixi
tempabo non inuitus tempabo inqz non omittas:
nisi cū uiuere et bibere desinā hos terrestres pot⁹
qui quādoqz sitim acuiunt: quandoqz leniūt nunqz
tollunt: et ibo si celitū datū erit non ad illud deorū
nectar fabulosum sed ad illū fontē aque salientis
in vitā eternā: quā qui biberit ampli⁹ non sitiet. In-
terim hijs de fontib⁹ moderāter aquā bibā: vino-
qz utar modice nō qz id utile: sed quia sic oportet
inter ebrios quorū vita non in sanguine sed in vino
est. Aliogn ut ferocem et inhumanū hominem me
vitabūt. Tu autē sic habeto qz nisi rex nr̄ et deus nr̄
Iesus Christus: cuius vita ois exēplar lucidū bo-
ni est nr̄is: quas excepto peccato in se suscepit oēs
infirmatibus p̄descēdens: hijs usus fuisset: niqz
ego diuinitatē eius testor: ex p̄senti p̄posito meo
aut vinū biberem aut carnes ederē: potū p̄cipites
grauē cibū: quē non pythagora: sed Christiana de-
uotio: nec audirē medicos utrūqz laudātes: quo-
rū ego miro: obstinatā p̄uaciaz quid ita. Et si nō
studii modestie: at non saltē pudor: ab hijs indi-
gnis laudib⁹ l̄ratos hoies dehortātur. Et si dijs
placet audiēdi sunt: de hac re etiā arabes laudato-
res. Nūc vō bibo et edo ut ceteri nec tñ laudo: s; cō-
suetudine rapior: ad id etiā qd nō p̄bo. C̄ Unum
anteqz desinā te obsecro: ut ab oi p̄silio mearti rez
tui isti arabes arceantur atqz erulēt odi genus vni-
uersum. Scio grecos fuisse oli ingeniosissimos ac
facūditissimos viros: multi inde p̄bi et poete mari-
mi et oratores et mathematici insignes. Medicorū

principes illa pars mundi genuit. arabes vero quales me dici tu scis. Quales autem poete scio ego. Nihil blandius nihil mollius nihil enervatius nihil denique turpius. Et quibus animi hominum alij ad alia praeiora res sint ut tu tamen dicere soles in omnibus elucescit ingenium. Et quid multa: vix mihi persuadebitur ab arabia posse aliquid boni esse: vos autem docti viri: nescio qua fragilitate animorum magnis illos: et nihil fallor: indebitis praenominis celebratis: usque adeo ut audivisse meminerim ab illo cuius modo mentionem feci Joanne parmesini audientibus alijs medicis dictum quod firmiter quod si quis latinorum hippocrati etiam par existeret: loqui quidem posse: nisi grecus tamen aut arabs scribere non auderet: et si scriberet sperneret. Quod dictum non modo ut urtica meum cor inussit: sed perfixit ut subula et quantum profundius perfixisset: si illi forte studio datus eum. Lente ad abiciendos codices dolor ille fati virum habuisset. Nunc vicem doleo latinorum: ante alios nostrorum hominum quibus si ille verum dixit turpi diffidentia conclusus est iter ad gloriae: praeterea illud laboris: qui ait. laus est publica. Ergo post Platonem atque Aristotelem de rebus ad omnem philosophiae partem spectantibus. Varro et Licero scribere ausi sunt: post Demosthenem de rebus ad eloquentiam pertinentibus. Licero idem. post Homerum poetice scribere ausus est Varro. Et uterque quem sequebatur: aut attingit: aut transcedit post Herodotum et Thucydidem Titum Livium: et Crispum Salustium historias perscripserunt et illos a tergo quam longissime reliquerunt. post Ligurgum et Solonem legesque duodecim tabularum nostri iurisperiti de tam paucis granis insultos grecorum ingeniorum prope adeo effusis legum civilium tam optimam messem in horreum romane reipublice congesterunt: ut in eo studio facile considerent se victores. Post mathematicos graecorum scribere noster non timuit Severinus. Post illorum quatuor theologos nostri totidem sic scripserunt ut sine praedictore superaverint. Post solos arabes scribere non licebit. Denique grecos et ingenio et stilo frequenter vicimus et frequenter equimus: imo siquid credimus Licero semper vicimus ubi aduisti sumus: quod si vere de nobis in comparatione grecorum tamen ille vir dixit: multo fidetius in comparatione omnium aliarum gentium dici potest: arabiculis ut vos velle videmini duxerat exceptis. O infamis exceptio: o vitio rerum admirabilis: o italica vel sopita ingenia vel extincta. Singulariter ingenium tuum fleo: hijs angustijs circumseptum. Nec extra propositum onerosa et amara profuderim ad te credo et ad finem propero. Nihil impetum sequor: et si noris quot et quam diuersis interis praemiorum curis stupeas. Absiste autem mihi de praeterito: aut futuro experientias obiectare ut soles: et probare velle aquam: poma: ieiunium vel fuisse vel futuras esse mearum causas egritudinum. Si hoc nepe probaueris victus sum: tolle digitum reddo arma. Sed nec probasti hactenus: nec probabis ut spero sicut ego praeritum: non tamen possum probare quam credere: non nocuisse mihi ista: sed profuisse: excessum vero non horum potius quam cunctarum rerum cunctis hominibus nocuisse et nociturum esse non sum nescias. Et ad summam si ut ais Hippocratis aquam laudat: tu mihi aliter Hippocratis: vel siquid est Hippocrate maius apud medicos: pomis ac fructibus es amicus. Ego excessum quod sepe repeto ut vel semel audiar in omnibus reprehendendus dico. Quocumque te uerteris restat inter nos locus sola ieiunij: cuius quidem ita tibi persuadeo: nullus potest esse

finis nisi cesseris: quod sine ullo dedecore sis facturus. Est enim laudabilis uero vinci quam mendacis vincere. Et certe quocumque sit vis: mea saltem honestior causa est. Ecce autem pedetentim unde digressus eram redi. Ieiunium nempe sancta res est: et anime utilis ac salubris et corpori. Studiosis vero bonique aliquid agentibus secure dicam necessaria: seu deuotionis studium sit: seu negocium lazarum. Neque enim de athleticis aut fessoribus agitur: aut de hijs qui pedibus sitionias baccam terunt. Profecto autem non decet virum sobrius et castus suum uas incorruptum cum honore seruantem aut virum magnanimum ingenia mollientem. Aut virum doctum et sublimia meditatem sepe et multum ad mensam sedere: et hoc breue tempus ac labile ego portionibus cum uoluptate perire: quodque comestationibus superfuerit aut gerendis rebus aut orationi aut phibere dare. Absit hoc a moribus nostris: imo praeterea: quod illis superest refectio corporis tribuendum. Ad enim corpus hoc ad dominium: sed ad fuitium aie nati sumus et sicut seruus domini: sic corpus anime reliquijs uesci debet et contentari. Unum nunc etiam locus hic recipit. Quotiens puras interfueri colloquijs transalpinorum praecipuum et praecipue praetatorum: ubi de moribus nostris. Sermo incidit: Scilicet illos inter alia mirari quosdam quoque vituperare cenas italorum de quibus in reliquis extimationes claras atque magnificas percipissent. Idque eo magis indolui quo eorum iustas redargutionem et platonice sententiae personam intellexi. Nam et ille epistola sua quadam ad architam tarentinum cenas mensasque arguit italicas. Sed tanti praeterea reprehensionem facile sim laturus. Quo autem alio quatuor putas audias dolore nos a barbaris sobrietate superari. Neque vero me fallit ut olim apud maiores nostros romanos ueteres dico: usus non fuerit praediorum: unde poeticum illud: hec eadem habere die primum querit: et quid corpori utilis medici disputet. Audiui enim eos ut in multis ita etiam hac in questione discordes certe rebus agendis: quibus romani autem omnes dediti erant opportuni reus ad uesperas distulisse: dies enim actus idoneus: nox interpesta et inactiosa est: et refectio aptior et quieti. Neque enim cenas nisi praedio superingesta arguo: sed medici per manus opinionones sibi mirabiles ac siluestres tradunt: et a stipulantibus gula et vulgo unus alium docet nihil peius esse ieiunio. Et miraris et dicis te nescire neque audisse unquam consilia medicorum diuinis aduersa esse consilia: seu praeterea diuina praeditioni. Mihi autem ego non minus tale virum non audisse: que lippis et torporibus nota sunt: quae que displicet pigris semper auribus hauriuntur. Nolo: sibi autem monstrare ubi querat quod inuentum doleat. Sed si queris inuenies. In multis quidem a diuinis consilijs discordatio: ut qui corpus tantum hostes anime atque ergastulum cogitationis: in ieiunio praesertim. Est vero nunc quicquid duras habet uulgulas et extirpet errorem tot radicibus subsistentes. Et o utinam ego te qui me a ieiunio diuertere nitentis posses ad ieiunium fando pervertere: et uelles medicinam hac saltem in parte dediscere. Crede mihi uictum te gauderes: praeterea occulta namque quam plurima corporis atque aie comoda unum certe oculis antequam annus elaberet sumpto in manus speculo uideres te uiuidus coloratum. Praeterea proinde ut hec tria de quibus bellum gerimus recolligam ac praestringam. Nihil ego sobrietate in medio positam adipisci: si extremorum alterutro pereundum est: malim atque pallere quam uino rubere

Archi-
ta taren-
tinus

Malis pomis laborare: quæ carnis: exhaustusque
 ieiunio quæ distentis crapula pire: erit saltè purius:
 erit honestus cadaver. Jamque de insolita et pro-
 fus aliena materia satis superque certatus est. Quod
 cum alio quocumque ex hijs qui medici tamen: et nil ampli-
 us sunt nunquam in animi mihi uenisset ut facerem ias
 solito magis lites et discordias abhorrenti. Nam quæ
 equo animo videat sua omnia uastari: seque erepto uni-
 co palliolo nudum linqui? Quis non ad iras atque ad
 odium atque ad arma profiliat? Quod patenter quondam
 cum illis exptus sum pape medicis quorum supra me-
 mini. Ex te autem tale nihil uereor: cuius scientie di-
 uitiarum leuis accessio medicina est quam licet oli: ut
 sepe multi artes alias iuueniliter suis professus: pe-
 ne tamen absque illa modo qualicumque iudicio maior esse
 ac ditior. Itaque uelut opulentissimi præfamiliaris et
 amici fines latius ruris sterile angulum securus in-
 gredior: et proculco: obstatetque rubos falce refeco.
 prope cupiens ut tui esse desinat: qui te hijs impli-
 cita a cultu arui felicioris impediunt et auertunt. Ut-
 cumque res casura sit interim dum tu bellum instauras
 ego adero. Sepe progressus bellantium et presentes vul-
 tus sequestri pacis et concordie fuerunt. Facile forsi-
 tan dum ultro citroque acies instruitur pax erit. licet
 enim aliter atque aliter tu a medicis ego adeo ambo
 tamen unum uolumus: ut quodcumque scilicet uite restat
 sanus degam: quo uita ipsa sit letior longiorque: quæque
 eius diu siquid est hic diu distulerimus moriedum sit.
 Vale Euganeo in rure febricitans scripsi ut tantisper
 febris obliuiscerer. xv. Kal. Decemb.

Explicit liber. xij.

Incipit Liber. xij. Ad magnificum Nicolaum mar-
 chionem estensem Ferrarie dominum: consolato-
 ria super fratris morte.

Epistola. I.

Eu mihi duro nimium et uiuaci:
 ergo ego infelix et sinistro nato si-
 dere in hac misera et fugaci uita
 tadium ideo reseruat sum ut letum
 aut dulce nihil sentiens tristitia et
 amara cuncta perpetiar: ad hoc
 solui uivo ut quotidie amicorum et cha-

roy mortes audiam: utque ait satyricus multis in lu-
 ctibus inque perpetuo merore et nigra ueste senescam
 per omnem uitam flendo fatigatus. Nulli deiceps ho-
 minis mortem flere decreueram. Idque et professioni mee
 debitum et etati rebar: sed nimis ad uiuum tangit dolor
 heu uir clarissime. Amisim? imo promissimus tu fra-
 tre amantissimum atque optimum: ego dignitate omnium
 mitissimum charitate filium obsequentissimum: quæ nullis
 omnino meis meritis: sed sola sui nobilitate animi
 me ut nosti sic amare ductum ceperat nec tamen amare:
 sed colere ut ego ipse et gauderem uehementissime et
 mirarer non minus: unde illa tanta dilectio: tantaque
 ueneratio in tanta status: atque etatis impitate. So-
 let enim illa etas hanc fugere uel horrere. Ille uero non
 ita. Memini: neque unquam obliuiscar: neque obliuisci
 debeo. ut hoc ipso anno dum Romam petens casu: il-
 lo terribili retardatus apud te: quo me fors mea in
 hoc saltè placata detulerat: qui mei curam non quasi
 alienigenæ paruique hominis: sed ut magni cuiuspiam
 am viri tuo de sanguine suscepisti: dura et graui: et
 ut publice creditum fuit: ultima egritudine laborare
 quibus sermonibus qua pietate: quo uultu per singu-
 los dies ter aut quater ad me uisendum illa felix et

Sa-
 tyric?

benedicta aia ueniebat. Quas mihi assidue consolatio-
 nes: quas oblationes: que lenimenta doloris affere-
 bat uoce illa humili ac benigna ut pregaudio et sue
 admiratione uirtutis mei ipse incommodum uix senti-
 rem. Sileo et longinquo salutationes amicissimas: si-
 leo nuncios cum manibus et munus omnium uincensibus
 suauissimis atque honorificentissimis litteris ad me
 missos: quod est summum: dico floridum adolescentem mori-
 bundo sic astare semiculo: heu mihi non credebam nec
 credibile erat ipsum ante me mori debere: neque acci-
 dere potuisset siquid esset ordo rerum humanarum. Acci-
 dit autem: quia nullus hic ordo est: nulla constantia: nul-
 la stabilis aut certa incertitas: sed profusio et labor et
 dolor et gemitus: a quibus nulla fors hominis: nulle
 opes: nulla liberat altitudo. Danum quidem tuum nram
 que omnium qui te illumque dileximus. Neque dissimulo
 neque uobis iminuo. Magnam profecto rarumque et eximi-
 um uite decus: ac solatium ad tempus amisim?: quod
 non flere etiam ad tempus et desiderare non possumus.
 Sunt tamen et magnis angoribus inuenta remedia: de quibus
 agere non breuis epistole sed libri materia sit ingentis.
 Unum hoc pro temporis breuitate sufficiat. Si qui-
 dem pro nobis dolemus occurrit ciceronianum illud sem-
 per in hijs casibus repetendum. Suis incommodis graui-
 ter angere non amicum sed seipsum amat. Si autem propter
 illum uanum est dolor: non solum quod irreparabilis est eue-
 tus: sed etiam quia faustus utique illi est: audeo enim
 dicere: quod uerum credo quod fratri tuo nihil mali imo
 multum boni accidit. Quis enim oculi nostri illum an-
 xie requirant. Illi tamen proculdubio bene est tam nobilis
 animus tam mitis atque innocens uita fuit: ut sperari de
 eo aliud non possit. Uiuat ille qui mori oculis homi-
 num uisus est: imo nunc uiuere incipit: hec enim ut sapi-
 entibus placet: que dicitur uita mors est. uiuunt inque et
 cum creatore suo cumque angelis eius ac beatis san-
 ctorum hominum spiritibus: eum frui beato ereptum mun-
 di periculis et ludibrio fortune. Neque si redire pateat
 reuerti uelit. Gaudet enim labore permutasse cum rege
 cum securitate formidine: cum felicitate miseria. Nam
 licet et dum nobiscum erat felix: uideret uere tamen
 nemo hic felix ut doctissimis uisum est. felix ergo
 ille: nos miseri dum hic sumus. Quocirca merere hoc
 ei euentu deorum: ut apud Ciceronem ait Lelius ne in-
 di magis quam amici sit. Et ille quidem nunc ut mea hæt
 opinio recordat nostri: suosque omnes in quibus: quod ita sibi
 placuit ego me numero sed in primis tamen talisque ger-
 manum quem semper uince dilexit: eo nunc amat ardenti-
 quo eterno propinquior est amori. Non sum enim: deo
 gratias de illorum grege qui putat aias cum corporibus
 interire. In nostra igitur et nostrorum morte immortalitas
 aie: et resurrectio corporum nos solatur: quartum prima
 consolatio et phis fuit. Altera nobis est solis: de quibus
 si impetum atque ardorem animi sequi ueli longus ero. Sed
 non possum. vires enim mihi corporee nulle sunt. Ne-
 que enim postquam a te et ab illo: heu ultimam discessi: nullus
 mihi sine grauius moribus actus est dies. Itaque uix
 hec ipsa perscripsi. Locus autem de sapientia et magni-
 tudine animi tuusque et hunc casum quo tibi iam nullus
 acerbior euenire potest: et humana omnia alta et inuicta
 mente tolerabis: et ingrue sensibus tristitia insita le-
 nius uirtute in omnibus diuine confirmaberis uoluntati et
 tecum in silentio cogitabis celestem prudentiam a qua tam
 multa et tam grandia recepisti tibi hoc nunc licet ama-
 rum gustui bonum tamen. et consideratis mundi malis saluti-
 ferum forsan et optabile tribuisse. Nec tibi manu

Licero

Licero

tremula humeribusq; oculis statim scripsi euz hac
 ipa hora ad me rumor mestissim^o puenisset: ita ego
 eger tristis desolat^o solari alios nitor: pinde sicca
 de lachryme: cop: imeda suspiria: calcadus dolo:
 hoc excellētiā tuā decet que si uera est nihil illi ar
 duū videt: positi in excelso estis o pncipes domi
 niq; terrarū: ut exemplo alijs sitis: uos oculi oēs
 intuent: oēs aures audiūt: lingue oēs loquuntur:
 oēs nri actus z vba pensantur. Enitēdū summo uo
 bis est studio ne plebeium aliquid aut vulgare loq
 mini: ne quid depressum atq; humile sentiat: sed
 magnifica oia z excelsa: uen uos ullis impulsibus
 fortuna deiciat: nec inclinet quidē: que in uos quo
 maiores estis: eo sepe maiori accingitur apparatus
 frustra autē hoc inter homines fastigium posside
 tis: nisi serēiores z altiores animos ceteris hoib^o
 habeatis: laboriosum fateor: s; uera glia z magn^o
 bonoz sine multa industria z magno nō querit la
 bore: hīc loquēdi utinā z dolendi finē facio. Spe
 rans te qd posceris tua sponte facturū: utq; ita sit
 affusus ego z omnes qui tuum nomen diligimus
 obsecramus. Christus consolator optimus te sole
 tur z conseruet in gratia sua. Arquade Nonis au
 gusti mane.

Ad Philippum de maseris militem regium z cy
 pri cancellarium super communis amici morte si
 militer solatio z lamentum. Epist. II.

Quē lachrymarū de mestissimi animi sca
 tebis per hos oculos erumpētē: tua si
 mul excitauit z compōsit epistola: tā uarie me
 um quocūq; tibi libuit cor egisti: ut clarū faceres
 qd a discretissimis uiris accepim^o: omnipotentē ut
 sic dixerim esse faciendū. Ita meū z toti^o italie gra
 ue dānū z irreparabile mihi in oculos ingessisti:
 qd nisi pfecti asprimo vulnere leuissimā medicinā
 docta man^o adhibuisset: facile ibecillē spū: z pfixū
 abdis aculeis dolori dolo: abdit^o extirpisset. Quis
 enī nō dicā tāta amicitia z affinitate pūct^o: tot ob
 strict^o meritis: s; qd nō nisi hostis hūanitatē nri
 Jacobi obitū effuso gemitu nō lugēt? Ereptū ter
 ris hospite vntū: vnū ex paucissimis qd nō eno
 supant: z in ipso flore etatis extictū nre dec^o p̄sce
 specimē militie. uere quidē non me fallit amor z si
 malde amē mo: illi^o mesta eclipsi militie lumē p̄s
 fit. Nā quis illo vior miles: aut qd rectior: qd ino
 cētior: quis iustior: qd pro uarietate rez animosior
 ac mitior: z humilitati magnanimitas z magnani
 mitati iūcta stupebat humilitas: insolite simul ha
 bitare. Claritatē sanguinis morib^o illustrabat: quē
 nā generosum fecerat uere vir^o nobile faciebat p
 fectūq; z vndiq; ppolitū ne ul sibi ulla militaris la
 us ul nro virtutū iopi seculo: qd de Demetrio suo
 ait Seneca: aut exēplū aut pūitū deesset. Fuit quē
 excelso calle operū multi ad gliam seq uellēt: pau
 ci possent: virtutē illā heroicā etiā hostes uenera
 bātur. Et qui eū oderāt illā odisse nō poterāt. Ho
 ni illā amabāt. Mali mirabant. hēt enim virt^o hoc
 istū: bonos in amorē sui: malos in stuporē trahit.
 Talis ille vir fuit. Nihil p̄sus illi defuit: nisi uita
 longior dicat aliq. Ego autē nullā brenē vitā di
 co que pfecto virtutū munere functa est. Non re
 fert quāto in spatio p̄ciosa explices: nec thesauro p
 cium auget archa ingēs: nec iminuit angusta. Illi^o
 vite tēp^o additū uobis p̄fuisse: atq; oib^o qd ille ul
 car^o fuit uel utilis ad exēplū: sibi autē ad qd nisi ad

piculū ac laborē? Dia p̄fecit que ad vā glia pri
 nerēt: p̄la facere poterat nō maiora. Ea fuit in iu
 uētute grauitas: in grauitate iucūditas: in iucūdi
 tate seueritas: in seueritate clemētia. Ea demū vir
 t^o in aio: in p̄posito p̄stātia: in p̄silio acūmē: in p̄sen
 tibus circūspectio: in futuris p̄uidētia: i p̄uersatio
 ne suauitas: in v̄bis fides: in reb^o atq; actib^o indu
 stria: cū amicis charitas: cū hostib^o leue odiū atq;
 placabile: cū superiorib^o obsequium: cū subiectis hūa
 nitas: cū oi genere hominū iustitia. Nihil illo leui
 us inermi: nihil duri^o armato: nil ad irā tardi^o: nil
 p̄mpti^o ad ueniā: ut qui nūq; nisi pacis studio bel
 la suscipet. Dulce mihi z amarū est m̄ta de illo
 quē dilexim^o: imo vō quez diligim^o tecū loq. Et si
 de qbusdā ignauis potētib^o qdam lōgas historis
 texerūt opulētā admirati: quāt^o de hoc liber te
 xi queat ab illo p̄sertim cui nihil viri hui^o icognitū
 sit. S; hinc calamū luct^o frenat. Illic tu mihi māy
 abstulisti: sic p̄stringens ei^o laudes ut plixi^o fortas
 se aliq; laudari meli^o certe ac v̄ius nemo possit: fe
 lix ille tali stilo tātoq; laudatore. felix tali subiecto
 stilus tuus. Ille qdē z virtute sua clar^o: z eloquen
 tia tua adiut^o diu viuet: imo p̄culdubio viuet sem
 per cū illo ap̄d quē fons vite est z hīc quoq; per fa
 mā viuet: deniq; in memoria eterna erit iustus. p̄
 inde vicissim ille de tuo testimonio: tu de illi^o p̄co
 nio nomē uobis clarissimū quesiuisti. Quē tu enī
 stilo nō ornaueris: z quē stilo ille suis in laudibus
 nō distū fecerit? B̄ias tibi nō meo tātū nomie: s; h
 bonoz oium: qd qd nec ego ita: nec ut puto ali^o po
 tuisset laudū eius agrū ubere igenij tui acuto z lu
 cido uomere coluisti: z suarū florea p̄zata ubi tutū
 magni amoris p̄is ibib^o irrigasti. Ut multa eg
 dē ac magna p̄tereā a te scripta magnifice ac fideli
 ter enarrata vnū p̄terisse nolueri: qd qm̄ mihi au
 res animūq; te loquēte mira suauitate p̄mulserat
 captare nūc geminas grata repetitione dulcedinē
 mens est. O felices igit oculi tui qui viderūt que
 ab illo viro ante nō multū tēp^o apud Alexandriam
 gesta sunt: felix ille etiā an licet expedis eēt: z ab
 adolescētia exoptatū dissolui: z eē cū Christo: plō
 gatus est tamē vite modus donec illa pageret: que
 z spectatū desup res humanas celi domino grata
 essent: z per oēs terras fama celebri vulgarentur:
 que z nostra etas memoraret z posteritas cōmen
 daret: que demū z tu lachrymas scriberes: z ego
 flens legerē: felices quoq; aures tue que audierūt
 fortia illa z salubria z gliosa p̄silia: quib^o si creditū
 fuisset: hodie quātū ego arbitro: z Petrus inclit^o
 Lypri rex indigni vir exitus: sed sacre memorie vi
 ueret: neq; in p̄uentū malignatū z manus impias
 incidisset. Et nūc forsitan sub eodē Petro rege tuo
 militans Jacobi^o frater nri: nec diū fato functus ut
 quē pius aleret labor: sanctūq; exercitiū uegetaret
 imo quidē regi eterno ambo pariter militantes p
 oriētē ac meridiē Christi nomē attollerent: z chri
 stianitatis fines atq; imperium platarēt. Jāq; nō
 tm̄ Alexandria: sed mēphis z Antiochia z Dama
 scus z Babylon christianoz eēt. Christi nēpe sūt
 oia: nec de^o nri bonoz indiget nroz. Nobis quere
 bas: z questū nobis qd id erat z nobis amissus
 est. Chio enī p̄ter eo: humanū qd vnice occupat
 nihil dari p̄t nihil eripi. Nobis inq; paucorū vir
 tute quoz tu etiā pars fuisti illa nobilis ciuitas da
 ta erat. Nobis multoz seu ignauis seu perfidia ere

Alexan
driaPetrus
rex cypGene
a De
mario
virtus

pta est: nec minus pudoris attulit amissa q̄ capta decoris attulerat. Sed sic eunt fere res mortalium. Raro sanū p̄siliū d̄dictore caruit. Ita dū in sua quisq; libidine nō in cōmune bonū nitit̄ quotidianū in p̄cilijs malū melior pars maiore ⁊ numero veritas victa est. vicit auara barbaries: vicit vilis amor prede: vicit interrūpente paululū metus uoluptatis: virtus nuda ⁊ icomitata succubuit. Itaq; onusti preda ad quā solā uenerant religiōe simulata. oneratiq; autē obrutiq; dedecore abierūt omisso neglecto fidei negotio quo nescio an ullū gl̄iosus ab auoz memoria cogitatum sit: hec bactenus. Cū autē anteq; desinam attingēdū est: ⁊ tue p̄batissime fidei testimonium perhibendū. Tu quidez vir egregie amicū e medio sublatū nō solum lingua et calamo affectū animi testantib⁹ dulci pietate p̄sequeris: sed sup̄stitēs etiā natos memori charitate cōplecteris bonā utiq; teq; rez dignā agis. Neq; mihi neq; cuiq; suoz dubitatio ulla est quin talis amici filios tuos ducas. Cui⁹ enim radix est p̄pria ⁊ rami pp̄ij sint oportet. fuit vir ille usq; in finē tuus: neq; ut auguroz vnq; magis q̄ nūc est q̄n scilicet exhausto sumi amoris fonte p̄fusus totus est charitas. Certe David rex filio Jonathe: a quo dilectū se fuisse meminerat q̄uis p̄secutiōes multas ab illius patre p̄pessus sese p̄buit indulgentes. Et massinissa rex Numidie pp̄ memoriā africā totam p̄geniē Scipionū miro amore usq; ad ultimā coluit senectutē. Sed iam satis est frenabo ipetū. Alioquin nullus erit flendi modus. Tu me fletu madidū flere uberius: tu me fletu exhaustū: fletū cōpmere docuisti. In dolore tibi parui: cur in p̄solatione non parē? Cōsolabor: q; tu iubes: ⁊ q; necesse est. Stultus est enī luctus lōgior ⁊ lugētī dānosus: ⁊ illi inutilis qui lugef. Nō cōmittam ut p̄pter meā multiplicē miserā illius morte p̄ctā leta illā felicēq; aiā gemitibus ampli⁹ turbē meo: suarum tā virtutū laurea coronatā de vitijs atq; inuisibilibus hostibus in arcu ethereo triumphantem. Tu uiue: ⁊ defuncti ⁊ sup̄stitis memor. Vale. Datavi: p̄die nonas nouemb̄.

Ad Joānē aretinū de scribētis origine. Ep̄la. III.

Noti hominis sed noti nois ep̄lam libēsi legi: fuit Joannes alter aretinus quoq; cū quo longa mihi usq; ad illius vite exitū ac fida semper stetit amicitia. Joannis igitur aretini ad nomē in aurib⁹ meis olim crebro dulciter solitū sonare: longo uelut e somno expectus caput atq; aiūm erexi: gratiq; mihi cari capitis memoria renouata est. In hoc altero Joanne delectauit me fateor: nobilis indoles: ⁊ senilis in iuene caniq; stili grauitas. Sed sup̄ oia hic affect⁹: ⁊ hic amor erga hominē nescio: an aliquando visum ac certe nō cognitū: qui p̄fecto tātus esse nō posset in te alī qua meo virtutis opinio decepisset. Error ingens: sed honestus: ⁊ in tua p̄sertim etate laudabilis. Quosdā nempe nōnunq; falsi nomis sono ac splēdore excitos relicti a tergo quos pro ducibus sequebantur ueram p̄duxit ad gloriam. Cōptas ⁊ optādo oras ut familiaritate mea sterili quidez: ⁊ uel vnica te digner ep̄stola: quā te ut thesaurū sanctasq; reliquias seruaturum spōdes: ad tuū ut ais tueq; posteritatis longū decus. Nō suz amice: vñ hoc speres paucoz est ut nosti quibus scripserit famam dare: horū ego de numero non suz. Quomo

do enim alijs deo q̄ mihi nōdū tāto studio quesui. Scribo tñ non ut te glorificem: sed ne spernas. Et scribo inter angustias magno rerū circūallat⁹ exercitu q̄ ut tibi sit grati⁹. Itaq; me tēporis penuria paratū facit. Nō hoc tamē impedit quominus ad id tibi r̄ideam q̄ tā obnixe flagitas an scilicet aretij nat⁹ sim. Id enī te auguroz audiuisse. Et ita hoc queris quasi magnos hinc titulos questurus p̄sue. Et claroz certe hominū origineo terras in quibus orti sunt per se licet ignobiles ornāt fateor: atq; nobilitant. De Homero qdē dubitatio uet⁹ est: ⁊ multis indecisa lis gentibus: dū vnaqueq; illuz sibi vindicat: ⁊ tāti ciuis gl̄iaz ad se trahit. Ad q̄ p̄stat sic nascēdo pythagoras quidē Samon: penē Bias. Miletū Thales. Abderā Democrit⁹: claso menas Anaxagoras. Calcedonem Xenocrates. Eleani ceno. Stragiris Aristoteles. Lesbē Theophrastus: ⁊ ex nostris arpinū Cicero: ⁊ qui tñc au des dicebatur inopem ⁊ angustū Mātue viculum Uirgilius. Lagastū Augustinus. stridonē Hieronymus honestauit. Sed neq; aut hoz ego rursus ex numero sum: aut patria tua ut sit nobilis vnus cuiusq; homis eget auxilio quā ab ip̄s Romanī imperij p̄mordijs inter tria eturie capita nūerata legimus. Cū uero tā anxie me rogas plus etiam aliqd q̄ interrogas respōdebo. Nō solum ergo aretij sed in uico intimo ciuitatis illius qui oz tuo vulgo dicif: heu flos aridus ⁊ fruct⁹ ispidus nat⁹ satulq; etiam fui. Florentinis qdē parentib⁹: sed in exiliū actis: ea scilicet tēpestate: qua meliorē partem expulit qui creber n̄ris in urbib⁹ mos est: nostriq; naufragij p̄tes alterā Bononia altero pigremio fouit aretij. Addā huic historie quod haud grauatū te lecturū spero. Anno igitur iubileo Roma reuertenti atq; aretīo transeundi qdam nobiles p̄cines tui qui me comitatu suo dignū cēserūt duz extra menia urbis adducerent ignarū me per illū deduxerūt vicū: atq; in scio ⁊ mirātī domū illam oñderunt in qua natus essem: haud sane amplā seu magnificam: sed qualis exulē decuisset: dixerūtq; inter multa vnū: q̄ apud me ut L. iuij uerbo utar plus admirationis habuit q̄ fidei: uoluisse nonnunq; domini domus illius eā amplificare publiceq; prohibitu: ne quid ex ea specie mutaret que fuisset q̄n hic tantillus homūcio tantulq; peccator intra illud limen in hanc laboriosam ⁊ miseram vitā uenit. Proinde illa digito tui ciues ostendūt plusq; aduene p̄stat aretij q̄ Florentia suo ciui. Sed hec ⁊ alia grauiora ferenda esse fortiter scio: ⁊ amara dulcibus p̄sanda: q̄uis illa p̄pōderent. Et sic facio cum pro alijs multis: tuz pro hoc vno nominatim deo gratias agens: qui hūc mihi animum ⁊ hanc mentem dedit. Cū habes q̄ questisti: vicit occupationem ⁊ tarditatē meam tue p̄cis efficacia. Reliquū est: ut si amicitiam n̄ram cupis: non me deinceps videbitis ⁊ nō meis laudib⁹ oneres. Quōd mereor: facito. Ne me vnge sed punge: scinde: ure: increpa. Non statū debitus sed vite prona est materia. Nemo ad talia nō disertus fuerit. Auditū tibi meū nomē. audita ⁊ vitia sint oportet. Indignū laudare irritus ⁊ magnus est labor: deniq; si me amas cum alijs de me ut liber: meuz ut postulo: ⁊ ut te meq; pariter dignū est. Ne tu uiuo mihi pangericū cane: sed satyrā. Vale arquade inter colles euganeos. v. idus septemb̄is.

De
uid
Mas
sanif
sa

Ad eundem.

Epistola. IIII.

o **E**fiderium regularum nostrarum alte tibi insitum cerno. Nec me ideo doctum: sed te ipsum nostrisq; amantem noscendiq; avidū reor: dicit te habere epistolas meas multas: uelz omnes et maxime correctas habere: neq; vnq; per me steterit. Idq; ipsam et de alijs uelis. Ad hec cū et nra vulgaris: et siquid est poeticum collegisse te speras: sed id mihi difficile est creditu. Leteruz illis ante alia necessariam esse correctiones exactissimam sentio: que a diuersis ut auguroz hysq; nec intelligentibus mendicasti. Sunt aliquot preterea libelli: qui te forsitan delectabunt. Ego certe tuam indolem studiumq; meis vigilijs adiutum iri: si qua fors tulerit gaudebo: hec hactenus. Epistolā tuā rure abiens dimisi: neq; sat memini: an qd aliud nisi indigum attulisset. Vale et insignem rhetorem: uirtūq; optimum Petrum nostrum: ut saluere iubeas queso. Patavi. iij. nonas Januā.

Ad donatum apēnigenam grāmaticum cū libello quodam sibi inscripto.

Epistola. V.

b **A**b es en amice iam tandem expectatū pmissumq; librum paruus de materia ingēti mea scilicet et multorum ignorātia. Quā ingenij in incude: studij malleo extendere licuisset: crede mihi camelli aut elephantis in sarcinam excreuisset. Nam que latior loquendi area? Quis campus ingentior: q̄ humane tractatus ignorantie: et p̄fertim mee? Ita vō hunc leges: ut me añ so cum hibernis noctibus fabulātem audire soles et qua impetus fert uagantē. Liber quidem dicitur: colloquium est: nil de libro habet p̄ter nomē: non molem: non ordinem: non stilum non deniq; grauitatem: ut qui cursus a properante in itinere scriptus sit. Sed ideo librus appellare mens fuit: ut paruo te munere magno: sed nomine p̄mereret: si sus licet nra tibi oia placere: tñ ita te fallere cogitauit. Est et inter amicos hic fallendi usus: paxillum pomoz uel exiguum obsonium missuri: uale argēteo inclusa candido lintheo obuoluimus. Nec plus nempe qd mittitur: nec melius: sed accipienti gratū honestius sit mittenti. Sic et ego rem paruaz pulchro uelamine honestaui. Licq; epistolam possum dicere: librum dixi. Qui tibi non idcirco uilior fuerit: q̄ litturis et additionibus plurimis intertextus: et pleno vndiq; margine circūfertus est. Et si eniz oculis demptū aliquid sit decoris animo tñ: tantū dē grē additum uideri debet: q̄ hinc uel maxime te mihi familiarissimū intelligis: cui sic scribas: ut additiones ac lras: ceu totidem signa familiaritatis ac pignora dilectionis aspicias. Nec preterea dubitare possis meum esse qui et manu mea olis tibi notissima scriptus: et quasi de industria tot cicatricibus deformatus ad te ueniat: memorans tale aliquid de Nerone principe scripsisse suetoniu trāquillum: uenere inquit in manus meas pugillares libelliq; cum quibusdā notissimis v̄sibus ip̄i cirographo scriptis: ut facile appareret non translatos aut dictante aliquo exceptos: sed plane quasi a cogitante atq; generāte exaratos: ita multa et delecta et inducta: et superscripta inerant. Et hec quidem ille. Nil tibi nunc aliud sup̄ scripturus. Uive mei memor et uale Patavi idibus Janua. mei doctus in lectulo hora noctis vndecima.

Ad Antoniu supradicti Donati filium de vitādis

atrium erroribus.

Epistola. VI.

I **I**nterulā tuā fili simulq; munusculū recepi pyra scilicet q̄lia nulla qdē ut arbitroz tellus fert: nisi italia magna ut Maro ait: patres frugū utriq; mihi p̄grati fuit. Noli tñ hāc te curā ampli⁹ insumere: vis fortasse uestigia pijs tui seq: qui mihi qd hēt quodq; nō hēt libētissime largitur. Vñ qdē feceris cum in oibus sequendo. Nunq; eo duce a recto calle virtutis aberrabis. Habes eni pijs adhuc tibi forsitan p̄pter tuos an nos incognitū: sed cognoscūt eū alij quoz ego sum vnus. Illū ergo sequere. Illū cole. Illū obfua. Illi crede bonū te ad portū diriget. Neq; despicias q: non est medicus: aut dialecticus loquar. Philo sophi eni ueri nulli usq;: dialectici aut passiz multū sunt. Est certe qui adolescentie tue passionib⁹ medeat: et falsas op̄iones q̄ illa etas abūdat uerū rū falce p̄clustonū refecet tenerisq; p̄cordijs ueras inserat sententias. Est mihi crede tuus genitor: uir bonus et lras et prudēs: et ut breuiter dicā. Est qd ait flaccus ad vngue factus hō: tuiq; amatissimus sup̄ paternū etiā amorē: q̄uis tibi fortassis iterdū aliter videat. Nā neq; blāditie p̄em decent: neq; p̄sunt filio. Et si vō te illū in oibus alijs sequi ueli in hoc vno noli. Neq; eni a te ista: neq; a tua facultate: neq; a tua etate regunt. Stude mō: et uiriliter age: teq; ipsum attolle alio ingenij studijq;: inq; hoc p̄em nō tñ sequere: sed trāscēde: uici enim a te cupit. Magnum iter acturus es. Nihil ut ait Comicus loci est segnitie neq; secordie: de artib⁹ ad quas te p̄tulisti elice qd tibi utile: quodq; aie moribusq; tuis salutaris experiris. Reliqua ut uenitū abijce. Nō loquor sine causa. Amor tui et patris loqui cogit. Nō illarum artium p̄fessores ab infantia usq; ad id tempus. Etas tua tenera est: atq; flexibilis: et omnis impressiois capax: multe ibi sunt spine: multi laquei: multi vnci: qui facile ibecille leuēq; animam arripiant: atq; obtentu scientie a pietate detorqueant. Multa ibi sunt deuia. Multa inextricabilia: quibus inscriptum sit. hac itur ad cognitionem rerū uariarum. Qua qui pergūt: ueniunt ad ignorantiam creatoris omnium. Blandi itineris ferox terminus de promissa luce ad tenebras peruenire. Iter hoc sepe inaduertens anima iuuenilis ingreditur et credula omnium et cupida. Est enim non inficioz animis nostris: et p̄fertis nobili p̄ditis ingenio discēdi sciēdiq; dulcedo que das insita: sed rōnis imperio moderanda. Multa sunt enim que nescire ea demum scientia sūma est. Nabet ars fere omnis boni aliquid: vis discretionis exigitur. Laue igitur fili nunc duz tempus est: anteq; impliceris: eoq; peruenias vnde non redēas. Spero quidem de tua indole q̄ supra etatem: scies reiectis uanis apparentibus: existētia ac māsura decerpere: ut fias non uetofus disputator: sed realis artifex et ad summā talis uir qualē pater tuus et ego et oēs qui te diligim⁹ expectamus. Cura ut sis doctus et si potes pbūs: qd esse aliter nō potes nisi sapiētiā uerā ames: vis eē sapiēs ac doct⁹. esto pi⁹: amator sciētie: sed virtutis magis: amic⁹ Aristoteli: sed amitoz Christo sine quo fundamēto: q̄qd edificas: p̄culdubio ruiturum est. Christi aut inimico esto hostis aneroi: et lege illū psalmi locū. Abso: p̄ti sūt iūcti petre iudices eoz: et q̄ diuin⁹ ibi loquit Augustin⁹. illō quoq; tibi p̄suade et

Flaccus

Comicus

in pectus tuuz quāto potes altius demitte: q̄ nisi ualde te amare z ualde tibi metuerē: ista nō dicerē. Neq̄ vō q̄ sim doctior: sed q̄ suz senior te moneo. Narrabis tñ hec cum p̄mū poteris patri tuo amico meo: z si p̄siliū meū p̄bat bene erit. Alioqn fac q̄ ille iubet qui te genuit. Vale.

Ad Franciscum quendam adolescentem romanū rhetorice studiosum. Ep̄la. VII.

Ua prior ep̄stola que serius ad me uenit: tui mihi nominis nouū peperit amorē: delectatus suz ingenio: delectatus stilo: z q̄d minime soleo iuuenilib⁹ blāditijs atq̄ affectu isto: tā uehemēti: qui nullo ignoti hoīs ex merito: sed e sola amantis pietate proficiscitur. Senis amor in adolefcēte signū optimū. Romana deniq̄ delectatus origine qua nulla sub celo clarioz: aut fuit: nisi falloz augurio aut futura est. Adde q̄ haud q̄q̄ silētio obruendū erat: q̄ ep̄le auctor illius op⁹ est: magnanimit̄ z inuicti pandulphi: quo nil cari⁹ hēo in terris. Altera autem ep̄stola ingentes mihi metum attulerat ac merores super morbo graui atq̄ ancipiti Petri nostri rhetoris tui: z amici mei optimi. Quēz enī tāti viri casus ad lachrymas nō moueret nisi hostis esset scientie ac virtutis. Ita sane mihi persuadeo neminē esse mortalitū: qui me magis illum amet: quem p̄fundius sua tangat aduersitas. Cōsternato equidem mestoz aio: z humentibus oculis ep̄lam illam legi: atq̄ illicet ut iubebas: iubebat z pauoz meus mētē vultum uocē manus ambas ad celū tollens orauī boni oīs auctorem ne adhuc virū mūdo utilem eriperet: neu me hoc vite solatio spoliaret: neq̄ me illi sed illū mihi superstitem eterna fatoz lege decerneret. Id enim uero sepe me peccatum in amicis alijs: sed heu uota sepe irrita fuisse mestus memini. In hoc autem z si ego p̄catoz indignus: q̄ tamen preces in se digne sunt exauditum iri spero: eoq̄ maxime q̄ mlti interflexerunt dies: z nil noui audio. Neq̄ vō talis viri obitus famam publicam: neq̄ illa aures meas ad nil aliud nunc intentas fallere potuisset. Uiuat ergo: ut anguroz Petrus meus: z ut diu hic felix: tandem in celo semper felix uiuat: Christum precor. At tu illum solare meis v̄bis z ut spes fessas erigat: atq̄ humana ferre sciat humanitas ad mone: postremo mei memorem saluere illum iube z Vale.

Ad Matheum longum archidiaconuz lacodiēsi. De utriusq̄ statu. Ep̄la. VIII.

Rat forte dies festus ac solēnis quem mihi solēniorem fecit ac letiorem tuarum aduentus subitus l̄rarum: dies inq̄ qui ad uestigia saluatoris adoranda reges olim ab oriente perduxit. Nunc ad me p̄dulciter salutandum mitissimas talis amici l̄ras ab extremo attulit occidente: videntem omnia Christum testoz: vix tale aliquid letius poteram audire. Multos enī iam per annos de te certi nihil audieram cū facies tua semp̄ hīs affixa p̄cordijs inhereret: quam inde diuellere: nec locis nec temporib⁹ nec fortune vnq̄ licuit aut licebit. Dubitabas tamē z humani more animi metuebam: precipue postq̄ Mediolano abij: z amicus meus quidam fidissimus p̄gamensis rebus abijt humanis: qui uoti mei conscī sepe me de tua vita ac salute certiozem nunc v̄bo: nunc l̄ris faciebat. Quis autem nos mortales nā p̄u-

lerit: ut neq̄ immortalitatem sperare neq̄ mortes metuere debeamus: mecum tamē ipse recogitans p̄ter te z reuerendissimum Philippum olim dum in curia que romana dicitur: v̄saremur cauellicensem: nunc sabinensem ep̄scopum cardinalem: nullum mihi iam eorum quos a iuuentute dilexerim superesse non poteram: fateoz non timere: de utroq̄ sollicitus de te autem eo sollicitioz quo icertioz: z damna mea metiens atq̄ dinumerans crebroq̄ suspirans in silentio dicebam. Quid agit nunc ille carus pater z amicus tuus. O si uiuit z uestitur aura etherea. o si bene secum agitur: o utinā uiuat z ualeat nec me solū in hac miseriarum ualle destituat. Nunc gratias deo de quo timui iam gaudeo z exulto: non uiuum modo illum: sed incolumē audiens. Fecisti optime ut soles omnia qui breui ep̄stola lōga me sollicitudine liberaisti. De meo vicissim statu: si status dicitur assidue labi: de quo in parte tuarum litterarum ut scriberem postulasti breuibus accipe. Sum animo per Christi gratias quieto satis ac tranquillo: z iuuenilibus nisi falloz p̄idem passionibus expedito: contemptoz magn⁹ omnium qui miratur humanum genus familiariter tecum: sed in domino glorioz: q̄ licitam mihi spero. Corpore diu sanus fueram: hoc biennio infirmus z sepe pro mortuo habitus: uiuo tamē adhuc quantuluscūq̄ sim tuus ut soleo. In reb⁹ alijs pene omnibus sic est mihi ut erat quando ultimuz me vidisti: ex quo si rite numero hic quartus z uigesimus annus est tempus vite: prope ne dicā absentie longum satis: potui equidem altius ascendere sed nolui: omnis mihi altitudo suspecta est. Mā si ergo in humilitate meazid utilius credens: atq̄ iocundus z ad summam nulla re ferme auctoz: sū q̄ fui nisi tot annis z aliquot libellis. Mallem scientia ac virtute nulla re imminutioz: nisi ualitudine prospera z amicis: quos mihi q̄ plurimos paucis annis dura mors rapuit: patientiamq̄ meam uehementer exercuit. Aliquandiu Venetijs moras traxi. Nunc sum Patavi in ecclesia residens. Fecit deus inscio me ut tempestiue admodum inde discederem instante inter has urbes hoc grauisimo quod nunc seuit bello. Futurus ibi suspectus hic sum carus. Magnas tamen partes temporuz rure ago: nunc etiam: ut semper solitudinis appetens z quietis: lego. scribo. cogito. hec vita. hec delectatio mea est: que mihi semper ab adolescentia mea fuit. Mirum tam iugi studio: tam pauca tanto in tempore didicisse: de reliquo autem nulli hominum inuideo. Nullum odi: z quod ante longissimum tempus scripsi. Nullum despicio nisi me. Nunc multos despicio: primum me. Fuit igif prima etas mihi timore atq̄ errore iuuenili contemptrix omnium p̄ter se media autem gravitate virili sui solius contemptrix: hec ultima libertate senili z sui ipsius ante alios z pene omnium: nisi quos virtus clara contemptui eximit: rarum genus. Ad hec nullum ualde metuo: nisi ualde amem. Nihil ualde cupio nisi bonum suem. Turbam famulorum uelut hostium fugio: fugitur⁹ omnes si liceret. Id ne liceat etas atq̄ fragilitas efficiunt. Uisitatores nullo usquaz secessu: nullis latebris fugere ualeo: honorificum vite mee tedium ac laborem. Extruxi mihi in collib⁹ euganeis paruum quidem sed decoraz atq̄ honestā domū. Ibi

reliquias vite qua datur: in pace exigo: et defictos et absentes amicos tenaci memoria animiq; ulnis arctius semper amplectens singulariter tui memor tui cupidus si qua fors sineret. Neue quid te lateat mearum reru: sepe per hos annos a romano pontifice atq; imperatore: quetiam a francoz rege: alijsq; pncipibus multa cum instantia: ac sepe magna nescio quide cur: qd ne ob meritum sed qd magis reor: fato quoda euocatus eque omnib' hacten' surdus sum. Contra multoru enim suam sic expediens arbitror: libertati. Sed nimis te detineo: pce oro: et Vale patavi ad uesperam epiphanie.

Ad Pandulphu malatesta familiariter. Epistola. IX.
 Epistola tuam vir clarissime plena tue illi' antique mudo quoq; ia notissime charitatis: ante no multos dies accepam: dumq; talis ex causis et ut tibi opportunius ruderet de misso rure: ubi libentius multo qm in urbibus habito patavi rediisses: tibi qd placitum certus era de mea salute anxio scribere meditarer ex longa me scilicet egritudine ppe ias sanitati redditas: credo ut mesta potius vitatem qm letu mendaciu audires celitus effectum: ut me subito ad. viij. idus maias familiaris mea violentissima febris arriperet: uenerunt medici et quos domini iussus urgebat: et qd nostra trabebat amicitia et multis altercationibus hinc inde habitis nostri morem diffinierunt me nocte media moriturum: et erat iam noctis illi' pma vigilia: vides qstulu mihi vite spatium restabat: si vera essent: que hij nostri fabulatur Hippocrates s; quotidie magis: ac magis me in illa qua de hij semper habui opinione pfirmant: dixerunt vnicui longiuscule remedium vite esse: si fiducialis nescio: quib' astricto somnus abrumperet. Sic me ad aurora forsitā peruenturu erigui spatij tediosa merces. Quis tñ somnu mihi in eo statu eripe cēt haud dubie morte dare. Itaq; nihil obtempanti. Nā sic amicos orau: sic famulis mādaui: ne qd qd a medicis dictu sit: meo vnq; fiat in corpore. Si qd penitus fieri debet trimum fiat: proinde noctem illam dulci ac profundo placideq; morti ut ait Maro: si millimo sopore transegi. Quid te vbi morer? Nocte media perituru mane redeutes forte ut ex equis interessent scribentem inuenerunt: et attoniti nil aliud qd dicerent habuere nisi hominem me esse mirabilem: toties in me decepti et elusi: nec iterum et iteru impudēter asserere desinūt qd ignorat nec clipeu aliu inueniunt: quo ignoratiā suā tagāt Et ut sum fortasse mirabilis quanto ipsi mirabiliores: nam qui illis credūt non iam mirabiles: s; stupendi sunt. Hic ergo sum vir iclite sic mea me so: vsat et reuersat: et qd qd sanus videar: nonnunq; semper tñ ut arbitror eger sum. Alioq; unde tot tā rapide febres erumperent vicissimq; repullarent. Sed ecce ut aut nocte illa media obiissem: aut instanti obeam quid ad me. Ad hoc ibam. Et qd nocet mor casurum cadere: seu quid prodest surgere ilico ruitarum? Quando tñ generosum animu tuum hec tam humilis cura cōtingit ut scire cupias qliter mihi sit: scito me de statu mei corporis proz sus incertum neq; me solum: sed omnes quicunq; hic viuimus mortales: eo me tñ incertiores quo visibilius quotidie ipsa cū morte pfligo: que siue me cōfestim oppresserit: ut iam quater intra vni' anni spatius minata est: siue diuticule distulerit: diu ne-

pe non differet. Christo deo meo eque de omnib' grās ago. Ipse enim nouit quid mihi expediat. Et ipse faciet. Utrum sane sit melius mori an viuere: deus scit: hominem quidem scire arbitror nemine ut moriens apud Licerones ait Socrates. In me tandem sic diffinio. Nec tibi viru optime: nec eoz quib' carus sum cuiq; amplius cogitandum aliqd vel optandum nisi bonum finem. Et certe iam tempus est. Non expedit ad fastidium viuere: ad satietatem sufficit. Tu vive feliciter mei memor: et uale inter colles euganeos. vi. idus Junias.

Ad eundem se tempore pestis ad loca salubris euocantem.

Epistola. X.

Va breuis ac predulcis epistola: qua nil suauius cogitari potest: ingentem mihi letitiam in aduersis attulit ac solamen: quous nouere nihil attulerit. Scio enim ab olim cor erga me tuu: at qd tritum et uetustu in animo meo erat: tua hec p̄sens scriptura renouauit. Itaq; tantam inde dulcedinem legens cepi: ut presentium immemor dolorum totus in tui vultus: multumq; diuq; exoptata mihi presentia respirarem: et quiescerem: tātusq; me subito scribēdi ardo arripuit: qd si et sequeretur et hos digitos iam defessos: et occupatas maioribus aures tuas fatigarem. Sed desiderio tempus deest: meq; aduersa impedit ualitudo: vix qd hec pauca perscribo: vnum hoc ergo suffecerit: oblationes tuas reuerēter amplector: et quas possum grās ago: ueriq; deu Christu testor: me de nullo homine magis sperare qd de te: et si qua in fortune: que regum quoq; diademata vsat: ac p̄terit ad indigentiam coarctarer: nullus me qd tuū: seu domum: seu arculam: seu villā fidētius aditurū. Nepe qua xpientiam me docuit meam esse: uenire fateor cupide quo me uocas: nō metu mortis impulsus sed desiderio tui tractus: nisi statu mei corporis impediret. Nobilis aut uere meritoq; gratissima mihi charitas tua est: sin secura mihi metuō nil tēmeti. Done hunc igit metū queso nā: nec Patavi: nec Venetijs quibus nunc in urbib' pestis regnat sed inter colles euganeos suz loco quē nūcius hic tuus me mōstrāte oculis suis vidit delectabili ad modū ac salubri. Ad quē et mei amore et loz specie: capt' hant dñs regionū amic' tuus sepe uenit et morulas mecu trahit. Reliquus est ut scias me tue mihi charissime: facie licet icognite piugio trāsitu mesto aio pcepissemō tā ppter eā que relictis his miseris haud dubie nūc felici vita fruis: si tibi ut nobilitatis atq; originis sic romane pudicitie splēdo: fuit: qd ppter ai tui statū quē turbidū suspērijs atq; vndatē stertibus cogitabā. Quis eni tanto nō moueret dāno? Multa hic dici possunt: larga est mā: sed angustū tēpus: hec oium sūma est: tua magna virt' et magnis in reb' sepe cognita magna hanc vineat aspiratē. Id magnitudinē tuā decet: hoc igit fac et Lbrutus psolator optim' te soles. Vale arquade Kal. septembrijs.

L. susat
quade

Ad eundem se tempore belli ad loca pacifica iuitatem.

Epistola. XI.

Ec cessat tua mecu nec lētescit humanitas grām habeo qd tā grāq; grati hois speret e pectore. Anno altero ut me faucibus semētis late pestis eriperes blandis scriptis ac nuncijs ad loca salubria euocabas. Nunc belli minis ereptur' ad loca pacifica me iuitas. sic in oi discrimie

Inq̄s omni siue elementoris siue hominum motu pia me amplexus memoria te etate filium amore: ac sollicitudine patre geris: urges litteris que pos sint duris e rupibus sara conuellerē. Ad dis comites: addis equos: nihil omnium pretermittis: quā uis z equorum z comitum satis sit: z desiderij infinitum. At virium z vigoris corporei parum est: occupationum vō longe nimium. Nec ad te propan- tem animum meum frenant. Adde asperum tēp̄: iter intractabile: z super omnia pudores hoc in sta tu rerū abeundi. Nolim q̄ nunq̄ fui timidus nūc videri. Qd̄ si res iste miscescerēt: fieri posset: ut cir- ca ueris aduentus presens te inuiserem: tuisq̄ nec minus meis oculis aliquando morem gererem: te cumq̄ quiescerem. Neq̄ est opus ut locoꝝ ameni tate solliciter. Scio loca eē qualia z tu scribis z tpe olim aliqua puer vidi: z preterea locus omnis ubi tu sis nunq̄ nisi amenus ac iucundus videri animo meo pōt. C. Angellas meas vulgares: que utinas tuis manib̄: tuis oculis: tuoq̄ iudicio digne eēt per hunc nuncium tuum ad te familiariter uenien- tes videbis non patiēter modo sed lete: non dubi- to cupideq̄ atq̄ aliqua uel extrema bibliotheca tue per te dignabere. Multa ibi comperies excusa tionis egentia: sed benigni censoris iudicium subi- ture ueniam non desperant. Ante omnia opusculi uarietatem uagus furor amantium de quo statim in principio agitur ruditatem stili etas excuset: nā que leges magna ex parte adolecens scripsi. Si excusatio ista non sufficit: excuset tue petitiōis au- ctoritas cui negare nil ualeo. Inuitus fateor hac etate vulgari iuueniles ineptias cerno: quas oib̄: mihi quoq̄ si liceat ignotas uelim. Et si enim stilo quolibet ingenium illius etatis emineat: ip̄a tamē res senilem dedecet grauitatem. Sed qd̄ possum? omnia iam in vulgus effusa sunt: legunturq̄ liben- tius q̄ que serio postmodum ualidioribus animis scripsi. Quomodo igitur negare tibi sic de me me- rito tali viro: tāq̄ anxie flagitāti que me iuito vul- gus habet z lacerat? Qualiactiq̄ sint igitur nō ha- bes qd̄ queraris: habes z enim qd̄ petisti. Tu mō te iussisse pater romane memēto. Inq̄s meis culpis tu tibi da ueniā: ut ait Ausonius magnus ad theo- dosium augustum. Ad hec z plebeios atq̄ incom- pros apices scriptorum raritas absoluat: qui hinc famoso quondam studio mirus dictu fere nulli sūt Tarditatem vō scribentis inertia z belloꝝ fragor: diu ante missurus hec fuerā nisi mars circūtonās uetuisset. Incoꝝrectionem operis si qua occurreret: mea excuset occupatio qua obsessus feci hec p̄ ali- os reuideri. Deniq̄ exterioris habitus paupertate- tem mea excuset absentia: profecto enim si fuisset p̄sens duꝝ in libri formā ligaretur z sericū tegmen z fibulas saltem argenteas habuisset. Multa nūc de tua graui egritudine: que me uehementer exter- ruit z afflixit: multa quoq̄ de tuoꝝ casibus mihi pro virili parte flebilibus stilo sese offerunt: que iā fessus calamus recusat. Nolo quidem putes illas me epistole tue partes sine suspirio: ne dicā lachry- mis legisse qui mihi in eternū uenerabilis ac p̄cla- re piugis simulq̄ magnanimi fr̄is tui dulcē acer- bāq̄ memoriam renouauit. Illa enim quem suis nunq̄: sed tuis oculis tātum vidit: non aliter q̄ pa- rentem me dilexit honestiq̄ vicē meruit amoris. Ille autem familiarissime cognitum z amauit z co-

Auso-
nius
ma-
gnus

luit: non vbo tm̄ ut huius temporis mos est: s; rea lib̄ multis z magnis obsequijs: z ad summā alter immo idē ipse mihi pandulphus euaserat. Itaq̄ coram Chyisto loquor: vir alij duo mori poterant: qui cor meum pari cuspide vulnerarent. S; quid agimus non est preter patientiam remedij gen̄ ul- lum. Id tibi suadere supfluum non solū: q; res hec a maximis viris z a me pusillo sepe tractata est. Sed q; quicquid etiam hac in parte dici solet aut dici pōt: tibi notissimū sit optet prudētissimo atq̄ obseruantissimo casuum humanorū. Illa omnium p̄solatio summa est: q̄ ambo rectum iter ad supos tenuisse credendi sunt. Ea amborum vita fuit. Ea insignis matrone fides: pietas: castitas: ea viri illu- stris excellētia. Lessat igitur altera dolendi causa. Si quid enim mali accidit nobis accidit. Idq̄ ip̄s magnitudine animi superandus est: ne nimis nos amare nimis molliter ferre nra incōmoda videamur. Vale. patavi p̄die nonas Janua. argentibus digitis: z feruente bello.

C. Ad Philippum sabinē. episcopum sedis aplice legatum.

Ep̄la. XII.

Udieram non multis ante diebus tue ru- a morem egritudinis per lras egregij eqtis filijq̄ mei amantissimi ac deuoti tui illius qui de tua salute sollicitus: animiq̄ mei p̄scius mi- bi scripserat te grauius egrotasse: rem tamen ad sa- lutem iā spectare. Ne vō non tam conualescentie q̄ egritudinis rumor mouit. Omnes enim hoies facile que cupiunt credunt. Unus ego que metuo. Itaq̄ laborem vie cogitans z anni tempus: z eta- tis aduersum: non eram sine pauore perpetuo do- nec lras tuas tandem animi dubius ac suspensus accepi: tum salute tua cognita metuq̄ seposito to- tus in gaudij vsus: z pia uota z gr̄arum meritas actiones diem festum egi: non lenius audierūt gre- cie populi se romani ducis edicto: uoce p̄conia li- bertati redditos q̄ ego tuarum testimonio lras tū: te superni regis imperio liberatum. Quidni autē ex omnibus quos ab adolescentia dilexi tu mihi pene iam solus superas: diuq̄ superes precor: cū- q̄ erit abeundum bene feliciterq̄ adeas me pro- gresso: dura nempe p̄ditio diu uiuentis: suaq̄ oia pignora p̄mittēris: z nigra ueste (ut ait satyr̄) se- nescentis. C. Tuum sane ad has partes aduentus lete audio: quem z tibi gloriosum z italie utiles ac felicem spero talis te innocentie ac virtutis fama puenit omniumq̄ iā animos occupauit. Gaudeo singulariter propter me: cui iam hinc uicinitate lo- corum uera utinas spes offertur id qd̄ vnice cupio faciem tuam saltem semel anteq̄ moriar reuiden- di: cuius aspectu. O sor̄ rerum inuida pene iā q̄- tuor integris lustris p̄iuor. Quāuis enim anno re- tro tertio gl̄ioso pontifice tunc Urbano quinto te- q̄ certatim euocantibus. Romam vsus iter arri- pui: quo tunc nouiter illi viri auspicijs ac du- catu ecclia Chyisti nimis diu peregrinata: sed non satis diu mansura redierat: medio tm̄ calle morbo graui: dicā uerius: temporali morte preuentus re- trocedere sum coactus: neq̄ illū videre neq̄ te re- uidere contigit. Quem casum ex meis ad eum: z multorum huius ore procerum lris intelligere po- tuisti. Nec sim dubi⁹ doluisti. nūc nisi in finē mea mihi sor̄ iuiderit te tenebo: dexteraq̄ illā oscula- bor: vñ mihi tot dulces ep̄lae ac pie cōsolatione

Satyr-
cus

tot salubres monitus prouenere. Et quia hoc tempore quo nos interuiximus in eodē semper ego uestrigio permanerem interdū licet uitas ascende-
re. Tu nō quātum mereris multū tamen uel inu-
tis ascenderis: omni quidem tempore uir illustris
Sed tunc p̄sul exiguus: nunc maxim⁹ cardinalis
familiaritate nihilomin⁹ illa antiqua indulgentif-
simū patrē meū amplexus in memoriā tempo-
ris retroacti: et earū peregrinationū rusticationū
quas olim tuo in rure ad fontē sorgie per longū
diem usq; ad uesperā in siluis cibi oblitus: earūq;
vigiliarum quas ibidem inter libros somni imme-
mores longis noctibus ad aurorā mira sepe cū uo-
luptate transegimus reuocabo. Que omnia nūq;
mea memoria dilabuntur: nec dilabi quidē possunt
non modo alpibus aut freto angusto: sed ne toto q-
dem oceano: aut etiam ipsa lethe transmissa: quan-
do tibi quotidie iuuenili ardore noui aliquid inter
multa solitarie uite libros duos quātilibet deuotio-
ne dictabā. Quos tam lete: tāq; alacriter suscepi-
stunt sicut mibi post litteris tuis inotuit pene oēs
alios libros abijceres: et illos tibi p̄tinue p̄ter mo-
rem etiam ad mensam legi faceres. Mibi autē ad
reliqua ingens hac tua tāta dignatione calcar adij-
ceres. Quanto ergo cū gaudio hunc primū dies
sperem ipse cogita: qui animū meū uides. Par-
cat tamē illis deus qui humeris tuis lōgo et hone-
sto labore fatigatis hoc tā graue licet honorificū
pondus imponere uoluerūt idq; p̄fici suaserūt.
Nosco autē mores: dum eis bene sit qualiter sit ali-
is nō curāt. Neq; alienos labores aut pericula: s; su-
as t̄m cogitant uoluptates. Sunt ex eis qdā q-
bus bonorū oīum sit inuisa presentia: eosq; non t̄m
abesse cupiant: sed non esse ut liberius possint sine
p̄dictore et sine p̄spicuo teste peccare. Sed illorū
qualēcūq; propositum utat in bonum deus. Et fa-
ciat spero: de hijs nil ampli⁹ in presens: nisi q; eus
ipsam cuius incipiens mentionem feci adolescen-
tem rare indolis atq; clarissime: qui summo et reue-
renti amore te diligit et morib⁹ tuis captus te in pa-
trem unīcū p̄celegit obsequijs atq; honorib⁹ tuis
toto animo deditū: tibi non aliter q; me alterū re-
cōmendo: qd non facerē tam fidenter q; uis et pro-
pter optimi patris memoriā omnia debeam: nisi
eum tuo honorūq; omnīū fauore dignissimum
iudicarem. Restat ut ad id respondeas quod in
quadam litterarum tuarum parte perlegi: te ponti-
fici de me meisq; de rebus digressu ultimo locutū
uomēq; meum multo p̄borum onere celebrasse eo-
rum litteris qui colloquio interfuere cognoui. Illud
uero et benigne suscepisse p̄monem et liberaliter respō-
disse. Neutrū miro. Nā et ipse dū se adhuc ro-
muleo cardine p̄tineret primū nuncijs: debic ui-
ua uoce dum post Urbanū romam petens me tici-
ni compisset: demū ubi sup̄remū gradū humani
status attingit mitissimis litteris magna sue beni-
uolētie argumenta p̄cepi: et tu qd solitus es fecisti
gras agerem: nisi q; et semel pro oibus acte sunt: et
rem suā bene gerentibus grē nō aguntur. Ulti-
mum est: qd ais ingenti gaudio exultasse tuū cor
in eo q; masculos de me rumores audieris: qui q;
uis granibus morbis et multiplici ueratus incom-
modo: bonus dico: animū habuisse. Non ad meā
pater optime sed ad Christi laudē sit dictum ut et
uberius tu gaudeas: et sibi pro me gratias agas:

qui hunc mibi animū dedit. Cum in malis: si sic
dici debent: meis amici ad me quotidie conueni-
rent meq; uiso discederent lachrymātes: ego nec
suspiriū unq; nec lachrymulas unam fudi: s; māsi
imperterritus et letus: ita ut ipsos medicos me ma-
nibus p̄tractātes sepe cogere in stuporē. Et me
ipm̄ coegissem nisi q; eam mibi patiētia nō ex me:
sed ex celesti auxilio sentiebā esse: qd cum semper
presens hijs mibi temporib⁹ presentissimū fuit: ut
crebro in memoriā rediret aplicum illud ad corin-
thios: fidelis autē deus est qui non patietur uos tē-
ptari super id qd potestis: sed faciet cū temptatiōe
etiam prouentum ut possitis sustinere. Lerte uebe-
mēs ista temptatio que me prope usq; ad uite odi-
um adduxit. Et si huic mortali corp⁹ ualede
nocuerit anime profuit ut spero. Agnosco fragilita-
tē meam. Agnosco misericordiam dei mei: qui pa-
tentiā meam insperata sanitate remunerauit. Di-
cā rectius misericordiam unam altera misero-
dia cumulauit. Scriptū est enim. Miserebor: cui
misereor. Et misericordiā prestabo: cui miserebor:
hijs duabus misericordijs terciā si sibi placet adij-
ciens: et has tantas asperitates quibus me uoluit
exerceri meis in rōnibus poni iubens: de reliquo
debito liberalis et pron⁹ ad ueniā esse uelit: sangui-
nis sui memor: qui non meis tantum sed omnium
hoīum piaculis iusta sub lance p̄ponderat. Quar-
tam quoq; misericordiam tribus accumulans t̄m
saltem mibi uirū cum sanitate restituat: ut quod
semper optaui quodq; ad primam aduent⁹ tui fa-
mam etiam speraui possim demum ad te uisendū
pergere. In hijs tamen inq; omnibus dei uolūtas
fiat. Si hic non possum ipso duce in prima te uide-
re: hoc extremum mibi Chrīste ne neges. Nō me
ab illo post mortem separet que in hac uita charis-
simū sensi. Nosco ego de meo unico peccato: hu-
milis quod de suis duobus Gratiano et Valenti-
niano sacer poscebat Ambrosius. Illud interest:
q; is suis ea p̄cece prospiciebat: ut essent secū. Ego
hac pater amantissime mibi prospicio ut sim tecū.
Uale. Arquade. vj. Kal. Jul.

Aplūs

Ambro-
sio

Ad Franciscum brunī pape secretariū de quibusdā
suis secretis affectibus. Ep̄la. XIII.

Misisti familiarium rerum curis: quibus
ingentem epistolam cōpegisti: quas nec sti-
lo dignas censo: et de quibus agendi loc⁹
alter dabitur: ad id uenio qd me p̄mit: quodq; tu-
is in lris ridens legi Philippus sabinensis uirū
optimus et ecclie mundūq; utilis mibi uero superin-
dulgens pater in legationem italicam profectur⁹:
et in crastinū moturus sero papatu adiit: et accepta
licentia post omnia ut latius nomen meum memo-
rie eius imprimeret me sibi recōmendauit instan-
tissime: rem serena fronte et uerbis lenibus approbā-
ti urgente demum hora: ut paucis multa comp̄hē-
deret. Nabeto iquit oro pater sanctissime commē-
datum hunc hominem: et p̄pter me qui ad eum su-
pra q; dici possit afficio: et p̄pter seipsum magis.
Crede enī mibi uere phenix unicus est in terris.
Nociterū atq; iterum eū dixisset abijt. Unus autē
e patribus reuerendis qui digito celum uoluunt il-
lo iam digresso sermones de me habitum reassum-
psit et laudatorem: et laudatum mordaciter irri-
dendo phenicis appellationem in diuersa distor-
sit. Et quamuis tu insita modestia utraq; sup-

preferis. ego tñ 7 q̄s fuit 7 qd̄ dixit q̄si rebus ip̄is
interfueri nosse mihi video. p̄ōt plane 7 nā tumi-
dus 7 fortuna q̄qd̄ sibi in os amplū uenerit de me
loq̄ oli sibi dilectissimo: nūc inuiso: ipse quoq̄ iter-
dum carus mihi: nunc ex merito odiosus. Utrius-
q̄ si cām mutationis ex me queris dicam breuiter
Ipse me p̄pter inimicā suā uitatē odit: 7 propter
libertates que superbie semp̄ aduersa est. Ego illū
odi p̄pter multa: sed in p̄mis p̄pter amicus sibi
mēdaciū: cuius ut vno v̄bo expediā ipse quoq̄ cū
diabolo pater est. Et de illo quidē satis imo nimis
est dictū q̄q̄: 7 multo plura si libeat possim: 7 nul-
lum timeā nisi quē diligo. Ip̄m v̄o non diligam ut
audisti. Et o utinam ipse 7 ego simul equo in statu
rerū temporalium non ego magn⁹ ut ipse hoc enim
nouit Christus nollē: sed ipse paruus ut ego alicu-
bi iustis sub iudicib⁹ uiuerem⁹. Cito enī nisi fallo:
augurio: nō ego q̄des fenix: q̄d amore linceos alio
q̄n oculos prestringente laudator me⁹ asseruit: ue-
rū ipse bubo esset aut noctua: hec stomacho idignā-
te pfuderim. Credit enī p̄pter male partas 7 ma-
le perdēdas opes sibi omnia licere. Sed est ubi ut
copia sic inopia dat animos ad loquendū. Multis
q̄ silētiū indixere diuitie. C Illō quoq̄ tuis erat
in lris credere te papā optime uoluntatis erga me
Ueritāmē p̄pter turbā famelicorū cardinalium:
quos de pfundis ad eū statū nuper assum̄pserat:
nec uolūtates in actū traducēdā: nec magnificū in-
de mihi nunc aliquid te spare. Age v̄o expleat illo
rū sitis si p̄ōt: quā nec tagus certe nec hermus nec
pactolus: nec postremo ut sit aureus totus exple-
bit oceanus: de me aut nō curet. Ego enī nihil sitio
nihil esurio: nisi ut modicus hoc q̄d restat si dabit
bene uiuā bene moriar: ad q̄d utiq̄ magnis opib⁹
non est op⁹. Sane si hac duodena uoragine exple-
ta: siue ut loquar rectius irritata nomē meum de⁹
suā ad memoriā reduxerit de me disponet ut vide-
bitur haud equidē in magno posueri discrimine:
siue aliquid magnū mihi fiat: siue modicus: siue ni-
hil. Eque ad oia p̄paratus est animus: 7 honores
pati didicit 7 repulsas. C Qd̄ si forte qm̄ hoc in
dubiū uenire p̄ōt qd̄ cupiā seu qd̄ uelis roger. Ad
p̄mū rīdebo me nil cupe eorū que ab homine dari
possunt. Ad 2^m dicā me nescire ut hijs qui in tali-
bus nec vnā uite totius horā posui. Ad dā tamē qd̄
ap̄ō Liceronē cotta: omnib⁹ uere inq̄t in rebus qd̄
non sit cin⁹ q̄s quid sic dixerim: p̄elaturā itaq̄ nul-
lā nolo nec uolui qdē vnq̄s: similiter neq̄ aliō q̄-
q̄ q̄s opulētissimū cui cure aliquid sit adiūctū.
Satis est mihi vnus anime mee cura. Utinamq̄
sufficiā: de religis ut libet: vnū signāter admono:
ne qua te spes urgeat: ut qd̄ in tuis nunq̄s faceres
meis importune aliquid agas in reb⁹. Quiduis pe-
ne q̄s ip̄ortunus esse maluerim oia mihi fere obici:
uel ab amico patiar uel ab hoste: mō non sit dolus
malus uel ambitio. Cui hec antē loquor? Acpe il-
li qui 7 si nō uultū certe animū 7 mores 7 oēs recu-
las ac speculas meas nouit. Illud etiā scito. Si qd̄
mihi forte collatū erit. cito id ipsum alteri ut arbi-
troz p̄ferri poterit. Ego enim iam delibor: 7 sentio
tēpus mee resolutionis instare. Ne uenit mihi misero
qui non possum dicere que sequunt. Certe ego fra-
ter p̄ter nālem uite legē: que nō est aliud q̄s quidā
cursus ad mortē breuis 7 lubric⁹ pene oculis video
me indies ultra etiā etatis exigentiā ad extremū

Lice-
ro

rapi 7 uehemēter iminui: atq̄s umbre in morē eua-
nescere de quo miroz quidē qz nō sic uirisse video:
ut id mihi deberet accidere. Christo autē teste non
doleo: immo v̄o si pro peccatis meis mihi accidit:
ualde etiā gaudeo. Ita enim 7 v̄bo 7 scripto dudū
a dño poposcisse me memini: ut debitū meū in hac
uita q̄stū mihi possibile sit: 7 in hijs membris exi-
gat anteq̄ tēpus ueniat egestatis: si qd̄ sepe petij
semel assequor bene est. Vale.

Ad eundē de iisdē rebus xp̄issus. Ep̄la. XIII.

L amice quē hijs oculis nunq̄s uidi: mirū
e dictu noui meli⁹ q̄s multos eorū cū quibus
plurimos annos egi. Cui⁹ rei cā est in p̄m-
ptu. Acpe oculos illos quib⁹ magis cernim⁹ in
te altius desiri. Siles q̄dem 7 silētiū cām scio. Ad
scribis: qz nō potes qd̄ optabas scribere. Noli ob-
secro. Noli dāno dānū addere. Loquor ip̄oprie.
Nullum est dānū cui aliud addi possit. Dānū mi-
hi nō lene est: solito litterarū tuarū solatio caruisse
An tu etiā me non nosci? Sepe equidē dico 7 scri-
bo eorū fidentius quo certius uerū scio. Nil est ol-
no qd̄ cupiā nil qd̄ speres: nisi bonū uite huius eri-
tum: legi enī 7 exptus sum cupiscibile appetitum
infiniti esse: nisi rōne comp̄mas. Id iam p̄dē uide-
or fecisse. Qd̄ si florenti fecerā etate qd̄ nūc reris?
Acpe senilis auaritia stulta est: nec minus ideo q̄
quotidiana sit: imo p̄tra quo cōmanior eo stultior. Auari-
tia seni-
lis
Nā quid oro dementius q̄s decrescēte uia augere
uelle uaticū: cūq̄ iter longum securus incesseris
in cōspectu hospitij trepidare? Scribe ergo aliqd̄
queso 7 si nō magni lucri: at magni gaudij. Scribe
te sospitē 7 mei memorē satis est: q̄s uis auaritie ni-
hil satis sit: amicitie satis est incolumitas atq̄s pro-
speritas amici. Scribe qd̄ de te ip̄so statuas: an in
turpi exilio illo mori: an florentissimā tandē in pa-
triā reuerti. Scribe deniq̄s q̄qd̄ uis: mō aliqd̄ scri-
bas: 7 signa note man⁹ aspiciens te uiuētē ego ac-
ualētē sciam. C Credo fortasse: qz res apud p̄ōtifi-
cem seqm⁹ p̄cedit me uel pudore obrutū uel mero-
re. Absit a me hec tam lenta fragilitas. Absit a te
hec tā dura credulitas. Maiora sint oportet que
me dicā deiciant: sed moueāt. Egdē audita p̄mo-
tionis eius fama dixi me cū: hic uir tui amatē se di-
cere p̄sueuit: posses aliqd̄ sperare si esses illoz vn⁹
qui v̄ndectiq̄s apparenti spei cupide manus dant.
hoc vnū nihil amplius: donec suauissimā ip̄si⁹ ep̄i-
stolā accepi: 7 qualē uix ab equalibus meis expe-
terē: que q̄s uis 7 spei magne 7 pollicitationis multi-
plicis pena esset: non me tamē ulterius perpulit q̄s
ut ei per litteras gratias agens 7 penitus nihil pe-
tēs totū sue p̄mitterē sanctitati. an non satis super-
q̄s satis est mihi: qz christianorū pater ad me p̄mus
ipse sic scripserit: ut nemo melius sit: q̄s tu qui lras
ap̄licas dictasti: in quibus ego 7 ingenij tuū 7 filij
tui qui meus est filius digitos recognoui: quasq̄
cū p̄decessoris sui lris ut thesaurū seruo: 7 quo-
ticiē q̄tari familiariter cū amicis nolo illas 7 has
simul profero: 7 uide inq̄s quid mihi scripserit duo
ex ordine vicarij Jesu Christi. Si quid preterea
me optare putas falleris: uel si quid etiam idigna-
ri. C Credo erga me piā p̄ōtificis uolūtātē. Ne-
q̄s ego in cōmunibus etiaz amicitijs aliud quero.
Nam qui utilitatē solā ex amicis querunt fenera-
tores amicitie non cultores sunt. Ut murata aures
sit uolūtas quodq̄s in reb⁹ fere oib⁹ accidit: stande

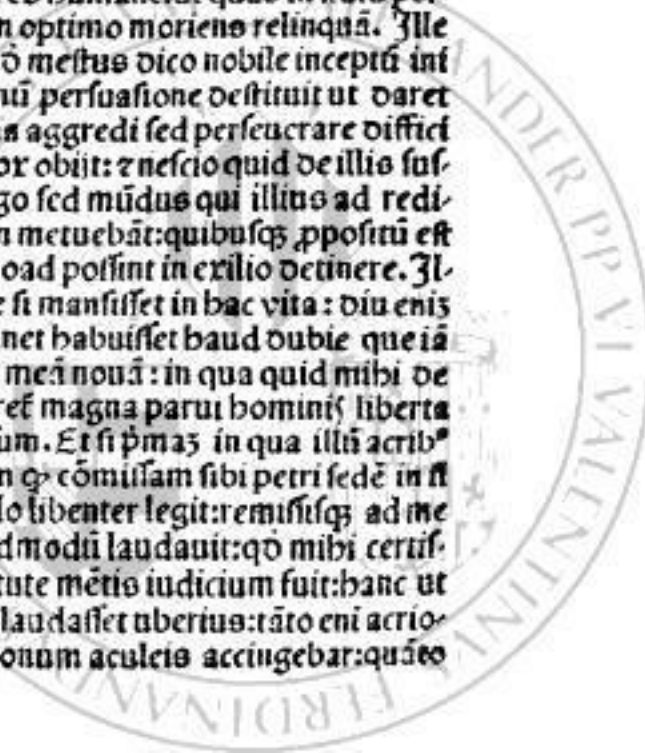
refriferit quid mirari habeā uel irasci? Ad sus hu
manarū adeo inexpl^o rerū. An non pōtifer homo
est: an non ore dauitico spiritus sanctus ait. Om
nis homo mēdar: nec ullus excipit: an nō tūc mē
titus est pontificū omnium princeps Petrus: quā
do cū iuramēto negauit qz non noui hominē? An
pontifici huic nostro non licet: uel dixisse oli qd in
animo nō habebat: uel nūc nolle qd uoluit? Aeu
trū tamē credo. Sed habeo ibi ego: habet z uitas
aduersarios magnos qui toto nisu emolumētis z
honoribus meis obstant. Qui si scirēt quanti eos
facio quantoqz mihi est melius cum mediocritate
mea: qz eis cum oi eoz pompa atqz inani magnitu
dine: Desinerent forsītā aduersari: uel fortassis iui
die stimulis agitati: multo etiā aduersarent ardētī
nō q̄tum mihi a bonis z insignib⁹ uiris honoris i
penditur: mihi inqz. Nā qd sibi fieri putāt non fit
eis: s; eoz infulis phalerisqz. Et q̄ multi sunt: qui
eos uenerādo despiciūt z oderunt. Et quid queso
opes inopes: cum omnib⁹ earuz curis ac uoluptati
bus? Quid honores inglorij z uetosi cum omnib⁹
infulis onerosis ac ridiculis quibus stulti tument
ac superbiunt: z sibi placent cū hijs ip̄tis z deo dis
pliceant z mundo? Quid hec inqz in hora illa no
uissima infelicem animam adiuuabūt: aut illud ci
batū diu corp⁹ opipare futurū mor uermiū uilem
cibū visu horridū: odore autē importunū: horam
quidē illam sero uēturam sibi fingūt? Nāz uēturā
sciunt utiqz. Illa uo magne illorū parti ppter seni
uz iuxta est ppter imbecillitatē mortaliū z uite bre
uitatē z uarietatē casuz omnibus ppe est: z lōge
esse non pōt. C. Hoc est sane ne quid tibi ptra ami
citiē legē celē: hoc est vnde tibi irascerer: si liceret:
qd hoz metu ac stupore obmutuisti mecum: ita qz
mihi in aiūm nunqz uenisset ut crederē: hostes me
os qz murice uestiuntur: ualde suspicis: quos ego
ob id ipsum ualde despicio ab adolescētia spretoz
maximus ignauoz diuitum: putas ne quos spue
rim iuuenis senex mirer? Contra est: multa que mi
rabar iuuenis: senex sperno: z tu spernere incipies
mor ut te rapranti cupiditati indomite frenā sub
strinxis pacre oro. Indignatio loquitur: nō ego.
Quid enim in ceno illo fetidissimo: iā diues z ias
senex heres miroz: quo tibi proficiscendi auctoz
fui suadente rei familiaris angustia z etate ide cau
sis cessantibus tibi digrediēdi auctoz sim? Nāz ut
ait anneus. Quis exitus erit? quid expectas do
nec desinas hēre qd cupias: nunqz erit tempus le
ge que sequitur. Et tibi nō alteri dici puta lucilio
loquebatur: tibi loqur: imo oib⁹ eodē morbo ani
mi laborantib⁹. Ep̄la est nisi me memoria frustra
vndeuicesima: dixi ego qd debui. Facies tu quod
uoles: dū memineras qz nitens Florentia te expe
ctat: olens te iā fastidit Auinio: ubi mori malis eli
ge z q̄qd elegeris celū meū boni psule. Amoz z pa
uoz loqui cogūt. Alioquin non soleo mihi officiu
rephensoris aut psultoris assumere. Satis in me
habeo qd reprehendam. C. Ut uo iam tandē hanc
z mihi z tibi ut arbitroz in amenam mām relinqui
mus. Illud ad sūmam meo iure postulo ne ampli
us qz nolo qz qz expedit penes pontificem sollicit⁹
sis mei. Nil eniz mihi posset esse molest⁹: cōmitte
rem ipsam uolūtati sue z fortune mee: imo diuic di
spositioni cuncta cōmitto: z qm̄ nondū satis notus
videoz: cui esse notissim⁹ arbitrabar: bona fide oēs

tibi latebras mei cordis apiam. Scito igitur z cō
pertum habe: nihilo magis me magnis opib⁹ gau
surum qz honesta pauprate. Quis paupertas ani
mum q̄taret: hunc mediocritas nō quietabit? Ea
uō mihi semp affuit: vnde usqz ad hoc tēpus sat li
beraliter uiri ita nulli vnqz iuiderim: cū multi mi
hi semp iuiderint: aliquātoqz magis uereoz: ne mi
hi si accesserint opes obsintqz qz qz p̄sint spero: z
hoc mecū ipse recogitans: qz ep̄la ad te superiore
dixerā: ut si deus nomē meū ad memoriā pontifi
cis reuocasset de me disponderet ut uiderē imuto:
z qd ad hoc attinet oro ne reuocet. Atqz ita sentio
utilius mihi multo esse qz pauperioz: siam qz qz di
tior: z qui mihi aduersantur z si ledere cogitent p
sunt tamē atqz hostilib⁹ animis reb⁹ ip̄tis mecum
sentiant. Tu uo quasi spe magna deiect⁹ z magno
plio vict⁹ rades: qz me scilicet diuitē nō fecisti: im
mo uo assurge animo: z aude contemnere opes:
ut Maro ait: non tm̄ pro te sed pro amicis etiaz: z
si quis forte me ditare uellet obnitere z ingenti ni
su obsta. Ego nūc pontifici nihil scribo ne illum in
memoriam mei sueqz promissionis reuocē. Inqz si
per seipm̄ forte redierit: animū illi meū: quem ias
puto nosce incipis clare dic: ut intelligat quāto fe
licioz anacharis hannone diogenes Alexandro.
Nāz uo tam hoz exēplis initi uelim: qz p̄tinētissi
mi reocratis: qui de quinquaginta talentis que si
bi idē miserat Alexander ne donū regū spernere
uiderē ac nuncios p̄tristaret: triginta minas tantū
magui muneris exiguam partē cepit: hūc sequar:
et omnib⁹ quidē que mihi pontifex romanus: aut
dare uellet aut posset litteras suas quib⁹ ualde me
um nomē honestauit z insertā litteris b̄ndictionē
aplicam amplector ac teneo. Aliud penitus nihil
uolo. C. Quid ergo: durus ne adeo es dicat aliqz
ut nihil uelis? Ego uo bonum oē seu illud publicū
seu priuatū uolo z cupio: hoc exp̄sso hoz me nihil
que bona vulgus appellat inter bona nūare: qz uis
z delectabilia uideantur: z sint sepe humanis usi
bus opportuna: sepe uo pestifera z funesta. Quid
cupiā ergo si queritur: bonū illō cupio qd semper
est bonū: neqz in malū flecti vnqz pot: uenit in ani
mum mihi nunc ut ipse tecū v̄bū meū repetam: qd
ad illū qui me in magnā mutādi seculi spem erexit
felicissime recordatiōis Urbanū quintū scripsi oli
opto ut bene eāt res humane: ut quas in statu pes
simo uiuēs uidi in optimo moriens relinqnā. Ille
quidem abiit: z qd mestus dico nobile inceptū inf
quissima susurrōnū persuasione destituit ut daret
intelligi nō magna aggredi sed perseuerare difficil
le. Abiit inqz z mor obiit: z nescio quid de illis sus
picer: nec solus ego sed mūdus qui illius ad redi
tū pronū animum metuebāt: quibusqz p̄positū est
christi ecclesiā quoad possint in exilio detinere. Il
le quidē druticule si mansisset in hac uita: diu eniz
nullus hīc permanet habuisset baud dubie que iā
cepta erat ep̄lam meā nouā: in qua quid mihi de
eius habitu uiderē magna parui hominis liberta
te legisset expressum. Et si p̄maz in qua illū acrib⁹
v̄bis increpaueram qz cōmissam sibi petri sedē in fl
lo firisset ergastulo libenter legit: remissiqz ad me
litteris copiose admodū laudauit: qd mihi certis
simum bene institute mētis iudicium fuit: hanc ut
puto multo etiaz laudasset uberius: tāto eni actio
ribus reprehensionum aculeis accingebat: quāto

Moro

Ana
charis
Dioge
nes
Xeno
crates

Anneus

Per
seue-
rātia

gravior culpa est clara p̄ncipia deserentis q̄ nō in-
cipientis: uerū ille ut dixi inter medios apparatus
salami huius euasit: seq̄ ipsum deuoris insultib⁹
festinata morte subduxit. Ego aut̄ putas ne opta-
re desierim: ut bene eant res humane? Non opta-
re c̄depol desij: sed sperare. Ille enim mihi vir vn⁹
aptissimus videbatur efficere q̄ optabā: quē nec
ignorantia nec ignorantie soror: inesperienza exce-
casse: nec delitie infames affectusq̄ feminei ener-
uasse debuerāt ut ad eum ip̄m scripsi latius. Fuit
ille uere vir optim⁹: et ad omne bonū opus si fue-
ret expeditissim⁹. Sed magna rarāq̄ res est ual-
de pseuerātia generosi propositi. Inter tot subdo-
la et uaffra p̄silia tot uoces dissonas: tot aduersos
status stabilē se tenere quid est aliud q̄ p̄tra uētū
nauigare feliciter q̄ ab vno hoie p̄stari posse diffi-
cile: seu uius impossibile factu est: fit quidem illud
interdum multoz auxilio: multozq̄ remigū sudore
qui illi quē nomino nulli erant. Omnes in Sriu ni-
tebantur: oēs uentum sequi: oēs ire in scopulos et
in naufragium cupiebant. Quid vn⁹ ille tot inter
aduersātia potuisset? Sed qd loquor: pene ip̄e di-
rimere alienā culpam labor potuisset: ille oia cun-
ctis licet obluctantib⁹ si plene uoluisset: uoluit qui
dē non inficio: sed lētius q̄ tante rei pondus eri-
gebat. Flecti itaq̄ se finit pessimam in partem et ut
malis hominib⁹ placeret Christo displicuit et Pe-
tro: bonisq̄ omnib⁹. Et quibus hominib⁹ deus bo-
ne noluit placere? Nempe hijs qui et sibi displice-
bant: et quibus ip̄e utiq̄ nō placebat: nāli iter vir-
tutē uitiūq̄ odio: o felix si p̄temptis et q̄ maxime
suum erat auctoritate comp̄silio suatoribus impijs
generoso p̄ncipio inbesisset eternū iter clarissimos
numerādos si ut q̄ flebiliter nuper scripsi flebil⁹
nunc rescribam: ipsa in morte que proxima imo cō-
tigua illi erat q̄ ita eē scire debuerat: q̄ cum in oī
etate de morte non cogitare stultitia magna sit: tū
in senectute demētia atq̄ insania summa est: ip̄a in
q̄ in morte grabatū suū ante arā Petri apostoli
cui⁹ hospes erat ac successor ferri iubēs ibi tranq̄-
lam et bone uolūtatis animā emisisset: deū hoiesq̄
testatus si vnq̄ inde discessum esset nō suā culpā
s̄ eoz fore qui tam turpis fuge inuenirētur aucto-
res. Nesciuit hoc agere uel nequit uel ut est dictū
noluit: utiq̄ enim et poterat et sciebat. Sic culpā
multoz infamū in se v̄tit: quoz p̄silio q̄ bene ege-
rat male euertit. Remitte illi: misericors Jesu Chri-
ste hanc animi mollitiē atq̄ fragilitates: et hanc et
alias culpās oēs et delicta iuuentutis eius et ignorā-
tiā hanc senilē ne memineris: q̄ ut nūc sunt hoies
vir meo quidē iudicio bonus fuit. Ego illū oculis
q̄ meminere nūq̄ vidi: et si a p̄decessore suo mis-
sus sepe mediolanum fuerit: dū ibi agebā: sed nec
dominorū curias nec loca publica frequentans in-
tra claustrū beatissimi hospitis mei Ambrosij me
tenebā: animo autem eū vidi et diligētissime p̄tem-
platus sum: et ut apud nos auditus est sanctitatis
eius fama nunc maxime celebrat: et miraculis cla-
ret: q̄ nulli ex p̄decessorib⁹ suis hijs nouissimis
accidit. Nihilominus tamen adhuc sancto illi vi-
ro detrahatur ab hijs ipsis: vnde me solo: quibus
ego peccator: ut dixi nō nisi propter ueri odiū odio
sus sum. Ille aut̄ dictu mirū ob hoc solū: q̄ roma-
nos cardinales discolors et errantes Romam: hoc
est in domū propriam reduxit: et reducturus iterū

timebatur cardinalibus ipsis nō ut reor oib⁹: s̄ of-
um pessimis odio erit eterno: q̄ nihil est aliud: q̄ si
cecus pia manu fouea eductus ancipiti sueq̄ do-
mus ad hostiū directus perpetuo directorē suam
oderit. Itaq̄ quē aliter nequeunt linguis ferūt vi-
pereis. Sed eoz virus faucib⁹ impijs inheret. ip̄i
autē quē ferunt hoc non nocēt: utinā nō plus alio
nocuissent: sed nec alio nocuerūt virū optimū pes-
simoz et collegio excludētes: quo nihil illi gratius
agere poterant: nihil acceptius. Nullū est enī fere
grauius supplicium q̄ inter dissimiles moribus cō-
uersari. Felix ille nūc igitur et securus quos p̄se-
tes spreuit eozū ex alto maledicta p̄temnit. Nulla
enim tā clara virt⁹ vnq̄ fuit que detractoribus
careret. Et Christus ip̄e detractores habuit: et
Maria: quid sperare queant alij? Redeo autē ad
inceptū. Si igitur q̄n ille spem meā maxime tunc
florentem sic repetēte destituit: neq̄ de hoc ponti-
ficib⁹ nostris aut p̄ncipibus cura est: deus ip̄e hāc
mibi qui p̄t restitueret ut in statu bono seu saltes
tolerabili relinquerē res humanas: q̄ putas let⁹
morerer: p̄t ille quidem oia sed hoc vnū peccatis
nostris offensus puto nolit: et merito. Certe dū ad
iuuentutes nostrī temporis et anime vitijs et corpo-
ris habitu deformatā respicio: sigd bone spei esset
abijcio. Fuit quidē hec nostra etas incipiens: et si
non bona que utruq̄ tamē ferri posset: post mediū
in oē dedecus atq̄ flagitium plapsa visa est nobis
ad fundū miserie peruenisse. Quid vis dicā hui⁹
finis initium est sequentis tā nulli honesto studio
dedite totq̄ p̄bris ac uanitatibus obrute ut q̄tū
fructus ex flore p̄icitur nostrā excusatura videat̄
etatē: meq̄ peniteat pudeatq̄ uiuēdo in hoc tēp⁹
incidisse quo hec: videatq̄ utinā non viderē: sed
aut tempore ab hijs semot⁹ aut loco: uel ante ho-
triginta annos obiissem: uel apud scres siue indos
hoc vite studiū pegissem. Ut vō iam tandē omit-
tā magnifice loqui: cum sim ip̄e pusillus: ego qdē
cū presentis seculi tedio ingēti nec futuri melioris
ulla spe senesco: et ualde indies ad terminū appro-
pinquo: ita ut cōpertum habere videar rem differ-
ri nō posse: hoc mihi etas ipsa iam suadet et turba
egritudinū persuadet: quibus hoc tēpore p̄ter so-
litū obfideo: et oppugno. Quidni autē cupiā dis-
solui et si celitus datur: esse cū Christo: cū ubilibet
mō non apud inferos esse optē ut hinc abeā: et de
publico haeten⁹: priuatum vō q̄ optabā bonum
erat quies animi: quā mihi p̄tifer ille sanctissim⁹
non tantum pontificaliter sed paterne per litteras
spondebat ac nūcios prestisissetq̄ non dubito q̄
in se erat: q̄uis illam prestare non sit hominis sed
dei: ab eo igitur illā peto. Et tu edoctus ad plenū
quid pro amico metuas: et quid optes nihil vnquā
pro me hominē roges: sed Christum ora: obsecro
ut qui mundi statū qualem cupiebā videre ampli⁹
non spero miserabilis anime mee statū sic cōposi-
tum et tranquillū videam ut securus ac letus ad
ueram vitam ex hac morte digrediar. Vale felix i-
ter colles euganeos ubi nunc habito nisi me beils
pepulerint: quarto Kal. Julias.

Ad Joannē de dondis p̄biscū pstauinū. Ep̄. XV.

Et mea sospitate te gaudiū et honestam uo-
luptatem percipere vir optime nec nouis
mibi nec dubium est. Nec hinc tamē equo
amplius gaudeo mea hec sospitas non solida: s̄

inanis ac tremula et infirma est: sicut omnium mortalium: sed mea ante omnes: dum sanctissimus video subito nescio quid unde vel nature vel fortune mee insidie erumpunt. Quod ob rem non ante me sospitem arbitror: quod omnibus vite malis excessero: quod utinam cito sit: modo Christo propitius egressurus sum: hijs tamen in malis hoc saltem boni est: quod de omnibus deo gratias ago: benedictus ipse qui hunc mihi aiuis prestat: et licet magis de statu alio gauderem iste tamen fortassis est melior. Non semper aut amara obsunt aut profunt dulcia. Quod quidem scribis in eo te percipiente refici solere: at quod ideo absentiam egre ferre non miro. Est hec propria et perpetua vis amoris. At quod addis et perfici hoc non mirari fateor: non possum. Quomodo proficiat imperfectus tu videris qui dixisti. Sed est hic quoque non in honestus error amantium: ut sibi quem diligunt qualem cupiunt talem fingant: ut cumque se res habeat tua hac opinione gaudeo et exulto ac repeto quod soli solitariam vitam scribens tunc cavallicesi episcopo Philippo me dixisse memini. Siquidem in hoc erras gaudeo neque hunc errorem excidere tibi unquam posse velim gloriosum mihi: tibi delectabile: damnosum nulli: et hec hactenus. Quod ego autem vice vestra tua gaudeam sospitate ne dici quidem opus est: eoque magis quo ex urbe nobis rure degentibus indices graviora nunciant. Gravior est enim inter labores reges. Inter pericula securitas. Inter adversa prosperitas. Vale arquade. v. Kal. Septemb.

Ad eundem.

Epistola. XVI.

Acolumitas tua gaudium meum est: tedia autem et tuorum languores ac funera vulnera animi mei sunt: sed non eges monitis: humana omnia humanitas ferre homines oportet. Ad hec natum sum. Que de imperfectione mortalium scribis plane approbo. Nihil est vitium. At quod addis te ex me et si non perfectionem illam ultimam que est paucorum seu nullorum hominum perfectum tamen non exiguum sentire: atque ideo mee te avidum precor. Gaudeo hercule: si sic est: si nimis dixi pridem: et repeto gaudeo sic videri: plura scriberem. Sed ipse mori adero. Vale mei memor. Arquade. iij. Kal. Novemb.

Ad Basparum Veronensem de se.

Epistola. XVII.

Ura tua de me: et sollicitudo et metus amoris comites non sunt res nove: nec incognite verum olim non mihi soli: sed omnibus quoque notissime: quas nunc tamen tuis efficacissimis litteris recognovi. Agerem gratias: nisi quod unum sumus: et nemo sibi ipsi gratias agit. Ego ad civitatem redi: iam tertius dies est: et familiolam meam rure dimissam hodie vel ad tardius cras expecto: libellos quos tibi habui: mecum abstuli: domum et reliqua preseruat Christus qui sollicitus est mei: quique a pueritia imo ab utero matris mee licet indignum et imeritum me custodit: que si tamen omnino destinata esset incendio: fiat voluntas dei: mihi decetero satis est sepulchrum domus ultima. Nam quod amor dicit et tu scribis de inscribendo nomine meo ipso domum in limine precium magis quam accedendo datum est rebus atque temporibus. Studiosorum nomina mare non curat. Non est amice nomen meum ut tibi sit alij carum venerandum. Neque ego me tanti facio: ut ne dicam bello sed ne pace quidem nomen meum multum mihi profuturum sperem. Lotum igitur deo committit ut predixi qui rore pacifico odij hostilis ardorem vel lenire vel extinguere potens est: unum et si valde properem siluisse noluerim: si quidem hac tua tanta tam tre-

pidam sollicitudine effecisti: quod impossibile iudicabam ut plus etiam quam solco: Basparum meum amem. Vale et pro me dei ora. Patavi. xv. Kal. Decemb.

Ad eundem de statu belli.

Epistola. XVIII.

Interulam tuam non absimilem foris legi plenam solliciti amoris ac timoris: gratum habeo ut debeo. Nolim tamen te in talibus animo laborare: et generosas occupationes tuas interrompere: familia illa mea cui magis longe quam mihi metuebas: inter ipsa tonitrua martis evasit: et hic deo gratias mecum est. Non enim tibi nunc aliud scripturus: sed ut litterule modum impleam: subit animus res nova quidem et ex parte ridicula stulti scilicet cuiusdam minime stultum dictum hijs inferere: dum quodam tempore magni motus inter florantinos ac pisanos exarsissent: qui peccatis utrorumque crebris nimis ac pene annuversarij nobis sunt. Jamque exercitus florantinus portis egredere tur: stultus quidam qui per urbem nudus ibat specie rerum morum inquisivit: et quid rei esset: rursusque a primo quodam fuit. An ignoras fatue: contra pisanos bellum esse susceptum? Ad hec stultus. An non inquit belli huius pax erit: quomodo ait is qui loquebatur pacem cogitas: o de me nunc maxime bellum incipit. Quero tamen inquit stultus an non belli huius aliquam pax futura sit? Atqui ait alter. Nullum bellum sempiternum est erit utique pax quoniam sed nunc bellum est. An non igitur ait stultus sanus esse nunc pacem facere: antequam incipet bellum vel precederet? Quid vis dicam: nisi quod si dici liceret ille mihi hoc verbo stultus sapiens fuisse videret. Quod nunc utrum nam hijs nostri bellatores acrius libarent: esset forte vel non ceptum vel finitum bellum antequam damnis minoribus et bellicis calamitatibus premeremur: post quas utique pax futura est. Bona illa quidem licet sera: que tempore stiva esset optima: verum aures sanis precibus clausis sunt utque ait ille: proficitur bello imo deficitur: infanitur: peccata hominum profecto omnium cause sunt malorum: hec hactenus de euentu videbimus et expectabimus celestis domini voluntate. Vale. Patavi decimo Kal. Decemb.

Explicit liber. xij.

Incipit Liber quartusdecimus. Ad magnificum Franciscum de Larraria Patavi ut dominus quilibet esse debeat qui republicam regit. Epistola. I.

Adum tibi vir clarissime scribere aliquid meditor. Et tu me interdum more tuo leniter admones: et indignus esse video inter tot mediocrium et magnorum nomina preteriri tuum nomen: et paternis et tuis beneficijs ita de me meritum ut nunquam mihi e memoria dilabi sine ingenti possit ingratitude: nec unquam certe hactenus lapsum sit. Scribere igitur est animus: sed unde incipiam quero nec invenio. Nam neque unus est aditus ad intentum: et pluralitas herere animum cogit ut ambiguum in biuo viatorem: hinc crebra nimis in me liberalitas tua ad agendas gratias stilum vocat: et est sane mos per celebris susceptio amicorum et maxime principum muneribus grates agere: quem aliquando diu ipse tecum tenui: donec perpetuis et indices auctis beneficijs atque honoribus tuis pressus: et pro rebus vestra remittere ignavo pudore prohibitus munerum magnitudinem quam sermone non assequor: mente completi memorique silentio metiri potius quam verbis inani-

Metus et
aura sunt
amoris
comites

bus consilium cepi. Et hinc exclusis vtor ad amplissimam pnamq; mam tuarū laudum. Nam et hic quoq; nonnullorū mos est: pncipes laudare: qd et ipse nonnunq; feci non tam laudati grē q̄ veritati obsequēs: et virtutem laudū stimulis excitās: quibus nihil generosum aium urgere potentius: quatu re hinc laudantis adulatio: hinc ul' maxime inconstantia me offendit. Sunt enim et qui indignos laudēt: et qui laudatos mira mox animi leuitate vituperent: quo nihil ibonestius: nihil est turpius. In quo qdem maxime Liceronem noto: usq; adeo: ut quē inter oēs scriptores gentiū miro: ac diligo in hoc vno pene oderim: ita ille aliquos: sed in p̄mis Julium cesarem laudū fasce dicaz an preconio oneratur an honorat: eūdeq; post pbis ac maledictis infertur. Lege illi ep̄las ad qntum fratrem oia ibi de Cesare honorifice dicunt atq; amice. Eiusdem ad atticū ep̄las p̄curre: p̄ma ibi ambigua: ultima queq; odiosa videbis: et infamia: lege ip̄ius orationes q̄s ul' ad ip̄m Cesarem uel eo presente ad senatū habuit. tante ibi cesaree laudes sunt: ut nec mortali debite nec a mortali p̄fecte ingenio videatur: sed p̄gredere: lege libros officiorū: orationesq; philippicas: inuenies nec affectibus odia nec laudib' inferiora conuitia: utq; sic indignorū hec tāta varietas et viuenti laus et defuncto vituperatio ois attribuitur: pati possem equimius si viuū vituperasset extinctumq; laudasset. Solet enī moro inuidiam atq; odii uel extinguere uel lenire: hēt tamē fortē suam quo solet Cesar: vnum ex oibus magnus comitem nepotem filiūq; suū adoptiuū Cesarem augustū: qui licet virtute minor: bellica: certe imperio maior fuit: cui imodice laudato Licero idē in hoc animosior: viuo etiā et ad ip̄m scribēs imodice maledixit. Inuitus de dilecto mihi viro maximo hec loquor. Sed dilectior et maior est vitas. Egdes sic esse doleo: sed sic est. Nec sum dubi' ad hec illum si adsit suo illo omnipotēti eloquio facile r̄sursurum s; v̄bis vitas nō mutat. Id mihi nequaq; euertarū reor: ut morbo animi laudata vituperem. Verū ut vñ digressus erā redeā: hac ad tuū colloquū igressuro illud occurrit in limine/ et si vera virt' dignam gl̄iam nō recuset: eāq; uel inuitā ut corpus vmbra seq̄ soleat: hic vir tñ qd iudicijs multis percipe potuisti: p̄sens argui maluerit q̄ laudari: multoq; facili' fuerit iustis hunc rephensionibus q̄ ueris etiā laudibus p̄mereri. qd igit' faciā: quo me v̄tā? Quem laudare sum vitus rephendere non v̄ter: si tam lata esset rephendendi mā q̄ laudandi. Est fateor p̄ditio ista mortaliū ut nullus oino sit ir̄phensibilis. Ille perfectus atq; optim' dici p̄t: qui paucis ac paruis obnori' est. Age ergo gr̄as deo: qui te talē fecit: ut si equis ingenijs rephēso: tuus laudator: q; puenerint multo disertior: sit laudator: sicut e duob' agricolis et arte equis et robore ille apparebit insignior: cui aruum fors dedit uberius: sicut e duob' nautis omni ex parte paribus felicioz erit illi' nauigatio cui p̄superiores aure fuerit: et mare tranquillus: ut te autē rephendere et hāc colloq̄i lralis mām eligere decreuissē nil in te rephēsiōe dignū nouerā: nisi vñ illud de quo aliquñ multa te cū nullo teste diserui. Qua in re si humiles ac fideles monit' meos exaudire dignabere: rē haud dubie: et corpori et anime et fame tue p̄senti: et ueritate gl̄ie saluberrimā feceris: vñ ut ita ego te nūc al

loquor: sicut in campo thessalico Cesare crastin' al loquitur: aut mihi viuo aut mortuo gr̄as agas: hic non agā plurib'. Intelligenti enī et sciētī omnia qd opus est v̄bis? Scis qd ueli: et nil nisi bonū tuum uelle debeo aut possum: teq; hoc ip̄m scire non suz dubius. Sed et hec trāseo sciēs nec mihi honestas nec tibi placitas esse blāditiās. C. Que cū ita sint labor ut video mihi nunc historie lōgioris eripis: qd et tibi ut dixi minime placitura et publice omnib' nota est: ut sub ip̄m scilicet adolescentie tue florē gl̄ioso et magnanimop̄ie spoliatus sub quo p̄clara omnia atq; magnifica discere: et doctrina poteras: et exemplo eo ip̄so tempore quo rectoris adhuc ul' maxime indignus videbaris: ad regimē oīz p̄scē disti: cōmissamq; tibi rēpublicā imaturo superante annos industria tāta maturitate tāq; senili cōsilio rexisti: ut in p̄mis nullus tumultus in p̄ia tāta mutatiōe rerū nulli motus exarserint: ex multa de hinc inopia quā eris insuper: alieni pondus urgebat breui ad magnas diuitias puenires: ut deinde paulatim et etate et ex p̄ienna rerū crescēs non ciuib' tñ tuis egregiū te rectorē: sed exēplar aliarū urbium rectorib' exhiberes: ita ut sepe ego finitimos populos tibi subesse uotis optantes audierim: et tibi subditis inuidentes: ut tu interim nec tam inde insolentie nec inerti deditus uoluptati in hoc vñ uigilantissimo studio incubueris ut te oēs agnoscerēt: sine desidia tranquillū: sine superbia gl̄iosus: utq; in te modestia cum magnanimitate p̄tēderet. Inf multa igitur decora cū te pene ex equo etiam minimis ad eūdū: incredibili humanitate p̄stares: filias tñ tuas p̄quisitis ab extremo terre: p̄clarissimis nauptijs collocasti: perq; idē tēp' q̄uis ante alios gentis publice studiosus: qd nunq; tñ aut populo: dū ciuitas cōmuni p̄silio regebatur: aut cuiq; tuorum dū tam diu frens reipublice tenuerūt in animum uenit solus tu p̄iis in finibus opportunitis locis arces multas ac ualidas erexisti. Atq; ad summam sic te in oibus habuisti: ut et ciues te duce liberi fuerint ac securi: nec ullius sanguis innoxius fuderet: uicinosq; omnes uel metu uel amore tueq; virtutis admiratione pacaueris: totq; iā per annos florētē p̄iam serena tranquillitate et p̄stati pace tenueris: donec tandē aduersari' humani gl̄is hostis pacis: unde tale nil timebas bellū tibi repente grauissimū excitauit: qd tāt' amor pacis itrepidus excepisti: diuq; ingenti animo gessisti: spatii: licet destitutus auxilijs. Lūq; tibi id unius uisus eēt: pacē p̄stinā alto p̄silio reformasti: vno ex actu laudē geminā et fortitudinis et prudētie p̄secutus: hec inq; et similia multa p̄tereo: qd te oib' tui reipublice aliarūq; multarū rectorib' magno spatio rebns ip̄is nec tā tuo qdē q̄ omnium iudicio p̄tulisti. C. Qd si te igitur curiosi' laudare blādum cū res ipsa te laudet: et rephēdere superuacū reor: et ubi log cepi inexplēto f̄mone silentiū indecornz: quid in animū uenit dicam: ut describam scilicet qd tibi sine ulla descriptione notissimū credo: sed sciētī etiam interdū p̄fert admonitio: dū mēs ipsa bene sibi p̄scia in eoz que probe nouit et frequēter exercuit memoriā aliquo memorāte reducitur: et quo passibus suis ibat aliene lingue stimulis urgetur: describā ergo qd sciunt pene oēs: sed dissimulāt: q̄lis esse debeat cui sue p̄te cura cōmissa est. Quo impleti libros posse nou sum nescius: ego ep̄lam impletē

Augustus
cesarRemota
ret re
phēsi
one

Crastinus

D
de
ec
un
ba
si

ptentus et: plus enim quibusdā vna uox q̄ alijs
 vba longissima p̄fuerunt: maiorq̄ est vis in aīo au
 dientis q̄ in eloquio portātis q̄s ille sit. Acpe
 ut repetā qd̄ dicere soleo: fauilla interior sit opor
 tet quā flando excites et in flāmā erigas. Alioqn̄
 extinctū in cinerem ne q̄c̄ flaueris. S̄po ego: im
 mo quidem scio in te non modo fauillas p̄fopitas:
 sed lucidas et ardentes. flāmāq̄ insuper virtutis
 erimiam et capace omnis boni animū: cui omniū
 que audierit aut viderit nihil excidere soleat. Sē
 si q̄stum epl̄a vna clara illa quidē: et que claro tex
 ta eēt igenio. Marci scilicet b̄nti ad Marcū Tul
 liū Liceronē tibi animū accenderit virtutē: ut diu
 vix aliud loq̄ posses: et sepe tacitus mecū dixi: hic
 nisi virtutis esset amīc̄: nunq̄ tā uehementer hoc
 tā b̄nti uirtuoso licet elogio moueret. Sepe etiā
 ipse mihi grām habui qui tibi illā epl̄as p̄curasset
 et obliuione senioq̄ obrutā renouasset. Ante tñ
 q̄ aggrediar qd̄ institui vbum vnū Liceronis sp̄i
 us tibi ut arbitro: non ignotū inferā: quo auidius
 audias q̄lis esse debeat reipublice gubernator: cū
 p̄sus audieris q̄ et ipse deo carus q̄q̄ deo cara sit
 ipsa respublica. Ille ergo reipublice libro sexto.
 Quo sis africane ingt alacrior ad tutandā repu
 blicā sic habeto: oib̄ qui p̄tiam p̄seruauerint adiu
 uerint auxerint: certū esse in celo diffinitum locuz:
 ubi beati euo sempiterno fruānt. Nihil est enī illi
 p̄cipi deo qui omnē mundū regit: qd̄ quidem in
 terris fiat acceptius: q̄ p̄cilia cetuzq̄ hominuz iu
 re sociati. que civitates appellānt harum rectores
 et p̄seruatores hinc p̄fecti buc reuertūtur. Erat au
 tē fictum illud in celi arce colloquū. Quis igit̄ ni
 si ualde duri cordis et virtutis ofoz: felicitatisq̄ cō
 temptoz nō hos appetat labores et bec p̄mia? Quā
 uis enī pagan̄ sit qui loq̄tur: non abhorc̄s tñ est
 a ch̄ristiana uitate ac religiōe sententia: et si in crea
 tione hoīum siue animarū diuersus sit eoz loquē
 di modus et n̄r. Nūc peragam qd̄ p̄misi: et q̄lis eē
 debeat patrie rector: expediā ut hoc uelut in specu
 lo tete intueno: ubi te talē uideris: q̄lem dico: qd̄ p̄
 sepe facies: gaudeas et virtutū bonorūq̄ omnium
 largitori deuotio: fias: atq̄ indies obsequentio: et
 ingenti nisu per difficultatū obices assurgas usq̄
 ad illū gradū quo ire altius iam nō possis. Si q̄n
 aut̄ deesse tibi aliquid senseris faciem ipse tuas: ut
 sic dicā perfrices et manu opum fame frontem ter
 gas teḡ ipso formosior: uel certe nitidior fieri cu
 res. C̄ Sit ergo hic rector in p̄mis amabilis: nec
 bonis formidabilis: malis enī formidabilis neces
 sario sit oportet: si iustitie est amicus. Non enī sine
 cā gladiū portat: dei enī minister est ut ait aposto
 las. Nihil est aut̄ stultius. Nihil a p̄ncipatus sta
 bilitate remotius q̄ uelle ab omnib̄ formidari: q̄
 uis qdam et ueterū p̄ncipum et nouoz nil magis op
 tauerint q̄ timeri: et nulla re alia posse impiū tene
 ri q̄ metu et crudelitate crediderint: qd̄ nominatī
 de Maximino impatore barbarico lectū est: quoz
 opinionibus nihil est a uitate remotius: amari ex
 pediat nō timeri nisi eo modo forsitā: quo pius fili
 bonū patrem timet: omnis metus alī eoz p̄posito
 est aduersus. Regnare enī diu uolunt: securiq̄ vi
 tā agere atq̄ p̄riū est metui: utriq̄ p̄sentaneū est
 diligi. Et diuturnitatē et securitatem aufert metus
 p̄fert utraq̄ beniuolētia: quoz plus fidei dicto sit
 audiendus Licero: imo quidem Liceronis ore lo

quens uitas audiēda est. Omnīū inquit rerū nec
 aptius est quicq̄ ad opes tuēdas ac tenendas q̄
 diligi: nec alienū q̄ timeri: nec m̄lto post. Malus
 enim ingt custos diuturnitatis est metus: contra
 q̄ beniuolētia fidelis uel ad p̄petuitatē utq̄ cē si
 bi res cordi scias. Idē alibi. Carū esse ciuē bene de
 republica mereri laudari coli diligi gloriosus est.
 Metui vō et odio esse inuidiosum detestabile ibe
 cillum caducū. Idē loqui de securitate non attinet:
 q̄ metu tolli atq̄ extingui: nemo tam rudis: igna
 rusq̄ rerū est qui nesciat: hic occurritur a q̄busdā
 metū hunc in subditis esse non in regnante firmā
 tibus: quo non ipsius s̄ illoz securitas quatiatur.
 Quib̄ ego pro r̄iso notissimum illud obijciā labe
 rij equitis romani docti viri ac prudentis in Juliū
 cesarem. Neesse est multos timeat quem multi t̄
 mēt: qd̄ dictū quoz plus habeat uirtū dicto alio si
 mili et ipsi quem sepe nomino Liceronis auctori
 te firmandum est. Etenim ingt qui se metui uolēt:
 a quibus metuentur eosdē metuant ipsi necesse est
 huius sententie rōnes ne uos imitari pudeat ab
 ennio mutuatur. Preclare enim inquit Euni⁹ quē
 metuunt oderūt: quē quisq̄ odit p̄isse expetit. Ad
 do ego q̄ q̄s expetit fieri studet. At quid multi
 sūt ualidis uigent affectibus uix differri potest.
 Que q̄uis ira sint fuerunt tamē et sunt usq̄ hodie
 qui dicant. Oderint dum metuunt: fuit hoc atei
 vbum crudelissimi tyranni ab euripide relattū. Idē
 quotidiano usu Suius caligula nihil atreo mitioz
 suum fecit: nec inuentori faustum: nec sequacibus.
 Quo etiam uti solitū Julium cesarem opinari ali
 qui et dicere uoluerunt: mirū certe si uerum. Nam
 ipse quidē preter gl̄ie et impij appetitū in quo mul
 tus ne dica minimus fuit. Omnia fecit quibus esset
 amabilis potius q̄ timēdus: quadam hinc mā sue
 tudine atq̄ clemētia: hinc munificentia et liberalita
 te mirabili: cū e toto impio oib̄sq̄ uictorijs nihil
 sibi retinuerit: qd̄ magni testatur auctores preter
 dispensandi potestatē. Ad ueniā vō tam facilis fue
 rit: ut de eo Licero idē scribat: q̄ nihil soleret nisi
 iniurias obliuisci. Nobile quidē vindicte gen⁹ est
 parcere: nobilissimū obliuisci: ut id sibi pro sup̄mo
 nature bono suus ille nūc amīc⁹ uixit hostis attri
 buat. Quid multa usq̄ adeo hīs uirtutib̄ ut sileā
 reliquas abundans fuit ut nemo magis. Et si ex
 hīs p̄mia nō sat digna p̄ceperit. Siquidē ab hīs
 ipsis quos opibus atq̄ honorib̄ summis expleue
 rat: quibus uictor de us uictorie omnes inimicitī
 as: iniuriasq̄ remiserat interfectus est: nec eti libe
 ralitas inuit: nec clemētia ut nō imerito sibi pacu
 uianum illud in funere caneret. Aden seruasse: ut
 eēt qui me p̄derēt. Quib̄ ita se h̄ntib̄ queri pōt:
 que nā sibi odiū cā p̄flauerit? Acpe odio diuratio
 illa nō caruit. Ego nullā inuenio nisi uolētā q̄ dā
 elationēq̄ ai: q̄ supra patriū morē sese attolleret:
 q̄ min⁹ gauderet honorib̄: et dignitates idebitas
 usurparet. Adū assueuerat Roma cesareos fa
 ctus pati: quos postea lōge dispiū tales tulit: ut fa
 cta collatiōe mira illa uideri posset hūilitas. C̄ Si
 illū igitur talē uirtū nulla potētia nulle opes aduer
 sus multoz odia p̄tulerūt: restat ingrere quibus
 amor artibus sit querendus: q̄n ut odius ruine sic
 amor p̄rij cā est: illud p̄cipitat: hic sustentat. Quid
 hic dicā: nisi vnā eandēq̄ rōnē esse amoris publi
 ci que p̄uati est. Ego ingt Anne⁹ Seneca tibi mō

Qualis
 debeat
 eū urbi
 um gub
 natoz
 Epl̄us

Erabo amatoriu sine medicameto: sine herba: sine
 ulli^o uenefice carmine. Si vis amari ama. Sic est
 hercle. Et quis hic multa et uaria dici possint: ta-
 men hec omniu summa est. Quid magicis op^o est
 artibus? Quid p^oicio aliq^o aut labore? Gratuita res
 est amor: solo queritur amore. Quis tam ferrei pe-
 ctoris inueniri pot^o: que honeste amati vice redde-
 re pigeat? In honestus enim amor non est amor: sed
 honesto nomine uelatu odium: non amore sed odio co-
 p^olandu. Na turpiter amat^o redamare qd est ali-
 ud q^o scelere scelus cofouere: et alieni flagitij fieri
 uelle particip^o. Igitur hoc omisso ad honestus illu
 amor^o alteru redeamus. Ex quo utiq^o magnus ti-
 bi et honestus gaudiu nasci debet: qui te tuis ita ca-
 rum sentias quasi non ciuiu domin^o sed p^oie pater
 sis. Qd cognomen antiquoz p^oncipum fere oium
 fuit: sed quoru da iuste admodu: quoru das iniuste
 adeo ut nihil iniustius: pater p^oie dict^o est Augu-
 stus cesar: pater p^oie dictus est Nero. Jile uerus
 pater: iste uerus hostis et p^oie et pietatis. Tibi ueru
 hoc cognome obrigerit. Nullus est ciuiu eoz dico
 gbus pax ac requies p^oie grata est: qui te alr aspi-
 ciat: aliter cogitet q^o parit^o. Id ut factis meritis:
 eozq^o ppetuus sit eniti debes: et facies sp^o facies
 admonit^o: oratusq^o: qd iam pridem per te ipsum fa-
 ctis. Scito aut hoc tibi p^ostare sola posse iustitiam et
 ciuiu charitate: vis e^o uerus ciuiu pater: qd filio
 tuo vis: et ciuib^o tuis uelis. Ad iubeo ut tantudez
 unu queq^o ciuiu ames quatu filiu: sed ut filiu. Na
 et deus ipse summus legifer non dixit: diliges pro-
 ximu tuum q^otu teipm: sed sicut teipm. hoc est pu-
 re sine fictioe: sine utilitatis aut p^omij respectu: nu-
 da ac gratuita charitate. Audebo t^o dice sine p^oiu-
 dicio vioris sententie: et si non queq^o ciuiu: oes t^o
 simul ciues uniuersamq^o republica non q^otu filiu
 mo uel parentes: sed q^otu temetipm amare debes.
 In singulis eni caris capitib^o singuli sunt affect^o.
 In republica aut oes: amadi tibi sunt igitur ciues
 tui ut filij: imo ut sic dixerit tanq^o corporis tui me-
 bra siue anime tue partes: unu eni corp^o est respu-
 blica cui^o tu caput es. Amor aut^o hic et lenib^o uer-
 bis et multo maxime pijs padif actib^o atq^o in p^omij
 ut diceba iustitie et pietate. Quis non amet eni que
 p^oiu: que iustu: que innoxiu: que sui amat^o opietur.
 Qd si amori bnificia accesserint: q^olia sunt bonoru
 p^oncipuz in subiectos tunc exardescit incredibilis
 queda beniuolentie magnitudo: quo nexu ad ppe-
 tuu dominatu nullus pulchrior: nullus firmior: te-
 ri pot^o. Secedat arma: satellites stipendiarij tube et
 buccine in hostes ista etant tibi cu ciuib^o non nisi be-
 niuolentia op^o est. Charitate eni inq^o Cicero et beni-
 uolentia ciuiu septu oportet e^o non armis. Eos aut
 ciues itelligo qui ciuitatis amat statu non eos qui
 quotidianas mutationes reru querut. Illi eni non
 ciues: sed rebelles atq^o hostes publici extimadi sut:
 sepe augustu ipsa in mediu res adducit hui^o est no-
 tissimu illud q^oq^o p^osent^o statu ciuitatis comutari
 non uult: et ciuis et uir bon^o est. Itaq^o qui prius uult
 pculdubio malus: nec ciuiu: nec uiroru bonoz no-
 mine dign^o: aut p^oortio. Hys te aut artib^o na tua i-
 struit abude: q^o amo: et beniuolentia queri possint.
 hec sunt aut non ad gliam mo sed ad celu scale: un il-
 le bon^o pater optimu filiu alloqu^os. Lole inquit iu-
 stitia et pietate que cu sit magna in paritib^o et p^opin-
 q^o: tu in pia maxima est: et ea uita uia est in celu.

Quis amator celi uia q^o ad celu p^og^o non amaret?
 Quam male aut malos et iniustos p^oncipes ab op-
 pressis ciuib^o arma defenderint innumerabilia sut
 ex^opla: sed pot^ontissimos ac pessimos attigisse suffe-
 cerit. Na qd gao custodes corporis germani: qua
 uis accurreret profuerit: A Acrone eni in extre-
 mis casibus statione militu et custodes diffugisse
 copertum est: at augusto at Uespasiano et tito nul-
 le fuerunt necessarie militu cohortes: lege augusti
 obitu. Ad armatos excubitores inuenies sed ami-
 cos ciues circustantes: euq^o inter p^omones amicoz
 tade in osculis multu amate piugis non q^osi expira-
 te siue extinctu: sed quoda mo cofopitu cu defun-
 cti corp^o oib^o plusq^o humanis honorib^o tumulatu
 p^osecratq^o memoria. Uespasian^o du impator^o sta-
 te mori oportere diceret inter manus subleuantiu
 expirauit. Lir^o ei^o fili^o senatus p^ocursu et infinita gra-
 ru actioe post obitu celebrat^o est: acerba qd^o sed pa-
 cifica morte p^ouer^o: ut de illo scribit^o maiore boium
 dano q^o suo. Qd dictu nisi fallo: libere hnt me-
 morieq^o madare oes: qui in aliq^o impio uita agunt
 ut mors scilicet eoz segura illis et felix: subditis uo-
 fo: midabilis et damnosa sit: quoz multi p^orio labo-
 rant. Sane qua in urbe hij quos memoro multiq^o
 alij inermes tranquille ac feliciter obiere et honestis-
 sima monumeta celeberrimaq^o memoria suorum
 noium reliquere in ead^o: et Domitian^o Titi frater
 interfectus ab eode senatu p^otumeliosissimis ut scri-
 ptu uideo: atq^o acerbissimis acclamatioib^o lacera-
 tus: imagineq^o ei^o detracte et solo abiecte nouissi-
 me eradecos titulos: abolendaq^o memoria decre-
 tu. Et Salbe caput hosti oblatu suffixuq^o haste ali-
 xis et caltonib^o toris castris hostilib^o circulatu: spe-
 ctaculo ludibrioq^o fuit oib^o. Et vitellius apud ge-
 nionias minutissimis ictibus excarnificatus ac co-
 sectus: vncozq^o inde in tiberim tractus est. Silesq^o
 casus permulti alij passi sunt. C Unde uo uarietas
 hec mortis aliude q^o de uite uarietate p^ouenerat?
 Itaq^o non inepte p^oncipu ille doctissim^o Marc^o au-
 reli^o Antoni^o: qui in summo iperio p^obi et cognome
 obtinuit et doctrina enumeratis aliquot p^oncipu ca-
 sib^o qui se illo in ordine p^ocessissent: sic p^oclusit ut di-
 ceret singuloz fere morte uite p^osentanea fuisse: se-
 q^o perinde pacifice morietiu ex numero fore p^oesa-
 git: nec sefellit. Qd si ille uir magn^o et sapiens dixit:
 et sic e^o qlibet sapiens uir cognoscit: q^o oino dubitet
 qn bene atq^o innocue sit uiendu: tu p^opter alia ml-
 ta uite decora: tu uel ob hoc unu maxime ut bn^o eti-
 as moriamur: digna hercle hora illa sup^orema est:
 que oiam p^ocedentiu annoz ipendio coparet: q^oq^o
 rectis extimatorib^o sit mometu illud ad eternitate
 trasitus. Neq^o uo est mirari qn et perlumc^o exiguis
 igredimur in imesam urbe: et angusta cimba ma-
 ria ampla penetram^o: sic per ostiu mortis arctissi-
 mu ad infirmitate teporu introim^o: q^oles eni mors
 hinc animu eduxerit: tale reddet oib^o seculis. C Il-
 lud iustitie de qua loquor munus erimiu lateq^o la-
 tissimu: uis suu cuiq^o tribueret: nulli sine ingenti ca-
 nocere: et ca q^ouis affuerit: ad misericordia inclinare
 imitate celestis iudicis eterniq^o regis more. Cum
 misericordia eni oib^o necessaria: eo q^o a peccato ne-
 mo p^osius imunis sit: et p^opter fragilitate nre p^oditio-
 nis oib^o ferme sit debita: p^osequens est: ut qui uere
 iustus e^o uoluerit et misericors sit. Quis ergo mi-
 sericordia et iustitia p^oma fronte p^orie uideant: recta

indicio inseparabiliter sunt coniuncte: imo quidem liquet iustitiam esse misericordiam: et misericordiam esse iustitiam quod preclare in libro de obitu theodosij imperatoris facer ait Ambrosius: ut iam non puncte tantummodo sed unum sunt. Nec ideo tamen illud erigit: ut sicariis proditoribus atque ueneficis: ceterisque id genus impunitas tribuat: ne dum in paucos misericors vis uideri: sis crudelis in plures: sed ut leuitate lapsis atque errore: si sine exempli periculo fieri possent misericordia non neges. Alioquin fieri possent ut nimia misericordia et indiscreta leuitas: sit magna crudelitas. Illud preterea ad amorem civium promerendum efficaciter: si rector populi non iustus moris: sed beneficus sit in suos: quod si non possit in singulos at saltim in uniuersos: uix est enim qui diligat a quo boni nihil uel publice uel private speret: de amore illo loquor: quo amant principes. Amicorum enim alius quidam amor est sese contentus: nihil uel postulans nec expectans. Hoc in genere est templorum resectio: et publicorum edificiorum: in quo quidem ante omnes laudatus est Augustus cesar: ut etiam merito tamen et illius templorum omnium proditorum aut restitutorum dicat: et ipse quod tranquillus ait: iure sit gloriatus urbem se marmoream relinquere quam lateritiam accepisset. Huius accedit et murorum urbis edificatio: que res in primis clarum nomen aureliano pepit truculento. Alioquin et sanguinario principis: qui cum non amplius quam sex annos eosque non integros impauerit: in tam paruo tempore muros urbis Rome quos usque nunc cernimus sic ampliauit: ut sicut flauius uopiscus historicus illo credo temporum mensuram secutus ait quinquaginta prope milia passuum murorum eius ambitum teneant. Qua in re maiorum industrie gratias habere: qui hanc tibi partes sollicitudinis abstulerunt: ut nesciam an ulla usque uel exterarum urbium uel nostrarum muris melioribus cincta sit quam patria tua est. Nec minor ego illos curam uiam quam murorum habuisse arbitror: et si enim muri tamen praesidium bello sunt uiae sunt pacis gratissimum ornamentum: hoc interest quod muri in locum eorum mole sua stant: uiae autem assiduo usu hominum et praesertim eorum atque ante omnia nostris huius tartareis curribus deterunt: quos ego fateor: pro uirili parte optare nondum Erithonius inuenisset. Ita non uias tantum sed domorum fundamenta atque in eis habitantium et boni aliquid me te uoluerunt corda percipiunt: huius tu nunc igitur operis longa etate pulsus: tuumque auxilium tacita deformitate poscentibus. Non te huius difficiles prebere debes: huius enim non tamen parte ciuibusque tuis esse debitor: cui et patrie decor: et ciuium honesta solatia curae esse debent: suntque non dubito: sed id ipsum tibi etiam debes. Ex omnibus namque non modo principibus: sed cuiuscumque status hominibus alium non uideo: uidisse praeter unum clare memorie genitorem tuum: qui tam diu et tam sepe: equo patriam promeretur: neque in nobis more improbo: quibus unum studium unaque reipublice cura est: ciuibus nempe fidelibus respectus boni principis per lucidus est. Curare igitur debes: ut quod libentissime facis securissime facias: ut periculo ac difficultate cessantibus ex equestri uocatio facili atque honesta percipias uoluptatem. Commite igitur rem istam alicui uero bono: tuumque et reipublice studio. Ne metuas ne famoso ornatoque hominis officij uilioris iniuria inferre videaris. Animo bene enim instituto et egregio: cui nihil uile uidebitur quod ad obsequium patrie iubeat. historia locus hic erigit. Fuit thebis uir fortissimus simulque doctissimus Epaminondas quem si

seposita fortuna que indignos sepe condecorat sola uirtus attendit: aut grecie principem aut unum ex paucissimis dixisse non uerear: huic tali uiro cum quo manifestum est patrie gloriam et natam et extinctam fuisse: sic enim de illo uisime scriptum est in senis quod crebris liberis in urbibus est malum sternendum uiam: quod apud eos uilissimum habebatur officium commiserit: ut uel sic spectata uiri gloriam obscuraret. Ille nec ferro nec saltim uerbis ultus iniuriam proopto animo commissum munus excipiens curabo ait: ne tamen mihi delati ministerij obsit indignitas: quam ut mea illi dignitas proferat: ut ex abiecto atque ignobili meam iter manum nobilissimum fiat. Id enim uero splendida mox administratione sic praestitit: ut despectum plebeis quoque negotium illustrius etiam exoptandum linqueret. Idem ego nunc cuius industrius ac fidelis uiro opere hoc mandaueris euenturum spero: ut certati multi postea idem petant: atque ita paulatim charitate ciuium ueterum patria iumentescat. Unum nihil nunc pene ridiculum occurrit: ut scribam: de quo scilicet praesens nuptum tecum egi nros iter libellos cum ad me uisendum tuum uenisses: quem honorem mihi indignose dignatio tua praestat. Ante oculos autem res erat uel oblata materia est sermone. Est autem talis patria quidem tua et nobilitate ciuium et fertilitate locorum et uetustate uenerabilis et ipsa etiam urbe Roma seculis multis antiquior denique et studio ornata et clero: ac religionibus et sacris insignis locis: et ad ultimum profudicimus pontifice et Antonio minore et Iustina uirgine: quodque nec ego reor: praeterea nec tu reuere debes: et te domino ac rectore et uirgiliano tandem carmine nobilis: haec urbs nunquam talis tot praeclearis fulgoribus te spectante nec obstante cum possis: ceu rus horridum ineptumque porcorum gregibus deformat: passim quocumque te ueteris grunientes audias: solique suffodientes aspicias: sed uel spectaculum tristis sonus. Que nos utrumque iam longa consuetudine toleramus adueniunt qui arguunt et mirantur. Quod cum merito omnino odiosum sit: nulli tamen odiosius quam equitantibus esse debet: quibus cum semper impotunum sepe quoque periculosum est dum occursum sedi: et intractabilis animantis equi in stuporem et nonnunquam in precipitum impelluntur. de hoc ergo cum tecum agere dixisti statutum populi uetus esse ne id fieret penamque abditam: ut porcos in publico repertos auferre uolentibus liceret. Sed an nescis ut homines sic humana cuncta senescere? Senescunt pene iam romane leges: et nisi in stolis assidue legerent: iam proculdubio senuissent: quid statutis municipalibus euenturum putas? Ut statutum illud igitur antiquum ualeat renouandum: et uoce praetoria publicandum est: penae uel eiusdem uel grauioribus appositis. Submitte aliqui praeterea qui uagantes porcos eripiant: ut uel domino admoniti urbani isti pastores intelligant: non licere eis quod publice leges uetant omnibus. Qui porcos habent rure eos alant qui rus non habent domi eos includant: quibus autem non est domus nec ciuium domos nec honorabilis aspectum patrie debonestet: nec famosas urbem patatum hara fecisse porcorumque libitum et licitum arbitrentur friuola ista: fortasse dicat aliquis: ego nec friuola: nec spineda pretendo. restituenda maiestas sua est urbi nobili: et antique: non in magnis tantummodo: sed in paruis: nec in huius solam que ad intimam reipublice statum: sed que ad exteriorum quoque principum ornamentum ut oculi etiam partem suam de communi felici-

Col-
les cu
ganei

rate percipiāt: et cives mutata ciuitatis facie glori-
ent: et gaudeāt: nec se villam sed urbē ingressos sen-
tiant p̄gri: hoc patrie debitū: hoc te dignū marie
q̄ tuū censeo. Et de hoc quidem pro re satis est di-
ctū. CUnū subide nunc aliud ex hijs orit: ut vijs
publicis intra et circa urbē reformatis paludibz in
circuitu prime siccandarū studiū sollicita pietate
suscipias. Nullo enī modo alio pulcherrime regio-
nis faciē sic ornare potes: et paludibz hijs obsessos
colles euganeos late notos ac minerue ramis: et
bachi insignis uberrimo palmitē nobiles: sic in ue-
ram telluris optime speciem reformare: quin et ce-
teri ex cluse pinguis arua restituere: que nūc fedus
et supernuacuus humor p̄mit. Ita vndiqz utilitas
cuz decore certabit: tuqz multiplicē tibi laudē vni-
co labore p̄flaueris. CArripi quefo et hanc glorie
ptē: quā maiores tui oēs seu nō viderunt seu spre-
uerunt: seu aggredi timuerūt. Tibi tā pio in opere
deus aderit. Nā natura adest utiqz q̄ paludes pe-
ne omnes altioribz locis sunt: ut ad infima deriua-
ri uel in flumina prima uel vicinum in mare perfa-
cile ualeant: quo et p̄sentibus terre uber: et locorum
forma et celi serenitas salubritasqz pueniat: et poste-
ris uel ob hoc vnuz tui nominis eterna memoria.
Et si autem qd indignans sepe audio hijs ocij in-
ertis amatoribz res impossibilis videat: est tamen
q̄ sensus ipse iudicat quodqz incole testantur non
possibilis modo sed facilis: aggredere tm̄ vir ma-
gnanime: piū conatū p̄osper euētus excipiet. Ne
te indignā dō curā extimes quā se dignā Julij ce-
sar extimauit: de quo scriptū est q̄ ad ultimū inter
multa parabat siccare pomptias paludes ytmū-
qz perfodere montē: in quo corinth⁹ sita est: ut ad
orientem arthonqz nauigantibus iter compendio-
sius redderet. Lupez tantus esses ut ea cura te tā-
geret. Nūc paludes tm̄ patrias non distantes ut
pomptie erat: sed p̄tiguas positasqz sub oculis: dū
et vita et sospitas et etas integra est tuo iussu: ac stu-
dio expurgandas siccandasqz denūcio. Utqz te in-
risum cogam. Ne nil aliud q̄ v̄ba ponere dicar in
hanc rem arculā ipse meā alienigena: in particulā
impēse huius offero: qd ciuibz debitū: quid do-
mino? At si forsitan nominati auxiliariis quantitas
collationis exigis: scies in tēpore. Nūc illud m̄ de-
bo: qd augusto quondā cesari libertus suus. Con-
fero tibi dñe ad noui opis impensam qd videbis.
CSane qd ad viarum curā: de qua p̄us agebat
attinet eo inter cetera p̄mptio: esse debes: quo et
honestior simulqz facilior cura est. Nam ut audio
publici oli ad hoc redit⁹ deputati sunt: ut sine one-
re ciuiū: sine tua uel errarij iactura fieri ualeat: qd
res poscit. Neqz enī inficio: neqz ignoro ei cui rei
publice cura cōmissa est summo ope p̄uidendū: ut
inutilibz ac sup̄fluis impensis abstineat: ne exhau-
stū uanis errariū necessarijs nō sufficiat: nihil igitur
effundat: nil oino faciat: nisi qd ad decus aut
cōmodū p̄tineat ciuitatis: cui p̄sudet aut regni.
Sic ad summā agat omnia ut administrator non
ut domin⁹. Philosophicū nempe cōsiliū est in po-
licitis latius expositū: et usu utile deprebensum et
p̄sonam equitati. Ceteri enī nō rectores atqz p̄ser-
uatores urbiū sed p̄edones sunt: semp̄ illud ergo
memierit: qd ab Hadriano p̄ncipe iuste nescio ma-
gis an ciuilitate dictum est: de quo elius spartian⁹
ita scripsit. Et in cōcione et in senatu sepe dixit. Ita

se rempublicam gesturū ut sciret: populi rem esse
non p̄opriam. Ita inqz agam omnia: ut rationem
de omnibus redditurus: utiqz enim rōnē reddere
habet: et si non hominibus at deo. Et certe rōnari-
um impij Augusti Cesarē egrotantē senatū red-
didisse notissimū est: et q̄qz bonam honestamqz vi-
tā agere instituit: quocunqz in statu sit: ita se gerit
ita cūcta circūspicit: ut et si nulli teneatur possit tm̄
omnibus reddere rōnē: cām qz p̄obabilez: hec est
enī fere ut vult Licero descriptio officij quod qui
negligit et virtutē ipsaz negligat oportet. Quid au-
tem refert alteri nō teneri: cū sibi p̄st: sueqz consci-
entia anim⁹ teneat: cui nisi satisfaciatur tristis et anxia
vita sit. Jure ergo laudatur illud non optimi licet
p̄ncipis optimum tm̄ et generose fiducia plentū v̄bū
in senatu habitū. Dabo inqz tyberius opam ut rō-
nez factorū meoz dīctorūqz reddā. En plus aliqd
q̄ qd querebamus non factorū modo sed dīctorū
rō. Circa publicoz sane sumptuum paritate illud
Uespasiani p̄ncipis p̄siderare profuerit: qui licet
multa publice decora liberaliter fecisset tm̄ artificij
colūnas ingentes paruo sumptu se in capitolium
p̄uecturū p̄mittenti: dignū quidem ingenij p̄ciū
dedit ad opam non admisit: et sine inquit me ple-
beculam meam pane pascere: pia p̄sus boni p̄nci-
pis et laudabilis cura: omni studio famē plebis ar-
cere sobriamqz simul copiaz comitēqz illius hone-
stam letitiā p̄ocurare. Siquidem illud aureliani
p̄ncipis dictū: Neqz enī populo ro. saturo quicqz
potest esse letius: eque ad oēs populos trahi p̄t:
quos nō tam virtutū: q̄ victualium p̄ristat iopia
sic populoz omnium felicitas in corpore poti⁹ q̄
in animo sita est. Ex hac nēpe sollicitudine nō mo-
do gaudium populariū p̄cedit: sed etiā securitas
p̄sidentium: nihil est enim terribilius plebe fameli-
ca de qua dictum est: nescit plebs ieiunia timere.
Idqz nō tm̄ ueteribz scriptis: sed exemplis sepe re-
centibus et p̄sertim rome nuper innotuit. Hoc in
genere maxime Julij cesaris laudatur industria:
q̄ et bellis gallicis atqz germanicis buic cure sem-
per intentissim⁹ fuerit: et reuersus Romā nibilo se-
gnior ad p̄quirendū frumentū necessitatibz popu-
li succursurū nauigia per frugiferas insulas sedu-
la intentione dispserit. Neqz minus augusti Cesa-
ris: de quo scribit: q̄ frumētū in annone difficulta-
tibz sepe leuissimū interdū: nullo p̄cio viritis popu-
lo distribuit. Et hec quidē ita demū uera p̄ncipis
laus est: si nō adulādi aio ut multa solēt populos
mulcere quo patiētiores habeāt liberisqz deco-
rent: sed uera et p̄ia sit pietate: qd in ipso augusto
clare patuit: qui cū populū fame laborantes nunc
ut dixi leui p̄cio nūc gratuita liberalitate releua-
set: de vini inopia lamētantes acri et sobria oratio-
ne redarguit: ut cōstaret nō blādū p̄ncipē: sed salu-
bz eē et amātē populi: dixit enī urbē romaz aque
ductibz abūdare: qd sita huius eēt occurū. Idqz a
Marco agrippa genero suo factū ait: et filius tybe-
ri menibz illabētē: et reuera nō est par frumētū rō et
vini: cū illō vite necessariū sit semp̄ hoc sepe dāno-
sū. neqz tm̄ hoc min⁹ populo placuisset: uoluptaria
p̄pe q̄ necessaria plus amātū: uerū optim⁹ ac p̄o-
uidētissim⁹ p̄nceps nō qd delectaret: s̄ qd p̄desset
attendit: hec nimirum cura frumentaria tam p̄in-
cipum sua est: ut eam malis quoqz et inertibus fu-
isse comperiam et quo quāta bonis esse debeat p̄-

num fit aduertere. Qua te tamen magna ex parte deus liberat: ac nā earum regionum: quibus prestat ubertate que prestat: ut sepius alijs subuenire soleas q̄ ab alijs mendicare. Consilium est tamē: ut in p̄speris quoq; parat⁹ sit anim⁹ ad aduersa: et uelut e specula: nō quid est t̄m: sed qd cē possit vigili cogitatioe p̄spiciat: ne qua eū inopia mutatio rerū turbet. Cū actenus necessaria nescio an pl̄ib⁹ an pauciorib⁹ q̄ necesse erat attingeri. Nam illa in uisceratiōibus ac ludis circēsis: et ferarū pegrinarū exhibitione luxuria ad nihil utilis delectationē solā ac libidinē oculorū h̄is breuē nec honestā quidē nec honestis dignā oculis: q̄uis infano pessimoq; rerū iudici vulgo grata repudianda tamē est penitus: ubi nō satis possū romanorū ueterū sapiētā admirari: qui cognoscētes rei uanitate: ut per ambitionē populo cari eēt: nō uerent in banc rabiē utendū: in alios usus errariū exhaurire: de qua re si loq; uelim: et qui duces in hoc lubrico suis t̄pib⁹ lapsi sunt: et furores singulorū exequi lōga nimis et a p̄posito semota erit historia. Itaq; ad inceptū redeo. C Si q̄m igitur rector populū suū grauare aliq; in parte decreuerit: qd nūq; debet uelle: nisi statu publico urgente: ita id faciat ut eū oēs intelligāt: cū necessitate luctari: et inuitū facere: ac nisi res cogeret libētī cessaturū. Erit et si bi gl̄ie igenti: si in exactione publica aliqd ipse de p̄p̄rio ptulerit: et populū moderatoe eē se unum e populo pia moderatiōe pbauerit: qd senatum romanū bello punico secūdo p̄silio ac suasu Valerij leuini p̄sulis multa cū laude hoium fecisse p̄ditus memorie est. Quicqd deniq; fuerit leniorē semp et leniorē in partē egat exactio: et illō et si ut dixi non h̄: cui admodū p̄ncipis optimū t̄m v̄bū e memoria nō discedat: qui p̄silib⁹ onerādis tributū puinciaꝝ suadentib⁹ rescripsisse legis: boni pastoris esse tondere pecus nō deglutire. Qd si dictū de puinciaꝝ iure laudat quid de p̄ria sentiendū? Proinde qm̄ te nō nisi bonis et illustrib⁹ cōparatū ueli: hos imitare obsecro: atq; horū exēpla cōplectere: qui reb⁹ ac v̄bis clarā laudē iustitie meruerūt: oblata tibi igit ab exactorib⁹ tuis magni cuiuspiā lucri: spe Antoninū piū tibi aīo p̄pone: de quo scriptū est: qd nūq; letatus est lucro quo puincialis opp̄meret: quāto igit min⁹ ciuis. Similr̄q; p̄stantinū: cui⁹ dictum est laudabile: meli⁹ publicas opes a p̄uatis haberi q̄ intra unū claustrū reseruari: eiusq; dicti duplex est rō. Nam pl̄ius et intērior est custodia: q̄ vnus et simul utilior: qd p̄uati de pecunijs per idūstriam lucrū captant: que ap̄d unū qd nisi iners p̄odus et inutile per auaritiā acruantur: diuitias autē populorū p̄ncipū eē diuitias qd nō uidet: sicut uicēuersa ut ait ille non sibi sed d̄no grauis est que fuit egestas. C Stūt et alia leuiora ad captandū amorē t̄m efficacia sup̄bis fateor: dura p̄ncipib⁹. Sed ubi se ad humanitatē animus clamanit: et facilia et iucunda. Ea v̄o sunt huiusmodi cōpati: cōsolari: uisitare allog. Habes adrianū rei huius auctores: de quo ita scriptū est: egros bis aut ter in die: et nōnullos egros romanos: ac libertinos uisitauit: solatijs refouit: p̄silijs subleuauit: p̄uuijs suis semp adhibuit: bec ille. Et quis oro tā imitatis est animus qui nō hac tāta d̄ni sui p̄sertim leuitate mitesceret? Et harū quoq; artū nullus abundantior est q̄ tu. Illis utere namq; tuā sequere: sic optato p̄oueniet vni-

uersa: opp̄sis et uel morbo uel alia clade laborantib⁹ pia mēte cōpatere: et si potes etiā opē fer et debes baud dubie tui sunt. Quis nisi impi⁹ atq; imanis: ut suos amet atq; adiuuet et orādus est. Sicut autē nulla re facili⁹ q̄ clementia: et liberalitate amor queritur pl̄imorum: sic econtra nil potentius ad odium concitandum q̄ crudelitas atq; cupiditas que si inuicem conferantur crudelitas acrior: auaritia cōmunio: crudelitas duri⁹: sed in paucos seuit. Auaritia leuius sed in c̄ctos: bec duo uitia imunerabiles tyrānorū ac p̄ncipum perdidērūt: odiososq; et infames omnibus seculis reddiderūt et tecum diu⁹ qdem loq; de crudelitate nō attinet: cuius tā non expero modo: sed hostis es: ut nullū difficilius sit cōtra naturā niri q̄ tibi crudele aliquid ne dicā facere sed etiam cogitare. Ignobilis est enim ac pusilli: sibiq; diffidentis animi crudelitas et potestate ultionis oblata nil inultū linquere uitū a natura hominis et p̄sertim p̄ncipis alienum: cui ulciscendī potestas magna satis est ultio. Unde illud adriani breue dictū lōgum laudabitur in eum: qui cuidam quē capitalē hostē p̄uatus habuerat adeptus impium trepidanti merito et extrema omnia metuētī placata fronte dixit: eua fisti. De hoc v̄o nil amplius nisi qd summum nature bonum est quāto mihi uidet humanitas: sine qua nō modo non bonus quisq;: sed ne homo quidem dici possit. C At cupiditatē ex animis extirpare difficilius. Quis est nāq; hominū qui nō aliquid cōcupiscat? Illud hortor: atq; obsecro: ut qm̄ honeste ac magnifice uite modo deo largiēte consultum est appetitum concupiscibiles sequi nolis: est enim sitiens semper inexplebilis infinitus cui quisq; obsequitur: dum alienum appetit suū perdit. Miraris forsitā: sic est hercle: qui aliquid ualde cupit: et id nondū habet: et qd habet obliuiscit sic crudele uolūtates agūtur in deua: et diuꝝ lucra cogitant damna nō uident: quo nescio an laboriosū malū aliud habeat uita mortalis. Nec tu tecū nec cū alijs dicas id qd multi solent. Nūc fateor: bñ est: sed quid post multos agam annos: bec quidem superuacua cura est: non de annis modo: sed de uita hore vni⁹ incertis. Abijce p̄orsus hanc sollicitudinē. Scriptū est. Facta sup̄ dominum curas tuas: et ipse enutriet: nec dabit in eternū fluctuationem iusto: quid fluctuas? quid angeris? quid sollicitus es: nescis ga domin⁹ sollicitus est tui: bonū curatorē h̄s: nō te faller: nō destituet. Scriptum est rursus. Reuela d̄no uia tuam: et sp̄a in eo: et ipse faciet. Monachorū dicat aliq; non p̄ncipiū sunt ista consilia. Qui hoc dicit non intelligit: eo plus p̄ncipes teneri: et deum diligere: et de deo sperare quo ab ip̄o maiora et plura receperunt. Non sperare enis minora: a quo maiora p̄ceperis species est ingrati. Sp̄e igitur qui te pauit ab infantia te pascet ad ultimū nec in se sperantem deseret: qui dū sperare in eum nōdum scires: immo adhuc matris in utero latitantem nō destituit. C Quod si cupiditas uellicat: quam radicitus auulsiſse: difficile est monstrabo tibi cupiditatem irreprehensibilem generosam: virtutum thesauros et p̄clarā fame sup̄lectilem concupisce: quibus nec timee: nec fures officiant: nec rubigo: nisi autē uel belli: ut nuptib⁹: uel aliq; ineluctabilis difficultas iciderit q̄ d̄nis lucra de suorū d̄nis ostētant: qui est auli-

Contra
cupidi-
tatem

corum fere oīum mos vulgaris: ita illos ut anime fameq; sue hostes aspiciāt. Incitant dominos ut cū illoꝝ inuidia furētur & rapiant: genus hominū nequissimū populos torquētū: dominosq; fallētū: simulq; alios seq; perdentū: de quib; uera & memorabilis est illa sūta marij maximi cui; elius lampadius memit in historia Alexandri p̄ncipis. ip̄a enī ūba posuit: meliorem eē rēp. & p̄p̄e tutiores in qua p̄nceps malus est ea in qua sunt amici p̄ncipis mali. Si qdē vn; malus p̄t a pl̄imis bonis corrigi. Multi aut; mali non possunt ab vno q̄uis bono ulla rōne supari. Idcirco idē Alexander bonus p̄nceps fuit q; p̄ter insitā animo virtutē amicos ut ibidē scribit sanctos & uenerabiles habuit: non malitiosos: nō furaces: nō fictiosos: nō callidos: non ad malū p̄sentientes: nō bonoꝝ inimicos: nō libidinosos: nō crudeles: nō circūuētores sui: non irrisores: nō qui illū quasi fatuū circūducerent. S; sanctos uenerabiles p̄tinentes religiosos: amātes p̄ncipis sui: & qui de illo nec ipsi riderent: nec eū risui esse uellēt: qui nihil uēderēt: nihil mentirent: nihil fingerent: nūq; decipient extimationē p̄ncipis sui: ut se amarent. Et hec quidē ille. Tales ergo amici oprandi p̄ncipib; querendiq;. Alij aut; ut & p̄ncipū pestis & publica quasi hostes excludēdi: uitandiq; sunt malarū artiū doctores: ut qui bonas & nesciunt & oderunt. In p̄mis cā qua ipsi estuant auaritiā dominos suos docēt: ut si persuaserint discipulos se peiores faciant. Est enī auaritia p̄uatoꝝ mala: p̄ncipum ūo longe pessima: quo & plus licentie habet ad nocēdū: & quo pulchrior est rerū uilium p̄ceptus in p̄ncipe eo admiratio atq; auaritas est turpior: neq; sine cā doctissimus ille p̄nceps cuius supra mentio est habita Marcus Antoni; dicē solebat. In impatore auaritiā acerbissimū malū eē: ob quā pertinacē & galbā tales interitus meruisse: quales alij crudelitates meruerāt. Hoc igit; malū fugiant oderintq; qui ūtutē amant: famā bonā cupiunt. Sed in p̄mis p̄ncipes: q; & p̄mi hoīum sunt & illis ipsa resp. lucrū ingens ac merces ampla p̄posita est: quā si rite gesserint ditissimi oīum mortalium sint futuri: & opes imarcessibiles habituri: cōsciētia letas ac securā: amorē dei & hominū: qui appetitū autē sequi uolēt omnia illis in p̄riū cedent. Nā neq; insatiabile animū satiabit: & odio dei atq; hominū laborabūt. Ita enī sapiētibus uisus est sic experiētia docuit magistra certissima nō extingui cupiditatē opibus: sed accēdi: optimūq; eē p̄siliū epicuri ut diues aliquis fiat non diuitijs addēdū: sed cupiditatibus detrahendū q̄uis si diuitie uere eēt que dicunt: utiq; diuites facerēt: sed nō sunt. Omnes itaq; thesauri qui sub celo sūt vnū diuitē non facerēt: faciet eū cogitatio: vna breuis ac modesta: ab auaritia se abstrahens & respiciens ad nās. Et pl̄imos qdē modos querende pecunie in yconomias ponit Aristoteles: qb; aulici p̄ncipū nr̄e etatis innumerabiles addiderūt: ut tant; ille p̄būs hac in parte fuisse uideat; idociores: oēs tamē bono p̄ncipi dediscendū sunt: & p̄tēde artes quecūq; p̄tra iustitiā: pro utilitate uident; institute: euz a doctissimis uiris atq; sapiētissimis diffinitū sit: nihil esse posse utile qd non idē iustū honestūq; sit. Et de aulicis qdem quib; bonis nihil est meli;: sed si id rarū: qb; malis nihil est peius & id crebri de his inq; uicinis sententiā meā habes: immo nō

Auaritia p̄ncipū otestabilis

meā sed dioclitiani: qui nisi tam impius fuisset in religionē nostrā ascribi non immerito claris p̄ncipibus potuisset. Eius ergo de his ūba sunt hec memorabilia nisi fallo: sic ad lram descripta in libro de vita aureliani. Colligunt se inqt; quatuor: ul; qn; atq; vnū p̄siliū ad decipiēdū impatores capūt dicūt quid p̄bādū sit. Impator; qui domi clausus est uera nō nouit: cogitur hoc tm̄ scire qd illi loquunt;: facit iudices quos fieri nō oportet: amouet a republica quos debeat obtinere. Quid multa: ut dioclitian; ipse dicebat bon;: cau;: optim;: uendit; impator;: his atq; alijs iduct;: eū iā deposuisset imperiū p̄cludebat nihil eē difficilius q̄ bene impare: & uere sic est. Nō putent p̄ncipes felicitatē sibi simulq; facilitatē obtigisse felicitatē qualēcūq; certe difficillimā p̄secuti sunt. Qui mihi nō credit p̄ncipi saltem expto credat. Mac in parte vnū hoc monere satis atq; hortari uix sufficio: ne quē taliū sic cōmississe tibi p̄tē p̄ficias: ut alius domin; sit: q̄ tu: fuerunt enim multi in impio qui dū suos attollere cupiūt: sese deprefferūt: & p̄temptibiles atq; inuisos populis effecerūt: per eos ipsos quos ad alta p̄mouerant uenditū & irrisi: in quo maxime claudius qui Aeronē p̄cessit in impio: uilis est habit; qui libertos suos nulli; p̄ctj hoies possideri & felicē narcissū & pallatē usq; adeo euerit: ut puincias regeret: eūq; ipsum atq; impium spoliarent: & ille infelix suis suis affluentib; idigeret. Nōis & nr̄o rib; addictus: ut tranquillus ait non se p̄ncipē s; ministrū egit: horūq; p̄silio & impulsu multa stulte gessit: multa crudeliter. Eadē in re uocat; est belio galus: q; hēret qui apud eū pl̄imū possent omniū euz dolore: quiq; oīa uēderent: & familiares improbos: qui euz (ut Lampadius ait) ex stulto stultiorē faciebant. Idē reprehēsum in didio Juliano: quia quos regere auctoritate impij debuisset eos regendo imperio p̄fecisset. Uerū hēc sub stultis aut mediocrib; p̄ncipibus utrūq; tolerabilia. Ego aut; ex te nihil mediocre: nihil non egregiū & singulare suscipio: non mee qdē & multoꝝ spei satisfeceris: nisi bonos quoslibet & claros viros aut attigeris: aut p̄uēt; post terga reliqueris: si qd forte defuerit nō nature iputē sed tibi. Quid nō minorib; immoremur: cū sub Marco Antonio: tali uiro & p̄ncipe libertos quoq; multū potuisse comptū sit: quo tibi & oibus quib; p̄esse & p̄desse p̄positū diligēt; p̄uidēdū est: ne humanitatis obiectu: qua pl̄imum polles in hoc te uitiū labi sinas: in qd clari etiā p̄ncipes lapsi sunt. Et si enī uiri oēs illustres iuitādi: nō tamē oīa uiroꝝ illustriū amplectēda sunt. Nemo est qui aliqua in parte nō erret sitq; sibi ip̄e dissimilis. Dices autē & fortasse iam dicis: iste homo ingratitudinem me docet: quomodo enim bene meritos mee prosperitatis exortes sinam. Tu ne id tubes; absit. Nihil est minus p̄ncipis: min; uiri q̄ ingratitudo. Omnis uirtus habet aliquos detractores. Omne uitiū habet aliquos defensores. Sola ingratitudo nulli vnq; placuit: nulli displicuit gratitudo. Sed sunt alia multa & magna: quibus id merito p̄sequaris equi: uestes: arma: uasa: pecunie: domus: agri: & que sunt eiusmodi. Illō uide ne (ut scriptus est) alienis des honorē tuū: & si non p̄pter te qui ut ego te noui: paratus esses nō potētia tuā mo: sed uita tuā: euz tuis equo animo partiri/ ac p̄ter patriam ipsam tuam:

Ingratitudo

De a
citat
ra.

De ami
cina ue
ra.

quā regēdā tibi deus dedit. Ita eni habe. Nil po-
pulo tristi: nilq; molesti: q; multos: p̄cipue indi-
gnos supra se videre. vñū te igit dominū sciāt oēs
vñū colāt: vñū diligāt: vñū deniq; uereant. Reli-
quos nō ut potētes: s; ut a te misos aspiciant qui
ubi iustus tuos executi fuerit: puati sint nulla p̄di-
ri dignitate aut potestate. Nō loquor sine cā: vidi
z obſuauī magnis in populis: mirā erga dños pa-
tiētā q̄uis aspos z imites: nec min⁹ mirā idigna-
tionē atq; ipatiētā in eo q; p̄les suspicē ac metue-
re cogēretur: de quo ipso tecū quoq; videoz egisse
dū me ultimo nisi fallor anno altero rure solitariū
dignat⁹ est iuſere. De amicis alijs qui nō ope-
tuas: sed te tuq; diligūt honorē supuacuū videri
pōt: q̄qd tibi q̄q; dixerit: amicitiarū cultori inte-
gerrimo atq; fidilissimo: p̄fertim cum de hac re sit a
Marco tullio elegāti uolumie disputatū: hec fere
oium sūma est. Nihil humanis in rebus amicitias:
dulci⁹: nil sancti⁹ post virtutē eosq; qui maxime po-
tētia ac virtute p̄polleāt: maxime etiā amicis indi-
gere cū qb⁹ z p̄ſpa z aduerſa participēt. Ab ami-
co turpe nihil expētēdū: pro amico nihil turpe fa-
ciēdū: amico honestū nihil denegādū. Nō ijs pro ſū-
damēto positis debere amicorū oia eſſe cōmunia:
vñū animū: vñā uolūtatez: nec ſpe ulla: nec metu:
nec piculo diſtrahēdā: amādū amicū ut ſe alteruz
z oēm p̄ditiōis impitātē exequādā: deniq; oibus
modis id agēduz qd̄ pythagoras iubet ut vñ⁹ fiat
ex pl̄ib⁹. Que ipa nunqd nō ſatis l̄ris ſacris exp̄ſ-
ſa ſunt: ubi iter act⁹ apoſtolicos ſcriptū eſt. Multi-
tudinis credētiū erat cor vñū. z aīa vna: nec q̄q;
eorū: que poſſidebat aliqd ſuū eē dicebat: ſed erant
illīs oia cōmunia. Et ſi q; dicat illā amicitā fuiſſe
credētiū: z in Chriſto ſeſe amātū: nec ego de alia
loquor: nec amicitā ſtabilē: nec oīno aliqd firmuz
reor cū nō Chriſtus fuerit fundamētū. Neq; ſo-
ip̄i gētū p̄bi op̄inati ſunt: poſſe uerā amicitā: ſine
uera ſapiētia ac virtute p̄ſiſtere: hāc vō nō ſic acci-
pi debere: ut dixerūt aliq; curioſitate ridicula: nul-
lū eē ul⁹ fuiſſe ſapiētē. Nō enī illū querim⁹ qui nō
eſt: eo p̄tēti ſum⁹ que fert humana p̄ditiō: z iter ta-
les eē illā de qua loquor amicitā diſſim⁹: cuius
p̄ſumate qd̄ ac p̄fecte: z ſi pauciſſima numerent
amicorū paria: in qb⁹ p̄clariffimū nomē h̄nt: Afri-
can⁹ minor: z Leli⁹: m̄ eſt z hec ipa cōmunis bono-
rū hoīum amicitia dulcis ac placida: in qua nulla
locū hēt adulatio: nulla p̄tumelia: aut p̄tēpt⁹: nulla
diſcordia: nulla diſceptatio: niſi de amici cōmodis
aut honore: ſed pax z p̄ſolatio z p̄uict⁹. Nihil deni-
q; in hac fictū: nihil duplex: nihil occultū: ſed pura
oia atq; ſimplicia: z apta cū tali amico cōmunicā-
da oia dixerit: z p̄ſilia: z act⁹: z honores: z diuitias
z poſtremo ſp̄m: ſanguinē: vitā ipaz: qd̄ plerofq;
z feciſſe liberalit̄: z hic laudatoſ merito fuiſſe co-
gnouim⁹: de qb⁹ nūc agere lōgū eſt: de fictis enī ue-
riſq; amicitijs ſatis multa pro tēpore dicta ſunt.
Procedo itaq; nec ordinē ſequor: niſi que caſus
obtulit: ut cogitat⁹ in mētē ueniūt: ita eos ad ca-
lamū deduco. Qm̄ ergo de pietate ac liberalitate i
amicos dixi aliqd: vñū hoc tā dict⁹ adijciā. Quis
hodie maxime uerū ſit qd̄ ait ille: danē opeo: nulli
nūc niſi diuitib⁹. multiq; id faciāt callidi illi qd̄ z
v̄ſuti: z ut v̄bo utar tulliano: bñficiū ſenerantes: in
eos maxime liberales: qui maxime ſunt potentes
ad grām referēdā. tu m̄ qui de tuis bñficijs nihil

aliud petis niſi benefacere: z p̄cedēti ide letitiā ai-
bene ſibi p̄ſcij p̄ritū morē ſua: erga magis egentes
nō tñ de p̄po liberalior: ſed ſine iniuria a diuitib⁹
accipiēs: qd̄ paupib⁹ largiaris: habes rei hui⁹ au-
ctorē Alexandrū ipſū de quo dixi: adoleſcētē egre-
giū ac p̄ncipē: ſic enī ipſe faciebat. Nec ſum neſci⁹
aduerſū meip̄s eē poſſe qd̄ loquor: qui z ſi nō ad i-
uidiā diues ſim: tuo tñ z paterno munere nullius
rei egēs: que ſūme diuitie iudicio meo ſunt: at non
me: neq; alios ſed te vñū in hoc ſermone reſpicio.
Cū aliud mihi nūc aium p̄mit: qd̄ tibi gaudio
eē debuerit. Scio qd̄ nō humilitatē in p̄ncipe: ſ; z
magnanimitatē ſolere laudari. Uerū q̄q; ſm ſen-
ſum. Ego utrūq; laudabilē iudico: nec ſibi inuicēz
aduerſas: ut ſtulti putāt. In hoc enī: ut in multis z
fere oib⁹ vulgo errat. Sūt qui ſupbū magnanimū
tumidūq; hūilē dicāt: utrūq; eque falſū: uolo ego
p̄ncipē inter ſuos z in p̄ſitate humilē p̄tra hoſtes
z i aduerſitate magnanimū: niſi q; tumidū aut ſu-
pbū. Eſt qd̄ q̄tū mihi videt ad oēm virtutē p̄m⁹
gradus humilitatis. Quidā tñ puſillanimes ceci-
q; nō ſe dños credūt: niſi ſupbiāt: tumeātq; ſupra
humanū modū hinc illa ſtultorū p̄ncipū ludibria.
Hic caligula viliffim⁹ p̄ncipū humanis ſibi pro-
ſus indebitis nō p̄tē honorib⁹ diuinos uoluit: ſe-
q; ſtatuis i tēplo poſitis: ut deū adorari z colū: di-
genis etiā ſalutari gn̄ z numini ſuo tēplū p̄p̄iū z
hoſtias z ſacerdotes iſtituit: z aureū ſimul latius.
Multa p̄terea que p̄ſeg eſt tedioſum: credēs ſcili-
cet hoc magnitudinē augere quo ſtultitiā detege-
bat. Quid cōmodo icōmodi⁹: qd̄ turpi⁹: z hic tñ
peſſimo filio patri optimi imolatū eſt: ut deo z in
habitu herculis oblate ſunt ſtatue: qui nō mō non
de⁹ ſed ne hō qd̄ erat: imo ſeda p̄ſus z imitis be-
lua. Quin z heliogabalus ipſe nō p̄ncipū mō: ſed
hoīum ſpurciſſim⁹ adorari cepit: qui oēs ilico tru-
cidādū: z in tyberi z in cloacas abijciēdi erāt. Inui-
tus fateor: de hijs loquor: z peccatis ut reor exigē-
tib⁹ tales nobis iperatores fuiſſe uetūdoz: z doleo
At nō q; ego cuperē: ſed qd̄ res hēt: eſt dicēdū: ut
mihi parti⁹ irāſci debeāt: barbari noſtri trāſalpini
ſi de eis quoq; qd̄ ſentio interdū loquar uitate ſua
eē nō odio. Nō enī hoies odi: ſed uitia: caq; nō
min⁹ imo eqdē ml̄o magis in nr̄is q; in alijs: ſicut
p̄prio in agro q; in alieno lappas ac tribulos z ur-
ticas: ſed iactātā uaniſſimā gētis inutilis z ad p̄e-
dicādū de ſe mētēdūq; p̄mp̄iſſime nullo mō ſate-
or pari poſſum. At ne nouā litē cū abſentib⁹ or-
diar reuertor ad ordinē: poſt hoſ ergo Dioclitian⁹
adorari uoluit: z nō ueſtib⁹ tñ: ſed calciamētis in
fertis gētia romanū ceſareticū habitū imutauit: i
gēti nouitate in viro aliogn graui nec incondito: z
qui impiū tādē gētis amore dimiſerit. Ad ſummā
vō ſic exiſtimo ſupbiā z p̄pas nō a magnanimita-
te ſed ab ai ibecillitate p̄cedere: videt enī uilibus
ais mor: ut aliqd excellēte nacti ſunt ad celū aſcē-
diſſe ut ſubito ſubinet obliti in cogitantibus euane-
ſcāt: ac uere magnanimis nil eſt magnū: nil q; oēs
loco moueat. Itaq; Ceſar auguſtus p̄ncipū maxi-
m⁹ atq; optim⁹ nō mō diuinos honores nō opta-
uit: ſeq; adorari noluit: ſ; ne dñm qd̄ dici noluit:
ne a liberis ipſis aut nepotibus: imo vō qd̄ tranſ-
lus ait dñi appellationē ut maledictū z obprobriū
ſemper exhorruit: edictoq; illam uctuit: z p̄tia fa-
cientes corripuit grauiſſe manu uultu uoce. Y cēt

idē Alexāder nō ille rex macedus: qui supbia oēs excessit: et uanitate: quiq; p̄sarū victor: p̄sarū morib⁹ vict⁹ et more p̄fico adoratus ip̄ortuna demētia de⁹: et dei fili⁹ videri uoluit: magna religiosarū auriū iniuria: sed hic alter Alexāder p̄nceps roman⁹ qui hodie nobis sepe se obtulit quiq; nō solū se uentū adorari sed nō aliter q̄ pp̄rio noie salutari uoluit. hoc mō. Aue Alexāder. Sig⁹ aut̄ fmone aut fleru capitis eū blādi⁹ salutasset: aut expellebatur: aut graui cachino mordaciter ridebat. Ego si te tuosq; mores noui: quos tot ānis et noie potui: et nosse se mihi video: nō dubito te dñi titulū patiēter ferre poti⁹ q̄ iucūde. Audiui ampli⁹ q̄ semel dū tu diceres: et iureiurādo iterposito affirmares: non te dñio delectari: paratūq; illud sp̄ote dimittere ni tū meres: ne rēpublicā alter inuaderet: et grauiore illa iugo forsūtā p̄meret: et tu eē qd̄ nolles sub dñio cogereris. Alioq; multo malle te liberū eē: q̄ dñi cū et abūde de pp̄rio diues sis: et potēs: siue tot curis expeditā et tranq̄llā agere iuuetā: honoratāq; cū uenerit senectutē. Ex q̄b⁹ clare cōiugio mihiq; p̄suadeo: q; quo minime delectaris: p̄sequēs est: ut nec ei⁹ noie gl̄ieris. Sed qm̄ populū castigare p̄scriptāq; p̄suetudinē abolere difficile est: illos utlibet loq; finis tu ut licet: et ut decet loqueris. Nam neq; te dñm: aut dicis vnq; aut scribis: et morem quo nri tēporis p̄ncipes: ac terrarū dñi utūtur. Alto alo despiciēs tuū sine ullis externis subscriptiōi b⁹ nudū nomē epl̄is adhibes: neq; p̄ali vnq;: sed singulari semp̄ uteris fmone: nō cū maiorib⁹ mō: sed cū parib⁹ cūq; minorib⁹: mecū deniq; quo nihil humili⁹: nō nos inq;: ut ceteri: sed ego hoc uolo: hoc p̄cor: hoc iubeo. Qd̄ ego p̄legēs exulto: et tacit⁹ mecū dico: vir hic si tumeret aīo: et v̄bis etiaz tumeret: ut isti qui videri uolūt multi: nec sunt singuli: nec sunt q̄c̄q;. Bñ qd̄ hoc facis et magnifices: et maximos imitaris: et si nō ut imitator: sed pp̄rio id agas instinctu. Quere aut̄ Julij et augusti cesarū epl̄as: quarū multas ap̄d Josephū: q̄sdā apud Suetoniū iuenies: nusq; ibi nos scriptū legit: nusq; uolum⁹ ul̄ p̄cipim⁹: sed uolo et p̄cipio: et que sunt similia. Et sane ut iocari soles. Nō qd̄ se pluralit̄ loquunt̄ seq; et uxores et filios et famulos noiare uident: tu nō alit̄: q̄ te vnū noias: tu vn⁹ q̄c̄q; id est iubes ac statuis: placet hic anim⁹: placet modestia placet stilus: quo nō duo illi tñ quos p̄misi: s; plurimi etiā p̄ncipū antiquoz usi sunt: quoz oium testes extāt epl̄e diuersis in libris. qd̄ idcirco eē cōmemoro: ut et tu stilo tuo gaudeas et alios sui pudeat: quē magni aī signū putant: cū exigui tumidiq; sit iudiciū manifestū. Leterū hec tua in fmone modestia alteri⁹ admōet: et scilicet que exteriore emittet in habitu: teq; sic spectātū oculis approbat ut aurib⁹ altera: quo vndiq; vir p̄fect⁹ et rōnis et sensuum iudicio modestissimus habere. Lū enī ceteri terrarū dñi auro purpuraq; per oraciū uolūt onusti et cōpti: haud alit̄ q̄ in dieb⁹ festis altaria: se q; eo maiores extimēt: quo linteo cariore obuolūti fuerit: tu mediocri cultu p̄tēt⁹ icēdis: ut te dñm nō uestis: nō elatio: sed sola morū grauitas et frontis p̄bet auctoritas: bonū duplex ut in p̄rio duplex malū: et iactātia per seipsam odiosa: et imitationis piculosa p̄ragio: populi enī oēs et act⁹ p̄ncipū et habit⁹ imitari studēt. Ita fit v̄issimum nullos magis reip. nocere q̄ qui exemplo nocēt: q; uerus est: qd̄

ait ille. cōponit orbis regis ad exēplū. Sic est hercle: mali mores p̄ncipū: nō eis tñ: sed oib⁹ sunt dā nos. Est hijs qd̄ p̄sentane⁹ atq; ueniēs loc⁹ ap̄d Marcū tullū tertio de legib⁹. Nec enī inq; tantū mali est peccare p̄ncipes q̄q; est malū per seipsū: malū q̄tū illud qd̄ permulti imitatores p̄ncipum existūt. Nā licet videre si uelis replicare memoriā tēporū q̄lescūq; summi ciuitatis fuerint: talē ciuitatē fuisse. quecūq; mutatio in p̄ncipib⁹ extiterit: eādē in populo secutā. Idq; haud paulo est uer⁹: q̄ qd̄ Platoni nostro placet: qui musicoz cātibus ait mutatis mutari ciuitatū status. Ego aut̄ nobiliū vita victūq; mutato: mores mutari ciuitatum puto: quo p̄nitiosius de republica merētur uitiosi p̄ncipes: q; nō solū uitia p̄cipiūt ipsi: sed ea infundūt in ciuitatē: neq; solū obsunt q; ipsi corrūpūtur sed etiā q; corrūpūt plusq; exemplo q̄ peccato nocēt: hec Licero. Ego v̄o quotiēs te video mecū et cū alijs dicere soleo: hoc duce discet nemo supbia: nemo p̄posos habit⁹ induet: et sepe mihi illud occurrit: qd̄ apud Liuiū de Hannibale scriptum est. uestit⁹ mihi iter eq̄les excellēs arma atq; eq; p̄spiciebant q̄q; id in tēpore belli nō tñ laudis bēt: et in hoie bellicoso: v̄n delitē oēs excluduntur. Tu modestiā pacis et p̄spitatis in tēpore exhibes: que imoderatiē atq; isolētiē matres sunt. Itaq; tuus hic habitus oīa cogitātū nō tā illū quē dixi Hannibalē q̄ augustū cesarē ad memoriā reducit: de quo regū oium et populoz dñio summa in pace scriptū est: q; ueste nō temere alia q̄ domestica usus est: ab uxore et sorore et filia neptibusq; confecta. Multa nūc etiā occurrant nisi uereret ne qui te fortasse fastidio hijs affecti cūcta p̄sequēdo p̄ficiā vnū hoc nullo mō p̄tereūdū reoz: qd̄ p̄claros maxime ac uerēdos p̄ncipes facit: in quo tu qd̄ hortatore nō indiges: viros egregios ut honores: tibi q; familiarissimos efficias: in hoc enī per teipsum adeo p̄n⁹ es: ut p̄riū facere si uelis nā ipsa p̄hibeat: nihil aut̄ sit meli⁹ q̄ qd̄ duce sit nā. Efficax consuetudo: efficax doctrina. Efficacior est nā: oēs si iūgant efficacissime. Egregios aut̄ viros dico: q; e grege hoīz vulgariū aliq; abstraxit excellentia: et ul̄ iustitia isignis ac sanctitas: qd̄ heu nra etate prarū est: uel rei militaris exp̄ientia: ac doctrina: ul̄ litterarū copia rerūq; notitia singulares fecit. Quis aut̄ pleriq; arbit̄rur res bellicas maiores eē q̄ urbanas: minuenda est tñ hec opinio: ut officioz p̄mo ait Licero: ponit exēpla greca et latina: themistoclē et Solonē Lisandri et Ligurgi et ex nris gaiū martiū: et Marcū scaurū. Seneā pōpeiū et q̄ntū catulū. Africanū minore: et publiū nasicaz deniq; seipz: bō gl̄ie appetētissimus hijs exēplis interferit. Nec iniuste tñ id qd̄: sine dubio enī nō plus egit Antonius dum armis et acie catilinā fregit: q̄ Licero ipse dū iurationē sp̄iam alto p̄silio patefecit: et iuratos opp̄sit in carcere. Et in hoc qd̄ urbanarū rerū studio litterati hoīes excellūt. In hoc autē numero litteratoz hoīum magnū locū iuriscōsulti tenēt utilissimū semp̄ reip. si iuris notitie iustitie quoq; amor et cult⁹ accesserit: et sint ut Liceronis utar v̄bo nō magis iuriscōsulti q̄ iustitie. Sūt enī qui ius atq; iustitiā quā p̄sentem oppugnāt p̄fessiois sue noie p̄sus indigni. Ad enīz satis est scire nisi et uelis: et uolūtas bona rectā scientiā comitet. Talib⁹ sane multi p̄ncipū suū impiuz

Ep̄le
Cesaris
et
augusti

Jactantia

Quis
recte
et
gregarij
dicitur

Juriscō
sulti

erognarūt. Hadrian^o Julio cello: salino Juliano: neratio p̄sco: Antoni^o sceuola: Severus papinia- no: Alexander domitio Alpiano: Fabio sabino Ju- lio paulo: alijsq; cōplurib⁹: hijs tu. semp q̄tū etas hec patit patrie tue studiū honestasti. Sūt z l̄rato rū sp̄s alie ex qb⁹ z opportuna p̄silia spari possūt: z docta colloq;: z ut dicere solebat Alexander fa- bule l̄rate. Itaq; z medicos z liberaliū artiū magi- stros ciuitate donasse Juli^o cesar legi^t. Quib⁹ oib⁹ baud dubie p̄ferēdi sunt qui eā quā theologia uo- cāt sacra sciētiā p̄fitent: mō illā ab inanib⁹ sophis- matib⁹ icorruptā fuēt: faciebat hoc aut p̄nceps prudētissim⁹ ut z l̄rati hoies libēt⁹ rome eēt: z ce- teros ad studēdū tāti spe p̄mij iuitarēt. Erat enim cara res admodū ciuitas tūc romana: vñ z Pau- lo ap̄lo: se romanū ciuē asserēt tribun⁹ in cuius il- la prāte tūc erat: ego aut multa sūma ciuitatē hāc p̄secut⁹ sum. Tu vir iclite qui rē tātā dare nō potes hoc saltē p̄stabis: ut doctos honestosq; studijs cla- ros viros: loco ciuū tuoz habeas: z ciuili urbanī- tate p̄sequaris. Sic ut urbē tuā virorū illustrium icolatu: studiūq; iā uetustū renoues z exornes: ni- bil eni eque eruditos hoies allicit: ac p̄ncipiū fami- liaritas atq; dignatio: familiā illā nēpe clarissimā nō tā augustus cesar impio q̄ p̄uictu z mox comi- tate p̄erat: habuit ergo in sodalitiū Marcū tullī- um ciceronē p̄mo: p̄sequēter Asiniū pollionē. Ua- leriū messalā. Pariū geminū florētissimos orato- res. publiū quoq; Virgiliū. Horatiū flaccū: poe- tas egregios ad quos sunt ipi⁹ p̄ncipis familiares ep̄le: qb⁹ ille sūm⁹ hominū mūdi dñs duobus illis rusticanis mātuane ac uenusine originis nō se eq̄t zātūmō: s; submittit quodā mō: ne quē plebeie fa- miliaritatis vnq; pudeat: quā ingeniū ac doctria nobilitēt. Quē p̄deret eni queso cuius augustus nō p̄derit? Luccā p̄terea z Uarū cremonēsēz ha- buit: z Quidiū sulmonēsēz q̄uis hūc ultimū suo indignū contubernio iudicās relegarit. Habuit z Marcū uarronē doctissimū ut perhibēt romano- rū. historieq; p̄iez Lūtiū liuiū patauinū: qui tu⁹ nūc si uiueret cui⁹ esset: habuit z alios multos vno tpe nō min⁹ q̄ oibus romanis legionib⁹ illustrat⁹ hoc doctoz hoium comitatu. Nā qd tm̄ sibi p̄ferre po- tuerāt uel triginta qnq; trib⁹ populi ro. ul⁹ q̄dragita q̄tuoz legiōes bellatoz: tot eni habuisse illū inue- nio: q̄tū virgili⁹ solus p̄tulit ad eternā famā. Ui- uit illa utiq;: cetera p̄iere. Neq; vō tm̄ ex italia: s; ex grecia quosdā quoq; cesaree fame leuitatis alle- xerat. Nā qd oro bñ meritis z insignib⁹ viris pōt eē iuctūdi⁹ q̄ sub iusto z miti p̄ncipe: ac fauorabili ex- timatore meritoz vitā agere: vñ illō opinoz mul- tos hoz iterdū tua e patria digressuros: ni tu illos tue notissime benignitatis vincis astrigeres: lau- do egdē: z p̄bo. armati eni tibi ad horā utiles eē p̄nt z tpale obsequij p̄stare. l̄rati aut z tpale p̄siliū z māsurū nomē. Insup ascēdēdi ad supos rectum iter ondere atq; ascēdētē lingue uulnis attollere: ab errātēz retrahere. C S; iā satis est: v̄eo: q; ne ni- miū. Logitauerā icipiēs te in finē ad corrigendos populū mores adhortari. nūc recogitās ip̄sibile p̄sus eē qd molioz: nec vnq; legū p̄sidiū fieri po- tuisse nec regū p̄positū itermissi. Impossibiliū nē- pe deliberatio uana est: uerūtāmē populū mos est vn⁹: quē dissimulare nō possū: quomin⁹ te non mō exhorter: s; obtester: ut mo: bo publico dexteram

tue correctiōis admoneas: nec dicas: hoc qd corri- gi postulas nō est patrie mee p̄pitiū: sed eōe urbiū multarū: p̄tinet eni ad decorē iuū: ut sicut tu adeo multa singularia recepisti: qb⁹ inter coetaneos tu- os excelleres: sic p̄tia tua singulare aliqd a te reci- piat: vñ excellat inter primas ciuitates. Nostiq; dē virū optime in ueterib⁹ sacris l̄ris ita scriptum: oēs morimur: in recētiorib⁹ aut ita statuti est boi- b⁹ semel mori. In secularib⁹ demū ita moriēdū eē certuz est: z id icertū an hoc ip̄o dic: qd z si nusq; eēt scriptū nō min⁹ ideo certū eēt: nā nos idēptidē admonēte. Nūc vō an nā ip̄a an p̄suetudine in nās v̄sa nobis accidat: z nostroz mores sine dolore z gemitu vit feram⁹: z eoz exegas sepe tristi uocife- ratioe p̄sequimur: quē morē vit tā usq; alibi radica- tū q̄ in patria tua uidi. Moris aliq; seu plebei⁹ il- le seu nobilis: qd ad hoc eni attinet: nihil refert: qz nō min⁹: sepe etiā magis plebeioz q̄ nobilium ai- q̄tiunt affectib⁹: z qd deceat min⁹ vidēt: mox ut is sp̄m emisit: dolor imodic⁹ atq; igēs fiet⁹ exoritur hūc ut ibibeas nō peto: eēt eni lōge difficile: z for- tassis ip̄sibile boi: z si Hieremias p̄pheta dicat. nolite flere mortuū: neq; lugeatis sup euz fletu: z poeta magn⁹ Euripides in tresphōte scribat: dece- re p̄sideratis p̄sentis vite malis: ut in ortu nostroz lugeam⁹ in obitu gaudeam⁹: s; hec snia nimis phi- losophica paucissimis nota est: vulgo aut p̄sus in opinabilis z inaudita. Quid peto igit dicā: efferē- sun⁹ matrone: cateruati p̄deit in publicū: vicofq; z plateas altis cōplēt icōditisq; clamorib⁹ ut figo rei nesci⁹ iterueniat facile possit: aut illas in furorē v̄sas aut urbē captā ab hostib⁹ suspicari. Inde ubi ad tēpli fores est puētū geminat⁹ fragoz horrifon⁹ z ubi Christo laudes cani siue pro defuncti aia de- uote p̄ces ul⁹ submissa uoce ul⁹ in silentio fundi de- bēt: illic meste reboāt querele: z femineis ululati- b⁹ altaria sacra p̄uisant⁹: qz scilicet mortu⁹ sit mortā- lis: hūc morē: qz graui z nobili p̄riū politic: tuoz regimine indignū cēseo ut emēdes nō tm̄ p̄sulo: sed si licet obsecro. Iube ne qua p̄sus hāc ob cam pe- dē domo efferat. Si flere miseris dulce est q̄tūli- bet domi fleat: faciē publicā non p̄tristet: dixi ecce plā fortasse q̄ debui s; pauciora q̄ uolui: si i alter utro sit erratū. da ueniā vir illustris z boni cōsule diuz feliciter rempublicam rege⁹ z uale. arquade iiii. Kalēnd. Decemb.

C Ad eundē eē humana mirabilia z nō eē. Ep̄la. II.

Ffectū graui⁹ z pene me tedio rerū p̄sen- tiū p̄sopitū vna tua vir iclite z breuissima z s; doctissima uox exiuit. Ea vō fuit hu- iuscemodi. Que in mūdo sūt seu p̄tingūt oia: seu bona illa: seu mala sint: z mirari te z nō mirari. Id- q; te mihi ceu taliū cognitori v̄bis uroz tuo ac ma- gistro rei hui⁹ iudiciū relinquere. Ego in hīs ige- niū tuū olī mihi notissimū recognosco: z generosi- enigmatis vim p̄pēdo sile qdā hūitis heraclito. Ille eni ait. In idē flumē bis descēdim⁹: z non de- scēdim⁹. Tu aut rē eādē: z mirari te dicis z nō mi- rari. Cōtraria hec vidētur: sed nō sunt: utriq; sue sunt cause: ut z miref sapiēs z nō miref neutrumq; mirabile sic hūiduz: fuit aliq; qui quereret. Si est de⁹ vñ malū: Si aut nō est de⁹ vñ bonū: p̄plera il- li fo: s; interrogatio: nobis z oib⁹ qui nō in totum desipiūt deū eē nulla p̄sus est dubitatio: q̄uis is- piēs in corde suo dixerit. nō est de⁹: de hoc ip̄o tā

Medi-
a
Lbeolo
si

to
e.
uif
ur

co

deo nō solū innumerabiles extere natiōes: s; qđ dō
 lēdū est magis: multi etiā ex nr̄is: seu ignorantia:
 seu supbia male sentiūt: ac senserūt: de quo qđ nō
 mō christiane religiōis theologi: sed pagane etiā
 supstitionis philosphi questi sunt: imerito illi q̄
 dē: nō enī in vno errāt: aut in altero: s; qđ loquū
 tur aut sentiūt error est: cū deos celebrēt nō deus.
 Sed ne longi^o eā a pposito qđ usq; boni est: ab
 hoc vno deo eē nō ambigitur: qđ aut mali uel a
 suggestu demonū: uel a pueritate hominū qui li
 bero creati arbitrio ad deteriora uolūtariē iclinan
 tur. Lū igit aut isignis pietas: aut charitas aut fi
 des in hoīe cernit. Est fateor qđ mireris. Cur que
 so: nisi ppter eximiā raritatē: multa enī mirabilia
 raritas fecit: qđ nā nō fecerat: raros autez bonos
 ait satyric^o poeta: et numero vix septē eē pfirmat:
 quos ad vnū regi^o ppheta restringit. Sed sequa
 mur cōmunia: certe q̄cūq; sunt boni: paucissimos
 eē nemo est q̄ nesciat hoc est admirandi cā: de qua
 satyric^o idē ait. Nūc si depositū nō isficiet amic^o: si
 reddet ueterē cū tota erugine follē: pdigiosa fides
 et tu scis digna libellis: queq; coronata lustrari de
 beat agna. Et que in hanc sententiā sequunt. Lōtra
 ō dū cepis cogitare v̄tutē oēm nō ab alio esse: q̄
 ab illo qui est dñs v̄tutū nō miraberis ab eodē qui
 pōt oīa: et vult bona nō in aīas mō rōnalē s; in aīal
 brutū aut farū insensibile infundi potuisse v̄tutem
 quā p̄ma facie mirabaris. Ex diuerso aut si qñ fili^o
 in piem frater in fratē: uxor in virū: seruus in dñs
 In bñfactorē suū aliq; bñficij oblit^o insurgat: gra
 titudine ac pietate calcatis: qđ nō et doleat et miret
 q̄ maloz tato est maior numer^o q̄ bonoz. At cuz
 ad rei cām de qua dixi: et multo maxime ad p̄sue
 tudinē quotidianā sese anim^o reflexerit ilico desi
 net admirari. qđ enī miret qđ in oculis hēt semp
 cuiusq; p̄riū qñ nunq; videt: hūc sensum mi dñe e
 tuo breuiloquio mei breuitas intellectus elicit: si
 rectū hoc est si tuū bñ qđ si min^o tuū ex te libēter
 audīā et tenebo. Te aut hortor atq; obsecro: ut qđ
 magnitudinē ac sapiētīā tuā decet humanus nihil
 admirās: s; v̄tute inferiora ducēs oīa: speiq; ancho
 rā in L̄bio et misericordia sua figens: aduersus hos
 tuū sanguinē tā cupide sitiētes vigili aio excubes
 et intēto. Sisq; ad oīa impertit^o et iuic^o: nihil me
 tuēs: oīa tñ circūspiciēs et cauēs. Nec passim oib^o
 qui tibi arridēt: sed tuoz p̄batissime fidei te cōmit
 tēs: difficilis fateor discretio puros aīos fucatos
 q; discernere. Sed multū de ingenio tuo fido: de
 q; tua rerū expiētia in qua nulli cedis. Sup om
 nia aut spo de custodia Jesu L̄christi: de quo scrip
 ptū est. Si iniquitatē asperi in corde meo: nō exau
 diet dñs: qđ v̄bū si diligētē excutere hos tibi si
 ne ulla iusta cā p̄nitic moliētes: multū terrere de
 buerat. Sed bene habet: et tu salu^o et p̄ma piuratio
 nis cuspis effracta est: tot iā insidijs patefactis: de
 reliquo et illi segiores ad isidiādū: et tu eris istructio
 ad cauedū: et L̄christus ipse ab initio custos
 tuos nō te destinet in finē. Si enī in piuratiōe pa
 ri scribit Valeri^o vigilasse oculos deoz pro salute
 Lyberij: et si Marc^o Antoni^o ille doctissim^o p̄ncipū
 in piculo simili uxore suā faustinā dū per l̄ras so
 laret: ita de mēdacib^o deis scripsit. Esto igit secu
 ra: dii metuētur: dijs pietas mea cordi est: quid tu
 de uero deo et dicē potes et spare. Illi ego q̄tuscu
 q; peccator: teq; tuāq; vitā ac salutē suppliciter re

cōmēdo. Optarē p̄ter p̄ces ac nota posse tibi aliqđ
 p̄stare: uel auxiliij: uel consilij salutaris. Nil liben
 tius vnq; feci.

Explicit liber quartusdecimus.

Incipit Liber quintusdecimus. Ad Stephanum
 de columna protonotariū pape. Ep̄la. I.

Ultas tibi litterulas hīs tpib^o
 scripsi: nec ulli^o merui r̄sus: mi
 ro: nō p̄pter scribētē q̄des: neq;
 p̄pter scripturā sed p̄pter mām
 de qua scripte erāt: de te scilicet
 tuis meisq; utili: tuis p̄sanguine
 is dominis meis: neq; enim ob

stat etas tenera radicato alti^o amorī atq; honori.
 Erūt semper mei dñi: meiq; simul erūt filij quicū
 q; ex illa radice pdierint: quā dilexi: et diligā duz
 me diligā: nō illū mihi mors amorē: nō lethēi gur
 gitis vnda p̄priet. Sūt ut scis penes me libri olis
 clare memorie agapiti senioris de colūna nūc ado
 lescētū nostror. Ego qđ hoc biēnio ter aut quat
 cū morte luctat^o sum: que si me strauisset poterant
 facile libri illi pdi nō sine illoz iuuenū detrimento
 insigni et mei ai dolore. Et quotiēs tibi quotiēs eo
 rū clarissime genitrici scripsi: ut me hoc fasce laua
 retis: uos nr̄is aut nullis aut p̄plexis adeo rē tra
 xistis ut denuo cogar ad calamū: teq; per oēs celi
 colas obtester: ut q̄p̄imū hac me graui sarcia ex
 pedias. Lerte si nūc pdigiosum est depositum nō
 negare ut satyrico videt: q̄to est pdigiosū nolle il
 lud accipe: et orātē ut recipias nō audire: crede mi
 hi si ut iuris ciuilis: et canonici sunt: sic Licronis
 et Uarronis libri eēt forte nō totiēs te rogarem.
 Proinde tu ut visam erit: ego q̄uis rerū fessus: et
 fidē: et quā potero diligētīā adhibeo: si per uos ste
 terit quos res tāgit: qđ euenerit sine culpa sum.
 Ip̄a me ueritas et hec excuset ep̄la ad quā ut rescri
 bas obsecro per siquis tibi mei amor vnq; fuit: si
 qua tibi sup̄est nostror memoria defūctorū qui in
 celo semp ut spo: certe adhuc in memoria mea vi
 uunt. Patere queso imo fac ut deinceps alijs de
 rebus q; familiaribus tecum loquar. Uive nostri
 memor: et uale.

Ad eundem nr̄is ad uocationē romani pōtificis
 Gregorij. xj. Ep̄la. II.

Lris inter multa qbus uel seorsum lris
 uel ipsa nr̄is tui uoce nr̄ideo pōtificē mari
 mū meā optare p̄ntiā neq; ad laborē meū
 neq; ad usū suū: sed ad hoc vnū sicut ait: ut mei p̄
 sentia suā curiā honestet: optarē et ego fateor p̄mū
 talis eē: ex quo id merito sparef. Id enī ōo quo mi
 nus sum eo maior: in me est dignatio tāti p̄is. Se
 cū dū ōo ut ex hīs locis meā p̄sentīā optaret in q
 bus ego peccator: et nisi fallit opinio L̄christus et Pe
 trus suā optāt. Ire enī si neqrē ferri niteret: ut Ur
 bano uocāte dudū feci: q̄uis possibilitas p̄te tūc
 defuerit uolūtariū: tāsse ideo ne pōtificē ipm mi
 serabile illud ad ergastulū redeūtē qđ aurib^o me
 stus audiui oculis mestissimus uiderē. Quid nūc
 sane tāto nr̄ideā uocatori. Et qđ putas: et si iuisum
 ad locū amabilē tñ ad dñm p̄no saltē aio uenirez:
 nisi in me senect^o simul et morboz exercit^o p̄spiraf
 sent: qđ obsessus vix primā ad eccliam p̄ficisci
 queo: de ipso enim q̄uis nihil merit^o multū spero:
 p̄ma qđes bēo sue charitatis indicia nominatim

Uba illa mitissima quibus preter alia missa sepe per nuncios ipse mecum presens tunc usus est: dum predecesforis suum sequens Romam peteret. Letterum is mei nunc corporis status est: ut venire nullo possim modo quoniam imo si tibi eum non usui sibi esse: sed labori: expediret enim inter cetera mihi de medicis prouideri. Joco te cum vir optime. Medicis enim nunquam credidi: nec credam quidem. Vale. Arquade Kal. Decemb.

Ad lozardum aferico de habitatione rustica et urbana.

Epistola. III.

Crispisti mihi quo leti de te nihil audire potueram. Neque nunc illud metior: quod te magno mei videndi desiderio teneri aio. Ita quod de eodem aliter esse non posse certum sum: nota mihi fides tua: nota charitas: notus amor: non vobis ianibus aut arripu amicitarum fragili caducarum vinculo: sed rerum infallibilium argumentis aiorum nexu valido ac tenaci. Et quis hoc tuo desiderio delecter ac gaudeam: mirum et pene incredibile: magis delector impedimento. Quis unquam hoc audiret placere cuiquam valde unquam aliquid: sed multo amplius placere frui? Sic est tamen. Gaudeo hercule quod me cupias videre: nam et ego te cupio. Opto ut nos iucunde videamus. est enim aio tu me semper: ego te viderem: amicorum tamen prospectus et presentia et conuersatio habet aliquid vite voluptatis: imo vobis quam plurimum. In hoc enim plane cum anneo sentio: in eo non eque conuersatio quod ait: venit ad nos ex hijs quos amamus etiam absentibus gaudium: sed id leue et euaniuum. Magis probo quod idem alibi amicum inquit aio possidendum est: hic autem nunquam abest: quocumque vult quidam videt. Neque enim maius privilegium ipsi amoris de quo scribis absentem absens auditque videtque: quam honeste amicitie debet esse. Nec nimis e natura illud apud Senecam absentem dicis amico. Mecum stude: mecum cena: mecum ambulat: quod illud apud Virgilium de amate heret inscisci pectore vultus vobis. Itaque quod de absentium gaudio ille ait: potest id quidem verum esse in hijs qui imagines amicorum leuiter sibi in aio depinxerunt. Nam qui eas ibi solido quasi de marmore insculperunt: hijs non leue et euaniuum sed firmum gaudium de amico: non solum paruo terre spatio distate percipit: sed de extincto etiam ac sepulto. Quod igitur me quem mente percipis oculis sperare cupias gaudeo: ut dixi. at quod metum reuidende urbis cuius me nunc incolam non electio mea: sed necessitas mesta facit: hoc desiderium tuum frenet: magis magisque gaudeo: et libentissime te visurum te libentius non video dum scilicet rei causam non rem ipsam cogito. Ita ergo fac obsecro: nec te nunc amor ab hac sancta et sobria intentione dimoueat. Malo me non adeas quam urbem simul adeas: et me non presertim totum repturum. Uix quocumque tanti precij repias: quod non aduerti periculo sapienter spem possit ac negligi: Impiger extremos currus mercator ad indos: vni aio flacce. Nepe ide ad nos: et gemme: et aromata deuehant: longum iter: labor: magnus: et periculum non paruus: sed ut mores hominum sunt: nihil arduum ducit auaritia: nihil gula difficile: quod ut experiret adiectum est: per mare pauperum fugiens: per saxa: per ignes: hoc est per tempestates ac scopulos celique impietate ardore. Fige autem et per vos ignes illuc iter esse: et que ide petuntur e medijs ignibus rapienda: nemo iam curret ad idos. At qui in urbibus non solum ignis iste malis: sed quod multo est grauius multo que funestus inuisibilis aiorum flamma et icedia vitiorum omnium extinguit: et ad summam quot sunt urbes totides sunt sentine libidinum ac scelerum officine: ubi enim que

so nisi in urbibus voluptates sede habitant ubi lenocinia: et prostrata passim pudicitia: calcata vecundia pulsus decor: ubi demum stupra et adulteria: et incestus atque omnis generis corruptele: ubi fraudes: ubi doli: simulatque scelerum: et suppositi partem: et expositi et heredis ad nutum composita testamenta: ubi furta et rapine: ubi piuria: et piculosa mendacia: et corrupti iudices: infidi notarii: falsi testes: interque iustitie patronos opprissa iustitia: ubi ad ultimum vana letitia: uerum dolo: ubi inanis gloria: vobis dedecus: ubi luxus et gula ierplebilis et mesta pauperum et sollicitate oposeque diuitie: et voracissimum fenus: et populum strepitus: ubi mors superbiarum: uallis formidinum: palus libidinum: silua negotiorum: et mare misiarum: et tempestates litium: et errorum nubes: et puteus odiorum: ubi imber assiduum lachrymarum: ubi ex equo risus ac luctus: icordia: et querelae et clamores: et perturbationes et iurgia amara et mellite uenenosaeque blanditiae: et susurri infames: et clandestini morsus et studia partium sine fine flammantia: utque omnia simul strigant: ubi virtutum fuga et impium peccati omnis: ubi et patentes inimicitie et occulte et fraudum tedicule: et infidie capitales: et ueneficia: et cedes et quicquid mali homo: in homines molitur. Multa ecce nec dum omnia diximus. Qui hec et que sunt huiusmodi cernere expetit ut audire non longa est via. primam urbem petat: quocumque illa sit quis angusta: quis amplissima: et plenam talium inueniet: et capace: horum certe atque omnium malorum fons est ciuitas: adeo que ad tutelam humani generis facta erat ad eiusdem excidium versa est. Cuius igitur facis et prudenter: qui illuc metuis reuertit ubi nemo unquam peior factus bitauit: vni nemo unquam nisi melior fiedus abscessit. nemo non melior factus exulauit inique illam suis ciuibus: tu ad alteram pertinetis ciuitatem: rure habita. Illa dulcis et inocua: ac tranquilla: oportunaque moribus tuis habitatio: ubi non uoluptati studeas sed virtuti: imo et uoluptati sobrie ac modeste: nulla enim certior: nulla iucundior uoluptas quam que de ai bonis inocua ac virtute percipit. Illic habita ubi non corpus sed ingenium colas: imo et corpus: quod exudantia opprimis: parsimonia ac frugalitate uegetas: denique ubi non mundo placeas sed deo. Neque quod de te ceci ex sentiat et insani: sed quod conscientia tua intus: quod celestis desuper speculato: attendas. In omni enim quod honeste quod pie quod sancte: quod utiliter sis acturus: quanto fieri potest longinqua vulgi consilii atque opinionibus fugiendum: et ab illo aures quam a sirenum cantibus: oculos non aliter quam a basilisco aliquid diuertendum ceteros: hoc et tibi et mihi: et omnibus eodem aspirantibus consilium do. Et de hijs quidem quam abude in libris quos ad Philippum meum magni illi utique semper virum tunc tamen erigunt episcopi nunc igitur romane ecclesie dignitate: non moribus cardinalis scripsi differuisse video: nunc te ad illos remisisse pertinet ad instituta progredior. Delectauit me in epistole tue sine dialogo ille cum tuis hospitiibus habitus: vitam tuam hanc mirantibus: uoluptariisque laudantibus: quod nunc autem delectet ac placeat: nihil sanctiosius: nihil breuius: de quo quidem inuauit hic pauca decerpe: ut intelligas quid mihi sapiat sermo tuus: cuius iocosa et abscissa breuitas: me in risu libata vitas in stupore egit: dum unquam e grege illo qui fedi corporis turpissime parti: neutri fuit: ridens que fuisset: quod comederes ridisti panem et polentam: et polenti potum ostidisti putet. Preclare nam quod alio siquis illam roget: nam ipsa rideat: nec nam solum rerum prudentissima seu nature sentiens: anne acer stoicus et virilis secte

Auaritia

Urbes
libidinum
sentine

Parua
nāe sup-
petat.

Antro-
pophagi
uefcū
tur car-
nib⁹ ho-
minum

sed famosus ille patron⁹ uoluptatis epicur⁹ panē
ingit ⁊ aquas nā desiderat: nemo ad hec paup⁹ est:
intra que q̄s desiderii sui clausit: cū ipso Jone
de felicitate p̄cedat. Quid hic aliud dici possit: q̄s
q̄ utriusq; me duces hac in parte p̄cordes dicūt?
Sicq̄ epicurū ane⁹ in hoc seqtur: ⁊ anneum ne-
pos: ubi ait: satis est populis fluuiusq; ceresq; q̄
qdē ne vulgi vulneret palatū: sic itelligi uolo: ut se-
neca idē alio quodā loco. Non est res iucūda ingit
aq̄ ⁊ polēta: aut frustū panis ordeacei: s; sūma uo-
luptas est: posse cape ex hijs etiā uoluptatē: ⁊ ad
id se deduxisse q̄ eripe nulla fortune iniquitas pos-
sit. Et alibi nō diues ille rex pgami qn̄ priū sensis-
set haud dubie: sed paup⁹ ille amic⁹ senece attalus:
ad vās ingit te p̄uerte diuitias. Disce paruo eē p̄ten-
tus: ⁊ illā uocē magn⁹ atq; aiosus exclama: habea-
mus aquā: hēam⁹ polētā ioui ipsi p̄trouersā de fe-
licitate faciamus. Addidisti aut tu rīso: ⁊ olera i-
terdū: ⁊ legumina: ⁊ lac bouis. Ex hoc rursus so-
bria: q̄n̄ ⁊ epicur⁹ ipse q̄n̄ libet mollis auctor de-
fesoꝝ s̄nie: uixisse t̄si exigui let⁹ plātatib⁹ hortū tra-
dit: ⁊ curi⁹ fortissim⁹ dux roman⁹ qui ualidissimas
Italīe gentē: qui ditissimū grecie reges uicit: ut de
eo scriptū est puo que legerat hortū ipse focis bre-
uibus ponebat oluscula. Eadē rō leguminū. Ne-
pe q̄b⁹ ⁊ seuerū p̄ncipē iter tot delicias ⁊ pythagō-
rā p̄hm carinū fugitatē uti solitos accepas. Eadez
deniq; rō lactis est: q̄ nō hominū mō sed bubalū
manu p̄sum Cesarū Augustoplacuisse legim⁹: q̄
oīno hoīum cibū asp̄net aut respuat: cui⁹ mūdi do-
minū nō dico patitē sed appetētē audiat? S; tur-
pis gula tumide iūcta sup̄bie rerū nobis oīus fasti-
diū fecit nisi q̄o difficultas cōmēdat aut p̄cius: hō
iners aīal: ⁊ caducū simulq; insolēs: ⁊ petulcū per-
studiosus uoluptatū ⁊ ciboz: cib⁹ ipse mox v̄miū
futur⁹. S; hinc quoq; p̄gredior. Quē vō nō de-
lectet tua illa r̄f̄sio: dū querentiū ⁊ carnes ederes
lupū te nō esse dixisti: ⁊ hoc p̄prie. Adde autē: nec
leo: nec ursus: nec vultur: semintiq; aliud ⁊ imane
aīal. Edimus ⁊ nos q̄n̄q; carnes: ut ceteri: sed nisi
Christus rex noster ⁊ de⁹ nr̄: ut repetā q̄ cōem ad
amicū nup̄ scripsi: nō qdē gule obsequēs certe: nec
necessitati sue p̄sulēs: q̄uis ut hō iterdū cfuriēs si-
tiēsq;: sed n̄re poti⁹ ibecillitati: q̄tū ego arbitro: ⁊
p̄descēdēs hijs usus fuisse diceret. Auferē ⁊ ego
cū Virgilio ipioꝝ cibū appellare. Sic enī ait illud
an̄ Jone multoz maloz p̄ncipē atq; erroꝝ tēp⁹ au-
reū describēs: an̄ etiā sceptrū dictēi regis: ⁊ an̄ im-
pia q̄ celsis gēs est epulata iuuenēis: Aure⁹ hāc vi-
tā in terris saturn⁹ agebat: vitā scilicet parā ⁊ mo-
destā ⁊ terre frugib⁹ p̄tētā: ⁊ aīaliū cedib⁹ abstinē-
tē: p̄cipueq; terrestriū. Mutata res sub ioue p̄mū:
eoz sensum deducta est: ut nō solus iā iuuenēis sed
nulli paraf aiantū: ita ut iā feda etiā ⁊ horreda in-
sup ⁊ uenenosa tēretur: p̄suasumq; est hoī qui ⁊ ipse
terrestre est aīal: q̄ sine terrestriū morte vix uiue-
ret. Quinetiā q̄ multi ⁊ magni sunt auctores: an-
tropophagi gēs arthoa horisthenē circa annem
dū hūana carne cupidius q̄ cibo ullo alio famē se-
dāt: sicut mestā in circuitu ⁊ late uastā solitudines
hoīum: sic feratū horribilē frequentā effecerūt: ferē
in aduerso mūdi tractu sub meridiē gēs altera sed
eiusedē ⁊ victus ⁊ nois: fame vō tenuioris: utraq;
sane gēs ephiphagis qui sp̄tib⁹ uescūtur imani-
o: ille enī cib⁹ piculosus in se. iste aut trux ⁊ ibūa.

n⁹ in primū: q̄n̄ igif queso iuuenēis abstinē: aut qui
nec hoīe abstinēt nec sp̄p̄te. crede mihi amice: quo-
cūq; te v̄teris ferocissimū aīal est hō: simulq; ⁊ de-
bilissimū atq; mollissimū: ⁊ ut dicā breuiter miser-
rimū: indies igif magis ac magis p̄bo que de hoīe
scribūtur a multis: lege nālis historie libꝝ septi-
mū cui⁹ in p̄ncipio Plini⁹ anxie doct⁹ vir videt: mi-
hi miro cōpēdio humane summā p̄strixisse misie:
que q̄n̄ multiformis ⁊ uaria est: neq; minor ideo
q̄ i angustias sit coacta: ei⁹ vnicā tibi hodie decer-
psisse particulā huic inserēdā eplē aut p̄posito dis-
fontū extimari. Unī ingit aiantū luct⁹ est dat⁹: vni
luxuria: ⁊ qdē innumerabilib⁹ modis ac per singula
mēbra vni ambitio: vni auaritia: vni imēsa viuen-
di cupiditas: vni supersticio: vni sepulture cura atq; eti-
am posse de futuro. Nulli vita fragilior. Nulli re-
rū oīum libido maior. Nulli pauor p̄fusior. Nulli
rabies acrior: hec sunt Plinij. Quib⁹ illō ut ad re-
p̄tineat addi p̄t. Nulli sollicitio: atq; oposioꝝ gu-
la est. Adeo cū cūctis aīalib⁹ cib⁹ vn⁹ sufficiat vni
hoī nō sufficiūt oēs. Cui ut vnde discesserā: reuer-
tar cū tot cibi sint: nec humano qdē gustu nec tāto
digni studio iure apulei⁹ madaurensis in illi⁹ libꝝ: si-
ne qui uocat: Asclepi⁹: q̄si glians dicit. Lōuertim⁹
nos ad purā ⁊ sine aīalib⁹ cenā nūc nulla sine aīali-
b⁹ cenā: ⁊ cōmunia apposuisse p̄bro habet. Neq;
ego iter hoīum misias hāc ultimā pono: de quib⁹
multa per libꝝ: sed nescio an breui⁹ aliqd q̄ q̄
ait Job. hō nat⁹ de muliere breui viuēs tpe replet
multis misijs: heu mihi q̄ multis ⁊ q̄ grauib⁹:
q̄q; ieluctabilib⁹: q̄b⁹ coacti qdā sunt afferē: opti-
mū hoī nō nasci primū q̄primūz mori. Inter q̄s
tū ceci ⁊ miseri mortales ⁊ ignari rerū ⁊ p̄ditionis
obliti exultāt. Op̄pletiq; mero ⁊ carnib⁹ uelut exi-
mia felicitate tripudiāt: ⁊ nos ridēt: seu etiāz ode-
rūt illoꝝ ifanias aut v̄bo aut sup̄cilio liberiore dā-
nantes: neq; audiuit David. Adhuc ingit esce eoz
erāt in ore ipsoꝝ ⁊ ira dei ascēdit sup̄ eos: neq; illō
vulgatū extrema gaudij luct⁹ occupat. Et quid ti-
bi vis: hijs atq; alijs sed obfuationē in p̄mis hūa-
narū rerū quotidie magis assentioꝝ graio nati qui
q̄n̄ buc loquēdo puentū erat p̄tereundus nō fuit.
Iō ergo odifsee libꝝ. xvij. Nil ingit miseri⁹ terra
nutrit hoīe. Sed iā satis sit: tulit me ipi⁹ de qua lo-
quor rei odiū ultra q̄ destinassem. Quid q̄ ua-
sa corinthia regenti: famia que nos fictilia dicim⁹
p̄tēdisti: p̄fecto nō vni⁹ tm̄ urbis domos: sed mo-
res aiosq; mortaliū late corinthiū illud corrupit i-
cēdiū: vii p̄ncipiū corinthioꝝ p̄dijt uasoz: quoz
imodicus appetit⁹ clarissime maximoz fame ho-
minū notā cupiditatis affricuit: vn̄ qdē p̄stat Augu-
stus cesar corinthiani⁹ ab obtrektorib⁹ dictus est
Et curi⁹ ille cui⁹ supra memini tā p̄statis fuit ai ad-
uersus iania: q̄ hūc tm̄ virū tātūq; victorē rapas
in igne torrētē: ⁊ in fictilib⁹ reponētē legim⁹ ⁊ mi-
ramur dū hec agētī nō amici sed hostes illi gdem
admiratione v̄tutis sola: nō corinthiū es: sed auri
magnū pondus attulerit: qdē ille fictilib⁹ postha-
bitū magnificentissime recusauit. C; Jā vō q̄ que-
rētī quisnā tibi cocus esset: ignē m̄disti ⁊ id quoq;
perp̄prie: fuit ap̄ maiores nr̄os coc⁹ p̄noz oīus
vilissim⁹ nūc familie p̄nceps est: queris eām. Vul-
lā inuentes p̄ter gulā: hoc nobis ⁊ nō vnicū malūz
victa intulit asia: ⁊ victores hostū luxurie vincen-
dos exarmatos enervosq; obtulit: ⁊ quāto melius

Uxor
uippe
auda

fuerat aſiā nō viciffe. Et ex ordine pſequētī nūz fa-
mulū hēre aut famulā dixiſti. Ad p̄mūz nō hēre
te inimicū uelle: ad 2^m apud iſeros ſathanā habi-
tare: utrūq; nō min^o pprie dictū dico. Nā z famu-
li q̄cqd de hijs Seneca loquat̄ urbani^o ueri hoſtes
ſunt z femina ut in plimīs uer^o eſt diabolus hoſtis
pacis: ſons ipatiēcie: mā iurgioꝝ: qua caruiſſe trā-
quillitas certa eſt. C̄ Proinde que te de iugē p̄cō-
tat^o eſt nō ſat mihi uideſ tuū noſſe p̄poſitū: neq; ſa-
tis itelleriſſe q̄ male q̄q; diſcorditer p̄bie ſtudiuz
iugitiūq; cohabitēt: q̄ obre z hic quoq; r̄iſuz tuuz
iure q̄dē z ſnia z breuitate laudabile: quo Oꝝpheū
te nō eē dixiſti: nēpe qui ſic iugē capiaris ut cupi-
de deſcēdas in tartarū ope fidiū petitur^o euridicē.
Nēq; ſi plane cēs Oꝝphe^o teq; treiciā cytharam
moderatē fere atq; arbores ſequerent̄: illuc vnq;
me hortāte deſcēderes: uxores hēant: qui muliebꝝ
ſine ſine p̄ſortio z nocturnis amplexib^o atq; iugitijs
uagituq; infantū z inſomni negotio delectantur:
eoq; mō marie claritatē noīs z p̄peruitatē familie
moliunt̄: quo nihil icerti^o. Nos ſi dabit̄ noſtrū no-
mē nō iugio: ſed igenio: nō filijs ſed libijs: nō fe-
mie ſz ūtutis auxilio ppagem^o: parū ſibi parū deo
fidit qui ad gratiā poſteritatis ac gl̄iaz opē poſcit
uxoris: uxor enī z filios z nepotes fecūditate ſuc-
ceſſuū: z curas tibi pariet z labores. Clarū nomen
ac lōgenū niſi ipſe tibi peperis nō habebis. Inter
tot femieos hic uirū eſt part^o. Quātū hodie Pla-
tonis aut Ariſtotelis q̄tū Homeri ac Virgilij no-
mē eēt: ſi m̄rimonio illō ac ſobole cōparādū cēſuiſ-
ſent? Nō ſunt hee vic ad gl̄iā que dicunt̄ ſz deuia
z errores. Nēq; hac ad ſplēdorē fame p̄giſ ſz ſepe
ad picula ſepiuſq; ad dedecora z fere ſemp ad te-
dia: z certe piculoꝝ atq; dedecoꝝ inuerabilia ſunt
exēpla. Atridas iterroga argiuūq; augures: z de
nr̄is ducib^o africanū miorē: magnūq; Pōpeū z
collegā ei^o Crasſuz z agrippā. De p̄ncipib^o Julium
Leſarē: z Lyberiū z Seuerū duos iter mille dua-
rū adulteria Julianū z Domitianū cū ſua Domitia
que ſibi noīe par fuit z morib^o: atq; aſi oēs claudū
qui iter meſſalinas atq; agrippinas ſuas: huic ſe-
ſeda z vulgata libidie inq̄natū hic ueneno ancipiū
attētātū pemptūq; fatebit̄. Et omitto Marcū z ar-
turū reges fabulaſq; britānicas: ac Philippū ma-
cedonē Alexādrī patrē falſo creditū. Loetaneos
quoq; nr̄os ſileo: ne ut uiuētū^o aſſolet nimīū mo-
leſta ſit ūitas. Nā iugaliū tedioꝝ pleni ſunt tha-
lami: oēs lecti domus: uici: atria: platee: ut de hijs
agere infinite materie uideant̄: nō ſunt euolucnda
uolumina: mō in publicū egredere vndiq; iuguz
querelis clamoribuſq; paſſaberis. Noīati magn^o
hoꝝ teſtis eſt Socrates niſi maior eēt hadrianus
z Auguſt^o maxim^o. C̄ Quid de filiis dicā p̄pter
quos uxor optat^o utrūq; certe z uxor z uatorū q̄
ſit anceps mercimoniū dici negt. Sz omiſſis que
iſnita ſunt: qz de uxorib^o ſatis eſt dictū: qd ad na-
tos attinet: pro ſūmario rerū gultu: teſtes p̄deant
Marc^o aureli^o Antoni^o: z que p̄rie noīauī Seue-
r^o ipſe ſeptim^o. De quoz p̄mo Julij capitolin^o hiſto-
rie in hūc modū ſcribit. Et hic inq̄t ſane uir tā^o z
talis ac dijs uita z morte iūct^o filiū cōmodū dere-
ligt: qui ſi ſelix fuiſſet: filiū nō reliſſet. De utroq;
ſiml^o eli^o ſpartian^o ueniam^o inq̄t ad genitos. Quid
Marco ſelic^o fuiſſet: ſi cōmodū nō reliſſet hēre-
dē: Quid Seuerio ſeptio ſi Baſſianū nō genuiſ-

ſet? Sed quo tēdim^o atq; ubi lingu^o Liceronem: Licero
tristes li
lios ha
buit
cui ſoli: ut hiſtoric^o idē ait: meli^o fuerat liberoſ nō
hēre. Qd nō ſic accipio: ut ſoli ſibi id meli^o fuerit:
cū z idē de alijs dictū ſit: z de alijs atq; alijs dici
poſſit: ſed ut ſibi hoc eſt ſolitario meli^o fuerit icomi-
tatū liberoſ iſup z iugio fuiſſe: qd nō fuit. Eēt au-
tē ul icognit^o ul iſamias: niſi ſcribēdo libros z legē-
do: q; ducēdo uxorē: z gignēdo filios: plus glorie
queſuiſſet. Et ille qdē Marco ſuo hēu totic̄s lau-
dato turpi filio ſupſtite poſt fata ut q̄buſdā placu-
it fuiſſe uideſ iſelix. At qd potuit uxoris moleſti-
as oppoſitū diuortio decliauit: neq; vnq; iduci q-
uit: ut expto ſemel ac dānato iugo iterū colla ſub-
mitteret. Nobis ſane q̄^o remedii illō: z ſi neces-
ſariū eēt adeptū erat: dū libertas p̄ſens z mille cō-
pedes ab initio puidēdū: deo gr̄as z puſum fuit:
ne in hoſ laqueos iciderem^o. Qd z te vulgo licet
aduſante p̄tāter ſeciſſe hacten^o: z me oli in mul-
tis iunenilr̄ uariū: in hoc ſemp vnifo: mē p̄poſiti:
ad hāc ctatē pueniſſe gratuloꝝ ſeu p̄ſilio: ſeu fortu-
ne nr̄e: hec tā multa de uxore dixerit: ut factū nr̄m
qd ſepe ſapientib^o diſplicet hac ſaltē in parte nobis
placat. C̄ Duo etiā nūc ſupſit anteq; te ocio tuo
reddā: p̄mū ergo qd ciuitatē liqueris admirātī ſol-
licitudies te z curas z tedia reliſſe dixiſti: qd uerū
us poteris: qd breui^o: Adde licet z ſclera: z illa
oia quoz ſupra mētio eſt habita: uel quoz David
meminit in pſalmo. iniq̄tatē z p̄dictionē z laborez:
z iniuſtitia: z uſurā z dolū: ac poſt oia ihumanita-
tē z obliuionē rerū optimarū atq; habitū peſſima-
rū. Et qm̄ hodierna die Seneca teſte uti cepimus
nō curem^o nūc aliū fatigare. Jā ergo qd ait. Inimī-
ca mltioꝝ eſt p̄uerſatio: z p̄ſeſti: utiq; inq̄t: quo ma-
ior eſt populuz cui miſcemur hoc piculū plus eſt:
hinc de ſeiſpo loquēs. Auarior ait redeo. Ambitio-
ſior: luxurioſior: imo ſo crudelior: z ihumanior: qz
inter hoicoſ ſui. Et itez cū ſe ab attalo ſuo mltā bo-
na ac ſalubria didiciſſe dixiſſet: hoc addidit. Et de-
inde ad ciuitatis uitā reduct^o ex bene ceptis pau-
ca ſeruauit. Id ſi Seneca tali uiro tam forti: tam ri-
gido: tam p̄tātī accidit: qd fragilib^o cucurum cre-
dim^o: pulchra p̄ſus z optāda doctis habitatio:
ubi auaritia: ambitio: luxuria: ad extremū crudeli-
tas ihumanitaſq; diſcunt. Bona ſo z ſalutaria de-
diſcunt: amici tui q; tā cupide urbē fugis: admirā-
di ipſi: cū vulgo poti^o ac ſtupēdi: qui in popinis ac
balneis in lupanarib^o: z macello ſua oēm poſuere
felicitatē miſabili cecitate. C̄ Eadē rō eſt admira-
tiōis alteri^o q; uiuoz reſpues p̄ſortia tā libēter ob-
ſegis z familiaritate fruēris mortuoz: hoc ille rez
neſci^o ridet: hoc ſapientis ſigs eſt laudet: ab hijs enī
quos appellāt uiuos uix quicq; boni vnq; aut ſo
didiceris aut exēplo. Lōtra uix a mortuis quicq;
mali: bona aut multa q̄tidie: tū qz tedioſiſſimi iſti
ſunt: illi ſemp affabiles z modeſti ſunt: qui licet ipſi
forſitā dū in terris agerent diſciles ac moroſi cē-
ſent: qd penit^o euitare uix eſt nr̄e fragilitatis: in eo-
rū nr̄ ſmonib^o quos ſcriptos reliquerūt: illoꝝ ſtoſ
ac fruct^o igenij mer^o eſt: multis abiūdas z honeſtis
z utilib^o z iucūdis: cū iterū de hijs nr̄is ſeu uiuētū-
b^o dicā uis ſpirantib^o: ſeu defunctis dicā recti^o ſe-
pultis: rei ſpei q; bone nihil appareat: gō ergo tam
cec^o z tā excoꝝ: ut iter iſta nō eligat: lozum eſt ire
per ſingula: ſed hec attingere libuit: ut noſſes tuaz
mibi ſniam p̄bari: q; plecta dixi mecū uir hic rectū

Magis
a mortu-
is diſci-
mus q;
a uiuis

iter gradit' aq; cū sene teretiano in portu nauigat
dign' vulgi mores morasq; urbiū odisse. Vale.

Ad Guilelmum maramaurum equitem neapolitanum.

Ep'la. IIII.

Ecisti amice ut soles oia: q; me rerū nuper
f apō neapoli gestarū tuis lris participē uo-
luisse: nō enī tu illi' aio meo iucūdisime hi-
storie serie descripsisti: aut pinxisti: qd' ipm rite fa-
cē aut p'clari scriptoris aut egregij sit pictoris: sed
qd' celestis fuit igeaij me pntē reb' i medijs posui-
sti. Illa ego nō legi: nec audiui: sed vidi: tecūq; oib'
b' iter fui: rarū op' 7 paucorū hoīūz grāz tibi habeo
nō mediocrē. Illi' nepe si nescis filij mei: 7 gaudia
7 honores mei sunt: illo bene agente ac p'sperante
gl'io: 7 triūpho. Alma qd' regia morē suū tenuit
paruisicū nihil agere didicit: p'ceres quoq; p'be-
nopci: q;uis iterdū hac in pte loq' alt' visus sim illū
qui apud uos: nescio an ad hoc agif' ludū tartareū
posus: cogitās tñ nullā tā bñ moratā civitatē que
nō aliqd' rēphēsiōe dignū hēat: pleno in reliq' ore
laudādos: celebrādosq; se nūc offerūt liberales sp'
ac munifici 7 fideles amici. Qd' ita eē Roma ipsa
7 stabit: que bello punico scdo afflicta impij virib'
ab oī ferme italia delicta: imo attrita qd' ab oib':
7 opp'essa a capuanis an' alios vicinis nris: de q'
b' optie merebas: pro qb' mltā 7 magna bella gesse-
rat: pdita: 7 iniurias p'essa grauissimas: neapoli-
tanorū liberalitatē eximā: ac fidē: extremis suis sc'
fit in reb': vñ 7 ego ueterib' 7 nouis argumētis in-
duco: ut cēseā qui parthenopē nouit: 7 non amat:
aut nō nosse aut nō amare v'itutē. Fecerunt bñ igif'
nobilissimi ciues 7 qd' soliti sunt: qui gn'osus 7 egre-
giū adolescētē ad oē bonū op' aptissimū: 7 ab alio
licet italico orbe uenientē: alūnāq; simul suā apud
eos reorū ortā nutritāq; dū p'claro piugio vniretur
honorib' ut in scribis p'celebrauē magnificis vno
actu sibi morē solitū possidētes bñ meritis hono-
rē debitū exhibētes: de hys hacten'. Stat' mei
historia quā exposcis longiuscula est. Ideoq; p're-
reo: sūma est q' aio ut peccator: nō despans bñ ua-
leo: hoc estis studijs nunq; magis incubuim' nunq;
maiorē inde uoluptatē p'cepī: q; hodie p'cipio: di-
cā tibi rē mirabilē: sed vāz: cū ad reliq' oia senescā:
ad hoc vnū q' tidie iuuenesco. Nec que dicif' for-
na more suo mecū agit: nec egeo: nec abūdo immo
eqdē abūdo: qñ 7 mlti mibi iuidēt: qd' aliqñ nō cre-
didi: sed nūc scio: 7 nihil est sub celo qd' ualde cupi-
am nisi bonū exitū: parū netibi diues video: hoc
aio: Corp' pusculū hoc solū vidēt uelle mibi fidē frā-
gere: loquor imp'oprie: hac lege puenimus: 7 iam
simul satis diu fuimus. Tu uiue 7 uale feliciter no-
stri memor.

Ad fratrem Berardum cartusiensem germanū sa-
um.

Ep'la. V.

Agnū tps 7 ni fallo: quart' est ann': q' de
m te nullos habui rumores: vno uētre digres-
sis magna satis intermissio: q;uis deo grās
iā de te nil nisi felix faustūq; nūciatū iri sperē: eo si
qd' p'cedisti ubi tuta sunt oia. Qd' ultimis ad me
lris flagitasti alacriter adpletū est: 7 de oib' que
uolueris idē fiet: est enī mibi uotoz tuoz oliz nota
modestia: qb' obseq' me ut uelle sic 7 posse nō sim
dubi'. Stat' me' cui' noscēdi auidū te scio: tā uari'
tāq; icerū est: ut vix eū v'bis asseq' posse queā ut ex-
pediā qua daf. Hoc integro tricēnio eger fui seu est

etas seu peccatū meū: seu qd' sat credideri: utrūq;
Ecce enī q' olim scripsi ad ioānē de colūna pie me-
morie cardinalē dominū 7 altorē meū: paucos fra-
tres simul ad seniū puenire. Ecce inq; nos pueni-
m': deq; illis paucis facti sum'. ego p'm': tu secun-
dus. Ambo tñ terminū quē petebam' attigim': tē-
p' est at mō ut pro sanitate cor' pea qua usq; ad iū-
diā floruim' partē nostrā gustem' hūane miserie: i-
mo vō nō miserie: sed nature: q;uis adhuc te satis
etati resistētē audierit: tūc tñ ego etiā resistebā: scis
aut q' ego te semp' tpe aliq't ut sic dicā passib' p'ibā
tu me virib': expecta igif': 7 esto aio pat' non lōgū
icōmoda senectutis effugies: nisi optāde: licet for-
midate mortis auxilio: de me qd' 7 de mea vita se-
pe per hos annos a medicis qb' nihil credo: 7 ab
amicis qb' oia desparū est. Quib' ego nil moueo:
qd' enī refert qua laboriosi itineris in pte subsistā:
ubiq; reges fessis optabilis siue sim san' igif': siue
ifirm': seu viuā seu moriar: sicut dñs placuerit ita
fiat: sit nomē dñi bñdictū. De reliquo sum: licet
idign' in magna opinōe hoīum ac fauore: nō po-
puloz mō: sed pncipiū: ut silr' regis regū Jesu Chri-
sti: me ut impatorē silcā regesq; alios: 7 qui nunc
est pōtifer petit: 7 qui nup' fuit usq; ad obitū expe-
ctauit: ad quē mitissimis lris: plusq; semel euocat'
imo ut p'pe dicā exorat': lete ibā eo maxie q' ad lo-
cū sanctū ac uenerabilē uocabar: s; ifirmitas mor-
ti silima: que iā tūc me latēter iuaferat gressus me-
os: medio qd' calle detinuit. Ad qd' uocer: si me ro-
ges nescio: 7 miroz. Apt' enī dñoz familiaritatib'
nūq; fui: 7 si qñ fuisset eē desij: atq; utiq; iā nō sū.
Eras p'terea 7 ualitudo mea: ut audisti: nō est apta
discursib': quoz qd' nō dies mutāt: an' nō mille an-
nos infatigabilē me vidisti. Deniq; mltā circūspici-
ens 7 mltā deliberās meā duxi oia magna 7 oib'
optata reliquere 7 reducere me ad mediocrē: 7 solū
tariā vitā. Itaq; ne lōge nimis abire ab ecclia eu-
ganeis istis in collib' nō ampli' q; decē milib' pas-
suū a patauina urbe distātib': domū parūā: s; dele-
ctabilē 7 honestā struxi: cūq; oliueta 7 aliquot vine-
as: abūde qd' nō magne: modesteq; familie suffe-
cturas: hic q; eger corpore tranquillus aio frater
dego: sine tumultib': sine errorib': sine curis legēs
semp' 7 scribēs 7 deū laudās deoq; grās: 7 de bo-
nis agēs: 7 de malis meis que nō supplicia nisi fal-
lo: sed exercitia mea sunt assidue: p'terea Chri-
stus orās bonū vite exitū 7 misericordiā ac ueniā: qñ 7
obliuionē iuueniliū delictoz: vñ nil suauit' in labijs
meis sonat: q; dauiticus illō: Delicta iuētuz mee
7 ignorāttas meas ne memineris. Interea solum
te germane vnice suspiro 7 sepe tacit' mecū dico: o
utinā eēt hys in collib' vnū aliqd' cartusie cen-
obiū: qd' hic staret aptissime: ubi me' ille famulatus
Christo notū fidelissimēq; iā supra triginta annos
exhibētū cōsumaret: tū demū mibi que hēri pōt in
terris p'solatio plena eēt: ceteri enī nri oēs mecum
sunt: leti qd' nisi eoz aios mea turbaret egritudo.
Est p'terea nobis hic amicorū bona copia q; ta nul-
q; alibi: 7 si enī per diuersa terrarū mltos habue-
rim': mors iā pene nos oib' spoliauit: que cōmu-
nis senescētū omniū pena est: ad hec 7 locoz dñs
vir ingētis sapientiē: nō me ut dñs sed ut fili' dili-
git atq; honorat: 7 per scipm sic affect' 7 magnani-
mi patrio memo: qui me dilexit ut frat'r. Nec
tibi sic ex ordine cūctā describo ne qd' nescias coz

Publ
opta-
renisi
bonū
exitū

P. S.

que te nosce uelle auguro. Nam cōia illa de famili-
arib⁹ reb⁹ que digna notitia sed indigna stilo cēsui
uinis nūcij uocib⁹ cōmisi. Illud inter haud p̄tere-
unda posueri: q̄ in hoc statu neq; mihi magne di-
uitie sunt: neq; molesta pauperies: que mihi q̄dem
sors rerū optima uidef: quodq; in summis opibus
repono sorte mea p̄ctus: aliō magnope nō regro:
vix noui hoīem cū quo statū meū pmutasse uelim
statū hūc loq̄ extrinsecū. Nam internū anime sta-
tū cū omnib⁹ bonis z sanctis uiris libentissime p-
mutarem: magne vō diuitie qd ad me: aut in quo
meli⁹ mihi eēt: imo in quo nō peius si multo ampli-
us terre: ul' auri possiderem? Nō est loc⁹ ut de opti-
gentiū piculis atq; laborib⁹ disputē: nota sunt oia
z expta: quis nō horatianū illō audiuit. Multa pe-
tentib⁹ desunt multa: bene est cui deus obtulit par-
ca qd satis est manu. An vō non sufficit necessarijs
affluere: nisi z supuacuis opprimamur? Ego qdes
nō hīs tm̄ que mihi necessaria sunt abūdo: s; que
meis omnib⁹ añ alios tibi: scribe mō qd fieri uelis
non frustrabor tuū desiderū nec differā: neq; vō
ut peteres expectarē: sed uolēs occurrerē nisi didi-
cissē q̄ pecuniola illa quā aliquoties tibi misi nō
puenit ad man⁹ tuas: rigore ut credo tue religiōis
obstāte. Scripsisti interdū ut si, añ te morerer: qd
si sit: z fm̄ nature ordinē: z fm̄ desiderū meū erit
certā pecunie summā tibi testamēto legarem ad te
minutis pro occurrenti necessitate solutionib⁹ puē-
turam: eniuero id iāpidē factū noris: z legato q̄-
titas triplo maior q̄ petebat iserta est. Nec tamē
expectari mortē testamēti p̄firmatricē expedit. Ju-
be parebit z tibi gratius erit z mihi qd ipse fecero
q̄ qd heres meus. Nec tibi frater amantissime qd
ni autem: cū ad notitiā mei memoria ul' sola suffe-
cerit. Sed qm̄ de triplici statu meo loq̄ cepam: z
qd de aia: qd de reb⁹ exterius sentiam uideō: teq;
ut credas c̄baritas cogit: de residuo sniam meā ac-
cipe. Ego qdem mihi egritudines has corpis taz
frequentes z tā duras ad salutē aie datas credo: z
nō min⁹ utiles q̄ molestas: ea mihi de deo spes est
mō cū passionib⁹ z patiētiā p̄ster: qd z fecit hacte-
n⁹ faciet in finē sp̄o: Si tm̄ ipse idē qui solus potest
mihi: nec petēti: nec petituro qdē vnq; sanitatē cor-
poris offerat: nō quā oli adolescēs: sed quā nup iā
senescēs habui: q̄uis aie fortassis inutile esse posse
nō dubitē: nō recuses tm̄ ut id modicū qd superest
vite: sine angorib⁹ erigā: neq; a studijs ipediā me
is: a qd⁹ fateor nūc uehemēter ipediō: hūc sui cor-
poris amorē miseris mortalib⁹ inseruit natura. At
si qd nulli vnq; fecit tū possit oib⁹ adolescētīā mi-
bi seu inuentā restituerē: z trāfactū tēp⁹ p̄sententi
reuebere sit parat⁹: ipm̄ de quo loq̄mur: Chriſtus
testor: nō p̄sentīā: nihil est eni utraq; illa etate mi-
serius: cū suo illo vitioz iseparabili comitatu. Mi-
rabunt senes nr̄i: qui qd esse nequeūt uideri studēt
cū nihil sit certe ridiculosus: nihil sene deformat⁹:
qui iuuenis uult uideri: dicā q̄ mirent magis. Si
qdē mihi immortalitas offerat: bos iter mores sem-
per victurus recusabo. Nam z difficillimum est i-
eptis comitibus longum iter agere: nec fidelis est
seruus qui q̄uis affluens delitijs faciem domini
non requirit. Vale frater in Chriſto.

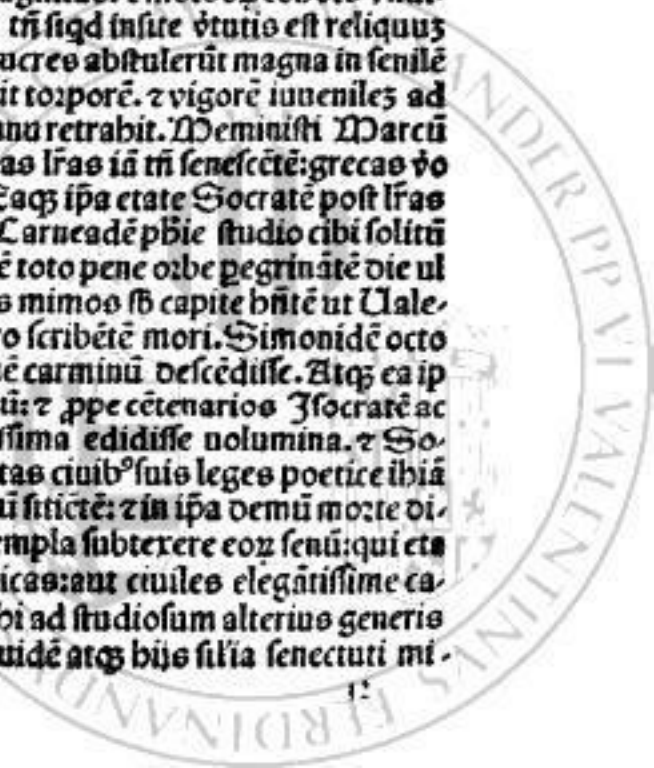
Ad fratrem Ludouicum marsilium ordinis san-
cti Augustini exhortatoria. Ep̄la. VI.
agnā tuis uberēq; materiā: z letādi tribu

is z spandit: añ alios mihi quo fortasse non alius
in te oculos alti⁹ defixit. Clarū tibi lumē igenij de-
us dedit: industrieq; nobilis stimulos addidit: at-
q; ex hīs notitiā rerū uariatū pro etate mirificas.
Ipe nēpe nō ali⁹ est: qui dat oib⁹ affluēter nec ipro-
perat. Ipe est cui soli puenit qd ludēs Persi⁹ loqe
alio tradurit magi⁹ artis ingenijq; largitor. Et si-
cut tibi ad rerū pceptionē intellect⁹ sic ad exp̄sionē
ligua suppetit cui⁹ defect⁹ magna sepe decolorauit
igenia z miorib⁹ oñdit imparia. Tu oib⁹ hīs istruct⁹
z fauore dei fultus z hoīum: mane p̄mo altum
iter dure religionis igressus es: eo duce post quez
nemo vnq; errauit nisi qui uoluit. Augustinus di-
co. Cui⁹ uelisse uestigijs ea demū: z ad celum z ad
gl̄iam via est. Adhuc pene puer eras dux p̄sanguī
neo illo tuo viro bono: z amico meo instāte ad me
pductus aliq̄ diu pro tuoz tūc annoz ibecillitate
recusantem bona spe ilico me iplesti: ut p̄ morē p-
positūq; meū tāto imparē amicitīā amplex⁹: sepe
exinde ad me redeūtē indies letius te uideres ad-
mirās: vñ tibi id etatis nr̄e amicitie tāta cupiditas
z sepe mecū in silētio post etiā cū amicis illō p̄is
Ambrosij repetēs. puer iste si uixerit aliqd magni
erit. Trāsiuerūt interi anni plēs: nihil eni tā tacite
tāq; uelociter trāsit: diuq; te in p̄tiam reuerso tuo
p̄spectu carui. Ecce nūc puer me⁹ ad me redijt: sed
ut ait Plaso. Iā iuuenis iā uir: iā se formosior ip̄o
ea scilicet forma quā nec etas iminuet: nec morb⁹
eripiet: nec mors ip̄a. Iā nō de te igit tm̄ spero: s;
spero siml⁹ z gaudeo. Est eni p̄ntis boni nomē gau-
diū: spes futuri. Ecce iā te uiris magnis parem te-
neo: maximis mor tenebo. Age mō: p̄ge iter assū-
ptū excita teipm̄. Adde: geminū calcar igenio: hic
bonoris: hinc pudoris. mane cepisti: noli sub meri-
diē torpe: solēt pigri viatores: dū soles celi medio
suspiciūt: ml̄ tū lucis sibi supesse cogitātes umbras
querere: seq; somno z geti tradere: sero tādē expre-
cti inclinātā diē: seq; elusos intelligē. Id ex te cer-
te nō metuo. Nō hoc mihi ai tui ardo: spōdet: nō
frons: nō oculi: nō v̄ba denūciāt: uere aut multos
ad summa uētuos erro: iste detinuit z auertit dū
auctoritate nescio q̄rū isanoz freti: nescio quā eta-
tē p̄sistētē uana sibi p̄suasione p̄singunt: que nulla
vnq; sui in pte p̄sistit sed it sp̄ z labit z currit z rapit
tur: utq; ait Licero uolat. Excusat forsa utcuq; se-
nectutis iertiā: fragilitas: z morboz cohoz vndi-
q; illā p̄mēs: que tm̄ sigd insite v̄tutis est reliquuz
neq; oia anni uolacres abstulerūt magna in senilē
suis affinib⁹ abigit torporē. z uigorē iuueniles ad
bonestos act⁹ manu retrahit. Meministi Marcū
portū catonē latias lras iā tm̄ senescētē: grecas vō
iā senē didicisse. Ea q; ip̄a etate Socratē post lras
fidib⁹ opaz dare. Carneadē p̄bie studio cibi solitū
obliuisci. Platonē toto pene orbe pegrinātē die ul-
timo ul' sophronis mimos sb capite h̄ntē ut Uale-
ri⁹: ul' ut ait Licero scribētē mori. Simonidē octo
genariū in certamē carminū descēdisse. Atq; ea ip̄
sa etate Chysippū: z p̄pe cētenarios Socratē ac
Sophoclē p̄clarissima edidisse uolumina. z So-
lonē senē post pditas ciuib⁹ suis leges poetice ih̄iā
tē sp̄. Deniq; lrarū sitictē: z in ip̄a demū morte di-
scētē. Possem exempla subtexere eoz senū: qui eta-
te ultima res bellicas: aut ciuiles elegātissime ca-
luerunt. Sed mihi ad studiosum alterius generis
fmo est. Et bec quidē atq; hīs silia senectuti mi-

Uiato-
res

Etas nō
la p̄sistit

Horati
no

Vita
hecni
bil

rabilia p: sus z gliosa sūt. Iuuetuti aut usque adeo debita z sua: ut nihil sit pigro iuvene turpi: nihil i excusabilius: nihil ad extremū despatius. Quedā enī vitia annis cedūt: atq; diminuunt: alia ingrauescunt: augēturq; horū e numero segnities est: itaq; segnē iuuenē quē videas q̄ sollicitū senes spes. Qd̄ attēdes cogitabis ne qua tibi pars t̄pis igna p̄terfluat: ne ue ulla tibi vnq; aut longioris aut tardioris spes etatis blādiat: breuissima enī siml' z fugacissima est: z utrū magis incertū. Sic et eq̄ p̄cedit cuz breuitate celeritas. Nihil est uere vita hec p̄ qua tātope angimur ac torquemur: z hoc ipsum nihil nūq; stat. Sed dū queritur tanq; sum' euauit: nō est iuuenib' expectādū: dū qd̄ p̄mpte faciunt: lente faciant: sed in iuuentute p̄perandū: vnde senes gaudeant: mortui celebrent: z sepolti viuāt: uolūtēq; ut ait Ennius docta per hora viz. Nec amice discendi etas est: qd̄ hec studiosa collegerit: senectus docta distribuet: qd̄q; a ml'ris acceperit refūdet in pl'imos. In querēdis illā expectare demētia est: cui uel quesita seruare difficile. Neq; vō studiosos solos memorē qd̄ etas alia nulla est: nisi hec vna quā degis: z corpore z ingenio p̄ualida: z ipedimētis libera: nisi que sibi ipsa peperit: quib' ne sibi iter ipsa p̄strinxerit: qd̄ multi faciunt: qui scientie ac v̄tutis ad q̄s destinabant obliti post p̄cupiscētias suas eunt: neq; a uoluntate sua auertunt: donec suis pudor ac dolor: inimicis gaudii: vulgo ludibriū effecti vndiq; inutiles nec lris nec p̄cupiscētis habiles ad senii puenē. Sed ex alio quoq; ḡne hoium attigā paucos quoz te exēpla sollicitet: qui cū alias partes etatis possent ad agēdū fortia hāc vna nullāq; aliāq; elegerūt: neq; ul' modicū distulerūt: neq; si distulissent: successisset: ut fecit: certa hac etate tā Achilles troiā. Alexander idiā pulsabat. Scipio african' occidētē frēgerat: meridiēq; frāgebāt. Pōpei' magn' hispaniā: p̄domitisc' p̄donib' maria cūcta pacauerat. hac etate drusus nero germaniā fatigabat: iamq; ad diuortia rheni oīa populādo ac vincēdo puenerat: tāta ai v̄tute: caq; mox iuueniliū maiestate: ut hostib' quoq; uenerabilē se in oē t̄ps efficeret: qd̄ nec hodie germāi negāt nec dissimulat: qd̄ iter dū forte posuit in ea terrarū p̄te p̄pēdi: z igenua hui' noui cesaris: z suoz p̄cerū p̄fessioe cognouit: posse pl'ib' illustriorib' mīme. Nisi teipz urge stimulis hīs attolle comitib'. Magnoz seq̄ uestigia seq̄ illis p̄ferre magnis ais dulce est: neu dicas iuuenis sum: multū mihi supest t̄pis: ut enī hoc dubium sit certissimū illō q̄ nūq; dies reuertit. Arripe eam ergo ne tibi infructuosa p̄tereat: z ut magne parti hoium: imo fere cūctis hoib' aque in morē iter digitos effluat: p̄fecto aut ut qd̄ nullū vnq; fuit tibi certi t̄pis multū eēt: z hui' t̄si z rez oīaz p̄fimonia tūc est utilis dū abūdāt. Nepe cū defecerit ne qd̄q; amissa custodias. Quis obrē iterum atq; iterum te moneo z obtestor: ne ullū diē per ignamā labi sinas: sed oī sero tecū ip̄e calculū ponas tāq; diligēs p̄familias cū suspecto dispēsatore: hoc egi hodie: hoc icepi: hoc didici: hoc doctior: hoc melior fact' sum: neq; enī min' ad v̄tutē q̄ ad sciaz te cohortor sed eo magis quo z questu facilior: z utilior est inuētus: fuisse hūc sane pythagoreoz morē fama est. Cuiuscūq; aut fuerit tu' sit. Excute tecū z examia singl'os dicos tuos: z quē inutilē tibi p̄terisse depre-

benderis nec virisse te credito. Amici diem perdidit inquit titus cesar. Id si dixisse laudatur qui nō alijs illa luce profuerat quid dicturum putes qui non profuit sibi. Non possumus fateor libro semper incumbere. Non semper solitarij z tranquilli eē z nos fragiles: z mūdus est turbidus: z res inextricabiles. Hoc possumus. Curare ne dies ulla sine nostra discussioe z in nos animi reflexione p̄trāseat. Quomō enī aliena curabim' si nostra negligim'? Sedēdo qd̄ stādōq; licet z eūdo de se suisq; de reb' in p̄silio in p̄sensu: z q̄q; Ciceroni aliter videat: etiā in p̄uio: sed leu' cogitare. Uir tā sterile ager: vix tā dur' est anim' quē nō iugis ac diligēs cultura fecūdet: ac leniat. Quid de tuo igitur spem: quē nā ip̄a tractabilē fecit ac fertilē. Nāz ergo qd̄ apd̄ Lullū ait Lato ducē optimā itāq; deū imo qd̄ nature rerūq; oīum p̄rem deū ip̄m sequē altis te uocib' euocātē: oēs q; quos creauit redemit q; hoies nō e celo trā: ubi in eternū regnat: sed ex asprimo etiā tropheo qd̄ pro nobis nudus sp̄ns coronat' triūphator ascēdit. Oēs inq; uocat: pauci illū audiūt. Esto vn' ex paucis. Alioq; nihil eē p̄staret. Audi illū z exaudia quo corp' atq; aiā: z igeniū accepisti: per quē es ql̄e te gaudem'. per quē eris nisi respūis ql̄e te cupim' z sp̄am'. Nō te hodie pl'ib' p̄mā: cert' hec tibi z ml'to etiā pauciora sufficē ut qui ex te qd̄ optē ego qd̄ ne alij qui te amāt: tacito me licet itelligis. Cū nō omiseri ne illis aurē aut animū accōmodes: qui obtēta studij theologicū te nituntur a notitia lrarū seculariū dehortari: qua ut sileā reliq; si Lactātiū atq; Augustin' caruissent: neq; ille sup̄stidōes paganoz tā facile subruisset: neq; iste ciuitatē dei tanta arte tātisq; molib' erexisset. Expediit theologo p̄ter theologiā etiā ml'ta nosse: imo si fieri possit pene oīa: qd̄ p̄tra insultus carnaliū sit instruct'. Lete vn' est de' cui omnia subsunt. sic vna est scientia de deo cui bene omnes alie obsequant: de hīs t̄si secūdo libro de doctrina christiana ipse idē disputat Augustin': lege ergo de illi' p̄silio que potes si ne p̄positi p̄ncipalis p̄iudicio: z discē q̄tū potes. mō ne igeniū aut memoriā afficias sempq; memineris esse theologū nō poetā aut philosophū: nisi inquantū uerus philosoph' uere sapientie est amator: uera autem dei patris sapientia Christus est. Cū hīs illud addideri ut in oī doctrina illa tibi p̄cipua cura sit: non q̄ abditā q̄q; obscura: sed q̄ uera q̄ clara sint quibus animum intendis. Sūt enim qui de hīs maxime: que nec ipsi: nec alij itelligunt inaniter gloriantur: stultum genus. Nāz ut ueritas obiectum sic ni fallo: claritas est felicitas intellectus. In omni autem sanctitate ac uirtute expeditam illam z compendiarīam Socratis ad gloriā uiam nūq; deseras: ut scilicet talis esse studeas: qualis uis uideri. Sunt enim pessimi quidam qui uideri uolunt optimi: quasi ut alios: sic z deū: z conscientiam suam fallant. Heminē autem uie huius duces: multos habes. Utriq; tamen vnus suffecerit Augustinus domesticus tuus dur: quem uides hac ipsa tua etate cum erroribus ac uitijs generoso impetu magnificētissime colluctantem. Siquis in illo vnq; uite error: fuit: aut doctrine: p̄rimus contraria sublatus est uita. Secundus manu propria discretissimo uolumine extirpatus est: ut nil sit tutius q̄ uiri illius z uitas

Aug'
De do-
ctrina
christianaSocietas
Italia

Guero
is canis
ifandif-
simus

fit et doctrinam sequi. Hoc ne tibi unquam e memoria excidat extremum queso: ut cum primam peruenieris quo suspiras: quod cito fore perfido contra canem illum rabi dum auerroim: qui furore actus infando per os suum Christum contra catholicam fidem latrat collectis undique blasphemis eius: quod ut scias iam ceperam: sed me ingens semper et nunc solito maior occupatio: nec minor temporis quam scientie retraxit inopia: totius ingenij viribus ac nervis incubens rem a multis magnis viris impie neglectam opusculum unum scribas: et mihi illud inscribas: seu tunc vivus ero seu interitus abiero. Semper enim tempus est omnibus: et mihi iter alios iam de habitu cogitandi. Ne dubita de futuro tibi vel ingenium vel stilum quamvis tuorum nonnullis solitum deesse: aderit tibi Christus res suas agentis qui tibi affuit vel nascenti. Vale.

Ad eundem cum libro professionum sancti Augustini. Epistola. VII

Erita de te mea amice que multa commemoras: pace tua dixerim: nulla sunt penitus nisi quod ab ipsa tua pueritia te dilexi: nescio quid iam tunc presagens: et nunc magis ac magis indices diligo cito iam quale in te cupio virum sperans. Libellum tibi: quem poscis libere dono: donareque libere si esset qualis erat: dum enim adolescenti mihi donavit Dionysius ille tui ordinis sacrarum professor egregius scriptor et undique vir insignis indulgentissimus pater meus. Sed ego enim et natura forsitan: et etate tunc vagus quam mihi piucudus et materia et auctore et parvitate sua pugillaris esset: atque ad ferendum habilis: sepe per omnem ferme Italiam ac Gallias Germaniamque circuituli: ita ut iam prope manus mea: et liber unum esse viderent: sic inseparabiles visu perpetuo facti erant: dum cum rem mirabilem ut sileam lapsus fluminum ac terrarum semel mecum ad niceam vari sub fluctibus maris fuit. Actusque erat: haud dubie: nisi utriusque presenti periculo Christus eripuisset. Sic eundo et redeundo mecum senescit: ita ut iam senex a senex sine ingenti difficultate legi nequeat: et nunc tandem ab Augustini domo digressus ad eandem redit: nunc quoque tecum peregrinaturus: ut reor. Accipe enim qualis est et boni consule: atque accipe meis in rebus iure tuo uti ac profationibus supvacuis abstinere: et quod tibi placuerit non postulare sed sumere. Vale felix et pro me quatenus ad mensam eius accesseris Christum ora. Arque de. v. idus Januarias.

Ad Joannem vocatum excusatio silentij. Epistola. VIII.

Otes mirari utinam non etiam indignari: quod si aliquid tibi scribere vel non poteram: vel nolebam: aliquid saltem tuas ad litteras non respondi. Ego vero: quod sepe accidit occupatis maxime: dum multa cogito: nihil efficio. Ego de amice si occupationum mearum quamvis inanum historiam ingrediar: ipsa mihi occupatio occupationem et parietem et augebit. Ad summam: quod sepe preceps explicare nunquam potui: at ne quod fortasse aliquid suspiceris quod hoc vetus olimque notissimum tibi sit. addo violentiore aliam recentioreque silentij causam quam libenter tacuissem: ne aures atque animum tuum in visum rumoris cuspe pungere: nisi quod hoc ipsum te ab alijs audivisse vel auditurum esse non dubito. Lectum igitur a me salus abijt: nunquam postea sanus fui: nunquam ut auguro sanus ero: ita morbus etas sanitatem nihil adinvadunt nisi forte me putas aut medicos consulere: aut plus illis fidei habere quam soleo. Ego vero idies magis: magisque monstrum illud horreo: arceoque ut hostes a limine nisi quod iterdum non medicine: sed amicitie vis

admitti iubet ea lege ut omnium que dixerint nihil facias aut patiar. Nunc tandem anno altero nil eorum que decreveram: sed hoc unum scribo apologeticum tuum: quod ira nobili dictate in ceteros meos effudisti: valde mihi placuit et affectu tuo et stilo et sententijs delectatus sum: et scio illos hec et graviora pro merito: non li tamen generosum ingenium pro illorum merito iardescere: nec tuo iudicio: nec tua iracundia digni sunt. Sine illos suis moribus: tuos tu ne deseras: neque acriter te illorum punget amicitia: quam me qui ea principaliter proutingo: quamvis sine te tangi nequeam aut offendi. Proinde tibi persuadeo quod primum in litteris tuis erat: dixisse Laurentium nescio quem virum ut tu ais doctum: sed profecto nature mearumque rerum penitus inscium me: audita illorum sententia quam de me tulerat subito in furoribus vestrum calamum arripuisse ac respondisse: pace sit dictum sua procul a vero esse forsitan sic audiuit: sed qui primum hoc dixit aut erravit mediocriter: aut sefellit. Non in furoribus sed in risum egit me meorum iudicium sententia: utrumque enim vera illa iudices ipsi erant ineptissimi. Neque vero stans: sed anno plene elapso calamum rursus cepi: cum in padi alveo ascendens et tedio affectus: quid aliud tunc agerem: non habere: neque id ipsum unquam facturum aut cogitaturum: nisi me donati nostri prope indignatio et iuges querimonie acuisent: obdurui dilecte contra invidie tales morsus ab adolescentia: quod aliquando non credidi: pestibus hijs obsessus: hoc esse vestrum et primum falsum scito. Reliquum est: ut tibi cum clamul digressio mestus et querulus mecum ipse litigans fortassis et lachrymans successui salvo gratuler ac reverso. Vale.

Ad Donatum apertigenam grammatice nihil in amicitia expetendum. Epistola. IX.

Uotico monui: quatenus oravi: quatenus blandico quatenus subirasces: nunc lingua: nunc calamo litigant tecti: ne tua liberalitas suspitione: me cupiditatis asperget: tu postas et dum fame tue studes: meam non cernis infamiam. Quia ego hoc merui de te: queso ut me vel cupidum adeo videri facias: vel superbum: ne amicitia mea sine magno ac perpetuo precio queri possit. Ita non frequenter modo hac tuam munificentiam: sed ultimis hijs tuis in litteris an unam atque perpetuam polliceris: quod nihil est aliud quam quod ego nunquam fieri vellem: nunquam desitutum imitari: quod verbum ipso facto iniuriosum oportunitusque prope dixerim: atque non vivit in terris credo cuius amicitia facilior sit que situ: modo perveniat mores: nunquam ab amico nisi illud sine quo amicitia nulla est amari nolui. Quia hic muneribus locum est? Amoris forte femine sit ista consuetudo eiusque non ingenui: sed uenalis. Ego non tua munera: sed cor tuum nolo: illud habeo: satis est rei: cum ad perfectionem suam venerit quod supradictum ad de formitate dgit. Quid inuat illa querere et mihi ingerere quibus nec ego egeo nec tu abundas: si nolo miror cur hoc facis: sin uolo miror cur vel me vel cuiusque amicus esse velis: qui ex te aliquid quam te querat: nisi magne forsitan necessitatis in tempore quam nulli rei parci: sed omnia esse comia fidelis amicitie lex iubet: proprium nihil. Illa quidem que sumis regum quam dicitur clauos figit adamantinis: ut flacci verbo utar. utrumque vestrum primum potes esse: sed nunc tibi primus est quam mihi: sum enim ut scis pitur opibus te ditior: mihi nulla preter necessitas. Abunde mihi sufficit donatus me donatus inquam et non emprum: cur tu igitur emas me: cui non te uendidisti sed donasti. Non est hec equalis ami-

Picco

5
Do
na
ana

ctis

aitia: ubi vn^o donat: alter emif. imo qdem amicitia nulla est: ubi nō vndiq; cūcta gratuita sunt. Quid est hoc igit qđ facis? Nulla tuarum līarum incomitata: nullus tuorū nūcioꝝ uacuuꝝ ad me uenit: dum paro uel līas legere: uel nūcios audire tua e trāuerso munera erumpūt. At qđ queso: nisi forte terētianū illud semp̄ seq̄ uis uisitatū fateor: sed iniquū ut sp̄ qui min^o hñt addāt ditiorib^o. Noli obsecro ut sis bon^o z liberalis me malū z amarū facere. Sepe licet vbo: factio interdū diffamant homines ego p̄missionē tuā de futuro respuo: de p̄terito autē quero: z ut morē mutes oro. Si fr̄ium feceris turbabis me: z coges ad id qđ hacten^o non feci ne turbarē te: ut inurbannus potius q̄ avarus eligam videri: qđqđ miseris remittā: sic ulciscar: z qđ neg uerūt p̄ces cōtumelia forsitā ipetrabit: ut desinas largitate mihi molestus fieri: est in reb^o oibus modus quidā quē trāsgredi in offensa v̄tute nō uales. Nō sit crassij partiti sumus hereditatē ut mihi auaritia viri illius cesserit: opes tibi deniq;: nō suꝝ vnus e parthorum regibus: quos nō licet sine munere salutare. Vale.

Ad Petrum rhetorem Bonon. contēnenda mortalia.

Eplā. X.

Agens mihi solatiū attulit tua quedā breuis eplā. Cum enī nihil usq; mihi humanis in reb^o cari^o amicitijs sit vnā v̄tutē cice

roniano p̄silio si qua mihi esset v̄tus excipem cum nihil de amicio gratius audio: q̄ ut tales sint: q̄lē eē me cupio p̄tēptores oīum que vulg^o aut miraf: aut metuit. Ecce pestis hec sine exēplo oīum seculorū: que qnq; iā lustris nō nostrū mō: sed oēs orbē alternis insultib^o atterit: urbē illā iucūdiissimā: vñ tibi origo: ubi nūc mora est: que olim me adolescēte oīs honeste letitie tēplū erat ānuo furore repetiīt. Quid te igit tātis in motibus agere arbitror: nisi qđ z tu dicis? z si taceas scio. Multi diffugiūt: timent oēs: tu neutrū p̄clare magnifice. Quid enī stultitia q̄ timere: qđ nec euadere nullo queas ingenio z timēdo aggraues: qđ uanius q̄ fugere qđ quocūq; fugeris sus obuiū habiturus? Fugiāt pauidē. trāsmontes z maria callide forsitā nisi hoies z trāsmōtes z trāsmaria morerent. Dicis te hēre aiūm q̄lē ex me didicisti: tuus amor: tua charitas loquitur nō tu. Ex me enī nil discere potuisti: ego autē ex te multa: nisi uel ingeniū uel sedulitas defuisset: scribis eē tibi onus infestū mecuꝝ diutius non fuisset: nec faciē aut v̄ba mea tuis ad līam utoz v̄bis collegisse que recreationē tibi ac fructū cōferre sint solita: uellē hercle sic eēt: sed nō magis amicoꝝ laudib^o attollo: q̄ p̄uitijs deijcio: emuloꝝ: mearū rerū ipse mihi sum p̄sci^o. Quicqđ in re sit: tibi sic videri gaudeo: nō me tamē ideo doctiorē sed te meliores sentio. Et ego qđ abātia tā lōgenā odi: z p̄tiam tuā opto. hos p̄fert inter colles euganeos: ubi tot inter mundi mala sunt: mihi meisq; cure alacres: aerq; ut vides saluberrim^o: q̄uis infidiosum z instabile elemētū. Tu v̄o mihi semp̄ animo p̄s es: erisq; dū vixero. Nō sum tibi nunc aliud scripturus: nisi tuā me laudare sciam: atq; hortari: ut tui filis forsitā aio p̄stias: fugāq; molictib^o mortēq; timētib^o meis v̄bis dicas illos frustra torqueri: nāz neq; mortalē deponi posse conditionē ipsa nisi deponat humanitas: neq; aliā ullam fugam mortis esse q̄ mori. Vale.

Ad Benomitu rhetorē imolef. de poetis. Ep̄. XI.

Dr̄idēdū līis tuis nec corporis ualirudo nec sp̄atiū t̄pis suppetit: que multoz ergo v̄boꝝ erāt: si potero paucis expediat: que si fatiffecerint gaudebo. Aliogn paratio: sim sp̄ audire: q̄ dicere: z discere q̄ docere. Que res nec imerito: ars hec quā quidā nobis tribuūt: z quam fateor a tenera etate dilexerā an liberaliū vnā sit? Dico inter liberales minime numeratā: sed super oēs liberales eē: oēsq; cōplexā: qđ z si multimode p̄bari possit: sufficit tamē ad p̄bationē: felix capella: de oib^o septem poetice agens sicut nosti. Nec te moueat: qđ in numero liberaliū nō sit: inter q̄s neq; theologia: neq; philosophiā nouim^o nominari: magnum est inter magna eē: sed interdū maius excipi: sicut e numero magnoz ciuū p̄nceps excipit: liberales qđ habitum scientie: humano incobant in animo innominate inter eas alie incobatū perficiunt z exornant. De reliq; non muto sciam quā in inuectiuis posui. Quicquid contra poetas iuste dicitur scenicos notat. Nā qđ dicis boetiū contra poetas qui citatur testis scenicū nō fuisse: z ego fateor: z fatendū eē viri cogit auctoritas. Quid ergo: nō scribentem sed stilū p̄bica notat increpatio. Erat enī stilus elegiacus scenicis reb^o z amatorijs aptior: hic quasi insciā qđ intenderet philosophiā fingitur mouisse: ut in v̄ba illa p̄ruperet: que si oē poeticū sine exceptiōe dānasset: nequa q̄ ille non doctus modo sed sanctus vir usq; in finē operis ceptū stilū z scenicarū meretricularū p̄sornū tenuisset. Multa enim per totū poetice dicta sunt. Neq; rursus id mirari puenit magnos nōnūq; viros nō ridiculo tm̄ sed obsceno etiā usos stilo: qualia sunt in saturnalibus illa platonica: que mallem tantus philosophus tacuisset: fert interdum error quidā interdum feruor animi quo non decet: z q̄q; res male sint: stilus tamen est bonus: z ars irrep̄hensibilis: si ad feliciorē materiam cōuertatur. Ad hunc ergo modū accipio quicquid usq; p̄tra poetas dicitur ut contra scenicos dictū sit: non a sanctis modo: sed ab ipso etiam cicerone: quo nemo alius non poeta plura pro poetis dixit. Nec tamē inficio: etiam alios inepta quedam imo multa dixisse: de quibus accipi possit qđ ais scripsisse. Hieronymū: qđ scilicet demonum cibus est sermo poeticus: homines enim erant subiacentes errorib^o z nō solum homines sed pagani: alioquin si simplē accipimus multum hoc cibo pastus est ipse Hieronymus: sic in omnib^o scriptis suis poeticū sapit stilum: qđ ipsemet intelligens: de hoc ipso non ociose alicubi sese excusat. Sepe quideꝝ me fatēte poetarum sermo malus est: quidni autem cum z vita sit pessima? Quid hic igitur dicam? z quid putas? nisi quod sentio z qđ credo: poetis id non poetice tribuendum. Nā z reb^o optimis pessime uti aliq; constat z famosos theologos hereticos: magnos audiuius: z morales philosophos: pessimis moribus. non hec artium: sed artibus male utentium culpa est. Audebo dicere: si poesis in bonū p̄uq; ingenius inciderit usq; ad Christi laudē v̄eq; religionis ornātū trahi p̄t. Si hoc p̄bas bene habet. At si minus z ego studiū hoc a tergo liqui: z si qđ rectius audiero nō in tuam modo sed cuiuscūq; docti hois sententiam libens ibo. Vale patavi in egritudinis mee strato. y. idus febr: martas.

Modus i reb^o

Pestis

Martianus capella

Boetius

Boetius

**Ad inconstantissimum uagumq; hominem quen-
dam.**

Epistola. XII.

Sratulo: tibi qđ post tantos fluctus ac pro-
cellas a bono in portu peruenisti fortune
tue: imo deo tuo cario: es/ qđ tibi: tu te ia-
ctas: z p nullo te fatigas. Ille tibi regem: ul' nolē
ti igerit: tu difficili calle uis errare: ille te manu di-
rigit in uia pacis. Es ecce nūc eius ductu cū viro
optimo: z mihi tā caro: ut uix scia an aliqd cari^o ha-
beā in terris cū quo qui uiuere nescit cum quo ui-
uere sciat: ego nescio. Nosce eū psulo: z disce iā tā
dē aliqn psistere. Nō est sani sepe thoro circūuol-
ui: nō est pudice sepe nubere: disce hō puerfationē
humanam. disce hō homines pati posse quos non
pati tñ sed diligere iussus es: neu fastidias: a qui-
bus ne fastidiaris optandū est. Noli oēs homines
fugere: quocūq; uenies hoies inuenies: aut cū ho-
minib^o uiuas: aut cū beluis oportet: laudarē soli-
tudinē in te nossem nec solitudinē nec frequentias
posse pati. Animi morb^o est isq; grauissim^o neq; alr
qđ utute animi comprimēdus. Quedā sunt in qb^o
z cause simul z remedia sint morboz. Animus te
agitat: ille te sistat: si hoc nō fecerit admonitiones
mee oēs iam per annos frustra in uentos abierint
Stratulo: quoq; q urbē romā uideris: ex omnib^o
erroribus tuis orbē totū licet ambias silē nil uide-
bis. Uidisti mūdi caput squalidū fateor: z imperū
qđ ne hostes quidē negent: qui se nūc etiā romāos
impatores romanosq; pontifices dici optāt z hīs
ritulis gl'iantur: cū oia sint potius qđ romā: cur
hoc ergo per teipm cogita: z sic habe: non te romā
uidisse sed montes ubi roma fuit.

Ad Basparum Ueronensem. Ep'la. XIII.

Interulā tuā charissime libēs uidi: sicut z
tua oia: de quesitis tuis nihil certi quod re-
scribā habeo: nihil enim incertius mihi est
qđ huius caduci corporis status: qđ unū possuz di-
cam. Nō inuitus modo sed coactus rure abij uius
cogēte necessitate. Illa me pepulit: illa me detinet:
qđtum tñ augurio assequor: ante pascha rediero: se-
pe enī mihi horatianū illud ad aurē cordis sonat.
o rus qñ ego te aspiciam? Et si aut scia non nūc no-
uiter pspectū atq; puictū meū tibi semp exoptatus
fuisse: qđ nō mei fateor: meriti sed indulgentie tue
est: non audeo tñ te ad ueniēdū exhortari occupa-
tionū pscius marū: at si uenire decreueris ad ami-
ci: imo ad tuā propriā uenies domū. rure aut puto
me inuenies qđuis propes: ubi non solū oculi mei
ac meoz: sed parietes ipsi suo mō letissime te uide-
bū: aduētū tā cari hospitis exultantes. Amicum
uřm cū uenerit salutabo: suo enī nunc in rure habi-
tat agriculture simul ac pbie dedit^o: uir vndiq; bo-
nus ac fidelis z nri amans.

**Ad Philippum sabinē. ep'm cardinalem de sta-
tu suo.**

Ep'la. XIII.

E mirari potes: z turbari: nisi z admiratio-
nem pspicacis igenij altitudo cūcta pspici-
ens z turbationē ai mansuetudo ire nescia
compssisset. Alioqn quē nō moueat qđ toties z a ta-
li tā suauib^o iris euocat^o que deberent e durissimis
mōtib^o fara puellere nōdū loco moueo. Ad quid
aut z nūc uoco: queso z uocabar pdē. Tūc nēpe ad
tria mihi ex oib^o que sub celo sunt singlr exoptata
ad urbē romā quā nunqđ toties uidi qñ semp au-
dio: reuidēdi ipsa efficiar uisioe. Ad romanū illuz

pōtificē qui uocādo fatigat^o tibi libēter subituro:
cui^o uox mihi familiari^o nota est: hoc uocādi onus
iposuerat: quē ue oculis nūqđ uisum uidisse: uel se-
mel terrene mihi felicitatis igēs portio futura erat
nō qđ tā^o dñs: sed qđ uir talis ad te deniq; uerēdā
qđ mihi z an alias semp amabilē faciē tuā: quā p-
fecto qđtū uidere cupiā. Christ^o nouit: z ego tuq;
ut reo: certo ai sentis augurio: cui a iuuetute pdul-
citer assuefactus: z a qua postea per tā lōgū euum
fortuna mea seuiēte distract^o: qđ mirū si torqueoz
z igēti pmo: desiderio? Reliquos qđez caros eos
dico quos mihi iā reliq; mors fecit: sepe per hos
ānos uidi te a seclis nō uidisse mihi uideo. Quid
cesso igif tā diu: putas dicam qđ optabilia illa tria
ad unū rediere: nā z tu roma abijisti: z papa rebus
abijt humanis. Non hoc dico tui soli^o desiderium
satis est. Quid ergo? Est pē excusatio uera qđem:
sed difficilis meatū nēpe rerū stat^o incredibilis. p-
sus ignorantib^o: sciētib^o atq; cernētib^o mōstruosus
est: dicā tñ qđ res habet: z fidē quā fortasse nō me-
reoz uitas ipsa merebit. Ego itaq; sepe dū san^o vi-
deo: estu ualido z febrib^o repētinis arripio: ita ut
subito exanimis appeam: omnesq; in desolationez
cogā uite mee: pter paucos: qui me alti^o norit: die
aut vno uix exacto subito etiā pter oium spem ceu
resuscitat^o assurgo z qđt ego ille nō fueri reuerto:
ad calamū: z ad liberos z ago res meas ut ps: hoc
nō semel aut bis: sed ampli^o qđ decies hoc biennio
passus sum: ita ut medicos quoq; quoz nōnullos
hic amicos habeo: sepe uicissitudo bec mea: z ua-
rietas ista sefellerit: qui an sepi^o fallāt: an fallātur
in dubio est: cū enī me nocte media morituruz pu-
blice dixerint: mane pximo redeūtes credo ut ad
tumulū comitent inueniūt me scribentē. Stupent
igif nec qđ dicant hñt aliō nisi me hominē eē mira-
bilē: ut sim ego in hoc: inq; alijs fortasse mirabilis
qđto ipsi mirabiliores: qui cū medici dicātur z sint
hoies lrati legūt oia. Aristotelē. Lullū. Senecā.
Virgiliū. quin z dialectice iubiāt z rhetorice z poe-
tice z astrologie: qđq; est pei^o alchimie: solā negli-
gūt medicinā: mirū dictu cū tā multa scire studeāt
id unū maxime qđ psitent ignorant. Sed bec mi-
hi cū illis uetus est questio: uet^o lis: decreueras ad
te maiorēq; illū qui me uocat: pmo uere iter carpe
z quoad posses per aquā pificisci: reliquū per terrā
lēto gradu: dicas qđ mireris. Nullum hic uer fuit.
Asprimāq; biemē estas ardētissima sine medio cō-
secuta est: herēbā ceptis tñ z iā sarcinulas cōpone-
bā: dū ecce mēsis hui^o die. vij. iā ygēte ad occasuz
sole me familiaris mea febris inuasit: uulgata fa-
ma: toties in me licet elusi medici pueniūt. Quoz
vn^o magno phie titulo insignis. o nomē olim uene-
rabilē nūc uanitati z iustitie psitutum: fidēter asse-
ruit me lucē proximā non uisurū. Uidi tñ: deo gra-
tias: z illā z exide aliquot alias: z si oculi colorq;
hois uerū spondent: possum mlto qđuis antiquioz
přes nūc etiā uidere qđ ille uite hoium meator: in
epuissim^o: ita enī sibi cōsuetudinē fecit: oēm egrum
nocte proxima piturū dicere: sic in pmissioe salutē
interdū mentiri metuit: ut in cōminatioe pñj assu-
due mētiat. Leterū z ego iā etate fatigat^o: z ille ta-
be pfectus haud dubie nisi fallo: cui breuis ambo
erim^o: z de mea qđē nullum: de illius autem mor-
te ut quibusdam forte uidebis phie damni ingēs
fuerit. Ego vō securus iurauerim nescire illū peni-

Contra
medicos

Horati
us

tu non modo que pbi sunt: sed quid pbi ipsi ue-
rum nomē importet. Et de hoc quidē hacten^o cui^o
sciēs nomē oculi. Soleo enī eoz ptra quos loqr
nominibus abstinere: ne uel fame: uel infamie illis
sim: hinc tā ad me redeo. Nō ergo sicut illi qui so-
lius phici noīs fiducia uite mortaliū mortiqz uiuē-
tium fines locat: nec attēdit qz mortuo ipse similli-
or qz uiuenti: sed sicut illi placuit: qui annos z men-
seo z dies meos oēs sub oculis numeratos habet:
qualui: z surrexi san^o ut uidef: sed tā fragilis ut in
pns de pfectione nō cogitē: qzuis in posterū ppo-
siti nō mutarim: casus mō filio non occurrat. alio-
qn surrexisse qd pderit: si ilico recidēdū est? Ne-
scio qdez vñ hec mihi uite tāta ludibria: pctā mea
fateo: z hec z multo etiā grauiora pmerent: uite at
mee modus z sobrietas nisi fallo: aliud merebat.
Qd si pro peccatis meis hec patior gaudeo z deo
grās ago: mō meis in rōnib^o ponant hec omnia: z
sit ob hec mihi creator meus ad ueniā pmprior at
qz facilioz. De aduentu autē meo nil nūc aliud scri-
bo. te enī meis pmissionib^o: sepi^o falli nolim: mltā
tñ hinc cogito: lngz hīs cogitatib^o acquiesco: nō qd
de insci^o cogitatioes hominū uanas esse: neqz mor-
talitatis z fragilitatū imemor mearū: uelle solum
meū est: reliqz omnia in manib^o dei sunt. Spoz ni-
toz egdez te videre anteqz moriar: pfecto autē siue
te uideā siue nō uideā: semp te uideo z uidebo uide-
dētē oia deū testoz. C Ad hec vnuz qd cogitare te
cogito siluisse noluerim: est enī utriqz nostrū: imo
omnibus apprime necessarium. Tu qdē reoz in si-
lētio ex me queris z ego tibi in eplē huius calce rñ
deo: quid uel ego in hoc statu: z inter uite hui^o an-
gustias: inter has tam crebras conflictatioes cor-
poris ac morboz agā: qd psilius ipse mihi capia tibi
qz suadeā qui nūc tuis quoqz iactariis incōmodis
Jdc enim tibi uolo qd mihi idēz psalo. audi ergo.
Remedij externi penit^o nihil est nisi forte nūc pri-
mū medicis fidē dam^o ut senib^o z infirmis opē fe-
rāt quā iuuenib^o z robustis nunqz ferre potuerint.
Scis ut medici nostri sp fuerint de^o z natura. alij
aut nulli fuerint nobis: aut nihil egerint: aut ualde
nocuerint: de hīs ergo psilius irtractabile mihi
stat: credo idē tibi: utriqz enim expientia vna atqz
eadē docuit magistra: vnū atqz idē dogma pcepi-
m^o. Quid tādē medic^o nī uerus supra in celo: z in-
tus in aia nostra est? Hic auxiliū expetēdū: hic spe-
rādū nobis interea totis uirib^o cmitēdū ut diuina
ope nfo nisu in tutū euadam^o. Lerte si grāduscu-
la fossam saltu vnico uelles amplecti: longe cursuz
arripes ut ad locū salt^o cumulata vtrute integer at-
qz agilis peruenires. Nūc foneā mortis horribilē
nulliqz pfas euitabilē trāsuri: quā piculofissimā
omniū uel scim^o eē uel credim^o: nunqd ad eā ipro-
uidi ueniem^o: absit a mētib^o nris per oēm uitā mi-
hi crede ul si hoc pestifera dilatioe neglectum est:
hac saltē etatis parte pparādus est anim^o: erigēda
mēs: colligēde vires: abijciēda que pmissit: arripien-
da que psunt: qb^o fulcti horā illā expediti z itrepi-
di uideam^o: foneāqz illā irremeabilē trāseam^o: cu-
ius pmo saltu si fortassis erratū sit: nulla vnqz ex i-
tegro salicēdi spes relingtur. nihil tamē ex omib^o
puidendū curandū ue eque est: quā ut dei dexte-
rā ubiqz miseris: sed illic psertim z necessariā z pa-
ratam fidelr atqz humilr apprehendam^o que mor-
te supata ad immortalitatem potest sola perduce-

Cogi-
tatio-
nes
hoim-
uanas

re. Vale.

C Ad eundem cū vsculis ab eo petitis. Epla. xv.

Ogas z rogando iubes: apd me enī inter-
r pces iussusqz tuos: nihil interest. Acpe cū
z inter iussus ac silētū nil interfit: mō mi-
hi de tua uolūrate psaret: rogas inqz ut vsculos
aliquoz: quos olis in spelūca illa deuotissima dicta
ui ubi ut ferūt: felix illa peccatrix Maria magda-
lena triginta uel eo amplius annis penitētiā suam
egit: tibi per hūc nūciū tuū mittā: mihi qdē ita pti-
git ut cū illo fortune multo maioris qz prudentie:
viro illuc pgerē: diu oblectās: ad extremū non tas
suis qz pie memorie Joānis de colūna cardinalis
cui nil negassem: p cibis victus atqz p uulsus. In il-
lo igitur sacro: sed horrendo specu tres dies z toti-
dē noctes: sine intermissione habitās: z sepe per sil-
uas uag^o z comitatu cū quo erā nō admodū dele-
ctat^o ad usitatū solatiū me pueri qd pellēdis aptū
tedijs ipse mihi psilui: fingendi scilicet aio pntias
abntiū amicoz z auerso a pntib^o cogitatu cū abnti-
bus colloquēdi: hec parātū: tu mihi pm^o affueras:
cū quo mihi eo tpe familiaritas recēs erat: paruo
tūc epō magno semp z pclaro viro: cū ergo spec^o i
parte cōsedissemus uisus es horragi: ut breue ali-
qd dicerem illius sanctissime mulieris ad glāā par-
ui tibi: eoqz pmprius quo ut sunt mentes hominū
pioz ad omnē deuotionē pne: sed ad aliquā pno-
res: iā te illā inter sanctas: ut Martinū inter san-
ctos tibi plegisse ppēderā: feci autē rapti z ex tpe:
ut qui nulla penit^o tūc in re moras pati possem: fer-
uidus audarqz iuuenta: ut Maro ait. Nam si eēs
fortassis oblitus: libenter enim obliuiscimur tedio
rum curarumqz pmentium: quartus z trigēsim^o
annus est ex quo acta sunt hec: uide si iterim possu-
mus semisse: toto ante decennio qz in rure tuo posi-
tus solitarie tibi uite libros inscriberem. Leterum
tunc reuersus hos tibi vsculos incorrectos legi:
qui tuo z meo nomine scripti erant: ut quos te ima-
ginario teste atqz hortatore dictauerā: debinc eos
inter scripturarū mearum cumulos abiēci: nec eo-
rum amplius reco: datus sum: tu nūc illos petis:
quos difficile fuit inter alia scripta difficilī in mea
memoria repire. Ibi nepe perierant nec penit^o oc-
currebat tale aliqd me fecisse: tandē per iudicia tē-
porum quibus in talibus uti soleo cuz labore z pul-
uere reinuenti semilaceri: ut erant z squalentes ad
te ueniunt: neqz enim in eis aliquid muto: multqz
cuz possum quo scilicet non quid sum: sed quid erā
uideas: z cum uoluptate quadam adoleſcētie no-
stre rudimenta memineris. C Dulcis amica dei:
lachrymis islectere nostris: atqz humiles attēde
preces nostregz saluti Cōsule: naqz potes: nec enī
tibi tangere frustra pmissum: gemituqz pedes per-
fūdere sacros. Et nitidis siccate comis: ferre oscu-
la plantis. Inqz caput domini preciosos spargere
odores. Nec tibi congressus primos a morte re-
surgens. Et uoces audire suas: z membra uidere.
Immortale decus: lumenqz habitura per eum.
Ne quicqz dedit etheri rex Christus olimpi: vi-
derat ille cruci berentem nec dira pauentem. Ju-
daice tormenta manus turbeqz furentis iurgis: z
insultus z equantes uerbera linguas. Sed mestas
intrepidāqz simul digitisqz cruentos. Tractantem
clauos iplentē vulnera fletu. Pectora tūdentē vio-
lentis cādida pugnis: uellētem flauos manib^o sine

psus ad
brās ma-
riā ma-
gdale-
nam

more capillos: viderat hec nunq̄ dū pectora fida
suoz: diffugerēt pellēte metu: memor: ergo reuisit
te p̄mā añ alios tibi se p̄us obrulit vni. Te quoq̄
digressus terris ⁊ ad astra reuersus. His tria lu-
stra tibi nunq̄ mortalis egentē. Rupe sub hac ali-
ud: taz longo in tempore solis. Diuinus p̄tētā epu-
lis ⁊ rore salubri. Nec domus antra tibi stillantib⁹
hūida sarris. Noctifico tenebrosa situ tecta aurea
regū. Delitiasq̄ omnes ⁊ ditia vicerat arua. Dic
iclusa libēs lōgis uestita capillis. Ceste carēs alia
terdenos passa decembres: diceris hic non fracta
gelu. Nec victa pauore. Nāq̄ famē ⁊ frig⁹ durus
quoq̄ sara cubile: dulcia fecit amor: spesq̄ alto pe-
ctore fixa. Dic hominū nō visa oculis stipata cater-
uis. Angelicis septemq̄ die subuecta per horas:
Celestes audire choros alterna canentes carmina
co: poreo de carcere digna fuisti. Tu vine ⁊ uale
nostri memor.

Explicit Liber decimusquintus.

Incipit Liber sextusdecimus. Ad Lucam de pen-
na pape secretariū de libris Liceronis. Ep̄la. I.

Abis ueniā insignis vir stilo: ut q̄
busdā fortasse videbit irreuerē-
ti: sed deū testoz minime insolē-
ti: stilo eni alio uti nescio. Sin-
gulariter te alloquoz: cū sis vn⁹
⁊ in hoc naturā sequoz ac maio-
rū morē: nō blāditiā moderno

rū: mirorq̄ qd tu talis vir me alt alloqueris cuz ⁊
ego vn⁹ sum: utināq̄ iteger: nec in multa vitiorum
frustra discerpt⁹: deniq̄ sic romanū iperatorem re-
gesq̄ alios sic romanos quoq̄ p̄tōfices allog so-
leo: si alt facerē videret mibi mētiri. Quid nī aut
cū Jesum Lhristū ipm regē regū ⁊ dñm dñantiū:
ut minores alios longe: licet maximos silē nō alt
alloq̄mur: utq̄ iā hic qd oli cū antiquo feci: nouo
gl̄ier cū amico: stili hui⁹ per Italiā nō auctor qdē
sed istaurator ipē mibi videoz: quo cū uti iciperem
adolescēs a coetaneis irridebar qui in hoc ipso cer-
tati me postea sunt secuti. Nūc icipio ml̄tos dies
in itinere posuit ep̄la tua hec nouissima: sigdez. iij.
noñ. febr. ad leuā rhodani ripā data decimo Kal.
Aplis: sero admodū p̄ma face peruenit in hos col-
les euganeos: ubi nūc sec⁹ itimū sinū maris adria-
tici: senex ⁊ ifirm⁹ a iuuetute dilectā solitariā vitā
dego: amator ruris: osor urbiū. Petieras ex me ut
de libris Liceronis: si quos iustatos ⁊ eñneos ha-
berēt: tibi quoq̄ cuidā nup cepto op̄i subuenirem:
tua scilicet ip̄sa: quo iustio: petitiō tua eēt: sperās
credo: nec imerito: me facie licet icognitū honestis
p̄cib⁹ baud difficilē fore: seu p̄pter respectū fame
tue lōge etiā redolētis: seu ul̄ maxime p̄pter illius
reuerētā cui⁹ iussu op̄ illō assumpteras: dñi nostri
summi p̄tōficio: qui me dignatiōe eximia: ⁊ pijs
v̄bis ac lris suū fecit: q̄q̄ oēs qui Lhristi sunt ul̄i
debito sui sint: petitiōi t̄i tue r̄idi tūc nō qd uolui
sed qd potui. Liceronis libros nō me alios habe-
re q̄ qui cōiter h̄ntur: ⁊ quos idē dñs noster hēt.
ul̄ ut puto etiā pauciores: vnū addidi: qd ⁊ uerus
fuit habuisse me alios: ⁊ amisisse: cui⁹ rei lōga eēt
h̄storia: quā t̄i pro tpe breuē feci. Eas lras ad te
nō puenisse ais ⁊ petis ut replicē qd scripsi: simul
ut rē noris: simul ut lris meis delecteris qd ut spe-
res tua charitas: ⁊ nobilif te cogit op̄io parebit. ⁊

q̄q̄ senectuti occupate p̄ferti ⁊ inualide non labor
t̄i ut tu dicio: sed suppliciu sit scribere: scribas t̄i.
de delectatiōe tu videris: de fatigatiōe p̄nuncio.
Lerte si motus ai mei seq̄: ego te hodie fatigabo.
Ita igif se res hēt. Sigdē ab ip̄a pueritia q̄i ceteri
oēs aut p̄spo ibiant: aut esopo: ego libris Liceron-
is incubui: seu nature instinctu: seu parentis hor-
tatu: qui auctoris illi⁹ uenerato: igens fuit: facile
in altū euasurus: nisi occupatio rei familiaris nobi-
le distraxisset ingeniu ⁊ virū p̄tia pulsū onustiq̄
familia: curis alijs intēdere coegisset. Et illa qdē
etate nihil itelligere poterā: sola me v̄boz dulcedo
quedā ⁊ sonoritas detinebat: ut qd aliō uel lege-
rē ul̄ audirē r̄aucū mibi lōgeq̄ dissonū videretur.
Erat hac fateoz in re pueri nō puerile iudiciū: s̄
iudiciū dici debet: qd nulla rōne subsisteret. Illud
mirū nihil itelligētē id sentire qd t̄ato post aliqd: li-
cet modicū itelliges sentio: crescebat indies desi-
deriū meū: ⁊ p̄tis admiratio ac pietas aliq̄: diu im-
mature fanit studio: ⁊ ego hac vna nō segnis in re
cū vir testa effracta: aliq̄ nuclei dulcedinem degu-
starē: nihil vnq̄ de p̄tingentib⁹ intermisi: paratus
sp̄ote meū geniū fraudare quo Liceronis libros
v̄ndectiq̄ p̄quirerē. Sic cepto in studio nullis ex-
ternis egēs stimulis p̄cedebā: donec victrix indu-
strie cupiditas iure ciuili ad studiū me detrusit:
ut si dijs placet adiscerē qd iuris de cōmodo: ⁊
mutuo de testamētis ⁊ codicillis de p̄dijs rusticis
⁊ urbanis: ⁊ obliuisceret Liceronē vite leges salu-
berrimas describētē. In eo studio septēniū totum
pdidi. Dicam v̄ius q̄ exegi: utq̄ rē pene ridiculam
flebilēq̄ audias: factū est aliq̄: ut nescio quo sed
minime generoso p̄silio oēs quos h̄ere poterā Li-
ceronis: ⁊ simul aliquot poetarū libri lucratiuo ue-
lut studio aduersi latibulis ubi ego: qd mor acci-
dit metuēs illos abdidit me spectate eruti: q̄si be-
resum libri flāmis exurent: quo spectaculo nō alt
ingemui q̄: si ip̄e isdē flāmis iniiceret. Proinde pa-
ter: nā meminī me tā mestū p̄tēplā subito duos li-
bros pene iā incēdio adustos eripuit: ⁊ Virgilius
dextra tenēs leua rhetoricā Liceronis utriq̄ flē-
ti mibi subridēs ipse porrerit. Et habe tibi hūc in-
q̄t pro solatio quodā raro ai. Hanc pro adminicu-
lo ciuili studij: h̄is tā paucis: s̄ tā magnis comi-
tibus animū solat⁹: lachrymas pressit: dehinc circa
p̄mos ānos adolescētie mei iuris effect⁹ libris le-
galib⁹ abdicatis: ad solita remeavi: eo feruentior
quo interrupta delectatio acris: redit. Post nō
ml̄tū t̄ps circa vigesimū scōs etatis annū dñoz co-
lūnciū nobilissime: sed heu nimū caduce familie:
que mibi uenerabilis semp ⁊ flenda eris: familiarī
tatē domesticam nactus erā: sub qua pene totum
adolescētie mee tēpus ⁊ virides annos egi: cuius
mibi auctor fuit vir incōparabilis Jacob⁹ de colū-
na: tūc lombardiē. ep̄scop⁹: cuius mibi recordatio
dulcis pariter ⁊ amara est. Non fuit mūdus eo d̄i-
gn⁹ Lhristus illū sibi uoluit ⁊ cito terris ablatū ce-
lo reddidit. Et q̄m senex senē fatigauit ut scriberet
senē senex refatigabit ut legat. Ille igif me diu añ
metas pueritie vix egressum Bononie viderat: ⁊
ut ip̄e post dicebat meo delectat⁹ erat aspectu igna-
rus adhuc qd aut vñ eēs: nisi q̄ scholarē scholaris
ex habitu cognouerat in eo eni studio qd ego de-
serui ut audisti ipse p̄seuerauit: donec honorificus
ad terrinū: mox ad ep̄scopiū non annis debitus:

Scribē
in sene-
ctute nō
t̄m labō
sed sup-
plicium
Liceron-
is li-
broz fo-
re legen-
dos

Lupidi-
tas

sed meritis est prouectus. Quā ob eam eus ad eā que romana dicitur curiā pfect^o ibi me infausto illi carceri ab origine destinatū: reuidisset iā malas p̄ma lanugine uestitē p̄ditōib⁹ meis exacti^o exploratis: ad suā tādē p̄ntiā euocauit: qua ut puto nulla vnq̄ dulcior fuit: nulla suauior: nullus illo viro grauior: nullus alacrior: nullus sapientior: nullus melior: nullus aut in p̄spis modestior: aut fortior: in aduersis: atq̄ p̄statioz. Nō audita mihi s̄ visa oculis loquor: Jam in eloquētia nullus par: corda hoium habebat in manib⁹ siue ad clerū siue ad populū fmo eēt: quocūq̄ sibi libuisset animos audiētiū rapiebat. Itaq̄ et in eplis et in quōdiano colloquio: tā clar^o ut cū eū ul' legeres ul' audires cor eius in prospiceres: neq̄ ullo op^o eēt iuterprete: sic v̄ba cōceptib⁹ r̄ndebāt. Juerat et i suos sine exēplo charitas: in amicos liberalitas indefessa inexhausta pietas i paupes. Affabilitas in oēs: hic vir tant^o sic ut flacci v̄bo utar: ad vnguē fact^o hō: eaq̄ oris ac morū maiestate: ut iter milia visu solo p̄ncipē iudicares: cū me semel atq̄ iterū vidisset: ita me conuersationis et eloquētie sue laqueis cepit ut sap̄ma solus in mei ai arce p̄siceret: vn̄ nec discessit vnq̄ postea nec discedet. Et erat tūc forte ad episcopatum suū in uasconiā iturus: ac nescius reor adhuc quid in me iuris hēret qd̄ iubere poterat orauit: ut sibi in eo itinere comes eē uellē: seu fide: quā tamē nos se nōdū poterat: sed in frōte eā linceus vir legebat seu ingenio: seu vulgari delectat^o stilo meo: in quo tūc inuenit multus erā: parui atq̄ iui. O t̄ps rabidū: fugax vita: q̄rt^o et q̄dragesim^o ann^o est: nunq̄ puto letioz estas fuit reuersus inde me in familiaritatē p̄duxit reuerēdissimū fratris sui Joannis supra morē cardinaliū viri optimi atq̄ inocētissimi: fratruq̄ oium ad extremū magnanimi senis p̄is Stephani: de quo ut de Lartbagine ait Crispus. Silere meli^o puto q̄ parū dicere. Quin hoc ip̄m parce obsecro si me solū cogitās dū mihi obsequoz tedio tibi sum: dulcis enī mihi fuit amaritudo Jacobū colūnesem p̄mū dominū meū: summum adolescentie mee decus in memoriā meā fando reducere: vn̄ ut dixi nunq̄ certe digredir: qui heu nimum cito me et nō dico p̄is ac fratru qui omnes pene simul pieres: sed amicoz oiuꝝ spes deseruit. Luit a morte directe ut de africano ap̄d Tullitū ait Lato terti^o hic et trigesim^o ann^o est: sed si ul' stilus me^o aliquid viriū hēret: ul' fame hoium merita sequerentur dicerē p̄siceret qd̄ ibidē ait idē memoriā illius viri oēs excipiēt anni sequētes. S̄ iā satis vulnera mea doloresq̄ refricui. C̄ Nūc ad Liceronē redeo. Itaq̄ iā aliqli fama ingenij: falsa licet s̄ multo maxime favore cognitus taliū dominoꝝ uarias amicitias per diuersa p̄rerā: q̄ eēm in loco ad quē fletet ex oī regiōe p̄cursus. Abeūtib⁹ demū amicis et ut sit petētib⁹: nunqd e p̄ia sua uellē: r̄ndebā nihil p̄ter libros Liceronis aū alios dabā memoria lia scriptoz et v̄bis instabā. Et q̄tiēs putas p̄ces: quotiēs pecuniā misi: nō per Italiā mō: ubi eram notioz: sed per gallias atq̄ germaniā: et usq̄ ad hispanias atq̄ britaniā: dica qd̄ mireris: et in greciā misi: et vn̄ cicronē expectabā habui Ilomerū: qui q̄ grecus ad me uenit mea ope et impensa fact^o est latinus: et nūc inter latinos uolēs mecum habitat. Et q̄s tibi vis: labor oia vincit iprobus: inqt Daro. Multo studio: multaq̄ cura: multa vndiq̄ par

na uolumina recollegi sed sepe multiplicata: eorū v̄o que maxime optabā raro aliqd̄: ita ut qd̄ humanis in rebus crebro accidit multa mihi deforent: multa superfluerent. Nōdum sane sanctorū libroz attigerā: et errore cec^o et typo tumidus etatis. Nil mihi fere nisi vn̄ Licerō sapiebat: precipue ex quo Quintiliani institutiones oratorias legi: q̄rū quodā loco: hec plane snia sua est: nā et liber abest: et v̄ba nō teneo: bñ de se speret: q̄sq̄ erit cui ualde Licerō placebit: et hoc in eo libro dicit in quo de eloquentia deq̄ oratorib⁹ agens: libero iudicio summi viri annei Senecē: tūc placētē oib⁹ stilū damnat: quo dicto magis ac magis in snia tanto a stipulatore firmat^o: si q̄n visendi desiderio qd̄ tūc sepe faciebā in longinq̄ p̄ficiscerem visis forte eminus monasterijs ueterib⁹ diuertebā ilico. Et qd̄ scim^o inq̄ an hic aliquid eoz sit que cupio. Circa q̄ntum et vigesimū vite annū inter belgas beluetiosq̄ festinans: cū leodiū puenissem audito q̄ eēt ibi bona copia libroz subititi: comitesq̄ detinui: donec vn̄ Licerōis orōnē manu amici alterā mea manu scripsi: quā postea per italiā effudi: et ut rideas in tam bona ciuitate barbarica: atramenti aliqd̄: et id croco silimū repire magn^o labor fuit. Et de libris qd̄ reipublice iā despans libru de p̄solatione questui anxie: nec inueni: questui et libru de laude pbie: q̄ et ipse libri titulus excitabat: et in libris Augustini quos iā legē cepam libru illū ad vite mutationē et ad studiū ueri multū sibi p̄fuisse cōpererā sic vndiq̄ dign^o videbatur qui diligentissime quereretur. Eni uero hic negocij nihil eē credidit: statim enī affuit: nō liber sed falsa libri ip̄s^o iscriptio: qd̄ sciēs narro ne q̄n tibi qd̄ ipossibile arbitroz idē qui mihi illulit error obrepet: legebā neq̄ aliqd̄ de eo qd̄ titulus pollicebat inueniebā stupebamq̄: et tarditati mee alienū errorē iputabā: demū cū legēdo cui^o in fatiabile me natura facit in libros Augustini de trinitate diuinū op^o icidissimū inueni allegatū ibi libru non qd̄ que hēbā: s̄ que hēre credebā et aliqd̄ ibi de eo libro positum: quo nihil est dulci^o dirigui: et oblationē rat^o expientie die quodā seruidus libru legi totū intētiū eius certe qd̄ ap̄d Augustinū erat penit^o nihil inueni: p̄duuit errasse tādiu: et remāsi cert^o: libru illū nō eē de laude pbie: sed q̄s nā eēt icert^o. eē aut Licerōis stilus iudicio erat. Fuit enī celestis viri illi^o eloquentia imitabilis nulli. Post hec v̄o cū ultimo neapoli uenissem: barbarus meus sulmonēsis amic^o optim^o: et tibi forsan saltē noie cognit^o: notū mei p̄sci^o parū Licerōis libru mihi donauit: cui^o in fine p̄ncipium solus erat libri academicoz: qd̄ ego p̄legēs: p̄ferēs q̄ cū illis qui inscribūtur de laude pbie luce clari^o deprehendi illos esse duos tot enī sunt: tertiu et q̄rtum ul' secundū et tertiu academicorū: subtile opus magis q̄ necessariū aut utile. Sic longeuo errore liberatus sum. Obrulerat casus mihi iā antea uenerabilem quēdam seriem cuius nomē ut reor adhuc in curia notū est Raymūdū supanū ad quē an̄ hos q̄draginta annos scripta iuuenilis mea quedā nūc etiā extat eplā. Ille copiosissimus libroz fuit: et ut iuriscōsul^o in qua facultate pollebat: alia quidē cuncta despiciēs: p̄ter vnū titū liuiū: quo mirū in modum delectabatur: sed historie insuetum magnū licet ingenium berebat. In eo studio me sibi utilē ut dicebat expt^o tāto amore cōplexus est: ut p̄iem potius

crederes q̄ amici. Ille mihi z cōmodando libros
z donādo supra cōmunē modū facilis fuit: ab hoc
habui z Carronis z Liceronis aliq̄. Cui⁹ vnū uo-
lumē de cōmunib⁹ fuit: s; iter ip̄a cōmunia libri de
oratore ac de legib⁹ impfecti: ut fere semp iueniun-
tur z p̄terea singl̄ares libri duo de gl̄ia: qbus visis
me ditissimū extimauit: lōgū est exeq̄ q̄s z qualr z
vn̄ quēstari: p̄ter vnū uolumē elegātissimū: cui par
aliō iuenire difficile. Paternas iter res iuctū: q̄b
in delitijs p̄ habuerat: quodq; nō ideo cuasit: ga
illō mihi executores testamētarij salūtū uellēt: sed
ga circa p̄dā p̄ciosioris ut putabāt p̄imonij occu-
pati: ceu vile neglexerāt. In hijs oib⁹ noui nihil ut
dixi p̄ter illos de gl̄ia libros duos: z aliq̄t ofones
aut epl̄as. Sed ego ne fortune frustra obniterer:
ut viator sitiens sopi riuulo q̄b⁹ poterā cōib⁹ me so-
labar. C̄t nōne ego sat: mir⁹ sum mirādīq; mate-
riā tibi do: qui rogat⁹ historiā vnā narro alteram:
postulas ut qualr libros amiseri dicas: ego qualr
quēstari dico: ut cognito q̄t⁹ fuerit q̄rēdi labor: q̄-
t⁹ fuit p̄dēdi dolor itelligas. Nūc q̄b⁹ petis expedi-
am. Fuit mihi pene ab infantia magister: qui me p̄-
mas l̄ras doceret: sub hoc postea grāmaticā z rbe-
toricā audiuit: utriusq; enī p̄fessor ac p̄ceptor fuit
cui parē ego nō noui: quo ad theoreticā loqr: q̄b⁹ ad
practicā attinet: nō ita p̄sus oratione cotis i morē
que ferrū nouit acūē nō secare hic seraginta totos
ut fama erat annos scholas rexit: z q̄t scholares tā-
to in tpe vir famosus habuerit cogitari facilius q̄-
dici pōt. In q̄b⁹ magni viri mlti z scia z statu: z le-
gū scilicet p̄fessores z sacrarū magri l̄rarū: z p̄te-
rea episcopi z abbates: ad ultimū cardinalis vn⁹:
cui ego puer p̄is ituitu car⁹ fui: vir nō statu maior
ac fortuna cū eēt hostien. epl̄s q̄b⁹ prudētia z l̄ris: z
p̄ceptor ille qdē me⁹: incredibile dictu inter tot ma-
gnos me minimū oium p̄dilexit. hoc notū erat oi-
bus. Nec ipse dissimulabat: vn̄ alme memorie Jo-
annes de colūna cui⁹ supra memini cardinalis: q̄ti
ens iocari secū uolebat: seniculi enī simplicissimi z
grāmatici optimi delectabat alloq; ad se uenire
ita p̄cotari solebat: dic magister: tot inter disciplos
tuos magnos q̄s ut scio diligis est ne aliq; Fran-
cisco nrō loc⁹. Ille p̄festi lachrymis obortis aut ta-
cebat: aut iterdū abscedebat: aut si loq; posset p̄fan-
cte iurabat nullū se tm̄ ex oib⁹ dilexisse: hūc talem
homūculū p̄ me⁹ dū vixit liberalr satis adiuuit.
Inuaserāt enī eū paupies ac senect⁹: comites ipoz-
tune ac difficiles: post obitū p̄is oēm in me spem
posuerat. Ego aut ipar licet: me illi tm̄ z fide z obse-
go obligatū sentiēs aderā oi ope qua poterā: ut de-
ficiēte pecunia: q̄b⁹ crebrū erat egestatē suam apud
amicos: nūc fideiussidē: nūc p̄cib⁹: ap̄d feuatorē
vō pignorb⁹. Milies in hūc usum libros z res ali-
as asportauit z retulit: donec fidē expulit paupias
Et antore sigdē p̄sus inopia duo illa ciceronis uo-
lumina: vnū p̄is: alterum amici: librosq; alios me
tradēte abstulit: p̄tēdēs necessarios sibi in ope suo
quodā: q̄tidie enī libros ichoabat: mirabilitū iscri-
ptionū: z p̄hemio p̄sumato q̄b⁹ in libro p̄mū in iue-
tione ultimū eē solet ad op⁹ aliō fantasiā instabilē
trāsserebat. Quid te ad uespam v̄bis traho. Cū i-
cipet suspecta eē dilatio q̄ nō egestati: sed studio
p̄cessi libri erāt cepi alti⁹ exgrere qd de eis actum
eēt: z ut p̄gnatores compi penes quē eēt indi-
cari mihi petij: ut facultas fieret luēdi eos. Ille z

pudoris plen⁹ z lachrymarū negauit se id eē factu-
rū: q̄ turpe nimis eēt sibi: sed qd ip̄e deberet alter
faceret. expectarē paululū qd suū erat cito se factu-
rū: obtulī in hāc rē pecunie q̄: tū uellet: z hoc respu-
it orās ne sibi hanc infamiā inirem. Ego z si nihil
dicto fiderē: nolēs tm̄ quē amabā p̄tristare subticui
Ip̄e iteri paupiate pulsus in tusciā iuit: vn̄ sibi erat
origo: me tūc ad fontē sorgie mea trāsalpia in soli-
tudine latitate ut solebā nec p̄us eū abijisse q̄: obij-
se cognoui: orat⁹ a ciuib⁹ suis qui ad sepulturā illū
fero qdē laureatū tulerāt: ut memorie ei⁹ honorifi-
cū aliq̄d epigrāma cōponerē. Nec deiceps ulla vn̄
q̄ diligētia ul̄ minimū amisi ciceronis iudiciū: nā
de alijs nō curasse: iuenire qui. Ita simul z libros
pdidi z magr̄m: hēs enī historiā quā petisti lōgin-
culā fateor: s; dulce mihi fuit: z ueterū recordari:
z nouo cū amico diu colloq; quē ignotū z suiipsi⁹
epl̄e cōmēdāt: z testimoniū viri illi⁹ cui oia crede-
rē. Sētio aut nūc q̄ honestū eēt p̄pter additiōes
z lituras hāc rescribere: sed occupatiōi ac fatiga-
tiōi mee tua parcat urbanitas: z quecūq; oculos le-
dūt: ceu totidē signa familiaritatis aspiciat. Vale.
Arquade. v. Kalend. maias.

Ad Franciscum senen. phisicum noue contractus
amicitie. Epl̄a. II.

Pl̄a quedā repēs atq; iexpectata z p̄is af-
fectib⁹ tuis z meis tā ueris utinā q̄: amicis
plena laudib⁹ me itineri accinctus z mane
moturū sero repit. Nō fit ab assuetis passio ut uos
dicē soletis. Nō est mihi nouū ire sed familiare ni-
mis. z pene in nās v̄sum. p̄is aut rerū stat⁹ iter am-
biguū meq; sollicitū facit. Ibo tm̄ charitate inde
tract⁹: hic debito meo pulsus. Inter hec q̄: uis mi-
hi silētū suaderet occupatio: uicit tm̄ tuus ille tam
feruidus nr̄c amicitie appetit⁹: extorsitq; ut hoc ti-
bi poti⁹ tumultuariū ac breue rescriberes: q̄: nihil
nr̄sur⁹ fortasse lati⁹ si se aliq; qd vix spo nūc ocio-
sus dies dederit. Uelles amice is eē quē me facis
sed nō sum: q̄s aut sum: q̄n̄ ita vis tuus eē nō ab-
vno: hoc in p̄sens dixerim ne p̄teritum te querare.
Vale Patani. xj. Kal. Apl̄is.

Ad eundem de libro vite solitarie. Epl̄a. III.

Pl̄a quedā tua nnp ad me ueniēs q̄: uis ab
illo rerū omnū p̄terq; mearū extimatore
rectissimo iure optimo laudata: z laudato-
ris sui testimoniū secti ferēs: sine ulla tm̄ forsitā nr̄-
sione māsisset: nisi ut ciceronis utar v̄bo p̄signatis
mecū ageres tabellis inserta epl̄a qdā breui quas
aū mltos annos tibi nr̄dēs scripsi: hāc tu in iudi-
cio uelut obligatoriā p̄fers: q̄si qd semel fecerim
semp facere sit necesse: qd q̄ sit iustū iudica. Ego
qdē hic occupationib⁹ inumeris: uiresq; meas ex-
cedētib⁹: hinc etate iā deuera que per seip̄as mor-
b⁹ a quibusdā dicit: z alioz grauiū morbū circūuē-
t⁹ exercitu si getē silētij delegissem forsitā excusa-
bilis fuisset: sed epl̄a illa meq; in ipso tue epl̄e cor-
de p̄specta: nisi mecū artificiosam amicabilēq; us-
friciē: z dixi tacit⁹ nō est fuge loc⁹: scribere oportet
qm̄ scripsi sic arte mirabili extorques ut scribā nō
scribēdi mō iā fessus: sed uiuēdi eqdē ut multa p̄te-
reā: q̄dringētas z eo amplius epl̄as magna ex p̄te
non exiguas: sed ingētes mihi elapsas diuersis tē-
porib⁹ ad diuersos plerūq; etiā ad ignotos: qua-
lis es tu duobus sat magnis uoluminibus comp-
bendi: mille alijs reiectis: nullā aliā ob cām: q̄: q̄

eas loc^o ipse non capet. An non queso si nil ali^o vn
 q^o delirarem: satis superq^o satis: hoc vno deliratu
 videretur: dū omnibus rideo: quosdam ultro ver-
 bis aggredior: magnas vite breuis partē hoc in ne-
 gocio psumpsi: cū tot interi utiliora distulerim: et
 nūc ita senex facio: q^o utinā iunior fecissem: sed pri-
 um aliq^o decreuerā et scripserā: q^ouis enim nullas
 studiosi ferias laboris usq^o in finē sperē: huic tamē
 eplari exercitio finē pono: ne meliorib^o studiis sp-
 officiat: video enī infiniti operis eē oib^o ad me scri-
 bētibus rīdere: et cupio si quo mō possis nugis me-
 is: uale dicere anteq^o ille mihi: itaq^o in fine sus: post
 q^o non mō si uenisset eplā: sed si roman^o impator
 mihi scriberet: q^o sepe fecit: nō alr^o q^o quotidiano
 p̄mone rescriberē: ante finem vō q^oq^o sub extremū
 ueniēs nō mō rītionē ipsam sed reponi eā iter al^o
 meruit: simulq^o illā alterā que iā pridē mihi pierat
 melius a tua diligētia q^o a mea negligentia refer-
 uatam: et mihi gratū: tibiq^o forsitan non ingratum
 erit: ut meis in reculis inter maxima noia saltē bis
 tuū nomē appareat. ¶ Nunc tandē ad eplāz ipāz
 tuas uenio. Scribis te quibusdā opusculis meis no-
 minati libro vite solitarie usq^o etiā pias ad lachry-
 mas delectatū: ea p̄fertim in parte ubi triplicē soli-
 tudinē beato illi cui^o nomē ambo gerimus Franci-
 sco tribui. Ad q^o quidē te non stili vim. sed amorē
 nois induxisse certū habeo: utriq^o tñ gaudeo. Nā
 cū oēs fere hoies suarū rerū iudices mali sint: q^o
 amore iudiciū obliquāte sua illis oia placeāt: ego
 vnū oīuz q^o noueri prius malus sum. mea mihi oia
 displicēt: tñ bona illa eē cupio ut q̄iacūq^o sint non
 perueniant: quo uolebā. Que si quando cuiuspiāz
 intelligentis viri iudicio pbata cognouero incipio
 et ipse mecū op^o diligere ac pbare. Quōd haud qua-
 q^o euenire mihi posse miraberis: cū Augustino ta-
 li viro meminero euenisse: ut magis flagraret si li-
 bri sui de pulchro et apto hierio pbarent romano
 oratori ad quē eos scripserat: si autē improbarent
 fanciaref cor ipsius: lege p̄fessionū eius librū q̄rtū
 haud p̄cul a fine ibi bec inuenies. Certe liber ille
 meus de quo loqueris ei ad quē scriptus erat viro
 acris ingenij tā probatus fuit ut raro vnq^o clarius
 agnoueri q^o dici solet: amantū ceca eē iudicia: us-
 q^o gaudeo ut etiā postq^o fuit ad romanū cardinē pro-
 motus eēt sibi ad mensam magnis viris p̄sentibus
 legi faceret ubi nihil nisi de scripturis sanctis legi
 solitū. Tibi amice si inscriptus licet alteri probat
 non minori mihi est gaudio: imo quidē eo maiori
 quo minus est aduētitiē cause: ut probet aut place-
 at. Mouēt p̄fecto animū scribētis aliena iudicia:
 q^o maxime neq^o adulationis neq^o odij sit adiun-
 cta suspitio: ideoq^o ueri poete ut ait Cicero suū q^o-
 q^o opus a vulgo p̄siderari uoluit: ut si qd reprobē
 sum sit a plibus corrigatur. Adde ergo si qd lau-
 datū a scientib^o in p̄cio habeat: dicit idē et pictores
 facere solitos et sculptores: q^o specialr^o de Apelle
 pictorū p̄ncipe scriptus est. ¶ Circa hunc sane tibi
 placitū libellū queris aliq^o: que mihi nō usquequa-
 q^o fateor clara sunt. Rīdebo tamē ut potero: dicit
 qdē vitā solitariā a me ibi ueris et multis exem-
 plis ac rōnib^o ado: natā: q^o an ita sit an ita tibi vi-
 deat nescio: qualr^o tamē ad hāc vitā natura aduer-
 sante: ul' fortuna facilitetur ascensus tuis uto: uer-
 bis interrogas. Quid hic dicā nisi ut qui vitā hāc
 non amat q^o obstaculū est nature: amare eam ici-

piat et optare. Id vō qualr^o fieri possit iterū ex me
 queres. dicā breuiter q^o sentio: nullo melius mo-
 do q^o diligēter ac grauiter vite hui^o oblectationes
 et priē miserias extimando: q^o fateor non pōt nisi
 qui utraq^o sit exptus: de quib^o et a me ibi aliqua di-
 cta sunt: et multo plā a doctiorib^o dici p̄nt. Si for-
 tuna aut bone se obiecerit uolūtati: bec nepe ni sal-
 lo: pars tue dubietatis est altera: qd hic rursus di-
 cā: nisi q^o omnib^o notū est. Quacūq^o in re iter nolū-
 tatē et actū aliq^o se obijciāt ipedimēta abijciēda eē
 viriliter ut amoris obicib^o facile ad optata pueni-
 as: et si nō sim nesci^o esse genus impedimētoz que
 abijci nullo queāt mō: q̄lis est uxor: i p̄mis: de qua
 et tu mētionē facis hijs in lris tuis et ego in libro il-
 lo qd sentirem satis nisi me frustra memoria palā
 dixi. Et de hijs quidē plā possem: sed qd dicā ali-
 ud nō habeo. ¶ Unū anteq^o hic abea p̄missis ad-
 diciā. Sigdem q^o meus ille liber tuas uenerit ad
 man^o gratū habeo: cupem ut secū mea oia puenis-
 sent: haberes resp̄bendendi copiā uberē atq^o p̄pe-
 tuā: at q^o librū scripseris nō placet ut cur dicā: ue-
 nit Venetias nuper p̄or magn^o Lamaldulen. vir
 clare religionis et letissime senectutis: et iā pridem
 amicus mihi per lras. Is penes amicū quendam
 meū fidelissimū librū illū repit: et erat forte quē p̄-
 mū scribi fecerā: atq^o ideo ut sit oēs vndiq^o margi-
 nes additioribus pleni erant: quas cū senex lege-
 ret et nūc hos nūc illos p̄me scripture additos vi-
 deret amicabilr^o subirascens qd ingt auctor nri oz
 dinis romualdus meruit tantus amator sollicitu-
 dinis meruit hinc excludi: ad bec amicus ille: cām
 ingt nullā scio nisi q^o scribenti forsitan erat incogni-
 tus: p̄or inde tā añ me vidēdi audius in hos mon-
 tes uenit: et quesuit idē: et rīsus idē ex me habuit.
 Nepe uerū aliud nō erat. hic digressus romualdi
 vitā multis cum p̄cib^o ad me misit: ex qua ego q^o
 ad solitudinē p̄tinere visum fuit clicui: capitulūq^o
 vnū libro addidi. Illud quoq^o deuotioni mee ad-
 ditū ut sanctissimum illū virum semp uenerabiles
 habeā interq^o alios p̄fessores dicē ei^o festū colā dū
 vixero. xij. Kal. Julias huius rei fama excit^o ami-
 e^o alter queri cepit qd Joannē quendā auctore or-
 dinis uallis vmbrose cōpatriotā meuz: post terga
 relinquerē: huic quoq^o rīdī non id negligentia uel
 p̄tēptu: sed rei ignorantia contigisse: et nunc marie
 vitam eius expecto: in qua si quid erit ad solitudi-
 nē spectans: et hunc inferā. Non enī sanctitas sola
 suffecerit. Alioquin res in lōgū irer: si stilo sanctos
 oēs amplecterer. Idq^o me interdū p̄dicatorib^o
 rīdisse memini: querentibus in eo libro Franciscus
 eē non dominicū meq^o hac in parte suspectū asse-
 rentib^o: dixi enī et sic est hic de solitarijs agit: et do-
 minicū quidē sanctū lego: solitariū nō lego. Quia
 igitur et romualdus hic et ille forsitan Joannes de
 quo adhuc dubius sum addendi eruat si videbis
 mallem scribere distulisses: sed studiosi anim^o fre-
 nū nescit. Est aut haud dubie magna fames: que
 rusticos et ineptos cibos cogit esurire. ¶ Quicris
 ex ordine ante omnes medicos eque odio habeas
 atq^o p̄temptuū sentio: mouit te vbi vnū in fine lre
 breuis illius quā nup ad amicū tuū dominicū me-
 um Stephanū de colūna vndiq^o nobilem virum
 scripsi: ubi iocaris dixi nec credidisse vnq^o nec cre-
 diturū eē me medicis. Est aut haud idigna studio-
 so cura scire uelle qd de sua facultate quisq^o senti-

at: quibus multorum in iudicio aut nihil aut modicum sit momenti. Ad finem epistolae tuae optas ut diligam medicinam: et est equum utique ut qui te diligo: et tua omnia diligam: nisi forte tuum aliquid danosum tibi esse cognoscerem. Ego vero non sum amicus si quid fingere itaque medicinam diligo: cum ut homo semper egens sui nunc ut senex egentissimus sum: mendacia vero medicorum sed eorum qui falso medici dici uolunt odi fateor. Legisti ut dicitis iuectiuas meas quae praeter locum illam picam effudi: pape medicum: qui cum paucis amphorismis ruditer intellectis: habere celum sibi sub pedibus videbatur: atque ide natura abdita contemplari. Id tamen nihil ad me: ultro sibi sua superbia et ignorantia relinquebat nisi ipse me prius acriter conuictio laceisset: impudenter id quidem nihil ego sibi scripseram: sed romanum pontificem tunc clementem sextum egrotantem bona fide monueram: ut caveret a medicis: non quod ab omnibus sed a multis: exemplo illius qui sepulchro suo mortuus iussit inscribi: turba medicorum perire: eligeretque: ut alteri percontationi tuae satisfactam incidere non duos quidem medicos: sed unum tantum: non eloquentia: sed scia et fide polletem. Audiuimus autem post a medicis esse hoc ipsum consilium medicorum: quod an ita sit quod melius quam tu nouit? Nec sane cum pontifici suis nunciis inuenis quidem bonum inscius litterarum profusus retulisset: remisit eum ilico ad me iubens: ut quod sibi uerbo mandaueram scripto certius remandarum: parui ut debui: et epistolam illam scripsi que fons odiorum fuit ouium. Ego autem iurgio ignoti hominis et transuerso ictus exarsit: fateor: eram enim multo tunc iunior: ardentior: quam si hodie: tamen naturaliter ueracius: et fugitans iurgiorum: tacere consultius ducebas et profecto tacuissim nisi unus e principibus ecclesiae cui familiarissimus fui silentium dissuasisset: dicens illud per homines insolentes non modestie sed ignorantie tribuendum. Ille mihi calamum in manu posuit: quo arrepto tempore non potui: quo minus considerem maledictum illum sibi. Sed quid opus est plerumque? Si ut dicitis illud opusculum legisti: attendisti credo me nihil praeter medicinam: sed praeter falsos medicos: quorum ille dux erat omnia locutus. Medicinam enim quae odisset nisi amato: egritudinum: uenerabilis atque amabilis illa quidem non solum quae creauit eas altissimum ut tu scribis: et multum hoc uerbo sibi placet omnes medici cum id omnium scientiarum atque artium sit commune: quantum nulla est quam altissimum non creauit. Principium libri illius ubi uerbum illud est relege: ita ibi scriptum aspicias: omnis sapientia a domino deo est: procede hinc ad septimum libri capitulum: inuenies nominatim rusticationem: hoc est agriculturam ab altissimo creatam: et ad summam quaequid utile homini futurum erat creauit altissimum sed propterea illam amo quae humane uita utilis erat: nisi facta esset inutilis. Illud amo igitur: et hoc odi. Illos maxime qui huic malo materiam praebere: peccat illis deus: immo non parcat qui temeritate pestifera tam necessarium: tam honestum praesidium nature fragilis euertere mutum ut Uirgilius uocat: hoc est reale artificium uerba praecipitius effecere: moxque ut murice uestiti atque auro insigniti sunt: uita necesse omnium se credunt impium assecutos: atque utinam suo proposito non communi periculo fallerentur: ut causas rerum profundius scrutarentur: nec tam prompti essent ad funesta remedia: quae peregrinis nominibus adumbrata dilutescant: et latinam morem greco uelamine obuo-

luta credulis inuebant. Odi ego fateor in omni genere hominum mendacium. Est enim deo aduersus qui est uitas: sed nullum magis odi cum sit periculum in nullo mendacio maius ut Plinius ait: unum excipio: quod circa religionem fallit: est enim ut illud corpori ita hoc anime mortifera. An uero dicat aliquis et tu dicitis huic medicorum infamiae nullum excipis: uellex hercles nescio enim quomodo e nullo genere tot amici mihi si fuerint: suntque usque hodie. Sed nequid dissimule aut occulte: ne quicquam baccen quae excipiam quero: doctos quidem viros et eloquentes inuenio: non medicos: ego autem uerba ab oratoribus aut poetis: at a medicis sanitatem solam: et ut dicam breuiter non medicine sed salutis professores quero: quos si inueniam non diligam modo et colam: sed paulominus adorabo diuini muneris largitores. Itaque ut ipse fateris principibus medicorum quos tu memoras non detrahi: nec detraherem quidem unquam: non dum sic insanio: modo illos fama praecelens uera sit: et credo uera esse quae uis domesticum testimonium suspitione non carcat. hijs tamen detraho qui salutem polliciti nos inferunt sillogismis. Sed iam satis multa de medicis: de quibus multo plura cum cisdem quam cum alijs loqui soleo: que ut plerumque in iocos desinunt. Est mihi inter alios unus hic nisi cum medicina detinuisset iturus ad sidera: tam excelsi tamque capacis est ingenij: mihi uero tam amicus ut uix ipse sim amicus: hic me anno retro tertio febrilem cum iustis ex causis adire non posset lris uisitauit: monuitque quid in eo statu mihi esset agendum. Ego cuius seruo: annis tepuit non refrigit: sciens quid mihi scripturus esset: quippe qui medicorum consilio plenus sum antequam litteras legerem calamum cepi: quibus lectis iugiter est uans rudi: et longa fuit altercatio: sed amica: nepe primis progressibus non contenti magnis iterum epistolis lrali disputatione profliximus tandem ipse pericaciam meam sentiens subtrixit. Suadebat autem inter multa ut fructibus arboreis aque potu: et ieiunio abstinere: cum ego tamen ut naturam meam noui sine aque potu triduo non uiuerem. Ad superius nisi fallo: adeo ignarus rerum ut me ipso melius greculus gspias aut arabicus me cognoscat quem nunquam uiderit mille annis sepultus antequam nasceretur est apud ciceronem in officijs locus quidam ad haec spectans. Ualitudo inquit sustentatur notitia sui corporis et obseruatione: que res aut praesente aut obesse soleant et continentia in victu: omnique cultu corporis tuendi causa praetermittende uoluptatis: addit tamen unum quod hijs aduersum uideat: praeterea inquit arte eorum quantum ad scientiam haec pertinet: ubi ego ut te tatisper a litibus ad risum uocem scripsi in margine manu mea sic: ubi sunt queso? et erant tunc fortasse aliqui: et fortasse hodie sunt: quae uis eos ipse forte non uideri uel si uidi certe non noueri. Sed ad amicum meum illum redeo: cum quo longa percertatione habita: ipse in sua: ego in mea opinione substitimus: nec ille me in suam: nec ego illum trahere in sententiam meam possum. Ille me diutius fuisse victurum dicit si medicis paruissim: ego uero maturus moriturum. Nam et esse me delicatissime complexiois: que in morbo cito incidens uix emergat: et expimeto admonitus tutius mihi nature meae credere quam horum consilij qui uocantur medici: et iam tamen satis diu uixisse: et quantum restet incertum esse. Haec sunt inter nos quotidiane dissensiones: sed modestia eius constantie meae cedit: et iam sensum ut amicus non ut medicus ad me ue-

Meda-
cium
Plinius

Magr
Joanes
de horo
logio

Turba
medico
mca est
moenij
i
sultus

Contra
medi-
cos

Uirga

Cre-
dēdū
effe-
ctib⁹

nit: idq; per sepe: nam et fabulationibus meis et q̄-
libuscūq; scriptis incredibiliter delectatur. Quis hoc
tamē et cū alijs cōuersandis mihi accidit ut me
dicorū p̄silia mltā didicerim: nihil credā q̄: efficac
nihil experior: hoc est illd qd̄ a me dictū breuiter
te in longas traxit admirationē. Sic est tamē: non
v̄bis credo sed effectibus: qui non fallunt: anteq̄
meū limen intret medicus scio ex parte quid p̄sili
afferat. Ede pullos vix dū natos: bibe aquā coctā
tepētēq; utē sedo illo remedio qd̄ ab aue littorea
medici didicerunt et silia. Ego autē meo vno dei cō-
silio usq; ad hunc diem vixi: eodēq; usq; in finem
viuā. cuiq; nature debitū persoluerō: deo prestante
eē sanus incipiam ac securus: hec tā multa de cōi-
bus: de te amice quid diffinias nō habeo. Ingenio
sum virū ac discretū video: qualē medicū certe nō
video: possem videre si viciniōr foret: valde enim
nunc precipue sano medico eger indigeo. Quā autē
hoc iter igressus es: si quid mihi credis enitere ut
vnus sis illoz si qui sunt non qui litigant: s; qui cu-
rant. Et q̄uis multa dixerim vnu tamen quod
in parte erat ep̄le tue p̄tereundū nō existimo. Op-
tate te annos vite tue mecū si liceat partiri: ut qd̄
tue subtraheret mee accederet etati: ei⁹ abditū vo-
ti tui deū testem facis. Noue quidem amicitie in-
gens liberalitas: sed animosa fiducia de die dubi-
um annos uelle largiri etiā si a puero qlibet nesto-
ri eēt oblatū: seu ipsi quoq; viuacissimo hominum
matusalē. Omnes enim morimur: nec ullus est cert⁹
vite modus aut ordo moriēdi: quotidie senectutē
ultimā iuuenes antecedūt. Te tamē loqui talia pi⁹
amor cogit. Credo igit et gr̄as ago: meq; uel huic
maxime tibi carū sentio anteq̄ cognitū. Proinde
anni tui amice sint: leti utinā ac felices: mei autem
ut ualde multi eēt vnq; optaui: iam optare incipio
ut pauci sint: ut enī cū patriarcha Jacob loqr̄ dies
p̄grinatōis mee parui sunt: et mali: et dū respicio
ad etatis nostre mores nihil melius in futurū spo:
sicut ait satyricus omne in p̄cipiti vitium stetit. Ua-
le arquade Kal. Maij.

Ad Philippum sabinē. episcopum cardinalem:
de absentia amicorum equo animo serēda: nec mi-
nus amari que oculis non videntur. Ep̄la. IIII.

Perabā qd̄ optabā: fere enī spes desiderii
umq; cohabitant: sp̄bam hac anni parte
tecū eē: ut et tibi sepe roganti satisfacere: et
mibi sepe optanti: de hoc et tibi spem dederā et mi-
hi que ut vides utrūq; sefellit: fide oro nunq; ego
te sefelli: nō incipiam nunc: fide inq;: tētavi omnia
nil successit. Expiri uolui an mille saltes passus eg-
tare possem: nunq; potui: tātusq; erat ardor animi
ut si id potuisses de reliquo bñ mihi ipse p̄mitterē:
spoliavit me igitur mors amicis: qd̄ illa non fecit:
supplet absentia. Fer pater equo animo inter ami-
cos numerari: q̄uis enī et v̄tutis et stat⁹ imparitas:
ab hoc te numero segregare videat: et sis profecto
mibi plus aliqd q̄ amic⁹: si qui amat mē et amatur
est amic⁹: dū sit amor: hic amati causa nō alia: ami-
cus es haud dubie. neq; enim minus mihi de aio
tuo p̄stat q̄ de meo. Neq; vō te grauer laturum
scio: q̄ amicus tuus dicat: cū audieris augustum
cesarem nō solū ferre sed optare et hortari ut l̄ora-
tius flaccus nō humilis modo sed libertine origi-
nis amicus suus dici uelit: qn̄ et insolentias cardi-
nalem alto animo reiecturum: qui exiguo rubētī

panno mortalitatis obliuione capiunt: non morta-
les tantū mō illi quidem: sed quodāmodo moribū
di: tu nisi tanto tpe mecū es et nō cognoui te: nō so-
lū hoc panniculo non supbis. S; nec qualibet pur-
pura seu corona: imo ut funditus te noui fact⁹ hu-
milior: nulla te re alia q̄ solis auctū curis sentis: et
quotidie ex hac tua magnitudine mediocritatem
p̄stinam et tranquillas solitudines atq; ocia n̄ra suspi-
ras: dū soli in siluis totos dies agerem⁹: et famuli
ad horā p̄adij nos querentes: vix ad uestpam ine-
nirent: et oblitos tibi: et mirātes diē tam uelociter
trāsuisse. Sileo q̄ta q̄q; honesta nobis eēt ex al-
terno f̄mone delectatio: dum nil nisi de nostra salu-
te ul' de l̄ris atq; rerum illustriū memoria loquere
mur: terrasq; oēs: et oia secula simul ante oculos ha-
berem⁹: supra quā credi posset: nostra sorte p̄tentū:
et rerū laberium p̄emptores: p̄cipuis laudib⁹ effe-
rentes: inter quos Jacobū de columna: qui etate
tūc iuuenis: sed morū grauitate et mortis vicinī-
te iam senex cum ab omni ambitione remotissim⁹
ad ep̄atū papa iubente inscius ne dicā inuitus per-
uenisset: atq; inde ad p̄iarchatū aquilegiensem sū-
mo nobilitū ac totius populi p̄sensu ac studio pete-
ret: ab urbe Roma ubi tunc erat scripsit fratri scri-
psit et fidis suis inter alios mihi iurās: ascendisse se
alti⁹ q̄ uellet: neq; vnq; amplius ascensurū: nec ita
multo post tamē ad celestem dignitatē L̄bristo uo-
cante p̄scendit. Nec inq; et que sunt id genus sileo.
Ad id mihi te sp̄ode: uel tacit⁹ q̄to tūc dulci⁹ auri-
bus tuis insonuit forge murmur et uolucrum cant⁹
q̄ nunc clamor litigantiū: qui in n̄ris concistorijs
tartareo reboat mugitu: huc te tamen extulit for-
tua: et summa illi⁹ sancti patris p̄uidencia qui te p̄-
decessoribus suis incognitū et libentissime latitatē
nosci dedit: ecclie p̄sulens non tibi: nisi q̄ magnus
et pius labor inter tot p̄sertim impios p̄mio non
carebit: hec p̄fatus nec de tua equanimitate lon-
geq; licet iparis amicitie nomine ulla dubi⁹ ex par-
te ad instituta progredior. Et ita me igit ille amet
qui amando felicitat: ut vix ulla mihi est tanta iu-
cūditas q̄ta ex tui añ alios amicorūq; fidelitū cō-
memoratiōe p̄cipio: uellē ex p̄uersatiōe posse dicē
sed ea rario: occasio est. Ita enī fato asp̄iore distū-
gimur ut legendus sepi⁹ q̄ audiēdus spectandus
ue sim uobis: utēdū forte nec acerbanda querelis
absentia: nec desiderii impatiētia irritādū: dictus
est sepe et dicēdū sepius: si nihil nisi q̄ oculis cerni-
mus amarem⁹. Nemo deum nemo aiā suaz: ne-
mo seip̄ nisi per speculum amaret: ego vō et in ami-
cis et in me magis amo qd̄ nō video. Inq; ip̄o quo
mirū in modū recreo: p̄uictu non taz vultus atq;
ora p̄stitū q̄ iternā pulchritudinē aie faciē ac linia-
mēta p̄spicio: et qd̄ in quolibet ur̄m oculis p̄mū oc-
currit non amicū sed amici habitaculū eē scio. ani-
mus enim cuiusq;: is est q̄sq;: non ea forma que di-
gito demonstrari p̄t ut eleganter ait Licero. Quō
cogitans anaxareus in supplicio positus ad carnif-
icē suā ait: follē anaxarei feris: follē nempe ferie-
bat ubi latebat atq; vñ spirabat anaxareus. p̄m̄
enī ip̄m in arce rōnis extantē et patiētia armatū fe-
rire non poterat. Ea cogitatio mihi p̄stat ut distan-
tib⁹ licet habitaculis semper habeā uos presentes
cū et anim⁹ me⁹ sit uobiscū semper: et uestros mecū
eē p̄fidā. Neq; tm̄ eos qui p̄cul absunt: s; eos quo-
q; qui penitus abierunt: iamq; exiguum in cinerē

Ebdia
no

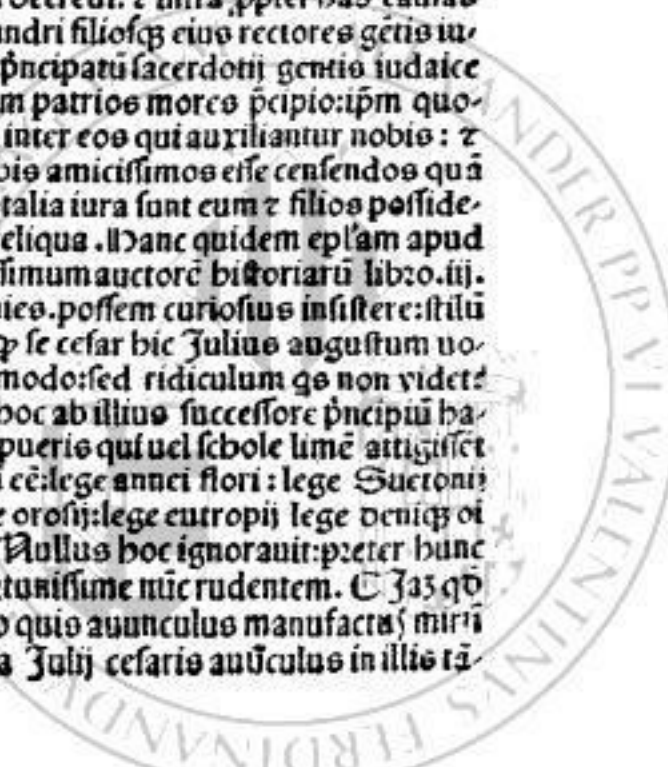
Med
duo

N sunt: uos adestis: uiuunt illi. Sic totū absentie morisq; dispendiū amor lenit: et ego oēs tam mor tuos q̄s absentes: teq; in p̄mis video: et cum ad te venire non possim tecū sum aduersante licet et repugnante fortuna: et si non sum nescius nimis ip̄is in uocibus inq; fulgorib; oculoz quib; amic; int; habitās utiq; quibusdam ueluti bi patentib; fenestris aspicitur summā inesse dulcedinē atq; inextimabilem uoluptatē. **C** Sepe forsā hoc noie usus video. Sed quis ifame nomē vulgo idice sit uoluptas: ad utrūlibet tñ doctioz iudicio trahi pōt: cui; rei p̄clarissimos auctores Liceronez et Seneca habem;: qui et uoluptatē illā epicureā dānant et honeste delectationi nōnunq; idē ip̄sum uoluptatis nomē attribuūt: et Maronē: ubi et uniuersali oē gen; oratione cōplectēs ait: trahit quēq; sua uoluptas: et regē patrē cui; amore ut nullus maior iter homines sic: nullus honestio: filio loquentē facit: dū te care puer mea sera et sola uoluptas complexu teneo. **Q** si tantoz triū testiū auctoritas uocabuli vni; infamiā nō abstergit oī exceptiōe maior quartus accedat: quo nō solū uoluptas: sed ebrietas etiā sobria et sancta sit. **N**ōne enī ethere; cytharista David deo gratissimū carmē canēs cū dixisset: filij hominū in tegmine alaz tuarū sperabunt p̄fectum addidit. Inebriabūtur ab ubertate dom; tue: et torrente uoluptatis tue potabis eos: puto iā ad excusationem infamati nominis nihil amplius requiri. Tu autem uale et sic habe: post deū ac v̄tutem de quibus adhuc non taz gaudeo q̄s gaudere cupio primā mibi esse fidis atq; honestis in amicitijs uoluptatem. **A** rquade. iij. nonas Maias.

Ad Karolum quartū romanum impatorez de falsitate p̄uilegij austriā ab impio eximētis. **E**p. v.

Laudū usquequaq; mēdaciū est: facile deprehendit: acris ac uelocis ingenij iudiciū egre fugit: p̄ducit enī mane cyrographum ampullosum uerū uacuo per nescio quem: s; p̄culdubio non magr̄m l̄ratūue hominē: sed scholasticū rudēq; l̄ratōrē: utiq; mentiēdi auidū: sed fingēdi mendacij artificium non h̄ntem: qd si habuisset nunq; certe tam ifulas ineptias effudisset. Solēt enī huiuscemodi artifices v̄silitudine aliq; falsuz p̄dire ut qd nunq; fuerit: q; tñ h̄is que fuerūt sile est: et ip̄m fuisse credi possit: hic si forte ius romanū et impij maiestātē armis ac legib; et v̄tute fundatā atq; uallatā nugis suis everti posse crediderat: qd extreme erat insanie: debuit saltem artificiosas nugas et coloratū proferre mendaciū: qd non statim oculis etiā lippiētib; appareret: de quo qdē figmēto cesar: dubi; nō sum: quin tibi ilico tuisq; p̄ceribus sapiētissimis uiris atq; doctissimis: et in p̄mis cancellario tuo oculo p̄sus ac linceo tota funditus illi; nebulonis scena patuerit: qz tñ me hic quoq; qd sentio loq; iubes: pareo et loquor: qd ex tempore in animū uenit occupatū: longeq; alijs p̄sus et obsessum curis: non hoc ultimū tue clemētie pignus h̄ns: q; me tanti secreti p̄sciū atq; participes uoluisti: quodq; h̄is fraudib; detegendis idoneū censuisti. **O**mitto autē q; par in pares non habet impiū: neq; aliud Julius cesar statuit aut nero: cui; tu p̄rium statuere tuo iure non ualeas: qd non uidit ille trifurcifer dū indignissime libertatis duos illos finxit auctores calliditate ridicula: qsi qd optim; fecisset et pessim; p̄firmasset rescindi posset a

nemine: hanc tñ litigij particulā iuriscōsultis tuis linquo: seu potius nbi: cuius in scrinio pectoris ut puer in scholis ciuilib; audiebā iura sūt oia: ad id qd expectas uenio. **C** Nos inq; Julius cesar impator: nos cesar et cultor deoz: nos sup̄rem; terre impialis augustus et reliqua. Quis tā bebes rerū q; inscius usq; est: qui non iam hinc ap̄tis oculis uideat: totidē prope mendacia eē quot v̄ba: licet enī ut Lucan; ait: oēs uoces per quas iam tpe longo mentimur dñis/etas p̄mu; illa reppererit: non tñ illas uoces repperit per quas nobis dñi mentiūtur: q; uis ergo cesarem sui p̄ali numero qd asī est nulli alij factū erat alloqui cepissent magnitudinē eius adulantes qui mos postea ab impatorib; in pplm fluxit: ipse tamē de se nunq; cū militib; etiā suis nisi singulariter loq; solitus inuenitur: hoc ille bos ignorabat qd si scisset cautius mugisset. Sūt penes me ip̄s de quo agitur Julij cesaris aliquot familiares eplē: nam eiusdē orationes apud Lucanū atq; alios multe: apud Salustius vna dici possent non illis sed scribentiū arbitrio dictate. **E**pistolas autē idem ip̄e dictauit et quib; exēpli gr̄a pauca decerpsi. **C**esar oppio cornelioq; salutem. **S**au deo me hercle uos significare l̄ris: q; ualde p̄betis que apud corfinium gesta sunt. **C**onsilio uro utar libenter: et hoc libentius q; mea sponte facere instituerā ut q; leuissimū me p̄berē. **I**tem cesar oppio cornelioq; salutē. **A**d. vij. idus martias brūduus ueni ad murū castra posui. **P**ompeius est brūduus: misit ad me. **M**agnū de pace que uisa sūt r̄di: hoc nos statim scire uolui. **C**um in spem uenero de cōpositione aliquid me p̄fidere statim uos certiores faciam. **I**dem Liceroni scribens. **E**t si te inquit nihil timere nihil imprudēter facturū iudicarem tñ permotus hominū fama scribēdū ad te exstimauit et reliqua. **E**rat eiusdē eplē seu p̄uilegij de re magna: non ad singulos familiares: s; ad gēte sidonioz talis. **S**aius Julius cesar impator et pontifex et dictator secūdo magistratib; sidoniorū et cintie: et pplō salutem: si sani estis bene est: et ego sanus sum cū meo exercitu. **E**xēplum facti decreti ad hircanū filiū Alexandri p̄ncipē sacerdotū: et rectores gentis iudeoz nobis destinari in publicis uis annalibus reponatur. **U**olo dō grece et latine in erea tabula scriptū hoc p̄ponere: et statim post cū deliberata sūta decreui: et infra p̄pter has causas hircanū Alexandri filiosq; eius rectores gētis iudeorum esse: et p̄ncipatū sacerdotij gentis iudaice semp habere fm patrios mores p̄cipio: ip̄m quoq; filiosq; eius inter eos qui auxiliantur nobis: et inter viros nobis amicissimos esse censendos quā tacitq; sacerdotalia iura sunt eum et filios possidere decerno: et reliqua. **I**llanc quidem eplē apud Josephū certissimum auctore h̄storiarū libro. iij. si queris inuenies. possē curiosus insistere: stilū uides. **C**ū q; se cesar hic Julius augustum uocet non falsuz modo: sed ridiculum qd non uidet. **S**igdē nomē hoc ab illius successore p̄ncipiū habuisse putabā pueris qui uel schole limē attingeret omnibus notū eē: lege anici flori: lege Suetonii tranquillū: lege orosij: lege eutropij lege deniq; oīum h̄storias. **N**ullus hoc ignorauit: p̄ter hunc asellum importunissime nūc rudentem. **C** **I**as qd sequitur nescio quis auunculus manufactas miri penit;: quid ita Julij cesaris auūculus in illis tā

Ebrie
noMida
dum

Cesa
rijs pi

Eu-
stria

tum litterulis notus sit nusquam oino alibi lectus uel
auditus: praesertim cum ipsius pater cesario uel nul-
li uel paucissimis cognitus habeat: quod mirarer: ni-
si quod cogitare soleo fuisse tantam illius uiri gloriam cum
que nominis splendorem: ut non aliter quam sol stellas il-
le circa se positas obscuraret: unde autem auiculum
iste nunc redeat: aut ubi nam tot seculis latuerit siue
quam ob noxam in extrema terrarum deportet: nescio
ubi praecipue illud miror: quod testis innominatus ad
iudicium uenit: et tanta de re fides queris per eum: cui
non solum fidei sed nominis sit defectus: quo magis
magisque detegitur rei nullitas praerogatio: sine illius
nomine cui praesertim dicitur prolato: cum praerogatio si
pueritiae recolo stricti iuris sint. Multa sunt ibi que
illud debilitant et infringunt et hanc quoque particu-
larum iurisconsulti tui uideant. **C** Vixi forte magis seruum
orientalis plage nomen dicas que vulgo austria di-
citur: cum tamen auster et orientes sint diuersa: uerum ea
nomina pro situ finitimarum regionum uarie imposi-
ta dixerim: uere autem siue omnem terre ambitum siue
urbem romam: uix haec lre quod est ea pars imperio exi-
meret manasse fingunt spectes: neque orientalis: ne-
que australis est regio sed arthoa. **C** Quid quod data
litarum apertissime falsa est: ubi nec dies certus nec
praesul ascribitur: quis enim nisi amicus dicat datum Ro-
me die ueneris: regni nostri anno primo: et non adij-
ciat cuius mensis quota sit dies: quod pastor: seu quod
grator: ita scriberet: ne dum ille qui praeter cetera iuge-
nij opera: quo non iunior quam imperio fuit anni totum
exactissima ratione noscitur inuenisse. **C** Nam quod ait
regni nostri sic a uitate semotum est ut non risus mo-
do sed bilis excitet stomachum proutiat. **C** Cesar enim ut au-
disti imperator et pontifex et dictator: dici uoluit. **R**ex
nuncquam. **R**eges Rome septem legimus: prima urbis
etate: siqui post illos regnare uoluerunt uel gladio
cessi: uel de saxo capitolij praecipites acti sunt: fateor:
quidem cesari affectati regni suspicionem pro summo
probato non ab alijs quam ab hostibus obiectum fuit. **E**rgo
ille uir tam glorie cupidus tamquam praesulij abundantem quod sibi
ad infamiam daret iter titulos numeraret: **N**on ma-
gis certe se regem diceret: aut dici uellet quam scur-
ram: quam adulterum: quam leuonem: immo uel multo etiam mi-
nus: illa enim turpis et obscena: regium uero cognomen
odiosum nimis et piculosum et importabile Rome
fuit: uis hoc clarum fieri. **L**us hispanie populi. **S**cipio
nisi africano maximas ibi et gloriosissimas res agenti
regnum uirtutis admiratione detulissent: inde quod rui-
derit. **I**psa enim **L**iti liuij uerba subscribo. **S**iluetio per
praesentem facto sibi maximum nomen imperatoris esse di-
xit quo se milites sui appellarent regium nomen ali-
bi magnam rome intolerabile: quod obire quod **L**ucanus
ait. **O**ia cesar erat: ita dictum accipe. quod in se unum omnes
dignitates honoresque congesti sunt: qui tunc Rome
essent: ubi regnum proculdubio non erat. **A**bsit ut re-
gni faceret mentionem: quam factam ab emulis execrare
tur: penitusque reiiceret: haec ad **J**ulij cesaris fabulam
rudi illi et inepto mendaciorum fabio dicta sunt. **C** Quo-
rum bona pars neroniane prouenit fabelle. **C**uius finis
est: datum die martis illi magni dei: o impudens et
insanum caput: quod si quis praesulium praeserat: cuius data
sit lune dies aut mercurij quem primum quem ue ultimam
dicemus: quod hanc mentiendi licentiam: quod amem
tiam istam ferat: **T**ibi uero ridendum cesar et gauden-
dum est quod rebelles tui praesuliam cupiant quam possint atque im-
perium tuum detractare: sed mendacio in liberta-

tem asserere uelint potius quam sciant. **N**am si sciret
iste mentiri nunquam sic cepisset. **N**os uero amicis deo-
rum quem praetor deorum omnium legisset. **S**ic enim de
hoc loquens **S**uetonius transillius ait libro cesarus
sexto. **R**eligionum usquequaque contemptor: praeter unum
deum syrie: hanc mox ita spreuit ut urina praetami-
naret. **C** Haec sunt imperator auguste: que in praesens si-
ne magno se obtulerant studio: praeter utriusque sti-
lium epistole qua a principio ad exitum totus rudis ac no-
uus est: ut sicut est sic uere illic uix uenit nudius ter-
tius textus a scabro textore aliquo uideatur: et si affe-
ctata pueriliter antiquitatis opinio in singulis uerbis
emineat: sed in eius locum quaesita notitia falsitatis:
que litare deformis in more pene oculis cerni que-
at. **I**ta totus ab eo quod uideri uult ab antiquitate
scilicet ac cesareo remotus est stilo: quo fortassis an-
credula: seu montanus agricola: at non certe uir intel-
ligens falli possit. **T**ua autem epistola quam illorum odio di-
ctatam ad me misisti magnam te mihi approbat ora-
torum. **G**raudeo nepe cesaris propria ut bellorum et iusti-
tie sic linguae et ingenij laus est. **T**u uale **C**esar nri
memor: et impij et sic uiue ut mentiri tibi tui nolint:
hostes metuant. **M**ediolani. xij. **K**alendas **A**prili-
lis propere.

C Ad **D**oninum gramaticum placentium: ibi ma-
iorem spem profertur: ubi de se opinio scientie mi-
nor est.

Epistola. VI.

Non possum tibi remedium prestare fidelius
quam quod ipse pari in egritudine efficacis ex-
ptus: fuit ergo mihi adolescentiam ingresso se-
nex quidam praeterraneus meo uir et ueneranda canitie
et morum gravitate notabili. **A**d haec et scientia literarum
supra communem modum quibus ex illorum grege esset qui
scriptores pape nuncupant: quos laboriosos ma-
gis quam ingeniosos agnouimus. **I**d officium supra qua-
quaginta annos fide multa gessit et industria. **I**n-
que et etas et integritas superque omnia mitissima que-
dam praesertatio ac praedulcis eloquentia praesertim sibi
beniuolentiae atque auctoritatis addiderant **J**o-
nes uiro nomen: nam cognomen sola sibi praesertio dederat
de florentia dicebatur: hinc amoris credo prima ra-
dix: nihil enim quod quidem sciam in me erat adhuc ali-
ud quod amaret. **I**nter bonos autem amor communis pa-
trie potens ualde est: sicut inter malos odium. **L**ete-
rum ille magnus erigui ingenij mei et mirator: et ama-
tor: et hortator factus erat. **R**etribue illi **C**hriste **J**e-
su multum enim illi debeo: neque uero ad eam etatis mee
partem uenit in qua sibi rebus ipsis gratum esse potue-
rim: nunquam totiens me uidit: quin ardentes lateri sti-
mulos incuteret: et praesertio pietate inuenire spiritum ex-
citarat: ad uirtutem: ad sciam: atque in praesertio ad amorem
dei: sine quo nihil bene agi posse: imo praesertio nihil esse
hominem diceret: quod talibet sciam potestatemque suffulsum.
C Haec igitur talis uirum solus et honestis de more stu-
dijs intentum: die quodam solus et cogitandum aggre-
dior: exbilaratus est aduentu meo uir ille mitissimus.
Et quod ingratum cause est quod te curis solito grauioribus vi-
deo: fallor an noui aliquid incidit? **T**unc ego nec tu
pater optime falleris: nec quicquam noui accidit: sed
ueteribus angor ac crucior. **N**osti etenim labores:
nosti animi mei curas: nosti quantum studio semper
erareris: ut me uulgo aliter ipse subueberet: et ut lo-
quar cum **V**irgilio ennioque tetata est uia: qua me quo-
que posses tollere humo victor: quod uix uolitare per ora
Haec cura nec intentio mihi unquam defuit: nec ingenij

deesse videbatur. Cui et si cuncta cessarent, nonne testimonium tuum abunde suffecerat? Quoties tu multis audientibus eximia mihi laudem perclari ingenij sibi fuisse: ut iam pene omnibus persuasisses ita esse: ut ex illius ore auditum qui nil facile metiret: quoties abductum submissa voce monuisti ut intellectum talium bonis artibus exercere: neque per ignavia paterer tamen dei ac nature munus hebescere. Ego tanto teste securius enitebar: et nil iam mihi difficile videbatur. Instabam tamen horarum omnes litterarum in studiis terebas: ut ociosa mihi nulla diffunderet: nec prout inuentis nonnumquam aliquid assidue moliebar: interblandiens labori meo non frustra futurum quicquid agerem: sed gratia mihi: et speciosa omnia pollicebar. Ecce autem studio nunquam intermisso dum summa credere apprehendisse paulatim ad infima me relapsum sentio: et pene fontem solitum ingenij arruisse: vix hec iopina pestis ignoro: que tunc facilia videbantur: extricabilia nunc videntur: ubi nusquam hesitas currebas: iam per singulos passus subsistens de quibus omnibus dubitans vix incedo. Sic ex ingenioso hebes: iopos ex diuite: ex aioso pauidus: discipulus ex magistro despatio. Primum ad te venio qui me in has angustias impigisti. Nil me scire profiteor: et an cepta destituta novum vite iter arripis: an quid aliud agam non ab alio quam a te consilium posco: hec et huius filia non sine lachrymis iuvenit uociferante non diutius passus: noli inquit fili noli obsecro gratiarum actionibus debitum tempus in querelas effundere: melius enim se rea habet quam tu putas. Longe diu nihil sciebas quam diu multa scire tibi videbaris: quo die tuam ignorantiam deprehendisti mihi crede inextimabiliter profecisti. Nunc demum scire aliquid incipis cum nihil scire te credis: patescunt enim latebre quas magnifice de te olim sentiens non videbas nimirum. Nam et qui scandit in montem multa incipit videre que in imo positus nec viderit quidem: nec curada crediderit: et qui pedibus fretum intrat: quo magis processerit eo magis altitudinem maris intelligit: et ad eundem longius opus esse navigio. Proinde tu qui me hortate ut tu ais et ego non inficio: banc ingressus es semitam me ipso non hortante modo sed urgente cepta persequere: deus aderit: ne dubita. Quibus celesti velut oraculo auditis: letiorque propositi et melioris spei plenius abcessi. Et hec ille quidem mihi: que tu tibi dicta credito: hoc adiecto quam propriam nescire miseria: ea demum miseria summa est: et sunt quedam egritudines que nec torpore passus eger sentit: et cum expugnata ac sentire ceperit spes atque initium est salutis. Vale.

Ad eundem esse adhuc virtutis aliquos miratores modo ulla sit.

Epistola VII.

Oli amice: noli obsecro in arrepto hoc precipue tam specioso calle letescere: eam quam predicis ob cam: que virtus scilicet honesteque artes nostra etate esse quidem sine honore videantur. Contemptricem boni omnis hanc etatem dicimus: fateor: nec metimur. Satis nepe prout cui querendo studij nihil impediat. An tu autem putas virtutem ut honorata sit celeberritate hominum et vulgi plausibus indigere? Crede mihi si omnes homines tacuerint: si obierint: si oderint: ipsa sibi virtus sua est honor. Sed nec tacet nec oderunt: et quis eam nemo assequi studeat aut admodum rari. Sunt tamen adhuc qui eam in alio mirarentur: eum modo aliquid quam mirari possent: tolle miraculum ipsum sub stuleris miratorem: an existimas apud maiores tam

tum nos in precio fuisse virtutem: fuit illa quidem usque adeo ut pro ea multi pro vita darent: pro qua vix est hodie qui paucillum pecunie permutaret: esset nunc etiam tamen eo mirabilior gratiorque quo rariores. pro re magna atque in eternum memorabili scribit Hieronymus se legisse ad titum liuium uenisse quosdam nobiles de extremis hispanie galliarumque finibus: an autem parum cause erat: cur adeo visendum audiendumque non nobiles quidam tamen: sed mundus ipse conflueret? Omitto enim illum quem lactem sibi Hieronymus prope suo Valerio beatum eloquentie fontem donat: quanti demum erat vnum hominem videre: qui et si nihil aliud egisset in vita: nihil amplius aut agere posset: aut eloqui diuino tamen stilo summaque diligentia: quibus gaio caligule aliter visum sit: opus illud imensum totius ab origine romane historie centum quadraginta duobus uoluminibus explicasset: miraculo primus ad quod ne dicam imitandum sed vel transcribendum vix vnum hominis vita sufficiat: spectare caput quod tam multa tractasset: digitos qui talia taliter exarassent. Credo equidem si titus liuius ipse nunc viueret non quosdam ad eum sed plures profecturos. Certe ego: ut est animus: foret modo que nuper erat ualido prosperior: et securum iter: ne dum usque roma: sed usque ad indos cum querere non grauarer: ex hac ipsa urbe pataui: vix illi origo fuerat: ubi mihi multos iam per annos est mora. Inuitus referam sed neque vicinius neque recentius exemplum habeo: neque multis amicorum notius: quibus tibi per etatem nisi illorum relatibus notum esse nequiverit. In quo et si forte gloriabundus videri possim: huius qui omnia perficimus semper in parte trahunt: ego tamen meo quodam iure mihi licitum reor ut superior: in epistola te trepidum paterno consilio cohortari sic nunc tecum paterna fiducia gloriari: si gloria dici potest: que nullis omnino meritis parta est: profertis cum ad tuam exhortationem et confidentis ac firmamentum pariter utrumque pertineat: cuius mihi semper ut filij cura fuit. Nonne igitur audisti ut ego ipse qui si non dicam cum antiquo sed cum coetaneis meis referar nihil sum: dum in gallijs agerem admodum adolescens nobiles quosdam et ingeniosos viros tam de ulteriore gallia: quam de italia uenientes ad me: vidi admirans: nullo alio negotio tractos: quam ut me viderent mecum colloquerentur: quorum vnus fuit honorifice nominandus petrus pictauiensis religionis et litterarum vir insignis atque ad admirationis augmentum: fuisse aliqui qui promissis magnificis muneribus sequerentur quasi liberalitate iter sternerent et ianuas aperirent. Non est Avinio rhodani ubi tunc eram: roma comparabilis ulla in re: sed et romanus pontifex: et multa romane ciuitatis insignia illic erant: suntque hodie frustra nuper Urbani quinti paramper auicta: erant que locum toto facerent orbe famosum: et tamen non se aliud quam me vnum querere: et verbo: et rebus ipsis fatebantur: usque adeo ut si abessem forte profestim ad fontem forgi: ubi maxime etate agere solebas: omnibus neglectis accederent si hoc tu vel inscius es: uel incredulus: tui certe ipsius oblitus esse non potes: qui me diu postea in italia iam reuersam: non quidem tanto: magno tamen via tractu nunquam antea mihi visus: aut cognitus adisti: vix hec amicitia orta est: que nisi durasset: immo et creuisset in tempore: nequaquam tam familiariter tibi ista nunc scriberem. Quot deinde usque huc ad me ex illa presertim studiorum amicitie

ma uenerūt parthenope iuuenes maxime qui me tibi temporibus summi regis uidisse non poterant propter nostram familiaritatem tibi esse nequit oc cultus. Sicut nec ille perusini uatis aduentus: ita dico si l'rarum amor ingens: et ardētissim^o spiritus nates facit: qui senex cecus ad pōtremulū oppidū scholas grāmatice regebat. Audito autē q̄ ad ipm̄ de quo loquor regē neapolim perrexissem: ut qui iuuenili fastu tumidus cuiuscūq; examē alterius eo tempore dedignaret: qui nunc nullum recusarē vnici filij adolescentis humero innixus: et ipse mor neapoli magno mei desiderio tractus uenit: cogni tagz uie cā quā ipse publice predicabat rex eū uide re uoluit: erat enī monstri instar uiri facies fer uorq; ille gelida in etate: contemplatus aliquādiu vultū hominis eree statue sūmum: audiensq; qd peteret. Si uis, inquit quē queris in italia reperire festina. Alioqn querendus tibi erit in gallia: sic ab eo nup hinc digrediente cognouim^o. Ego uo inge homūcio nisi me uita destituat ip̄s si oporteat: ap̄b indos queram: miratus rex et miseratus sibi uia tū dari iussit: inde summo cū labore sua relegēs ue stigia ne qd̄s rome pu^o me uesito pōtremulus redijt. Ibi audiens q̄ ad huc parme essem hieme eti am nūc aduersa niuofum transit ap̄eninum: et pre missis ad me haud leptis aliquot v̄sculis ipse mor affuit: o qlis facies: o quali digna tabella. Is enī de quo id scribitur vñū oculū habebat: hic nullus. Ille elephanti tergo: hic suis pedibus ferebat: ille rome et q̄ illā sequebat orbis impium: hic vñū ho mūculū non nisi fama sibi cognitum querebat. Et quotiēs putas: sed qd loquor p̄is rebus itereras quotiēs filij et discipuli alterius quo pro filio et q̄b^o ambob^o pro uehiculo utebatur manibus sublatis meū caput osculat^o est: quo illa cogitarem quotiēs hāc dexterā qua illa scripsissem quib^o se diceret ue hementissime delectatū: et q̄ pauca tuuc scripserā cum uel hodie pauca sint. Transeo: longa est histo ria: semp ad hunc modū triduo meū fuit: et totaz ciuitatē miraculo sui impleuit: cognito quis esset: et qd ageret. Illud nō silebo q̄ cū die quodā in ex cessu mentis multa diceret inter cetera: uide ait ne tedio tibi sim: si cupidius te fruor: ad quē uide dū tanto cū labore peregrinus aduenio: ad qd vbum cū risum astantib^o excitasset: et risus et ridendi cām intellexit excitatio: q̄ subiunxit in me v̄sus: te non aliū testē uolo: q̄ ego exocularus melius certiusq; te uideo q̄ quisq; hoz: oculos claros hñtiuz: quo dicto cūctos in silentiū ac stuporē v̄tit. Plus non dico: nisi q̄ urbis illius dñs mei amantissim^o: quo nescio an sua etate ullus in terris liberalior uixerit ceci f̄mone atq; animo delectatus abeūtem m̄lto honore ac magnificentia p̄secutus est. Mibi autē hec speciosa tūc magis visu fuerant q̄ nunc relatu gliosa sunt. Sed ideo in hanc narrationē incidit: ut tibi noto exēplo torporem siquis esset excuterem: tibiq; oñderem eē adhuc aliquos qui v̄tutez cole rent: mō aliqua esset uirtus: pro te enim ipse r̄nde: quid te ad tantū laborem tā aduerso tempore sub eundū nisi aliqua forte mearū rerū fama cōmoue rit: que si falsa tm̄ potuit: qd uera nō posset? Qui eum ergo tā cupide petierunt in quo nihil p̄ter in dolenz laudabile p̄mittebat etas: quo impetu: quo feruore Liceronem aut Virgiliū aut ipsuz de quo uobis sermo erat titum liuū petiscent. Stude er-

go uiriliter neu diffidas uel ingeniū tibi defuturū modo adsit mentio uel honores scie ac uirtuti. Ua le patauī. iiii. idus Maias.

Ad dominum Joannem priorem magne cartusie ut pro se deum oret.

Ep̄la. VIII.

La ego te stupens et uenerabundus alloqr
i religiosissime uir: quasi alloquar in te Chri
stū: qui hospes beatificus tuū, p̄culdubio
pectus inhabitat. Aia enim iusti sedes est dei. Il
lius est donū q̄ inter homines peccatores q̄b^o or
bis abūdat: angeli uis et angelicā famā hñs p̄ dē
sissimas tenebras seculi nostri: nouum mundo si
dus effulges: et e cartusie sublimi specula uelut ex
orientalis iugi uertice lucifer matutinus irradias.
Quid autē p̄us dicam q̄ q̄ p̄us occurrit: me mi
serum te felicem. Ego enim ut Virgilij v̄bo utar:
multū terris iactatus et alto quotidie grauib^o hu
manoz fluctuū p̄cellis exerceor: tu qd ait Teren
tius iam in portu nanigas: ego inter spinas et ania
uite huius anxi^o et iam fessus oberro: tu tranquillus
in limine celi sedes et in uestibulo paradisi: mibi sp̄
aū oculos timor mortis: tibi autē uite spes et infalli
bilis arra v̄sat: qd deniq; p̄mū p̄cer: nisi q̄ p̄mū cu
pio et quo magis indigeo: ut pro me misero apud
Christū dñs intercedas: apud quē te p̄līmū posse
p̄fido: Si forte qui nūc erras in solitudine inaquo
sa uiam nō inuenio esuriēs et sitiēs in me deficiēte
anima ad dñm clamās de necessitatibus meis eri
piar: et meritis tuis adiut^o Christo duce deducar
in uiam rectā ac supernis ciuib^o ascript^o ciuitatē
habitationis ingrediar: uel si forte p̄mam illā tēra
tionē ignorantie supergressus sum reliqs tres eua
dā: quas ex ordine psalmi textus exegitur: sedēsq;
in tenebris et ymbra mortis uinctus in mendicita
te et ferro humiliat^o in laborib^o et infirmatus: iterū
ad dominū clamans ex tenebris atq; ipsi^o ymbra
mortis educar p̄tritisq; portis ereis et uectib^o ferre
is p̄fractis de uia iniquitatis mee suscipiar: et de uin
culis peccatoz: oēm p̄terea escam abhominata est
anima mea: et inedia spiritali usq; ad portas mortis
appropinquans: clamansq; rursus ad dñm misso
v̄bo eius de interitionibus erepta: de necessitatib^o
pprijs liberet. Postremo descendens in mare na
uib^o faciēsq; operationem in aq; multis uideq;
opera domini et mirabilia eius in p̄fundo: ascēdēs
q; uicissim usq; ad celos: et descēdēs usq; ad abyf
soz: et p̄pterea in malis tabescens turbata et mota
in morē ebriij oi eius sapientia deuorata atq; con
sumpta: et qd uictū est et uerū p̄imumq; et ultimū
auxiliū in hijs penis denuo ad dñm clamans: de
necessitatib^o iridē educatur: statuatq; illi domin^o
p̄cellā in aurā: et sileat fluct^o maris atq; ita in por
tū uoluptatis sue leta tandē et secura pueniat. Hec
sunt quatuor ille temptationes: quas p̄pheta re
gius afflatus spiritu sancto uidit p̄fundiusq; con
spexit. Quarum p̄ma ut ait Augustinus. Est tem
ptatio erroris atq; inopie uirtutis: et famis v̄bi. Se
cunda difficultatis bene operandi: et uincendaruz
p̄cupiscentiarum. Tertia prime aduersa tedij scili
cet atq; fastidij. Quarta tempestatis atq; pericu
loz in gubernandis ecclesijs: et sunt prime tres cō
munes omnium. Ultima uo p̄pria presidentium:
q̄uis et gubernatoz sine uectorum piculo non tem
ptetur: nec minus non dico negociū sed pelagi di
scrimen adeat: qui ad erigū gubernaculū puppis

Felices
q̄ deo f
uiūt. mi
seros et
q̄mūdo

animū tuū noui: & scio nō aliūde procedere ut hoc mihi on^o iniūxeris nisi ab ingenti quadam & insigni fiducia quā de reb^{us} meis & ingenio ꝑcepisti suggerēte charitate illa quā in Ch^{risto} me diligis libētissime parerē. Quid enī meli^{us} possem q̄: implere q̄ ꝑcipis. Sed obitāt acerui mearū occupationū que tā multe sunt ut si eas noueris aut miserearis: aut rideas: quas mihi fateor: nō ambitio cupiditas q̄ ꝑflarunt: sed oposum ocii & l^{ib}erū sitis iexplebilis: nec vnq̄s ut auguro: nisi sup^{er}mo cū spiritu deponēda: meisq̄ vndiq̄ obfideor curis: nec ulli magis ꝑuenire dixeris illō virgilianū ul' regie amantis uel amētis inertisq̄ pastoris pendent opa interrupta & semiputata mihi frōdosa vitis in ulmo est. Itaq̄ sicut nihil tibi negatū ueli sic virib^{us} meis maiora ꝑmittere nō ausim. Lēptabo tñ si quas forte mihi hora intercipe furariq̄ possum: dedicandas tibi & id faciā nō tā ingenio meo q̄ orationib^{us} tuis fisis. Et dicā tibi quorsum ꝑcesseri dictu mirū cū adhuc nihil incepim. Est mihi liber in manib^{us} de remedijs ad utraq̄ fortunā in quo ꝑo viribus nitot: & meas & legentiū passiones animi mollire: ul' si datū fuerit extirpare. forte aut ita accidit: ut dū de tristitia miseriāq̄ tractat^{us} uenisset ad calamū: eē m̄ q̄ in eo occupat^{us} ut eiusmodi tristitiā nullis certis ex causis ortā quā egritudine ai ꝑbi appellāt obiectu ꝑri^{us} ꝑsolarer q̄ nullo meli^{us} mō fit: q̄ causas le tittle ꝑquirendo. Id vō nihil est aliō q̄ humane cōditionis exgrere dignitatē eo ipso die tua superuenit epl'a hoc ipsum uehemēter expostulās: q̄ si qd tūc agerē scies ultro currētū stimulū tue exhortationis addiceres: feci igif & diligēt^{er} istiti: nō alr q̄ si scribētū assidue imineres & tibi in silētio rñdebar: facio ecce q̄ iubes: hic rerū ut arbitror summa est q̄ si ornare diligentiusq̄ distinguere uel vite breuitas uel rerū ipedimēta uetuerint: hoc tibi saltez nullus eripiet. hec hacten^{us}. De questis aut tuis ne nimis te bodie ꝑgrauarem ei de cui^{us} manib^{us} banc accipies explicui viro utiq̄ doctissimo: tuicq̄: & ꝑpter te mei quoq̄ amatissimo cui^{us} mihi ualde deuotio & aspect^{us} & ꝑpositū placuere. Vale feliciter in Ch^{risto} Jesu per quē te obsecro & adiuro: ut q̄tiens ei^{us} fruēris allogo mei habeas memoriaz: neu de profundis ad dñm & ad te clamātē ex altissima tue contemplationis arce despicias.

Explicit liber decimus sextus.

Incipit liber decimus septimus. Ad Joannem hoc catium de certaldo.

Epl'a. I.

D^{il}ectas tuas nil rñdere decreuerā. Continebāt enī utiles licet amicabilesq̄ snias: uehemēter tñ a meis sensib^{us} abhorretes. Incidit mihi interi uoluntas de re alia nō parua tibi epl'am scribēdi: quā cū lituris obfideat rescribe

re parare amicus qdā pene iugiter egrotātē miseratus hunc mihi abstulit laborē. Illo aut scribente cogitare cepi. Quid nūc dicturus est Joannes meus: hō iste dictat supuacua & ad necessaria non rñdet. Tūc ipetu magis q̄ iudicio abiectum calamū reassumpsi: & scripsi epl'am tibi alterā eiusdem pene magnitudinis in qua tue rñdeo. Ambas aut ꝑpe duos mēses ex quo scripte erāt nūcio nō occurrente dictaui. Nūc tādē cū hac pua magne il-

le tue ueniunt: apte ille quidē: quo scilicet apiendū labor: custodib^{us} passuū remittat legāt qui uolent: mō integras restituāt. Scient nihil nos de bellis agere: utinā nō plus alij: esset enī par nobiscū que nūc exulat. Illā ego alterā manu mea scriptā ꝑus leges: illā aliene manus postea hūc eis ordinē dedit. Cū ad finē ueneris fessus dices. Est ne hic amicus me^{us} eger ille senex occupat^{us}? an nescio q̄s ali^{us} eiusdē nominis sanus iuuenis ociosus? Ego ipse me fateor: & ꝑuicaciam meam miro. Vale.

Ad eundem de non interrompendo ꝑ etatē studio.

Epl'a. II.

P^la stat^{us} tui nuncia ad me uenit: eaq̄ in epte aiūm meū magno qdē nō isolito mero re cōpleuit: hīs oli rumorib^{us} plenus sum.

Iniq̄ fateor: tecum agi. In hīs que fortune bona vulg^o uocat: ꝑbi aut ueri nec bonorū appellatione nec ꝑcio digna dicunt: & si leuia qdē vite mortalis admicula nō negent: doleo eqdē & idigno: dicerē fortune sigd illā eē crederē. Nūc irasci nō audeo: si que letos mestosq̄ nos faciūt nō temere ut cōis hēt assertio: sed maioris arbitrio eueniūt: qui cum tibi plus mltō q̄ ceteris mortalibus daret: ꝑlatū pene oib^{us} cocuis tuis mltis equit cōꝑeratiōe iusta forsitā sed molesta: ut nri ꝑis Lactanti^{us} esse: aut Plaut^{us}: cui ꝑlimū eēt igenij atq̄ eloq̄: nec minus iopie. Si aut quo es iudicio acriter tecū ipse rez di scutis: & qd tibi datū: qd negatū extimas: puto fatebē oib^{us} ad lib^{er}ā deductis q̄: uis amariuscule nō ifeliciter te humanis habitū in reb^{us}. Qd ut clare videas itēde animum: & cogita: neu te fallas: quot sunt in toto hominum ꝑuentu: cum quibus nō dico pecuniā non ualitudinē: non agellos: sed res tuas omnes simul permutasse uelles: & si paucissimos aut si nullos inuenis: conuiescere ac solare animum illi gratias agens: qui dat oib^{us} affluenter Nec ip^{se}: opat. Sed cū tibi oia largiri nollet: meliora largitus est. In hoc enim fallimur q̄ duz virū & tutib^{us} ac l^{ib}ris insignē ceterarū rerū cernim^{us} idigētē miramur irascimur indignamur. Idq̄ sibi iniuste querimur accidere: quē maiorib^{us} dignū remur q̄ tunc recte diceretur: q̄ ea quibus ornatus est a se ipso uel ab alio sibi essent non ab illo qui nō omnia vni dat: sed hoc tibi: illud alteri sicut scriptum est: diuidens singulis ꝑout uult. Satis sit igif accepisse cariora: q̄ uis negata sint uilia. Illi autez q̄ quis erit caducis opib^{us} gl^{ori}anti tu ꝑhico ꝑierioq̄ locuplex thesauro dic fidenter illud flacci. Le greges centū siculeq̄ circū mugiant uacce: tibi colit hinitus apta quadrigis equa te bis afro murice tite uestiunt lane. Mibi parua rura & spiritū graie tenuem camene parca non mendax dedit & malignū spernere vulgus. Sepe qdem hūc sermonem cum amicis habui: & qd dicere soleā nunc scribo. Si virtutū diues aliq̄s forte cuiuspiā ꝑncipis ad obsequz deuenisset: & ille eū duriter atq̄ auare tractaret ac diceret: sufficiāt tibi uirtutes tue: de alijs si ne me boni hui^{us} inopiā patientibus subuenire posset hic talis iure optimo rñdere. Si qd est uirtutis nō a te illō accepi. Tu ergo si istitiā uti uis debes nudū in me meritū itueri & qlē inuenis extiare: ut ꝑ ꝑmum sit uirtuti: neq̄ mihi isolutū dare qd nō tui s̄ celestis est mueris: meq̄ nō exp^{er}ob^{er}atiōe: s̄ beniuolētia idignū facit: hoc oius dno dici negt q̄ uirtutis corpusq̄ & aiām ipas dedit. Ille qdē ampli-

Fortu-
ne bona

us petri iure suo potest dicere. Sile forte tua potest ac desine cuncta percipere: suasque dotes quanta libet alleganti apostolicus illis obijcere: quod habes quod non accepisti: simulque quod sequitur: si autem accepisti quod gloriaris quasi non accepisti? Et hec quod dicitur pauca de multis: que tibi ita nota sunt omnia: ut vix ulli hominum notoria: e quibus omnibus unum illud efficio non posse in te vitiosum virtutum de inopia temporalium rerum queri. **U**enio hinc ad alteram epistolae tue partem: que de me erat: dixi equidem olim sepe: et totiens inculcare unam eandemque rem piget: at si ut littere tue sonant leta mihi et opulenta fors esset: nunquam profecto tam te nuis tua esset: hoc uelim tibi in animis demittas. **N**ihil est uerum. **M**uta igitur epitheta pro opulenta mediocrem pro leta non anxiam si dixeris uero propius accesseris. **Q**ualiscumque sit tamen hoc totiens dictum: nec iam amplius repetendum scito: quod si unicum mihi esset panis eorum portionibus diuidendus ueniet inter nos: qui sit paulo et Antonio famosissimis olim heremicis satis fuit: cur non nobis etiam satis sit? **N**on sumus pariter meriti: panis tamen ille aditus mutua charitate et quamuis non corui rostro ab eodem tamen domino missus erit. **S**i propterea lectulus unicum numero esset in thalamo largiter sic unanimis duos excipet somni curarumque fidus arbiter nostrarum. **S**ed et panes et lectuli plures erunt. **N**ihilque oino nobis deerit. una modo non desit equimitas. **N**unc ad id transeo: cuius partem me noueris implese miraculo. **S**cribis te egritudines meas multiplices egrefere. **S**cio: neque hoc miro. **N**euter nostrum egrotate altero plane sanus esse potest. **A**ddis credere te id mihi etatis iam initio puenire: quod ut comico placet senectus ipsa morbus est. **N**eque hic rursus aliquid est quod mirer: neque sciam hanc responsio: unum modo illi additum sit: esse senectutem morbum corporis animi sanitatem: quod autem an puerti forsitan ista malueris? ut cum sanitate corporis sit animi egritudo? **A**bsit hoc ab anima mea: ut in corpore sic in toto homine opto: et gaudeo illam partem in primis bene ualere: que nobilior est. **O**bijcis mihi annos meos: quod non posses: nisi ego illos tibi dinumerassem. **O**bijcis inquam et oblitum uelut amones: et benefacis. **U**tile est enim excitare memoria: his profertim in rebus que libenter effluunt: quales sunt omnes amari cogitatio: quos humana mens refrigit. **E**go autem crede mihi memini: et per singulos dies ipse mecum dico: en gradus unus ad terminum. **E**adem de etate mea: in qua senes addendo: iuuenes detrahendo uariis modis pari uanitate mentiri solitos scimus: tibi autem aliquot annos bona fide uerum scripsi: nequid mearum rerum te lateret. **S**cripsi et per idem tempus comiter ad amicos mee iam tunc indicem senectutis epistolam. **E**t si enim dicat anne quosdam iuitos senectutem audire: et canos et alia ad que uotis puenit: idque ego non quibusdam: sed pene omnibus euenire sentiam: non tamen hanc etate plusquam ceteras erubescio. **Q**uid enim magis semisse me pudeat quam uixisse: cum alterum sine altero diu esse non possit. **O**ptare plane si daret non iunior quod esse sibi iter actus honestiores ac studia sensuisse neque grauius quicquam fero quam tanto in tempore non dum quo debuere puenisse. **I**deo adhuc nitor: si quo modo forsitan ad uesperam diurnam desidia reparare potigeret et sepe mihi per animum recusat: seu cesare illi sapientissimi principis Augusti. **S**at celeriter fieri quicquid fiat satis bene: seu illud philosophicum doctissimi Platonis: beatum cui etiam in senectute potigerit: ut sapientiam uasque opinionem as-

sequi possit: seu denique catholicum illud sacratissimi patris Ambrosij. **B**eatissime plane qui uel in senectute surrexit ab errore: beatus qui uel sub ictu mortis animam auertit a uitijs: his horumque similibus expugnetur: ut fauente deo emendetur: sero licet in me non solum quod uite defuerit sed etiam quod scripture: quam ab initio neglexisse uideri poterat fortasse consilium: nunc quod nisi senilis torpor et ignauia uideret. **Q**ua in parte consilium fateor illud tuum est: quod uehementer me mirari ut dixi et dico. **Q**uis enim ex ore uigilantissimi uiri somni consilium et inertie non miretur? **R**elege oro et examina quod scripsisti. **I**pse iudex protrahe consilium tuum sede: et si audes illud absolue: quo me scilicet pro remedio senectutis ad multam senectute quilibet peritorem segnitie cohortaris. **I**dque quo facilius persuadeas magnam nescio quid me conaris efficere: ut qui satis sicut uiuendo sic proficiendo ac discendo profecerim iam subsistam. **M**ibi uero meus longe alia est: ut ait ille: diuersumque propositum: gressum ingeminare: et nunc maxime uelut amissa parte lucis sub occasum solis ad exitum properare. **Q**uid tu autem consulis amico quod tibi ipse non consulis? **N**on est mos hic fidelium consultorum: inque hoc ingenio uteris atque arte mirabili: dicis enim me iam scriptis meis late cognitum: qui utinam bene cognitus ac probatus uicinie mee essem. **A**ddis quo nisi me multum amares et nisi te penitus alterum me nouissem: falli crederes: et illud: nunc non me abste: sed te ab amore falli sentio qui multos doctissimos iam sefellit: dictis autem me et orienti notum et occasui: his et mediterranei maris omnia littora: et quod ridiculum omne transcendit hyperboreos addis et ethiopes: mirum ualde si persuaderi tibi hoc potuit tali viro: mirabilius si persuaderi mihi posse credidisti: nisi eo modo forsitan quo in una eademque domo quibus erigua omnes quatuor mundi partes designari possunt. **A**uster et boreas orientem et occidentem: uixque uel sic domi mee ad plenum notum esse credideri. **N**ec scio an quicquam sit hodie in terris: qui angustiores sibi de se fingat optiones. **T**u amice cur fallere cur ut dicam: proprie me isatuare atque islare uelis miro: nisi alter te sefellit: ut dixi: quod ipse supra fidem mirer: cum nulli quam tibi notior se esse putauerit: et tamen omnia opinari mali quam de tanta fide fictum aliquid suspicari. **L**etex ut longiuscule: imo ut longissime utque rudis homuncio ibi etiam notum sum: qua etate Marci tullij ut ait **S**euerin non dum romane reipublice fama transcenderat ubi iaduertentiam tanti uirifolium fateor: me mirari non de sua enim sed de scipionis africani etate tullius agebat ubi hoc ait. **S**ed esto quocumque libet meum nomen puenisse tibi fingito sicut ego doctissimos patres uidi de filiis quibus nec scia nec spes scie ulla erat mirabilia somniantes. **A**n tu tamen id studij mei frenum crederes? **C**alcar est: quod propiorum exitum laborum cerneret eo acrius icuberet: meque quo sum aiso successus non segne redderet: sed sollicitum et ardente. **T**u uero quasi terre finibus non potest me super ethera etiam notum dicis: ence laqueum ac Iulij: Illud quod dicitur haud dubie notum sum: utinam et dilectum. **I**llud plane proconium quod mihi tribuis non recuso. **A**d hec nostra studia multis neglecta seclis multorum me igitur per italia excitasse et fortasse longi italia. **S**um enim fere omnium senio: qui nunc apud nos his in studiis elaborant: at quod hinc elicias non admitto: ut cedens ingenij iuniorum suscepti laboris impetum iter rumpam: pro mittamque alios aliquid scribere si uelit ne unum scribere omnia uoluisset uidear. **O** quantum uere

sedet/ q̄ qui ingens nauigijs moderat. In his te
 prationum p̄rijs uentis ac fluctib⁹ viteq̄ tēpestari
 b⁹ tuarum mihi p̄cor orationum largire p̄fidiū.
 communem dñm dum ad mēsam ei⁹ cōiua facer
 accesseris p̄care adsit mihi errāti: fatigatoq̄ ne cor
 ruā. Inerat in aia sterili lachrymis rigāda ⁊ secū
 danda salubrib⁹ sui amorē: seculi p̄tēptum: odiū
 uoluptatū: studiū v̄tutum: ueram pietatem: sanctā
 religionē: indubitātā fidem: letam spem: charitatē
 feruidā: solidam castitatem: dignum cultus sui no
 minis. Opa autē carnis susurros demonum ifeli
 cis anime p̄sensum p̄teritarum reliq̄s passionum
 ⁊ pessimam p̄suetudinem qua iūctus ad mortem
 rapio: radicitus extirpet. Faciat pegrinationē me
 am sibi placitam: gressusq̄ uagos dirigat in uiam
 salutis eterne. Digneq̄ mihi idigno in die exit⁹ mei
 ⁊ in illa sup̄ma hora mortis assistere: neq̄ remini
 scat iniquitatū mearum: s; egredientem ex hoc cor
 p̄osculo sp̄m placatus excipiat. Non intret in iu
 diciū cum suo/ p̄tumacissimo licet atq̄ miserrimo.
 Misericordiarum fons misericorditer mecum
 agat. Cause mee faueat: ⁊ deformitates meas p̄te
 gat in die nouissimo. Deniq̄ ne patiat hanc animā
 op⁹ manuum suarum ad sup̄bum sui ⁊ n̄ri hostis
 impium puenire aut p̄dam fieri spiritib⁹ immūdis
 ⁊ famelicis canib⁹ eē ludibrio. Ecce petite orōnis
 formam tibi p̄scripsi. uariare illam tñ nō p̄hibeo:
 qd enim anime mee expediat tibi notū arbitror q̄
 mihi. S; hec sunt fere que in dies singlōs p̄cari
 soleo: inualidas aut p̄ces meas ⁊ criminib⁹ meis p̄
 fas tuis ut p̄cibus inues p̄cor. Crudelitas est ne
 gare opem supplici quā sine cuiuscūq̄ iniuria ⁊ si
 ne tua possis difficultate p̄stare: hec profecto sunt
 munera multum gemmis ⁊ auro cariora que ege
 nus ⁊ pauper ego ex te in Ch̄risto ditissime ac feli
 cissime uir expecto. Et vnde tibi ista fiducia di
 cat aligo fortasse de homine vnq̄ viso? Spes hec
 fateor nō de meritis meis uenit: sed de amore pu
 rissimo quo te pastor optime innocuūq̄ gregē tuū
 p̄sequor in Ch̄risto Jesu. Si tñ non magni merita
 p̄t⁹ est amor: uenit ⁊ deuotissima sanctitatis tue fa
 ma: que te mihi facilē aditu: atq̄ exorabilem polli
 ces. Neq̄ pie spei obstat te hijs oculis non uidisse.
 Amātur sepe uehemētius que nō uident. neq̄ enī
 sine cā scriptū est. Nolite diligē que uident s; que
 nō uident: que enī uident t̄palia sunt: que aut non
 uident eterna. Uideo ego te q̄tuscūq̄ peccator:
 ⁊ q̄tūlibet dissimilis tibi ⁊ uideo te in illo qui utrū
 q̄ n̄z uidet intrinsec⁹: an quo ⁊ oia eodē ip̄o largiēte
 uidebim⁹: ⁊ ml̄tos etiā nūc uidem⁹ qui mille anis
 anteq̄ nascerent obierāt. uideo te in seruore sp̄s
 qui gelidus licet ad reliq̄ in tui nois memoria re
 calefcit: ⁊ q̄q̄ meliorib⁹ oculis ac certiore luce te
 uideam: opto tñ te hijs etiam mortalibus oculis
 intueri: atq̄ hijs aurib⁹ audire: q̄uis ⁊ exemplis
 tuis ⁊ ex ore multoz sepe te audiam: ut qui fame
 publice de te multa crediderim: opto p̄gressum cō
 plexūq̄ tuum: q̄uis te assidue anime mee brachi
 is desiderioq̄ complectar. Opto inutili ⁊ peccatri
 ce manu hac si detur aliqui p̄tingere sacratissimam
 illam dicatamq̄ deo dexterā tanti uiri: q̄uis eas
 iugi teneam affectu ⁊ magna mētis intentione con
 stringam. Nempe notior est mihi q̄ putas. In al
 to enim stas: lateq̄ p̄spicis. multis quos ipse nō
 noscis te notissimum uirtus facit. C Accedit p̄cio

sum mihi quidem ⁊ p̄dulce pignus tue creditū cu
 stodic. Pignus inq̄ germani mei vnici Ch̄risto s; te
 tuisq̄ ut ita dixerim auspicijs militantis. Illuz
 ego cui secūdu nec habeo nec spo. Illū quo mihi e
 cunctis nature fortunēq̄ muneribus nihil est carū
 us: tibi quoq̄ familiariter ac filiariter carum scio:
 quē mihi ablatū ut Ch̄risti tuusq̄ fieret eq̄nimitē
 fero: ⁊ solitudinē meaz fraterne salutis spe ⁊ medi
 tatione consolor: immo v̄o ⁊ gaudeo ⁊ gl̄ioz talem
 mihi p̄tigisse germanū quem mihi mūdoq̄ subtra
 ctum ultro tu in filium tibi in seruu sibi Ch̄ristus
 assumeret. Ista sunt igitur que mihi apud humani
 tatem tuam pl̄imum fiducia subministrant. proin
 de quo erga te ac commilitones tuos sacre militie
 Ch̄risti suos aio s;: ex p̄ore mediolanensis cartu
 sie cognosces: qui tibi manu sua meas l̄ras: ligua
 aut meum spiritū p̄sentabit. Vale ex ipsa medio
 lanensi cartusia ubi nunc habito. vij. kal. maias.
 Ad eundē excusatio q̄ uiuētē laudauerit. Ep̄. IX
 Auisti mihi caput egregie ut vulgo dicis:
 nec defuit saponis acrimonia ut v̄bo utar
 Ambrosij: Ch̄ristum testor quem fallere
 non est. Nec tibi me blanditus esse nec alteri: atq̄
 utinam non mihi plus indignantis tumor: seruo:
 q̄ animi ⁊ contemptus: q̄ adalatio nocuisset. cre
 bre contentiones in op̄osculis meis: qd quo eram
 animo nunq̄ ab initio diuinassez. crebre quoq̄ fa
 cerie ⁊ aliquādo mordaces blāditiē nūq̄ sunt. ue
 ras enim laudes inter blandimenta non numero:
 que multis ad studium v̄tutis ac perseuerantiā p̄
 fuerunt. Turpe est inquis uiuentem ⁊ eū ip̄m quē
 alloqueris laudare. Scio nihil agendū esse qd no
 ceat. Quid si profit: quid si laudati: quid si ip̄i eti
 am expediat laudato: leuis est quem leuis aura p̄
 cipitat: uentos non metuit: qui radicem habet in
 solido. fundamentum in petra: constantiaz in habi
 tu: cor in celo: p̄eclara illa quidem ingenia ut ait
 Licero que gloria iuitatur. Sic est. degeneres in
 uia rectam iurgia ⁊ mine: generosos aios blandū
 glorie calcar ipellit: ⁊ aselluz fustibus plausu soni
 pedē excitamus. Mēs bona suis laudib⁹ non istaf
 sed erigit: laudataq̄ uirtus crescit ut elegāter ait
 Naso. Vale nescio qd exptus loquor. Sanctitatis
 laudē nec habui p̄fecto: nec merui: si qua tñ ligue
 uel ingenij laus fuit: que q̄sta sit nescio: illud scio:
 q̄ si uera est magna eē nō p̄t: sentio quos mihi sti
 mulos icusserit: laudasti aios me uiuū ⁊ me mihi in
 telligo qd rephēdas. Scriptū est. Ne laudaueris
 hoies in uita tua. Quē locū dū tractat Ambrosius
 lauda ingt post vitā: magnifica post p̄sumationem
 ⁊ rursum lauda post piculū: p̄dica securū. Quid
 aut scio an sapuicturus tibi sim: at me nunc saltez
 alijs laudato. Quid si hoc faciēs: non illō omise
 ri: Sed deices me laudādo: si hoc credere nō lau
 darē. Noli grauer ferre si laudaueris: fue bone
 ⁊ fidelis: nō tua s; dñi la⁹ est: an laudare Ch̄ristū
 in opib⁹ suis uetas: certe ne dū ab alio laudari ue
 rum ⁊ gl̄iari licet: sed in dño. Quotiens Augusti
 nus Hieronymū laudat? Quotiens Hieronym⁹
 Augustinū? ⁊ sanctissim⁹ ac beatissimū papā uo
 cat: atqui nō alterū: non defunctum: mutuo siqdē
 colloquuntur. Et clamabis autem non sum Hiero
 nymus nec Augustinus ego. Non sum Augusti
 nus nec ego Hieronymus. Quid si mihi maior es
 q̄ Augustinus Hieronymo: ul' Hieronym⁹ Augu

fimo : nescis q: magnitudo z paruitas relationem
 inuicē quandā hñt: z parua etiam magna fiūt mi-
 nis comparata: z magna collata maximis parua
 sunt. Nescis Ambrosius ipse qui laudari uiuuz p
 bibet: q̄tis uiuū laudibus efferat loquens sibi: le-
 ge illius omeliā quā de beate Marie virginis pu-
 rificatione dicauit: z attende q̄ reuerenter Augu-
 stinum de intellectu vborū Symeonis interrogat
 quas sanctitatis ingenijq̄ laudes interserit: puta-
 bis nō dicā patrem filio aut discipulo magistrum
 pietatis fideiq̄ ducem militi suo quē duz in viam
 vitatis induceret z puluerē uetustatis abstergeret
 suis manibus sacro lauisset in fonte: imo vō nō do-
 ctorem doctori: nō ep̄m episcopo: non amicū ami-
 co: deniq; non hominē homini: sed hominem deo
 loqui: non humanū eloquū: sed celeste oraculū ex-
 pectātem: possem hoc loco pbicis uel poeticis ex-
 plis affluere: ni uererer: ne cūcta p̄facile: at ut aiūt
 flexo leuiter vmbone discuteres: ad sanctorū igitur
 exēpla me refero. Quantis oro te laudibus Joā-
 nes crisostomus: z q̄to vborū honore demetriū al-
 loquit: q̄to brauiō cōpellat Isidorū: q̄to Au-
 gustinum hylari⁹ areletē. z p̄sper? Sed occur-
 res z sanctos saltē ab hñs fuisse laudatos dices: at
 qd̄ Paulo dicis ap̄lo qui uas electionis docto: gē-
 nū: Senecā inter scriptores licet sacros a Hiero-
 nymo relatum tū haud dubie paganum homines
 laudat ad eum missis eplis: cur mihi nō liceat lau-
 dare nō mō christianū hominē: s; Christi seruus z
 christiane militie p̄fessores: lege Ambrosij epl̄as
 ualētiniano ac theodosio p̄incipib⁹ inscriptas: vi-
 debis seueritatē illam sanctissimā apud homines
 p̄fanos p̄pter aliq̄ v̄tutis effigiē sepe honorificē
 tissimis usam v̄bis. Qd̄ si forsā dicas. Quere san-
 ctū quē dignis laudib⁹ p̄sequare: hō enī pecca-
 tor ego sum: z reliq̄ que in ore tui similiū esse solēt:
 qd̄ sacro dicis Ambrosio: qd̄ alijs multis: q̄s sci-
 ens sileo: ne sim plūrior q̄ oportet. Quid p̄terea
 ad illud dauitici r̄m̄ debis: q: defecit sanctus: q̄
 diminute sūt v̄tates a filijs hominū: q: nō est qui
 faciat bonū: sicubi ergo uel tenuē tātis in tenebris
 scintillam v̄tatis aspexero: nouū solis iubar aspe-
 xisse mihi video: z illuc cupidus fero: laudās nō
 tā lucē ip̄am q̄ lucis auctorem. Id nec mihi noxe
 nec tibi ut arbitror debet eē fastidio. Et sane si m̄-
 tiplici testimonio p̄bari pōt licere nonnūq̄ se si-
 ue arrogantia laudare: q̄to magis z laudare aliū
 z ab alio laudari licet laudātemq̄ alium audire.
 Lisset mō dolus insolentia z incōsulta credulitas
 z adulatio uenenosa. Al q̄b⁹ p̄fecto suspitionib⁹ z
 te vite ac p̄fessionis austeritas z me si p̄fessio ac vi-
 ra nō liberant: liberet saltē etas: ab oī iā adolescen-
 tie leuitate remotio: blāditiē tenentioris etas sunt:
 z serus infirmioris: virilem canitiem non decent.
CQuecum ita sint: tā z si certus z infallibilis tibi
 cōsulo: assidue intus ad aurē cordis sonet: ego tū
 patiētia tua fret⁹ loqr: z dicā quid hic mihi cōsiliū
 sit. Adulātū uoces ut uenenū melle illitū respue:
 adulstēq; ne redeat frontis atq; vborū auctori-
 tate p̄pellito. Leteroz laudes sic admitte: ut si ue-
 re fuit imbecillitatis tibi p̄sciū humane z maiorē
 in modū te humilians nihil in laudib⁹ nisi vnū bo-
 noz tuoz glorifices largitorem: sua false q̄tus tibi
 defit intelligas: satagensq; te defectu ac laudato-
 rem tuū mendacio liberare: talis fieri studeas: q̄lē

ille te predicat. Ita utrobicq; sentias tibi calcar ad
 bibitū ad gratitudinē: ad virtutē: ut uel de p̄ceptis
 let⁹ deo gr̄as agas: uel pro defectu mestus tuū in
 p̄fectū alienū v̄tas errores. Ego q̄tuscūq; pecca-
 tor: non uenio ut oleo meo tuū caput ipinguē. Ab-
 sit ab anima mea ut qd̄ nulli vnq; me fecisse memi-
 ni in te p̄ incipiā: sed ut te alloquens me excites si
 possim: z dū tibi nō noceā p̄sum mihi: si forsitan te
 laudādo ad imitādū pect⁹ hoc gelidū inardescat:
 nā quis imitari studeat nisi qd̄ aliq̄ singlari laude
 dignū putet? Sine igit te laudari quo z tu melior
 fieri possis z ego te cupiā imitari. Facis aut nō is-
 cior magnifice qui hominū laudes sp̄nis: eoz ma-
 xime q̄b⁹ si reddere vicē uelis sine graui mēdacio
 nō possis: z eueniet tibi qd̄ de Marco scribis La-
 tone: qui quo min⁹ gl̄iam querebat: eo magis illas
 assequebat. Si penit⁹ qdē iubes laudare te desinā
 nō mirari: q̄q; nō te laudauerim nec te mirer. Il-
 lū in te laudo: illū miro: z uenero: qui boies per se
 miserū aial z caducū sepe laudabilē mirabilē z ue-
 nerabilē gratis facit. Illud nūq; efficies ut tuarū
 p̄cum auxiliū desinā flagitare. Qd̄ nō facerem si
 uel meas tibi: uel tuas p̄ces Christo p̄tēptibiles ar-
 bitrarer. Ab illo egdem p̄cal z beu magno nimis
 absūm intervallo: z p̄erentiē terrestriū rancus sus-
 tu p̄ximior: tibi uox clario: tu me audies spero: il-
 le te pro me rogantē audiet exaudietq; utinam: in
 eo maxime qd̄ ut petas noiatim p̄cor: ut talis scilicet
 sim dū uiuo: q̄lis uellē fuisse dū moriar. Reli-
 quitū est ut petitionib⁹ z questionib⁹ tuis: utcūq; sa-
 tisfaciam. Quibus si te sequi uelles: nunquid ego
 quoq; non sat digne subiraſcerer. Tantum nempe
 mihi p̄conium ingenij tribuis q̄tus ego nec po-
 sco nec mereo: z q̄q; multū exprimam plus tantū
 incomparabiliter est qd̄ taces: tacitusq; pronunci-
 as: ubi me rogas ut de dignitate p̄ditionis huma-
 ne librum ab Innocentio. iij. p̄missus ut dicis: nec
 ab illo editū ipse edam: p̄missumq; impleā alteri⁹
 qui p̄opriū implere nōdū potū: quasi promptus
 sit mihi de re qualibet copiose suauiterq; disserere
Nec aduertis virum illū quem virtus z ingenius
 ante tempus ad romani pontificatus apicē eue-
 runt: de miseria humane conditionis igressus scri-
 bere vir impleſse p̄positum: de contrario antes se
 scripturum p̄mississe tantummodo non adhibitis
 sponsorib⁹ quos se digressio delasa posteritas p̄ue-
 niret. Illius fides ut absoluā te nunc iubes z expe-
 riar qd̄ illum uel noluisse: uel timuisse: uel nequis-
 se compertum est. Sed quis ego sum: aut que est
 in me facultas: ut apud Licetorem ait Leli⁹. Er-
 go ego qd̄ ille vir exbo: rui secur⁹ aggrediar: qui
 etiā si p̄ntificatus seposito per se ipsum extimet cau-
 tas bētur oīum iudicio ut doctissimis ascribat: in
 p̄ntificatu aut talis fuit: ut haud dubie sicut sepe
 dicere magnos ecclie cardines audini pegrine na-
 tiōis atq; iuifer: qui hoc nō sp̄ote sua: s; cogēte uerī-
 tate fatebant: post illū petri sedes eque nullus bo-
 nestauerit cū hoc tali viro tāte auctoritariō tā po-
 tentis ingenij me adeo non ex equo partiri iubes
 hanc sarcinam: ut cum de miseria humane p̄ditio-
 nis ille tacuerit mihi de p̄rio sit agendum atq; ita
 qd̄ nemo dubitat: que illi prona fuit: z facilis mi-
 hi difficilis z maligna materia sit. Amplissima est
 enis humana miseria breuis z panguſta felicitas:
 uerum quia z si non faciem tamen ut mihi video:

inuicem differunt sententiae cum uoluntas amboꝝ una sit. Tibi ego omnia seu lōge plurima: mihi uero nil penitus uideo: scripsisse. Sed ut multa scripseris et ut multa scribam: quo nā melius modo possis sequentium animos ad p̄seuerantiā exhortari. Sepe ualidius excitant exempla q̄: uerba: certe probatissimus durus camillus senex bella iuuenit̄ obeundo multo magis ad uirtutes iuuenes accendebat: q̄ si illis in acie relictis edicto qd̄ agendum eēt in cubiculus p̄cessisset. Quid autē sollicitus uideris ne scribente me omnia scribere aliqd̄ alijs non uacet: tale est qualis metus ille ridiculus alexandri macedonis: qui timere solitus fertur: ne vincendo omnia philippus pater: omnem sibi spem bellice laudis eripet insanens adolescens: qui nesciret quāta sibi nunc etiam bella si uiueret domitolicet oriente restarent: nec papiriuū forsitan cursorē et martios duces nosset. Sed hunc metus nobis abstulit anueus seneca: quadam ad lucillū ep̄la. Multū inqt̄ adhuc restat operis: multūq̄ restabit: nec ulli nato post mille secula p̄cidetur occasio aliqd̄ adhuc adijciendi. Tu amice mira rerū perplexitate hinc me niteris a progressu ceptoz̄ operum pueniendi desperatione illinc p̄te gl̄ie ostentatione diuertere: et postq̄ dixisti mundus me scriptis impleisse: putas ne p̄cor̄ ingens origenis aut Augustini equare uolumina numero. Eodem Augustinū equari a nemine posse reor̄. q̄ nunc enim illum equet quē euo illo ingenioꝝ feracissimo me iudice nullus equauerit nimis magnus uidiq̄ uir fuit nimis inaccessibleis. Quod ad originem attinet nō tā numerare solitū q̄ extimare me noueris paucos libellos icorruptos scripsisse maluerim q̄ libros innumeros: in quibus magni si uera est fama: et tolerabiles sint errores. utruq̄ horum eque tu mihi dicis impossibile. fateor̄ q̄ q̄ diuersa rō sit amboꝝ. Contra teipsum t̄n̄ qui me ad ocium stilo impellis q̄si aliqd̄ nescio qd̄ cogitans laboriosissimos quosdam senes p̄fers. Socrates sophoclesq̄: et nris cōsoriū catonem: et quot posses alios: sed uir diu q̄ sciens p̄tra se loquitur. Hic tu tamē et p̄siliij tui et mee imbecillitatis excusationes hincinde p̄quirens dicis diuersas fortassis illoꝝ fuisse: et meā esse cōplexionē. cui qdem haud coact̄ assentiar: q̄uis et mea complexio iterdū ualidissima uisa sit. hijs qui talius notitiam p̄sententur: sed ualidior est senectus. Cūc etiam illud afferas bonas me partes tēporū sub obsego p̄ncipum pdidisse: hic ne erres: uerū accipe. Nomine ego cū p̄ncipib⁹ fui: re autem p̄ncipes mecū fuerūt. vnq̄ me illoꝝ consilia et perraro conuiuia tenuerūt. Nulla mihi vnq̄ p̄ditio p̄baretur que me uel modicus a libertate et a studijs meis auerteret. Itaq̄ cū palatium omnes: ego uel nemus petebā: uel iter libros in thalamo quiescebam. Si dicā nullū dies perdidisse: falsum dicam. multos pdidi: utinā nō omnes: uel inertia qdam uel morbis corporis uel angoribus si quos p̄sus euadere nullo p̄tigit ingenio. Quid iussu p̄ncipum pdiderim iam audies. Nam et mihi cum seneca rō p̄stat impense. Semel uenetas missus pro negotio pacis inter urbē illam ac ianuam reformande hibernū in hoc mensem integrum exegi. Inde ad romanū p̄ncipē in extrema barbarie: beu collapsi spes impij refouentes. dicā recti⁹ deserentem pro ligustica pace tres estiuos mēses. Deniq̄ ad gratulandū Joanni francoꝝ regi britā-

nico tunc carcere liberato alios tres hibernos: et si enim in hijs tribus itineribus assidue solitis curis aiium exercebam: q̄ t̄n̄ nec scribere erat nec affigere cogitata memorie p̄ditos dies uoco: q̄uis in ultimo dū italiā repeto ad Petrū pictauiensem studiosum senem ep̄lam ingentem dictaui: de mutatione fortune que sero rediens defunctū illū reperit. Ergo ecce mēses septē sub obsego p̄ncipū amisi. iactura ingens non inficio: in tā breui uita. utinam t̄n̄ non fuisset ingentior: quā mihi adolescētie mee uanitas et occupatiōes superuacue peperere. Addis ad hec forte aliā nobis eē quā ueterib⁹ fuerit uiuendi metam. fieriq̄ posse ut qui hodie senes sunt: tunc iuuenes dicerent. hic qd̄ aliud dicas nisi q̄ cuidā nuper iuriscōsulto hui⁹ studij quem cum ad dep̄mendam ueterum industriam et excusandā ignauiam modernoz̄: hoc in scholis dicere solitus accepiissem: mandaui sibi per vnū e discipulis suis ne id ampli⁹ diceret ne iter doctos ip̄e idocior habere. A duobus et eo amplius annoꝝ milibus circa humane uite spatium nulla mutatio facta est. Tres et sexaginta annos uixit Aristoteles. totides Licerō: uicturus amplius si impio atq̄ ebrio placuisset Antonio: et q̄: multa iam p̄dem de sua calamitosa ac precipiti senectute tractauerat. librumq̄ de senectute p̄scripserat quo cum amico communit̄ uteret. Septuaginta uixit Ennius. totidē flaccus horatius. duos et quinquaginta Virgili⁹ nostra etiam etate breue tempus. At Plato vnū et octuaginta. Idq̄ pro monstro habitū fertur ut p̄pterea q̄ p̄fectissimā expleisset etatem quasi qui supra homines esset sacrificatū ei p̄stet a magis cum passim bodie nostris in urbibus: hec etatū spatia uideamus: et octogenarij et nonagenarij occurrant. nec miret quisq̄ nec sacrificet. Si tu hoc loco mihi uel Uarronem obicias: uel Latonē aliosq̄ qui ad ceterisimū puenerunt annum: uel Borgiam leontinum qui hos magno spatio sup̄gressus est. Ego illis quos opponā habeo: sed quā obscura sunt noia vnus pro multis obiciam Romuldu m rauēnatē clarissimum heremitam qui nup̄ inter maximos labores quos sibi pepererat amo: Christi: in uigilijs ac ieiunijs multis a q̄ q̄ in te est me nunc tu p̄silio tuo abstrabis cētū et uiginti uite annos habuit. Quē articulus idcirco seropulosius digesserim ne p̄ter illos p̄mos patres qui ab exordiorū fuisse memorant: et q̄ ut ego existimo nullū penitus cōmertiū litterarū fuit: maiores alios nros nobis uiuaciores aut credas. aut p̄dices plus illis fuit industria nō plus uite: nisi q̄: uita sine industria non uita: sed segnis et inutilis mora est. q̄ q̄ tu p̄plexitate hāc caute paucissimis uerbis euaseris. dicens ut etatis nulla sit questio eē posse cōplexionis: et forte aeris: aut ciboz̄. uel hijs deniq̄ uel alijs ex causis nō posse me q̄ poterāt illi: et plane p̄sentio. fateor̄ sic eē: sed nō eque p̄stet q̄ hic ifers ad q̄ op̄posito accigeris argumētis. que t̄n̄ aliq̄ ex p̄te hijs ip̄sis aduersa uideātur. dicis enī et p̄sulis ut satis mihi sit: tuis ad h̄am utoz̄ uerbis carmine forsan eqs̄ se Virgilium. soluto tullium stilo: quod o si ueritate inductus: et non amore seductus assereres. Addis me ex senatusconsulto more maiorum splēdidissimum titulum et romane lauree rarum decus adeptum: que eo pergunt: ut felici studiorum fructu auctus et equatus maximis et insigni-

*Dijs Aristotelis
Lionis Virgilij*

laborum premio honestatus deo et hominibus im-
portunus esse: iam desinam: parto contentus et uo-
ti compos egregij: cui plane nil defuerit modo quod
tibi persuasit amor: aut uerum aut saltem omnibus
persuasum sit: ultro alienis testimonijs acquiesca
et qui mos est publicus de me alijs credam: sed di-
uersum alijs videtur. Ante omnes mihi qui pfe-
cro neminem esse me arbitror: nisi vulgus cui mal-
to malim semper ignotus esse quam filijs: laurea autem
illa mihi imaturo eui: fateor atque animi imaturis
quidem texta frondibus obtigit: quam si fuisset
maturior non optassem: amant enim ut senes utilia
sic iuuenes speciosa nec respiciunt finem. Et quid
putas? Nil prorsus scientie nil eloquentie illa mihi:
inuidie autem infinitum attulit: et quietem abstulit
sic inanis glorie et iuuenilis audacie penas dedi: ex
illo enim ferme omnes in me linguas et calamos
acuere: semper signis erectis in acie stantem fuit: semper
nunc ad dextram: nunc ad leuam insultantibus obstite-
dum ex amicis hostes mihi fecit inuidia: possem
multa hic que te in admirationes agerent memora-
re. Ad summam hoc mihi mea laurea prestitit ut
noscerer ac uexarer. Sine qua quod optimum uite ge-
nus quidam putant et quiescere poteram et latere.
C Supra mihi tue ratiocinationis ars videtur:
ut quanto diutius possim: uiuere studeam. Ad gaudi-
um amicorum tuorum in primis solatiu senectutis que ut
ais me tibi supstites cupis: heu mihi hoc et simoni
deo noster optauerat: heu iterum uoto nimium effi-
caci: cum ipse mihi sigis humanis ordo foret in re-
bus supstes esse debuerit: optas idem et tu frater ante
alios et amicorum aliquo patris uotum: uoto autem meo pro-
sus aduersum: opto ego uobis saluis mori: et post
me relinquere quorum in memoria et in uobis uiuam:
quorum precibus adiuer: a quibus amer: ac deside-
rer: propter enim conscientie puritatem nullum reor so-
lamen hoc gratum morienti. Quod si ut hoc mihi forte
suadeas tua illa facit opinio: qua me ualde uite
audium arbitrarijs longe falleris. Quomodo ego uiue-
re diu optes iter bonos mores: ad quos puenisse ual-
de doleo: et ut siue grauiora hos iter deformatos
et obscenos habitus uanissimorum hominum: de quibus
et scripto et uerbo sepe nimium quero: sed indignatio-
nem animi ac dolorem uobis explere non ualeo: qui
cum itali dicant: et in italia nati sint omnia faciunt
ut barbari videant: eentque utinam barbari: ut meos
et uerorum oculos italorum tam turpi spectaculo libera-
rent: deus eos omnipotens uiuos ac mortuos ma-
le perdat quibus non est satis maiorum uirtutes ac glori-
am et belli pacisque artes omnes per ignauam amississe:
nisi si monent atque habitum patrium per amentiam de-
honestent: ut non tantum patres nostros qui tempesti-
ue hinc abierunt sed cecos quoque felices iudicent:
qui ista non vident. Ultimum rogas ut tibi igno-
scam qui mihi consulere uiuendi que modum prescribere au-
sus sis: ut scilicet intentione animi uigilansque et labo-
ribus puctis abstineas: et etatem festam annis si-
mul ac studijs pingui ocio ac sopore refoueam. Ego
autem non ignosco: sed tibi gratias ago: tui prorsus amo-
ris: qui te quod in tuis non es: meis in rebus medicum
facit. Tu potius mihi ut parcas queso: qui tibi non
paream: et sic tibi persuadeas me et si cupidissimus
uite essem: quod non sum tamquam si consilio tuo stem: ali-
quanto citius pituretur: labor: iugis et intentio pabu-
li animi mei sunt: cum qlescere cepto atque letescere

mot et uiuere desinam: nosco ipse vires meas: non sum
idoneus ad reliquos labores ut soleo: legere hoc
meum et scribere quod laxari iubes leuis est labor: i-
mo dulcis est requies: que laborum grauius parit ob-
liuionem. Nulla calamo agilio est sarcina. Nulla iu-
cundior: uoluptates alie fugiunt et mulcendo ledunt
calamus et in manus sumptus mulcet: et depositus
delectat ac pdest non domino suo tantum: sed alijs multis
sepe etiam absentibus: nonnunquam et posteris post an-
norum milia. Verissime mihi video: dicitur omnia
terrestrium delectationum: ut nulla lris honestior:
sic nulla diuturnior: nulla suauior: nulla fidelior:
nulla que per omnes casus possessorem suum tam faci-
li apparatu: tam nullo fastidio comitet. Parce igitur
frater parce: tibi omnia crediturus: hoc non credam.
Quemcumque me feceris: nihil est enim quod non pos-
sit docti disertique uiri stilius: mihi tantum enitendum est si
sum nihil ut sis aliquid: si sum aliquid: ut sum plusculum:
et si eum magnus quod utique non sum: ut qua datum
esset: fierem maior: ac maximus: an non mihi liceret
maximum illi imanis et barbari uerbum usurpare? Qui
cum suaderet ut iam satis magnus nimio parceret labo-
ri. Ego uero inquit quo maior: fuerit eo plus labora-
bo: dignum uerbum quod non a barbaro diceretur. Hoc
mihi igitur fixum est: quod si sum plusculum ab inertibus pro-
lijs sequens ad te epistola erit indicio. Non propter enim
ceptis ingentibus ad que breuis hec uita non sufficit
nec si esset duplicata sufficeret: nouos quotidie et
externos aucupor labores. tantum somni et languide
odiu est getis. An tu uero forsitan non ecclesiasticum illud
audisti: cum consumauerit homo: tunc incipiet: et cum
quieuerit tunc operabitur. Equidem nunc cepisse mi-
hi video: quicquid tibi: quicquid alijs uidear hoc de me
iudicium meum est. Si hec inter uite finis adueniat:
qui certe iam longinquus esse non potest: optare fate-
or: me quod autem uita pacta iuuentute inueniret. Id quod
ut sunt res non spero: opto ut legentem aut scribentem
uel si Christo placuerit orantem uel plorantem mors in-
ueniat. Tu uale mei memor: et uiue feliciter ac uiri-
liter pseuera. Dataui. iij. Kal. maias ad uespas.
C Ad eundem insignis obediencia et fides uxoria. Epi. III
Ibrum tuum quem nostro materno eloquio ut
opinor oli iuuenis edidisti. Nescio quidem
uiri uel qualiter ad me delatum uidi. Nam si di-
cas legi: mentiar. Siquidem ipse magnus ualde:
ut ad vulgus et soluta scriptus orone et occupatio
mea maior: et tempus angustum erat. Idque ipsum ut
nostri bellicis undique moribus ingetum: a quibus et
si alio plusculum absim nequeo tantum fluctuante rep. non mo-
ueri. Quid ergo? excucurri cum et festini uiatoris in-
more hic atque hinc circumspectis: nec subsistens aiad
uerti alicubi librum ipsum canum dentibus lacescitum: tuo
tantum baculo egregie tuasque uoce defensum. Nec mira-
tus sum. Nam et vires ingenij tui noui: et scio expro-
perum esse hominum genus et insolens et ignauum qui quicquid ipsi uel
nolunt uel nesciunt uel non possunt in alijs reprehendunt. Ad
hoc unum docti et arguti: eligues ad reliqua delecta-
tione sum ipso in transitu. Et si quid lasciuie liberioris oc-
curreret excusabat etas tua: dum id scriberes sti-
lus idioma ipsa quoque rerum lenitas: et eorum qui lectu-
ri talia uidebant. Refert enim largiter quibus scribas
morumque uarietate stili uarietas excusat. inter mul-
ta sane iocosa et leuia quedam pia et graua deprehen-
di: de quibus tamen diffinitive quod iudicem non habeo ut
qui nusquam totum ibeseri. At quod uere accidit eo more

Ecclesia
sticusLabo:
est si pa-
bulumDicit
ne p
pian
DacUe
rao

currentibus curiosius aliq̄to q̄ cetera libri p̄ncipium finemq̄ p̄speri: quorum in altero patrie n̄re statum illius scilicet pestilētissimi temporis q̄d p̄e omnibus nostra etas lugubre ac miserum mundo vidit: meo q̄des iudicio z narrasti p̄oprie z magnifice deplorasti. In altero aut̄ historiam ultimaz: z multis p̄cedentium longe dissimilē posuisti. Que ita mihi placuit meq̄ detinuit: ut inter tot curas que pene mei ipsi^o immemorem me fecere: illā me morie mandare uoluerim: ut z ipse eas animo quotiens uellem non sine uoluptate repeterem: z amicis ut sit p̄fabulantibus renarrarem si q̄s aliquid tale incidisset: q̄d cum breui postmodum fecissem gratamq̄ audientib^o cognouissem: subito talis interloquendū cogitatio superuenit: fieri posse ut n̄ri etiam p̄monis ignaros tam dulcis historia delectaret cum z mihi semp̄ ante multos annos audita placuisset: z tibi usque adeo placuisse perpenderes ut vulgari eam stilo tuo censueris: non indignaz z sine operis: ubi rhetorum disciplina ualidiora que libet collocari iubet. Itaq̄ die quodam inter uarios cogitatus animum more solito discerpentes: z illis z mihi ut sic dixerim iratus uale oib^o ad t̄p̄s dicto calamū arripies historiam ipsam tuā scribē suz aggressus: te haud dubie gauisurum sperās: ultro rerum interpretem me tuarum fore: q̄d non facile alteri cuiq̄q̄ prestiterim. Egit me tui amor z historie: ita tamē ne horatianum illud poetice artis obliuisceret. Nec v̄bz v̄bo curabis reddere fidus interpretis: historiaz tuam meis v̄bis explicui. imo alicubi aut paucis in ipsa narratione mutatio v̄bis aut additis: q̄d te non ferente modo sed fauēte fieri credidi: que licet a multis z laudata z experita fuerit: ego rem tuam tibi non alteri dedicandā cēsi. Q̄s quidem an mutata ueste deformauerim an fortassis ornauerim tu iudica: illinc eniz orta: illuc redit: notus index: nota dom^o: notum iter: ut uanū z tu noris: z quisq̄s hec leget tibi non mihi tuarū rōnem rerum esse reddendam. Quisq̄s ex me que ret: an hec uera sint: hoc est an historiam scripseris: an fabulam. r̄debo illud crispī: fides penes auctorem meum scilicet Joannem sit. hec p̄efatus incipio. **C** Est ad italie latus occidentum uesulus ex appennini iugis mons vn^o altissimus qui v̄rice nubila superans liquido sese ingerit etberi mōs: suapte nobilis nā: sed padi ortu nobilissimus: qui etas e latere fonte lapsus: exiguo orientem contra solem fertur: mirisq̄ mox tumidus incrementis breui spatio decurso: non trā maximorum vnus annium: s̄ fluuiorum a Virgilio rex dictus liguriam gurgite violentus interfecat: dehinc emiliam atq̄ flaminiam. Venetiamq̄ discriminans multis ad ultimā z ingentibus ostijs in adriaticū mare descendit. Ceterum pars illa terrarum de qua p̄mum dixi: que z grata planitie z interiectis collibus ac mōtibus circūflexis aprica pariter ac iucunda est: atq̄ ab eorum quibus subiacet pedemontium nomē tenet: z ciuitates aliquot: z oppida habet egregia. Inter cetera ad radicem uesuli terra salutarum vicis z castellis satis frequēs: marchionum arbitrio nobilium quorūdam regis virorum. Quorū vnus p̄musq̄ omnium z maximus fuisse traditur Valterus quidam ad quem familie ac terrarum omnium regimē pertineret. Et hic quidem forma virēs atq̄ etate nec minus moribus q̄ sanguine nobilis

z ad summam oium ex parte vir insignis nisi q̄ p̄senti sua sorte contentus incuriosissimus futurorū erat. Itaq̄ uenatui aucupioq̄ deditus: sic illis incubuerat ut alia pene cuncta negligeret: quodq̄ in p̄mis egre populi ferebant: ab ipsis quoq̄ coniugij p̄silijs abhorreret. Id aliq̄ diu taciti cum tulissent tandem cateruatim illum aduent: quorum vnus cui uel auctoritas maior erat uel facūdia maiorq̄ cū suo duce familiaritas. **C** Tua ingt humanitas optime marchio hanc nobis prestat audaciam: ut z tecum singuli: quoties res exposcit deuota fiducia colloquamur: z nunc omnium tacitus uoluntates: mea uox tuis aurib^o inuehat non q̄ singulare aliquod habeam ad hanc rem: nisi q̄ tu me inter alios charum tibi multis iudicijs comprobasti. Cū merito igitur tua nobis omnia placeant: semperq̄ placuerint ut felices nos tali domino iudicemus: vnus est q̄ si a te impetrari sinis teq̄ nobis exorabilem prebes plane felicissimi finitimorū omnium futuri sumus: ut coniugio scilicet animum appli ces: collumq̄ non liberum modo: sed imperiosum legitimo subicias iugo: idq̄ q̄s primum facias: uolant enim dies rapidi: z q̄s q̄s florida sis etate p̄tinue tamen hunc florem tacita senectus insequitur morsq̄ ipsa omni p̄xima est etati. Nulli muneris huius immunitas datur: eque omnibus moriēdū est: utq̄ id certum sic illud ambiguum quādo eueniat. Suscipe igitur oramus corū preces qui nullum tuum imperium recusarent. Querende autem coniugis studium nobis linque: talem enim tibi procurabimus que te merito digna sit: z tam claris orta parentibus: ut de ea spes optima sit habēda: libra tuos omnes molesta sollicitudine quesumus: ne quid humanitus tibi for̄ an accideret tu sine tuo successore abeas: ipsi sine notiuo rectore remaneant. Mouerunt pie preces animū viri: z cogitis inquit me amici ad id q̄d mihi in animū nunq̄ uenit: delectabar omnimoda libertate que in cōiugio rara est. Ceterum subiectionum mihi uoluntatibus me sponte subicio z prudentie uestre fides z fidei. Illam v̄o quam offertis querende curam coniugis remitto eamq̄ humeris meis ipse subeo quid vnus enim claritas p̄fert alteri: sepe filij disti millimi sunt parentum: quicq̄d in homine boni est non ab alio q̄s a deo est. Illi ergo z status z m̄rimo nij mei sortes sperās de sua solita pietate commiserim. Ipse mihi inueniet q̄d quieti mee sit expediens ac saluti. Itaq̄ q̄n uobis ita placitū est uxore ducā: id uobis bona fide polliceor: uestriq̄ desiderium nec frustrabor equidem: nec morabor: vnus uos mihi v̄sa vice promittite: ac seruate: ut quācūq̄ coniugem ipse delegero: eam uos summo bonore ac ueneratione p̄sequamini: nec sit ullus inter uos qui de meo vnq̄ iudicio aut litiget aut queratur: uestrum fuit mei animum quos nouistis liberrimum iugo subiecisse cōiugij mea sit iugi ipsius electio quecūq̄ uxor mea erit illa: teu romani p̄ncipis filia domina uestra sit. Promittunt vnanimiter ac lete nihil de futurum ut quibus vir possibile videretur optatum diem cernere nuptiarum: de quibus in diem certum magnificētissime reparandū: domini iubentis edictum alacres susciperēt. Ita colloquio discessus est: z ipse nihilomin^o eam ipsam nuptiarum curam domesticis suis imposit: edixitq̄ diem. **C** Fuit haud p̄cul a palatio

Orō ad
marchi
omem

Historia

Historia
de p̄ncipium
Pados

Ualterus

villula paucorum atque inopum incolarum: quorum vni omnium pauperrimo Janicole nomen erat. Sed ut pauperum quoque tuguria non vni gratia celestis inuisit: vnica illi contigerat Husfeldis nomine forma corporis satis egregia sed pulchritudine morum atque animi adeo speciosa: ut nihil supra: hec parco victu in summa semper inopia educata omnis infamia voluptatis: nil molle: nil tenerum cogitare vidicerat: sed virilis: senilisque animus virgineo latebat in pectore: patrio senium inextimabili refouens charitate. et pauculas eius oves pascebat: et colo interim digitos atterebat vicissimque domum rediens oluscula et dapes fortune congruas parabat: durumque cubiculum sternerat: et ad summam angusto in spatio totum filialis obedientie ac pietatis officium explicabat. In hanc virgunculam ualterus sepe illac transiens quibus oculos non iuuenili lascivia: sed senili grauitate defixerat: et virtutem eximiam supra sexum supraque etatem quam vulgi oculis perditio nis obscuritas absconderebat: acri penetrarat intuitu: unde effectum ut et uxorem habere quod vniquam animum uoluerat: et simul hanc uiam: nullamque aliam habere disponeret. Instabat nuptiarum dies: vni autem uentura sponsa esset nemo nouerat: nemo non mirabatur. Ipse interim et anulos aureos et coronas et balteos perquirebat: uestes autem preciosas et calceos et eius generis necessaria omnia ad mensuram puelle alterius que statura sue persimilis erat preparari faciebat: uenerat expectatus dies: et cui nullas sponse rumor audiret admiratio omnium uehementer excreuerat: hora iam predicta aderat: iamque apparatus ingenti domus tota feruebat. Tum ualterus aduentanti uelut sponse obuiam profectus domo egreditur: persequente virorum et matronarum nobilium caterua. Husfeldis omnium que erga se pararetur ignara peractis que agenda domi erant aqua e longinquo fonte conuectans paternum limen intrabat: ut expedita curis alijs ad uisendam domini sui sponsam cum puellis comitibus perperaret: dum ualterus cogitabundus incedens eamque compellens nomine ubi nam pater eius esset interrogauit: que cum illum domi esse reuerenter atque humiliter respondisset. Iube inquit ad me ueniat: uenientem seniculum manu prehensum parumper abstraxit: ac submissa uoce. Scio ait me Janicola carum tibi: teque hominem fidum noui: et quecumque mihi placeant: uelle te arbitror: vnum tamen nominatim nosse uelim. An me quem dominum habes data mihi hac tua in uxorem filia generum uelis. Inopino negotio stupefactus senex obriguat: et uix tandem paucis hisce. Nihil inquit aut uelle debeo aut nolle: nisi quod placitum tibi sit: qui dominus meus es. Ingrediamur soli ergo inquit: ut ipsam de quibusdam interrogem te presente. Ingressi igitur expectate populo ac mirante puellam cura patrii obsequijs satagente et insolito tanti hospitis aduentu stupidam inuenerat: quam hijs ubi ualterus aggreditur. Et patri tuo placet inquit et mihi ut uxor mea sis. Credo idipsum tibi placeat. Sed habeo ex te querere ubi hoc pactum fuerit: quod mox erit: an uolenti animo parata sis ut de omnibus tecum mihi ueniat ita ut in nulla vniquam re a mea uoluntate dissentias: et quicquid te cum agere uoluerim sine ulla frontis aut ubi repugnantia te ex animo uolente mihi liceat. Ad hec illa miraculo rei tremens. Ego mi domine inquit tato

honore me indignam scio: at si uoluntas tua siquos foris mea est nihil ego unquam sciens ne dum faciam sed etiam cogitabo quod contra animum tuum sit: nec tu aliquid facies: et si me mori iusseris quod moleste feram. Satis est inquit ille: sic in publicis educta populo offendens hec ait uxor mea hec domina nostra est: hanc colite: hanc amate: et si me charum habetis hanc charissimam habetote. Debinc neque religiarum fortune ueteris nouas inferret in domum: nudari eam iussit: et a calce ad uerticem nouis uestibus indui: quod a matronis circumstantibus ac certatim sinu illam gremioque fouentibus uerecunde ac celeriter adimpletum est. Sic horridulam uirginem indutam laceramque comam recollectam manibus comptamque pro tempore insignitam gemmis et corona uelut subito transformata uir populus recognouit: quam ualterus anulo precioso quem ad hunc usum detulerat sollemniter desponsauit: niueoque equo impositam ad palatium deduci fecit: comitante populo et gaudente ad hunc modum nuptie celebrare: diesque ille letissimus actus est. Breui debinc inopisponse tamen diuini fauoris affulserat: ut non in casa illa pastoris: sed in aula impatoria educata atque edocta uideretur: atque apud omnes supra fides chara et uenerabilis facta esset: uixque his ipsis qui illas ab origine nouerant persuaderi posset ianicole natus esse: tantus erat uite tantus morum decore: ea uoborum grauitas ac dulcedo quibus omnium animos nexu sibi magni amoris astrinxerat. Itaque non solum intra patrios fines sed per finitimas quasque prouincias suum nomen celebri preconio fama uulgabat: ita ut multi ad illam uisendam uiri ac matrone studio feruente concurrerent. Sic ualterus humiliter quidem sed insigni ac prospero matrimonio honestatis summa domi in pace extra uero summa cuius gratia hominum uiuebat: quodque eximiam uirtutem tanta sub inopia latitantem tam perspicaciter deprehendisset vulgo prudentissimus habebatur. Neque uero solers sponsa muliebria tantum ac domestica: sed ubi res posceret publica etiam obibat officia uiro absente lites patrie nobiliumque discordias dirimens atque componens: atque grauibus responsis tantaque maturitate et iudicij equitate ut omnes ad salutem publicam demissam celo feminam predicarent. Nec multum tempus effluerat dum grauidam effecta primum subditos anxie expectatione suspendit: debinc filiam enixa pulcherrimam: quamuis filium maluissent tamen uotina secunditate non uirum modo sed totam patriam letas fecit. Lepit ut sit interim ualterum cum iam ablactata esset infantula mirabilis quedam que laudabilis doctores iudicent: cupiditas sat experta chara fidem coniugis experiendi altius: et iterum atque iterum retentandi. Sola igitur in thalamum se uocatam turbida fronte sic alloquitur. Nosti o Husfeldis neque enim presenti fortuna te preteriti tui status oblitam credo. Nosti inquam qualem in hac domum ueneris. Mihi quidem chara satis ac dilecta es. At meis nobilibus non ita: presertim ex quo parere incepisti qui plebeie domine subesse animis ferunt iniquissimis. Mihi ergo qui cum eis paces cupio necesse est: de filia tua non meo: sed alieno iudicio obsequi: et id facere quo nil mihi posset esse molestius. Id enim uero te ignara nunquam fecerim. Uolo autem tuum mihi animus accommodes: patientiamque illam pre-

Res quā ab initio nri coniugij pmisisti. Mijs auditis
 nec vbo mota nec vultu. Tu inquit nr es dominus
 ⁊ ego ⁊ hec pua filia tue sumus. De rebus tuis igitur
 fac ut libet: nil placere enim tibi pot quod mi-
 bi displiceat: nihil penit^o uel habere cupio ul' amit-
 tere metuo: nisi te hoc ipa mibi in medio cordis af-
 fixi: nunq̄ inde uel lapsu temporis uel morte uel-
 lendum: omnia pas fieri possunt q̄ hic anim^o mu-
 tari. Etus ille responso sed dissimulans visu me-
 stus abscessit: ⁊ post paululum vnum suorum satel-
 litum fidissimum sibi: cuius opera grauioribus in
 negotijs uti cōsueuerat qd agi uellet edoctum ad
 uxorem misit: qui ad eam noctu ueniens: parce in-
 quit o domina: neq̄ mibi imputes quod coact^o fa-
 cio. Scis sapientissima quid est esse sub dñis: neq̄
 tali ingenio predite q̄: uis in experte dura parendi
 necessitas est ignota. Jussus sum hanc infantulam
 accipere atq̄ eam hic sermone abrupto quasi cru-
 dele ministerium silentio exprimens subticuit: sus-
 pecta viri fama: suspecta facies: suspecta hora: sus-
 pecta erat oratio: quibus ⁊ si clare occisum iri dul-
 cem filiam intelligeret nec lachrymulaz tamē ullā
 nec suspirium dedit: in nutrice quidem ne dum in
 matre durissimum. Sed tranquilla fronte puellu-
 lam accipiens aliquantulum respexit: ⁊ simul ex-
 osculans benedixit ac signum sancte crucis impo-
 sit: porrexitq̄ satelliti: ⁊ uade ait quodq̄ tibi dñs
 noster iniunxit exequere: vnum queso cura ne cor-
 pusculum hoc fere lacerent aut uolucres: ita tamē
 nisi tibi cōtrarium sit preceptum. Reuersus ad do-
 minum: cum quid dictum quid ne responsum eēt
 exposuisset: ⁊ ei filiam obtulisset uehementer p̄na
 animum pietas mouit: susceptum tamen rigore p̄-
 positi non inflexit. Jussitq̄ satelliti obuolutam p̄-
 nis ciste iniectam ac iumento impositam quieto oī
 quanta posset diligentia bononiam deferret ad so-
 rorem suam que illic comiti de panico nupta erat
 eamq̄ sibi traderet alendā materno studio ⁊ cha-
 ris moribus instruendam: tanta preterea occultā-
 dam cura: ut cuius filia esset a nemine posset agno-
 sci. Juit ille ilico ⁊ sollicite qd impositu ei erat im-
 plevit. C U alterus interea sepe vultum coniugis
 ac vba considerans nullum vnq̄ mutati animi p̄-
 pendit indicium: par alacritas atq̄ sedulitas: soli-
 tum obsequiū: idem amor: nulla tristitia: nulla filie
 mentio: nunq̄ siue ex p̄posito siue incidēter nomē
 eius ex ore matris auditum. C Transuerant hoc
 in statu anni quatuor: dum ecce grauida iterum fi-
 lium elegantissimum peperit. letitiam p̄is ingen-
 tem: atq̄ omuium amicorum: quo nutrice ab ur-
 be post biennium subducto ad curiositatem solitā
 reuersus pater uxorem rursus affatur. Et oliz ait
 audisti populum meum egre nostrum ferre conu-
 bium: p̄serum ex quo te secundaz cognouere. Au-
 q̄ tamen egrius q̄ ex quo marem peperisti: dicūt
 enim ⁊ sepe ad aures meas murmur hoc perue-
 nit. Obeunte igitur ualtero. Janicole nepos no-
 stri dominabitur: ⁊ tam nobilis patria tali domo
 subiacebit. Multa quotidie in hanc sententiam ia-
 ctantur in populis: quibus ego ⁊ quietis auidus:
 ⁊ ut uerum fatear mibi metuēs permoueo: ut de
 hoc infante disponam qd de sorore disposui. Id ti-
 bi prenuncio ne te inopinus ⁊ subitus dolor turbet
 Ad hec illa: ⁊ dixi ait ⁊ repeto nihil possuz: seu uel-
 le: seu nolle nisi quod tu: neq̄ vō in hīs filijs quic

q̄ habeo preter laborem: tu mei ⁊ ipsorum domi-
 nus: tuus in rebus iure tuo utere: nec cōsensus me-
 um queras: in ipso enim tue domus introitu ut p̄a
 nos: sic ⁊ uoluntates affectusq̄ meos erui tuos i-
 dui: quactiq̄ ergo de re quicquid tu vis ego etiam
 uolo: nempe que si future tue uoluntatis eēs p̄scia
 ante etiam quicquid id eēt: ⁊ uelle ⁊ cupere incipe-
 rem q̄ tu uelles nunc animum tuum quem preue-
 nire non possum libens sequor: fac sentiam tibi pla-
 cere q̄ moriar: uolens moriar: nec res ulla deniq̄
 nec mors ipsa nostro fuerit par amori. Admirans
 femine constantiam: turbato vultu abiit: confesti-
 q̄ satellitem olim missum ad eam remisit: qui mul-
 tum excusata necessitate parendi multumq̄ petita
 uenia: siquid ei molestum aut fecisset aut faceret:
 quasi immane scelus acturus poposcit infantem.
 Illa eodem quo semper vultu qualicūq̄ animo fi-
 lium forma corporis atq̄ indole non matri tm̄ sed
 cunctis amabilem in manus cepit: signansq̄ eum
 signo crucis ⁊ benedicens ut filiam fecerat: ⁊ di-
 ticule oculis inherens atq̄ deosculans nullo peni-
 tus signo doloris edito petenti obtulit ⁊ tene ingt
 fac quod iussus es: vnum nunc etiam precor: ut si
 fieri potest hos artus teneros infantis egregij p̄-
 tegas a ueratione uolucrum ac ferarum. Luz hīs
 mandatis reuersus ad dominum animum ei^o ma-
 gis: ac magis in stuporem egit: ut nisi eam nosset
 amantissimam filiorum paulominus suspicari pos-
 set hoc femineum robar quadam ab animi ferita-
 te procedere: sed cum suorum omnium ualde nul-
 lus erat amantior q̄ viri. Jussus inde bononiaz p̄-
 ficisci: ⁊ illum tulit quo sororem tulerat: poterāt ri-
 gidissimo coniugi hec benivolentie ⁊ fidei coniuga-
 lis experimenta sufficere. Sed sunt qui ubi semel
 inceperint non desinant: immo incumbant hereāt-
 q̄ p̄posito: defixis ergo in uxorem oculis an ul-
 la eius mutatio erga se fieret contemplabatur assi-
 due: nec ullam penitus inuenire poterat: nisi q̄ fi-
 delior illi indices atq̄ obsequētor fiebat sic ut duo-
 rum non nisi vnus animus videretur: isq̄ nō cōis
 amborum: sed viri dumtaxat vnus: uxor enī per
 se nihil uelle ut dictum est: nihil nolle firmauerat.
 C Leperat sensiz de ualtero decolor fama crebre
 scere q̄ uidelicet effera ⁊ inhumana duritie hu-
 milis penitentia ac puq̄ re coniugij filios iussisset
 interfici. Nam neq̄ p̄ueti comparebant: neq̄ ubi
 nam gentium essent ullus audierat quo se ille vir
 aliq̄n clarus: ⁊ suis charus multis ifamem odio-
 sumq̄ reddiderat. Neq̄ ideo trux animus flecte-
 batur: sed in suscepta seueritate expiendiq̄ sua du-
 ra illa libidine procedebat. Itaq̄ euz iam ab ortu
 filie duodecimus annus elapsus esset nuncios ro-
 mam misit qui simulatas inde lras apostolicas re-
 ferrent: quibus in populo vulgaretur datas sibi li-
 centiam a romano pontifice: ut pro sua ⁊ suaruz gē-
 tium quiete primo matrimonio reiecto aliam du-
 cere posset uxorem. Nec operosum sane fuit alpe-
 stribus rudibusq̄ animis quilibet psuadere. Que
 fama cum ad griseldis notitiam peruenisset tristis
 utputo sed ut que semel de se suisq̄ de sortibus fra-
 tuisset inconcussa constitit expectans quid de se il-
 le decerneret cui se ⁊ sua cūcta subiecerat. C Mi-
 serat iam ille bononiam cognatumq̄ rogauerat ut
 ad se filios suos adduceret: fama vndiq̄ diffusa
 virginem illam sibi in coniugium adduct. Qō ille

fideliter executurus puellam iam nubilem excellē-
 tem forma: preclaroq; conspicuam ornatu: germa-
 numq; suus fil' annum iam septimū agētem ducēs
 cum crimia nobilium comitiua statuto die iter ar-
 ripuit. Nec inter ualterus solito ut uxorem re-
 tentaret ingenio doloris ac pudoris ad cumulum
 in publicum adducte coram multis. Satis iquit
 tuo coniugio delectabar: mores tuos non originē
 respiciens. Nunc quoniam ut video magna omnis
 fortuna seruitus magna est: non mihi licet: qđ cui-
 libet liceret agricole. Logunt mei et papa consentit
 uxorem me alteram habere: iamq; uxor in via est:
 statimq; aderit. Esto igitur forti animo: dansq; lo-
 cum alteri et dotem tuam referens in antiquas do-
 mum equa mente reuertere: nulla homi perpetua
 fors est. Contra illa. Ego inquit mi domie semper
 sciui inter magnitudinem tuam et humilitatem me-
 am nullam eē pportionem: meq; nunq; tuo nō di-
 cam piugio sed seruitio dignas duxi. Inq; hac do-
 mo in qua tu me dominam fecisti deum testor: aio
 semp ancilla permansi: de hoc igitur tempore quo
 tecum multo cum honore longe supra omne meri-
 tum meum fui: deo et tibi grās ago: de reliquo pa-
 rata sum bono pacatoq; animo paternam domum
 repetere: atq; ubi pueritiam egi senectutem agere
 et mori: felix semp: atq; honorabilis uida que vi-
 ri talis uxor fuerim. Aoue coniugi uolens cedo:
 que tibi utinam felix adueniat atq; hinc ubi iucan-
 distime degebam qñ ita tibi placitum est non inui-
 ta discedā. at qđ iubes dotem meas mecum ut au-
 feras quale sit video: neq; enim excidit ut paterne
 olim domus in limine spoliata meis tuis induta
 uestibus ad te ueni: neq; omnino alia mihi dos fu-
 it qđ fides et nuditas: ecce igitur ut hanc uestē exuo
 anulumq; restituo: quo me subarrasti. Reliq; anuli
 et uestes et ornamenta quib' te donante ad inuidiā
 ducta eram in thalamo tuo sunt. Auda e domo pa-
 tris egressa nuda itidem reuertar: nisi qđ indignus
 reor: ut hic uterus in quo filij fuerunt quos tu ge-
 nuisti populo nudus appareat. Quāobrem si tibi
 placet et non aliter oro atq; obsecro ut in p̄cius vir-
 ginitatis quā huc attuli: quāq; non refero: unicas
 mihi camisiam linqui iubeas earum quibus tecus
 uti soleo: qua uentrem tue quondam uxorū ope-
 riam. Abūdabāt viro lacryme ut p̄tineri ampli-
 iam non posset. Itaq; faciem auertens et camisias
 tibi unicas habeto uerbis tremētib' uir exp̄ssit. Et
 sic abiit illachrymans: illa coram cunctis sese eru-
 ens solā sibi retinuit camisiam: qua p̄tecta nudo ca-
 pite pedibusq; nudis corā cūctis egredit atq; ita
 p̄sequentib' multis ac flentibus fortunāq; culpā-
 tibus siccis una oculis et honesto ueneranda silen-
 tio ad paternam domum remeauit. Senex qui
 has filie nuptias semper suspectas habuerat: neq;
 vnq; tantam spem mēte conceperat: semperq; hoc
 euenturum cogitauerat ut satietate sponse taz bu-
 milis exorta domo illam quandoq; uir tantus et
 more nobilium superbus abijceret: tunicam eius
 hispida: et attritam senio: abdita parue domus in
 parte seruauerat. Audito ergo non tam filie tacite
 redeuntis qđ comitum strepitu occurrit in lumine:
 et seminuda antiq; ueste coopuit. Māsit illa cū pa-
 tre paucos dies eqnimitate atq; humanitate mira-
 bili. Ita ut nullum in ea signū animi tristioris: nul-
 lum uestigium fortunę p̄osporioris extaret: quip

pe cum in medijs opibus inops semper spirita ui-
 xisset atq; humilis. Jam panici comes p̄pinqua-
 bat et de nouis nuptijs fama vndiq; frequēs erat:
 p̄missosq; vno ex suis diem quo salutias p̄uicturus
 esset acceperat. p̄idie igitur ualterus ad se grisel-
 dam euocans deuotissime uenienti: cupio ait ut pu-
 ella cras huc ad prandium uetura magnifice exci-
 piat: uirig; et matrone qui secum sunt simuleq; et nri
 qui p̄uicio intererūt: ita ut locor; vborumq; honoz
 iteger singulis pro dignitate seruet: domi tñ femi-
 nas ad hoc opus idoneas non habeo: proinde tu
 q̄uis ueste inopi hanc tibi que mores meos nostri
 optime suscipiendorum locandorumq; hospitem
 curam sumes. Non libenter modo inquit illa sed
 cupide et hec et quecūq; tibi placita sensero faciam
 semper. Neq; in hoc vnq; fatigabor aut lentescas
 dum spiritus huius relique ulle supererunt: et cum
 dicto seruilia mox instrumenta corripies domus
 uerrere: mētas instruere: lectos sternere: hortariq;
 alias ceperat ancille in modus fidelissime. Pro-
 xime lucis hora tertia Comes superuenerat. Cer-
 tatimq; omnes et puelle et germani infantis mores
 ac pulchritudinem mirabantur. Erantq; qui dice-
 rent prudenter ualterus ac feliciter permutasse: qđ
 et sponsa bec tenerior esset et nobilior: et cognatus
 tam speciosus accederet. Sic seruente cōuuij ap-
 paratu ubiq; p̄sens omniumq; sollicita griselidis
 nec tanto casu deiecta animo: nec obsolete uestis
 pudore p̄fusa: sed sereno vultu itrāti obuia puelle
 flexo poplite suile in modū: vultusq; demisso reue-
 rēter atq; humilr. Bñ uenerit dñs mea inquit: de
 hic ceteros dñ p̄uinas leta facie et vbor; mira sua-
 uitate suscipet: et imensam domum multa arte dis-
 poneret: ita ut omnes et p̄sertim aduene vnde ea
 maiestas morus atq; ea prudentia sub tali habitu
 uebementissime mirarentur: atq; ipsa in p̄mis pu-
 elle pariter atq; infantis laudib' fatiari nullo mo-
 do posset: sed vicissim modo virgineam modo in-
 fantilem elegantiam predicaret. Ualterus eo ipso
 in tempore quo assidendum mensis erat in eā uer-
 sus: clara uoce coras oib' qđ illudēs. Quid tibi vi-
 des inqt griselidis de hac mea spōsa: satis pulchra
 atq; honesta est: plane ait illa nec pulchrior: ulla:
 nec honestior: inueniri potest: aut cum nulla vnq;
 aut cum hac tranquillam agere poteris ac felicem
 vitam: utq; ita sit cupio et spero: vnum bona fide te
 p̄ceor: ac moneo ne hanc illis aculeis agites qui-
 bus alteram agitasti. Nam qđ et iunior: et delicatius
 enutrita est pati quantum ego auguro: nō ualeret
 Talia dicentis alacritatem intuens atq; p̄stantias
 totiens tamq; acriter offense mulieris examinans
 et indignam sortem non sic merite miseratus ac fer-
 re diuicias non ualens. Satis inquit mea Grisel-
 dis cognita et spectata mihi fides est tua: nec sub ce-
 lo aliquem esse puto: qui tanta coniugalis amoris
 experimenta perceperit. Simul bec dicēs charas
 coniugem leto stupore perfusam et uelut e somno
 turbido experrectam cupidus ulnis amplectitur:
 et tu ait sola uxor mea es. Aliam nec habui: nec
 habebo. Itā autem quam tu sponsas meam teris
 filia tua est: hic qui cognatus meus credebatur: tu
 us est filius: que diuim perdita videbātur simul
 omnia recepisti. Sciant qui contrarium credidere
 me curiosum atq; experientem esse non impium:
 probasse coniugem non damnasse: occultasse filio

non mactasse: hec illa audiens pene gaudio exanimis et pietate amens iucundissimisque cum lachrymis suorum pignorum in amplexus ruit: fatigatque osculis proque gemitu madefacit. Raptimque matrone alacres ac fauentes circumfusa vilibus exuta suis solitis uestibus induunt exornantque: plaususque letissimus et fausta omnium verba circumsonant. Multoque cum gaudio et fletu ille dies celeberrimus fuit: celebrior quoque quam dies fuerat nuptiarum. Multosque post per annos ingenti pace concordiaque vivere: et ualterus inopem socerum quem hactenus neglexisse visus erat ne quam concepte animo obstaret experientie suam in domum translatum in honore habuit: filiam suam magnificis atque honestis nuptiis collocavit: filiumque sui domini successorē liquit: et coniugio letus et sobole. Cuius hanc historiam stilo nunc alio retere visum fuit: non tam ideo ut matronas nostri temporis ad imitandam huius uxoris patientiam: que mihi vir imitabilis videtur quam ut legentes ad imitandam saltem femine constantiam excitaret: ut quod hec viro suo prestitit hoc prestare deo nostro audeant: qui licet ut Jacobus ait apostolus intentator sit malorum et ipse neminem temptet. Probat tamen et sepe nos multis ac gravibus flagellis exerceri sinit: non ut animum nostrum sciat: quem scivit antequam crearemur: sed ut nobis nostra fragilitas notis ac domesticis indicibus innotescat. Abunde ego constantibus viris ascripsi: quosque is fuerit qui pro deo suo sine murmure patiar quod pro suo mortali coniuge rusticana hec muliercula passa est.

Ad eundem de reliquijs superioris epistole: et de imponendo iam tandem finem huic epistolari stilo.

Epistola. IIII.

Risit amor tui ut scriberem senex quod iuuenis vix scripsissem: nescio an res ueras an fictas que iam non historie sed fabelle sunt ob hoc unum quod res tue et a te scripte erant: quibus hoc prouidentem fidem rerum penes auctorem: hoc est penes te fore sim profatus. Et dicam tibi quid de hac historia ego quam fabulam dixisse malim mihi contigerit: legit eam primum communis amicus patavinus vir altissimi ingenij multiplicisque notitie: et cum epistole medium vix transisset subito fletu prouentus substitit: post modicum vero cum in manus eam resumpsisset firmato animo perlecturus: ecce iteque quasi ad conditum rediens lecturam gemitus interrumpt. Fessus itaque se non posse procedere eas vni suorum comitum docto satis viro legendam tradidit. Quod accidens quorsum alij traherent incertum habeo: ego in optimam partem traxi mitissimumque viri animum intellexi: uere enim homo humanior: quem ego quidem nouerim nullus est. Rediit illo flente ac legente ad memoriam sarranicum illud: molliissima corda humano generi dare se natura fatetur: que lachrymas dedit: hec nostri pars optima sensus. Post tempus amicus alter noster ueronensis: sunt enim nobis ut reliqua sic amici etiam communes audito quod alteri interlegendam accidisset eandem legere optauit. Vessit morem ingenioso et amico viro: legit eam totam: nec alicubi substitit: nec frons olductior: nec uox fractior: nec lachryme: nec singultus interuenere: et in finem. Ego etiam inquit fleissem. Nam et pie res et uerba rebus accommodata fletum suadebant: nec ego duri cordis sum: nisi que ficta omnia credidi et credo. Nam si uera essent

que usque mulier uel romana uel cuiuslibet gentis hanc griseidam equura sit: ubi queso tantus amor coniugalis: ubi par fides: ubi tam insignis patientia atque constantia: hijs tunc ego nil respondi ne re a iocis amicum colloqui festa dulcedie ad acrimoniam disceptationis adducerem. Erat autem propria responsio. Esse nonnullos qui quecumque difficultia eis sint impossibilia omnibus arbitrentur: sic mensura sua omnia metientes ut se omnium primos locent: cum tamen multi fuerint forte et sint quibus essent facilia que vulgo impossibilia videntur. Quis est enim exempli gratia: qui non curium ex nostris et mutuum et decios: ex externis autem codrum et pbi lenes fratres: uel quoniam de feminis sermo erat quis uel portiam uel hipocratheam uel alcestum et harum similes non fabulas fictas putet: atque historie uere sunt. Et sane qui pro alio vitam spernit: quod non spernere quid non pati possit non intelligo. Ceterum et illam et alteram duas magnas epistolas ad te non peruenisse nunc sentio. Sed quid faciam: pati oportet. Indignari licet non ulcisci: apparuit ecce per cisalpinam galliam tediosissimum hoc hominum genus: custodes passuum: immo pestis nunciorum qui litteras apertas introspectant et morosissime contemplantur: quod dominorum forsitan iustus excusat: qui sibi omnium precij trepida ac superba uita de se et contra se omnia dici putant atque omnia nos se uolunt. Illud nihil excusat quod si quid in litteris ipsis inueniunt quod aures asininas mulceat: solebant quodam in transcribendo tempus terrere: et nuncios detinere: nunc crescente licentia ut digitis suis partant abire illos iubet sine litteris: quodque grauissimum tedij genus est: hic illi maxime faciunt: qui nihil intelligunt similes hijs quorum ampla et preceps gula est: et lenta digestio qui male ualitudini proximi sunt oportet. Importunitatum talium nemo me stomachatio: nullus impatiens: ita ut sepe me a scribendo diuerterint: sepe quo scripserim dolere coegerint: quasi contra hos predones litterarum nulla uindicta alterius patet occasio turbatis omnibus et reip. libertate pessumdata. Sane huic tedio accedit etas et lassitudo rerum pene omnium scribendi que non fatietas modo: sed fastidium: quibus iunctis inducor: ut tibi amice et omnibus quibus scribere soleo quod ad hunc epistolarem stilum attinet ultimum. uale dicam: tam ne usque in finem me quod diutius ias fecerunt a meliori studio scripture fragiliores impediant: quam ne ad horum nebulonum manus ineptissimas scripta nostra perueniant: quorum sic saltem ab iniurijs tutus ero. Si quando uel tecum uel cum alijs scripto opus sit: sic scribam ut intelligar non delecter. Ceterum promiseram meminim in quadam ordinis huius epistole me deinceps in epistolis breuius scripturum declinui iam temporis urgente penuria: primum implere non ualui: multoque facilius ut intelligi datur silentium cum amicis est quam breuiloquium: tantus est ubi semel incepimus ardor colloquendi: ut facilius fuerit non cepisse quam frenare impetum cepti sermonis: sed promisi. Nonne sat promissum implet qui plus prestat: Eram credo dum promitterem oblitus Catonis illud apud Licerone late notum: quod natura ipsa loquacior est senectus. Ualente amici. Ualente epistole inter colles euganeos. vi. idus Junias. 1373.

Explicit liber decimusseptimus.

Incipit liber decimus octauus. Ad posteritatem: originem: conuersationem morumq; z studiorum suorum successus explauantis: Epistola.

Ranciscus Petrarcha: Posteritati: Salutē. Fuerit tibi forsā de me aliquid auditus: q̄q; z hoc dubium sit an exiguum z obscurum longe nomen seu locorū seu temporum peruenturum sit. Et illud forsita optabis: nosse quid

hois fuerim: aut quis operum exitus meorū: eorū maxime quorū ad te fama peruenerit: uel quorū tenue nomē audieris? Et de primo qdē uarie erūt hoīus uoces. Ita enim ferme qsq; loquit: ut ipellit nō uitā sed uoluptas: nec laudis nec infamie modus est. Uestro de grege vnus: fui autē mortalis homuncio: nec magne admodum nec vilis originis: familia (ut de se ait August^o Cesar) antiqua. Natura quidem nō iniquo neq; inuerecundo animo: nisi ea cōsuetudo contagiosa nocuisset: Adolescentia me sefellit: iuuenta corripuit: senecta autē correxit: experimentoq; perdocuit uerū illud qd̄ oīu ante perlegeram: Quoniam adolescentia z uoluptas uana sunt: Immo etatus temporumq; omnium conditor: qui miseros mortales de nihilo tumidos: aberrare sinit interdum: ut peccatorū suorum uel sero memores sese cognoscant. Corpus iuueni nō magnarū virtutum: sed multe dexteritatis obtigerat. Forma non glorioz excellenti: sed que placere viridioribus annis posset. Colore uiuido inter candidum z subnigrum: uinacibus oculis: z visu per longum tempus acerrimo: qui preter spes supra sexagesimum etatis annum me destituit: ut indignanti mihi ad ocularium confugiendum eēt auxilium. Lota etate sanissimum corpus senectus inuasit: z solita morborum acie circūuenit. Honestis parentibus Florentinis origine: fortuna mediocri: z (ut uerum fatear) ad inopiam uergente: sed patria pulsus: Aretij in exilio natus sum: anno huius etatis ultime: que a Christo incipit. 1304. die lune ad auroram kalendas Augusti. Diuitiarum contemptor eximius: non q̄ diuitias non optares sed labores curasq; oderas: opum comites inseparabiles. Non ut ista cura esset lautarum facultas epularum. Ego autem tenui victu z cibis vulgaribus vitam egi letius: q̄ cum exquisitissimis dapibus omnes Apitij successores. Conuiuia que dñr (cuz sint comestationes: modestie z bonis morib⁹ inimice) semper mihi displicuerunt: laboriosum z inutile ratus sum ad hunc finem uocare alios: nec minus ab alijs uocari. Conuiuere autem cuz amicis adeo iucundum: ut eorum superuentu nil gratius habuerim: nec vnq; uolens sine socio cibū sumpsim. Nihil mihi magis q̄ pōpa displicuit. Nō solum q; mala z humilitati p̄traria: sed q; difficultis z quieti aduersa est. Amore acerrimo sed unico z honesto in adolescentia laboraui: z diutius laborassem: nisi iam tepescentem ignem: mors acerba: sed utilis extinxisset. Libidinum me prozsus expertem dicere posse: optarem quides: sed si dicam metiar: hoc secure dixeris: me q̄q; ferore etatis z cōplexionis ad id raptum: uilitatem illam tamē semper animo execratum. Mor uō ad quadragesimū annum appropinquans: duz adhuc z calorē satis esset z uirtutum: non solum factum illud obscenum:

sed eius memoriam omnem sic abieci quasi nunq; feminam asperissem. Qd̄ inter primas felicitates meas memoro: deo gratias agens: qui me adhuc integrum z vigentem tam uili z mihi semper odio seruitio liberauit. Sed ad alia procedo. Sensi superbiam in alijs non in me: z cum paruus fueris semper minor iudicio meo fui. Ira mea mihi sepe nocuit alijs nunq;. Amicitiarum appetētissim⁹ honestarum z fidelissim⁹ cultor fui. Intrepide glorioz: q; scio me uerum loqui: indignantissimi animi: sed offensarum obliuiosissimi beneficiorum p̄memoris. Principuz ac regum familiaritatibus z nobiliuz amicitijs usq; ad inuidiam fortunatus fui. Sed hoc est supplicium senescientium: ut suorum sepiissime mortes fleant. Maximi regum z mee etatis amarunt z uoluerunt me: Cur autem nescio: ipi uiderint. Et ita cum quibusdam fui: ut ipsi quodāmodo mecum essent: z eminentie eorum nullum tedium comoda multa perceperim. Multos tamē eorum quos ualde amabam effugi: tantus fuit mihi insitus amor libertatis: ut cuius uel nomē ipm libertatis: uel illi esse cōtrarium uideretur: omni studio declinarem. Ingenio fui equo potius q; acuto ad omne bonum z salubre studium apto: s; ad moralem precipue philosophiam z ad poeticam pro-no. Quam ipsam p̄cessu temporis neglexi: sacris lris delectatus: in quibus sensi dulcedinem abditam: quam aliqñ contempseram: poeticis lris non nisi ad ornatus reservatis. Incubui vnice iter multa ad notitiam uetustatis: qm̄ mihi semp etas ista displicuit: ut nisi me amor charoz in diuersum traheret: qualibet etate natus esse semper optauerim z hanc obliuisci nisus animo me alijs semper inferere. Historicis itaq; delectatus sum: non min⁹ tamē offensus eorum discordia: secur⁹ in dubio quo me uel ueri similitudo rerum uel scribētium traxit auctoritas: Eloquio ut quidam dixerunt claro ac potenti: ut mihi visum est fragili z obscuro. Neq; uō in communi sermone cum amicis aut cum familiaribus eloquentie vnq; cura me attigit: miroz q; eam curam Augustus Lesarem accepisse. Ubi autem res ipsa uel locus uel auditor aliter poscere uisus est: paulo annisus sum: idq; q; efficaciter nescio: eorum sit iudicium coram quibus dixi: Ego modo bene uixissem: qualr dixissem: paruifacerez uentosa gloria est de solo uerborum splendore famam querere. Tempus meum sic uel fortuna uel uoluntas mea nunc usq; partita est. Primum illi uite annum neq; integrum Aretij egi ubi in lucem natura me protulerat: sex sequentes Ancise paterno in rure supra Florentiam quatuordecim passuum millib⁹: reuocata ab exilio genitrice octauū Pisis: nonum ac deinceps in galia transalpina ad leuam rhodani ripam: Quinque urbi nomen: ubi Roman⁹ pontifex turpi in exilio Christi tenet eccliam z tenuit diu: licet ante paucos annos Urban⁹ gnatus eam reduxisse uideretur in suam sedem. Sed res ut patet in nihiluz redijt: ipso (qd̄ grau⁹ fero) tunc etiam superstitē z quasi boni operis penitente. Qui si modicum plus uixisset: haud dubie sensisset quid mihi de eius habitu uideret. Jam calamus erat in manibus: sed ipse confestim gloriosus principium ipsum cum uita destituit infelix: Deseliciter ante Petri aram mori: z in domo pp̄ria potuisset: Siue enim successores eius in sua sede m̄

hanc. Nihilis.

1303

Tabula.

Incipit tabula librorum rerum senilium.

Liber Primus.

- I Ad Simonidē suū pbemū. Olim socrati meo
 II Ad Franciscum sanctorum apostolorum de Florentia fortune blāditias contemptu magnifico repellendas. Jam ante.
 III Ad eundem amice consolationis approbatio. Per gratiam.
 IIII Ad Lalarandū alban. ep̄m cardinalem oblati laboriosi honoris recusatio. Litteras.
 V Ad Joannē de certaldo de uaticinio morientius. Magnis me monstris.
 VI Ad Franciscū brunī: contra imodica amici laudē uera sue paruitatis expressio. Suauis mihi.
 VII Ad eundem: uite finem proximū et incertum: fugam mortis nullam: et astrologos multa mentiri. Qd me ad fugam.

Liber Secundus.

- I Ad Joannē de certaldo obiectorum stilo criminum purgatio. Aut tacere oportuit.
 II Ad Franciscū brunī: et in egestate et in diuitijs uirtuti ac glorie locum esse. Ad id qd.
 III Ad eundem quanti laboris et periculi sit scribere: scribendum tamen et qualiter. Quanta vis eet.
 IIII Ad Leliū suū quid sit peius an sua scriptoribus eripere: an aliena ingerere. Qd adulantium.
 V Ad eundē de silētio utili et dānoso. Bonū censeo
 VI Ad Robertū comitē de battifolle. Et tui nois.
 VII Ad eundem. Spem de te.
 VIII Ad p̄orē magnum camalduli. Pro benigna.

Liber Tertius.

- I Ad Joannē boccatiū de hac peste ultime etatis et astrologorum nugis. Presentiam tuam.
 II Ad eundē de illius statu anxie. Lasus nostros.
 III Ad Nicolāum magnū regni Scicilie senescallū querimonia. Dudum magne uir.
 IIII Ad ignotū quendam de ingenio ac moribus barbati fulmonē. Barbati mei nomen.
 V Ad Joannem boccatiū de tedio scabiei et medicorum remedijs. Satis superq̄ tacuimus.
 VI Ad eundē de mortalis instabilitate p̄positi. Dū nil
 VII Ad Perium morādū foroliuensem de fama mortis sue sepi⁹ ficta et figmēti causis. Stupor tu⁹.
 VIII Ad Huillelmum rauēnatē pbificū dehortatio a studio eloquentie. Multis et ualidis.
 IX Ad fratrem Bonauenturam bassro uenetum grauis patrie rumores. Una hora.

Liber Quartus.

- I Ad Luchinum de uerme ueronensem uenetorum belli ducem aduersus rebellatē cretam que sint summo duci necessaria. Non uereor.
 II Ad eundem gratulatio uelocis incruenteq̄ uictorie. Bene habet.
 III Ad Petrum Bononiensem rhetorem de uictoria uenetorum. Et si p̄sens.
 IIII Ad eundē de famulorum p̄uicacia. Uenit ad me.
 V Ad Fredericum aretinum de quibusdam fictionibus Uirgilij. Iuuenilia inter.

Liber Quintus.

- I Ad Joannem boccatiū: descriptio urbis ticinensis. Fecisti optime.
 II Ad eundem de appetitu anxio primi loci. Habeo tibi aliquid dicere.
 III Ad eundem de audacia et pomposo medicorum habitu. Meum tibi.

- Ad Donatum apennigenam grammaticum q̄stus IIII
 medicis sit fidēdum. Forte sic accidit.
 Ad eundem de inconstantia iuuenili et ut uiles sapienti sic damnosam stulto laudem. Inter uite.
 Ad eundem de eadem re. Ille quidem. VI

Liber Sextus.

- Ad Joannem boccatiū miserabilis amici terribilis casus. Iris ingentes. I
 Ad eundem de seipso. Animaduerti. II
 Ad Franciscum brunī pape secretariū de bocipso. Noueram te. III
 Ad Pilleum ep̄m paduanum dehortatio ad amici constantiam. Etate. IIII
 Ad Philippū p̄archā hierosolymitanū p̄missi libri trāsmisso et dilationis excusatio. Nisi tadē
 Ad amicū grauis increpatio de ḡn̄is studij p̄fect⁹ VI
 Contra auaritie magros et de senum diuitumq̄ regum auaritia. Scio tibi magistrum. VII
 De auaritia iterum ingenijs adiuta multorum. Et miramur. VIII

- Ad Philippum patriarcham hierosolymitanum laudē etiā in re qualibet suspectā. Sicut igētia. IX

Liber Septimus.

- Ad Urbanū ḡntū de dilato nimis nec iā amplius differēdo ecclie reditu in suā sedem. Aliq̄diu. I

Liber Octauus.

- Ad Joannem boccatiū: de etatis parte dubia ut aiunt. Nos est. II
 Ad amicos de senectute propria et eius bonis. Senui fateor. III
 Ad Thomam de garbo florentinū pbificū de opione et fortuna de q̄b⁹ ille q̄sierat. Peregrina. IIII
 Ad Luchinum de v̄me egtem ueronensem cōtra turchos p̄fectū exhortatio ad reditū. Teneo ut
 Ad Jacobum de uerme de luchini patrii sui obitu. O insidiosa. VI
 Ad Donatū apennigenā gr̄maticū de penitētia: et ad hāc efficacib⁹ scōrū libris. Due ḡdē nuper VII
 Ad Fredericum aretinum de notorum modestia. Magnam parua. VIII
 Ad Joannem boccatiū de anno etatis. 63. frustra infami. Annus est. IX

Liber Nonus.

- Ad Urbanū papam quintus: gratulatio pro reducta in suas sedes ecclia: et exhortatio ad perseverantiam. In exitu israel. I
 Ad Franciscū brunī pape secretariū de materia superioris epl̄e et de crebra loci mutatiōe. Nescio. II

Liber Decimus.

- Ad Sagramoz de pomerijs ex equite armate militie monachum cisterciē. exhortatio ad perseverantiam. Semper et uiuis. I
 Ad Huidonem septem archiep̄m Jan. de mutatione temporum. Scio iam hinc. II
 Ad Paulum de Bernardo uenetum transfretatē iij uotis reditus prosequitur. Lusi tecum. III
 Ad Donatum apennigenam grammaticum cōsolatoria super illius filij suq̄ simul nepotis immature obitu. Tres ex ordine. IIII
 Ad eundem de eadem re et de amicitie sue facilitate. Dulciter. V

Liber Undecimus.

- Ad Urbanū pape ḡnti familiares litteras responso. Tua me. I
 Ad Franciscum brunī pape secretarium: de mate. II

Tabula

- ria superioris eplē. Forfan amice.
- iiij CAd eundem de eadem re. Quid vis.
- iiij CAd Lolutium de stignano pape secretarium alterum. Aliquot ante.
- v CAd Guillelmū maramaurum neapolitanū equitē male fundatas amicitias non durare. Orpheus.
- vj CAd Franciscum de urfuis noue contractus amicitie. Zucunduz in.
- vij CAd Antoniu dōati apēnigene filiū. Filiū lram
- viiij CAd Franciscum brunī commendatio iuuenis studiosi. Hic cuius e.
- ix CAd Hugonem de sancto Severino commēdatio eiusdem. Iuuenis iste.
- x CAd Lorbardū a serico breuis solatio. Dulci.
- xj CAd eundem vite huius compendiosa descriptio. Quid mihi.
- xij CAd Urbanū qntū romanū pōtificē pro innocentia gñalis mistri ordis fratrum minorū. Multa iam.
- xiiij CAd Hugonem estensem marchionem. abstinēdus ludis inanibus zc. Petrus.
- xiiij CAd magrū Bonauēturā ordis hēmitaz pfefforē sacre pagie solatoria sup morte fr̄is. Quales.
- xv CAd Philippū sancti Marcellini z Petri psbyterū cardinalē de statu suo. Littere tue me.
- CAd Urbani quinti lras eum ad se Romaz istāti^o euocātis r̄sio z dilatiōis excusatio. Int̄ cūcta.
- CAd eundē excusatio ipolitatis pp mortiferū z horredū casum sibi in itinē occurrētē. Multos eoz
- CLiber Duodecimus.
- i CAd Joannem patavinū phisicum insignem de qbusdam psilijs medicine. Obtulisti mihi.
- ij CAd eundem de eadem re. Video amice.
- CLiber Tertiusdecimus.
- i CAd magnificū Nicolau marchionē estēsem ferrarie dñs solatoria sup fratris morte. Heu mihi
- ij CAd Philippū de maserijs militem regium z Lypri cancellarium super cōis amici morte similiter consolatio z lamentum. Fontem lachrymarum
- iiij CAd Joānē aretinū de scribētis origine. Ignoti
- iiij CAd eundem. Desiderium regularum.
- v CAd Donatū apēnigenā grāmaticū cū libello quodam sibi inscripto. Habes en amice.
- vj CAd Antoniu supradicti donati filium de vitandis artium erroribus. Litterulam tuam fili.
- vij CAd Franciscum quēdā adolescētē romanū rbetorice studiosum. Tua prior epistola.
- viiij CAd Mattheuz longum archidiaconum leodiēn. de utriusq̄ statu. Erat.
- ix CAd Pādulfuz malatestā familiariter. Eplaz tuā
- x CAd eundez se tempore pestis ad loca salubria euocantem. Tua breuis.
- xj CAd eundem se tempore belli ad loca pacifica iurantem. Nec cessat.
- xij CAd Philippum sabineñ. ep̄m sedis apostolice legatum. Audaciam.
- xiiij CAd Franciscum brunī pape secretarium de qbusdam suis secretis affectibus. Omīssis.
- xiiij CAd eundem iisdē rebus exp̄sius. Et amice.
- xv CAd Joannem de dondis phisicum patavinum. Ex mea sospitate.
- xvj CAd eundem. Incolumitas.
- xvij CAd Gasparum ueroneñ. de se. Cura tua de me
- xviiij CAd eundē de statu belli. Lram tuā nō absimiles
- CLiber Quartusdecimus.
- i CAd magnificū Frānciscū de carraria padue dñm q̄
- lis eē debeat qui z rēpublicā regit. Dudū tibi.
- CAd eundē esse huana mirabilia z nō eē. Affectū. ij
- CLiber Quintusdecimus.
- CAd Stephanum de columna protbonotarius pape. Multas tibi.
- CAd eundē r̄sio ad uocationē romani pōtificis Gregorij. xj. Scribis inter multa.
- CAd Lorbardam a serico de habitatione rustica z urbana. Scripsisti mihi.
- CAd Guillelmum maramaurum equitem neapolitanum. Fecisti amice.
- CAd fratrem Serardum cartusiensem germanum suum. Magnum tempus.
- CAd fratrem Ludouicum marsiliuz ordinis sancti Augustini exhortatoria. Magnam tuis.
- CAd eundem cum libro confessionum sancti augustini. Merita de te.
- CAd Joānē boccacium excusatio filētij. Potes. viij
- CAd Donatū apēnigenā grāmaticū nihil in amicitia expetēdū pter aiuz amici. Quoties monui.
- CAd Petrum rbetorem bonon. contemnuenda mortalia. Ingens mihi.
- CAd Beneuenutum rbetorem imoleñ. de poetis. r̄
- Ad respondendum.
- CAd inconstantissimum uagumq̄ hominem quem dam. Strulo: tibi.
- CAd Gasparū uonensem. Litterulaz tuam
- CAd Philippum sabineñ. ep̄m cardinalem de statu suo. Et mirari.
- CAd eundē cū v̄sulis ab eo petitis. Rogas z
- CLiber Sextusdecimus.
- CAd Lucam de penna pape secretarium de libris Liceronis. Dabis uentam.
- CAd Franciscam seneñ. phisicum noue contractus amicitie. Epistola quedam repens.
- CAd eundem de libro vite solitarie. z de medicis. iij
- Epistola quedam tua.
- CAd Philippū sabineñ. ep̄m cardinalem de absentia amicorum equo animo ferenda nec minus amari que oculis nō uident. Sperabam qd
- CAd Karolū quartū romanū impatorē de falsitate puilegij austria ab impio eximētis. Claudum.
- CAd doimuz grāmaticū placētū ibi maiore spez pfert ubi de se opio scie mior est. Nō possum.
- CAd eundē esse adhuc virtutis aliquos imitatores modo ulla sit virtus. Noli amice. Noli.
- CAd dñs Joannem porē magne cartusie: ut pro se deum oret. Ita ego stupens.
- CAd eundem excusatio q̄ uiuentem laudaueris. Lauisti mihi caput.
- CLiber Decimusseptimus.
- CAd Joānē boccaciu de certaldo. Ad lras tuas.
- CAd eundem de non interrumpendo per etates studio. Eplā status tui.
- CAd eundem insignis obedientia z fides uxoria. iij
- Librum tuum
- CAd eundem de reliquijs superioris eplē z de sponē do iā tadē sine huic eplari thilo. Arsit amor tui
- CLiber Decimusoctauus.
- CAd posteritatem de successibus studiorum suorū Francisco posteritati salutem zc.

Finis.

fissent: et ipse boni operis auctor erat: siue ab ijsseu et tanto ipsius clarior virtus: quanto illorum culpa conspectior. Sed hec longior atque incidens est querela. Ibi igitur uentosissimi amnis ad ripam: pueritiam sub parentibus: ac deinde sub uanitatibus meis adolescentiam totam egi: non tamen sine magnis digressionibus: Namque hoc tempore Carpentoras ciuitas parua et illi ad orientem proxima: quadriennio integro me habuit: inque his duabus aliquantulus grammaticae: dialecticae ac rhetorice quantum etas potuit didici: quantum scilicet in scholis disci solet: quod quantulus sit charissime lector intelligis. Inde ad montem Pessulanum legum ad studium profectus: quadriennium ibi alterum: inde Bononiam et ibi triennium expendi: et totum iuris ciuilibus corpus audiui: futurus magni prouectus adolescens: ut multi opinabantur si cepto insisterem. Ego uero studium illud omne destitui: mox ut me parentum cura destituit: Non quod legum mihi non placeret auctoritas: que absque dubio magna est et Romanae antiquitatis plena qua delector: sed quod earum usus nequitia hominum deprauatur. Itaque pigritiam perdiscere quo inhoneste uti nolle: et honeste uix possem: et si uellem puritas inscitiae tribuenda esset. Itaque secundum et uigesimum annum agens domum rediit. Domum uoco Auinionensem illud exilium: ubi ab infantia mea sine fueram. Habet enim consuetudo proximam vim nature. Ibi ergo iam nosci ego et familiaritas mea a magnis uiris expeti ceperat. Cur autem: nescire nunc me fateor et mirari: tunc eadem non mirabar ut qui mihi more etatis omni honore dignissimus uiderer: ante alios expetitus fui a Columnensium clara et generosa familia: que tunc romanam curiam frequentabat: dicam melius illustrabat: a quibus accitus et mihi nescio an et nunc sed tunc certe indebito in honore habitus: ab illustri et incomparabili uiro Jacobo de columna lombardensi. tunc episcopo: cui nescio an parem uideris: seu uisurus sim: in Gasconiam ductus sub collibus pyreneis estatem prope celestem: multa et domini et comitum iucunditate transégi: ut semper tempus illud memorando suspirarem. Inde rediens sub fratre eius Joanne de columna Cardinale: multos per annos non quasi sub domino: sed sub patre: immo ne id quidem: sed cum fratre amantissimo: immo mecum et propria mea in domo fui. Quo tempore iuuenilis me impulit appetitus: ut et Gallias et germaniam peragrarem. Et licet alie cause fingerentur ut professionem meam meis maioribus approbarem: uera tamen causa erat multa uidentis ardor ac studium. In qua peregrinatione Parisius primum uidi: et delectatus sum ingredi: quod uerus: quod ue fabulosum de illa urbe narrare. Inde reuersus Romam adijt: cuius uidentis desiderio ab infantia ardebam: Et huius familie magnanimum genitorem Stephanum de Columna: uirum cui libet antiquorum parem: ita colui atque ita sibi acceptus fui: ut inter me et quemlibet filiorum nil diceret interesse. Qui uiri excellentis amor et affectus usque ad uite eius extremum: uno erga me semper tenore permansit: et in me nunc etiam uiuit: neque unquam desinet nisi ego ante desero. Inde etiam reuersus: cum omnium: sed in patris illius tediosissime urbis fastidium atque odium naturaliter animo meo insitam ferre non possim: diuerticulum ali-

quod quasi portum querens: repperi uallem periguam: sed solitariam atque amenam que Clausa dicitur: quindecim passuum milibus ab Auinione distantem: ubi fontium rex omnium Sorga oritur. Captus loci dulcedine: libellos meos et meipsum illic transtuli. Longa erit historia si pergam exequi: quod ibi multos ac multos egeri per annos. Nec est summa quod quicquid fere opusculorum mihi excidit: ibi uel actum uel ceptum uel conceptum est. Que res multa fuerunt: ut usque ad hanc etatem me exerceant ac fatigent. Fuit enim mihi ut corpus: sic ingenium magis pollens dexteritate quam uiribus. Itaque multa mihi facilia cogitatu: que executione difficilia pretermisi. Hic mihi ipsa locorum facies suggestit ut Bucolicum carmen siluestre opus aggredere et uite solitarie libros duos ad Philippum semper magnum uirum: sed paruum tunc episcopum Cardinalicem. nunc magnum Sabineum. episcopus Cardinalem: qui mihi iam solus omnium ueterum superstes: non me episcopaliter ut Ambrosius Augustinus: sed fraterne dilexit ac diligit. Illis in montibus uaganti: sexta quadam feria maioris hebdomade: cogitatio incidit et ualida: ut de Scipione Africano illo primo: cuius nomen mirum unde a prima mihi etate charum fuit: poeticum aliquid Heroico carmine scriberem. Quod tunc magno ceptum impetu: uariis mox distractis curis intermissum: sed subiecti de nomine Africe nomine libro dedit Operi nescio qua uel sua uel mea fortuna dilecto multis antequam cognito. Illis in locis moras trahenti: dictu mirabile: uno die et ab urbe Roma senatus et de Parisius Cancellarij studij ad me littere perueniunt: certatim me ille Romam: ille Parisius ad percipiendam lauream poeticam euocantes. Quibus ego iuueniliter gloriabundus: et me dignum iudicans: quo me dignum tanti uiri iudicarent: nec meritum meum sed aliorum librans testimonia: parumper tamen hesitavi cui potius aures darem. Super quo consilium Joannis de Columna Cardinalis supra nominati per litteras experij. Erat enim adeo uicinus: ut cum sibi sero scripsissem: die altero ante horam tertiam responsum ei acciperem. Cuius consilium secutus: Romane urbis auctoritatem omnibus preferendam statui: et de approbatione consilij eius: mea duplex ad illum extat epistola. Fui ergo et quous ego more iuuenum rerum mearum benignissimus iudex esses: erubui tamen de meipso testimonium meum sequi: uel eorum a quibus euocabar: quod proculdubio non fecissent: nisi me dignis oblato honore iudicasset. Unde Neapolim primum petere institui: et ueni ad illum summum et regem et philosophum Robertum: non regno quam litteris clariorem: quem unicum regem et scientie amicum: et uirtutis nostra etas habuit: ut ipse de me quod sibi uisum esset censeret. A quo qualiter uisus: et cui quam acceptus fuerim: et ipse nunc miro: et tu si noueris lector puto mirabere. Audita autem aduentus mei causa: mirum in modum exbilaratus est: et iuuenilem cogitans fiduciam: et forsitan cogitans honorem quem petere sua gloria non uacare: quod ego eum solum iudicem idoneum e cunctis mortalibus elegisses. Quid multa: Post innumeras uerborum collationes uarijs de rebus: ostensamque sibi Africam illam meam qua usque adeo delectatus est: ut eam sibi inscribi

magno pro mūere posceret. Quod negare nec potui: certe nec uolui. Super eo tandem pro quo ueneram certum mihi deputauit diem: et a meridie ad uesperam me tenuit. Et quoniam crescente materia: breue tempus apparuit: duobus proximis diebus idem fecit. Sic triduo excussa ignorantia mea: die tertio me dignum laurea iudicauit. Eam mihi Neapoli offerebat: et ut assentiret precibus etiam multis urgebat. Uicit amor Rome uenerandam tanti regis instantiam: Itaque inflexibile propositum meum cernens: litteras mihi et nuncios ad senatum romanum dedit: quibus de me iudicium suum magno fauore professus est. Quod quidem tunc iudicium regium: et multorum et meo in primis iudicio consonum fuit. Hodie et ipsius et meum et omnium idem sentientium iudicium non probo. Plus in eum ualuit amor et etatis fauor: quam ueri studium. Ueni tamen et quamlibet indignus: tanto tamen fretus fisisque iudicio: summo cum gaudio romanorum qui illi solēnitati interesse potuerunt: lauream poeticam adhuc scholasticus rudis adeptus sum. De quibus etiam et carmine et soluta oratione epistole mee sunt. Nec mihi laurea: scientie nihil: plurimum uero quesuit inuidie. Sed hec quoque historia longior est quam poscat hic locus. Inde ergo digressus Parmam ueni: et cum illis de Lorigia uiris in me liberalissimis atque optimis: sed inter se male concordibus qui tunc urbe illam tali regimine gubernabant: quales nec ante in memoria hominum habuerat ciuitas illa: nec etate hac ut auguro: habitura est: aliquantulum tempus peregi. Et suscepti memor honoris sollicitusque ne indigno collatus videretur: cum die quodam in montana ascendens forte trans Entiam anamem reginis in finibus: siluam que plana dicitur adijissem: subito loci specie percussus: ad iter missam Africam stilum uerti: et feruore animi qui sopitus uidebas excitato: scripsi aliquid: tulum die illo. Post continuos diebus quotidie aliquid: donec Parmam rediens et repostam ac tranquillam nactus domum: que postea empti nunc etiam mea est: tanto ardore operam illud: non magno in tempore ad exitum deduxi: ut ipse quoque nunc stupeam. Inde reuersus ad fontes Sorgie et ad solitudinem transalpinam redij: cum iam quartum et tricesimum etatis annum post terga relinquerem: diuque et Parme et Uerone uisatus et ubique: deo gratias: charum habitus: multo amplius quam ualerem. Longus post tempus uiri optimi et cuius nescio an e numero dominorum quisque similis sua etate uir fuerit: immo uero scio quod nullus Jacobi de Larrharia iunioris fame pro conio beniuolentiam adeptus: nuncijs quoque et literis usque trans alpes quibus ibi eram et per Italiam ubicumque fui multos per annos tantis precibus fatigatus sum: et in suam sollicitatus amicitias: ut quous de felicibus nil sperare: decreueram tandem ipsum adire et uidere quid sibi hec magni et ignoti uiri tanta uellet instantia. Ita quod sero quidem Patauum ueni ubi ab illo clarissime memorie uiro non humane tantus: sed sicut in celum felices anime recipiuntur acceptus sum: tanto cum gaudio tamque ineffabili charitate ac pietate: ut quod equare eam uerbis posse non spero: silentio opprimenda sit. Inter multa sciens me clericalem vitam a pueritia tenuisse: ut me non sibi solum: sed etiam pie artius astringeret: me canonicum Padue fieri fecit. Et ad summam si uita sibi longior fu-

isset: mihi erroris et itinerum omnium finis erat: Sed bene nihil inter mortales diuturnum: et si quod dulce se obtulerit: amaro mox sine concluditur. Biennio non integro eum mihi et patrie et mundo cum dimississet deus: abstulit: quo nec ego: nec patria: nec mundus (non me fallit amor) digni eramus. Et licet filius sibi successerit prudentissimus et clarissimus uir et qui per paterna uestigia me charus semper atque honoratum habuit: Ego tamen illo amisso cum quo magis mihi presertim de etate conuerat: redij rursus in gallias stare nescius: Non tam desiderio uisa mihi licet reuidendi: quam studio more egrorum loci mutatione tedij consulendi.

C Finis Epistolarum rerum Senilium.

Epistola missa per dominum Franciscum Petrar-
chā dñō Andree Dandulo illustri Venetj. duci: vi-
gēte bello inter Venetos ⁊ Senuenses. Ep̄la. I.

Aligd ad te scribā inclite dux: hinc
mea fides: hic humanitas tua sugge-
rit. illinc rerū p̄ntiū ac tēporū stat⁹ co-
git. Nec qdē p̄stat ut loquēlis. hec ut
audēā. ille atit ut tacē nequeā. Quis

eni ab amāte sollicito silētiū regrad? Libertas amo-
ris v̄cūdie frenū nescit. Os lz obstruxerit rōnis
manus: ⁊ magnitudinē rerū se ip̄ares recognoscēs
aius quiescēdum tacendum ue denunciēt. erūpet
tamen anxium pectus in uoces: non pegrinas sen-
tentias aut v̄ba uenabif. q̄cqd ad manū uenerit: q̄c
quid dolo: metusq; suaserint: loquē. festina trepi-
da: tumultuaria: ⁊ quod natura rerum fert similli-
ma mentis fluctibus exhibet oratio. Id si nunq; ali-
as: nūc mihi p̄sertim euenire noueris. Moneor
equidem vir illustris ⁊ ualde permoueor: ⁊ si pro-
prium affectus mei nomen erigis: per metuo fre-
quentes in circuitu procellas. ⁊ quos vndiq; cerni-
mus rerū motus. Sed ut totius humani ḡnis la-
menta p̄tereā: italicus homo ad italicas querelā
uenio. Surgitis nunc ad arma duo potētissimi po-
puli: due florentissime urbes: duo ut dicam breui-
ter italie lumina. que ut mihi qdē videt per oppor-
tune adeo hinc illinc: circū ausonij orbis claustra
distribuit natura parēs. ut uobis ad arthon ⁊ ad
ortum solis: illis ad meridiē ⁊ ad occasum uersis
uobis superum: illis inferum mare frenatib⁹: post
debilitatum inclinatumq; iam ne dicā prostratus
prostratus ⁊ extinctū romanū imperiū: adhuc regi-
nam italiā q̄dripartitus orbis agnosceret. De qua
re ⁊ si quarūdam forte gentium supbia in terris li-
tēfactura videat in alto: certe nullius vnq; impu-
dentia controuersiam mouebit. Leterum si in uos
metipso: quod nedum spectare: sed ominari hor-
reo: uictoria nūc arma cōuertitis: haud dubie ue-
stris proprijs manib⁹ saucijs perimus: uestris pro-
prijis manibus spoliati: ⁊ nomen ⁊ multis questū
laboribus imperium maris amittim⁹. Ita tamen
ut quod sepe al̄s malorum solamen habuim⁹: non
pdamus. Calamitatibus enis nostris gaudere po-
terunt hostes: sed minime gloriari. Inter cūcta ni-
mirū quibus angor aut terreo: nil magis q̄ intra-
ctabiles animos ⁊ consilis iuuenū pauesco. Igna-
ra etas est: ac fortune uolubilis in experta: ⁊ cuius
impetu magna olim imperia corruerunt. Omnia
sibi que cupiunt pollicentur: eoq; sepissime fallun-
tur. Ut enim uerum est quod ait apud L. iuius ille
clarissimus bello vir. Non temere incerta casuum
reputat: quem nunq; fortuna decepit. Sic ⁊ quod
sequitur uerum est. Ausq; minus euentus respon-
dere q̄ in bello. Falli proculdubio necesse est eos
quibus vnus dumtaxat: isq; serenus ac tranquill⁹
fortune vultus apparuit. Bifrons est enis. aliqua
toq; sepius violenta q̄ mitis. Ideoq; letus audi-
ui: te res ambiguas ad senile p̄siliū refecisse. Hoc
prudētiā moreq; tuos decuit: quoꝝ grauitas atq;
maturitas: te in illa acie p̄mū fecit. cū adhuc in al-
tera sis etate. Adolescētie ferocia: senio prudētiā
ascribūt. Ut nō imerito illi q̄ndā romane reipubli-
ce magistris: quoꝝ virtuti nihil inaccessum fuit: siue
ob honorem: siue ob silitudinē p̄ine sollicitudinē
p̄ies dicti: ob etates certe senatorū nomē accepunt.

Qua cura iuuenib⁹ p̄mum mox etate n̄ra pueris
quoq; p̄missa: ex q̄ alto ceciderim⁹ utinā nō tā pu-
blice notū foret. Sed de hoc alibi. Neq; enis leue
est dolori ac pudori simul obsequētē: ⁊ deslere p̄te-
rita: ⁊ ueniētia p̄uidere: dare dāno lachrymas ⁊
piculo cautionē. Ad id ergo qd uēturi metu cruci-
or reuerto: Sollicitū me fateor: atq; attonitū me
habet: p̄ie tue status. De te qd dicam? L. iuius eni
gl̄ie gratulor: si cōpatior labori parū ipse mihi cō-
sentiam. Ingenio tuo nō cōpati non possum. Sen-
tio nāq; qd iter sit iter armōꝝ strepitū ⁊ pieriā ge-
tē: q̄q; tenuiter inter martis tubas plectri sonet
apollinis. Quia v̄o nihil patrie negare potes: que
de te sic in pace merita est: ut eā nec belli tedio nec
mortis terrore desereres. sed relicto tantisper eli-
cone ac seriantibus libellis: securus es publici fa-
ti viam ⁊ grati ciuis: ⁊ boni viri ⁊ egregij ducis of-
ficio funct⁹ es. Ita tñ ut armatus pacē cogites: pa-
cē ames: atq; ita persuasum habeas: nullos te triū-
p̄hos clariores: nulla op̄miora patrie spolia refer-
re posse q; pacē. Libēter ubi de pace agit (Manni-
balis v̄bo utor.) quo. s. ex ore bellicosissimi viri: v̄i-
tas ipsa videat loquētis aduersus studijs testimo-
niū extorsisse. Is ergo ap̄ eūdem L. iuius qd ait?
Melior: tutiorq; inq; certa pax q; spata victoria.
V̄o ille vincendi desiderio ardens: ⁊ qui pacē to-
to orbe turbauerat. Quid igif amicus pacis? V̄o
ne pon⁹ dicat. melior: sanctorq; est certa pax q; cer-
ta victoria: p̄pterea q; illa quietis claritatis ⁊ gr̄e
hec laboris ⁊ criminū ⁊ insolēte plena est. Quid
aut pace iucūdius? qd felicius? qd dulcius? Quid
v̄o sine pace vita hominū nisi piculū pauorq; per-
petuus ac tristis curarū immortalis officina? Que
nā ista uoluptas oro est. sub diuo p̄noctare classico
somnia frāgere. corp⁹ lorica. atq; ut ait Maro. La-
nitie galea premere: ferreis semp vinculis artatum
mori subito. ⁊ que ultia viroz fortū cura est ibi-
manū abici? Iuuat mordaci sollicitudine: iuuat me-
tu ⁊ odio miserū cor atterere: ⁊ his studijs incer-
tū huius breuissime vite t̄ps ipendere? Siccine tu-
tus est cum pelago simul ⁊ cum hoste certare. hoc
est gemina pariter cum morte luctari. Nemo enis
queso uos fallat. cū asperrima atq; inuictissima. ⁊
qd tristius dico cū italica gente bellū geritis. Ut
nā inimice urbes uobis eēt damascus aut susis:
utinā mēphis pon⁹ aut Smirna q; Janua. utinā
aduersus p̄sas aut arabes: utinā aduersus tracas
aut illiricos pugnetis. V̄o v̄o qd agitis? Siq;
latini nois reuerētia est: q̄s delere molimini fres-
sunt. Et heu nō tantū apud thebas fraterne acies
sed per italiā instrunt amicis flebile letum hosti-
bus spectaculū. Quis autem belli finis? ubi seu vi-
ctores fueritis seu victi? Anceps est enim alea for-
tune. Necesse est ut alterum e duobus italie lumi-
nibus extinguatur. obscuret alterū. De tāto enim
hoste incruētam sperare victoriā: vide ne nō tā ge-
nerose fiducie q; incuriose dementie signū sit. Sa-
ne uos videritis viri magnanimi: ⁊ p̄potētes po-
puli. Quod enim vni dico: dictū ambob⁹ itelligo.
nisi q; ut ad te potētissimū hec scripta pueniāt: ⁊ de-
uota familiaritas que mihi cum virtutib⁹ uis est:
⁊ ipsa locorū uicinitas causas prebuere. Uos inq;
videritis quorsum pergatis animo. quis sit irarus
modus. quis terminus odioꝝ. qd de salute p̄pria.
quid deniq; cuius nō parus portio pendet ex uo-

bis de statu publico cogitetis. modo ne illud exci-
 dat: quod nisi gliscentis belli ardor: fonte aliquo pie-
 tatis extinguitur. de vulneribus que parantur: non
 numquam aut penus: sed italicus sanguis fluat.
 Et eorum qui siqua repentina vis ingruat: aut siqua
 barbaries quod interdum: sed nunquam gratia causa
 est. fines nostros irrumpat: primi uobiscum arma
 pro communium fortunarum defensione suscipient:
 qui simul pectora sua morti atque hostilibus telis obij-
 cient: qui et uestris tegentur: et uos clipeis et corpo-
 ribus suis tegent: qui profugos hostes classibus pro-
 sequentur: pariter uiuent: pariter morientur: pariter
 pugnabunt: pariter triumphabunt. Tales igitur hos
 viros propter leuis forsitan iracundie stimulos in-
 uadere: et quibus ipse possis euertere: quid delecta-
 tionis habeat non intelligo. Mortis fortasse melius
 scens quorundam animi: qui supplicio amicorum
 et uindicta quarumlibet offensarum: more femineo
 delectantur: profecto nec utile nec honestum: deni-
 que nec humanum est. Satius est obliuisci iniuriam quam
 ulcisci. et inimicum placare quam perdere. illum preci-
 pue cuius et merita precesserunt et si in gratiam re-
 dierit sequi possunt. Nempe si utrobique par labor
 esset: tamen mansuetudo hominum est. ferarum rabi-
 es. eaque non omnium sed ignobilium et quas sinistra
 nae manus attigit. Si igitur inter consulares tuos quos
 plurimos grauissimosque non dubito: mea uox audi-
 tur. non modo uenientem non repelles pacem. sed
 ultro illi obuiam ibis. et audidissime complexus iuen-
 tam: ut apud uos eternam maneat curabis. quod fa-
 cilis assequeris: si quicquid erit: sobriam ueneran-
 damque canitiem in consilij partes uoces. Illos au-
 di: qui et fortune ludos nosce: et amare reipublicam
 didicerunt. His enim dulcedo pacis est gratior:
 qui contrarij amaritudinem pregarunt. Ceteri ergo
 tanquam pacis hostes a limine arceantur. Neque enim
 tamen illos admitto quibus nulla sunt senectutis in-
 signia: preter rugas canos et caluitium et in curuum
 tergum: nasque madentis infantiam. et cum uoce tre-
 mencia membra. ut Satyricus ait. Suas sibi aut equi-
 dem inuidiosas dotes habeant. Nos enim non pu-
 tres querimus sed maturos. Neque rursus illos ex-
 clude si sunt: qui floribus annis aut preoccupauerunt
 senectutem. Neque quod in te miror in alijs sperno.
 Sic ubi precor indoles affulserit. Non sum nesci-
 us: quoniam africanus meus adolescens: afflicte reipu-
 blice: non manu solum sed consilio profuerit. Aut dum
 secretum senatus celat papyrinis pretextatus: quo-
 nam ioco matrem deluserit. quid pedagogo suo por-
 ti? cato: quod seni antio puer suasit alcibiades? Sed
 mihi crede. perrarum genus hominum: quibus tenera
 etate contingat sapere. Ubi sane tale aliquid: et pre-
 gressum aios adolescentem uideris. Nec enim is-
 cio: fieri posse. senus choris ascribito. Tu qui et con-
 silij prima uox et rerum caput esse meruisti. hoc sem-
 per tecum cogita: primas ad te partes uel glorie uel in-
 famie pertinere. Ideoque sopitis omnibus solus vi-
 gila. Neque enim quod illustribus uiris placet: par im-
 peratoris et militis labor est. Promptior ad actus
 uenit: quem maior premij pars impellit. Et quibus mul-
 te et uarie sunt premiorum species: ad quas pro ua-
 rietate effectus non uniformiter inclinamur: haud
 dubium tamen. quia nobilibus animis post virtu-
 tem: summum calcar est gloria. Hinc igitur excitatum
 animum curis optimis exerce. Sunt autem optime

cure de salute patrie: ut ait cicero. His igitur tibi nunc
 in celum iter facturus assurge. teque supra teipsum
 erige. uide. circumspece. contemplare omnia. et felices
 bellorum exitus cum infelicibus confer: et damna
 cum commodis et gaudijs cum merore. Et quoniam ut di-
 xi in causa pacis aptissimus testis est hannibal: di-
 ligenter caue: ne ut ait ille: tot annorum felicitates in
 unius hore dederis discrimen. Quantis enim pu-
 tas laboribus hec collecta potentia est. Quot gradibus
 ad hoc fortune fastigium est ascensum? Per
 uetusta si nescis gentis tue fama est. quod plerique non
 putant. multisque aut urbem conditam seculis: non ue-
 netorum modo: sed quod magis mirabere: ueneti et du-
 cis clarum nomen inuenio. Quod diligentius aduer-
 tendus est: ne uirtute casibus: et tot annorum profilio par-
 tum decus: fortune uastaturos subdas imperio. Et
 quoniam ut sapientibus uisum est. nullo maiori quam fame pre-
 cio uirtus constat. optime et e re publica te facturus
 noueris: si ubi res exigat: iactura etiam proprie lau-
 dis bonum publicum redemeris. frementiisque turbe: tu-
 ta magis quam speciosa consilia: et profutura potius quam
 placitura prebueris. Quod enim eidem duci accidit
 et cumulationis gloria: et cum admiratione omnium amor
 te publicus sequetur. Que si et spes abesset. sentis tamen
 quod tuti. quod glorie debeam. tantumque inter eas quod
 tum inter solidum corpus et inanem umbram interesset
 et parte ipsam noueris: et aphis accepisti. Quam autem
 cum dolore: ne quod oino tibi subtraham: audiuisse me
 putas: recessus uobis cum aragonum rege fedus in-
 tum? Ergo ne ab italicis ad italicos euerendos: bar-
 barorum regum poscunt auxilia: unde infelix opere
 speret italia. si parum est quod certatim a filijs mater
 colenda discerpitur. nisi ad publicum patricium alie-
 nigenae concitentur? Dicet aliquis. idem mali genus
 prius ab hoste temptatum. Jam dixi. et si unum allo-
 quor utrumque redarguo. Quam dignius fuerat ira-
 rum deterfa rubigine: a qua non uilius amicitie sin-
 ceritas: non fraternus amor: non suprema demum
 parentis ac natoque pietas profusus immunis est: Uene-
 tos cum ianuenibus unum fieri: quam formosum corpus
 italie lacerari: uobis occiderit illis ut audio dei
 xtras orientium tyrannorum in parte furoris implorantibus?
 O ferales et supuacuas cautelas. o maluo-
 lentie genus ultimum. quod manu propria non possis: ad
 id circumspece quod irrites. et argumentum odij pre-
 bente uicinia: uicinos scelerum subrogare. Et qui
 multarum hinc iniuriarum fluxere primordia. dum
 indigno et nescio unde procedente: fastidio nostrarum
 rerum: in admirationes rapimur externarum. et iam
 pridem consuetudine pestifera: italica fidem: bar-
 barice perfidie post habemus. Infanti qui in uenali-
 bus animis fidem querimus: quam in proprijs fratri-
 bus desperamus. Quo effectum est. ut iure optimo
 in has calamitates inciderimus: quas sero iam et
 inefficaciter lamentamur. Postquam alpes et maria:
 quibus nos menibus natura uallauerat: et interie-
 ctas obseratasque diuino munere claustrorum ual-
 uas: liuoris auaritie superbieque clauibus aperien-
 das durimus cimbrijs: hunis: panonis: gallis: the-
 tonis: hispanis. Quoties illud pastorius maronis
 flendo cecinimus. Barbarus hec tam culta noua-
 lia miles habebit. Barbarus has segetes. in quo
 discordia ciues perduxit miseros. Sed ut ad rem
 redeam. quid uos deliberaturi sitis ignoro. Illud
 scio. quod in emulatione olim pariter sed conditione lon-

ge impari: dum evertendi infestissimam athenarum urbem: lacedemonijs oblata esset occasio: nec de potentia iam sed de uoluntate sola superesset questio: e duobus grecie luminibus eruturos se alterum negauerunt. Preclarissimum sane responsum: et prisca illa spartanorum dignissimum disciplina. Quod si ex ore illorum sonuit: quos victoriarum principandiq; libidinis notat Plato. quid uobis mitissimis ac modestissimis uiris uisum iri arbitror? Certe ego qui in tantis motibus non moueri nequeo: ut diuersis affectibus amore. metu. spe: unum petens urgentibus: secumq; certantibus pace animi careo: iusta me reprehensione curaturum credidi: si cum his siluas in classem traherent: his gladios acuerent ac sagittas: illi muros ac naualia connumerent: quod unum mihi telorum genus erat: ad calamum confugissem: non belli auctor: sed sua for pacis. Finem facere istudum. cogito. non ignarus quanto uerborum freno ubi deceat cum superioribus colloquentem. sed nullus est amore superior. Ille te coget ad ueniam qui ad multiloquium me cogit. Hoc unum in finem coram duorum populorum ducibus affusus et lachrymosus obsecro. In festa manibus arma proiecite date dextras. misce te oscula. animos animis: signis signa coniungite. Sic nauigantibus oceanus et euxinij maris ostia patebunt. nullusq; regum aut populorum nisi uenerabundus occurret. Sic uos indus: sic britannus ethiopsq; permuet. Sic thoprobane: sic fortunatas insulas: fumosamq; sed incognitam tylem: et omnem australem atq; hyperboream plagam: securus uester nauta transiliet. Modo inuicem iuristis. nil aliunde trepidandum est. Vale ducis ac uirorum optime. Pataui. xv. kal. aprilis. 1351. Franciscus petracus uester: et uestre reipublice deuotus.

C Responso domini ducis predicti ad ultrascriptam epistolam.

II.

P Romissam diuq; optatam epistolam de manu latoris libenter accepimus: quam degustare tamen sed et postea legere proponebam ex commodo: ni stili sablinitas procedere longius sinisset. Qui q; disertus fuerit: ex hoc q; tanta dulcedine nos traxit: et tenuit. ut illam sine dilatione non tantum delectati sed gauisi legerimus: indicatur. Mirabamur in ea vires animi precellentis: alti profunditatem ingenij: et redolentis facundie leuimentum. et dum hec concurrere cernimus: vix credere possumus: ut compositio tam uiriliter et sancta: nisi e pectore sacro defluerit. Decuit namq; uirum sincerum: qui reliquit forum et curias: ut in ampliora presenti uenturaq; profecturus etati secederet: pacis exordiri dictamina: et eloquentiam a celesti numine prestitam. Magna est enim admiratio copiose sapienterq; dicentis. et difficile dictu: quanto pere conciliet animos comitas affabilitasq; sermo nis: in salute proximi exemplo Liceronis pertere. Nouimus equidem nec possumus diffiteri uir optime: q; si suavis et dulcis tranquillitatis amenitas. et quo ad nos attinet humane firmitatis meminimus. et vim fortune: ac omnia quecumq; peragimus: subiecta mille casibus esse scimus. Sed si philosophica et quod preponi debuit diuina dirimantur consilia: prosecutio iusti belli quod gerimus laudari q; reprehendi potius: et si ulla vis rationis existit: seu

quod magis credendum est: deo nostro queuis cura mortalius: exitus sperari felices merito debuissent. Quid enim infelicis est felicitate peccantium? Quid amentius q; pati diu patientias uirtutem insignere: non modo uirtuosos sed uitiosos: et aduersus penitus effectus producere? Sane maleficos uiuere: seu impunitam laxare perfidiam: diuinis et humanis institutis prohiberi didicimus. Secus imperante malitia: nedum premijs iustus carebit: sed subiectis pedibus calcaretur iniustus. Lause nostre iustitiam: et quantis obprobrijs ac demum acerbis laceratis iniurijs: improba Jani nequitia inuitos nos et renitentes ad querelam excusserit superuacuum explicare credidimus. Cum satis uulgatum et notum minime dubitamus. Lestis est deus: qui et secundos dedit et dabit euentus: q; eos fraternam et sincera dulcedine non tamen mutua relatione commouim. Ut enim pretereuntes antiqua: noua sectemur. libertatem preciosissimum boni genus nobis molliuntur eripere. et dum licita prohibent cogunt ad arma. ut merito cesarianum illud occurrat. Arma tenenti omnia dat qui iusta negat. Fratres ergo an domesticos hostes istos uocemus: quorum nulla pestis magis efficax ad nocendum? Fuit uirtus hec in romana republica. nec redarguendi sunt tamen uenerabilis imitatores exempli. ut uiri fortes uicinum perniciosumq; hostem: acrioribus supplicijs q; remotum et acerbissimum cohercerent. Quam diu patientia nostra abusi sunt: q; diu nos furor eorum elusit? Nullum ad finem sese effrenata iactauit audacia. Quotinas famam italicam quam peunte sepius deplorasse uideamini: nostris tamen temporibus inuenissent. Sed uetus est querela. q; obtenebratum sit eorum astutis regine quas dicitis diadema. Mare sibi reddiderunt infestum. terrarum orbem erosum. et inimicas singulas nationes. De quorum moribus breuem summam accipio. qd conuenire nequit cum alijs qui minime cum seipso. Negetur forte uera sint que supra describimus: conuincemus si negari contigerint. Quo cognito. neminem extimamus tam improbum: tam perditum: tamq; mentis expertem: qui non iure per nos factum esse fateatur. Plura dicenda forent. sed omittimus ut sine claudamus epistole. Bellum ita suscepimus: ut nihil aliud q; pacem honorabilem patrie: que uita nostra nobis est carior: querere uideamur. et quemadmodum superbe ac uolenter nos agere si spernemur: placatum cedentemq; hostem. sic nunc cum prope fractus restentem: ac tergiversantem traxerimus: nulla uerecundia sumus obstricti: si bella hos contra permittimus: qui pacem pati minime potuerunt. Vale uirorum per optime. tibiq; persuade nobis esse charissimum: sed multo fore chariorem: si nos sepius recreare curaueris similibus monumentis. Ueneti. 22. Maij. 1351.

C Alia epistola dicti domini Francisci ad dominum ducem supradictum: super eadem materia.

III.

N Audies noui. nil insolitus leges: sed ea tantummodo recognosces: quibus iam sepe aures tuas oculosq; lassauit. Meministi enim credo clarissime ducum: ante hoc ferme triennium cum iam duos prestantissimos populos arma terrificamars funestus induceret: prius tamen q; mare ce ruleum sanguine rubuisset: non mihi sed italie metuens: in qua fateor mea quoq; temporalis salus

includitur: quæ longam et quanti amoris quantæque sollicitudinis atque formidinis plenam epistolam ad te misi. Cuius et si forte non meminisses. Neque enim illam tanti facio: ut tali memoria digna sit: at saltim elegantissime grauissimeque tue responsionis: oblitus esse non potes. Cum vero iam bis acie decertatum. iam bellespontiacum equorum atque tyrrhenum: geminis cladibus nostris infectum. et iam simillimum ueri esset irarum flammam longo cruoris imbre lentescere. ab hoc nuper italorum maximo: fidelis heu sed inefficax tractator: pacis ad te ciuesque tuos missus: quibus nec dux usque consultior: nec gens ulla tranquillior: quanta presens in consilio cui pre fides: quanta tecum solus in thalamo uerba feci: puto propter viciniam adhuc ut ita dixerim in auribus tuis sonet. Ne quicquam tamen. Nam et procerum tuorum: et quod mirum immodum stupeo: pectus etiam tuorum salubribus monitis precibusque iustissimis belli feruor atque armorum frangor obstruxerant. reliquique ueterum irarum: et recentis memoria tumorque uictorie. Minimum nouum id quidem. Fracundia enim est ut ait Cicero inimica consilio. uictoria autem natura insolens et superba est. Accesserat ab aquilone quedam nouarum rerum aura pertenuis: que licet aduersus id quod intendebant flaret: perfecitque quod timui. pace sit dictum tua: tantam tamen grauitatem auertere. ac saniora dissipare consilia non debebas. Quousque enim miserum in iugules patrie et in publicas necem: barbarica circumspicimus auxilia? Quousque qui nos strangulent precio conducemus? Dicam clara uoce quod sentio. Inter omnes mortalium errores quorum nullus est numerus: nihil insanius: quam quod tanta diligentia tantoque dispendio: italici homines italicos conducimus uastatores. Que tamen o pietas? o implacabilis dolor? Qualis inter amantium et colentium manus esset: cum tot iam seculis inter uastantium feras manus: multum ad huc cunctis terre regionibus antecellat? Quid in uerbis moror: presertim cum tibi notissima sint que loquor? Senti ego tunc mestus insidias fortune et quam doctioribus nihil esse credideram: non modo aliquid esse didici: sed in omni re dominari cum salustio: et humanarum cum Licerone rerum Dominam: et omnipotentem atque ineluctabilem coactus cum virgilio confiteri. Itaque multis hinc inde uerbis perditis: quæ spei plenus ad te ueneram: tam meroris pudorisque pauoris plenus abscessi? Sortem enim publicum lugebam. pudebatque me mei quod tanto impar negotio delectatus: nec tamen placere legationis una pars: sed dignatione mittentis: quæ uis id ipsum sibi obnoxius excusassem. princeps etiam ad loquendum: et fortissimis illis atque doctissimis uiris antepositus: qui me longe uirtutibus anteibant: fructum uero rei optime sed insufficientie mee debitum reportare. tamen si quod mihi defuerat militariter: facundissimus ille collega: nisi me amor uiri fallit: impleisset disceptatione nouissima. Sed aperire aures obseratas: et obstinatos animos mouere: non nostri nescio an ciceroniani esse eloquij. Magna quippe facundia est uel potius nulla que cogat inuitos. Quod ipse premetues: in ipso quidem sollicitate orationis initio: Liceroniano etiam usus uerbo: esse opus animo non repugnante testatus sum. tam frustra tamen ut reliqua.

Metuebam sane quod nunc video. ne uestra illa durities belli maximi materia: et immensi discriminis causa foret. Que si tam tibi ceterisque principibus rerum publicarum quam mihi homini penitus ocioso ac solitario displicerent: felix italia: iure suo cunctis nunc est prouincijs imperaret: que prope iam serua est. uerum quia magnus amor multum mihi prebet audacie. et quia dulcis spei reliquias inuitus abijcio: iterum atque iterum retemptabo omnia. teque de tam longinquo ducum prudentissime cōtestabor. si absens forte feliciores quam presens: calamoque potentior sum quam lingua: aut si secunda prima uincat epistola. Posti equidem uir optime: e cunctis rebus mortaliu nouissime spem deponi: nec nisi cum uita extremoque alitu. Quis ne tum quoque deponitur. quoniam potius ad meliora conuertitur. sed de mortalium rebus loquor. Hoc igitur modo me refouet. In hac una publicis malis fessus et magnis fortune minis exterritus conuiesco. uiuere desinas si sperare desiero. Quid autem speres si me roges? Spero quod cupio sanam mentem: consiliumque maturius: et si non forsitan a ratione at saltem ab experientia profecturum. Posti expertus quid par: quid bellum secum ferat. uidiisti faciem utranque fortune. uicti fuisti et uicisti. Quis ut est mens hominum indomita uincendi que precupida: primum forte negaueris. Non cōtendo. ut uiceritis semper computa. Que so quid tibi: quid reipublice uictorijs accesserit? Minus profecto auri: minus est sanguinis: et quod pessimum est: plus scelerum ac malorum. Que si uictoribus accidit: quid sperare debent uicti. Incipe iam precor: in hanc rem oculos aperire: quos vigilantissimos ac linceos habes in ceteris. Si dāni quam lucri plus: si plus mali quam boni: plus flagitij quam uirtutis: immo equidem si uirtutis si boni si lucri nihil in bello est: si contrariorum infinita congeries: desine oro iam tandem. et tibi etiam cui ex parte troianus est sanguis: ab illo duce dardanio dictus puta. Projice tela manu: sanguis meus. Ad patiaris ut duce te: uenatorum ac ligurum potentissima signa concurrant. Jam enim ut uideo suis in sinibus non stat bellus. Nempe contagiosa res est: et que facile serpat in proximos. atque ita sensim uel longinqua complectitur. multa quoque que primum imunita uidebantur: torrentis in modum odiorum atque discriminum alluione permiscens. Putabas tibi cum ianuenibus rem esse. quod ipsum flebile nimis ac miserum erat. Ecce iam cum tota liguria bellum geris. et quod inter hec mala non ultimum posuerim: ab hoc etiam tali uiro tanteque pacis amatore dissentis. cui nescio an uirtus an fortitudo mirabilior sit: an animus maior an humanitas. Solet autem excellentibus uiris esse familiaritas quedam et beniuolentie affectus: licet incongnitis: conglutinante pares animos natura. Similitudo enim amicitias parit. cois alit utilitas. At qui ambo uos iusti: ambo prudentes: ambo magnanimi. que nam causa discordie? Pax utilis est ambobus. immo cunctis necessaria: nisi illis qui rapto uiuunt: et exiguum censum multo mercantur sanguine: immane genus hominum: si tamen homines sunt: quibus humani nihil est preter effigiem. Illi sunt qui infami stipendio calamitosam et miseram uitam trahunt. Iure itaque pacem: et in pace famem metuant. bellum amat. et lapi uelut ac vulu-

rea strage hominum ac cadaveribus delectantur. Nisi ne tu beluis morem geres? Eque carnem et cesorum exuvias esuriunt: eque sanguinem sitiunt atque aurum. Noli queso noli committere: ut florētissimam tue creditam custodie rempublicam: atque omnem hanc que inter appenninum et alpes inter iacet opulētissimam atque pulcherrimam italie partem: externorum ac famelientium predam facias luporum a quibus nos bene: quod in ore semper habeo ipsarum iugis alpium solers natura secreverat. De nullo queri possumus: nostra illis impatientia viam fecit. dum leuia quelibet in nostros ulciscimur: passi sumus ut alienigene nostris impune pascantur: saginenturque visceribus. Ita quōto melius inedia consumuntur et rabie. quod facient statim ut gregis italice pastores respiscere ceperint. Pastorum providentia mors luporum est. Id sane ante alios facere et fecisse iam spero. Nisi enim falsum fama loquitur. et nisi fallo augurio: storm et chari incipis. iam stipendiarii militis insolentiam avaritiamque fastidis. Quid expectas igitur? Ad eos redi. et si externi displicent tuos ama. Siquid autē forte in animo rubiginis: siquid odij est: amore patrie et malorum communium miseratione de terge. Nec tibi persuadeas: pereunte italia Venetiam salvam fore. pars illius est enim: et natura partis ea est: ut sequatur sui totius vel subsistentiam vel ruinam. Hoc tecum sepe recogitans noli dur optime rerum summam in extremum adduce re. ubi et vinci miserum est et vincere sceleratum. eoque ipso miserius est: quā vinci melius in nostros hostes: quibus utinam careremus: quā in nosmetipsos hec tela verterentur. Melius hec diuitie vel necessariorum presidia bellorum vel pacis fuerint ornamenta: quā voluntarie instrumenta servitute. Quantum potes accelera. quoniam preteritis succurrere non licet. instantibus saltem malis occurrere nec expectes. Dum tota hec impendens belli nubes in nostrum caput detonaverit: et sanguine proprio italia omnis inundaverit: quo iam gemitui non iam consilio locus erit. Expergiscere tuosque cines excita: et publicum illis ostende periculum. Hoc fac prius quā cuncta depereant. priusque italia vel desertus vel barbaries fiat. Cave ne cum natura te mitē pacificumque genuerit: populumque tuum omnem et in immensum aucta felicitas: non bellorum sed pacis et iustitie fundamentis inicitur: de illorum grege videamini qui ut ait psalmista. Cogitauerunt iniquitates in corde: tota die constituebant prelia. ne forte eiusdem imprecatio in vos cadat. Dissipa gentes que bella volunt. Nihil enim ut arbitror odio: sine deo est: quā curare et niti: ut cum ille te aliqua singularis dote virtutis ornauerit: tua sponte et uoluptate quadam effera malus fias. Quam obrem etiam atque etiam hic insisto calamo. Sequere non vulgi furorem sed naturam tuam: dexteram semper in partem. et ad optima quelibet te uocantē. Et si vulgaribus auris eo forte prolapsus es quo non oportuit: retrabe nunc etiam pedem ab incepto precipiti: dum licet. dum nondum signis signa collata sunt: dum tonat adhuc nedum fulminat mars horrendus: dum inter amaras et horribiles belli minas: audiri potest dulcissimum pacis nomen. Denique dum spes una tam multis nondum consumpta terroribus: viua uelut magnis in tenebris lux

apparet irreditura forte si spernitur. Arripe illam dum se exhibet: dum dicaris italice pacis auctor: non minus tuum multis et magnis rebus cum hac precipue gloriosum mittas ad posteros. Nil tibi suadeo nisi quod tuum est: rationem sequi non impetum. cauere ne omnia in precipitium tecum trahas. Cum enim id turpe omnibus: tum tibi turpissimum et penitus alienum est. Nam quid hec littere profuerint. quid studia hec artium honestarum: quibus te pre cunctis etatis nostre ducibus abundantissimum fama predicat: nec mentitur: si cum meliora prouideris: deteriora seceris. Absit hoc ab animo tuo scelus. et ut iam loquacioris quā putabam epistole modus sit. oro. precor. obsecro. obtestor: atque adiuro te per virtutis amorem ac studium: quo nulli cedis. per patrie charitates qua cunctos exsuperas. postremo per quinquē christi vulnera quibus sacratissimus et innocentissimus sanguis fluxit: quo redempti sumus. si bene: si pie: si fideliter locutum putas: mihi aures animūque non neget. Et si consilium placet non contempnas auctorem. Alioquin omnia vidēs deus christus et presens in omne eum epistola testes sint: ut a Plutarco philosopho aliquid sumam: tuque sis hodie traianus meus: quod in perniciem italie: non modo non pergis auctore Francisco: sed pro viribus reluctante. teque quando aliquid nequit: alto suspirio et magnis animi gemitibus reuocante. Vale. v. kal. Junij. 1354.

Ille tuus seipsum siquid est.

Responsio domini ducis ad premissas epistolas. III.

Mice. dum singulare desiderium nos teneret: serie pollicite pridem nobis epistole causas nosce: quibus summe virtutis et constantie viro: cui os et sapientiam dedit deus: ut alios nedum lingua doceret: sed confirmaret et opere: frequens locorum mutatio aduersa quippe studiis contigisset. alterius tenoris epistolam nostre quietis et pacis utique suauitatem: non minus libentes excepimus. In qua et si tue mentis fidelem affectus multorum dictis prudentium ornaueris. quod tamen breue a nobis responsus accipias: huius quod viget fratris potiusque uerbis insistere: temporis conditio nos excuset. Ad explicandam enim cum Januensis cause nostre iustitiam: non nimis innititur: quā ipsa ex se ueritas satis nota: et prosperorum successuum celitus nobis accumulata felicitas: abundantius sunt professe. Et quis in belleponto nos semel victos esse descripsit: quod in facto sic erraueris ut de loco: quem prepontum nostri nominauerunt maiores: uenia data est. Sepe namque ipsos etiam prudentissimos factum fallit. ut autem in statu rerum presentium: unde digressa est: nostra reuertatur oratio: pacem deo teste: testeque mundo cordialiter optauimus et optamus: precipue cum quibus et longa familiaritas et uetusta sinceritas nobis fuit. Que profecto si turbata non esset: iam ultro ueniens et nobis sponte se offerens: nedum italie sed orbis totius multa iocunditate vigeret. eo maxime quod nec ad eam alius ante victoriam animus nobis fuit. nec amplius quā tunc a victis hostibus petebamus. memores quanta sit gloria principis uti maius consuetudine post triumphum. Nec modica quidem admiratione: mouemur: quod animi repugnantio ad pacem duritiam nobis impingis. cum mitis et honesta responsio tibi et socijs tuis facta: et subsecuta

legatio summo pontifici per nos missa: mentis no-
stre protestentur affectum: puritatem in nobis non
simulatam astutiam detegentes. propterea q̄ tan-
tos labores senserimus: ut erupta e manibus nr̄is
pacē recuperare possimus: utq̄ cuius graues erum-
nas sepius deplorasti repellat. quam sensim in se
serpere sentiebat florens italia seruitutem. gratifi-
care nō improbare debueras: et libertatis amatoz
et predicatorz eximius: uoto simili laborare nobis-
cū. nec refellere fructuosa remedia que si bene me
minimus facundo iam eloquio suastisti. Scis enī
tuo Licerone testante nullam mortē seruitute ma-
iorem: nilq̄ detestabilius eē dedecore uel fedius
seruitute. et cum ad decus et libertatem nati sum⁹:
aut tenenda et tuenda est: aut cum ipsa pariter mo-
riendū. Si ergo bone rei operam exhibemus: pri-
morum nostrorum calamitatibus condolentes.
opportuni⁹ visum erat: ad execrandam alieni cul-
pam demeriti: et nostram quam optime nosti in-
nocentiam excusandam: tuam in partem alteram:
q̄ ad nos quos pacificos ipse fateris. sumus et-
enim. epistolam se uertisse. q̄uis hec et alia scri-
pta tua: et peculiaris charitas que nobis cum vir-
tutibus tuis est: et ipsa tui animi prompta sinceritas
admixtaq̄ grauitas: cum uenustate sermo-
nis gratissima nobis reddant. Et cum oratio tua
in id quod intenditur fuerit et sit apud nos satis
iam efficax. ad illos quorum in nostros labores
sic irrepsit cupiditas stilum uerte. et eorum crimi-
natis errorib⁹: ipsos admonere ne dubites: ut qui
se tanti disturbij reos esse cognoscunt. quam chri-
stus nobis pacem reliquit in terris prepedire me-
rito uereantur. Ne ipse qui iustus est: et cuius iudi-
cium semper rectum: eos in ira corripiat et arguat
in furorem. Quod quidem facillime assecuturum
te credimus si sit vir ille talis: qualem cum laudi-
bus extulisti. Si enim bonarum mentium est: ibi
etiam culpaz agnoscere ubi non est: quanto magis
ubi recens et notoria palam sit? Nos autem licet
uarietur plerumq̄ s̄m uarietates temporum hu-
mana consilia idem quod hactenus fuimus nunc
sumus. et eadem mente qua semper ad pacem dis-
positi. fama et honore nostre patrie reseruatis. pro
qua nos et uniuersaliter cines nostri: si ei profuturi
fuerimus: nedum argentum et aurum: sed vitam
qua nihil est charius: exponere cūctis piculis pro
pti sumus. Vale facundissime vir. et super prius
quesita materia pro recreatione nostra uelis mot⁹
rescribere mentis tue.

Venez. dat. 13. Junij. 1354.

Epistola domini Francisci petrarche missa ad flo-
rentinos.

V.

Am satis me uixisse arbitror optimi cives.
et illam sapientis amici uoces audire uide-
or. Morere diu letus es. Neq̄ enim es in
celum ascensurus. Preclarissime. Quo enim infa-
riabilis ista cupiditas uiuendi: uirtute non annorū
numero metienda felicitas. et cui peruenieris quo
tendebas: desinendum est. Audebo quidem apud
uos familiaris gloriari. eoq̄ fidentius q̄ quātu-
lacunq̄ uel esse uel fingi potest mea gloria: ingen-
tis glorie uestre perexigua quedam erit accessio.
Nunq̄ opes aut potentiaz optaui. ad quas et si nō
forte pertingere: at saltē suspirare permissum erat
ab anais teneris parua ducens: que multis maxi-

ma uidebantur. Id unde mihi quidē nescio. Sed
me uera loqui testis est uita: testis oratio: testis est
animus meus. Huc omnes curas: omnes uigilias
meas uerti: si quo studio datum esset: ut bonus fie-
rem: aut honorū beniuolentia non indign⁹. Quo-
rum primum nondum contigisse mihi doleo. Se-
cundum uero uestro munere: q̄ cumulate q̄q̄ su-
pra spem successerit: suauissimus litterarum uestra-
rum tenor indicat. ex quibus fateor non minus me
stuporis percepisse q̄ gaudij. Gaudeo enim: atq̄
ut traianum principē Plutarchus alloquitur: et vir-
tuti uestre gratulor et fortune mee. Sed supra fidē
stupeo: etate hac quam omnis boni tam sterilē pu-
tabamus: et qd̄ miraculū coaceruat: in tot animis
tū pplaris ut sic dixerim ac publice liberalitatis
existere. Ex quo intelligi potest: quanta in dato be-
neficio sit laus. ut ait Licero. cum in accepto sit tā-
ta gloria. Quid enim queso preclarius? quid ma-
ius uel precari presens poteram uel optare: q̄ qd̄
uos absentī mihi nuper ac tacito uiri illustres et ma-
gnifici ptulistis? Lūius unq̄ patrie: erga bene me-
ritum ciuem tanta liberalitas? tanta dignatio? Ex-
cutiatur antiquitas. proferantur historie. Reuoca-
uit ab exilio Liceronem suum Roma. reuocauit et
Rutilium et Metellum: sed ab eo exilio quod ipsa
mandauerat. reuocauit et Lamillum: sed extreme
fortune casus admonita. Et sicut horum omnium
iniusta relegatio: sic omniū iusta: Lamilli uero neces-
saria et prope uolenta reuocatio. Reuocarunt alci-
biadem athene: sed conditione non absimili: et ne-
cessitate publica prope pari. Quo unq̄ plebiscito:
quo uel senatusconsulto: sponte absens ciuis: nullo
patrie periculo reuocatus est? Uirgilio augustus
cesar agrum reddidit. sed quem ipse perripuerat.
Lui unq̄ filio culpa patris ager perditus: publico
consilio restitutus est? Inaudita sunt hec pietatis
et liberalitatis indicia. Et cum fere raritatem clari-
tas sequatur: quanto exemplo lamentis uestre be-
niuolentie fulgor erit? Aduocor. sed q̄uis oro? sed
a quibus? q̄ ualidis precibus? q̄ imperiosis blan-
ditijs? quanta spe ager auitus de publico redem-
ptus restituitur? At quonaz sarculo cultus eloquē-
tie? quibus s̄borum floribus ornatus? quibus lau-
dibus mis frangas? Quanta nostre uirtutis mes-
se letissimus? Lui unq̄ tam fertilis et tam felix frō-
duit agellus? A deo quippe natiuam soli duritiem
uestra uicit industria. ut nec afris ego iam: nec sicu-
lis frugibus inuideam. et campanum liberi cereris
q̄ certamē: ex uberrima ac iocundissima raris mei
statione despiciam: q̄libet regis opulentiam ani-
mo supergressus. Ita enī mihi contingat hunc tā-
tuz reipublice fauorem: qui nunc uestre liberalita-
tis est proprius: aliquādo et meriti mei esse. ut ego
multo pluris facio uestrum hoc de me tale iudici-
uz et honorificentissimum illud eulogium muneri
uestro additum: quē non modo restitutum sed ue-
rius donatum agruz: sed quicquid insuper seritur
uel arrat in circuitu. Qd̄ haud difficile me persua-
surum reor: hīs q̄bus ulla rerum meartū fuerit ex
p̄uersatione noticia. Quid enim mihi prestare po-
test hec infinita diuitiarum fitis: atq̄ anxia finis
et operosa propagatio? Lerte quo ulterius metam
fixero: longiusq̄ processero. eo magis intelligā q̄
tum restet et claris ne quicq̄ laxati raris angusti-
as: meq̄ in opem recognoscā. Et o supernacuos

labores. cū nihil auaritie sufficiat. quanti est quod nature sufficit: quantum quod sepulchro? Regnorum finibus non contentos: breuis urna cōcludit. sine qua tamen et bene viuere: et feliciter mori licet. Equidem gloriosissimi ciues: indulgentia uestra hec: ut uobis sempiternam laudem: sic mihi solatiū non mediocre peperit: dulcem ac predilectam in sedem restituito: in qua pater: auus ac proauus meus uir ut litterarū inops: sic prediues ingenij: in qua deniq; maiores mei reliqui: non tam fumosis imaginibus q̄ clara fide conspicui: longa serie senuerunt. Ego autem: seu natura mihi conflante alas seu fortuna: uolare longius edidici. Nunc uobis auctoribus primeuis: mihi tandem nidus panditur: quo reuolare queam longis iam fessus erroribus. Magna hec esse nō inficio: sed illa per maxima: q̄ donum publicum tanto mei nominis digno utinam preconio: tanta precum instantia: tanta uerborum suauitate conditum est. ut nisi sim sareus: eternum mihi hoc uestro beneficio et lumine ad gloriam: et calcar accesserit ad uirtutem. Quibus rebus si impares grates agam: non mee mentis ingratitude fuerit: sed uestre munificentie magnitudo. Ego tamen quas possum. sed ut ait Licerō: maiores habeo quibus exprimendis: et accuratiori stilo: et feliciore opus esset eloquio. Ita me uestris beneficijs obrutum ac circumclusum sentio: ut minus sit omne quod dixerō: q̄ quod dicē uoluissē. vnum hoc in finem non obmiserim. q̄ anno altero roma redūcem: inter clarissimos illos uiros qui tum frena reipublice gubernabant: dixisse me recolo. Siquidē eousq; patrie mee me attollit humanitas. ut illud quondā pro p̄uis tituli gaudio: imperatoris Augusti responsum: cas lachrymis redidit senatui: mihi nunc tantillus homuncio apud uos pro tantis rerum ac illorum honoribus usurpare non uerear. Compos enim factus uotoꝝ meorum patres conscripti: quid habeo aliud deum im mortalem precari: q̄ ut hunc consensum uestrum ad ultimum uite finem mihi perferre liceat. Proinde quid animi habeam ad reditū si deus fauerit: quantum ue mandatis uestris obtemperare cupiam. ne omnia scripto: sed aliquid uiuis legati uestri uocibus cōmittam: uir egregius Ioannes boccatij: per quem litteras et monitus uestros ac iussa percepi: presens peraget. qui ut hanc epistolam fida manu ad uos: ore disertissimo perferret affectus meos. quem ue cum audieritis: illius ore me locutus credite. Lupio uos florentissimi semper in republica ualere feliciter. Pataui. viij. idus aplis.

C Epistola domini Francisci ad Nicolosium Bartholomei de luca ciuem et habitatorē Ueneti. VI.

Micus noster communis: quo nihil fidelius nihil potest esse sincerius: sepe admonuit: ut te meis litteris uisitare. Excusauit: nunc occupationum uariarū turbam adesse dicitans: nunc scribendi deesse materiam. Nunc autem occasionem nactus: omne mearū excusationū dimouit obstaculum: petens ut florentini senatū litteras humanitatis eximie: nouo quodam et insolito et inaudito genere honoris: publicus erga me te stantes affectum tibi mitterem. commoda et honores meos precordialiter gauisuro. Digna res uisa est. in qua sibi morem gererem. Mitto igitur et illorum exemplar epistole. et respōsi mei. ut intelligas

quanto adhuc esse in precio uera uirtus si usq; apparet. quando falsus eius nomen non despicitur
Uale.

Franciscus tuus. Pataui
kal. maias.

C Alia epistola eiusdem ad eundē Nicolosium. VII.

Uos hic et bonorum omnium amicus: atq; honestarum amicitiarum diligentissimus profeneta: summo studio institit. ut tibi aliquid scriberem. Quod cum aliquandiu recusares ignarus unde inciperem: aut quibus uerbis hominē solius fame testimonio cognitū alloquerer. euenit tandem ut calamum arriperem: scripturus quod quid occurreret. Quod cum fecissem: letus et uoti cōpos abscessit. Mibi autē in silētio cogitanti: quoniam artificiosus familiaris epistola de nihilo texeretur. mirantiq; et mihi requirenti: quid mihi tecum rei eēt. que ue scribendi materia: nihil prius in animum uenit q̄ Liceronis illa uulgata quidem sed preclara sententia. uirtute nihil amabilius: nihil q̄ quod magis alliciat. tantamq; eius esse vim: ut eos quoq; quos nunq; uidimus diligam. Itaq; confestim uenit percussa ualido aquilone nubecula: et cunctatio et admiratio omnis euauit. Jam latum scribendi campum uideo. iamq; nihil miror: talem animo meo uirum esse charissimum: q̄ q̄ facies eius mihi hactenus quidem ne uisa sit. Si enim nisi quod oculis uidimus amare non possum: prius et maximus amandi gradus euertitur. Semetipsum nullus amabit. Nemo nāq; suum aium nemo faciem suam uidit. Hoc nimirū interest. quoniam ut uosipso quos nunq; uidimus amemus. natura est. ut deo alios uirtus efficit: et fama uirtutis nuncia. Nec est que preclarissimum reges Masinissam oblitum patrie ac pignorum tantorū: africanū mei congressum coegit expetere. ac presentia tanti ducis attonitum: e cartbaginensium castris ad romana signa perduxit. et quod instar monstrifacit morum animorumq; diuersitas eiusdem ducis et rei causam: sui quidem hostis sed uirtutum amici honorificentissimo decreto et supplici ac uenerabunda predonū acie: absentis honestauit exilium. Deniq; diuine eius originis in pectoribus hominum opinionem genuit. et nedum ueris laudibus sed etiam fabulis locus fecit. Hoc est quod bene meritos: et uiuētes in terris celebrat: et extinctos ad celum effert. tumq; eternitate victuros elicit e sepulchris. Credibilia recenseo. Quantum sane q̄ q̄ accensum studium: quanta inter legētes audientesq; heroum solet esse cōtentio. amante ac uenerante quolibet non quem uidit: sed que fame credidit. Magnū hoc. quod sequitur maius: quoniam non modo quos non uidimus seu quos uideri nequiuimus: sed etiam quos odim: mendatrix illa conciliat. quod et breuiter attigi: et dicendum est latius. Nec est enim que odijs in amorem uersis: preualidas munitissimasq; urbes expugnauit que grauissima sepe bella confecit. et Catullo quidem ferreas faliscorum portas apuit. Pyrrhus regem: ductoresq; romuleos: curium: rigidumq; fabricium: quanta esse potuit familiaritas deuinxit. Porcenam superbū illum etrutie regnatorem: ab obstinata raptim obsidione distraxit. Nec tantum uirorum et tam multos orientis populos: uetus uidue subiecit arbitrio. Nec ad genua cesaris iulij: adhuc forsan grande aliquid ausuros: gallos

regulos inclinavit. Nec magnum pompeium ad possidonij fores. Nec Alexandrum macedones ad Diogenis dolium direxit. Nec Lito imperatori: humani generis assensu: gloriosissimum cognomē tribuit. dilatoq; germanicū in personam: licet imerentis filij restituit principatū. C. Atq; ut aliqd de hebreorum historijs attingas. hinc quoq; miratrix illa Salomonis regina: de tam longinquo hierosolymā venit visura quod audierat. Et legatio machabei maria transiit: amicitiam expetens romanorum. Innumerabilia huius generis exempla se ingerunt. Sed ut iam longiusculam epistolam breui fine concludam. quid hic miri est. si virtus tua: et fama virtutis comes individua: multorum: atq; in primis latoris presentū fidei credita: me in amicitiam tuam dulcedine captum trahit? Presertim cum nihil impediatur. non etas: non patria: non imparitas studiorum. Confabulari tecum hactenus iocundum animo meo fuit. hinc iam mihi manum solite occupationes iniiciunt. Tu sō uale. et quotiens amicos tuos numerabis: caue queso ne mecū sileas nomen. Patavij. vj. idus Januarij: sub interpeste noctis silentio.

Ille tuus incognitus prematurus frondibus laureatus.

Oratio Nicolai laurentij olim Rome tribuni ad dominum Buidonem Bolomei. tituli sancte Cecilie presbyter cardinalis apostolice sedis in partibus italie legatum. VIII.

Euerende mi pater et domine. Et si placidum mare ex tumido serenum si celum ex nubilo hilari aspectu resumitur. Si insignnum principalis clementie regem apium natura priuauit aculeo. Si feritatem suam in sibi prostratos leo deponit ut scribitur. quid mirum si humanas presertim principantium mentes: diuinitatis quippe participes querimus et reprimus in tempore deposita seueritate clementes? Cum et ipse formator earum humane iniustitie sponte subirit aculeos: ut diuinos et iustos humanitas euitaret. Cum quibus si quandoq; eam pro demeritis percutit: nō utiq; ambitiosa uelut ultione mortificat: sed castigans uiuificat: vulnerat et medetur. Qui et si scelera insuper detestanda quantumlibet premeditata ultra septuagesies septies remitti precipiat penitenti: quanto ergo facilius semel commissa et renocata q̄ totius illa debet. Quanto deniq; leuius delicta nostra: que non ab ortu nata propositi: sed uirtuose actionis in semita a subterraneo mirmicaleone prerupta: ubi iacturam precipitatio nis infliterint: ipse condolens et ipse mundificat compassiuus. Sane toti iam constat mundo notorium: qualiter derelicta diu ciuitas: presertim a tempore quo insidiantis uris: et tortuosi colubij rabie uenena nutruerint: pro minime circūligatis: minusq; sanatis nunq; oleo fortis suis probdolor sine intermissione uulneribus. que pro falso nomine ciues romanos ignobilesq; uirtute tyrannulos latrocinantem diutius et ubilibet sunt illata. et qualiter ab infectione lepore sue extra serens: et in seipsa q̄ incurata marcescens: in odium sui ipsius inficiens: et infecta ceciderit. et cūctarum probdolor: sicut nationum: nec latet p̄sentes nec uerisimi-

liter latebit in posteros: qualiter iustus iudex sub unico ciuium minimo: salutem propriam publice postponente: solo reipublice liberande proposito loricatum: montes illos in ualles: aspera eorum in plana: lucos in agros: aquas intollerabiles in riuos transibiles transformarit. Que quidem dum hominis paucitate: ineptitudine ciuium: prauitate potentum: breuitate temporis: sine sanguinea plebis gutta: facilliter acta p̄santur: nemo nisi calumniator: inuidus: alit̄ de p̄gressa dictauerit q̄ a deo. Sed dum ex confidentia pij operis: uelut diuino fretus auxilio: inter humana nil suspicans tam suppliciter q̄ confidenter incederem farcinatus: subterranei hostis laqueos et fossas sub arena cauerulas non aduertens: corruui fateor: tam proprii lapsu pedis: q̄ aliene manus uersatus impulsus: patrocinali consilio et auxilio destitutus. Quod si nullus alius dolor: nulla alia punitio transfirisset: nisi q̄ post diuturnos incredibilesq; labores mentis et corporis persone pericula et meorum: ad effectum sitite diutius et esurite iustitie: ad brauium laudatias opis fere perductus: tam damnose tam lugubre: una cum populo sum frustratus: compassionē q̄ maximam apud rectos et pios: mea quippe inuentus et paruitas indefensa utriusq; fortune non practica: iustorum iudicio merebatur. Quid nam difficilius: q̄ populorum infirmitates agnoscere inueteratas medullitus et mederi? In egritudine quidem corporum herbe et lapides plerunq; subueniunt. sed egrotantibus dare animis nequa q̄ diuina conferunt: angelica munera: et diabólica funera in eorum raro sanitate cōueniunt: fames et pestilentie non sufficiunt terrores et gladij non p̄ficiunt: et diuine ac humane leges deficiunt et prophe te. Uerum si videbatur super dolorem uulnerum vulnerari medici probdolor: adhibendum. utinam cum salubri populi desolati respectu: cum moderationis ipso libramine: talis et tanta fuisset mi pater afflictio: ut pia ipsa iustitia clemensq; correctio: peccatū cohercuisset in pena. et non me absorbuisset nocentem una cum populo sine culpa. Poterat enim si qua tumefactio nouitio apparebat in uulnere: que a seipsa ut patuit vnctionibus resilebat: ubi lenimenta spreuisset imposita: taliter in hora succidi. ut intactis populi neruis: cui compatiendus potius erat: mortificate ias plebis sanitas saluaretur. et pecus quod videbatur paste cibo morbidum: taliter disgregare quisset: ut illo sublato de medio inter eorumdem luporum fauces: quorum rabies uerisimiliter multiplicata presumitur: erepti non caderent. Iterum greges dei. eo maxime q̄ meo testante regimine poterat alma ciuitas per romanos ciues e plebe deletos: sanius q̄ per Nicolauū Laurentij debiliorem ceteris: cum solo ecclesie spiritu reformari. Non est equidem uerisimile q̄ ap̄tioribus dignioribusq; me: ea ciuitas non abundet in ciuibus. q̄ q̄ informato populari regimine: et confortata ab ecclesia causa potentum: iacere uideantur exterriti: ac destituti cum cordis uiribus eneruatis. Quis nam susurrare iam posset aliam q̄ maternam in populum ecclesiam resperisse romanam. ubi impio rectore summoto: expedientem et pium populo subrogasset. utinam per continuationem huiusmodi meliores mea foret in orbe credita ex opinione peruersitas. Nūc ex hoc mea in-

stificata videretur et pena. Sed hoc iam meum plus extergit infamiam. iam famam veritatis elucida. quod ductus ad tribunal non audax sed elinguo: non iudico: sed extinguo. et quod est in omni iure molestius: pauper cum fortibus: oppressus cum oppressoribus venire prohibeo: quod depreco: ad examen. Dicit aliquis forte mihi. Quid tua refert o minime civium qualitercumque archa romane rei publice recalcitrantibus deferatur a bubus. et velis presumptuosa tu manu illas erigere. que non nisi forsitan superna dispensatione sic trahitur. et quod dispensatorie agitur: temere tu repesce? An putas ovium una totum romanum gregem: plus suo pastore diligere: plus cognoscere: melius conservare? Pater quippe non puto. sed romani curam pontificis quenquam ad romanorum ovile tam debito quam necessario primo vertatur et potior: tamen confluentibus iugiter aliorum implicatam tumultibus: et in illiusmet informatione delusam: posse suspicari: eam minus attendere posse: minus inspicere: et velut alienis sub oculis palpitantem: minus curare vulnera palliata. Nec temere ad erigendum archam manerere arrogantes. qui diutius ruinas eius certissimam: remedium contemplatus et causam. executionem iudicij mei primo temptans in curia non reprobata fore speravi. sed per summum pontificem velut probabilem acceptata. Nec adhuc dexteram meam velut proprie prudentie nisus: comprobabili cause actualiter attulisset: nisi eiusdem domini nostri vicarij consentire vidissem dexteram communitam. Sed nonnulli reverendi patres italici libidine consanguinitatis evicti: aliud quam iunior omnium Daniel de alma Roma: ex ore meo tunc clamante Susannam: testimonium protulerunt. Verum benedictus iustus dominus iustitias diligens et prosequens equitatem: qui et secundum vias adinventionum nostrarum retribuit scrutans renes: exaudiuit eo tempore quo in consistorio protuli vocem eius. Et supra ipsorum tantummodo inique iudicantium caput et sanguinem: iudicium retulit iudicatus. ostenditque dominus in oculis tunc titubantis ecclesie: quod non iuxta eorum iudicium alma civitas sponte meretricata cum fortibus: rectoris confortius spreverat popularis. Et hodie violenta quod clamitet: in omnem terram sonus eius: quod corda: oribus de oppressis evertent lugubris et querulis auditur. Porro unum est: quo amaro corde plus lugeo: nequando sacre pastores ecclesie: illius male consulti populi infectionum veterum recordati. et si continuum precipitium eius assentiant: et remedium non ignorent. et de illorum forsitan instabilitate diffisi: eos una cum ceteris eorum ducibus ut demeritos cadere permittant in foueam ab ipsis huiusdem tenebrarum ducibus preparata. Sed absit sancta mater ecclesia: que non solum irata non peccat: immo peccatum et iram conterit irascendo. ut cecos filios illuminare deficiat. et claudos porrigere dextram. imo pro suis erigere studeat: ac bases eius et plantas ut recte ambulet solidare. Nam ubi piissima mater nostra: gladius severitatis eduxerit: quis ille mundo misericors: opponet clipeus pietatis? Sed quid mirum si ploro: si ullulo: si sedens et renuo consolari: super interfectis meis ubi quod civibus mihi renerendis in patribus: charis ut

fratribus: et ut filijs predilectis. dum si per totidem dispersis pecoribus aggregadis: omnes dies meos in urentibus curis sudoribus et periculis expeditis. ubi in ipso violenter affectu pro illorum amore mortificor. et ipsi meque seipsum suspirant et ullulant tacite pessundatos: non foret reprehensibilis quoniam compassibilis omnibus: meus lachrymabilis queritatus? Et nunc post aggravatum meum ex calumniatione delictum: utinam post mortificatam vitam interitum durior: herodiani potentis in mea dudum natiuitate turbati: pro mortificatione mei nominis: mortificare desisterent Rachel filios innocentes. Certe si cogitare posset aliquando summus David: genus nequitie saltem unum: quo ipsum in deum impiissime: in syon abominantissime: in omnem israel nephandissime sese innocuos reservasse cognoscerent vel innocuos puduisse: vel saltem non sese inde superextulisse constaret: ipsos quandoque regnare hierosolymis auctoritate pontificum non turbarent. Nunc autem captivatam ab eis civitatem sanctam evacuatam populo populosam: eorum tributo suppositam gentibus dominantem: eorum contradictionibus desolatam in obprobrium vicinis omnibus constitutam: ab amicissimis suis spretam: consolatorem carentem: sine principe et consule derelictam: roboratas manus pessumorum in eas: factos inimicos eius in capite. quem pietatis vilicum quem charitatis talentiferum: quem veritatis agricolam offendero si lamento? Quinimo calamitosus animus animosus et calamus: in meroris agonisatione conveniant: et ubi charte et atramenta deficiant: arida pellis mea: et de calamare mei cerebri lachrymarum liquor expressus: in doloris expressione succurrant. An ego sum ille qui invidie celo corosus: persecutores meos malos existere malim. et eos meritos subesse quam preesse iustitie: tam in populi quam in mei ipsius naufragio concupiscam? Nulli me et illos recognoscenti sit dubium: non virtutem eorum sed emulam virtuti malitiam causas fuisse et esse mei discriminis et ploratus. Nam cum diligentibus in populo veram pacem mihi iram esse non posse vel odium: testantur vox et affectio populi: afflictata nunc mea vita denunciat: et ab adolescentibus actitata. Nam quia vidi pacem atque iustitiam: omnes innocentes et rectos sitire dolentes in populis. non cum adulteris et furibus meam posui portionem. sed illis adhebi et illi mihi pariter adheverunt: illas cum illis volui nec aliquando simulavi. Verum et si multi ore tenus equitatem et pacem ibidem corruisse condoleant: corde tenus tamen easdem non ignorantur inficere medicamine paliato. Sed posito quod unus existeret ex ambrosio romae rectoribus: ipsam simulantibus charitatem. dato quod celo meo totidem correspondisset ambitio. Si iustitie et libertati reparate tyrannides. si paci et concordie reformata malignitas. Si defensionem priorum locorum: miserabiliumque personarum impietas. Si honestati et pudicitie reuocate lubricitas. Si restitutioni publicarum privatarumque rerum: rapta aviditas. Si passagiorum et gabellarum amputationibus onerositas. Si coequationi iudicij inter potentem et pauperem: pusillanimitas. Si sollicitudini et diligentie: negligendi tepiditas. Si viarum securitati: rapacitas. Si limitationi et sub-

lectioni tribunat^o officij per fundatores mihi ipsi sponte prepositos: superstitiosa cupiditas. Si obedientie in persistendo pertinacitas. Si populi utilitati damnositas. Si accusationi mee: accusantium equitas. Si conditioni vnici pauperis: emulorum equalitas. Si fame mee: infamie paritas: ponderate in libra iustitie: sub uero me conuictum iudicio conlibrassent. tandem ipsa depositio cunctis priuata muneribus: omnibus referta periculis: cum acquisitata potentum inimicitia inde futura perpetuo: compensata: sine alterius persecutionis aculeis: ad penam et penitentiam suffecissent. Nunc autem uelut de nulla harum virtutum utilis: de nulla probabilis: de omnibus contrarijs factus reus superadditis sacrilegij: scismatis heresiq; commaculis: ad grauamen supplicij perperas adinuentis: non aliter q; conuictus executionem sententie cum meis omnibus. utinam per mortis vnus et non ceteris: ab ecclesia dei et synagoga potentum pariter sum occisus. Nam exilio ab urbe perpetuo in mortis condemnatione turpissime: fuga: terroribus: mendicitate: nuditate: fame: maledictionis infamia: securitatis et pacis desperatione perpetua: et vinculis superiunctis: continuus sum ibidem passionibus cruciatus. Quid in peccatam proposito in uictu iudicio: in ipentente ex vitio: imprinaciter etiam de errorib⁹ gl'iantē: pene infligi poterit grauioris? Et adhuc de die in diem. quoniam in eternū mihi irascitur dominus: ac si humanum figmentum non et ipse cognosceret. ac si in me omnem malitiam: et nullam in filijs hominum et in ecclesie angulis repperisset aliquando prauitatem. Nam superfundit picem flammis et sulphurem: clemens pater: cum mei memoratur intonat super filium: ex solo feruore nouitium transgressorem. quem minime quidem videt astutum: nimium credulum simplicem et fidelem. semel ex iuuentutis ignorantia lapsus. et ad misericordie uocem septuagiessepties reuolutum. Deu. nam omnes accusationes meas: non aliter q; commissa connumerat. et pro tot bene actis ab ipso eodem commendatis operibus saltem refrigerij guttulam: nec ex retributione iustitie: nec ex rore paterne misericordie recompensat. Cum apostolica clementia ad superexaltandā misericordiam in iudicio: etiam si causa punitionis exuberet: ex exaltato in cruce spectaculo se sentiat doctrinatam. Testor: reuerende pater altissimum. q; si qua pro populi defensione sus passus et patior: pati antea credidisset in manibus quondam domini Stephani de columna. Qui conscientia reformatus in vita: cām populi per me iuste defensam contestatus in publico. et filiorum furias reprobus mortuorum: per pacis osculum socero meo patenter exhibitum: omnem meam familiam meq; si a forem securauit. uel quondam domini cardinalis de columna: de legitima mei causa coras deo et hominibus comprobanda confisus: et non desperans de misericordia: me brachijs obtulisset. Ac ubi rationi appetitus subijcere noluisent. fuissent saltem de vnico mortis genere tot mearum mortiam conclusorio satiati. cum sub illorum potentia et preteritu: causam meam compositam aduersus me: de fidei suspitione: de ecclesie: de imperij abrogatione uel derogatione: fore falsissimam: in conspectu

dei et hominum sit apertum. Sed euenit pater interdum. ut unde homo placere plus studeat: aut per imprudentiam peccet ignorans: aut non inspectis eius ab extra visceribus: displiceat unde prodest. Nam si de inuasionē imperij madefactas se conscientia cognouisset: nō utiq; manus intrasset Cesaris improuisus. Sed innocentiam proprio cordi infertam: sicut et mihi sic extimaui ceteris fore notam. Sane quis poterit pro uero malignitatem in honore contra ecclesiam suspicari: qui autem assumptionem eius piam uoluntatem ecclesie rapuit. in assumptione fiducia: confidentia in administratione: obediētia in depositione: paupertas in peregrinatione: simplicitas in captiuatione adeo reperitur puerilis? Deu mihi: nam plerūq; mortales: proprios honores et cōmoda: doctrina et artibus mercantur in foro. Ego autem hoc emulo charitatis in tempore: quo omnis cura fida reipublice a multis extimatur infania: incommodus nā cisco: et dedecus: q; a vulgari exercitatione me subtrahens: non artem didicerim aliam q; pro plebe. Hanc quippe animo recensebam. Hanc diuino et humano putabam preualere iudicio. hanc ueteri et nouo tabulario summam fore. Hanc deniq; christiana et gentili concordia legeram: sicut onerosam fore pre ceteris: sic et pre ceteris speciosam. Hanc igitur adamauit pauperulus: exquisitui potissimum et elegi: uite longitudine: diuitijs et delitijs paruipensis. Quid nam mirum si is qui christum didicerit: se et sua pro plebe ponere gl'uerit. cum et ipsa cruda gentilitas: nullo radio decocta paractito: id ipsum in republica senserit charitatis? Mira ri quandoq; libeat platonium illud. Decet rectores ut quicquid agunt ad commune commodum referant obliti commodorum suorum. Insuper proprias erogare substantias in communi. ac si uidisset apostolos: instruit Ptholomeus. Ad apocalipsum audiuerant: cum uirginitatis et iustitie in republica intemerate custodes: precipuo celi loco gaudere: Scipio bellicosus et Licero: et ipse commentator eorum Macrobius: nescio quo spiritu protulissent. Nam et ipsam iustitiam: utpote intemeratam ab eis uirginem appellatam: sumus poeta noster Maro testatur cum diceret. Jam redit et uirgo redeunt saturnia regna. q; q; hoc carmen nō nulli magistrone erronei: apostolicas prophetias deserētes: pro uirgine matre dei a Hieronymo in probemio super genesi redarguti: dixerunt fore dictum. Nonne et charitativa reipublice est illa Liceronis ab Augustino replicata monitio. q; si ex naufragio duo in tabula vna natantes laborauerint inter undas: ei qui utilior est reipublice: alter minus utilis sponte cedat? Sed quid philosophatium argumentis inuoluo: cum omnia sacre pagine uolumina: exemplaria patrum et decreta sanctorum: super dilecte mee plebitudine citabunt? Potissime illa taceo: q; canes mei me idolatrum me clamitant fore sacrilegum. q; gentiliū fuerim studia profecutus. Sed impudici forte rubescerent: si omnium doctorum ecclesie linguas laureatorum lectione disertas: sicut Anseloti et Tristani fabulas lactitassent. Et ego quandoq; tediosa forsitan pro infamatione mouerem. nisi dilectissimum mihi alium illum patricium Boetii.

nam Severinum palatinis a canibus accusatum: id ipsum sibi conquereretur in vinculis accidisse cum diceret. Sed uti innocentiam meam aliquis sceleris admixtione fuscarent. me sacrilegio conscientiaz polluisse mentiti sunt. O deus. Nam tales coadiutores christi: contra me ptes pro christo suscipiunt: qui interrogati nesciunt quid resonent christi. quinimo barrabe fautores effecti: christus et christos pro modico crucifigunt. Tales ecclesie filij me ecclesie emulus diffamant: qui ubi effrenatus raperent impuniti: cuncta subueterent et sitiret ecclesiam perpetim viduatam. Tales conscientiatu catholica mihi pro ecclesia detrahunt: qui cum eorum dominis quos adorant: ad capiendum summum pontificem: ad diripiendum uasa templi: ubi tempus et locus cum uoto concurrerent: tanquam ad preda hostium iterum cursitarent. Qui in derisione et obprobrio subsannantes dicunt. uanum fuit consilium eius. ut hos dies in populis meditaretur antiquos. Eadem est terra que fuerat. sed alij sunt messorum. uerum ex quo sic ad uotum eorum uigilat et dormit altissimus: quem uigilare super miseriam inopum et gemitum pauperum et populorum aliquando confidebam. utinam agrum colere putare uites et arbores: cum meis retro paratibus: nequaquam reipublice studia quesuissim. Nam nunc non utique tyrannorum audacia et populorum metum: quem uicissitudine e conuersa mutaueram corruens duplicassem. Non in me linguas aspidum inuidorum et dentes acuerem. Non signanter signum sagitte pontificalis existerem. Non maledictionis eius funestus me gladius penetrasset. Non tediosam preceteris vitam elugerem. Non perpetuum mihi et meis iugulum fabricassem. Porro si iuxta opinionem multorum: ne post expeditiones meas vires pristinas et suspectas paruitas mea forte resumeret. sedes apostolica suspicatio: obserat mihi ianuam ut dicitur pietatis. quam non mediocriter hec consona et concepta in populorum patribus: eadem et in tyrannis sit admiranda suspitio: ut principes holophernis et sacerdotes israel unum reprobent iudices. Jesus et iudeus unam in templo lapident circumuentas. christus et phariseus unam in conuiuio abijciant penitentes. Certe si infectus ego ab urbis tyrannulis perditurus more conuiuium: ad alme urbis precipitium concurrissem: tandem despectus et derelictus in uia ab amalechitis sequar eorum egyptius: tanto clementia misericordie patre Dauid recipiendus erat in tempore etiam et fructus Nam et per eum ipsos amalechitas super uniuersum se italie tunc faciem: de populorum sanguine conuiuantes: cui uoluisset circumuenire: iam poterat et debere. Necnon utranque sponsam eius sacerdotalem et regiam: cum afflictis filijs suis italicis filiabus et predis facilius liberare captiuas. Tamen ut illa et quelibet de me ambitiosi dominatus sit ablata suspitio: que uere deprehendi non potest: qui nudus et per se nolenter intrauit: nudus et uolentior tunc exiit: ad cautelam tamen turbantium ampliore. et decetero ne iter seculares laicus mero re pallidus et rubore appaream preconus: ad portum hierosolymitane militie quomodo ab initio ruine despectus habitare delegeram respiran-

dum: in habitu et regula postulauit et postulo: orauit et supplico me remitti. nexu matrimonialis copule non obstante. Lum et parua consores mea idem de se uelit. et claustrali religione se supplicet honestari. Nunquid pater tanta me occupat ceruicosa cordis amentia: ut uelim putemque posse in contradictione tam iustorum principum apostolici uide licet et augusti: quam tyrannorum omnium: populos defensare nudissimus. quod quidem sine lachrymis nequeo dicere: cum consorte filiabus et filijs: nepotibus puerulis et germana: de elemosynis pauperum uiuimus delitentes? An credam saturare plus alios: cui ad respirationem propriam et meorum: nullus italie locus insidijs uacuus: nullus quietus erit perpetim et securus? Qui certe ante assumptam populorum causam: et presertim ubi assentionibus et blanditijs uenerari homines uoluisset: tutus et alacer inter conciuues uiuere poteram: potentibus et plebeis amabilis affabilis et opimus. Sed in hoc uno potentissime iratum huic populo deum fore cognouerim. quod et ipsam sub impijs irremedianter finit ire precipitem: et singularibus quotidie flagellis excruciat: qui pro illius remedio singulariter laborauit. Uerum ubi possibile mihi foret: uiribus reuolare resumptis. quis stolidissimus omnium: ruinas languores et tedia a sapientioribus euitata conciuibus: expertus iterum uolenter assumeret: que assumpsisse iam memorat condolenter? Dudum et ille prudens Salustius: de se expertus admoneat. Omnis cura reipublice mihi me mibi hac tempestate cupienda. quoniam uirtuti honore non datur: frustra autem niti: et nihil aliud quam sese fatigando odium querere: extreme demencie est. Non enim dico hoc: ut flagella hec me a populi charitate dissoluerint. Nam tunc redemptos odiuero: cum preciosum pro eis precium odiuero redemptoris. Sed titubo ne omnino frustra sit charitas: que vicario christi uidetur impietas. et quantumlibet bonum opus dignum sit gratia quod ab illo pertinacia iudicatur. Numquid credas expertus iam caducis fortune muneribus cum timore retentis et perditis cum dolore? Preparet illa blanda conuiuium. instruat cantilenas. polliciat coronas frondifluas: et arentia quidem folia ex ligno quod plantatur in arido. quoniam nunquam ulterius mensam eius intrauero: ut dum saturatus confedero: paulo post decidam calcitratus. Placet cum pauperibus cellulas habitare quietas. placet fabas rodere rusticanas: quam curis rodere perpetuo rusticis et urbanis. Et licet ante depositionem tyrannorum de uniuersa italia: per uiam triplicem: theoreticam practicam planam sanam humanam regiam et directam: nemini per me apertam: facilius uideam ab ecclesia posse perfici grauibus armigeris sine turbis: tamen recordator seu executoris instructor potius quam executor et prosperans effici maluissem. Sed quid amplius celo miserorum elango? quid seruore insanio: populorum: ubi ab infelice despecto suspectoque pro salute populi: sibi nullorum testimonio credenda uerba inaniter proferuntur? idcirco illis omissis reuerende paternitati uestre pro infelice me supplico in lachrymis genuiflexo. quatenus de humanitatis mi-

sericordia recordati: que ad peccandum est prona: si corruit miserante domino releuatur. super exaltatum iam dudum et humiliatum iam nimis claritatis uestre dignitatis intuitum. et gladium illum bicipitem: quem pro peccatis meis usque ad iteritum hunc sustineo tumulatus. quod in respiratione pauli: euelli patrocinetur a vulnere. et super dolorem meum ocium dolentium dolori dissimile: modicum queso olei superfundat. Non equidem uana spes: nec uanum fuit mihi hoc precipuum ad paternitatem uestram presidij implorandi consilium. Quoniam uere illa nobilitas regieque virtutis utroque sydere pietatis irradiatis: infectum contra me calumnijs aerem: uentis procelloso obductum: uerisimiliter preabhorrens: de consistoriali celo sereno spiritu profugabit. Nam et diruptis uinculis hijs: paternitatis uestre sum cuius alas mense benignitatis expertus: laudis hostiam ore et animo relaturus: etiam si via gladijs obsidatur hostilibus: cursu uenire uoueo personali. Ego namque nouit altissimus: nouerunt et hijs domini qui me claudunt: quod a principio carcerationis huius: translationem meam apud romanam curiam supplicauit. ut saltem pateret in publico quicquid mihi obijcitur sub matello. A qua quidem representatione apud sedem apostolicam personale: non lesa conscientia que semper seua considerat. non uicta maculis anima: non contumacie prauitas: sed inimicorum ibidem roborata potentia me retraxit. Nam si potentes me subleuassent in curia quantum premunt: quod aut casum in expertus: aut post casum citius releuamen adeptus existerem: pater reuerende: quis nesciat: nisi qui difficillimas recollationes ecclesie facilitatas ab illis: et dispensationes in curia iuxta eorum uotum: de regimine ciuitatis ignorat? Sed pater non minus pulchrum hoc de ecclesia in ore hominum canticum cantaretur. uidelicet quod pauperem unicum in defensum in contradictorio tyrannorum omnium liberauit ecclesia: quod illud quod in prouerbijs Rome sonat. Potentes oportet adorare: qui paradysum uult intrare. Si uero potentes non pro me sed contra me clamitant populus econtra pro me tacendo uociferatur. tacet nam trepidus strepitu: acclamat tamen sed affectu. Et si aures pater ad illos erigitis: in medio consistoriali corde clamant. Nunquam quippe in sacra pagina legitur: uocem potentum et fortium: sed uocem afflictorum et pauperum: uocem clamantis populi uel deprecantis pro populo dominum exaudisse. quinimmo contracturum in ira sua reges et principes depositurum tormentaturumque potentes: percussurum robustos et fortes: in populorum miserabiliumque succursum: per omnes uerbi sui gladio minuitur. Ceterum si de tantis iniquitatibus reus ut feror efficio: ad decus pertinet ecclesie: aut tam detestabilem hominem per iustitiam e mundo diuellere: aut penitentem per misericordiam reparare. Hijs nam geminis uolat alis. hijs per maxime salcitur ecclesia munimētis: misericordia uidelicet et iustitia. quarum si alteram esuriui diutius: reliquam sinito penitus in me ipsum. Et quoniam unus ex .lxx. munera oblaturus in domo domini factus eram. nec hismaelis in occursum uentis: noui probdolor euitare uersutias: sperabas in medio ciuitatis adductus: non cum .lxx. interfe-

ctis aliquando concidere: sed cum christi thesauros absconditos habentibus superesse. Nescio uero quo iure penitentia peracta non releuor. quo iure contumax et excommunicatus et pertinax interficio: ut infectus. Qui uinculis impeditus petij semper et peto: et per personalem presentiam me purgari. Nam non ignorat iudex eternus: quod dominis meis obredunens. et perragoricens. supplicans pro misericordia rescripsissem. nisi caligantes pre lachrymis oculi prohiberent. Fiat autem quod placet altissimo. fiat queso pater misericors. fiat uestro patrocinio patris iuste ut exanimatus in pragen. ecclesia: ibique hierosolymitana militia honestatus surdus: tacitus semper et mutus humiliatus semper in domino peregrinet. Frustra namque animarum pastores leuem iustitiam: aberemque misericordiam pro seipsis et alijs a domino peterent: quas adeo ipsi premoniti petentibus denegarent. uel partem iustitie protegentes: quam nihilominus postulo rigorosam: uir reus et palmes inutilis: nunquam uerisimiliter quieturus: in uita tamdiu in omni mundi angulo susurratus: condignam suorum operum penam ploret: mare sibi etiam clementie deficcato. et remota calumnia que in me sancte ecclesie non est opus: per meram iustitiam regiam et apertam: retum tollat e medio pena una. Denique ut saltem aditus in spiritu: ne diurnis intollerabilibus anima corrumpatur angustijs. hac merito succisus e uita: miserante domino in alia requiescat.

Epistola domini Benintendi Ueneti. cancellarij. fratribus suis Ducalis aule notarijs. IX.

In conceptum sermonem possem mandare silentio. si oculos meos ab utilitatibus uestris auertere: si ori meo frenum imponere potuissem: rebar mihi consultius actum fore. non ignaro quantas secum calamitates attulerit: de potentibus uiris loqui. quodque presumptuosum sit cum maiori. quam anceps cum pari: quod sordidum cum inferiori contendere. Utcumque mihi tamen euenerit: vincit ebaritas uestra. vincit graue seculi nostri pondus. vincit acerbe sortis nostre mysterium. ut loqui non sileam sermones utique non adulatorios uel amenos: acres potius et mordaces. et querulis uocibus circumspectos. Unde tamen exordiar incertum habeo: cum multa mihi dicenda sint: plura tamen tacenda. Facias quod solent perplexitate nimia laborantes: laxabo habenas: amplius deponas. uela uentis committam. quocumque mens impegerit illas sequar. Magnus est dolor meus: magna iniuria mea: irremediabile uulnus meum. et cum ex preteritis presentia metior: futuraque coniecto: in lamentis et suspirijs miserabilem uitam duco. Adest tamen frequenter inter uigilantem et dormientes uelut in extasi posito: dur ille danduleus recolende memorie: ne dum noster sed totius patrie nostre parens: uirtutis et sapientie clarus sydus. summe benignitatis et gratie uinus fomes: auide queritans quoniam in statu sit eius respublica: quibusque gubernaculis moderetur. Et cum me trementem et pallidum attonitum ac prostratus elinguem totis intuetur luminibus: elicit ex taciturnitate quod sentio et uelut celestis accola terrena contemplans ex alto

quod passi sumus et patimur: hijs uerbis clara uoce depromere iam festinat. O pura dilectione mihi quem uiuens semp et moriens gessi in uisceribus charitatis. Nunquid uera loqui rogatus te puduit? Nescis quod ueritas est de celo. et quod pro ueritate passi sunt multi martyres sancti diuersa genera tormentorum? Nescis quod ueritatem occultans et mendacia proferens pariter sunt peccantes. et quod utilius permittitur nasci scandalum quam ueritas relinquatur? Equidem mihi presertim tuis moribus sic familiariter cognito: uerus secreti tui minime celare debueras. Amicus enim ut ex equo te alloquar imo amicissimus tibi fui. Et si quem amicum existimas: cui non tantum credas quantum tibi: uehementissime erras: nec uim uere amicitie plene nosti. Nec est amicitie uera lex: ut sit in duobus pectoribus una mens. Putas ne ignota sint nobis alia tenentibus que cum uos inferi nedum agitis: sed etiam cogitatis? Scio quod dolentissime refero quam tempestiuum et calamitosum sibi et patrie primum successorem habuerim. scio etiam et secundum. Scio quot aduersi casus me obeunte urbe nostra exceperint. Scio quantum demum factatam fluctibus et adeo ualida tempestate quassata: ut nisi portus peteretur: prope submersioni tam foret: ad pacis amenitatem: te uelut ministro in partem eius laboris assumpto: christus ipse perduxerit. Et si fidei nostre credis. credentem quippe non ambigo: quem christianissimum esse noui. apud superiores vitam agentibus ex actibus uestris aperta sunt omnia: nec minimum quicquam occultum. Igitur ex hijs et alijs que circa uestram rem publicam uersata sunt hactenus et uersantur. mihi sicut et semper suis commodis assidue uigilanti: multa dicenda forent. sed infinita sunt numero: que possent decentius considerari quam dici. et occupatos adeo sensus ut uideo: et nubilam mentem geris: ut in eis explicandis distinctius attentiori opus sit animo et spatio longiori. Ad uulnerum quidem tuorum fometa progrediar. in quibus est mericulosa dilatio. Multa magna que sunt. sed ex eis non plus quam unum mortiferum: quo diligenter curato. Facilis est enim si paruus acquieueris cura eius: senties profecto te fortius infirmitate animi quam alterius iniuria laborare. Quod me tibi mors immatura subtraxerit. Nunc qui te transfixit gladium esse noui. hanc illam fuisse sagittam que tibi cor transfuerberauit et animam. Facit hoc pietas tua. facit tui erga me amoris ardentissima facula faciunt non minus inexorabiles et graues erumne quibus premi consideras fratres tuos. Ita eos te nera dilatione prosequeris. sic amas: sic diligis: sic uersa uice te colunt. ut merito non minus suis quam tuis leteris et doleas prosperis et aduersis. Justos namque clamores et querulos eiulatus eorum frequenter intelligo: quod uenerabile illud et pene sacrum collegium: hactenus quidem et nuper meis tamen temporibus uelut de patria benemeritum: in summa charitate et honore iam habitus: nunc ignominiosa uulgo fabula factum sit. Pudet talia de talibus uiris audire. Futurum tamen scio: ut sicut qui falso predicantur: necesse est ut suis laudibus erubescant. sic qui falso criminantur necesse est suis criminationibus enitescant. Affirmabo plane quod sentio. et profiteri non desinam quod longa experientia doctus sum. Eorum qui tibi assistunt paruus maior et sanior

fidei: et sufficientia et morum honestate: in omne eius laudanda transfisset. Patent fructus eorum et opera ipsa ueritas eminens ex se lucet. ideo longis argumentis probare non molior. quod manifestum et notorium palam sit. De reliquis uero quid sentias non quidem eiusdem matris sunt filij: nec in uia domini pariter ambulantes: audire forte desideras. Est mihi de quibusdam spes aliqua. de reliquis uero nulla. Indurata et proorsus inueterata sunt uitia. et nisi cum uita pariter euellenda. Sunt qui de se meliora promittant. nondum sani sed ad sanitatem aspirant. facile nisi in medio cursu deficient asscutori quod cupiunt. Nam labor improbus cuncta vincit. et ut tuus ille Annius Seneca cordubensi. testatur. Uelle fieri bonum paruus maxima est bonitatis. cuiusque etiam rei principium: partem potentissimam esse nosti. Bonis igitur consulo. patientie terga parent. insistant uirtutibus. inceptis fideliter perseuerent. nec odio nocentum innocentiam suam perdant. Calamniari quidem possunt. criminari non possunt. Callum faciant. maledicta queque non sibi sed alijs: exemplo disertissimi Socratis dicta putent. Ita ueterum est Virgilianum illud. ut det deus hijs quoque fines. Reliquos autem admoneo. ut dimissis erroribus in recta respiciant. Secus extirpentur de medio. Modicum enim fel totum mel amaricat. uinica menda totam faciem deformat. paruus fermenti totam massam corrumpit. Ideo putrida mēbra ne totum pereat solent a corpore rescari. Reprehensibile quippe foret utile per inutile uitari. Sed ut uideo: nimia tam expectatione torqueris. et ad hauriendum salutare poculum: quo dolori tuo fomenta propinam intritam et sollicitam curam geris. Accipe quod nedum leuiat: sed mundet ex toto. Amicum premisisti non perdidisti. Ex hijs qui amantur: licet eos casus abstulerit: manet cum iocunditate memoria. Non tamen futura sed preterita quandoque delectant. hec expectatione: illa quidem memoria. Superuacuum etiam est dolere. ubi dolendo ne quicquam proficias. Deinde iniquus est queri de eo quod uni accidit et omnibus restat. Demum desiderij stulta questio est: ubi inter amissum et dolentem minimum interest. Respice celeritatem rapidissimi temporis. cogita breuitatem huius spatij: pro quo usitatissime curramus. Obserua comitatum hunc generis humani: eodem tendentium. distinctum minimis interuallis. etiam ubi magna uidentur. Quem putas periisse: premissus esse uidebis. Quid autem dementius: quam cum idem iter tibi emittendum sit: eum flere qui tibi dilectus ad gloriam antecessit. Non sum ablatas tibi ut extimas: o fide pectoris mei comes. Non tibi subtractus sum. non malis artibus circumuentus. Translatus sum in meliorem regionem. euectus ubi labores diutinos in quietem perpetuas commutauit. De terreno celestis agricola. de seruo liber et dominus. de soldido et humano corpore angelus. factus sum. Tui redemptoris nostri gloriosam effigiem: gloriosus aspiciens: sanctorum sociatus agminibus: in hymnis et cantibus hilarē uitam ago. Tuas igitur lachrymas festinus exterge. gemitus comprime. et lamentis omnibus ammodo sine ipone. ne forte certioras hijs: tante felicitati mee iuidere potius quam gratulari uidearis. Confabulari tecum et singulare desiderium et uoluptas maxima mihi fuit. sed ad decantan-

das iam solitas laudes altissimo: et in eius contem-
plari caprandam summa cum uoluptate letitiam:
me uocat chorus angelicus. Obsecro autes per vi-
scera misericordie iesu christi: ut omnis meroris et
turbiniis deterfa caligine: fluctuanti adhuc patrie
fidelis ut hacten^o adiutor assistas. Nec te ulla que
possit occasione contingere deneges: cui tantus te
neris. Chari quidem parentes: liberi: ppinqui pa-
riter et amici. sed omnes omnium charitates una co-
plexa est pia. pro qua nemo bonus dubitat mortem
appetere: ubi ei profuturus sit. Noui fidem tuam:
noui sinceritatem et intima cordis tui. in te fidunt:
in te sperant proceres uenetorum. Non potes du-
vixeris patrie recusare labores: licet graues infe-
stiq; sint. Non solum enim nobis nati sumus. par-
tem nostri primam patria uendicat. partem paren-
tes: partes amici. Aderit et comitabitur diuine ma-
iestatis auxilium. omnem a te noxiam nouitatem
auertet. imbecilitati tue me quoq; intercedente vi-
res subministrabit et gratiam. Nihil est enis quod
principi illi deo qui omnem mundum regit fiat in
terris acceptius: q; consulere patrie: miseris et affli-
ctis opem ferre: quietem et pacem seculo suo dare.
Hac petij celum via. hac petiturus es tu. Omnib^o
quidem qui patriam iuuerint: auxerint: opesq; pre-
stiterint: certum scias in celum diffinitum locu: ubi
beati sempiterno euo fruantur. Eternum uale mi fi-
li. cui animam que iam celo potitur: natos et coniu-
gem non aliter q; sint in mente adduco. expertus q;
uerum et fidum amicum te sibi reliquerim: quantum
natura patitur in suis commodis uigiles et assidue
curiosum. v. idus Februarij. Anno incarnationis
eius qui nos a morte redemit. 1355.

C Epistola domini Benintendi Venet. cancellarij ad
magistrum Modium parmensi. qui consuevit mora-
ri cum domino Azone de corrigio de parma. X.
Modio suo Benintendi. salutem.

Non potest mi Modi virtus tua latere sub
modio. Fulget et eminet uelut in cadela bro
posita: et tota iam ueris non fictis suffulta lau-
dib^o ex se lucet. Ideo ut a querelis exordiar tecus:
hactenus mihi quidem incognito: tantum huius
fugacissimi temporis: cuius solius auaritiam uete-
rum nostrorum commendat auctoritas irrecupe-
rabiliter perdidisse me doleo. quous enis bonus non
sim: in hoc tamen libenter incumbo: ut bonorum
fiam consortio non indignus. Fateor: magnas vim
ad conciliandos sibi animos virtus habet. Ea nihil
est amabilius. nihil quod magis ad diligendus al-
liciat. cum propter virtutem et probitatem eos eti-
am quos nunq; vidimus diligimus. Vincit omne
cognitionem nature morum similitudo bonorum.
Nullaq; societas gratior: nulla charior: q; cum vi-
ri boni moribus similes sunt familiaritate coniu-
cti. Proinde cum pleriq; referentibus multa ma-
gnaq; de te nuper audierim: factus es mihi ante
charus q; cognit^o. et dum mihi suggeritur quanta
sit eloquentie tue vis: quanta discretionis integritas:
quantusq; animi tui vigor: in te delector et stupeo.
Stupeo quippe grauib^o te curis obsessum: tot secu-
laribus implicatum negocijs: sic uacare animo et
sapientie potuisse. Et cu senserim tecum inique for-
tunam egisse: per multos casus uariaq; pericula te
iactando. hoc ipsam delectat me animi tui robur.
Quod q; mirabilis et ueneranda res est: nostra prefer-

tim etate virtutis utinam non magis sterilis q; fe-
cunda: virum interritum inuenisse periculis: in me-
dijs tempestatibus placidum: et inter aduersa feli-
cem. Maius hoc altiusq; mi modis: q; ut simile tuo
in quo est corpusculo credi possit. Sed vis ut opi-
no: in te diuina descendit. animum tibi excellentem
exhibuit: moderatum: omnia tanq; minora transeun-
tem. quicquid timetur operaturq; ridentem: quez
profecto agitat celestis potentia. Non posset res
tata sine adminiculo numinis summi stare. Itaq;
nisi fallo: maiore tui parte illic es: Unde uenisti.
Quemadmodum enim radij solis contingunt qui-
dem terram: sed ibi sunt unde mittuntur. sic anim^o
tuus magnus ac facer: ouersatur quidem nobiscu:
sed heret origini sue. illinc pendet: illuc mittitur et
aspirat. Quocirca felicitati tue uehementer gra-
tulor: et fortune mee habitare deinceps unde im-
pense ratio mihi constet. unde virtutis et patientie
formam sumam. cuius exemplo aduersus hoc mo-
mentanea et caduca me munias. postremo ad eius
mores et regulam me componam. Ita quantum pro-
dest animo nondum adulto: illic adheuisse unde se
possit facere meliorem. Propterea diligendus est
nobis vir bonus: et ante oculos semper habendus:
ut illo uidente uiuamus: et tanq; illo spectante om-
nia faciamus. Nunc te mihi electum esse cognoue-
ris. obseruabo. imitabor. et sequar etiam si mare tra-
sieris animi tui mores. quos et si non sperem facile
consequi posse. magnus quidem est labor: et pro-
sus uiribus meis impar. at saltem attingere non de-
spero. Nihil enim est quod pertinax opera et cura
intenta et diligens non expugnet. Robora in rectu
quous flexa trabuntur. curuatum trabem calo: ex-
plicat. et aliter nate arbores in id finguntur quod
exigit usus noster. quanto facilius mens ipsa flexi-
bilis et omni humore exequentior: formam bonita-
tis accipiet: si feruenter instabitur. Nec temerarium
me queso puta. ueris si de me meliora pmitto. Im-
becilis enim foret et egri in experta formidare: nec
spem bonam concipere: ubi tali tantoq; duce regen-
dus sim. Sed ne forte nimis blandiri tibi hec mea
videatur oratio. Ars enim ea procul a morib^o me-
is est. al's me tibi scripturum prenoscito. quo huic
tue laudi contraria iudicat vulgus exterior. non ut
me qui discipulus esse uolo tibi correctorem exhi-
beas: sed potius ut uelut honoris tui amantissimum
habeas ea parte: ex puritate fidei relatiore. Et cum
nihil ex omni parte beatus. nihilq; in humanis ad
iuventionibus adeo perfectu: qd si ad perspicacis
correctionis regulam deducatur: multa non idige-
at tonsione. magnum argumentum bene constituti
animi tibi erit: si ea que de te forte adhuc ignora-
ueras: nunc in melius reformando cognosces. vij.
idus nouembrio. 1355.

C Responsus magistri Modij ad premissam episto-
lam. XI.

Eructa melle rhetorico tua me permulxit
epistola: Benintendi: que mentis et oris ad-
miranda nitore: oculos meos dulciter ille-
xit: inflexit spūs: pfrcuit et auditu. Uex ubi secti stri-
ctius quousum me uocaret sollicite queritarē. non
obstupere non potui: quo nā modo dū emipētie tue
gradum: laboris tui studium peruicili meditatioe
contemplo: qui tanti ducis imperia: tantorum pu-
cipum consulta disponis: hijs utcunq; cedens ut-

meos titulos te conferres. Nec mihi satis liquet: nunquid permulcendis moribus an propulsandis erroribus institisti? Hijs etenim haud iniuria mihi meminisse video: adolescentulos urgeri solē quos olim uel illusionē corripimus: uel in meliores animare callida persuasione molimur. Moliris equidem fateor: nec de te qui tantus qui talis es: nisi sanctum nisi honestum credere minus fas fuerit quā dubitare nefas. Moliris namque uelut interpretor: torpenti animo calcar addere: pauores excutere: et qui tibi ad probitatem affici credo: in hac te te perficiat suadete. Supprime queso mi domine reuerende: ac nimium elata uela substringe. Nam quid agis. nisi ut preconij ludibrio mendacis erubescam: quem tanta uicacundie floridum integra discretionē conspicuum: animi lorica potentem. et si seculi fluctibus et si fortune ictibus actū: uacasse discipline pre nimio stupore miraris? Miraris enim nec admirari desinis: quem nostris temporibus nihil attonitum: minime cupidus: bifrontis fati ludis: non sine socij fauore numinis: inconcussa mente spectantem: oratione blanda non minus quā uera describis. Erubescam denique. emutesco penitus: quando quod mens egra cogitare: nedum manus trepida stilo dare uix audet. me tibi duces eligis: speculum erigis. sed ut iam arbitror: hic tibi mos est: ut quos uirtuti faciles reris: hunc laudibus accendere: hunc pro animorū exigentia soleas argutijs detertere. Porro ut ex multis que tot et tanta profaris ad paucissima respondeas. Is non sum. is non sum: iuratus exclamem: quem tantis plausibus extollere. deperditi temporis querimonia complorare: quem falleratis orationibus allicere: quem tanto debeas molimine flagitare: quin ut pretereā quā ta sit qua sic afficeris ingeniorum dulcedo similitum. si pectusculi mei latebras inanes percurreris: fortasse quem latentem sub modio non horrebas: nō autem tibi in medio cognitum quā minus charū intellexisse dolebis. Nouissime ne tuis presum: qui tanta me contēplatione dignaris uidear auspicijs dissentire: non ut tecum quem mihi singularem dominum preelegi: cui meos animi motus: et cuncta nota subegi: fulgentibus ne dicam paribus armis accingar: sed ut nascentis amoris nostri radix mutuo compluta pignore coalescat. solutis inuigilare sermonibus: non intrepido tamen pollice laboraui. nequaquā ignarus illuc me rapi: ubi tua nostrorum cicropidarum simillima turba palestris concertat ingenij: florescit Lilius et facundia Liceronis. ubi tua te uenerabilis caterua miratur: labori suo colu mē: et pedibus dulce iubar. Succedo itaque domine mi: ac genibus tuis supplex et deuotus aduoluo: ut siue mitior qualem te tua commendat humanitas: siue qualem te ad ultimū policeris: acriter imperitare malueris: mihi liceat tua iussa capescere: dictata facessere: ac eo medulitā aspirare: quod et quacumque me uocabunt tui socratici pectoris rudimenta. Uenest. xxj. Nouembrijs.

Per tuum item tuum sigd
est Modium parmen.

Alia epistola eiusdem domini Benintendi ad eundem Modium. XII.

Em non nouam neque inopinatam aggrediar: vulgatam potius et clara uoce promissam si tanto illi preconio: quod de te prides

altera mea profitebatur epistola: quicquid ista detraherit. Que si forsitan: quod minime reor: aliqua sui parte tibi molesta peruenerit: tantulum saltē repositura sit fructus: ut quem te illa tantus extulerat: presens nunc expertura sit uirum. Sunt mihi que fortibus in te lacertis traiciam acutissima iacula. sunt ualidissima tela quibus te transfuerbare iam properem. Sunt sagitte mortifere quas in te mittere totis uiribus non formidem. Quid autem aduersum hoc negocij tibi sit ipse delibera. Nō te tutabitur scutus uel galea: non lorica uel torax: non quoduis alterius generis munimentum. quantumque exquisito artificio sint contexta. Armis crede mihi alijs quā ferreis opus est. Miser es modic. et miserior multo quā putas. cum seruus sis: et iam non seruus esse non possis. Astrinxisti fidem tuam astrinxisti pariter libertatem. et utinam illi domino cui seruire summa est iocunditas et libertas. Sed quod pace tua dixerim ab eo cui seruias: seruias seruiturusque sis: quid sperare potueris non agnosco. Spasti forte diuitias ab eo qui in diuitijs pauper est? Sperasti honores ab eo in quem honoris occasio letiferum vulnus inflirit? Sperasti libertatem ab eo qui semper animo inquietus: in summa libertate: seruorum noscitur esse seruus? Quanto tibi consultius actum erat: si tecum ipse uirisses. si te dignum fecisses deo. Nemo autem alius est deo dignus: quā qui hos uanos honores opesque contempserit. quorum tamen possessionem non interdicit ex toto: sed efficere uult: ut intrepide possideantur a nobis. Id uero minime consequi possumus: nisi nos etiam sine ipsis beate victuros esse putemus. Nunquid satius erat tibi hijs qui quotidie noui casus emergunt ceruicem subducere: et secundum naturā uixisse: que paucis ut nostri minimisque contenta est. panem et aquam ipsa desiderat. nemo ad hec pauper est. intra hec si tua desideria conclusisses. cum ipso ioue de felicitate contenderes. Sed ut uideo implicauit te potius error: communis glorie uidelicet appetitus qui summum calcar etiam uirtuosissimis esse solet. quasi pulchrum duceres: et ad magnum tibi decus ascriberes: apud illustrem uirum fame precium meruisse. Falleris: licet aliquali uenia dignus sis. Nonne meministi quā uera animi magnitudo: honestū illud quod natura sequitur in factis positum non in gloria iudicat. et mauult eē principem quā uideri? Nam qui ex errore imperite multitudinis pendet: hic in magnis uiris habendus non est. facillime enim ad res iniustas impellit. Nō est philosophia populare artificium: nec ostentationi paratum. nulla extrinsecus instrumenta iam querit: domi colitur: ex se totus est. Nulla ergo excusatio est peccati: ubi reprobata causa peccaueris. Sic itaque si seruitutes ambitionemque tuam ex corde recenseas: senties profecto hec duo laudem tuā acutissime transfodisse. Respondebis ut opinor: hec eadem imputaturus et mihi. Fateor non suū liber non ab huiusmodi labe totaliter absolutus. Libens tamen seruo iusto et christianissimo principi: non domino uel tyranno: qui uite necisque in me habeat potestatem. Seruo reipublice mee: que mihi meipso charior semper fuit. Seruo patrie mee: que filijs parentibus et amicis: et demum priuate utilitati preferenda est. hanc mihi non seruitutem sed summam arbitror libertatem. non tam honoris:

diuitiarum uel glorie cupidus: q̄ ut apud euz qui omnium corda nouit fructus benefactorum sit mihi bene fecisse. Credideris forte hic finiam z sigillum epistolam? Maius certamen expecta. Accipe quod te profundius sauciet: z penetrabilius uulneret mentem tuam. Uersus ut audio componis z carmina. dictiones z sillabas quotidie mensurare non desinis. Uerbis tamen z uocibus operam tuam ponis. O pueriles ineptias. hijs rebus intentus es: que nec te possint nec alios facere meliores. In hoc labores. in hoc uigilias tuas perdis? In hoc subducis supercilia tua: barbamq; demittis: z palidus quandoq; z exanguis insudas? Turpissima iactura que sensato viro ex conscientia sua uenit. Si multum superesset etatis parce dispensanda: ut necessarijs tibi sufficeret. Nunc q̄ mors a tergo quotidie nobis instat. magna pars eius preterijt. z quicquid etatis retro est: iam tenet: quanta demencia est superuacua discere in tanta temporis egestate? Et cum aliena sint omnia: tempus quod solum nostrum est: frustra contereret? Non virgilius: non Homerus: non Ouidius Statius uel Lucretius: non reliqui poetarum quotquot numerare uolueris: aut eoruz utiq; faceto stilo metra composita: eo q̄ ab omnibus queritur a paucissimis inuenitur: consilio te iuuabunt. Id tibi celestis amor: z philosophia sola prestabit. efficiet ut libenter deu: contumaciter fortunam aspicias. aliquid pro paupertate aliquid deniq; contra mortem: singulis te adhortabitur horis. docebit te nulli rei seruire: nulli necessitati. nullis casibus demum ad calcem perducet. ut teipso contentus sis: z ex te nascentibus bonis. utq; hoc quotidie mediteris: quemadmodum possis equo animo imbecillum hanc z transitoriam vitam relinquere. Facere suadebit non dicere. z non uerbis opera: sed operibus uerba probare. Crede mihi mi modi. litterata colloquia: z ex preceptis sapientuz uerba collecta: eruditusq; sermo: uerum robur animi non ostendunt. Cum sit oratio etiam timidissimis audax. Proinde tibi persuadeo libertatem esse preciosissimum boni genus quam naturalem facultatem: eius quod cuiq; facere libet: nisi quod ui aut iure prohibetur. sapientes esse definiunt. Seruitutem econtra omnium malorum grauissimum: qua quis alieno iuri contra naturam subijcitur. Ab initio eni omnes homines liberi nascuntur. Ambitionem quoq; perniciosissimam pestem fore. que ut tuus ille Salustius ait. multos mortalium falsos fieri coegit. aliud clausum in petore: aliud in lingua promptum habere. Demum summam negligentiam illam esse: si exiguum hoc nobis datum est temporis: inutiliter expendatur: z prodige. ubi uelut irrecuperabile fuerat parcissime dispensandum. Postremo cum qualem quantum ue haberi te uelis: non in fortune sed in manibus tuis sit: tunc consumata felicitas tibi erit. tunc summam summaz attigisse te noueris: cuz eo peruenieris: ut qualis haberi cupias: talis sis.

Modio suo. Benintendi. xv. kal. decembris.
Epistola domini Benintendi cancellarij missa domino Francisco Petrarche. XIII.

Erius noster mihi pridem apparuit. ad cuius primo complexuz: magna me subiit ueneratio eius: dum eum esse memini qui se probitatibus suis fecerat amicitia tua dignum. Ma-

gnum opus fecisse. magnas sibi comparasse diuitias: immensum sibi theatrum extruxisse uisus est mihi. Queroz. irascor: z litigo tecum ipse: q̄ non maiori cura tanti uiri gloriam z ipse ego uenat sum. Accuso ignauiam meam: ipse me sepe redarguo: ac miserum z infelicem me clamito: q̄ tanta diligentia hoc luteum corpus operiam: fami futiq; satiffaciaz sue. ac eius siquid langoris intercidat: singula membra curem. Animum uero qui non suo sed alieno potius uitio semper est nudus: qui non annone sed pauperis inopia famelicus semper z eger: sic proorsus ac si mea nihil eius intersit abijcerem. Dico intra meipsum. Si ceci corporis lumina perdidisses. si auditum gustum uel tactum aut deniq; odoratum: sinistra manu casus aliquis abstulisset. nunqd ad risticum mare non salcares? Auquid ionici z egei? Auquid caribdim z scillam forti animo nedum traiceres sed tranares? Auquid non italiaz: germaniam z galliam peragrare? Et ut paucis totuz complectar. nunquid non europam: asiaz z africaz uelut furibundus inquireret. ut nedum qui sanaret sed qui salutem promitteret inuenires? Nunc in foribus tibi est: qui morbos animi diligenter expurget. qui tanta ualitudine infectum eum curet z sanet. qui tenebras pellat: lucemq; subducit. qui beneficio suo te parem angelis efficiat. ut quid moraris uel cessas? Excute teipsum z libera. festina. propera. z uirum illum uelut diuinum quoddam oraculum supplex adora. Nulla adeo tibi transecta sunt maria. nulla hostiu adeunda pericula. nulla peregrinatione iter querendum. Plana tuta z aperta sunt omnia. utilis labor est. utilior multo q̄ putas. Plus eo q̄ sperare possis inuenies. Auquid quod raro in philosopho reperitur: christiane religioni quisq; fidelior? Auquid ad obediendum quisq; humilior? Auquid ad imperandum quisq; modestior? Auquid ad seruiendum paratior: z in conuersatione benignior uisus est? Ita ut merito dici possit. q̄ nequaq; ei similis sit inuentus. Ad Titum liuium lacteo tunc eloquentie fonte manantem multos de ultimis terrarum finibus legimus puenisse. z quos ad sui contemplationem Romano traxerat: unius hominis fama perduxit. Quanto magis hic: non lacteum fontem. sed ut uerius dicam: aureum uirtutis z eloquentie flumem emittens: adeundus z contemplandus est uir? O thesaurum immensum si bene quis computet. O inertimabile seculi nostri donum. illam in terris inuenisse salutem. quam nec preteritis nec futuris sperare: nisi si de celo fas fuerit. Leges in antiquoruz historijs uiros fuisse prudentes iustos temperatos z fortes: sed quod vni contigerit alteri defuisse comperies. In vno hoc totum quod dici uel cogitari possit uirtutis inuenies. Si queras scientiam: equabis eum Aristotili uel prepones. Si mores: Anneus Seneca cedit illi. Si eloquentiam alterum inuenisse credideris Tullium Liceronem. Si cardinalium quis ex quatuor alterum conspicies Socratem alterum z platonem. Si huiusmodi ergo uir. cum nil aliud q̄ de? in humano corpore uiuens extimari fas possit. inuadat me sepius immoderata quedam cupiditas: ut mandatum dominicum quodammodo in te sequens: urorem z filios: patrem si superesset z matrem: fratres deniq; z sorores cetera etiam que circa me bona uidentur: propter te deferam

centuplum accepturus. Scio quidem quod in manibus tuis est: regna: imperia: nobilitates: honores: diuitias: opesque conferre. et quod hijs omnibus magis est: animas hominum erudire. eisque sapientiam dignissimam rerum infundere. Quid autem ea optabilius sit: quid prestantius: quid melius aut homini libero dignius non agnosco. hec est diuinarum et humanarum rerum notitia. hec falsi uerique scientia. hec que sola potest hominem contentum beatumque prestare. Itaque secessum mihi frequentius persuadens: cuncta dispono: accingo: ad iter. et pacatis omnibus uelut celestem gloriam petiturus: bilis et tutus abscedo. Et semper in limine: que me turbet ratio. uidelicet rerum omnium moderatrix. clamat et resistit in faciem: uulgatam illam non tamen satis intellectam sententiam representans. appetitus obtemperet rationi. Ad huius uocem artonit⁹ sisto gradum: pedem retraho ad nauis iam properantem ascensum. et quasi subita obumbratione percussus: eius imperium taciturnus expecto. Arguit: increpat et castigat. et uelut grauius delinquentem alloquitur. Quis te in dementiam tantam duxit. ut temere quicquam nec consulto confituaris? Logita quis sis. quo. quid ne questurus accedas. Rudis et tenebrosa materia: cui uix possit aliqua bonitatis effigies: ne dicam imprimi: sed nec etiam insigniri. Pro sapientia temptas lumen summum lumem: Nescis quod frustra quicquam agitur in non disposito et patiente? Tu pedagogum ministerio adhuc egens. qua fronte clarissimi uiri fores etiam prouectissimus in uias. et nisi consummate sapientie accessibilis mentibus pulsare presumes? Nam tibi delirare maxime uideretur: qui scandere turrem excelsam uix per multas ascensibilem scalas: unico saltu contenderet? Nun tibi in sanus uideretur et improbus: pannosus et sordidus nec cilicio quidem dignus: regiam sibi uestes auro gemmisque contextam. repentina quadam impetitione deposcens? Magno ut opinor moueris cachino: sed maiori multo si alium inuenires: uolare contra naturam uolentes. Lerte ut ille quo altius ascenderet: maiori foret ruina casurus. sic et tibi nisi proposito respiscas: quasi erranti uiam quo magis ambulare credideris: itineris plus restabit. Sunt ad sapiam ipsas gradus. quorum si que intercalari uel pretermitti contigerit. necesse est qui hoc temptat ordine peruerso precipitet. Melle et lacte prius educantur infantes. demum inualescentibus annis ualidioribus nutriuntur cibarijs. Tu quoque simile fac: in eorum adhuc numero collocandus. Est enim cibus quem queris proorsus uiribus tuis impar. Cum autem adoleueris: ad fortiora matura consultatione conscendens. Tunc destinatus portum securus intrabis. ubi salutarem medelam: ubi incomparabiles thesauros. ubi quicquid potest circa hominem boni esse: conferta mensura recipies. ita ut tibi merito sit dicendum. Hoc est quod semper optaui. Nec igitur uirorum optime: etiam queque constantissimum territorium: tua presentia carere inuitus me compellunt. Feram quoad poteropatiente. daboque operam: licet ignauus et disculus: licet publicis obsessus negocijs: ut aliquando me faciam desiderio meo dignum. Tu autem benignus et pius: hoc unum quod absenti prestare potes: litteratum colloquium queso mihi ne deneges.

hoc uno modo mihi uisendum te prebe. Nunquam epistolam tuam accipiam ut non protinus tecum sim. Nam si amicorum absentium imagines iocunde sunt: que memoriam renouant: et desiderium absentie falso et inani leuant solatio: quanto iocundiores future sunt littere que ueri notas amici et uera uestigia representant? Vale mi felicissime domine. et quoties seruos tuos computare uolueris: precor: nomen meum saltem in ultimis non omittas. Ego autem tibi reuerenter memoriam: ut epistolarij tui copia: munus quidem mihi charissimum: et alio tua benignitate promissum. qualicumque uia habere promerear. pro cuius scriptura per communem amicum nostrum Marcus de Raude ciuem mediolanensem. et uenetum: sicut necesse fuerit scriptoribus satisfi et. Ecce enim et ego tibi rependens. exsoluo debitum quod promisi. Mitto inclusam responsiones quam ad ea que secundo inueneris: non tamen ut asseris tibi receptam: mandauit recolende memorie dum ille danduleus: olim tibi suis dilectus uirtutibus. et uere nostre patrie uera lux. ut scias et nec uerba nec sententias defuisse: Et ut nil restet quo tanti uiri possit accusari memoria certum tene eum omni tempore appetentissimum pacis fuisse. At ut audire sepius potuisti: hic mos gloriosum quippe patrie nostre decus: ducibus nostris est. ut quis in eos dignitatis titulus sit collatus: potius sequi quam ducere. nec tam imperandi quam parendi sibi potestatem assiscunt. utque ipsius uiri laudes: que nec cape posset uoluminis magni liber: paucis absoluiam: nil in eo natura peccauit: nisi quod tam breuem uitam dedit eidem: cui tamen bene reddite relige memoriam sempiternam.

Luis Benintendi Ueneti. cancellari
uo: 13 indignus. vij. kal. Februarij.

Responsio domini Francisci ad precedentem. XIII.

Enne mihi accidit quod in urbe licet frequentissima: tua me solitarium epistola repperit. Erubuissem coram multis deprehensus in publico. Nunc solus erubui. et dixi. quid non potes imperiose amor? quid non potes: quando etiam talis uiri oculos iudiciumque perstringis? In litteris quidem tuis optime uir: duas simul ueterum sententias recognoui. et amoris scilicet et eloquentie magnam vim. nec de nihilo dictum. uel amanti ceca esse iudicia. uel oratore posse omnia. Prius te amice in extimatione rerum mearum fallit haud dubie. Secundum deo me paulominus fellisset. ut talis mihi uideri inciperes quale tu me facis. sic corda legentium in manu habes. sic papyrus pro regia. sic calamus tibi pro sceptro est. nisi quod me cogi sentiens in arcem rationis euaseras. meque ipsum idem percuntabar. an uera essent que de me stilo quis artificioso et mellisuo dicerent. Scio quod mihi intus in silentio sit responsum. Proinde oro: posthac pudori meo parcas. ne uel me non meis laudibus oneres. Non precor errorem exuas quo delector. tantum ne me facundie uico trahas in errorem multo impar. Tu enim erroris igemus et amicitie testis eximie. meus si sit. nisi amens ridiculosusque erit. quod si non fallo: ne in hac parte labi possim prouisum est mihi. Habeo cui heream: conscientiam meam. A qua si non exterius flatibus auulsus fuero: non facile corruam. Illic enim non nisi aura purissima: uerique flant spiritus. Denique sic heros posse

me tibi omnia credere: nisi que de me scribis. Que si aliunde pcederēt: qua putas frōte lectur^o fuerim? At nunc mihi notissimus cādor tuus. quicqd agis aut sensibus meis approbat. & que ex ore alterius illuforia viderentur: & tuis labijs grata facit: & dulcia. Ad summam. quisquis sum: tuus sum. & amicitie nostre fores quas eloquentie tue clauibus aperire tanto studio satagis: aperte sunt: ut libet exoptatis igredere. Crede mihi. nullo nīsu: nulla opus est arte. ultro animis presto sum. teq; in limen let^o excipio. non prius exclusurus: q̄ hanc inde aiam mors excludat. Idq; sic esse ut dico: penit^o tibi insitum esse uelim. Pauca sunt quib^o gloriē. inq; hīs ip̄sis hesitare soleo. Unum hoc intrepide dixerim temporales amicitias non noui. ad quas si non in annis emolumentū fluxa ratio. sed honestas alliceret: immortalis ex se genitas mortales esse non sineret. Ego fateor. ad inuendas amicitias tardus: ad fruendas immobilis. ad hanc contrabendā utiq; pronus sum. ac ne id fortuitum putes. de te mihi diu ante prouisum erat. que ut in amicis haberem: & dignus & appetens videbaris. Sane q̄ preter modestissimum amicitie uotum: etiam de scriptis familiaribus que uaria exigente materia quotidie mihi e manibus excidunt: partē postulare dignatus sis: miror. Quid ita cum uinum fontez domi habeas & lucidum: semiarentes ac turbidos uicinorum riuulos sitibundus ambias. nisi prides intellect^o mihi sit animi tui ardor: qui tacitus est. ut nullum ingenij liquorem vndecunq; fastidiat. Neq; sibi sufferturum arbitretur quicquid perennib^o scatebris uberrimū pectus affatim promit: nisi uel ad limina pauperum pulses: & tui locuplex aliena mendices. Perge. age. habes quos seqris duces: seu Socratem manus seu Platonem. quorū alter ut scriptum uides: ad discendum pauper: ditissim^o ad docendū fuit. Alter litteras toto orbe collegit: quas toto orbe refunderet. hīs exēplis fretus: & hac iter ingressus: fieri non potest: quin ad sumas quoq; diuitias prouebare. Quod ad nugas meas attinet: desiderio tuo etiam mei & meaz rez amor accedit. amor cecus ut dixi: & semper obliquus reruz arbiter. Vulgo dici solet. Placens histrio semper placidum canit. Profecto autem non in me neq; in meis scriptis est ut placeant: sed in te. Quantum vō in hīs: quando in hīs delectaris: q̄tum in maioribus siqua fors fauerit: tibi mores gerere copiam: & rursus quid si uacet ex te uelim eius ex ore audies: cuius e manibus ista percipies. Qui vir musica suauitate mulcē aures: & digito potēs est ingenium excitare. Lumq; ipse sit magnus: q̄: q̄ non e coniugio thetidis maiorē se genuit. Nūc ambo quietis auidi: de toto orbe sibi uenetiā delegerē. Adesto illis oro: qua potes. mei sūt: eoq; magis esse tui: quo esse sui nō alterius videbunt. Nouissimum est ut noris. epistolaz illius optimi viri & cuius & ducis: meliores nunc in patria uiuētis: quo digni utinam diutius fuisset: letum me sed nō sine lachrymis perlegisse. Ita mihi de sepulchro: immo de celo respondere visus est. ut multa mihi suspiria renouaret. sed nō ita: ut nō sibi quoq; multa responsurus fuerim: si nobiscū ageret. Nūc ut puto uel tacitum intelligit. Vale memor nostri.

Mediolan. xiiij. kal. Junij.

Responso quedam per dñs Franciscū petrarchā

facta dño Bēintendi cancellario Uenes. sup epita
pbio dñi Andree dādulo olim ducis Uenes. XV.

Olēde semp atq; honorabilis amice. litte
ris uestris primum acceptis super epigrā
mate clare & gloriose memorie domini ducis nostri: ut quid segnitiem meā celem: excusationem non epitaphiuz meditabar. ut qui multumq; alia curarum acie obsessus: & occupationū mearū mole obrutus: nobis ut reor animi saltez augurio nō ignota: nec ceptis ip̄e sufficiā meis. & usq; adeo ab huiusmodi iuuenilib^o exercitijs sum distract^o: ut nō iā antiqua repetē videar: sed noua pr̄sus & isue ta tēptare. viteq; metiens breuitatē: & fundamētorum amplitudinem que ieci: sedulo mecum ipse re metiens contremiscam. Ideoq; iam pridem semel mente firmaueraz: nihil vnq; uel ingenij exercitio uel cuiusq; precibus ul' qualibet seu necessitate seu delectatiōe materie: noui carminis aggredi. satis superq; existimās si uotue uota successerint. Quō pr̄ruptum animi decretū: neglecta interim igenij asperioris infamia: cōtra feruidā amicoz instatiā: inexorablem sepe me tenuit. Quid multa? Itaq; calamus erat in manib^o: iamq; excusatio terebatur: duz secundus interuētus ep̄le iniiciens manū diffidentiam abstulit: pudorem attulit: duriciē fregit. Itaq; calamus quē ad negādū ceperam: ad parēdam uerti. quid & per quē & pro quo posceretur: qd ue & hui^o amicitie & illius memorie debeā: acriter mecū uoluēs. Eadē hora igif: eadēq; sessione: quatuordecim elegos dictaui: qui si mei nō videbunt nolite mirari. nam nec ego ut cuperem meus sum. nec sum ille qui fueram: ita me multa circūstrēpūt. q̄q; hoc ita uelim accipi uex esse mi me uiuū: meas res intueor. Nam ubi alios: & humanum gen^o omne contemplot: multa fateor occurrūt. vnde cū mei statum aliene sortis collatione cōsoler. neq; facile quisq; me liberior aut magis suus appareat. Quod si forte uersiculi plures sunt q̄ petiti erant: remedium presto est. duos abijcite quos uidebit. & numeri ratio p̄stabit. Sin oino nō placēt: eo me magis uestrum credite: qui ut uobis obsequar mihi aduersor. ne ue aliquid uobis aut natis icliti ducis negem: sciens ac uolens in glorio labori idip̄sū cuius mihi penuria ingens est: tps impēdo. A scripti autem in margine siquid est ubi uel dabites: ul' res eadem uarie dici posse videatur. ut sic electio uestra sit. Mibi enim cū oēs muse hodie: tum: precipue illam abesse perpendi: quam grauiam graij uocant. Ualete. Franciscus uester. Scripta rurali calamo in domo cartusie Mediolanē. ubi & estatem ago. kal. septembriis. ad uesperum. 1357.

En domus andree ueneti ducis ultima quata est?
Alta sed assurgens spiritus astra tenet
Publica lux iacet hic. & quartum sidus honoruz.
Stirpis dandulee gloria prima ducum
Hunc animi vigilem temeraria grecia sensit.
Et leuis antiquo reddita creta iugo.
Hunc comes albertus tyralis nostra perurgens.
Uastatis proprijs qui meruit ueniam.
Hunc iustino polis feruens. & iadra rebellis.
Pertinuere trucem. percoluere pium.
Hic genuam bello claram pelagoq; superbam.
Fregit ad algerium: seruitioq; dedit.
Iustus amans patrie: magnos cui fecit amicos.
Ingenio prestans: eloquio omnipotens.

Epistola missa domino Fráncisco per dominū .B.
cancellarium Venet.

XVI.

Euerende domine mi. Si plus debito im-
portun^o infestusq; sum: ascribite queso fer-
uenti in uos deuotioni mee: que omnem a
me pauorem simul et ruborem auertens: nimirum
deuiare facit a tramite rationis. Scio quidem nū-
q; erga uos ulla ex me merita precessisse: ynde tan-
tum uirum sic audaci frontetaz crebris pulsare te-
dis ausus sim. sed uestra summa uirtutis: omnem
iam uulgata per orbem: et animus mihi famelicus
stibundusq; simul timore nescius: in hoc quantu-
lulumq; futurus sit hic ipis more mee pabulo ge-
neroso: quo diu delectatus sum cupiens faginari:
faciunt audacem ex timido: et ex uerecundo secur.
Epistolas duas ad Liceronez habui. restat ea quā
ad aneū senecam direxistis. Et cū dieb^o octo uel
circa hic adhuc me moraturum existimē: supplico
me me ociosū uestra benignitas esse sinat. Quicq;
uobis ad manum occurrerit: queso copiandū trāf-
mittite. cui uestra omnia clarissima sunt fulgentia
super aurū et quamlibet margaritam. In quibus
et si multa alia grandis utilitatis mihi futura sint:
in summo tamen precio mihi erit: q; ea intuens ui-
debor os habere presentem: quem in singularem
patrem et dominum habere propono: cunctis tem-
porib^o uite mee. Recōmendans me humiliter grē
uestre semper. Uenissem nunc et frequentius ueni-
rem ad uos: si hijs quibus utiliter insudatis ope-
ribus: meam uisitationem tam utilem q; superua-
cuam esse scirem. Uester. B. cancellarius Venet. li-
cet indignus.

Epistola dñi Fráncisci petrarche ad Aerium. XVII.

Rauem curis obsessumq; negocijs et pero-
sum cuncta que uideo: nec aliter q; fessus
atq; aridus ceruus solet ad umbrōsus fon-
tem ad solitudinem: ynde latratu canum. sequaciū
pulsus est: atq; ad silentiū aspirantem epistola tua
parumper auertit. que taz longa interfuisset ut qd
ad exiguum tempus fecit: rerum me presentiaz ob-
liuisci in perpetuum coegisset. Ita enim me seculi
nostri memoratores scito: ut uix fuisse aliquid ulla
etate miserius aut extremius putes. Unum me so-
latur: q; si nasci oportuit et penitus necessarius fu-
it: ut inexorabilis cloco nos ad predurū huius ui-
te limen impelleret: nec prius in lucem erumpere
datū erat. minus mali fuerit nunc natos esse q; po-
stea: talia de posteritate coniecto: trepido: utinam
ludar augurio. Sed hanc mihi spem de se nostra
tribuit iuuentus: ea indoles: hijs mores sunt. Is
notorum modus. Is terminus studiorum. deli-
ros etiam senes nostris iuuenibus ad motos sape-
re ad inuidiam putes. et felices dicas q; pridie na-
ti sunt. sic mundus indies ad extrema precipitans
secum omnia in deterius trahit. Mitto autē quā
do quidem et quid serior etas actura sit. quod de
Sergio Balba fertur dixisse. Lyberius cesar. Ad
uos nihil pertinet. et cauendum est ne maior inge-
nio sit querela. Ne ue mihi forsan occurrat illud
Senecę: ubi ait. Omnem etatem de moribus suis
questā. Credo enī. sed ni fallo: quo ad mores atti-
net: nulla unq; dignius questā est. Illud nō omis-
sum quod ab amantibus sese et sua cuncta miranti-
bus opponi posse uideo. Non sū nescius italie vul-
nerum: que nūc que ue olim perpeffa iam malis in

daruit: et callum crebris cicatricibus superdixit.
q; non italia tantum: sed terrarum orbis ab ori-
gine clades tulit innumeras. Quid vō est aliō bre-
uis hec uita q; mors longior: quid aliud terrena
habitatio q; grauis seruitij fedus carcer: et iugis
mestitie ceca domus: Scio. Sed aliō est ab hosti-
bus aliud a uitijs obsideri: urgeri: premi: uri: uasta-
ri. Deficit aliquando hostis externus: et ipse alius
fatigando lassatur. Deniq; omnis hominum incur-
sus breuis. Nec ullum omnino bellum mortalium
immortale est. cum auctorib^o suis intercitat opor-
tet. et suis ipsuz uiribus extinguatur. Uitia spatio
temporis augentur. et exercitio roborantur. et quo
plus nocuerint incipiunt plus nocere. Nemo cru-
delior q; qui diu fuit. Nemo tam cito luxurie suc-
cumbit: q; qui sepe succubuit. Multis ex actibus
habitus sunt. et assuescēdo curuescimus: ut pnos
in terrā sternere promptus sit. Sic euo crescit au-
ritia. Sic senum pertinacior ambitio est. sic et reli-
quis pestibus processus est suus. ne ue mori unq;
morbus possit egrorū intemperies facit. Cū hijs
hostibus res est nobis: quibus modo non resisti-
mus sed fauemus. et ultro nostros in iugulos fer-
rum damus. quinetiam mirum dictu. Si lente-
scere ceperint irritamus illos. quasi minus miserū
fieri sit miseria summa. quod passim in multis mo-
do senibus usq; ad fastidium uideamus. quibus ni-
hil obscenius sol uidet. De quibusdam legimus. at
in primis de illo cui paulo ante memini: Lyberio
quē apud inferos quoq; dii sui deeq; male torque-
ant. Ita mihi stomachum torquet: bilem q; agitāt:
quotiens senē illum lego miris et infandis modis
atq; inter ceteros relatu etiam turpi: spectaculo cō-
cubitus monstruosi: ut tranquillū uerbo utar: defici-
entes libidines excitantem. Hinc ille ridicule infa-
mesq; nostrorum senum querimonie: q; solito mi-
nus uoluptatibus inardescāt q; male suada titilla-
tio et prurū iuuenilis obseferit. q; gula somniq;
et uentris illecebris: destituti sunt. Postremo q; vi-
res corporee ad cedes carnificinamq; defecerunt.
At quid peius est sanguinarium esse uelle q; esse?
q; uis qui malis esse cupit: utiq; taz malus ac pesti-
mus est. Nec q; pcor q; qui peccato studet et fla-
gitio gloriatur. Delectari equidem in malis prope
malorum omnium est natura. Unde peccandi con-
suetudo iucundissima apud Liceronez dicitur. In
medijs sane delectationibus inhonestis: molestus
aliquid pati: et uelut frenum aliquod sentire libidi-
num: malorum adhuc est. sed ad meliora tendenti-
um. et quos sepe de magnis tempestatibus libera-
tos: in portus peruasisse cognouimus. Effundi au-
tem in malis et efferrī letitia et gestire et niti et qd
est omnium pessimum gloriari: prope ultime despe-
rateq; nequitie est. Hōrum xō plena sunt omnia.
Hosq; interuiendum est nobis. et si inter hos trā-
ac non etiam ex hijs sumus: bene est. q; q; conuict^o
sceleratorū nullis sit molestio: q; hijs qui ab illo-
rum moribus insigni dissimilitudine secernuntur.
Ut cunq; est: inter hos uirimus. et quod psalmista
regius deslebat. Inueterauimus iter inimicos no-
stros. quodq; miserimum dixerim. inter hos ip-
sos moriendum est. Quo enī patet fuga: quo ibi-
mus: quo nō nos sceleratorū acies ac signa preces-
sint: ubi non pessimis moribus imperium partum
atq; firmatum sit? Trans oceanum nauigandum

erat. nisi q: credibile est vitia nostra iam ad antipodas descendisse. Ad celum potius euolādū: nisi nostris ad terrā ponderib⁹ premeremur. Illa si salui esse cupimus: deponēda sūt. quod facile factu eēt: nisi q: malorum exēplis obruimur. quoz cū ferocissima etas nostra sit: ut dixi feratior est etiā sperāda posteritas. Pugnarūt equidem maiores nostri aduersus penos: Limbros: ac theutonas ⁊ britānos. egre uel itāliam ab hannibale uel capitoliū a senonib⁹ defenderūt. omnium tandē uera ⁊ indomita uirtute uictores. Nos si capitoliū nostri arces ⁊ tanto barbaricoz vitioz circūfuso exercitu defendimus: ad tutelā nostrā celestiale excitati: si circūstrepētib⁹ vulgi errorib⁹ imote fronte resistim⁹: ⁊ mālio ⁊ mario ⁊ ipso cesare fortiores erimus. Illos enim ab hoste murus iterdum uallumq; dirimebat. sepe noctib⁹ quiescebāt. hiemis aspitate hi bernoz solatio leniebāt. Nobis nulla quies. nullū sine periculo tps: nō bruma: nō inducie: non nox. Nihil usq; tuti pacatiq; est. Assidue de salute certam⁹. semp in acie stam⁹: tēptamur: circūsidemur: impellimur. Hostes itra muros sunt. ad ipas rationis arcē scalas applicant. Quid expectas ut dicā? In ipsas mēsas nostras atq; cubilia irrūpūt. qd⁹ proximum exitio est. vulgus omne pro hostib⁹ partes facit. In hoc tā ancipiti duroq; certamine: nō nisi de celo sperāda victoria est. Inde eā amice poscam⁹. Interea tñ ubi sis uideo. nō moueri nequeo interduq; tam grauius: ut mee sortis ipatiens: meis pene vincar angoribus. Aberrasse forte apposito uideo. tulit impetus: sed redeo. Hui⁹ ergo hodie curis implicitus quas mihi circūstrepētū rez fragoz satietasq; pepererāt. dū thalamo egredior: eplam tuam in limine obuam habui. breuem quidē e lōga ueluti peregrinatione succinctā. Multa tñ qui properatib⁹ mos est: paucis illa vobis expedit. ⁊ qualiter affect⁹ singula putas audieri. atq; in primis lelij mei nomē. cū quo cupide oro vlsare. totaq; illū mēte cōplectere. Digni estis alterutro. Sane quod sequit: nre gētis aduētū: pisanū populū graui suspitione turbatū: mirari nō debes. Nā neq; gēs ulla suspitiosior. Et vipera nostra terribilis rubētē dentib⁹ virū stringēs: securos quoq; sollicitat. In quo cesaris puidētiam laudo: que ⁊ paupori ciuium succurrit: ⁊ pudori multum occurrit. Qd⁹ vō de patria mea scribis: lete admodū legi. ⁊ romano pncipi obediētiam nō negari. ⁊ si qua iā toto orbe neglecte libertatis cura est: eaz in pīa mea esse. Ultimū nihil miro: qd⁹ de auri prāte facetissimi me cauillat⁹ es. Scio enī eē vīssimū illud Flacci. Aurū per medios ire satellites ⁊ prorūpere amat saxa potētius igne fulmineo. qd⁹ ipm in libris methamo: phoseos ponit Apuleius. Certus iquit fragilitatis humane fidei. ⁊ q; pecunie cuncte sūt difficultatis perue. auroq; soleāt adamātine etiā perfringi fores. q; late patēs ⁊ q; nota snia est que nō mō pbo s; philosophātū tribuit asello. Legisti credo apud Pōpeium melā Cosmographie libro 3°. eē gentē ethiopum auri ditissimā eris indigaz. cui raritate ⁊ frequentia precia rerū alternātib⁹: ⁊ ornāmēta enea ⁊ vincla sūt aurea. Nobis amice oīa iam ex auro sūt. ⁊ haste ⁊ clipei ⁊ cōpedes ⁊ corone. hoc ⁊ conimur ⁊ ligamur. hoc diuites sumus: hoc inopes: hoc felices: hoc miseri. Aurus solutos vincit: vinctos soluit. Aurum fontes liberat: dānat

innorios. Aurum disertos ex mutis: ex disertissimis mutos reddit. Auro cōcionat⁹ est Metellus i cesarē. Auro Demosthenes orator obmutuit. Aurū ⁊ de seruis pncipes ⁊ de pncipib⁹ seruos facit. ⁊ audacib⁹ metus: pauidis pbet audaciā: ⁊ curas iertibus sollicitisq; segnitie. Hoc ⁊ iermes armat: ⁊ nudat armatos. indomitos duces domat. magnos populos premit. ualidos fundit exercit⁹. bella longissima paucis horis cōficit. pacē pstat ⁊ eripit. siccāt flumina. terras lustrat. maria pcutit. mōtes equat. pādīt adit⁹ claustrorū. urbes aggreditur expugnat arces. oppida demolit. ⁊ qd⁹ apud Licronē legim⁹. Nullus fortis est locus in quē onust⁹ auro asellus nō possit ascendere. Aurū claras parat amicitias: magnas clientelas: ⁊ honesta cōiugia. quippe qd⁹ generosos ⁊ fortes ⁊ doctos ⁊ formosos: ⁊ qd⁹ miraberis sanctos efficiat possessores suos. Itaq; qui diuites sūt: boni viri in ciuitatib⁹ apellant: eisq; tātum credit. Nulla fides est paupi. q; pecunie nihil est. uerūq; est illud satyricū. Quātum qsq; sua nūmoz seruat in archa. tantū habet ⁊ fidei. Postremo inuit⁹ dicā: sed ueritas cogit. non mō potens sed omnipotēs est aurū. ⁊ oīa que sub celo sunt auro cedūt: auro seruiūt: ⁊ pietas ⁊ pudicitia ⁊ fides. omnis deniq; uirtus ⁊ gloria aurum supra se uideat. inq; ipsos aios celit⁹ nobis datos: pudor: foci terret ⁊ rutilātū imperium est metallo. Hoc reges ligat atq; pōtiffices. hoc homines. ⁊ ut aiunt etiam ipsos deos placat. Nec quicq; in expugnabile inaccessumq; auro est. Qd⁹ sciēs inppiter: ut custodite mulieris pudicitiam rapturus ferreas portas effringeret: in imbrē aureus sese uertit. Tali deo dignū opus. De⁹ aut noster pudicitiam amat: aurum spernit: auaritiā detestat. Opto tibi ualitudinem inconcussam mentis ⁊ corporis.

Alia epistola eiusdem domini Francisci ad eundē Aeriū. XVII.

Quidam superiori epistole signum impresserant. dū ecce alia supueniens coegit: ut posito anulo: depositum calamum rursus arriperem. Et q̄uis tua hec superior sit longior respōso tamen breuiore contenta erit. Nā nec cui nostri querelam iterare est necesse: quā ⁊ tacitus loquor ⁊ ipsa res clamat. Nec quicq; prohibet quod in illa dixerā ad hāc trāsserri. Neq; enī aut minor est hodie dolor meus: q̄ heri ⁊ nudius tertius fuit. neq; minus efficac. Epistole tue hodiernae solatinz q̄ hesterne. Accedit q; neq; d̄ hijs que nouissime scripsisti ausim aperte p̄nūciare quod sentio. neq; tū ideo minus quid sentiam quid ue p̄nūciem intelligis. Sepe silentiū ad exp̄mēdū animi cōceptas: quouis sermone potētius fuit. Nec minus silentio Aiobe: q̄ latratu hecuba dolorē animo insitus designabat. Itaq; cum illa in sarum hec in canes uersa fingatur: non minus mutum illius simulacbrus q̄ hec querula rabies suam miseriaz loquebatur. Illud non siluerim: agnoscere me cesarum fatum: quod ⁊ in occasu solis ⁊ sub austro: deniq; ubilibet felici⁹ fuerit q̄ sub arcto. ita ibi gelida oīa: nullus ardo: nobilitas: nullus vitalis calor: iperij. Redde nobis fortuna: si Romuleos cesares parce uentant: at saltē ab hispania theodosios: Seueros ab africa. heu qd⁹ diceret nūc architectoz ille magnus monarchie: successorē suoz cū sacerdote humili de humilitate certare. dum meminisset sup̄bissimū

olim galliarū regē: dū supplex ut ait Flor⁹ histori-
cus: in castra uenisset: phaleras ⁊ sua arma aū Le-
saris genua p̄ieciſſe: ac dixiſſe. Habe hec. virū for-
tē vir fortissime uicisti. Multa se offerūt id ḡntis.
Nā ⁊ locuplex mā ⁊ multiloq̄r indignatio est. sed
frenabo ipetū: ut qui hec ipsa nō mihi ira cogente
ac ditāte p̄fuderim. Sane de Cesaris legatibz cō-
gressu: qd̄ p̄uidētissime uaticinarius amplector: ac
p̄bo. ⁊ pene rem ipsam video: vidē. nō q̄ oia ista
me moueāt p̄tra que multa sepe disserui: sed ex p̄-
teritis uētura conijcio. Itaqz nō tā tāgor q̄ legati
sonipes in cesareꝝ calcitrarūt: q̄ q̄ calcitrare aios
noui. Et scio q̄ ois ptās est p̄sortis impatiēs. hec
bactenus. Leliū meū imo tuū: imo nr̄z: familiaris-
simū ⁊ Cesari factū gaudeo nō miro. Nihil eniz
est utute rapaci⁹: nihilqz tenaci⁹ rapit vincitqz ani-
mos hoium: uinctosqz semel in p̄petuū uinctos te-
net. Nulla mihi dubitatio vnqz fuit: qn̄ nō solū ab
illo humanissimo p̄ncipum: sed ab alio quolibet lz
asp̄ioris igenij: cum tñ ut⁹ in p̄cio sit: posset ille vir
amorem p̄mereri: nō mō notitiā p̄meruisse. Quis
enim tā agrestis est ut Leliū nō amet: ⁊ sapie lau-
de p̄spiciū: ⁊ in amicitijs faustū nomē? Qd̄ si so-
la uirtus fama efficit: ut quē nunqz uidim⁹ senē il-
lū Leliū amem⁹: qd̄ hui⁹ nr̄i ut⁹ ac p̄ntia posse de-
bēt? Itaqz minus miro: q̄ de legato sedis aplice
idem scribis: cū quo familiaritas Lelij uetus est.
Illud poti⁹ miro: qd̄ p̄orib⁹ lr̄is p̄termiſſum hui⁹
iſerui. qd̄ ita illū ad coronādū Cesare diu ante di-
gressum iste p̄uenit: nisi qz ut arbitror ⁊ ut solet:
illū fortuna segnē: hūc sollicitū ut⁹ facit. Unum nō
mirari cū eodē nequeo. ambo p̄gerēt: rhodanoqz
dimisso tyberim peterēt. Un̄ reuerētior: adhuc ro-
man⁹ p̄nceps: diadema sup̄mūz poscit: qd̄ Petri
successor cesaris successorē securior: nō curat: q̄ fie-
ri potuit: ut cardinalis rutilo ut̄ice ⁊ purpureo ful-
gidus amictu: tātoqz spectabilis comitatu: nr̄i hu-
sus lincea lumina fugerit. aut cum hic P̄isas: ille
vir dū Januā p̄uenisset: ita ut illi obuiā iste redie-
rit. Auguro: sane alterū terra: mari alterū uenisse.
De hoc egdē ac reliquo statu ur̄o tuis ac suis lr̄is
certior fieri uelim. Ad singula nr̄idisse video. Nā
ad epl̄e tue finē de familiarib⁹ curis stilo alio ⁊ se-
orsum loquar ut soleo. N̄as aut̄ tibi: q̄ q̄s ipse iaz
obliuioni tradiderā: adeo ut ne locutū tibi de hui⁹
aliquid me putarē: tā memoriter tenes: ut facile pa-
teat rerū te mearū curiosiorē eē q̄ meipsum. Mi-
rū ⁊ pene incredibile: nr̄i charitatis tue miraculo i
curiositas mea lōge lateqz nota detraberet. Vale
feliciter nostri memor.

Alia epl̄a eiusdē dñi Fr̄a. ad etiūdē Aeriū. XIX.

Fr̄ari cogor: in tātis occupationib⁹ tuis: in
m hui⁹ fluctib⁹ rerū maximarū: quos ab aglo-
ne ueniēs nouus cesar inexit italie: ⁊ quo-
rū te ualde p̄ticipē tua fors facit. hāc tātā meis in-
reb⁹ diligētia tuā: ut uideri possis nihil aliō q̄ me
vnū cogitare. Ita dico uideri possis ignaris indu-
strie igenijqz tui. Nā qui te nouerūt nō mirantur
posse aium tuū ad multa ⁊ multū diuersa sufficē.
p̄sertim ubi illū suis stimulis urget amor: quē ois
difficultatis victorē ⁊ regē nouim⁹ aior. Nec cur
p̄fat⁹ sum iterroges. qz dū te lr̄is p̄orib⁹ fessuz reor:
ecce due sil̄ alie: a te mihi uir optime reddunt oēs
ip̄gerrimis digitis tuis scripte. Ita mirū plus ti-
bi uacat in negocio q̄ in ocio. Mihi mirū inqz ni-

si celeritas: que ut Cicero nr̄ ait igenij laus est: mi-
rū eē discuteret. Sed uenio ad rē. ⁊ illud transeo:
q̄ in p̄mis q̄st magni criminis te mihi purgas ifa-
miā. ⁊ p̄pe sacrilegij istar ductis in tuis me lr̄is sin-
gulariter cōpellasse. Itaqz stili mutas: q̄st uel ego
blāditiarū egeā: q̄s p̄mū Julij cesaris fortuna mū-
do itulit. aut te uilio: stilius robustiorqz nō deceat
cui⁹ ⁊ ueteres oēs q̄ctiqz calamū attigē. quē arti-
culū qm̄ alibi lati⁹ digessi: nūc suspēso pede p̄terue-
bo: ⁊ siqd̄ auctis apud te nō qdē merui sed iueni
me quoqz nouissimū oium hēs auctorē. qui hoc sti-
lo nō tm̄ ad amicos quos ex equo alloquor: s̄ ad
reges atqz p̄otifices: cesarēqz ip̄m uti soleo. quos
reuerētī⁹ affari ius equiqz est. Uerū ego reuerētī
am uerā in mēdacijs nō repono. Mētiri aut̄ dñis
hui⁹ uocib⁹ qb⁹ nūc vulgo utimur. etate ipsi⁹ cesa-
ris iuctū: Lucan⁹ asseruit. Sc̄tio aut̄ qd̄ te mouit:
neqz tu dissimulas motū te litterulis meis: in qb⁹
stili hūc int̄ misisse video: cui⁹ rei ne de cetero mo-
ueare reddēda rō est. Ego qdē amice stilo huic cō-
frāter ibereo quotiēs grādusculū aliqd̄ adorioz.
N̄adia enim nec hui⁹ angustissimi fugacissimiqz
tp̄is: nec igenij mei sunt: nec hui⁹ calami quē agre-
stem recti⁹ cū liceret: celestē urbanū⁹ dicē maluisti.
At quotiēs ad plebeias atqz humiles curas quas
nec stilo dignas putē: aliq̄ rez necessitas me attra-
xerit: plebeū quoqz caracterē non recuso. ne forte
plus ope v̄bis ip̄edā: q̄ sentētijz debeat. Idqz mi-
hi nō aliud cāe in illis litterulis fuisse noueris. Et
hec qdē bacten⁹. ex nūc aut̄ qd̄ agā ⁊ stilo quo-
libet: illud saltē nō admittam: ut plurali nūo utar
amico ⁊ vni loquēs. Idqz tū per meip̄m suz factu-
rus: ne amicis mētiar: tū uel maxime ne exēplo ti-
bi noceā. cui⁹ apud te nō leue p̄odus eē video. Tu
iḡi si me amas ad p̄p̄itū stili redi: ⁊ id agam⁹ nō
ut aurib⁹ vulgi: sed ut decori nr̄o satisfecisse videa-
mur. Uenio nūc ad acerrimū dolorē meū: quo in-
sc̄da pte lr̄arū tuarū q̄st uenenata cuspide aures
meas atqz aius pupugisti. O factū pessime de ami-
co optimo. o ifaustū negociū. o rē tristē calamitosā
⁊ miserā. o nouū ⁊ iauditū seculis ifortunij gen⁹.
Aisuefecerā oculos tristib⁹ spectaculis. aures ama-
ris rumorib⁹. pect⁹ cūctis fortune uulnerib⁹. ⁊ co-
gitabā assidue qd̄ vnqz mali qd̄ aspi qd̄ acerbi ac-
cidisset hoī. ut qdē mihi ⁊ meis qm̄ hoies sum⁹ ⁊
nō dii: ul' eucturū eē ul' euenire posse certe scirē. ut
qz aduersus oia iacula duratū atqz armatū aium
hērē. Leliū hoc qz nunqz tale aliqd̄ uiderā: nil filē
p̄sus audierā aut legerā: cogitare ⁊ p̄uide nō po-
tui. ⁊ id̄ ibermē ip̄rouidūqz trāſſit. Mei mihi qd̄
q̄rar: vn̄ or̄diar: qd̄ dicā? Accusabo fortunā? Sur-
da ē. Accusabo mollitiē amici qui sibi mortē: mihi
mortifex dolorē attulit? Sera ē accusatio erroris.
Irreuocabile dānū ē quo aucture poti⁹ iutiles sint
querele. Et tñ o dulcedo effera iuuat iſſſē. ⁊ fādo
alimēta miserie p̄stare. Quid enī apti⁹ possit aius
tristis q̄ in tristi mā v̄sari. hēt ⁊ meror uoluptates
suā: durā qdē sed sibi accōmodatā. In arte poeti-
ca scriptū est. Tristia mestū uultū v̄ba decet. utar
cōsilio qd̄ me decet. S̄z quo p̄go ut illi nihil p̄sum
mihi noceā. forte aures atqz oculos tuos ledā? O
ceca mēs hoīz. ⁊ nō futuri mō sed sepe p̄ntis eti-
am fati sui nescia. Ad Pauluz hānibalēsem vnum
ex romanis p̄ncipib⁹ cui me familiarissimū uirtus
⁊ humanitas fecerāt: qbus illū mirabilī nā dota-

uerat. madata dederat tibi ignarus illū iam rebus humanis exēptū. taliter quidē ut nō mortem que natis oibus eq̄ est: sed genus mortis vnice miserū cogeret usq̄ ad meā ipse mortē lamētari. O cogitationes hoīum uanas. o ianē spē. o lubricū statū. o instabilē fortunā. o ancipites vite vias. o p̄cipites exitus. o p̄speritates ambiguas. o ieuitabiles erūnas. Amisit filium Paulus. tritum et intolerabile mali genus. Quis enī non aliqui filiiū pdidit: nisi qui nullum habuit? Rari sunt quib⁹ fortuna prole dederit: nec donū suū deliberauerit: rapinam dicitur primitiē sunt. Amisit Paulus noster filiiū: rē non insolitā narrao: et alius Paulus filios amisit Hannibalēsis vnum pdidit. Macedonicus duos Alij plēs. quidā omnes. vnū iste pdidit. Priamus vnus ex tanta natoꝝ acie superfuit. Sed hic suum ferro amisit. Quid refert an ferro: an incendio: an naufragio: an febrib⁹: an ueneno? Mors autē vna est. sed hec iuuenē amisit. Scio. Nam adhuc iuuenis pater erat. Que nam vō hinc tanti doloris cā fuit? An ignorabat doct⁹ hō et prudēs plures multo iuuenes mori solere q̄ senes. et ut vulgo dicitur plēs edos perire q̄ capras? Ilumani generis incremētū terra nō caperet: si oēs senescerent qui nascūtur? Quid igif ploras? Dicat aliq̄. Nihil adhuc noui audio. Adolescentem in plio pugnantes in prelio cecidisse. Eueniunt ista quotidie: et fortū patrum innumerabilis multitudo est. Nā qd scribis: corpus exangue hostib⁹ fuisse ludibrio: hostili seuitie aliquid: sed superstitis existētiq̄ miserie nil p̄sus adiccerit. Stultū enim cum mortē spreueris: cadaueris iniuriā formidare. Patres obitum filioꝝ forti tulere aio. laceros quideꝝ artus siccis oculis collegere. Multi autē suos cū lachrymis ad sepulchꝝ. ad inferos quidam uersis in se gladijs profecuti sunt fletu immodico. Qd memineri autē Paulum nostrum nemo. Hic est nouus et rarus et inconsolabilis dolor meus. homo nobilissimus et mea quōdā opinione fortissim⁹: sic fortune tergus p̄buit: sic laxauit frena mestitiē: ut illa euz p̄cipitaret in mortem. O lachrymas meas. o inexhaustos fletu oculos. o liuentia lumina. Da ueniam paule. fons ille aruit qui cunctis amicoꝝ miserijs ubertim lachrymas dabat. Siccare illū uel vna romana domus debuit. Dum colūnensium familiā fleo flere alios posse desij. Omnes lachrymarum mearum scatebras illa p̄sumpsit. Pumice siccior fact⁹ sum. Tutamē vir optime sine lachrymis meis nō eris: q̄s de p̄fundissimis atq̄ abditis aie recessib⁹ fando eruam: et q̄bus mestū funus absens profecuar: imo vō iter tristia funera fletu madidus p̄isq̄ uersabor. Quid heu mihi fecisti? Vir in rebus alijs acer ac strenuus quid fecisti? Nō sat magna pietas est visa paternis lachrymis filij funus ornare: qd ipm virtute ai melius et spe ac solatio p̄misse resurrectionis ornasses. sed parū pie uise sunt lachryme: nisi mortē morte accumulā charissimo et insonti filio paterne mortis inuidiam post fata reliqueres: et reū atq̄ odiosum posteris faceres quē amabas. Nōne p̄itabat q̄uis p̄postere filio superesse: et uel sibi fratres feliciores tibi natos querere? Uirentissima etas erat: uel qd christiane pietatis p̄prium fuit: pro illius salute aie: cuius corporis p̄cep̄s et festinata mors fuerat: preces atq̄ suffragia ad celū mittere: uel si qua ea dulcedo est re

colligere animū atq̄ firmare: et in extrema solatia patri uiroq̄ forti debite ultionis intendere? Postremo qd vis facere potius q̄ qd potissimum elegisti? Que enī ista demētia est: super bis hostibus qui filij tui frigida mēbra calcauerant: q̄busq̄ suus luctus et crudelitatis et insolētie supplicia debeantur. de te quoq̄ duplex gaudii et geminā ultro victoriam p̄cessisse? O mortalia pectora in extremis semp̄ ceca casibus. Audita p̄mum morte filij p̄spectoq̄ caduere: qd humanitatis imemor hostilis ira discerpat: cum et ferro posses ulcisci: et ai viribus graue ferre fortunā: et fato succūbere maluisti: et te exitalibus atq̄ mortiferis ultus es lachrymis. cūq̄ uiroꝝ exemplis illustrium: que probe noueras reuocaueris ad vitā et ad spem: desperta in mortem nescio qua ferali dulcedine rapt⁹ es. Nōne autem queso luctus incōsolabiles paranti tibi occurrat Anaxagoras: qui mortē filij nunciāti Nihil inquit inopinū narres. Cū enim ipse mortalis sim: sciebam ex me genitū esse mortale. Nōne Xenophon in aiū uenit: cui cū sacrificanti p̄mo geniti mors filij nunciata eēt: neq̄ ceptū sacrificiū intermisit: neq̄ succubuit fortune: sed corpore atq̄ animo mansit immobilis: corona dūtatur quā capiti gestabat deposita ne tantū vuln⁹ non sensisse uideret. morq̄ euz gaudio reposita ubi accepit: fortiter dūnicatē filiiū occubuisse: deos testes faciens plus se virtute filij delectari: q̄ in morte torqueri. Nōne vnici filij dolorem immodicū castigare uisus est pericles: qui duob⁹ simul rarissime indolis amissis filijs: neq̄ coronas deposuit: neq̄ concionib⁹ abstinuit: neq̄ ullū penitus aut in v̄bis aut in vultu mutati animi signū dedit. Et si lōginqua respicere mens lachrymosa non poterat: nōne sub oculis erant romane v̄tutis exēpla clarissima? Nōne aderat. M. cato senex ille famosissim⁹. cui⁹ cum innumere laudes sint: tū illa apud Liceroneꝝ precipua est q̄ fortiter ac modeste optimi filij mortē tulit? Nōne Latonis collega. Q. Marci⁹ qui cum p̄sul eo ipso die quo senatus f̄m legē puocandus erat: vniciū spectande indolis filius amisset: et sepulture filij pius pater interfuit: et mox senatus consul egregius puocauit. vnū diē inter diuersissima puati meroris et publice maiestatis partit⁹ officia? Nōne Paulus emilius cuius sup̄ meminēra Paulo nostro par nomine: sed qd nollē v̄tute superior: qui duob⁹ primū filijs in adoptiones datis: et mox duob⁹ quos sibi fuauerat: qui q̄les eēt inde conijcies q̄ inter datos africanus iunior: intra septimū diē morte subtrahis orbitatē suam tā iūcto animo p̄tulit: ut post triūphū macedonicū quē sibi virtus et fortuna de opulentissimo rege pepereant: et quē alterius filioꝝ mors p̄cesserat: alterius insegura erat. pplm romanū alloquens quasi publici p̄solationis officio fungeret: et id sibi optato accidisse diceret: q̄ in tanto splendore successuum publicoꝝ: metuens ne qua forsā gaudio ut sit meticia se nubes effunderet deos anxie p̄ecat⁹ eēt: ut siqd tacitū minaretur totū a ppli ceruicibus in suā domū fortuna p̄uerteret. Nōne Marc⁹ boriū puluillus: cui cum capitolū dedicanti ab emilio mors filij nunciata esset: ab opere gl̄ioso q̄uis equidem ut falso mesto tamē rum ore p̄ulsus absteret: nihil aut vultu aut animo motus est: ceptūq̄ non ampl⁹ intermisit: q̄ ut cadauer iuberet of-

ferri: templi continuo postem tenens? Quod si false
 tamen ille religioni diisque mendacibus tribuit: quantum
 vere religioni deoque deo tribuendum erat? quantum
 studio prouidendum: ne tuo fletu paule tu perires.
 Christus offenderet? quod quod exempla virilia col-
 ligo cum romane mulieres pudorem tuum premere et
 lachrymas siccare debuerint vir romane? Nam
 ubi tunc queso: ubi tunc Cornelij africanus filia grae-
 corum mater: cui praeter matris pietatis affectum
 quam cari filii essent illud indicat: quod capane olis hospite
 apud se muliebriter iactabunde: et sua sibi ornamen-
 ta monstranti: filios e ludio strarum reuertentes ostendit.
 Et hec inquit mea ornamenta sunt. Illis illi fili-
 os: et hec ornamenta simul omnia seua mors rapu-
 it: tantum tamen animi semineo fuit in pectore: ut ex mor-
 te illam conplorantibus et miseram uocitantibus rident: me-
 stam utique sed miseram se non esse que tales filios ge-
 nuisset. Non femineum sed virilem et uere paterna
 gloria dignam uocem. Ubi erat liuia augusta: cui cum
 duobus filiis mors ut ferme mos suus est: et pessimum
 reliquit: et optimum impioque dignissimum abstulisset:
 ita casum suum fleuit: ut ultro et modum et finem lachry-
 mis imponeret: mediamque se inter patrem matrem et prin-
 cipem feminam exhiberet: ne uel nature debitum
 negaret: uel tanti coniugis oculos spectaculo tristio-
 re confunderet. Quanto autem exactius cauendum erat
 ne gemitu nimio lederet Christus spectator ac iu-
 dex actuum nostrorum: cui mortalibus querelis iudicia
 eterna conuelli: haud dubie neque immerito pro-
 lestrum est. Sed romanas trahere: quibus ut muliebri-
 bus est pudor: sic virilibus auctoritas et constantia: quasque
 nunc etiam fama vulgaris: et si multa uiris detrahat:
 iure tamen omnium gentium mulieribus asponit: cum
 in hoc genere laudis sese offerat grata muliercu-
 la: ut plebe impar sic par auctoritas: que audita morte filii
 qui in acie ceciderat. In hoc inquit illum genui: ut
 esset qui mori pro patria non timet. Digna uel hoc rati-
 onis: cui natus incolumis redderet: quem tam fortiter
 amisisset. Uerum quo progrediar? quid ago? Conster-
 natos et absque resurgendi spe deiectos aios fortia
 exempla non decet. Itaque quoniam nihil mestum: nihil hoc
 tempore dulcius possum: libet nunc incepto herere:
 et omnibus seculis flebiliora perquirere: ut ostendas
 paulo meo: nihil toto orbe miserabilius: nihil ulla
 etate flebilis: qui ut patrem idueret virum exiit
 persecutusque est: ut miserimus pater potius quam mode-
 stus et sapiens uideret. Excitantur poete: euellan-
 tur historici: pertrahantur in medium insignes ge-
 mitus: ut appareat quantum in hoc genere mali altior cum
 ctis est paulus: quantumque supereminet: et toto uertice
 super est: ut Maro ait. Fleuit suum pallanta miserabi-
 lis euandrus: sed post fletum uixit: et uindictam pre-
 stolari maluit: quam filium sequi. Lausum quoque me-
 tium fleuit: nec immerito. Nam si quid credimus Vir-
 gilio. pietas patris filio causa mortis attulerat. Non
 multum hic filio superuixit: temptauitque uindictam:
 que cum parum succederet: non tam flendo mori uoluit
 quam pugnando. Et erant ambo senes. Et ut diutius
 uiuere: et animosius pugnare potuerit paulus me-
 us. Legimus phocay cum argi patrem: qui nauali pro-
 filio quod marsilie gestum est: cum traiectum iaculo et expi-
 rantem filium uideret: uolentius quidem indoluit: non
 tamen eatenus ut fletu solo: sed ut gladio proprio
 profusus: saltu etiam preceps in medios fluctus ge-
 mina uelut morte procumberet: quod genus mortis

opaulo utinam esse imitatus. Sic enim nisi fal-
 lor et parcius et profecto uiriliter doluisses. Nullus
 enim maior dolor quam qui non eget auxilio: nec cir-
 cumspectis in ista: sed ad inferendum mortem solus suffi-
 cit. Ad hec et honestius viro est uulneribus quam lachry-
 mis mori: hunc dolorem et has lachrymas presum-
 ptices apud Lucanum ut rursum ad luctum femineos
 reuertamur: Pompeiana uxor optabat ubi ait. Tur-
 pe mori post te solo non posse dolore. Ipsa tamen
 hec dicens uixit: sicut Medecuba uixit et andromache
 post coniugum et natoque mortes. Multum filios multe fle-
 uerunt matres: sed plus omnibus Marcellam mater
 Octauia augusti soror: que talis tantumque spei filio
 amisso: qualem nullum Rome puerum fuisse Virgilius
 eterne memorie mandare non timuit: o solatio reie-
 cto in tenebris perpetuisque gemitibus eum egit: per-
 tinaciter infelix: ois illi letior: hinc: ois minus triste uerbum irri-
 tametum doloris: ois illi solator hostis fuit. Postre-
 mo ita semper uixit ut ait Seneca: talis per omnem
 vitam qualis in funere. Multum fleuit apud Vir-
 giliam mater Euriali. Multum apud Statium nutrit
 fleuit achemori. Ille tamen filius uirere supstitis: hec
 alium sic fletum legimus Anthiogenes et Argie mor-
 tem nunc legimus mirum supfuisse iuuenulas dolori:
 cui uir fortis superesse nequieuit. Fleuit Euadnes
 capaneum: fleuit Brutum suum portia: sed illa se in arde-
 tem uiri rogam intulit: hec candentes hauriens carbo-
 nes procluso spiritu: quod prodem aio destinarat: uirum ad in-
 feros prosecuta est. Et ut amores illicitos attiga-
 mus: qui ut turpiores sic nonnunquam iustis amoribus
 fortiores sunt. Fleuit Nero Candrum. Phedra
 Hippolytum. Neutra tamen gemitus: sed illa precipitio pro-
 hec laqueo. Apud Catulum lesbia meretricio amo-
 re laucia passerem suum fleuit extinctum: ita tamen ut
 oculorum aciem perderet: non ut animam exalaret.
 Uerum hoc dicit aliquis. viros aut fratres aut ami-
 cos flebant: non hic filium: sed quid superioribus dice-
 mus que fleuerunt natos uel omnes uel plurimos
 uel unicos? Quid dicemus illis matribus que ro-
 mana narrat historia: post insignem cladem que ad
 transimentum: ut Liuius tradit: cui potius fides do-
 et quem Valerius sequitur: uel canis ut Plinio pla-
 cet est accepta nunciatis filiorum moribus attonitas
 fleuisse? Utraque autem post aliquantum temporis
 alteram scilicet mestam domi sedentem: propter spes
 conspecto filio: dum in occursum eius assurgit exa-
 nimem corruisse. Alteram percunctandi studio an-
 xiam: extraque muros urbis egressam porta flami-
 nea: qua fuses redibant legiones: obuio repente filio
 dum irruit in amplexus exspirasse. Has nempe non
 meror: sed quod multis accidit gaudium interfecit.
 Fuisse ille utinam o Paule falsus etiam rumor tuus:
 ut te quoque non luctus sed gaudium peremisset. Nunc
 quocumque me uerto dolore simili ac pudore confudo.
 Legi ego permultos amantissimorum patrum. Legi
 matrum gemitum ac sororum et coniugum utriusque sexus.
 Siquidem duos plaucios mirum dictum: ut eiusdem
 nominis: sic paris amentie in patientia doloris in
 uxoribus moribus sese gladio transuerberasse comp-
 tum est: quod apud Valerium maximum non excusari
 tamen sed laudari: si de proprio loqui datur: non excu-
 so nec laudo. Legi morem indoque apud quos cum
 mortuis uiris uiue cremantur uxores. Legi singu-
 lorum hominum: legi propeque atque exercitus luctum
 tam uehementem: ut quidam arma reliquumque or-

natum: quidam etiam semetipfos ardentium ducunt
 rogis iniecerint. Legi quorundam fidem supuacu-
 am amicorum: nulli utilem et damnosam sibi: qui pro
 di gladiis iuxta dilecta cadavera uoluerunt: quibus dum
 liceret euadere. Ad summam multos inuenio: quibus
 eam mortis dolor attulit. cui uero mortem intulerit nul-
 lum. nisi forte pro uero recipimus quod de Homero
 poeta quidam scripsere. remque tam stultam de tam do-
 cto viro: de tamque diuino ingenio suspicari libet. Quod
 ipsum tamen et si inter uera numerare uoluerimus: nec
 de morte altera dolor fuit nec repentina vis dolo-
 ris: sed egritudo forte animi et egritudinis forte inedia
 ac spiritus in dies tristior: qui proculdubio vitam imi-
 nuit: et sicut scriptum est exicat ossa: et quem mul-
 tos paulatim seu presumpturum esse seu presumisse
 non negem: in quibus nomen habet macedonie rex
 Philippus: morbo animi crudelitatis prope et infu-
 se tristi seraque penitentia perseique filii dolis et impie-
 tate perit. Nam Paulus rutilius quem nunciata
 fratri repulsa in consulatu petitione ilico expirasse. scri-
 bit Plinius. vii. naturalis historie: ut uerum sit: huic sen-
 tentie preiudicij nihil affert. quod iam ante morbo im-
 peditus describitur. Itaque facile parua doloris ac-
 cessio inclinatum animum strauit: atque integrum
 quemque subitus dolor de alterius morte susceptus
 meroris impetu et lachrymarum diluuium oppresserit
 atque necauerit. hoc est quod apud auctores idoneos
 uel non legi uel me legisse non memini: eoque insola-
 bilior dolor est meus: quo iustratio amici miseria
 que sic mori uoluit ac potuit ut sine exemplo sit mors
 ipsa mortalibus. Ceterum ego quoque fortassis im-
 petu animi euectus sum longius quam debui. Da ueniam
 queso. Amara mihi dulcedo et dulcis fuit amaritu-
 do cum amico iam sepulto quasi responsuro ac prete com-
 tendere. Itaque tandem deteris utriusque oculis ad te re-
 redeo: atque ita censeo idem omnibus agendum esse for-
 tune sub imperio degentibus quod solent qui seua pre-
 muntur tyrannide: tergum patientia durandum. Sic
 instruendos oculos ac aures: sic formandos animos:
 ut quod vident non videant: quod audiunt non audiant: quod
 sciunt nesciant. multa dissimulanda: omnia tole-
 randa: et ut Flaccus ait. amara lento risu tempan-
 da. Horribile cogitatu est: quod nihil est mali quod non
 impendeat hanc vitam agentibus. cui nisi fallo op-
 randus finis esset: quem tantopere formidamus.
 Itaque sapiens omnia cogitat: omnia prouidet: omnia
 scit: multo ante quam fiant examinandis non tamen que ue-
 tura sunt sed que possunt euenire: tanquam que eueni-
 re possunt prosum non euenire non possint. et aduer-
 sus possibilis quelibet ceu necessaria atque inuita-
 bilis sese armat. prouidemque in excubijs
 animum tenens: et hec quidem sapiens. Ego autem
 qui tam procul inde absum ut sapientem si occurrat
 ne nosce quidem uenerarique digne queam: meis ha-
 ctenus amicorumque fortunis non possibilis fate-
 or et uisibilia et inuisitata prouidi. Videbam ergo nunc
 gladios: videbam morbos et uenena: et incursus
 ferarum: et naufragia: et incendia: et laqueos: et rui-
 nas. luctum repentinum mortiferum non videbam. Unum
 facie rerum insolita uehementer exterritus atque de-
 lectus sum. Sensis animum attollere et sparsa arma
 colligere incipio. Discam cogitare et expectare omnia
 et si possum nihil ualde metuere. Impatus et iermem
 nostra fortuna repperit: lorica defuerat ubi furtiua
 cuspis irrepit. Quosobrem vulnus hoc sentio et pau-

lum meum nunquam sine suspirio recordabor. Tu uis
 le. Nam de reliquis et presertim ad summam repu-
 blice quid ominer et quod spem: ne dici quidem oportet est.

Mediolani. XII. kaleni. Martias.

Epistola domini. S. Petrarce. Ad Guidone septem
 Archidiaconum ianuenem. XX.

Amores italicos quotidie nisi fallo ad
 r fatietatem audis: qui uel utinam rariores
 essent uel minus immites. Nunc crebri ue-
 hementesque sunt et sonori adeo ut non tamen in gallijs
 vicina regione: sed apud indos atque arabes audiri
 queant. Magni sunt rerum motus. magni bello-
 rum strepitus. magna imperiorum iugisque collisio. magna
 denique fame uox: queque non modo alpes patrias:
 sed maria transilit. et cum magna sint semper mali
 presentia: futurorum apparatus continuo maior est. Ita
 nobis quod in omni aduersitate durissimum est: extre-
 mum malorum solatiu spes aufert. Semper ne igitur
 sic inuicem conteremur? Semper nostrorum laborum
 sonitu: cunctarumque gentium aures atque ora comple-
 bimus? Semp mundo quod audiat fame dabimus
 quid loquatur? Ita ne uero etati tamen sue: sed omnibus
 seculis. nec poetico magis quam prophetico ore locu-
 ti sunt Virgilius et Flaccus: quorum alter. Graui-
 dam impijs bellisque frementes italiam dixit. Al-
 ter. Auditum medis hesperie sonitum ruine. Agat mo-
 do fortuna: perficiat quod incepit: quando si Virgilius
 ipsi credimus: omnipotens et ieluctabilis dea est.
 De qua re: ne quid precipitante iudicio diffiniam
 nihil in presentis pronuncio. tu tamen sententiam meam
 nostri: si quid serui loqui soleo: ab hac opinione re-
 motissimus sum. Nunc loquor: ut uulgus a quo ma-
 xime dissentio. Ceterum siue illa nihil siue aliquid
 est. nam dea proculdubio non est. et rursus siue suis
 uiribus: siue nostra ignauia potens est: qui quibus
 solis obstari illi poterit arma rationis obieciimus.
 Agat inquam. seuiat. tonet ac fulminet in hoc precipue
 mundi latus ubi in utraque partes plurimum se sem-
 per exercuit. pergat. instet. premat. urgeat. et quan-
 do ita superis et inferis placet: ut dictum est cepta
 perficiat. Vereor sane ne presens prefatiuncula que-
 si magne mestitie index amorem et amore pauidum
 atque sollicitum animum tuum forte turbauerit. Pone
 metum: prouatim nihil aduersi est: certe sicut publi-
 ce nihil est prosperi. Quid enim prosperum uiris? i-
 mo uero quid nunc non triste prosum et miserum li-
 bertate mortua et sepulta: pro qua multi sepe uitas
 cum uoluptate et gloria perfudere: presertim cum
 non libertas sola perierit: sed cum illa simul fides
 pietas pudicitia. pessimusque iam morbus late re-
 gnantibus: nullus usque iustitie ac modestie locus
 est? Que quoniam sine consensu generis humani
 contigisse non poterat: ideo stomachosus et indignus
 animus non magis suam quam publicas sortem luget.
 Hinc sepe numero dolor meus: hijs que nulli ho-
 minum profunt: mihi etiam noceat frivolis queri-
 monijs euaporat. Et hoc genere principium istud
 esse noueris. Nunc ne te amplius expectatione tor-
 queam: quod destinaueras expedio. et ommissis rumo-
 ribus qui assidue aures tuas fama uociferante cir-
 cufonant: quos nullis annalibus comprehendere pos-
 se crediderim: qui pisis et qui senis populorum mor-
 quod in latus reuoluta Bononia: quis nas presentie mee
 status utinam et florentis semper sic aliquando fru-
 ctifere. quid fleat Roma. quid parthenope metu-

at: ut rebus ipsis cognomen suus terra laboris eq̄
 uerit: quibus estibus odioꝝ ferueat sulphurea tri
 nacia: quid agat ianua: quid paret liguria: qd̄ emi
 lia cogitet aut piceni: q̄ insomnis ⁊ laboriosa sit
 Mantua: q̄ meticolosa Ferraria: q̄ Verona mi
 serabilis atbeonis in morem suis ipsa canibus la
 ceretur: ut barbaricis semper incurſibus pateant.
 Aquilegia ⁊ tridentum. Postremo pudorum ma
 ximus: qui p̄donum cetus per italiā peruagā
 tur: utq̄ de p̄ouinciarum domina seruorum sit fa
 cta p̄ouincia. Ad uenetoꝝ ut Liuij uerbo utar an
 gulum ⁊ ad ea que vix dum potes audisse festino.
 Qui bello cum ianuentibus suscepto: dicam ante
 detecto: latens enim bellū defuisse nunq̄ puto: in
 tra breue tempus p̄mum victi: mox victores: rur
 sum maiore p̄lio victi sunt. In quo illis quidez ut
 hominibꝰ utq̄ italis compatioꝝ. Mibi autē gratu
 loꝝ q̄ hec eis mala omnia uentura p̄uidi: p̄dixi
 q̄ nō astrorū iudicio aut ullo uaticinij genere: qd̄
 totū despicio reicioq̄: sed p̄esagio quodā mentis
 ⁊ argentibus coniecturis: quibus in eam sententiā
 traheretur: ut videre mihi tunc viderer qd̄ nunc vi
 deo. Atq̄ utinā dux Andreas qui rerum summe
 tunc p̄cerat: hodie uiueret. Exagitarem eum lris
 ⁊ omnes aculeos icuterē: ac tota uteretur libertate.
 Bonum enim virum atq̄ integrum sueq̄ reipub.
 amatissimum sciebam: doctum p̄terea ⁊ faciūdu ⁊
 circūspectum ⁊ affabile ⁊ mitem: vno tñ offende
 bar: q̄ belli studio ardentior erat q̄ nature ac suis
 moribus conueniret. Uiuenti equidem non pep
 ci: ⁊ p̄sens uerbo ⁊ absens lris laceſcere ausus tan
 tum virum: que ille de animo meo certus patiēter
 ferebat: sed recentī victoria clarus p̄silium respue
 bat. Consuluit illi mors: ut ⁊ acerbissimum patrie
 sue luctum ⁊ mordaciores meas lras nō videret.
 Uti enim fortune testimonio solebat nec dubita
 re: quin sicut illa p̄spicioꝝ videretur: sic iustioꝝ cā
 sua eēt. Itaq̄ sepe mecum illud Scipionis africa
 ni dictum usurpabat: qui loquēs cum Hannibale.
 Dij inquit testes sint: qui ⁊ illius belli exitū: sꝰ ius
 p̄basq̄ dederūt: ⁊ huius dāt ⁊ dabunt. Illudq̄ ce
 sareum: hec facto que teste p̄bet: quis iustiꝰ arma
 induit: hec acies victū factura nocentem. Et q̄stu
 lum illi uiuendum erat ut in eundem ista reflecte
 rem: nocentem teste fato conuincens: qui teste fa
 to innocentiam astruebat. Paucis ante obitū die
 bus lras meas acceperat: aculeosas fateoꝝ. Ple
 nas tamē affectuum optimoꝝ quibus ita se torſit:
 ita responsionis studio efermuit: sicut postea retu
 lerūt qui p̄ntes erant: quasi summo pudori duce
 ret non equasse stilum: qd̄ vnū facillimum illi erat
 lraso in p̄mis disertioꝝ hoi. Id enim puto qd̄ erat
 difficillimū non curabat: retundere scilicet ⁊ frāge
 re snias. v̄bis equidem atq̄ dicēdi exercitio orna
 tus: v̄borum certamina non timebat. Sed quid re
 bus ipsis facias: atq̄ apertissime ueritati qd̄ r̄nde
 as: nisi ut taceas aut p̄firmes? Verba enī cōpares
 aut par aut superior esse potes: rebus inferior sis
 oportet. Sepe phaleratā eloquētiā nuda vitas
 vincit. Itaq̄ cum se multū torſisset: septimo demū
 die nūcium meum sine lris dimisit: r̄nsūm propi
 umq̄ nūcium pollicitus: quem non misit nec dein
 de r̄ndit: seu morbo corporis seu animi p̄uentus
 q̄ per eos dies p̄tra suam atq̄ omnium spem aio
 sissime ad littus uenetum ipsa eadē quam penitus

victam atq̄ exterritam extimabat ianuenē. classis
 accessit: cui tumultui dux ipse p̄ter morem armatꝰ
 interfuit. Nec post eū diem scire aliquid gessit: quasi
 festinans impendentibꝰ caput malis matura mor
 te subducere. Et si quidaz ferant r̄ndisse eū nescio
 quid: qd̄ nequaq̄ ad me morte forſan interuenien
 te peruenit. Post que statim apud Achaie insulā
 cui sapientie nomen est: Ueneti ab eadē illa uaga
 classe ianuenē. Deprehensi ingentiq̄ p̄elio fusi sunt
 eum honorem duci optimo differente fortuna: ut
 sicut dixi dilatam patrie sue clades in carne positꝰ
 non videret. Lerte ut ubi potissimum vinceres: di
 uinitus euenisse crediderim: quo scilicet uocabulo
 loci: saltem reliqui duces admonerent: ut sapiētiā
 q̄ fortunā sequi mallēt: ⁊ a rōne abeuntibus rerū
 elicerent argumenta. Sed nonne fideiſragꝰ sum:
 qui noua pollicitus antiqua persoluo? Expecta au
 tem. In fundo est vnde p̄missi mihi fides constet.
 Hactenus audieras: qd̄ sequitur nouum audis.
 Huic equidem tali duci iuueni senior successerat:
 ⁊ ad patrie gubernaculum sero licet: ante tamē q̄
 uel sibi uel patrie opus esset accesserat. vir ab olim
 mihi familiariter notus sed in quo fallebat opinio
 animi q̄ p̄silij maioris. Marinus phalerius viro
 nomē. Explere animum in summa dignitate non
 potuit sinistro pede palatius ingressus. Nāq̄ hūc
 ueneti ducem suum sacrosanctum omnibus seclis
 magistratum: quē in illa urbe semp ut numē aliq̄
 antiquitas coluit. nudius tertio in ipsius palatij ue
 stibulo decolarunt. Lausas rerum ut poete solent
 in p̄mordijs suoꝝ operum explicare: si compta lo
 qui uelim: nequeo tam ambigue ⁊ tam uarie refe
 runtur. Nemo illum excusat. Omnes autē uoluūt
 se eū in statu reipu. a maioribus tradito nescio qd̄
 mutare: atq̄ ita cuncta conueniunt: ut qd̄ ait Flac
 cus. Primo ne medium: medio ne discrepet imū.
 Nam qd̄ nulli vnq̄ arbitro euenisse: duꝝ ad ripā
 rhodani pro negotio pacis per me primū: ⁊ mox
 per eum frustra temptato: apud Romanum p̄ti
 ficem legationis officio fungitur: ducatus honoz
 non petenti: immo qd̄ ignaro sibi obtigit. Reuer
 sus in patriā cogitauit qd̄ ut puto nemo vnq̄ co
 gitarat: passus est qd̄ nemo vnq̄ in loco celeberrimo
 omniumq̄ clarissimo atq̄ pulcherrimo eorū
 que ego viderim. ubi maiores sui sepe letissimos
 honores pompis triumphalibus deduxerunt. Il
 lic ipse seruilem in modū concursu ppli tractus ⁊
 capite truncus occubuit: templiq̄ fores ⁊ palatij
 aditū scalasq̄ marmoreas sepe uel festis insigni
 bus uel hostium spolijs honestatas: sanguine fe
 dauit proprio. Locū signaui: tempus signo. Annꝰ
 est ab horu Christi. 1355. dies fuit ut ferunt. xiiij.
 kalend. maij. rumor est tantus: ut si quis urbis illi
 us disciplinā moresq̄ perspexerit: quantam ue re
 rū mutationem vnus hominis mors minet: q̄ q̄
 alij plures ut perhibent complicū ex nueronidem
 supplicium uel pertulerint uel expectent: vix ma
 ior in italia temporibus nostris emerſerit. Idie for
 te meum iudicium expectes. P̄plm si fame credi
 tur absoluo: q̄ uis ⁊ lenius seuire: ⁊ dolorem sauz
 mitius vindicare potuerint: sed non facile iusta si
 mul atq̄ ingens ira comprimatur: magno p̄eserti
 in populo: ubi iracundie stimulos rapidis incōsul
 tisq̄ clamoribus p̄ceps atq̄ multiuolum vulgꝰ
 exacuit. Infelici hoi ⁊ cōpatioꝝ ⁊ indigno: qui bo

norem auctus insolito: quid sibi sub extremum vite tempus uellet ignoro. cuius illud quoque calamitatem pregrauat: quod prescripto publici more iudicij non modo miser fuisse: sed insanus amensque uidebitur: et tot iam per annos sapie falsam famam uanis artibus usurpasse. Ducibus qui per tempora fuerint edico: positum sibi pre oculis sciant: ubi se videant duces esse non dominos: immo uero nec duces sed honoratos reipublice seruos esse. Tu uale. et quoniam publica fluctuat: demus operam ut puertas nostras res que modestissime gubernemur. De diolani. ix. Kalen. Maias.

Epistola domini Francisci ad Modium parmensi. XXI.

Lipsit adolescens noster tibi nescio quid: immo uero nescio quibus uobis aut qualiter.

Quid autem scio. Scripsit autem non ut precibus te grauaret: sed ut animum exploraret tuum: que prouisus esset ad puictum nostrum. Leterus que ex illo audisti: quo dubij nihil etas infirmior et ad optata consequendum precepta pariat: ex me forsitan cupis audire. Accipe igitur: et ex paucis multa comprehendens hoc uelut socialium pactorum cyrographum habeto. Cupio equidem te: non ignarus magnorum tibi ac prepotentium hominum aulas patere. Sed ita mihi persuasi melius tibi futurum nostra cum paupertate: que cum illorum diuitijs si bene animum tuum noui. Dulcius est enim honesta paupertas cum amico: que sub domino diuitie ingentes: preserti libertatis quietis et frugalitatis auido. qualem te si natura non fecisset: ut auguro: studium fecit. Ne ue paupertatis nomen suspectum sit: scito ut nihil hic sordidi: nullum meste indigentie locum esse. sic sollicitas et graues huic abesse diuitias. Comparatio sola est que uulgo diuitias et pauperie facit: quelibet ex hijs querulis qui perpetuis sorte suas inutilibusque puictijs ac lamentis exagitant. Amice illi cesareo comparatum diuitem extimabis quelibet ex hijs beatis: qui non suis bonis auro purpurisque superbiunt. Si Marco crasso illi diuiti aut lidori regi creso admoueas: pauper erit. Sane uerum diuitem non uulgaris opimo sed solus animus facit. Nunc tu quales afferas ipse uideris. Nunc tibi rerum optima preesto sunt: mediocritas et libertas. Non ego te ad furtum sed ad amicitias uoco: aut nunquam pariter ac nusquam aut nunc mecum: si uocanti obsequeris liber eris. Si queris igitur ad quid te uocem: iam respondet ad amicitiam: ad puictus. Ac ne ad torporis uocari metuas: agere aliquid te uolo. ita tamen ut actionis modus ex arbitrio tuo pendeat: an incipere: quorsum ue progredi libeat. Ne mo te calcaribus aut clamoribus urgebit. Nemo tibi frena substringet: ipse uite tue cursus regemque moderabere. hunc ipsius adolescentem si se dignum exhibuerit meliorem et doctiorem facies. Aut enim ex te discet aut ex nemine. Te ab infantia mirari didicit: teque ante alios amare. Multum uero doctrine preferunt familiaritas amor: admiratio. Ad hec et nugarum aliquid mearum non nisi quantum libuerit: et si libuerit scribes. Tuum erit iudicium an digne sint: que tuum rebus proprijs non ociosum calamum fatigent. In studij mei partes ueni. mea mihi magis prebunt: si tuo scripta sint digito. Spargo siquid mihi uel obliuione uel incuria sit elapsum: subterfugere manus tuas ingeniumque non posse. Pro hijs tibi non montes auri: non purpureas togas:

non marmorea atque ebore et hebano crustata palatia: sed que tibi gratiora coniecto: uictum non iope sed modestum: et philosophico non audeo parere dicere sed proximum. Ocium preterea solitudinem libertatemque polliceor. mirum quam prestare mihi ipse non possum. hanc tibi spondeo. Sed sepe pallens medicus: salutem alteri tribuit quam non habet. Ego quidem impotente et inutilis et moleste fame compedibus sonitumque nois ac fulgore superuacuo. uerumque ut ingenue fatear indigno: nec liber esse possum nec latere. Tibi in terra aliena donec saltem nosci ceperis: et ocium et libertas et latebre iucundissime me non deerunt. Nec sunt que in presens sese offerunt aduentus tui premia. Uelle addere posse aliquam te forte dulcedinem in scribendo ex nostrorum studioque participatione sumpturum. Sed et de hoc uideris. Unum tibi preterea quod non in ultimis licet in ultima parte epistole posuerim: erit uicinus Ambrosius. Uale.

Franciscus.

Epistola domini Francisci Petrarce ad D. Nicolaum Syoceros magnum interpretem imperatoris constantinopolitani. XXII.

Lari animi clarum munus ut decuit: fuit.

Operationes enim hominum animum imitantur. Et qualis quisque sit: ex actuum qualitate conspicitur. Singulare aliquid te decebat. Nepe singularis es uir: et ab acie uulgaris tota intentione remotissimus. Si esses unus e populo: fecisses ut reliqui. Nunc autem implesti magnifice quod tuum erat. Unoque actu et amicitia et ingenium aptissime declarasti. Misisti enim ad me de europa ultimis donum quo nullum uel te dignum uel mihi gratum: uel re ipsa nobilius mittere potuisses. Magnus ille rex Syrie Antiochus: ut quidam putant: siue ut Liceroni placet rex pagameorum Attali. Seno. P. Scipioni: magnificentissima dona usque ad numerum misit ex asia que ille uir clarissimus non abscondit: sed ut ait idem inspectante suscepit exercitum: cuius auus africanus ille superior: insignia munera Masinisse regi legit donasse ut utis ob meritum: qua romanum exercitum enire admodum in bello iuuerat. Fecit idem sepe alij. Neque enim modo sepe publicas puatasque munificentias enumeror: sed attingo aliquas: quorum relatu facile quod sim dictum intelligas. Donant aurum quidam uel argentum percipibilem forte: sed certe periculosissimam terre fecerunt. Donant spolia rubri maris et alge ditioris eruias: lapillos gemmasque cometarum in more sepe lugubre presus ac sanguineum rutilantes. Donant monilia et baltheos fuliginosorum decus artificum. Donant squallentium opus architectorum arces et meua. Tu uero uir optime nihil horum que et opulentiam largientis consideret et accipientis auaritia irritarent. Quid igitur? Rari munus et iucundum: meque utinam te profecto dignissimum ut dicit. Quid enim ingeniosissimus atque eloquentissimus: nisi ipsum ingenij et eloquentie fontem daret? Donasti Homerum: quem bene diuine ois inuentionis fontem et originem uocat Ambrosius Macrobius: et si oes tacerent: res ipsa testatur: sed fatentur oes. Ego autem ex oibus sciens unum tibi testem protuli: quem ex oibus latinis tibi familiarissimum esse prepedi. Illis enim facile credimus quos amamus. Sed redeo ad Homerum. Nunc tu mihi uir amicissime donasti: cum non in alienum fimonem uolento aluo deriuatum: sed ex ipso greci elogi scatebris purum

z incorruptum: z qualis primum diuino illi pflu
xit ingenio. Summum utiq; z si uerum rei pcius
exquiratur inertimabile mun^o habeo: cuiq; nil pos
sit accedere: si cū Homero tui quoq; pntiam largi
reris: qua duce peregrine lingue ingressus angu
stias letus z uoti compos dono tuo fruerer: attoni
tusq; pspicerē lucem illā z speciosa miracula: de q
bus in arte poetica Flaccus ait. Antiphatem scila
q; z cū ciclope caribdim. Sed nunc quid agā? Tu
mibi nimium pcul abes. Felix utriusq; lingue no
ticia singlarī. Barlaam nostrum mibi mors abstu
lit: z ut uerū fatear illū ego mibi pū abstruleram:
iacturam meam dum honori eius consuleres non
asperī. Itaq; dū ad episcopitū scādētē subleuo: ma
grm perdidī: sub quo militare cepam magna cum
spe. Longe impar fateor tui z illius rō. Tu mibi
multa: ego tibi qd pferre possim non intelligo. Il
le autem cum multa mibi quotidiano magisterio
cepisset impendere: non pauciora quidē: sepe etiaz
lucrum ingens ex puictu nostro sese percipere fa
tebatur. Urbane nescio an uere: sed erat ille uir ut
locupletissimus grece: sic romane faciēdie paupri
mus: z qui ingenio agilis: enūciandis tamē affecti
bus laboraret. Itaq; vicissim z ego fines suos illo
duce trepide subibaz. z ille post me sepe nostris in
finibus oberrabat: q; q; stabiliore uestigio. Itaq; z
hic quoq; rō diuersa. Illi enī plus mlto latini: q;
mibi greci erat eloquij. Ego tum p̄m̄z inchoabā.
Aliq; tulum ille pcesserat: ut qui italice natus eēt
in grecia: z qui licet etate prouectior: latinoz puer
sationem: magisteriumq; sortitus: ad nām ppriaz
facilius remearet. Illum mors ut paulo ante que
stus suz te mibi mortī non absimilis rapit abntia.
Et si enim ubiq; sis: de tanto gaudeam amico:
uiua tamē illa tua uox que discendi fitim qua me
uri non dissimulo: posset uel accendere uel linire:
minime aures meas ferit: sine qua homerus tuus
apud me mutus: immo vō ego apud illum surdus
sum. Gaudeo tñ ul' aspectu solo: z sepe illū ample
xus ac suspirans dico. O magne uir q; cupide te
audirē: sed aurium mearum aliaz mors obstruxit
aliā longinqtas inuisa terrarū. Tibi quidē pro exi
mia tua liberalitate gr̄as ago. Erat mibi domi di
ctu mirum: ab occasu ueniens olim Plato p̄horuz
pnceps ut nosti. Neq; enim uereor: ne tu tant^o uir
q; scholastici quidam solēt: huic preconio obstre
pis: cui non Licero ipse: non Seneca: non Apule
ius: nō Plotin^o magnus ille platonius: postremo
non Ambrosius: non Augustinus noster obstrepe
ret. Nunc tandem tuo munere uir insignis: p̄horuz
pncipi poetarum pnceps accessit. Quis tātis non
gaudeat z glietur hospitibus? Habeo quidem ex
utroq; q̄tū latinitas habet in fmōe patrio: s; gre
cos spectare: z si nihil aliud: certe iuuat. Neq; p̄te
rea mibi spes eripitur etate hac p̄fectus in lris
ur̄is: in quibus etate ultima p̄fecisse adeo cernim^o
Latonem. Tu sigd forsan ex me cupis redde mibi
fiducie tante vicē: z in me iure tuo utere. Ego enī
ut uides iure meo uto: in re: z qm̄ petitiōis succes
sus petēdi nutrit audaciā: mitte si uacat Hesiodū.
mitte p̄cor: Euripidem. Uale uir egregie. nomēq;
meum q; sine ullis meritis: nescio qua indulgētia
uel hominum uel fortune: satis in occidēte cogno
scitur: in orientali aula si uidetur: z inter ur̄os be
roas notum facito: ut q; romanus Cesar ample

ctitur Constantinopolitanus nō fastidiat impera
tor.
C Mediolani. iiii. idus Januarij.
C Ep̄la dñi Francisci Petrarche ad Joannem de
Aretio.

XXIII.

Ogas immo vō debiti mei admones: ut
hui^o iunioris Jacobi de Larraria uiri op
timi: optimeq; de nobis meriti: qui nuper
pataui dñs dictus est: re autem ipsa nihil min^o do
minus: magis q; v̄issim^o patrie pater fuit. laudes
atq; fortunaz stilo amplexus: hinc aliqd ad te scri
bam: amoris scilicet merorisq; participez. Parua
quidem res: si superficietenus metiare. Sin alti^o
foderis: operosior forte q; putas: quoniam z pane
giricti uiri virtus: z mors erigit tragediam: p̄cla
rissima duo poetici laboris opera. Latam igif at
q; uberem dicendi mām affers: sed in qua distus
fieri rerum potius q; ingenij laus sit. Quid enī il
li defuit qd claro p̄conio dignum eēt: quid dolori
aut desiderio nostro deest? Et natura faciendus est
dolor: z desideriu; vi mutue relationis accendit.
Prout opus z de illo ad te scribere: z e duabus
vitandis stili metis: alterā nō timere: ne qd nimis
quin etiam plaudente italia p̄cordi testimonio bo
norum: ne obstrepētibus qdē malis: apud amicas
aures laudare quē diligas. Accedit indigne atq;
insolite genus mortis: z in qua fides apertissima
vulgato illi puerbio quereretur. Aliene dominuz
fieri quēlibet vite proprie contemptorem. Laz re
pente enim medijs licet in penetralibus augustis
sime domus sue: ingenti procerum ac nobiliū ami
coz custodumq; sui corporis circūuallatus agmī
ne: luce media: die festo: securus z incautus in ob
sceni ac desp̄ati canis: z ne qd imanitatis abforet:
ei^o canis quē ad mensam suaz illo die pauerat: assi
dueq; pascebat. rabiē cruētusq; ritus icidit: ut nul
lo vnq; indigniori spectaculo oculos hoīum polu
tos rear. Cū enim ipsi qui scelus audiuius sic af
fecti sumus: q; miseri sunt qbus videre cōtigit: mi
tissimum atq; alio sine dignissimum illum uirum:
beluāq; infamē ac pestiferaz: vno momēto tempo
ris: vnoq; uelut turbine corruētes? Lam p̄ceptis
enim inopinūq; maluz fuit: tāq; incredibilis astan
tuz stupor: ut fidissima pectora pro dilecti capitis
salute: mortem equo aīo subitura nihil illi pereun
ti tempestiue opis afferre potuerint: nisi ut pars
expirantem attolleret: pars infandum carnificem:
excarnificatum mille vulneribus conficeret. Heu
impar sceleri vindicta. heu nimium par exitus im
parium spūm z in diuersa pergentium. Que cuz
ita sint: precibus tamen hacten^o oblucto: tuis: nō
laborum fuga: non occupationum mole: q; uis illa
sede adsit: hec autem nunq; desit. Demum nō ali
am ob causam: nisi nec semel absumpto doloris i
petu: frigescat fortasse anim^o: qui tāti amici memo
ria z indeficienti lachrymarum materia delectat:
exhaurire oculos metuit: quotidieq; sibi aliqd re
seruat. O flebilem p̄simoniam. quid de illo loqua
tur? quid meminerit? qd deploret? Postremo cui
ppositum est illius uiri faciem ac mores: illi^o v̄tu
tem ac fortunam: semp ante oculos habere: z cum
cuncta suspiciat: nihil p̄ter exituz lamētari. q; q;
hoc ipsuz humani potius affectus q; p̄fici p̄fect^o
esse non negem. Quotiens enim rōnis passib^o ad
altissimam illam arcem etheree mentis ascendor
vnde non minus q; e summis olimpi iugis: nubes

sub pedibus cernuntur. Uideo qua hic rerum caligine: qua errorum nube circumdati: quæstis in tenebris ambulemus. Uideo nihil esse quo passim gaudeamus aut dolemus. in hac vita nihil quod tantopere uel cupimus uel horremus. Augas meras quibus angimur: laruas quas pueri senes expauescimus: auramque leuissimam qua deijcitur aut leuamur: prorsus aridissima leuitate. Uideo eam ipsam que mortalium felicitas dicitur: propter virtutem solidi nihil esse eam solas beatos facere quos amplectitur: miserosque quos deserit: et pedibus ut aiunt in hanc stoicorum sententiam totus eo. Ita quidem ut diffinitionem illam omnium philosophorum diffinitionibus anteponat. que uirtutem esse ait recte sentire de deo: et recte inter homines agere. Profecto autem cui talis animus contingerit: nulli unquam lamentabilis poterit esse fortuna: sed optanda potius et iuidiosa felicitas. Sane nos imbecile caducumque genus: homines imis in uallibus habitantes: graui premente sarcina: ratione quidem ad excelsa ascendimus: ideoque uulgo quæ uero præmiora sentimus ac loquimur. Hinc mee multorumque querimonie: de rebus interdum friuolis: interdum nullis: nonnunquam uero felicibus: tanta uotoꝝ puerfitas: tanta est cecitas animorum. Sed ecce iam sensus aberrauimus ab incepto. Ad præmordium reuertamur. Nondum itaque de oblata mihi materia texere continuum aliquid ausus sum. et cæcum audisti. Leuiter enim omnis dies humanis etiam nunc moribus obnoxio: nouum aliquid de ipsius morte suspirium parit. ut si cuncta scribis mandare uelim: nil fere aliud acturus sim. ideoque uentis mandare profectus sit. Interdum tamem et scribis. Quale est illud. quod cum nudius tertius digressurus patano ad memoriam reuocassem rogatum me: ut quod sine precibus debeo: illi caro et amato cineri: aliquid epigramma subscriberem: sed diem de die trabentem neglexisse: dolui mecum et erubui: quod omnino tam pio et tam debito obsequio prelatum. Licet iam frequentes afforent qui me prosequerentur: et in præmissis premissa reposcerent: que nec negari pudor: sineret: nec tempus impleri. Quid facerem? Lepi impetum: si quo modo possem addere calcar ingenio. profectusque cum paucis ad sepulchri locum quasi licentiam quam a uiuente conueueras ab exanimi percepturus. intempestiua hora diei erat obsecratisque templi foribus et meridianis edituis uix admissus: iussis expectare comitibus accessi solus ad tumulum: sedique iuxta. et non risuris ossibus uerba dedi. Illic ergo pro tempore breuissimam moram trabens: non sine lachrymis: sexdecim elegos dictaui: ardore magis animi quam studio aut ratione artis adiutus. tradidique expectantibus amicis: uix ad exitum productos atque abij. hortatus ut si nihil aut illis aut mihi interius melius occurrisset: ex his siquid placeret eligerent arbitrato suo: incidendum marmorei: ad quod poliendum insignis nunc artificum defudat industria. Vale.

Epistola dñi Francisci Petrarce ad Joannem de certaldo.

XXIII.

Easti me munere magnifico et insigni. Ita3
b dauidicum pelagus securio: nauigabo. Uita3
babo scopulos: neque uobꝝ fluctibus: neque
fractarum sententiarum collisione terrebo. Solebam
bami ipsi3 meis uiribus in altum uiti. et nunc altius bra-

chia iactando: nunc posse fortuito subnixus: per obstantes fluctus fessum ingenium laborare. Ita quidem ut sepe cum petro mergi incipiens exclamaret. Dñe saluum me fac. et sepe secum Christo manum supplicibus porrigente resurgeret. Nos inter estus: puppis tu mihi preualidam et nauclerium industriam destinasti diuini ingenij Augustinum: cuius opus immensum: quod uulgo tres in partes: apud quosdam preuicariam diuisus: multis et magnis uoluminibus continetur. totum uno uolumine comprehensum: et a te mihi transmissus: letus stupensque suscepi. Et dixi mecum Non est inertie locus. Siquid oculi superit iste discutiet. Magnus adest hospes: et magno curandus impendio. Dormire totis noctibus non sinet. Frustra paletis aut conuinctis oculis. uigilandus est. lugubrandum est. frustra quidem meditamini. laborandum est. Uerum dicam. Nemo ex amicis illis sine admiratione resperit. cunctis una uoce testantibus nunquam se librum tanti corporis uidisse. quod de me ipse profiteor: rerum tantum haud ultimis ingitor: nec mole litterarum quam sensuum ubertate: maius opus. Modestum est cogitare: quæstus ille uir ingenio: quæstus studio fuit. uel ille feruor impetusque scribendi: sancto uiro illa rerum diuinarum notitia: terrenis diu premissis illecebris capto. illa demum laborum patientia seni. illud oculum episcopo. illa romani eloquij facultas afro homini: de quo proprie dictum putes quod ipse de Marco Uarrone dixit terentianum secutus. Uir inquit doctissimus uidebatur Uarro: qui tam multa legit: ut aliquid ei scribere uacauisse miremur. et tam multa scripsit: quæ multa uix quæquam legere posse credam. Sed ut alia omittam: eiusdem ingenij monumenta: seu que multa sunt mihi: seu quibus adhuc careo: et rursus seu que retractationum suarum libris: ipse idem commemorat: seu que ibi uel oblita forte uel ueglecta uel nondum scripta preterijt. ad que omnia relegendum uita humana uix sufficit: quis eum si nil aliud egisset: unum hoc scribere potuisse non stupeat? Nullum unum et unius opus hominis latinis editum scribis: huic magnitudini conferendum scio. nisi forte sit alter eiusdem liber in epistolas Pauli: quod nisi fallit estimatio frustraturque memoria: prope ad eandem litterarum operam uidetur accedere. uel Terentij romanarum rerum liber ingens: quem in partes quas decades uocant: non ipse qui scripsit: sed fastidiosa legentium scidit ignauia. huic tali amicitie tue dono: preter eam quam loquor: magnitudinem: et libri decore et uetustioris littere maiestas: et omnis sobrius accedit ornat: ut cum oculos tibi figere ceperim: siticulose byrundinis in morem: neque nisi plenos auellere. Ita mihi sepe dies impræsumus preterlabitur: nox insomnis. In quo quidem delectationi mee: quas iam fere unicam nec nisi ex litterarum lectione percipio: quæstum hac tua liberalitate sit additus: non facile uulgus existimet: cui ex corporeos sensus nulla uoluptas est. Tu uero profacile neque mirabere. libri huius aduentum me scieter atque anxie expectasse. Scis ut cupiditati longa breuitas festinatio tarda est. Quod si apud Nasonem amantis insani verbum est. Septima nox agitur: spatium mihi longius anno. quid mihi visum putas: cui inter expectandum: ut ex persona alterius: ut idem. Luna quater latuit toto quater orbe reuertit. Solet honesta cupientium flamma: serenior esse non segnior. Consulto tamen actum rear. Non quidem abste-

qui in mittendo multam sollicitudinem habuisti: sed ad formam potius: ut ipsa dilatio desiderio meo calcari: muneribus tuo gratiam cumularer. Pro quo tibi grates meritas agendum: ne forte putes: quod huius epistolae protextus aut dies vnus modum statuat: non alium scito quam legendi viuendique finem fore. Vale nostri memor.

Mediolani. v. idus Maij.

Epistola domini Francisci Petrarce fratri. B. de columna romano episcopo Theatino. XXV.

¶ On aliter tuas legi: quam frontes oculosque tuos spectare consueueram. Quid tibi vis dicam pater? Conscientiam meam testor. Semp̄ ego tecum sum: et cupide tecum visor: quam situm finor: interiecto tanto maris ac terrarum spatio. Leterum illo die multisque sequentibus dum alternis epistolam tuam pono: et positam resumo: dumque illam nunc lego nunc cogito: diu toto animo tecum fui. Tibi sane in presentibus occupatio: etiam fragilior: quam soleo: quod et loci mutatio curas auxit: et vires corporas morbus imminuit. hoc vnum pro resurrectione reddiderim. Gaudeo mediisfridus te ad propria sedes incolumem peruenisse: atque feliciter tyrenum littus adriatico permutasse. Gaudeo atque utinam propediem locum hunc felicior aliquo ad extremum visum permutatione felicissima terram celestibus permutemus. Quid autem uetat augurari? Lito te tyreni maris ora reuisurum: ac prope theanum tuum antiquum uel parthonopeo littori: uel cassilinis collibus pre futurum romuleis malem: idque magis uel origini tuo debitum uel uirtuti. Sed tam alta spectare prohibet durior: nunc italica fortuna: haud equidem pro sus immerito. Neque enim iniustus est: ut eo diu careant: quo se ultro per insolentiam atque impatientiam spoliarunt: quamquam quod nos meriti: quos nodum ad uite finem fors uolenta proiecerat. Sed neque id nouum est: paterne culpe supplicium in fontem ferre progeniem. Lomederunt acerbas uinas patres nostri: et ecce filiorum dentes obstupescunt. Et iterum. Patres nostri peccauerunt et non sunt. et nos iniquitates eorum portauimus. Itaque tyberinos honores cuncta rodens rhodanus uorax: et que spectacula bone Iesu? Sed ne congratulatoriam epistolam querelis impleam ad te reuerto. Gratulor quidem tibi. et spero dignitatis tue gradum hunc esse non terminum. Leterum quocumque pedem moueris: animo prosequer. et ubicumque fueris tecum ero. Quod si imaginarie presentie forsitan uera successerit: te pater optime barbatumque meum eximie gauisuros: tacetibus licet uobis certe scio. Non opus erat huic rei asserende: multum tempus impendere: animos uos noui. Uerum id hac tempestate uerum fatear. occupationes meas circumspectans non tam spero quam cupio: o si quotiens uellem possem ut animum: sic corpus hoc in logica transmittere: quam sepe me hospitem haberetis. Sed enim id non autem futurum credimus: quam corruptibile hoc in corruptionem: et mortale istud naturam induerit immortalē. Vale. iiii. non. octobris.

Epistola domini Francisci Petrarce ad episcopum Lanalicensem. XXVI.

¶ Cumque alijs quorum uel liberalitate uel opafretus eram: quod dicerem inueni. Ad te scribere cogitanti: mirum ut et sepe uerba defuerunt. Quid enim dicerem? Ita mihi persuasum profundeque insitum est: tuum te negocium agere dum

meum agis: idque non emolumentum consideratione vulgaris: sed alia quadam generosa et ingenua expectatione paucorum: et in primis tua. Sunt enim qui nihil nisi pecuniario proicio extimare didicerunt. Tempus amicitijs impendunt quo nihil est carius: tamen nihil sibi videntur impendisse: nisi forsitan quod tum lucri id ipsum tempus intentis ad alia: collaturus fuisse uidebitur. Dant pro silium. dant auxilium. dant animam. dant se ipsos. nihil se dedisse putant. forte etiam nec falluntur. At si quid pecunie impensum est: id extimatione tacita: id impotentijs uerbis exaggerant. Haud immerito: quam eis pecunia proicio? nihil est. non tempus. non fama. non sanguis. non uita. non anima. tamen imperij iter miseros mortales auro argenteoque dedit insana cupiditas. Tibi uero meo alia diuersi mores: iudiciumque dissimile: non te superficialis rerum fallit. solerter introspicis et suum precium rebus ponis. Non tu ex me aurum sparis: non ambitiosa suffragia: sed animum meum et obsides animi effectus tenes potius quam speras. De futuro etenim spes est. Itaque quod habet sperat nemo. Tu quidem pleno iure animum meum habes. ubicumque sum: ille tecum est: quem tibi pulchra negociatione mercatus es. Pietas. fides. humanitas. sapientia. eloquentia. litterarum amor. charitas mei. uersa ratio suavis: et fluata dignitate familiaritas iaudita. Nec sunt precia quibus me hominem liberum commo parasti. Posses non inficior proctum communi iure rescindere: ultra dimidiam iusti proicio deceptus. Non tamen id uereor. Nam et proscripta res est. et multa pro terea licet exigua: in se adeo possessoribus cara sunt: ut ea uix ullis proicio commutasse uelint. Innumerae sunt affectuum humanorum cause: et inextimabiles extimantium uoluntates: inuestigabilesque respectus. Quidam uasti animi sunt: et appetitum non nisi ad immensa transmittunt. In his orbis ipse terrarum carcer uidetur et angustia. quod de Alexandro macedone: ac de Julio cesare lectum est. Contra alij minimis delectantur: magna fastidiunt. huiusmodi tugurium regia est. ampla domus ergastulum. tales puto fuisse Dyogenem et amicum illum cesarem: procius quam uector sibi permaximus obtigisset. multos quoque alios: procipue ex nostris qui pauperem ducem nacti omni studio fecerunt sibi familiarissimam paupertatem: in scissuris lapidum atque in desertis specuum habitantes. Sic et in reliquis inuenies. Quidam purpuras mirantur: et quicquid super humane mensura modum attollitur: atroniti et bian-tes aspiciunt. In his regnare felicitas prima est. Id si fortuna negauerit: at saltem amicitijs regum student: et proximum regno putant esse sub regibus. Alij omnem potestatem perosi ferre nequeunt regis occursum. Quibusdam melle dulcior: ut dixi: alijs amario: felle pecunia est. Itaque nimios alij non quasi fallax et fragile mortalis uite prosidium: sed quasi fratres aut filios amant. Sepe plus etiam quam se ipsos: quam ut numis parcant: fame percunt. Horum alij proctum ceu contagiosum aliquid euitant: et quasi non sufficiat auaritia declinasse nisi in proctum relabatur: bellum indixere diuinis: quas ut ualde optare imbecillis: sic non posse pati eneruati ai. Hic est apud Flaccum extrema illa ridicula procul a uirtute distantia: Staberij et Aristipij: quorum primus multiplici pena hereditibus apposita ni paruissent omnem ingentis patrimonij sui modum sepuchri

saxo iussit insculpi. quo scilicet posteritati nota felicitas sua ceteris: quae in diuitijs reponerat. Alter in libris suos: aurum suum quo granati tardius icedebant: quasi cenam iussit abijcere. Cum ille posset res caducam prius uenerari: et hic in meliores usus largiendo quam proijciendo peruertere. Sunt quibus in rebus omnibus mediocritas placet. Horum ex numero esse uelim. nec uerebor: pusillanimitatis infamias. meque illo Senecae testimonio tuebor. Magni inquit animi est magna pretemere: et mediocria malle quam nimia. Sed ommissa uotorum uarietate mortalium ad nos et rem nostram redeo. Tu quidem quam industriae amicitias regum colas: insigni nuper exprimito et preclara usque ad exitum fide monstrasti. adeo ut te et amicum rex dum uir: et nunc etiam regnum ipsius Siciliae patrem nocet. Nec ideo quod in motu stare peruenias: ualle odios. doctus et suspicere: et eque prospicere: nec tamen ima despiciere. Omnia enim agere uirtus docet: et diuersissima licet uno rationis imperio administrat. Non sum rex. Quid refert: si apud eum cuius sum questuluscumque sim: in precioso sum? Multi deformes coniuges ardentius amant. Sepe quo minor: filiorum indoles: eo paratum amor fuit intensior. Scipio africanus summus hominum filium usque adeo dissimilem patri ut hostis non filius uideretur: plusquam paternae dilexisset tradidit. Mirum: sed aliquid latet quod amorem excitet amantemque sollicitet. Sine causa enim nullus amat. quamquam alius non tam prius ad amandum eadem causa tanto impar fortis sita sit amori. Certe ego dum me metior: quod de me ipso sentiam in dubio sum. Fateor enim. ipse mihi non placeo. Nec mirari sufficio quod est hoc quod clarissimis uiris. neque enim uereor: ne uanitati detur: si hanc mihi uere licet immerite glorie partem summo: clarissime inquam omnium qui nostra aetate uixerint: carum fecit. Dum eadem ipse res meas funditus excutio nihil inuenio quod in me bonis amabile suspicer. propter unum hoc: quod ipse etiam quicquid sim bonos semper amari et colui. semperque ab his amari et uolui et optaui. nec ulla mihi in uita maiores opes posse contingere ratus sum: quam beniuolentiam bonorum atque illustrium uirorum: quorum quo minor est copia: maior est gratia optabilisque praeiudicium. Sed dum cogito tot claros uiros haud facile in uno simul omnes errore versari. nescio quomodo de me mihi spes oboritur. Ita ut dixi dubius sum: nec scio quid mihi: quod alijs credam. Uos uideritis quicquid me uobis amandus nullis causis apparentibus delegistis. Uerum ut non alios fileam: de te loquor: quae a principio crebrioribus et clarioribus indicibus patrem sensi. Ueni Mediolanum: inquit Augustinus ad Ambrosium episcopum: in optimis notum orbi terre. Et post pauca. Suscepit me inquit paternae ille homo dei: et peregrinationem meam episcopalis dilexit. Quid tibi: quod mihi uenientibus dici potest? Ueni ego non Mediolanum: unde tibi mihi haec scribo. quo praedem a te corpore digressus cum alio pergerem: fortuna sic res hominum uolente praenit. sed in uicinis tui secreta. non te quidem quem adhuc nisi facie non noram: sed solitudinem ab infantia dilectam ac locorum silentium querens. Ueni: ubi a te quam paternae susceptus sum: quam erga me familiariter simul episcopalis te gesseris: tu forte uel nihil ex times: uel quod ualde beneficiis inesse solet oblitus sis. Ego non si letbei gurgitis flucta transferis obliuiscar. Ut me semper una fronte unoque animo uide

ris: ut ad te inde uenientem exceperis: morantem excitaueris: segne increperis: et adhortationum stimulis sepe segnitiam excusseris. Sepe nec stimulis parentem urbe relicta tua: quoque me dignatus sis consolatusque praesentia. neque hospitium amor attraxerit quo locorum tuorum charitas non traheret. Ne ne ut ceteras praetermittam illi locis immemorem arbitraris. dum coactis sarcinulis Italiam repetens sero ad te pro benedictione ac licentia uenisses: ante solis occasum ruentiam transiturus. ut te grauer egrotantem: quod dolori meo parcens me celaueras: me stus et admirans repperi. Ut subito factus alacrior totos penates leto quod est sibi modesto clamore complecti: te sanitati redditum aduentu meo praedicatio. ut in egregium fratrem tuum uersus: nihil iam te de salute dubium dixisti. quem querebas inuenisses. ut mor dum ego dolens quidem et inuitus sibi urgente hora que ad transitum rapidissimi fluminis iam tardior uidebatur: propositi mei summas et ad quod uenissem quo ue iter intenderem indicassem tibi: repente tristior: et pene inter mortuos orasti: ut illam tibi noctem darem. Affuturum enim deum: et aliquid remedii monstraturum. Quod cum pietate tua uictus annuisses meruisti: ut precibus credo tuis: quod Scolastica quodammodo ego scissima pro benedicto fratre promeruit. Ingens et inopinus iber affuit: cum tota non pluisset estate. Ceterum quae seu laborum usus seu natura est satis iam praeter uentos et fulgura et estus et pluias induruisse: uideo: unum forte cessurus impedimento. Quod et sibilorum quae mecum ferendos assumpseram amore tangebatur: ac uehementissime retraherem: post me tamen illos dimittere non uetabar: et tergum indomitum imbribus dare. Obstaculo interim ualidior detineor. Siquidem nocte illa priusquam a colloquio tuo in cubiculum transissem: rumor ad nos incredibilis praenit: te gaudente: me propter miraculum factas a te fabulam opinante. Iter quod destinaueras bello fractum: quod nec nostra unquam nec auorum nostrorum aetas audierat. qui cum mane percrebuisse auctus: substiti. atque his causis in unum coeuntibus effectus est: ut sint olimpia soror: noctis spatium fraternali more: sic tu prius pater more mee prope integrum anni tempus adiungeres. cui totum ut quicquid id est uite reliquum adiungere potuisses: ut non a te magis corpore quam mente diuelleret. Sed quod tunc nequiuisti nunc implere satagis. Idque non uobis: cui tamen fidei plurimus inesset: sed his que mentiri nesciunt rebus probas. Laces tu quidem: sed pietas tua loquitur. clamant acrus. Pro quo gratias agens clamat animus meus. lingua tamen silet: cui paria meritis tuis uerba non suppetunt. Id enim agis: non ut uulgare aliquid: sed ut suprema uite gaudia: libertatem: solitudinem: otium: silentium. Id agis ut laborum ferias: ut tranquille mentis status: ut te postremo: ut me mihi restituas. In quo te adeo peruigilem probes: quasi rerum immemor: maximarum: huic uni omne studium curamque deuoueris. quod mihi stupens Socrates meus scribit: et stilo efficit: ut pene rebus ipsis interfuerim. Perfecisti iam tandem ut spero quod sepe temptaueras: obluantemque fortunam pro nisu et indefessa diligentia fatigasti. Uicta iam nobis cedit et patitur: ut quod semper optaueram prope te uiuam: prope te moriar: quod si ita est ut audio fecisti re fa-

teor: quæ nescio an ulla mihi gratior fieri posset. Ceterum ut principio finem iungam. conscientias tuam interroga: illa tuum te quoque negotium fecisse fatebitur. Supple igitur inscientiam meam: et tu tibi gratias age: quod licet a nemine fieri: ipsi ego patri nostro Molderi. scripserim: sic habeto efficacissimam uberrimamque omnium in terris esse gratiam: quæ bene conscius animus in silentio refert sibi. Uive et uale. Mediolani. vij. Kal. Maias.

C Epistola Domini Francisci Petrarche Barbato Sulmonensi. XXVII.

Iuidisse fortunam nostre amicitie crediderim. ita nos distraxit ac dissiuit: ut vir hoc ipsum commercium litterarum extremum solamen absentie sit relictum. Ubi enim ut sit oculi: ubi inque nuncij: Ubi fides: piget occupatos ac defessos hos digitos: tantum quotidie litterarum perdere. Tu mihi nam meminisse nescio quem dudum traieciendis animi conceptibus struxisse videbare et monstrasse iter quo: siquid omnino familiarium nugarum ad te haberem facile mitterem. Nampe pons ille ilico: quo nam terremoto seu quibus ibibus incertum: ita corruit: ut ne uestigium extaret. Itaque iam despare ceperam posse curas meas illuc: nisi data opera missis ad te nuncijs peruenire eo nunc libentius et religiosum hunc virum: et quam suauiter extulit epistolam tuam vidi. restituit enim spem vetusti moris renouandi: quo scilicet absentie dispendia lenirem. Quid autem queso felicius: quod dulcius: quam cum amicis totum si des tempus agere vite. atque qui tecum ero: dum me leges: mecum eris dum te legam. Semper mihi fateor presens es. Uto: enim privilegio amanti: et absentem absens audio et video. Potest apenninus co:pora nostra dirimere: animos loca non dirimunt. Alpes ipsas interfere: et Caucasum et Athlanta et olimpum nubibus altiore: ipsum denique oceanum interpone. Congrediemur tandem: et fabulabimur colloquemur: una erimus: simul deambulabimus: simul cenabimus: simul pnoctabimus: nec epulis ventis allata quales Liberianus nobis emisit perij huiusmodi ac colis: ab antipedibus missam fingit: sed presentibus ac notis affectibus importunam vincemus absentiam: et licet obstantibus elementis conuenienter cum quo vis vultu assidue mecum sis: nec aliquando discesseris ex quo primum meus esse uolueris: tamen in lris recentior atque ueratio: facies tua est: ut interlegendum multis post diebus propter solitum quasi uinas uoces audierim: frontemque quodammodo et ipsos amici oculos aspexerim. Ita mihi in paucis uerbis eminebas totus: ut dicerem. O femineum ingenium. o bona carmentis que hoc inter absentes remedium meditata es. Fecerat idem apud caldeos Abrahama: apud hebreos Moyses: apud grecos Lathina: egyptijs et latinis mulieres argutissime puidistis. Ysa egyptijs: tu nobis. Hoc igitur mihi solatiu restitutum gaudeo: teque longo uelut postliminio redeunte letum amplector. Nunc ad epistole tue sensum uenio. ubi si breuior sum quam uelis: ueniam dabis. Nam et hospes mea tertiana: et septembris familiaris hostis meo sic in me nuper coniuuati exarserunt: ut si Paulo uel illa acrior uel ille longior fuisset: oppressuri fuerint haud dubie. A primo enim ad extremum die in grabatulo meo uinctum ac semianime prope tenuere.

Tempus affuit: et aer blandior et mensis amicio. Sensum redeo: unde raptim excidi. tanquam nullarum adhuc virium sum: ut uix ad scribendum digitos explodam: uix papirum explicem: uix calamum uersem. ipsum iacet ingenium proprii carceris concussione deiectum. Sed affurget indies: et si cum noui fiet intermissione uegetius. Interea tamen has notulas: quales excudere potuerunt egra mens: frons pallida: manus imbecillis et tremula: equo animo ut perlegas: et pro eadem amicitie uis compellet: que te adeo sollicitum ardentemque coaceruandis opusculis meis fecit: que ut memoras ab innumeris et mirum in modum patria moribus ac professione distantibus mendicasti. Stupui audiens: sit licet: beniuolentie antique nouus stupor: uerum hic mos tibi mihi propter perseverantiam admiratio quotidie reces est. quod ita nihil affectui tuo detrahebat cuncta consumens etas. Quibus autem armis amor aut quibus uiribus uinceretur: quem seu vincere seu uincere omnia: secretorum nature conscius poeta confirmat. Quintusdecimus nisi fallo: annus agitur: ex quo immortalem amicitiam: et uite nostre finibus non contentam: saluberrimam ad uiram pastorie gregis: silueque domino tunc argo dextras iungente contraximus. Ecce idem hodie mirator es rerum mearum qui tunc fueras. Mirum et prosum impossibile si aut me minus aut te solito plus amares. Minus enim seipsum amantibus et sua cuncta mirantibus alienum omne sordebit: tibi animus idem atque uniformis est semper. Itaque tua leges dixi. Magna est barbati mei humilitas magnus amor. adamantinas opiniones et radicata in silice sensus habet. En ut anxie quam magnas opes: non etiam ineptias meas querit. Unde hoc? Mirum non ingenij mei sed illius indulgentie laus est. Has illi curas amor: hoc studium: hos labores: quiesceret nisi amaret. haud noua quidem res. Inops iudicij omnis amans. lippus amicus oculos laudabit: obliquum nasum: nodosus digitos: mestam frontem: genas aridas: squallidam comam. Quid enim inter adulantem et amantem interest: nisi quod ille fallit hic fallitur? Ille persuadere uult alijs: hic iam persuasit sibi. Uidi ego barbato uirum optime: et quem strumose humerus: quem claudicantis incessus: et quem blase cofabulatio delectaret. Nouissimum hoc et tibi accidit. Quid enim flagitas? quid queris? facessat ad horam amor. non ames partius sed incorruptius iudices. Uidebis quoque balbutientis amici sermiculos tanto studio optare: quamto nisi amor esset abijceres. Sit tamen ita. Errori enim tuo gratulor. Nam et ex amore oritur radice pulcherrima: et plusculum forte quam suspiceris nomini tuo confert. dum integre iudicantes hesitare quis scit: an et interdum de rebus meis mutare sententiam: cogit testimonium talis uiri: ut inquam ita sit: profecto litterularum mearum que tibi amice sine ullo discrimine placent omnes: partem exiguam: tanta sollicitudine congregasti. cum tibi interim uoti tui conscius: multa parauerim. Tibi equidem quodcumque mihi est epistole carmen scripsi: quod ne prode accepis non mea sed scriptorum culpa est: quoniam si infidijs ac fraudibus parui homo incautus et alijs studio meorum factura non ultima. Ita sepe numero meque measque res reculas dicere debebas negatis pactis auxilijs retardari. et ad proprios

cuncta digitulos rededere: que mihi uel non attin-
gendorum uel deserendorum plurimum causa fuit.
Nactenus hec. Nam operosioris vigilie labore:
nec promississe tibi uelim: nec negasse. Primum ideo
quod sentio fidem meam hac in parte suspectam. eo quod
dudum promissa distulerim. Scdm quod nec viri boni
nec amici: arbitror aliter quam in animo habeas loqui:
vnum hoc dissimulasse noluerim: quoniam de stu-
pendis amoris effectibus sermo susceptus est no-
bis: mirari me quod hic iterum rei est: quod mihi tam fa-
cile poetarum regis titulum: de inexhausto charita-
tis et indulgentie tue fonte largiris: cuius rei san-
ctum hunc atque deuorum hominem testem dicias:
qui id mihi cognomen huius in locis esse narrauerit
Idque quam cupide ac scienter arripueris: epistole tue su-
pascriptio et finis indicant: quasi uero non cuilibet idem
narrati pari facilitate crediturus fueris. Eniuero
primum tibi amice quem passionibus expeditum
in omni uero iudicio: nulli scdm factio: meis in rebus
quam fidem sit: si ad te ipsum redis intelliges. Deinde
hunc testem de re sibi incognita locum scire debue-
ras: et scires nisi persuasor potensissimus amor obstre-
peret. Non equidem tantum primum: sed princeps ad de-
lectationem est humana credulitas: cum ad primum pigra
fit. Lernis ut amari fugitans: quocumque tam dulcis
aliquis rumor uocat: uento uelocius fertur. Sed
oro te: nonne huius testimonium audienti primum
illud occurrit: ut piscatorem de agis interrogandum
de nemoribus uenatorem: pastorem de gregibus
de uentis nautam: de bubus agricolam: sic et de armis
militem: et de bellis duces: sic religiosus denique de
sacris: poetam de musis: oratorem de causis: de
naturalis rerum et uite ratione philosophum. Extra suos hunc
terminos eduxisti: dum coegisti ut de poetica sen-
tentiam ferret. Sed dices. Nihil iste de proprio:
vulgi iudicium referebat. Sentis ut pedetentim
ad corruptissimi iudicis tribunal accessimus. Jam
malem de proprio loqueretur. Logita barbata acri-
ter quam pro profanis uatibus nostris aut felicior aut certe fa-
cilior etas fuit: primum dico quam pierides ex grecia in ita-
liam commigraret. ea scilicet tempestate quam ut Sul-
monem. tuus ait. Qui bene pugnabat romanam no-
uerat artem. Mittere qui poterat tela disertus erat
haud magni negocii tunc fuit esse poetarum regem.
Ut sileam reliquos. quantus Lucilus est habitus
quem tu in aliquo reprehendisse prope sacrilegium vi-
deret. cum in multis impune reprehendatur Ma-
ro. Quamuis alij quam tuisque sibi met uisus est. Aeni-
um quam Plautus: et qui fuerint scimus. Ars exigua:
mediocre ingenium: uix fama: magnus prope
fauor: rerum suarum extimatio immensa. Lege
epigrammata sepulchrorum ab hijs ipsis edita.
satis superba fateberis et si ab alio dicta essent. et si
aliter horum Homerus aliter Virgilius fuisset. Blanda
inquam etas et favorabilis poetis: que de tam paruis
radicibus tam magnificas opiniones eliceret. No-
bis durior nostra est etas: a quibus exactiora omnia
requiruntur: limatiori seculo successimus. Alta saepe
non sinimur: cultioribus ingenij circumspecti sumus
quorum admiratio insolentiam nostram frenat. Ca-
ue igitur ne me amando pregraues: obruasque non
mei mole cognominis. Ingenue quidem regis poeta-
rum appellationem respicio. Ubi enim regnum hoc
exercea queso: quos mihi statuis regni fines? Oc-
cupata utraque sedes est: cognomenque istud apud

Gracius fenes ille Meonius: apud nos uenetus pa-
stor: tenet. Ubi sedere: quo uel ire iubes: ut sim ua-
tum rex: nisi forte in solitudinem meam transalpi-
nam: atque ad fontem Borgie me restringis? Illic io-
cari enim tecum dulce est. Nescio an rei. Sed cer-
te cum Nasone tuo gliari solitus sum: forsitan audactus
ut ipse ait. Sed sicut in suo poetico exilio: bistrus
ille: sicut in meo peregrino ocio forgiarum ego. Inge-
nium nullum maius huius meo. Ludo eadem amice:
ut uel sic intelligas omnibus modis id agere: ne
titulo propter importabili: ne uel non mihi debitum re-
gnum petens: lese reus inueniar maiestatis. Reli-
quum est: ut noris me indies magis ac magis com-
gressus: ueros atque complexus tuos optare: quod uti-
nam uel semel mihi contingat antequam moriar. Et
uale barbati fidissime nostri memor. Mediolani
iiii. idus octobris. postridie quam litteras tuas acceperam.
Epistola domini Francisci Petrarce ad amicum
quem exulat de cuiusdam obiectionis decisio-
ne.

XXVIII.

Tras ille vir doctus sed docendus adhuc:
m quod est quod in epistola quamdam nuper Senecae ac
Lullii: quodque Christiano ingenio maius
est: ipsum quoque Hieronymus notare non sum ueritus.
Ultimum nego: de reliquis rationem cum illo communican-
dam accipe. Nemo fere est cuius aliquid non reprehendat.
Non tam subtile quam laboriosum fuerit rem ex
emplis asserere. Uerte prohorum libros ac sanctorum
quorundam quorum celebrior fama est. multa passim
apud illos uel ab ipsis uel ab alijs retractata seu cer-
te retractanda compias. Notauit ego aliquot Se-
nece sententias: sed ut arbitror non iniuste. notauit aliquid.
crede mihi: proles poterat: et tamen Senecam ipsam miro
ac ueneros. Notauit Liceronis mei unquam. Uerum
id non sic accipi ueli: ut quasi aliene fame delatoris ti-
tulo gliabundus insultes: sed ut ex unius hominis dua-
bus inuicem primum sententijs proferam uerum. Idque non arro-
ganter: ut qui me non modo non inferre maioribus: sed nec
paribus proferre: nec minoribus proferre consueuerit: nec in-
iuriose quidem: ut cui fateor Licerone ipso scriptorum
nullus acceptior sit. Illa itaque sententiarum repugnancia
quamuis ab ineunte etate propter decem assere-
bam. donec ciuitatem dei Augustino duce ingressus:
ad aduertit opinionem meam illius auctoritate firmari.
Leges illam Augustini locum. Est autem magni opis
liber prope. haud procul a fine. Uidebis illic Liceronis
uoluntaria morte improbari: quam Seneca ante omnia uiri
illius egregia facta collaudat. Licerone autem excusat. et
licet aliquid modo modestus: non negem excusare culpam quam
laudare: tamen si Augustini rationes dicto proferas: intelli-
ges nec metu imminetis mali: nec propter odium: nec
spe uite melioris arcescendam mortem: nec in iussu eius
a quo corpus istud accepimus emigrandum. Nec Liceronis
in morte ne dicam laudem: sed excusationem ullam esse.
Et quamuis prolixo: miter utriusque suppresso Liceronis no-
mie: conijcies tamen ciceronicam Liceronis excusationem
eiusdem Liceronis sententia meliorem daturam. De me autem
sic habeto breuiter. Mihi quidem notitia uirorum illa-
strum si dici potest est: totidem prope nuntium loco
sunt: et tamen in hijs ipsis cum multa delectent: ueritas
prope reuerentia causa est: que ubi cultoribus etiam suis ne-
glecta uidebit. Quis enim tam amicus ueri est: qui non
iterdum a uitate deuiet: seu illa segnitudo sit: seu re-
obscuritas: seu ingenij hebetudo. Tum proculdu-
bio rem solidam umbris inanibus et uitate ipsas

Et orūlibet noīum glie anteponā: nec metuā hoc meo iudicio: uel hostes ul' amicos vitatis offendē q' illos oderim hos certe sciā meū esse sensuros: atq; illam semp' pp'ie sententie platurus. Deniq; sic animum institui ut cui' bene dicta laudare auserim: eiusdem errores improbare non verear: q' uis illud uolens: faciam hoc inuitus. Si enim uere sit utruq; permissum: alioquin z alterum honestius: utrobq; par mendacium. Vale. z iterum uale.

Ad Gerardum cartusien. monachum germanum suum exhortatoria ad perseuerantiam propositi. ostendens religiose vite requiem nullo meli' modo q' preteritorum laborum comparatione cognosci.

XXIX.

Ubi aium luce mihi carior: germane lōge uo silētiō finē ponē. Q' si forsā obliuiofi ai iudiciū arbitraris: falleris. Non p'us te q' me ipm obliuiscar. Timui hacten' tyrociniū tui quietem interrumpere. Fugere te strepitū: amare silentium sciebā. De vō si semel incipem: haud facile desiturū. Is amor tui est: ea rerū tuarū admiratio. E duob' igitur extremis non qdē mihi grati us: sed tibi tranquilius eligebam. Nunc ut uerū fatear: non tam tibi q' mihi p'sulturus: ad scribendū uenio. Quid eni tu fmunculis meis eges: qui celeste iter ingressus: angelicis assidue colloquijs recrearis? Felix animi fortunatusq; p'positi: qui mūdum tam maxime blandientem: medio etatis flore sic spernere potuisti. interq; sirenum uoces obstructa tutus aure transire. Dum ego te alloquor ipse res meas ago: si forte uel sic sacro ardori tuo: ad motum torpens z longo gelatum situ pectusculum meum incalesceret. Tibi autem clamor meus ut minime utilis: sic minime importunus esse debet. Neq; enim tyro ut olim: sed Chusti iam miles es longa militia probatus. Varias illi qui tāto honore dignatus: z ut sepe alias ex agmie medio aduersarum partium insignem transfugas: ad sua signa conuertit. Prius ergo uerebar intempestiuas tibi uoces ingerere: Deinceps secur' te securum ipse compello. Incipientib' formidolosa sunt omnia. Que timuimus pueri adolescentes risim' Militem inceptum strepitus ois exaiat: duratus bellis nullo fragore cōcutitur. Rudis nauta p'mo uentoz murmure terretur. gubernator antiquus qui totiens fatiscētem z exarmatam puppim pduxit in portū: ex alto despicit iratū mare. Spo autē in illo qui te ab utero matris tue: ad hoc laboriosum certe s; gl'iosum iter assumpsit: ut per uarias difficultates tutus in patriā puenires: q' nulla te ampli' rerum facies mouebit: non luctus: non cure: nō morbi: non senectus: non metus: non fames non egestas: terribilis visu forme letiq; laborq;. postremo nō ingens ianitor orci. ossa sup' recubās antro semesa cruēto. Et q'qd illud ad exterrenda corda mortalium poetarum igenijs cogitatū est. neq; plus constantie tribuerit aduersus oē terrificū iherculi suo Iuppit' adulterio pater: q' tibi natus v'gine pater omnium etern': qui rectas in se spanium respicit z adiunat uoluntates. Que cuz ita sint: sine metu iaz tuoz uoces audire: z sigd uacui temporis inter occupationes optimas affulserit z rīdere breue aliqd potes. Patere autē me secularibus tecū uti testimonijs: q' nō solū Ambrosi' z Augustin' n' ac i' Hieronymus abundāt: s; z ap'le

Paulus uti interdū nō erubuit. Neq; cellule tue aditu phibeas que z ore meo digna sunt: z tuis auribus nō idigna. Pythagoras pacuti uir igenij fuit: s; eius acumē longe relicta uitate sepe usq; ad aniles inepti' penetrauit. In illa ridicula z permittata uaria corpora uolutatio aiariū z renascēs de bellatore p'ba illiaci belli testis: euphorbius. Deniq; famosa illa netenyikocie quā miro: seq' ul' Platonē ul' Aristotelē potuisse. sed magis miro: Origenes q' eādē cōplecti uisus isaniā ab ipso miratore suoz z laudatore i' Hieronymo z a reliquis ueri sectatorib' meruit in finē dānari. Uerū ne pythagore occursum me deuiare coegerit: uir ille cuiuscūq; ingenij mox illa etate grauissimoz fuit: clarissimeq; modestie. vñ z uiuētī sūm' honoz ipēsus: z ipse post mortē deoz p'cilio ascript' est: z dom' ei' apud posteros pro tēplo habita. Nūm' ergo p'ma institutio que nā fuit: Nepe ut discipuli sui ququēnio sulerēt p'clare. Stultū est eni p'us uelle loq' q' discas. Letterū amouēdū ori nō dico custodiā que amouēda nunq; est: sed repagulū quq; tēp' annoz sufficiens extimauit. Tu vō si rite computo in seruitio Iesu Chusti: z in schola ei' iā septimū annū siles. Lēp' est ut loqui posse aliqd icipias: uel si pre oibus silētiū dulce est: mihi ul' in silētiō rīdeas. Memini sti frater q'lio oli rerū n'rarū stat' erat: z aios n'ros q' laboriosa dulcedo z q'ntis amaritudinib' p'sp'ator: quebat. Meministi puto ut nūc z libertati tue cōgaudeas: z fraterne condoleas fuituti: que me adhuc solitis cōpedib' artatū tenēs: iaz cultrum lateri: iam laqueū collo parat. Peregissetq; iā p'dē ni liberatoris: in dextera que te fuitio exemit me ab interitu defendisset. Orabis frater ut me quoq; iā tādem libertati restituat: z vno uētre p'gressos pari sine felicitet: z si p'reire debueram: nō pudebit seq'. Meministi inquā q's ille z q' supuacuis exquisitissime uestis nitor: qui me hactenus fateoz sed in dies solito min' attonitū habet. q' illud induendi exuendiq; fastidium: z mane ac uesperī repetitus labor. q's ille metus ne dato ordine capillus efflueret: ne cōplicitos comarū globos leuis aura p'funderet. que illa p'tra retroq; uenientū fuga quadrupedum: ne quid aduentitie sordis redolens ac fulgida toga susciperet: neu in p'missas rugas collisa remitteret. Uere inanes hominū s; p'cipue adolescentium curas. Quorsum enim ea metus anxietas: ut placerem' scilicet oculis alienis? Et quoz oculis queso? p'fecto multoz qui n'ris oculis displicebant. Seneca in quadā ad Lucilū eplā. Quis eam inqt quā nulli oñderet iduit purpuram? Mira qdem demētia: statum nostrus non ai rōne: sed vulgi fur ore moderari: z in p'silitū vite nostre illos admittē: quoz nobis uita p'tēptui est. Nemo circatricosum tergo ducem: nemo gubernatorē naufragijs isignē eligit. Illos legimus q's miramur: illis solemus n'ra cōmittere quos rerū suarū administratio claros facit. Itaq; vulgus isanū cuius mores rideas: cuius oēm opinionē vitāq; despicias: in morib' tuis seq' plusq; vulgariter insanientis est. Ut eni ceptū sequar: cesset ambitio: z vulgus p'cul exulet: q'ito uilior atq; ad oēs oportunitates aptior q'itoq; tractabilior est uestis plebeia q' regia? Nobis nī eo tempore longe alr videbatur: quorum studij laborisq; precium erat conspici: z ut ait ille: digito monstrarier hic est

Quā hortēsius orator fuit clar⁹: sed delicatior q̄
 deceat virū: et formenon minus q̄ eloquentie stu-
 diosus: Nunq̄ speculo inconsulto in publicū pro-
 cessit. In illo se comere: in illo se mirari: in illo vul-
 tum togamq̄ cōponere psuenerat. Multa sunt ei⁹
 viri muliebria: sed illud in p̄mis. Collegam suum:
 q̄ is casu obuius arto quodā loco in eū ipegisset:
 et artificiosum ex humero toge sinū turbasset. Colli-
 sione fortuita: iniuriarū accusare sustinuit: p̄sus
 feminea uanitate q̄si capitale crimē eēt tā compo-
 siti habit⁹ q̄lis q̄lis offensio. Nos frater et si nulli
 dicē dixim⁹ ob eiusdē iniuriarū: aīo n̄ haud abstiles
 fuim⁹. Sed te de tātis errorū tenebris eduxit repē-
 tina mutatio dextere excelso. Ego sensis mltisq̄ la-
 borib⁹ affurgo: credo ut itelligi def: nullus hic ad-
 miniculū l̄rarū: nullū op⁹ igenij. s̄ totū dei munus
 eē: qui forte et mibi manū porriget ibecallitatē me-
 am igenue psitēti. Id sane si rō nō psuasit senect⁹
 coget: quā magi magisq̄ indies aduētare et iā sinū
 b⁹ meis obegtare sentio. Quid de calcis loquar
 pedes q̄s p̄tegē videbant q̄s graui et q̄s p̄tinuo bel-
 lo p̄mebāt. Deos fateor iutiles reddidissent: nisi
 extremis necessitatib⁹ admonit⁹ offendē paululus
 alioz lumina: q̄s nervos et articulos meos p̄terere
 maluisse. Quid de calamistris et come studio di-
 xeri. Quoties somnū quē labor ille distulerat: la-
 bor ille abruptit. Quis piratic⁹ tortoz crudeli⁹ ar-
 tasset: q̄s p̄p̄rijs ip̄is manib⁹ artabam. Quos ma-
 le nocturnos sulcos in speculo vidim⁹ rubētū frōte
 trāsueros: ut qui capillū on̄tare uolebam⁹ faciē te-
 gere cogere. Dulcia sūt hec patiētib⁹: passis uel
 memoratu horrida: incredibilia ierptis. Quātum
 vō te nūc illa p̄terita memoratē p̄ntia ista delectāt
 calce⁹ lax⁹: pedis nō vinculū s̄ munimē: coma alte
 refecata et capilloz sepes nō iā aurib⁹ ipo: tūa nec
 oculis: toga simplicitas: et questu et custodia faci-
 lis: nec egressu laboriosior q̄s igressu: tanq̄ aiūm
 ab isania defēdēs: sic corp⁹ defēdit a frigore. O te
 felicē qui ut hec dulci⁹ sapent: illas amaritudines
 p̄gustasti. Et ut hec leuioza p̄tereā: recordare etiā
 quo p̄mpti⁹ e tāta caribdi liberatus: dignas deo
 grās agas: quāta nobis fuerat cura q̄teq̄ vigilie
 ut furoz n̄ late nor⁹: et nos eēm⁹ populoz fabula.
 Quoties sillabas p̄ro: sim⁹: q̄tiēs v̄ba trāstulim⁹.
 Deniq̄ qd nō fecim⁹: ut amor ille quē si extiguere
 nō erat: at saltē tegi v̄cundia iubebat: plausibilē
 caneret. Laudabamur i studijs n̄ris: et capita de-
 lirātū peccatoris olcū ip̄iguabat. Sed ineffabilis
 dei pietas: gressus tuos iterea pedetētim reuoca-
 bat ad rectū iter: et satietate rerum pereuntem p̄-
 ceptū illud desiderū castigabat: ut scilicet diuersis
 etatib⁹ utrobiz incola: qd iter esset inter babilonē
 atq̄ Hierusalē expt⁹ agnosceres. O misericors de⁹
 q̄ tacite psulis: q̄ occulte subuenis: q̄ insensibilē
 mederis. Quid eniz tātis laborib⁹ bone Jesu: qd
 aliud nisi amorē mortālē imo vō mortifex peteba-
 mus: cui⁹ nos fallacē et multū sentib⁹ obsitā suauita-
 tē attingē summoten⁹ permisisti: ne grāde aliquid
 inexperis videret: et ne tāta eēt ut opp̄meret mi-
 sericorditer p̄uidisti: delictijs n̄ris e medio sublat⁹:
 cū qd⁹ dextera tua spes n̄ras e terra pene radicit⁹
 extirpauit: Iuuenili etate reuocasti eas: morte qui-
 dem ut spero illis utili: nobis necessaria: et abstuli-
 sti a nobis animarū nostrarū vicula. Et n̄. o ceca
 mēs mortaliū: quoties questi sum⁹ q̄si an̄ tempus

accidisset: qd cū summovite n̄re discrimie trahēba-
 tur: aut q̄si salutare aliqd itēpestiuū sit. Quot su-
 spiria: quot lamēta: quot lachrymas i uētos effudi-
 m⁹: et morē freneticoz medico n̄ro isultātes: manū
 tuā repulimus: lenimen optimū nostris vulnerib⁹
 adhibētē. Nunc ergo dic mibi vir deo ex hoste fa-
 miliaris: ex aduersario ciuis: dic mibi qm̄ et ista p̄-
 tractas: et illa retractas: quid filis sint canciūcule
 inanes falsis et obscenis mulierculaz laudibus re-
 ferte: turpi et apta cū confessione consilijs quid si le-
 h̄nt diuinis laudibus et sacris excubijs: in quibus
 modo per menia et ppugnacula ciuitatis dei mira-
 ordinatiōe dispositi. Christi vigilēs: aduersus an-
 tiqui hostis insidias intētissime p̄noctatis. Felix et
 inuidiosa militia: magnusq̄ fateor: et dur⁹ labor: s̄
 breuis et eterno p̄sandus p̄mio. Mibi aut̄ adhuc
 restat de quo tecū si pateris de⁹ me⁹ disceptare ue-
 lim. Quid est eni n̄de mibi: qd cū ego et frater me-
 us gemino laqueo tenerem: utriūq̄ p̄teruit manus
 tua: sed nō ambo pariter liberati sum⁹. Ille qdem
 euolauit: ego nullo iaz laqueo tentus: sed visco cō-
 suetudinis pessime delinit⁹: alas explicare nequeo
 et ubi vinctus fuerā solut⁹ bereo. Quid cause est:
 nisi qd p̄tritis pari rōne laqueis: nequa q̄s qd sequi-
 tur par fuit: adiutoriū nostrū in noie dñi. Cur aut̄
 hāc dauiticā cantilenā tanto p̄ceptu ceptam: tam
 dissona uoce cōpleuimus. Nulla dei uolūtas sine
 cā est. Quippe oēs inde depēdent: et illa sit omniū
 fons causarū. Frater ergo rite cecinit: erecto ad ce-
 lū aīo. Ego terrena cogitās et curuatus in terrā: et
 forte liberatricē dexterā nō agnoui: forte de pro-
 prijs virib⁹ sp̄aui: aut hoc aut illō cause fuit: cur ef-
 fracto laqueo nō sum liber. Misereberis dñe ut di-
 gn⁹ sim: cui ampli⁹ miserearis. Sine eni gratuita mi-
 sericordia tua: nullaten⁹ pōt humana miseria miseri-
 cordiā p̄mereri. Nūc ad te frater redeo: et sensim
 ad grauiora p̄scēdo: ut gradati te tibi felicissimum
 on̄dā. Recordare qd ille hoīuz p̄cursus: que nā p̄-
 lia salutātū: q̄ta p̄cursantiū offensio: q̄tū ue sudo-
 ris ac laborū ut cōpti et elaborati nūc hic nūc illic i
 publico cerneremur. Et de⁹ optime qui cecos illu-
 minas: claudos erigis: mortuos suscitās: q̄lis illa
 iactatio est: postq̄ eni oib⁹ vicis oibusq̄ porticib⁹
 noti erim⁹: oib⁹ scenis circūacti: restat iter patrum
 n̄roz agē: et formidatū sepulchri limen irredituro
 pedē trāscēdē. Adde nūc diuinoz gliosa fastidia:
 que sine magno ut aiunt fame discrimie nō vitent⁹
 et epulaz uariā p̄cellā p̄cusso stomacho fluctuātē
 Que si ab amicis patimur icōmoda: qd expectes
 ab hostib⁹: quoz mltā sūt ḡna: domestici: externi
 horumq̄ alij clādestini: alij ex p̄fesso inimicitias
 agūt: et rursum alij lingua: alij fraudib⁹: alij gladio
 decertāt. Breuius loquor oē genus expto. Ad hec
 qd queso nō iniuriarū a seruis p̄meliarūq̄ p̄pe-
 timur. Excusat eos Seneca multis quidez uerbis
 et oēm culpā reflectit in dños. Luculumq̄ sūt lau-
 dat seruis familiariter conuiuentem. Quid dicā.
 Vereoz tanti viri villicare sniam: et tamen quod
 perhibet longe mibi aliter videt. Potuit illis for-
 te uel prudentia ut bonos seruos faceret: uel for-
 tuna ut inueniret p̄stititū: mibi fateor neutriū fuit:
 cū utriusq̄ studiū sp̄ fuerit. Itaq̄ de se alij videāt
 ego qd nescio laudare non possum. Apud me et ini-
 quilimū est fuoz gen⁹: et puerbiū illō uer⁹ a Se-
 neca rephensum ueri locū habet. totidem hostes

eē quot suos. At de bonis suis ep̄la illa est. Ma-
li enim eodem auctore a dominorū consortio exclu-
dunt. Credo sic enim sonāt v̄ba: et bonorū exēpla
de liberis nō pauca colligim⁹ nec id quidē ignoro
neg scriptoribus fidem nego: sed siue temporū mu-
tatio: siue sor̄s: siue ipatiētia mea est ego bonū suū
nunq̄ vidi. Quero tñ et si forte obui⁹ fuerit uelut
occurfu bicipitis hominis obitupescam. At ne q̄
hoc uel senitie uel desidiē mee imputet: oīa rēpta-
ui. Neq̄ min⁹ ego q̄ lucili familiariter cū suis
meis viri: et ad p̄siliū et ad p̄fabulationē: et ad ce-
nam illos admisi: meq̄ ip̄m et res meas illoꝝ fidei
commisi: fidelesq̄ ut facerem credidi nec creden-
do profeci: q̄n potius ars omnis in p̄rium v̄sa est.
Seruorū enī a colloquio meo non p̄catior di-
scellit: nemo non p̄tumacior a cena surrexit. et ut fa-
miliaritas insolentes sic fiducia fures esse docuit.
Ut ergo Seneca de suis: sic mihi de meis et cūcto-
rum suis: omnes enī fere nescio quomodo pares
sunt. nera loqui liceat. Ego q̄dem fateor suū pui-
cacia: nil molestius patior in vita. Letera enī bel-
la iducias h̄nt: cū domesticis hostibus sine inter-
missione pugnamus: q̄uis non sim nescius equo
animo ferendus eē q̄ maximis viris accidisse vi-
deo. Nepe et Ulyxem illa p̄ma etate quā heroicā
uocāt: inter multos quos sustinuit labores fuorū
et ancillarū quoq̄ contumelijs affectū: clarissimi lo-
quūt auctores: et hoc recētiori euo Fredericus
romanus impator de fuorū iniurijs ut fama fert:
vivens moriensq̄ cōquestus est. Leterum hec fu-
orū incidēs querela hoc agit ut te felicē scias: qui
suū tyrannide liberatus leuissimo ac suauissimo
Christi iugo colla sbieceris. Quid de alijs dicas?
Q̄ illud adulationis latens inter dulcia uenenu
coram aridentium retroq̄ mordentius? Que illa
de transuerso fame vulnera incertis auctoribus et
e media vulgi acie clam iaculata p̄uitia? Que illa
auaritie rabies animos efferantis: oīsq̄ diuini et
humani iuris obliuiones pestiferā afferētis? Nec
de curatoribus p̄dones efficit: extremum aut ma-
li gen⁹ est: dum remedijs attonita miscēt. Eligis
hoiem cuius fide iuter hominū fallacias sis tutus
Ille te p̄mum fallit. Quid huic p̄siliij capias? et ut
Satyricus ait: q̄s custodiet ipsos custodes? Nec
nos pestis ab infantia persequitur: seu fortuna seu
simplicitas n̄ra est. Adolentes soli icuriosi et ap-
ti iniurie visi sumus. Tritū assiduitate p̄uerbiū
est. Occasio facit furē. hec nos frater ut semel erpe-
diam: de diuitibus inopes facit: imo certe q̄ diui-
ni muneris recognoscim⁹: de occupatissimis ocio-
sos: de impeditissimis expeditos. Accessit q̄ oīs
qui se spolijs nostris onerauerint: breui q̄dē ipsius
fortune manibus excussos uel graui morbo p̄sum-
ptos: uel miseri senectute languētes vidim⁹. Nec
parū iniurie solamen ultio est: deo p̄serti auctore
p̄tingens. Quid dicam de fori ac litius tempesta-
te: que mihi nō curiam modo s̄ terrarū orbē odio
sum facere potens est? Quid de alijs que preter
mortem grauissima indicantur? captiuitatis insi-
diarūq̄ piculis: qualia multa olis terra pelagoq̄
p̄ulim⁹: quoꝝ commemoratio stuporem mihi re-
nouat et horrores? Sed euasimus. Non id n̄re na-
ture p̄uilegio accidit: sed diuina clemētia euasim⁹
sed perire potuimus: et certe deuimus: nisi nos
m̄picoꝝ pater vitificis oculis aspexisset. Euasi-

mus: sed eisdem periculorū q̄sibus noti et socii pe-
riere incendio: gladio: carcere: naufragio alijsq̄ in
numerabilibus modis: quoꝝ p̄pter duos et recē-
tes amicorū casus tristis et acerba narratio est. In-
ter hos laqueos ambulauimus: atq̄ inter hos sco-
pulos nauigauimus. Frater q̄d loqr̄: quasi eq̄ cō-
dictio sit amboꝝ? Ego miser inter eosdem v̄sor̄ assi-
due: tu iam deo gratias portum tenes. Felix hora
qua natus es: felix oē periculum q̄d te per multa
experimenta formidabilius rerum ad amorem se-
curitatis adduxit. Confer oro: nunc ista cum illis:
cum turbulentis opibus quietissimam paupertate-
tem: cum amaris negocijs dulce ocium: cum iniq̄
hostib⁹ optimos fratres: deniq̄ cum litibus silen-
tium: cum turbis solitudinem: cum urbib⁹ siluas:
cum comestationibus ieiunia: cum diuturnis cho-
reis: nocturnos choros: postremo cum Auinione
cartusiam: cū terrenis periculis celestem pacem:
cum fuiture diaboli amicitiam dei: cū morte p̄pe-
tua sempiternam vitam. Neesse erit te felicissimū
fateare. Urge propositum. Preme q̄d cepisti. Nō
te labor terreat: non frangat asperitas. Flacci v̄bū
est. Nil sine magno vita labore dedit mortalibus.
Q̄d si in hac vita de qua ille loquebatur minima
etiam magno p̄stat: q̄d toties incassum auellando
p̄bauim⁹: q̄s labor magnus videri debet quo ad
eternā beatitudinē puenit? Absit segnicies: lāgoꝝ
abscedat. Dū matutino tpe excitaris: ad diuinū te
colloquium euocari credito. Et heu q̄tēs nos mor-
talis dñi iussus exciuit: quoties piculis ac labori-
bus obiecit: et q̄s oro te fruct⁹? Nepe nō nisi ami-
citia humana: anceps: piculosa: difficilis. Tibi ami-
citia diuina p̄ponit: certa: segura pabilis. Crede mi-
hi: cadet ex aio tediū: somn⁹ ex oculis: cū tibi p̄po-
sueris uocantem deū et optime tecū agi senties q̄
vigilare vulgo circūstertēte iubearis. Ados impa-
torū est: p̄batio militib⁹ difficilia committere: dum
coci piscatoresq̄ et ut oratiano p̄mone utar ambu-
baiarum collegia circa forū cupidinarius oberrāt:
illi iter gladios ac tela v̄fant: et piculū ingēs tenui
glia p̄solantur. Cum autem orando colloq̄ cepis
gaudium cum reuerētia certabit: ut insomne te at-
q̄ impigrum sub tanto p̄beas spectatore. Audisti
ex historijs Marci catonis milites illo p̄sente: et siti
et puluerem et estum et spentum morsas tolerare
solitos et sub illo teste sine gemitu ac laments oc-
cumbere. Audisti Scenam illū fortem potius q̄
iustum virum sub oculis sui ducis nō mō pugna-
re sed mori etiam exoptantes. Q̄d si mortalis dñi
ueneratio prestare potuit: q̄d Christi p̄sentia posse
debet? Is equidem non expectandus ut ueniat: si-
cut cesarem suū infelix ille bellator: expectat: sed
suscipiendus colendusq̄ omnibus locis omnibus
q̄s temporibus p̄sens est. Uidet actus nostros:
cogitationes introspicit: ingens calcar animo: nisi
funeste consuetudinis torpor obsistat. Epicuri do-
ctrina est: imaginariū vite testem querere. Ami-
co scribens. Siquit fac omnia tanq̄ spectet epi-
curus. Seneca v̄o ut illustrioris viri p̄sentia lu-
cili sui vitas formet: monet ut Catonē eligat: Sci-
pionem: Lelium uel alius quemlibet spectantem
virum fame. Non potest non placere sententia a
magnis viris laudata. Nam et M. Tullio placu-
isse eā video: quā. Q. Liceroni fratri suo scribens:
licet alijs v̄bis inseruit. Placet ergo p̄siliū epicuri

inter illos a quibus scriptum atq; pbatū est. Vobis hac arte nil est op^o. Lessem fictū nō querimus cū viuū atq; uerū p̄sentēq; sp̄ Chriſtū habeamus: Nam & si ascendero in celū illic est: & si descendero in infernum adest. Omnia igitur corā illo quasi spectante: sed uere spectante faciamus. Pudebit non modo actuum sed archanarum etiam uoluntatus quas non tm̄ fictus sed etiā uere p̄sens epicur^o testis nō posset agnoscere. Nouit autē eas ille: cui^o oculis nihil est impreuium. Putemus illuz ante oculos n̄ros positū clamare. Quid agitis o ceci & ingrati? Ego pro uobis mortē sponte sustinui: uos mihi laborē exiguum negatis: hoc ūra pietas: hec accepti b̄nificij memoria est: qui nutu celū terrasq; & maria gubernat: qui fulmina de nubibus iacit: qui alternis vicib^o tempestates ac serenū reueho: qui diem noctemq; suis luminib^o exorno: & uario horarū numero: tenebras lucemq; dimetior: qui p̄petuū solis obsequium duodeno stellarum ordine ad quaternas tempoz uarietates adhibeo: & fastidio p̄sulēs grata rerū & incessabili nouitate anni circulum circūuoluo: qui non modo calcabiles terrā labilē aquam atq; auram spirabilem: sed innumerabilium rerum uobis p̄sidia & oblationes & ornamenta congeſsi: deniq; qui ad imaginem meam q̄uis stulti obstrepent: de nihilo uos creauit & quomē quo queri uellem iter uobis oñdi. Ipse ego inq;: ut post tot beneficia rebellātes ac deuios reuocarem. Inter uos ex alto sub fuili habitu dissimulata maiestate descendens: pro salute ūra paup̄ta tem: labores: insidias p̄uitia: p̄tumelias: carcerem v̄bera: flagella: mortem crucemq; non timui. Uos mihi qd̄ redditis: nō dico par tantis meritis: qd̄ nec cogitare sufficitis: sed qd̄ omnino signū offitit animi: o ingrati? Quid ad hec frater n̄suri sumus: an hic qd̄q; ambigui est? Profecto si hec int^o in anima loquētē dominū audire uoluerim^o: surgemus nocte alacres: hoc enī agere cepam ut eo tempore deuotius Chriſto laudes canamus: quo illum pro nobis obprobria & iniurias passum esse meminere^o. Sed q; diu te iam frater ab altitudine p̄tationum tuarū distraxisse uercoz: hec summa est. Chriſtus tibi totius uite testis assistat. Illū igitur ituere: si vis in illo labore nullis omnino uigilijs fatigari. Ad hoc enī inaccessibili & inenarrabili trinitatis p̄silio effectum est: ut eternus & immortalis omnipotēs dei filius: uestem n̄re mortalitatis indueret: ut scilicet qm̄ inter deum & hominē nulla proportio erat: ipse dei & hominū mediator: utrāq; perfectissime in se uniens naturā: & ad deū homines attolleret: & deum ad homines inclinaret: possetq; mortalis acies in deū figi mortali carne uestitū. Qd̄ si immortalitate recepta in gl̄iam sue diuinitatis ascendentem seq̄ oculis & mente difficile est: & puri hominis testimonio delectariis. elige tibi aliquos de professionis tue ducibus: Joannem Baptistam: Antoniū: Macariū: uel si rigidiores hī uidentur: elige Benedictum: elige ab erroribus seculi redeūtes Augustinum & Arseniū q̄ multum semp̄ placuisse tibi scio. habes patrum uitas illas p̄lege ut facis: ibi amici inuenies quem testem secretis p̄silijs nō recuses: quo scio te ipsuz vitamq; modereris tuā: sine quo deniq; nil agas: nihil cogites. Lege Gregorij dialogū. Augustini soliloquia & scateces Iacob: ymis p̄fessionum libros

de quibus quidam ridiculi homines ridere solēt. Tu in eis solamē ac refugium non mediocre reperies. De psalterio enim non dubito te Hieronymi p̄siliū sequi: ut e manibus tuis nunq; excidat: de quo more meo poeticū nescio qd̄ p̄ides scripsisti: qd̄ qm̄ placere tibi animaduerti: ne modo graueris secuturo reseruatū nūcio accipies. Tu uō ut finē faciam vitam omnem inter p̄tationē ac psalmodiā & orōnem lectionēq; p̄ire. Corpori tuo tanq; rebellaturo si possit & p̄tumaci mancipio nihil tribuas: nisi qd̄ negare non potes: in uinculis habe: fuiliter tractari debet: ut intelligat unde sit. Suspectā pacem facit hostis infidus. Hosti quoz insidias in seculo pertuleris: ab hijs in p̄petuū caue. Cum fide fragis inimicis nō tuto reditur in grām hec inter gaude: spera: suspira: fuiens d̄no in timore & exultās ei cum tremore: ac grās agēs q̄ tibi p̄nas dedit tanq; colūbe: ut uolares & requiesceres: qbus non segniter usus es: sed elongasti fugiens ut in solitudine p̄stitutus innumerabilia mundi mala decetero non sentires: que ego miser sentio: quibus & obsideo: ac circūspiciens p̄tremisco. Nec adeo dum adhuc de babilone patet exit^o effugio. Noli tm̄ desperare: obsecro te: ora potius ut aliqui p̄surgam. Multus est fateor peccati mei p̄dus: sed finitū tamen: at eius unde auxilium expecto infinita clementia est. Nec tibi germane uice nō meo sed peregrino stilo ac prope monastico dictaui: te potius q̄ me ipm̄ cogitans. leges duz ex cōmodo licebit: & si hinc perfectiōi tue nihil accesserit: scito me mihi saltem p̄fuisse dum scriberem: qm̄ mea me pericula meditantem: status tui felix interim torſit inuidia. Vale memor mei.

VII°. Kalend. octob. ex oppido carpenſi.

Ad amicū super declaratione huius nominis Legatus: qd̄ solam romana curia usurpasse uidetur: & expeditione cuiusdam negocij pro quo interceserat apud legatum apostolice sedis. XXX.

Olebant romani p̄sules legatos p̄sulares ad exercitum ducere: quibus in bello copiatorib^o & p̄sultoribus uterent. Noz crebra romanis in annalibus est mentio. Legatoruz clarissimus: africanus est meus ille supior. Qui L. Scipioni asiatico fratri suo legatus in Greciā atq; Asiam profectus: ut fraterne pietatis p̄clarissimum exemplum: sic ingens magne uictorie cā fuit. Regum quoz gentiumq; nuncios solemnes legatos dici solitos scim^o: hoz plena est ois historia: qui reges aut ppli siue hostes siue federati siue bello domiti: legatos uel auxilij p̄scēdi: uel res ablatas rep̄scēdi: uel misericordie implorande grā Romam miserunt: Romaq; transmissos acceperunt: siue harum aliqua: siue alij causis. Clarissime quidem hoc in genere habentur: & Fabij maximi legatio ad bellum carthaginensibus indicendum: & sulpitij ac uilij ad bellum scitiacum compescendum. & tiri flāmij in bitiniam ad Hannibalē dep̄scendum. Externoz uō legatio insignis fuit: Masdrubalis senis cognomento hedi: qui missus a Carthagine ad misericordiā excitādā: p̄scēdāq; a romanis pacē: alios solo flexit aspectu. Nec minus illustis africani iunioris quolibet in ḡne numerāda legatio: qui ut ait Licero obiit legat^o egyptū: Siria: Asiam: Grecias: atq; absens ad bellū maximum p̄ficiendum p̄scēdāq; numāriam

consul iterum est directus. Philosophorum quoque
 legatio preclara ad impetrandum multae remissio-
 nem ab Atheniensibus Roma missa: in qua et aca-
 demicus Carneades: et stoicus Diogenes fuerunt
 et peripateticus Critolaus: quorum quae nam in pu-
 blicis ac celeberrimis Romae locis ingenij atque elo-
 quentiae ostentatio. quae nam Latonis Censorij et quae
 seuera sententia de illis dico dimittendis: et tibi no-
 tum est: et locus iste non exigit. Quorsus enim haec?
 Nempe non nisi ut aduertas hoc legati nomen apud
 maiores tritum atque vulgatum: nec omnibus ere-
 ptum. Longa quid non mutat dies? Romanas ec-
 clesiam sibi propriam uendicasse ne dicas usurpas-
 se. Itaque iam legatos exercitum suis quoque no-
 uocat. At quibus mandata regum aut urbium com-
 mittuntur nuncios dicitur. sine aliter aut vulgo ali-
 atque alio primo est. Soli igitur sunt legati: quos ut
 aiant romanus pontifex ad aliquas puincias de-
 stinauit. E quibus quidam legati tamen: quidam vero
 de latere legati nuncupantur: quos uidelicet mis-
 sos collegio quid sacrum uocant romulei cardinis
 fulgor illustrat. Ita mihi fando video: audisse: ne-
 que enim res est cui ediscende multum temporis im-
 pendisse uelim. Sit autem ita: quid enim ad nos?
 Et ferendum est equo animo: ut qui rerum potius
 summa nomina rebus uel auferant uel impo-
 nant. Quando etiam senes nostros modestissimos
 hominum: tamen propter potentiam atque opes: quibus
 teste Lio ante ipsum romanum imperium flouerunt:
 geminis equoribus quibus Italiae magna pars
 cingit: nomina quae adhuc durant: tot circumlitore-
 is gentibus nihil oblectantibus imposuisse memi-
 nimus. Quis ante propositum decursus ad rem ue-
 nio. Legatus iste de latere: qui iam solus mundo
 patiente nomen hoc habet. xvij. kal. octobr. me-
 diolanum obuius domino et magna celebritate populi
 fauentis ingressus est. Cui ego nescio qua recti com-
 fusione iudicij: ut me urbanum considerem quod non
 sum: nec esse uelim: neque si uelim natura permittet
 mea: progressus alios ticinensi porta: ad scdm forte
 lapides occurrens didici si non antea didicisses
 quod sit rerum naturalium fragilis ac lubricus status.
 Cum enim ingentes pulueris globi rotarum atque
 quadrupedi agitatione commoti: fusca nube celum
 solemque texissent conspectu mutuo erepto: contra mo-
 rem meum ut me malus abstulit error: inferro: in
 medias cohortem. At uix data et reddita salute: sic
 puluis omnium fauces et ora compleuerat: aridum
 quoque precluserat uocis iter: dum me recolligerem ut et
 alijs parcerem et mihi: equus quo uebebar et ipse
 oculis captus postremisque pedibus in praecaltam iun-
 ctamque me foueam dilapsus: omnes qui aderant
 metu et horrore compleuit: praeter me unus: qui quod
 mecum ageres nesciebam: tanta caligo pulueris no-
 ctis incesserat: eo mihi molestior quod a luce ueniens
 oculi sunt in tenebris pigriores. At uero ille magna-
 nimus adolescens: quem nisi ceptam successionum te-
 lam fata praeciderit: Mediolani ligurique diues expe-
 ctat hereditas: et quo nisi iudicium amor fallit: inter
 iuuenes fortunatos: nullus est melior: nullus huius
 moris: ante alios me nomine in clamans: ut cauere
 admonerat. Ego ignarus et plus fateor clamore om-
 nium quam piculo meo morum non prius intellexi quod rei esset
 quam solas eque auriculas extantes: neque densis uepribus
 oppellum uidi. Profuit ad salutem praecipuus non nosce

discrimen. quosdam iuuat ignorantia: et diu nihil metuunt
 nil nocuit. Sic contra multos egros: morbi fecit opi-
 nio: ut aliqui essent quod diu esse crediderant. Neque enim
 de nihilo dictum est. Imaginatio facit casus. Cui pa-
 ri ratione illud obiecerim: imaginatio casus tollit. Ita
 cum multa scire sit optimum: quaedam melius nesciuntur.
 Lerte dum discrimen ipse mecum nescio: dumque
 nil mali suspicor: nil incommodi passus sum. Neque
 enim periculum nisi post periculum agnouit: magis
 quam cum iam timendum nihil esset: timui. et nunc ut ait
 Maro horresco referens. Tunc ut eram in pedes
 subito desilui: super eumque ripe marginem plusquam
 meo saltu tenuillesus et inuisibili subnixus auxilio.
 Substitit equidem adolescens ille mirissimus:
 iussisque famulis descendere: ipse non modo uocis
 obsequium mihi praebuerat: sed dextere. Dum inter
 equus meus magno nisu sibi consulens: praemisique di-
 ctu mirus ungulis dependens attritus genua: uix
 tandem emergenti: qui si ut natura rei poscebat: repen-
 te postquam labi cepat: in tergus cecidisset: actum erat:
 et absolutus eram oibus curis. Affuit hominum suc-
 cursus affuit equi vigor. Dicit aliquis: ingratum
 mendacium: mendax ingratitudo: uana salus hominis
 fallax equus ad salutem. Ipse suas ut alias suppo-
 suit manu: praesentique me solus exitio Christus eri-
 puit. Quod idcirco tibi notum uolui: ut sicut apud
 Flaccum: caduce arboris ruina: sic apud me instabi-
 lis equi lapsus: proprie nos praeditionis admoneat
 inanem esse prudentiam humanam: ineluctabilem fati uir-
 innumerabiles mortalium casus: inextimabilem ce-
 citatem. Itaque dum huic occurrimus in illud occurri-
 mus: et dum maxime circumspicimus ac multa prou-
 demus: tum maxime unde nihil metuebamus oppri-
 mimur: sitque quod ait ille uerissimus. Improvisa leti-
 vis rapuit: rapietque gentes. ne quicquam extuamus at-
 que angimur: sola potens est occurrere cunctis di-
 uina clementia. Ea tunc Flacco affuit: nunc mihi: se-
 pe alijs. Alioquin nec ille suum: nec ego meus: nec
 multi bellorum casus in pace: pelagique pericula in
 littora renarrant. Dic super scrupulus praemit:
 quod dum difficultatem unam euasisse credimus: su-
 perest altera. Tota nostra praeratumque rerum custodia
 committenda deo est: et de praecipuis uiribus aut consilijs
 nihil sperandum. Sed iam de moribus satis est dictum
 ad familiaria praeratum. Legatus ergo hic de quo
 ambigue tibi scripseram: spes mea liberalitate uicit
 sua: ut prope me diffidisse peniteat: quicquid sperare
 sit tutius. Nihil omnium quae petieras ne-
 gavit: ultro etiam pro me ipso graue aliquid peterem
 hortatus est. Ego autem pro me nihil. Fallos: imo
 uero pro me omnia. Quid enim uerius meum quam quod amico-
 rum est? Ceterum ego iam praedem mihi modum statui et si-
 nes posui: quos ne transseat siticulosa cupiditas ual-
 lum ac foueam circumduri: coeque animum stare:
 ne uel illum testimonio suo praerem. Neque reuertes
 iusta imperia: neque recusantem frenos: neque suade-
 te ferocia si obstrepere pestilens consuetudo deserit
 rebellatem. Sic sementem qui dedit adiuuet: ut mi-
 hi fragilitas grata est: ut leta et ociosa paupertas ami-
 ciorum quam tristes occupateque diuitie. Siquid secundo hac lo-
 quor ac facio: et praerapido rerum humanarum torrente ra-
 pratus: indignans tamen et in diuersum nitens. Mit-
 to autem haec. Sic enim gloriosus: sic queros: sic omnia te-
 cum loquor: ut mecum. Idem animus: eadem patria est.
 idem studium: idem nomen: par uoluntas affectusque

psimiles: tu pietate prior: tu religione prestantior
 & familiarior deo. Sed & bec filio. Uerū ut intelli
 gas qđ mallem clariori aliquo scire posses iudicio
 qđto plis ego faciā pces tuas qđ tu ipse qui eas ve
 cūde porrexeras: ut iter poscēdū oēs mibi negādi
 viā oīdē videris: scito qđ & si p hīs amor: p hīs
 sāguis: pro hīs mīfatio: pro qbusdā familiaritas
 meritūq; certarēt: pma tñ oīum petitio tua fuit qđ
 tuis scriptā ut mīfisti: legatūq; signatā digitis acci
 pies huic ep̄le interclusam: lras hinc fieri non illō
 mō pro qb executionibus uti uelles eras nescius
 sed extreme tps angustie uetuerūt. Petitiōe enī
 mibi sero tradita: ille mane discessit. Ita tamē res
 acta est: ut amantissim⁹ pater egitauieñ. ep̄s cācel
 larius suos lras ipsas expediri iubebit: ubi tu euz
 ul' pro parte mea uel nostra alter adierit. Ibis er
 go ul' mittes aliquē ex tuis Pisas aut Senas qua
 ille iter actur⁹ est ep̄mq; uenies & uina uoce de ne
 gocio instructū: & lras ad cū meis que cū illis ueni
 unt excitandū: pro alijs vō vnū ex meis sequi illuz
 iubebo. Nullas enī hic lras scribi tps finit iopia:
 doleo qđ tibi laboris aliqd aut negocij reliq; s
 necessariū fuit: nil sine magno labore uita dedit mor
 talibus. Ergo & laborē tibi certū imaginaria pdi
 as uoluptate: iucundū si tibi finxeris efficies. Ex
 tima tibi ocio nō negocio trahi. Semp sedes: nun
 qđ patriū limē transis. In hoc nepe differimus ad
 cetera pene gemelli & hic quoq; meū morem idue
 tuū exue. Habet & mor⁹ suā dulcedinē: & sepe qete
 gratior fuit labor: ut nihil aliud getem ipsam effi
 cit gratiorem. Incipe. surge. age. moue te loco re
 uersus saltē melius sedebis. Qui semp alienas fa
 cis: aliqñ res tuas facito. Fallere te & si possim no
 lo: & si uelis nequeo. Artificiū meū iudex facio qđ
 psolutores solēt. Fando qđ oportet ut delectet ni
 tor. Lupem legatū ipm Florentiam inuisere. qđ &
 optare illū arbitror: s̄ puto non poterit magnis &
 grauib⁹ ecclie negocijs recto Romam calle festi
 nans. Ipse vō qđtū obliquo atq; udo calle festina
 uerim: frustra tñ ut huc ante crepusculum perueni
 rem claudicantes linee & fesso simillima uiatori ul'
 sola frons indicat litterarum. Vale.

Ad magnum Regis Sicilie senescalcū de noui re
 gis p̄motione cōgratulatoria: & de instructiōe fru
 ctuosa eiusdē ac psuasione ultima distina. XXXI.

Am tādē vir clarissime pfidiā fides: aua
 ritiā largitas: superbiā uicit humilitas. iā
 i charitas odiū: despatio spei cessit perseue
 rantie difficultas. Jam sub malleo uītatis ptinar
 mendaciū & mēdar obstinatio uotis tuis obitanti
 um fracta est. Immortale bellū est inter inuidiam
 & glīam: inter neqtiā & uītutē. Hias illi qui est dñs
 uītutū & rex glie: qđ eo duce in p̄nti certamine uicta
 parte deterrima: cui⁹ sepe p̄riū uideamus: optima
 pars triūphat. Ecce nūc vnita tua cura glīosissimi
 ficuli regis uītutē: negatos honores iuito liuore su
 scipiet. Peccator uidebit & irascef dentib⁹ suis fre
 met & tabescet. Ipso aut solito augustior multum
 qđ serentor auito solio residēs: pulsio latio mestitie
 nubib⁹ atq; imbribus lachrymar: orbē nostrū frō
 te siderea & stellanti diademate serenabit: ereptaz
 restituēs regno pacē tranquillatēq; pplis exopta
 tam. In qua rez ut fecisti bacten⁹ mūdo notissimū
 tuū illud oīdens ingenium: eoq; vigilantius quo
 maioris est laudis: iuste modesteq; regnū regē qđ

feliciter adipisci. Nunc sigdem tēpus est ut oēs at
 tui vires colligas: atq; ingentibus negocijs accin
 garis. Nihil est actū: sigd cesarei moris habes cū
 & multa sup sint & supremā tua celebris glīa manū
 poscat: uideim⁹ te aduerse fortune magnificentissi
 me reluctantem. Jā cernimus te victorē: sed en to
 tiens uicta reuertit aspectu mitior: & aurate casti
 dis ut ita dixerim fulgore suauior: uicisti aduersaz
 pspera redit in preliū. Quid putas? Mutata sunt
 arma non hostis: & tibi quoq; nouo armoz genere
 opus est. Nolo enī extimes minus eē negocij: qñ
 hostis est blādior. Nullū insidiosus bellū est: qđ
 ubi blāditijs credulitas oppugnat. In arto quidē
 egregie rē gessisti qualē te in apto exhibeas expe
 ctam⁹. Multos in angustijs indefessos cāpestris
 pugna lassauit. Multos in aduersitatib⁹ fortes vi
 ros fortuna psperior strauit. Hannibal cānis vi
 ctor: uictus est capue: & ardorē quē treberia glacia
 lis accēderat: tepor baian⁹ extinxit. Sepe par pi
 culosior bello fuit. Multis nocuit aduersario caru
 isse. Quorūdam uirtus ocio latuit: quorūdam vō
 psus emarcuit: locū submoti hostis occupate lu
 xuria. Nulla homi ptinacior lis est qđ cū aio mori
 busq; suis. Ausq; minus induciarū. Intra muruz
 pugna cōserit: hoc genus hostiū bello languiduz:
 pace feruidū expimur: & sub toga plus ausuruz qđ
 sub galea. Ut ceteras gentes sileā. Romanos bel
 lo indomitos & oīum gentiū uictores: par tranqui
 la perdomuit: & ut qdā illius cui scriptores elegā
 tissime lamentant uictum orbē uictorū uictrix luxu
 ria ultra est. Qđ psagire uidebat scipio ille uir op
 timus a senatu habit⁹: oū tā enire Latonis sapiē
 tissimi licet senis aduersante snia deleri carthagi
 nē phibeat: non qđ illā parcus odisset: sed ne ut
 ait storus metu ablato emule urbis luxuriari feli
 citas nre urbis icipet. Qui utinaz psilio uoluisset:
 māssissetq; poti⁹ nobis cū hostib⁹ & cū carthagine
 qđ cū uitijs & uoluptate certamē. Meliori loco res
 starent ut puto rariuzq; pugnatū eēt & crebri⁹ triū
 phatū. Quorsū hec forsā iterroges? Quia scilicet
 multos auguro: futuros: quib⁹ gescēdū iā tempus
 eē uideat. Mibi penit⁹ diuersa mēs est. Si me au
 dire uolueris scies vnū esse laboris & uite finē: tibi
 qđ & omnib⁹ claris uiris usq; ad extremū spūm ul'
 cū uisibili ul' cū inuisibili hoste luctādū fore. Qui
 etiā uide qđtū a cōi opinione dissentio. geminatus
 tibi laborē & senties & gaudebis. Nullo vnq; tēpo
 re tā magno conamine psurgēdū tibi tā sup seipz
 attollēdus aius fuit. Ad summa certamina uentū
 est: vniuersus orbis itelligat: in utraq; fortia glis
 qđtus ue uir fueris: neq; tu tñ sed qui tuis etiam
 psilijs obsequitur. iñ dēs regē aio senes: annis ado
 lescētē: cū quo terra mariq; iactat⁹ es: quē p multa
 psipitiā cogēte fato in summū stat⁹ huani fastigi
 um pduxisti. Qñde illi qb gradib⁹ in hunc fortu
 ne uītutē sit euect⁹: qb aruib⁹ psistēdū sit. Neq; taz
 deiceps enitēdū ut ascēdat alti⁹ qđ ut ascensu sese
 approbet. Nō indignū & hereditariū sceptrū: non
 magis sanguini debitū qđ uirtuti. Nō facit uirum
 sed detegit psicipat⁹: & honores nō mutāt mores:
 atq; aiū se ostendūt. Persuade illi minus eē re
 gē nasci qđ iudicio regem fieri: esse enim fortune il
 lud: hoc meriti. Doce: deum colat: patriam amet:
 iustitiā seruet: sine qua regnū licet opulētuz ac ua
 lidum stare nequit. Discat uolentum nihil esse

longeuū z amari multo tutius eē q̄ metui. Affue
 scat nihil in terris optare nisi bonam mentem: nihil
 sperare nisi bonā famam: nihil nisi dedecus for
 dare. Cogitet quo altior est: eo se clarius videri: eo
 q̄ minus occultare posse que gesserit. Et quo potē
 tie plus est: eo min⁹ esse licētie. Nouerit regē a po
 pulo non magis habitu differre q̄ morib⁹. Stu
 deat ab extremis equo spatio discedens: virtutes
 in medio suam seq. L esset pdigalitas: absit auari
 tia. Illa opes uastat: hec gliam. Sit sane tenax fa
 me pprie: sit parcus honoris: sit auarus temporis
 sit largus pecunie: z illud romani ducis modestis
 simum animosissimūq̄ r̄sum: semper in auribus
 ei⁹ sonet. Nollet aurū sed aurū habētibus iperare.
 Mallit subiectos abūdare q̄ fiscū: z intelligat di
 uitis regni d̄m inopē eē nō posse. Calamitatum
 semp meminerit ac laborū: quos calamitosa terra
 laboris h̄is temporibus passa est. Tunc se felices
 tūc se uoti cōpotē: tūc se uere reges putet q̄i crimi
 nibus alienis inuectas miseras ppria virtute dis
 cussit: dāna restituerit: ruinas erexerit: pacē p̄fir
 mauerit: tyrannidē oppresserit: reddiderit liberta
 tē. Inducat in animum amare quos regit. nā z aman
 do amor querit: z nullū certius regnū est: q̄ p̄esse
 uolētibus. Salustianū illud dogma. Regnū nūq̄
 ex aīo regis tui. Non exercitus neq̄ thesauros p̄si
 dia regni eē sed amicos: eosq̄ nec armis cogi: ne
 q̄ pecunia pari: sed officio z fide. Et que in eandē
 iniam sequuntur: p̄corditer vitēdum esse cū suis.
 Concordia enī puas crescere: discordia maximas
 res ollabi. Exemplo. M. agrippe plurimus huic
 saue debeat: per quā z frater z soci⁹ z amicus z rex
 bonus fiet. Amicitijs post deū post virtutem nihil
 carius habeat. Quem semel amicitia dignū duxerit:
 nulla p̄siliij parte s̄moueat. sequēsq̄ senece cō
 siliū: oīa cū amico deliberet: sed de ipso pri⁹. Mul
 tū fidat: sed non multis: z iustat uerū amicū a blā
 do hoste discernere: ueras laudes accipiat: ut vir
 tutū stimulos: blāditiā coherceat ut uenenū. Lar
 de eat in amicitia: tardius inde discedat: z si fieri
 pōt nunq̄. Idipsum nō p̄cipitanter sed pedetētis
 faciat: z ut est antiquo p̄ucrio. dissuat amicū non
 discindat. Qualē p̄stat talem ab alijs animū spet
 neq̄ a quoq̄ diligi sibi fingat quē ipse non diligit.
 Error iste potētū est. Liberrimi aut sunt effectus
 iugū non ferūt dominum non agnoscunt. Nunq̄
 amor nisi amore cogit. De amico sane nihil mali
 cogitet. Nihil temere cuiq̄ credat: pellat suspitio
 nes: delatoribus aurē neget: pertinacius istantes
 arguat: nō desinētes puniat. Impatoria uox est.
 Princeps qui delatores nō castigat: irritat. Ale
 xander macedo licet impetuosisimus adolescens
 eximia t̄ fiducia cōtempnit accusatorē: z felix fu
 it euentus ut debuit. Sigdem porrectā sibi potio
 nē a Philippo medico quē amabat in manib⁹ h̄nti
 superuenerūt l̄re a permunione q̄bus admonebat
 Philippū Darij muneribus expugnatū necē eius
 hosti p̄misisse. itaq̄ cauedas isidias z mortiferas
 potionē. N̄is ille perlectis: p̄tinus exhaussit pocu
 lū: z mor Philippo l̄ras tradidit legēdas. Obtre
 ctatores alto aīo despiciat: z sic uiuat. ut eos ul̄ in
 silentio redarguat p̄betq̄ mētitos. Memorans
 augustū rescripsisse Lyberio: non esse indignandū
 q̄ de se q̄q̄ male loqueret. Satis est enī inquit: si
 hoc h̄m⁹: ne quis nobis male facere possit. Pre

clare. Alioquin plus h̄eret h̄o q̄ deus: q̄ is iacessi
 bilis sit nec possit offendi: humanio t̄m sepe p̄uitijs
 attētatur. Hac igitur in re rex tuus exerceat aium
 atq̄ aures in qua nō t̄m hui⁹ orum maximi ac mo
 destissimi p̄ncipis cuius mō m̄tionē feci: s̄ z ma
 gni Dōpeij ciuis amplissimi: z pirrbi regis z p̄bi
 sistrati atheniē. tyrāni patiētia cōmēdat. Secre
 tū vō suū ab alijs ingri equo aīo ferat. Alienū non
 magnope scrutet. Magni ai ē talia nō curare. Lō
 tra autē p̄pe par utrobiq̄ diffidentia. Talis fiat q̄
 lis videri vult. Tū demū in se nihil occultū uolet:
 nec magis horrebit hostis occultum q̄ amici: nec
 p̄lis faciet p̄siliū q̄ testimonij emuloz. Pari fi
 ducia Scipio tot castris exploratores romanorū
 atq̄ carthaginēsiū circūdurit. pari ai magnitudine
 Julius cesar: z captū domitiū dimisit: z trāsfugas
 labienū sp̄cruit: rerū licet p̄sciū suarū: z non semel
 archana hostiū iuēta. nec vnq̄ lecta cōbussit. Ad
 hec nō temere neq̄ fortuito serenissimi titulus sibi
 ipositi arbitret: sed ut in aium ei⁹ deo primum z
 hūanis passiōib⁹ altiorē: nulla meroris nebula: n̄
 lus flat⁹ letitie gesticulis: nulla pauoris glacies: nul
 lus libidinū terrenarū fum⁹ possit ascēdere. Fram
 in p̄ncipe turpissimā nō ignoret. crudelitātē vō no
 minari etiā nephas eē: eo funestiorē: quo nocendū
 p̄la suppeditat instrumēta. Sctiāt uerū eē qd̄ ait
 tragicus. Quē sub regno grauiore regnum est. atq̄
 iō minaci tumore deposito cōez se subiectz exhibe
 at: z q̄qd̄ i illos statuerit: de manu sui superioris ex
 pectet. Supbia nec min⁹ iuidiā plebeiū malū cre
 dat eē nō regū. Cur enī uel sup̄bire regē oportē q̄
 debitor: m̄uerū tātoz: z tāto sit obnoxio⁹ creditori?
 ul̄ cur etiā iuidere: qui sup̄ se neminē tā m̄tos aut
 ifra se videt: v̄itatē toti⁹ fidei fundamētū eē nō du
 bitet: z mēdacio puenire ut uera loquētib⁹ nō cre
 dat. Plimum enim ueri parua falsitatis asperstio
 ne fuscari. Itaq̄ si credi sibi aliqd̄ cupit oīa uera
 loqui in p̄suetudinē trabat: atq̄ ita linguā istituat
 ut mētiri nesciat. Quid enī ridiculosus dicam an
 piculosus rege mēdaci: sub quo necesse est incer
 tā trepidamq̄ remp. fluctuare? Stabile p̄sus ac
 solidū uerbū esse debet: in quo fundata est tantoz
 spes ac trāquillitas populoz. Cur autē mētias cui
 maxime expediat: nullum si fieri possit usq̄: eē mē
 dacem? Cur aduletur: qui nullū m̄ctuat: nihil spe
 ret: quos adulatorum stimulos non improprie vi
 deo: diciturus. Contra etiā: cur se iactet euz landa
 re se ipsum reb⁹ deceat nō uerbis? Cur minetur cū
 sola ualeat fronte terrere? Cur in quēpiam exan
 descat: cū possit etiam tranquillus ul̄cisci. possit z
 parcendo vindicte genus nobilissimum exercere?
 Laueat p̄terea immoderatus exultare: occupa
 tiones circūspiciens immortales: desinat tristari.
 honores suos z diuinā erga se munificentiaz reco
 gnoscēs. Nulli se negare audeat: cum non sibi soli
 sed reip. natus sit. Compertum habeat se res suas
 agere: quotiens subditis opem ferret. Sit eḡtate
 temperatus rigor. sit seueritas mixta clementie.
 prudētie isit alacritas. Maturitas celeritati. secu
 ritati cautio. Modestie iocus: auctoritas leuitati.
 sit in gestu decoz: in cōmūio sobrietas: suauitas in
 smone: in resp̄h̄sōe charitas: i p̄silio fides: in iudi
 cio libertas: in risu tarditas: modus in accubitu:
 grauitas in icesu. Sit enī calcar in p̄mio: frenū in
 supplicio. ad illō ardēt ad h̄ pigri⁹ accedat. alio

vultu supbū hostē: alio ciuē noxiū feriat. Illic exultet: hic doleat. exēploq; ducis eximij suoz scelera inuitus tanq; vulnera attingat: que nisi tracta tractataq; sanari nō p̄t: ut L. iuius ait. ⁊ cuz gemitu ac lachrymis haud secus q; viscera secet sua. Affigatq; aio regē misericordia simillimū deo fieri: ⁊ penitus errasse p̄hos qui misericordiā dānauerūt Magnanimitatē peculiarē regibus eē v̄tutē: sine qua nec regno nec regio noīe digni sunt. Humani- tate si adsit: nō v̄tutē eē hoīs sed nām. si desit mon- strū potius eē q; vitiū. Eo magis regis debitum: quo magis reliquos hoīes debet excellere. Is q; p̄mū in hoībus locū tenet: eā que in hoīb⁹ pulchra sit: eē pulcherrimā in p̄ncipe castitatē. Nil pudico rege formosius: nil obscenius ipudico. Grati- tudinem mutis etiā aiantib⁹ insertā turpiter humanis abesse pectorib⁹. eā ceteris ornamento regi etiā p̄- sidi fore. Ingratitudinē regi neruos roburq; cor- rumpere. dū ⁊ obliuioso piget obseq; ⁊ ingrati ani- mi voraginē fundo carctē p̄mitis explere mune- ribus. Deniq; oneroso honore ⁊ honorato se p̄es- sum onere fateat. Eūq; qui rex fiat: ⁊ si autē fuerit expeditus ac liber: ex illo n̄ honestā suscipe sed la- boriosam ac sollicitā seruitutē: ⁊ sub qua publica sit libertas. viuēdūq; sibi deinceps exemplariter. Exēplo enim regū regna cōponi: ⁊ regri solere de manibus p̄fidētū q̄qd vulgus errauerit. Nihil si- bi p̄p̄iū uelit p̄ter scēptū ⁊ diadema: ⁊ que hinc orit⁹ curā de salute oīum gl̄iosam sed difficilem ac multoz capitū hydreq; non dissilē renascētī. P̄- stet acrimoniā igenio debitā: uerecūdiā etati: v̄tu- tē ḡnū: impio maiestātē. Purpurā sp̄nat: p̄tēnat gē- mas: despiciat uoluptates: ⁊ irrideat vniuersa que fugiūt: eterna sola suspiciat ac miret. Arma: eq; li- tere: supellex regia: par ⁊ bellū: exercitationes re- gio sint. Utrobiquē romanis artib⁹ regnet que sūt: ut Maro meminit: paci q; imponere morē. parce- re subiectis ⁊ debellare supbos. Postremo norit hāc vitā aliā eē magni discriminis: nō ad ludū iocūq;: nō ad inherē oīū: nō ad degenerē luxū. Ad nihil aliud demū hoībus datā: q; ut breui merito eternitatis aditū pandat: ⁊ fame mām sempiter- ne. Itaq; rerum se bonarū docilē p̄beat: cupide le- gat atq; audiat maiorū gesta n̄oz: ⁊ exemplo illu- striū sit scrutator: sollicitus ⁊ seruidus imitator. Il- lud noiātim demū teneat: qd̄ olim ab illo magnifi- co inimicarū urbū euersore seruatum in exercitu numātino: multis deinde romanis ducib⁹ discipli- ne militaris exēplū fuit. ut sicut ille castris: sic iste urbibus ac regno instrā luxurie depellat: ⁊ more a- lōga licētia deprauatos corrigat: sine quo spes sa- lutis nō dicam victorie nulla est. hoc ab ipso illo. alia sumāt ab alijs: e qbus oībus p̄ficiat clarus vi- rū. Quotq; insignia noīa p̄cesserūt: tot sibi magi- stros vite: tot sibi duces ad gl̄iam datos sciat. Nō minus interdū accēdūt generosos aīos exēpla q; p̄mia. nec minus v̄ba q; statue. Iuuat laudatis se se p̄ferre noībus: ⁊ pulchra emulatio est que de v̄- tute suscipit. Ac ne curiosa inq̄sitione tēpus teram- bēt aī oculos rex tuus nō p̄grinū uetustūq; sed recēs ac domesticū virtutū oīum: nisi me amor fal- lit exēplar idoneū: illustre ac diuinū eius patruz Robertū: cuius q; regno utilis vita eēt: mors dā- nosissima declarauit. Illū intueat: ad illius gl̄iam se cōformet. in illo se nitidissimo speculo cōtēplet.

Ille sapiēs. ille magnanimus. ille mitis. ille rex re- gum erat. Illū ut tpe ut sanguine: sic aio sequat⁹ ⁊ moribus. Sepe enim cum ceterarū rerū: cum p̄ci- pue ingenioz imutatio felix fuit. Jā bonus est qui fieri bono similis studet. Multa dixi: sed p̄e ma- gnitudine rez pauca. plura etenim sunt que restāt Lu qd̄ p̄e oīa p̄clarissime vir: humeris tuis sen- tis incubere. uerū magno morib⁹ nihil est arduus nihil durū: nihil graue: nisi non amari. Id tu cārī nō potes: de alūni tui amore iudicioq; certissim⁹: duxq; ⁊ auriga cōsilioz eius. Non chiron achili gratior: nō palinurus enee: nō philothetes: non le- li⁹ africano. Eia ergo p̄fice qd̄ cepisti. Oīa fert enī charitas. oīa vincit amor. P̄fecto autē qui gl̄ie partē petit: p̄ns est ut sollicitudinē ptē ferat. Au- rū p̄funde fodit. De longinquo uehūt aromata. Thus sabeis sudat arborib⁹. Murice sydon. ebur india. margaritas mittit oceanus. Difficile parat⁹ oē qd̄ in p̄cio est. Non est questu facilis p̄ciosissi- ma rerū virtus. Auro splendidior fama est. labo- re querit: studio detergit: diligentia custodit. Ro- sa inter spinas habitat: inter difficultates virtus: i- ter curas gl̄ia. Illic dignus p̄clitadus: hic aius. Hūc tu igi⁹ gl̄iosissimis accinge p̄mordijs: dū enī p̄sumasse putas oē: incipies. hūc optimis ⁊ regis ⁊ reipu. curis exerce. Quibus exagitat⁹ ⁊ felici⁹ hic aget. ⁊ postq; hinc abierit ut Licero opinat⁹ ⁊ nos scimus. uelocior ad sedes etbereas puolabit. Vale patrie decus ac nostrum.

X^o kal. martij. Auinio. 1350.

Ad amicū de amicitie descriptione per descriptio- nem vnius facti ridiculi.

XXXII.

Verabo te lris. obruā te papiro: nō sinam
o te aliud legere q; nugas meas. Nullus re-
spirādī spatū dabo. Lōminat⁹ siue pollici-
tus erā: tibi breuiore deinceps epl̄as meas fore
qd̄ occupatōi n̄re debitū erat: ne dicā fastidio eo-
rū qb⁹ oīa sunt. plura: nisi que hēs: atq; insolēs clo-
quētie sue forceps absiderit. Nūc ut video multi-
plicanē ⁊ crescut. Nil amicitia loquaciū. Amico-
rū colloquio nulla nō breuis nor. nullus non angu-
stus dies fuit. Cupidū dū uenerit amicoz par: i-
prouise fugiūt hore: nō loquētib⁹ tēpus: nō ambu-
lātib⁹ rura sufficiūt: nō gelu: nō estus: non fames:
nō lassitudo sentit. Oīa vincit amor. duo sunt b̄nī i-
stituti ai solatia: l̄rarū oīū: ⁊ fidelis amicitia: duo
tedia: occupatio ⁊ turba. ultimū in urbib⁹: p̄mum
illō optime in solitudine: ⁊ in elicone nostro semp
expio: siue mane solus in siluas ierim: siue dulcis
interuenerit amicus: nullus est finis. nō p̄us abi-
re solē q; abisse p̄p̄do. Sin uesp̄tina cōgressio est
nō arem flecti: nō stellas labi sentio. deniq; nō fu-
gā noctis intelligo nisi solis aduētū. Ego qdem p
libēter sum tecū. nunq; nō p̄ntior es mihi q; dum
uel te alloquo: uel loquētē audio. hinc ⁊ epl̄arū
tuarū ista cupiditas ⁊ plixitas mearū. Inuit⁹ enī
auello. Alloquo: te dū scribo. Audio te dū epl̄as
tuas lego. utrobiquē te audio: tecū suz. Modie sane
q; ferū nihil erat: ⁊ intermissiones occupatis aīs
nō min⁹ q; exhauritis agris utiles eē solent: aures
magnis reb⁹ parūper ablatas nō iam eno ridiculo
p̄stabis. Neophit⁹ qd̄ ille que hacten⁹ nesciebāt:
eo q; lras tuas illū loquētes de manib⁹ nō suis ac-
cepam: hoc ipso die dū forte hui⁹ sociā tibi scribe-
rē ad me uenit: cū uestibulū p̄us atq; arriū totūq;

domū vobis impleisset: nihil mori. Ab assuetis enim non fit passio. Excipio boiem vultu quā aio letiore: non quod aut me etiā intermissio non delectet: aut hospitē non amem: sed quod tpe min⁹ idoneo obambulās: et nescio unde se reuehēs: meliorib⁹ curis non satis opportuno incessu: sic videt. Quid multa? Lōsedim⁹? Incipit ille de inexhausto fonte verborū: imo vō cōtinuat. iā enim antequā limen attigisset icepat: demitto auriculas ut iniquū merit⁹ asellus: cū graui⁹ do: so subit on⁹. Ille mox urgebat istare: et lingue fustib⁹ ad p̄stinuū agē. Ego autē nihil: nisi quod dū ille mihi linguā suā: ego sibi aureas meas accōmodo. ita illic loquēdo: hinc tacēdo: ipari pugna p̄ferit. Dū in h̄ statu res eēt hortari illū icipio: subducatur equū: seq̄ familiari p̄adū cui⁹ iā ip̄s istaret equū p̄beat. Ille autē ad hec surdus: s̄ non mut⁹ ad p̄pria cepti p̄monis torrētē p̄fluebat. Multa de te in p̄mis: quā mihi quā illi itidē amic⁹. Mirari cepi quod nā iste Dionysius qui nobis quā tertio accessisset: Damōis aut phittie morib⁹ s̄ sic nihil h̄ns. Nec satis itelligē vñ ille te noscet. De me enim non miro: ab extremi infantia nescio quā sidē hec me lingua p̄sequit: nec mutasse climata et effugisse p̄iaz me iuuat. In te n̄ra ois admīratio: ut nob̄ non aius mō sed fatū idē: ut cūtib⁹ via sacra bolan⁹ idē sp̄ obui⁹. quōd enim ad te ille tramitib⁹ penetrasset icert⁹ erā. nec meminērā me illi aditū p̄buisse. Cū enim ante aliq̄t mēses ille mihi sub ardentissimo sole: puluerulēto et arto quā loco occurrisset: meq̄ p̄festi ex more vobis aggressus eēt: nec spes opis superisset aut fugerit: hinc sol: hic puluis: hic cicade. hic bolan⁹ iste certaret: quod facerē? Iubebat ille aliqd sibi cōmitti i p̄iaz ad amicos. Regē bā ego cōmissio op⁹ eē. Ille trāuerso quā drupede occupat angustias obstabat. Lepi p̄siliū ex tpe. utq̄ te meis vobis salutaret iposui. Ita p̄ctus ille ministerio cessit. et ego e m̄ib⁹ amici hostis euasi. Rat⁹ id vobū quōd mihi elapsū eēt: nequaquā tāto studio colligēdū fuādūq̄. S̄ vobū ipiger agricola loquēdi semē oblatū non tā sterilib⁹ sulcis mādat: quā taz cētēsimum fructū ferat. Sic semētis exigue copiosissimā messes referēs: capax horreū patule auris impleuerat. m̄ta sup p̄amo cumulās: sup hectore m̄ta. Sup te autē an̄ alios: que stilo quilibet ad me plata mulcebāt. Letera vō rācidiora. de seip̄o: de amicis: de cognat̄: de affinib⁹: de vnaclis: de cliētulis: ois sodalitis: de vniuersa familia. quod germana: quod nep̄: quod vicine oēs agerēt. Postreō de canib⁹ ac lupis: de leone p̄io: de tota republica: de p̄side pulcie: de p̄morib⁹ ppli de sterilitate annua et de inuābilib⁹ alijs quā mēoria vincūt. ut non min⁹ ego quā ap̄ milonē suū Apulei⁹ posset si nox eēt non mō s̄ nolēt balbutire s̄ stertē: conatusq̄ solis fabulis cubitū ire. Dū ecce coc⁹ icrepitās horā p̄adij trāsire denūciat. Nihil ille lētescē s̄ enixe quedā excusare: quod lras ad me tuas quōd afferre debuerat p̄mississet: nūcij celeritate fortuiti: festinatiōi tue cōsulēs. Nec dū talia dicēte illo. o segne cerebellū subibat aiusquod p̄sagij eēt. ita mihi p̄suaseras illū in sōnio fabulari. Inde cū miris modis obtunderet ut iam in labijs esset illud horatii. Lōfice nāq̄ istat mihi fatum triste. subito exp̄gisco: tacitusq̄ respicio: ut noti noua forma viri: ut religio sine lris: ut cetera oia que eplē uenirēt tue. simlq̄ ad meip̄s redeo: et mecū. posset ne is eē neophit⁹ quē mihi p̄die meo ille lapidissimo sale descriperat? Ille est baud

dubie. En rudis et nona religio. en illa vobū largitas. singula pueniūt. ille est. Talia cogitātē tāt⁹ risus arripuit: ut nec rōnis freno: nec p̄uozificat̄ digis: nec ulla meditatio dolēdaz rez cobibē potuit. Cū ligdo expt⁹ sū eē ut aiūt: affecti ai mor⁹ idomitos. ut vō ridētē ille me vidit: quā fuit quod rei eēt admīrās. Ingenio ipigro erat op⁹. Nec enim p̄sultādi quod loq̄citer spatiū iopina res dabat. Ex iprouiso rīdē dū erat. Uex enim vō ex boīs hitu: māz rīsonis arripio. Et heus inq̄: quod non stupēs rideat qui te me minerit armorū glia paulo ante clarissimū: cū dēq̄ nūc videat tāta grā religionis istignē? Utrāq̄ vire viā m̄tū diuersis studijs breuis spatio ipis bone stasse? Letari p̄conio visus est. et rauco plausu tituluū bellice laudis amplecti: seq̄ prin⁹ talos attollē: quod grādusculi formā bellatoris iduēt. Nec iter dis cubuim⁹. Ille plen⁹ lenitia cibo ferari p̄tēt⁹ bibē et loq̄. Ego autē saḡ habui audire et silē. et vicissim erū p̄ti cachino frena s̄stringere: cū tot⁹ non nisi de remilitari p̄mo eēt quā arma mouēda: quā ferendus hostis: quā declinādus. Phormionē illū dicēs: nisi quod ego hānibal non erā. Leter n̄ri quā seniculi mir⁹ feruoz et exhaurita copia pegrine m̄ae. Singla nutu quod approbabā. nā nec loq̄ poterā: nec si posses: ille p̄mittēt. Sic tot⁹ ille trāsisset dies: nisi publicū horologiū: quod ultio iuētō p̄ oēs fere iā cisalpine gallic ciuitates metimus ipa plū diremisset. Admōi tus enim diē ire surrexit. Ego illū ad limē cū pueris p̄secut⁹ sū. et egregiū bellatorē vix oēs s̄stulim⁹ in tergū eq̄. cui ad capelle s̄qlētis effigiē p̄ter cornua nihil desit. cū iterea nil nisi rei militaris epilogus loqueret. Quid te in vobis tenes? Uix tādē diuulsus est. Nescio historie finem nutātes ruināq̄ minitātes abierūt: neq̄ cōpētū hēo inq̄ foueam equ⁹ seissorq̄ ceciderit. Quod extremū petijt fuit: ut per me tibi: per te familie eius innotesceret: cū huc corpore quidem ut ipse ait: ut ego testifico: lingua incolumē peruenisse. Vale.

Ad aicū quē excusat de quā errore pusillo sibi sua dēs meliōa sectari p̄ ex⁹ curiosoz studētiū. XXXIII

Iti ut iubebas: non ea tñ qua iubebas rōne s̄ alia quā. Neq̄ enim iō quod tibi tātisq̄ latini fmōis uestigia titubassent ridiculū extimāni: s̄ quod titubasse taz grauiter puduisset. Ita ego te vni⁹ vbi imo vni⁹ sillabe: imo vō vni⁹ lre sollicitū vidi: quod tibi quod elapsa et haud durit⁹ aurib⁹ meis illa p̄sa erat: ut dicerē. O doctissimoz s̄ hoīus curas? Cui enim queso non idē possit accidē? Licero n̄ sūm⁹ latini eloquij parēs est. prim⁹ illi Virgili⁹: seu quā de hoc ordine dubitasse quosdam video. sunt certe romane facundie parēs Tulli⁹ et Maro. quod qui mihi negauerit: nil ipē sibi p̄senserim. Utriq̄ tamē grāmatalis est itegraz et dictionū. Cui⁹ tedio cicerō ipē in eplis ab Arbico suo poscit auxiliū: quod se magna molestia liberādū dicit. At qui sigd est in arte grāmatica: ubi titubāti labētisq̄ uenia debeaf in p̄teriti p̄fecti p̄pmodū ambiguitate posuerim. Cū ut grāmaticoz p̄nceps ait: ipi p̄batissimi artū scriptores: non oino certē hec regulis disseruisse non scanf. S̄ non ego pinde tibi nūc excusatiōes aacu por: quā ille tu⁹ et non calami poti⁹ quā inaduertētis ai lapsus sit: quod ip̄s quoq̄ uenia dignus erat. Udic vō tā nihil culpe est: ut nullus uenie locus def. Quando enim ingenio tuo oriq̄ aureo excideret: quod proculdubio si uel in somnis loquereris aduerteres.

Multa furas calamus: et plura sepe magnis ingeniis et magna tractantibus. Nihil habenti nihil eripit. Magnorum omnium parua damna non sentiunt. Paupis est numerare pecuniam inquit naso. Sic est ingenti locuplex quasi diuitis heri domus: que quo maioribus aucta lucris: eo magis seruilibus furtis obnoxia est. Tu ergo perfluri dicere uoluisti: et profecto dixisti. calamus iugis ope fatigat geminam subtrahit personam. Parce suspitionibus: in maior es quam qui uel obtrektorum iudicio in talibus per ignorantiam labi possis. Sed uide oro cogita et intendere acriter non tamen stilo ne obstit: sed ut animo proficit error calami. Uide amice quam to nobis omnibus qui puluere palestre huius attingimus: maior sit eloquentie cura quam uite: et antiquius fame studium quam virtutis. Quanta queso uigilantia cauemus: ne quod in sermone sordidum icultus ue sit: cum uite iterum negligentes: multa ibi squalida proflus et horrentia contemnamus. Ita paucorum humanorum seruatissimi diuina iussa transgredimur: quasi ut bene uiuamus lex immobilis dei est. Ut non sic aut sic loquamur humanum placitum atque uentum: quotidiani usus impio motum sepe mouedum. Nec nimirum est illa pueritas: quam pater augustinus in professionibus suis deslet. cuius uerba quam mihi placuerat: et tibi placitura ratum iherui. Uide inquit domine deus meus: quomodo diligenter obseruent filij hominum pacta litterarum et syllabarum accepta a prioribus locutoribus et a te accepta eterna pacta perpetue salutis negligant. ut qui illa sonorum uetera placita teneat aut doceat: si contra disciplinam grammatice sine aspiratioue prime syllabe homines dixerit: magis displiceat hominibus quam si contra tua precepta homines oderit cum sit homo. Multa ibi preterea in hac sententia queris nec iniuste. Cum enim eloquentia sit paucorum ualde: uirtus autem omnium: quod est paucorum omnes appetunt: quod est omnium nemo. Ne enim hoc grammatice tamen exprobatum putes: quem mihi poetarum dabis qui non prius eligat uita claudicare quam carmine: quem historicum: qui cum res omnium seculorum litteris quam memorieque mandauerit: quod reges egerint aut populi: que regum series: que temporum alios docuerit: quod ipse agat rerumque suarum ordinem: uiteque breuis reddere rationem uelit aut ualeat. Jam ut percurram reliquos. Ostende mihi rhetoricum qui non magis orationis deformitate horreat quam uite. Ostende mihi dialecticum: qui non ab effectibus propriis ab conclusu uincula uincit malitiam quam aduersari. Sileo arithmeticos et geometras: qui omnia numerant: omnia metiunt. unius aie numeros ac mensuras negligunt. Musici numerum ad sonum referunt. huic studio omne tempus impediunt. Illi sunt qui perceptis moribus tractant sonos. Liceronianum illud oblitum. Maior et melior est actionum quam sonorum percentus. Illic ne discreparet elaborandum erat. hic sperni poterat: in quo tanto ope laboratur. Astrologi celum illustrant: astra connumerant: ausi re ut ait plinius etiam deo improba. quid imperijs aut urbibus euenturum sit tanto ante denunciant. quid sibi quotidie eueniat non attendunt. lune solisque defectus prouident: presentem eclipsim aie non uidentes. Jam qui clarum philosophie nomen habent: uel regum causas querunt uetosa iactantia. Scire autem negligunt quid est deus rerum creator omnium. uel uirtutes loquendo describunt: uiuendo destitunt. Postremo qui sibi nomen honestius presumpserunt et diuinorum scientiam sunt professi: quo deciderint uides. Ex theologis dialectici atque utinas non sopsiste. Neque enim dei amatores sed cognito

res: neque id esse cupiunt sed uideri. Itaque cum alterum silentio sequi possent: alterum strepitu consequuntur. En quo mortalium redacta sunt studia. O scires quam uis nunc me urget impetus: quantum docendi calor accedit. ut de his copiosissime differam: sed maior confusio rerum area est quam que prius calamo uereri queat. et nisi fallor: super iocoso tue breuis epistole fundameto: satis edificatum est. Ad hec et mihi semper optate solitudinis ocis dulcedinem: quanta nuper inuise frequentie: et insperatarum occupationum amaritudo consperserit forsitan audisti. Nimirum diu felix fueram. nimirum diu liber. nimirum meus. Inuidisse fortanam dicam an forte celitus. ac esset ne lasciuire animus uoti compositum inciperet? Fateor enim: solitudo: ocium: libertas: non nisi perfecte uirtutis consumari quam animi bona sunt. Unde me multum abesse sentio: et lugeo. Profecto autem animo passionibus obseiso nihil ocio peius: nihil solitaria libertate danosius. Luc obseceni subeunt cogitat: subit insidiosa luxuries: blandum malum et familiaris occisaram mentium pestis amor. quibus ego me laqueis absolutum rebar: sed forte fallebar. Ferenda fidelis medicum licet aspicio manus. forte latetibus consulis malis: aut rediuisis morbis occurrit. et forte breui incommodo longa preteriti uenturique ocij felicitas commendat. Lerte ego dum fata deusque sinebar: ocio meo cupidissime fruebar et fruerer si mansisset. Nempe quod in fine ualde optas: ut merearis inter discipulos meos dici: quod nisi nimis amicum et modestum et humile uotum est? Inter amicos diceris: eosque non vulgo sed ut docti uocant: quorum uides quam penuria est. Ego te quidem ut studiorum et uoluntatum omnium: ut patrie noisque participem habeo. Sic siquid id est: et glorie uelim. haud ignarus feliciter me hoc pertubernio mercari: opulentamque facietatem magnamque lucri spem: paruo mihi fame peculio comparari. Et uale.

Domini Guilielmi de pastrego domino Francisco petrarche.

XXXIII.

Eus care quibus nam luce latibulis: latens? quibus in abditis abderis? En ad lelij nostri pigo fores. te peto. uox non dat. pulso non aperit. Quorsum hec? Egredere. coram cupido te exhibe. fare. age. coram quem queritis. adsum.

Risio domini. F. petrarche ad prescriptum. XXXV.

igne quidem admirans quibus ego latebris delitescerem querebas. aut quid noue rei contigisset: propter quod tibi oris mei prentia solito rario: occurreret. et nunc aliquanto dignius miraberis: quod hic prestigij sit: quam cum relicto rure mihi hac presertim anni parte gratissimum faciem tuam uisurus: ad odiosam semper ciuitatem rediissem: te insalutato sic repete discesserim. Utriusque ergo rationem accipe: quam breuissimis uerbis: digerendam forte latius apud te. Mihi enim et nuncius hic et sol ad oceanum perperans breuiloquium suadet. Subegerat me sibi predeus uita lautior: ea que in urbibus agitur: et in ea urbe potissimum ubi tu nunc es. Illic multos per annos: quam miserias quos ue labores pertulerim infelix: non epistole breuis opus est. quibus tandem eragitata mere cernens nullam nisi in fuga libertatis spem relictam retrahentibus quamquam hijs quibus me amando perditum ire mos fuerat: profugi: et eripui me ipsum periculis quecumque patuit uia. Atque omnes fortune minas perpeti decreui. dum mihi uel prope morte aliquantisper uiuere. Leperat enim seuisim quod optabam

ptingere: et aius ex diuturnis cōpedibus relaxari: inenarrabili quadam dulcedine et celesti vite simillima. Sed quanta est durate p̄suetudinis vis? Sepe adhuc infauſtā mibi ciuitatē repeto. nec ullius vnco necessitatis tractus. ultro in laqueum redeo. et ex portu toticōs naufragiū passus: relabor in pelagus quibus urgētibus flatibus incertum est. Vox omne mei ius eripit. mibi vndiq; uentoz rabies: vndiq; fluctus et scopuli: telū vndiq; et vndiq; pōtus. postremo mors vndiq; et peius morte vite p̄ſitio tediū et uēture metus ante oculos. Quō itaq; me hijs primis diebus videre nequeris: scito nullā cās fuisse aliā: nisi cure ueteres exedētes cor miserum: cor miserum: p̄festim ut me in menibus suis iuenerūt: tanq; fugitino et cōtumaci seruo intecerūt manū. et iā mibi flagra nota cernebā: iāz carcerē: iā cathenas et vbera: cū uelut expectatus noctu q; luce nō poteram euasi. Ignosces igitur: si et me videre possem te nō viso abij. et aduersus vulgus infantū cām meam ages: a quo demētie arguor: q; quietē ruris urbanis ipso reclamāte pretulerim. Vale memor nostri.

C R̄ſio dñi. S. de pastrengo ad p̄cedētē. XXXVI.

Aud equidē fugā tuā equo amice ferebam animo. P̄uinoz nāq; cōspectu grato. careo dulci eloquio. ueras nō audire das uoces. nec mēte p̄fecto concipio quo nā pacto eius queat nō esse tristis absentia: cuius p̄uersatio fuit dulcis. Sed tabescētī egroz aio curarūq; vndanti fluctibus: epistole tue occurrit lenimen. hac edoctus te carceris exosi euasisse claustra: vincla rupisse: laxasse cōpedes: ergastula reiecisse: p̄cellōsū transiisse salum: cupito appulsum littori: optato positū solo: edaces animi sedati sūt turbines: et furētī freto lenis suborta trāquillitas. Libet nūc uolatus tui liberi de plurimis pauca referre. videre nempe sepe te video: parētē menonis equis euecta roseis: auium cōcentu dulcisono: plabētis riuī garulo excitū murmure: per anfractū colliū rosidos mōtiū. iuga cōscēdere: et herbido sedēs cespitē: mare forte uelū uolum: culta terre: iacētēq; de spiciis terras: non pugilares desūt: meditariis sedulo semp aliqd scriptas. ut te tibi meliorē reddas. Delio celi petēte summa domū repetis fabricij: curijq; nō asp̄natus epulas: mēbra paulisper thoro leuas. Et celi mediij rapidos ut sumoueas ignes. uallem illas uere clausam ingredieris: ubi sole iā in girum flexo mōtes ad ortū vmbra iaciunt. Illic fons ille mirabilis ex radicibus scaturicōs: rupiū cētum ferme per ora argenteas singultās aquas: totides uomit fluctus: qui grādī fragore rapidis per uallis ima precipitatis v̄ticibus: iter saxa cōfraga rauco murmure sonātibus alius scopulis: amenum post paulo creſcit in annem. Illic antrum illō ingēs atq; terrificū laticibus nūc silentibus tacitū: nōnunq; horredos fluctus eructuās. mirā gratāq; estuātibus temperiē prebet. Ibi specus alter aquis illimib; vitro cāden lucidioribus imminēs. Nympharum ut reor domus. Illic tibi certam delegisti sedem. hunc iuxta crassa sedens in vmbra: uatē suuz saxo repetēs dum p̄tegit edera oblectante prospectu: amenas oculos pascis intuitum. ibi tui acumē intendis in genij perspicacis. In ibi de sede animi archana de promis. Lunc elicon aganippe. aon. picrides. p̄ſto sunt. tūc fauni: nimpbes: satiri: panes: nayades: orcaes: diades tibi plaudūt: tibi concinunt. O:

bis tunc delicias fugacem reputas vmbra. Nec hijs comitatus choris torpes ocio: desidia marces uacas omi uacas. nō inde p̄fecto ante discedis q; rabellas portes plenas licet manus ut plurimum uacuas. Bonus huiusce nō solus ut forte autumas amice potiris. adsum coram: tecus fruor: pariter refocillo: exulto et cresco. Dilecte uale: cuiusq; qui tu alter est memoriam habe.

C Domini Guilielmi de pastrengo ad d. S. petrar-
cham. XXXVII.

Enes memorie diē illā: qua de patria mea discedēs pischeriā appulisti. oppidū sane munitū decoz mirabileq;. hoc solis ab ortu Benaco ex pie: per pascha leta p̄relabēs: alluit minci. hic post largas dapes quieti dediti honestis p̄monibus somnē p̄te ex magna traxim noctes. Illucescētē die cōscēdim equos. nō aurora vibrātes detexerat radios. nūq; celi leta facies: tristēm nubila tenebāt lucē. Iā menium liqueram septa: cāpoz tenebam c̄lta. iā patētes exieram in agros cū subito visib; nris: hinc benaci placida se offerūt terga: illinc licana silua diffusos explicat saltus. Festinares licet uotis iter. caput ne loci amenitate an amici quē reliquebas dulci p̄ſitia: pigri icedebas? Uentū erat ad locū quo limes breuis ueronē. solū a Brixien. discriminat. Amēti similis cōtinuisti aiām. atq; amātis iplicitū collo: in hec tādē v̄ba rupisti. Distrabor a te care: regiōis extere futurus in cola. nūq; fortasse meis te p̄ſtabis obtutibus. si dus semp durabit amor. Nulla vnq; secula distantia uerā obliterabūt amicitia. me possides. ego te. uale dilecte. Sit tibi cura mei: sit mibi cura tui. Et uale dicēs parce queso: lachrymis nō pepcisti. At ego distractus mēte merēs corde imbre suffusus oculos nil aliō potui dicē: p̄ter. erit. diuelli mur. Abētū visu p̄sequor: spectare iuuabat. Morātes vix retrabūt comites: sepi lumina torqueo. lucē illā e linguis fere p̄trāseo. Luraz nutrit sequif nox. fugat sonus: mēbris nō dat q̄s. Dū p̄fectionē tuam mēte agito: celi iclemētia: soli malitiam: ardua mōtiū: lubrica uallū: obruta niuiū: lutosa cāpoz: uēroz rabiē: plauiones torrētū aio v̄so. Solabar me: curasq; hijs demētētabā dictis. Uiget etas. ualent mēbra p̄nicia. robur adest. ualitudo suffragat: iuuētē flore potitur. p̄stat aius: cūcta v̄tuti cedūt. Nūc sollicitudinibus huiusce liber edomiū alpi bus ante reuerēdisimoz patrū ora v̄saris. huic semita cedis: caput apīs: assurgis illi: alteri dexterā porrigis: et nonnunq; de more patrio in oscula ruis. Nūc in agricole v̄riede iactaris. uacas sacris: elias circū agis sedes: colūne adherēs paphice. sacras colis lauros: frōdis delphice in vmbra grataris. Gratulo: et ego nec linoris sefe torqueor: sed exuberātī gaudio fartior. Vale felixq; uiue mi luce charior.

C Domini Frāncisci petrarche ad dñm Guilielmum de pastrengo ueronē. togatum. XXXVIII.

Ratiā tibi hēo vir optime: q; te mibi adeo morigerū p̄bes. Ego enim mltro malis studiis meis q; uoluptatibus opem ferri: quibus et studia suas uoluptates bēant inarcessibiles honestasq; quas nullū hoium notiores arbitror: eē q; tibi. Libro illo ualde ego in viroz illustriū p̄gerie. cui hos humeros q̄lescūq; subieci. Oro ergo festina. Scis q; carū est tps horas et momēta libētibus

Insup ꝛ pro eo notati gr̄as ago q̄ me taz debiti ad mones officij. t̄taui ut suadebas: q̄b ꝛ per meip̄m fecissem: ꝛ iā cepaz. s̄ tarditatē meas nosti: ꝛ ꝓtem ptū rez. ita enī mibi ꝓtigat mori ne tot⁹ moriar: ut mlt̄a v̄santi septissima fabula ꝛ ꝓsus inane s̄nūꝝ videf̄ fere q̄cqd in terris agū. Stimulio ergo op⁹ erat. Nos mibi moꝝ meoꝝ conscia tua fides adhibuit. De euctu viderit fortuna. s̄ quid loquor. Nihil illā eē didici ꝓter nudū nomen. ꝛ ꝓualuit apud me grai uatis auctas. viderit ergo de⁹ oipotēs cui dauiticiū illō dixi. In manib⁹ tuis sortes mee. ꝓiū certe cōsiliū esse inefficax non debet. Tu uale. Raynaldū nostrum ut saluere iubeas ꝓceoz. Ad diolani. vij. kal. Augusti ꝓ opere.

¶ Idem ad eundem.

XXXIX.

Omē tuū optime atq; exoptatissime mibi vir: quo nihil dulci⁹ audio: q̄oꝝ hodie huius deuoti tui ore auribus meis insonuit: non dicam me coegit ad calamum: qui nescio quo seu errore seu fato seu actuū humanarū odio vir: nisi s̄ono ul' neēitate alia excussus e manib⁹ meis cadit: s̄ alio tēdētē calamū huc ꝓuertit: ut tibi scribere eē me pataui coꝝpore viciniorē tibi q̄ soleo. Nā oīa vidētē deū testoz: semp aīo ꝓns sū: sanū ꝓterea ꝛ b̄ualētē ac iocūdissime senescētē. qd ad etatem attinet: fortune nēpe vulnerib⁹: nō alijs q̄ nimius crebris caroz mortib⁹ ꝓPELLI ꝛ ꝓcuti: me fateoz: non ꝓsterni. De reliq; ueterib⁹ illis meis deditū curis: q̄s ꝛ si taceā nosti. atq; in ꝓmis tui memorē tuig; auidū: qd desiderū lenire ꝓpe diē spero. Aptū est enī iter: qd nisi fallo: imerito clausū erat. Permisit nāq; mibi dñs b̄ficiū illō ꝓo quo totiens laborasti. ꝛ qd mltō pluris facio arrā mibi magne humanitatis exhibuit. Beneficiū qdē ip̄m simulq; adolecētē cui⁹ fuerat: o res hoīꝝ moꝝ abstulit: qui cū paucos dies letos vidisset in vita: eo ip̄o die miruz dictu quo iuri suo restituz videbat: vitali destituz est spū. Deo gr̄as: qui me longo labore s̄ non sine dolore liberauit. Tu uiue feliciter nr̄i memor ꝛ uale. Pataui. x. Augusti sero. Ille tuus.

¶ Dñi Fr̄acisci. ꝓ. dño Guilielmo de pastregio. XL.

Frū hūc si nosse cepis ꝛ amare icipies ꝛ mirari. Lōga est historia. Sūma est q̄ honestis ex cāis familiarissim⁹ ꝛ amicissim⁹ fact⁹ est mibi. Et sero licet tāt⁹ cū discēdi ardo: cepit: ut neglecto studio rei familiaris: ꝛ deserta fabuli officina in qua insigniter eminet: totū se lris dederit. Itaq; iā nil nisi scholas libros ꝛ magistros cogitat: inq; hoc vñꝝ noctes isomnes ꝛ sollicitos dies agit. Amplectē eum oro te: ꝛ ꝓposito suo faue. Nihil est de formi⁹ q̄ iustis desiderijs opē ferre. Et qd putas ambiat: nō opes: nō potētiā: nō honores: nō vulgi cōpedes ac uenena mētū uoluptates: s̄ vniciū ocij sui ꝓsidiū: ꝛ vite solatiū libellos querit. sine suo ductu tuisq; auspicijs nil ausurus. Suspirabis intelligēs quo aspiret ꝛ tacit⁹ dices. Utinaz tēpestiuus cepisses. Sola enī etas obstat igenio. q̄uis ꝛ plato ꝓuectio: ꝓbie: ꝛ cato senex grecis literis opam dedit. Nec hacten⁹. Raynaldum nr̄m mei memorē saluē iube. cui s̄ ip̄m scribē uolui nec potui. expecto enī calphurni buccolicū carmē: ꝛ tuam Uarronis agriculturā. ualde enī memini sigd mibi ꝓmittitur. Uale. Pataui. xvij. Aprilis ꝓpere.

¶ Domini. F. ꝓ. eidem.

XLI.

Discolo: ut nimpbe tetigit uestigia pellis.

Lectio: ꝛ cunctis nimis inuidiosa puellis.

Nescit habere locum. refugit sub claustra reuerti.

Et tibi purpurei decus addidit in nuba ferti.

Legꝝ per arua canēs: uarios legit vndiq; flores

Et timeat humentes pedibus calcare sorores.

I Interas tuas ornatissimas atq; pulcherrimas obiurgat⁹ a me leli⁹ meus: s̄ iaculo tñ meo: clipeū legitime excusatiōes obijciēs: misit tādē. Qui te salutatū cupit. Poteris eum ut auguro: cū ludouico ꝛ gerardo fr̄e: hodie uel cras hospites habē. ꝛ sitiētēs ad rigū fontis mei: iam istic degeneratē: s̄ adhuc quedaz origis sue signa gestātē iducē. ꝓponē optimū nō comedi sed deuorauī: nemine in ꝓtē admissō ꝓter nimpbā pictis iam tunc pedib⁹ deoz ꝓiuiā meditantē: ꝛ neptuni nuptias aut nereī aut tritonū obsequia: ꝛ sigd uel equorei uel fluminei numinis usq; est.

¶ Dñi. F. petrarche nobilib⁹ ꝛ potētibus viris dñis priorib⁹ artū ꝛ uerillifero iustitie: cōi ꝛ populo ciuitatis florentie: dominis suis ꝓecipuis. XLII.

Epe mibi ꝓpositum fuit egregij ciues: ꝓo uarietate rez ac tēpoꝝ aliqd ad uos scribē:

ꝛ vicissim nūc frenū ais: nunc calcar incur rere: nūc indignari ꝓdita: nūc recuperata libertate gratulari: nōnunq; flere uobiscū mltiplices ꝛ uarias reipublice tēpestates: ꝛ ipendētis naufragij fidelr̄ admonē. ut ita me uobis qm̄ alr̄ non dabat v̄bis saltē ai testib⁹: ꝛ si nō habitatorē certe amatorē ꝓie cōꝓrobarē. S̄ dū cogitare mecū cepi q̄tū ab altitudine curaz uraruz distaret meoz humilitas studioꝝ: subito semp mibi e manib⁹ calam⁹ lapsus est. Nūc aut cogo: ut scribā: nec reluctari ualeo. Urget enī aīum dolo: ingēs: ꝛ extorquet mibi v̄ba cū lachrymis. Ecce eteniz qd ignorabā hactenus: atq; utinā perpetuo ignorassem: suauissim⁹ ꝛ merito charissim⁹: ciuis uester ꝛ amic⁹ meus itim⁹ Raynaldus acursij foresti. dum de romana curia florētia redit: molestias atq; ꝓicula tā lōgi itineris trāsgressus: ꝛ iā dilecte ꝓie vicin⁹: in ip̄o pene ꝓortarū limine: ꝛ in nr̄o ut ita dicā gremio: crudeliter interfect⁹ est. Ne uir infelix. q̄tos etate viridi ꝓuuleras labores: quotiēs ignota terraz circuiueras: ut trāquillā in ꝓia tua tandē ꝛ honoratā ageres se nectates? Quo ꝓgis abi miser: fatiq; tui nescie? ꝛ ubiq; tutior q̄ in ꝓia future? quo ꝓgis? quo ruis? quo miserande festinas? Tibi canis ꝓeticū illud. Fallit te icautū ꝓietas tua. que cū sit magna in ꝓarētib⁹ ꝛ ꝓꝓinquis: ut ait Cicero: tñ in ꝓia maxima est. Illa te ꝓculdubio traherat: soli natalis amatissimū. Illuc iā senio: redibas. vñ puer excesseras: ꝛ illi terre que te infantem ꝓauerat: fatigare vite reliquias referebas: cupiēs ubi or⁹ eras mori: ꝛ ubi reptaueras sepeliri. Sed o scetus. o inhumana feritas: truculentissimi hoies. imo vō cruce ꝛ immanes belue: te ip̄onidū ꝛ inbermē calle medio spectabāt. horrēduꝝ ꝛ ignotum orbi italico ꝓedonus gen⁹: qui nō saturati auro q̄scerēt: que sūma uorū raptorib⁹ eē solet: nisi sciētē tuā sāguinē haurirēt. ꝛ exoptatū igressum patrie tibi ꝓeriperent: ac sepulchroz. O sitim sāguinis inauditā: qd ampli⁹ queritis sentissimi canes? quid queritis in corpore spoliato? odium quidem ignoti ꝛ innocentis hominis: nec ulluz erat certe: nec fingi poterat. Si aurifames uera sceleris causa est: redite iam nepharij uoti cōꝓotes ad ꝓdā: ꝛ graues speluncas criminis

officinas: et qui illic aude uos expectat hospites uos inuisite. Sinite nudum pedem abire. Satis est. nihil ulterius poscitur. Ne in latronum manu incidere: sed boiis. Nil idem uobis metuendum est. tam munus habitatis arcibus ut ipse et celum et floridam ptenam. hominum cultum solum festum et attonitum timeat: hunc receptacula tam vicina tam ualida? Nolite igitur auaritie seuitiam cumulare. Quicquid prolabile manu erat: quod in uestros uisus uis poterat abstulistis. Atque sibi et amicis et uobis nulli usui futuram lingere. Quid totuum inueniunt? quod cogitant? quod molimini? que ista rabies est? quod micantes uolunt gladii? quod petunt? Quod uoluntas effera nullo odio nulla spe proposita: et nullo metu sacrosanctum et deo simillimum aial hominem trucidare. ferre rapidam manum in viscera: et quod ne gnosce quod fere faceret: lacerato cadaveri incubere: et spumam sanguinis delectari. Pudet ac miseret: o clarissimi ciues nec de paruo doloris scaturiunt tot lamenta. neque magis talis amici tale casum lugeo: quam tantum rati gloriose reipublice pudore. Quid enim dicitur apud gentes? quod posteritas loquetur? Innoxium boiis qui iter feras ut Lucanus ait Rhodani gentes: qui per destra puicie qua nulla usque hodie dissolutio: nulla desolatio terra est: ac per alpes medias non nubem tantum aut uagis excursoribus sed armatis hinc tunc exercitibus cessas non modo per diem: sed sub irrepesta et nocte icesserit: in finibus floridinis luce media percubuisse uelut ouem ipse uictime destinata? Et o eternum erat nunc dedecus: inuictos esse qui audeant e conspectu quodammodo urbis uris: et illi soli formidati palatii in quo celeberrima iustitie sedes erat: laniare pro libito ciues uos. O tempora. o mores. libet enim exclamare cum Tullio. Ego quod puer audiebam maiores natu narrare solitos propter illius uirtutes omnimodas eximiamque iustitiam: non in proditionibus modo placitisque puertis: sed in his duobus maxime quibus solus ille sapientissimus legislator ait: reipublicam contineri pro merito. scilicet et pena. quorum profecto si desit alterum: necesse est uelut altero pede claudicare efficiat ciuitatem. sin utrumque eneruata propter sus et languida. frigescente hinc bonorum uirtute: illinc malorum iradescente negitia. in utraque parte magnifice puerant propter nos: quibus artibus romane origini quam fama vulgauerat: certissima fide dabatur. Itaque ut oli genitor ille uester propter romanum toto polluit orbem terrarum: sic illos acceptas quam tunc celum datum erat eisdem uestigijs gradietes: et singulari in pro merito quam ad laudem: apud omnes gentium meruisse: et iter tuscorum propter longis temporibus tenuisse uoluntariu quodammodo principatum. Titulo quodammodo imperii abstinente: et quod supbie iudicis minus: eo laudis et glorie plus erat in noie. Ad ergo dominus dicebat sed auxiliium ac profugium uicinos. Ut non immerito cesseret: floridum illi nomen sortita floridam: in qua flos uirtutum omnis et gloriosorum actuum abundaret. Erat omnium finitimarum gentium ad tam bene moratum propter amorem et reuerentiam mirum timor: neque solum in pro merito: sed in extremis quibus tu scie finibus timebat ciuitas magna iustitie. Quid enim aliud cause fuit: quam iter lapidosos et aspos colles: in solo arido: nec maritimo portu nec nauali flumine ad iuto: tam breui temporis spatio. Fere enim omnis italie ciuitatum recentissima ciuitas nostra est. si ea succreuerit magnitudinem: ut uicinas omnes amplissimas quod urbes prope incredibiliter supgressa: non solum forma noie aut prociosis mercibus quod ipsum miraculi istar erat: sed et ipsa et felix ple uix: et in hoc quoque mirum sitis. at tunc solibus iam non capax disseminat toto orbem ciuibus omnes

mundi latus impleuerat? Que nam quod: tot profertim aduersantibus huius tate et tam repectine magnitudinis causa fuit? Dixerit aliquis: fortasse aerem causam esse: et quod uirtuti est pro merito tribuet fortune. Alter impigerrime gentis industria uos fatiesque aios: et applicabile ad omnes artes ingenium: iter causas nuabit. non inepte quod: dum meminerit tantum pro merito et maximam huius rei causas fileri: donec iustitie studium fileret. Illa inquam incrementum uisum uos et prociua causa est. sine qua nedum ciuitas sed nec domus exigua: non dicam crescere: sed nec stare quod poterit. Fundamentum ciuitatum omnium iustitia est: super quod si uey quirit: uis maiores edificata uobis floridissimam atque firmissimam reipublicam reliquerunt. Id si modo pro ignauias labi pro mittitis: quod spare licet alio quam ruinam? Surrexerunt ecce sicarij ifames. et quod unum ad excitandum omnes in artem aculeos satis erat: ciue uisum uis optimu. cui uel creditur ab eo die quo sinistram pedem domo extulit istidias tetederunt: nusquam nisi in sinu uro mactare ausi sunt. quodque auorum temporibus cogitare et in cubilibus timuissent: ad sub oculis uisum et in uia publica crudeli atque itolleranda propter sus audacia pegerunt. quod scelus si insultum lingris: actum est de statu publico: actum de iustitia actum denique de salute: de libertate: de gloria Corruit fundamentum illud super quod usque ad sidera creueratis. et de bone: quorum manibus euersa? Magna propter doloris est uilis aucto: iniurie. Furciferi: carnifices siluicole: serino victu assueti: sed serino magis pectore et serinis moribus: uix carcerem uix cathenis aut funibus uisum digni: passim in iugulos uos ruunt et ad saetate sua pascunt cedibus et sanguine miserorum. Profecto nunquam hoc ausuri: nisi uel in uisum segnitie uel in suis latibus spem haberent. que spes si uos ut solet uisum uis estis: ab omni eos parte deluserit. Exercuit uos fautores et impulit hijs temporibus fortuna: sed non strauit neque debilitauit usque adeo ut paucos in circuitu seuientes latrunculos proferatis. Solet uos uisum et clario: ex aduersitate consurgere. et si bene mores uos noui uisum me longa de uobis fallit opinio: uos a populo romano unum hoc iter multa prociua et uelut hereditarium possidetis. ne. scilicet. fortune uos deiciat aut frangat iniuria sed attollat. et quod maxime uirore est iter difficultates crescant animi. Hinc mihi spes non prociua suboritur. Audio enim uos accensos atrocitate negocij: et generosa indignatione flammantes ad solita arma iustitie puertum. Quod si uey est. nullus unquam locum ut spero: nulla ars: nullus sceleratorum fauor boiis ab ifandis ceruicibus: meritum iracundie ure fulmen auertet. Uerum ego pro dulcis amici sacherymabili iactura super quam dici posset amarissime cruciat: multa uobiscum uisum illustres familiariter locutus sum. heu frustra: heu sero. Scio enim danum meum non posse restitui. non si mille liguis adamantinis in sempiternum loquar: aut orpheo dulci flebilibus ad liram querimonij sara pro mulceam. Unquam mihi redibit amicum meum. irremeabile iter ingressus est. Neque nunc id agitur ut ille resurgat: sed ne illo corruat decem uisum: quorum alterum impossibile: alterum uisum pro facile et in uisum positum manu est. Illud quidem admonere non est necesse: quod scelez iudices non proterita sed futura respiciunt. Quid enim prodest ad ea que retractari nequeunt studium adhibere? Silibus tamen malis occurrat: et exemplo terribili humana temeritas coerces. Hinc illa nimirum doctissimorum hominum laudata sententia est. non quod peccatus est: sed ne peccet iuenta supplicia. que quodque sint prociua uisum sceleris imanitate dignissima: quodque tacitus

expectare nō prohibear: expetere tñ uetoz. Uniuersa igit̃ hec sic itelligar dixisse: ut apō beniuolas au res dolores mei sensū loquēdo deponerē. ac graui molestia tumidū cor leuarē potius q̃ ut aios nostros ad vindictā sanguinis inflāmarē. Id enī nec p̃fessionī nec statui meo puenit. Itaq̃ testat̃ q̃ ad illā: q̃cqd̃ diciturus sum aut dixeris nō aspiro: id q̃d̃ honesti^o possuz flagito. q̃tenus antique gl̃ie ñre in stititq̃ memores qua singulariter florūistis: eam ñris p̃ire t̃pib^o nō sinatis. idq̃ obnoxius p̃ecor: ut uie salutis publice per quas ⁊ ad uia ⁊ ad ipsa p̃arētis mentia: semper quidem: sed nunc p̃cipue instā te ut nostis iūbileo fidelit̃ ex oī regione cōcursum erit: purgate latronibus pateant peregrinis: ne iusto metu territi ul' p̃iti opus omittē: uel rectū iter flectere compellantur. Qd̃ nisi acriter p̃uideritis: sed spero utiq̃ p̃uisuros: eterne uobis infamie maculam irrogabit. In primis autem expeditum esse decet apennini trāsitu: unde numerosior populus expectat. ad q̃d̃ utinā tēpestiuus in animū uenisset uestrā magnificētā exhortari. fuisse p̃uisū fortasse maturi^o. nec alijs cauēdi circūspiciēdiq̃ materiam infelicio amici mei miserabile spectaculū p̃buisse. Et qd̃ suspecti erat: etas ñra sic uiderat: sic a seniorib^o accepit. esse q̃des apennini iugū natia asperitate difficile. ceterum nil uiatori tuti^o uel hospitalius. Quid aut̃ erit: si de custodib^o fures: de canibus lupi sunt: ubi ad suum siluosi mōtis horridiorem nequissimoz boiuz terror accesserit: breui ñpe tot^o ille terraz tract^o ab hoibus deseret. in hospitalior at̃ belante uel caucaso: huic ignominie ⁊ huic pesti uiri fortes occurrite. Uidebitis saxa nōdū sicco ciuis uī cruore rorātia. Inde discetis ceteroz saluti quonā remedio p̃uidēdus sit. Qui amputare uult arborē: a radicib^o incipiat: qui siccare uult riuulos: fontem siccat. Qui extinguere uult latrones: insinat receptatorib^o extirpādo. Ite celesiter. ite feliciter quo cepistis: ⁊ bene inuanti^o superis feda scelerū claustra cōfringite. simul ac notā ab oculis ñris abstergite. relinquētes posteris iustitie famā: quā a patrib^o accepistis. Illud nominatim p̃cib^o istis addiderim. ut dñm Lucā cognomēto christianū: uirū sanguine ac uirtutib^o clarus: qui eidē Mainardo ifauste uie comes fuerat: ⁊ de quo dubie fama loquit̃: pro honore uestro iubeatis inquiri: an impioz manib^o euaserit: qd̃ qdā narrant. an parili feritate cōsumpt^o sit: qd̃ pot^o timeo. ⁊ timere nō desinā donec aliō sciūero. Parcite autē tē multiloquio. Tulit me longius forte q̃ decuit: hinc humanitaz ñre fiducia: illinc doloris mei impetus ⁊ amioz pietas: de quib^o ante mō scripsi: ut eos per dies singulos p̃stolabar. Ita enim p̃corditer de auinione discesserant: ut me uisuri nulla alia causa suadente: per hoc iter longius uenirēt. ⁊ cuz me parme nō iuenissent: in domo mea per noctem ⁊ diē nō itegrū morati: discesserūt mestis: lris ibi dimissis: quarū sūma erat se huc ad me e uestigio reuersuros. Cūq̃ ego rediēs: ⁊ mltis dieb^o spectās: lōgiorem p̃misso morā inciperem admirari: famulus unū cum lris missi: qui eos tarditatis argueret per quē didici hoc eos charitatis ⁊ amicitie p̃cuz p̃cepisse. Quāobrez si loquaciore fecit dolor: ignoscite. Licet enī rerū nescius ⁊ absens tūc fuerim: q̃ tñ mei solus amor: uidēdiq̃ desiderii: eos hac traxerat: solus ego ut mibi uideo: tot^o ifortunij causa

fui. Omnipotēs de^o uos tātis mūdi malis incolumes cōseruet in statu felicissimo. Parme. ij. Junij concusso animo grauiterq̃ prostrato festinanter.

Devotus uester cinis Frāciscus petrarchus: seipm̃ siquid est.

Ad amicum de nouo aduentu imperatoris ad italie partes. XLIII.

Empus breue magnū scribēdi desideriu^o angustat. ⁊ ardore ai p̃gelidus aer frenat.

Sine exemplo annus est ⁊ bruma horrida vulgo iam pene in miraculū atq̃ ut dici solet in religionē d̃tis. O trāquilla parthenope: ⁊ magnis ingenijs laudata cāpania. uestrū est qd̃ ait Maro. Uer perpetuū atq̃ alienis mētib^o estas. At profecto non talis ip̃a loquētis mater: glacialis mātua: ⁊ ip̃ortunis frigorib^o opp̃sa niuosiq̃ alpiū ⁊ apēnini iugis obseffa liguria. q̃ q̃ p̃sens ann^o qui nouitate sui attonitos etiā senes habet: nescio an aliqd̃ cause secretioris offenderit. q̃. s. e germanie finibus ueniēs nouus cesar: celo ñro suum forte frigus inuenerit. cuius is rigor est: ut ip̃os quoq̃ germanos in stuporē cogat. Lerte ego nudius tertius mātue: quo ad ip̃m cesares multū rogat^o accesserāt: in familiari colloquio quo p̃nceps ille mitissimus lingua ⁊ morib^o nō minus italicus q̃ german^o: me nunq̃ ante hac p̃terq̃ in lris uisuz sepe dignat̃: sic eum dicētē audiui. uix se vnq̃ tale aliqd̃ in germania sensisse. Lui ego r̃idi. forte celitus actū esse: ut miles theutonicus subitā celi mutationē ⁊ italicā tēperiē nō horreret. Mitto autē hec. hiems sep̃t̃iis cedet: estas aglonib^o: oia senectuti. Ueniet dies que dieb^o oib^o metā ponat: ⁊ hāc tēporuz uarietate stabili^o p̃cludet eternitas. Natura suū opus: ñra interim nos agamus. Equidē nō me gelu qd̃ cūq̃ ripheis mōtib^o meoticisq̃ paludib^o adiacet: retardasset. Multa scribere cupiebā si litteras tuas in tpe recepissem. Sed dū iste uir clarus ⁊ nobis charus huc attigit: mediolanuz aberā ut dixi. Reuersus ⁊ tuas ornatissimas 4° epl̃as: quib^o totidē meis sero licet: abūde tñ satisfactū fateor: ⁊ latorē abitū meditatē repperi. Supuacuū uisum est: inchoare qd̃ p̃ficere nō erat. Reliqua igit̃ suū diem: qui lōgi^o forte dabit atq̃ trāquillior: in hoc breui ⁊ turbido nil aliud dixerim: nisi nil penit^o tuaz ad me lraz hoc biēnio puenisse. qd̃ mirari te nō miroz atq̃ c̃t indignari. sed ferēdū est qd̃ mirari nō p̃t. Littere nostre medio uiaz suos raptōres inueniūt. Quid aut̃ scimus? Multos forsitā amice studijs ñris accēdimus. multis glorie stimulos fortassis incussim^o. Sine p̃gat̃ qua cepunt. Sepe nobis displicēt: labores ⁊ epl̃as nostras detineāt ⁊ auertāt. modo nos amēt: ⁊ qd̃ rapiūt mirentur. Uale.

Scripta to: p̃tibus digitis. vi. kal. Januarij ante lucem.

Contra miseriam italie. specialiter occasione cōpagnie stimulantis eandem. XLIII.

Quorū quia cogor: urget enī pietas ardētesq̃ stimulos anrio figit in pectore: que me tacē nō sinūt. ⁊ scio me ne cuiq̃ loq̃. ne q̃ ouidiano releuo: solatio. q̃. s. p̃dē ṽba leue est. I mo enim nihil grauius hoi silētiū amāti. Loquor tñ sed coact^o ut dixi. ⁊ loquor uobis. Quib^o: benescio. O libertatis ⁊ pudicitie ingens ulto: Bute: qui sup̃bos sedi seruitij auctores folio deiecisti. ⁊ ipudicitie magistrōs usq̃ ad inferos gladio uin

dice insecutus es. utinam viueres: tibi loquerer. O gloriose camille qui nō sanguine despumātē trās alpinā rabiem: in ipis adhuc fumātis p̄cie cinerib⁹ extinxisti. utinam viueres tecū loquerer. O sūme virorū Scipio q̄ Hannibalē septimūd: cimū annū iā italie scūbētē: hinc vi detractū in pp̄ria p̄cia v̄tute ac fortuna cōcurrētib⁹ mirabilr̄ cōfregisti. utinam viueres tecū loquerer. O paulē emili qui reges macedonū uetusto iperio elatos ⁊ aduersus italiā rebellātes: vinctos ante currū in capitolū egisti: ⁊ romanī iugū iperij ferre docuisti. utinam viueres tecū loquerer. O mari: ut cōpatriota tu⁹ ait Licero rusticane vir s̄ de vir q̄ barbaros in italiā irrūpētē ip̄s eoz in finib⁹ tāto ipetu supasti: ut de cruētis flumib⁹ ab exercitu futiēte nō plus aque q̄ sanguis biberet: q̄q̄ moralīā mūdi plagā mira celeritate cōuersus ita furorē cimbricū opp̄ressisti: ut vir cadaverib⁹ suis utrobiq̄ victa barbaries: vir agminib⁹ captiuorū victrix roma sufficeret. utinam viueres tibi loquerer. O magne pōpei: qui ifamē p̄donū cateruā romanis classib⁹ italicisq̄ littoribus ifestā ac totā iā pelago senietē breuissimo tpe domuisti atq̄ in vincula p̄iecisti: utinam viueres tibi loquerer: ⁊ p̄carer ut sicut oia maria ifecta purgasti: ita nūc non dico oēs terras: s̄ italiā saltē tuā noua p̄donū manu miserabiliter inquatam: solita v̄tute purgares. O iulī cesar qui incursum hostiū non expectās: raptim supatis alpib⁹: reno: rhodano: ac garūna fluminib⁹ ip̄igre trāsmissis: icertū an fortunatio: an fortior: victrici acti: Germaniā: Galliā: Britanniā: atq̄ hispanias pagraisti. utinam viueres tibi loquerer. O cesar Augūste qui reges terre ⁊ legatōes populoz oīz ad genua p̄cūbētes: atq̄ ut pp̄rie dicā ip̄m orbē terraz supplicē ⁊ affusum ex altissimo solio vidisti. ⁊ pace terra mariq̄ cōposita: bellicū Jani tēpluz felicissime cōclusisti: utinam uiuēs tibi loquerer. O isigne parboīz uespasiane ⁊ thite: digni alterutro ⁊ p̄cie fili⁹ ⁊ filio pater: qui vno currū qd̄ nunq̄ antea visum erat: ⁊ ch̄risti gloriosissimā ultionē ⁊ triūphū clarissimū de hierosolymis retulisti. utinam viueres uobis loquerer. ⁊ ut ch̄risti iniurias itez vindicarez hortarer. O fortissime vir traiane qui frigesctis ⁊ iā senis mēbra iperij mlto spūs feruore resonisti: ac p̄ter spes iuuenescē coegisti. nunq̄ certe ul̄ tam gelatū atq̄ decrepitū iperū: ul̄ tā necessarius feruor tuus. utinam viueres tibi loquerer. ⁊ rogarē ut moribūde p̄cie opē ferres. nec ideo q̄ in hispania natus esses italice obhuisceris originis. O bone theodosi: qui parua hoīz manu: s̄ diuino fultus auxilio: tibi militatib⁹ elemētis ⁊ cōiurātib⁹ tecum uētis: sagittas barbaricas ex imānib⁹ pharetris aduersus nos eductas: in ipas frōtes atq̄ exterminū barbaroz miraculose ⁊ incredibilr̄ retorxisti: utinam uiuēs tibi loquerer. nūc qd̄ agā: ⁊ loq̄ op̄s: ⁊ cui loq̄r nō inuenio. Effūdā uoces in nubila: siqs forsan amīcio: spūs ⁊ bon⁹ fauēs: e labijs meis abduct⁹ ad aliā quā ḡnosam aurē illas p̄ferat: ubi fructificēt ut cupio poti⁹ q̄ ut spero. Quid enī spei reliquū est: qd̄ agit sūme iesu? Ubi sūt oculi tui q̄b⁹ nos ab alto itūēs: nō mō claros s̄ inuidiosos mūdo feceras? Hanc tantam fortune uertiginem: hanc tam subitam fati vim sine quibus alijs uerbis quod mestū snimum premit expediam? Uidisti equidem certe presensq̄ aderas: quando patrum nostrorū manus erigua nūc sub artib⁹: nūc sub austrū: nūc sub oriē

nis: nūc sub occidētis solis extrema: stupētib⁹ ⁊ attonitis gētib⁹ ac regib⁹ uictricia late signa circūtulit. hic auaritie frenū stringēs: illic tumidā p̄mēs i solētā: hic iracūdie mitigās truces mor⁹: illic seue libidini iugū ponēs. postremo aliqd̄ ubilibet semp agēs q̄ magnifici trāsīt⁹ gl̄iosa uestigia supeēt: ⁊ orbis ip̄e p̄domit⁹ caput tñ uel ueneraret acceptū: uel delatus silētio suspiraret. quot maioz nostrorū opera oib⁹ terris effulgēt: uelut celo sparsa sidera. quot mirifici act⁹. quot exēpla virtutū. q̄tū nomē q̄sta memoria gestaz rex. quot per orbē urbes: q̄q̄ teq̄ colonie. quot trophea minacia horifico marimore uict⁹ terris extātia. Quis cūcta dinumeret? que mūdus licet ip̄e inuit⁹ sentit: indignāsq̄ recordat? Quid igif nūc rei est: qd̄ querit? qd̄ defleat? qd̄ accusez? En parua p̄donum man⁹ ex mille collecta fornicib⁹ terraz oīz dñam atq̄ uictricē italiāz puagar. ⁊ puiciāz oīz reginā sibi añ alias puiciā am depoposcit. heu q̄ nā consulēt pudori nro: qñ iā de salute cogitare sepe est? Quis uultib⁹ nris uelum dissimulatiōis aut ignorātie p̄tēdet: qñ nō est qui malis nris auxiliū ferat? Liceat saltem ul̄ nescire que patimur: ul̄ fetidissimas cicatrices nroz vulnerū non uidere. Uolebā te orare suppliciter o vir ingēs quē noiare nō audeo: ut nobis dexteraz dares. qd̄ ⁊ posse uidebaris: ⁊ q̄ marie tuī erat. sed ut uideo p̄orsus obsurdū. Itaq̄ postq̄ nulli hoīum loqui iuuat: ad te ultima ⁊ maxima spes mortaliū p̄ces uerto. Si tibi creator oīz b̄n̄ficijs tuis parū memoriter usi sum⁹: si sup̄ciliū alit⁹ forte q̄ decuit: tāto ⁊ tā p̄nti diuinitatis fauore substulimus: ⁊ s̄rio uis ulcisci. reb⁹ faciem muta. Tua est enī fortuna: tue sūt sortes: tue successū humanaz uices. Imperauimus insolēter: seruauim⁹ humilr̄ auerte latronū iugū: si nunq̄ latronū more regnauim⁹. Si te offendim⁹: ⁊ si tibi libertas nra nō placet: at saltē illorum cedes: sacrilegia: rapine: furta: adulteria: supra displiceant. Obsta tot malis: ⁊ te dñm illis onde: qui dixerūt in corde suo nō est de⁹ tuosq̄ p̄ adiuua fortassis imeritos. sed de te sperātes: tuūq̄ nomē cū lachrymis iuocātes: ⁊ ingenuē fatentes. qz nō est ali⁹ qui pugnet pro nobis nisi tu deus noster.

Kal. Septembris.

Ad Nicolaum laurentij tribunum urbis alme nouissimum ⁊ ad populum romanum. XLV.

Rimū ne tibi vir magnanime pro tātaz re rū gl̄ia: an libertaz p̄te ciuib⁹: pro tuis eroga illos meritis: ⁊ felicissimo successu libertatis gratuler: icert⁹ sum. utrisq̄ pariter gratulor. utroq̄ sil' alloquar. Neq̄ q̄s tā cūctos reb⁹ ip̄s uideo: s̄ mone disūgā. S̄ q̄b⁹ iteri obis utar: in tā repētino tāq̄ iopinato gaudio: q̄b⁹ uotis exultās: ai mor⁹ explicē: Usitata sordescūt: inusitata nō audeo. Furabor me tātisq̄ occupatiōib⁹ meis ⁊ homerico stilo dignissimos cogitat⁹ qd̄ penuria t̄pis hortatur: tumultuaria cōplectar ep̄la. Libertas in medio uestrū est: qua nihil dulci⁹: nihil optabili⁹. nunq̄ certū q̄ p̄dēdo cognoscit. hoc tñ grādi bono: ⁊ expimēto tot annoz cognito: lete: sobrie: modestē: trāquilleq̄ fruimini: grās agētes talū munēz largitori deo: qui nō dū sacrosanctissime sue urbis oblitus est ⁊ eā seruā diuiti⁹ spectare nō potuit: apud quā terraz orbis iperūz collocarat. Itaq̄ uiri fortes ⁊ uiroz fortū successores: si cū libertate sana mēs redijt. nō prius hāc q̄ vitā deserēdā sibi gl̄sq̄

pro se cogit: sine qua vita ludibrium est. Præteritâ
 fuitur ante oculos assidue reuocate. Sic etenim ni
 si fallor erit p̄is aliq̄to etiâ q̄ vita charior libtas.
 ut si alterutro carendum sit: repiri ualeat nemo cui
 mō sup̄sit q̄q̄ romani sanguis qui nō malit in li
 bertate mori q̄ in fuitute uiuē. Elapsus hano pi
 scis q̄q̄ in v̄dis iternat metuit. Excussa fauci
 bus lupoz ouis: glaucos emin⁹ horret canes. Ex
 plicita vilco uolucris: tuta etiâ arbuta formidat.
 Et uos mibi credite iescati hami: false spei blandi
 tiji: et uos pestifere psuetudinis viscū: et uos fame
 lici lupoz greges obsidēt. Circūspicite vigilantib⁹
 aīs et videte. ut q̄q̄ oino cogitat: q̄q̄ agiū liber
 tatē sapiat. Ad hāc vnā cure vigilieq̄ ur̄e: ad hanc
 oēs oīz ptineāt actiōes. Quicq̄ p̄ter hāc agitur:
 ul' irreparabile iacturā t̄pis ul' insidias extimate.
 Amoz imeritus quē ad tyrānos nr̄os lōgo usu for
 sitā cōcepistis: et affectionis idigne mēoria oīs ex
 pectorib⁹ ur̄is excidat. Et fuus sup̄bū dñz ad t̄ps
 colit: et clausa possessori suo auis alludit. et ille si li
 ceat catenas excutiet: et hec si def exit⁹ cupido fu
 giet uolatu. Seruistis clarissimi ciues qb⁹ oēs na
 tiones seruire psueuerāt: et quoz sub pedib⁹ reges
 erāt: sub paucorū isimi tyrānide iaculistis. q̄q̄ ad
 doloris cedit et pudoris cumalū: aduētios et alie
 nigenas dños hūistis: decoris ur̄i fortunarūq̄ ra
 ptore: libertatis cursores diuinate. singuloru ori
 gies recēsete. hūc uallis spoletana: illū Rben⁹ aut
 Rhodan⁹ aut aliq̄ ignobilis frax angulus misit.
 Ille uinctis post tergū manib⁹ duct⁹ in triūpho re
 p̄te de captiuo fact⁹ est ciuis. imo vō nō ciuis sed
 tyrānus. ut mime mirādū sit: si talib⁹ urbs roma: si
 glia: si libertas: deniq̄ si sanguis uester iuisus est.
 dū antiquā p̄iaz: dū pprie fuitur ignominia: dū
 cāpis effusu sanguinē recordant. Illō pon⁹ miroz:
 vñ ul' nobis tā lōga patiētia uiris romanis et arma
 tis: ul' illis tā itollerāda sup̄bia. Quid eni p̄cipuū
 cur tātope sibi placeāt habēt? Quib⁹ inflant et effe
 runt flatib⁹ v̄tutib⁹ ue: quaz nullū gen⁹ hoīz pau
 perius usq̄ est? An ex sup̄abūdātib⁹ diuitijs qui si
 ne furtis ac rapinis fedare famē nequeūt? An igē
 ti potētia: que mox ut uos uiri eē cepitij nulla erit?
 An claritate noīs ul' sanguis. et furtiuo forsan aut
 p̄cario domicilio gl̄iari possunt? Quid est aut cur
 romana p̄sapia gl̄orienē? Impudētissime tñ id faci
 unt: et q̄ diu se romanos eē mētiti sūt: ceu mēdacio
 p̄scripserint: iā romanos sibi vident. q̄q̄ virus ri
 su an lachrymis p̄sequēdū sit: nescio. Jā romanorū
 ciuū v̄silit nomē. Nō romani ciues s; romani p̄n
 cipes appellant. S; min⁹ idigno: dū eos eē huma
 nitaz oblitos video. Nō eni iāpdē eo uesane puē
 tū est: ut nō hoies s; dños dici uelint. prob nephas.
 in qua urbe diuus cesar august⁹ mūdi rector: ac re
 gnorū oīz moderator: edicto uetuit se dñm dici: in
 ea nūc mendici fures graui se iniuria effectos pu
 tāt: nisi dñi nocent. O misabilē fortune v̄tiginē. o
 mutationē t̄pis iauditā. discutiant v̄mbre: pellant
 errores: pueniat ad uez. utriū hoies hij sint totius
 rōnis exptes: viderint qui diffinitioib⁹ rez studēt.
 Utrū dñi uos quoz res agiū viderit: dū memine
 ritis in eadē urbe illos sil' dños et uos liberos esse
 nō posse: q̄ vnū diffinire meum est. Lerte romani
 hoies nō sūt. hoz oīz quos inani nobilitatis titu
 lo tā fastidiosos videbatis. v̄decūq̄ uenerint: q̄li
 bet ifelici ucto delati sūt. quecūq̄ illos miserit bar

baries: q̄uis foro ur̄o obuerfarent: q̄uis stipati fa
 tellitū turbis: in capitolū ascenderēt: q̄uis sup̄bo
 gressu romanorū illustrium cinerib⁹ isultarēt: nemo
 nō pegrin⁹ erat. et ut ait Saryric⁹. nup in hāc urbē
 pedib⁹ qui uenerat albis. v̄ficatūq̄ est illō alteri⁹
 poete. solatia tāti pdidit roma mali. nullos admit
 tere reges: s; ciui fūire suo. Uobis ul' illō utinā so
 lamē misie ptigisset: ut vni saltē seu ciui seu regi et
 nō pl̄ib⁹ sil' externis p̄donib⁹ fūiret. S; uez est q̄
 dixisse tradit ille famosissim⁹ olim romani gñis ho
 stis Hannibal. Præterita magis reprehēdi posse q̄
 corrigi. Jōq̄ ne ampli⁹ urgeā: neu transacta uobis
 exp̄obē: q̄n poti⁹: ut aliq̄ pudori ur̄o uelamētum
 p̄beā: fuerūt et maiores ur̄i sub regibus. hisq̄ non
 semp romane: s; nūc sabine: nūc corinthie: q̄busdā
 eē si credē libeat fuilis originis. Uez ut p̄spera sic
 aduersa fortuna suū finē hēt. et illoz et ur̄e libertati
 defensor: inspat⁹ affuit. Et suū brutum utraq̄ tulit
 etas. Tres iā hinc ex ordine celebrant Brutū. Pri
 mus qui sup̄bum regem expulit. Scōs qui iulius
 cesare iterfecit. Tertio qui nr̄i t̄pis tyrānos et exilio
 et morte p̄sequit. In hoc ambob⁹ silis q̄ gemine
 laudis mām quā iter se alij duo vnitā diuidūt: iste
 totā occupet. p̄ori tñ q̄daz mox ac p̄positi occupa
 tiōe similioz. Iuuentis uterq̄. lōge ali⁹ igenio q̄ cu
 ius simulationē iduerat: ut sub hoc obrētū libera
 tor: ille ppli romāi aius latēs apiret tpe suo. Et illi⁹
 q̄dē ueris Livi⁹ p̄nceps historie hui⁹ aut ur̄i expe
 riētia testis est. Ille legib⁹: hic tyrānis p̄cept⁹ p̄mū
 postea formidabilis. Illū legib⁹: hūc vidistis despe
 ctū ab hoib⁹: qb⁹ equo iure uinē cū ciuib⁹ extrema
 fuit⁹: qb⁹ nihil nisi iniustū atq̄ ifolēs videt eē pos
 se magnificū. Illi humilitatē uiri hui⁹ ptenebāt at
 q̄ calcabāt: sub qua cā magn⁹ aius iterim tegebat.
 Testis ego sibi sū semp eū hoc q̄ tādē pepit: sub
 p̄co: dijs hūisse. s; t̄ps idoneuz expectabat. q̄ ubi
 affuit nihilo p̄mius terribilio: appuit. Eductū cor
 de Lucretie cultrū tenēs: nihilo utili⁹ ille p̄ciuib⁹
 nūc suis libertatē reddidit quā iste nūc uobis. hoc
 iterfuit q̄ illoz patiētia vni⁹ in dignitate sceleris:
 ur̄a innumerabilib⁹ flagitijs atq̄ itollerabilib⁹ inu
 rijs uicta est. Pro q̄bus sanguinē ur̄m toticōs fudi
 stis: q̄s ur̄is laborib⁹ ur̄is p̄imonij aluistis. quos
 publica iopia ad p̄uatas copias extulistis. hij ne
 q̄ uos libertate dignos iudicarūt: et laceratas rei
 publice reliq̄s: carptis in spelūcis et ifādis latroci
 nij sui penetratib⁹ p̄gesserūt. nec pudor ap̄d gētes
 vulgandi facinoris aut ifelicitis p̄ie misatio pietas
 q̄ ptinuit: q̄ min⁹ post ipie spoliata dei tēpla. occu
 patas arces: opes publicas: regiōes urbis atq̄ bo
 nores magistratū iter se diuisos: qua vna in re. cre
 bulēti ac seditiosi hoies: et totū relique vite p̄silijs:
 ac ratione discordes in humani federis stupenda
 societate cōuenerāt: in pōtes et menia atq̄ imme
 ritos lapides deseurēt. Deniq̄ post vi ul' senio col
 lapsa palatia que quōdā igētes tenuerūt uiri: post
 disruptos arc⁹ triūphales: v̄nde maiores hoz for
 sitā corruerūt: de ipsi⁹ uetustatis ac p̄pe ipietatis
 fragminib⁹: vilē questū turpi mercimonia captare
 nō puduit. Itaq̄ nūc heu dolor: heu scelus idignū
 de ur̄is marmoreis colūnis: de liminib⁹ tēploz ad
 que nup ex toto orbe p̄cursus deuotissim⁹ fiebat:
 de imaginib⁹ sepulchroz sub qb⁹ patrū ur̄oz uene
 rabilis ciuis erat: ut reliquas sileā desidia Nea
 polis adornat. Sic paulatim ruine ip̄e deficient: in

gens testimoniū magnitudinis antiquorum. et uos tot milia uirorum fortium coram paucis latrunculis: non aliter quam in capta urbe crassantibus ceu totidem non tam fuis quam pecora: cum publice nostris membra dispererit siluistis. Nimirum enim super uos sortes iecerant: quod huic quod illi cederet in partem. et quod in belli ciuitati athenarum miramur et indignamur cum legimus eam ornamenti suis omnibus et liminibus orbatam: ad triginta tyrannorum arbitrium peruenisse. hoc in urbe roma domitricae urbi ac terrarum dominis: sublimis adhuc imperij et summi pontificij titulis illustrata: potuisse contingere. ut non multo plus forte et paucorum tyrannorum libidinibus subiaceret. ne mox quod usque ad hoc tempus qui satis indignare iuuetus est. Quis illorum procorum unquam a nobis fuit aliqum nisi eodem sordido pretio obsequio fuerit: fuis paulo caltioribus ipsaque iuuetis parci: et si non eorum charitate et saltem dani metu uobis quis peccit unquam? Quis non unquamque hieme et nocte media dum ubertim pluit aut fulminat: care gremio coniugis auulsum: uel in periculum mortis misit: uel in uos motibus et limosis paludibus ceu vile mancipium circumdedit? Expecti tandem ex tam graui sopore uideamini. Ideoque si peritarum feritatum pudet ac penitet aciem mentis acriter aduersus omnes casus eracuite. ne quod forte luporum rapacium quos a nostris ouilibus expulistis: et qui et nunc afflicte septa uera circumstrepunt: ullulatu ficto aut spe aliqua blanditoria: unde uolenter exierunt fraudulenter irrupant. Nisi enim hoc pueritis: quod omen uenti auferat: et quod nedum cernere sed excogitare et abhorret animus. nolite credere eandem illos quam extulerunt fame recreaturos. sed multo rabidiores et magis magisque tractu temporis effera. Equae gregis sanguinem sitiunt et pastoris et libertatem ueram et liberatoris nostri gloriae miseriam atque ignominiam suam dicunt. Aduersus hos hostes fidei iurgate. pauci et contemptibiles erunt. si uos unum eritis. Sed multum timeo quod multum diligo. eademque ratione multum audeo. Amor enim et pauidos facit esse securos. Scio quod in illa tempestate reipublice: cuius si memini fuisse qui paucorum tyrannidi aduersus libertatem omnium faueret: quod non ab obscuris sed a clarissimis adolescentibus atque ipsius liberatoris filijs admissis: quod et mixti sanguinis nexu et consuetudo longior et familiarior conuicta obliuionem suuipsum obuenerat. eos ille tamen orbitare forsitan in felix sed uirtute animi felicissimus pater morte multauit. sancti extimans sibi filios eripi quam parte libertatem. Idemque: prosum in hac tempestate permetuo: eorum magis quo fragiliora nunc et uolubilia sunt pectora. Per multos arbitramur fururos quibus uel mirto sanguine cum tyrannis uel miserrima consuetudine seruiendi persuasum sit: dulciore esse seruilem crapulam quam sobria libertatem. qui se grade aliquid assecuturos putant si saluentur in publico: accersant: fatigent obscenis imperijs: tandem ifames et sordidi parasiti: iniquis mensis assideant tyrannorum. atque aliquid de reliquijs gule tam capacis absorbeant. Nec enim profecto non alia miserorum solatia. hec tantorum discriminum et laborum premia. Tu uero uir fortissime qui tantam labentis reipublice molem prois humeris subisti: nibilo segni aduersus tales ciues quam aduersus crudelissimos hostes armatus inuigila. Junior bruti senioris imaginem ante oculos semper habe. Ille consul erat. tu tribunus. Si proferim dignitates: multa quidem a consulibus aduersus plebem romanam animose dicam: multa et atrocita facta sunt. cuius tribunos praestantissimos defensores semper

accepimus. Quod si consul ille studio libertatis filios iterem: quod tribuno tibi agendum sit in ceteris uides Si fidele prolium non respicis nil sanguini tribues uel amori. Quae libertatis inimicum senseris: scias huic non amicum tibi esse posse quam sibi: dum utriusque quod praestantissimum habet tedit eripere. De urbe roma loquebatur Salustius ubi ait. In tam magna ciuilitate multa et uaria ingenia sunt. Quot autem in eadem modo sunt qui exiguo procio facile seipsum et uniuersam reipublicam atque omne diuinum humanumque ius proderent? Bene uobiscum agitur diuinitus si maior populi pro se unum sentit: si torpore quo praenebat excussit. Magnus et formidatum nomen est: quod uis afflictis populi romani: magne opes magna praesidia: si prolio gubernent. abude per se ipsum potest: modo uelle unum incipiat. Incepit autem et iam uult qui enim non sentit non de populi sed de hostium numero sunt habendis: quibus uelut praui humoribus exonerati reipublice corporis: quo tenuius et expeditius ualidiusque remanebit. Assit prouidentia: nec animus desit. robur quippe non deerit: non modo ad libertatem tuendam sed et ad imperium repetendum. Quantum uero profert recordatio uetustatis: et mundo dilecti nominis maiestas? Quis non rome ius suum prosequenti pro prior optet euctus? Tam iuste cae patrocinium deus hominesque suspirant. Italia que cum capite egrotante laqueabat sese iam nunc erexit in cubitu. Si profiteritis incepto et letus rumor inualuerit. mox si spes et iocunda consurget: boni omnes qui poterunt auxilium ferent: quod posse negabit uotis saltet et precibus adiuuabunt. Contra autem proditores praue: et hic gladio ultore ferietur: et apud iseros meritas penas luent: quas eis non noni tamen doctores sed poete et ueteres comminant. Illi sunt enim quos in acerrimo suppliciorum circulo Maro conclusit. Uel dedit hic auro patriam dominumque potestatem. iposuit fixit leges procio atque refixit. In hoc igitur genere hominum seu potius beluarum dicam quod sentio. Nis seueritas pia: misericordia ois inhumana est. Tu quod tibi uir egregie ad immortalitatem nominis apuisti aditu. Perseueratum est: si cupis ad terminum peruenire. Alioquin scito quod quanto clari pro principium: tanto obscurior finis erit. Hoc autem calle gradienti multa periculosa: multa proplexa: multa aspa se ostendunt. Sed uirtus arduis: patientia difficilibus delectat. Ad laborem gloriosum nascimur. quod ad quietem libertissimam suspiramus? Adde quod multa difficilia pro primis aggredientibus uisa sunt: que longius progressis apparere facillima. Quod ego de qualitate rerum disputo: cum multa quidem amicis: plura parentibus omnia patriae debeam. Ita que et si infestis cuspidibus cum sceleratis hostibus concurrendum fuerit: concurre tu proorsus imperterritus. Brutus ipse exemplo: qui oblatum in acie superbi regis filium occidit: mutuis ipse uulneribus occubens. ita que urbe depulerat in tartarum usque persecutus est. Tu uero uictor icolumis illis praesentibus consistes. et si utique cadendum sit: reddendaque parte uita: illis ad inferna pro perantibus celum petes. quo tibi uirtus et tuorum charitas uiam strauit: eterne fame uestigium hic relinquens. Quid aliud sperare licet? Romulus urbem condidit. hic que sepe noio Brutus libertatem: Lamillus utraque restituit. Quid ergo iter hos rectum clarissime uir itererat: nisi quod romulus urbem exigua fragili uallo circumdedit. Tu omnium que sunt et que fuerunt pro maximam ciuitatem ualidissimis muris cingis? Brutus ab uno: tu a multis tyrannis usurpata libertatem uedicas? Lamillus ex nouis et adhuc fumantibus: tu ex causa pro de desperatis ac ueteribus ruinis euerfa restituis? Saluen

camille n̄ brute: n̄ romule. seu q̄libet alio noie di
 ci maui. Salue romane libtatis: romane pacis:
 romane tranqltatis auctoz. Tibi debet p̄ns etas
 q̄ in libtate moriet: tibi posteritas q̄ nascef. duo
 qd̄ cito dictu leuia: s̄ effectu saluberrima noiatz
 p̄tere vir illustris istituerā. Tu me in altero spon
 te p̄ueniēs efficit: ut alterz petijisse satis sit. Sic enī
 fama de te loqtur solitū per singulos dies: ex q̄ ad
 reipublice regimē ascēdisti. luce p̄ma anteq̄ publi
 ci p̄uatiq̄ negocij q̄c̄q̄ agas: uenerādum dñici cor
 poris sacramētū cū multa deuotiōe z exactissima
 tue mētis discussione suscipe: hoc nimirū sapiētis
 fragilitatē cozpoz z uite breuitatē reputātiō: z im
 pendētes vndiq̄ casus uarios circūspectātiō viri
 op̄ est: Seruasset ut auguroz hūc morez: si ad hec
 tpa puenisset seruauit: qd̄dā sile q̄tū obducta te
 nebris z etheree lucis egēs p̄misit etas: ille roma
 noz ducū lōge clarissim⁹. Reliquū ē igit: ut q̄tiēs
 seu discūbere forte: seu in somnis iacēs: seu qd̄ aliō
 cozpi tribuēs: aliqd̄ ociosi t̄pis nact⁹ eris: aio etiā
 sui ḡnūs alimēta ne subtrahēs: lege dū uacat: quā
 do id ex cōmodo nō potēs: legētes ascolta. N̄dēs in
 huiusmodi rei ducē imitatiōe dignissimū augustū
 de q̄ ita scriptū est: q̄ in lectulū trāsgressus nō am
 plius q̄. vij. horas dormiebat. ac ne eas qd̄ cōti
 nuas: s̄ ut in illo t̄pis spatio ter aut quater exp̄gi
 sceret: si interruptū somnūz recuperare ut euenit nō
 posset. lectorib⁹ ul' fabulatorib⁹ accersitis. de eodē
 legif. q̄ tā parc⁹ t̄pis disp̄sator fuerit: ut inter co
 medēdū bibēdūq̄ legeret: aut scriberet. Tibi autē
 in hoc precipue rerum statu: quid legendū audiē
 dū ue sit potius: q̄ maiorū tuoz res geste: z quo
 rū nulla habūdātiō: urbs est. oīs virtutis exēpla
 domestica. z sane in libro de illi⁹ cēforij Latonis
 senis: solitos canere ad tubicē: de claroz hoīuz vir
 tutib⁹: id nō exigo: q̄uis z hoc iterdū similitare ani
 mos: z ad imitata exardescere faciat. Mibi autē
 satis erit: si corā te crebro romani annales z histo
 rie relegāf. Et tecū qd̄ hacten⁹: Uos vō nūc p̄mū
 ueri ciues hūc virū celit⁹ uobis missū credite. hūc
 ut rarū dei mun⁹ colite. pro salute ei⁹ aias uras ex
 ponite. Licuit z sibi cū religō in fuitio degere: z
 qd̄ tā magn⁹ populū spōte subierat iugū pati. Li
 cuit si id molestū videt: p̄cul a p̄spectu mis̄ime ur
 bis effugere. z qd̄ quosdā sūmos viros fecisse no
 uim⁹: spōtaneo exilio suū caput p̄tumelijs eripere.
 Retraxit etiā solus amor patrie: quā cuz in eo statu
 defere sacrilegiū putaret: in hac sibi uiuēdū ec̄: pro
 hac moriēdū statuit. Fortunas uestras miseratus
 in q̄ p̄cipitem locū uenerit. videtis: opem fertene
 corruat. Logitate queso quotiēs uos piculo mo
 ris pro tyrānis sup̄bissimis. z igratissimis obtuli
 stis. dū ferro decernitis nō ubi res ur̄e s̄ illoz sint:
 hoc est q̄ potissimū regnet: q̄ licēt⁹ rapiat: spoliēt
 laniet: sp̄gat: occidat. ausus p̄ idignis dñis z pro
 obscena fuitute tā grādia: audē aliqd̄ pro uobis z
 pro libertate dignū est: pro qua inuēt⁹ est z qui ur
 be regēs z qui vita cesares spoliaret. dicite mibi
 si rōanoz regū z iperatoz licētā nō tulistis: alieni
 genaz p̄donū tā diu cruciā rabiē z iexplēdā auari
 tiā p̄ferretis? Nō ita deū a pioz p̄silijs aduersum
 reoz: uiuere sub illis tristib⁹: q̄ sine illis mori. Au
 dēdū p̄tereā aliqd̄ pro filijs uris: pro piugib⁹: pro
 parētū canitie: pro auorū tumultis: postremo nihil
 nō audēdū pro republica cui⁹ charitas decios coc

git: ut deuotis cozpib⁹ ad mortē irēt. M. curciū ut
 se in horribilē illā terre uoraginē eques armatus
 imergeret oratium coclitē ut armis onustū cozp⁹
 qd̄ mari loco legionib⁹ etrusis obiecerat: in tyberi
 ni amnis: uertices effracto pōte dimitteret. L. mu
 tium sceuolā ut errātū dextere iferret: mirādū ip̄s
 hostib⁹ formidādūq̄ suppliciu. Atiliuz regalū: z
 cū manere domi posset: ad irati carnificis to: mēta
 remearet. duos scipiones ut in hyspania moriētes
 iter carthaginēsiū q̄n alr nō poterāt cozpib⁹ suis
 z morte p̄cluderēt. horūq̄ alteri⁹ natus: ut inop̄
 iglori⁹ mori mallet: q̄ libertatē populū ulla ex pre
 p̄cutere. Alteri⁹ ut p̄uatus. L. trachi turbidos mo
 tus morte cōprimere. Multos itē alios ut aduer
 sis tumultuosos ciues: eodez remedio uterentur.
 Marcū deniq̄ recētorē catonē: qui agnomē amo
 re sortitus est: ut sibi ipse man⁹ igereret potius q̄
 tyranni eiusdem: licet singularis z vnici viri vultū
 z seruiētē p̄iam videret. Singulos enumerare
 curiosū est: ap̄ illos p̄fertiz quoz de sanguine nō
 viri t̄n: sed eiusdem vnanimis z iūcti p̄positi illu
 stres etiam fauille surrexerūt. Lul⁹ rei testis est cre
 mera: sexq̄ z trecētoz. sabioz clarus simul z mise
 rabilis casus. nec familie mō sed legiōes: sed exer
 citus: q̄b⁹ ruere in mortem pro p̄ia dulce fuit. Ad
 hoc cū in eo ipso capitolio ut auguroz: ista relegen
 da sint. de cuius olim v̄tice vir acerrim⁹ Mallius
 qui eius paulo ante custos fuerat: ob id solum: qz
 libertati cui fauerat insidiari: z egregio cepto: dis
 similes exit⁹ spectare videbat: p̄ceps ipulsus est
 idēq̄ saxū habuit z eximie laudis z supplicij mo
 numētū exēplarq̄ reliq̄ perpetuū sitia nō audēdi
 nec sibi vō q̄q̄ falso p̄suadeat: eos qui pro liberta
 te excubāt: qui hacten⁹ deserte reipublice partes
 suscipiūt: alienū agere negociū. suti agunt. In hoc
 enim vna reposita sibi oia norint oēs. securitatem
 mercatoz ḡnās miles utilitatē agricola. postremo
 in eadē religiosi cerimonias. ocū studiosi. requiē
 senes. rudimēta disciplinaz pueri. nuptias puelle
 pudicitā matrone: gaudiū oēs iueniēt. In hoc enī
 tā publice tāq̄ p̄uati salutare negociū: oia publi
 ca z p̄uata ope romani ciues itendite. huic vni re
 lique cedāt cure. Si hāc omittitis in q̄talibet oc
 cupatiōe nihil agitis. si huic icūbitis: z si nihil age
 re videmini cumulate t̄n z ciuiū z viroz iplestis
 officia. Deleat oro de medio uestriū ciuiliū furoris
 omne uestigiū. Incēdū qd̄ in nobis tyrānoz flatū
 bus exarserat: liberatoris ur̄i monitis z munita be
 niuolētia restringat: vnū ex oib⁹ certamē assumite
 nō uter potētio: s̄ uter melioz: uter patiētio: uter
 p̄ie amātiō: cuius sit: uter vicinijs humiliō: uter ty
 rānis ifestio. Certate vicissim cuz tribuno: an ille
 ad honesta impia prudētio: an uos ad obediētiaz
 p̄optiores. Et fortassis amor: quo nihil solet ec̄ na
 lidi⁹: ad piūctionē aioz nō satis viriū hēt hēat cō
 munis utilitas. Et si vinculo nexi herete inuicē te
 naciter atq̄ pacifice: z tradita uobis a p̄ibus ur̄is
 nō nisi in hostes publicos arma p̄uertite. hoz exi
 lio egestate supplicijs: illorū cineri paleberrimas
 iferias date. Qui he si dū agunt exultabūt: si ante
 p̄uidissent: equanimi⁹ expirassent. Sed iā uereoz
 ne plus equo uos in uerbis detineas. hoc p̄ferim
 tpe quo factis potius opus est. Que q̄m neq̄ pro
 fessione neq̄ fortune mee suppetūt: qd̄ vnū auxiliij
 gen⁹ habeo: v̄ba trāsmitto. Et p̄mo quidem clarissi

mis rumoribus excitat⁹: inuidi fateor: honori u^o: fortunamq; mesm multiplicibus querelis onerari: q; me presertis tanti gaudij fecisset exortē. S; ne exortem fecerit: uenit ad me per terras & maria mea uiriliter portio letitie. Itaq; calamus festinabundus arripui: ut in tāto tam celebri libertatis populi consensu: uox mea de lōginquo saltē audiret: uel sic romani ciuis officio fungeret. Ceterū q; soluta oratione nūc attingi: attingā fortasse ppe diem: alio dicendi gñe. modo mihi qđ spero quide; & cupio: gloriofi pncipij perseverantiam nō negetis. Apollinea fronte redimitus: disertum atq; altū elicona penetrabo. Illic castalium ad fontem musis ab exilio reuocatis: ad māsuram glorie uře memoriam sonatus: aliquid canam quod longius audietur. Uale uir fortissime. ualete uiri optimi. uale gloriosissima septicolli.

Ad Philippum de vitriaco clarissimū musicum & probum uirum. increpatur mollities eoz qui gloriosam dominorum uel amicorum absentia ceu triste aliquid lamentantur.

XLVI.

Micas aures amicus sermo pulsabit: non tā blandus q; uerax. neq; tā cōposit⁹ q; fidelis. Quid enim loqui uerear de longinquo: quod corā posit⁹ nō uerear? Magna est amicitie libertas: magna securitas. Qui multū diligit nihil timet. imo uo timet oia: & oia circūspicit. Magnus amor. Illa inq; oia quib⁹ amatū suspicaf offendit. De amico quidē suo Seneca uiderit de quo ait. Nō amo illum nisi offendero. Ego nihil min⁹ uelim q; te offendere. sed absit ut offendi uo possis ueri semp acutissimus & ardētissim⁹ inq; sitoz. Delectare potius spero & ibecilitati animi uirtutis ope succurrere: ut tātus etatis nre pbs: abiectis uulgi delirantis ineptijs: & iā nō mō uiriliter sed pbice sentias & loquaris. Quid enim queso te ne dicam eternū sed uel diurnū restat homini: si in animum quoq; senect⁹ admittit? Ego quidē & rōne insita & expientia magistra: & illustri etiā historico attestā te didicerā: orta oia occidere: & aucta senescere: s; ab hac ineluctabili sorte mortalium exemptū aiuz arbitrabar. quippe qui non terrestris sed etheree substantie sese in altū vi propria: & qbusdā ut ita dixerim nature sue alis attolleret: mortemq; despiceret. quodq; de qbusdā uetustissimis italie populis apđ poeta legeram: q. s. nec tarda senect⁹ debilitat vires animi. latius extēdēs ad omne genus hominum referēbā. Logis me in hac dubium opinione subsistere. Uideris enim mihi: & eloquar apte qđ sentio. Uideris inq; mihi uir egregie non tā corpe q; aio senuisse. qđ si accidē tibi potuit in tāta bonarū artū copia: tātaq; utū suppellectili: qđ euentū rū credim⁹ hīs nudis & iermib⁹: nullū utū sola mē hntib⁹: nullū p̄sidiū lrarū: hīs dico qui passim in truijs oberrāt: curis ianib⁹ circūacti: ad nil aliđ ad explendū turbe numerū idonei: & fruges comedere nati: ut eleganter ait Flaccus. Atq; hoc mihi non negaueris si senescere aiuz pōt posse etiā iterire. cū haud dubie ultima uite ps: & quasi qđā de scensus ad iteritū sit senect⁹. qđ ubi pcesseris uide quid sequitur. Dulcedo enim uite intercidit spe im mortalitatis erepta: que vna p̄stabat: ut me hoiez: nō dolerē ex pte altera morti tpałr obnoxii: nobiliori interim & qđ nature fides addiderat: utraq; tādem pte victurū. Nec sum nesci⁹ mirari te quo:

sum tam longis anfractib⁹ mea pergat oratio: imo uo si ingenium tuū noui: iamiam cōscientia bellicā te: quid dicā & quid sim dicturus itelligis. Est hic ut nosti pclarissim⁹ pater & cōis amboz dñs Guido bolomeñ. cardinalis & aplice sedis legatus. Jā faciē tuam itueri uideo: modestus illā rubo: iuasit. Non p̄sagiebas me de manibus suis tuas litteras inspecturū. qđ si euentū cogitasses: nunq; profecto tā molliter tā demisse: nunq; da ueniā ueris noibus: tam muliebriter loquereris. & si non mihi at saltem missis hospitibus meis parceres: que ne mō aduersus te numeris suis arment: nō illaz patientia: sed temporis breuitas cā est. Quid enim ais oro te: recognosce meū: uerboz tuoz formulā consignatis ut dici solet tecum agi tabellis. Hūc ipm dñm nostrum arguis: pungis: increpitas: & nimis itollerāda mollitie nō abntiā: sed ut tu uocas exiliuz eius desles. pegrinationēq; scissimā & quaglistoz nulla eē pōt: exilij cognomine decoloras. Hec nimirum est illa senectus animi quas in te lugeo amice. Nunq; quo primū mihi tpe not⁹ eē ceperas ista dixisses. Deseruit sanguis & ille ardor egregius quo nulli secūdus uidebaris abdita que libet & incognita p̄scrutandi. Ita ne inter curiositatem anxiam ultimāq; segnitiez nihil est mediū: Parum tibi distans india uidebat. Jā thopronabē: & siquid oriētalīs oceanus habet occultius: cupido metiebaris ingenio. Jam ad extremaz tylem ignotis littorib⁹ latitatem suspirabas. quoniam orcaes & hyberne & qe qd terrarū noster fluct⁹ aluit: ipsa in ciuitate sordebāt. Quid aut miri si angusta animo litterassimi hois terra erat: in hūc assiduum celi uerticem qui supra nos stabili temone conuertit: inq; illum alium quē siqui sunt antipodes suspiciunt in obliquū: deniq; solis callem: inq; fixas & errantes stellas: infatigabili studio conscendentes. Nam quid non dies longior euertit? Esse in italia miserū exiliū reris: extra quā esse: nisi qz omne solū forti patria est: potius uideri posset exiliuz? Pace tua dixerim: nimis tibi paruus pōs parisiē. ipres sit: testudinei sui arcus effigies. nimis aures tuas subterlabētis seca ue murmur oblectat. Postremo nihil calceo tuo: nisi gallicus puluis isedit. Oblit⁹ mihi uideris illi⁹ qui iterrogat⁹ cuias eēt: mūdantū se eē respondit. Tu usq; adeo gallus es: ut gallie fines excedere quālibet ob cām exiliū uoces. Est quidem non inficio: natalis patrie dulcedo nobis insita. Scio preclarissimos viros: nequaq; huius affectus exptes. Audio apud Liuiū restitutorem urbis & imperij Lamillum quibuslibet sumis duabus parē: sese in exilio ardeatino tactū fuisse celi patrie memoria p̄sentez. Audio diomedē apđ Uirgiliū: ne suā calidona deoz inuidie ascribētem. audio nasonem suam absentiam nō paucis v̄bis: s; in tegro uolumine deplorātē. Cū hoc aut & illō scio: pusilli & inualidi animi esse: ubi honeste uacāt cāe: abiectis hīs cōpedib⁹ nō posse cōsurgere. Ingēs est romanoz & externoz ducum: ingēs quoq; philosophoz copia: qui uel ut bellicam: uel ut ingenij gloriā cumularēt: uitā in perpetuis peregrinationibus exegerūt. s; qz libentius p̄fessionī nostre: uiciniora cōmemoro: p̄boz aliquos attingā. Plato relictis athenis: ubi si dici fas est: pro terrestri quodā numine colebat: egyptū primo: deinde italiam circuiuit. At q̄tus labo: hōi sedere solito: sed per

omnes viarum difficultates discendi cupiditate pro uehiculo utebatur. Est et peregrinatio famosa Democriti: famosiorque Pythagore. qui semel domo egressus nunquam rediit. ueri flagrantior amore quam pietate. lustrauitque Egyptum ut ait Cicero: perfarum magos adiit: tantas regiones barbarorum pedibus obiuit: tot maria transmisit. Cuius peregrinationis extremum si queris: in Italiam ipse uenit: ibique reliquam uitam egit et quatuor ibi lustra consumpsit. ubi tunc annua domini nostri moram: uelut flebile exilium et prosum perditum tempus doles. Exprobrare: exprobrare obsecro: et ingenium tuum excita: uir insignis: atque inclinatum animum attolle. Uidebis quanta opinionum nube uulgarium te nearis. dum ille tibi uoces exciderint quod utinam non legissem. Non est exilium quod tu putas: sed breui labore: fame materia sempiterna. Hoc tibi persuadendum difficile est: qui ut video nihil ex Parisius magnificum aut delectabile suspicaris: et extra illas agelli tui glebulas quibus aurum addidisti. Cum uero ad te ipse redieris: et prophanis uulgi rumoribus exclusus: te unum punctari: tibi credere malueris: bene de te sperare non desinas. Redde mihi collocatorem meum: redde mihi pristinum philippum. me quidem tacite ueritas perorabit. At modo non tecum: sed cum altero nescio quo philippi illius hoste conflictatio mihi ista suscepta est: quod obrem siquid forte liberius dictum legis quam blanditiarum nostri cui mos habet: ignoscito. Inuat enim magnifice loqui. et certe decet: ut quada ad ciceronem epistola Brutus ait: aduersus ignorantem: quod pro quoque timendum sit. Ut enim ad exilium tuum reuertamur. Uideres hunc autem augustiorem solito: et fronte siderea per urbes italicas iccedente. Uideres populorum ac principum concursus: summo illum honore prosequentium. Audires plaudentium atque fauentium uoces: eneruati puderet eloquii: neque iam exilium: sed pacis et quietis auctorem atque suspicatum reipublice nuncupares uerriore uocabulo. Cum enim inter ungarie et Siciliae regna profundis odiorum fontibus scatentes bellorum causa: magna europa parte in discrimen traheretur: tanto per onerum nemo alter inuenit est. Hunc romani pontificis iudicium: hunc sacri collegii presertim: situ tibi miserum aut penitentium censes: quod felix faustusque dicitur sis nescio. Sed adiuuro te per illam que posse debet affectibus ratione: quod tu mihi ocium cum hoc negotio: quas mihi delicias cum hijs curis: quam mihi regem cum hijs laboribus comparabis? Uiderit epicureum uulgum quod pronunciet. Ego tam generosum exercitium: omnibus delitijs omnibusque uoluptatibus protuleri: quas somnum aut uictum aut ambitio prestare potest. Dies enim uirtutis: omnis gloria: omnis honesta delectatio in arduo sita est. ad obscena descendimus: cōdescendum ad honesta. Noli igitur domini nostri deplorare fortunam. Exilium te potius credito: et exilium tuum geme: qui tam procul a contemplanda illi gloria recessisti. Doleret et ego nunc pariter uicem tuam: nisi tu iter eius miserat: tacite quidem te felicem absentia iudicares. Haudceterum autem conpati: non pietatis sed demerite opus est. nisi forte miserari falso gaudio gaudere: ea demum misericordia summa est. Leterum et si tu ante tempus immobilis factus es: patere tamen equo animo hunc quem tota te mente diligere certe scio: ibertes moras itineri post habuisse magnifico. Uir enim etas est. corpus ualidum. preclarus sanguis. altum ingenium. ardens noscendi cupiditas. Illi sunt stimuli quibus impulsus et Secanum et Rhodanum amittere ausus est. Neue solos pro peregrinatos: atque hoc obitu hunc regia pro sapia ortu ab

illoz humanitate segregandum putes: illustrioribus exemplis agam. Quatuor et viginti annos natus erat Scipio: cum aduersus quatuor ualidissimos cartaginensium exercitus: totidemque clarissimos duces: in hispanias profectus est. Inde innumerabilibus uictorijs ornatus rediens: cum parua laude contentus domi manere posset: tonante per Italiam bannibale: in Africa transire maluit: et se inter asperrima uocantes maioris spei glorie secutus est: non ideo diuitias relaturus sed salutem patrie: agnomensque sibi: qui enim cornelius iuerat rediit africanus. Fuit ad Troiam Neoptolemus contentus autem peribus ac lachrymis. Fuit Ulixes per omnes terras ac maria. et erat illi domi decrepitus pro infans filius: cōiunx adolescens et proci obsessa. cum ipse interea Circeis poculis: Sirenum cantibus: cyclosum uolentia: pelagi monstris ac tempestatibus decertaret. Uir erroribus suis clarus: calcatis affectibus: neglecto regni solio: et tot pignorum espretis: inter sillam et caribidem: iter nigrates auerni uertices: senescere maluit quam domi: nullam aliam ob causam quam ut aliquando senex doctior in patriam remearet. Et reuera si experientia arte facit: quod artificiosum: quod ue alta laude dignum sperare relinquit illi qui paterne domi perpetuus custos fuit? Boni uillici est in auito rure consistere: telluris sue vim bouumque cognoscere. Contra nobilium et in altum nitentium ingenij est. multas terras et multorum mores hominum uidisse. Uerissimumque est quod apud Apuleium legisti. Non immerito enim inquit prope poetice diuini auctor apud graecos summe prudentie uirum monstrare cupiens: multarum ciuitatum obitu: et uariorum populorum cognitu summas adeptum uirtutes cecinit. quod poeta quidem non imitatus suus Eneas nosti quot urbibus ac littoribus circumdedit. Tu domini nostro conpateris quod aliquid proter pariter uis uisidit. Nec intelligis quam gratum spectaculum illi fuit ingenio oculis cernere: quod cogitatione prouiderat. Et enim si in tusculano disputas Cicero ait. Aliquid assequi se putat qui hostium ponti uiderunt: et eas angustias per quas penetravit ea que est noiata argo: qua argui in eadem lecti uiri uecti petebant pellem auratam arietis. aut hij qui oceani freta illa uiderunt. Europa: libiāque rapar ubi diuidit unda. quod se hic adeptum putare potest: qui fractas punico aceto italicas alpes uidit. et cisalpine gallie letissimos atque latissimos capos? Libero promensus intuitum: Mediolanum urbem egregiam et a maioribus uestris conditam: Britaniam et Aeronam ab eisdem uestris maioribus possessa loca prosperit. Inde petens Patanum troici opus antenoris. hinc Uenetoꝝ iter cunctas littoreas mirabilem atque primariam urbem. mox circum flumibus et estuijs delitijs amenum paruumque Trivirium: quam sibi sedem delegit delectationi non tam pietate quam uindictam conuenientium comoditati prospiciens. Inde ad cōpescendos arthoos motus: aquilegia proteructus alpesque noricas transgressus: longe lateque germaniam peragrauit. et illum olim imperij limitem danubium nilo parem: mille superbium fontibus et horrificis gurgitibus estuantes attigit. Inde nuper multa reuersus cum laude: hodierno die minoris corporis antonii ingenti populi deuotione transfuerit. que una sibi apud Patanum longinseule more causa fuit. cui translationi ego interfui: grauitatis eximie ac cerimoniarum mirator unum ex plurimis. Craestino iter incipit aget. ut sicut Adriatici fremitus maris uidit: sic tirenas aspiciat tempestates. Et primo quidem fluuiorum regem

trāsibit eridanū: et antiquissimā ciuitatē Rauēnam: post Ariminū: mox sanū: inde Perusū pualidam urbē: atq; iter iacētes alias tādē rez caput et dñas Romam petet: quā q̄cūq; nō uiderit temere alias admirat̄ cui⁹ urbis aspect⁹ ut interdū speciosior foret populi romani fortuna prestabat. ut vō nunq; salutatioꝝ Jubileus annus efficiet. Voces licet exulem: ille mihi videbitur felicissimus peregrinus. Ibi apostolorū limina et terram calcabit sacro martyrum purpuream cruore. Videbit uel mulie bꝛi linteo uel in cunctarum ecclesiarum matris parietibus: extantem domini vultus effigiem. Videbit ubi profugo petro christus occurrit. et sup̄ pdu ram silicem eternus gentibus adoranda uestigia. Ingredietur in sancta sanctorū locellū celestis gr̄e plenū. Vaticanum lustrabit. et beatis ossibus extractum Calixti specus. incunabula et circūcisiōnē saluatoris aspiciet. et virginē lactis uasculum cādore mirabili. Videbit Elagnetis anulus: et diuinitus extincte libidinis miraculum recognoscet. Contemplabitur truncum baptiste caput: et Laurentij craticulam: et aduētū aliunde Stephanus vnq; duos cōtētos hospitiō. Videbit ubi Pauli fuso sanguine dulcis aque fontes eruperint. unde nato domino fons olei descēdit in tyberim. ubi templi pulcherrimi fundamenta: estiuē niuis inditio iacta sunt. et ubi partu virginis templa fortissima corruerūt. Lernet lapidem infando Simonis cerebro maculatum. Monstrabitur sibi Siluestri latibulum et visio Constantini: et dicta celitus in sanabilis morbi cura. Innumerabilia quoq; alia: quorum partem idem ego ad Clementem sextum scribens loquaci quondam suꝝ cōplexus epistola. Siquando vō a celestibus ad terrena descendē libuerit: cernet romanoꝝ pꝛicipū stupenda licet colapsa palatia: Scipionū cesarū et sabioꝝ domos. uidebit septē colles vnusq; muri ambitu circūclusos. Mirabit̄ latas vias captiuoꝝ q̄ agminibus angustas et triūphales arcus subactoz quōdā regis ac populoz spolijs onustos. Capitoliū ascēdet oium caput arcēq; terrarum: ubi olim cella iouis fuerat nunc est ara celi. unde augusto cesari puer christus ostensus est. Nec ille. Tu vō quotiēs pꝛata germani et Senouese collē ptemplabere: ortū solis tibi lustrasse uideris et occasū. opinione tua felix: si tñ ulla est in errore felicitas. Roma aut̄ digressus ille nequid nescias: per aliā italie regionē etruscorum urbes inuisere in aio habet: gelidis ac tepentibus circumfluum fontibus Uiterbium. et urbem ueterem pꝛupti saxi in uertice sedentes. Senas pꝛerea et lupa altrice: et septem collib⁹ Rome emulā ciuitatē. Romanoꝝ opus ducū florētiaz: de qua nihil ad pꝛesens: ne qui te mihi: me tibi suspectus faciat amor pꝛie. Inde supato reuersus apennino: per studiosam trāsire Bononiā: atq; huc iterū reuerti cogitat: oium hic legationis sue pꝛatorū solēne cōciliū acturus. atq; ita cū demū Mediolanum repetet: et ad leuā flectētes tertio trāsiliet appenninū uisurus et ianuā: nec imerito. Nulla enī aiosior: nulla hodie uerius regis ciuitas dici posset: si civilis inde concordia nō abesset. Ita per ligusticū sinum quo nullus amenior: per cedrinos ac palmiferos salt⁹: per odoriferū atq; vndisonū littus: ad italie finem ueniet in gallias reuersurus. Ad hec prope ratis tedio affecti ai signa sūt. uides ut menādreo

more circūflectis: quo et a plib⁹ locis aduētus sui in ciuitas sentias: et generosa mēs pluriformiū rerū recreet aspectibus. Habet igit̄ exultans magnam gaudendi materiā: multa et magna et memorabilia uidisse. et ubi pꝛclarissimū nomen suum illa que mi nuere famā solet auxisse pꝛitia: habet et quo letet italia: que iter pꝛitis eui nubila hoc uelut benigno quodā fidere serenata est. et que ab initio rerū ut ipse non ignoras omniū auctoz testimonio laudatissima terrarum oium semp fuit: tantum pꝛonem nra etate: unde non sperabat inuenit. Crede enim mihi. mirabere: ubi eū reducē audies de rebus italicis pꝛdicantē. Itaq; ut iam tandē aliqñ cōcludā: si desiderij tāti patris egre fero: si solitudinē tuam et si tu nimio cōtractā animi rubigines lamētarios: possum humanis passionib⁹ uenias dare. Si vō uel nos illi: uel illū nobis inuides: pꝛorsus satyrico dē te mordēdus es: quez torqueat aliena letitia. Proinde quicquid est breue est. Estas te pꝛima victorem faciet: redditura tibi quē nobis cripiet: imaginem tamen illius nulla dies de nris pꝛcordijs extirpabit. Et quāto putas alacrior quātoq; rerū experietioꝝ redibit: quāto nō solū ceteris sed etiā semetipso sublimior: qui tam multa oculis suis uiderit: et urbanitatē gallicā italice condiderit grauitate. In plausus illō tuꝝ oipotens uertes eloquiū. pudebitq; inutiliū querelarū: quaz nulla quidem erat excusatio: nisi quia vulgari sermone cōscripte sunt. ut intelligi detur nō te in illis tuā sed vulgi secutum esse sentētiā: cui⁹ tecū deprehensumq; iudicium semp fui. Tu uiue et uale nri memor. Salutat te marcus medicus compatriota Virgilij. Pataui. xv. kal. Martias.

Ad quēdā ep̄m ep̄la exhortatoria ad pꝛseueratiaz patientie quam habere ostendebat sup̄ obitu cuiusdam eius fratris.

XLVII.

Agētē mihi molestiā adimit virt⁹ tua. Si cut enī grauiter egrotatib⁹ assistētē medicū acū optet ingenium. ut. s. ex archano pectoris reitegrāde salutis argumta pꝛsiliāt: sanis aut̄ corpib⁹ seu nullis seu plane leuiorib⁹ remedijs op⁹ est. sic cū illis accurati⁹ agis quos ifregit aut pꝛstrauit aduersitas. Et qui fortune seuiētis ifultū fortis aio tulerūt qui vulnera sua siccis oculis aspexerūt: pꝛsolatore nō idigēt. Tātū ut in pꝛposito leniter ad mouisse sat: id sane pꝛteriri non puenit: ne ignorantes forte qd agūt q̄ta sit laude dignissimū fiat gloriosi opis desertores. Suū itaq; v̄tuti pꝛmiū reddēdū est. hoc aut̄ q̄tū ad hoies reddi pōt: et ab hoie: cui nihil pꝛter calamū fortūa reliquerit qd est aliō q̄ glia. De cui⁹ cōtēptu lz multi disputent: et uarij sint pꝛboꝝ libri: nescio tñ quō uerū sit qd apd Tulliū legi. Uix est qui nō q̄st mercedē rez bñ gestaz desideret gliaz. laudataq; v̄tus ut alter ait crescit. Et imēsus glia calcas hēt. Que cū ita sint: magnā mihi sicut icipiēs dixerā portionē remisisti dū me ex cōsolatoris laudatoris et miratoris ptes suscipe coegisti. Cōsolatio siqdē: ut in mesti auditoris animū penetret: eget mltā v̄boꝝ maiestate: eget grauib⁹ aiosisq; snijs. Et v̄tusq; testimoniū simplex et incultū sufficit. Nec enī oportet v̄tatē rez fugacib⁹ adimplere coloribus pꝛesertim: cum virtus et si ta ceatur ab alijs: ipsa sibi plaudat. et consciētie testimonio pꝛtēta alteri⁹ theatri strepitū nō regrit. Uenerā ad te nup̄ acti rumore perculsus de imatura

morte amantissimi fratris tui. et quod concussus esset
 animus tuus: ex mei pectoris anxietate metiebar.
 nec cogitabam: quosdam ictus inualidis tyronibus fu-
 isse mortiferos: quos miles fortis et expertus irrifis-
 set multos quoque alieni sanguinis effusione perter-
 ritos concidisse: cum tamen hiis stareret de quorum ille pecto-
 ribus emanabat: et aptas uenas proprias itrepidus
 animis intuerent. Ueneram itaque mestus: et ad bene-
 ualentem medicum eger accesseram. Inueni faciem tuam
 inter affectum debite pietatis ac decorum proprie ho-
 nestatis: fraterne simul compassionis et virilis animi
 insignia preferentem. Utrunque mihi placuit. Alterum
 enim mansuetudinem: alterum sapientiam tuam decet hu-
 manum est in morte suorum pietatis testes lacrymas
 effundere. virile est modum illis imponere. et cum aliquandiu
 fluxerint rationis freno substringere. Et unum te fecisse:
 et aliud non pretermisisse: uultus tui habitus designabat.
 Accesserunt et uerba maximorum plena sensuum: ex qui-
 bus ego qui consolandi proposito adueneram non tam
 tibi operam meam necessariam cognoui: quam ipse solamen
 curis meis elicui. Nihil ergo consolatus in more locu-
 turus: laudo: probum: admiror: et stupeo magnitudinem
 animi tui. Fratrem optimum amisisti. imo uero non amisi-
 sti: sed in patriam promissisti: ad quam tibi quoque uenien-
 dum est. Sed loquamur ut vulgus non sentiamus ut vul-
 gus. Fratrem amisisti. Non amisisses nisi foret ille
 mortalis. Querela est igitur non de unius hominis morte:
 sed de mortalitate nature: que nos ea lege introdu-
 xit in hanc uitam ut ingrederemur ad primum reuoca-
 tionis imperium. At reuocauit ante tempus: et precipiti
 edicto fecisse uidetur iniurias. Nullum hic preteritum tempus
 Sine termino debitores sumus. Si essemus in diem
 obligati: possemus utique differre: tergiversari: et ex-
 actricis auaritia culpam. Nunc de celeritate conque-
 ri non possumus quasi ante diem repetat: quod statim ut ac-
 cipimus debemus. Sed poterat ulterius uiuere. Pote-
 rat et citius mori. poteratque aliter mori. Et quod quod ho-
 nesto viro nulla possit mors inhonesta contingere:
 poterat tamen durius mori. Iste uero sic uixit: sic mortu-
 us est: ut deo gratias agere debeas: et quod tale dedit: et
 quod taliter abstulit. Et si facta res humanarum ac uari-
 etate casuum recognoscas quos exprimur assidue
 non solum non lugebis: sed fortassis et gaudebis ex-
 tinctum. Sepe enim mors hominum labores penitus uite
 intercipit: sepe preoccupat. Quis anxietates et solli-
 citudines huius mundi. quos miseras. quos erumnas et
 tot contumelias fortune. quos aie corporisque pericula: et
 in utrumque ins habitum morborum turbas enume-
 ret? Quibus et si non tam semper premitur semper tamen sub-
 iacerim donec nos ab eorum preterite: suprema dies exe-
 merit. Ab hiis omnibus itaque frater tuus beneficium item
 pestiue mortis immunus est. In hoc enim pater beni-
 gnissime fallimur: et nimis vulgariter erramus: quod
 morientes dicimus a comodis uite huius abduci: qui
 tamen si aliter considerent ab innumerabilibus malis morte
 discedunt. quod facile possem et auctibus et rationibus et ex-
 plis ostendere: nisi dubitarem: ne id non caperet popularis
 angustia. Iam ergo felix adolescens ista non metuit.
 Euasit enim hinc: et modicum discessit a nobis. talem
 sui nominis odorem post se liquens: ut non parua dulce-
 dine memoratum sensus et corda permulceat. Ad hoc
 inget quispiam dolemus quod bonum nobis et egregium uirtu-
 mors eripuit. Laus enim defunctorum quaedam damni
 memoria lacrymas uiuentibus excutit et inconsolabi-
 le gemitus parit irreparabilis iactura. Non sum ne-

sci hoc a plerisque dici solem. Ego autem ut uia uoce te
 cum dixisse me: mihi longe aliter extimo. Ducebas
 ad supplicium Socrates: eoque aio ibat ad mortem
 quo steterat semper in uita. magno gaudeo et erecto: et
 qui fortune iugum ferre non noscet. letus quod tyrannorum
 manus quos uiuendo despererat: moriendo relinqueret.
 Nunc tali prestantia uadentes uxor multum dispariter af-
 fecta sequebatur illachrymans et muliebriter gemi-
 scens. Audiebat iter cetera femine ullulatus commise-
 ratio frequens uiri: quod is iustus atque innocens moreretur.
 Quam ille reuerberans: et in uxorē uersus. Quid ergo
 inquit. An tu satis putabas nocere atque iniustum mo-
 ri? Facete nimis et eleganter: ut reliqua. Ego ut uisum
 discesseram reuertar: a plurimorum opinionibus auersus:
 sic censeo lugendam esse malorum mortem: que aiam simul
 et corpus interimit. Utraque bonorum exitus ad letiora
 traduxerit. nisi forte fratris tui mors oino acerbi-
 or uisa est: quod cum perculsa finibus patrie inuasit. Sed
 non simus usque adeo rerum ignari. Scimus a poeta
 uerissime dictum esse quod omne solum forti patria est. Et tamen
 hoc uero: uerum est quod ait apostolus. Non habemus hic ma-
 nentem ciuitatem sed aliam inquirimus. Nec autem prima fa-
 cie sibi uidentur aduersa. sed non sunt. Quisquam enim
 pro aduersitate loquentium: satis breuiter quod sentie-
 bat expressit. et quod quis aliter atque aliter uterque tamen ue-
 re. Si poetam sequeris: non potuit frater tuus extra
 patriam suam mori. At si credis apostolo. omnes extra pa-
 triam morimur: ut sic tandem in patriam reuertamur.
 Et sane utraque sententiam elegeris nil proflus inue-
 nies: cur de fatalis zone distantia conqueraris. Des-
 forasse uiuentibus: ut quibusdam seu honestis affecti-
 bus seu turpibus inducti locum unum alteri preferendum
 esse contendant. morientium certe nihil interest: ubi
 potissimum moriantur. Et sicui contrarius uidetur:
 sciat se nutricis et muliercularum erroribus imbutum:
 aliter sentire quam fas est. Interrogat philosophus
 ubi sepeliri mallet. nihil sua iteresse respondit. Undique
 enim ad inferos tantumdem uia est. Nos quibus ascen-
 dens christus: in celum ascendendi per eius uestigia re-
 liquit exemplum. dicamus aliter. Quid refert utrum
 in italia an in galliis an in hispanie finibus an in-
 dici an in rubri maris littoribus iaceamus? Undique
 enim ad celum tantumdem uia est. Illa nobis uia
 calcanda est: ardua quidem et difficilis sed ducem habe-
 mus que sequentes aberrare non possumus. Si ad il-
 lam uiam expectamus quid ad nos pertinet ubi po-
 tius hanc corporum sarcinam deponamus: nisi suspi-
 cari liceat difficiliorem futuram esse longam iacentium
 corporum reasumptionem in die nouissimo? Sed hec
 religiosissima et uere tali digna filio non timebat:
 que moriens ordinatque de sepulchro. Ponite ait hoc
 corpus ubicumque. Nihil uos eius cura perturbet. Inter-
 rogataque. numquid non perculsa patria mortem formida-
 ret. uide quid respondit. Nihil inquit est longe deo. ne-
 que timendum est ne ille non agnoscat in fine seculi: uisum
 me resuscitet. Nec mulier illa catholica. Nos qui
 et catholici sumus et uiros pollicemur: numquid mu-
 liebrum sentiemus? Longe sit a mentibus nostris hec
 amentia. Sed scio quid acerrime lugeant supersti-
 tes in moribus amicorum: quod uidelicet eos nunquam re-
 uisuri sunt quos summo amore dilexerunt. Paganorum
 sit ista credulitas: eaque non omnia: sed eorum tamen qui alas
 putant cum corporibus iterire. Certe ait Tullius: quos
 paganus fuisse sicut notissimum ita dolendum est:
 credens animam immortalem: et gloriosus spiritibus

post hanc vitam celeste habitaculum patere: non hoc opinabatur. Nunquā enim Marcū Catonē illū senem induceret in eo libro cui inscribitur: cato maior sperantem et uerbis talibus utentem. O preclarum diem: cum ad illud diuinorum animorum concilium cetumque proficiscar. cuius ex hac hominum turba et colluione discedam. Proficiscar enim non solum ad eos viros: quos noui et uidi: sed ad eos etiam de quibus audiui et legi et ipse scripsi. Nec et his similia que apud Licerones Lato loquitur. satis quod uterque crederet testantur. Illi tamen uerumque crediderunt quorum magna ex parte spes inanes ac fallaces fuerant. Nobis ab illo qui et falli non potest et fallere non nouit: spes certa prestat: illuc tandem quo fratrem tuum translatum esse confidimus: uenturos. Sed quid interim faciam dixerit aliquis? Desiderio torqueor: amore languor: auiditate crucior: fratrem meum reuidendi. Quid facias aliud: nisi quod facere solent: qui casu aliquo a personis charissimis auelluntur? Memoriam retinet. et absentium imaginez profunda mente custodit. Illos amant. de illis loquuntur. illis prosperum iter contingere deprecantur. Idem fac. et certus sum fecisti. fratrem tuum in ea parte cordis abscondere: unde cum nulla pellat obliuio. Illum dilige sepultum: ut uiuentem dilexisti: uel etiam multo uehementius. Illum coage sepius ad te reuerti commemoratione pia simul ac frequenti. Precare ut faustum sibi contingat iter: et calcatis perfidi hostis insidijs: uelox ei sit in patriam et expedita regressio. Neque enim hec aut pia nostra est: aut fuerat sua. in qua et nos peregrinamur: et non irritis uotis expectamus ad meliora properandum. Exilium est hoc. ipse in patriam profectus est. Oremus ut sospes et sine labore perueniat. Hoc illi prodesse poterit: hoc dum agimus: pius obsequij genus est: pro defunctis orare. Lachryme autem sunt arma mulierum. Uiros non decet: nisi moderatissime forsitan atque rarissime. Alioquin et fundentibus eas officiant. et illis non proficiunt quorum amore funduntur. Sed quibus etiam nunc desiderij stimulis urgeris? Logita id diuturnum esse non posse. Breuis est enim hominum uita. ut et si ad nos non sit ille reuersurus: nos tamen ad illum oporteat celeriter proficisci. Omnia autem breuia ut ait Licero: tollerabilia esse debent etiam si mala sint. Frater tuus ereptus est mille laboribus. et uerisimiliter speratur ad eternam gloriā peruenisse. aut de proximo peruenturus. Nos in seculi fluitantis agone remansimus. Quamobrem si quis propter seipsum quod relictus est deflet. uideat ne merito possit audire tullianum illud. Suis incommodis grauiter angere non amicum sed seipsum amantis est. Si autem propter illum. uerendum est ut idem ait ne uideatur potius inuidi quam amici. hec non tam ad informationem quam ad gloriā tuam retuli. Quoniam sicut in ceperam gratias consolatori eterno tu externa consolatione non indiges. quam quod quid etiam indigenti conferre potuissent hec litterule raptis de scatebris ex parte tam sterilis et arefcentis ingenij? Superuacuum est itaque deinceps illorum exempla subtere: qui suorum mortem fortiter tulisse commemorantur. Et tamen intelligas: quorum te numeris ascribo: tantoque fretus comitatu bereas incepto: quantum memoria complecti potuero. Pauci enim

libelli me in hanc solitudinem sunt secuti: aliqua nobiliora exempla ex omni copia uetustatis interferam. Emilius paulus uir amplissimus: et sue etatis ac patrie summum decus: ex quatuor filijs quos habebat: duos extra familiam in adoptionem alij dando ipse sibi abstulit. duos reliquos intra quinque dierum spacium mors rapuit. Ipse tamen orbitatem suam tam excelso animo pertulit: ut prodiret in publicum. ubi audienti populo romano: casum sui tam magnifice consolatus est: ut magis metueret: ne quez dolo: ille fregisset: quam ipse fractus esse uideretur. Ex quo non minorem iudice me: gloriā cepit: quam ex triumpho quem illis diebus speciosissimum egerat. Per illum enim macedonie. per hunc mortis ac fortune victor: apparuit. Pericles atheniensium dux intra quatuor dies duobus filijs orbatus: non solum non ingemuit: sed nec priorē frontis habitum mutauit. Lato senior ille cuius supra mentionem habui: quantum laudetur ab omnibus: nullus ignorat: qui modo uel tenuiter norit historias. Ac quod maius est sine ulla historiarum noticia sic apud cunctos iam pridē huius nominis fama percrebuit: ut eo audito uix quicquam ad sapientie summam adici posse uideatur. Ita fit ut non magis ueterum iudicio: quam modernorum unanimes consensus: Lato sapientissimus habeatur. Et qui inter preclara hominis illius nihil singularius admiramur: quam quod mortem filij optimi uiri modestissime dicitur tulisse. Xenophon filij morte nunciata sacrificij cui tunc intererat non omisit. coronam tamen quam capite gestabat deposuit. Mox interrogans diligentius atque audiens: quod strenue pugnando cecidisset: coronam capiti reposuit. ut ostenderet de cuiusque morte non dolendum: nisi turpiter et ignaue morientis quo metu: uerisimile est uirum sapientem et uere socraticum: ad primum nuncij relatus deposuisse coronam. Anaxagoras philosophus: cuiusdam sibi mortem filij nunciati. Nihil inquit nouum aut inexpectatum audio. Ego uero cum sim mortalis: sciebam ex me genitum esse mortalem. O uere constantem animam et proorsus philosophicam rursus. Quam multi sunt etiam ex medio grege philosophorum: ut quos eiusdem professionis titulum delectat: qui et si nature conditionem amplecti simularent: tamen peruersus moriendi ordinem taciti non tulissent? Anaxagore uero nihil inopinatum contingere poterat. Logitabat enim ille uir tantus quod est apud Senecam. Omnia esse mortalia et incerta: lege mortaliū. Ideoque quod alio quodam loco ait idem. quod quid euenisset: responsurus fuerat: sciebam. Adulter nunc pater optime: constantie similis exempla se offerunt: sed epistole modus plura non recipit. Finem igitur imponam. Et si cui forsitan patientia tua ab his laudatissimis actibus aliena uidebitur. propterea quod tu non filium perdidisti sed fratres. equo animo patiar: unumquemque sentire quod opinio sua fert. Ego quidem in meipso alterum casum dumtaxat expertus sum. filij amissionem non noui. ac fraterne necis uulnus excepi. De hoc certius loqui possum. Nihil itaque contendo. neque licet inuicem confero. Sed illud scio: sepe facilius amissum filium restaurari posse quam fratres. Christus custodiat et consoletur uos: et ad maiora promoneat.

Franciscus petrarcha clericus uestre
recomendationem suscipiat.

Cuersus domini Francisci petrarche missi ad dñs
philippū parham hierosolymitanū. ⁊ postea Ro
mane ecclesie cardinalem. XLVIII.

Exul ab italia furijs ciuilibus actus
Huc subij. partiq; uolēs primq; coact⁹.
Hic nem⁹: hic amnes: h̄ ocia ruris amēi
Sed fidi comites absūt vultusq; sereni.

Hoc iuuat. hoc cruciat. nihil illis dulce remotis:
Gratulor at licuisse locis insistere nomis.
Hic puer hic iuuenis. hic sit mea serior etas:
Nas res fama nouas properat nisi pandere letas.
Rure tuo statui que restant tempora vite:
Degere. nec bellis nec tristi turbida lite.
Hic patrie tellus. presul venerande philippe:
Hic mihi mons elicon: hic sit mihi fons aganippe.
Hic profugas fessasq; dedi requiescere musas:
Et tibi nobiscū locus est: nisi forte recusas.
Sic tibi curarum ferias prestare libelli:
Ac mihi pestiferi poterant obliuia belli.
Hic tibi parthonope. dulcis mihi reddita parma:
Quas non insidie quatiant. nec clamor ad arma.
Diuitie placeant alijs. mihi vita quieta:
Huic rex. illi quies. mihi sufficit esse poeta:
Nec rarum nomen. ne sit noua fama pudoris
Tu requiem lassos: nunq; ne parabis honori?
Is redis attrita pelagijs sulcante carina
Nonne vides mortis q; sit metuēda ruina?
Nonne vides aule que sint discrimina dure?
Quam fauor ambiguus: quot circū limina cure?
Consulo fige pedem: miseriq; pericula mundi:
Effuge: dum venti tenent tua uela secundi.
Hic mihi crede pater tranquilla in pace manebis:
Ad tua te reuoco quod postulat usus: habebis
Cura superuacui trepidis linquantur auaris:
Dulce nitens aurum laqueis cor nectit amaris
Non muros aulea tegent: sed corpora uestis:
Et cibus alter erit stomachi. non ferula pestis
Non thorus ordinib⁹ surget scandendus eburnis
Membra sed accipiet rebus quassata diurnis.
Non tibi sollicito splendet purpura lecto:
Nec niueus thalamus fulgebit marmore secto.
Non gemmas ostrumq; premet. sed leta virentis
Stramine sed fluuio circumdata prata recentis.
Uideris ipse tamē de te: cui celsus alnum
Contigit ingenium. fragilem subducere scalmus.
Nā mens certa mihi monet. hora nouissima mori:
Ne nimis alta petam: modicis ditissimis ortis.
Hijis tamen ignaui superant monumenta coloni:
Et senio conuulsa petunt arbusta reponi.
Ut cum tempus mortis erit ad iuuenilia leuis
Nostra sit hic requies. si tantum tenditur euum.
Umbra ex pomiferis ueniet gratissima ramis:
Dum curuos scopulos vncis scrutabimur hamis.
Letera clausa quidem uallis prestabit abunde:
Persica: mala: pira: mense decus adde secunde.
Tu precor ista tuos iubeas perquirere: nec te.
Arma parum ualide pigeat conferre senecte.
Nec tibi per siluas scripsit dignissime presul:
Ille tuus so:ge: dicam peregrinus an exul?

CFranciscus uester recōmē
dationē humilez ⁊ deuotā.

Chonorabili ⁊ isigni viro dño Francisco brunii: secre
tario dñi nri pape: amico optimo. XLIX.

Distolā tuā: aplicis lris insertam: nō tātū
letus ut soleo: sed solito letior vidi. Graui-

bus enim me curis explicuit. Nam ne quid te nō
actuū mō: sed cogitatuū meoz lateat: suspicari fa
teor: nōdū quidē plene cepas: sed iā incipe medita
bar te meci oblitū. non q; id nature tue seu morib⁹
conueniret: sed fortune prosperitas certe: que nun
q; tanta tibi esse pōt q; tā cupio: obliuionem amici
tuarum parere solita: parumper mihi eē incipiebat
annuo iam suspecta silentio. Fecisti optime: qui me
hoc labore animi liberasti. Quicui ilico lecta excu
satione tua: quam prius ex ore amici preuenientis
audieram. Sed magna apud me est: calamo tuo fi
des. Ad rem uenio. Sanctissimus domin⁹ noster
mihi scribere dignatus est. ⁊ quid scribat nosti. lit
teras enim tu dictasti: filius tuus qui ⁊ meus est
filius nisi fallor: scripsit. Litteris tanti patris reue
renti metu: sed non sine quadam fiducia concepta:
non de ullis meritis meis: sed de sola ipsi⁹ ⁊ olim
⁊ nūc maxie cognita mihi humanitate: rñdeo. qd
nō dico. tu qui suas dictasti lras meas leges. Per
misi mihi paulo liberi⁹ euagari: q; cōsiderata ipsi⁹
magnitudine debuissim. sed humanitatē solā ⁊ cle
mētiā cogitauī. Ne tñ nimīū multiloquio ipor
tunus fierē frenauī ipetū. ⁊ in finē remisi eū ad has
tuas lras ut videbis. Sūma autē hec est. Ego fra
ter siquid mihi ad vitam vnus canonici deesse di
cā: mētiar. S; si dixerō me plures habere notos:
⁊ plura ide grauamina q; totū fere caplm cui⁹ ego
ps sum: forte nō mētiar. Que an declinari ulla ar
te ualeāt ignoro. Sepe certe tētanti: nunq; hacte
nus successit. Unde mihi nō exiguus vite labor. ⁊
q;uis forsitā glōiosa: tñ haud dubie tediosa perple
xitas. Si queras: nū quod restat trāsire possim: ut
nunc usq; transui. possum plane. sed haud q; q; fa
cilius q; olim: imo vō difficili⁹: q; ⁊ sarcina indies
augetur: ⁊ vires minuunt. habeo hic pbendā que
mihi panē ⁊ vinū dat: nō solū ad utēdum sed et ad
uēdendū. Residentia mihi aliqd ualeret. s; ego ur
bes uti ergastula fugio. ⁊ magis eligo solitario in
rure: si oporteat esurire: q; in urbib⁹ abundare. q;
uis nulla fuga: nulle me latebre a concursu prote
gāt. hēo famulos: sine qb⁹ utinā viuē posses aut sci
rē. hēo equos. qñ pauciores duos saltē. ⁊ ut fileas
que sunt historie longioris: soleo habē scriptores
quinq; uel sex. hēo tres ad pñs. ⁊ ne plēs habeas
causa est: q; nō inueniuntur scriptores sed pictores
utinā nō inepti. Habeo vnū presbyterz uenerabilē
virtū: qui dū in ecclesia suz assiduus mecum est. cū
quo sepe ubi solus prandere disposui: ecce subito e
transuerso conuinarum acies uel cibo pascēda ul
fabulis. vitari enim pro:sus nequit: ne uel supbioz
appaream uel auarior q; sum. Sic me deus amet:
ut nonnunq; spectare mihi uideo: illos penolope
os homericos procatorez: nisi q; hostes illi fuerāt:
Hij autē sunt amici. Exonerō animum loquēdo te
cum: imo mecū. ⁊ ideo te tādū hoc iutili sermone
occupo. quando antez de me frater hec crederes?
Et totū hoc mihi facit lenitas mea: que me nāliter
vulgo abstractus in commune restituit. Cupio pre
terea ⁊ dispono deo dante: non templum marti q;
rū nusq; esset: ut Julius cesar. sed vnū hic paruū
oratorium beate virgini extruere. Jamq; opus ag
gredior si deberem libellos meos pignorare uel
uendere. Et si ad opusculum hoc explēdū: chxist⁹
mihi vitā ⁊ facultatē dederit: statiz si uenire ipē nō
possiz sicut nō posse arbitroz defect⁹ virib⁹ corporez

famulū vnū ad dñm meū sabineñ. ⁊ ad te mittaz:
 ad retentandum istic: q̄ olim me frustra uoluisse ⁊
 ipse scit: ⁊ tu etiam non ignoras. Nec amice curaz
 meartū pars millesima est. Si hijs ergo atq; alij:
 ⁊ quid mihi a p̄decessore suo promissus erat ut no
 sti: dominus noster quieti mee consulere dignaret̄
 non tenetur fateor: indigno ⁊ im merito. nisi ad imi
 tationem forsan illius: cuius vicem gerit: qui mul
 ta bona quotidie cōfert imeritis ⁊ indignis. Et si
 quidē hoc uelit: ut littere eius indicant: p̄t p̄facile
 p̄fecto vno uerbo. Nullus enī dominorū tā facile
 p̄t benefacere quib; uult: q̄ roman; p̄tifer. Qui
 si forte mihi facē uellet s; suā cōdecētia: q̄ dixit
 se ferē Alexander macedo: multū eēt aut nimitū. Si
 v̄o s̄m meā isufficiētia: nihil esset aut modicū. Lē
 peret hec igit ut sibi videbit. Siue enī multū faci
 at siue nihil siue modicū: contētabor. qn tu potius.
 Dicat alijs. Pete q̄ uides: quādo paratū habes
 animū largiētis. Hoc amice non possum triplici ra
 tione. Prīmū nēpe quid petam prosus nescio: si
 cut ille qui raro vnq; de talib; cogitauit. Omnia fe
 re vitia mihi obijci ul' ab amico patiar ul' ab hoste
 dū dolus malus: dūq; ambitio sequestrent. Dein
 de: esto q̄ amicos idagine aliqd q̄ peterē inueni
 rem: ante tñ q̄ nūci; meus ad pedes aplicos pue
 niret: eēt de facili idipsus petitū ab alio ⁊ cōcessus.
 Non est enim ut opinor: dñs nr̄ in illa duritie qua
 fuerūt aliqui in dieb; nr̄is: negare oia pat̄ dū non
 nisi p̄fectis uiris dare aliquid uolūt: q̄ si fiat: aut
 oia bñficia uocabūt: aut paucissimis oia cōferē
 tur: tam rara est humana p̄fectio. Postremo fieri
 posset: ut aliqd peterem q̄ eidē dño non placeret:
 sed p̄pter incōparabilē benignitatem suā: supplica
 tionib; meis cōdescēderet. q̄ ego nullo mō uelles
 habere aliqd q̄uis magnificū ⁊ mihi utile: q̄ sibi
 nō penit; gratū eēt. Quid fiet igit. Dicaz tibi. Si
 uoluntas dñi est qualis uides esse: ipse sit ⁊ benefa
 ctor ⁊ consultor. nec miret̄ id sibi dici: q̄ felicitis re
 cordationis dño Lemētī patruo suo dixi. Lū enī
 sui grā officiū quod tu nūc industrie geris mihi ob
 tulisset: q̄ me nolēte tūc habuit magister Franci
 scus de neapoli. ⁊ deinde me sepe lz idignū ep̄m fa
 cere uoluisse: ⁊ ego indignatib; dñis ⁊ amicis pri
 uue recusasse: ultimo mihi dixit. Pete q̄ uis ⁊ fa
 ciā tibi. Lū ego nr̄idi. Si bene facere mihi uultis:
 nō solū bñficientia sed electio pater sanctissime ur̄a
 sit. Uos scitis optime quāti me facitis: qñ aliquid
 petente alio: uel quōlibet ad notitiam ur̄am uenit:
 q̄ me dignū uideat. mei si placet memoriā habe
 tote. q̄ ipse se facturū clementissime repromisit. ⁊
 fecisset nō dubito: nisi eū mors multis ⁊ inter alios
 mihi damnosa p̄uenisset. Ita ergo mihi expedit ut
 dñs noster faciat si mihi aliqd uult facē. Nas si ex
 pectat: ut ego sener nūc sollicit; sim petitor: q̄ iuue
 nis nunq; fui: actū est: nil penit; vnq; fiet. In hoc sa
 ne dñi mei Sabineñ. interuentio ⁊ tua sedulitas
 efficacissima erit. ⁊ neutrā defuturam certe spero.
 Alios ibi nō habeo. Nā quos habui: uel defuncti
 uel alienati sunt. Solus ipse dñs sabineñ. trib; ⁊
 triginta annis in eodē p̄posito erga me māsit. nec
 ulla vnq; siue p̄pter occupationes eius iertimabi
 les: siue p̄pter silentiū meū: siue p̄pter abscessus su
 um: facta mutatio est: nisi de bono semp in melius.
 Secum de hijs ergo delibera. ⁊ ip̄m ad oia fiden
 ter require. Anim eius ad me v̄bis ut puto tibi co

gnitū: factis animi testib; recognosces. Ego enim
 sibi breuiter scribā. ⁊ euz quoq; ad has litteras re
 mittā: ne minutias ⁊ fabellas meas sepe repetam.
 De quibus scis q̄ nunq; tibi aliquid scripsi: neq;
 nunc quidem fueram scripturus: nisi q; sic res po
 scere uisa est. Et nunc frater habes totam hanc hi
 storiā necessariā potius q̄ iucidā: si vnū ad
 didero quod posset forsan in colloquiū uenire. Nā
 si roger in hūc modū: q̄uis nominatim nescias qd
 petēdu; sit: cuius generis tamē beneficia optares
 edicito. dicam q̄ apud Liceronē cotra. omnibus
 fere inquit in reb; quid nō sit citius q; quid sit dire
 rim. Prelaturā itaq; nullam uolo nec uolui quidē
 vnq;: similiter nec bñficiū curatū quodcūq; q̄uis
 opulētissimū. Satis est mihi vnus anime mee cu
 ra: atq; utināz illi vni sufficiam. De reliquo faciat
 dominus noster ut sibi placuerit. ut vnū sciat: q̄
 siue mihi p̄uideat siue non: seruus suus su;: q̄uis
 ad nihil utilis at fidelis saltes: meq; suis iussis ob
 noxijs fateor. ⁊ suis olim alloquijs: ⁊ nūc suis lit
 teris insigniter honoratū. ita ut sibi nō ias sua libe
 ralitate deuotior: sed obligatio: fieri possis. Illud
 quoq; sibi psuadeat. q̄ sigd mihi ptulerit: idip̄m ci
 to alteri conferre poterit. Ego enī iam delibor: ⁊
 ut extimo tempus mee resolutiōis instat. Ne u
 mihi misero. quia que sequunt̄ dicere nō possum. Cer
 te ego frater: p̄ter naturalem uite leges: que non
 est aliud q̄ cursus ad mortem breuis ⁊ lubric;: sen
 tio me indies ultra etiam etatis exigentiam rapi:
 ⁊ uehementer imminui: atq; vmbre in morem eua
 nescere. De quo miro: quidē: quia non ita viri nisi
 fallo: ut id adhuc mihi deberet accidere. sed deo
 teste non doleo. ⁊ si pro peccatis meis accidit ual
 de etiam gaudeo. Ita enim dudum me adeo popo
 scisse bis in deuotiuncula quadā meminī: hijs uer
 bis. Fiat mihi thalamus meus purgatoriū meum
 ⁊ lectulus meus lachrymarum conscius meartū. ⁊
 in corpore meo doleas: p̄sq; p̄ceps corruam in
 tartara. Et iterum. Sit mihi pars purgationis la
 bor meus: quo hic per singulos dies exerceor. Re
 liquus in hac uita ⁊ in hijs mēbris exige: p̄sq; ne
 niat tēpus egestatis. Si quod bis petij semel asse
 quor: bñ habet. Lū uiue feliciter mei memor. ⁊ u
 le. Arq; de iter colles euganeos. in uigilia p̄theē.

Franciscus tuus.

Ad episcopum caualliceñ. scribit eidem de tribus
 enrenijs sibi missis.

L.
 Ria tibi ueniunt pater multuz diuersa mu
 nuscula. Unicus auro nitens piscis: ⁊ squa
 mis maculatus argēteis. torrentinaz alij:
 turturam quidāz uocant. Bratinus tamen fuerit sa
 pozem nosce: q̄ nomē. hunc hospitij mei filius ser
 uus tuus: in hijs hodie lucidissimis vndis cepit.
 Itē pinguis anas ameni dūdū fontis incolā. Lū
 aduersus raraz indolem egregij canis: nec liberao
 aer uias: nec tutas fluius latebras dedit. nec na
 tati fuga paruit: nec uolati. Ad hec eplā quedā re
 cens: quā in rure tuo nup̄ hamo debilis ingenij: in
 ter animi mei fluctus ⁊ rerum scopulos: ipse quo
 q; piscatus sum. Letera tamē ita ueniūt: ut apd te
 maneant. hec uenit ut redeat. Neq; diutius q̄ ut
 oculos tuos semel implerit: tecuz sit. Scis cāz?
 quia ueritas odium parit. Quod si iam tunc tem
 pore Terentij uerum erat: quid hodie arbitraris?
 Perlege ergo si libet: atq; secretius: ac remittē

donec sciam⁹ qd mūdo de⁹ aut fortuna parauerit.
Tūc cōsultabim⁹ qd huic fiat. an danda sit flāmis:
an fororib⁹ ascribēda. Interim scito: et huic fidē me
tūc meā: nullis me oculis hāc alijs oñsurus fuisse
q̄ tuis. Vale dec⁹ meū. Ad fontes sorgie. xix. kal.
ianuarij: silētio noctj itēpeste. C. F. u^r recōmēdat.

Ad eundem ep̄m Laualliceñ.

LII.

¶ I quicqd mea mēs cogitādo p̄cipit: scribē
do parturiat: ingēs digit⁹ meis oculisq; tu
is opus exorir. Qd et si ualde aggredi cu
pīam p̄ amabilis t̄ps uerat. Ita distrahō: icertis
affectib⁹: et dū necessitati pareo: desiderio oblucoz
S3 bñ hēt. q̄cqd scripturus fuerā tacito me luculē
ter intelliges. Nosti aium ubi cogitationū actuum
q̄ n̄roz radix fixa est. Un̄ fit: ut que ex illo p̄deūt
ignorare nō possis. Familiariter olim tibi nisi fal
lo: studiorum finis et uotorum meoz itellecta mo
destia est. Ut oz enim fidēter hoc noīe nō supbe: cō
sciū sue humilioris originis: q̄ vñ modicus ide et
modestia dicis: et a modo nomine utrūq; descēdit.
Que cū ita sint: cogita p̄ indulgētissime qd uelim
Nullis ariolis: nullo opus interp̄te. ne ipso qdē ul
mee uel aliene uocis oraculo. Int⁹ ad aurē cordis
tui clamat aius meus. et n̄r nihilomin⁹ socrates nō
tacebit. q̄ improba cōcupia. et si p̄be noueris: cer
tius tñ nūc ex amici colloquio p̄fabis. Tu autē p̄
ap̄d cōem dñm in quo spei anchora: et qd pp̄rie ti
tulo suo cōuenit: retū nostrarū cardo cōsistit: p̄cea
meas si fauorē merētur adiua. Si min⁹ excusa.
Ut enī magister amoz ait. Quid deceat nō uidet
ullus amās. Amo ego nos. ita me ille amet: in cui⁹
amore sūma felicitas est sita. Amo inq; et ueneroz:
uramq; p̄ntiaz eximij p̄cordijs cōcupisco. Itaq;
dū uoto meo obsequoz: uestra forsan fastidia non
aduerto. Sigd ipoztuni⁹ agit: hoc me precoz absol
uat. Intēsi enī affect⁹ regi nesciūt: frenum mordēt.
Epistolas illi inscriptā q̄uis longiusculā: plura tñ
uolētis dicere: ai nūciā: efficacissima uocis tue au
ctoritate cōfirma. interp̄tare. iustifica. Paucis enī
ēficulis sūmam tibi mee mētis appropio. Presta
te mibi: ne frustra p̄optauerim qd hoīuz magna
ps metuit silentiū. solitudinē. paupertatē. Mirus.
solus ego ex oibus mortalib⁹ diues sū: cū pauper
qui frustra diuites fieri uolūt: passim tot milia ui
deam⁹. Occurrite oēs qui me diligitis huic mon
stro. Nō cogar vnus: vñ tā ml̄ti se exclusos dolēt:
et vñ tā cupide oēs fugiūt nō excludar. Diuitias
alij: ego paupertatē appeto. sed nō oēm. p̄fecto non
sordidā: nō tristē neq; sollicitā. sed tranquillā: s3 paci
ficā: sed honestā. hāc mibi nisi ab illo dari posse de
spo. Et si uerū loq iubes idigno: atq; ab alio dari
nolim. Ap̄d eū igitur intercede. pulsa. urge. insta.
opportune quidē: ul̄ si res exigit ipoztune. Facile
pro me aditū iueniēt p̄ces tue. Nō solet suas ille
despicere. Proinde ne videar p̄cando diffidere:
age non ut mereoz: sed ut spero. Mediolan̄. idus
martias.

C Ille tuus.

Epistola dñi Stephani de columna p̄orbonota
rij. d. pape ad dominū Simonem electum medio
lanē.

LII.

¶ Atis a me cupide p̄ optime scio te oratu:
ut libz Apulegij que intulare iuuat de
monarchia moderni t̄pis accōmodares.
qd abnuere minime ualēs: habere te illū in babilo
ne asseruisti. Inde mibi tradi facere spopondisti.

Sed quoniam desiderio meo promissum nimium
crastinabat. haud uereoz itez illū: et cū ambitio
ne quadā repose. nec illā mibi ad uitiū: q̄q; id so
net p̄coz ascribas. que plerūq; ut inde orōnis insti
tutione Quintilianus ait: causa ututuz est. Que si
me in ceteris reb⁹ in quib⁹ plerosq; mortales inua
dit: ut inde fieret teste salustio: q̄ ambitio illo in tē
pore oia possideret: usq; huc reoz minime leserit. in
cōspiciēdis tñ libz: antiquoz ingenioz fragran
tiā redolētib⁹: adeo ipellit audaciā: ut et ipoztune
ab amicis illos hñtib⁹ erigā. Non q; temere sicut
qdā agūt: qui multo plura q̄ possint de seipsis si
bimet pollicent: eos exgrā: tanq; sine pitissimo in
structore in illis p̄ficē posse audeā mibi p̄mittē: qd
aut nullis aut raris p̄tigisse legis. Nullis ergo aut
raris me parē facē: nimum accōmodasse mibi neces
se foret: qd idē ipse Quintilianus iprobat. Scire
te qdē haud ambigo: qm̄ ut de Augustino uolusia
nus aiebat. Legi deesse credis: q̄cquid Simonem
ignorasse p̄tingeret. q̄ huc magister Nicolaus de
sicilia nuprime aduertauit ozdis frat̄z minorū: in sa
cris lris pitissim⁹ doctor: et in ceteris sciētijis in qui
bus fas est uix christianū insistē acutissim⁹ specula
toz et clarus instructor: ad quē uelut ad fontē sitiens
p̄posito meo iest: de oi dubio: cū nō dubitē multa
occurrent: habē recursū. et sup Apulegio ab ipso
p̄sertim haurire sensuz. nec lz mibi deneges aut cō
ferre differas postulat⁹ in scriptis antiquoz: p̄cla
ra philosophantiū opa que frequēter v̄bo et exēplo
docē p̄sueueras. Inuasit enim me nō minor auidi
tas nūc studēdi: q̄ iter ueteres nouasq; messes ege
state bladoz marie egētib⁹ uoracitas comedendi.
Adest q̄ppe satis optato ocū lraz: s3 deest p̄fecto
libroz copia. Unde sperē in illo quē a te postulo su
pra vires assurget igeniuz: eroq; tui grā illius viri
familiaris: et forte si forz dederit peculiaris admo
dū. cui⁹ sine te uix ad nois notitiā iam puenerā. Et
si mor cōcesseris libzū: multū cōmodi affers: cum
inter illos me cōnumerez in quib⁹ plus ipet⁹ facit:
ml̄tiq; viriū p̄ferat igenio uehemēs studēdi uolū
tas. Opto in christo ualeas: et mei memo: sis pa
ter optime.

C R̄sio eiusdē dñi Simōis electi mediolanē. ad
d. Stephanū de colūna supradictum.

LIII.

¶ Ambitione mobiliū et caduoz: et si motum
a nō tñ vulneratū ut asseris: pater reuerende
gaudeo. Nā beatū illū esse dico: cui rectuz
in aīo est: qui uiuit ut natura p̄scripsit: quem aliq;
uis mouet: nulla tamē vulnerat. Ambitionē tñ li
bri apulegij litteris tuis ipressam non amplector.
T̄ps qd tñ n̄m est: cui⁹ p̄cū nō est breue: et si non
breue: exp̄dere ubi plurimū supuacue uanitatis:
notie curiositatis est. Q̄sta ergo ignorātia et alie
natio mētis: q̄sta sensuū debilitas: et infirmitas ra
tionis: affectui tuo: sic ambitiose huiusmodi libzū
affectātū nubē opposuit. Omnes natura ducimur
ad cognitionē ueri boni: in quo excellē pulchrū pu
tamus. Quō ergo fabulosuz et fictū ambij: quem
spūs scūs effugit. Uisio libroz vna euz Quintilia
no tuo: ut ipoztune et erigas grata uidef. Peccas.
quiesce: nescēs diuidē. Nā largiter inter libros re
fert. Saltē addere debebas: ut fm̄ apostollū ad fa
bulas nō fiat cōuersio. sil̄sq; angustie turbatio: si
de cōtēplatione ad actionē fiat uersio. Quēs uolunt
beate uiuere. nec hoc cicero dubitauit. Quō uult

beate viuere: qui non vult secundum virtutem viuere: secundum quod viuere est
 solum beate viuere? Forte erues. Beate viuere est secundum delectationem suam viuere: quod omnes volunt. Error est. Ad augustinum in huiusmodi angustia delego. Uelle enim quod non deceat est miserum. nec tam miserum est non adipisci quod uelit: quam adipisci uelle quod non oportet. Intellexisti? Iuuat te librum intitulari de monarchia temporis presentis: sed plus inuaret si dixisses de monarchia simpliciter. Amplius esse malum est pro dolor: cum Seneca loquar. translatus est certamen nunc ad turpia. Quid o litharchita et thino crathica et cetera alliciebas ex titulo tropologico: non ignorans historiam? Nam apud quosdam est de asino: et sic est libri textura. Quomodo ergo alius sociabis? Nam scriptum. Non arabis in boue et asino. Uis enim cibari carnibus asininis: ut dicas quod in propheta. quorum carnes ut carnes asinorum? Scis quod alium recipit natus alii mittere? Noli fieri asinus: sicut nec equus et mulus in quibus non est intellectus. Queris. copia librorum tibi non adest: et mihi abest: et numerus non est. Et si non adest: forte non obest. Nam huc et illuc ire errare est. Sed perspicaciter intueor: quod tui appetitua copie abundat. Ideo nisi temperet: de digestina aliquo modo ambigendum est. cum fastidientis stomachi sit multa degustare. Addicis epistolae principio: doctrina Licetoris de oratore instructus: indicatis prius demonstrantium fortis argumentum apponere. Promisi fide: quam fallere graue est. Hoc non nego: et monet. Sed credebas te ad hunc librum ut exploratorem transire. nunc apparet quasi transfuga. huius tamen uitij expiationis est remedij spes magister Nicolaus de sicilia in sacra pagina magister: in matre legitur. ubi non totus legi mihi notus: et tutamen tuum tutissimum erit: et salubre profugium: de fonte eius haurire: et sub mensa micam edere. Ideo fidei cum dilatione fiet impletio: ut incognito cum meliori opportunitate tribuas congruenti: cum maiori suauitate acceptes suauis: et cum celeriori uoracitate expeditis intestinus. Habe patientiam. Nam cura nuper a publicis laudata sunt. Vale in christo ut opto.

Cuester. S. electus mediolanensis.

Replicatio domini Stephani de columna ad. d.

Simonem electum mediolanensis. LIII.

Um primum reuerende patris manus mea litteras tuas accepit: viditque oculus: perlecta cum foret: parum in me heres: haud aliter quam admirans steti quo nam ordine contexta fuerit non aduertens. Iterum recurrebam ipsam et cum studio recensebam. terque quaterque. nec altero ex quatuor dicendi genere: totis intentus sensibus: olfatu maxime: quo rhetorum sermorum redolentia percipi solet ingenij occurrere. ut simul se omnibus quatuor aspectui presentibus: quod de marono scripto dici non potest: quod cum eloquentia ex omni genere conflauerit: copiose: sicce: breuiter atque pingue. et simul uno contextu: et separatim atque sparsim quolibet per se utendo genere scripsit. ita ut apud unum mantuanum hec quatuor genera reperire possis: uehementi admirans ampliusque heres: aliquanto silentio instaurauit vires loquendi. paululum fatigatus distuli: quam alius occupat negotijs non uacabat Respondere tamen debui: nec pro dilatione aliquid excusationis opponere. indignum esse arbitraris ut quam ad scribendum excitatus ipse fueram in respondendo differere. Sic augustinus ad uolusianum inquit. Morari est me fecerit ultra uotum astruo: ipsa iops materia: et nullus tincto murice digna uestiri tegmie. Illud quam plurimum flacci timens. Parturientis motus nascetur ridicu-

lus mus: cum omni materia forsitan excedit. Sed quod laudicra uerear iocosque fugiam: quorum ratione hunc excessum uolens facturum sim: cum ueteribus et cura et studio digna uisa sunt? Licero autem quantum in ea re uoluerit quod ignorat: qui uel liberti eius libros quos is de iocis patroni composuit: quos quidam ipsi teste macrobio putant esse: legere curauerit. Plautus quidem ea re clarus fuit. ut post mortem eius comedie que icerte ferebant: plautine tamen esse de iocorum copia noscerent. Latones et illum cesorinum argute solitum iocari legi. Horum nos ab inuidia munit auctoritas: si in nostris cauilemur omnibus: quam pingui quam rhetorice institutio iubeat: de arida materia loquamur: cum id factum iocandi gratia intelligi uelimus. Jam ad te ueniendum est. Ad satyricum accedere non putabam uel ad medicum. imo uo ad antistitem: et tale dixerim quale christum nobis ostendit apostolus: qui sciat nostris infirmitatibus compatiri: non qui ad arborem securim apponat: nec prius quiescat: donec ad terram prosternerit cunctas mole. Ambitio nempe mea uidebam librum apuleij fere dixerim tanquam heresim: uerum assertine dicam: uelut ignauiam et insaniam quas improbare niteris. Esto illa excusata fecerim: quod plerumque uisus est causa. illud te satyricare sciens: quod expendere tempus quod tamen nostrum est: ubi plurimum superuacue uanitatis et noxie curiositatis est: ut ad litteram replicem dictum tuum: credo dicere uoluisti: perdere est. hic ad ridendum initium faciamus. Uerum questio est et sepe questum est: uerum sancti sit modicos habere affectum an nullos. Stoicis uisum est illos expellere quos secutus est Seneca: ut uides in epistola quas cum hac questione orsus est. Peripatetici uero illos temperant. Quid mihi obijcies si peripateticus ista profernia effici uelim: ac cupida affectione uidere Apulegium? Et si ad uanitate curiositatemque: quas contemnerem plurimum astruis: non aduertero affectum temperem meum: methaphoricum insectans sensum illi: modo tempus quod irrecuperabile est: quod appreciari non potest: amisisse me dices? Aut hoc temperamentum ut impossibile improbes. ac si reiecta cortice dulcis nucleus quem arida testa celat: sumendus non fuerit: uel si summi non possit ridiculum dictum esset? Subter amara folia dulcia latent poma. An non legenda odio foliorum? aut madenda dulcoris cupidine: sanus quod ignoret? prudens quod auide non comederet? Haud aliter de Apuleij libro dicere uelim. Curiosam forte et fabulosam continet et lasciuam: sub qua ueluti sub uiridibus et luxuriantibus foliorum umbraculis: gratissimum fructum abscondit: profunda et altissima iacet sententia: que summo studio: meliori ingenio: toto conatu: maximo ocio: multoque sudandi tempore haurienda foret. An non uirgilius sub fabule tegumero: illam et marie omnium maiorem finiam cecinit. cum in serua uaticinatus fuerit egloga. Jam noua progenies celo dimittit alto? Quis prophetarum de incarnati ubi progenie expressus dixerit. si tunc ab intellectu ex fabularum curiositatibus uerificata postmodum sententia que fuit: eripi potuisset humano? Sane hoc in studio non temperis perditur sed colligit et seruat. Nam fictum haud ambigo: nec fucum amplector: sed philosophantius ueras cum ratione insector sententias. et uariis cuniculis usque pene ad centrum terre descendens: cupidus sub mundi machina: auri uenas exquiro. Quod cum in parte fecissem rebar: cum a te de aureo asino apuleij librum: quem sic apud quosdam intulatum asseris obtinere potuissem. non egdes perscrutaturus fabulas: sed illius

antiqui poete adepturus phias: haud aliter q̄ sub
 sterquilino margaritas. Et q̄q̄ plurimos hui⁹ cui
 delectet: me aut̄ nō alliciūt curiose poetarū fabule:
 p̄ter illa q̄q̄ mercede ut accepta studēdi remissio
 ne: que oibus danda est iubēte gentiliano: quē meū
 satyrīas. nō solū q̄ nulla reo est: que perfecte pos
 sit continuus laborē. atq̄ ea quoq̄ que sensu ⁊ asa
 carēt: ut seruare vim sua possint: uelut quiete alter
 na retendunt. Et q̄ studiū discēdi uolūtate que co
 gi nō pōt: p̄stat in illis attediatū īgeniū: uelut quo
 dam in ludo recreet. Solent enim ⁊ plus virium
 afferre ad discēdū: cōsequēdūq̄ boni viri notitias
 renouati ac recētes: ⁊ acriorē animū facē qui fere
 necessitatibus repugnat. ut qd̄ ergo satyra tua ad
 uersus me clamitat? Lur inuebit? q̄ obrem obiur
 gat: vnde mihi infaniā obijcit? Quapro cā igno
 rantia ⁊ sensuū debilitatē ac rationis īfirmatē op
 ponit? Equidē nō itelligo cū in hīs nimitū uerū di
 xerim: spūm cur indignationis efflaueris. Q̄ q̄: ut
 mens qdā nuprime exclamauit: differēdus est ser
 mo intrinsecus: p̄usq̄ in uoces uel calamū ueniat:
 p̄sertim ubi aius in cōtumeliā cuiusq̄ prorumpit.
 Fauni licentiā obsecro. sagax uenator: vñ cōmodi
 us actiusq̄ uernātia ⁊ rosida prata: florida inq̄ ac
 virētia lustra ferarū: ⁊ p̄ssa uestigia odora vi canus
 exgrit: ⁊ ipsam īsequit̄ beluā: ac facilius capitur
 p̄da: q̄ per saltus ⁊ aspa densaq̄ nemora dumis.
 Sic per lepida scripta fragrantis stūi perfusa rore:
 ⁊ summa rerū īnūctiōne cōserta: ac lenocinio adiu
 ta v̄boꝝ: ⁊ contra citum excādesctis ingenij: uex
 cū quodā animi feruore querentis fabularū: quē ad
 modū q̄busdā reclinatorijs ītermixta vmbrijs: q̄
 per inculta insulsa ⁊ scabra: nullo colore nitentia
 aut ordine redimita: ad uerū boni sciētias puenitur
 qd̄ ut ais duce natura perquirim⁹: ⁊ e celo p̄uenti
 grā reperimus. Proinde iā te penituisse itelligas:
 inter illos me annuerasse qui uirtuose uiuē recu
 santes beate uiuē uolūt. Nec me ad augustinū de
 legari oportuit: cum per se nota sint: q̄ simul eē nō
 possūt que p̄dictionē implicāt: quā uelle ⁊ nolle pa
 riant: nullus ambigit. Et q̄ v̄tus ⁊ uitiū p̄ria sunt:
 q̄s ignorat? Et q̄ me uitiōse iudicas uiuē: q̄ tui cō
 elusio cōplectit̄ argumētū. inde p̄bationē assumēs
 q̄ librū Apuleij ambitiose postulo: qui plurimas
 complectitur uanitatē. qd̄ si ostēdero qd̄ ex tua
 rōne sequat̄: illā pace tua sit dictū: gloriē cōfutas
 se. Augustinū dei de ciuitate qui legerit: poetarū
 sentētias ac ad p̄textū auctoritatib⁹ tanq̄: ex cemē
 to ⁊ lapidibus murum fabricatē intelliget. atq̄
 sentiet omnes quos allegat: ⁊ uti familiares ⁊ ser
 uos in opus suū adducit. Intellexisse necesse fue
 rit alias q̄ tū in ope potuisset. minime p̄cepisset: qd̄
 sine studio cōgruētū fieri potuisse quippe nō credi
 tur. imo modesti⁹ autumari pōt q̄ oēs solerti cum
 studio recēserit. ex quo cōstat sic p̄funde ad eorū
 sentētias nanciscēdum cōfodisse: q̄ ad opis sui fa
 bricā cōstruēdam: iter alios oparios: eos dignos
 elegerit. Et si daret octuaginta oēs doctores ecclie ⁊
 uera mūdi lumina: ac mille alios viros sanctos nu
 merare possem: qui poetarū cum studiū solertia li
 bris ibuti: ip̄is familiariter admodū usi sūt: quos
 ex tui argumētū cōclūsiōne per quādā consequen
 tiā: male uixisse dānabimus. qd̄ uephas est dicere
 ⁊ absurdū nimis audire. Cum ergo p̄sequētis ma
 la reddat. vis antecedētis corruit rōnis. Et huc us

q̄ tū ad antistitem innat fuisse locutum. Jam tan
 dem cum medico quantum p̄nti concertationi op⁹
 fuerit: expiri liceat. Mor̄ cōtra me ciborū uarieta
 tem opponis. cum Seneca ratione munitus inqui
 so. fastidiētis stomachi est plura degustare. Pre
 mittis etiam q̄ perpendis appetitiuā meā copias
 inhiare. quapropter nisi temperamento moderet̄:
 foret de indigestione timendum. Unde mihi orit̄
 materia disputandi: an ad digestionem diuersitas
 ciborū: an singularitas magis cōferat. Hoc dixisse
 ueli: an homo meli⁹ digerat qui vna nutriae specie
 alimētū: an qui plurib⁹ ⁊ diuersis. Uides ergo q̄
 prope ad te accedo qui diuersitatē ip̄obas. imo te
 cū eē uolo paulisper teq̄ adiuuare uidebor. S̄ ut
 oēs tuas radices euellere vno conatu possim: q̄: tū
 inuiti potuerit rationi dicta tua oīdā. Proinde ue
 niā gule a te tanq̄ a p̄tore pcto cui⁹ me defēsorē in
 hac pte necesse est q̄ p̄fitear. Et hoc certe rhetori
 ce dignitatis grā. Est enī rhetorica p̄lusiō cōes
 locos in utrauis pte iuctorū alternatione tractare.
 Uex si me de hac questione paganus q̄q̄: sane te
 ne de rustico loquar in pago uel rure nato atq̄ nu
 trito: cōsuleret. q̄ pagana uel rustica ingenia citi⁹
 exēplis q̄ rōne capiunt: docuisse illū bestiali insti
 tutione p̄tēt⁹ eē: ⁊ plurimū satisfecisse illi nō ambi
 gerem. exēplo pecudū. que si vno cibo nutriant ⁊
 vniformiter: multo corporibus humanis saniores
 sūt. sed forte illū attētorē ⁊ altero exēplo fecisses.
 si ostenderē sibi ut consideraret nullus vnq̄ fuisse
 medicorū circa curā egrosctū tā audacis negligē
 tie: ut febriētū uariū ⁊ nō simplicē cibū daret. Un
 de satis cōstat q̄ facilis digestio sit vniformis
 ⁊ simplex alimonia. ut egrotātū cū infirma est natu
 ra sufficiat. Iterū rustico illi tertū addidissē exē
 plū. nō min⁹ eē multipliciū alimētōꝝ vitāda nutri
 tio: q̄ uinoꝝ multiplex uariatio. Nemo credo best
 tat: illū qui uarijs uinis p̄uif: facile in ebrietatis
 īfaniā deuenire. Aduersus quā uenienter qdā ex
 clamabat. actori qd̄ nō designat ebrietatis: apta re
 cludit: spes iubet eē ratas. Ad p̄lia trudit inermē.
 fecūdū calices uarijs redimiti falernis: quē nō fe
 cere disertū. Uex ne te deserā medicorū optime ad
 teipm̄ redeo: cui⁹ pauloante pro vilano quodā si
 occurrisset obliuisci uolebā. nec tibi tū assistere ue
 lim exēplis q̄ rōne. Nā illa me tacēte clam te esse
 nō poterit. Aut egdē qualitate calefactionis illi⁹: in
 quā post digestionē uertit̄ cib⁹ si nō sit apta humo
 ri: qui corp⁹ obtinuit: generant̄ ī stomacho crapule
 aut cōgerie cibi quē ad coquēdū natura nō sufficit.
 Et qui vnico cibario utit̄: facile qua liquefactione
 uel cibi resolutione grauet̄ uel iuuet̄: intelliget. Ad
 ud enī ambigere pōt cui⁹ cibi qlitate possessus sit:
 cū sumpserit tū vnū. Et ita sit certissime apud me
 dicos: ut infirmitas cui⁹ cā cognita est: facile uitet̄.
 Qui aut̄ multiplici cibo alit̄: diuersas patit̄ quali
 tates: diuersorū suorū uel liq̄dorū: q̄ nō cōcordant
 humores: ex materie uarietate nascētes: nec effici
 unt liquidū parūq̄ sanguinē: in quē uertunt̄ teco
 ris ministerio. ⁊ in uenas cū tumultu suo trāscunt.
 Perpendis ne p̄clare medice: q̄ p̄caci lingua te in
 ueri? Nihil tū est tā indignū tolleratu: q̄ q̄ aures
 n̄ras grata lingua captiua teneat. ⁊ v̄boꝝ iocūditā
 ti assentire cogimur: cū cūuenti uolubilitate sermo
 nis. q̄ ad extorquēdam fides agit in audictes tyrā
 nus. Ideoq̄ abs te recedā: ⁊ aduersus has dictas

quas astruiffe poteras rōnes & exempla plebana: q̄tas poterit assurgere aius. At in p̄mis auxiliij n̄ri ingenius pene audietes: speciosis magis q̄ ueris ut liquide ostēdetur: cepit exemplis. Dictū quidē est simplici pecudes uti cibo. & ideo expugnari difficilius eoz q̄ hoium sanitatem. S; utruq; falsus probari p̄t. Neq; enim simplex est aialib; brutis alimonia: nec ab illis q̄ a nobis morbi remotiores. Pr̄mū nāq; probat clarissime ex uarietate pratorum que depascuntur. q̄bus herbe sunt amare pariter atq; dulces. alie succum callidū alie frigidus nutrientes. Uides ergo tibi ciborum ista ne simplex ubi tot enumerantur uel arbuta uel fructus: non minus nutrimento diuersa q̄ nomine? Q̄d autē nō facilius morbis hoies q̄ pecudes occupetur: illo mero teste cōtentus sum: qui pestilentiam refert a pecudibus inchoatā. Sed & quāta sit multis aialib; infirmitas breuior q̄ plurium eoz q̄ hoium vita inditio est. nisi recurras forsita ad ea que de cornis atq; cornicibus fabiculosa dicuntur. quos t̄n̄ uideamus oēs cadauerib; inbiare: uniuersiq; seminib; insidiari: & persequi fructus arborū. Nā q̄ min; edacitatis habeat q̄ lōgeuitatis: eoz opinio fabulat. Secundū vō exemplum si bene recordo: est: q̄ solent medici egris cibum offerre nō uariū. cū hunc offerunt medici ut opinor: non quasi digestu facili or sit: sed quasi minus appetēdū: ut horrore unifor mis alimonie desideriu edēdi languescat: quasi in multis coquēdis propter infirmitatē nō sufficiente natura. Ideo si quis egrotatiū uel etiā de ipso simplici cibario amplius appetat: subducit ad huc desideranti. Quapropter a nobis cōmēto tali nō qlitas sed modus exquiri. Tertio autē in edendo sicut in potando suades uaria & diuersa vitari. habet latentis captiōis insidias: q; nominis similitudine colorat. Leterū longe alia ciborum ratio est. Quis enim edēdo plurimū sauciat; est: q; in bibēdo per facile cōtingit. Farsitus cibo stomacho uel uentre grauat: ifusus uino sit similis infano. Opinoz ideo q; crassitudo cibo uino in loco pmanens: administrationem digestionis expectat. & tūc demū mēbris cōfectus illabit. Pot; vō ut nā leuior mor altū petit: & cerebrū q̄d in v̄tice locatum est ferit: fumi calētis aspergine. Et ideo uaria uina vitantur: ne res que ad possidēdū caput repētina est: calore tā diuerso q̄ subito cōsiliij sedē sauciet. Quod eque in cibi uarietate metuēdū: nulla similitudo: rō nulla suadet. Illi etiā ibi assentire nō possum: q; suos uarios de ciboz uarietate cōfectos: dicit contrarios esse corpib;. cū corpa ipsa de qlitatib; sint fabricata p̄rijs. Ex callido enī & frigido: de sicco & humido nos p̄stam;. Lib; vō simplex cui adest: succū de se unius qualitatē emittit. Silib; autē silia nutrirī p̄basti. Dic ergo queso. vñ tres alie corpis qlitates nutrirī debent? Singula autē ad se similitudinē sui rape: testis est empedocles. ergo si homo nō vnus nutriēdus est: nec ex vno. Cui sententie litterarum sacrarū ueritas multū cōuenit. q; nō ex solo pane uiuit homo: sed ex omni v̄bo q̄d p̄cedit de ore dei. ut panis ad corporeū referat hoiem: v̄bus vō dei cōplectit hoiem spūalem. Deus ē omnium fabricator: aerē quo circūfundimur & cui; spiram; haustu: nō simplicē habere uoluit qlitatem. ut aut frigidus sit semp; aut caleat: sed nec p̄tinue siccitati: nec perpetue eū adduxerit humori. q; vna nos

minime qualitate nutrimur: de p̄mirtis quatuor fabricati. Uer ergo callidū fecit deus & humidus. Sicca est estas & callida. Autū; sic; & frigidus. hiems humida pariter & frigida est. Sic & elementa que sūt n̄ra p̄ncipia. Cur ergo corpa n̄ra ad unifornē cibū redigis: cū salus sit hois vigēte appetitiua: qua deficiente languescit: & periculo sit p̄pior? Nā sicut in mari gubernatores ucto suo si minus sit: cōtrahendo in minore modū uela p̄teruolāt. & flatū cum est maior cohercēt: sopitū vō excitare nō possūt. Ita ut appetitiua cū titilaf & crescit: rōnis gubernaculo tēperat. Si autē semel ceciderit: aial extinguit. Cū ergo cibo uiuim; & cibum appetitiua sola cōmendat. elaborandū nobis est cōmēto uarietatis: ut hec semp; puocetur: cū p̄esto sit rō: qua inter moderationis sue terminos temperet. Jā vō ut finē disputationi faciā: sic de appetitiua ingenij n̄ri siēdum arbitror: ut persepe uarietate lectionis recreet. Ut enim terre uarijs mutatisq; seminib; ita nostra igenia: nūc hac nulla meditatione recolantur. Juar interdū ex historia locū appetē siue apprehēdere. Uolo eplam diligētius scribere: Nam sepe in orones quoq; nō historica modo: sed p̄pe poetica descriptionū necessitas incidit. & p̄sus sermo purisq; exemplis petitur. Interdus p̄prij officij uacare formis: quādoq; isistere iuri: & dare operam comedijs. libētiusq; scribere inuēta delectat. Aliunt enim nō multum esse legendum sed multa. Vale in christo.

CEpistola domini Francisci ad dominū Franciscū brunū. d. pape secretariū. cōmēdatoria amici. LV.
 Redilecte frater. Lasus fuit. ut cum satis multa per alterius man; ad te uctura scripsissem. iterum mihi in manus calamum necessitas honesta reponeret. Siquidem latoz presentium presbyter. S. plebanus & c. & domini capitanei capellan; euz p̄fato dño suo: ad dñm nostrum uenit. Est autē uir ut mihi dicitur bonus: & in suo genere singularis. pp q̄d inter tam multos ad tātū officiu p̄clectus est. quibusdam quoq; mib; uenerabilib; ac dilectis carus admodū & accept;. q̄bus cum notū esset: q̄d hic paucis donis est ingnitiū. quanta. s. inter nos sit idētitas aioz optarūt ut ad te cōmēdatorias litteras meas ferret. Ad quas nō difficilis fui. q; & amicis talib; nil negare didici. & ap̄d bonū pro bonis: intercessionē fauorabilem reoz. Faue illi queso qua potes. rem mihi feceris gratissimā. Vale.

CEplā eiusdē ad eundē. de eadem materia. LVI.
 Jsi ualde fortib; humeris sis. tot mearum intercessionū sarcinas ferre nō ualeas. Scripsi sepe & repeto. notam adeo hijs in locis amicitie nostre famā. ut si passim oibus annuā: litteras ad te meas optatib; sat negocij unū hoc tibi allaturū sit. Parco autē labori tuo: parco & meo & ad multa faciliū: hac in te difficile imo iexorabilem me pleno. nisi hijs solis quos mihi uel uirt; uel singularis amicitia cōciliat. Utroq; vō latores presentiu affluētē noueris. d. S. pleban;. & c. viz scientificū atq; honestū: & mihi has ob cas atq; insignē mox suauitatē qua delector: acceptissimum. h̄nc tibi dudum cōmendasse memor sum. & ipse tue benignitatis ac uirtutis p̄co ingens: mihi se ne dicas tibi tuum ob meritū perpetuo obligatū fert. Nūc forte alijs ex causis: sed ut reoz licet hoc taceat: q;

vnus est ex illoꝝ acie quoz virtus malis ac moris diuersitas odiosum facit: studuit aliquãtis per egrinari a patria: & tẽtare si qua sibi fors alibi prosperio: foret. Recõmendo euz tibi iterũ: eo artius quo sola olim fama: nũc experiẽtia notus insup & dilectus: nũc amicus amicoꝝ: nũc v̄o amicissimus mihi est. qđ nõ esset nisi talem scire qualẽ dico. Si sibi ergo uel ope uel cõsilio prodesse potes: te hinc viro bono imo optimo pfuturũ. hinc mihi cui semper places eximie placiturum scito. De me siquid nosse uolueris ipse dicet. De alijs enim pridẽ lati⁹ scripsi: & responsum tuum expecto. Vale. Padue 26. nouembꝛis. mane.

Chec epistola in uarijs codicib⁹ scriptoz incitiam imperfecta habet. Sic p̄mi qui has epistolas Venetijs: & in germania impresserũt maloz scriptoz secuti copiam imperfecta posuerũt. Nos in istis ip̄mẽdijs inuento meliore codice: quo perfecta habebat: reliquũ hic apponim⁹ q̄q̄ p̄ncipiũ epistole superi⁹ annotatũ siticũ illo in p̄ncipio uteremur extẽplari. Epistola incipit Mi frater mi frater & c̄.

Co si p̄us exp̄gisci liceat. Sed de hoc al̄s. Nũc in exbauitã seriem gemitũ meoz p̄sequor. Nõdus satisfeceraz fortune: nisi acutiore me cuspide impeteret. & ad irã dei malignoz furor accederet. Mei mihi. iam deficẽ. iã tremẽ incipio. & illoꝝ more q̄s p̄mus torpor gelide febꝛis inuadit: iam toto corpe cohorresco. & libenter ualde ab his curis & ab hoc sermone diuerterẽ. sed ipellit ac p̄cipitat alium dolor: quẽ frenare nõ ualeo. Duos nobis amicos fortuna reliquerat. & licet alios reliq̄set: ij tamẽ erãt t̄ps vite nostre quod restat ea nõ p̄hibẽte posse traducere videbamur. Quid enĩ ex oĩbus obstabat? Nõ paupertas: nõ diuitie: nõ disparitas uoluntatus. Alius in q̄tuor vnus erat. Itaq̄ gl̄iabar antiq̄tatẽ praris & in diuersis seculi vno ul' altero: etates v̄o nrã eẽ & domũ vnã breui fore duob⁹ simul amicoꝝ parib⁹ adornatã. Min⁹ proprie paria noiaui. Unũ erat: imo v̄o nullũ par: s̄ vnã oĩuz mēs ut dixi. Quid heu mihi Luca nr̄o benignius? Quid Maynardo suauit⁹: i quoz iudicio nos errare diuturnior experiẽtia nõ sinebat. Prim⁹ quidẽ sic aĩo cõposit⁹: ut p̄ter dulcissimũ iocũdissimũq̄ puictũ: etiam nr̄orum studioꝝ particeps & comes eẽt. Alter aut̄ & si huiusmodi reꝝ exp̄s: abunde t̄i ornatuꝝ hĩs per que studijs talib⁹ puenĩt. humanitate s̄. fide: liberalitate: p̄stãtia. Quid ml̄ta? Liberaliũ disciplinaz nescius: sed vir bon⁹ & amic⁹ eẽ didicerat: & in cetũ nostro talis vnus aptior erat q̄s si oēs studio deditos ceteraz rerũ oĩum icuriositas hũĩtset. Itaq̄ ad oportunitatẽ: uarias cõmode admodũ & pene diuinit⁹ ille nobis quart⁹ accesserat. Amis felices visi sum⁹. Inuidit crudelissima fortuna & indignata est: qđ nos nõdũ totos tantoꝝ comitũ pditiõẽ p̄strasset. Mouerãt ambo siml̄: & te frater ap̄d auinionẽ ut cert⁹ sũ nõ sine suspirijs dimisso: me alterã animi sui p̄tem cupidissime petebãt. Mestã nimis & miserã historiã aggressus suz. S̄ est quedã & lugẽdi dulcedo: qua sepe nimĩũ pascoz infelix. Veniebat pariter optimo aĩo: fato pessimo miserabili euẽtu. Ille romã petiturus ille florẽtiã. Quo ergo diuertitis amici? Ite rectius: ite securius. nõ hoc uestrũ iter. Quid uobis cũ alpi⁹ niuib⁹q̄? Oĩa vincit amor: & uos cessistis amori. Veniebat me visuri. hic erat inimic⁹: hac catbena tra-

hebamini nõ ibatis: sed traheremini ab illo cui celum ipsum obsequi: cui discordãtia inuicẽ obediunt elemẽta. Amor oĩpotens uos traherat. Ignosco insidias fortune. Hoc egit ut incõsolabili⁹ dolore. qđ & illõ ipie mollita est: ut qui iãz recuso anni spatio pedẽ parma nõ mouerã: nũc abessez: sub obtẽtu magni nescio cuius boni: quo. s̄. & nos aspectu mutuo p̄uaret: & uos aĩo cõsternatos raptimq̄ ac p̄pere fugicẽtes: facili⁹ in laqueũ preparate mortis ipelleret. Heu dolo: isatiabilis. heu vuln⁹ eternũ. Festinabatis obliti laboz & piculoꝝ oĩuz. Leteras enim curas & spes ac desiderũ oppresserat. Naturale est ut minorẽ passionẽ maior absoꝛbeat. Ardebat aĩus me corã cernere. & mecũ de vite totius ordinatione differẽ. Inde susceptũ iter agere: & rebus in patria dispositis huc reuerti. Hoc eis nepe p̄positũ erat mi frater: ac meoz doloꝝ comes vnĩce: ut te illuc accersito siml̄ usq̄ ad exitũ uiuerem⁹. Quod si me parme repissent: poterat mora lōgioꝝ fortune duritiã fortassis inflectere. Mutassent forte cõsiliũ. & per nũcios actis que acturi erãt in patria: ipsi amoris dulcedine cõpediti: mecũ inseparabiliter resedissent. Et nũc qđ prohiberet: quo mi nus simul oēs essem⁹ in quiete illa animi diuti⁹ exoptata. Sed adamãtinis fatoruz vinculis tenebamur: & ut abessem feror fortuna p̄uiderat. Itaq̄ cum parmas uenissent: percũctando per obuios: re cõperta tristes ad domũ nrã deiectis aĩs ac vultibus descẽderũt. Quid singula p̄sequar? Omnẽ domus atq̄ orti angulam: oēs herbosos cespites. Lepat enim iam ad arietis aduẽtũ: vna mitescẽ dulci accubitu cõpresserũt: iplẽtes cũcta suspirijs. Deinde cum possent alibi: ambo per noctẽ in lectulo meo iacuerũt. credo ut quez ad quietem necessariã humana fragilitas meditata est ad labores mihi p̄petuũ cõsecrarẽt. Postero aut̄ circa horã diei sextã abierũt: litteris domi relictis: quib⁹ mihi & eorũ tristitia: redeũdi p̄positũ: multaq̄ p̄ter hec alia nota sunt. q̄s ego l̄tas dũ viuã inter delicias habebodoloz stimulos ac lachrymarũ materiã imortales. Mẽsis ab hinc iteger lapsus erat. cũ ego ignarus hoz oĩum domi redij: litteras reperi: famulosq̄ meos cũ eaz tenore concordẽs audiui: tristis & admirãns. Sed quid agerẽ? Illi tãto ante discesserant: ut iam demõs expectarẽ reditũ & negligẽtiã accusarez. Que postq̄ mihi debito lōgioꝝ visa est vnũ ex famulis florẽtiã misi: Maynardũ litteris excitã ad obseruãtiã p̄missoz. atq̄ illõ adijcẽs: ut eundẽ nũciũ Luce nr̄o mitteret: seu ille romemoras ageret seu theani. cui ingentẽ quoq̄ eplãm scripsi: exhortatoriã ad notoꝝ modestiã: & ad hui⁹ uel alteri⁹ loci electionẽ: quicũq̄ reb⁹ nostris apperet opportunior. nec nõ ad morẽ studiose solitarieq̄ vite: que qm̄ oēs equalit̄ tangebãt: ut per euz ad te etiã mitterẽt inserui. Preclare quidẽ ut multa illud a virgilio dictũ est. Nescia mēs hominum fati fortisq̄ future. Litteraz portitor abscesserat. & ego qui romã secũdam multa mihi dulcia fingebam: hec qđem ab ortu aduẽtũ: illa aut̄ ab occasu. Quis me felicior congressu taliũ amicoꝝ? quoz usq̄ trãquiliora studia: quoz vita getioꝝ: has intercuras que insaũti rumoris amaritudinẽ geminarũt: nũcius me⁹ die octauo postq̄ hinc discesserat: per itẽfissimũ imbꝛem non expectat⁹ affuit. & pluuia & lachrymis madẽs: & fronte vulnus animi visibiliter

preferente dirigui. et excusso manu calamo scribere enim forte copererat. Quid noui affers dic oculis: exclamo. At ille gemitu uerba fragente: infelix inquit nuncius adeno. Amici tui sup apennini uertice in suas latronum manus inciderunt. Dei mihi quid mali est? Prosequitur ille singultiens: Maynardus qui casu quodam nil tale metuens substiterat in insidias lapsam et repente compressum: inter carnificum gladios percubuisse. Lucam clamore per motum adacto calcaribus equo aduolasse uiriter: solumque inter decem aut amplius facios stricto mucrone perstitisse. multisque vulneribus datis et acceptis uir tandem uiuum euasisse. predones sublata occisi preda impio gressu abiisse. ita tamen ut labore simul et conscientia defessis: facile capi potuerit: excitationis agrestibus ad tumultum. nisi quidam falso et indigno nobilitatis nomine superbi: quos noiare non est necesse accurretes et motibus: et cohibuissent iustum impetum insequenti: et cruentam predonum cateruam suis menibus excepissent. Lucam adhuc gladium in manibus habentem. percul inde visus inter rupes ac nemora: nil de eo deinceps aliud auditum. O frater. quod mihi tunc animi fuisse arbitraris? duobus una mortiferis ictibus in corde transitor. hinc scilicet desperato et irreparabili dolore: inde sollicito ancipitiq; metu. Auertat deus omne malum. quodammodo equanimiter audiuissem ambos extinctos. Scire nepe quid agerem. Claudere fores. consolatores excluderem. solus essem: et dolori meo totus incuberem. Ita uel exonerare merore animi: uel opprimerem. uel lenire fletu desiderium uel implerem: et amicos duris uulneribus ablatos lacrymando conquererem. Nunc uero non una sed tribus simul acerrimis passionibus indefinenter afficio: dolore: metu: spe. Et miserabile in modum fluctuantibus atque inter sese certantibus curis lacero: atque discerpo. que mihi uita nihil morte securior est. et sine eius supplicibus atque assiduis uotis expecto. Aliquod tamen lorgio est quod uelle. Adhuc quidem iuuenes uidebamur. Ecce biennio plusquam oportuit uiximus. Nisi nuncios ac litteras per diuersa terrarum. in primis Placentiam Florentiam ac Romanam. Ex his enim precipue ciuitatibus de eo qui supstes dicit aliquid expectabam. Ita iam interitus atque inhiatio: et oem iter circumspectio: et ad oem strepitum contremiscens: quintidecimum die ago: quod tempus: si cum multorum annorum calamitatibus trutine tur facile preponderet. Fuit mihi impetum interdum ire. nec subsistere: donec per nos luce nostri statum quicquid eest agnosceres. Et maynardi. o ieuitabilis foris hominum: alpinum et rude cernerem sepulchrum. Fuit enim ut fama est: ingenti non modo circumstantium castrorum: sed ciuitatis et concursu: summaque omnium misericordia tumulatur. indignationibus et exclamantibus multa ruricolis: grauiusque ferentibus: non modo defuncti casum sed propriam quoque fortunam. quod animo perflagitent id quod ilico consecutum est. Interrupto. scilicet itinere per hospitibus ac lucris: danosa sibi bella succedere. Iste profecto iam perdidit: in eadem forte manus simul fato impelente uenturus: nisi me et anni tempus aduersum et ualido corporis imbecillior tenuisset. et tamen an sibi an alio contrarius suggereretur potius obtinerem: hactenus frater incertus sum. Transibat hac: sextus hodie ut reor aut septimus dies est. nobilis quidam uir florentinus ciuis: e curia ueniens: cui cum forte in uia publica equos suos curreret: occurrisset unus ex pueris meis secretorum mihi conscius dolorum. et ex sermo

ne hols ut sit et patriam cognouisset: ultro uerbis et aggressus inquirere cepit: an de hoc amicorum nostrorum casu noscet aliquid. Et cum nosce oia uideret. hortatur est ut mecum loqui: et infestum dubietatis mee nodum uellet absoluere. At ille audito nomine meo. Alioquin licet mihi incognitus: benigne admodum multis committatibus ad me uenit. quem de omnibus diligentissime percuratatus: in summa didici Lucam nostrum uiuere: sic et apud nos litteras Florentia transmissas: sic publicas famam loqui. Ita ego quod mirari et indignari soleo: in media positum Italia rumores italicos ignoro: donec ex Gallia nuncient. Illius ergo digressum sic remansi quasi inter densas animi mei nubes: quidam insperati gaudij radii penetraisset. Veri autem cum iam aduersperasceret: sacerdos quidam senex familiaris meus ad me lacrymabundus accessit: narrans nuncium quendam de Tuscia uenientem dicentem: maynardum non solum sed cum alijs perisse. quod audienti mihi de pectore statim alterius iuncta sagitta: serenitas ois ablata est. Sed uix dum sacerdos uerba compleuerat: et ecce mercator quidam mediolanensis. notus mihi: locum in quo mestus eram ingredis: salute data et reddita. Cum inquit hac transitum facerem: audiens quod hic esses: licere mihi non credidi sine conspectu et colloquio tuo progredi. Urbane inquit: sed unde nunc te reuebis? Quartus inquit dies est: ex quo Florentia discessi. Et heus bone inquit: queso quibus itineribus transiisti? Rectum inquit iter sequi non potui. Audisti enim ut arbitror: illius boni uiri mortem. pro cuius ultione populus florentinus ad arma surgens multa iam in illis montibus castra conturbavit. Itaque de uio quodam et siluestri calle profectus sum. Dic age inquit: uiri an uirorum mortem memoras? Illic enim. et sacerdotem illum digito signavi. plures narrat occisos. Minime uero inquit: unus profecto solus occubuit. reliqui euaserunt: Et cum intantum me atque anxius uideret: adiecit. De hac re propter uoces populi: nihil habeo. Illic enim in oiam ciuium conuentu non nisi de uini nece audientur indignationes hominum et querelae. Credibile est autem quod si plures eent: de pluribus loqueretur. Placuit coniectura. sed quod nihil certi afferebat: serenare animi frontem non potuit. et quale inuenerat dimisit. Nec singula frater: tam scrupulose exequor. ut particulariter intelligas: quod in summa scire te non dubito: pessime mihi eest: alternantibus his curarum fluctibus: et fragilem spei cimbam hac illac estu reciprocante iactantibus. Accedit ad erumnarum cumulum: quod dum numero re dies incipio: quod curiose faciunt amatores. miror et stupeo: quid est quod ad litteras meas triuixit: inde patenti: mor uerone datas: tanto lapsu temporis nil oino rescripseris. presertim cum per fidos nuncios misse: et de rebus non paruis scripte essent. Nescio quid nunc mihi noue suspicionis oboritur. Audio enim pestem illam anni alterius: que abcessisse uidebat ex itegro: rursus inuasisse rhodani ripas: a quibus utinam abesses. Sed quid ago infelix? An non satis mihi uera et presentia mala sufficiant: nisi et ficto et futuro insuper miser fiam? Uertat hec deus in melius: ut qui falsa spe totiens deceptus sum: semel saltem decipiar falso metu. Quod si acciderit: ut te cum pauculis qui supersunt: adhuc semel aspiciam antequam moriar: uixisse me satis arbitrabor. Ceterum epistola texti cepit: in libelli modum euasit. cuius me illud precipue delectat in malis meis: quod scribentis animo nubilo et inquieto: non solus stilus ipse: sed forma etiam litterarum: et papyrus: et

stramenta conueniūt. que nisi profecero et vim do-
lori fecero: nullus erit modus. Alia enim ex alijs
erūpūt. S3 forte nec adhuc nobis sol dierū oīum
occubuit. et aliquid in crastinū referuandus est. Ite
exemplum quā florentinis misi sup hac tanta eoz
ignominia: q2 te iuuat lecturam auguroz: pñtibz
innerui. Vale frater. et temetipm reb^o letiorib^o pre-
seruare studeas. ut nos si tñ ex alto pmissum est: in
terris iterū videamus. Parme. Junij. xx. recōmē-
do me dño meo dño theaneñ. pncipi dolorz meoz
Ite dño Archidiacon. leoden. filij dño meo dño
Lauallien. et dño senescallo si ppe sunt. dñz Bui
donē septem. et Romanellum et leonē saluto. Mei
mibi. Waynardus amplius more solito nō saluto
sed saluto eū sicut possum: et pro eo tantus pecca-
to: indefinēter oro. quatenus cuius corp^o mei vidē-
di desiderio: in pñtiem et in mortem incidit: aia sal-
tem euadat de manibus ipiorum: liberāte et saluā-
te liberatore et saluatore nro dño iesu christo. qui
ppter peccata mea multa et grauia: me nūc in ami-
ci corpe vulnerari tam grauiter passus est. Bñdi-
ctū sit tñ in secula nomē ei^o. Vale iterū et semp mei
memor. et rescribe queso si uiuis et si ualeas: hec fra-
ter ut facile perpēdi pōt scripsi inter molestias et tu
multus animi uarios. et cū multa festinātia: lz nun-
cius aliquis nō adesset. sed aderit forte dū nō spabi-
tur uel me absente qui perferat. Ego enī quotidie
per rura nostra discuro: nō tā rei familiaris cura
que mihi nulla est: q3 amore solitudinis: ut si quo
mō fieri possit: meipz obliuiscar et langores meos.

C Tuus Franciscus.

C Epistola infra scripta miro artificio dictata est. que
tanq3 vni hōi mittat. si legat directe. ut scripta est.
et punctata. cōmēdat illum cui mittit de oib^o vir-
tutib^o et morib^o. et sibi oia bona imprecat. Si vō le-
gat retrograde. videlicet ab ultimo vbo ueniendo
usq3 ad primū ordine reuoluto: et punctata prout
apparet infra in alia eplā. stātibus iisdem uerbis.
habet totū contrarium sensum. videlicet q2 expro-
brat eum cui mittitur. de omnibus vitijs et mori-
bus prauis. sibiq3 omnia mala imprecat et optat.
P. episcopi equilin.

LVII.

Acunda ipsa felicitate. letisq3 iisdē succes-
sib^o te pspere potiturū. nunq3 quelibet te
passuz aduersa. pbate re uera: fide et operi
bus amice non fite vir. intimis affectib^o gestio. ac
iugiter deū oro. Prolōgenē dies tui. nec tibi sit vi-
ta breuis. Diuitijs affluas. neq3 careas ergo cun-
ctis optatis. debita quepiā hec tue v̄tuti nō vitijs.
v̄sus ad cōmēdationes tui: pmere uolui stilo sonā
te disposit^o fidelitatis in tue laudeo non iurgia cri-
minadum: sigd fuerit tegēs de tui rubore. pādēs
tua tñ egregia: nō infima opa p̄dicanda. Cognōni
te morib^o p̄fectū in cūctis. quadruplici virtutū car-
dinaliū radio. absq3 vitioz maculis aspuz sic iugi-
ter extitisse. Virtutū ipsaz ordinē fuandū nō iam
p̄posterādū ideo duxi. singula ordinata in te facē:
qm̄ semp noui. Probas te puidū in futuris. caues
semp picula. neq3 prosa fortune nitu ai cōplecte-
ris. Disposita in te p̄ntia. solerti non segni studio.
certa in actib^o tuis osidīs. cōpositū hic aiuz: nō q3
rudē: effectib^o mōstras. Amplectēda sunt utiq3: nō
aspernenda opoz tuoz gesta. pbāda re ipsa. exem-
ploz ueterū illustriū memorē: nō exco: dē: nāq3 te
fuisse p̄sus et ec̄ boies. p̄clamāt. p̄opta nō disgre-

gata memoria. Trib^o itaq3 t̄pib^o tu^o aiuz manet dis-
pēsāt^o in singulis. prudētia oī ac p̄ntia rez absq3 cor-
dis igrātia q̄rucūq3 nāliter ista tibi. Dilectā te in-
stitiā in iudicādo foues. p̄mia bona non upplicia
iustis. inigs penaz discrimina nō coronas. dudū
tribuere didicisti. Veritati filis: abdicatis tibi fla-
gitijs. reddis hoib^o oib^o sua: nō piger aut iniquissi-
mus cēsoz. seruās dubio p̄cul misicordiā in seue-
rio. et pietatē in rigorib^o semp tuis. cedens ex aio
clemētī in adiectionibusq3 penaz. Donatoz libera-
lis. nemini parc^o. largitoz munific^o nō auarus. Ere-
craris vitia nō virtutes. mores honestissimos inse-
ctaris. Nonestuz nil q3 penit^o est iniquū q3 oparis
Iustos et bonos sequeris per oē t̄ps. pius in p̄silijs
iust^o in oib^o opib^o tuis. Lōstātē in aio te certe noti-
ferūt. felici statu humiliari: nō exaltari. aduersis
euētib^o fortē: nō dep̄sus te reddē. Fortitudines ac
v̄tutē oib^o t̄pib^o inuincibilem sic fuās agnosceris.
Declamaris aio. p̄bo re uera: fama q3 publica lōga
nimis nō trepidus. seruidus nō remissus. strenu^o
non uecors. diceris appere. Sācta modestia: pul-
sa castrimargia fungeris. Castimonia: reiecta la-
sciua: delectaris. Temperatum in uerbis et acti-
bus. cibis et potibus. te die ac nocte. morum tuoz
ac vite. experti manifestius attestantur. Deo atq3
hominibus grata in omnib^o opera tua patent. Me-
ditaris nam iugiter quodq3 fas. ne pereas anima
mala nece. Felicē in gradibus singulis: dicere ma-
lim te: probandum te consona: ueritate perspicua
cunctis nota. regno dignissimus: in dignissimus ru-
re. Lunctis notoria.

C In quinternionibus signatis 14 15 16 17
sunt aliquę epistole domini Francisci petrarce: ali-
que vō aliorum: ut patet.

1640

Visible note de
alabay V. Imperat.

Incipit Africa dñi Frãncisci Petrarche.

Liber primus.

Tibi p̄spiciū meritis: belloq; tremēdū
 Musa vix referes: ita' cui fracta s̄b armis
 Nobilis eternū p̄us attulit africa nomē.
 Nunc precor exhausto liceat mihi suggere fōtem
 Ex elicone sacrum: dulces mea cura sorores.
 Si nobis miranda cano: iam turis amici
 Prata quidem ⁊ fontes. uacuisq; silētia campis
 Fluminaq; ⁊ colles ⁊ apricis oēia siluis
 Restituit fortuna mihi. uos carmina uati
 Reddite: uos animos. [Lug; o certissima mūdi
 Spes: superumq; decus: quē secula nostra deorū
 Victorē: atq; herēbi/ memorant: quē gna uidem⁹
 Larga per innocuum reagentem vulnere corp⁹:
 Auxilium fer summe parens: tibi multa reuertēs
 Uertice pernāsi referam pia carmina: si te
 Carmina delectant. uel si minus illa placebunt
 Forte etiam lachrymas: quas sic mens fallit olim
 Fundendas: longo demens tibi tempore seruo.
 Tu quoq; trinacrii moderator maxime regni
 Hesperieq; decus: atq; eū gloria nostri.
 Indice quo merui: uatumq; in sede sedere
 Optatasq; diu lauros: titulumq; poete.
 Te precor: oblatum tranquillo pectore munus
 Hospitio dignare tuo: nam cuncta legenti
 Forsitan accurret: uacuas quod mulceat aures:
 Peniteatq; minus suscepti in fine laboris.
 Præterea in cunctos pronum sibi feceris annos
 Posteritatis iter. quis enim damnare sit ausus
 Quod uideat placuisse tibi: fidentius ista
 Arguit expertus: nutu quem simplice dignum
 Effecisse potes: quod non erat: aspice templis
 Dona sacris affixa pauens ut vulgus adoret:
 Exime: despiciet: quantum tua clara fauori
 Fama meo conferre potest: modo mitis in umbra
 Nominis ista tui dirum spectura uenenum
 Inuidie latuisse uelis: ubi nulla uetustas
 Interea: ⁊ nulli rodent mea nomina uermes.
 Suscipe iamq; precor regum inclite: suscipe tādē
 Atq; pias extende manus: ⁊ lumina flecte:
 Ipse tuos actus meritis ad sidera tollam
 Laudibus: atq; alio fortassis carmine quōdam.
 Mors modo me paulus expectet. nō lōga petunt.
 Nomen ⁊ alta canam siculi miracula regio
 Non audita procul: sed que modo uidimus oēs
 Omnia. namq; solent similis quos cura fatigat:
 Longius isse retro: tenet hos millesimus annus
 Sollicitos: pudet hac alios consistere meta.
 Nullus ad etatem propriam respexit: ut erret
 Musa: parum notos nullo prohibēte per annos
 Liberior: troiamq; ideo canit ille ruentem.
 Ille refert thebas. iuuenemq; occultat achillem:
 Ille autem ematbiam romanis ossibus implet.
 Ipse ego non nostri referam modo tēporis acta.
 Marte sed ausonio sceleratos funditus affros
 Eruere est animus: nimiasq; retundere vires.
 At semper te corde gerens properansq; reuerti
 Rex iter hoc ingressus agam. tua maxima facta
 Non ausus tetigisse prius. magis illa trabebant
 Sed tremui me teq; uident atq; omnia lib:ās.
 Ingenium temptare libet. si forte secundis
 Lesserit auspicijs. solidos tunc viribus alta
 Ingrediar. nāq; ipse aderis: meq; ampla uidebit

Inclita partbenope: redeuntes ad menia rursus
 Et romana iterum referentem ferta poetam
 Nunc teneras frondes humili de stipite uulsi
 Scipia de egregio primos comitante paratus.
 Tunc ualidos carpam ramos. tu nempe iuuabis
 Materia generose tua: calamumq; labantem
 Firmabis: meritumq; decus continget amanti
 Altera temporibus pulcherrima laurea nostris.
 Ue tātis sit causa malis: que cladis origo
 Queris. unde animi: q; tot tolerare coegit
 Dura: perrato ualidas furoz equore gētes.
 Europamq; dedit libe: libiamq; rebellem
 Europe: alterno uastandas turbine terras.
 At mihi causa quidem studij non indiga longi
 Occurrit. radix cunctorum infecta malorum
 Inuidia. unde oriēs extrema ab origine mors est.
 Atq; aliena uidentis tristi dolo: omnia uultu
 Prospera: non potuit florentem cernere romam
 Emula carthago: surgenti inuiderat urbi.
 Sed grauius tulit inde parem. mox uirib⁹ auctas
 Uidit: ⁊ imperio domine parere potentis:
 Ac leges audire nouas: ⁊ ferre tributum
 Edidicit: tacitis intus. sed plena querelis
 Plena minis: frenum funesta superbia tandem
 Compulit excutere: ⁊ clades geminare receptas.
 Angebat dolo: atq; pudor seruilia passos
 Multa viros: animisq; incefferat addita duris
 Tristis auaritia: ⁊ nunq; satiabile uotum.
 Permixte spes amborum. optatumq; duobus
 Imperium populis: dignus sibi quisq; uideri
 Omnia cui subsint: totius cui pareat orbis.
 Præterea damnumq; recens: iniuriarq; atrox
 Insula sardinie amissa: ⁊ trinacria rapta
 Atq; hispania nimis populo confinis utriq;
 Omnibus exposita insidijs. aptissima prede
 Terra: tot infandos longum passura labores.
 Naud aliter q; cum medio deprensa luporum
 Pinguis ouis: nunc huc rapidis nūc dentib⁹ illuc
 Uoluitur: inq; tremens partes discerpit omnes
 Bellantum proprioq; madens resupina cruore.
 Accessit situs ipse loci: natura locauit
 Se procul aduerso spectantes littore gentes
 Aduersosq; animos: aduersas moribus urbes
 Aduersosq; deos: odiosaq; numina utriq;
 Pacatq; nihil: uentos elementaq; proflus
 Obuia. ⁊ infesto luctantes equore fluctus.
 Ter grauib⁹ certatum odijs: ⁊ sanguine multo
 At ceptum primo profligatumq; secundo
 Est bellum: si uera notes: nam tertia nudus
 Prælia finis habet. modico confecta labore.
 Maxima nos rerū hic segmur: mediosq; tumult⁹
 Eximiosq; duces: ⁊ inenarrabile bellum.
 Ultima sidereum iuuenem lassata procellis
 Hesperia: ex cussamq; graui ceruice catenam:
 Ausoniumq; iugum: romanaq; senserat arma.
 Jam fuga precipites longe trans equora penos
 Egerat: horruerant animos. dextramq; tonantis
 Fulmineam: moresq; ducis: famamq; genusq;
 Armorumq; nouas artes: atq; orsa cruentis
 Nobilitata malis: vix tandem littore mauro
 Perfidus argentem respectans hasdrubal hostē:
 Latus erat [Sic uenantum perterritus acrem
 Respicit atq; canum ceruus post terga tumultum
 Montis anheia procul de uertice colla reflectēs.
 Constitit oceano domitor telluris hybere

Hic po-
eta pōit
cās bel-
loꝝ pu-
nicorū

Inuidia

Liber primus

Qua labor ambigens natum: pelagicus columnas
 Uerberat herculeas: ubi fessus mergitur alto
 Phebus: et estivo detergit puluere curram.
 Hi ubi non vis ulla manu: mortalis: at ipsa
 Omnipotens aduersa aditum natura negabat
 Constitit. atque auidis preceptum faucibus hostes
 Indoluit. vicisse parum: iam blandior egrum
 Non mulcet fortuna animum: cartagine recta
 Gloria bestiarum sordebat fulgida rerum
 Nempe videbat adhuc profugum longinqua tenentes
 Lentasque semineci vibrantem spicula dextra.
 Turbida quin etiam rumoribus oia miscens
 Fama procul nostro ueniens crescebat ab orbe:
 Arcibus instantem ausonij: uolitare sub armis
 Hannibalem: patrieque faces sub menia ferri.
 Illustres cecidisse duces: ardere nephandis
 Ignibus hesperiam: atque uindicta cedib' arua.
 Urgebat uindicta patris. pietasque monebat
 Ut ceptum sequeretur opus: nam sanguine seuo
 Lessorum: cineresque sacros umbrasque parentum
 Placari: atque itala detergi fronte pudorem.
 Hic amor assiduum pulsabat pectora clari
 Scipiade: in frontem eliciens oculosque iuuenta
 Fulgentes calido generosas corde fauillas.
 Anxia nos: operosa dies: uir ulla quietis
 Hora duci. tanta indomito sub pectore uirtus.
 Has inter curas. ubi sensim amplexibus atris
 Nox uadam laxabat humum. titoma quis
 Uro: adhuc gelidumque senem complexa foueret.
 Nec dum purpureo nitidas a cardine ualuas
 Uellere: seu roseas aulse referare fenestras
 Excirent dominam famule que secula uoluunt.
 Fessus et ipse caput posuit: cum lumina dulcis
 Uicta sopor: clausit: celoque emissa silenti
 Umbra ingens faciesque patris per nubila rapti
 Astitit ostendens caro precordia nato.
 Et latus et multa transfixum cuspide pectus.
 Dirigit totus iuuenis fortissimus actus.
 Arrectus horrore comitunc ille pauentem
 Corripit: et noto permulcens incipit ore.
 O decus eternum: generisque amplissima nostri
 Gloria: et o patrie tandem spes una labanti
 Siste metus. memoriisque animo mea dicta recode.
 Optimus ecce breuem: sed que nisi despicias: hora
 Multa ferat placitura dedit moderato: olimpi.
 Ille meis victus precibus: stellantia celi
 Limina: perrarum munus patefecit. et ambos
 Uiuentem penetrare polos permisit: ut astra
 Me duce et obliquos calles: patrieque labores
 Atque tuos: et adhuc terris ignota sororum
 Stamina: tum rigido contortum pollice fatum
 Aspicias: huc flecte aium. uiden illa sub auro
 Menia: et infami periura palacia monte
 Femineis fundata dolis: uiden ampla: furentum
 Concilia: et tepido stillantem sanguine turbam?
 Heu nimium nostris urbs insignita ruinis
 Heu miribus trux terra italis: iterum arma retetas
 Fracta semel: uacuisque itez struis agmina bustis?
 Sic tiberim idomitum segnissime bagrada tepnis?
 Sic modo balsa ferox capitolia despicias alta:
 Experire iterum: et dominam per uerba nosces
 Io tibi nate labor superest: ea gloria iusto
 Marte parem: factura deis: hec uulnera iuro
 Sacra mihi merito patrie quibus omne refudi
 Quod dederat: quibus ad superos manoria ut

Fecit iter. non ulla meos fodientibus artus
 Hostibus: atque abeunte aia mihi multa dolenti
 Occurrisse prius tanti solanima casus:
 Quaeque magnanimum post funera nostra uidebam
 Ultorem superesse domi. spes ista lenabat
 Inde metus alios: hinc sensum mortis amare
 Talia narrantem percurrit: et impia mestis
 Uulnera luminibus: totumque a uertice corpus
 Lustrat ad usque pedes: at mens pia pminet extra.
 Uberrimque fluunt lachryme. nec plura parantem
 Sustinuit: medijque erumpens uocibus orsus.
 Heu heu quid uideo? quae haec mihi pectora duro
 Confixit mucrone parens: que dextra uerendam
 Sentibus immerito uolauit sanguine frontem?
 Dic genitor. nil ante queas committere nostris
 Auribus: hec dicens alto radiantia fletu
 Sidera uisus erat: sedesque implese quietas
 Infima si liceat summis equare: marina
 Piscis aqua profugus fluuiosque repostus ameno
 Non aliter stupeat: si iam dulcedine captum
 Uis salis insoliti et subitus circuset amator.
 Quae sacer ille chorus stupuit. naque hactenus ire
 Et dolor: et gemitus: et mens incerta futuri
 Atque metus mortis: mundi que miseria nostri
 Milia curarum: rapide quibus optima uite
 Tempora: et in tenebris meliores ducim' annos.
 Illic pura dies. quam lux eterna serenat:
 Quae nec luctus edax nec tristitia murmura turbat
 Non odia incendunt: noua res: auremque deorum
 Insuetus pulsare fragor: pietate recessus
 Lucis inaccessus: tacitumque impleuerat axem.
 At pater amplexu cupido: precibusque modestis
 Occupat: et grauib' cohibet suspiria dictis.
 Parce precor: gemitu: non hunc tepusque locusque
 Exposcant. sed uisa animum si uulnera tangunt
 Usque adeo: iuuat et primos agnoscere casus
 Accipe: nam paucis perstringam plurima uerbis.
 Serta per hesperios penitus uicticia campos
 Nostraque signa simul: romanaque uiderat estas.
 Cum mihi iam belli que moras curasque peroso
 Consilium teste euentu fortuna dedisti
 Magnificum: infelix fido ut cum fratre uirum
 Sollicitum partiter onus: geminumque moranti
 Incuterem bello calcar: sic alite leua
 Distrabimur tandem: et scissis legionibus ambo
 Insequimur late sparsis regionibus hostem.
 Non dum plena colis: iam stamina nostra sorores
 Destituunt fesse: iam mors sua signa relinquit.
 Illicet imparibus ueriti concurrere fatis.
 Fraudis opes dubio poscunt in tempore peni.
 Ars es certa uiris. et nostro incognita damno.
 Celtiberumque animos: quibus auxiliaribus arma
 Fratris ad id steterant precio corrumpere adorti.
 Persuasere fugas. nostrorum exempla per eum
 Ante oculos gestanda ducum: ne robore freti
 Externo proprio non plus in milite fidant
 Obicit ille deos: ius: fas: et inania uerba
 Raptim abeunt: tacitoque uale uis quanta metallo e:
 Dij pudor alma fides uni succumbitis auro.
 Praesidio nudata acies fraterna retrosum
 Aua constituit: notosque recurrere montes.
 Nec uisa est spes una duci: pmit hostis acerbus
 Doctus ad extremum cedenti insistere tergo.
 Ne quoque iam magno distantem punica tractu
 Agmina cingebat: que clauis nouus auxerat hostis

Libri primus

Improbis insultans. visum et mihi cedere fato
 Ne quicquam uetitum caro me iungere fratri
 Inferior numero multum tribus uidiq; castris
 Uallabar: multumq; locis urgebar iniquis.
 Ferrum aderat. spes nulla fuge. quod fata sinebat
 Tempore in angusto. durissima pectora ferro
 Pandim. et uasras herebo detrudimus umbras.
 Ira dolorq; dabant animos. ars bellica nusquam
 Consiliumq; nihil: ceu dum uelamina pasto:
 Fida gerens apibus bellum mouet improbus almis
 Nocte sub obscura trepidant: mox dulcia flentes
 Excedunt inopi substrata cubilia cera.
 Inde ruunt ceceq; fremunt: sparsoq; uolatu
 Importuno instant capiti stat callidus hostis
 Inceptiq; tenax: postquam irrita vulnera victor
 Eruit extirpatq; pie cunabula gentis.
 Sicq; sola salus miseris et summa uoluptas
 Inuisam iaculis gladioq; ultore cohortem
 Lundimus et rapidas in vulnere linquimus iras.
 Illi ex composito stabant. ceu flantibus austris
 Aerius consistit erix. atq; astriger athlas.
 Quid moror incauti armorum sub nube uirumq;
 Obruimur. fortuna suum tenet inuida morem
 Aduersata pios. gelidus mihi pectore sanguis
 Deserat. agnosco insidias: mortemq; propinquam.
 Nec mihi sed patrie metuens pro tempore raptim
 Ingredior dictis cuneos firmare labantes.
 Hac via preclari miles patet ardua leti
 In duce me: quem sepe alias maiore profecto es
 Fortuna nunquam fama meliore secutus.
 Non acies ferri: facies non obuia mortis
 Terreat: exiguo decus ingens sanguine maioris
 Obicit. et caros illustrat cede nepotes.
 Nosce genus: patriamq; libens amplectere sortem.
 Ignauum fortemq; mori: me tangere damno
 Nature lux una iubet breue tempus utriq;
 Jam licet: et terre pelagiq; pericula cessent
 Ultra aderit suspecta dies: hoc fortibus unum
 Contigit: ut leti morerentur. cetera flendo
 Turba perit. lachrymasq; metu diffundit libertes.
 Hora breuis longe testis uenit ultima vite:
 Ergo age si latio quicquam de sanguine restat
 Morde palam facito. nam dum fortuna sinebat
 Uicimus: et nostris eribant funera dextris.
 At modo corporibus: cedunt quando omnia retro
 Sic satis obstruxisse uiam: per pectora nostra
 Perq; truces oculos uultusq; in morte tremidos
 Transcendant. talem libet his opponere mortem.
 His claustris uallare aditus. sciat horrida ueros
 Barbaries cecidisse uiros. et pallida quicquam
 Haud spernenda tamen romana cadauera calcet.
 Accelera bene nata cohortis in limine mors est
 Inuidiosa bonis: romanas semper ad aras
 Lum lachrymis recolenda pijs: et ture perenni.
 Talibus accensi coeunt. et grandinis instar
 Scissa nube ruunt. in tela micantia primus
 Et circumfusos feror: irrediturus in hostes.
 Consequitur deuota neci fortissima pubes.
 Sternimus: et morimur paucis tot milia contra
 Quid reliquum? sed fata pij nunc ultima fratris
 Expectas neq; enim hesperior felicio: ora
 Ille quidem extremo fati de turbine frustra
 Surgere conatus: magne sub mole ruine
 Oppressusq; itidem. nec mors magis ulla dicebat
 Altera quam fratris. fuerat concordia uite

Mira: uel exiguis nunquam interrupta querelis.
 Una domus: victusq; idem: mens una duobus
 Et mors una fuit. locus idem corpora seruat
 Amorum et cineres. huc tempus ferme sub unum
 Uenimus. hic nobis nulla est iam cura uetusti
 Carceris. ex alto sperfos. contemnimus artus
 Odimus et laqueos et vincula nota timemus
 Libertatis onus. quod nunc sumus illud amamus.
 Ille autem illachrymans. tua me tua care pseudo
 Lorde premit pietas genitor: sed mollis inheresq;
 Ultio uerborum semper fuit optima rerum.
 Dic tamen hoc o sancte parens: an uiuere fratrem
 Legis putez: atq; alios quos pridem roma sepultos
 Defunctosq; uocat. lente pater ipse loquentem
 Risit: et o quanta miseri sub nube iacetis.
 Humanumq; genus quanta caligine ueris
 Uoluitur. hec inquit sola est certissima uita
 Uestra autem mors est: quam uitam dicitis: at tu
 Aspice germanum. uiden ut contemptor acerbe
 Mortis eat. uiden indomitus sub pectore robur.
 Et uiuum decus et flammantia lumina fronti:
 Quin etiam a tergo generosum respicis agmen?
 Nos mihi defunctos audebit dicere quisquam?
 Et tamen egregios humani sorte tributi
 Efflaure animos. ac debita corpora terre
 Liquerunt: ceruis nitido uenientia contra
 Per purum radiare diem lecta agmina uultu?
 Immo ait eximie nec quicquam dulcius unquam
 Nos uidisse oculos memini. sed nomina nosse
 Est animus. tibi ne genitor: contraria mens sit.
 Per superos ipsumq; iouem. solemq; uidentem
 Omnia: per frigios si qua est ea cura penates.
 Per siquid patrie uenit huc dulcedinis oro.
 Aut ego fallo: eni. aut quosdam hoc ex agmie noui
 Et mores habitusq; uirum gressumq; manusq;
 Insolitum licet ora micent: tamen ipse recordor.
 Uidi etenim: et patria nuper conuiximus urbe.
 Uera quidem memoras. fraus hinc modo reb' ademit
 Punica terrenis. perijt congressus iniquo
 Credulus etate heu nimium marcellus in illa.
 Ille memor finis: lateri latus admouet ultro
 Nobiscum ne libens celo spaciatur in amplo.
 Crispinus longe sequitur. quem pseudo uno
 Absumpsisse die temptauerat hostis. at illum
 Languida dilate tribuerunt uulnere morti.
 Alter ibi cecidit moriens. ubi furta latebant.
 Inde leuis recte penetrans huc spiritus: illic
 Frigida carnifici: dimisit membra cruento.
 Sed magis ardentemq; animis: pugnasq; fremetem
 Lerne per insidias indigno funere gracchum:
 Corpore seclusum ualido et pollentibus armis.
 Preterea emilio nimium fors inuida paulo
 Aspice magnanimum terebrat quot uulnera pectus
 Lanensi romana die defleta supremum
 Fata putans renuit cladi superesse. sed ultro
 Oblatum contempsit equum: multumq; rogantem
 Repulit: et nimium respondit uixius. at tu
 Macte animi uirtute puer discede tanquam
 Uicturum abde caput. teq; ad meliora referua.
 Dic patribus muniant urbem: dic menia firmant
 Condiscant extrema pati. namq; improba seuas
 Ingeminat fortuna minas: hostisq; cruentus
 Uictor adest. fabiomea uerba nouissima perfer
 Dic me iussorum memorem uixisse suorum.
 Dic memorem te teste mori. sed fata ferorq;

Libri primus

Collega ingenti turbarunt cuncta tumultu.
 Audax loco caruit virtus. tulit impetus illam
 Effuge dum morior: ne forsan plura loquendo
 Sum tibi causa necis. dicentem talia ferro
 Circūstant. uolat ille leuis. timor alleuat artus
 Et plumas adinngit equo ⁊ calcaria plantis
 Anxia ceu uolucris ubi nidum callidus anguis
 Obsidet. hinc uise sese subducere morti
 Optat. ⁊ hinc dubitat. sua dulcia viscera linquens.
 Infelix pietas tandem formidine uitia
 Ledit ⁊ incussis serum sibi consulit alio.
 Uicinaq; tremens respectat ab arbore fatum
 Aetorum: rabiensq; fere. ⁊ plangoribus omne
 Implet anhelus nensus. strepitusq; occurrit amico.
 Sic ibat iuuenis memorandus sepe retro: sum
 Lumina mesta ferens: uidet ingens surgere capis
 Naufragium. uidet immitem post publica pennas
 Funera sacra ducis fodientem pectora duris
 Ictibus. ⁊ celum gemitu pulsabat inani.
 Quid moror. innumeram licet internoscere turbam
 Cesorum hoc bello iuuenum: patrieq; cadentum
 Scilicet immenso studio: dum ledere querit
 Civibus atq; inopem spoliat dum fortibus urbes
 Compleuit celum nostris ferus hannibal umbris.
 Talia dum genitor memorat suspiria natus
 Alta trabens: licuit fateor cognoscere quicquid
 Optabam magis: ⁊ uultus spectare meorum.
 Cetera ni prohibes. nihil est sermone secundi
 Patris amabilius: quin tu modo cominus inquit
 Alloquere. atq; aures q̄: primus inuade paratas.
 His dictis tulit ante gradum. fontemq; modestas
 Demisit. patrumq; tenens sic incipi ore
 Queneranda mihi uero: nunq; q; parente
 Care minus: si nostra deus dedit ora videre
 Mortales oculos. alti si limina mundi
 Indignosq; mihi clarum reseruant olympum.
 Da precor: eriguam nostris affatibus horam.
 Na bene tepus adest moneorq; in castra reuerti
 Oceani subnixi uadis: ubi maxima calpes
 Impendent pelago celumq; cacumine pulsat.
 Illic me romana manent modo signa. ducemq;
 Expectant rapidum hoc tandem stat limite bellū.
 Suscipit amplexu iuuenem placidissimus heros
 Atq; ita. si insu superum mortalia celo
 Membra uebis. nec eni tā magni muneris auctor:
 Eximiumq; decus: quam de te concipiam spem?
 Dictu difficile est. cui tantam numina uiuo
 Concessere uiam. nam ni diuinus inesset
 Spiritus. haud quaq; hoc hoi fortuna dedisset
 Que faciles dispensat opes: archana uidere
 Celica: uenturos longe p̄noscere casus
 Et fatum p̄scire suum: spectare beatas
 Has animas: subterq; pedes radiantia solis
 Lumina: ⁊ aduersos tam uastis tractibus axes
 Nec nunq; fortuna dabit. quia cuncta potenti
 Sunt seruata deo. qui si te lumine tanto
 Illustrat. quo nam te alij dignentur honore?
 Non ergo immerito fractos passimq; iacentes
 Hesperie campis totiens desperimus hostes
 Uidimus ⁊ nostre uindictam mortis: ab illa
 Egregie pietatis habes per secula famam.
 Quidlibet hinc aude mecum nam protinus aure
 Iuuenis: atq; animum uacuum. quin ocius ergo
 Ingredimur. fandoq; breues consumimus hora.
 Dic ait is. si uita manet post busta: quid alius

Testatur genitor. siq; hec est uera perennis
 Nostra autem morti similis: quid demoror ultra
 In terris. quia huc potius quacunq; licebit
 Euolat assurgens animus tellure relicta
 Non bene sentis ait. deus hoc naturaq; sanxit
 Legibus eternis hominem statione manere
 Corporis edicto donec reuocetur aperto
 Non igitur properare decet: sed ferre modeste
 Quantulacūq; breuis superant incōmoda uite.
 Ne insum spreuisse dei uideare: q; ista
 Sunt geniti sub lege homines: ut regna teneret
 Infima: namq; illis custodia credita terre.
 Et rerum quas terra uehit: pelagusq; profundus.
 Ergo tibi cunctisq; bonis seruandus in ista est
 Larne animus: propriāq; uetandus linquere sedē
 Nobilibus curis: studioq; ⁊ amore uidenti
 Promineat ni forte foras corpusq; relinquo
 Ac longe fugiat sensus: seq; ingerat astris
 Hic decet egregios animos. hic exitus est. que
 Diuini fecere uiri: meliora sequentes.
 Sed dū mēbra uigēt. breuis est mora suscipe nrī
 Consilij quid summa uelit. tu sacra: fidemq;
 Iustitiamq; cole. pietas sit pectoris hospes:
 Sancta tui: morumq; comes. que debita uirtus
 Magni patri: patrie maior. sed maxima summo
 Ac perfecta deo. quibus exornata profecto
 Uita: uia in celum est. que nos huc tramite recto
 Lunc reuehat. cum summa dies exemerit istud
 Carnis onus. p̄neg; animam transmiserit aure.
 Hoc etiam monuisse uelim: nil gratius illi
 Qui celum terraq; tegit: dominosq; patrios
 Actibus ex nostris: q̄ iustis legibus urbes
 Conciliumq; hominum sociatum neribus equis
 Quisquis enim ingenio patriam. seu uiribus alte
 Sustulerit: sumptisq; oppressam inuenerit armis:
 Hic certum sine fine locum in regione serena:
 Expectet: uereq; petat sibi premia uite:
 Iustitia statuente dei: que nec quid inultum
 Nec precio caruisse finit. sic fatus amoris
 Admonuitq; faces auido stimulosq; nepoti
 Accensosq; duci simul hec placidissimus addit.
 En fabium celo maiestas maxima tanti:
 Nominis ac uirtus ⁊ iuppiter ipse reseruat:
 Lerne ducem quantum licet hic cūctator ab omni
 Ductus eat populo. tamen ingens gloria tardis:
 Debita consilij uiget. hunc nō flamma: nec ensis
 Eripiet latio. sed dum magis arma tonabunt
 Punica. tranquilla feret huc annosa uetustas.
 Ecce autem interea uenturum turba: nec ulli
 Nota fuit facies. habitus tamen omnibus vnus
 Sidereosq; leuis fulgebat lumine amictus.
 Angusta pauci p̄ ocul omnes fronte p̄reabant
 Jam senioq; graues ⁊ maiestate uerendi
 Nec acies regum est: quos tempora prima tulerūt.
 Urbis ait nostre. frons arguit inclita reges.
 Romulus ecce prior: famosi nominis auctor:
 Publicus ille parens: cernis dulcissime quantum
 Ardor inest animo: talem uentura petebant
 Regna uirum uenit incessu moderatio alter
 Religione noua. populum qui temperet acrem
 Hic uirtute prius patrie curibusq; sabinis
 Insignis. nostramq; ideo transfuētus in arcē est.
 Aspice sollicitum monitu ceu coniugis almas
 Instituat leges ⁊ euntem diuidat annum.
 Extulit hunc natura senem. primosq; sub euo

Hæc habuit frontem. sic tempora cana genasq.
 Tertius ille sequens qua tu nunc uteris: omnem
 Militie expressit regum fortissimus artem.
 Fulmineus visu. victus quoq; fulmine solo.
 Quartus arat muros. et tibi hostia fundat.
 Presagus quas tutus opes huc conuebat orbis
 Sectaq; primeuo connectans menia ponte.
 Frons quinti mihi nota parum. sed suspico: illuz
 Quem nobis regem longe dedit alta corinthus.
 Ille est. haud dubie video tunicasq; togasq;
 Et faces trabeasq; graues. sellasq; curules
 Atq; leues faleras: et cuncta insignia nostri
 Imperij currusq; et equos: pompasq; triumphij.
 Illum autem numero quez cernis in ordine sextu.
 Seruiliis solio regem transmisit origo.
 Et nomen seruile manet. sed regia mens est
 Decus hic generis virtute piauit et actis
 Condidit hic censum prior. ut se noscere posset
 Roma potens. altumq; nihil sibi nota timeret.
 Finierat. tunc ille iterat si lecta recordor
 Romuleo cinxisse comas diademate septem
 Audieram: totidem cognomina certa tenebam.
 Alter ubi est igitur? fili carissime dixit.
 Huc et luxus iners et dura superbia nunq;
 Ascendunt: atrox animus nomenq; superbum.
 Hunc exposcis enim qui sceptris nonissima rexit?
 Rex ferus et feritate bonus. nam tristia passe
 Hic libertatis primum urbi ingessit amores:
 Quin animas letas melioraq; regna tenentes
 Lerne cateruatim uere virtutis amicos.
 Tres simul ante alacres alternasq; brachia nexi
 Ibant. hos leto celebrabant agmina plausu
 Umbrarum. atq; omni deuotas ex ordine vulgus.
 Substitit admirans. que tanta est gratia dixit
 Ista trium? quis tantus amor connectit euntes?
 Nos idemq; parens. eademq; ait extulit alius
 Hinc amor. hisq; ipsis libertas credita quondam.
 Hinc fauor. heu iugulos et vulnera cruda duorum
 Aspice: utriq; recens nitet ut generosa cicatrix
 Pectore in aduerso. populorum pugna potentum
 Tergeminis mandata viris: ut sanguine pauco
 Scilicet innumere cessarent funera gentis.
 Diuisis exercitibus: conspecta suorum
 Aduersisq; oculis sex ultima bella gerebant.
 Libertas tunc nostra tremens similisq; cadenti
 Unius ad fatum: dubio sub Marte pependit.
 Unius est asserta manu. germanus uterq;
 Occiderat. populoq; nimis fortuna fauere
 Leperat albano: nisi tertius ille superstes
 Integer et fratrum mortes: et publica fata
 Restituisset agens victricia corpora campo
 Donec se victos spacijs: largosq; cruore
 Defectos plagisq; graues et cursibus haustos
 Impiger alterno iugulasset vulnere fratres.
 Id recolens nunc exultat. gaudentq; vicissim.
 Germani: ad superos nec inulto funere missi.
 At quibus imperium virtus ea contulit ultro
 Circũstant memores. sed quid per singula uerso?
 Milia nonne vides spaciosum impleantia celum?
 Publicolam ante alios. tanto cognomine dignus
 Preclarum pietate duces patrieq; parentem?
 Lumina visendi cupidus flectebat et ingens
 Agmen erat iuxta. stabilem qua uergit ad arthon
 Lactens: innumeris redimitus circulus astris.
 Obstupuit. queritq; viros et nomina et actus.

Lare nepos si cuncta uelim memoranda referre
 Altera nos opranda tibi est ait: aspice ut omnis
 Stella cadit pelago: celumq; reflectitur et iam
 Candidus aurore meditatis surgere vultus
 Uib:at et eoa iam somnum diluit vnda.
 Tum pater admonuit. fugientia sidera nutu
 Ostendens. uetuitq; moras. hic nosse satis sit
 Romanas has esse animas: quibus vna tuende
 Lura fuit patrie. proprio pars magna cruore
 Diffuso: has petijt sedes: meritoq; caduce
 Pertulit eternam per acerba pericula vitas.

Incipit argumentum secundi libri africe.

Alib' intetum pater arripit: melit' heros
 Scire futura cupit: recipit narrate parete
 Fallacis per cuncta uelit neu credere vbis
 Hannibal: quem clara ducis victoria flentes
 Italia patrioq; procul de littore pellet.
 Inde duces alios romane stirpis: ab illis
 Julius: et Marius: Pompeius clarus in armis
 Auxonijs. diuum hos sequitur clarissima proles
 Augustumq; genus. itali fastigia regni
 Atq; graues lapsus: pceptaq; sacra parentis.

Incipit liber secundus.

Alib' intetum pater arripit: atq; benigne
 Tempus ait celo descendere. gratia rara
 Huc uenisse fuit. patietur abire decoz e.
 Ne ppa pcor alme parcs qn digerj ingt
 Pauca mihi dubio. certiq; remitte futuri.
 Nate exigui solatia temporis insit
 Erigis: ambigue subito tibi somnia noctis
 Omniaq; implicite uanescent visa quietis.
 Siqua animo memori uestigia forte manebunt
 Somnia uana tamen: mentemq; errasse putabis.
 Sed nequeo spreuisse preces. dic nate quid angit
 Le magis et breuibus: celeri te subtrahere pbebo.
 O genitor: si nota tibi diuina uoluntas:
 Sigs tibi ante oculos uenturus est cernere tepus.
 Scire uelim quid fata parent. nam bella videmus
 Aspera terribili latium quassantia motu.
 Hannibal in foribus stat perfidus: omnia retro
 Uersa cadunt. nostro pinguescunt arua cruore.
 Tot clari cecidere duces. uos lumina tanti
 Imperij: tam magna duo cecidistis: eodem
 Tempore: tuc italis raptus regionibus est sol.
 Magnaq; sub gemina nutauit roma ruina.
 Quid superest. dnaz quis nunc manet exit' urbe?
 Corruet an stabit? q; si frustra arma mouemus
 Exime tot curas animo: tantosq; labores.
 Somnus redde oculis. et membris redde quiete.
 Na mihi si cogente deo patrieq; cadendum est
 Quid iuuat obniti contra? fatoq; prementi
 Humanas afferre manus? moriamur inermes.
 Uiuat et in toto regnat ferus hannibal orbe.
 Non tulit indignantes animo pater optimus: imo
 Immo ait armato latronem pellere luscum
 Finibus auscuiue dabitur: discedet iniquo
 Inde animo: metuetq; alienam linquere terram
 Sanguinis ac prede sitiens: at mesta suorum
 Plebs metuens: belloq; nimis turbata propinquo
 Nunc repetet retrahetq; domu: postq; afferat tãget

Littora: funesto ueritus conflagere campo
 Congressus uolet ante tuos: tu furta caueto:
 Insidiasq; viri: doceat te dira tuorum
 Funera barbarico confecta ferociter astu.
 Tamen. atq; hostis crudelem conspice vultum
 Et dictis intende aurem. cantusq; vigilq;
 Insidiosa senis uersuti percipere uerba.
 Si rennuis retrahisq; pedes: nihil crede. per orbē
 Aut timidus uideare alijs: aut forte superbus.
 Ille quidem uaria temptabit flectere mentem
 Arte: dolisq; nouis: dulcem per secula pacem
 Pacem iterans: pacisq; tegens sub noie fraude.
 Unicus euerfor pacis: firmissime presta
 Propositumq; tene. nil de patrieq; tuag;
 Maestate cadat. fremet ille: et tristia coram
 Fata uident. humiles uoces submissaq; uerba.
 Ore dabit ficto. iuuenem semperq; secundis
 Assuetum: casus uarios librare monebit
 Fortune. ac multa ancipiti sermone tremenda
 Proferet: euentusq; ducum. cum nulla uidebit
 Uerba altum mouisse animum: tum tristis et ira
 Feruidus. arma fremens belliq; in castra redibit
 Pugna erit ambiguo quam spectant fata fauore.
 Cuius ad euentum toto timeatur in orbe.
 Sanctor: his preerit castris. dux impius illis.
 Hinc uirtus obiecta malis. cultusq; modesti.
 Et pudor. et bene suada fides: pietasq; comesq;
 Iustitia. et relique vibrabunt arma sorores.
 Inde furor: dolus: et rabies: et nescia ueri
 Pectora: contemptusq; dei: feruensq; libidos:
 Lecaq; perpetuis crescens subtilibus iras:
 Et scelerum species horrende: ac nomina multa.
 Uictor: eris bello tandem: uictoria nec te
 Efferet: ast illum fortuna aduersa repente
 Prosterne: victus fugiet: peregrinaq; tanget
 Littora. qua grais asiam regionibus estus
 Hellepontiaci dirimit maris: omnia tandem
 Temptabit: regumq; pedes. indignaq; supplet
 Contiget genua. atq; aliena precabitur arma:
 Italicas ardens. iterum ruiturus in oras
 Si fortune sinat. nobis sed amicio: illa
 Jam longis satiata malis: funesta retrosum
 Consilia euertet: quid multa? uagabitur exul
 Pessimus: et terras uirus dispergit in omnes
 Romanos in morte petens. ceu saxea seuum
 Lum forte in triujs tempestas obruit anguem
 Ille furit moriensq; minas uomit: atq; uenenum
 Wille ligans caudas: squamosaq; corpora nodis
 Horrificus solo aspectu: postrema cruentus
 Sibila languenteq; oculos attollit: et ipsum
 Seuit in auctorem frustra. sic turbidus iste
 Wille uias moribundus aget. quo tempore forte
 Publica dum perages mandata uidebis inermē
 Securus: faciemq; trucem. que terruit urbem.
 Lolloquio festina dies uideatur amico
 Lantorum felix ephesus sermone uirorum.
 Fama quidem mendax falsa cu; lance nephādos
 Equat iniqua bonis. facinus dū grande tremēdū
 Horrendum dictu inuenit: canit orba per orbem
 Nec dirimit causas: patriam iuuat ille cadentem
 Laudatur: multaq; alius cum strage cruentus
 Captat opes: regumq; sibi uicturus in auro.
 Hic quoq; laudatur. laudabitur hannibal: atq;
 Scipio. posteritas mirabitur omnis utrunq;
 Ne u par dissimile. et diuerso sidere terris

Illatum. ac uulgus discernere quanta sit in ter
 Magnificum ac tetrum facinus distantia nescit.
 Qu; subito miris animum uolet ille loquendo
 Flectere blanditijs. seu sunt hec punica semper
 Pectora. seu laudem uirtus uel ab hoste meretur.
 Precipue tam rara quidem. uerum illa iocosum
 Qualiacunq; tibi risum fortasse mouebunt.
 Nil aliud. sic ille graues in morte reflexus
 Lum dederit. falsaq; animum spe pauerit amens.
 Tandem bitinica ruet imperterritus aula:
 Dux atrox urbiq; metum depellet et orbi.
 Hostis fata uides. tanto quem tempore tellus
 Sustinet ausonie. q; si romana requiris
 Pauca sed e medio fatorum intentus aceruo
 Accipe: procliuem faciet uictoria presens
 Ad reliquas. facilemq; uiam. nullumq; pudebit
 Quis teneat carthago potens apprehendere portū.
 Illa iugum populos. et ferre tributa docebit
 Illicet etholus consurget. uanus ad arma
 Proruet antiochus: fratris iunioris et illum
 Vincitis auspicijs. teq; orbis noscet eous
 Ur cephirus pridem ac pluuiialis nouerat auster
 Inde alia ex alijs nascentur bella. sed omnes
 Vincet roma minas: et totum proteret orbem.
 Uicta iugum regna excipient. sub legibus ibunt
 Mor galate macedumq; furor. nil regia possunt
 Nomina: nil patrum egregij prodesse labores.
 Magnus alexander totiens reuocatus ab urna
 Si redeat: mea sit que nam sententia nosti.
 Grecia tota breui procumbet tempore uicta.
 Et male cesorum penas dependet auorum.
 Hic placet: et glabrio et spectata modestia mēni
 Flaminiq; animus. claris qui crescere factis
 Incipit: et tecum temptat certamina fame.
 Res instant uarie. series quoq; longa laboris.
 Florida iamq; uiris uenit armipotētib; etas.
 Nec mihi iam scauros: du: usos: crebrisq; metellos
 Insignes titulis. et nomina clara nerones
 Protulit. hoc olim ueniet de stipite ramus
 Pestifer: ac populis umbra nociturus iniqua.
 Jam sensim assurgunt rigida uirtute catones.
 Quotiuam domus illa minus foret inuida nostre.
 Surgunt emilij. quorum de gente nepotem
 Elige. qui nomen gestis mereatur auitum.
 Reliquiasq; tuas ferro consumat et igni.
 Durio: id meritis odioq; accensus honesto.
 Longius incedam. iamq; hinc sillamq; ferocem
 Pompeiosq; graues animosaq; pectora bruti
 Ante oculos habeo. stuporq; ubi condere ferrum
 Audeat. hinc rerum summa ad fastigia uentū est.
 Cesareumq; genus: toti dominariet orbi
 Prouideo: quid cuncta sequar? non ditior vnq;
 Urbs animis erit egregijs: ducibusq; supremis.
 Crederet hoc aliquis. campano raptus aratro:
 Unus erit bello eximius. qui nostra sub austrum
 Signa ferat: libiamq; iterum premat: inclita regū
 Colla triumphali uictor: fracturus ab arcu.
 Bisq; sub extrema latium formidine soluat
 Obsidione graui. calidaq; reuersus ab ora.
 Atq; alpes subito iussus transire niuofas.
 Preter aquas sextas. dicunt sic nomine uallem.
 Theutonicum insigni compescat strage furorem.
 Post simili ardentē posternat uulnere cimbrof.
 Orbis in extremi latebras. ubi castra locasti
 Nunc iuuenis memorāde nouis per secula factis

Magnus item iuuenis ueniet: nec dignior alter
 Nomen habet magni. hic tagū: betimq; z hiberū
 Loget ferre iugus. dominumq; agnoscere tibi.
 Nunc idem nimia ciuem feritate rebellem
 Contundet. tibi nulla animum contingat honestū
 Inuidia. atq; alios patrias ad alta uolare.
 Nullus erit. nullusq; fuit. cui gloria tota
 Cesserit. illa nouis semper parat integra partem
 Uita breuis: rerumq; uenit longissimus ordo.
 Quid fiet nisi queq; suos produxerit etas
 Uenturus qui sponte uelint occurrere fati?
 Sufficeret cunctis spaciosi temporis vnus:
 Publica res poterat duce te contenta fuisse.
 Tu siquidem letus mecum dum bella gerentur
 Nunc eris: z iuuenem egregium laudabis ab alto.
 Pauca sed innumeris memoro. maiora supersunt
 Besta viri. plectroq; alij maiorē canenda.
 Namq; hic precipiti sit fas dixisse uolatu
 Victor ab occasu descendens victor ad ortus
 Preueniet. nomenq; italum super astra leuabit
 Omnia succumbent. multis fortuna triumphis
 Larga uolet ditare ducem. moderatior autem
 Implendusq; animus paucis. q; laurea triplex
 Stringet honesta comas: q; ter sua roma uerēdo
 Extantem curru videat: contentus abibit.
 Nunc z pirratas pelago depellet ab omni
 Vincetur iudea tenax: armenia duplex:
 Capadoce: arabesq; z lato corpore ganges
 Persis: z arfacides. rubroq; a littore tandem
 Omnia vincentes rigidas ueniemus ad archon.
 Et glaciale solum: tanaym: z meotida duram:
 Ripheosq; procul tangemus in ethere montes.
 Attriti longo fugient certamine regeō.
 Et vitam simul z regnum bellumq; perosi
 Caspia calcabunt victores claustra. sabeiā
 Turicremasq; domos. intacti limina templi
 Intrabunt. cernentq; aditi penetralia sacri.
 Purpura non illos nō gemme: aurūq; mouebunt
 Liberauros inter medios mucrone trementi:
 Paupertas romana uenit nec tangitur illis.
 Insula non toto restabit libera ponto
 Non tellus: seu pressa uagis: seu stantibus astris.
 Aula sub imperium ueniet ditissima cipri.
 Creta superstitionū ingens domus: atq; magistra.
 Euboicūq; latus phebo rhodus inclita: z yndis.
 Tum salis egei celo uelut astra sereno
 Cyclades effuse medio clipeusq; potētis
 Trinacrie: z crasso diues sardania celo.
 Pauperiorq; solo sed apicis corfica faris.
 Et quicquid tusco iacet equore: quicquid hiberō
 Quicquid z adriaco: Sed quis cum classe fremētē
 Ibit in oceanum: fortissimus ille nepotum
 Unus erit: magno semper cantandus in orbe.
 Gallica qui uario complebit rura pauore.
 Et flumios atri violabit sanguinis unda:
 Inde procul celo z terra pelagoq; repostos
 Auricomās rapido calcabit marte britannos
 Stringet: z indomito luctantem gurgite renū
 Pontibus. hostilesq; tenens cum milite fines.
 Lristia ceruleis germanis bella mouebit.
 O felix si forte modum sciat addere ferro
 Nesciet beu noletq; miser: sed turbine mentis
 Uictrices per cuncta manus in publica uertet
 Uiscera: civili sedans externa cruore
 Prelia. z emeritos indigno marte triumphos.

Me tamen infami tam multa decora furore
 Lommaculare pudet. q; turpiter omnia calcat
 Ambitus: ut totum imperium sibi uendicet vnus
 Primus: z exemplum reliquis. spolietaq; supbus
 Tarpeiam. miserosq; nouo legat ordine patres.
 Nec z pharsalicas mortes: ephyreaq; arma
 Tharsonq; z mundā: z capitolia sanguine tincta
 Omnia pretereo. Succedet maximus illi
 Inde nepos. clara ueniens a stirpe sororis
 Nunc mihi longinquos mittet sub legibus indos.
 Egyptumq; feror: z barbara sinistra mouentem
 Uxorem latij capiet ducis. inde per omnem
 Fulminet ense diem. reges pede supprimat altos.
 Nunc parere ferum romanis fascibus bystrum
 Perdoceat: gemineq; solum quod subiacet urse.
 Nunc urbem tribus inuectus de more triumphis.
 Edicet toti precepta incognita mundo.
 Et summo celsus solio submissa videbit
 Sceptra sibi: clarosq; duces: atq; agmina vulgi.
 Munera ferre omnes: studioq; ardere placendi.
 Jam senior rigidos bello contundet hyberos.
 Ultimus ille babos. exhinc tranquilla sequantur
 Secula. tum gemini claudentur tristia iani
 Limina: z erati iungentur cardine postes
 Inde grauem tumulo mittet neneranda senectus
 Digressum amplexu. z dilecte coniugis ulnis.
 Nuncius post cineres video romana reuerri
 Fata retro: z pulchros prolabi ad turpia mores.
 Mei mihi quid moreris tecum moritura propago
 Nominis est nostri. sed tu tibi debita nactus
 Alta petes conuexa poli: quid turba superstes
 Ludibrium mundo. generisq; infamia primi
 Tartara conspiciet meritis. stigiosq; recessus.
 Ac nimium propero. video par nobile natum
 Atq; patrem. z gemino capitolia leta triumpho
 Laurea bina vires. duplex quoq; purpura: curru
 Non video: spectare duos: contenta sed vno
 It pietas. noua res equidem: z dignissima fama.
 Corruet hinc ducibus hierosolyma: victaq; ferro
 Inclita religio. z gladijs prerumpere sacra
 Fas erit. z poterunt populi peccata mereri.
 Uterius transire piget. nam sceptra decusq;
 Imperij tanto nobis fundata labore
 Externi rapiant. hispane stirpis z afre
 Quis ferat has hoium sordes: nostrisq; pudēdas
 Reliquias gladij: fastigia prenderē rerum?
 Amplius urgentem quoniam frenare dolorem
 Non poterat: rupit lachrymis z uoce loquentes.
 Quid miserum pater alme refers: tantū ne licebit
 Fortune: prius instigias conuulsa paludes
 Astra cadent. prius ethereo trux arbiter orci
 Victor erit solio. celiq; tonabit ab arce
 Africa q; rome victrix sua iura: suūq;
 Nomen in eternum rapiat: non longa dolentem
 Passus ait. depone precor lachrymasq; mettiq;
 Uiuet honos latius: semperq; uocabitur vno
 Namine romanum imperium. sed rector habens
 Non semper romanus aget. quin syria mollis
 Porriget ipsa manum: mor gallia dura. loquaxq;
 Grecia. z ibicum. tandem cadet ista potestas
 In boream. sic res romanas fata rotabunt.
 Forte sub extremos annos mundi q; ruentis
 Interitum. ad propria sedes fortuna redibit.
 Alius incumbens atq; urbis cetera nostre
 Fata petens: vnū hoc de pluribus ille supernas

Abscondit sub nube deus: sed noscere quantum
 Permissum est animi augurio: non vita sub hoste
 Roma ruet: nulliq; data est ea gloria genti.
 Nulli tantus honos populo: vincetur ab annis
 Rimosoq; situ paulatim fessa senescet.
 Et per frustra cadet: nulla vnq; nulla uacabit
 Liuiq; odio 2 bellis furialibus etas.
 Tempus adhuc ueniet cum vix romanus in urbe
 Ciuis erit uerus. sed terras lecta per omnes
 Fer hominum. tamen 2 tunc se male sana cruētis
 Turba premet gladijs. 2 ni fortissimus vnus
 Vir aliquis dignus meliori tempore nasci
 Opponat sese medium: frontemq; manumq;
 Linbus ostendat: superest quodcūq; cruoris
 Pectoribus miseris per mutua vulnera fundant.
 Hoc solamen habe: nam roma potentibus olim
 Condita sideribus. q̄uis lacerata malorum
 Consilijs manibusq; diu durabit: eritq;
 Mas inter pestes nudo uel nomine mundi
 Regina: hic nunq; titulus sacer excidet illi.
 Qualiter annosum vires animusq; leonem
 Destituunt: sed prisca manet reuerentia frontis:
 Horrificusq; sonus. q̄q; sit ad omnia tardus
 Umbra sit ille licet: circum tamen omnis inermi
 Paret silua seni. sed quis uel noscere certam
 Audeat: aut rebus tantis prefigere metam?
 Uis loquar: in finem q̄uis ruinoso dierum
 Uiuet: 2 extremum ueniet tua roma sub eum:
 Lum mundo peritura suo. sic fatus ab alto
 Pectore suspirans tacuit. dextraq; sequentem
 Per nitidum conducit iter: iam prona cadentis
 Calcabant conueta poli. gradibusq; suprema
 Linquebant leuibus. qui lumine terga feriret
 Lucifer altus erat: tamen vna erat umbra duoru.
 Atlantisq; ruens de uertice plena propinqui
 Linthia conspecti splendebat imagine fratris:
 Miciterum genitor sacro ueneranda resoluit
 Ora sono: stetit eximia dulcedine mundus:
 Laptus: 2 eternos tenuerunt astra meatus.
 Hæc prioris ait solamen 2 optima vite
 Pars mihi: qui leto cumulas nūc gaudia celo.
 Quodq; ego non rebar facis: ut spectando beat⁹
 Mortales videar mihi me felicio: ipso.
 Huc aures intende pijs: 2 pectora ueri
 Plena refer. mora nostra breuis. nāq; iuida nocq;
 Umbra abiit. pelagusq; operit ias fluctibus astra.
 Omnia nata quidem pereunt. 2 adulta fatiscunt
 Hæc manet in rebus quicq; mortalibus: vnde
 Vir etenim sperare potest: populus ue: quod alma
 Roma nequit: facili labuntur secula passu
 Tempora diffugiunt. ad mortem curritis: umbra
 Umbra estis. puluisq; leuis: uel in ethere fumus
 Exiguus: quem uentus agat. quo sanguine parta
 Gloria: quo tanti mundo fugiente labores?
 Stare quidem vultis. sed enim rapidissima celi
 Uos fuga precipitat. cernis q̄; parua pudendi
 Imperij pateant circum confinia nostri?
 Hæc tamen heu quanto nobis extenta labore:
 Hunc quoq; q̄; multo uobis seruanda periclo?
 Finge quod esse potest 2 erit nisi fata benigni
 Penitet incepti: totius sola sit orbis
 Roma caput: terris dominetur sola subactis.
 Quid tamē hic magnum? tanto quid noie dignus
 Inuenis? angustis artatus finibus orbis
 Insula parua litu est: curuis q̄; flexibus ambit

Oceanus: viden ut paruus cognomine magnus?
 Hæc tamen banc tota incolis nā multa paludes
 Multa tenent silue: pars rupib⁹ hispida torpet:
 Pars riget glacie: pars squalet inusta calore.
 Serpentesq; domos calidis tegit estus arenis.
 Utq; simul totum videas: buc lumina uolue
 Uerticibus celi aduersos: atq; alta tuentes
 Lernis stare polos: subiectaq; cuncta duobus
 Perpetuo durata gelu. prohibetur ab illa
 Stirps regione procul. nil nascitur illic
 Quod victum prestare queat: qua semita solis
 Latior. obliquusq; uagis it circulis astris
 Ignibus arua rubent. mediusq; exestuat ingens
 Pontus: 2 ardorem celi male temperat humor
 Subditus buc olim prisca finxere poete
 Conuenisse deos. potuq; cibosq; refectos
 Ethiopum cum rege: grauis durisse sub umbra
 Atlantis placidam tranquillo numine noctes.
 Quod fictum est ideo: quia numina magna putabāt
 Sidera: que liquidis primum uescuntur in undis
 Ethiopum quas litus habet: mor fessa videntur
 Uergere ad occasus ubi maximus eminet atlas:
 Ultima terrarum qui possidet. ille paratus
 Excipit. ac magno uenientia contegit antro.
 Sed redeo mediam uertitum est attingere sonam
 Etheris hinc etenim. uos inclementia longe
 Submouet: ac circum flammis pmixta tepescunt
 Frigora. sic gemina mortales sede fruuntur.
 Altera sed uobis est inuia. separat illam
 Et calor: 2 pelagus statio tantū vnica restat
 Parua. sed hec uasto nimis interrupta locorum
 Desertosq; habitu. linguarum dissona multum
 Murmura. diuersi mores. hec crescere famam
 Impediunt: nulli toto cognoscier orbe
 Contigit: extrema quis erit bene notus in arbo?
 Et vili ignotum continget nomine fontem?
 Quem sua toprobauit comendet gloria 2 idem
 Littus ad biberum resonet: mortalia quorsum
 Uota ruunt: amplam cupiunt diffundere famam
 Septa sed arcta uentant. angusto carcere clausos
 Somnia magna iuuant. at cum lux ultima somnū
 Excutit: ac tenebras adimit. tum cernere uerum
 Heu miseri sero incipiunt: 2 tempora retro
 Hæc quicq; aspiciunt abeuntq; amissa gementes.
 Illa quoq; in nobis ridenda insania mentes
 Occupat: eternum cupitis producere nomen.
 Secula demulcent animos numerosa. uenitq;
 Posteritas longa ante oculos. libet ire per ora
 Doctoruz: extinctos hominū. clausosq; sepulchro
 Libiore via per mundi extrema uagari.
 Uiuere post mortem. uolentias spernere parcas.
 Dulcia sunt fateor. sed nomine uiuere nil est
 Uiuite sed melius. sed cernis: ardua celi
 Scandite felices. miserisq; relinquire terras.
 Hic uos vita manet. quam secula nulla mouebūt
 Quā nec tristis hyems: nec noxia torqueat etas:
 Anxia sollicitam quam non opulentia reddet.
 Querula non mestam paupertas: palida nō mors
 Obruat aut nocuo uerabunt sidere morbi.
 Corpore. atq; animi sine tempore uiuite. nā uos
 Et magno partum delebunt tempora nomen.
 Transibunt cito que uos mansura putatis.
 Una manere potest o casus nescia virtus.
 Illa uiam facit ad superos. hac pergite fortes
 Hæc defessa graui succumbant terga laboris

O, si falsa uagam delectat gloria mentem:
 Aspice quid cupias: transibunt tempora: corpus
 Hoc cadet: et cedent indigno membra sepulchro.
 Mox ruet et bustum: titulusque in marmore sectus
 Occidet: hinc mortem patiaris. nate secundam.
 Clara quidem libris felicibus insita uiuet
 Fama diu: tamen ipsa suas passura tenebras.
 Ipsa tuas laudes etas uentura loquetur
 Immemor ipsa eadem: seu tempora fessa tacebit
 Immemoresque dabit post secula longa nepotes.
 Magna geris. maiora geres immensaque victor
 Conspicies tu bella manu: et dignissima fama:
 Res multis laudata quidem laudandaque multis.
 Ternere iam video: genitum post secula multa
 Finibus etruscis iuuenem: qui gesta renarrat
 Nate tua: et nobis ueniat uelut ennius alter.
 Larus uterque mihi: studio memorandus uterque.
 Iste rudes latio duro modulamine musas
 Intulit. ille autem fugientes carmine sistet.
 Et nostros uario cantabit uterque labores
 Eloquio: nobisque breuem producere vitam
 Contendet: uerum multo mihi carior ille est
 Qui procul ad nostrum reflectet lumina tempus.
 In quod eum studium non uis precium ne mouebit.
 Non metus aut odium: non spes aut gratia nostri.
 Magnarum sed sola quidem admiratio rerum.
 Solus amor ueri. sed quid tamen omnia profunt?
 Jam sua mors libris aderit. mortalia namque
 Esse decet. quecumque labor mortalis inani
 Edidit ingenio. quos si tamen illa nepotum
 Progenies seruare uelit: senioque nocenti
 Uim facere. ac rapido uigilans obsistere seculo.
 Non ualeat. tam multa uerant. fatalia terro
 Diluua et populos uolentior estus adurens:
 Et pestes rerum uarie. celique marisque.
 Bellorumque furor: toto nihil orbe quietum
 Stare sinens. libris autem morientibus: ipse
 Occumbes etiam. sic mors tibi tertia restat.
 Quot modo in extremo claros oriente uel austro
 Esse uiros reris? tamen ad uos mittere nomen
 Non potuere suum: quot prima etate fuisse
 Illustres. famaque ausos sperare perennem
 Nunc tamen ignotos: annorum nate locorum et
 Estis in angusto positi. que cuncta uidentem
 Huc decet huc animos attollere. uulgus inane.
 Uiderit in terris quo te sermone loquatur.
 Despice quisquis is est: et si mea iussa merentur
 Te docilem. humanum iubeo contemne fauorem
 Ne ue ibi uel nimiam rerum spem pone tuarum.
 Illecebris trahat ipsa suis pulcherrima uirtus
 Gloria: si fuerit studiorum meta tuorum
 Perueniens equidem: sed non mansurus ad illas.
 Premia si autem celo tua nate reponis
 Quo semper: potiaris habes: sine fine beatus
 Et sine mensura. quod si dulcedine fame
 Langeris et stimulis. etiam nunc pueris istis.
 Quod preclara tuo stat gloria fixa labori
 Polliceor. ueniet precium tibi nate quod optas.
 Illa uel inuitam. fugias licet. illa sequetur
 Ut sub sole uagum comitatur corporis umbra
 Ipsa tui: quocumque gradum tu flexeris: illa
 Flectitur: et stat si steteris. sic fama uolentem
 Volentemque simul sequitur. sed nunquid ineptus
 Dixeris arenti gradientem in puluere: ut umbras
 Aspiciat post terga suam: non sanior ille est

Qui terit etatem frustra. corpusque fatigat
 Aut animum curis onerat: nihil inde reposcens
 Nil laudem: et uarios populi per compita uictos.
 Que nam igitur queres mea sit sententia? dicam
 Ille erat ut metam teneat. licet inter eundem
 Umbra sequatur iter: uirtutis amore laboret
 Hic alius: celumque sibi sit terminus: et non
 Gloria que meritos sequitur uel spreta labores
 Ergo age nate uiam tibi quam super ardua monstro
 Ingredere. aut potius ceptum ne desere callem.
 Publicares duce te uigeat uictrixque supremo
 Cardine fortune sedeat. spectabit ab astris.
 Quicquid ages placidus rex cuncta tegentis olimpi.
 Letus honore tuo. sed nullo letior actu
 Quod te patrie baculum superesse labanti
 Nomen et hoc merito scipionis habere uidebit
 Cognomenque aliud tibi quot tua facta parabant.
 Insuper id moneo. memorique hoc imprime menti
 Post studium recti. patrieque parentis amorem
 Proxima de caris tibi cura supersit amicis.
 Pronus amicitias amplectere quas tibi uirtus
 Conciliat. partesque cole. hoc da nate roganti
 Rebus in humanis nil dulcius experiere.
 Alterno conuictu et fido pectore amici.
 Est equidem ex multis tibi nunc certissimus unus
 Lelius. archani sit conscius atque minister
 Ille tui. regat affectus. pectusque profundum
 Ternat inaccessum reliquis. post tempore multo
 Lelius alter erit. domui claroque nepoti
 Larus: et eximio pariter coniunctus amore
 Hinc olim multi errabunt. parque omnibus unum
 Lelius et scipio: celebrabitur inter amicos.
 Quos tulit extrema ueniens ab origine mundus.
 Lum duo sint paria. et longo distantia tractu.
 Suscipe tu primum nec sis licet altus: amicum
 Despice plebeium. quoniam de plebe uerendi
 Surrexere uiri: quos nobilioribus equos
 Uua tulit uirtus: animusque parentibus impar.
 Dixerat ille autem tua per uestigia queque
 Ingressus. nunquam primo memor ipse decori
 Desuerim: tamen admonitus uigilantior ibo:
 Quo me sancte uocas genitor: sed multa mouentes
 Te factum tacuisse meum. pater optime miro.
 Uestior ille equidem. tua te dulcissime uirtus
 Aspera cuncta pati doceat. quid fata referuent
 Ultima preclaro malis nescire labori.
 Ingratam patriam. piget bene narrare pudetque
 Experiare licet. facili contentus abito
 Uindicta non arma tibi: non castra mouenda.
 Et si forte queas: prestat quecumque subire
 Fortunam. patriam seruata perdere noli:
 Et meritum maculare tuum. fugat illa: recede
 Non reuocat: persta. sed preclarissimus exul
 Uinenti illatum moriens ulciscere uerbo
 Dedecus et patrie cineres. atque ossa negato:
 Ingratamque uoca. memorique inscribe sepulchro.
 Hoc liceat tantum. tibi nil permisero ultra
 Jamque uetor traxisse moras: memor ergo parentis
 Nate uale: et mitis surgentem dirige fratrem.
 Iteque uiam post te tua per uestigia seruet
 Dixit: et equabit fugientia sidera cursu
 Interea lux orta super tentoria fulsit
 Irrupitque ducis durum rubicunda cubile.
 Buccina castrorum cecinit: sonitusque tremendo
 Attonitum subito somnusque paterque reliquit?

C Incipit argumentum tertij libri
 Ostē visa ducis sol ercutit optim⁹ heros
 Acciri prope lelium iubet illicet ille.
 Mittit ad reges syphacē ut federa ponat.
 Hospitis inde thoro fruit citharista iocosus
 Carmine pangebatur: quibus est firmata seueris
 Urbs carthago viris. hinc magne maxima rome
 Fundamenta canit lelius ducibusq; supremis
 Exornat: quo sit ingens satiata uorago.
 Et decios regulosq; canit. causamq; superbi
 Regis ad expulsi tandem deuenit ab urbe.

C Incipit liber tertius.

Impiger astrigerū postq; sol ptulit arē.
 Et rapidos imisit equos: cessere tremēti
 Sidera cūcta fuga p̄surgit maxim⁹ heros
 Singula tractas aio: que visa p̄ ymbas
 Intulerat nocturna quies: Lur dulcia patri
 Oscula non rapui: cur uertere terga parantem
 Non tenui: p̄ndiq; manu: cur ista ruit nox
 Tam cito: nec licuit placito sermone morari.
 Multa petiturus fueram. quibus ultima campis
 Agmina concurrant. seu qua regione profundi.
 Quantum in amicitijs fidei: q̄ barbari regum
 Pectora fida forent. qua nam tellure sepulchrum.
 Quod ue genus mortis fors imperiosa referuet
 Uel mihi uel fratri. qui sit patruelis amati
 Exitus: aut fatus. nam p̄idem est cognita virtus:
 Omnibus an soli mihi nunc iniuria care
 Impendet patrieq; nebas: at forsitan ista
 Sit melius nescire mihi: ne conscia finis
 Aduerso retrabat virtus sua carbasa uento.
 Imodo qua ceptum est. patrieq; ignosce furenti
 Nescit enim quid agat. sic secum fatus: amicum
 Accire prope lelium iubet: illicet ille
 Affuit. atq; oculos tacitus frontemq; uerendam
 Suspiciens immotus erat: carissime leli
 Magna animo uoluntur ait: que gessimus ambo
 Sufficiant fortasse alijs: at quantula res est:
 Italicas inter clades miserandaq; fata
 Hispanas fregisse acies: uacua ista periclo
 Militia. et matris questum est dedecus armis
 Ni ceptum peragatur opus: timuisse uidemur
 Horrifici ducis aspectum: et longinqua petisse
 P̄relia: non ausi patria concurrere terra.
 Meniaq; obsesse defendere dulcia rome.
 Exilium ne fugam ne hostes ciuesq; uocabunt?
 Nescio quid tibi nunc animi: quid roboris in sit.
 Sed mediocre aliquid nequeo sperare: sit ergo
 Incepisse alijs clarum et memorabile fatum
 At mihi nil satis est aliquid dum restat iniquam
 Hannibalem reuomentem animā p̄i⁹ ipse uidebo
 Tot nostros placare duces: carthago profundo
 Perfida subidet. q̄ pectoris ira quiescat
 Alta mei: moriarq; libens dum tristitia possint
 Nocte mea equari penorum vulnera nostris.
 Nunquid iusta deus pro nobis tela mouebit
 Tantorum vindex scelerum: num fulmina celo
 Descendent: num periure densissimus atblas.
 Telluris clipeus mundi tutela nebandi
 Ledet sponte loco radice reuulsus ab ima?
 Serpentumq; acies montesq; immittet harene
 Ardētis: facietq; uiam spirantibus austris?
 Num piger infames contoorto uertice muros

Bagrada discutiet gelido violentior bistro.
 Scelestesq; animas ultricibus obruet yndis.
 Uicimus. imbelles teneant licet arma lacerti
 Bella deus peraget: periuria crebra perosus.
 Jam tamē hic humeris onus hoc incumbē n̄ is
 Prouideo: tedetq; more. sed multa necesse est
 Scrutari: et longe uenientes cernere casus.
 Africa tota odijs ardet: non littora portum
 Non domus hospitium prestat: non pabula terre.
 Quocunq; intendas oculos: hostilia cernas
 Omnia. que primum teneat naualia classis:
 Nilcos agros: ubi nostra duces tentoria figent?
 Quis tutū monstrabit iter? quis rura quis urbes
 Edoceat? moresq; hominum. quis fluminis alti
 Ad uada precedat trepidantes ire cohortes?
 Singula sunt igitur studio tractanda sagaci.
 Id primum temptare uelim. si barbara corda
 Ulla fides habitat: nomen fortasse syphacis
 Audisti: cunctos illum precedere reges
 Fama refert opibus: nec a uorum sanguine quisq;
 Altior incedit: populisq; uel ubere regni.
 Is nobis temptandus erit. si fama latini
 Nominis in libicos potuit penetrare recessus.
 Flectetur forte alloquio. precibusq; benignis
 Barbara namq; etiam nonnunq; gloria mulcet
 Pectora: et agrestes animos: ea littora nobis
 Hostilem in patriam congressis: nāq; ea mēs est
 Optima reor: ceptoq; accōmoda bello.
 Nec tibi cura datur uir optime: nam tibi sermo
 Dulcis adest placideq; ingens solertia mentis.
 Perge animum placare ferus. et mollire loquēdo.
 Dixerat. is raptim religans a littore funem
 Equoreas superat fauces: qua litus hiberum
 Diuidit a libicis pelagi breuis estus barenis.
 Illa dies maura proram statione recepit.
 Hinc prope ad regem. niueis suggesta columnis
 Atria surgebant: fuluo distincta metallo:
 Regia prefulgens.
 Ordine gemmarum uario radiabat in orbem.
 Hic croceos: illic uirides fulgere lapillos
 Aspiceres: altoq; uelut sua sidera tecto.
 Signifer in medio sinuosi tramitis arcu
 Aureus obliquos sup̄mo culmine cursus
 Assidue faciebat. ibi ceu lumina septem
 Que uaga mūdus habet: septē uasfer ordie gēmas
 Lauferat ingenio: nōdum lapis optimus atblas.
 Tardior hec. gelidog; senī magis apta placere
 Illa minar longeq; rubens. ast illa benignis
 Ire uidebatur radijs. tecumq; serena
 Luce coruscabat medio carbunculus ingens
 Equabat solare iubar. largog; tenebras
 Lumine vincebat: mira uirtute putares
 Hunc pp̄rios formare dies. hunc pellere noctes
 Solis ad exēplum. post hunc duo lumina motu
 Splendebant parili. sed quod rutilantius ibat
 Spectando subitos animis spargebat amores.
 Cornua de fusco sinuans adamante: deorsum
 Impigra precipiti celerabat luna meatu
 Atra quidem. at radijs circum illustrata supernis
 Nec supra horrificis diuersa animalia passim
 Uultibus. et uarijs cernuntur sculpta figuris.
 Cornibus intortis aries stat in ordine primus
 Deuera in tergum facie. ceu mestus in yndis
 Horeat egregie fluitantia membra puella.
 Inde ferox thaurus. faciesq; imposta natanti

Stirpis ageneroe: iuuenum mor clara duorum
 Corpora: progenies lede: par nobile fratrum.
 Quarta sed equorei species uenit horrida cancri
 Quem fons prerapidi sequitur metuenda leonis:
 Post illum it vultu rosea pulcherrima virgo.
 At grauis hinc illinc extantia brachia libere.
 Instabiles paribus compensant passibus horas
 Scorpius hinc cauda perlustrat tecta minaci.
 Ingentesq; aperit chelas. hinc thesala monstra
 Semiviri in formis species: cui vultus et armi
 Sunt hominis: tonsoq; senex spectabilis arcu
 Horrifer occursum. pharetraq; incinctus et urna.
 Infima pars quadrupes: iuxtaq; assurgit in altus
 Forma leuis capree: rutilo cui cornua in auro
 Effulgent: fissosq; riget pes vngue bicornis.
 Post ingens nudi effigies: nimboq; migranti
 Fronis uelata hominis uelut ethere pron^o ab alto
 Fundat aquas: factosq; natant in gurgite pisces
 Pectoribusq; secant caudisq; trementib⁹ vndas.
 Signa poli duodena uago dum lumine raptim
 Lollustrant: operisq; inbiant: et cuncta sequuntur
 Undiq; fulgentes auro: speciesq; deorum
 Et forme heroum stabant atq; acta priorum.
 Iuppiter ante alios angusta in sede superbus.
 Sceptra manu fulmenq; tenes: leuis armiger ante
 Unguibus ideum iuuenem super astra leuabat.
 Inde autem incessu grauior: tristisq; senecta:
 Uelato capite et glauco distinctus amictu
 Rastra manu falcemq; gerens: saturnus agresti
 Rusticus aspectu: natos pater ore uorabat.
 Flammiuoinusq; draco caude postrema recurue
 Ore tenens magnos sese torquebat in orbis.
 Nec procul ingenti diffundens cornua giro
 Atq; agilem arcendis neptunius ferre tridentem
 Lernebatur aquis pelagoc; natabat in alto
 Tritonumq; greges nimpharumq; agmina cirru
 Errabant procul equoreum uenerantia regem
 Hinc quoq; iussus equus percusso mergere saxo
 Litoream pedibus rapidis pulsabat harenam.
 Proximus imberbi specie crinitus apollo.
 Hic puer: hic iuuenis: nec longo tempora tractu
 Albus erat. sacer ante pedes rapidusq; fremensq;
 Stabat equus: quatiensq; solu mandedat habenas.
 At iuxta monstrum ignotum immensumq; trifauci
 Assidet ore sibi: placitum blandumq; tuenti
 Dextra canem: sed leua lupum fert atra rapacem
 Parte leo media est. simul hoc serpente reflexo
 Junguntur capita. et fugientia tempora signant.
 Necno et cithare species angusta canore
 Icta videbatur sonitum perducere ad aures
 Et pharetra atq; arcus uolucresq; in terga sagitte
 Litreoq; ingens phiton resupinus in antro.
 Hic etiam grauis italisq; optanda poetis
 Dulcis odorifere lauri viridantis in auro
 Umbra noues placido refouebat tegmine musas.
 Illas carminibus uarioc; manentia cantu
 Sidera mulcentes alterna uoce putares.
 Frater it hunc iuxta iunio: frons ipsa fatetur
 Argutum: virgamq; gerit serpentibus atris
 Intertam caput insigni exornante galero
 Circundantq; pedes nitidis talaria plumis
 Gallus adest vigil et cornu cadit argus ab ense
 Ad leuam noua sponsa sedens facieq; superbit
 Egregia: et rare letatur imagine dotis.
 Nec prope gorgonidum stat fabula nota sororum

Anguiconumq; caput fraterna perseus arpe
 Obtruncans: fissus speculo. et cernice reflexa
 Marmoreusq; senex: atq; ortus sanguine mostri
 Alatus sonipes et musis fons sacer almis.
 Necnon funeri post hec maurotis im ago
 Curribus insistens aderat: furibunda cruentis
 Hinc lupus hinc rauce stridentes tristia dire
 Cassis erat fulgens capiti: manibusq; flagellum.
 Hinc ignominiam: compertaq; furta dolose
 Coniugis aspiciens vulcanus abire parabat.
 Sed pede tentus erat claudo: quem turba deorum
 Uidit. et obliquum riserunt astra maritum.
 Cornua tollentem celo: facieq; rubentem
 Pectora sideribus distinctum pauca uideres
 Hirsuta crura rigent pedibus terit antra caprinis
 Et pastoralis baculum fert more recuruum
 Texta sibi ex calamis sonat ingens fistula septem
 Parte alia sua sceptra gerens regina dearum
 Lara iouis soror: et coniunx: angusta sedebat
 Hinc sublime caput uelatum est nube decora.
 Discolor aspectu quam circum amplectitur iris.
 Pauonesq; pedum domine uestigia lambunt.
 Proxima terrifice species armata minerue
 Uirginis ut perhibent: dextre: cui longior: hasta
 Et christam galea alta moues: hac gorgonis ora
 Crystallinis habens clipeus tegit. inq; tenebris
 Prospectante dea uolitat nocturna uolucris
 Cecropiusq; noua frondescit campus oliua
 Nec cerebro prognata iouis uenerisq; pudendum
 Illudit genus. et primordia feda sororis.
 Audas uenus pelagoc; natans ubi prima refertur
 Turpis origo dee: quondam lasciuia gerebat
 Purpureis ornata rosis. uolucresq; columbas
 Semper habens nidisq; tribus comitata puellis.
 Quarum priua quidem nobis auersa. sed ambe
 Ad nos conuersos oculos vultusq; tenebant.
 Inuere alternis per candida brachia nodis.
 Nec puer alatus. nec acutis plena sagittis
 Post tergum pharetra deerat. nec mortifer arcus
 Ille vnam ex multis iaciens in appolline fixam
 Liquerat. hic superi rumpebant astra fragore:
 Trux puer in gremium care genitricis abibat.
 Inde choris diadi nemus omne diana replebat
 Moreades: faumq; leues saturiq; frequentes:
 Plaudabant in circuitu multumq; diane
 Dilectus viridi stertebat cespite pastor.
 Fonte miser nitido pulcherrima membra lanantē
 Uiderat attheon: rapido mor ipse repente
 Dente canum laceratus erat. sibi cerua cadebat
 Sacra dee in scythica non sit placabilis ara.
 Ultima sed mater cibile cui gratior: yda
 Nulla fuit tellus: magno grandeua sedebat
 Corpore consistens: clauis: sceptroq; uerenda.
 Uestis honos uarie frigidisq; ex turribus altam
 Bestabat capiti. sobolis secunda coronam.
 Namq; omnes peperisse deos ipsumq; tonantes
 Hanc ueteres memorant: liceat si uera fateri
 Nec eadem senes utero uariante gigantes
 Protulit: infandas mundo per secula pestes.
 Curribus hec agitur domita ceruice leonum.
 At procul inferni moderator turbidus orbis
 Sulphureo insistens solio tenebrosa regebat
 Tartara quem iuxta coniunx in amena sedebat.
 Raptam olim ut fama est siculi sub uasibus ethne.
 Hic uolo: hic gemitus animarum amissa lucanti

Et claustris distincta nouem pallentia regna.
 Lernuntur:studijq; nigre stant gurgitis vnde
 Tristior hac acheron fluctu perlabitur atro.
 Concretam limo cogens fluitare paludem
 Locutusq; gemens lachrymoso flumine suernum
 Circuit hinc oriens. et ripis antra pererrat.
 Umbrarumq; choros.necnon flegetontis adusta
 Burges aqua: tacitq; satus oblinia late
 Funduntur.christiq; animas qui trāsuebat anni
 Puppe senex fusca residet remq; gubernat.
 Nec rex cuncta videt stigijs cum coniuge torua
 Per tenebras longe aspiciens et lurida pascit
 Lumina supplicij varijs: seuosq; ministros
 Imperio exagitat:cui mor.cui tristia queq;
 Et fune et torto famulantur stamine parce.
 Sub pedibusq; triceps iacet atre sanitor urbis.
 Nec varijs insculpta modis atq; ordine miro
 A superum regnis centrum perducta sub inum
 Lelius aspiciens:puro nil vilius auro
 Agnoscit:pedibusq; premit que rara putantur.
 Inde procul magne transcursis finibus aule
 Peruenit ad regem:solio tunc ille superbo
 Surgit: et amplexum cupide petit hospitis inde
 Considant:placito mox lelius incipit ore.
 Optime rex tanto quem fors dignatur amico.
 Quantum non alium rediens sol littore ab indo
 Dum petit hesperium despectans cuncta cubile
 Aut videt aut vidit:mens aut nisi ceca videbit.
 Suscipe ne uanas abeant mea uerba per aures:
 Maximus in magno scipio notissimus orbe
 Te saluare iubet:siquid sanctumq; piusq;
 Est usq;:si pura fides:si cura decoris
 Durat apud gentes:populo sunt largiter vni
 Omnia:sed populi summam vir possidet vnus
 Roma caput rerum:scipio dux summus in illa est
 Haud equidem conficta cano:nunc ille tuam rex
 Poscit amicitiam:vidisti qualia penis
 Pectora sint:q; fluxa fides mihi crede secundos
 Bellorum euentus:siquos deus ille deorum
 Auertat fortuna daret:tibi pessima regni est
 Conditio et multis obnoxia vita periclis.
 Et modo terrore eos non spiritus ullus amoris
 Continet. at nulla romanis certior ars est
 Q; seruare fidem:nil illa est carius.ample
 Diuitie nobis dulces numerantur amici
 Testis adest paruo distans hispania tractu.
 Testis et ausonia est. At tu nunc africa nostram
 Experiare fidem: et populi promissa togati
 Ipse tibi nostra nihil opportunius usq;
 Lernis amicitia:procul absumus.vnde timeri
 Ledia rara queant si poscitur ampla paratis
 Classibus exiguo transmittimus equora uento.
 Nostra ubi tempus erit medio radiantia campo
 Improvisa tuis occurrent hostibus arma.
 Preterea nisi seua viam quam sternimus ultro
 Obstruit ac medios fortuna intercipit actus:
 Fixa manet populo sententia tollere turbas
 Reges atq; indignis sceptrū extorquere tyrānis.
 Omnia ut ad paucos redeant.nam rege sub vno
 Optimus est patrie status: et male viuunt inter
 Regnantum sine lege greges.tunc africa tandem
 Omnis ad vnus redeat moderamina regis.
 Cetera pretereo.nam quis te dignior alter
 Littus atblanteum rubra:q; intricaret vndas?
 Munera quin etiam ne despice fortis amici

Is tibi nanq; apulis rapidum sub finibus ortum
 Mittit equum:bellis habilem.qui cursib' austos
 Equat: et infesto uenientia tela tonante.
 Jungit equo phaleras:niveo monilia collo
 Aurea samnitico quondam precepta tyranno
 Addit et arma viros rigidis fortissima uenis
 Quas aperit uario prefertilis ilua metallo.
 Aspice nigramentem galeam.gladiumq; nitentem:
 Aspice q; tutuz tegit ingens lamina pectus:
 Ut fatiles ocree uarijs ut purpura bullis
 Intertexta micat:ferrumq; obnubit opacum.
 Ferreus ut fuluo stimulus splendet in auro.
 Ut procul hasta ferit:clipeusq; ut vulnera curuo
 Excudit obiectu calibum:romana deinceps
 In bellum fer signa precor:felicibus ista
 Sūperis auspicijs:magni scipionis amicus.
 Hoc petit ille uolens hoc te tua roma precatur
 Junge fidem:fedusq; feri:sit faustus utrisq;
 Iste dies:gemina semper celebrandus in ora.
 Europe libieq; bonus.sic ille locutus
 Loncruit uocemq; simul vultumq; remisit.
 Tunc rex blandus ait.uestrum romane libenter
 Propositum amplector:nec amici munera tanti
 Despicio:uestramq; fidem sed iungere fedus
 In partemq; noui subito trāsire pericli
 Sponte mea uereor:nisi primum cernere coram
 Magnamimū facis ipe ducē:mibi sūma uoluptas
 Uictricem tetigisse manum:que federis obses
 Fida sit: et pignus uenture in secula pacis.
 Scimus quanta quidem uirtus q; clara per orbe
 Fama uiri:nullus romano illustrior usq;
 Uiuat in imperio:nullusq; potentior alter
 Flectere uoce animos et pectora fronte mouere
 Tangimus: et meritis et nomine tangimur ipso.
 Optamusq; ducis congressum:dextera dextre
 Mereat:atq; oculis oculi:permixtaq; uerbis
 Uerba sonent:faciatq; fidem presentia fame.
 Nam neq; usq; adeo sunt corda ferocia nobis
 Pectore sub nostro nec mens tam barbara uiuit
 Ut non pulchra oculos moneant:spectataq; & tus
 Alliciat.capiatq; animos:me maxima regni
 Cura tenet dubij:sinesq; excedere auitos
 Circūfusa uetat regio secunda tyrannis.
 Fuisset uisurus eum.nec gloria facti
 Parua foret:tantum quesuisse per equos amicum.
 Ille igitur quem degeneris non lenta morantur
 Frena metus:quem ferre mali patientior etas
 Aspera queq; monet:si nostri est cura per vndas
 Luta uia est:sociam siquid mihi credis ad aulam
 Lolloquium petat et sermone fruatur amico.
 Interea tamen ad nostras accedere mensas
 Umbra monet crescens: et pars extrema diei.
 Dixit et exurgens solio:dextramq; benigne
 Apprendens stratis sublimē:ex more locauit
 Purpureus.notum mox ampla per atria signum
 Dat tuba.conueniunt famuli:turmeq; frequentes
 Discurrunt:non vna dapes:non pocula simplex
 Cura fuit uariare uiris:pars aurea gestant
 Uasa manu:pars cristallo splendentia puro.
 Ast alij effosios gemma crateres in ampla
 Implebant spumante mero:quod miserat olim
 Ipsa parens meroe:phoebo succensa proopinquo.
 Ardescit splendore domus fremituq; redundat.
 Talis apud thensas:nisi testem spernis homerus
 Lena sit alcinoy:sedet illic blandus ulixes:

Oratio
 Lelii
 ad sy
 phacem

Ritus
 regie

Lelius hic hospes mellito affabilis ore
 Uir dum finis erat dapibus: cum cōptus in ostro
 Astitit argutus iuuenis. patrioq; canoram
 Increpuit de more liram dulcedine mira
 Obstupere omnes. sonitum mox uerba secūdāt
 Maximus alcides postq; fera monstra per orbes
 Perdomuit. fecitq; uiam sibi uiuus ad astra
 Euacuans saltus nemeos lernamq; paludem
 Terribileq; diu vmbrosi colles erimanthi
 Faucibus hemonie scissis clarisq; duabus
 Urbibus euersis stratisq; bimembribus altis
 Et ceso gerione feror. dignatus ad istas
 Ferre gradum terras. ⁊ nostra pericula tandem
 Discutiens patrijs antheum extinxit in aruis
 Libertas hinc nostra uenit. teterrima pestis
 Mercuria compressa manu: tuta omnia late
 Liquit: ⁊ insolitis patuerunt rura colonis
 Omnibus exactis. pacati conscius orbis
 Ipse sibi. limenq; petens interritus orci
 Lominus horribilemq; ausus spectare megeram
 Haud procul a nostris: memorandum finib' alte
 Exerit geminas pelago turbante columnas
 Utq; pererrati foret illic terminus orbis
 Edixit fueratq; diu. sed nuper ab ortho
 Uesanus ueniens iuuenis conuellere metam
 Est ausus nomenq; ideo mutare nequiuit
 Horculis auctoris. libie cui rura tenenti
 Longeuis nimioq; athlas sub pondere fessus
 Deposuit celum ac stellas. sic ipse quieuit
 Nec sibi longa quies. nam mox dulcedine captus
 Neui miser. atq; oculos ausus uidisse meduse
 Uertitur in scopulos nunc stat quem cernim' ipsi
 Magnus ⁊ ingenti tellurem contegit umbra
 Immensoq; iacet spatio porrectus ⁊ astra
 Uertice tangit adhuc. illum vix hospita semper
 Et nympi atq; aure quatiant ⁊ fulmina ⁊ imbres
 Non tamen. ipse diu post casum mansit inultus
 Ultor ab archadia nam palladis arte tremendi
 Lolla tulit monstri libicas cruoz ille nephanda
 Infecit sanie tabi stillantis harenas
 Sic nocuit mundo uiuens moriensq; medusa
 Post regina tyro fugiens hijs finibus ampla
 Menia construxit. magnam carthaginis urbem
 Ex re nomen ei est: mox aspernata propinqui
 Coniugium regis. cum publica uota suorum
 Urgerēt. ueteris non immemor illa mariti
 Marte pudicitiam redimit. sic urbis origo
 Oppetijt regina feror. iniura quanta
 Hinc fiat. si forte aliquis quod credere non est
 Ingenio confusus erit: qui carmine sacrum
 Nomen ad illicitos ludens traducat amores
 Hijs igitur fundata modis urbs tempore creuit
 Exiguo. ac rebus semper coniuncta secundis
 Inuidia exciuit ualidas in prelia gentes
 Tunc acres uixere uiri. quos inter amore
 Insignes patrie fratres carthago philenes
 Nunc colit extinctos numerumq; auxisse deorum
 Extimat. ac gemini ueneratur nominis aram
 Nij patrie vitam cupidi si forte negassent
 Plura cyreneo cecidissent milia campo
 Ultima nunc bellis agitur feruentibus etas
 Nec mare quod seuit medio: nec iuncta caribdi
 Scilla rapax: italis penos: a finibus arcer
 Hannibal. eterno dignus cognomine montes
 Perfregit latios. atq; inuia rupit aceto

Sara prius strauitq; uiam legionibus aptam
 Hic ubi siluestres soleant titubare capelle
 Concursum est totiens iā sanguine rura madescūt
 Jamq; rubent fontes. italis iamq; altior aruis
 Exerit herba caput. subito dimissus ab astris
 Luz iuuenis memorandus adest: patrieq; ruinas
 Fert humero. uidet hunc claris hispania factis
 Africa iamq; audit. sic nunc victa duorum
 Stat fortuna ducum. sic iam sub pondere mutat
 Finis erit quem fata dabunt sed magna parantur
 Huc ubi perduxit carmen citharista repente
 Subtricit. digitoq; liram percussit inanem
 Plausus ad hec sequitur proceꝝ. populiq; fauetis
 Rexq; iterum. libicos audisti ex ordine casus
 Hospes ait: nostreq; uides primordia gentis
 Grecia si dictis est debita nostra retete
 Principia. nostrosq; duces. hic leniter ille
 Subridens. quam congeriem rex optime rerum
 Exigis. an breuiter nostros audire triumphos
 Forte putas breuior narrantibus exeat annus
 Tu petis anguste conferre in tempora noctis
 Cui' magna retro pars est. tum lingua uolentem
 Deserit impediunt cure. somnusq; laborq;
 Non uacat hec inter tempus sermone tenere
 Quis facile italiam per secula longa frementem
 Tuscorumq; acies ⁊ tot samnitica bella
 At totiens uerso fugientes agmine gallos
 Explicet. aut nostros ⁊ in hac tellure labores
 Et pelagi medio: quos fors contraxerat ambas
 Protinus infesto coeuntes remige classes
 Aut quas infelix passa est hispania clades
 Plena cadaueribus nec habentia flumina cursus
 Assidueq; noui fumantis cedibus arua
 Que nostri fecere duces. annalibus altis
 Lantarum capitur vix pars millesima reruz
 Quos si forte iuuat: tarpeia mittet ab arce
 Scipio transcriptos: ibi nam custodia templi
 Publica nostrorum seruat monumenta laborum
 Illic multa leges: que sint licet ampla putato
 Esse minora tamen uero. nec teste citato
 Est opus acta patent. scriptorum copia nunq;
 Romano fuit in populo. quos grauis abunde
 Orbis habet nostris facere est q; scribere multo
 Dulcius. atq; alijs laudanda relinquere facta
 Q; laudare alios. quin angustissima libris
 Siquis interdum uideas que gessimus illos.
 Externe scripsere manus. at greca latinis
 Addita res nequeunt tantas equare loquendo
 Ingenia. hoc uestro maneat sub pectore certum
 Nunc quantum nocturna patet sermonib' hora
 Principia expediam. teucrorum a sanguine longe
 Dentis origo uenit. uictrix quem greca bello
 Ditior ad patrios muros sparsisse bilu stri
 Et fortasse aliquis iam tanti criminis ultor
 Natus in italia est. sed nunc ad cepta reuerto:
 Naufragio ex tanto uirq; ex tot milibus vnus
 Integer euauit. sine crimine. namq; ubi troie
 Mattis adhuc frigio fumabat littore bustum
 Jamq; ciuis facilem incipiens glomerare fauilla
 Inclitus ⁊ claris multum spectatus in armis
 Dux anchisiades. cui non uia prona salutis
 Uribus aut propiis aut urbibus esset amicis
 Destituit patriam lachrymans caramq; cubilis
 Consortem ⁊ passus terra casusq; tremendos
 Erroresq; uagos ⁊ mille pericula ponti

Impiger ausonias tandem tamen attigit oras
 Ipsq; ubi belligerum latij sensere coloni
 Tronigenam. externoq; viro lauinia pactos
 Reddidit amplexus. sacro pia flumine membra
 Deseruit moriens. puer hunc excipit iulus
 Succedens. illumq; alij sic omnia regum
 Tempora fluxerunt longam qui menibus albam
 Sub sceptris habuere suis ad tibridis vndam
 Donec magnanimus posuit noua menia pastor
 Ultor: qui. vindex scelerum. quem nostra parentes
 Dixit. et ethereas defunctum traxit ad arces
 Posteritas raptosq; tulit sua thura quirino
 Fundamenta vides urbisq; exordia nostre
 Quos tibi nunc sermone duces. que nomina fado
 Exequar innumeram video concreescere turbam
 Precipue ex quo libertas tulit ampla virorum
 Semina nobilium. et tranquilla pavit in urbe
 Ingentes animas. stellate sidera noctis
 Et pelagi fluctus: et herenas littoris ante
 Enumerem. q; cuncta quibus mea roma superbit
 Nomina clara ducum. curiosq; fortisq; camillos
 Et paulos bello claros. fabiosq; trecentos
 Quos simul vna dies patrie subduxit egenti
 Torquatosq; truces lepidos duosq; catones
 Fabricios modico contentos. indica cursu
 Nomina queq; dedit celo demissa uolucris
 Marcellosq; animi illustres. graicosq; feroces
 Et regulos fidei plenos. que nomina belli
 Fama tulit pridem uestras nisi fallo: ad aures
 Et qui magna procul transcendunt oia summos
 Scipiadas: quos alma domus cornelia celo
 Extulit. atq; hoium superis equauit alumnos
 U si ductu dux ille genus trahit. est mihi magnus
 Enumerare labor uel nomina sola domorum
 Q; si gesta uelim percurrere digna relatu
 Quantus erit. non usq; mihi ferrea lingua est
 Nec tibi sint aures. at ne fortasse putentur
 Exemplo caruisse fides. quam uestra philenis
 Fratibus altifono cecinerunt carmina cantu
 Pauca sed e pleno longe repetentur aceruo
 Namq; olim aut uento terram impellente latenti
 Aut causa quacunq; alia prerupta uorago
 Romano patefacta foro. conterruit urbem
 Strabant attoniti pleno circum agmine patres
 Undiq; sollicitum pregrandia uoluere saxa
 Uulgus anhelabat. pars conuectare canistris
 Tellurem. magnasq; trabes. nil mollibus ullis
 Lum fieret. simul ira deum manifesta moueret
 Consilio superum visum est compescere pestem
 Dum pauidi responsa petunt: consultus aruspex
 Opereclara nouis genis inquit territa monstria
 Hoc specus explendus est. no qua ratione putatis
 Quid iuuat aggestu lapidum et telluris inani
 Flectere uelle deos. non si tarpeius in imas
 Serq; alij latebras descendant ordine colles
 At super incumbat grauis apenninus et ethna
 Finis erit suntq; uobis preciosa adhibens
 Fossa petit paucis plenus concurrat hiatus
 His dictis riguere animi pallo:q; per omnes
 Vestus erat: multi gemmas: aurumq; ferebant:
 Argentumq; alij. namq; hec meliora putantur:
 Inter inerperta: et uerorum ignara bonorum:
 Lorda hominum. quos ceca ligat terrena cupido:
 Vigrasq; corporei quos carceris occupat umbra:
 Unus ibi ante alios iuuenum fortissimus: alte

Exclamat: que tanta animis ignania cecis
 Uilia pro caris: pro magnis parua tulistis
 Nil opus est auro. fedis quod terra cauernis
 Euomit. aut lectis inter deserta lapillis:
 Unum ego uos moneo: nobis uirtute uel armis
 Nil melius tribuisse deos. hec summa profecto
 Nec uere romana bona. et si summa reposcunt
 Arma uirumq; dabo. dicens hec lumina celo
 Exerit. templumq; iouis quod presidet arci
 Suspiciens. tendensq; manus sursum atq; deorsu
 Atq; omnes superosq; deos. manesq; precatas
 Ad quos tendebat ualidus calcaribus ultro:
 Urget equum. baratroq; uolens infertur aperto:
 Arma ruente viro lucem sonitumq; dedere
 Fit strepitus. coeunt ripe. et iunguntur in vnum
 Uirq; sequens tremule pars ultima trasilit haste
 Leu quondam in modico celum splendore debiscit
 Et uelut etherei reserat penetralia mundi
 Inde repentino transcurrens turbine flamma
 Uisa fugit. celoq; redit sua forma sereno.
 Hic tibi uir quantus patrie quem reddere uitam
 Ac uiuum terre liceat dixisse cadauer
 Lernis. et armatum stigos inuisere lucos
 Curtius in nostris fuit hic annalibus ingens.
 Uis referam decios. quosq; prior ille latinos
 Forte videns acies nostrorum terga prementes
 Constitit ingemuitq; feror mox magna precatas
 Numina: deuotus medios se misit in hostes
 Uictato capite. et succinctus more gabino
 Ipse quidem in gestis prosternitur undiq; telis
 Nobis morte sua uictoria contigit illo
 Certa die. secumq; simul meno ceca: tremorq;
 Omnis in aduersos subito transisse latinos
 Creditur. ipse habitu horrifico spectabilis atro
 Celsus equo specieq; humana angustior ire
 Uisus erat. Decus id paruo post tempore natus
 Jure uelut proprio pugnantibus agmine gallis
 Rettulit. et nomen patrie et pia facta secutus
 Quin etiam clara compellans uoce parentem
 Traditur ad mortem indubiam: per tela per enses
 Ballorumq; acies et cuneos penetrasse fremetes
 Secum ad uictores fuga transijt. et metus. et mors
 Tertius inde nepos ut auitis atq; paternis
 Accedat titulis quis obscurius illi
 Fama dedit nomen simili pietate lucanas
 Stravit opes. simili descendes tramite ad ymbros
 Sic tribus in campis: totidem patet ordine ciues
 Et palmam peperisse nece. et perijisse uolentes
 O genus eximium dignum cui secula cuncta
 Rite canant laudes. cui nulla oblitio sensim.
 Obrepat. seriosq; uetet celebrare nepotes
 Letera nota tibi. ac passim uulgata relinquo
 Uidisti. neq; enim tam longa interuenit etas
 Ut nequeas uidisse quibus fortissimus olim
 Regulus expositus seruarit sacra fidemq;
 Supplicijs. quanto patrie inflamatus amore
 Ne u bene nate senex nunq; tua fama peribit
 Tu moreris: tamen illa tibi mansura superstes
 Uiuat et eternum uiuet.
 Q; qd genera. atq; uiros memorare necesse est
 Lum sepe ad certam legiones currere mortem
 Uiderimus monstrante duce. et sua fata docente
 Ire licet clamante uiri. uetitumq; redire est
 Nec flexisse animos ideo nec lumina quenq;
 Per rapidos leues iuisse in uulnera saltu

Romanum est si nescis opus. contemnere casus
 Fortuitos. placide uenienti occurrere morti
 Spernere que gentes alie mirantur et optant
 Contra autem amplecti que formidanda videtur
 Vincere supplicia et tristes calcare dolores
 Sponte mori potius quam turpem degere vitam
 Dixerat ille autem. medio interrumpis et auferis
 Plurima. quid regum nostrorum extrema relinquit
 Hospes ad hec. fateor: fortunas querere regum
 Regius est sermo. tamen hec breuitatis amore
 Transferam. tibi sed suspecta silentia forsitan
 Ne ue putes ideo quod nostris regibus ausi
 Insultare sumus nos forte cupidine prede
 Incensos. nomen sceleri quesuisse decorum
 Accipe uera rei fuerit que causa nouande.
 Libertas optata diu. nunquam ue petita:
 Dulcebat splendore animos: sed sceptrum premebant
 Efferaque imperijs urgebant regia duris.
 Impendens capiti miserorum et torpor inertes
 Leperat: immemoresque sui pudet illa referre
 Pertulimus que mesta domi pudet omnia rursus
 Dicere. que campis alienis castra sequentes
 Rege sub infando iugulis sumus impia passi
 Mancipia et segnes anime. nihil ille putabat
 Per scelus horrendum titulos quesuisse superbi
 Criminibus in seua nouis cognomina mundo
 Ingereret. patrieque sue proli qualia monstra
 Milia tot pariter quibus omnia peruisa virtus
 Fecerat. ac turbam cui tot fortuna parabat
 Et cui tot reges populosque subegerat. vnum
 Indignum timuisse caput. nutusque prophanos
 Obseruasse sacris pro legibus haud ita regem
 Mellifice uenerantur apes. fucosque nocentes
 Atque leues culices arcere a finibus ausu
 Que dominum mellis trepidum sepe atque pauente
 Excludunt. omnes regem tamen intus inermem
 Exiguamque timent. illum admirant: et illum
 Militieque domique colunt. et regia semper
 Atria circumstant. humerisque in nubila tollunt.
 Nos quoque sic nostri timor et irreuerentia regis
 Continuit. donec permixta superbia luxu
 Creuit. et intumuit turpis luxuria fastu
 Tunc mora nulla uiris visum est succidere ferro
 Hanc saniem. medicaque manus in vulnera ferre
 Queque sub imperijs stetit inconcussa superbis
 Uicta sub obsceno cecidit patientia facto
 Regius infami iuuenis precordia flamma
 Succensus uulnusque trahens male sanus acerbis
 Nocte sub ambigua matrone limina caste
 Intrat. et exceptus placide. nil tale uerentem
 Uisuperat. noti compos. spoliisque pudoris
 Feminie referens. et opace gaudia noctis
 Letus abit. furti tacite sibi conscius alti.
 Illa dolens. vitamque simul corpusque perosa
 Et membris irata suis. uas vile pudende
 Femina luxurie: uiues dicebat. et in te
 Semper adulterij uestigia feda manebunt?
 Et poteris spectare thorum: quo rapta fuerunt
 Omnia cara tibi? uir: uirtus: fama: pudorque.
 Quin obis. et tristem potius precor: effuge lucem
 O anima infelix. inimicaque claustra refringe
 Nec tibi clam quæsta est. subito patremque uirumque
 Euocat. id siquidem cupiens: ut testibus illis
 Corporis inuisum liceat deponere pondus.
 Roma patrem. longinqua uix tunc castra tenebat.

Cui dum forte redit properans iam patre reperto
 Nuncius occurrit. domineque ex ordine uoces
 Narrat. atrax facinus. sed quod non nouit ipse
 Euenisse domi. raptimque opus esse reductis
 Patre uiroque simul stupet ad mandata maritus
 Coniugis incertusque animi sub corde uolutans
 Quid sibi fata uelint. aut quid fortuna minetur.
 Procedit diuersa putans. et limine primo.
 Inuenit attonitum socerum: pariterque uocati
 Ibant et paribus curis alterna loquentes:
 Illicet aduentu mulier commota suorum
 Profudit lachrymas mox percunctante marito
 An ne satis sospes: minime. namque omnia: dixit
 Perdidimus preciosa simul. nil dulce remansit
 Preceptaque pudicitia hec periisse fatendum est
 Heu misere. stant feda tuo uir optime lecto:
 Signa aliena uiri. fuit hoc violabile corpus
 Integer est animus. mors testis. porrigite dextras
 Et prestate fidem scelus hoc ne turpis ad umbras
 Auferat impunis: tumuloque insultet adulter.
 Ex hinc indignans transacte crimina noctis
 Explicat. atque adhibet uerbis lamenta precesque
 Consolante uiro mestam. facinusque negante
 Esse ubi meas pura est. ego me sic crimine duxit
 Absoluo. sceleris penas euadere nolim.
 Exemploque mei non uiuet adultera rome.
 Dixit. et eductum latebris qui ueste latebat
 Pectore sub niueo gladius moribunda recondit.
 Et ruit in capulum uelut hoc releuare pudorem
 Uulnere prostratum ualeat. sic nota parentem
 Fama refert uolucres. proprio de sanguine natos
 Extinctos dire morsu serpentis ad auras
 Tollere. et illorum erequijs expendere vitam
 Horrida conclamant cernentes vulnera: luctus
 Exoritur. tremuitque domus sub murmure tanto.
 Brutus ibi solus lachrymas et inania uerba
 Castigat. uir egregius celata sub alto
 Pectore cui uirtus ingens erat. ille cruentum
 Feruidus educens spumanti uulnere ferrum
 Attollensque manu. superos summumque tonantem
 Iuro ait. huncque olim castus intactumque cruorem
 Quod flammis ferroque genus. sobolemque domumque
 Regis. et inuisum caput. ac diadema superbum
 Hunc. post hac semper mihi dux lux ista manebit
 Persequar eternis odijs. nec regna tenere
 Ille potest: poterit manus hec dum tela mouere.
 Hijs dictis alios eadem iurare coegit
 Mirantes unde hec audacia tanta repente
 Pectore sub bruti. uel quo de fonte ueniret.
 Conuocat hinc ciues. triste et miserabile visu
 Protrahit in lucem populo spectante cadauer
 Ostenditque alijs gladium pulmone tepenti
 Undantem pectusque alijs. uulnusque profundum
 Admonet hunc uate. iubet hunc meminisse sororum
 Coniugis est alium. pignus cui norat amoris
 Esse domi predulce aliquod. quo regia pergant
 Acta docet. fastusque feror adiuta libido
 Ira dabat stimulos et rebus consona uerba
 Purpura cede madens. palloque et frigida mēbra
 Et patris: atque uiri: spectacula cruda mouebant
 Omniaque eruperans fortis uolentia bruti.
 Illum igitur quocumque gradum deflexerat ingens
 Turba sequebatur: ferro succincta uirorum
 Feminieque greges crudelia fata gementes
 Quis fuerat celebri: spectata lucretia fama.

Quid moror: historia est multarum maxima rerū
 Hoc duce pellantur reges: exulq; senexq;
 Tarquinius moritur nati omnes: diraq; coniunt
 Supplicium celerum non vna morte luerunt
 Corruit in cineres regis domus alta superbi
 Regnorum hic finis post hec meliora sequuntur
 Tempora. ⁊ huic nostri libertas incipit eui
 Annua perpetuos strauerunt iura tyrannos
 Seuq; legitime fregerunt scepra secures
 Atq; vnum pepulere duo. geminata modestos
 Ferre magistratus subito noua signa videres.
 Primus iuit fasces auctor qui primus adeptus
 Libertatis erat. studio seruauit eodem
 Deniq; quo peperit natosq; regia mallent
 Imperia. afflictos virgis. truncosq; securi
 Compulit ad mortem pro libertate serena
 Tam simul infelix genitor. q̄ ciuis honestus
 Tam rigidus consul. q̄ libertatis amator
 Idem post regis sobolem fera bella nouantem
 Regnaq; uel tali repetentem iura paterna
 Obuius excepit. iuuenemq; superba minantem
 Uulnere letali transfixum compulit ortho
 Sed dum torua fremens: odioq; accensus in illic
 Irruit: alterne non vidit cuspidis ictum
 Ac pariter cecidere truces: at fortior illum
 Immoriens brutus resupinum corpore texit
 Victor ad extremum. sic immemor ille pericli
 Eruit infandas ide animas ⁊ fer^o ultor ad umbras
 Perfide tartareas ferro sequar inquit acuto
 Talia per meritum serum simul omnis ⁊ etas
 Fleuit. ⁊ insolitis strepuerunt rostra querelis
 Precipue tamen ut proprium luxere parentem
 Ultoremq; pudicitie gratissima matrum
 Agmina. nec longum cesserunt mesta per annum
 Nunc manet hijs bruti semper venerabile nomē.

Argumentum libri quarti.

Inierat tunc rex iterum narrare iubebat
 Inclita gesta ducis placido cus lelius ore.
 Incipit enumerās q̄ sit sua forma uel etas
 Que ingens animus prestanti corpore regnet
 Que virtus: que religio qui corpore cultus
 Morte patrem ut peni violenta cuspite fixum
 Liberet: ut patriam maiori turbine lapsam
 Erigat: ut celeri tellus hispana uolatu
 Vincitur: utq; noue rapitur carthaginis vno
 Urbs obseisa die: populis ut munera reddit.

Incipit liber quartus.

Inierat tunc rex itez placidissim^o inquit
 Magna qdē mēoras video q̄: tū ista sū
 Et q̄ sint rōna alijs distātia facta L mis
 Sentio preterea qd femina ur̄a pudica
 Morte uelit. ne cuncta sibi iam candida dido
 Arroget. aut iuuenis terre demersus inique
 Omnia ne nostris contingāt clara sepultis
 Fratibus occurrunt: genitor: natusq; neposq;
 Unum de cunctis miracula maxima transit
 In turbam potuisse animos descendere tantos
 Plus hominum suprema dies q̄ cetera terret
 Hunc virtus predura solet minuisse pauorem
 Uix tamen hec cunctis usq; uix contigit vni
 Publica sed uobis eadem est stat vnica uestris.
 Mens exercitibus pro libertate tuenda
 Recta fronte mori. sed quid super omnia longe
 Nosse uelim: egregij vitam: ⁊ ducis acta moderni

Preteris: hoc igitur precor: hoc ediffere nobis
 Qui moreo: que fortuna viri. q̄ pectoris hospes
 Est animus. que maiestas iuuenilibus annis
 Infitā. namq; vnum nobis hoc crebrior illum
 Fama tulit. tum precipue que gessit hybero
 Super in orbe refert: tibi si notissima posco
 Omnia si presens spectasti. ⁊ cernere soli
 Licet archanum. quoniam nil protinus ardēs
 Celat amicitia. at tu nunc festina parumper
 Nox subsiste precor. lelius dum pulchra relata
 Eloquitur. teneat niueos aurora iugales.
 Et contenta senis gremio iacuisse mariti
 Det spacium uerbis: solitoq; iocoso ille
 Uxorem roseam complexibus alliget arctis.
 Uidit ut intentos animis atq; auribus omnes
 Lelius: ⁊ nullo concussa silentia motu.
 Incipit. heu quanto tam grandia iussa sequenti
 Est opus eloquio: mihi non facundia torrens:
 Largaq; cecropie contingit grecia lingue.
 Maximus insano iuueni: uigilauit homerus.
 Rusticus egregio uigilat nunc ennius: atq;
 Dignus ut hic graio. sic dignior ille latino
 Uate fuit: preconem autem fortassis achilleo
 Indiget. hic nullo. surgit sua fama sine ullis
 Artibus. inq; dies crescunt preconia. nec me
 Fallit amor. ueniet tempus cum libera celo
 Fama virum tollat: stimulis nunc forsitan ille
 Inuidie: sed grata magis iam cepta sequamur
 Nulli vnq; natura viro tam larga fuisse
 Creditur. ethereo corpus splendore nitescit
 Imperiosa ducem frons arguit. aspera blandum
 Unde simul vibrant vnum duo lumina fulmen
 Quod nullus sufferre queat. coma densa per armos
 Protinus ad solem uentis ferientibus aurum
 Explicat impetum. quoniam cassisq; sudorq;
 Et labor assiduus prohibent. animusq; modesto
 Contentus. cultumq; timens transisse virilem.
 Celsior est alijs quotiensq; in prelia uentum est
 Spem procul ipse suis sublimi uertice prestat.
 Terret ⁊ hostiles acies spem quippe metumq;
 Ille habet aspectus.
 Pectoris est qualem petit ingens spirit^o aulam.
 Cetera conueniunt. humeros ⁊ brachia cernas
 Militis altifici: licet inter milia mille
 Uideris hunc. uerum ualeas cognoscere regem.
 Iste decore nimis: multos trepidare coegit
 Immemoresq; sui. tenuit dulcedine quadam
 Insolita. tacitosq; diu conceptaq; uerba.
 Distulit. aut alio deflexit calle loquentes.
 Pulchrior est etenim mortali corpore longe.
 Atq; hominem supra. uix illum fulgidus equat
 Iuppiter. aut puro pharetratus in ethere phebue
 Ista carmen quia parua uiris spernendaq; forme
 Commoda sunt sileo. vultus spectasse serenos
 Ipse suos cernes uerisq; minora locutum
 Ne dices. datur hec illi nam gloria soli.
 Homines quia cum noceat presentia magnis
 Nunc super attollit. cuius si queritur etas
 Nondam tridenum fateor: peruenit ad annum.
 Omnis in ascensu est crescens cus tempore virt^o.
 Jam sua nunc senibus grauitas mutanda seueris.
 Atq; iuuentuti leuitas optanda serene est.
 Hostibus aspernis nihil est. nil dulcius inter
 Larorum affectus. siue illum tela mouentem
 Sine armis positus multos spectabis apertos.

Quid potius deceat dubites. hunc prospera nunq̄
 Extulit: aut stravit iaculis fortuna molestis.
 Unus utrobique est eadem mens permanet: et fr̄os.
 Rebus in ambiguis. rebus tranquilla secundis
 Spernit opes. populi ventosos spernit honores.
 Gloria vera placet dulces cōquirit amicos.
 Ne sibi diuitie sunt quas solet ille perennes
 Qua peperit seruare fide. modo fama per omnem
 Uoluitur hesperiam. iuuenem uenisse superbis
 Dijs similem. cui vis hominum non ulla resistat
 Quicq̄ etiam placida quoscūq̄ subegerit armis
 Vincat amicitia.
 Vincitur ut celo species telluris opace.
 Florida sic omnes tellus premit itala terras
 Utq̄ nitet celi pars purior yna sereni.
 Italia sic roma potens prefulget in ipsa
 Solq̄ uelut radijs fulgentia sidera vincit.
 Scipio sic omnes superat. stat uera fateri
 Non illum nostro iuuenem de more creatum
 Dixeris. atq̄ ideo non omnia falsa locuta est
 Fama virum super astra leuans. nā protinus alto
 Persuasum est multis boies hunc descendere celo.
 Nam quid cūcta sequar. piget illa minuta referre.
 Fabula sed vulgo nota est. pulcherrimus anguis
 Obuersatus enim matris persepe cubili
 Dicitur: et visus multis mouisse pauorem.
 Suspicioq̄ frequens hinc iam vulgata per urbes
 Diuini partus oritur. cui scilicet ipse
 Editus in lucem puer: et mox maximus idem
 Uir similis: nulli diuinis rebus apertam
 Atq̄ animo facit ecce fidem. spectatq̄ rursus
 Religio. et vitam mos obseruatus in omnem.
 Namq̄ ubi sol oritur. solus solet ille remotis
 Omnibus in cellam iouis. angustissima nobis
 Tarpeioq̄ colle sedet: cui sacra pauentes
 Rite sacerdotes celebrant. securus ad aram
 Intrare: et limen foribus firmare reductis.
 Hic quasi multa loquēs tempus terit. inde repēte
 Digreditur: summosq̄ animos portendere vultus
 Celestemq̄ oculos videas preferre vigorem.
 Ipse spei plenus siquid tunc instat agendum
 Aggreditur: certosq̄ solet promittere magnis
 Successus bellis. ueluti sibi numine ab ipso
 Promissos. multis equidem sic pectora campis
 Accendit. tribuitq̄ animos et posse coegit
 Quō modo nō poterāt. vires mēs firma ministrat.
 Nilq̄ ualent artus nisi quod dedit illa ualere.
 Sepe ego conspexi cum iam ferienda retrosum
 Larga darent acies: et signifer ipse trementi
 Uix regeret uexilla manu: rapuisse magistro
 Pila ducē puido: et medias penetrasse pbalāges.
 Clamantem. deus ecce preit: sequimur ne uocātē
 An fugimus: sequar ipse libens. victoria soli
 Continget promissa mihi. et si fata uetabunt
 Unus ego emoriar. uos en fuga libera: post me
 Uinete degeneres: aliter moritura iuuentus.
 Mijs dictis rediisse acies: et pectora morti
 Opposuisse viros. sic vincere sepe coactus
 Latus amor ducis est. tant⁹ pudor urget in arma.
 Namq̄ ubi perpendunt: quanta est pstantia mēti.
 Quanta fides superum: q̄ presens iuppiter illi
 Constitunt. iussuq̄ dei remeare putant se.
 Nec propter: cum multa adeo tractauerit olim
 Ardua: nulla acie victum dum primus in illa
 Dux foret assiduus meminerunt secula bellis.

Casibus hic quoq̄ nunc quantū sibi forte futuris
 Presumat: seu quos iubeat sperare laborum
 Euentus audire uelis. carthaginis alte
 Mena iam quatit ille animo iam scandere in arcē
 Cogitat. ac pelago titubantem inuoluere birsam
 Ut leo seu nitidam: in pratis errare iuuenem
 Precipiti stimulante fame: seu turbidus hostem
 Forte laceffitus iaculis prospectat: et iras
 Supprimat: ac rabiem frenat: dum proximior fit.
 Interea tamen absentem nondum ungue cruento
 Dilacerat: mordetq̄ oculis: ac tecta pererrat
 Uiscera: et inuisum minuit per frustra cadauer.
 Sic noster mihi crede leo: nunc estuat: ulla
 Nec metuit vires: tantum ne preda: uel hostis
 Aufugiant timet: atq̄ aditus circūspicit omnes.
 Omnia posse putat: que vult: quecūq̄ putauit
 Posse potest: igitur peragit quecūq̄ cupiuit.
 Optima sola tamen cupit et pulcherrima facta.
 Quid iam de pietate loquar: que cognita patri est
 Et patrie: uarijs olim spectata periculis.
 S; duo nūc tetigisse fat est. furor hostis acerbi
 Flenda cisalpinis iam gallica rura colonis
 Uastabat: romam iam flamma padocenus ardēs
 Et capitolas fumus perflabat ad arces.
 Maxim⁹ huc nostri genitor ducis: ipse malignis
 Mittitur auspicijs. quia multa: patentibus aruis
 Longredimur: superat penus: periisset in illa
 Dux acie. nisi natus agens tunc circiter annum
 Octauum decimūq̄ feror. tellure iacentem
 Transfixumq̄ latus. media de morte parentem
 Eripuisset: opus pueri. mediosq̄ per hostes
 Fecisset mucrone viam. Jam fata premebant
 Ultima. iamq̄ minax ferro: facibusq̄ potentes
 Hannibal italiam confecerat. atra cruentus
 Lannarum et nostro famosus sanguine vicus.
 Uulnera visceribus latijs inflixerat omnem
 Spem metus expulerat. ueluti cū fluctib⁹ almis
 Succubuit. celiq̄ graues pelagicq̄ tumultus
 Non tulit. horrescunt naute palloresq̄ per ora
 Funditur. ac trepidos angit noua cura magistror.
 Qua rapiat sibi quisq̄ fugā. seu littora saltu'
 Seu scopuli saxosa petens iuga parua propinqui
 Seu residens trunco disiecti turbine clauī
 Enatet. et rabido committat brachia ponto
 Talis erat nostre status urbis. talia nobis
 Consilia. heu quantas tracturus mole ruinas
 Imperij mutabat aper. quid uera fateri
 Distulerim: coeunt iuuenes. princepsq̄ metellus
 Conuentus. fuga sola placet. terrasq̄ nocentes
 Linquere: et hesperiam victori tradere peno.
 Quod simul innotuit: ceciderunt corda. tremorq̄
 Omnibus. incessit gelidus. tum forte tribunus
 Militie: uix dum teneras lanugine prima
 Exornante genas: erat imperterritus vnus
 Scipio. dumq̄ omnes dubijs succurrere rebus
 Consulere inopes animi. tempusq̄ pauentes:
 Extraherent sermone uago: quo pergimus inquit
 Egregius iuuenis. non tempora longa supersunt
 Consilij. sed factu opus est. quin stringimus enses
 Ite precor: mecum procures. quib⁹ ultima cura est
 Urbis et imperij. uestigia nostra sequantur.
 Publica res nondum perijt: taliq̄ iacentes
 Erexit sermone animos. confurgimus omnes
 Consequimurq̄ ducem. non illo celsior ibat
 Amphitrionides cum dura rebellibus olim

Prælia semiferis: et grandia tela moueret.
 Imus. et ut trepidi uentum est ad tecta metalli.
 Irruit ipse prior: stabat tremefacta pudendis
 Consilijs intenta manus vix mæsta sonabant
 Murmura: vix pauidum feriebat lingua palatas
 Qualis inest captis color. aut fiducia frontis
 Quos fera terribili addixit sententia morti.
 Illi equidem miseri trepidant. letiq; propinquit
 Casibus attoniti spectant tamen omnia circum
 Qua fugiant. quando illa patet via sola salutis.
 Tunc superinsultans stricto mucrone tremendus:
 Juro ait etherei per numina summa tonantis
 Me nunq; dum vita mihi dum mæbra manebunt
 Deserturum urbis rome. italieq; labores:
 Passurum ue alios: et nunc tibi quinte metelle
 Jurandum est pariter: uel si fortasse recusas
 Hac moriere manu. uobisq; nouissima uenit
 Omnibus ista dies gladiumq; erexit. et omnes
 Cōtremuere metu. facti dux ipse metellus
 Dirigit. res nempe feror inopinacq; mentes
 Præsserat. hanc aliter q; si iouis ira trifulcum
 Losisset male firma domus in culmina celum.
 Nec secus irati ciuis tremefecit imago
 Hannibalis q; si victritia signa viderent.
 Impendere sibi mortemq; et vincla minari.
 Ergo in uerba simul quo iusserat ordine iurant.
 Dux prior: inde alij. mire sic ille pudendam
 Comp: essit virtute fugam. vix sextus ab illo
 Annus agebatur. quo patrem a morte reduxit.
 Occiderant alme duo maxima lumina rome
 Scipiadamq; ingens vno prope tempore nomen
 Obruerat fortuna nocens. hispanaq; tellus
 In dubijs amissa fidem mutarat auitam.
 Milibus ex tantis procerum consurgere nullus
 Nullus ad immense reparandum vulnera cladis
 Audebat prestare manus. tum filius ultor
 Et patris et patrui: nomen dedit. isq; pirenem
 Transgressus maiore animo q; viribus: omnem
 Rettulit hesperiam populi sub iura quirinum.
 Qua duo lata patens inter distantiam multum
 Equora porrigitur. uel qua longissima tractu
 Ad ur̄m est hinc uersa more: herculeasq; colūnas.
 Illinc perpetuus nomen debentia flammis
 Ad iuga consurgens gallorum prospicit arua.
 Quicquid in his habitat terris hoins uel opū ul
 Hostibus ereptum fortuna iudice nostrum est.
 Ut tamen ex multis decerpam pauca decoris
 Urbs sedet hispano posuit quam litore primus
 Hasdrubal: et magne nomen carthaginiis illi
 Imposuit. cuius partem ualidissima cingunt
 Mænia: parsq; maris rapido defenditur estu.
 Huc opes peni pompas: huc signa virosq;
 Cōtulerant atq; arma duces: quia siue per vndas
 Siue per explicitos instarent prælia campos
 Opportuna foret: belloq; aptissima sedes.
 Antiquam leuo prospectans tramite matres
 Proximus huc etiam populus confugerat omnis
 Luta petens. cum cum præmas incendia flammæ
 Attollunt. picensq; uolans replet ethera fumus.
 Diffugiunt. quos dira fugat vicinia pestis:
 Euacuantq; domos secum præciosa ferentes.
 Et testudineam concurrunt vndiq; ad arcem.
 Huc fame signantis iter uestigia seruans
 Scipio contendit: neglectaq; cetera linquens.
 Hanc petit. huc acies ducit: romanacq; circum

Castra locat. paruumq; leui struit aggere uallum.
 Mira loquar. sed uera tamen non menia crebris
 Turribus et ualido circumfirmata paratu
 Militis aut ardo: sua fata extrema videntes.
 Custodumq; acies. et propugnacula mille
 Ac turbanda procul ferientes castra baliste.
 Scandentem muros. per que oia tela ruentem
 Sustinuere duce. breuior non contigit ullis
 Menibus obsideo siquidem primordia bello
 Una dies finemq; dedit. non tacta reliquunt
 Ocios imbelles iouis instimulante columbe
 Armigero: aut pauidi uenientem ad lustra leonæ
 Diffugiunt lepores subito: custodia porte
 Deseritur. pauci ualide se menibus artis
 Deculant. alij fugiunt: totamq; per urbem
 Sternuntur. uario complentur cuncta fragore.
 Pugnantumq; simul strepitu gemituq; cadentū.
 Qualis ab ethiopum rapidis cum rollis austris
 Littore tempestas: nostrum casura sub axem
 Apparet metuenda procul. mor proxima nubes
 Decidit: et mixtis descendunt fulmina saxis.
 Jamq; tument amnes. iā qui modo segnis abibat
 Quilibet alta fremens imitatur fulmina torrens
 Turbati agricole fugiunt ingensq; superne
 Terror ait miseros. pereunt armenta furentes
 Fluminis obiectu: quosq; trementia uoluas
 Lumina terrifici disiectis nubibus ignes
 Præstrigūt. morsq; ante pedes nec flectere quoq;
 Possis iter. nec stare queas hinc luctus et horroz
 Lugubresq; procul resonant per nubila uoces
 Multa sub hoc tempus micuerunt indole clara
 Signa ducis manifesta noui. vir quant' in armis
 Et quantus post bella foret namq; arma mouente
 Milite ab aduerso. non mars uolentior urget
 Infesto temone trabas nec acerbior hebreo
 Spumantes immergit equos uerū arce reclusa
 Hostis ubi adueniam proiectis concidit armis
 Illicet extinctus cecidit furo: iraq; cessit
 Pulsa animo ferrumq; manu sic atra serenat
 Nubila pacifico despectans iuppiter ore
 Continuoq; silent uenti: fugiuntq; procelle
 Sol nitet. emergunt fuscis sua noctibus astra
 Et mundo sua forma redit. iam victor ad arcem
 Tranquillus uoluebat iter: romanacq; celsis
 Turribus affigi victritia signa iubebat
 Post hoc sacra deis meritasq; rependere grates
 Instituit. stabat cinctus de more sacerdos
 Lataq; deuoti seriebat pectora tauri
 Compellans ad sacra louem frigosq; penates
 Romuleamq; animam: cunctosq; ex ordine diuos
 Custodes latij quorum capitolia cure
 Credita perpetue mædi caput esse merentur
 His actis grates meritas et debita soluit
 Præmia militibus. virtus ut alatur honore
 Haud equidem ignarus. fuerat mos ille uetus
 Romanis ducibus primo seruatus ab eio
 Inualidas tutasq; altis cum menibus urbes
 Lingere obsidio: cui primum scandere muros
 Sed uirtus: seu fata darent. pponere dictant
 Nomine mirabilem de re ueniente coronam
 Hoc præcij prædulce genus quia gloria mentes
 Erigit immemoresq; omnis facit vna pericli
 Id modo prospiciens animos dux talibus ardēs
 Impulerat stimulis. sed enim fastigia victis
 Apprendisse duos manibus uox publica et ingēs

Ortus erat castris studio variante tumultus
 Hunc illi. contra illum alij laudare fauentes
 Sic ubi vulnificus ferientes dentibus apertum
 Eiectum caueis. et opacis sentibus acres
 Eripuere canes certatim: omnesque per artus
 Explicuere solo. strepitus consurgit ab alto
 Spectatum iuuenum. quis primus figere morsus
 Lunibus hirsutis ausus quis prendere saltu
 Hispida terga feri quis primum haurire cruorem
 Pugna canum fit: de meritis uenantibus una
 Illi victores larratum in nubila tollunt.
 Scipio turbatos cuneos atque arma frementes
 Agnoscens virtusque noui non parua duelli
 Semina discordes raptim ad pretoria turmas
 Conuocat. et uerbo surgentes comprimit iras
 Quin ait amborum virtus tam clara virorum
 Eminent ut cunctis longe post terga relictis
 Officiat. sibi sola quidem ut debita neutri est
 Fama uel ambobus. quod dignius esse putamus
 Nam prior est quem nemo preit. sic ore sereno
 Fatus. et amborum pariter uiridante corona
 Tempora circumdat. simul impetus omnis et ira
 Concidit. hunc finem tristes habuere querere.
 Haud aliter quam cum ualidos in prelia tauros
 Excitat inuidia et dilecte cando: amice
 Cornua tentantur truncis mugitibus aure
 Complentur tunc ampla fouent armenta duobus
 Et partem fecere boues. si prouidus iras
 Presensit. rapidosque agnouit pastor amores
 Tempestiuus adest et blando murmure metus
 Temperat. ac pugiles uictici fronda coronat
 Et sua placatos procul inde per arua remittit
 Interea lachrymosa cohors miserabilis ingens
 Feminea audita est gemitu sua menia complens
 Hic pius infremuit iuuenis. gessitque patronum
 Ipse pudicitie tute committitur arci
 Omnis ab incurso metuens sibi serus et etas
 Indigus auxilij populus custodia sanctis
 Et mandata uiris. ueritumque sub ora uenire
 Femineus vulgus que lumina blanda pudori
 Insultant. castique oculis flos rapitur oris
 Id modo per metuens longe captiua relegat
 Egmina. pro superi mortali in pectore quanta
 Maiestas: spectare senem iuuenilibus annis
 Nam simul etatis stimulos floremque uirentis
 Bladitias proferre graue est: mibi crede frequenter.

Argumentum quinti libri.

M Enia magnanimus uictor trepidantia cirthe
 Massinissa capit: sed eni male sanus ab igne
 Carpitur occulto: tandem gentalia festa:
 Sponte sua celebrat iurataque federa firmat.
 Interea lete uinctum post terga siphacem
 Aspere acies clari ductis: ille modeste
 Castigat regem placidis: et pectora mulcet
 Ostendens quid roma uelit: sibi conscius ipse
 Pocula dat seruo domine ferat uida ueneno.
 Illa bibit prope lacemque coacta reliquit.

Incipit liber quintus.

M Enia magnanimus uictor trepidantia cirthe
 Ingredis: piosque lares: et anita tuetur
 Lecta libes: gnis cara in cunabula pmi.
 Milite pfectis ad portas custode relictis:
 Ipse altam cupidus raptim tendebat ad arcem.
 Sic stimulante fame lupus amplum nactus ouiles

Intima dum penetrat: socium prede atque laboris
 Linqvit in ingressu: quo tutior abdita fido
 Corpora deducat latebris mergenda palato.
 Uentum erat ad miseri felicia tecta tyranni.
 Que merso male fida viro regina tenebat.
 Nec subitis turbata malis in limine uisa est
 Obuia victori: siquam fortuna pararet
 Tempratura uiam: dureque leuamina fortis.
 Undique siderum gemmis auroque nitebant
 Atria. non illo fuerat rex ditior alter:
 Dum tenuit fortuna fidem. nunc fidite letis
 Pauperior non alter erat. tamen omnia longe
 Regia preradians vincebat lumina coniunx.
 Ille nec ethereis nunquam separandus ab astris
 Nec phebea foret ueritus certamina uultus:
 Iudice sub iusto: stabat candore niuali
 Fronis alto miranda ioui: multumque forori
 Selotipe metuenda magis: quam pellicis ulla
 Forma viro dilecta uago: fulgentior auro
 Quolibet. et solis radijs factura pudorem.
 Lesaricus spargenda leui pendebat ab aura
 Colla super. recto que sensim lactea tractu
 Surgebant. humerosque agiles effusa tegebat.
 Tunc olim substricta auro certamine blando
 Et placidis implexa modis sic candida dulcis.
 Lum croceis inngebat honos: mixtoque colori
 Aurea condensi cessissent uascula lactis.
 Virque iugis radio solis conspecta sereni.
 Lumina quid referam preclare subdita fronti
 Inuidiam mortura deis. diuina que illis
 Uis inerat: radiansque decore qui pectora posset
 Flectere quo uelit: mentesque auferre tuendo.
 Inque meduseum precordia uertere marmo:
 Africa. ne monstris caruisset terra secundis.
 Hoc planctu confusa nouo modo dulce nitebant
 Dulcius ac solito: ceu cum duo lumina mixta
 Scintillant pariter madido rorantia celo.
 Imber ubi nocturnus abit geminata superne
 Leuiter aerei species inflectitur arcus.
 Candida purpureis imitantur floribus alme
 Lilia mixta genere roseis tectumque labellis
 Splendet ebur. serie mira. tum pectus apertum
 Leue tumens. blandoque trabens suspiria pulsu
 Lum quibus instabilem potuit pepulisse precordia:
 Unde nequit reuocare virum: tum brachia quali.
 Iuppiter arctari cupiat per secula neru.
 Hinc leues longaque manus. teretesque sequaci
 Ordine sunt digiti propriumque ebur exprimit unguem
 Tunc laterum conuexa decent et quicquid ad imos
 Memborum iacet usque pedes. illosque moueri
 Mortali de more negesse sic terra modeste
 Langiur: ut tenere pereant uestigia plante
 Ethereum ceu seruet iter: sic nube corusca
 Obsita magnanimum uenus est affata tonantes.
 Naufragio nati seu morte impulsu nepotis:
 Dulcis opem sperare patris. dux troia per undas
 Dum subterraneo tremuit pia roma tumultu.
 Hac igitur forma nulli cessura dearum
 Occurrit iuueni mulier. nec cultus in illa
 Segnio: effigie: uarijs nam purpura gemmis
 Intertexta tegit regine pectora meste
 Et dolo ipse docet miseram: nec cuncta placere
 Tempore felici poterat magis: illicet ergo
 Uulnus inardescens totis errare medullis
 Lepreat. cistiuo glacies ceu lenta sub estu

Lera uel ardenti facilis vicina camino.
 Linquntur ille tuens. captiua captus ab hoste.
 Uictaq; victorem potuit domuisse superbum.
 Quid non frangit amor? quis fulminis impet? illi
 Equandus? iamq; illa gradu prouecta trementi
 Est affusa ducis genibus: quem vultus et arma
 Ediderant. comitumq; fauor. plaususq; sequenti
 Arreptaq; manu submissa uoce locuta est
 Si mihi victricem fas est attingere dextram
 Captiue vidueq; tuam. per numina supplex
 Luncta precor miserere mei. nec magna rogaris
 Utere iure tuo. captiuam mortis acerbe
 Carceris aut duri licet hanc absumere forte.
 Est etenim mihi vita mori. lux ne ista placeret
 Fata coegerunt. statui nimis inuida nostro.
 Tu quocunq; libet iubeas. genus elige digne
 Mortis. et hoc vnum prohibe ne viua maligno
 Seruitio calcanda ferar. sunt forte sorores
 Rex tibi. quas referat fortune iniuria nostre
 Ante oculos inuicte tuos. namq; et sua nobis
 Fata fuisse vides. succedunt tristitia letis.
 Nec tamen ullorum fuerim presaga malorum.
 Ipsa tibi: fausto in finem precor utere regno.
 Et natis trans mitte tuis: nullusq; nepotum
 Armet in insidias animum: mihi turbida regni
 Ultima fortune nimiumq; aduersa priori
 Contigerint damnisq; meis lassata quiescat
 Mitior hinc alijs. mihi sed romana fuisse
 Scis odia. armorumq; solent me dicere causam.
 Materiamq; ferunt belli: nec falsa queruntur.
 Eripe ludibrio miseram. manibusq; superbis
 Eripe. deq; mee specie rex inclite mortis
 Tu cui fata fauent. cui mens se deuouet ultro
 Uideris. hec inter lachrymis perfundere terram
 Leperat. auratis suffigens oscula plantis.
 Immemor armorum iuuenis. cui martius ardor
 Exciderat. grauidumq; noue dulcedine forme
 Pectus: et insolitis ardebant viscera flammis.
 Suspirans regina precor iam luctibus inquit
 Pone modus. trepidumq; animo seclude panore.
 Parua petis. sed magna feres. na forma genusq;
 Maiestasq; animi. dignam cui plura petitis
 Largiar insinuant. igitur regina manebis
 Et nostri memoranda thori per secula conforis.
 Atrenuis. nostrisq; nocet uetus ardor amor.
 Hic humilem complexus heras: multumq; diuq;
 Ora salutiferis referentem tristitia plantis
 Subleuat illachrymans. vnde ista potentia ceco
 Lanta deo: tantum ne leuem ualuisset pharetram
 Ut iecur inuicti per tot fera prelia regis
 Uulnere traiectum tenai prosterneret intra
 Femininum imperium: vultu tandem illa remisso
 Incipit. o regum decus: auxiliumq;
 Dum meruit patrie. nunc terror maximus idem.
 Si mea post tantos vnq; consurgere lapsus
 Fata queant. spesq; vna foret post damna supstes
 Quid mihi uel longa potuit contingere vita
 Letius. ad talem q; si translata maritum
 Diceret. et fausta subito creuisse ruina.
 Sed quia fata premunt. et nostris debitis annis
 Finis adest. mihi care animos attollere fractos
 Desine. non tali pelago conuulsa ratio nat
 Fortune mihi nota fides sat magna petenti
 Dona dabis mortem. que libertate retenta
 Perferat hac animam directo tramite ad umbras.

Romanum fugisse iugis mihi meta precandi est.
 Letera non ausim tibi sed pro talibus ille
 Rex superum meritis grates exsoluat opimas.
 Qui mea magnifico transcendere uota fauore
 Visus eras vultum hec dicens auertit. et illum
 Compulit in lachrymas iterum. sed parce dolori
 Parce ait et nostris oculis: quos fletibus istis
 Mens refugit. terreq; iacens nil suspicit altum
 Tu tamen intendas animum melioribus. ibit
 Forte alio fortuna nocens. aditumq; relinquet
 Ad magnos placata gradus si dura quod horret
 Mens omen. fors illa uetat. tunc ultima sero
 Mors dabitur promissa tibi. per sidera testor
 Alta poli regumq; fidem. manesq; deosq;
 Talia vir tremula confusus uoce peregit.
 Hinc sese uacuum tulit irrequietus ad arcem
 Quis queat instabiles animorum noscere fluctus
 Quos ferus urget amor: non illos turbidus equet
 Euripus: non scilla fremens non duri caribdis.
 Nempe procellosi male sanum pectus amanti
 Nulla quies habitat. non lux tranquilla dierum
 Non sua signa poli: non noctis imago serene:
 Non ratibus clauum. non tutus littore portus:
 Horrida perpetuo facies turbata tumultu:
 Undiq; naufragium scopuli clademq; minantes
 Impiisq; aduersis discordant equora uentis
 Heu miseri quibus huc subito uoluuntur et illuc
 Incerti pelagi atq; vie. Jamq; tecta supremi
 Intima rex thalami. secretaq; lumina solus
 Intrarat. tacitusq; sedens. dum singula secum
 Pertractat. qua nam ille fidem persoluat amanti
 Difficilem videt esse viam: nam territat illum
 Captiue status et misere fortuna marite.
 Romani mens alta ducis. tum nota pudici
 Pectoris integritas. illam metuebat amor
 Aduersam reperire suo. sed dura cathenis
 Euinctum ualidis lex imperiosa trabebat
 Lernentem sua fata procul. Leu victus in alto
 Nauita: qui mestus scopulos. sirtesq; uadosas
 Ante oculos videt ipse suos: nec flectere proram
 Arte ualens solita uentisq; impulsus et undis
 Omnia desperans fortune mandat inique
 Et clauum et remos et uela fluentia nimbo.
 Ac lachrymans in puppe sedet. sic naufraga regis
 Mens heret compulsa quidez: nec flectere quoq;
 Orsa ualens: gemitu sic logam concitus boras
 Eregit uario. nunc ora nitentia coram
 Lernere regine: nunc dulces fingere uoces
 Ipse sibi. pedibus nunc oscula preffa manusq;
 Leniter appressas. lachrymosaq; pectora stentis
 Dulcibus uadantesq; oculos arfisse fauillis:
 At medias inter curas: nisi forte uerendi
 Frons aderat dilecta ductis: tunc improba tergus
 Spes dabat et domitis stabant precordia flammis
 Sicut ubi ardenti gelidus successit aeno
 Numor aque furor ille filet. paulumq; tepenti
 Stat similis. mox aucta suas incendia vires
 Exercent. magis atq; magis. sic ille tumultus
 Pectoris oppressus: stimulis agitantibus iisdem
 Fortior admotas ronis spernit habenas.
 Ergo nisi uulnifico reuerentia cessit amor
 Presentisq; decus forme. et damnosa uoluptas
 Absenti prelata duci est. caput illicet eger
 Consilium. factiq; uiam dependit inanem
 Et secum quid leuatus agis. speciosa bimenens

Coniugia. et letos blandus modo iuppiter annos
 Obrulit ecce tibi. satis est meminisse laborum
 Exul inops profugus. regno spoliatus anito
 Per mare per terras per mille pericula supplex
 Regibus ac populis multos errasse per annos.
 Gaudeo. iam tempus fuerit fortasse quietis
 Nam si cuncta breuis numerentur tristia vite
 Nullus erit toto te nunc annosior orbe
 En regnum fortuna tuum quo dulcius illo
 Perfructuere diu: longo post tempore reddit
 Depositumque refert. hostem qua nulla uoluptas
 Maior habes vinctum. viteque et mortis in ipsum
 Arbitrator es. qui chara tibi tulit omnia solus
 Omnia nunc redeunt. simul hic possessor iniquus
 Regna gemens reuomit. nitidisque simillima niphis
 Femina preterea primo spoliata marito
 Bellorum sic iura uolunt occurrit et ardet
 Si liceat. sed multa timet sibi conscia sortis
 Nempe uerecunde petit id quod uoce negare
 Uisa fuit. metuens: heu qualis forma gementi
 Quisq; decent lachryme: quid maiestatis in illa est
 Et quid leta foret. qualis regina superbo
 Alta sedens solio. si gloria supplicis ingens
 Captiue si tantus honos. proh dulcis amantum
 Uita: nec altius concordia rupta querelis
 Una quidem facies semper. mens una duobus
 Una quies. unusque labor. non pulchrius orbe
 Par fuerit toto nisi nos obliuia forme
 Forte tenent nostre genus et mens omnia tandem
 Conueniunt casusque graues mollire ferendo
 Conuenit atque etas spacio distincta quod ipsis
 Coniugibus grati esse potest. quodque ipse notauit
 Conuenit ille etiam qui summis infima solus
 Equat amor: propera: nec enim tibi forte timendum est
 Ne tua condemnet fori iuuenilia furta
 Scipio: quin iuuenem iuuenis miserebitur ultro
 Uiderit et lachrymas ueniam prestabit amori.
 Coniugium fortasse sacrum: non furta uocabit.
 Reginamque thori sociam uenerabitur olim:
 Mitior ille ducem. simul hoc affatus: amicos
 Conuocat: atque animos aperit. iubet omnia raptim
 Expediant modico conuiuia culta paratu.
 Atria non reboant. non tuscus ad ethera clangor
 Non comitum fremitus. non alta palatia turmis
 Non crebre mictere faces. fax ussit amantes
 Una duos. lachrymis mox extinguenda duorum.
 Pulcher at blanteo properans sub gurgite mergi
 Hesperus optatam noctem referebat: iniquos
 Assuetus perferre dies. et amantibus hostis
 Inuida luciferi dum nomina suscipit astri
 Mentibus heu quantum nostris caligine ceca
 Illudit uentura dies. fortasse beatus
 Coniugio. sobolemque sibi turbamque nepotum
 Rex animo complexus erat: genialia letus
 Tempora noctis agens. illi non blanda mariti
 Oscula mille noui. non regni iura uetusti
 Per cunctos promissa deos. de corde pauores
 Funditus expulerant. semper tremefacta sepulchrum
 Ante oculos mortemque tulit. nec somnia letum
 Portendere aliquid. uisa est sibi nempe secundo
 Rapta viro. sentire minas et iurgia primi
 Et tremuit sopita. licet tum uertice montis
 Berij traducta sedens subiecta videbat
 Regna sibi populosque uagos monstrumque repete:
 Concurrisset alium maiori corpore montem

Tum uero tremuisse iugum cui iuxta sedebat:
 Impulsusque graui gelidos de uertice fontes
 Descendisse duos. montemque abiisse minorem
 Inde retro. ast illam rapido per inania lapsu
 Tartara nigra quidem: et stigiam tetigisse paludem
 Publica finitimas subito perlabitur urbes
 Fama gradu: uicte victorem sponte securam
 Coniugia. et bello indomitum: seruire puelle
 Uulgus adulterij signabat nomine factum
 Quod neque legitimis arsisset ignibus inter
 Armorum strepitus. alioque superstiti rege
 Coniuge. captiue victori forma que uno
 Uisa die et dilecta prius. subitoque recepta
 Federe non inter patrios ex more penates
 Iudicio nequit. sed cuncta libidine sanas
 Precipitante moras fierent. sic omnia uulgus
 In peius torquere loquax. iam crebrior aurea
 Fama ducis uario feruens pulsauerat estu
 Indoluit cari facinus miseratus amici
 Dux pius hic rerumque modus secum ipse reuolvens
 Intempestiuos est detestatus amores.
 Multaque in absentem tacitus conuitia fluxit
 Sic pater offensus longinquo uerbera nato
 Instruit: et thalamis irarum fulmina fundit:
 Mox vultu placito. et dulci sermone mouendus.
 Altera post primam sequitur. populosque secundo
 Fama leues rumore replet. succedere castris
 Siphacem victumque trahi. ruit obuius omnis.
 Uisendi que uictis positis exercitus armis:
 Illum admirari. atque illum celebrare frequentes.
 Hunc illum bello ingentem: regni que superbum
 Romanum. penumque ducem: qui uiderit uno
 Tempore sub laribus pacem ueniamque precantes
 Lique duos mundi dominos. non multa puderet
 Blandiri: cui certatim solemnia tanquam
 Uota deo fierent. cui regum maximus olim
 Massinissa metu toto concesserit orbe
 Quem facie turbata noua fortuna rotasset
 Ad terram impulsu subito. uix credula tante
 Lorde rei ingentis lapsu stupefacta ruine
 Siquis athon uideat uerso seu uertice olympum
 Egeis cecidisse uadis ericisque tuumque
 Apennine caput: tyrrena sub equora mersum
 Non credat satis ipse sibi. sed somnia uanis
 Plena putet monstris. rex inter talia magno
 Concursum inuebitur ducis ad tentoria nostri
 Ne uis quantis fortuna dolis mortalia pessum
 Omnia das. quantum sublimibus inuida regis
 Hec magnis promissa lues. hec meta bonorum
 Stare parum et ruere. hic regum rex ille summus
 Mancipium uenale iacet. trahiturque catenis
 Obrutus et multo circumuallatus ab hoste
 Contigit hesperij mentem ducis illa uetusti
 Hospitij neglecta fides blandisque serene
 Uultus amicitie conspectus iunctaque dextre
 Dexterata. confessusque thori. ac presentibus illa
 Maiestas collata malis. tandemque profatur
 Quid tibi uane siphax uoluisti. unde ista furenti
 Mens adeo transuersa tibi. pacti ne repulsa
 Auxilij contentus eras: nisi bella moueres?
 Dixerat. ille animo uultusque immotus eodem
 Perstitit. ac sero uix longa silentia fregit.
 Nil mihi magnanime et nostri dux maxime seclis
 Nil grauius fortuna tulit. quam frigida campis
 Linqere quam medijs moriens hec membra nequit:

Armorum inter stragem cumulosq; virorum:
 Penarum mihi summa quidem q; vivere bello
 Contigit exhausto. nec enim nunc ora viderem
 Nec mihi perfidie meritam renouantia litem
 Est ego si miseris liceat credenda profari:
 Et queat in grauib; uero locus esse cathenis
 Uera loquar. primiq; omnes meruisse fatebor
 Sponte cruces. qui sacra uolens. qui iura fidemq;
 Fasq; piumq; simul conuentaq; federa tanti
 Hospitis: exigua turpiq; libidine victus
 Calcauit: testesq; deos memoresq; malorum
 Sed que causa grauis: que tristis origo ruine
 Forsitan ignoras. ego nunc uerissima paucis
 Expediam. non illa meum releuantia crimen
 Quin potius iusti stimulos auctura pudoris.
 Femina cum primum laribus fuit aduena nostris
 Auspicijs inuecta malis. atq; alite torua
 Tunc perij perijq; fides et gloria nobis
 Excidit. ac sceptrum manibus. diademataq; fronti
 Prodit tunc tacitis arsit mea gloria flammis.
 Funereas tulit illa faces. potuitq; dolosis
 Flectere blanditijs animu. lachrymisq; malignis
 Hospitis illa sacri. fame superumq; deorum
 Reddidit. immemoremq; mei. quid te moror illa
 Illa suis manibus misero tulit arma marito.
 Induit illa latus. capiti tunc cassida caro
 Lum gladium dextre clipeum dedit illa sinistre
 Increpuitq; tabas. trepidumq; atq; arma pauente
 Impulit ambiguam in mortem. tecumq; coegit
 Aduersis certare deis. quando agmina campis
 Contulimus stetimusq; acie. fuit exitus ille
 Erroris mihi crede mei. placuisse prophanos
 Amplexus. fuerant huius primordia casus
 Coniugioq; hesisse fero. prob regia uere
 Regia et innumeris nuptura sine ordine coniunx
 Regibus hostiles nunc translata penates
 Igne cremes simili: nisi me presagia fallunt
 Et facies mecum hoc ueniet solamen ad umbras
 Dixit et obrucit grauius turbatus et imo
 Lumina mesta solo referens. iam senserat iras
 Scipio. namq; oculos et stigmata clara loquentis
 In vultu: nimium offensi spectarat amoris.
 Hinc magis atq; magis cari scelus horret amici
 Iustus amor regi quoniam si digna querela
 Massinissa tibi fuerat non iusta rapine
 Causa furor. stimulisq; repens impulsus libido
 Turpibus. hec inter regem sub claustra recondit
 Fama recens latis sensim crebrescere castris
 Lepit adesse duces. victriciaq; agmina regis
 Ac lelij. placido uenientes suscipit ore
 Scipio. laudatos populo spectante decorat
 Muneribus largis. abstractum deinde seorsum
 Sede locat regem iuxta procul atq; remotis
 Lectibus alloquitur. Nisi me tua maxima longe
 Massinissa diu virtus sperata fefellit
 Non tibi causa tuum fuerit nisi magna videndi
 Scipiadam. fideiq; mee tua credere fata
 Ut malles. ueteres sic aspernatus amicos
 Africa nam vastis latio disiungitur undis
 Nec minus alternis discamus moribus. ergo
 Grande aliquid tibi causa uie fuit. equore tanto.
 Tot bellorum inter fremitum mundi q; tumultus
 Lerte ego si proprio mihi non sordescit in ore
 Gloria. non alia tantum uirtute superbum
 De fateor. q; q; blande mihi frena tenere

Frena uoluptatis video: non hostis in armis
 Obuius: aut flammis resonans undantibus ethna
 Euboice non sic fundo grauis estus ab imo
 In cumulos surgentis aque metuendus ut ista est
 Turba uoluptatum. que circumfusa tenet nos
 Precipue tamen hec nitide suspecta iuente
 Pestis. et erati pretendit retia nostre.
 Equor enim filet interdum. grauis ethna quiescit
 Dura nimis. luctusq; grauis. simul oscula trunco
 Fixa diu tenero: vitaq; abeunte tepenti.
 Atq; ideo similes regis miseratus amores.
 Intulit oceano vultus lachrymosaq; lauit
 Ora cadens noctiq; suas permisit habenas
 Scipio. nulla etenim dederit fortuna quietem
 Ni mediocris erit nam tristior illa dolores
 Leta uehit curas. per noctem singula secum
 Ancipiti cum mente rotat. num territa pulset
 Menia penorum: et turres carthaginis an se
 Extremos fundat libie uastator in agros.
 An requiem fessis paucorum forte dierum
 Prebeat equitibus peditumq; det oia turmis
 Illa recursabat portio: sub pectore cauti
 Lura ducis. quibus inde uis captiua per altum
 Agmina penorum latio transmittat ouanti
 Precipue in rege. regisq; in coniuge multum
 Angitur et quantis uelit hos custodibus ire
 Cui tantum committat onus. sic anxius heret
 Mercato: cui nota uie cessere secunde
 Et lucri fortuna fuit. nunc cogitat aurum
 Ac gemmas qua puppe uehat. preciosaq; rerum
 Quisq; ratis custos placeat. non carior usq;
 Ullus erat lelio. nulli felicius altos
 Credere consuetus lassata mente labores
 Hunc igitur noctis medio uocat. admonet arma
 Nauibus imponat. lectoq; ut remige centum
 Instruat. hac patrie accessurus littora classem
 Et misero multum diuersa fluebat amanti
 Nox ea cum lachrymis. quas sese uertat in artes
 Quos uocet ille deos. precibus quib; atra relaxet.
 Stamina parcarum et dilecte tempus amice.
 Nunc uenit in mentem cara cum coniuge raptim
 Herculeas subita linquentem classe columnas.
 Fortunatorum famam temptare locorum
 Nunc recta penetrare uia carthaginis alte
 Menia et ad ueteres humilem ueniamq; petentes
 Pergere cum gemitu et dulci cu coniuge amicos
 Nunc ferrum laqueosq; sibi properataq; mortis
 Instrumenta manu. tristisq; interere nodos
 Auxilioq; necis tantos finire dolores
 Sepe manus gladius tetigit pudor: obstitit unus
 Non metus incepto. uidue non anxia uite
 Dulcedo. ueritus famam maculare perenni
 Crimine continuit. capulumq; animumq; remisit
 Uoluitur inde thoro. quoniam sub pectore pernox
 Seuit amor. lacerantq; truces precordia cure
 Uritur. inuigilant mero: metus ira furorq;
 Sepe etiam absentem lachrymans du stringit amicas
 Sepe thoro dedit amplexus. et dulcia uerba
 Postq; nulla ualent uolento frena dolori
 Incipit et longis solatur damna querelis.
 Lara mihi nimium: uita mihi dulcior omni
 Sophonisba uale. non te mea cura uidebo
 Leniter ethereos posthac componere uultus
 Effususq; auro religantem ex more capillos
 Dulcia non celum mulcentia uerba deosq;.

Oris odorati secretasq; murmura carpsam.
 Solus ero.gelidoq; infernam membra cubili
 Atq; urinam socio componar amica sepulchro
 Et simul hic uetitos illic concorditer annos
 Contingat durisse mihi fors optima busti.
 Si cinis amborum committis morte medullis
 Unus erit.scipio nostros non scindet amores.
 O utinam infernis etiam nunc vna latebris
 Umbra simus.liceat pariter per claustra uagari
 Mirtea:nec nostros scipio disiungit amores
 Ibimus vna ambo flentes. ⁊ passibus iisdem
 Ibimus eterno conuerti federe.nec nos
 Ferreus aut equos scipio interrumpet amores
 Inuidiosa deis heredi:populoq; silentium
 Ac cereris genero:cunctisq; beatiore vmbra
 Umbra ferar.dulces nec scipio franget amores
 Ille quidem astrigeros tractus celumq; tenebit
 Dur facer.humanis in totum moribus impar
 Nec uolet infernas sedes.aut pallida dicis
 Regna sequi.aut cupidos iterū turbabit amātes
 O utinam libicum nunq; transisset in orbem
 O utinam latijs semper mansisset in oris
 Quid precor heu demens.si non uenisset:amice
 Et decore ⁊ species:faciesq; simillima.soli
 Non mihi nota fores.sine qua nec vita fuisset
 Data quidem pariter quanta est discordia:vitam
 Abstulit.ac tribuit scipio dulcissime raptim
 O utinam romam victricia signa tulisses
 Captiuo cum rege prior:reginaq; retro
 Mansisset non visa tibi.quid surda precamur
 Humina.castrorum dominus:victorq; superbus
 Captiuam petit ecce suam.dabimus ne.sed urget
 Importuna precum species nocitura precari
 Sed rogat.at vultu tacito mihi multa minatur
 Sed rogat.ac durum precibus latitare sub istis
 Imperium agnosco:parebimus:at prius horrens
 Iuppiter admoueat.capiti sua fulmina nostro
 Hoc tellus uoret alta latus.pelagusq; per ampliū
 Impia falsiloqui spergantur viscera regis
 Ergo ego romano placitum quia sancta reuellam
 Federa coniugij.licuit sine coniuge regem
 Uiuere. ⁊ id satius fuerat quia celibe vita
 Scipio noster erat.sponse nunc pacta negare
 Non licet ast ingens: ⁊ inexorabile turbat
 Imperium:quid agam morieris munere cari
 Sophonisba viri morieris munera seuo
 Hoc placuere ioui.sic nec captiua traberis
 Littus ad italie:viribus subiecta latinis
 Nec nostros illusa dolos sic posse videris
 Aut fractam culpae fidem moriere quis ergo
 Finis amoris erit.mors effera parcite cuncti
 Lelicole:calcanda fides fugiamus in orbis
 Ultima ⁊ ignotas lybie penetremus harenas
 Est ubi serpentum regio tutissima nobis
 Tutior hac patria.nec enim uenturus ad illam
 Est scipio nec pestiferi vis ulla ueneni
 Tam pulchros lesura pedes.mibi forsitan ipsa
 Ignoscent spectante fere.dulcissima coniunx
 Stat fugere. ⁊ te impendenti subducere morti
 Pauperiem letus tecum.exiliumq; fugamq;
 Meitaq; cuncta feram.sed nec sequerere uocantē
 Femineos si noui animos.regina supremo
 Sueta sedere loco. ⁊ q̄q; sequerere.parati
 Nil habeo.atq; omnis romana potentia passus
 Claudit. ⁊ extremo scipio notissimus orbi est

Somnia nunc tacite quondam mihi tēpore noctis
 Visa recognosco turbate horrendi quietis.
 Non satis intellecta prius tu ne illa fuisti
 Candida prostrato per vim subducta marito
 Serua.sed imperio tandem pastoris iniqui
 Custodi precepta nouo.tunc nempe placebas
 Uel sic visa mihi.sed quid coniuncta ferebat
 Mors tua.dij visis omen remouete malignum
 Permetuo.nam cuncta sibi constantia certo
 Ordine cernebam.ne me sopor ille sefellit
 Quid faciam:moriere igitur:moriere profecto.
 Nil aliud superest.coniunx miseranda.tibiq;
 Auctor mortis ego.sed que mihi vita futura est
 Scis uenus ⁊ celo prospectans iuppiter alto
 Mortales actus.nostrosq; hoc orbe labores
 Quis mihi uerba dabit placitas ducentia noctes
 Aut grauis ingentes animi mulcentia curas
 Quis dabit amplexus.quis ue oscula dulcia itigat
 Te sine dulce nihil.quid prodest regia largo
 Agmine seruorum.tyrio quid lectulus ostro
 Lomptus. ⁊ innumeris instrata palatia gemmis
 Quid diadema iuuat lati quid gloria regni
 Uroz. ⁊ assiduis torquentur pectora flammis.
 Neui mihi dulcis adhuc. dulcis post busta.sereni
 Quo fugiunt vultus.hinc iam te cura supremum
 Uiuentem deslere iuuat sophonisba deorum
 Atq; hominum decus eximium:quas nra tulerūt
 Tempora siderei exemplum specimenq; decoris
 Que faceres conspecta fidem.supra astra:q; ipsi
 Splendor inest superis.qualis q̄q; alma uenustat
 Forma deas.aduerte pijs hijs fletibus aures.
 Mei misero.fuerat quoniam meminisse iocundum
 Lumina sidereis mulcentibus ethra fauillis
 Alma sub eriguo claudentur condita besto
 Lumina magnorum.mentes tractura deorum
 Lumina durorum.rabiem fractura virorum
 Lumina que mihi me abstulerāt:curasq; minores
 Candida frons.auro circuncrispante decora
 Frontibus humanis angustior.abdita saxo
 Stabit in angusto risus qui ferrea fugit
 Pectora:qui celum.qui circumfusa serenat
 Rubila tartareum ruit irrediturus ad antrum
 Neui mihi felices anime.quibus illa repente
 Lux oriens ueteres ueniet purgare tenebras.
 Neui bene progeniti.quibus illa videre licebit
 Que mihi mors inuisa rapit.pes lacteus atram
 Diuino celerante gradu conscendere cimbam
 Iustus transiliet:lethei gurgitis estum
 Fortunate caron:utinam mihi flectere clauum
 Contingat ueteramq; diu contingere ripam
 Tuq; mei interea serues moderamina regni
 Inuidiose senex.quando hec tibi monstra videre
 Contigit.aut ullo post hac contingeret in eus
 Uidisti ethneo raptam sub uertice nigri
 Urorem transire thori nec vultus elisse
 Te latuit nostre.facies nec gorgonis horrens.
 Nec que satiferum laqueo pendente secuta est
 Laodomia virum:ne te pulcherrima procris
 Nec teucrum pestis.minoisq; altera proles
 Altera nam celum tenuit stellante corona
 Sed cui tantus honos:cui tante gloria forme
 Crude senex:mibi crede parem non ulla videbant
 Secula nec rerum laudatrix magna suarum
 Etas prima tulit:visa tangere iuuenta
 Ardebis mihi crede senex:me forsitan illac

Coniugio infauste uestigia cara sequentem
 Tardius excipies ueniam nec tempore multo
 Hic mihi carcer erit proh si prohibemur adire
 Corporeosq; iterum vis est remeare sub artus
 Occidimus. tu parce feneat atq; arbiter equus
 Igne pari flagrans iuuenilibus annue flammis.
 Lerbere si potuit nates rodopeius iram
 Frangere uoce lire. facies nunc coniugis ista
 Quid poteris inspecta tibi. inspectaq; regi
 Tartareo uereor ne nostros captus amores
 Lemptet. et annose redeas proserpina matri
 Somnia sunt que fingis amans et falleris amens.
 Massinissa diu felix si rara fuissent
 Munera fortune. modo sed mestissime. regum.
 Pone modus lachrymis. metaq; ipone querelis.
 Dulce meus decus atq; anime pars altera nostre
 Obzere solamen. longus dolor: inclita coniunx
 Ibis. ad elisas directo tramite ualles
 Et mihi morte tua gemitu lachrymasq; relinques
 Sed sequar. hec miseri superant solatia morbi
 Obtulit subijt. q; sopor. tum fessa parumper
 Membra quies sensim subrepens tarda fefellit.
 Multa sed in somnis questus. celumq; chaosq;
 Fortunamq; feram incusans hominesq; deosq;
 Ecce parum fausto finem positurus amori
 Phebus ab oceano rediens surgebat eoo
 Concrepuere tube. surgit tremefactus et iras
 Suscitatur. ac questu se sepe reuoluit eodem
 Postq; castra uidet fremitu testantia motum
 Et metuit mandata ducis: vimq; affore credit
 Si negat horrendum dictu et miserabile sumit
 Consilium. quid tristis amor dabat. aurea fido
 Pocula dat serue. custodia dira ueneni
 Credita cui fuerat rex hec uindantia summo
 Ac superinfusa cernens spumantia morte
 Uade ait. et misere mea tristia munera perfer
 Regine. scriptosq; deos absolue. fidemq;
 Me promissorum memorem sciat illa secundum
 Impleo sunt superi testes. erat altera longe
 Conditio mihi grata magis: temptataq; frustra
 Est via: siqua foret per quam regina maneret
 Coniugio contenta meo: romanus ab alto
 Dux uetat. hinc nostri: sic dii statuere potestas
 Fortunamq; iubente data est. sibi consulat ergo
 Cogitet unde ruens quo sit prostrata quis illam
 Eritus excipiat viduatam nomine nostri
 Insuper et primi reuerentia quanta mariti
 Quanta patris uirtus. titulisq; et sanguine dignu
 Consilium paret ipsa sibi. quod possumus uam
 Instrumentaq; fuge libertatisq; paramus
 Nec ait. atq; oculos lachrymis auertit onustos
 Auncius accelerans regine ad limina pulsat
 Munera dira ferens. pannis anus obsita et annis
 Profilit. atq; habitus: inspectaq; pocula narrat.
 Substitit attonite similis: similisq; pauenti
 Necremorata diu: positosq; instincta pauore
 Ingrediatu ait. stat terre lumina fixus
 Et peragit commissa tremens. itercepit illa
 Suscipio mandata libens: nec dona recuso
 Regia. si maius nihil est quod mittere dulcis
 Posset amans. certe melius moriebar in ipso
 Funere ni demens nupsissem. numina testor
 Conscia. non aliquid quoniam de coniuge caro
 Sit nisi dulce mihi. sed sidera promptius alta
 Terrenis ut erant uinctis exuta petebam

Hoc refert extremu. et mortis mihi testis adesto
 At nos celicole. et qui maria ampla tenetis
 Quisq; locum mundi medium stigasq; tenebras
 Quas adeo licet ante diem si iusta precandi
 Materia est. prestate pias his questibus aures.
 Audiat. et celum et pelagus: tellusq; profunda.
 En morio: mortisq; magis me causa dolere
 Quam mors ipsa facit: quid enim commertia tangunt
 Nostra duces latios: en quanta superbia genti?
 Non satis est hostem regnis spoliasse paternis
 Libertate animos spoliant. et rite coactis
 Coniugis sanctosq; audent irrumperere amori.
 Ac pactos laniare thoros. victoria postq;
 Fata potest eterna iouis. sint ultima uite
 Tristia: et eximijs sua roma ingrata tropheis
 Exul ut a patria deserto in rure senescat
 Solus. et a fide longe semotus amicis.
 Ne videat sibi dulce aliquid: qui dulcia nobis
 Omnia preripuit. tum chari iniuria fratris
 Exagitet doleatq; suos non equa ferentes.
 Filius extremos inglorius aggrauet annos
 Indigno tandem atq; inopi claudare sepulchro.
 Fratrusq; tibi et patrie moriare relicte.
 Scipio. et infames saxis inscribe querelas
 Tu quoq; finitimo semper quatire tumultu
 Si secum posthac coniunx charissime firmum
 Fedus habes. videas obeuntes funere natos
 Intempestiuo: et sedatos cede nepotes
 Alterna. ueniens illa de gente cruentus
 Rusticus insultet generi per vulnera uestro
 Et trahat ante rudem iunctos per menia currum
 Obruet et ex uobis proprios tua roma triumphos
 Dixerat. ac circum gemitum lachrymasq; uideres
 Astan. etq; fero attonitos intendere finit.
 Illa manu pateramq; tenens et lumina celo
 Attollens. sol alme inquit superiq; ualete
 Massinissa uale. nostri memor. inde malignum
 Leu sitiens haurit non mota fronte uenenum
 Tartareasq; petit violentus spiritus umbras

Argumentum libri sexti.

Ulla magis stigia mirantū obfessa corona
 Umbra fuit quodā. uerit^o tē tristia magn^o
 Scipio pmulcet cunctos: et pectora regis
 Lelius in patriam latia cum classe syphacem
 Conuebit: inde ducis monitu phynecta cohortes
 Circum castra locant. dubij ad tentoria peni
 Terdenos misere viros: qui ficta loquantur
 Scipiade: geminos obfessi ad menia fratres
 Italia reuocant: flens dulcia deserit arua
 Hannibal: ait medio carus perit equore mago.

Incipit liber sextus.

Ulla magis stigos mirantū obfessa corōa
 Umbra lac^o sibi. postq; diuisa trifomis
 Partib^o hab^o eqs stetit igēs machia mūdi
 Obtuitu attonito stabat horretia circum
 Agmina penarum. sparfosq; regentia villo
 Eumenidum tacitis inhiabant rictibus ora
 Regia vis oculis inerat. pallozq; uerendus.
 Et uetus egregia maiestas fronte manebat.
 Indignata tamen superis. irataq; morti.
 Ibat et eriguo desigens lumina flexu
 Iudicis inferni postq; ad pretoria uentum est
 Iniecit sibi seua manum canentia minus
 Ora mouens dixit: sit carcere clausa secundo

Quem fontes habitant anime quib⁹ ultima vite
 Cura fuit neglecta sue: rodomantus acerbo
 Iudicio firmabat idem. iam prendere mestam
 Leperat immanis lictor: tunc maximus alte
 Eacus exclamat. siluerunt turbida late
 Tartara: trans stigiam uox est audita paludem.
 Mortis amor causa est. lucemq; coacta reliquit
 Tertia claustra sibi sunt legibus addita nostris
 Huc eat immerite neq; hec iniuria nostra
 Accedat nunc uoce recens. satis aspera vite
 Mansit apud superos fortuna. et mortis acerbe
 Assensere pari circum clamore fouentes
 Umbrae populis et nigri linentia regni
 Concilia. Haud aliter q; cum sententia captum
 Turpibus addidit laqueis: crucibusq; uel igni
 Mens bona. que non supplicio: sed sorte mouetur
 Infami: trepidatq; tamen generosior at si
 Conditio mortis subito datur. altera frontis
 Effigies. vultusq; alius formatur: et extra
 Pectoris apparet lachrymis noua gaudia fuisse.
 Letior ipsa quidem positaq; decentior ira
 Optatos visura locos: regina modestis
 Passibus ingreditur. iuuenum cui cingit utrunq;
 Turba latus. ueteris repetens quasi somnia vite
 Haud procul a ripa lethei fluminis illa
 Que capit expositos in amenasq; mittit in antra
 Planities obscura iacet. que collibus arsis
 Lingitur. hic latis eterna silentia campis
 Mirteaq; umbriferos uetus ambit silua recessus.
 Ad hic armorum strepitus studius ue frementus
 Cornipedum. non cura canum: pecudumq; bouumq;
 Sed labor et lachryme. et longo suspiria tractu
 Et macies. odiumq; sui pallorq; ruborq;
 Et male suadus amor: scelus ira fidesq; doliq;
 Furtaq; blanditijs immixta. ioculq; dolorq;
 Et risus. breuis et ficto periuria vultu.
 Crebraq; sub raris habitant mendacia ueris
 Illa per angustas fauces ingressa sub ipso
 Limine claustrorum laqueo sua colla prementem
 Lernet yphim. et nimio consumptas biblida luctu
 At procul ingenti latitabat mirra pudore
 Frondibus ora tegens. iterum spoliator anerni
 Ophoeus euridicen frustra reuocare parabat
 Maximus extremo nemorum uagus ibat achilles
 Palidaq; immiti signabat gramina passu
 Aduersa regione paris ceu nota timeret
 Arma hostis. gressu tacito properabat. at illum
 Tristior oenone a tergo lachrymosa uocabat
 Ipse alio tendebat iter. tum regia virgo
 Et mundo matrona nocens. tot causa dolorum
 Turnus et ipse dolens rapta de coniuge campis
 Errabant. mediaq; duos in ualle uideres
 Soliuagus lateri herentes. alternaq; collo
 Brachia tendentes heu felicissima tisce
 Suspirans inquit placuit seruatus auerno
 Dulcis amor tantum nullis inuiderat umbris
 Ausq; adeo chari meminit deserta mariti
 Ne quicq; namq; ille senex moriturus et annis
 Lassandus vite uenturus ad ultima longe est
 Heroumq; greges diuersaq; claustra tenebit.
 Postq; fama fere uolitans prenuincia mortis
 In vulgus effusa ruit tunc vna per omnes
 It pietas: tote lachrymis maduere cohortes.
 Hunc fors regine mouet: hunc iniuria regis
 Qui scelera accumulans: maiori crimine crimen

Diluit. hunc ingens duro constantia leto
 Feminea. et nulli non admiranda virorum.
 Scipio permetuens iuuenis ne forsitan ardens
 Nunc etiam gemini sceleris sibi conscius in se
 Consulat asperius quicq; pro tempore blandis
 Mitigat aloquijs castigatumq; modeste
 Temperat et curis cupit exonerare malignis
 Proxima sic dubij medicus discrimina morbi
 Agnoscens egrum placido sermone moratur
 Ac monet. et proprii immemorem uelit esse pericli
 Altera nox festum curis: uigilemq; sopore
 Reddidit amore. iam lucifer astra premebat
 Candida: iamq; dies pelago ueniebat ab indos
 Jam uolucrum dulces ullo sine fine querele
 Audiri et nocturna silentia rumpere progne.
 Surgit et effusas iussu precone cateruas:
 Congregat. ac medio sublimis ab agmine fatur:
 Romani proceres. felicia castra secuti
 Victores quos hesperie tot pressa per annos
 Terra tulit. quos innumeris nunc africa sentit
 Cladibus extremis iam iam sensura ruinis
 Intentas adhibete aures. et corda precanti
 Prona. duci. me uera quidem: et compta profari
 Testis ab excelso prospectans iuppiter esto
 Gloria tam longi nunq; mihi uana laboris
 Causa nec imperij fuerit damnosa libido
 Sed patrie pregrandis amor. qui nostra uadosis
 Sirtibus. oceanosq; alternat castra frementi
 Hoc duce ripheas nudus transire per alpes
 Non uerear gelidum cum bruma redxerit annu
 Estiui medio armatus nec in ore leonis
 Ethiopum penetrare latus sitientiaq; arua
 Nam mihi uel dubij certa est uictoria martis
 Uel mors leta quidem: patrie mea uita salusq;
 Non mihi debetur. pia debita perdere soluens
 Nil uideo. nunc ista tamen quo tendere pergant
 Expediam breuius: uos me per cuncta secuti
 Aspera. supremo mentes aptate labori
 Finis adest. summusq; decus mihi menia circum
 Lingere propositum. et seue carthaginis urbem
 Aut redit his: cui cuncta vni sua vulnera seruat
 Perfida gens nostre tantum aduersata saluti
 Tum latio interrupta quies nobisq; perennis
 Fama uenit. belli fato querenda supremi
 Aut manet. et victum cunctatio sola fatetur
 Indefensa mihi tellus dabis impia dignum
 Supplicium. et cesos purgabis sanguine ciues
 Cura ne barbaricis pedibus calcanda fuerunt
 Italic. nobis animos tam iusta negabit
 Ultio. quin etiam qd uel meminisse molestum est
 Denia nostre urbis. capitoliq; alta minaci
 Lominus ille fremens uir lumine uiderit vno
 Nos muros spectare suos que causa uetabit
 Non mihi si campis ueniat maro ille secundus
 Penorum armatus stigiaq; reuersus ab vnda
 Quatuor atq; truces quos pauit in arma leones
 Alterno cingant latus ordine pectora contra
 Ferre refo: midem. sic me spectata querites
 Uestra monet uirtus. at nunc pater inclit⁹ umbris
 Occubat infernis natorumq; omnis ad vnum
 Turba redit latus iugulos sic ensis in illos
 Fulminat. iste autem per secula tanta superstes
 Quid nisi serus honos et nostre gloria dextre est
 Sic uixisse diu fuis sibi fuructus honesti
 Hac tandem feriere manu licet aspera iactes

Prælia & aduersa romanos cuspide feros
 Gloria prima tamen mortis tibi cognitus auctor
 Scipio: & in tumuli scribendū hoc marmore nomē
 Nunc agite egregijs animos preparate triūphis
 Ultiores patrie tuq; o decore inclite regum
 Massinissa ingens. quem nec turbata fatigent
 Equora. nec toto descendens iuppiter igne
 Non ferus infesto concurrens numine mauorū
 Accede. & nostris animum sermonibus offer
 Magna tibi hoc bello virtus multusq; decorum
 Est fauor agnosco. nunc urbis munera nostre
 Munera pro meritis fateor: tibi parua sed arram.
 Maiorum mihi crede damus. viden ecce fremētē
 Cornipedem. letum phaleris. auroq; superbum
 Nescit ut esse loco. fulgentes respice currus
 Cetera quin etiam que circumferre triumphis
 Romani statuere duces. ut iaspide crebra
 Læta corona micat rutilo riget integer auro
 En crater quantoq; manum grauis iplicat orbe
 En habitus sacra quo nil conspectius urbe
 Noueris. ipse animis pridem romana quid esset
 Virtus mortales inter te nosse fateris
 Quod nescire potes: nulli tam clara solemus
 Externo prestare viro. tibi nostra sed vni
 Arma: habitum: titulos nomenq; decusq; libenti
 Mente damus. te participem sociumq; licebit
 Esse triumphorum. nobis quos nostra pararit
 Fortuna. in medio sedes tibi certa senatu
 Semper erit nostro. cinis monumenta tenebis
 Omnia romulei. stabilem sociumq; & amicum
 Te salutamus regem. tum ta optime leli
 Hanc auro gemmisq; grauem gestare coronam
 Dignus habe. captosq; trabēs. primiq; syphaces
 Maturabis iter pelago stat. classis aperto
 Et placitum spirante fretum substernitur austro
 At vos o socij certaminis atq; laborum
 Emeritas laudes. & premia digna feretis
 Lum nos laurigero capitolia celsa prementes
 Læta videns curru: cum circumfusa fauentum
 Milia victorum plausum fremitumq; iocosq;
 Maxima septeno spectabit uertice roma:
 Quem mihi fata diem nunq; mentita propinquū
 Promittit. Sic fatus erat. iamq; vndiq; magn⁹
 Consurgens letusq; fremor pulsabat olimpum
 Ante omnes meritas grates expendere certant
 Rex. leliusq; duci spesq; ingens addita regi
 Abstulit antiquas. aliamq; in viscera curam
 Intulit. ut regni posset protendere fines
 Pauperis. hostilesq; suis adiungere terras
 Quod sperare quidem foris illius atq; potentis
 Scipiade promissa dabant. Leu retibus anceps
 Aspiciens uolucrum subito discedere paruam
 Conqueritur. mouet exigui spes perdita lucri
 Maior inopina mox & generosior ales
 Parte poli tensis si forsitan aduolet alis
 Erigitur recipitq; animos. spesq; ampla futuri
 Preteriti meminisse uetat: Sic prima secunde
 Cura parum solido sub pectore cessit amantis
 Victor amoris amorq;: libidine victa libido est
 Proxima nox alia transiit imagine somni
 Non habitus non incessus: non vultus amice
 Ante oculos. non uox iterum exaudita gementis
 At solium. atq; urbes. at fortibus oppida muris
 Fluminaq; & montes lati confinia regni
 Jam rubicunda uagos eo littore currus

Aptabat uentura dies. auroraq; noctis
 Candida pellebat tenebras. cum buccina classem
 Excitat. & uento tenduntur uela secundo
 Littore iam toto stabat romana iuuentus
 Digressu uisura suos hic uerba parenti
 Hic fratri perferre iubet: iubet ille sorori
 Hic socijs: multumq; rogat confusus in altum
 Clamo: it. & uarie resonant per inania uoces
 Lælius in medio conspectus amica salutat
 Equora: tum ducibus commendat carbasa uctis
 Atq; alacres leto respondent murmure naute:
 At metus mediaq; syphax de puppe reflectens
 Lumina. supremum patriam uisura. locosq;
 In quibus altus erat. tacit⁹ lachrymosa mouebat
 Postq; claustra dolor: uocisq; repagula feruens
 Eicit talem diffudit ad astra querelam
 Heu tellus aduersa deis: heu fidere tristi
 Pressa diu tellus. quam nostris attulit aruis
 Femina sidonio fugiens a littore pestem.
 Pectoribus nostris animis quos intulit illa
 Exul. inops mulier. metuens atq; icta recenti
 Uulnere. nepe auidos bellorum: & sanguinis acri
 Lælius ut fuerat regnum tenuisse uetustum
 Et pacem seruasse suam. lato equore gentes
 Discreuit natura duas. aduersaq; fixit
 Littora. nos mortem medijs quesiuimus vndis
 Quid uisum est nostris elemēta irrūpere damnis
 Et uento pelagoq; manus inferre tumentis
 Sat nostro precisa nocens a corpore tellus
 Hispana. & calidis fumans trinacria uenis
 Quid mihi nunc nobisq; fuit sardinia flatu
 Pessima pestifero: melius latuisse marinis
 Eternum potuisset aquis quo signa furentes
 Pertulimus. puduit spatio requiescere tanto
 Hæc mihi non alias sic te pulcherrima cernam
 Africa ne patrij tangent hec lumina colles.
 Lælius ad inuisum ferimur. locus ille sepuchri
 Quis putet: extremis genitum sub finibus orbis
 Itala terra teget. medijs ac uita procellis
 Irrequieta fuit: sic tristes litia parce
 Distribuere mihi. sic dii statuere superni
 Hic tibi qui vires animumq; dedere superbum
 Omnia miscentem. meritas dent soluere penas
 Hannibal. ingentis quoniam mihi causa ruine es
 Et patrie natus misere. tu causa supremi
 Prima mali. patrias uiam iuratus ad aras
 Fulmine flagrasse merito. prob iuppiter ille
 Ille tibi feriendus erat. nam vindice flamma
 Quid iuuat innocuas quercus & saxa ferre
 Heu puer infelix patrie cunctisq; tibiq;
 Tuq; deis inuise parens qui dura tulisti
 Semina bellorum. natis caruisse nephandis
 Quāto erat utilius. genito: sed tristis ad umbras
 Iuisti. tantos uctitus spectare furores.
 Non licuit cupida mundi satiare cruore
 Lumina non gladios. at post celerata propago
 Hunc fudit. seuo in ferias missura parenti.
 Tu certe iam digna luis. sed pessime rerum
 Quas penas mihi nate dabis: qui stagna latulq;
 Qui freta: qui fluios: qui terras sanguine turpas
 Forte ego premoriar. tua nec sinar ultima presens
 Lætere supplitia. at manes penetrare videbo
 Agmine cesorum: & furiarum turbine sceptam.
 At coniunx infida virum que linquere frustra
 Uiteris. & nostris insultas cladibus. imos

Et manes inuita preio. solamq; videre
 Lepotero, et vultus iterum spectare pudendos.
 Littore nam patrio: nisi me mea lumina fallunt
 Immemor ille tui turpissimus errat adulter.
 Dixit et in gremium lachrymantia condidit ora
 Illum non scopuli: non horrifera curus ab antro
 Terruit colio. non monstra uagantia ponto
 Deuotum. mortisq; auidum. gelidumq; cadaver
 Littoribus libicis transuerso turbine reddi
 Optantem tacite: tempestatemq; uocantem
 Inuidus haud aliter tenuis regnator: agelli
 Annua cui messis perijt spes. optat iniquum
 Uer alijs. imbresq; feros. et grandine mixtos
 Arboribus frugibusq; graues incumbere uentos
 Interea scipio curarum parte leuatus
 Larpit iter. tumulumq; habili munimine cingit
 Quem funecta uocant. turrestq; ibi subrigit altas
 Menia precipiti circundans lignea uallo
 Itaq; in conspectu carthaginis ampla repente
 Castra locat late fugientibus arua colonis
 Uastantur. trepidant subita formidine ciues
 Obsessi. solamq; uiam superesse salutis
 Absentem reuocare ducem. clamare fatentur.
 Legatos igitur raptim qui publica fanda
 Fata ferant mittunt. reuocentq; ad prelia tandem
 Ultima. et extremos patrie sub morte dolores
 Ast alij ligurum uallem prooperante iubentur
 Classe uehi: atq; illis magonem auertere terras
 At redeant. patrie summas instare ruinas
 Ille quidem quibus animum grauis ira cruentum
 Angeret. aduerso quoniam tamen aspera marte
 Uulnera passus erat: metuens inimica supremis
 Arma malis. statum patrie parere uocanti
 Interea blandis terrerent qui tempora uerbis
 Terdenos oratores in castra senatu
 Penorum ex omni lectos ac ficta loquentes
 Romano misere duci: quorum vnus ab alto
 Pectore suspirans. lachrymis sic incipit oris.
 Summe ducum: cui cuncta parè per secula nulli
 Mundus habet. p̄ma numerans ab origine retro
 Uisceribus patrijs que publica uulnera seue
 Paucorum fecere manus rabiesq; nocentum
 Aspice placatos tandem: et miserere precamur
 Afflictis. liceat per te sperare salutem.
 Quam ciues rapuere feri: si parcere pulchra est
 Ultio. si imperium nobis anxisse receptis
 Romanum. q̄ tantam urbem extinxisse repulsis
 Utilius. si victores meminisse uetuste
 Prestat amicitie. q̄ uos presentia tantum
 Atq; iras pensare nouas ignoscite uictis
 Parcite supplicibus: rebus succurrite nostris
 Occidimus. prestate manus. hostemq; iacentem
 Erigite. et nostro sic insultate pudori
 Optima uincendi species. q̄n hostis amicus
 Fit meritis. sed pretereo speciosa profari
 Nomen amicitie quoniam fortuna silere
 Nostra iubet. satis est miseros optasse salutem
 Et ueniam petijisse reos. per sacra tonantis
 Per uestros romane deos. ignosce paratis
 Supplicium penamq; pati. non nostra negarim
 Crimina. sed uerum liceat dux sancte fateri
 Te coram nostro uolentis prefuit auctor
 Hannibal errori. nostrasq; cupidine summi
 Imperij pauit furias. et uelle coegit
 Quod sero nunc nolle dolet. ueruz ille necesse est

Ut pereat. scelerumq; ruat cum pondere tandem
 Sic illum sua fata uocant: tu nostra benignus
 Respice. si ciuem crudelem sensimus hostem.
 Tu ciuis pius esse uelis: qui diceris hostis
 Dixit. et ante pedes iacuit victorio. at ille
 Erigit. et uultu respondet pauca scuro
 Non pacis tractator: ego. sed victor: et ultor
 Sum scelerum. libicas memini transmissus in oras
 Quam mihi spem fortuna ferat. victoria q̄ sit
 Prona mihi notum est. s; me tamen ultima uestri
 Fata mouent. animum nequeo posuisse benignus.
 Mundus ut agnoscat sic nos pia bella mouere
 Ut nostro sit pacis amor: sub pectore semper.
 Parcimus indignis. has pacis figite leges
 Mentibus. et seruare fidem condiscite tantis
 Cladibus edocti. superosq; et sancta uereri
 Federa. bis denas non ultra littore naues
 In patrios seruate usus: non bella mouendi
 Jus nobis. populi iniussu. sint prelia nostri
 Arbitrij. uestro tellus hispana subesse
 Desinat imperio: uestris ne quiescat ab armis
 Insula nulla freto quod nos interiacet et uos
 Non procul a libico iuuat sibi libera marte
 Uincula captiuis turpesq; auferte catenas
 Victorum pedibus. stet nobis transfuga nullus
 Nullus in italia penorum exercitus ultra
 Permaneat. uestrosq; duces remeare iubete
 Siquis trium spacio pax consultando dierum
 Quos damus accepta est: legatos mittite romas
 Sanciat hanc populus pacem iubeatq; senatus
 Si minus. ac saltem paucis siluisse diebus
 Tres liceat noctes per me duxisse quietas
 Dixit. ad hec cereris pro tot legionibus addit
 Ingentes cumulos. atq; eris grande tributum
 Illi autem ueluti pacis iam nulla molesta
 Conditio foret. ac fractis spes nulla sub armis
 Omnia suscipiunt leti. populoq; reportant
 Itq; fremens ficto confirmat pectore pacem
 Haud pecus ancipiti perinrus nauita mortem
 Tepestate timens ubi iam spes nulla relicta est
 Uota deis cumulat pelagi: tremulaq; tumentem
 Neptunum ter uoce ciet. tethidisq; marine
 Numen. et iratum compellat nereia ponto
 Dona dabit templis. omnem feret ille laborem.
 Si redeat tranquilla dies portusq; uideri
 Lominus incipiat. sensum mens perfida tuto
 Atq; inconsulti subeant obliuia uoti.
 Sic stimulante metu deludunt tempora peni
 Pollicitis redeat donec ferus hannibal absens
 Illum tunc uario curarum turbine fessum
 Ultimus italie brutiorum in monte tenebat
 Angulus. et ludos fortune et monstra notantem
 Hunc adeunt iussi. fandi q; peritio: vnus
 Sic ait. o libici decus et spes ultima mundi
 O patrie iam sola salus. miserere tuorum
 Quos fera terribili uerat fortuna tumultu
 Prospice pendentem mutata fronte ruinam
 Fatorum.
 Jam tua suppositis arderent menia flammis
 Nil procul absentis prodesset ciuibus ingens
 Fama tui uereorq; miser nedum equore lato
 Huc ferimur patrijs errent incendia tectis
 Namq; sub extremum: subitoseq; minantia casus
 Liquimus. imperio atq; urbi succurre trementi
 Quereuocat: fidumq; sibi trans equora nomen

Innocat ore pio. tu uel te redde precanti
 Uel causam te te nostre fateare ruine
 Jamq; tuis libicis nisi me presagia fallunt
 Littoribus reducem frater super equora classem
 Alligat. at frustra fratrum modo turba paterq;
 Martius ethereas rediens uinctus ad auras
 Auxilium ferat afflictis. non ira deorum
 Tam leuis aut tali: nent stamina pollice dure
 Parcarum nunc nostra manus. tibi credita soli
 Vita salus: decus et miseri sunt omnia regni
 Dixit. et inuicte lachrymans dedit oscula dextre
 Ille perorantem querulo cum murmure semper
 Audierat. frendensq; manus compresserat. et se
 Lo:serat: haud aliter q; carmina noxia serpens
 Et magicum murmur cursumq; uetantia uerba
 Quando audit rauco violentus sibilat ore
 Et sese innodos sinuoso corpore uersat
 Sepe manu frontem percusserat udaq; celo
 Sepe supercilia extulerat. sepe agmina rerum
 Conscia tum multarum oculo conspexerat atro
 Tandem mestus ait. fatum carthaginis olim
 Agnoui. generisq; mei fraternaq; ceruix
 Admonuit: quid fera mihi fortuna parasset
 Nunc tamen ante oculos iam fata nouissima nre
 Urbis et obscenas videoz spectare ruinas
 Neui mihi carthago dulcis carthago: quis et te
 Et me: et tot nostros latia de gente triumphos
 Perdidit. ac tacite multos iam sensimus hostes
 Non reuocare fuit quotiens stipendia mitti
 Est uetitum. bello exhaustas quotiensq; cohortes
 Impleri. ast odium nunc eminent. atq; in aperto
 Res agitur retrahunt. et me parere necesse est
 Parebo inuitus sibi non hinc arroget hostis
 Externus. non me totiens pessundata uincis
 Roma. nec ausonio conspirans robore tellus
 Me ciues vincere mei. latioq; meorum
 Inuida atq; dolus pellunt: non martia uirtus
 Nec modo inhoneste poterit tam maximus ille
 Insultare fuge scipio: q; perfidus hanno
 Consiliumq; secuta suum plebs ceca senatus
 Ille meas inuisus opes. famamq; domumq;
 Uertere non aliter poterat. q; publica nostris
 Damna simul miscens populi me mole ruentis
 Opprimet atq; vna conuoluet cuncta ruina
 Hostis penorum et romani sanguinis ultor
 Talia feruebat rabidus nimioq; dolore
 Insanus. ceu lesus aper cui spumea mento
 Fer riget. et duro horrentes stant tergoz sete
 Italie procul extremo sedet inclita quondam
 Urbs crotho pauper claro cognomine portus
 Matutina videns redeuntis lumine pbebi
 Picturis hic egregijs ditissima templa
 Junonis fuerant graia que nobilis arte
 Sensis adornarat. nimia dederatq; per orbem
 Religione coli nitidas hic quinq; seuerē
 Stabat imago dee nudasq; imitata puellas
 Et forme decerptus honos. quem corpore in ullo
 Se reperire simul: quia desperauerat auctor
 Abstulit a multis speciemq; redegit in vnam
 Hoc instructa fuge iam pridem: atq; abdita portu
 Punica classis erat. quoniam uariantia fata
 Militie tantus fortunarumq; magister
 Uiderat ante diu steteratq; paratus ad omnes
 Euentus. igitur raptis legionibus buc se
 Contulit iratus mundo superisq; sibiq;

Italico nec adhuc mens exaciata cruore
 Seu a viri ad manes suprema piacula mittit
 Neui miseranda acies miserorum et magna viroz
 Quo tua te fortuna tulit formidine postq;
 Frustra animos temptasse videt. si castra cruenta
 Forte sequi. et pfugas uellent conscendere classem
 Seuus in humana confestim excaudit ira
 Longeuamq; seuum tenera iuuenumq; cathera
 Tale nihil ueritam. nudas fragilemq; et inermem
 Que pellente metu. tutis successerat aris
 Obruncat. calido complentur sanguine templa.
 Et fremitu tectum omne sonat sic ille prophanus
 Lommaculatq; sacros postes iurandaq; penis
 Junonis simulacra sue vultusq; deorum
 Terrificos. gemitu ingenti domus ampla remugit
 Nec sacra contentus dijs persoluisse marinis
 Dux ferus et celi contemptor maximus alti
 Conscendit puppim victor. funemq; cruentum
 Soluit. et italie flens dulcia deserit arua
 Quaz tacitus lachrymansq; retro multiq; diuz
 Prospiciens pelago ex alto quatiensq; minantis
 More caput. frontemq; plicis maioribus implea
 Murmure terribili sit tandem turbidus inquit
 Italia italia: et rerum caput aspera roma
 Que nam uos nostris facilis fortuna repente
 Faucibus eripuit. tu quisquis es ille deorum
 Maxime et in nostros nimis importune labores
 Quid mihi parta diu momento temporis auferis.
 Iuppiter ausonij defensor per fide mundi
 Quis tibi nostra dedit tot clara decora sub vno
 Uertere posse die. cur non cannestia mecum
 Prelia temptabas. si tanta libido nocendi est
 Uenisses utinam medijs tunc obuius armis
 Armassetq; suo se fulmine dextra tonanti
 Mulciber ethnea calibem fornace recoctum
 Luspide densasses in vulnere nostra trifurca
 Hinc succincta ioui clipeum sua nata dedisset
 Palladiasq; pater texisset gorgone pectus
 Atq; utrunq; latus stipassent uana deorum
 Anmina: totisisses medio mars paluere currum
 Mortibus ipse grauez uacuasses pbebe pharetra
 Monstrificusq; gerens aduersa per agmina robur
 Alcides genitorem aruis tutasset in illis
 Uicisset fortuna deos ibi nostra: iouemq;
 O mihi care comes: consultor fide bomilcar
 Cannensi cur sancta die tua iussa reliqui
 Cur mihi non armis durato uterq; labores
 Tantum animi fuerit: q; tum iuuenilibus annis
 Scipiade fuit indomito. qui morte sub ipsa
 Audeat italie nostros inuadere muros
 Victor ego extimui victas irumpere portas
 Quid uetuit romam raptim petisse cruento
 Agmine: quis pactam potuit mihi tollere cenam
 Iuppiter ipse dolis. non vi. qui nostra futuri
 Pectora ceca tulit. q; si tunc ista remota
 Tempora fatorum licuisset cernere nube.
 Non quicquid celo: et pelago: terreq; deorum est
 Non genus omne boium nostros auertere cursus
 Hinc poterat. spes nostra quidem et fiducia tanta
 Murus roma fuit tibi nunc discrimine in illo
 Nil acies. nil arma tibi. nil menia uel arr
 Sed nostre ualere more prob sanguine quanto
 Undassent maria. et thirreni littoris estus
 Quot tibus rutilo trufisses gurgite in altum
 Lo:pora. quot curtus. quot nobilis arma senatus

Aurea quot flammis ultricibus obruta tecta
 Spectassem vulgusq; vna sub strage cadentis
 Milia quot. specula longe metuendus ab alta
 Quas voces. quos accetus: que murmura plebis
 Auribus audissem lirici mihi carminis iuster
 Nec tamen armorum. cepti nec penitet. urbis
 Menia consperi armatus: latebrisq; coegi
 Tot claros latitare duces. iam nempe notare
 Fulminibus nimbisq; tuam tunc iuppiter iram
 Si mens sana foret. poteram quid mixta colore
 Flumina sanguineo referam tempusq; sub vnum
 Licinumq; uadis tepidum. trebiamq; rubentem
 Montibus aduersis genitos. tractusq; viarum
 Coniunctos testes nostrarum in secula rerum
 Quos padus adriacū descendens traxit in equos
 Quid transfumeni memorem sub gurgite lascas
 Sanguine pinguescunt italo. satis ampla relatu
 Bessimus. ausonij annalibus hannibal ingens
 Nomen erit. latijs nunq; deletibile fastis
 Hannibal exiguo restabat summa labore
 Fama. sed inuidit patrie dux maximus hanno
 Inuidere dei fontes. Sic tristis abibat
 Hannibal. et quarto linquebat littora iustro
 Italie possessa gemens: nec tristior vnq;
 Uel patriam quisq;: uel dulces liquit amicos
 Quis patriam petit ille suam. sibi nempe videri
 Exul ab hostili iussus regione reuerti
 Melior has inter curas. serasq; querelas
 Subtrahitur sensim terris iamq; equore currus
 Phebus anbelantes rediens condebat hiberno
 Inde vie spacium: noxq; addita littoris omnem
 Abstulit aspectum. tum dux concussa quieti
 Membra dedit dubie. certaq; obuersus ad arthō
 Classis agens curas et sidera nota magister
 Sollicitat nautas: quibus est custodia puppis
 Magnetis ferriq; vias spectare sequacis
 Et simul infomnem studio traducere noctem
 Littora classifragis linquunt famosa procellis
 Atq; altum tenuisse iunat. tum lintea prosper
 Fert aquilo et flatu pellit distenta secundo
 Uix dum pulchra dies pelago surgebat. et astra
 Undiq; vicinum fugiebant languida solem.
 Lum dextra italice transmisso pollice plante
 Hic ubi rauca uetant iterum concurrere colles
 Equora disiectos. procul exaudita pauorem
 Scilla rapax nautis. atq; irrequieta caribdis
 Incurit ancipitem. sed conscia turba pericli
 Leua secant maria. et phebi flectuntur ad ortus.
 Jam prope conspicitur fumosi uerticis ethna
 Sulphureis innixa uadis olimq; ciclopum
 Terra ferax. ac nūc trucibus domus apta tyrānis
 Jam siracusanus famoso littore portus
 Apparet. sulcantq; fretum. quo bella gerentes
 Tam longe a patria furijis urgentibus olim
 Argolice periere rates: dux ipse coactus
 Menia prospectans casum testata recentem
 Marcelli meminisse sui. cui victa triumphum
 Illa dedere prius. diro q; proditus astu
 Oppeteret. surgunt longe conuexa pachimij
 Que dum pulsa legit uentis et remige classis
 Solq; diesq; ruunt. uerum sic fata iubebant
 Nocte secant: fluctus medios ac littora linquunt
 Trinacrie pelagiq; via breuiore feruntur
 Lenta per ambiguam fulgebat cinthia noctem
 Et cecis radiabat aquis. dux peruigil alta

Puppe sedens medius casus uenturaq; uersat
 Prelia et euentus dubios finemq; latentem
 Talia uolentem de circumstantibus vnus
 Compellat. si digna peto dux maxime nobis
 Exoptate diu. que stet sententia rerum
 Nunc animo tibi nosse uelim. ne sperne precātem
 Legatus tibi sum patria transmissus ab ipsa
 Atq; urbis pars vna tue. te fessa tuumq;
 Expectat reditum. nunquid cum littora tanges
 Punica confestim patulo conflagere campo
 Atq; manum conferre uoles: an menia primum
 Intrabis patrie. spes erecturus in arma
 An alia fortasse via meliora tuenti
 Consilia apparent. quem nostro fata labori
 Impositura modum reris. quem ue affore finem
 Ille autem quis certa deus sub turbine tanto
 Consilia expediat. quis det meliora tenere
 Ibimus in patriam. quoniam sic imperat hanno
 Forsitan et dulces muros prius ipse subibo
 Quis fatum temptare uelim. viresq; meorum
 Spesq; animosq; prius: vultusq; habitusq; videbo
 Sin autem medijs iuuenis romanus in aruis
 Occurrat. pugnare mihi sententia fixa est
 Atq; omnem potius successum sponte subire
 Quem deus et fortuna dabunt. hic turbidus ille
 Conticuit. senior: iuxta cui flectere clauum
 Ars erat. annosam tollens ad sidera frontem
 Mor freta lara tuens. ueniam te iuppiter inquit
 Neptunumq; patres: atq; omnia numina supplex
 Deprecor. infandas libie prohibete ruinas
 Atq; omen prohibete malū. mihi multa videre
 Vita dedit longos huc continuata per annos
 Nunc tremor inuadit mentem timidūq; senectus
 Efficit. heu quanto stetimus discrimine contra
 Hostiles acies. tunc cum romana pauentem
 Castra pererrabāt libiam. et carthaginis ample
 Menia pulsabant. tum dux erat optimus illis
 Regulus. eximio cui sic fortuna fauore
 Blanda videbatur. nihil ut sperare liceret
 Afflictis. quantum tandem dat bagrada facti
 Testis adhuc quantum frustra serpentis amice
 Sensimus auxilium. latijs namq; illa sagittis
 Obruitur transfixa fera et sub grandine multa
 Telorum compressa perit. vix iugera campi
 Quatuor excipiunt: immani mole iacentem.
 Uix tandem tot victa malis fortuna remoto
 Opportuna quidem non dignis mittit ab orbe
 Auxilia ipsa duces fida lacedemone mittit
 Grecia. magnificos video: mihi cernere vultus
 Xantippi: moresq; graues: librataq; nerba
 Te quotiens hannibal video: quotiensq; loquentē
 Audio. tu vix dum in lucem tunc editus infans
 Sed quid cuncta sequor victores vincere nobis
 Contigit arte ducis sola romanaq; castra
 Romanaq; acies. romanaq; signa ducemq;
 Fudimus. et nostras subiit dux ipse cathenas.
 Mei mihi quid referam. quid me meminisse coegit
 Hannibal hoc pelagus: nāq; hic nisi noctis opace
 Indicijs fallor. xantippum seu sub vndis
 Et reditum in patriam mentita: et perfida classis
 Demersit. video: corpus spectare natantis
 Equore tam uasto: et vix brachia fessa mouentis
 Dij que monstra boni. que mens ingrata nocentis
 Quid uolere sibi. solum qui causa salutis
 Huius fuerat. tali vnanimis absumere morte

Remigis implebam partes. illumque cadentem
 Et vidi et dolui. et presagia tristia finxi
 Ipse mihi uereor summum narrare dolorem
 Qui sequitur. sed digna fuit vindicta deorum
 Hac equidem paucos post annos forte tenebat
 Impia classis iter nec longe a finibus istis
 Incidit in classem latiam. nempe ipse tremendam
 Prostrorum stragem. totoque incendia ponto
 Et uolitare trabes: et mixta cadauera uiuis
 Corporibus. circūque atro freta tincta cruore
 Et victas puppes: remosque: et sparsa per undas
 Carbasa. naufragium horrendū fractosque rudētes
 Uulnera crebra nimis mortalesque et in equore luctū
 Confusum. tristisque sonos: trepidumque tumultum
 Prælia tartareis: heredoque simillima vidi
 Dij mihi non aliter faueant. nisi semper ab undis
 Donec feda fuit strages fera bella cientem
 Xantippum releuare oculos atque ora videbam.
 Subdentemque faces ratibus. flamasque per equos
 Fundentem. et celo gladios. ac tela pluentem
 Nec prius ex oculis abiit quam classis in omne
 Dissiluit pelagus siculi quod littoris imum
 Sardinieque latus medijs determinat undis
 Libertas equidem xantippo vindice nobis
 Tunc perijt. tandemque precor: trux ira quiescat
 Molliat ille animos. vni satis ultio tanta
 Una sit offense sed nunc antiqua recordor:
 Nam locus admonuit. scelus et vindicta quæ isto
 Contigit in pelago. Sic questus uertitur inde:
 Ad leuam. medioque retro procul equore malta
 Ante se ad dextram lilibeia littora feruent
 Occultantque sinu phrygijs monumenta sepulchri
 Sic longam alterno noctem sermone leuabant
 Et veterum memores iam tunc uentura timebant.
 Anxia tum tenui succumbunt pectora somno
 Et nouus eoo consurgens eurus ab axe
 Linthea complebat facili crepitantia pulsu
 Lelius hec inter perducto rege reuertens
 Accelerabat iter. namque illum cara trahabant
 Iussa ducis. profugusque hostis. multumque timebat
 Ne sine se fortasse dies foret ultima belli
 Expectata sibi semper. cum fama repente
 Incidit hostiles pacem ueniamque precantes
 Offere legatos. agitur reuocante senatu
 Lelius ipse domum repetit. sic dulcia care
 Limina cum peteret iuuenis male sanus amice
 Si pater aut genitrix retrabant. uestigia flectit
 Lenta dolens. pactamque timens amittere noctem
 Fuluius expositos baiano in littore romam
 Perduxit. comitem quem dederat ipse profectis
 Scipio. sed muros uetitis intrare uetusto
 Concilium de more datur. stat proxima portis
 Bellone sacra domus. quo tota senatus
 Turba uerenda coit. simul et quos miserat hostis
 Conueniunt. his multa palam quia falsa citatis
 Asseruere deis ira grauiore: senatus
 Accendere animos. pacemque et fedus amicum
 Poscentes meruere odium violata negare
 Publica picta quidem. causamque inferre malorum
 Hannibali cunctosque alios absoluere culpa
 Caput ad hec uarium murmur. tū concitus vnus
 Ex patribus. quoniam pacem petiistis autam
 Dicite ait fuerint que federa pacis
 Omnibus etatis clipeus fuit. illa uetusta.
 Si iuuenes. neque tot retro meminisse per annos

Punica sic patuit fraus: et frustrantia tempus
 Verba parum latuere patres excedere templo
 Iusti abeunt. In tres scissa est sententia partes.
 Principibus queque uisa suis. quarum una reuerſis
 Consulibus. nam forte aberant. que summa patris
 Responsi seruabat onus. dignumque mouebat
 Maiestate deus latia. liuiusque morandi
 Auctor erat reditus. at contra intacta metellus
 Federa romano fuerat qui causa petendi
 Luncta referre duci. nosse quique omnia solus.
 Illa sed asperior sententia uisa leuini
 Optima. que muris pellendos censuit hostes
 Exploratores.
 Si sine pace retro redeunt sine federe raptim
 Et sine responso. custodia littus ad usque
 Mittitur ausonie ne quoque flectere cursum
 Ne fraudis moliri aliquid per punica possint
 Ingenia. atque artes nati exercere paternas
 Fuluius ipse etiam leliusque in castra iubentur
 Nec patrie mandata duci non lenta referre
 Pergat qua cepit. primordiaque alta sequatur
 Fortunamque deosque suos: ne pacis in umbra
 Destituat. ceptum ue sinat lentescere bellum
 Fecerat interea pacis spes blanda sequestre
 Ut terris securus iter pelagumque viator
 Larperet. intrepidique errarent equore nante
 Hac spe igitur romana ingens a littore classis
 Arma ferens. homines uacuisque cibaria castris
 Soluerat. et gemino sulcabat cerula cursu.
 Namque alias calaris puppes aquilone secundo
 Flatibus aduersis alias lilibeis onustas
 Miserat. has pelago tempestas corripit alto
 Dispergitque uagas scopulisque allidit et undis
 Pars pelago submersa perit pars littus iniquum
 Uicta petit. securi hominum metuensque procelle
 Omnia tunc poterat celso de uertice birse
 Lernere fidefragus: et promptum ad piuria vulgus
 Ergo oritur subitus per menia lata tumultus
 Inque forum coeunt. pauci quibus esset honesti
 Cura fidesque opibus potior. potiorque rapinis
 Pactorum et totiens uoti precibusque petite
 Pacis ab italia vulgus meminisse iubebant
 Est odijs alij cecaque cupidine prede
 Flagrantes raptim arma fremunt: interque tumultum
 Ut solet multis melior sententia uicta est.
 Conscendunt auidi naues. gisgonius illis
 Masdrubal eligitur sceleris dux isque repente
 Egreditur portu sparsasque per equora puppes
 Desertasque fuga nautarum inuadit: at ille
 Fluctibus hinc illinc inopini fraudibus hostis
 Vincuntur facile. paucas maris abstulit estus
 Demersitque alias. plures rapuere nephandi
 Predones. medias octauis ipse procellas
 Dux secuit classis. terdenis puppibus. ac se
 Remige defesso sub tuto condidit antro
 Montis apollinei uento iactatus et estus.
 Scipio tam feda concussus imagine fraudis
 Quamque animos fortuna dabat. virtusque laborum
 Contemptrix noctam iustis tamen ille querelis
 Tres oratores oneratos mittit in urbem
 Impetus hos vulgi ferus excipit atraque circum
 Tempestas lapidum exoritur. fremit impia turba
 Intemptaque manus: et ni reuerentia summi
 Forte magistratus interuenisset: in illo
 Jura die humani generis calcata fuissent:

Cede truci. trepidi tandem per iurgia ⁊ hostes
 Præsidij fulti exiguis ad littora pauci
 Uix penetrant. repetuntq; ratem. iam tuta uideri
 Puppis ab incurſu poterat: iam castra fuorum
 Lernebant. subito cum tres a littore naues
 Erumpunt ex infidijs. non partibus equis
 Pugna oritur castris littus romana relictis
 Agmina in extremum coeunt. clamore uel armis
 Succursura suis: ac quis succursus in armis
 Unde uetabat iter. sed enim conspecta fuorum
 Signa dabant animos. tandem romana sagittis
 Missilibus uacuata ratio. conuersa maligne
 Subtrahitur pugne uersis ad littora remis
 Ac nisu ualido terris allisa fatiscit
 Ipsa quidem. sed uectores tellure petita
 Exposuit. cursus ⁊ spem frustrata sequentum
 Sic lupus iuueno procul a custodibus agno
 Irruit ⁊ dentes acuit. rabiemq; famemq;
 Si fuga tunc trepidum rapiat de faucibus hostes
 Insequitur: mordetq; animis. ⁊ deuorat auras
 Donec ad ignotas caulas ⁊ ouilia uentum est
 Tum retrahit cursum. terret locus ipse. canumq;
 Larratus. uiridique sedens super aggere pastor:
 Talia dum peni peragunt: non leta ferentes
 Romulea reuehit legatos missus ab urbe
 Lelius. ⁊ pauidos latijs succedere castris
 Imperat. agnouit scipio. nec terna sub vno
 Tempore flagitia aut triplex iniuria mitem
 Excussere animum. legatos namq; benigne
 Alloquitur. q; q; primum sint federa uobis
 Et superius despecta fides. iusq; omne qd usq; est.
 Non tamen a nobis modo premia digna feretis
 Perfidie. ueniet fraudesq; vindicet omnes
 Una dies. nil indignum seu moribus in nos
 Ipse meis faciam: seu maiestate meorum
 Nec uestram sequar ipse fidem discedite tuti
 Mitius armatos inter sub tempore belli
 Romanos habitis q; nos sub pacis amictu
 Uos inter.
 Uiribus ipse animisque ingens in tempore bellum
 Feruidus instaurat. libie status ipse pauentis
 Tunc erat. Italia sed iam dux iussus uterq;
 Lasserat. ⁊ uaria quis regione profectas
 Equoris ⁊ patrie fraternas tempore eodem
 Aduentare acies passim iam fama ferebat
 Jamq; mago ianue soluens a littore classem
 Alite non fausta pelago se faucibus alto
 Crediderat: patriam periturus tramite recto
 Si fortuna sinat sensim turgescere colles
 Ledriferi. nulliq; cedens hijs saltibus ora
 Incipiunt. rareq; uident per littora palme.
 Hinc delphinus adest luco contactus aprico
 Obice qui montis uolentos protinus austros
 Reicit. immotaq; silens statione quiescit.
 Parte alia. sinuosa patent conuersa siestri.
 Hinc solis uineta oculo lustrata benigno
 Et bacho dilecta nimis. montemq; rubentem
 Et iuga prospectant cornelia palmitate late
 Inclita mellifluis: quibus haud collesq; phalernos
 Laudatamq; licet meroen cessisse pudebit.
 Tunc seu pigra situ. nulli seu nota poete
 Illa fuit tellus iacuit sine carmine sacro
 Hoc mihi nunc cantanda loco: sulcantibus equos
 Insula iam ueneriq; placens a littore portus
 Exoritur. contraq; sedet fortissimus erix

Ausonius sicule retinens cognomina ripe
 Collibus hijs ipsam perhibent habitare minernā:
 Spernentemq; patrias olei dulcedine athenas.
 Exoritur coruicq; caput: tumefactaq; circum
 Dissiliunt maria. ⁊ saxis fremit vnda uadofis:
 Cognitus in medio nautis dorsoq; nigranti
 Arduus assurgit scopulus cui proxima rupes
 Candidior: late phebo feriente refulget.
 Post in secessu curuo maris ostia macre
 Lerneuntur rapidi stantisq; palatia lune
 Labitur ⁊ placidis frangens mare fluctibus arn⁹
 Hunc supra ⁊ ripas tenet urbs pulcherrima pise.
 Hanc oculis digitisq; notant: propiusq; pateſcunt
 Etruricq; latus. spatioq; breuissima gorzon.
 Siluacq; nobilio: rigidisq; capraria saxis:
 Insula tum niveo prædiues marmore retro
 Linq;itur ad leuam gilium. uicinaq; contra.
 Stant iuga: de gemino nomen sortita metallo:
 Plumbeus hic uertex: illa est argentea rupes.
 Nec procul herculei deuero monte recessus.
 Et thelamonis opus nautisq; infectior equo
 Paruus aquis proprijs uolenti gurgitis umbro.
 Dextra sed a tergo uentosi frondea tractus
 Corsica restabat. iamq; hinc sardinia longe
 Labificos aperit colles. hinc aurea roma
 Hincq; procelloso tibridis stant littore fauces
 Hic postq; medio iuuenis stetit equore penus
 Uulneris increſcens dolor. ⁊ uicinia dure
 Mortis agens stimulis ardentibus urget anhelſi
 Ille uidens propius supremi temporis horam
 Incipit. Heu qualis fortune terminus alte est.
 Q; letis mens ceca bonis: furo: ecce potentum
 Precipiti gaudere loco: status ille procellis
 Subiacet innumeris: ⁊ finis ad alta leuatis
 Est ruere: heu tremulum magnorū culmē honoz:
 Spesq; hominum fallax: ⁊ inanis gloria fictis
 Illita blanditijs: heu uita incerta labori
 Dedita perpetuo: semperq; heu certa: nec vnq;
 Sat mortis præuisa dies: heu sortis inique
 Hatus homo in terris: animalia cuncta quiescūt.
 Irrequietus homo: perq; omnes anxius annos
 Ad mortem festinat iter: mors optima rerum?
 Tu retegis sola errores: ⁊ somnia uite
 Discutis exacte: uideo nunc quanta parauit
 Illa miser incassum: subij quot sponte labores
 Quos licuit transire mihi: moriturus ad astra
 Scādē querit homo: sed mors docet oia quo sint
 Nostra loco: latio quid profuit arma potenti.
 Quid tectis inferre faces: quid federa mundi
 Turbare: atq; urbes tristi miscere tumultu?
 Aurea marmoreis quid ue alta palatia muris
 Erexisse iuuat: postq; sic sidera leuo
 In pelago periturus eram: charissime frater
 Quanta paras animis: heu fati ignarus acerbi
 Ignarusq; mei: dixit: tum liber in auras
 Spūs egreditur: spatijs num altior equis
 Despiceret romam: simul ⁊ carthaginis urbem.
 Ante diem felix abiens: ne summa uideret
 Excidia: ⁊ clari quod restat dedecus armis.
 Fraternosq; suosq; simul: patrieq; dolores.
 Argumentum libri septimi.
 Esci⁹ extincti iuuenis ferus hānibal oras
 Ingredit pūas. latias penetrare cohortes
 Clā iubet. ide uicis mōitū p castra iubent
 Exploratores: ⁊ nostras ire phalanges.

Congressus uepetit stupidus dux maximus illuz
 Alloquitur.tantis superis celebratur in oris
 Colloquium rebus sed pugna nouissima partes:
 Eragitat geminas.oritusq; miserrima penis
 Hora uiris.acies ut uiderat ipse labantes
 Hannibal egreditur victus latebrasq; petiuit.

Incipit liber septimus.

Esci^o extincti iuuenis ser^o hānibal instās
 Bellū aio. z uarios agitās s̄ pectori cāus
 Fraternal spabat opē. iāq; affore classē
 Illius.ac dulces cupide sibi fingē vultus
 Fingere colloquia z latijs quid passus in aruis.
 Audire. z proprios fratri narrare labores
 Inq; sibi infestos ulcisci in tempore ciues
 Hānonem ante alios.acies dum mente frequēter
 Instruit.atq; equitum circumdat cornua semper
 Germanum armauit primaq; in fronte locauit
 Spes quoq; nōnunq; mens immoderata uetustā
 Retulit imperij.carō tunc grandia fratri
 Italiq; dedit partem.regemq; uocauit
 Atq; superuacuis ignarus pectora ueri
 Implicuit curis: volucris uelut anxia nido
 Pabula dum cumulet memori torquetur amore
 Assiduoq; fremit studio: z suspenditur aliis
 Cum tamen interea generis spem forte malignus
 Abstulerit natos atq; incunabula pastor.
 Non procul hannibalis distabat cursus ab afro
 Littore cum iussus raptim uastigia mali
 Rarita conscendit quam classis prenderet oram.
 Uisurus.summoq; sedens in uertice ligni
 Dirupta respondit spectamus sara sepulchri
 Nunc recto impellens fert uentus tramite proram
 Tristior angurio.clauum rege carbasa uolue
 Flecte uiam.cursumq; alio melioribus inquit
 Auspitijs detorque meum.tum iussa magistrī
 Expediunt.ac uersa uadis ad proxima leptis
 Littora sollicito peruenit remige classis
 Qui status interea romanis esset in oris
 Qui ne foret libicis.que spes.qui terror utriq;
 Uolueret alterno fluitantes turbine mentes
 Dictu difficile est.quotiens ingentia duri
 Hannibalis monumenta animis confectaq; bella
 Obuersabantur.tunc spes romana cadebat
 Uicta retro.ac quotiens clari occurrebat imago
 Scipiade.florens q; uiri z spectata iuuentus
 Ac uirtus infracta malis spes pulchra redibat
 Tunc italis.terrorq; iterum transibat ad hostes
 Et q; latijs depulsum sinibus acrem
 Hannibalem fratremq; oculis respública letis
 Lerneret.ast alia urgebat precordia cura
 Segnities suspecta ducuz.quibus omne senatus
 Mandarat studium.ne quo molimine possent
 In libiam transire hostes.neu terra uel equoz
 Securum prestaret iter.discrimine nullo
 Nunc ambos abiisse simul.nempe vna pericli
 Conditio.sed campus erat discriminis alter.
 Collectisq; domi penorum uiribus ingens
 Casus z excidium metuendum instabat z hora
 Ultima romani imperij.Leu corpus in omne
 Si longeva fuit scabies.abiensq; repente
 Deserat extremamq; cutem partesq; patentes
 Gaudia corripunt animum.si forsitan eger
 Sentiat abstrusum introfus turgescere pectus
 Norescit peiora timend̄.pestemq; priorem

Optat. z in regnum cordis dolet esse coactas
 Sic metus extinctus minime. licet hoste remoto
 Uerum alio translatus idem grauiusq; periculum
 Uisceribus superesse mouet.magnumq; timendi
 Calcar erat fabij presens quasi semper imago
 Cui longe presaga viro sapiensq; futuri
 Mens fuerat:certoz uelut prudentia uati
 Ille quidem vulgo solitus predicere semper
 Siquando patriam peteret ferus hannibal urbi
 Tunc ueros instare metus: z flebile tempus
 Non ibi ductores pauidos.regesq; fugaces
 Uenturos acie aduersa.non lecta per agros
 Agmina pastorum proprie.uerum arma tremēdū
 Laturum hannibalem.cuius numerare triūphos
 Expleat annales.plures qui truserit orcho
 Romuleo ex populo uidue q; liquerit urbi
 Ast utrunq; latus circum belloq; geluq;
 Duratas:longaq; fame uallare cohortes.
 Quin etiā multos quib^o ars celeberrima passim ē
 Romanos ingulare duces.quoruz agmina vndis
 Scipiade occurrent gladijs.nil nominis illic
 Maestas ualitura duci.nil forma genusq;
 Fabula nil ortus.nil colloquiumq; deorum
 Dixerat hoc fabius.quoniāq; id morte sub ipsa
 Uaticinatus erat ueluti suprema minantis
 Dicta patris memori nunc iactabantur in urbe.
 Terrebantq; animos.at enī iam parta per agros
 Tot uocis optata quies.vultusq; serenus
 Ausonie.letam merito persoluerē plebem
 Uota iubent superis.per quinq; altaria flammis
 Incaluere dies.totidemq; onerata coronis
 Limina cuncta deum:uiridiq; comantia lauro
 Hannibal alepti trepidis rumoribus actus
 Ad samnam celebrat iter:iamq; omnia late
 Scipio uastabat.facibus iam rura uel armis
 Ditis romanis ardebant.ultima secum
 Prelia dum pensat penus:subitosq; ueretur
 Congressus.certos.statuit premittere contra
 Qui referant:qua sint hostes regione locorum
 Quisue agitēt.quo sulca situ:quo ne ordie castra
 Consistant.tulit hos leno fortuna profectos
 Tramite.castrorum incautos custodia captos
 Pertraxit ducis ante pedes.tunc ille tribunus.
 Imperat ut circūductis per singula monstrent
 Castrorum armorumq; genus:vultusq; uirorum
 Atq; equitū peditūq; habit^o:numerūq; manusq;
 Paretur.sic intrepidi tentoria passim
 Circuerant:omnem abstulerat dux ipse pauorem.
 Mirantur morem indomitum.legesq; seueras
 Militie.durasq; manus.atq; apta labori
 Corpora.non glacie.nec vi frangenda nec estu.
 Atq; cicatrices aduerso corpore crebras
 Ingentesq; acres oculos.testantiaq; altos
 Ora animos. z uerba tonis resonantia miris
 Postq; cuncta uiris sunt explorata reuersos
 Scipio subridens placide:vultuq; sereno
 Alloquitur.firmatq; animos.satis omnia nūquid
 Fuistis per castra uiri.nostrosq; paratus.
 Siquid adhuc superest securi cuncta uidete
 Et uestro narrate duci.sic ille benigne
 Hortatus.dubios hominem ne deū ue loquentes
 Audissent.stupidosq; incerta mente reliquit
 Inde uiris sumptus prestatur opimus:equisq;
 Concessi:comitesq; uie.qui tuta locorum
 Ostendant.nutuq; tegant.ne forte per agros

Sparfa manu iustam oblato putet hoste rapinā.
 Talia dum latius peragit dux. forsitan illo
 Massinisa die peditumq; equitumq; catervae
 Ingentes. alacri ueniunt in castra fauore:
 Omnibus ex visis nil tam perterruit asprum
 Hannibalem: q; clara hostis fiducia magnas
 Spes animo uoluentis enim. nec bella pauentis
 Attamen extremas quoniam iam fata ruinas
 Urgebant aderatq; dies. qui nubila sortis
 Pelleret ambiguae. statuit temptare loquendo
 Ante ducis mentem aduersi. si flectere possit
 Consilio pacisq; nouos infundere amores
 Siue ille egregia morum dulcedine tactus
 Seu uentura pauens: seu iam longeuia laborum
 Ledia pertesus. seu fraudem inuoluere uerbis
 Insidiasq; parans: solitasq; recurrere ad artes.
 Nuncius hec propter premissus pergit ad hostes
 Colloquium petit: nihil aduersatus: et ambo
 Castra mouent ex composito: multiq; propinquis
 Confedere locis facilis congressus ubi illos
 Jungeret eriguis urbs nargara menib⁹ inde est.
 Haud procul. hunc scipio raptim munimine collē
 Occupat: hec sedes tutis aptissima castris
 Dulcis aque fontes illuc et pabula passim
 Opportuna uiris et equis. uix milibus alter
 Quatuor aduersis ductor: distantia castris
 Ardua communit scatebris ubi nulla benignis
 Limpha caput tollit camposq; irrorat in herbos
 Ne ue diu mora tuta foret sitis ipsa uetebat.
 In medio tumulus legitur conspectus utriusq;
 Detectusq; situ nequid inter frondea claustra
 Antraq; siluarum fraudisq; doliq; lateret
 Marcellus terrebat enim. et collega peremptus
 Hinc illinc armate acies: huc gressibus equis
 Agmine quadrato ueniunt paribusq; remote
 Subsistunt spacijs. at dux progressus uterq;
 Cornipede excelso: positus concorditer armis
 Pone suos quēq; est testisq; comesq; secutus
 Unicus interpres. tumulo sic cominus ambo
 Conueniunt. summi siquidem regumq; ducumq;
 Quos aut prima tulit celi quocunq; sub arc
 Aut etas latura sequens. Leu bella gigantes
 Si renouent indigna deis. stentq; agmine contra
 Fulmine deposito procedat iuppiter ingens
 Mercuriusq; comes. tum pars aduersa tipheum
 Mitrat. et hinc comitē se turpis homūculus addat
 At longe armati spectent commertia fratres
 Terrigene. tum parte alia furor ipse deorum
 Conticeat promat phebuis teneatq; sagittas
 Horrificamq; minax quatiat procul egida pallas
 Terra tremat. vibrent ignes et fulguret ether
 Mortibus haud alijs: alijsq; horrore uidentum
 Conuenere pares. sileant mibicuncta priorum
 Nomina non alias nullo consistere campo
 Maiores fortuna duos uidisse negabit
 Alter ad alterius conspectum hesere vicissim
 Immoti. tum multa alto sub corde mouentes
 Dum stupor attonitos habuit siluere parumper.
 Scipio fulminei cernens horrentia circum
 Hora ducis. vultusq; truces. hic iuppiter ille est
 Quis ab armatis legionibus ora timentur
 Italiae terror. morus carthaginis atq;
 Desperie domitor. qui gallica rura peragrans
 Fregit inaccessas alpes: callemq; niuosum
 Natura luctante dedit. tot nostra cecidit

Agmina totq; duces. totiens qui lumine nostro
 Sanguine sedauit. campo poiuitq; patienti
 Atq; acie iusta magnum superare parentem
 Neq; simul iuuenem pauide qui limina rome
 Non ferro nostriq; metu. sed numine certo
 Presentiq; deum. nimbisq; fauentibus urbi
 Liquit et erubeo nostram debere salutem
 Non animis: non virtuti: non fortibus armis
 Sed tempestatis tm auxiliariibus vndis.
 Talia uoluebat scipio. Contra hannibal hic est
 Hic cuius tenera iam nunc etate remotos
 Fama polos penetrat. cuius dant credula sumis
 Secula numinibus virtus quia suggerit ortus
 Sanguine qui patrio madidum contingere capus
 Non timuit. cladesq; suas tam fortiter ultus
 Insequitur victos. et nos post prelia tanta
 Hispana tellure fugat. nostrosq; labores
 Irritat. iste abutum cunctis meditantibus vnus
 Consilium uertit. cunctisq; trementibus idem
 Constitit immotus. nullus sua rura tueri
 Audebat. nostras eni iste insultat in arces
 Hic regem cui nostra ingens innixa manebat
 Spes prius alloquio flexit. mox fregit aperta
 Perdomnitq; acie. victumq; in vincla coegit
 De quoq; deiecit prius hic q; viderit. et nunc
 Expulit italia. quid multa. uel iste profecto
 Est mihi uel nullus toto metuendus in orbe
 Que dum cuncta pares oculi trepidantis in ictu
 Uoluisent animis. incepra silentia rumpens
 Hannibal hec primus. si me mea fata maligno
 Sidere damnabant. ut post tot bella peracta
 Totq; acies cesas campis. tot milia fusa
 Solus ego pacem a nobis petiturus inermis
 Fortuna uariante vices: supplexq; uenirem
 Gratulor ex cunctis quibus hoc dec⁹ illa parabat
 Te potius mihi sorte datum quia nobilis ingens
 Solamen mihi victor erit: minimumq; pudebit
 Sub tanto cecidisse viro: tibi gloria porro
 Ultima non fuerit. nisi mens mea conscia fallit
 Hannibalem cui de uobis tot larga triumphos
 Fata dabant. cui tot campis atq; agmine fracti
 Romani cessere duces. tibi cedere soli
 Non acie non vi solo sed nomine victum
 Ludibrium quoq; fortune que bella parenti
 Leptra tuo mecum nato claudenda referuat
 Indigner: stupeam ne magis: namq; ille per arma
 Dux acer: plenus victor fortissimus annis
 Ille mihi cessit iuueni. victusq; latinis
 Finibus est. contra tu nunc iuuenilibus annis
 In propria me nempe domo sine vulnere vinctus
 Tempore iam belloq; ducem. victricia signa
 Duratosq; animos durataq; membra gerentem
 Lura quidem fateor: fuerat pulcherrima pacis
 Bentibus indomitis: nec enim trinacria nobis
 Non fera sardinie tellus. non tractus hiberus.
 Premia magna satis pro tot iam classibus aut tot
 Sunt exercitibus: pro tanto sanguine fuso
 Lulpari transacta tamen. licet usq; loquendo
 Mutari uentum est. transuerso calle furentes
 Traxit auaritie rabies. aliena petebam
 Urgeor: in proprijs spes immoderata fefellit
 Atq; animus paris impatiens sic blanda pariper
 Fortuna: in magnis alio furit improba vultu.
 Casibus hec varijs nisi me quoq; fallere dulce est
 Jam satis edocuit: non sat sibi tradere tutum

Hinc ratione meos moderantem certius actus
 Lepit pacis amor. tua sed feruentior etas
 Et fortuna diu felix exteret utrunq;
 Consilio aduersum pacis. studijsq; quietis
 Namq; ego commemini medio feruore iuente
 Qualis apud trebiam fuerim permittite profari:
 Qualis apud cannas. talem te suspicor esse
 Nempe virens etas: et famosissima clari
 Te vindicta patris. te tot felicia bella
 Africe et hesperie. et nunq; mentita secundos
 Successus fortuna leuat. satis omnia noui
 Preterea expertus totiens. scio quanta libido est
 Vincendi. q̄tumq; decus. victoria quando
 Certa foret fateor rerum est dulcissima. sed nunc
 Quis deus hanc uobis qui non et fallere possit
 Pollicitus mihi crede aderunt nisi sistimus iras
 Corpora: ferrum: animi: vultusq; manusq; virorū
 Agmine ab aduerso. simul hic quē cernis inermē
 Alter erit pectusq; aliud fronsq; altera longe
 Nec sonus hic uocis. nec pacis inertia uerba
 Ergo animos assumme nouos. neu nomina pacis
 Uile sonēt. pulchra est inquis victoria sed spes
 Anxia vincendi: par est pulcherrima rerum
 Nec tibi certa patet. nisi respicis. omnia uersa
 Et quotiens animos presentia prospera tollunt
 Ante acres intende oculos. circumq; retroq;
 Nec quid leta ferat tantū fortuna: tulit ue
 Sed quid ferre potest animo metire sagaci
 Nil facies recte. nisi cum spes uenerit illinc
 Hinc metus occurrat. tibi sin victoria forsan
 Lasserit. et quantū est proprijs quod laudib; addis
 Victor: es et uincis: uirq; vnum mille triumphis
 Addicis. at si forte diu comitata repente
 Destituant te fata. ruis pereuntq; labores
 Innumerī. spesq; ampla simul consultor et hostis
 Unus adest. odium fileat res firmet utrinq;
 Utile consilium et si nulla pericula terrent
 At retrahat saltem studium te nominis alti
 Altius ire nequit. nunc conseruare labora.
 Magnus enim labor est magne custodia fame.
 Uis ne tot egregios actus: et tempore tanto
 Questitum decus: vnus committere casus
 Arbitrio. vis ne vna. dies tot subruat annos.
 Fortunam frenare suam: finemq; secundis
 Ponere consilium est. nec parua accessio magne
 Fortune est tenuisse modum. si frena relaxas
 Auferet in preceps. possem te multa monere
 Namq; exemplorum magna est mihi copia quat;
 Uir fuerat cyrus. tamen is dum sine fine ullo
 Credulus insequitur fortunam. turpiter alto
 Excidit e solio. cumulus fuit ille pudori
 Feminea cecidisse manu. felicia pirrus.
 Arma tulit. quanta potuit cum laude reuerti
 In regnum. uobis etiam mansisset amicus
 Ut reor. illa animi tanta dulcedine. tali
 Dignus amicitia. sed dum nec frena tenere
 Nec cursum cobibere potest. collapsus ad ima
 Corruit. hic medio si permansisset abunde
 Sparserat epiro celebrem per secula famam.
 Na quotiens italo rex formidatus in orbe
 Trinacrie diadema tulit. mox cognitus ortho
 Sceptra etiā macedum arripuit. sed sistere nusq;
 Dum ualet ille uiris inuictus gloria vulgi
 Feminei. argolico ruit ingens uictima saxo
 Sed quia nostra magis fortasse exēpla mouebūt

Hac ipsa in patria regulum fortuna supremis
 Equarat ouibus. sed dum conscendere ad astra
 Nititur. in tergum iacuit resupinus acerbo
 Fine decus partum claudens aliena renarro
 Neq; libens taceo. fato iactatus utroq;
 Quid sim. quid fuerim cernis vix notius usq;
 Inuenis exemplum. fortuna uolubilis in quo
 Luserit ulla magis. tutum est discedere sensim
 Illius e gremio. nimium nec fidere blandis
 Uin tu illi prestare fidem: que uoluerē nunq;
 Desinit instabilem uiolento turbine rotam
 Que non ceca modo est. sed cecos efficit illos
 Quos complexa sinu est nunq; ue attollit et implet
 Muneribus falsis. nisi quos de culmine summo
 Uertere precipiti fuerit meditata ruina.
 At fuerit suspecta tibi iam federe fracto
 Punica forte fides. sed tu desiste ueneri
 Tempus pacis adest. et uos nisi falsa relatu
 Audiui. pactum fedus spreuistis auorum
 Tempore. quod minime dignis auctorib; ictum
 Esse videretur. nos si fortuna maligne
 Strarit humi. reris forsan cecidisse decoris
 Omne simul studium. non sic nos numina leuo
 Sidere prospiciunt. fateor non omnibus eque
 Publica fata uelim et patrios committere casus
 Hunc autem de pace agitur tractantibus illis
 Quorum primus bonos pacis belliq; futurus
 Et labor et requies. equidem quia bella mouendi
 Auctor eram donec metuerunt fata tetendi
 Ut faustus foret euentus sic federa certe
 Consilia firmate meo: pacemq; tuebor
 Que nobis inhonesta quide; sed uelle necesse est
 At uobis speciosa uenit. sic dicere q̄q;
 Victorum pacis leges: penamq; iubere
 Tu tamen hanc patiare reos imponere multam
 Ore uelim proprio. nostris erroribus equam
 Hesperie tractus: atq; arua nouissima mundi
 Eolieq; triceps regio et sardinia: et omnis
 Insula tyrreno aut libico perfusa profundo
 Uestra sit. hinc alia ex alijs conquirete regna
 Ite per extremos axes. atq; inuia ferro
 Pandite fulmineo. reges calcate superbos.
 Uestra sub occasu uictoria signa ferantur
 In boream. et solis tandem uoluant ad ortus
 Nos autem libicis arctati finibus inde
 Uos dominos reru; longinquaq; cuncta regētes
 Imperia. et multum terraq; mariq; eremendos
 Lernamus. superis postq; fatoq; potenti
 Est placitum. tantum ille graui sermone profatus
 Subtrixit. contra scipio cui talia reddit
 Certus eram quecūq; mihi promissa fuissent
 Aduentu turbanda tuo. nec federa penos
 Ius ue hominum uel sacra deum seruare paratos
 Ai cogente metu. prius hic grauis astra uolatu
 Scādet equus. prius hic solidus per inania collis
 Ascendet. celumq; cano subsidet auerno
 Q; uobis sit amica fides. sed iusta deorum
 Ultio persequitur fontes. stirpemq; prophanam
 Uerberat. et claudo q̄q; pede iussa fugaces
 Preuenit interdum scelerum spectato: ab alto
 Perfidięq; deus q̄q; tibi fabula uana est
 Hannibal esse deum. quotiens rubicunda cruenta
 Littora pulsarunt absorptis classibus vnde
 Uiscera bellantum pelago quot sparsa natarunt
 Quot truce aut latere afflictū sup equora puppes

Quot tabo videntes estu iactante carine
 Quot clipei. 7 tetro stillantes sanguine postes
 Credis adhuc non esse deum. sic pectore proisus
 Egatis abrasit non multum annosa ueritas
 His prius aduersum nos arma nephanda tulistis
 Nosq; lacestisti semper. socijsq; fauentes
 Id meritis contra stetimus certare coacti
 Nos pietas quondam siculis succurrere iussit
 Nunc autem hispanis. in quos tua maxima q̄tus
 Seuitia exarsit dolo: est meminisse pudor:q;
 Sera nimis miseris quoniam romana fuerunt
 Auxilia atq; ingens infamia nostra saguntum est
 At deus: ille deus quem uos contemnitis equas
 Exegit penas meritis belliq; prioris
 Exitus ille fuit quem uos sensistis: 7 idem
 Huius erit: nisi iusta deum vindicta fatigat.
 Si qua tamen medio tulimus. que multa fatemur
 Uulnera. premisit forsitan rectissimus ultor:
 Exercens: purgansq; pios. sed puiska relinquo
 Si tibi cura monet: ne par tua ciuibus obsit
 Et mihi perfidie ne premia forte reportent
 Est animus. quid enim. nū uos 7 federa 7 omnes
 Spem pacis violasse palas est. nūc federa rursus
 Et pacem. indignos quos prima iniuria fecit
 Conditione pari petitis leniore secundam.
 Nec pudet. 7 quantum sese fortuna reuoluat
 Lasibus admoneor: q̄ sit uia lubrica magne
 Fortune. iubeor reges meminisse ducesq;
 Quos mutata gradu subito deiecit ab alto.
 Exemplisq; premor. scio q; mortalia nobis
 Corpora sunt. animi eterni. scio multa sepultis
 Supplicia. 7 longos scelerum superesse dolores.
 Hic famam restare bonis. eternaq; celo
 Premia. uis ne aliud docilem uir docte monere
 Lasibus expositum scio me: teq; armipotentem
 Egregiumq; ducem fateor desiste minari
 Scimus 7 hinc maior nostris speratur ab armis
 Gloria. nec regnum fortune ignoro iocantis
 Rebus in humanis. at nulla potentia summo
 Est equanda deo. solet hic pia bella fouentes
 Auxilio firmare suo. ac ne forte moremur
 Hunc totum per uerba dicim. si federa nobis
 Prima placent. ratibusq; recens iniuria nostris
 Legatisq; illata aliqua purgatur. habetis
 Quod petitis. neu polliciti puter inscius: ingens
 Munus habes pacem. quonā fortuna reuersa est
 Uestra uides. si dum latio tua fama tonabat
 Tempestate graui bellorum: mitior hostis
 Optasse eadem precibus tunc forte superbum
 Non prestare fuit. nunc cum prope victus 7 omni
 Pulsus ab italia. metuensq; 7 uelle subactus
 Pacem ores. poterat recta cum fronte negari
 Et tamen ut mundus uideat non aspera nobis
 Deiecisse animos: non tollere prospera bella
 Fortuna ue pares habitus consistere in omni.
 Posteritasq; notet: non uos dulcedine prede
 Prelia non odijs. sed pacis amore mouere
 Pax dabitur fuerit nobis si pura uoluntas.
 Sed quid uana refers. hac est hispania dextra
 Si nescis. multoq; mihi iam parta cruore
 Cetera nostra uides. stulta est iactantia dantis
 Quod retinere nequit. de nostro munera fingis
 Proinde aliud paci: pactisq; prioribus ultro
 Adice. siquid habes. q; si nimis illa uidentur
 Importuna animis. gladios atq; arma parate

Indociles tollerare thogam pacemq; perosi
 Dixerat. 7 tremula tellurem percutit hasta
 Huius dictis retro redeunt: ceu cornua postq;
 Obnixi tenuere diu grauibusq; tumentes
 Impleuere animos odijs. visuq; maligno
 Digressu tacito referunt uestigia tauri
 Ut grauius toto coeant cum pondere rursus.
 Mugituq; sero compleant nemus omne fremetes
 Circumstant: reduceq; acuunt in bella iuente
 Quemq; sue: Talis ducibus redeuntibus ore
 Spiritus. 7 talis tumido sub pectore feruor
 Postq; ad uicinas ambo rediere cohortes
 Arma animosq;. parent in bella nouissima tandem
 Edicunt. alacri celam tonat omne tumultu
 Tum uero urgentes stimulos uirtutis 7 estus.
 Irarumq; faces: graui terq; minantia uerba
 Flammantemq; oculos ardentiaq; ora uideres
 Haud aliter q; cum stipulis immittere flammam
 Forte ex composito late distantibus aruis
 Discedunt gemini agricolae. dispersus in agros
 Horridus alternos: nunc hic: nunc cernitur illic
 Et trepitante sono subitus micat ignis utriusq;
 Ut uero castra est reditum: clamore fauenti
 Qualis apum strepitus regem circumstat ouantē
 Pro se quisq; ducem excipitur. cupidum:q; tuēdi
 Funditur inquirens certatim singula vulgus.
 Unus in amborum castris discurrere sermo
 Fatalem uenisse diem. nec premia belli
 Qualia preteritis soleant sperare periculis
 Nec penas instare pares. uictoribus orbem
 Terrarum. imperiumq; sequens per cuncta parere
 Secula. tum uictis extremos affore casus.
 Semianimis q; uicta metu. propior:q; cadenti
 Carthago. nondum icta tremat fatoq; premente
 Amplius immensam nequeat differre ruinam
 Romanis non esse fuge. non collis amici
 Presidius. obstrusosq; habit⁹ maris equore circū
 Alarum celiq; fugam restare patentis.
 Hinc igitur quoniam terror: spesq; excitat illinc
 Imperiumq; ducum uario permixta fragore
 Castra modis reboant miris. hic corrigit hastam
 Ille acuit gladios. agiles probat ille sagittas.
 Induit hic galeam capiti: cristasq; trementes
 Excolit. hic blando permulcens murmure fortem
 Frenat equum phalerisq; tegit. studet ille recur⁹
 Ferratos aptare pedes unguemq; cauatum
 Uerberat: ac crebris tinnitibus inde fauillas
 Elicit. hic pictum clipeum textamq; catheris
 Loricam eriguis tenuisq; rigentia ferri
 Legmina circum humeros: 7 fortia pectora ducit
 Implicat hic ocreas femori: tibiasq; pedesq;
 Armata. 7 aurata presulget imagine poples
 Hic mihi pierides: quoniam maiora pusillis
 Uiribus aggredior: si uos ab origine semper
 Dilexi coluiq; libens. si rite uocaui
 Hic prebete animos. totoq; elicone fauete
 Quia castalie sitiens conuera per erro
 Urget amor. fameq; trahit spes blanda decore
 Lux ea terribili hinc illinc consumpta paratu
 Lasserat 7 uerso radiabant sidera celo
 Indita magnificis opibus cultuq; uerendo
 Ethereas matrona uicens perlabitur auras
 Stat capiti diadema sacro turrisq; frontis
 Effigies. sceptrumq; manu. sed sparsa capillos
 Et trepido festina gradu. cui feruida contra

Multa minax mulier. mediogq; perustior are
 Ac succincta sinus. pauloq; annosior ibat.
 Illa quoq; sceptrum. ⁊ regni violenta gerebat
 Signa. deos. hominesq; omnes regemq; deorum
 Aspernata animis. ambe simul alta tenebant
 Quaq; rubens martis metuendi luminis astrum
 Scorpio: chelarum amplexu caudaq; tegebat
 Utraq; celestes pariter tempusq; sub vnum est
 Introgressa fores. illas mirantur euntes
 Celicole rapidus tenuerunt sidera cursus.
 Ut summo solio coram stetit altera raptim
 Incipit. En quantum facinus iunonia longum
 Hospita. ⁊ eternum fato statuente futura
 Tempus ab italia. nec tot sua vulnera profunt
 Nec quod siqua fides gladijs letale putari
 Lannarum memoranda dies. o fata deorum
 Dura bonis liceat iustas inferre querelas
 Et celo non ficta loqui. natura benigne.
 Necum egit fateor. superi inuidistis acerbi
 Equoris immensi pulcherrima littora clemens
 Illa mihi circum dederat. portusq; decorem
 Addiderat: celiq; aderat clementia blandi
 Et uespertino ueniens ab are fauoni
 Dulcior afflatus sepheriq; tepentior aura
 Littoris aduersi frigus glatiale videbam
 Et posterga graues exurere cuncta calores
 Ipsa meo contenta situ. medijsq; fruebar
 Leta bonis poterat terre celestis imago
 Uera nisi fallor spectantibus illa videri
 Adde tot illustres natos martisq; secundi
 Tot titulos: tot gesta ducis. famamq; sonoram
 Non tibi mars illum fratrem fateare pudendum
 Hunc quo fata virum rapuerunt inuida furtim
 Tempore vulgatum est. quantus tot ille paratus
 Orsus erat. nomenq; meum quo ferre putabat
 Infelix quanto flagrans genitricis amore.
 Mitte alios. naz magna mihi numerosaq; turba est
 Quanta mihi nuper qualisq; nouissima proles.
 Contigerat. fateor superi mordaxq; fatenti
 Inuidia absistat. non ullum regia pascit
 Maiorem generosa iouis. quis feruor in ullo
 Par fuit ex quo prometheus subdurit ab astris
 Particulam: ceciq; infudit pectoris antro
 Accenditq; homines. quanta est constantia meti
 Insita. q̄ preceps per cuncta pericula fertur
 Credite corporeo nisi mentem carcere clausam
 Sarcina membrorum premeret: foret ille deorum
 Ex numero solioq; altus radiante sederet
 Nomine non opus est. ubi soli conuenit vni
 Quod loqueris. factisq; satis iā cognitus orbi est
 Hannibal. ante suos perdent errantia calles
 Sidera ⁊ ethiopes niuibus grauis obruet estas
 Ripheumq; gelu borea tepefacta loquenti
 Soluet byems. q̄ feta viro perduxerit illi
 Terra parem. nec fallit amor. sed uera fatebor
 Parcite celicole. uereor: ne tristis alumno
 Inuidia: ⁊ cecus noceat fauor. aspice terras
 Iuppiter italie. viden interstrata colonis
 Arua suis. viden indigena uariata cruore
 Flumina ⁊ ignotis multum distantia terris
 Busta ducum potuit latum effudisse per orbem
 Hannibal ista meus potuit distungere mortes
 Et saxis arctare uagis. uerum obutus illi
 Nunc deus est aliquis: quis enim mortalia cōtra
 Arma ferat. puer aduerso uenit agmine nobis

En pudor o superi. sed nec puer ille. nec omnia
 Terreat ausonie tellus. non illa superbo
 Quam tacitam hic modo meditatē grādia vultu
 Aduersamq; meis fatis. hanc scilicet ipsam
 Et formidatum mundo puerumq; patremq;
 Una acie quondam collatis vicinus armis.
 Nos nec adhuc tanto melior fortuna fauore
 Leperat amplecti. nunc tot firmata triumphis
 Quid metuam: nisi forte deos. succurrite fame
 Atq; arcete nephas. moriar nisi clauditur illo
 Nescio quid puero quid me iubet usq; timere
 Dixerat: at contra vultu ueneranda modesto
 Altera procedit paulum. manibusq; coronam
 Abicit. ac sceptrum pedibusq; affusa tonantis
 Sic ait. o magni suprema potentia mundi
 Si tua roma potest: lachrymis perfundere sacros
 Lepatiente pedes. precibus inflectere iustis
 O superumq; hominumq; sator rerumq; creator
 Optime parce tuis. ser opez. ⁊ moderare labores
 Aspice placatos tandem: ⁊ miserere precamur.
 Quanta per hesperius rapidis urgetibus austris
 Flamma latus: nimboq; nocens vndante procella
 Senierit. mundo notam est ⁊ notius astris.
 Nec mihi quod misere insultans nunc illa virago
 Obicit inficior. candantes ossibus agros
 Italie. terrisq; ducum dispersa sepulchra.
 Et quicquid miser armorum fert impetus orbi
 Sustinui. solioq; pater tu passus ab alto es
 Crimina sic meruisse reor: mea. respice tandem
 Mitius afflictos. ⁊ si mea crimina nondum
 Sunt purgata fatis. tua fulmine dextra corusco
 Hoc caput inuisum ⁊ tarpeias uerberet arces
 Hannibalem auertat. iamq; auertisse videris
 Et grates actura tibi pro munere tanto
 Aduenio. timui fateor furiasq; dolosq;
 Imphandi ducis ⁊ laqueos simulataq; bella
 Ille etenim sacra quem genitrix celotenus effert
 Atq; ipsis insana deis. tot laudibus equat
 Fraudibus insidijsq; magis confidere in armis
 Q̄ virtute solet: possem sibi multa meorum
 Funera natorum. dolor impedit. heu heu quanta
 Seuitia est summumq; nephas. quib⁹ illa superbit
 Sic tales cecidisse duces. sed tempus aperte
 Nunc virtutis adest. iuuenem nisi fata virentem
 Quem puerum uocat ipsa odijs immitib⁹ urget
 Quod tu summe parens prohibe ⁊ pmitte parēti
 Id modo sollicite. cesset fraus arma ferantur
 Iusta acie liceat plano confligere campo
 Uel nati me fallit amor uel mira videbis
 Prelia. ⁊ infames equantia vulnera cannas.
 Diuinos noui ipsa animos humanaq; subter
 Omnia cernentes. non q̄ mihi fabula mundi
 Persuadeat. natum esse deum. licet improba fādo
 Excitet inuidiam. diuino temptet honore
 Predones. licet ipsa suos celebrare deisq;
 Adnumeret. mihi sufficiat decore ille virorum
 Scipio magnanimus. similem cui nulla tulerunt
 Tempora nulla ferent. non hec me uera negabo
 Credere nempe animos diuinā accendere mētes
 Illius. ac nullum sine numine posse benigno
 Egregium reor esse virum. non astra morabor
 Amplius. aut nato faueas. aut partibus equis
 Stra medius. fraudemq; ueta. si cesserit illa
 Vincimus haud dubie sed enim iunonia iactat
 Hospitia. ⁊ superos hac sperat uoce mouere

Fallitur. insanit: stet semper nube sub ista
 Uel simili stabit equidem mihi pulchra tonantis
 Tarpeio stat colle domus. cui ibura precesq;
 Defecimus. sed rite utinam. pia sacra docere
 Tu potes et facies. nisi primo in limine celi
 Fatorum uox intransentem exaudita fefellit.
 Ergo age supplicibus pateant pia pectora uerbis
 Lese parens: hominum spes summa et sola bonorum
 Audieram imperium terre pelagique supremum
 Et circumfuso quicquid quocumque sub axe
 Clauditur oceano. latio de sanguine natis
 Promitti. sed quid nisi tu tam grandia prestat
 Nunc autem non regna peto sit tuta merentum
 Libertas. liciat sitientem sanguine hostem
 A iugulis arcere meis. si digna rogaris.
 Si mihi non parcis. populis ignosce nepotum.
 Quos noua religio faciet tibi forsitan amicos.
 Finierat. stringensq; pedes atq; oscula rursus
 Ingeminans. lachrymis herebat. et ore madenti.
 Subrisit vultu tacito stillantis olimpi
 Rector. ad alterius tactus presagia seculi
 Tandem uerba parat tremuit conterritus ether
 Lonticuere poli. siluit tellusq; chaosq;
 Nullo unquam ingenio patuit mortalibus inquit
 Quid pareret uentura dies. sic nostra premuntur
 Consilia. archano sic iussa silentia celo.
 Et tibi que patrem memoras audisse futuri
 Intra siderium potuit contingere limen.
 Exterius sonuisse nequid. nisi forsitan ardens
 Spiritus huc aliquis flammis purgatus et unda
 Uenerit. hinc tenui quedam penetrantia rima
 Erumpunt. multa quoniam pietate coactus
 Uim patior. uerum quo longius omnia uoluam
 Pauca mihi e cunctis que iam sub sole geruntur
 Pauca placent. quoniam terris incognita uirtus
 Huc refugit. totiens de uobis quæsta: quod inter
 Milia tanta hominum sibi uix contingat amicum
 Inuenisse aliquem. me purpura uestra mouebit
 Forsitan an aurum præfulgens ceruice celi
 Hoc spacium. gemmis forsitan contingat eois
 Hinc oriente alio: et circumradientibus astris
 Delector. meq; ipse magis. comitumq; choreis
 Corpora qui placeant oculis mortalia nostris
 Aut fragiles artus: aut forma fugatio: umbris
 Omnia sunt eterna mihi splendorq; decorq;
 Diuitie stabiles masuraq; gloria regni.
 Ac ne cuncta sequar: uirtus mihi clara placere
 Sola potest. animiq; habitus. quam dicere sedes
 Ipse meam nunquam erubui: sed rara per orbem
 Hospitia inuenio. nunc uestra addiscite fata
 Est labor: hinc illinc per secula multa paratus
 Mutuaq; alternas tenuabunt funera gentes
 Quem fortuna premat. cui stet uictoria parti
 Non est nosse prius: nisi quod cui conscia mens est
 Iustitie: nostrumq; licet hanc sperare fauorem.
 Ast alium timuisse par est: ab origine rerum
 Præmia digna pijs atq; aspera multa malignis
 Edixi. sed enim uobis nunc maxima cura est
 Natorum. ueniet tempus quando utraq; tristi
 Exilio patiare tuum senescere longe
 A patria. nec busta petes non gloria tanta
 Non decus: aut pietas: aut fortia facta mouebunt
 Amborum. nimium mortalia corda uolunt
 Ambitio. spem non sobolem mihi credite amatis
 Largior in uerbis solito sum: maxima namq;

Res agitur. merito sermonis et indiga tanti
 Imperium. mundiq; caput. maiore cauendum
 Uoce aliud superest. dociles auertite mentes.
 Est mihi propositum quoniam caligantia mundo
 Lumina sunt propius uestris accedere terris
 Et pondus uerusq; hominum: mortalia membra
 Sponte subire mea. uestrisq; leuare dolores
 Quantus amor. morteq; etiam tolerare pudenda.
 Ingrate. dureq; animi conuiuia quæquæ
 Munera sint uobis. tamen hec felicio: illa est
 Fauorit hoc equidem cui nunc uictoria campo
 Hanc penes imperium simul et mea maxima sedes
 Semper erit sic fixa etenim sententia sanxit
 Neue diu dilata nimis spes uestra putetur
 Luncta prius cuncti mortales ista uidebunt
 Quæ decies latum saturnus cinxerit orbem
 Limite retrogrado. placida sic uirgine captus
 Jam rapio: sacri sic mulcent ubera lactis.
 Talia narratem cuncti gaudentibus alijs
 Felicole umbrabant. atq; agmina nuncia pacis
 Attonite auditis: non uno tramite matres
 Spe uaria incerte redeunt. iam littus eorum
 Sanguinolenta dies casus uisura supremos
 Lustrabat radijs. iam classica crebra sonabant
 Et matutinum per castra frementia murmur
 Consurgunt hinc inde duces nec tanta sub astris
 Ulla fuit romana dies. per secula cuncta
 Nec fuit in campis ullis ductoribus equis
 Aut paribus certatum odijs. aut artibus aut vi
 Nec metus in presens tantus sed milia multa
 Annorum ante oculos aderant. quæcumq; dedisset
 Hac acie fortuna gradum. patriamq; domumq;
 Et stirpem. et genus. et seros sperare nepotes.
 Scipio distinctam campis inducit apertis
 Ordinibus miris aciem dextrumq; gubernat
 Massimissa latus numidis instructus. et illum
 Hispanus sublimat equus. tristataq; signat
 Cassis. et aduerso sinuatur purpura uento.
 Lelius. at leuam moderatur in agmine cornu
 Quem sequitur latius equitatus ductus ab oris
 Hunc apulus sonipes: rapidum propiorq; uolanti
 Fert circum. rigidosq; effulgent pectora ferro
 In medio romana fremit prædura inuentus.
 Eminent hijs alte imperitans legionibus ingens
 Scipio. iamq; auro. iam ferro: clarus et ostro
 Clarior est animis. et spe clarissimus ampla
 Obscuratq; alios. Surgentia lumina phebri
 Ferre uelut comites nequeunt. hinc lucifer almus
 Inter hebes radios. illinc cyllenus ore
 Pallidus ambigu: nam cetera sidera circum
 Non expectato fugerunt omnia sole
 Excitat ipse altos animos: atq; omnia firmat
 Per medias uolitans acies. nitidissq; tremendum
 Fulmen inest oculis: quod uerberet ora tuentum
 Signiferis instare suis. equitumq; phalanges
 Mortari. trepidos uerbis solidare. pauentes
 Erigere ac dubios. hos obtestatur at illos
 Orat. et in medium pulcherrima facta recenset
 Uel sua uel generis nomenq; inculcat auorum
 Hos laudat. blandis castigat uocibus illos
 Obiurgatq; moras. et amico uerberere inbertes
 Instigat. docet ille decus docet ultima belli
 Præmia. quæ prope sint. discriminis atq; pudoris
 Admonet. hijs stimulis animos impellit et urget
 Omnibus ille locis festinat adesse. nec ullum

Perdere supremi momentus temporis ardet.
 Postq̄ cuncta satis circum prouisa. suisq̄
 Presidijs firmata videt. dux maximus acri
 Lo: nipe de excelsus niueo. si iuppiter inquit
 Hunc animum qui nostra mouet precordia cunctis
 Hunc nobis notum esse uelit. dubitasse pudebit
 Quis finis seu que nostros fortuna paratus
 Exciperet. nullis oculis sol clarioz vnq̄
 Apparuit. mihi q̄ victoria cernitur ingens
 Uicimus agnosco: trepidantis turbida vulgi
 Murmura. z ambiguos motus: aciesq̄ labātes
 Uicimus. hic animos cerno. statq̄ horrida cedes
 Ante oculos taboq̄ tumens. z sanguine torrens
 Et cumuli ingentes patriis tellure iacentum
 Ipsum ego iam video iactatis turpiter armis
 Excessisse ducem video latebrasq̄ petentem
 Atq̄ utinam hesternis patuissent cominus aures
 Lunctorum alloquio. licuisset noscere aperte
 Degenerem fractumq̄ animus. non iste p̄fecto est
 Hannibal ille prior: nisi nomen territet ipsum
 Immo ille est eqdē. sed enim dux callidus arma
 Nota tremit. sentitq̄ alijs tractāda lacertis
 Consilioq̄ noui ducis imperioq̄ moueri
 Non sibi cannarum consul temerarius ibit
 Obuius hoc campo. nec quem pugnare uetabat
 Omnia clara deum manifestaq̄ signa futuri
 Si mens sana foret. neq̄ nunc sempronius alter
 Presidet hijs castris. mecum non puluis z estus
 Solq̄ oculis infestus eum uentusq̄ iuuabunt
 Non nebula insidias cannisq̄ palustribus idem
 Obstruet. aut aciem victam to: pore niuali
 Obruēt. z calido perfundet corpus oliuo.
 Hic mecum gladio pectus temptabit acuto.
 Ense latus rigido. ualidamq̄ incumbet in hastam
 Hoc metuit. pacem quotiens petiere pauore
 Et quotiens rupere dolio. si temnimus illos
 Nos odisse decet. nos nunc ad talia bella
 Felices igitur dextras. atq̄ arma mouete.
 Primus in inuisos ego iam nunc infero: hostes
 Inde fuga z terror: sic dii promittitis omnes
 Sic mens saga boni. strictiq̄ auidissima ferri
 Dexterā. z indomiti generosus pectoris ardor.
 At uobis tanto calcata hyspania cursu.
 Et nostruz iuuenile decus: tot regia bella.
 Rurāq̄ perpetuis: ardentia punica flammis
 Occurrant. etas. actus. iam plena viriles
 Incipit a nobis. uerosq̄ optare triumphos.
 Jam mihi bellorum stimulus radixq̄ malorum
 Hannibal. z tanti debetur gloria cepti
 Quocunq̄ ingressis pelagus dii signa dederunt
 Quando egathis petiere patres: ac plura fauetes
 Ostendunt. equidem tempus mihi perdere semp
 Displicuit. tum precipue. cum regna geruntur
 Terror: ab eo. certa est victoria. pergite mecum
 Nil moro: z reditus felix. qui uisere gessit
 Et patriam: z natos: z amice coniugis ora
 Hac iter est romam. victori talia certo
 Non pugnatio similis postq̄ ille profatus
 Subticet hortanti leto simul agmina vultu
 Unanimesq̄ alacri respondent uoce caterue.
 Haud aliter q̄ si capitolia celsa tenentem
 Luribus in niueis solito clamore sequantur
 Hannibal extremi fatalem temporis horam
 Precipitare videns confestim elephante relicto
 Perapidum conscendit equum vultuq̄ minaci

Terribilis. qualis pastor poliphemus ab antro
 Turbidus eolio: uel qualis ab ethere tristis
 Huncius imperijs solet apparere cometa.
 Instruit ingentes acies: cunctosq̄ elephantes
 Ut grege monstrifico turbatum territet hostem
 Prima fronte locat. turrestq̄ in terga trementes
 Lernantur totidem colles iuga summa mouere
 Dixeris ac totidem mutantem rupibus arces
 Hunc clipeum totis pretendit viribus hostis
 Mor ligures gallosq̄ acie consistere prima
 Imperat. auxilijs illam balearibus implens
 Ac mauris. acie penos locat inde secunda.
 Atq̄ afros brutio completur tertia tantum
 Milite. qui mestus magnaq̄ ex parte coactus
 Castra sequebatur. lacis cum comibus agros
 Occupat: immenso circundans agmina giro
 Ad dextram penos italis concurrerere iussos
 Ordinat. at leuam numide tenuere rebelles
 Optantesq̄ armis inuiso occurrere regi.
 Hec ubi disposuit. quoniam sibi castra coacta
 Sentibus ex uarijs fuerant z dissona lignis
 Hunc interpretibus. proprio nunc ore cohortes
 Accendit. stimulatq̄ suo non segnior hoste.
 Omne simul ducis egregij seu militis idem
 Implet opus. primas acies ac signa ferentes
 Instruit. hinc alas: cursuq̄ nouissima lustrat.
 Itq̄ uagus blandis. permiscens aspera uerbis.
 Si fortuna mihi nota est mea. uicinius inquit
 Hec vicisse sat est. timidum deleuimus hostem
 Romaniq̄ genus. maneat modo pristina uobis
 Pectora: cannarū: aut trebie memorātia tempus.
 Nullus ab aduerso uenit obuius agmine: quē nō
 Mille locis italo pridem saturata cruore
 Fuderit hec acies. cui non fratrem ue patrem ue
 Aut naruz abstulerit. dux ipse ferocior annis
 Et pater ausonij tunc gloria nominis ingens
 Nos timuit gladios laudataq̄ signa cruore
 Infecit: nostros fugiens rediturus in enses
 Ai forsan: procul a patria melioribus iste
 Militant auspicijs. aut nos peioribus urbis
 Ante fores patrie. non sic carthaginis alme
 Immemores rear esse deos. ut fortia rome
 Menia non ausi ferro defendere nostris
 Menibus insultent. furo: huc attraxerit illos
 Hec fortuna potens populo spectacula peno
 Miserit. ut quondam digitis auulsa cruentis
 Tot spolia ut modios curuo compleuimus auro
 Contenti patrie rerum transmittere famam
 Tantarum. sic formoso nunc vincula collo
 Leta ducis latij uictrix carthago videbit
 Sic circumductos pecudum de more per urbem
 Romanos errare greges. leliumq̄ loquacem.
 Et uarium regem atq̄ inopem. qui nostrareliquit
 Arma fugax. huiusq̄ hodie per numina testor:
 Uos mauri: numideq̄ iugum uitate superbum
 Massinissa suos reperit per uerba seruos.
 Uos galli certate odijs. hostemq̄ uetustum
 Hunc gladijs urgete nouis. hic campus in orbe
 Collectas alio longe uas expiet iras.
 At uos o ligures. quos me z mea fata secutos
 Per mare per terras nulli cessisse labori
 Hic video. pugnate precor. si digna manebunt
 Premia victores. non uos mihi redite uallis
 Dispida. nec regio abruptis imperuia saxis
 Sed campi pingues. z ditia rura manebunt

Italia. ueteresq; pauor stimulusq; filebit
 Roma feror. uos chara mihi dilectaq; multum
 Agmina. uosq; mei ciues impulsibus ullis
 Non opus. aut monitis. patrias spectate tremētē
 Hostilesq; faces. atq; impia pila pauentem
 Et notos muros: ubi prima infantia uobis
 Exacta est: ubi tot meriti duristis honores.
 Tot letos festosq; dies: ubi busta ciuisq;
 Maiorū. et memori stāt scripte i marmore laudes
 Omnis in armatis patrie fiducia dextris
 Et nostra uirtute sita est. succurrite fesse.
 Uxores uobis: dulcesq; occurrere natos
 Deprecor. et trepidas matres sacramq; parentus
 Lanitiem. et patrij curam superesse sepulchri.
 nondum finierat. magnusq; in uerba ferebat
 Impetus ardentem. subito cum classica et omnes
 Romane cecinere tube. clamorq; tremendus
 Ortus ab aduerso: celum compleuit et auras.
 Ac strepitu horrisono uolucres hesere uolantes.
 Quo cuncte concusse acies. trepidiq; elephātes
 In sua precipiti redierunt agmina cursu.
 Turbaruntq; loco. compulsaq; cornua retro
 Cesserunt. o ceca hominum mens inscia rerum
 Consilijq; illusa tuis. quos agmine primo
 Presidium tanti ducis anxia cura locarat
 Nij stragem peperere suis. primamq; ruinam.
 Nic fragor hannibalem medio sermone loquētē.
 Auertit. ueluti subitum si forte canenti
 Obstrepit. et scisso descendat iuppiter arc.
 Ille filet. tremuloq; modos sub gutture frangit.
 Attollitq; oculos. et celum suspicit atrum.
 Uerum tam uarijs totiens dur casibus olim
 Jactatus: totiens dubijs exercitus armis
 Prestat. et aduersos speculatur turbidus hostes
 Increpitanq; metus. vires animosq; fluentes
 Colligit. excurritq; fremens seq; obuius offert.
 Sicut aper rapidis postq; latratibus actus
 Uulnificos instare canes: atq; arma sequentum
 Aduertit: iam terga rigent. iam subrigit aures.
 Hinc preceps in tela ruit. Sic feruidus ibat
 Hannibal. egregiq; animam patrie ore uocabat:
 Stabat ab aduerso iuuenis tunc impiger acri
 Massinissa animo: qui mox fluitantia cernens
 Cornua penorum: trepidos irrumpit in hostes.
 Et quacunq; uiam facit ingens belua: raptim
 Insequitur. similiq; fretus duce lelius: inter
 Irruit armorum cumulos: tempusq; locumq;
 Arripit: obstantes cedit. fugientibus instat.
 Scipio magnanimus uolenti more leonis
 Qui catulis festinet opem. siluasq; ferasq;
 Obruat. in medios stricto penetrauerat ense
 Illum tote acies. illum miratur ab alto
 Iuppiter. et nostro sibi num foret emulus orbe
 Sol stetit ambiguus: rutilo sic totus in auro
 Fulgebat. sic purpureo radiabat amictu
 Sic rigidis nitidus iuuenis splendebat in armis
 Postq; est ad ueros peruentum cominus hostes
 Romani peniq; manus miscere cruentas
 Leperunt: ingens et inexorabilis urget
 Ira duces: populosq; duos: nec marcius usq;
 Impetus asperior. nec acerbior ulla per orbem
 Pugna fuit. nec enim precio conducta gerebat
 Bella cohortes: aderant proprio qui sanguine uellēt
 Quas ipsi ediderant: odiorū extinguere flāmas:
 Unus amor: cunctisq; adeo legionibus una

Mens erat. ulcisci iustos uel morte dolores:
 Punica perfidia: et romana superbia passim
 Uocibus alternis uulnus iactantur ad omne.
 Jurgia. et infames questus. et tempore eodem
 Nic sonus hic iugulis extorta silentia cecis.
 Annua nunc penis et auara tributa subactis
 Hunc fraus: et capto strages indigna sagunto.
 Et quicquid rabies odio flammata uetusto
 Armatis dictare solet: coit omnis in unum
 Offense cumulo. longiq; iniuria belli.
 Pectora pectoribus tunduntur: et ensibus enses
 Uulnera uulnerib⁹. mortes quoq; mortibus atre
 Miscentur. iuuat insertis descendere ad umbras
 Uisceribus. manesq; nouo turbare tumultu
 Pugnantestq; animas herebo transferre silenti
 Neq; furo: et quanto satius uixisse quietus
 Finibus in patrijs populos potuisset uterq;
 Non fuit ambitio. ceciq; superbia cordis
 Et sitis: eterna que spe succendit habendi
 Mortales: uritq; animos et trudit in enses
 Confligunt infense acies nec publica tantum
 Nos odia exagitant. credit sua uulnera quisq;
 Et patrii fratrisq; necem dum percutit hostem
 Ulcisci. usq; adeo mentes offensa uetustas
 Asperat. atq; odio leuius certare recenti.
 Impellunt sua castra duces: et uocibus altis
 Accendunt animos. et honesta pericula mōstrant
 Ac subeūt. species uisa est pulcherrima mortis
 Pro patria pepigisse animam. uis ampla furorū
 Armorūq; dabat strepitus: gemitusq; cadentus
 Confusus horrore sonos. iam sanguinis altus
 It fluuius: camposq; rigat fumantibus undis
 Jamq; furens operit uoluitq; cadauera torrens
 Mons quoq; corporibus prostratis surgit equorū
 Atq; virum rapidosq; iugis iam seperat hostes.
 Non sic attonitos ego littore nautas
 Expauisse reat. quibus insula nata repente
 Est. ppe therasiam. quod mōstrū doctus aruspex
 Romano dedit imperio: macedumq; ruine.
 Nauita sed transtro rupis ac stupefactus adbesit
 Leperat interea pugna tremefactus iniqua
 Auxiliaris eques penorum excedere campo
 Insequitur victor profugos. iam sparsa sequendo
 Ipsa uiam cumulos: inter reperire laborat
 Lesorum romana acies. pars scandere in altum
 Et dubio titubare gradu. pars lubrica circum
 Arua tenens: sparsis aditum temptare manipulis
 Signiferi fluitare etiam armorūq; magistri.
 Et poterat vincendo uagus felicia miles
 Bella repentinis preuerrere cladibus atq;
 Illustrem sedare diem. ni prouidus alti
 Scipio consilij reuocantia signa dedisset
 Lognita nāq; postq; iusso tubicine campis
 Uox sonuit. tenuere gradū. signumq; secuti
 In primos rediere globos. hinc agmina rursus
 Turbine concurrunt alio: sed uiribus isdem
 Ethere dispersos ueluti cum turbidus auster
 Arctauit nimbos siluitq; repressa parumper
 Dum tonat. hinc pluujs et grādine mixta resurgit
 Tempestas inimica satio. excefferat ardens
 Scipio iam colles immensa strage coactos
 Collatisq; iterum signis et uiribus ambe
 Miscebant acies equato prelia campo.
 Sollicitum spectasse deum tot funera gentis
 Indomite. tantosq; truci sub morte labores

Crediderim. seu quis ualidis foret exitus armis
 Hoc equidem mundi campis commissa cruentis
 Mutabat fortuna die. quis iura supremi
 Imperij. summumq; gradum. quis scepta teneret
 Fauisset si forte etenim fors ultima peno
 Quis dubitet: quin immensū dominata per orbē
 Impia carthago rerum tenuisset habenas
 Romanumq; nihil foret hec in tempora nomen.
 Itala barbaricis tellus lacerata coloniis
 Mutasset genus egregium. maiorq; fuisset
 Africa. si potuit nomen sibi grecia inermis
 Imposuisse suum. quanto magis africa victrix
 Sed miserrata pioa diuina potentia nobis
 Succurrit. talemq; virum peioribus annis
 Italie dedit afflicte. qui fortia bella
 Fortior exciperet. qui non presentia tantum
 Sed uentura etiam discrimina pelleret vnus.
 Temporibus cui tuta suis innixa maneret
 Et cui libertas seruanda sequentibus annis
 Jam media sol almus equos regione trahebat
 Etherea. et tantas spectabat territus iras.
 Impiger. et nullo defessus membra labore
 Non estu: non vulneribus: non nube calentis
 Pulueris: extremas manibus temptare pcellas
 Scipio tendebat. cuneus quo densior illum
 Et ducis aduersi facies optata uocabat
 Flamma cauernosi connexa trementia montis
 Ac uelut ethneo descendens uertice uastat
 Et scopulos ruit obstantes. arbutaq; frangit
 Obuia. sulphuree reboant simul vndiq; ualles
 Sic ferus et simili prostrernit turbine cuncta
 Scipio: sepe monens. miles romane precor: te
 Aut vince aut morere: et mecum nūc ultima tēpta
 Nec uia uel romam: uel recto tramite ducit
 Ad superos. hec uociferans intrabat in agmen
 Hannibal. contra ille graui cum mole ruentem
 Excipit impavidus. configunt fulmina maris
 Hic scipio: hic hānibal: cernēsq; ex ethere mauoz
 Miratur tales terris superesse magistros
 Militie. tales operum ferriq; ministros.
 Hic precor ut mendax desistat grecia tandem:
 Rominibus certare ducum. pudeatq; referre
 Imbelles asie populos. gangemq; sub actum
 Parthorum sileant reges et perfidis aruis
 Exiguo spectata phalanx. nec conserat ipsa
 Troia manum. priamiq; domus cantata poetis
 Graiorum. et nostris. non regum quisquis adoro
 Crine fluens. atq; assirio crispatus amictu
 Hīs campis nō nude acies. non flura par armos
 Purpura. non leuibus tantum confisa sagittis
 Turba fugax. uerum hinc armis innata virenti
 Robore subsistens italo romana iuuentus
 Arma tulit. contra assiduis exercita bellis
 Agmina penorum. quibus est hispania testis
 Virtutis. latiumq; magis: que mille per arua
 Romanos hominum victores omniaq; ausos
 Jam pessum ferro dederant: et fortibus armis
 Has inter gentes alio certamine longe
 Concursum est. alijsq; animis: iam uera satenti
 Viribus hec acies preit. hec leuitate: sed vnus est
 Parq; odium ambabus. uix tandē fessa parūper
 Ledebat penorum acies. tum fernidus ira
 Hannibal exclamat. non hec tibi signa retro: sum
 Furcifer ut referas dederam. quin pergis et illa
 Hostibus in medijs potius discerpta relinque.

Deu mihi quo ruitis. non est uia recta: uenite
 Hac hostem reperire licet. carthaginis estis
 Sic memores. hac forte domum remeare putatis
 Erratis miseri ciues. hec carceris vna
 Exilijsq; uia est. hec dicens ibat in hostes
 Solus et intrepidus cunctas sic ille pudore
 Et victas pietate ducis firmasse cohortes
 Uisus erat. bellumq; ingens renouataq; cedes
 Leperat. urgebat scipio primusq; premebat
 Obstantes cuneos et funera crebra serebat
 Perfidiam nunquid tam longā inferre uidebo
 Prelia uirtuti. non sic pietatis auite
 Oblitos rear esse deos. concurrite fortes
 Pectoribus: manibusq; uiri. victoria presto est
 Talia iactabat stricto mucrone tremendus
 Jamq; referre pedem paulatim exterritus hostis
 Mor magis atq; magis. nec iam reuerentia tanti
 Ulla ducis retinere diu potuisset in armis
 Ecce autem pariter redeuntes hoste fugato
 Rex leliussq; retro fessos
 Improuisi a tergo inuadunt. Illicet ergo
 Lepta prius sensim laxis fuga pergit habenis
 Nec patrie pietas. proprij nec cura pudoris
 Nec decus hannibalis quicq; ualuere precesq;
 Ille uidens fractas acies et terga suorum
 Uersa metu rapidum trepida formidine tandem
 Uoluit equi. campoq; fugit lachrymosus aperto
 Accusansq; omnes homines ue deos ue ppinqui
 Peruenit ad rumetum. illic menibus urbis amice
 Substitit. hinc iterum peno reuocante senatu
 Digreditur postq; attonite sub menia uentum
 Est patrie. non ille forum: non publica templa
 Sed furtum petijisse larem contentus et ima
 Sede diu mestus. latebris sese abdidit atris.

Argumentum libri octauis

Amq; ducis iussu rapiē carthaginis aurū
 Fessaq; victores psterunt corpora terre
 Baminee: fit sermo ducū: leliussq; iubetur
 Ire iterum in patriam ut portet noua nūci^o urbi.
 Hannibal exilium clam proripit equore uasto
 Pergit ad antiochum. syphacis filius inde
 Vincitur imprudens stimulis agitatus anhelis
 Claudius in libiam tendens prohibetur ab alto.
 Hasdrubal: et ueniam pacemq; tubente senatu
 Impetrat. at victrix ptendit linthea classis:

Incipit liber octauus.

Non^o ad oceanū cupiēs narrare pfūdis
 Antipodū populis nro que uiderat orbe
 Sol rapidos stimlabat eqs. nōdūq; so
 Scipio curarū laqueis. supma uolutas lūtus
 Excidia infande gentis tempusq; locumq;
 Atq; aditus formamq; rei. et discrimina secum
 Luncta simul tacitus uigil sub mente mouebat:
 At quis solis iter deuerum. atq; hora monere
 Grata uidebatur fessis daret ocia castris
 Instruit reuocare acies. meritamq; quietem
 Tradere militibus nocturni tempora somni
 Et tamen hostili q; primum irrumpere uallo
 Uisum est. huc alacres igitur preit ipse cohortes
 Ingrediturq; aditum nullo custode locorum
 Illic preda ingens
 Precipitem meditare fugam et quid uita ualeret
 Non quid opes. passimq; iacens p̄ciosa supeller
 Inuenta est: rapitur cupide carthaginis aurum

Per maria et terras questum sanguine multo
 Barbarice libico quod victa hispania bello
 Misit auaritie. sardis quod fessa cauernis
 Quod siculis totiens extorserat impia templis
 Quod medio percussa die: plaga torrida mundi
 Et niger ethiopum populus regnumque perustum
 Quod mauri: numidumque olim per secula longa
 Aut reges misere alij. quodque itala tellus
 Tot dederat: damnis: id totum sanguine mixtum
 Africa nunc reuomit. quid tot ualere rapine
 Rapto: raptorem spoliat. nunc ite per ampla
 Equora. nunc ualidas prosternite turribus arces
 Nunc aratrus antiquis insultet menibus: omnes
 Uaus habet predas hostis. mundi que superbit
 Tot spolijs. uestrisque simul. tandem agmine fesso
 Scipio magnanimus referens victricia retro
 Signa sub occasum solis sua castra reuisit
 Captiuos seruare iubet. que ue ampla relatu
 Ac speciosa forent. nam cetera preda uiritim
 Sparsa erat. atque animos mulcebat militis acres
 Serus atlanteo radiabat uertice pulcher
 Hesperus. et nitido rarissima sidera celo
 Aggere gramineo confidit leta iuuentus
 Lelios: at cunctis scipio. rexque additus illi
 Herbosum tenuere thorum. tum corpora curant
 Fessa labore graui: belloque exhausta diurno.
 Ut dapibus compressa fames. primus ue quieuit
 Impetus edendi: placito facundio: ore
 Lelius ingreditur: postque mihi fata dedere
 Nunc tantum uidisse diem contentus abibo
 Quo iam cunctis trabent. ne me natum esse pigebit
 Dum tecum uixisse ferar. fortissime rector
 Hesperie cui nostra salus bene creditur vni
 Hoc fateor solo. mentem spes ultima lufit
 Nam rediens bello magna iam parte peracto
 Lum massinissam cedentem terga uiderem.
 Teque per aduerso tanta uirtute tonantem
 Actum de hannibale est: tacito cum murmure dixi
 Nunc quibus ille uis. aut quonam eruperit astu
 Obstupedo. mirorque fugam. sed notior illis
 Est regio. idque hodie multis fortasse salutis
 Causa fuit medio abrumpens sermone loquentes
 Rex ait: iste quidem merito clarissimus omni
 Posteritate dies per secula longa feretur
 Nominis ausonij fuerit dum fama superstes
 Sed mihi crede leli. noui moresque animumque
 Hannibal. an ne dolis victus succumbat in armis
 Seruis incertum est unum mihi lumen in illo
 Lentum oculis: par est argum quem sepe uocare
 Bellorum soleo: quia non est fallere cuique
 Ingenium mentemque uiri. tamen omnia uite
 Consilia. atque omnem ancipitis discriminis artes
 Uerterat vna dies. iamque hunc prendisse uidebar
 Et comitem inuiso romam misisse sypbaci
 Sed dum cuncta oculis lustris uigilantibus ille
 Aduolat: et noto decurrit tramite tutus
 Nec dubium ingentes quam montes stragis et altus
 Sanguinis infandi pelagus uel mole uel undis
 Creuisset: nisi dilapsos per opaca viarum.
 Uicine socijs cepissent menibus arces
 Excidit hunc scipio uitam quecumque per omnem
 Aut uidi aut legi fateor: mihi parua uidentur
 Fabula: dum memini hannibali uidistis amici.
 Quantus erat quantaque acies firmauerat arte.
 Ipse mihi aduersus ueniebat in agmine primo

Obijciens penos italis numidasque rebelles
 Massinissa tibi memo: hos odioque metuque
 In regem pugnare saum latiamque cohortem
 Ecce ubi constituit quoniam uenisse coactam
 Nouerat in frontem stetit indica belua pugne
 Betulique greges horum terrore putauit
 Romanam turbare aciem quorum impetus illi
 Profuit: innumeris bellis sed amicioz omnem
 Hunc nobis fortuna mecum detraxit eramque
 Ipse ego sollicitus: quibus hoc eludere monstrus
 Artibus: aut tollere feras quo robore possem
 Atque ideo primam rara regione cateruam
 Impleui facili pestique transitus esset
 Ut cursu suo diffusa contentioz iret
 Innocua feritate ruens sed iuppiter alme
 De foeti stetit ille animo dum fracta uideret
 Cornua que nihil extimuit quotiensque labantem
 Restituit: uirtute acie interdumque coegit
 Spem titubare meam solitum iactare profecto
 Mentio clarorum fuerit si forte uirorum
 Audiri ipse omnis bello que tertius cui
 Orbe sit in toto: peragiteque hec ordine primum
 Ponit alexandrum pyrribum locat ille secundum
 Et sequitur mox ille duos sed uera fateri
 Non liuor: ueret aut odium: mihi maximus omni
 Hannibal: ex numero est darium nisi forte porique
 Est uicisse magis que quos numerare laborem
 Tot nostros fuisse duces nisi prestat inermem
 Barbariem superasse manu: que cede cruenta
 Romanas strauisse acies distantia longe.
 Actum ducis memoro quid morem moribus equum
 Hinc regem nudare piget stet tegmine fame:
 Clarus apud populos ac dignis laudibus acrem
 Hinc hostem celebrare uacat: quis bella subire
 Promptioz: aut medio quis cautioz esse periclo.
 Quis ue tibi aut somni quis uini partioz illo est
 Hoc admirari soleo quod sepe relatum
 Est mihi longeuus: post prima exordia belli
 Sollicitum assidue et facinus sub mente profunda
 Uoluentem egregium nunquam cenasse sedentem
 Jam quid ergo armorum curas arcemque supmas
 Militie: terram ue duci clipeumque cubile
 Neglecteque decus uestis studiumque frementi
 Cornipedum memorare uelim patientia quanta est
 Frigoris atque estus cursusque sitisque famisque
 Quanta ducum miles: quanta est dux militis ide
 Spes animis que primus erat ruiturus in hostem
 Ultimus excedat campis hec omnia pridem
 Nominis experti: siquid modo pectore in illo
 Aut ueri aut fidei melioz natura locasset
 Optarem nostro genitum natumque sub orbe
 Quis mihi ductorem laudet quem ceca gubernet
 Ebrietas fugienda uiro cuiusque sed altis
 Principibus funesta lues quis sparsa cruore
 Comunia et plenis elata cadaueris mensis
 Perque estum ancipites argenti in fulmine saltus
 Barbaricus cui luxus iners et persica sortis
 Blandimenta noue placeant aut purpura molis
 Letera pretereos: sed enim non moribus istis
 Hannibal italam bello nastasse triluistri
 Eualuit: sic fatus erat cum pauca modeste
 Massinissa refert depresso: magne tuarum
 Atque alienarum mirator: maxime rerum.
 Si mihi das fandi ueniam stat dicere contra
 Noscendi studio fame si credis auite.

Magnus alexander nullis non victor in horis
 Orbe peragrato tandem peruenit ad ortus.
 Fortunamq; simul clausit cum tempore vite
 Hannibal: et spatio breuior victusq; cruento
 Est hodie ille asiam tentataq; contra subegit
 Innumeros docuit populos urbescq; ducesq;
 Ut lupus immensum qui toto irrupit ouile
 Is timet aduersum longe spectasse leonem.
 Uicit alexander populos rex optime nostri
 Quos adijt grauos titulis aut ille paternis
 Subtrahat: ast asiam quo viceret ille paratu
 Scimus et imbelles galatus et inertia bactra
 At non arthoas gentes qua uergere primum
 Commoditate loci poterat: non punica regna
 Non italos mundi caput gallosq; et hiberos
 Attingit. hos extra quid dignum laude videtis
 Egregia et tantis titulis tantoq; boactu
 Regibus eois domitis. indoq; cruori
 Utisse hunc omnes liceat fuisse quod usq; est
 Quatuor obitua latio confecta potenti
 Prælia vis ne grauem et memorandū in secula teste
 Alter alexander rex epirensis et huius
 Non minor ipse animis et auunculus orbe uirum
 Diuiso italiam uenit belloq; subactus
 Dum latus ausonia transisu cerneret hasta
 Nec ait expirans heu quæ diuersa nepoti
 Et mihi bellorum cecidit fors ille iocose
 Fæmineum subigit nullo certamine vulgus
 Durior armatis mea me discrimine tanto
 Obiecit fortuna uiris: cum talibus ergo
 Hannibal iste uiris tot iam fera bella per annos
 Qua uirtute gerat noscis: namq; illa pereant
 Gloria magnifici regis fortunæq; semper
 Prospera: et in finem simili comitata fauore
 Non nihil externis sicut splendoribus addit
 Omnia sic studio uigili meditantibus aufert
 Iudicium uerique uiam pars altera namq;
 Fortune latet ambigue nec noscere promptum est
 Quantum in aduersis breuitas quoq; temporis illi
 Nec tribuit morsq; impia uiro properata nec illud
 Maius habet fortuna bonum quæ leta sub vno
 Et vitam clausisse diem sic tempus utriq;
 Indulgentem excutias: tute fateare necesse est
 Hannibal ut plures vincendo exegerit annos
 Quam uiuendo alius macedum quo uita tyrannū
 Tempore destituit toto quis protinus orbe
 Uicerat hannibalem si tunc cessisset ad umbras
 Ibat honorato uisurus tartara curru
 Questito non de persis galathisq; triumpho
 Qui rex longæ traxisset fila senectæ
 Quis fuerit certus uenturo tempore uates.
 Non fortuna senem excipiet non rara secundis
 Forte fides seros mansisset firma sub annos
 Præcipue si quot fuerat iam sepe minatus
 Italiam seuto tentasset et africa bella
 Singula uersanti quoniam nox alta soporis
 Admouet hic illo maior belloq; uidetur
 Clario: atq; hodie plus uere laudis adeptus
 Si famam egregiam dat fortuna nec aufert
 Quam vincendo alius licet omnis grecula circus
 Obstrepat et testes inculcet turba libellos
 Dixerat astabant intentis auribus omnes
 Miles in his grauior paululumq; annosior vnus
 Incipit: aut dubie quem magnum dixeris ille
 Maximus est nec parua tibi miranda uidentur.

Nec vulgare aliquid solitum laudare tenemus
 Hoc vnum petiisse uelim si tertius ille est
 Quem tandem claro tanta uirtute relictum
 Scipiade putat esse locum quouere ordine sese
 Inereret si forte acie uictoria signa
 Quæ procul auertant superi meminisset ab ista
 Dactus ad hec lelius tu si quis sidera celi
 Dinumerare uolens hoc digerat ordine primum
 Luciferum post arturum gelidumq; boetem
 Illic alios ignes solem fortasse putabis
 Præterisse vno stat per se solus et inde
 Nomen habet nec sum ignarus quid calidus ille
 Responderet ad hec acie si victor abiisset
 Westernamacedum regem pyrhumq; secundos
 Esse sibi cunctosq; alios quos clara per orbem
 Fama duces loquitur: sed enis se dicere quartum
 Voluit erubuitq; altis miscere superbum
 Sideribusq; diem sic ille effatus et omnes
 Aspensere animis nutuq; et murmure leto
 Talibus atq; alijs noctem sermonibus illam
 In somnem traxere diu iamq; hesperus alto
 Morsus erat pelago mediumq; rotunda loquedo
 Transferat iam luna polum te vndiq; passim
 Defessi inuiri deponunt aggere membra.
 Sic ubi tristis apes celo commisit aperto
 Impetus: et magne cedis pluit ethe aceros
 Pars uictrix et repetit sedes procul hoste remoto
 Et circa regem coeunt ac murmure plaudunt
 Postremum in cigno dant corpora casta sopori
 Atq; omnes pariterq; silent pariterq; quiescent
 Uir dum exorta dies iterumq; ascendere classem
 Lelius et romam leto rumore iubetur
 Sollicitosq; implere patres iamq; equore felix
 Nuncius ingrediens austro dat uela ferenti
 Illic status in castris at quis carthagine terror
 Quis dolor aut quænaq; trepidi noua cera senatis
 Plebs subitis percussa malis prætorica circum
 It patrum afflictisq; rubet succurrere factis
 Penorum: et patrie miseram prohibere ruinam
 Illi autem dubij consultant qualiter olim
 Dum scopulo collissa ratis gemit atq; supremum
 Naufragium impendet cocunt atq; ultima tades
 Consilia expediunt trepidi sub nocte magistri
 Omnibus vna salus visa exquirere quenam
 Mens foret hannibali ducis an spectata supremi
 Uirtus sub tanto cecidisset uicta periclo
 Staret an aduersis animus spesq; ulla sub alto
 Pectore: et ambigui que sit sententia belli
 Ille diu reuens tandem populisq; patrumq;
 Imperijs obstare nequit: mestissimus ergo
 Confususq; pudore graui nec merore latebris
 Egreditur qualis raptò matrona decore
 Que quis culpa careat sibi conscia tanti
 Dedecoris silet ipsa tamē refugitq; uideri
 Erhorretq; uiri aspectum faciemq; suorum
 Ut trepido stetit ille foro confusa repente
 Turba duces uisura suum quem tempore tanto
 Tam procul a patria longinqua bella gerentem
 Audierat: populisq; omnis concurrat et ingens
 Luria et innumero complentur compita vulgo
 Aspiciensq; suos ciues generosus et asper
 Spes intumuit tandemq; silentia tristi
 Fronte mouens vno siquides plus uirum ingit
 Quæ decuit placuitq; die crimenq; fatebor
 Ipse mecum prædem tacitus me prælia sensi

Aduersis tractare deis: sed me ultra per omnes
 Gloria precipitem casus fameq; libido
 Ceca tulit testes: facio quos sensimus hostes
 Esse deos actum: quicquid uel arma uel artes
 Uel nostre ualere manus: nec defuit vnq;
 Cura operi egregio vicerunt numina nostros
 Lonatus: cecidi totus: nec iam ulla relicta est
 Spes mihi: nos precibus romanâ exposcite pacē.
 Consilij hec est summa mei: sic fatus in imas
 Rursus abit latebras celumq; videre recusat.
 Inde pudor: mixtusq; dolor: simul ira pauorq;
 Lum quaterent animum assidue tutasq; negaret
 Fama moras hostisq; odium secreta parauit
 Effugia occultosq; habitus lucemq; per omnem
 Mulus adesse foro populo se inferre frequenti
 Uespere thesauros ad proxima littora mittit
 Ingentes: seq; ipse uagus ceu menibus effert.
 Dumq; poli medium nos intempesta rotaret
 Conscendit puppim tacitus tum carbasa uentis
 Pandit. ⁊ infaus te condemnat littus arene.
 Jam procul italia pelago spectabat ab alto
 Suspirans. reputansq; sui primordia facti.
 Stat regum tentare fidem feriq; q; usq; est
 Et bellum reuocare feram mundumq; procellis
 Eragitare alijs: iam pridem magnus in armis
 Rex erat antiochus: syrie iam tractus ⁊ omnis
 Hellepontiaci feruebant littoris urbes.
 Jamq; ephesum belli sedem rex ipse tenebat
 Equore iam classes campisq; equitatus apertis
 Dux deceat ceptis huc retro tramite proram
 Hannibal: huc clauum iubet huc ⁊ carbasa flecti.
 Jam drepanus prope iam littora nota panormi
 Pretereunt curuosq; sinus cephiroq; fauente.
 Vulcanum liparumq; secant fumumq; fauillis
 Aigrantes horrifictis geminumq; ardere cacumē
 Suspiciunt pauidi: fugiunt iuuantibus undis.
 Et sinus italicum latus inter ⁊ arna propinque
 Trinacrie solitus spectantes fallere nautas
 Emines vnus ac faciem protendere terre
 Abstulit id dubium donec longeuus usus
 Paulatim. nam continuo duo littora tractu
 Dixeris herere: ⁊ geminos se tangere montes.
 Quosdam fecisse ferunt huc uela peloris
 Seu casu seu sponte dabat. namq; ille magister
 Puppis erat timuit fraudem dux calidus: ⁊ se
 Obiectum ratus insidijs nil tale merentem
 Obtruncat: subitoq; errorem agnouit ⁊ acris
 Penituit facti: siculo tum monte cadauer
 Deposuit: bustumq; super construxit ⁊ aram
 Addit: ac statuam memorem nomemq; sepulti.
 Nunc etiam mox ipse tenet semperq; tenebit
 Faucibus emergens dubijs ratis impia uasto
 Sulcat iter pelago cephalen prior obuia surgit
 Ac vicina pari spatio contenta iacintibus
 Lederet ac gemini limes maris alta corinthus
 Inscius exemplo nouus hic fortasse recenti
 Supplicium erroris potuit timuisse magister
 Ergo gubernaculum flectit: iamq; equore ab alto
 Littorea marthona vident ubi forte philippus
 Rex macedum faciat iam lumine captus eodem.
 Contigit hic animum vidueq; iniuria frontis
 Et dolor atq; itale domuit locus ille paludis.
 Inde maris late scopulos emensus achei
 Uoluitur eximio qua plamite fertilis ertat.
 Innumerasq; sacro sparsas legit equore terras

Atq; ephesum festinus adit: regisq; parentis
 Excitat admotis ardentia pectora flammis
 Utq; alias eloi uentis urgentibus oras
 Occupat interdum niuib; qui grandine postq;
 Mos uastauit agros: illo ciet orbe procellas
 Ingeminans longeq; tonans: sic pulsus ad ortus
 Italie uastator erat: quos ille tumultus
 Exciuit. quantas strages ferus ense parabat.
 Si fortuna foret metuens id scilicet vnum
 Dijs falsum iurasse suis. nempe omnia fando
 Si sequar excutiar cepto labor iste sequentum.
 Et decus ingenij fatis incumbere eois.
 Atq; asia libie fratremq; adiungere fratri
 Sapio muneribus diuum: tantaq; fauore
 Fretus ad extremum inuise carthaginis ardens
 Excidium intendit: stat enim quocunq; uocantes
 Fortunam mens certa sequi nec mittere tempus
 In casum quo facta dabant victricia signa
 Octauio commissa duci totasq; phalanges
 Terrestri iubet ire via ⁊ sub menia seuē
 Urbis agi petit ipse uti tam quo lenculus illis
 Missus ab italia magna cum classe diebus
 Appulerat: ueteresq; nouis ubi miscuit aluos
 Impetit equoreo penorum tramite portam.
 Scilicet aufuros pelago ratus ultima victos.
 Siquis adhuc reliqui faceret fortuna retusis
 Uiribus aut animis si spes foret ulla sub armis
 Littoribus cunctis iam formidata subibat
 Hostias iam litus stridentibus equora circum.
 Omnia iam scopuli iam concaua saxa fremebant
 Ipse percussus confusus uocibus ether
 Horrisonum lacte terrorem in menia iactat
 Frondibus ecce oleo circum redimita virentis
 Supplicibusq; onerata uiris uenit obuia puppis
 Ac pacem ueniamq; petens nil uocibus illis
 Responsum est aliud: firmo sub littore iussi
 Aduentum expectare ducis romanaq; castra
 Ipse sub inuise classe tamen admouet urbis
 Menia: ⁊ aeras specularum cominus artes.
 Conspicit ⁊ celsas solido de marmore turres
 Luminibus superstantes ac ferrea claustra
 Portarum totis ⁊ propugnacula muris
 Admirans: romamq; putans uidisse secundam.
 Urbs circūfuso ualatur maxima ponto
 Et muris ⁊ tuta situ nisi falsa parumper
 Angusti a tergo pepulissent littora campi
 Insula tota foret iuxta latissima portus
 Planities immota iacet faucesq; cathenis
 Rectantur ualidis: crebre stant littore turres.
 Ipse oculis meretur opus libratq; periculum
 Exploratq; aditus ubi pronum prenderet terram
 Qua penetret portum que sit uia tuta sub arcem
 Inuisam ueluti capiens prosternere rupem
 Cultor agri aut segeti damnosam auellere quercū
 It circum: tentatq; modos facilemque ruina
 Cogitat: annocnamq; alijs campisq; sibiq;
 Jam satis immensam terrore impleuerat urbem.
 Inde fretum remis celum clangore tubarum
 Intonat: ⁊ signis resonant crepstantibus aure
 Digrediturq; minax illum stupefactus euntem
 Mercurij collis: montisq; inscriptus apollo
 Prospiciunt: plebsq; ipsa tuens horrescit ab alto
 Attoniteq; gemunt matres ac multa precantur
 Anxia: sic uolucris tentare prebendere nidos
 Pastorem aspiciens trepidis se uerberat alis

Multa querens truncoq; pauens suspendit alto.
 Jamq; uticam apulerat iuctisq; in litore tandem
 Agminibus socijs vno que tempore circum
 Duxerat octauius tiuetis menia uersus
 Carpit iter classemq; cauo sub monte recondit.
 Non procul inde aberant subitus cū nunci^o hostē
 Aduentare refert syphacis filius ultro
 Uermine sortis casusq; paterni
 Intempestiuus vindex serumq; coactis
 Auxilijs aderat minime spernendus in illo
 Uenisset si forte die magnasq; traheret.
 Nunc equituz peditūq; ferox in bella ceteras
 Nescius hannibalis victi non arma capebant
 Scipio militibus ne uallum aut castra reuelant
 Imperat: aut acies moueant aut signa sequantur
 Recta acie stabant armisq; animisq; paranti
 Flectere lora manu preuertere gressibus hostem
 Accelerare iubet parent 7 uale latenti
 Improuisa acies uermine occurrit: at illa
 Angustis deprehensa locis parat arma suosq;
 Explicat ut licituz est: concurritur atq; cruentum
 Bellum oritur cedensq; ingens gemitusq; dolorq;
 Atq; loco claudentem fugam truncatur ad vnum
 Lota fere iuuenis acies ast ipse fugaci
 Raptus equo medios inter delabitur hostes
 Solus: 7 aduersi petit auia confraga mentis
 Infelix quanto melius sub strage virorum
 Casurus miseroq; patri si facta tulissent
 Carcere in albano comes 7 tiburte sepulchro
 Scipio victrices acies pdamq; trahentes
 Innumeram: arma 7 eqs uestes currusq; iugales
 Intextasq; auro tunicas tristisq; micantes
 Ad ceptum conducit iter uelut obice paruo
 Egreditur paulum ripar mox omnia victor.
 Obuia prosternit furibundo uertice torrens.
 Indignasq; moras primo se dirigit alueo.
 At postq; passim cota carthagine victus
 Regulus: 7 casus sonuit fortuna recentis
 Extemplo terrore graui tremuere minorq;
 Luctus maioris renouauit vulnera damni
 Puppe uelut fracta remo cum tristis adhefit
 Nauita: iactaturq; uadis cui littora longe
 Spes fuste exiguo titubat si forte malignus
 Fluctus: 7 hunc rapiat mox gemit atq; secedit
 Naufragium tanta ex paruis momenta supremū
 Tempus habet pacem letos ueniamq; petituz
 Tardenos placet ire viros quos uultus 7 etas
 Et genus 7 uirtus populo preferret in omni.
 Talia per libiam belli sed fama paracti
 Nondum romana serpens penetrarat ad urbem.
 Sollicitosq; patres peni quos fama rebellis
 Mouerat: ac plebem attonitam portenta deorum
 Plurima terrebant: medio sol ethere visus
 In minimum sensumq; iubar decreuit 7 ingens
 Contremuit tellus: arbutaq; multa debiscens
 Sorbuit horrificoq; palam subsidit hiatum.
 Libris agens filuas riparum iura furenti
 Anime supergressus magnam conterruit urbem.
 Diluuis insolito subitumq; horrendus in ipso
 Monte palatino descendit sareus imbar
 Ergo siblinis aditis responsa petentes
 Sacra deis iussu peragunt summusq; sacerdos
 Succinctus de more iouem superosq; fauentes
 Junonisq; minacis opem latoniaq; astra
 Inuocat: 7 martem pingui mollire iuuento

Romam patrem imperij totamq; sororem.
 Ledeosq; parat fratres furiasq; cabasq;
 Telluremq; deum nisi falsa est fama parentem
 Et nimphas matres fluuiorum ac nereia magnus
 Nympharum patrem sic religiosus opima.
 Certatim trepidis altaribus aggerat esca
 Postq; rite minas iussum est placasse deorum
 Consul ab urbe nouus discedens claudius afrum
 Littus adire parat: miserum torquebat inanis
 Ambitio: laudem hac tantum reperire putabat
 Posse viam eternam si permittente senatu
 Scipiade magno equatum gessisset honorem
 Inq; graui bello partes tenuisset easdem
 Is populo proorsus licet aduersante senatum
 Flexerat assiduis precibus: q; sepe sepulsis
 Ambitus afficitur quantoq; labore pudendus.
 Constat honos victor properabat plebis 7 equi
 Participem se ferre duci natura profecto
 Erubuit clausitq; vias elementaq; pontum
 Indignata graui perturbauere tumultu.
 Lorentana retro linquebant littora naute
 Securi uentorum 7 carmina nata canentes
 Applaudēte freto remis frangentibus equos
 Undiq; respondent rostrisq; secantibus vnde
 Horrida tam subitis consurgunt uersa procellis
 Equora: 7 eolio prorumpunt carcere fratres
 Indomiti: quatiantq; polos terramq; fructumq;
 Inde repentinis panduntur carbasa uentis
 Ne quicq; uario feruescunt cerula motu.
 Huc illuc rapitur classis faraq; rotatur
 Quolibet ac nullas spectant naualia proras.
 Hinc aquilo violentus agit frangitq; rudentes.
 Inde furens auster perfundit lintea nimbis
 Et tamidos lato deducens equore fluctus
 Littus in ausonium frangit fastigia mali
 Subsidunt pelago quotiens in nubila surgit
 Et torrena salo spumante cacumina pulsat.
 Ac quotiens retro furiosa relabatur vnda
 Crescit in immensum tuscum latus aruaq; fundo
 Sicca patent nudaq; tremunt delphines arena
 Et crebris sonat in scopulis allisa carina
 Nox celum tenebrosa tegit: cum fulgura circum
 Seu micant toto descendunt fulmina celo.
 Equos agit montes 7 torrens vnda nigrescit
 Claudius ancipitis permotus imagine facti
 Dirigit: tremuitq; metu nunc improba damnat
 Uota sue mentis tantosq; optasse labores
 Penitet armorum malet vitasse tumultus
 Magnanimosq; decus proprii titulosq; decoros
 Scipiade 7 belli famam liquisse perennem
 Ac mansisse domi 7 patrie iacuisse sepulchro
 Talia uoluentem calabris ex montibus eurus
 Horrifer impellit fessam populania classem.
 Prima videt saxis post hanc spumantibus ilua
 Loricis post scopulis minitantibus excipit inde
 Sardinie arborum latus attingit 7 inde frementi
 Infelix agitur pelago 7 crescente procella
 Magnaq; pars classis fluctu superante fatiscit
 In medijs subsedit aquis pars cantibus atris
 Dissiluit durisq; allisit frigida saxis
 Corpora nauarum pars turbine iacta retrosum
 Littus ad errustum redat solatia busti
 Italica tellure petens at claudius amens
 Et pauce morte ex media rapientibus vndis
 Uix calcarim tetigere rates bic classe nouanda

Consilio: nitendumque animum memorę pericli
 Attonitę inuenit hiems non punica vidit
 Littora: non belli rumores territus ullos
 Auribus excepit lapsę in glorius anno
 Atque fatigata ne quicę classe virisę
 Fasibus absumptis redijt priuatus in urbem.
 Felicio romam interea letissima belli
 Fama uenit totum referantur templa per orbem
 Fitę deis immensus honos solemnia ciues
 Quas sibi ante aras persoluant uota frequentes.
 Finibus auulsos hostes ceruicibus asprum
 Excessisse iugum cladem transisse metumę
 In caput inę trucidis muros carthaginis ipsum
 Perdomitum bello fontem causamę laborum
 Succubuisse: ducem nihilam superesse timendum
 Ambitus hinc alter maiori auctori magisę
 Exarsit: populumę omnem cunctumę senatum
 Inualuit consul: siquidem cornelius alter
 Lentulus imperium libici discrimine belli
 Atque animum nomenę suum illustrare parabat.
 Scilicet hoc meditans seu par instaret haberi
 Pacis honorate princeps seu bella manerent
 Perfacilem exbauisti fore iam certaminis omnes
 Euentum et pregrande decus: sic ille labori
 Incumbens alieno indignum ardebat honorem
 Semine non proprio messem rapturus opimam.
 Ne u pestis damnosa homini et funesta libido
 Rominis imperio nocuisti sepe latino
 Nunc ego nam calamus fert impetus atque paruęper
 Abstrahor: incepto uos quos romana loquendo
 Exterius equare iuuat percunctor ubi nunę
 Bente pares animi totoę aduersantibus ulla
 Uos mihi nunc populos regesę ducesę potetes
 Objicitis: sed cesset amor liuorę malignus.
 Quis gessit tam magna ducę regum ue: nec illis
 Emulus obstrepuit mediosę irrupit in actus.
 Inuidie conflata lues non annus agentes
 Fortia destituit uetuitę domesticus hostis
 Imperium extendi: non illos castra mouentes
 Detinuit populos non sero in bella profecti
 Ante diem rediere domum reuocante senatu
 Aut equitum prohibente aciem peditę nouari
 Aut classem et merito stipendia digna labori
 Consilijs reges moderantur regna trabuntę
 Non ipsi ex alijs pendent alijs ue trabuntur
 Arbitrijs finem belli et primordia norunt
 Dum libet accipiunt et dum libet arma reponunt
 Liberiori via seqę et sua signa ferentes.
 Non illos precessor: inheres reparandę ferro
 Segnitę fessos in finem pertulit anni
 Non collega fuit cladis temerarius auctor
 Inuitas rapiens in aperta pericula turmas.
 Non successoris nocuit metus alta mouenti
 Glorię in precepę tulit et celebrare coegit.
 Nec mihi nunc quisę referat de nomine litem
 Uirtutis uanisę illam seiungat ab umbris
 Aut extrema sibi cę non sua premia tollat
 Credite: cunctarum longe blandissima rerum est
 Gloria: nec leuibę stimulis agit insita fortes
 Egregiosę animos generosę pectora pulsat.
 Qua cui fit dubium quin solitudine dempta
 Hoc duce carthago fuerit sensura supremum
 Excidium: et meritam fortuna urgente ruinam
 Quę questum persepe ferunt post bella reuersum
 Scipiadam in cineres casuram a culmine bursam
 Inuasę domos stirpemę genusę deosę

Penorum et nomen in ceca claudius ardens
 Ambitione prior post lentulus alta ruentis
 Ambo humeris dire subiissent menia terre
 Consulto tamen ad superos seruate nepoti
 Reliquias: famamę reor nomensę secundum
 Uerum ego peruideo quo sim progressus: et unde
 Nunc redeo postę tuetis victor ad arcem
 Scipio peruenit. legati tramite recto
 Nunc adeunt tristes. genibusę trementibus una
 Affusi. miseris uerbis et supplice vultu
 Fortunę: erroresę suos: rabiemę furentis
 Hannibalis patrię graves sine crimine casus
 Deplorant: ueniamę petunt: precluserat aures
 Victorum temerata fides. ac punica fraudis
 Exempla. abruptę recens iniuria pacis.
 Res in consilium perlata est. omnibus idem
 Ardor erat. ferro instandum et vindice flamma
 Perfidie. ac pacis nullas admittite uoces.
 Luctorum uotis aberat longeuus in illa
 Obsidione labor: perdendę gloria tante
 Summa rei ducis aduentu quem fama canebat
 At minime ingentes animos: fixumę mouebant
 Scipiade ingenium uentose nomina fame.
 Altius aspirans. celum spectabat: et astra
 Uirtutisę decus nudum: tamen omnia fidi
 Pectora consilij pariter permota: se uero
 Proposito flexere ducem. lachrymisę petitam
 Uberibus: placuit tandem permittere pacem
 Et bellum finire ferum: Sic villicus olim
 Nocturnos metuens fures. legit arbore poma
 Immatura situ: sic pastor pendula ramis
 Hospitio et nidos spoliat pullosę reportat
 In plumis properans serpentum auertere pestes
 Postera lux iterum legatos multa precantes
 Rettulit. hos scipio dictis compellat amaris.
 Impia gens credens tandem tot cladibus ullum
 Esse deum celo. qui nostros iudicet actus
 Cui scelus omne odio. cuit sint mortalia cure
 Effera gens infensa bonis mitescere sero
 Incipe docta malis: rabiemę. aliquando nocendi
 Erue. semper erit tibi summa et sola uoluptas
 Fallere. nec fraudis studijs gens perfida linques
 Nos equidem quęquę extremas merebare ruinas
 Parcimus indigne. meritaę remittimus iras
 Hactenus ut stateras stabis: nec strata videbis
 Menia. nec victor quicę de finibus aufert
 Libertas meritis seruilis cuncta manebit
 Hannibalem causam belli fontemę furorum
 Poscimus. utilius uobis nestreę quieti
 Quę nobis illum abijcitis quo sospite pacem
 Nec sperare licet. bellorum semina pectus
 Illud habet. tantoę uobis sanguine constant
 Hoc italas strages: hoc ipso ulciscere mortes
 Gens afflicta tuas mundumę deosę per illum
 Elusos totiens. geminis hoc insuper uno
 Urbibus eternum: populisę auferte pauorem
 Nullus ad hec libicis elephas mitescat in oris
 Aptum animal bellis. et quos domuisti ad unus
 Tradite. quin etiam violatis pacis in umbra
 Legatis: illata palam conuitia dignus
 Penset honos. capte redeant hoc littore naues
 Letera conuenient facile et sub legibus isdem
 Quas olim edixi: cum me sub nomine pacis
 Ludere uenistis. nec nos fortuna leuabit
 Blanda nec asperior franget uos ista referte
 Patribus ac populo: et si semper fallere dulce est

Fortunam tentate iterum: sic ille parentes
 Affatus.
 Urbe miser trepida populo variante tumultus
 Exoritur discorsq; diu sententia tandem
 Omnia suscipiant tristes sic fata iubebant
 Ultima: condensis uolucris ceu uepribus herens
 Accipitrem superstantem videt anxia. nec se
 Ausa mouere loco patitur laqueamq; manumq;
 Aucupis. impendens tanti est differre periculum.
 Altera romuleam legatio tendit ad urbem
 Penorum: princeps uoti cognominis hedus
 Hasdrubal infestusq; armis et pacis amator
 Uix vita senioq; grauis faciesq; uerendus
 Annosa. hannibalis multum fautoribus impar
 Tres secum comites itali uenere secuti
 Romani ducis imperium. sed lentulus eger
 Ambitione sua: legatos arcuit urbe
 Nam belli cupidus consul fugiebat honestum
 Pacis iter: donec victo molimine tandem
 Ede sacra bellona patres: hostesq; recepit
 Postq; legati pleno introfere senatu
 Longeui. multa cum maiestate silentes
 Lanitiesq; graues vultus et colla reflexis
 Crinibus exornans miro squalore refulsit
 Luctorum mouere animos. nunc pacis amicos
 Uenisse affirmant: animisq; et uotibus illam
 Orantes. nunc uera peti. tunc hasdrubal edus
 Incipit. Erratis ueniam si numina nunq;
 Exorata negant spes me tenet optima patres
 Conscripti. superis quos fama potentibus equat
 Et pietate pares fateor mihi fessa senectus
 Jam pridem attulerat longe fastidia uite.
 Precipue postq; egregium noua bella petentem
 Asperi iuuenem. timui casusq; futuros
 Ante diu agnoui. lingue sed forte peperci
 Aut tacui metuens. sed enim me serior etas
 Fecerat audacem. testis mihi iuppiter esto
 Lelicolisq; alij. testis mihi maxima quondam
 Carthago. huc etiam solitam transcendere famas
 Auguror. infestus studiis iuuenilibus atq;
 Consilijs. quotiens fuerim. quotiensq; periculis
 Obtulerim. mortisq; caput. sanctissimus hanno
 Et comes: et testis superest. quez parceret hamilcar
 Africa terra tulit: nulli ratione secundum.
 Cum primum puer ille ferox. hispana gerentem
 Bella patrem: blandis conatus flectere uerbis
 Ut secum perferret eum. iuratus ad aras
 Constitit heu monstru horrendu. nos mlta vicissim
 Contulimus. tunc ancipitem trepidare fauillam
 Lepimus at ueniam dedimus puerilibus annis
 Sed rapti genitore: utinam quem fata tulissent
 Maternum dum pondus erat. funestaq; mundo
 Sarcina. precepti puer hic memo: ire parabat
 Hesperiam iam dira tumens. uesana fauebant
 Ingenia. atq; animos laudabat turba paternos
 In puero: vultus mirata: et uerba sepulti
 Obstitimus tunc ambo palam nec profuit inuit
 Assueuitq; malo imperio. et feralibus armis
 Et magnam tenui flammam accendente fauilla
 Quanta per ausonium ruerint incendia mundus
 Uidistis. nunc nos incendia nostra uidemus
 Inq; suas sedes tandem uaga flamma reuersa est
 Uix mihi danda fides fuerit. sed numina iuro
 Conscia. non alio uestras me pectore clades
 Iugemuisse olim. q; nostre uulnera gentis

Nunc lugeo. quoniam semper rectissimus ordo
 Hic mihi uisus erat. seriesq; immota malorum
 Ex latio in libiam: uosq; ut fera flamma relinquens
 Nos peteret nostrasq; domos: ignoscite patres
 Funestum memorare diem. cui sanguine multo
 Reddidimus modo nempe pares: quo tpe cladis
 Lannensis cupidaz compleuit nuncius urbem
 Publica letitie duo nos spectacula soli
 Uoce parum fausta. et mesto sedauimus ore
 Luc quoq; magnanim⁹ q post mala sensim⁹ bano
 Uaticinatus erat. sed inimica trabebant
 Infortunatam sub digna pericula plebem
 Jam miseras monitis fortuna salubribus aures
 Lauferat atq; oculos uelo fallente tegebat
 Parcite romani deus et fortuna priores
 Eripuere animos. quod vis humana nequibat
 At pudet accusare deos. errauimus omnes
 Lupaq; cunctorum fuerit. sed uera fatebor
 Carmine turba caret. malefani pectoris ardor
 Ac furor ille fuit. dureq; potentia fortis
 Namq; ego me rigidum: q; uocet atq; seuerum
 Absoluo populum paucos sed crimine uero
 Lendemno. paucosq; dolus me iudice nectit
 Brandiloquos. tumidosq; animis qui gesta suora
 In populum iactare solent. statuasq; ruentes
 Ostentare situ reliquorum carpere uerbis
 Omnia seq; duces vulgo prestare furenti
 Nec pudet aduersus primordia uestra iocari
 Alpinos habuisse patres. populumq; uocare
 Pastorum non improprie. nam iudice Marte
 Mactenus indomitos reges et bella professos
 Ut totidem tractatis oues. populiq; uidentur
 In pauidos abiisse greges. sat cognita mundo
 Sunt generis elementa noui. et mauortis origo
 Quem factis uerum esse patre et uirtute probatis
 Nunc tibi turba nocens latebris qb⁹ abdita torpet
 Degeneri pellente metu. cur magna locuti
 Non redeunt miseros et hiantem fallere plebem
 Pollicitus. utinam ueniant. patriamq; reuisant
 Ut liceat fontes meritis innectere uinculis
 Et iuuenes raptare senem. non letior amplo
 Scipio conscendet capitolia uestra triumpho
 Q; nostri scelerata ductis compressa cathenis
 Huc traheret mea colla manus. summisq; putare
 Me patrie infando durisse ex hoste tropheum.
 Nec minus hasdrubale siquid mihi credit odit
 Perfidus ille animo: q; quos sibi pdicat hostes.
 Nec magis horreret uestros precedere curas
 Iudicio q; stare meo. uerum ipse per umbras
 Effugit. noctis medio. nec cernere uultus
 Sustinuit nostris. causam quibus esse malorum
 Se norat patriam timuit spectare ruentem.
 Ergo abiit tacitus lesa contentus ab urbe
 Exilium peperisse sibi. decreta suorum
 Nempe nocens pariet. atq; iras uultusq; manusq;
 Et merito. crucibus penderet uictima tristis
 Ille modo uolucres pascens informe cadauer
 Piscibus aut pelagi medias effusus in undas
 Esca foret. canibus dignus cibus ille marinis
 Aut aliquid monstri libici censura rigoris
 In caput id meritum studio certante nouasset.
 Deniq; non frustra uobis foret ille petitus
 Debitus ambobus populis: et debitus orbi.
 Ipse ego uel uinum uel frustra cruenta dedissem
 Semelsumq; caput. uobis hic nostra uoluntas

Sic fatis oramus eorum nam iussa libensq;
 Letera penorum complectitur omnia vulgus.
 Que nostro placere duci: spectate tabellas
 Singula conueniunt: pulchra est vindicta p̄canti
 Parcere prostrato nulla est victoria maior
 Q̄ vicisse animum. nam felicissimus ille est
 Qui se felicem vultusq; animosq; modesto
 Agnouit tenuitq; modum qđ forte videtur
 Difficile insuetis stimulis quos gaudia tangunt
 Parua repentinis animos nec frena regentes
 Precipitant. at perpetuis satiata triumphis
 Pectora sunt uobis parcendi summa uoluptas
 Nec minus imperium uenia q̄ fortibus armis
 Romuleum auxistis: uestre pietate regentes
 Nos sumus. 7 ueniam positis exposcimus armis
 Parcite supplicibus satis est potuisse nocere
 Magna sumus uobis eternum gloria victi
 Maxima seruati: qđ si nos forte merentum
 Pena iuuat iustusq; dolor nisi fallo: abunde est
 Q̄ memores statuere dei qđ intulit ingens
 Scipio: siquid adhuc superest ignoscite victis
 Victores fuerit uobis pars ultima magne
 Uindictæ affusum hic vitam ueniamq; precantem
 Hasdrubalem uidisse senem sic ille locutus
 Conticuit: tacitum ueneranda fronte dolorem
 Ac comites passim prostrati in limine uerbis
 Flebilibus renuere patres lachrymisq; senatum
 Impleuere suis nati ceu funus acerbum
 Stat aspiciens lachrymas nec spergit aniles
 Ac luget interius genitrix resoluta capillos
 Westra iacet tunditq; genas gemitusq; madentes
 Ethera femineis uacuum mugitibus implet
 Leperat auditis iam mitior ira senatus
 Inflecti: 7 sensim leuato pectore iustas
 Fraudare preces tu non ex partibus vnus
 Perfidie infensus penorum dicite per quos
 Subsistet pax ista deos sedusq; secundum
 Nam primos spreuistis ait tunc fronte modesta
 Hasdrubal assurgit paulum perq; inquit eosdem
 Periuriis adeo infestos iurabimus istam
 Pacē alia seruare fide uox illa querelis
 Imposuit finem: vultusq; animosq; serenans
 Et responsa patrum pacem sansere frequentes
 Hasdrubal hic iterum dii nobis iusta rependant
 Premia romam nostro qui digna fauori
 Supplicia aufertis meritasq; remittitis iras
 Nunc ego nā ueteres non ampli' alloquor hostes
 Sed dominos sociosq; nouos hoc deprecor vnus
 Nos nostre cupidos admittite menibus urbis
 Laptiuosq; videre date: 7 cognoscere ciues.
 Sat mihi longarum solatia magna viarum
 Nec fuerint seriq; decus mercesq; laboris
 Q̄q; libens longinqua petam super ethera romā.
 Et mundi uidisse caput quodcunq; petebat
 Admissum: 7 magnā admirāō ingressus in urbē ē
 Non aliter stupuit nisi falsa est fabula celum
 Ingrediens viridi subito translatus ab ida
 Laumedonteus puer ut uaga sidera circum
 Desit 7 illicitas desperit ab ethere siluas
 Appia marmoreo suscepit limine porta
 Prima viros magno mox obuia mentia giro
 Pallantea vident qui structa est regia monte
 Euandri primusq; noue locus inclitus urbis
 Hic elementa uocis impressa hic archadas alme
 Diuinum ingenium 7 miracula maxima rerum
 Monstrator docet ipse vie liberosq; repertos

Fatidice carmentis opus quātumq; latinis
 Contulit ingenijs mulier ueneranda per eum
 Celius ad dextram remanet fastigia leuam
 Collis auentini ualidasq; in rupibus arces
 Suspiciūt: antrumq; vident hic fabula caci
 Herculeusq; labor placido sermone morantes
 Detinuit: lotesq; boues in gurgite tusco
 Hic quoq; supplicij pontis pila discolor atris
 Coclitis admonuit statuq; insignis equestri
 Ille locus tenuit fixos in uirgine torua
 Hinc sedem solis mirantur 7 aurea templa
 Tellurisq; domum capitoliāq; alta pauentes
 Ascendunt ipsum queq; putant concingere celum
 Hic hominis caput iuentum fodientibus alte
 Audiuerē prius patrie portenta coacte
 Et bubalum damnare suum subigendaq; turpi
 Colla iugo 7 duri presagia certa laboris
 Hic celum videre iouis qua ditior usq;
 Nulla fuit censuręq; alta sub rupe repositum
 Lumina q̄ innumeris iam tunc calcata triumphis
 Et nivosos currus 7 rapta ex hostibus arma
 Aurea magnorum nec non diademata regum
 Sceptraq; 7 armillas 7 dempta monilia collo
 Deminatosq; frenos sellasq; ex ordine eburnas
 Hic clipeos fractasq; rates ac punicea signa
 Et phaleras mouere suas tacitusq; per omnes
 Lutus ijt ueteris referens uestigia belli
 Lum. uolucris per templa uagos argentea pauli
 Occupat incursum gallorum 7 uoce canora
 Procedunt fortesq; viros habituq; uerendas
 Matronas: amplasq; domos uarijsq; grauatos
 Bellorum eximias arcus 7 crebra videntes
 Signa triumphorū solidosq; in marmore pugnas
 Atq; sepulchrorum pompas monstrantur aquarū
 Sub terram celoq; vie iam ualle saburre
 Lesream videre domū cui summa potestas
 Debita cui rerum princeps hinc ualle relicta
 Exquiliis fessi dictum a uimine colem
 Inde quiriualem superato uertice montem
 Transferant: nudosq; duos astare gigantes
 Corpore conspiciunt en quot certamina fame
 Prasitelis opus phidieq; insigne supremi
 Scipiadum hic laus excelsa palatia muris
 Atq; arces tremuere feras 7 cognita bello
 Signa nimis libie nomenq; genusq; superbum
 Hinc leua flerere uiam flaminca iam tunc
 Porta uocabatur que tuscanū recipit orbem
 Marcus ac reduces vicino flumine campus
 Excipit hic longo traducens ordine rerum
 Planities sine fine patet quis falsibus altis
 Primus honos quoniam pectus matrona pudici
 Uulnere traiecit cui sic commissis uirorum
 Libertas 7 qua natos serus ille securi
 Percutit ac pulsos uolatu ex urbe tyrannos
 Accipiunt ac cuncta notant leuāq; minuerē
 Amplasq; cictorum monstrantur templa deorum
 Uenture ad meliora domus iam tibi uis alii
 Surgite transmisso dextre super aggerē ripe
 Etruscum tetigere latus ductorq; viarum
 Romuleam immensa designat mole sepulchrum
 Progredisq; laque' quo duct' ad astra quirinus
 Lurbine transferit qua tempestate senatum
 Obruerit: trepidus metuensq; ut palluerit sol
 Et proculi visum memorat capreamq; paludem
 At crimen silet ille patrum iam flumina p̄cter
 Descendunt collemq; vident ubi regia iam

Pasca fuit iurtaq; domus saturnia quondam
 Ausonia: hic regum et latie primordia gentis
 Ultima conscendunt: et nomina clara virorum
 Hic italus prior eterni rex nominis auctor
 Italiae picusq; comes stirpsq; omnis auorum
 Narratur: populiq; noui monstratur asillum.
 Inferius longi tenuit certaminis illos
 Historia et clisso redeuntis robore reges
 Lastraq; por: senne utq; incumbens sceuola flammis
 Supplicia erranti infligat non debita dextre
 Inde licaonia gemino breuis insula ponte
 Peruia transitur. poterat vix ulla relatis
 Esse fides monstris tantasq; in flumine molles
 Regia preda olim populo spargente dedisset.
 Jam campana iterum leue confinia ripe
 Calcabant: fabiasq; domos miserandaq; tanti
 Funera discebant generis cremeramq; nocentem
 Ut capitolino redeuntis uertice tandem
 Defessum tenere gradum cum protinus ingens
 Uisa reuoluentes stupor arripit inde sedentes
 Attoniti siluere diu mox facta videndi
 Lopia captiuos stabant horrentia longo
 Agmina mesta situ palentiaq; ora tumebant.
 Audaq; perplexis onerabat terga capillis
 Lesaries incompta diu squalorq; tegebat
 Lutidus effigiem tristemq; ferebat odorem
 Ferrea vincula gradum lento suspendere tractu
 Logebant: maniceq; graues: complexibus illos
 Larorum uertere frui: tum uerba vicissim
 Dulcia permiscent: sed perstreperet ere cathenis
 Reditus excussis stridor: lachrymeq; per ora
 Egregia pietate fluunt que fata quis urbis
 Sic status inquirunt patrie que numina victos
 Respiciant: uelut inferius ubi manibus olim
 Umbra recens nostrorq; ruens descendit ab orbe
 Supplicio onerata suis illa anxia circum
 Agmina funditur noua quidna annunciet hospes
 Nec nati petit euentus: aut illa relicta
 Coniugio explorat vitam seniumq; parentum
 Nec deferre gemens aut dulci inquit amico
 Publica cura omnes supero quis vultus in orbe
 Una tenet quis scepra regat: quis flectit habenas
 Imperij: quid bellorum quantumq; quietis
 Oraq; sollicitis exanguia ritibus hiscunt
 Noscendi studio sic carceris hispida turba
 Hospitibus instare nouis et querere multa.
 Postq; finis erat lachrymis petit ipse suorum
 Ut redimenda darent aliquot modo corpora blandus
 Masdrubal ac illi victores nulla negarunt
 Munera qui noscent scriptisq; nomina uellet
 Edere: precipiunt lectos dedit ille ducentos
 Quos posito squalore pius facilisq; senatus
 In libia preferre iubet: si federa pacis
 Firma forent nullis precijs pro munere solo
 Reddendos patrie cunctis sic rite peractis.
 Masdrubal inuise quondam nunc menia care
 Urbis amica retro rediens hac uoce salutat.
 Urbs accepta deis caput orbis et unica mundi
 Gloria terra ferax clarorum sola virorum
 Opatria armipotens dumq; domus optima reipz
 Roma uale: iam letus eam quocunq; uocabunt
 Fata senem vidi quantum visurus in orbe
 Hoc fueram dixit tum tibiuidis hostia linquens
 Nauigat in patriam victor: captiuoq; secum
 Agmina mittuntur liceat terrestria celo

Equare eternis mortalia maxima paruis
 Sic prope descendens celo sua vincula resoluuit
 Captiuus antiqua potens et tartara fregit
 Uoce deus secum in patriam miseranda reduces
 Agmina et exhaustus longis cruciatibus umbras
 Scipio pacifico redeuntis suscipit ore
 Par populis ducibusq; placet sedulq; feritum
 Ante aras testesq; deos coseq; litantur
 Terga suis: dextreque ducum iunguntur inermes
 Rursus in italiae reditum et firmante senatu
 Acta ducis par in libros relata uerbo
 More patrum legesq; date iurataq; uerba.
 Scipio longeuo gaudens posuisse labori
 Jam finem reditumq; parans in premia totus
 Uertitur: ac laudes et dona ingentia soluit
 Militibus cartbam syphacisq; omnia regi
 Donat et emeritum regni confiniibus ultro
 Ampliat immensis victor ex federe damnat
 Reddere rex regi socio pactumq; tributum
 Soluere romanis hinc ad condigna reuersus
 Supplitia et iustas uario discrimine penas
 Mitius in seruos egit seruire putauit
 Esse fugam non nosce fidem quicunq; repperit
 Liber militie desertor: protinus ille est
 Supplizio extremo affectus qui iura fidemq;
 Te pater tam dubio iurataq; liquerit arma
 Romanos crucibus rigidis dedit atq; latinis.
 Abscidit merita trepitantia colla securi
 His actis classem soluit comitante senatu
 Extremum in litus penorum et supplice turba
 Victorem mirante suum quos ille benigne
 Digrediens dictis postremum affatur amicis.
 Uiuite contenti proprio memoresq; deorum
 Uiuite nec cecos iterum inuidus arma
 Induat: imperium antiquis stat finibus amplum
 Et leges patria cum libertate relicte
 Gloria sit q; q; latum imperitare per orbem
 Tutius est parere bonis mihi credite uobis
 In longum quesita quies nos dura laborum.
 Sarcina sollicitos ullo sine fine tenebit
 Hostis erit quicunq; usq; nudauerit enses
 Quis noua bella manu belloz aut uerba mouebit
 Lura laborq; grauis scelerum censura per orbem
 At uobis tranquilla salus sine litibus ullis
 Presidium in uobis nisi tenueritis omne peractum
 Semper erit penos inter nostrumq; senatum
 Sponso: ego placidam tandem condiscite vitam.
 Sumite placatas mentes deponite ferrum
 Ex animis: tales tanto nisi turbine frustra
 Uis docuit fortuna viros dimittite tandem
 Equoreas tentare uias discrimina quarta
 Precidi: q; tumq; mali quantumq; laborum
 Exuerim classem: que uos per cuncta furentes
 Littora raptabat: que uobis prima malorum
 Materiam dedit ausonijsq; incumbere regnis
 Compulit: ac tumidos docuit transcendere fluctus
 Huc nostris fortasse oculis spectacula dura
 Si fuerint cohibete animos mebrumq; putate
 Abscindi uite infestum satis ampla tenetis
 Regnorum spacia et scepi confinia mundi.
 Sat terris errare licet funesta uoluptas
 Lurarem est omni statui succurrite nostro
 Consulite et nobis curamq; auferte metumq;
 Hannibalis rabiemq; suam sibi linquite soli
 Siquid erit dubij quod publica facta mouebunt

Nos audite senes dixit dextramq; prebendit
 Illorum ambo autem deflexis genibus vna
 Ante ducis cecidere pedes hinc marimus hanc
 Hasdrubal hinc hedus tota iam classe soluta
 Scio peruentus paulum subsistit et omnes
 Imperat hostiles flammis assumere puppes
 Non aliter tante pelago fluxere fauile
 Aut tetis extimuit latre torrentibus undis
 Defectum nondum currus oprata paterni
 Lora puer rapuit phebuis et etbera flammis
 Accendit mundumq; magis et secula retro
 Omnia percurris sola hec incendia sensit
 Neptunus metuenda sibi non punica quondam
 Romanis facibus bello consumpta priore
 Spartanisq; prius non attica littore classis
 Uta siracuso tantas dedit equore flammam
 Torpuerant miseri ciues sua damna gementes
 Aut aliter q; si subito predulcia conctis
 Coniugia et nati atq; artes et templa deorum
 Ipsaq; carbago flammis arderet in illis.

Argumentum noni libri

Lipio prouectus pelago tinnetia victor
 Littora linquebat. victricē flamina classes
 Leuiter ipellūt. crepitar per carbasa uetus
 Ennius ergo ducis iussum quid laurea signet
 Edocet: et sacris que sit sita meta poetis
 Post hoc nocturnos visus et somnia narrat.
 Inde ubi in italiam pelago rediere remenso
 Captiuos per vincula trahens: regemq; ducesq;
 Scipius aurato subijt capitolia curru.

Incipit liber nonus.

Lipio puer pelago romanamq; classis
 In placidū sulcabat it: nō rauca pcellis
 Equora feruebāt uentisq; silētib' undas
 Victore sensisse putes tranquillior illis
 Vultus erat celo facies composita sereno
 Sic hostile fretum sic cuncta elementa videre
 Obsequio mulcere ducem iam littora longe
 Africa linquebant alacres et bella canentes
 Ibant ac ualido frangebant remige fluctus
 Puppe ducis media tacitus meditantq; sedebat
 Ennius assiduus rerum tristisq; comesq;
 Scipio quem tades aggreditur uerbisq; benignis
 Excitat incipiens. nunq; ue silentia rumpēs
 O mihi multorum solamen dulce laborum
 Fore precor. nam perpetuis tabentia curis
 Pectora nostra vides. placido sermone leuare
 Illa soles: faciesq; modo: tantum ora resolue
 Si tibi nascenti quo polles summus apollo
 Ingenium celeste dedit. si turba dearum
 Castalis infantem demersum gurgite lauit
 Elicone sacro collesq; eduxit in altos
 Et calamus et uocem tribuit: mentemq; poete
 Ennius auditis caput extulit. atq; ita fatur
 O flos italie iuuenis. stirpisq; deorum
 Certa fides. quid nunc nostro placet ore moueri
 Quid ue iubes. equidem tacito mō pectore mecū
 Uolebam. q; nulla ferent iam secula manus
 Eximie virtutis opus q; nostra quod etas
 Leta videt. nullusq; vnq; sub mente mouebit
 Brande aliquid: cui nō magnas spes iter honestū
 Nomen in ore sonet. qui non uenturus ad actum
 Scipiade meminisse uelit. pro munere vultus
 Non cupiat vidisse tuos. maiorq; sepulchri

Post cineres te fama manet: mortalia liuor
 Carpit enim. ac mors inuidiam consumit et arcet
 Et procul a bustis abigit. tua gloria pridem
 Uicerat banc pestem. iamq; altas tuta per auras
 Fugit humū morbosq; hoium. morsq; malignos
 Sequi parem tulit alma deis. tamen ecce supremū
 Incrementa diem fame tibi multa datarum
 Promisi expertus quoq; ipse a morte recedes
 Longius. hoc maior meritum te fama sequetur
 Tempore crescet bonos perq; ultima secula mūdi
 Clarus eris virtus q; non altius ibit
 Descensum uereor: sed nostra peritia fandi
 Nondum propositam ualuit contingere metam
 Super ab exiguis radicibus orta: nec ante
 Loguita per latium: argolicis contenta colonis
 Hoc igitur mecum indignans sub mente mouebā
 Precones meritos tua q; notissima virtus
 Non habitura foret. macedum rex magn' amici
 Forte videns sarum eade titulosq; sepulchri
 Fortunata inquit iuuenis cui nominis illum
 Preconem reperire fuit. non parua profecto
 Est clavis fortuna uiris habuisse poetam
 Altilonis qui carminibus cumulare decorem
 Virtutis queat egregie monumentaq; laudum.
 At tibi summe ducū claro quo nullus homero est
 Dignior: in reliquis blanda inq; hoc durior vno
 Me solum fortuna dedit. currentibus annis
 Nascetur forsā digno qui carmine celo
 Efferat emeritas laudes et fortia facta
 Et cui mellifluis melius resonantia plectro
 Calliope det fila lire. uocemq; sonorā
 Parce precor uerbis. tibi non me indice uates
 Meonius. nec iure tibi preponitur altus
 Euripides. aut quos claro cognomine grai
 Concelebrant. alio nolim me carmine dici
 Si dicendus ero. quin quid te poscimus inquit
 Scipio prosequere. et que sint permissa poetis
 Famoseq; rei certos agnoscere fines
 Te liceat monstrante mihi. quid laurea signet
 Tam ducibus clavis: q; uatibus addita sacris
 Neue tibi indignus videar cui talia forte
 Harrentur. nobis animum dulcedine quadam
 Pulchra mouent: et continuis hoc pect' ab armis
 Dulcia concussum placide capit oia lingue
 Ille autem. nulla est fateor: tam dura ferorq;
 Mens ait. almae ducū cui nō sit pulchra uoluptas
 Interdum curas inter viteq; labores
 Pierios audisse modos. dulcesq; dearum
 Irrepsisse choros. sed enim hec precordia nunq;
 A musis auersa reor: non talibus afris
 Tam magnum genuisse uirum natura uidetur
 Errasset. si cui dederat cupidissima fame
 Pectora musarum non ingessisset amorem
 Quisquis enim se magna uidet gessisse: necesse est
 Diligat eternos uates. et carmina sacra.
 At nunc quod nostro poscis sermone doceri
 Accipe q; breuibus. non illa licentia uatum est.
 Quam multis placuisse palam est
 Scripturum iecisse prius firmissima ueri
 Fundamenta decet. quibus inde innixus amena
 Et uaria sub nube potest abscondere sese
 Lectori longum cumulans placidumq; laborem
 Questu asperior quo sit sententia uerum
 Dulcior inuentu: quicquid labor: historiarum est
 Quicquid virtutum cultus documentaq; vite

Nature studium quicquid licuisse poetis
 Crede. sub ignoto tamen ut celentur amictu
 Auda alibi et tenui frustrentur lumina uelo
 Interdumque palam ueniant. fugiantque vicissim
 Qui fingit quodcumque refert. non ille poete
 Nomine censendus: nec uatis honore. sed vno
 Nomine mendacis potes hinc perpendere quicquid
 Scire petis: nostrique sit mensura laboris
 Et latos fines. et quanta licentia nobis
 Laurea restat adhuc. cuius dignare parumper
 Participes nos esse tibi. si gloria bello
 Acc minus ingenio constat patiere virenti
 Frode duces uatesque simul sacra tempora cingat.
 Immortale decus viros immortalis utrisque
 Indicat. et longa promittit tempora vite
 Hinc deus ingenij lauros amat almus apollo
 Pieridum solitus cithara modulante choreas
 Incola cirreo totiens durasse sub antro
 Preterea hanc frondem rapido non fulmine uexat
 Iuppiter ex cunctis talemque meretur honorem
 Laurus ab ethereo tanta est clementia regi
 Jam fame quod fulmen erit nisi sola uetustas
 Omnia prosterbens. hunc gloria nostra pauorem
 Non habet. atque ideo spernentis fulmina frondis
 Serta gerit. sanctosque legit de stipite ramos.
 Dixerat. ac scipio subridens omnia mulcens
 Sed ledis breuitate tua. et dum dulcius inter
 Ista sonant. medio sitientes calle relinquis
 Ergo age. nam nullum iam litus cernitur et sol
 Transiit celi medium. tu dulcia prome
 Uerba quibus mea alma scetet. placidoque uolentes.
 Et longo sermone feras. partemque diei
 Et partes pelagi minuens. tunc ille coactus
 Incipit. hic omnes tenuerunt murmura naute
 Et comites siluere ducis. uestigia fame
 Rara sequens: quantum licuit per secula retro
 Omnia peruigili studio uagus ipse cucurri
 Donec ad extremas animo rapiente tenebras
 Peruentum. primosque viros quos fama perenni
 Fessa via. longe ignotos post terga reliquit
 Hic quisquis merito fulgens fuit obuius illum
 Amplexu tenuisse animi. mihi gloria summa est
 Inque locum chari semper coluisse parentis
 Precipue illustres calamo florente poetas
 Admisi. atque una cordis sub parte recondi
 Milibus ex tantis vnus mihi summus homerus
 Unus habet quod suspicias quod mirer amemque
 Ille mihi e celo ueniens tam sepe videtur
 Ut stupeam potuisse hominem sic alta tenere
 Astrorum sic nosse vias. sic climata terre
 Qui licet ante novos reges et tempora rome
 Floruerit. tamen hoc in tempus mente reduxi.
 Presentemque animo ficta sub imagine feci.
 Hoc sine ulla dies abist. nox nulla sine illo.
 Ille breues cenas in longum traxit. et idem
 Hunc longam breuiare viam: nunc tramite plano
 Edocuit rigidi transire cacumina montis
 Denique quicquid agens: nullo discrimine secum
 Sopitus. vigilansque fui: noctemque diemque
 Hic mihi nunc etiam dubij sub tempore belli
 Affuit in somnis. quis somnum dixerit illum.
 Peruigil astabam. fracta nam pace sub armis
 Omnia feruebant. seroque in castra reuersus
 Contigeras animum inbeas si uera fateri
 Non timui. tamen in dubio spes fessa pependit.

Usque sub occasum solis. tum maxima perhor
 Lura animum tenuit. quid secum postera ferret
 Tot motus clausura dies. hic nocte sub alta
 Aspicio aduentare senem: quem rara tegebant
 Frustra thozze et canis immixta. et squalida barba
 Sedibus exierant oculi. caua frontis imago
 Morrorem incultra cum maiestate ferebat
 Dirigui. tunc ille manu. similisque videnti
 Occupat ancipitem. grauique hec more profatur
 Salue care mihi latie telluris amice
 Unice. quodque diu uotis animoque petisti
 Aspice qualis erat quondam dum vixit homerus
 Huc ego vix tandem reserato carcere ditus
 Emersi tacite perumpens viscera terre
 Procubui: noluique pedes contingere pronus
 Umbra fuit. nudeque heserunt oscula terre.
 Surge inquit. mecum exequo: nam dignus es ultro
 Longredere et duis tempus habes tam sepe negato
 Lolloquio satiare meo: tum prorinus ardens
 Exurgo. gentisque ingens o gloria dixi
 Argolice. summumque decus quis talia tanto
 Supplitia inflixit sacre quis lumina frontis
 Natureque duces rapuit: tantumque nocere
 Sustinuit mundo non hic mihi creditus olim
 Lincea quin acies animo occurfabat amanti
 Uisus oculis immensa tuis: quos grecia portus
 Diues habet: gemino late circumflua ponto
 Quos colles que rura colit: que uallibus imis
 Antra tenet. quenam frondosa cacumina siluis
 Aut pelago scopulos: quos non mihi lumine certo
 Monstraris cernenda alijs longinqua dedisti
 Ipse propinqua videns minime miracula menti
 Quanta mee. egeo diffusas ecce profundo
 Cycladas. hinc numero. video quot littore flexus
 Mellepontiaci. tu me nequis ipse tueri
 Ostendens tam multa mihi: tum suscipit ille
 Uera quidem memoras. sed non miranda quod ergo
 Qui mihi corporeos deus abstulit ille nequibat
 Restituisse alios quibus hec archana viderem
 Desine iussa dei solitis onerare querelis
 Mortalis. namque ista hominum stultissima lis est.
 Iusta fecit quecumque facit. sed noscere cuncta
 Uestra nequit grauitas sub opaci carceris umbra
 Quae multis nocere oculi visusque uagari
 Compulsi. et cepto forsitan semouit honesto
 Hinc ea sponte quidem. grauis ut nocituraque mitis
 Sarcina deposita est. quam huc modo pergamus ultra
 Tu ceptum ne sperne ducem. forsasse videbis
 Multa animo placitura tuo: nec cura futuri
 Sollicitet casus quoniam lux crastina campos
 Sanguine penorum latio victore rigabit
 Prosequor augurio letus.
 Si iuuenem iuueni medijs auellere flammis
 Contigit incolumem tumidasque efferre per uidas.
 Per te ipsam iam facta sener precor: ista cauere
 Post mea facta uelis quotque omnia poterit vnum
 Tempus edax rapidosque dies solemque norantem
 Secula et inuidie tristes contemnere morsas
 Hic ego nam longe clausa sub ualle sedentem
 Asperi iuuenem. dux o charissime quisnam est
 Quem video teneras inter consistere lauros.
 Et viridante comas meditantem incingere ramo
 Nescio quid nisi fallor enim sub pectore uersat
 Egregiumque altumque nimis. non falleris inquit
 Agnosco iuuenem. sera de gente nepotum

Quem regio italie. quem ue ultima proferet etas
 Nunc tibi tusca dabit latis florentia muris
 Romulea radice oriens. urbs inclita quondam
 Nunc nihil. ut nequeas ortus confinia nosse
 Diuitis eriguus muros interluet urbis
 Armis. in ausonie descendens littora pise
 Ille diu profugas reuocabit carmine musas
 Tempus in extremum. ueteresq; elicone sorores
 Restituet. uario q̄uis agitante tumultu
 Francisco cui nomen erit qui grandia facta
 Uidisti que cuncta oculis ceu corpus in vnum
 Stringet. et byspanas acies libieq; labores
 Scipiadamq; tuum. titulusq; poematis illi
 Africa quin etiam ingenij fiducia quanta
 Quantus aget laudus stimulus. seroq; triumpho
 Nictandem ascendet capitolia uestra. nec ipsum
 Mundus inbers. studijsq; alijs tunc ebria turba
 Terrebit. quin insigni frondentia lauro
 Tempora descendens referat comitante senatu
 Hic modo tantus amor. tanta est reuerentia lauri
 Omnibus ex siluis iam nunc sibi gratior vna est
 Delphica. iamq; nouas discit connectere frondes
 Serta gerens iam uenturi presagia mulcent
 Iste senescenti tantum illo in tempore rome
 Larioz annose quantum contingere matri
 Filius iste solet: quem post lachrymosa sepulchra
 Aatorum vidue sterilis tandem attulit aluus
 Illa quidem que iam iustis nil tale ducentis
 Uiderit. hunc magno spectabit leta fauore.
 Laurea dum capiet. duz templis sarta relinquet
 Primitiasq; suas sanctas affiget ad aras.
 Florentina omnis magis ut sit grata propago
 Idem vnus tibi roma dabit. nec protinus urbem
 Peniteat tusci fundasse ad gurgitis vndam
 Hic quoq; magnorum laudes studiosus auorum
 Digeret extrema relegens ab origine fortes
 Romulidas. uestrumq; genus. sermone soluto
 Historicos. titulosq; viris et nomina reddet
 In medio effulgens nec corpore paruus eodes
 Magnus erit scipio. seq; ipse fatebitur ultro
 Plus nulli debere viro. at si vita manebit
 Longior. et nullo preuertet turbine ceptum
 Impetus alter iter tunc ampla uolumina cernes
 Magnarum rerum uario distincta colore
 In tempus producta suum. quis cuncta renarret
 Que clausa sub mente gerit. pulsabar anbelo
 Pectore. visendi cupidus. cupidusq; loquendi
 Interea. et magnum quis credere posset homeruz
 Dulcibus optabam uerbis imponere metam.
 Jam m' si carus erat. te propter et alta relatu
 Letera procedo sensim. propiozq; parumper
 Conspicio curis grauidum sub flore iuente
 Et calamo herentem. viridiz in gramine septum
 Arboribus uarijs nitidissima flumina iuxta
 Ac gelidos inter fontes. rupesq; prealtas
 Respice dux inquit: que sint vmbraacula ruris
 Effigiesq; sui. namq; hinc ad talia primum
 Eriget ingenium uarijs mox partibus orbis
 Et terra pelagoq; uagus. concepta per annos
 Desperata finet. vix rerum turbine tandem
 Explicitus. magno transibit plurima cursu
 Singula mirabar. vix auditaq; salute
 Sustulerat grauis ille oculos. et uerba parabat
 Cum matutino litui clangore repente
 Excitior visis somnusq; recessit inanis

Legs aciem video medijs educere campis
 Sublimem. hortantemq; duces et signa monentē
 Ennius interea dum talibus ore disertus
 Equorem permulcet iter. iam fessus anbelos
 Phebus atlanteo recreabat gurgite currus
 Naud aliter q̄ qui placidis per plana quadrigis
 Uectus. et irriguo perfusus membra sopore
 Non sentit transire diem: longamq; repente
 Decreuisse viam. stupet et vir credulus audit
 Desperio leuis cepirus surgebat ab axe
 Uela leuat classis. tum dextro tramite prore
 Uoluntur. fratrisq; in locum cinthia pernox
 Inuigilat. laxisq; datum requiescere nautis
 Remigis ut strepitus siluit stridorq; rudentum
 Scipio mitis ait. seu sunt seu talia fingis
 Dulcia sunt fatoz. sensusq; et pectora mulcent
 Illum equidem iam nunc iuuenēq; nouūq; poetā
 Complector. tibi nunc visum quondamq; parenti
 Promissumq; mihi gemino sponse profecto
 Diligo quisquis erit. si nullus. diligo nullum
 Dixerat. et facili prebebant corpora somno
 Sol pelago rediens ubi primum emerit eoo
 Ingentesq; procul iactabat carbasus vmbrae
 Littora prospiciunt alacres libeicia naute
 Trinacriamq; pari concordēs uoce salutant.
 Jam drepanum preteruerti iamq; omne remensi
 Inde latus siculum. solide telluris in aruis
 Ut primum posuere pedes pulcherrima rura
 Terrestris secuere via. non carmine nostro
 Letitia italie. non occurstantia passim
 Agmina victori. populi non urbibus haustis
 Seruata grates pro libertate canentes
 Stare queant. donec patrie sub menia uentum est
 Et luxit sperata dies. tempusq; triumphi.
 Hic quoq; calliope. q̄q; sub sine uoceris
 Dextra ueni: seroq; fauens assiste labori.
 Pulchrior ausonio nunq; surrexerat orbi
 Ulla dies. roseo vultum suffusa rubore
 Phebeos frenabat agens aurora iugales.
 Letior ipse quidem solito et formosior alte
 Imperijs urgebat equos. iam lumine romam
 Appenninigenē spectans de uertice silue.
 Conueniunt proceres portis ruit obuia turba
 Sexus uterq; frequens. etas se proripit omnis.
 Omnis honos: omnisq; gradus: substernit auro
 Omne soluz: et uarijs resplendent pulpita gemis.
 Purpura per vicos sparsa est. et purpura tectis
 Obtentu factura uiris uictoribus vmbrae.
 Inde senum miti descendunt agmina vultu.
 Hinc iuuenum phalerata phalanx. in limine pmo
 Exceptura ducem. facie subit ille serena
 Ardua purpureo residens sua menia curru
 Et niueis inuectus equis. generisq; seribat
 Etherei frons alma fidem. tum milia iunctis
 Post tergum manibus captiui tristia vulgi
 Procedit macedū proceres. quo bella philippus
 Fouerat auxilio. sopher dux primus et ipm
 Sanguine contingens regem mestissimus ibat
 Post omnis legio grauibus connexa cathenis
 Insequitur. tum parte alia spectacula magni
 Syphacis miseranda habita nāq; obruta uincis
 Maestas. lachrymis pectus terramq; rigabat
 Flensq; retro ad magnuz referebat lumina crebro
 Humida: victorem. qualem spreuisset amicum.
 Mente notans tacita preter tot dura ruine

Angebat miserum pudor: ingens turba suorum
 Regia consequitur tremulo uestigia gressu
 Hinc meriti ciues. laqueis gens perfida iustis
 Penorum perplexa uenit. pulcherrima rome
 Menia suspiciens dux frater hannibalis illis
 Primus erat. maure subeunt post agmina gentis
 Gallorumq; manus. italus namq; ordine in illo
 Nemo fuit. digna meritos multauerat omnes
 Morte simul. terreq; hostes mandauerat afre
 Indignos patrie aspectu: z tellure sepulchri
 Ante ebur z radians aurum z preciosa supellex
 Et uestes ostro insignes. penitusq; potentum
 Diuitie regum pompa celebrante uebuntur
 Inde graues clipei preceptaq; fortibus arma
 Signaq; z horrentes galee tristesq; trementes
 Post tristes ducuntur equi. domitiq; elephantes
 Demissa ceruice graues. puerilia circum
 Milia funduntur: turba obstrepit inscia rerum
 Belua barbarico q; tanta ueniret ab orbe
 Hinc illinc romana acies erepta nephando
 Seruitio: letumq; canens ex more triumphum
 Concelebrat: nequeunt oculos satiare videndo
 Seruatore suo: prior it terrentius horum
 Luleo. vir clarus latia tunc urbe senator
 Libertus uelut hic carum coluisse patronum
 Scipiadam fertur: vitam obsequiosus in omnes.
 Ultimus it victor latijs exercitus armis
 Atq; equitum peditumq; acies. uelut obuius eēt
 Hannibal in primo uenturus limine contra
 Tumq; tube: z horrifonis uictricia classica late
 Perstrepuere modis. tremuerunt tibiudis vnde
 Ac circū pauet omne nem^o. fragor horridus albas
 Argolicumq; quatit tibur gelidumq; foracte
 Et prenestinis rigidas in collibus arces.
 Sic tandem insueto capitolia celsa triumpho
 Ingreditur. grateq; deis persoluit amicis
 Immensumq; auri montem ingentesq; recōdit
 Thesauros in templa iouis. tempusq; per omne
 Ditauit patriam sibi sed cognomine solo
 Contentus. nihil hic proprias inuexit in edes
 Nec dubium quin ad reliquos per bella triūphos
 Strauerit ense uiam. atq; orbis patefecerit urbi
 Imperium. puduit neminem cartbagine victa
 Subdere colla iugo. dñosq; agnoscere mundi
 Romanos: bello indomitos populumq; quirini
 Ipse coronatus lauro frondente per urbem
 Letus ijt totam: tarpeia rupe reuersus
 Eminus ad dextram uictoris. tempora fronde
 Substringens parili studiorum almeq; poesis
 Egit honoratum sub tanto auctore triumphum
 Post alij atq; alij. studio certante secuti
 Ipse ego trecentum labentibus ordine lustris
 Dumosam temptare uiam z uestigia rara
 Uiribus imparibus fidens utrunq; peregi
 Frondibus atq; loco. simul z cognomine claro
 Merorum ueterum tantos imitatus honores
 Irrita ne grai fierent presagia uatis.
 Nunc ego non ausim uos hinc ad tristia diue
 Materiamq; trucem. post tot modo leta uocare
 Quin potius longe fugite. atq; auertite uultus
 Lerte ego uobiscum fugiam. tristesq; querelas
 Inuidie. procerum crimen. culpamq; senatus
 Non referam populiq; nebas. ac sponte receptū
 Exilium: mortemq; ducis. titulumq; dolentis
 Aspera marmoreo subscriptaq; iurgia busto.

Nec memorent alij. mibi nam certissima mēs est
 Hic metam posuisse operi: patiarq; nec vnq;
 Larmino tam mesto sacras maculare sorores
 O mea non paruo mibi consumata labore
 Africa dum crescis: dum te relegensq; comēsq;
 Dulceo: magnanimum mo: s impo: rta robertū
 Intempestiue mundo subtraxit egenti:
 Et mibi precepta penitus dulcedine uite
 Speratum tibi clausit iter: quo tramite perges
 Infelix: monstrabo uiam. non atria luctu
 Turbida funereo: non dulcia limina quondam
 Parthenopea petes. tepidi noua sara sepulchri
 Lristis adi. lachrymisq; riga cum uideris illic
 Ingentem erigua regem tellure iacentem.
 Te sibi uiuenti promissam redde sepulto.
 Ac cineri persolue sacro: nam spiritus astra
 Jam repetens: terrensq; retro despectat inertes:
 Sceptra caeuca fugit: mortales negligit actus.
 Ille tamen q; q; regni diadema relictū
 Rideat: z curas ueteres: nimiosq; labores:
 Erroresq; hominum: folio miseratus ab alto:
 Vos nisi fallo: amat: nostri mitissimus olim
 Arbitr ingenij. quo terris fidere raptō
 Heu heu q; uereor nequid tibi durior etas
 Obstrepat: z titulis insultet ceca decoris.
 Hospes pieridum nostro iam solus in euo
 Reddere pro meritum studijs qui nosset honores.
 Interijt. secumq; simul spes nostra recessit.
 Felices quos illa prius meliora tulerunt
 Tempora. nosq; utinq; ne quicq; uana precamur
 Non licet ire retro: nos cuncta nouissima seros
 Et ferus aduerso prosperit inppiter axe
 Utendum forte est. z sidera nostra sequenda.
 Qua ducunt: ne forte trabant: mibi degere uitam
 Impositum: uaria rerum turbante procella:
 At tibi fortassis. siquid mens sperat z optat
 Es post me uictura dia: meliora supersunt
 Secula. non omnes ueniet letheus in annos
 Iste sopor. poterunt discussis forte tenebris
 Ad purum priscumq; iubar remeare nepotes:
 Tunc elicona noua reuirement stirpe uidebis.
 Tunc lauros frondere sacras. tunc alta resurgent
 Iugenia. atq; animi dociles: quib^o ardo: honesti
 Pieridum studij. ueterem geminabit amorem
 Tu nomen renouare meum studiosa memento
 Qua potes. hac redeat saltem sua fama sepulchro
 Et cineri reddatur honos: mibi dulcior illo
 Uita erit in populo. z contemptrix gloria busti
 Interea tamen: hoc iubeo: per inertia transi
 Agmina sollicito populorum incognita passu
 Uix procul extremo conspecta in limine linquens
 Heu pauca habitura domos z rara per orbem
 Hospitia. at siquem uere uirtutis amicum
 Obtulerint tua fata tibi: securo repostum
 Angustumq; precare locum sub panpere tecto.
 Atq; ibi sola quidem potius peregrinaq; semper
 Q; comitata malis: annosa fronte senesces
 Donec ad alterius primordia ueneris etui.
 Tunc iuuenesce precor: cum iam lux alma poesis
 Comodiorq; bonis cum primum affluerit etas?

Explicit africa Francisci Petrarche.

Parthenias

Clarissimi & insignis viri Francisci Petrarche Rome nuper laureati: Bucolicum carmen in duodecim eglogas distinctum: Quarum prima cui titulus est; Parthenias: Feliciter Incipit.

Collocutores sunt Sylvius & Monicus.

Sylui⁹ Onice tranquillo solus tibi pedit⁹ antro
Et gregis & ruris potuisti spæ curas.
M Est ego dumosos colles silvasq; perro
Infelix: q's fata neget diuersa gemellis?
Una fuit gēitrix: at spes si vna seplēchi.
Monic⁹ Silui quid quereris? cunctorum uera laborum
Ipse tibi causa es: Quis te per deuia cogit?
Quis uel inaccessum tanto sudore cacumen
Montis adire iubet: uel per deserta uagari:
Muscososq; situ scopulos: fontesq; sonantes?
Sylui Hec mihi solus amor: sic me uenerata benigne
Aspiciat spes nostra pales. Dulcissimus olim
Parthenias mihi iam puero cantare solebat
Hic ubi benachus vitrea pulcherrimus aluo
Persimilem natum fundit sibi. Uenerat etas
Fortior: audebam nullo duce iam per opacum
Trenemus: nec lustra feris habitata timebam:
Mutatamq; nouo fingebam carmine uoces.
Mutatamq; nouo frangebam carmine uocem.
Emulus at fame dulcedine tactus inanis
Ecce peregrinis generosus pastor: ab oris
Nescio qua de ualle canens: nec murmure nostro
Percussit flexitq; animum: mox omnia cepi
Lemnere: mox solis numeris & carmine pasci.
Paulatim crescebat amor: quid multa? canendo
Quod prius audieram didici: musisq; coactis
Quo mihi parthenias biberet de fonte notauit.
Nec minus est ideo cultus mihi: magnus uterq;
Dignus uterq; coli: pulchra quoq; dignus amica.
Nos ego cantantes sequor: & diuellere memet
Nec scio: nec ualeo: mirorq; q; horrida nondum
Silua: nec aerij ceperunt currere montes:
Uerum ubi iam video: collectis viribus olim
Posse aliquid: soleo de uertice montis ad imas
Ferre gradum ualles: ubi fons mihi sepe canenti
Plaudit: & arentes respondent undiq; cautes.
Uox mea non ideo est grata mihi: carmina q; q;
Laudibus interdum tollant ad sidera nympe:
Duz memini qd noster agat: qd ne aduena pastor:
Uroz & in montes flammata mente reuerto:
Sic eo: sic redeo: nitar si forte camene
Dulce aliquid dictare uelint: quod collibus altis
Et mihi coplaceat: quod lucidus approbet ether.
Non rauce leue murmur aque: nec cura: nec ardo:
Defuerint: si fata uiam: & mens tarda negarit:
Stat germane mori: nostrorum hec summa laborū.
Mo. O si forte queas durum transcendere limen:
Quid refugis? turpesq; casas & tuta pauescis
Ocia: quid frontem obducis? nemo antra coact?
Sylui Nostra petit: plures redeunt a limine frustra.
Non pauor hic animi ferat: si forsā aures
Dulcibus assuetas in amentia silentia tangunt
Miraris: natura quid em sit longior usus.
Mo. O iterum breue si mecum traducere tempus
Contingat: fileatq; fragor rerumq; tumultus.
Dulcius hic quanto media sub nocte videbis
Psallere pastorem: reliquorum obliuia sensim

Ingeret ille tibi: non carmen inane negabis
Quod modo sollicitat: qd te suspendit biantem?
Quis queso: aut quonam genit⁹ sub sidere pastor
Hoc queat: audiui pastorum carmina mille:
Mille modo: quenq; nostris equare caueo.
Audisti quo monte duo fons vnicus edit
Flumina: siue ubinam geminis ex fontibus vnus
Flumen aquas sacrumq; caput cum noie sumit?
Audiui ut quondam puer hispidus ille nitentis
Lauit apollineos ad ripam gurgitis artus.
Felicis nympe que corpus tangere tanti
Promerere dei: fluuus si uera loquuntur
Per cinerum campos ultricibus incidit undis.
Hunc igitur dulci mulcentem sidera cantu
Illa tulit tellus: licet experire: iuuabit.
O ego noui hominem: cines & menia parue
Sepe hierosolyme memorat: nec uertitur inde:
Semp habet lachrymas: & pectore ranc⁹ anhelat.
Hi romam troiamq; canunt: & prelia regum:
Quid dolo: & quid possit amor: quid ne ipet⁹ ire:
Qui fluctus uentosq; regat: qui spiritus astra:
Nec non & triplicis sortitos numina regni
Expingunt: totidem uaria sed imagine fratres.
Sceptiferum summum iouem facieq; serena:
Inde tridentiferum moderatoremq; profundi
Leruliumq; comas: medium fuscumq; minorem
Lorna latus seruat coniunx: aterq; paludis
Pauita tartaree piceas redit itq; per undas:
Lergeminusq; canis latrat: tum dura seueris
Pensa trahunt manibus fixa sub lege sorores:
Quin etiam stygias eterna nocte tenebras
Anguicomasq; simul furias: templumq; forisq;
Lum siluas & rura canunt: atq; arma uirosq;
Hic uuum canit ore deum: quem turba deorum
Uicta tremis: celum nutu qui temperat alium:
Ethera qui librat liquidum: qui roris aceros
Quiq; niues spargit gelidas: & nube salubri
Elicit optatos herbis sitientibus imbres:
Qui tonat: & trepidū rapidis quatit aera flāmis:
Tempora sideribus qui dat: sua semina terras:
Qui pelagus fluitare iubet: consistere montes:
Qui corpus mentemq; dedit: quib⁹ addidit artes
Innumeras: geminū cumulans ab origine mun⁹:
Qui uite mortisq; vices: queq; optima fessos
Fert super astra: uiam docuit: repetitq; monendo.
Hunc meus ille canit: neu rancum dixeris oro.
Uox solida est penetrāsq; animos dulcore latētī.
Iure igitur patrijs primum celebratus in aruis
Attigit & uestros saltus: lateq; sonorum
Nomen hēt: que rura padus: que thybris: & aruus:
Que rhen⁹ rhodanusq; secāt: queq; abluit equos:
Omnia iam resonant pastoris carmine nostri.
Experiar si fata uolent: nunc ire necesse est.
Quo pcor: aut qd te stimulus: que cura purget?
Urget amor muse: quoniam modo littore in aphro
Sidereum iuuenem gemitumq; ex stirpe deorum
Fama refert magnis implentem pascua factis.
Le polypheme tuis iam constrauisse sub antris
Dicitur: & libycos filius pepulisse leones:
Lustraq; submissis audax incendere flammis.
Hunc simul italidesq; nurus: pueriq; senesq;
Attoniti aduerso certatim a littore laudant:
Carminē fama sacro caret bactenus: & sua uirtus
Premia deposcit: pauitans ego carmina cepi
Lexere: temptabo ingenium: uox forte sequetur

Syl.

Mo.

Syl.

Mo.

Syl.

Mo.

Syl.

Mo.

Syl.

Argus

Mo. Dyphea: pro merito medulabor ariditate parua
 I sospes: uariosq; uia circūspice casus.
**Explicit p̄ma egloga: que Parthenias
 intitulatur.**

Incipit sc̄da egloga: cui titulus ē Arg⁹.

Collocutores: idē: Phytias ⁊ Sylu⁹.

Ide⁹
 a Ure⁹ occasum iam sol spectabat: equosq;
 Pronū iter urgebat: facili trāsmittē cursu.
 Nec nemoꝝ tātam per secula m̄tra quietē
 Uiderat ulla dies: passim saturata iacebant
 Armenta: ⁊ lenis pastores somnus habebat.
 Pars teretes baculos: parsnectere ferta canēdo
 Frondea: pars agiles calamos: tunc fusca nitentē
 Obduxit p̄beum nubes: p̄cep̄sq; repente
 Ante expectatum nox affuit: horruit ether
 Brandine terribili: certatim uentus ⁊ imber
 Seuire: ⁊ fractis descendere fulmina nimbis:
 Altior ethereo penitus conuulsa fragore
 Corruit: ⁊ colles concussit ⁊ arua cupressus:
 Solis amor quondam: solis pia cura sepultri:
 Nec tamen eualuit fatalem auertere luctum
 Solis amor: uiciorq; pium fors dura fauorem:
 P̄scias heu nimium uates tu p̄bebe fuisti:
 Dū sibi: dūq; alijs erit hec lachrymabilis arbor:
 Dixisti. ingenti strepitu tremefacta ruine
 Pastorum mox turba fugit: quecunq; sub illa
 Per longum secura diem confederat umbra:
 Pars repetit montes: tuguri pars limina fidi
 Pars specubus: terreq; caput submittit hianti.
 Syluius ⁊ phytias scopulum fortassis eundem
 P̄cipiti petiere gradu: geminisq; cauernis
 Occulere animas strepiti nec pauca gementes:
 Post ubi laxatis tempestas fracta parumper
 Rubibus: ⁊ celi siluerunt murmura fessi.
 Incipit illachrymans phytias: o iuppiter alme
 Si scelus hoc nostrum meruit: si rustica fordet
 Pastorum pietas: miseris ignosce p̄camur:
 Innocui miserere gregis: meliorq; capellas
 Collige dispersas: teneris signata labellis
 Ubera te moueant: nisi forte obliuia lactis
 Illius astrigere nectar tibi sugerit aule.
 De grege nempe fuit nutrix tua. talia questus
 Subticuit: pectusq; manu percussit ⁊ ora.
 Syluius audita rupis de parte querela
 (Nam neq; se coram cernebant: obice paruo
 P̄terite silicis ramoq; comanti dirempti)
 Concussa sic mente refert: gemitumq; cohercens:
 O phytia phytia fateor: sic astra minari
 Jam pridem aduerti: postq; flammantia martis
 Lumina: ⁊ imbrifera saturnum parte morantem
 Obscisamq; iouem: ⁊ uenerē transuersa tuentem:
 Sibila uentorum postq; peregrina notauit:
 Nonne procul nebulas limo exhalante palustri
 Surgere: ⁊ in nostrum delatas uidimus axem?
 Nonne grues pfugas turpesq; ad littora mergos?
 Num cornos fulicasq; uagas? num sidera m̄sta
 Uidimus ⁊ nimbo uelatam abscedere p̄beben?
 Tum que multa olim nascentia signa procelle
 Siluicole cecinere senes: sed ferre necesse est.
 Nec est uita hominum phytia: sic leta dolendis
 Alternat fortuna ferox: Eat ordine mundus

Antiquo: nobis rerum experientia profit.
 Quo grex cunq; miser ruerit consistere certus est.
 Lhare mihi imprimis ⁊ semper maxime sylui
 Respondit phytias: oculos te consule tergam. **Pby.**
 Tu modo siquid habes damni solamen acerbis:
 Tempestiua graues releuent obliuia casus.
 Immo ait ille: tuum est que p̄dita carmina seruas **Syl.**
 Necum partiri: daphnis pastoribus olim:
 Et tibi nunc ingens merito cantabitur argus.
 Quid tibi non nobis phytias: nū tu quoq; carmē
 Argeum uocitare libet: nimis omnia celas:
 Incipe: forte sequar: nisi uox tua terreat inquit
 Syluius: alle alta fregit suspiria uoce.
 Arge decus rerum: silue doloꝝ arge relicte **Pby.**
 Mac licuit rapide sacre de corpore morti:
 Nec causa est tellus: te qui itellantis olimpi
 Jam solus spectator eras: humus obruit atra:
 Quo fauor ⁊ nostri redijt quo gloria seclit?
 Quis tempestates p̄noscet ab ethere longe?
 Quis mihi uoce feras: q̄rcusq; ⁊ saxa mouebit?
 Aut longam dulci traducet carmine noctem?
 Quis terreat apros: quis tendet retia damis?
 Quis visco captabit aues: quis flumine mergos
 Ab miseris curabit oues: quis sacra cybelles?
 Atq; humilē admeti fumulātē in gramina p̄bebu
 Rite canet: quem nocturnus trepidabit abactor?
 Quem noscent dociles alta sub rupe capelle?
 Quem vigiles fidiq; canes? quem dulcis amica
 Quis mihi solēnes itatuet per littora ludos:
 Insuetam patrio renouans ex more palestram?
 A quo consilium dubij: diuinag; late
 Siluestres respōsa ferent: quis tempore in arcto
 Supplicibus prestabit opes: pulcherrime quōdā
 Arge amor ac luctus: diaduz qd silua? qd antrū?
 Quid sine te colles: ⁊ post te uiuere quisq;
 Aut uolet aut poterit: pastores credite: mors est
 Uiuere post argum: iam nunc arefcere circum
 Stagna: lacus: fontes: ipsumq; videbitis equoz;
 Spiritus alter erit uentis: color alter in herbis:
 Floribus alter odor: solitos nec poma sapes
 Seruabūt: nec p̄rata comas: nec flumina limphas:
 Uellera nec pecudes: nec optimas capus aristas.
 Omnia nāq; oculis vnus: nec fallimur: ille
 Letificare suis: ⁊ fecundare solebat.
 Illo silua fuit semper sub p̄ncipe tutas
 Pax inerat fronti: purgabat nubila uerbo.
 Ille abiit: fortuna suos mutata fatigat.
 Extoꝝques lachrymas: nec iā mihi uiuē dulce est **Syl.**
 Post argum: sed uiuaci parebimus astro **Pby.**
 Effugio agnosco nusq; sine carmine sylui:
 Si libet ire cane: post I tua damna recen'e.
 Pastorum rex argus erat: cui lumina centum **Syl.**
 Lincea: cui centum vigiles cum sensibus aures:
 Lentum artes: centumq; manus: centūq; lacertis:
 Lingua sed vna fuit: cum qua rupesq; ferasq;
 Flecteret: ⁊ fixas terre dinelleret ornos.
 Ille diu clarus siluis: perq; omnia notus
 Pascua: formosis cantatus ubiq; puellis
 Mille greges niueos pascens per mille recessus.
 Postq; pertesum est nemorum longiq; laboris
 Irrediturus abitis: uolucrisq; per aua saltu
 Euolat in montes: illinc: de uertice summo
 Despicit: ⁊ nostras curas nostrosq; tumultus
 Regnateq; uidet quanta est angustia sylue:
 Alloquiturq; iouem: ⁊ uicium cōmēdat ouile.

Amor pastorius

Erge uale: nos te cuncti: mora parua: sequemur.
 His dictis abeunt: patrij sulmonis ad arua
 Contendit phytias: syluas petit alter betruscas.
 Solus ego afflicto merens in littore mansi.

**Explicit secunda egloga: que Argus in
 titulatur.**

**Incipit tertia egloga: cui titulus ẽ Amor
 pastorius.**

Collocutores: Stupens 7 Daphne.

Lgs erit precibus finis mea cura fugeq;
 Fige pedẽ daphne pcor: 7 miserere tuoru.
 Que phebũ spreuit: quẽ nõ spũra putet?

Quere alias curas: his importunus amando.
 Hinc labor: hinc amor eragitat: cogitq; tremẽtes
 Interrupta loqui: sit respirare parumper.

Uis: dolus: insidie cessant: depone pauorem:
 Et nostros audire sedens dignare labores.

Fare igitur: cupidatq; manus frenare memento.
 Daphne ego te solam deserto in littore primum

Aspexi: pubius hominem ne deam ne viderem:
 Aurea sic rursus fragrabat murice palla:

Sic celum late insolito complebat odore:
 Dulcia sydereas iactabant ora fanillas:

Ardentesq; comas humeris disperferat aura.
 Dirigui: sol cum radijs certabat iniquo.

Marte tuis: totum non nostro lumine corpus
 Fulgebat: timuq; deos: ne forte videndo

Arderent: raperentq; prius q; vulnera nosces
 Nostra: uel occultos incensi pectoris ignes:

Accedo cupiensq; grauis primordia morbi
 Pandere: vir sicco uocem pulmone reuulsit:

Aeris inerpletum vultu indignante locuta:
 Effugis: incessus docuit: nam uerba profundo

In sedere animo: 7 liquidis hesere medullis
 Exilio lachryme: 7 miserum suspiria pectus

Flatibus assiduis tundunt: atq; imbrẽ repeuti.
 Tu tandem (que sola potes) miserere: modumq;

Done malis: si iusta peto: si cognita narro.
 Quot placuit mea forma uiris: q; tãxat amãtes

Dinumerare piget: placuit super omnia phebo.
 Aureus ille comam nitido spectabilis arcu

Ingenio citharæq; potens: ioue patre superbus
 Spretus 7 indignans abiit: stat conscia curui

Ripa senis: memoratq; prius sub gurgite nympe.
 Tu qd habes: quo posse putes: hoc frãgere sarus.

Quisquis amore uoles solido tranquillus 7 alta
 Pace frui: maiora fuge 7 nimis alta caueto:

Illic contemptus: 7 iurgia mixta querelis:
 Atraq; perpetuis bacchantur nubila uentis.

Quin etiam vitare pares (licet obstrepat error
 Publicus) admoneo: fidum tibi iunge minoris

Pectus: ubi obsequiũ perno: humilesq; vicissim
 Blanditiæ: dulcisq; timor: res cognita paucis.

Alta petunt omnes: utinam mihi tale dedissem
 Consiliũ: sed cogit amor: perq; ardua victum

Luctantemq; rapit: victor fuit ille deorum:
 Molliq; berculeis aptauit pensa lacertis.

Tu cui libertas salua est: tibi consule daphne.
 Consiliũ laudo: sed enim que prima petebam:

Prima taces: spes sũma tuos que nutrit amores?
 Pretereo quecunq; tribus mea pectora lustris
 Ingenti siluere fide: gemitusq; latentes:

Et vigilas noctes: 7 que fert plurima secum:
 Immitto dum scuit amor: que forte benigno
 Iudice sint aliquid: tamen hec periisse sinamus.

Sic erit: attulcrit tales mihi uita labores.
 Debitus incaute fuerit furoz iste iuente.

Haud tacuisse uelim q; cum mea pauca putarem
 Posse placere tibi: studui si musica forte

Arz mihi ferret opem: q; te sonus atq; camene
 Non auri fulgor caperet: frustra q; timebam

Hanc etiam temptasse uiam: raucumq; uidebar
 Nescio qd strepere: 7 donec mea carmina faunos

Non puduit dryadesq; pari celebrare fauore.
 Sepe quidem ramum uidi dulcedine tentas

Linquere 7 attonitas in me spectare capellas.
 Spernere apes cytisum: mutas estate cicadas:

Latebar: nec nata prius fiducia nostra est:
 Quam sacer ille mihi: cane fidẽs: diceret argus.

Et merito nanq; ille fuit qui talia posset
 Fare iubere suo: nosset qui talia solus.

At tu si qua recens studium tibi contulit effer.
 Daphne nostra quico: noster labor: atq; uoluptas:

Unaz ego te dominã: teg; hostem affusus adoro:
 Tu decus es nemorum: tu spes pastorib; ingens:

Le uates magniq; duces: te iuppiter altus
 Diligit: ac iaculo refugit violare trifulco:

Quo ferit omne nemus: te quã pharetrat; apolloz
 Quam celebres arserẽ deimunc stupens ardet

Pastor: inopsiletusq; gregis contemptor opimi:
 Diues erit: si pulchra uoces sua carmina daphne:

Plus aliquid q; rebar eras: reuerentia nostri
 Impedit: adde aliud: poteris fortasse placere.

Forte die medio dum me meus urget amator
 Sylus amor: in syluas subito uox contigit aures

Dulcior humana: stupui: leuis vnda nitentes
 Per pronum herbofo uoluebat calle lapillos.

Prominet ipse locus: murmurq; secutus aquarũ:
 Purpurea in ripa lauric; virentis ad umbra

Uirgineam aspicio celo plaudente choream.
 Flecto gradum prope: tunc vna sonantior omni

Ex numero: si fata tuos hoc tramite gressus
 Rara mouent: aude diuinos cernere uultus.

Hec ait: 7 dextram tenuit: tremor omnis abibati
 Posse loqui incipio: quin uos mihi parcite diue:

Error amorq; trabunt: sector: uestigia dure
 Heu mihi sparsa fere: fugit illa meosq; dolores

Nescit: ad hec uirgo subridens: nouimus inquit
 Omnia: thessalidẽ sequeris per cõfraga daphnẽ.

Fabula iam pridem aonijs notissima lucis:
 Incertus: lentescet enim: tamen accipe ramum

Hunc prius: 7 tenero frondosum polliceramum
 Decerpit: cupidog; mihi porrerit: 7 tibi

Ibis ait: diceq; nouem uidisse sorores:
 Quas vulg; spectare nequit: quas nulla pphaniis

Mens curis imbuta uidet: Si plura rogaris:
 Dic uidisse: quibus vi bella mouere: dolisq;

Quam tutum: preceps docuit de turre pyreneus:
 Uoce uel ingenio pice docuere loquaces.

Dic sacro de monte nagas: dic fontis ad vndam
 Quem pedis impulsu genitus ceruice meduse

Alarus perfodit equus: dic nera canentes
 Orbibus imparibus uario modulamine uocum

Luncta nouem: uariosq; animoz ex ordine mot;
 Quid fame pzedulcis amor: uocisq; leuamen.
 Quid studium ingenijq; vigor: quid culta cerebri
 Ora tenacis agat: post hec quis nã impetus: 7 qd

7.

7.

Stupe.

Daph.

Stu.

Daph.

Stu.

Daph.

Stu.

Daph.

Stu.

Daph.

Stu.

Daph.

Stu.

Pietas pastoralis

Explicit quarta egloga quae de dædalus intulatur

Incipit quinta egloga: cui titulus est Pietas pastoralis.

Collocutores: Martius Apicius et Festinus.

Sicemus pariter lachrymas: et mesta parentis
Pectora (ne tales dolcat genuisse) leuemus.
Lura superuacui pectus quatit: et cadit illa
Spes sobolis talis: que cuncta repleuerat arua:
Nec muris contenta suis: nec cespite paruo.
Ad paucos reditum: pascent nos auia baccis
Arborcis: duplicisque capax testudinis antrum.
Dum tonat excipiet: uentoseque arcebit et imbres:
Mater ubi alternis conuiuia festa diebus
Hic aget: atque illic: geminoque fruetur honore.
Coniugibus despecta quidem: et calcata supbis:
Ac dominas habitura nurus: quin flectere tandem
Et monitus meliora uide: genitricis uterque
Septa colat: limenque pius uenerator adoret.
Quod sacri tetigere pedes: non aspera mando:
Dulce est annose iuuenem seruire parenti:
Non in uestibulo pudeat me matre uideri
Sollicitum: quid mandet annus: quin septa larum
Molimur solitas sedes: hinc iussa nepotes
Accipiant: hic una domus: nec scissa potestas:
Nec fratrum diuisus honos: uicinia iunctos
Morrebit: uirtus gladio plus uera timetur.
Aggrediamur opus: quedam leuiora uidentur
Expertis: genitrix animos si cernat amicos:
Ipsa aderit: nam pascit oues pascitque iuuenos.
Unde istas cumulamus opes: ars fallere matres
Prima quidem pueris: fortune frustra uetuste:
Præterea et terre salis altum infodit aceruum:
Quem cupido quondam pecori blandita latenter
Discuit: et sapidas aspergine reddidit herbas.
Insuper ad ueteres hortos: umbræque tempe:
Saturnique domos: et que possedimus ultra
Lydius at nunc hospes habet uolentus: ab alto
Monte cadit riuus: qui dum sua rura reuiscit
Impedit inualidam transuerso gurgite matrem.
Pons fuit hic manibus sanctorum structus auorum:
Tempus in hoc solidus: tacitos quo tramite fures
Qui gregibus pestem: siluis suprema parabant
Repperit argutus nocturno tempore pastor.
Colla que sic meritis fregit tua dextera pontem.
Huc (tibi nota loquor) timidas effudit in undas:
Dumque nocere mihi properas matrique: tibi que
Et gregibus siluisque nocet: sed iurgia mitto.
Hic nostras modo poscit opem: sine crimine quis
Non onerum partem tecum tolerare recuso.
Compulit in facinus tua longa superbia: uerum
Lymba breuis fluuius est habilis transire uolenti:
Rus breue trans fluuium superest: fortuna solutos
Angustat: sineque locat quos fratribus olim
Tam bene pacatis que nos sumus: arcta priorum
Arcta extremorum confinia: at inter utrumque
Laxarunt sua rura senes: audacia letos:
Non stabiles habet euentus: cum omnia demum
Ad primas rediere uias: forsque improba gyro
Lusit in assiduo: quid quod sine ponte manemus
Lutius in ripa: iam quantum ad cetera: seruum est
Edificare domos: sub tempus nelle sepulchri.
Quid uano sermone leues consumitis horas?
Tertius ille minor quem uos calcare soletis
Siluas frater habet: iam fundamenta domorum
Sede locat patria: genitrix sibi rura: gregemque
Ledit: et nati gremio securo quiescit:
Parent cuncta sibi: curas agit ille seniles.
Ense puer stricto: laqueisque sub arbore tensis:
Quis auium: futurumque pedes: et colla premantur:

Api.

Mar.

Api.

Festi.

Uid genitrix ueneranda dolet germane: quod illi
Accidit hoc dignum gemitu: quos sine recetes
Mesta pluet lachrymas: nec lumina nostra ma
Lucta uorant anni uolucres: domat omnia ipse descuit?
Indomitum: cecidit matris fortuna decorque:
Arenti uirens senio dat terga iuuentus.
Aspice quot circum stabiles urgentibus annis:
Et uirides cernuntur anus: aliunde profecto
Luctus: et offensi ueniunt suspiria cordis.
Querere nos causas: fatisque obitare repertis
Suadet amor: pietasque iubet: meritumque reposcit
Altrici: partusque labor: fastidia: cure.
Uim nescit natura pati: licet omnia certent
Pectore ab aduerso: cunctas licet aduocet artes
Humanum genus: et studio contendat inani
Inuictum caput illa ferens contemnit habenas.
Nec prope diis natura pares iubet esse parentes.
Nec eadem prohibet cursus preuerrere uite.
Et rerum turbare uices: iuuenescere mater
Nostra nequit: uaria est pietas: de coniuge quisque
Logitet: et paruis studeat succurrere natis.
De genitrice nihil: sed enim mihi maxima matris
Lura subest uidue: nil hac mihi charius usque.
Quis uetat esse pium: munus leue dulcia uerba:
Nos humeros: has illa manus: hec brachia nobis
Sola dedit: donisque suis ea sola fruatur.
Non comes esse sibi quascumque uocarit in horas
Abnuo: nec fragili baculo me ferre senecte.
Dij tibi consilium celo tribuere sereno:
Nunc pietas sua regna dedit: sua possidet arma.
Filius es: matri cui subueniamus egenti?
Fare quid expectas? omnis mora torquet amantem.
Est domus ampla: sibi nemoroso condita colle
Dudum magnanimi quam quodam tempore fratres
Obsequijs coluere pijs tam cognita late
Mater erat: saltus nimis inuidiosa per omnes:
Felix et partu et siluestribus incluta gasis:
Ac nemorum regina potens: mors inuida natos
Præripuit misere: perierunt corpora fratrum:
Fama uiget: nos ludibrio dilata iuuentus
Spiramus: sed fama iacet: tenebrisque sepulta est.
Sub nobis mutata domus: fortuna tot annis
Incolumis nostros cecidit non passa furores.
Nec matri reparanda domus: nil gratius illi:
Hi quos fata premunt: fractis consurgere bustis
Aspiceret natos: et tempora pasca reuerti.
Uilia sunt hominum curarum milia mille:
Quisque sibi sapiens. Unde hec tibi somnia frater?
Pellere pauperiem labor est mortalibus ingens:
Lui nunquam speranda quies: nos sorte maligna
Uiuere per siluas uix ulla possumus arte.
Et tecum germane loquor: nunc furta rapinis
Moxta iuuant: plenis nec prede ab ouilibus acte.
Tu noua tecta paras ruiture atrollere matri?
Non noua: sed ueterum turpes reparare ruinas
Da frater da chare manus: partemque uirilem
Sponte sibi: vincat pietas inuicta laborem.

Martius

Spinus

Mar.

Spinus

Api.

Mar.

Spinus

Mar.

Spinus

Mar.

Spinus

Mar.

Api.

Mar.

Pastorum pathos

Pinguibus arentes tenerisq; ab ouilib' arcent.
 Fortia claustra lupos: tristis nō murmurat ursus:
 Sanguineus non seuit aper: non sibilat anguis:
 Non rapidi predae agitant ex more leones:
 Non aquile curuis circundant vnguibus agnos.
 Excelso prednlce canens sedet aggere custos:
 Pascua tuta silent: audit iam litus utrunq;
 Larmen: et extremū calaber ligurūq; recessus:
 Undifragi sectiq; tenens conuera pelori.
 Si uocem extulerit: mauros: turbabit et indos.
 Arctosq; niues: austrig; calentis arenas.
 Imperat is uobis linguam cohibere: capellas
 Ite domus: tondere inopes: negat almaq; mater.
 Partem uteri uos esse sui: suppositaq; iurat
 Pignora falsa sibi: uallis te proxima misit
 Apennigene qua prata uirentia silue
 Spoletana metunt: armenta gregesq; proterui:
 Te longinqua dedit tellus. et pascua rheni.
 Nunc memini audierā ueteres narrare bubulcos.

Explicit quinta egloga: que pietas pasto-
 ralis intulatur.

Incipit sexta egloga: cui titulus est Pa-
 storum pathos.

Collocutores: Pamphilus et Aditio.

Pā.
 pbil'

Uis nem' oē uagis lacerādū p̄buit hircos:
 Quid silue meruē mee? q̄s rore superno
 Juppit': et riuis spumātib' horrida piunx
 Impiger atq; olim pyeros faniosq; rigarunt?
 Que rabies: furtim segetes dū carpit acerbas
 Spes et opes turbanit agri: cul pulcher hyberus
 Delitie nostramq; decus sub tempus aratri
 Non timuit prunas crepitātibus addere lauris.
 Quis prope consuptus dextrā nisi noster apollo
 Porgeret afflicto: montesq; efferet in altos?
 Pastorum foris dura nimis: date frena capellis:
 Indomitos cohibete greges: simul ubera multo
 Lacte fluāt semper: magicas non nouimus artes.
 Et nunc iste feror: lites et iurgia secum.

Mi.

Instruit: ac saxum et nodosa repagula gestans.
 Quot maledicta parat: poterit maledicta mereri
 Ense perire suo: quod fert reperire uenenum
 Blanditijs nō aggrediar: quo p̄pibile et vnde?
 Quos ue locos habitas? sex tua claustra reuifis.
 Quid fremis: inq; graui q̄ feruet spiritus ore?
 Furcifer hic mitio: nec te durissima fontem
 Sorbet adhuc tellus: iam iam mirabile nullū est
 Si nemus et messes atq; omnia uersa retrosum
 Spem lusere: meam: cui prob custodia culti
 Credita raris erat: cui grex pascēdus in herba?
 Intempestiuus perierunt mortibus agni:
 Defessi periere boues: hirciq; super sunt:
 Immundiq; sues: quos luxus et ocia tendunt.
 Turba nocua satis: nullaq; lege per agros
 Spargitur insultans: virgultaq; dentibus urit:
 Jam montes infecit odor: nostra ue quietem?
 Haud inopina quidem patio: conuitia: dudus
 Singula nam tacito tractans sub pectore mecum
 Uaticinatus eram: iam turbidus ille redibit
 Per serui tergo: nec amice parcere fame
 Doctus: nec rigida pietatem admittere fronte.
 Pamphile q̄ facile est alienam carpere vitam:

Pā.

Mi.

Q̄ durum seruare suam: te forte magistro
 Segnior: haud gregib' moros ac lup' igruat albis.
 Reuicq; baculoq; minax vultuq; uenires
 Nil tibi tristis hyems: q̄q; cessura rigori
 Illa tuo: nil uer dubium: nil morbidus auster:
 Nil tibi de proprio violenta remitteret estas.
 Non uolucres segeti: nō mitibus ymbra racemis:
 Non caper arboribus: non bucula pceret herbis.
 Nonne ego pastor eram dum trux turpissime rez
 Aereus aduerso pascens in uertice tauros
 Transuersum deiecit humi: et pec' omne parabat
 Uirapueri: obluco: donec violentior ille
 Exiit hirsutam tunicam: nudumq; reliquit?
 Quid potius tractare uelim: quot tpe paruo
 Tunc nostri cecidere greges: est sanguine uallis
 Pinguis adhuc: cecis raptam congesta cauernis
 Ossa iacent: horrore ferit locus ille tuentes.
 Non tibi non alijs licuit mandare macello:
 Membra bouum: sparsere lupi: sparsere leones.
 Dij tibi sint hostes: at non iacere magistris:
 Non ranci siluere canes: quod seua sinebat
 Extremum fortuna fuit: spoliare cadentes:
 Et niueas urbi dominoq; remittere pelles.
 Tu mihi qd seruas nisi cornua dempta iuuecis?
 Seruo auris teneris quod compensauim' agnis.
 Seruo: habiles cyathos et agresti urgere labellū
 Subere non digno: rudium miseretq; parentū.
 Adde q̄ ars duce me multum pastoria creuit:
 Discolor: en talos tyrrheno ex more cothurnus
 Circumit: effulgens obnubit tempora iaspis.
 Candida sidonio ter murice uellera tinxi:
 Et magnos peperit pro munere lactis amicos:
 Sponsa nitet gemmis: collumq; monilib' ambit.
 Et mecum fusca secuta recumbit in ymbra.
 Non glacie niuib'q; rigens: nec solibus uista:
 Qualis erat tua turpis anus: dum rura teneres.
 Regia si spectes: non nostra videbitur uxor.
 Tum passim herbosis ludunt in uallibus bedi:
 Inq; uolutabris segnes innata uoluptas
 Conglomerat: uersatq; sues: non humida pastor
 Fortior antra subit: sedeo iaceoq; supinus:
 Multa canēs que dictat amor: nec crastina curās.
 Commisitq; gregis ludos et prelia cemo.
 Tu querulus tristisq; mane: tu dente canino
 Quis rabies tulerit semper mordere paratus.
 Ergo impure tuum nostris cum sentibus antrum
 Jugis: ut indignos habitus tibi preferat uro:
 Rebus onusta suis: ut tu meliore cubili
 Membra loces: somnumq; aio vigilante fugaces
 Excipias oculis: et turbida uisa fatigent?
 Concilient ut uasa sitim: causasq; timendi
 Inueniant: et forma domus et chara supeller?
 Ne labor insanus precio cumulare periculum.
 Ne uero furor extremus nupte parere furenti.
 Turpis adulteria: et thalami tot probra pudendi
 Dissimulare potes: nempe hi q̄s fingis amicos:
 Coniugis incestu facilem rapuere pudorem:
 Insidiasq; parant etiam tibi: lumina tolle
 Immodico depressa mero: lupus instat ouili
 Antraq; peruigiles circumstant ditia fures.
 Furibus est mecum contractum sanguine potci
 Fedus: et inferni descriptum regis in ara.
 Inuisum superis sacrum fortasse profundis
 Acceptum sed iure deis: quibus ere litatum est.
 Non ego ne iure confringant pingua tigres

Pā.

Mi.

Pā.

Mi.

Pā.

Mi.

Grex infectus et suffectus

Pam. Septa licet: totoque fremens ruat ethere grandos:
Armentisque satis necem ferat acrior annus
Pauper ero: tantum scrobibus commisimus atris.
Tolle ferum scelerate sacrum quod iuppiter et sol
Erubuit: potuitque iubar sed acerba relatu
Præterea qui pastor: eras: per littora gargas
Lonebis: et neutrum perages feliciter: aude
Linquere iam silvas: urbesque videre remotas:
Pandere uela notis: timidas temptare pecellas:
Uxor enim ignota iam pridem in collibus errat:
Et patrium limen thalamumque egressa pudicum
Illa sequetur ouans: meretrix famosa procosque
Secum agat ardentem: et olentes turpiter hircos:
Di. Verba peregrine quibus est iam grata paludis.
Quid pater obscuris animos ambagibus iples?
Longaque nunc seris: quid litibus otia frangis?
Desine iam mestis alacres incessere uerbis.
Pam. Dic age: dic breuiter quicquid fert impetus et mens.
Es meritis post vincula crucis: post uerbera ferrus
Supplicium breue: quin potius sine fine dolores
Larceris eterni: uel si quid tristius usquam est.
Di. Serue infide fugax dominoque ingratis benigno.
Surde sener gestare crucem: tolerare catenas
Si nescis fors ipsa tua est: uulgata per omnes
Fabula iam saltus: nerei terrore superbi
Destituisse gregem: medio nisi tristis apollo
Sistere calle gradum non uertere terga iuberet.
Pam. Letera nam sileo: domino quæ fidus in arctis
Lasis: ut possint deserte ignoscere caule.
Et fugi et redeam: timui pastoris iniqui
Uerbera nulla: metum facilem damnauerat etas.
Di. Flumine mor laui maculas: palloque recessit.
Que tibi causa fuge? cur claustra geta relinquis?
Lur longinqua sequens quercus contemnis uitas?
Quo claues uesane rapis? quin obice rerum
Lantarum si cura premit: per menia saltu
Errantes cogentur oues sub tecta reuerti.
Iam mihi magna placent: inopis non semper ouillis
Seruus ero: dulcem cantando nactus amicam
Formosus fieri studeo: solemque perosus
Antra umbrata colo: frontemque manusque recenti
Fonte lauans: speculum corydon byzantium istud
Quo mihi complaceo dono dedit: omnia nouit
Et patitur coniunx: quoniam sua multa vicissim
Dura fero: nos ignotas iactetis amicas
Ne mea perpetuus foueat complexibus epy.
Pam. Infamis mulier multisque infamata maritis
Te foueat demens: prior epycus ille prophanos
Lapsus in amplexus cecinit per rura per urbes:
Quam coniunx generosa sibi: prior ipse puellam
Nactus ad irriguos secum traduxerat ortus:
Ludibrioque habitus: uiuens moriensque iacentem
Excedere canes: et perminxere sepulchrum.
Letior aut alius post hunc: sed adultera forsitan
Fida tibi frueri: et speculum corydonis habeto.
Eternum gemat ille miser: pastoribus aule
Qui primus mala dona dedit: formosus haberi
Dum petis: et capiti circumdas ferta niuoso
Ignotum tot pondus auis: dum floribus antrum
Dumque pedes debite rosis siluestribus ornas:
Omnia depereant: quando impia sidera celo
Impia fors terris superant: intercidas una
Lura gregis rurisque labor studiumque peculi.
Di. Succedet mihi forte aliquis: nec longius hinc iam
(Augurio nisi fallo) abest: qui tristis inersque

Mitia preduris excusat facta repulsis:
Aluernaque serat romana in pascua sordes.
Quem talem nisi te genitum fortasse minaris? **Pam.**
En tua tota fides: en laudum summa tuarum
Peiorem si terra parit: tunc optimus ipse:
Inque nocens mitio: sic crimen crimine purgas:
Uive late: gaude uitij maioris ad umbram. **Di.**
Letus agam moriarque dolens: tu tristis utrunque
Nescio quid confusa tibi tua somnia seruent.
Par fuerat meminisse quibus bonus ille periculis **Pam.**
Ista parauit herus: laniatum nepibus aspis
Uidimus: heu quanti miserans armenta redemit
Perdita sublimi ueniens mercator: olimpo.
Quam tenuis victus: quæ nulla superbia uerum
Ruris habet dominum: tu luxuriaris in aruis
Illius: ipse sua sitiens ac sobrius aula est.
Immemor ille sui: et uerum fateamur auarus. **Di.**
Perdere pauca timet: cum possit perdere multa.
Impiger horrendis pastores uocibus implet.
Hinc didicisse potes semperque in fontibus egras
Mersat oues: tondere iubens ne uellera lappe
Intricent: prohibens ipsis a sepibus hircos:
Ostentatque rubos itidem sterileque miricas
Pascua dura feris: famulos macieque gelugis
Conficit ac tolerare famem somnumque sitimque
Edocet: adiungitque minas atque intonat ore.
Dulcia cuncta uetat: iubet aspera: culta cauebis
Buias lustrabis: montes superabis iniquos:
Et pedibus nudis tribulos calcabis acutos.
Moribus his hominum quisque de sanguine natam
Uixerit: aut raros illi miretur amicos?
Contra ego me meminisse domino seruire potentis:
Perdere magnificum multis placuisse decorum
Uis tibi nulla premit: quis tot consumet aristas
Quod pecus assiduo peraget tot gramina morsu.
Lasciuos errare greges hircosque proceres
Coniugio gaudere sinas: simul ipse iocabor
Dum mea me coniunx: dum me mea suscipit epy.
Uos uestros seruate: meos mihi linquite mores.
Infelix sic noscitur herum: dum tutus in umbra **Pam.**
Stare putas: aderit preuertens gaudia luctu.
En uerbis terrere paras: presentia fortes **Di.**
Despiciunt: timidos etiam distantia terrent?

Explicit. vi. egloga que pastorum pathos intulatur.

Incipit. vii. egloga cui titulus est Grex infectus et suffectus.

Collocutores Aditio et Epy.

Ulcior his siluis et gramine dulcior arui:
d Gratior his antris: et gratior amne sonoro:
Hinc modo dum sum solus ades mea nobilis epy.
Nulla dies mitio nostros abrumpat amores:
Nulla dies gremio caput hoc disjungat amato:
Ultero assum: semperque adero: nec sponte reuellar.
O mea (nam dulce est aiui exonerare loquendo) **Mitio**
Quid mihi nunc stomachi reris: precordia quantum
Felix habet sparsi: mordax modo paphilus acri
Perculit incautus penitus pupugit ue querela
Multa minar abentis heri: sub sine fauorem
Obtulit intrepido: fortem fortissima contra
Fros stetit hec: nunc chara comes tot dulcia mecum
Tot letos partita dies: partire quod instat:

Grex infectus ⁊ suffectus

Epy. Ne pigeat numeremus oves: numerem⁹ ⁊ hircos:
 Seu grauis iste redit: seu forsitan ille tremēdus:
 Vera licet fictis p̄texere crimina uerbis:
 Stet modo frons eades p̄teptaq; formula fandi.
My. Lanigerum quodcumq; pecus seruare solebas
Epy. Mors rapuit: nel morb⁹ habet: per gramina ripe
 Pascitur alterius quicquid superesse dedit fors.
 Febris iners: scabiesq; tenax: violentaq; tussis
 Jam uacuos populant agros: p̄mit horrida sudor
 Mucidos: ⁊ rigidi configunt tergora dumi.
 Tutius abfuerint ne furtim leta pererret
 Mesta lues capita: ⁊ serpens per ouilia pestis.
My. Cetera nosse datur: refer huc tua lumina tantum.
Epy. Perge meti culmen: mea spes: mea tota uoluptas.
 Ille procul fuluo quem cernis ludere tergo
 Uertice conspicuum: setis cui discolor albis
 Barba genas mentumq; tegit: per pascua late
 Noscitur immitis: frondisq; petulcus ⁊ herbe.
 Hunc etiam cupide metuunt perferre capelle.
 Sic duras tenerasq; tegit: sic pondere toto
 Irruit: incumbens miseris: ueneremq; nec ullam
 Respuit: haud proprie fit segnior inde marite.
 Que paribus signata notis: ⁊ concolor illi est.
 Ipse quidem luxu immodico lassatus: ⁊ annis
 Jam senuit: sed dura sero recalensq; senectus.
 Ille procar parili totus licet ardeat estu:
 Uiribus aut paribus fruitur: tamē omnia turbat
 Septa furens: nullasq; finit dormire quietas:
 Somnifera sub nocte capras: sed ouilia circū
 Huc animus nou sanguis agit: dūq; aspera p̄stat
 Colla: paruz stabiles fregisse per oscula dentes
 Lernitur: ⁊ uocis paulatim perdidit usum.
 Quem quotiens video: subitus quatit illa risus
 Ut fragilis dumeta petit: crebrosq; hymeneos:
 Et uenerem geminis ardentem naribus omni
 Tempore suspirans: in amenu spargit odorem.
 Tertius ille autes distortis cornibus atra
 Lururia effluens: teneris male temperat bedis.
 His multum debere memor: grex ipse fatetur.
 Horum nanq; licet circum p̄sepia natos
 Enumerare leues: atq; agmina multa nepotum.
 Ille piger senio torpet: tamen integer olim
 Ludere clam solitasq; uides nec spernere frōdes.
 Nunc iacet ⁊ celum spectat: fremit arduus ille
 Proceris gaudens per siluam insistere ramis.
 Permeat hic ualles: longinquaq; rura peragrat.
 Esurit ille rubos: fulgentibus imminet vndis:
 Nec tota satianda tago sitis arida feruet.
 Ille ferox animi est: ⁊ torua fronte minatur.
 Ecce duo obnoxii qui sese cornibus urgent:
 Sepe graues filuis olim exciure tumultus.
 Nunc multo grauiora parant: atq; omnia turbāt.
 Ecce duo: morbo impliciti: niger iste quiescit:
 Candidus ille silet: scabiem fricat ille uetustam.
 Ille quidem toto quem cernis ab agmine solum:
 Natura generosus erat: sed non sua tondens
 Gramina: sollicito tacitus terit auia gressu.
 Huic hostis generosus item: sed fractior euo
 Contigerat: mors alterius certamen utriq;
 Conclussit: non ille uadum torrentis aquos:
 Nec iuga saxosi timuisset carpere montis.
 Dur gregis ille fuit: dum nostra reliquimus ultro
 Pascua: primus iter rapidum per lubrica flexit:
 Mortatus socios: mor cetera turba secuta est:
 Unde diu letos uacui deduximus annos.

Quid non longa rapit seclis fugientibus etas? **Di.**
 Decreuit grex ecce situ: que culpa: quis error?
 Immortale homini nihil est: moriemur ⁊ ipsi:
 Ludere consilium: nec cunctis temporis horam
 Perdere segnitie: curasq; repellere inanes:
 Ni forsitan tibi nunc aliud dilecta uidetur. **Epy.**
 Proxus idem: quid eni restet: que metha maloz?
 Ambiguum licet ille grauis promissa minasq;
 Iudicis inculcet: res pendet: ludere p̄stat
 Interea ⁊ primā morti: subduere partem:
 Quam sapiens (sileo semper tibi fida profecto)
 Mortatrix: atq; vna fui: presentibus uti
 Et gaudere bonis: fato mandare futura:
 Blanditijs profugam assiduis reuocare iuuentas
 Et retinere manu: properante obstare senectē.
 Sed si tangit amor pecoris muliebribus aurem
 Consilijs aduerte tuam: nisi forte pudori est. **Di.**
 Dic mea: dic requies thalami: dic gloria nostri. **Epy.**
 Nos tibi secunde matres peperere: quid heres
 Sanguine in externo: ueteri noua cornua seruo
 Floribus ex nostris ornabimus: ipse latentem
 Pampylus haud noscat fraudē: nec degener istis
 Sanguis inest: humilisq; gregis uestigia seruat.
 Liquitur hic luxu: non pingua pabula desunt:
 Coniugiumq; frequens: implebit ouilia solus:
 Errantes studet ille senes transcendere cursu.
 Et facit ille gregem longe post terga reliquit.
 Aspicias hunc timidus: meditat̄ur p̄ndere trūcos
 Mordicus: ⁊ uacuas cornu iam uerberat aurās.
 Mitior hunc vultu sequitur: mihi crede sed ille ē
 Seuus ⁊ hirsuto multum truculentior apro.
 Ne spectante parem: spoliavit coniuge nuper.
 Et potitur camuris nunc naribus: ac pede torto:
 Illum inopē pavidumq; procul per fara fugauit.
 Hi turpes rerum indocti latitare videntur:
 Sed sine consuecant: discent tot mlta magistris.
 Hi duo: quid reris: fatales dulcibus uis:
 Jam pingues mustosq; graues: hos pelle reuulsa
 Persolues: leso uenient triaterica baccho.
 En tibi par aliud ratio famuletur amori:
 Dignum laude licet blandis prope lenius agnis.
 En quoq; par longe uarium: pratum ille modesto
 Dente metit: ramos patulo uorat alter hiatu:
 Legs tuumq; gregem rauca qui uoce fatiget:
 Neq; fugare locis informi murmure possit.
 Spumens ac frendens: tuncq; simillimus urso.
 Nos tibi romulei miserunt gramina saltus:
 Cetera de nostris ueniant tibi gaudia luctis.
 Hinc alij atq; accrescent: fors bona fauebit. **Di.**
 O pecudum decus eximium reginaq; silue
 Perge age iunge greges: ⁊ cornua flore rubentis
 His quoq; circunda: grex esse videbitur vnus. **Epy.**
 Nunc tamen oblita es: numeris ascribe merentes.
 Inuisa regione satum quem florea uallis
 Dauert: ⁊ nostri spretorem miserit arui.
 Pellicis imperio premimur: moribundus ⁊ vnus
 Introeat: spaciumq; breuis non explicat anni. **Di.**
 Tram frange p̄cor: nil vnq; tale iubebo.
 Jam tranquilla redi: quoniam res magna pacta est:
 Pampylus ut redeat: iustas licet arte querelas
 Abstulimus: tacitam mestus sibi sorbeat iram. **Epy.**
 Multa quidez curis dedimus: iamq; hora quiet
 Nos uocat: accelera: glacies p̄mat hispida colles.
 Brachia nos neri: molli iaceamus in ulua.
Explicit. vij. egloga que Grex infectus ⁊

Diuortium

suffectus intitulatur.

Incipit. viij. egloga cui titulus ē Diuortium.

Collocutores: Sanymedes et amyclas.

Sany. Quid fugis? expecta: liceat ediscere causas
 Discidij: tu nra puer (nisi fallo) amabas
 Pasqua: q̄ pastos abigis ei mrib' agnos:
 Ingrate atq; oblite mei rerumq; mearum?
 Amy. Parce parens damnare tuum: puer ipse: fateris
 Hac pau regione gregem: tibi letior annis
 Tunc animus fuerat: nunc intractabilis asper:
 De quoq; viuendo patientia prima reliquit.
 Sany. Consilium solet esse senis: iuuenumq; uoluptas:
 Tu mihi deliras senior: tum uallis amator
 Unius deserta uagus nunc auia tentas.
 Amy. Propositum mutat sapiens: at stultus inheret:
 Res: tempus: fortuna: locus: firmata sequentur:
 Consilia alternant: macie turpiq; ueterno
 Terga pecus confecta gerit: iqualentia sentes
 Uellera dilacerant: quid agam? nec pocula fōtis
 Luta: nec herbarum morsus: succiq; salubres:
 Ipse aer suspecta mihi suspiria reddit.
 Quin iustam per mitte fugam: et miserere coacti:
 Nā potes: ecce etenim ueni ad tua gramina paup:
 Pauperiorq; domum redeo: non lacte nec hedis
 Auctior: inuidia et solis iam ditior: annis.
 Adde supercilij pondus: quod non grauis equet
 Etna iugis: non ossa rigens: non altus olympus:
 Id prius equanimis tuleras: indignantior: etas
 Est senium: rugeq; animos in uerba ministrant
 Triste senex seruus: sit libera nostra senectus.
 Serua iuuenta retro est: seruillem libera vitam
 Moys claudit: memor usq; mei subsiste ualeq;
 De fatum tentare meum sine pasqua circum.
 Sany. En animi seruum memoria: sic omnia uentus
 Abstulit: has mereor grates: hec premia reddis?
 Amy. Ut nil prestiterim: multum licet impar: amaui.
 Uerba quidez uerbis: res rebus: purus amori
 Sed solus debetur amor: gratufq; memorq;
 Sum: quia te semper postq; mihi notus amaui:
 Et dum uita comes si quid mihi credis amabo.
 Sany. Quo properas igitur? que te magis allicit ora?
 Unanimes que causa repens disungit amicos?
 Perditi enim serui nomen cui libera mens est.
 Aspice fatigero tangentem uertice montem:
 Pubila tum grauida fontes tellure crepantes:
 Amy. Unde ruens pelagis confunditur vnda q̄ternis.
 Aspice preruptum scopulis extantibus alte
 Ire sub astra iugum: lapis ille imperuius olim:
 Punicus asperso donec sibi pastor: aceto
 Fecit et igne uiam nostris pastoribus ingens
 Diluuium stragemq; ferens: hoc forte per estum
 Solus ego ac sitiens nuper sub colle uagabar.
 Gallias erranti sese comitemq; ducemq;
 Obtulit: et uiuas digito direxit ad undas.
 Pregredior: uallesq; nouas et pingua late
 Cura noto: sed sepe oculos in terga reflectens:
 Jam latus hoc sordere mihi: iam turbidus ether
 Lepit ad occasum: iam sydera mesta uideri:
 Agnosco ualidum patrie reuocantis amorem:
 Illic et uiole melius per roscida pallent:

Per dumeta rose melius redolentq; rubentq;
 Purior ac patrius illic mihi prata pererrat
 Riuis: et ausonie sapor est iam dulcior herbe.
 Spreta fides igitur comicum tam certa piorum:
 Sany. Lum quibus et niues laqueis: viscoq; columbas
 Haudebas damasq; plagis temptare fugaces.
 Lum quibus et cap: ee soles: ymbra q; leonis:
 Et tauri flores: et adulte virginis uuas
 Larpere: uel fando cunctantem impellere noctes:
 Uel longum breuiare diem sermone iocisq;
 Et requie molli durum condire laborem.
 Amy. Nil sp: etum nisi silua feror pastorq; proteruus:
 Et gignacuo aconita solum: et mestissimus auster:
 Et plumbo infecto latices: et turbine tortas
 Puluis: et ymbra nocens: et grandinis ira sonore.
 Sany. An prius ista tibi tam logum ignora per eum?
 Amy. Hora prius fateor: tenuit me pestifer usus
 Luctantem: me ueiter amor: me forma puelle
 Blandior illecebris: sed iam cum tempore sensim
 Omnia mutantur: studium iuuenile senecte
 Displicet: et uariant cure uariante capillo.
 Sany. Sic vulgo iam notus eras: nec charior alter
 Amy. Uel mihi uel socijs: siluis errabis in illis
 Et mecum mansisse uoleo: cupiensq; reuerti.
 Nil penitus non esse potest: fortuna gubernat
 Res hominum: ualet illa p̄his obistere ceptis.
 Illa fauere malis: at si presagia quicq;
 Nostra serunt certi: leuis est ad prima recursus
 Principia: huc genitor profugus me ruris auiti
 Finibus infantem rapuit: ripaq; palustri
 Exposuit miserū: atq; abiit: per quatuor inde
 Sermo lustra tibi: nulla est iniuria: iustus
 Libertatis amor: patrij quoq; cura sepulchri est
 Tempestiua seni: iam tandem absiste precari
 Atq; uerum pater alme uale: dextramq; relaxa.
 Sany. Ah miser: et merita quis te cū laude canentem
 Amy. Audiet: aut leui describet carmina lauro?
 Expectando quidem fessus raucusq; canendo
 Attuleram: uereor: uocis fastidia nostre.
 Fors alijs placiturus eo: non vna per omnes
 Est hominis fortuna dies: nunc mane quietus:
 Turbida lux sequitur: nunc matutina serenus
 Pubila uesper agit: sic tempestatibus atris
 Tutus adest portus: sic littora puppe tenentes
 Tempestas inopina ferit: spes: terror ubiq;
 Juxta habitant: fortuna uaga est: et protinus iter
 Quauis preissa man: ceu lubricus effluit anguis.
 Nil habet ista magis tua nunc opulentia certi:
 Quam mea paupertas: ubi pluris signa fauoris
 Et minus est fidei: sed iam me gallias audi.
 Sollicitat damnatq; moras: et p̄hebus hyberum
 Uergit ad oceanum: montem uix occupat altum.
 Balatu moueo: pecoris: nec candida dulci
 Mugitu ingeminas cessat reuocare iuuenta.
 Ire liber: liceat: nusq; sunt carmina tanti.
 Men iuuenem pauisse domi: et finxisse docendo
 Sany. Ut doctū noua silua senē nouus hospes haberet?
 Sic labor agricolis logus: breuis inde uoluptas.
 Arua domant alijs: sic fessus nauta quietis
 Inuehit ancipiti delatas equore merces.
 Nosco meum sydus: alijs utenda parauit.
 Fatti agnosco tuū: primis nam pauper ab annis
 Pauper eris senior: pauper morieris amica.
 I: tamen: ipse meis (quando hoc immobile uotū est)
 Te sine (quod uellem) iam solus pascat accruis

Ipse per estatem mediam uel colle virentis:
 Valle uel vmbrosa: nitidique in margine fontis
 Solus apollinea modulans sub fronde sedebat:
 Lanigerumque gregem pascam: et loca florea circum
 Mellificas imitabor apes: te diues habebit
 Silua: sed urentes turbabunt ocia cure.

Explicit. viij. egloga que diuortium intulatur.

Incipi. ix. egloga cui titulus est querulus.

Collocutores: Philogeus et Theophilus

b Eu lacē fragmēta domus: heu sydus agello
 Triste meo: quod nociui nūc stirpibus imbres:
 Quid pecori studiū: segeti quod leior aura?
 Aut soles ualuere pij: fors aspera ruris
 Semper et immenso tenuis fortuna paratu.
 Agricola infelix: ubi primum cornua tollens
 Floriget annus adest. circum sua gaudia fertur
 Rastra manu uersans rigida: scabrosque ligones.
 Urget in arua boues: sulcosque annixus inheret.
 Inserit hic ramos: herbas hinc ungue nocentes
 Uellit et utilibus lolium secernit auenis.
 Sic fodit: et ripam bellis brumalibus armat:
 Inde leues prono diuertit tramite riuos.
 Nil uel inexpertum linquens: uel segniter idem
 Expertus: sed cuncta nimis: tum nubila ab austro
 Suspicit: et secum pluuias incusat inertes:
 Tranquillosque dies operi: uentosque fauentes
 Inuocat: ac celum precibus notisque fatigat
 Heu misero: postquam sudore exhaustus anelo
 Spes cernit florere suas: iamque horrea laxat:
 Ecce furens sata culta truci uertigine nimbus
 Obruit: et longos anni breuis hora labores
 Una necat: pereuntque seni sua somnia fesso.
 Adde repentinam rabiem torrentis iniqui.
 Adde peregrinas uolucres: populantia campum
 Agmina: tectorum lapsus: incendia: fures.
 Adde graues: morbos: nebulam: mortisque pluetes
 Innumeroseque gregis casus: hominumque ruinas.
 Qualis nunc flemus mestis: et vix flere relictum est.
 Hora metus mortis quoniam trepidantia claudit.
 Heu heu quo me cura tulit: quo cecus habendi
 Traxit amor: poteram vulgo quot tutius artes?
 Quot rerum temptare vias: cur ultima lecta est
 Paupertate labor mixtus: semperque malignas
 Scalpere tellurem querulasque audire cicadas?
 Quid gemis: aut quoniam nunc usque adeo fortia molesta est
 Qui gemis: heu mea rura vides: rōs ecce laborum
 Atque operum: spes ecce mee: quid viuere longum
 Fert homini: nec desinimus nocitura precari.
 Que modo dumiuagis fuerant angusta capellis
 Antra uacant: rareque procul languentis oberrant
 Reliquie armenti: quas mors violenta per orbem
 Spargit: et insequitur: non equoris obice uasti:
 Non celi terreque situ: non denique totis
 Caucasus arcenda iugis: sic omnia uictrix
 Proterit: et latos depascitur ordine saltus:
 Exemplis caritura quidem tenuere nepotum
 Uix habitura fidem: superant si forte nepotes:
 Nec fidem modo fata parant imponere rebus.
 Nosse mali causas ingens solet esse leuamen

The.
 Pbi.

The.

Discere: si nosti que tante pestis origo?
 Multa dei celant hominem: non omnia seruus
 Clausa videt domini: cum sit mortalis uterque:
 Que tamen in siluis crebrescat fabula dicam.
 Lerne super pelagi geminos: quos maxima frangunt
 Flumina et aduerso dirimentia gurgite terras.
 Nunc hirsuta premit glacies: et bruma perennis
 Asperat: horridoque infestant murmure tigres.
 Illum blanda rosas non arefcentibus estas
 Temperat: et virides fantur per plana uolucres
 Nos alio prius orta sinu afflauerat orbe:
 Nunc nostris translata lues: nunc regnat in aruis.
 Quo mare tam facili transiit et ethera saltu?
 Huc heu cupidi: stimulat sua queque libido:
 Peruenit pars una gregis: sucosque ueneni
 Et diras gustauit aquas: atque inde reuertens
 Mox peritura cohors late contagia fudit.
 Pastorem pastor: pecudem pecus inficit egra.
 Spirat enim saniem inclusam pulmonis adusti
 Ad latus infastis aspirant flatibus euri.
 Intereunt iumenta boues durique bubulci:
 Graminaque et segetes: uacuis moribundus arista
 Imminet: et culmum componit messor iuanem.
 Nec morbi modus ullus adest: uelocibus alis
 Mors uolat: externos frustra glomeramus odores.
 His etiam sua pestis inest: quid demoror? omnes
 Occidimus: nisi fata minas placata remittunt.
 Quamquam quod reliquum est miseris: iam falce recurua
 Ultima rura metunt: graia qua uectus ab ora
 Marmoreoque nouam designans limite siluam:
 Inclita magnificus posuit confinia pastor.
 Falleris ab demens: nam iusta et sera merentes
 Pastores ferit ira dei: populumque rebellem
 Effugite o ceci: securaque poscite regna.
 Nec mora tuta quidem: nec iam fuga tutior usque:
 Obuia mors peruertit enim: et quocumque mouere
 Mille parat medio laqueos: et retia calle.
 Accipe consilium prope: cunctatio namque
 Lenta fuit semper subitis inimica periculis:
 Huc huc uolue oculos: hec est uia recta: sine ullis
 Insidijs: predura quidem calcataque paucis
 Sed super aerios arctoque tramite colles
 Perferat: et sistat fessum in regione quieta.
 Illic uita habitat: leua sed olentis auerni
 Sulphureis stant stagna uadis: ibi lurida mortis.
 Signa uideo: atque polum nigrescere fumo.
 Hos euade lacus: dextrum mihi prende cacumē.
 Enitar: tu me sequere: et miserere iuuando:
 Quin prior: tardum attollens et porrige dextra:
 Ultimus ac primus adero: pellamque trabamque:
 Tu modo: nec labor officiat: tibi solus adesto.

Pbi.

Theo.
 Pbi.

Theo.

Pbi.

Theo.

Pbi.

Explicit. ix. egloga que querulus intulatur.

Incipit. x. egloga: cui titulus est Laurea occidens.

Collocutores: Socrates et Sylvanus.

q Uid siluane doles: tante que causa querelae?
 Heu socrates que uix reliqui fortia ruine
 Dura finit nostre: nescis dulcissime nescis
 Quid querar: et que ista mihi sit causa querelae.
 Anguro: expecto sed rem cumulatius ex te:
 Fare miser misero: non aspernabere luctus:
 Participem comitemque ioci que letus habebas.

Socra.
 Sylua.

Socra.

Syl.

Laurea occidens

Syl.

Nescis prenatalidi rumpunt ut uerba dolores:
 Quid me chare iubes fari: pastoris nunquid
 Materia est lugere deas: tamen accipe quantum
 Singultus lachrymeque sinunt: fuit alta remotis
 Silua locis: qua se diuersis montibus acti
 Sorga nitens rhodano: pallensque ruentia miscent.
 Hic mihi quo fueram tusco translatus ab arno:
 Sic hominum res fata rotant: fuit aridulum rus
 Dum colui indigni: atque operi successit egestas.
 Id reputans: auertor enim piguitque laborum
 Pertesumque inopis studij: tandemque relinquens
 Arua inarata: uagus siluis spaciabar apricis.
 Uerum inter scopulos nodosaque robora quercus
 Creuerat ad ripam fluuij pulcherrima laurus.
 Huc rapio: dulcisque semel postquam attigit umbra
 Omnis in hac uertor: cessit mea prima uoluptas.
 Rusticus ardor erat: sed erat gratissimus ardor.
 Ille mihi insueto: qui me mortalia prosum
 Oblitum immemoremque mei meminisse iubebat
 Hanc unam: curaque et totum huc uolueret tempus.
 Sic ruris desertus honos: et quicquid in enses
 Precipitat: pars parua animi: pulsusque tumultus:
 Has ego delicias et opes: hec regna putauit.
 Perge: quis interea neglecti uultus agelli?
 Nec noui: nec nosse uelim: mihi laurea cure
 Sola fuit: sed iam socrates ignosce: gemendum est.
 Immo age prope precor: pariter lachrymabimur ambo:
 Et pietas: communis enim et iactura dolorum.
 Laurea culta mihi: nec me situs asper et horrens
 Arcuit incepto: proprijs nec uiribus ausus
 Externos uolui consultor adire colonos.
 Nec longe tenuere uie: nec tempus iniquum
 Ac durum tardauit opus: uulgata tenebam
 Aserei consulta senis: tamen altius ire
 Mens erat: ac uarijs artem solidare magistris.
 Dux mihi nullus erat: nisi amor seruatorum uidei.
 Primum iter in latius qua pulcher mincius irda
 Formoso de patre oriens: interluit arua:
 Hic uenitum celsis extantem manibus unum
 Pastorem agricolam: bellatoremque uicissim
 Conspiciens: dextre modulantem in uertice ripe:
 Accedo: et breuibus percontor plurima uerbis.
 Iussus ab hoc astam: graiasque inuisere terras.
 Uir atthesim attigeram patrij qua limina montis
 Deserit et letos fugiens amplectitur agros.
 Ecce ueronei per prata uirentia martis
 Ire duos uideo: canit hic: legit ille salubre
 Herbarum genus: et pecori bonus applicat egros
 Progredior: calidusque aponus: gelidusque timauus
 Jam spatij equis aberant: dum peruigil alas
 Intempestiuum quatiens dominorum molestum:
 Perstrepuerit leuo uille de culmine gallus:
 Mor baculo excussus mestum cantoribus omen
 Prebuit: hinc nullo resonantia littora cantu
 Procuruosque sinus tacitus sequor: obuia tandem
 Rura sonora animum uocemque et uerba dedere
 Letior illa lego: smyrnam sub sine viarum
 Peruentum: cecumque senem: sed multa uidentem
 Conuenio: isque italo missum ut cognouit ab orbe
 Profiliuit: dextramque dedit: nemorumque profundo
 Accubitu et fusca festum statione recepit.
 Attonitumque manu penetralibus intulit umbris.
 Figo oculos: et cuncta libens et singula circum
 Uisa noto: cupidusque fruor sermone senili
 Insolitus: dii qualem hominem: quid diuite celo

Socr.

Syl.

Socr.

Syl.

Subtrahitis: terre rarum breue munus egentis?
 Hunc magni circum comites letissima turba
 Stabant: iuxta autem cunctis sublimior unus
 Cui grege de toto supremus cesserat hircus
 Fortunas casusque ducum regumque canebat.
 Nec casum tamen ille suum fortemque repostam:
 Nec tristes in terga canes instare uidebat
 Regibus: attonso flendus post fata capillo.
 Iuxta alter senio infractus: iuueniliter alta
 Uoce canens: furere hinc dictus: sed uoce furores
 Diluit: et falso questuit crimine laudem.
 Sacra sacerdotes canit hic: ille arma tubaque:
 Inde deum fauor: inde uirum: per lesbia captum
 Rura lupum saluumque gregem: iaculoque lyraque
 Fretus: et hinc clarus factis: hinc cantibus alter
 Altera solliciti laqueos cantabat amoris.
 Docta puella: choris doctorum immixta uirorum.
 Lyncameus roseo calamus cui semper ab ore
 Pendulus: et dulces mulcebant astra querele.
 Hanc choris late cantata bacchide notus:
 Hanc clarius charam suspirans carmine lyden:
 Et quem cirenis genitum dedit africa nilo.
 Hanc thenis famio pastor stupet igne liquefactus:
 Nec minus hanc nostrique procul mirant amantes:
 Uoce omnes humili et querula simul ipare catu.
 Pone senex pueri in gremio: uix mole soporis
 Lumina preffa mouens: lenibat cantibus auras.
 Mor siluit victus: cesserunt carmina somno.
 Argutum dircea palus amisit holorem.
 Uidi sidonio pastorem rure profectum:
 Annua quem morbi uis extinctura diebus
 Angeret alternum natalibus ultima donec
 Una animas: doctosque modos abrumperet hora.
 Unum ibi cecropij contemptum in gramine saltus
 Ingenio rectum: claudus pede: uoce calenti:
 Spartanos in bella canes accendere uidi.
 Unum uoce parem: summis per littora longe
 Solum: qui populo leges et iura dedisset:
 Jamque senex musis operam daret urbe relicta.
 Uidi aquilam calui circum uolitare sedentis
 Ore caput: pleno simul illum lumina campo
 Defixum: immota meditantem carmina fronte.
 Uidi expectatum ut caneret dulcedine multas:
 Obliguisse senem: uocemque in faucibus imis
 Arctatam: musas animam rapuisse putares.
 Sic cubito incumbens similisque erat ore canentis:
 Fistula pallenti pendebat muta labello.
 Hunc alius musis qui pastor amicioz almis
 Sed minus acceptus siluis: et victor ut arte
 Iudicio sic victus erat: de more solebat
 Victorem ridere suum: pro iudicio equi
 Carmen inops: pro fama uagis incertior auris.
 Uidi qui fixas raperet spes adderet iras:
 Rogeret ad certam flammanti carmine mortem.
 Uidi alium siluis pulsum: mor carmine dulci
 Extinxisse odium: quid ens uim carminis equet?
 Lemnere opes tanti causam preciumque laboris.
 Uidi aliquos artesque bonas celebrare: sed inter
 Hos fuit ampla sacri lege hac qui iura parentis
 Stringeret: hoc merito doctas laudaret athenas.
 Uidi qui multe assiduus numeroque superbus
 Lacte premens fragilem fiscellam rumperet acris
 Qui noua mactatis oneraret plaustra iuuentis:
 Qui sole terga bouum tereret laniata rigenti:
 Et qui sparsa sedens pastorum furta notaret

Laurea occidentis

Biblida qui uetito cantaret amore furentem:
 Qui caneret solem ac lunam: stellantiq; arua
 Scinderet et uolucris celum signaret aratro.
 Qui viuos plectro lapides aptaret ouili:
 Colle sub aonio funeste ad pabula ripe:
 Quicq; palestrita et pictor: primosq; sub eo
 Lantor: ad extremus cursorq; aucepq; fuisset:
 Quicq; illi fesso tandem et dormire paranti:
 Ex leuib; calamis puluinar strauit amenum:
 Quicq; truces cantu solitus mulcere leones:
 Iustitia et citbara insignis: uenerabilis annis.
 Incola siluarum primus quem thracia uidit:
 Aeream dulci rhodopen dum uoce moueret:
 Precipitem fidibus blandis dum sisteret hebras.
 Huic duo per montes auritaq; rura canenti
 Perpetui comites: dextre germanus inberet:
 Filius ac lenes: tegit illum linea uestis:
 Iste sacer musis plenum de fonte reposcit:
 Atq; pium cratera patri porgebat anelo.
 Deniq; graiorum latebras: asieq; vireta:
 Hebreosq; graues: et carmine trita minaci
 Gramina iordanis: peregrinaq; nomina iustras:
 Mollia rura arabum: salis indiga: ditia mellis:
 Affixusq; oculis animosq; intentus ubiq;
 Uidi alios: atq; inde alios: non omnia passim
 Uisa sequor: uidi sicula regione creatum:
 Ac socios quibus horridulum cantare uoluptas
 Prima gregem latebrisq; minas vitare leonum:
 Quicq; alios supra tenet ortum a carmine nomen:
 Quicq; grege; calida gelidus male pauit in etna:
 Qui docet ephesios: tyrios qui rupere campos:
 Docto ac altisono diuulsus ab agmine tandem
 Flector: ubi unum oes nemo; que turpis habebat
 Angulus: et tenui ridebant pascua nutu:
 Audus ut ille ingis macidum raucumq; canedo
 Indignum magni predonis retulit aurum.
 Sed qd ago? aut patrijs quorsu; pegrinos ab aruis?
 Doctior inde domum fesso dum remige portu
 Brundusij egresso iuuenis placidissimus alto
 Occurrens: trepidam porrexit ab aggere dextris:
 Maternusq; ostendit auum: per rura iacentis
 Apulie: calabrumq; nemus sub ualle galesi.
 Ingenio agricolam nulla tamen arte colentem.
 Pana uirum video: nec secum multa locutus
 Eminus arunceq; ducem populumq; saluto
 Moris aratores ueteris: quaq; ausidus: equos
 Fertur in hadriacum: patrio sub sole perustum
 Libertum: dominosq; lyra: gregibusq; placentem
 Alloquor: inde alius gelidi sulmonis alumnus
 Multa iocans: longamq; aciem per opaca latetu
 Ostendens digito: fuscis aperire recessus
 Tentauit frustra: vultus densissima nubes
 Texerat ambiguos: dubiu; uix murmur ad aures
 Aura: tulit: quantum in nobis obliuia possunt?
 Unus in hoc numero gaudens se condere uiuo
 Fonte: deus numerum fluuiorum arfisse puellas:
 Equorcosq; alius memorabat carmine nostro
 Insuetum cecinisse deos: aliusq; vicissim
 Montanum imparibus carmen uariabat auenis.
 Hinc procul et latio et musis charissimus afri:
 Fluctuagosq; alius numeras sub gurgite pisces:
 Aurea plectra apio cinctus viridante monebat.
 Hinc alius rutilusq; crocum et candentia carpens
 Lilia: tum uarios iungebat in ordine flores.
 Multa libens sileo: sed iam mihi nota tenenti

Longa breui stringens aderat suspiria cantu:
 Paupertas quem tuta iuuet: quem delius ardo:
 Lalus amans alius restinctam carmine flammis
 Flens quasi suppliciu; properataq; tempora fati:
 Accensamq; alius dubium romanus an ymber?
 Ymber erat: uariisq; minar et blandus amice.
 Notior inde alius fluuiali occurrit aquino
 Turbidus aspectu: et ruralibus horridus armis.
 Arpinati alius silua cui pauper amictus:
 Uictus inops ac difficilis: sed leta canenti
 Frons erat: et nullo uite turbata labore.
 Protinus hinc gemine tangebant sidera quercus:
 Unde salus pecori bis contigit: altera dextre:
 Altera laus lingue: magnos breuis herba iuuecos
 Fecerat: una duos contererat ymbra gigantes.
 Hinc quoq; uidi alium campano carmina fastu
 Implentem: et multum gracili sibi uoce placentem.
 Sic uenerabundus dominantis limina rome
 Ingredior: stupor hic tremulam suppsit auenam:
 Pila inter tristisq; tubas: strepitumq; rotarum:
 At studio rerum latia du; demoro; urbe:
 Forte procul tenuem dubia uix aure susurrum
 Brandeni senis excipio: doceorq; paternis
 Hunc primum cecinisse modis: audentior alter
 Posteriorq; humili quis de stirpe parentum
 Ortus: et adriacum iussus migrare pisarum
 Posthabuit: quem tunc horrebant undiq; colles
 Agrestem summo imperio preponere musas.
 Non ueritus faciliq; bedere summittere lauros.
 Hic alienigenam seruum quem carcer honestus
 Fecerat ingenuum: multaq; ornauerat arte:
 Audiui cantare hominum moresq; dolosq;
 Atq; metus curasq; senum et iuuenilia furta:
 Lenonumq; artes: iam tempore murmuris afri
 Oblitum: atq; italo terentem pectine carmen.
 Hic cui religio siluestris et inclita rerum
 Lopia: et ignoti nihil usq; ut prisca ferebat
 Fama: sed esonides carmen cum uellere fuluo:
 Qui canit alciden: qui thesea: quicq; cruentis
 Fratibus in campum adductis ad mollia castra
 Trassugit occultas: blandumq; cupidinis agmen:
 Reliquias qui troia tuas et frustra legebat
 Meonio neglecta seni: qui prole decori
 Coniugio memori studiosum ornauerat usum:
 Qui mensas uersusq; gregem laceraret edacem:
 Et qui laudate caneret conuitia gentis.
 Patior hunc nono pascebat caseus anno.
 Hunc uideas dextre rigidam gestare securim
 Ornantem officij generoso gutture pompam.
 Hunc grauitas: illum censura seuerior offert.
 Hinc tenui uinclo profugos qui nexuit annos
 Secula: pierio nisus cohibere furore:
 Pennatas musas qui martia traxit ad arma:
 Punica dum latio ferueret in orbe procella:
 Indirixit qui bella feris: siluasq; tumultu
 Misenu: apta uagis cudent uenatibus arma.
 Tramite qui largo troianum anthenora colles
 Duxit ad euganeos: necnon comitante marito
 Bis raptam fessis helenam qui reddidit argis:
 Phyllida qui querula: pheacum qui uoce latina
 Luxuriam moresq; canit: quicq; bectora supra
 Ilion euersumq; troiamq; a stirpe reuulsam:
 Quicq; nurus dotemq; ioui conuexit opimam.
 Linquo senem qui discipulum per prata sonorum
 Desperiamq; tubam docto confluauerat ore.

Laurea occidens

Linqno virum fortem postea qui casside mestus
 Sed iustus plenusq; ire saliebat honeste.
 Unde alium domini vidi meruisse fauorem.
 Vidi qui quotiens libuisset ferrea blando
 Pectora molliret cantu: lachrymasq; moueret
 Dic quoq; (nam memini) miserū solabar amatē:
 Amentemq; magis: cui vis erat ampla canore
 Vocis: et ingenij magnus sub pectore torrens.
 Est amor eritio pastorum publica pestis.
 Blandus ubi immitem peperit furor: ille furorē:
 Forte oculos avidumq; animū septena per antra
 Nobilibus famosa iugis: et opaca mouenti
 Collis: ubi arcadie celeberrima carmina nympha
 Arte patrum curas fugitiuaq; uerba ligarat:
 Monstratur: celsosq; virens in uertice laurus:
 Admonuit nostre: et dulcem renouauit amorem.
 Tum frondosa ingens ramis altissima fagus
 Opratamq; gregi gregis ac ductoribus vmbra:
 Fundebat: uolucrum sedes aptissima nidis:
 Assiduumq; sonans uariisq; exercita cantu:
 Atq; hic multa iubens esede uerendus acerua:
 Formosusq; gigas lucum omnem fronte serena
 Et pastoralis vis maiestate regebat.
 Ocia ni desint nulli usquam uoce secundus:
 Dulciter ille quidem q̄q; rauescere curis
 Musa solet: sed rara canens: frontesq; canentum
 Exornans niueis vittis: et fronde perenni.
 Ille ubi pastoris properatum funus amari
 Fleuit: in explicitum carmen mandasse duobus
 Fertur: et angusta limam sub lege dedisse
 Iusto alacres instare operi: rerumq; suarum
 Immemores: aliena manu tractare magistra
 Conspiceres: laudemq; alij sibi uelle laborem.
 Tres nemorum dominos: et eadem cespite musis
 Intentos: gregibusq; simul spectare decorum
 Dulce fuit: quorum vnus iter cantabat acuta
 Uoce suam: niger ille oculos gestuq; uenusto
 Pastorum pauor at stimulus: contra ille secundus
 Lotus amor: placida doctus nil fronte negare:
 Tertius imperis estus et frigora et imbres
 Assuetus perferre comis: qui multa videndo
 Omnes ambierat siluas: cygneasq; serum
 Carmina iam properans vicina morte canebat.
 Longe ibi transfluuiū regum inter buxta seorsum
 Unus erat rutilus diuini ruris arator:
 Qui pinguem scabro fulcabat uomere campum:
 Huic comes hinc prudēs hic sedulus alter aranti
 Certabant rigido glebas conuellerē rastro.
 Terra ferax: fessiq; boues: et laurea nusquam:
 Nusquam hedere aut myrtus: uiridis nā gl'ia ferti
 Non studium muse fragilis nor: area sacro
 Fonte recens: atq; alta domus: tum pinea late
 Silua virens dulcesq; oleo gremioq; decorum:
 Clara fouens roseo puerum stat limine uirgo.
 Dic matrona fuit hortis que lecta remotis
 Limineis calathis templo aurea poma sacrauit.
 Mira loquar supraq; fidem: sed carmina vidi:
 Dic hominis: pariterq; aquile: bouis atq; leonis
 Hispanum nostra modulantem uoce iuuenicum:
 Procedo iam ruris opes uisurus betrusci.
 His mihi tunc terris iuuenis fuit obuius altis
 Cultor agri rigidus: patrieq; in menibus alter
 Lenior ad sterilem uersando expertus arenam.
 Cuncta debinc inculta iacent: aduersa sed inter
 Imus ad hispanos cultus: est corduba testis

Cuius et alta canens ad solem uertice nudo
 Nil patrij sermonis habens: nil frontis hybere:
 Testis et emerita est et bilbilis: atq; uadosis
 Badibus ora tepens noctem que sera diemq;
 Ultima surgentem solem videt atq; cadentem.
 Nunc ego burdegalam repetens: in littore cerno
 Equor: ubi ambiguum refluxo ferit amne garūna
 Multiloquum magnumq; senem: quē tēpla uasati
 Nominis ausonij dederant: urbanior inde
 Unus aquis ubi fessus atax languentibus exit
 Occupat eloquio: notus procul ille larisse:
 Notus apud thebas: sed enim tyberina latine
 Docti omnes per rura loqui: tuq; incluta narbo
 Carmina pisceso referens accepta benacho.
 Sum nimius sed uisa trabunt: ignosce tenentq;
 Dulcia postremo tuguri uix limina parui:
 Orbe peragrato: et laurum mea regna reuisti.
 Undiq; conuectis ornans reor artibus illas.
 Longus ero si cuncta sequar: sic illa parentis
 Nature: et nostro fuerat sufflata fauore:
 Ut neq; dodonam: nec cretam iuppiter illi:
 Nec uenus idalia aut amathum: curatq; dianæ:
 Nec delon cirrbamq; suam preferret apollo.
 Ille quidem assiduo repeto uolucresq; sagittas
 Atq; arcum pbareramq; agilē citbarāq; solebat
 Illac ferre suas: ramosq; aptare uirenti.
 Nescio quid fateor: socrates tamen omnia nosti
 Diuinum ramis inerat per gramina circum
 Ludere amadryades passim: nymphasq; uideres:
 Hanc superū rapido dū fulmine rex quatit orbe:
 Liquerat intactam folio ueneratus ab alto.
 Romuleam vidi sobolem pubemq; superbam
 Imperio: et trabes sacras hinc carpere frondes.
 Vidi hominum genus argutū doctumq; canendi
 Esse sub hac cupide et rarissima texere sorta.
 Ipse ego (quid longus quid nō ualet iprob^o usq;)
 Edidici uariare modos: ac multa per herbam
 Sed nō magna canēs: demū me frōdibus hisdes
 Exorno: celsos poteram nec prendere ramos.
 Ai sublatum humeris tenuisset maximus argus.
 Nunc mihi primus honor dulcis labor: ocia leta
 Pastorumq; fauor multus: collesq; per omnes
 Illicet ignosci incipio: digitosq; notari.
 Laurea cognomen tribuit mihi: laurea famam:
 Laurea diuitias: fueram qui pauper in aruis
 Diues eram in siluis: nec me felicioz alter:
 Sed letam fortuna oculo conspexit iniquo.
 Forte aberam siluasq; ieram spectare uetustas:
 Pestifer hinc curus: hinc humidus struit auster:
 Ac stratis late arboribus: mea gaudia laurum
 Extirpant: franguntq; truces: terreq; cauernis
 Brachia ramorum frondesq; tulere comantes.
 Mei mihi quo nūc fessus eā: qbus anxius vmbis
 Recreer: aut ubi iam senior noua carmina cantes?
 Illic notus eram: quo nunc uagus orbe requirar?
 Que me terra capit: potes ad tua damna reuertī
 Infelix: sparsasq; solo conquirete frondes:
 Et laceros ramos et iam sine cortice truncum
 Amplecti: lachrymisq; arentia membra rigare.
 Ibis: an ignotas fugies moriturus in oras?
 Infaustum uiuarq; caput dulcissima rerum
 Spes abiit: quid uita manens inuisa fruenti?
 Quid fragilis lentusq; dolor precordia uersas?
 Pertinui longeq; aliud te flere putavi.
 Heu heu parua igitur flendi tibi causa uidetur?

Soc.
Syl.

Soc.
Syl.

Soc. Nulla quidē potius: lachrymosis parce querelis:
Est dolor usq; loquax: laurum non eurus z auster:
Sed superi rapuere sacram: z felicibus aruis
Inseruere dei: pars corticis illa caduci
Oppetit: pars radices viuacior: egit.
Elysiōsq; nouo fecundat germine campos:
Uidimus bis oculis superos sylvane uerendos
Leniter auulsam meliori in parte locātes.
Syl. Uidisti? an mesto solamen fingis amico?
Soc. Uidi egdem z comperta loquor: uestigia supplex
Consequere ac precare aditum: uerbisq; caueto
Inuidiam conflare deis: quod honestius: opta
Transire in terras ubi nunc tua gloria uiuit.
Syl. Dij faciant precor ecce humilis semperq; ꝑcabor.
**Explicit. x. egloga que Laureia occidens
intitulatur.**

Incipit. xj. egloga: cui titulus ē Galatea

Collocutores: niobe: Fusca: z Fulgida

Nio. d. Ue soror ad tumulū gelidūq; ad saxa sepulchri.
Ful. d. Quid lachrymis alimta pess germana? qd optas
Nio. Est gemitus magni solamen grāde doloris:
Afflictamq; animas releuant suspiria questus:
Enecat artatus mentem dolor: optima mesti
Pectoris est medicina: palam lugere fuisse
Idem animus semper: nunq; hec ꝑcordia torpor
Uerteret in silicem: nocuit tacuisse dolenti
Mitto autem: cupidā modo duc ubi copia flēdi.
Ful. Larpe iter hac qua nodosis impera capistris
Colla boum: crebrasq; canum sub limine paruo
Uideris excubias: giluosq; ad claustra molossos.
Ille locus tua damna tegit: iamq; aspice contra
Hic galatea sita est: qua nil natura creauit
Pulchrius in terris: nisi nos amor usq; fefellit.
Depone hic quodcunq; premit: cōplectere bustū:
Oscula fer fax ris: ymbre dic uerba silenti.
Nio. Heu nimis arcta domus: tanto dom^a arcta doloris
Nec sedes galatea tibi est: quam fulgere cernēs
Sol stupuit: fassusq; parem: fassusq; subinde
Maiorem: attonitus serum sese abdidit vndis.
Nec sedes galatea tibi: uos sydera celo
Statis in occiduo ladis themone boete:
Iuppiter ore poli lustras conuera sereno.
Is gelidus cum falce sener: armatus orion.
Luna vices peragis solitas: uolucersq; deorus
Interpres: nomenq; uenus positura vicissim.
Hic pallens galatea iaces iam terra cinisq;
Jam nihil etherea nisi forsā spiritus arce
Uiuat: z inde videt flentes tranquillū amicas.
Nil mihi respondes anime pars altera nostre?
Optima pars eadem: dextras adhibito precanti
Si qua fides mundo est: pietas seu ꝑisca supstes.
Heu lapidem infestū qua nunc soror arte reuoluā
Irruam in amplexus: figas oscula dulce cadauer.
Hoc referam moribunda sinu: forumq; sacellis
Inferam: z arcanis: durum penetralibus addam.
Addā perpetuos celebret quos mūdus honores:
Uirgineos addam cetus: ritusq; uerendos:
Et sua sacra dee: nec fax nec carmina deerunt:
Femineas longe lateq; sonantia laudes.
Heu mihi predurum lapidē graue pōdus iberasq;
Deficio sub falce soror: nitensq; fatibisco.

Ful. Surge soror: surge: sacrumq; cadauere corpus
Lommaculare caue: placeant presentia frustra:
Præteritū expectes: tuta est obliuio amari.
Nempe hesternā dies ulla nequit arte reuerti:
Mors adimit curas: mors omnia vincula resoluat.
Jam satis est fletum: nostros mors fregit amores.
Fregissetq; utinam nostros mors equa labores:
Nio. Sperauit prope nam steterat: miseramq; fefellit:
Ful. Uiuo sed infelix: z luctus seruo: in omnes.
Ful. Parcus en leuo tristis tibi fulgida calle
Ful. Aduenit: z tacita castigat fronte querelas.
Ful. Quid misere ceceq; animi mortalia fletis
Ful. Tam grauter? quid fles niobe? quin incipe vitam
Ful. Scire pati: quācunq; dedit fors dura: dabitq;
Ful. Et me torquet amor: desiderioq; meorum
Ful. Permoveor: sed quid facias? arma irrita calces
Ful. Aduersus stimulum: melior patientia pressis:
Ful. Multa sibi facit ipse animus leuora ferendo
Ful. Quid gemitus? mortura fuit galatea: demceps
Ful. Immortalis erit: proprio tabescere damno
Ful. Non amor: alterius fortem lugere secundas
Ful. Inuidia est: quantum nobis decesserit omnes
Ful. Scimus: z ingrato quantum decesserit orbi.
Ful. Sed ferimus: uos desuete: ac meliora tenentem.
Ful. Suspiciet: z celum teris optate relictis.
Ful. Fabula: quis alio celus terrestria prendent?
Ful. Etheris: sic terra summis astra reposcunt.
Ful. Credulitas vulgata quidem: nos certa probam?
Ful. Fusca locis imis habitas: non summa tenemus:
Ful. Et celi terreg situm speculamur ab alto.
Ful. Ambages ueteres z inenodabile uerum
Ful. Mittite: z integram uenturis tradite litem.
Ful. Fulgida quin potius (mulas nā noscis agrestes?)
Ful. Dic titulum busto: relegat quem serior etas.
Ful. Sic liquit galatea suam pulcherrima corpus
Ful. Libera iamq; polos: z regia tecta tonantis:
Ful. Ipsa quidē superūq; choros mensasq; frequētat.
Ful. Mors roseos artus: mors cādida colla: genasq;
Ful. Sydereosq; oculos tetigit: vultusq; serenos
Ful. Obscura dimersit humo: mortalia quisquam
Ful. Diligat: aut speret stabiles hic figere plantas?
Ful. Quid gen^a aut ꝑbitas? qd opes? qd foia? qd etas?
Ful. Quidne decens cultus? quid gloria nois ingens?
Ful. Omnia contigerant: manus abstulit oia mortis:
Ful. Audā domum repetens e carcere fugit amato.
Ful. Audā quidem minime quam gloria uestit amict?
Ful. Clario: assidue longisq; recentior annis.
Ful. Hanc quecunq; sibi vultus animosq; per eunū:
Ful. Aut cantu aut sermone placens: cupiensq; placere
Ful. Deferet ante oculos: hanc uos dum spiritus iste
Ful. Artubus berebit miseris: z viuere coget:
Ful. Hāc uel apud manes nebulosaq; flumina letbes:
Ful. Exemplarq; pudicitie formamq; decoris
Ful. Lorde sub hoc semper memori pietate feremus
Ful. Tum nostro galatea tuum de pectore nomen
Ful. Exibit: fugient propiis dum sedibus astra:
Ful. Mellis apes studium linquent: nidosq; columbes
Ful. Coniugium turtur: ꝑdam lupus: arbura capre:
Ful. Custodita dolos mulier: mendacia seruus.

Explicit. xj. egloga q Galatea intitulat.

**Incipit. xij. egloga: cui titulus est Consi
cratio.**

Collocutores: Aduliuolus z Volucer.

Conflictatio

Multi
polus
Uola-
ca

Que noua fers uolucet? q's nã stupor? vñ uebis
 Ardu^o i tenero pigues p g'mie tauros Lte?
 Et molles pascebat oues pan maxim^o olim
 Pastorum ⁊ silua late celeberrimus omni:
 Faustula quem complexa simul mulecte fouebat.
 Uiderat hunc crassa gelidag sub ilicis vmbra
 Atticus armipotens: secumq; hec turbidus ira.
 Hunc cuncte perpetua gaudentem pace videbo?
 Securoq; linam resupinum stertere somno?
 Si satis hanc noui: dextramq; erexit in altum:
 Excusiam madida cerebri de sede soporem.
 Dixit: ⁊ omne fretum refugasq; exterruit vnda:
 Horridaq; extremis uox est audita britanniis.
 At sonitu ingenti penitus to: pore fugato:
 Pan caput abstulerat: gremioq; innixus amice
 Multa prius secum frendens: ac multa uolutas.
 Unde ait ista tibi ram insulsa superbia demens?
 Unde furo: nescis vires stolidissime nostras:
 Spernis opti cumulos: spectatos spnis amicos?
 Experiere quidem: ferum tentasse dolebis
 Fidus auaritie nunq; contmget amicus
 Ille refert: at diuitie sunt premia belli:
 His ne putes tardare minis: incendio ⁊ urges:
 Desine: nec uentos nec turgida uerba timeamus.
 Est animus: sunt arma mihi: dubijsq; probatum
 Pectus amicorum: sunt qui tibi terga iubente
 Me feriant: dextruq; premat latus atq; sinistrus.
 Ipse genas frontemq; manu baculoq; retundas.
 Non tibi par animus: non est manus apta duello.
 Pan timuit: flentesq; oculos: hinc aspicias atq; hic
 Intonsis instare ferox pastoribus agmen.
 Sustulit horrificam uocem: qua flumina ⁊ agri
 Et mare vicinum infremuit: collesq; remoti.
 Ac procul aeriam clamo: peruenit ad alpem.
 Undiq; conueniunt: ⁊ qui per frigida tempe
 Herbiuagos aluere greges: armenta q; belli
 Biata deo: ⁊ qui lanifice dilecta mineruc:
 Et qui frondipetas nemoroso monte capellas:
 Blandilegosq; sues: ⁊ amantes prata iuencos:
 Turba ingens: vnoq; omnes in gurgite tandem
 Sordidulum lauere pecus: qua rura secanti
 Dux italas fluuius dedit aures cingere templa.
 Tot decrant alimenta uiris: nisi pana virili
 Faustula sollicitum curarum parte leuasset.
 Nam grege de magno: decimus largissima queq;
 Obtulit: atq; famem sedauit pinguibus hedio.
 Ab meretrix obliqua tuens ait arthicus illi:
 Immemore sponsi cupidus qua mugis adulter:
 Nec tua tota fides: sic sic aliena minuitas?
 Erubuit: nihil ausa palam nisi mollia pacis
 Uerba: sed assuetis noctem complexibus egit:
 Et tacitam submisit opem mulieribus: ardens
 Atq; imbuta odijs occultans ruminat iras:
 At gelido stat flamma metu: iam brachia uterq;
 Pastor: ad ambigu certaminis orsa parabat.
 Jam studijs aduerse acies: iamq; arma freniebãt.
 Queq; suos uocat ore deus: hec menia troie
 Arcturumq; canit: pugillum canit illa labore:
 Monstriferumq; refert charolum: tu iurgia labe
 Jactantur: toto uolitant conuicia celo.
 Pan fraudes pensiq; nihil: fandi q; pijq;
 Nota q; infamis testetur fabula caude
 Obijcit: eriliq; locos: ⁊ inhospita tesqua:
 Nostibus humani generis lingueq; tremetis
 Barbariem: ⁊ rauco crepitantia uerba palato.

Ille autem tibi uerba placent: mihi facta relinque:
 Et tamen expediam nodosa uolumina lingue:
 Et loquar ecce aliquid: faciet res ipsa disertum.
 Te ne tegis digito: periuria: furta rapinas
 Nouimus oppressos homines: elusa deorum
 Numina: que dignas tandem me vindice penas
 Exposcunt: orantq; preces: lachrymeq; perorant.
 Quas anus infelix: molier miserabilis expe
 Pollicitis decepta tuis noctisq; diesq;
 Fundit ⁊ ingratum queritur deserta nepotem.
 Serua canum: tu prima quidem: tu summa maloru
 Causa: negas: scelerus semper tu perfidus auctor:
 Induis arma fremens: eadem mox abijcis arma.
 Illa gemit: surdumq; uocat: non irrita iusto
 Spes ubi nulla tui est tui est mittens suspiria celo.
 Mater ⁊ ipsa dolens rogitat misereq; forori
 Increpitans te poscit opem: fratresq; superbo
 Affusi mestiq; greges: silueq; precantur.
 Quem non mouissent: sed inexorabilis vnus
 Durus: inhumanus: ferus: horrens: despicias oes.
 Quid tamen officio retrahit nisi pectoris ardo:
 Impius: ⁊ fului sitis impozuna metalli?
 Scilicet attonitus fulgenti incumbit aceruo.
 Hinc stupor ille oculis: hinc illa obliuio menti:
 Scelettum atq; anime: sed quem tibi crimina sine
 Promittunt: audi: nam sepe illustria multum:
 Multu animos exempla mouet: in flumine tusco
 Pastor auarus erat: quem par sitis impulit: equi
 Federis oblitum patrios transcendere saltus:
 Occidit is merito: gravis at contagia culpe
 Immeritum parili traxerunt turbine natum.
 Infaustumq; gregem innumeris texere sagittis
 Nunquid si fidei uel si memo: ille decoris:
 Partius aut sitiens tanta cum strage suorum
 Auis: ias gustasset opes: aurigq; saporem.
 Arthicus hec torrens: motus pantalica contra:
 Si uacat exemplis tempus dare: seuus eorum
 Pastor ad euphraten fuerat: cui sanguine fuso
 Esset inhumanum sitiens horrenda uoluptas.
 Ille ferox similisq; tui confinia raris
 Senitia stimulante pari: dum despicit ampli
 Incustoditos uidue transcendit in agros:
 Incautumq; neci natum dedit anxia mater
 Omnem continuit fixa sub mente dolorem:
 Euomitq; simul pastor temerarius ictu
 Feminei mucronis obit: truncusq; gelato.
 Non aurum bibit ore nitens sed pocula martis.
 Concretam saniam ⁊ tepidum de cede cruorem
 Ergo age: quando pares exemplis arthicus inhit:
 Brachia tentemus: succedant uerba uerbis.
 Quid modo colehoru uolucres orientis odores?
 Quid ue gule: ⁊ uentris irritamenta capacia
 Omnia: quod pelago uehemens echinus anberq;
 Rumbus: ⁊ ornat squamis rutilantibus olim
 Ferreus aurata quos fixerat hamus arena:
 Sub uenetis cla mersus aquis: qd uulnere crebro
 Si qua uel hispano narat ingens belua ponte:
 Uel libycis iactata uadis: peregrinag; nostra
 Profuerint: qd palmitibus seu depra phalernis:
 Seu ligurum decerpta iugis ardentia uina?
 Queq; ferat gemino transmisit colle uesuuus
 Dolia precipiti rapidum spumantia musto:
 Queq; dedit meroe soli subiecta propinquo:
 Preterea qd lenta quies: quod mollis in vmbra:
 Et sapor: ⁊ rauci per florea gramina fontes?

Conflictatio

Omnia in exitum uertent: et blanda uoluptas
Conficiet bellum: mulier tua sola iuuare
Te uolet et poterit: ualidum prius egra leonem
Sternet ouis: prius armiger philomena tonatis
Uicerat: ille autem quorsum per iurgia tandem?
Quid mecum commune tibi: nil arbiter inquit:
Nil tecum commune mihi: nam iudice fato
Destituunt victum: victores cuncta sequuntur.
Huius in arbitrium non nostra sponte uenimus.
Tu cogis: tu iustitie contemptor et equi.
Quem cecum fortuna facit: pariterque superbum.
Quid tua nunc nugas: tumidos quod uoluis ocellos?
Undique uenturos iam iam tibi fingis amicos:
Obstruxit tua fama uias: in tempore iussi
Lum mihi crede aderunt: lentus dum uoce sub una
Stramine caucaseo pastus bibit agnus hyberum.
Nec dicens medie pedibus iam stagna paludis
Frangebatur: pan contra: aditus et ouilia sepsit
Uepribus: et fluuio circūdedit antra sequaci.
Transferat: subitoque ingens per rura tumultus
Exoritur: tutus fateor: meque inde recepi:
Panaque turbatum penitusque per auia liqui
Soliuagum: mox ambigua dum mente reflector:
Deu victum uinctumque graui sine mora catena
Prospicio: trans stagna rapi: non libera celo
Brachia: sed meste rorantia lumina frontis
Tollentem: ac tales iactantem in nubila questus
Lernitis hec superi: seu quid nam interuenit umbræ:
Leca rotat fortuna fidem: regit omnia fatum.
In nunc: in rebus spem certam pone secundis.

Francisci Petrarche poete oratorisque
Clarissimi: Bucolicus carmen: per duo
decim Eglogas distinctum: Explicit.

Liber Primus

C Francisci Petrarche Poete Laureati Epistolarū
Liber Primus incipit ad Barbatū Sulmonēsem

I mibi seua pium seruassent syderaregē
Pars animi Barbate mei: nō lra cordis
Aūcia p uastos tractus telluris z vnde
Ambiguū tentaret iter. tua lumia p̄sēno
Aspicerē. uox uiua tuas p̄tigeret aures:

Mors uetat. heu uarij q̄s quōdā largus honores
Cōtulit ille mibi: vultus heu blanda sereni
Maestas placideq̄ decus pondusq̄ senectē.
Nen p̄recepta mibi frons augustissima celo
Reddita iam patrio. uox heu doctissima melle
Dulcior hibleo: que p̄bensa tenacibus hamis
Lorda virum rapiebat humo. que laudib⁹ amplis
Ingenium celebrare meum: calamumq̄ solebat
Calcar agens animo ualidum. Non omnia terre
Obruta: uiuit amor: uiuit dolo: ora negatur
Regia cōspicere at flere z meminisse relictum est
Hec duo letis nunq̄ de pectore nostro
Eripiet mors atra uadis. uerum ordine uite
Proposito excutimur. Mundi pars vna placebat
Spargimur hac illac pelagoq̄ abrupimur alto
Alpibus ac medijs. quotiesq̄ fauentibus astris
Reddimur ausonie. bustum tibi forte maronis
Obtigit in partem uatis: mibi cessit origo
Annibus ac toto disungimur apennino
Nunc mea uox mittenda tibi est: z credere curas
Logimur archanas calamo. nec pauca silenti
Laua labor: sed plura metus ne nostra p̄phani
Abdita perspiciant oculi. vulgata uideri
Nō metuūt. Memoz ergo p̄cum dilecte tuarum
Institui eriguam sparsi tibi mittere partem
Larminis exacte percurrens oia uite
Perlege cognosces animum sine uiribus alas
Ingenij explicuisse leues. nam uera fatebor
Implumem tepido p̄cep̄s me gloria nido
Expulit. z celo iussit uolitare remoto
Penitet incepti cursum renocare iuente
Si liceat: mansisse domi cum tempore neruos
Consolidasse uelim late tam noscor z audax
Fama p̄reit meritum: laxisq̄ effertur habentis
Affectus animi uarios bellumq̄ sequacis
Perlegis inuidie curasq̄ reuoluīs inanes
Quas humilis tenero stilus olim effudit in euo
Perlegis z lachrymas z quod pharetratus acuta
Ille puer puero fecit mibi cuspe vulnus
Omnia paulatim consumit longior etas
Uuendoq̄ simul morimur: rapimurq̄ manendo
Ipse mibi collatus enim non ille videbor
Frons alia est: moresq̄ alij noua mentis imago
Uoxq̄ aliud mutata sonat: nec pestibus isdem
Urgeoz: erubuit liuo: cessitq̄ labori
Lessit an incaluit longisq̄ recruduit annis
Laude tumens aucta: z meū cum tempore creuit
Indubio est. certe hunc didici contemnere ab alto
Jamq̄ equidem uel nulla laes: uel sp̄reta quietem
Dat calamo: atq̄ animo. Jamq̄ obseruatio uite
Multa dedit lugere nibil: ferre omnia. Jamq̄
Paulatim lachrymas rerum experientia terfit
Jam quod non potuit ratio natura diesq̄
Longa potest: uicere due cui cesserat vna
Lepus edax minuit quem mors extinxit amorem
Flāma furens annuis tumulo cessere fauille
Nūc breue marmor habet lōgū q̄b⁹ arsim⁹ ignes

Pectore nunc gelido calidos miseramur amātes
Jamq̄ aruisse pudet. Ueteres tranquilla tumultus
Mens horret: relegēsq̄ alius putat ista locutum
Sed iam ne quicq̄ latebras circumspicit ardens
Turba premit comitum quos par insania iactat
Dulce quibus conferre suis aliena nec illos
Submouisse sat est. acies nam maior apertam
Protrahit in lucem: durum: sed z ipse per urbes
Jam populo plandente legoz: nec musa regressum
Secreti iam callis habet. uetiturq̄ latere est
Prodeat imperis ad te festina capillis
Ac fluxo defuncta sinu: ueniamq̄ p̄recetur
Non laudem: ueniet tempus dum forte superbis
Passibus atq̄ alio redeat spectanda paratu
Nunc tibi qualis erat sub prima etate prius q̄
Figeret in thalamo speculum: vultumq̄ comasq̄
Inciperet cohibere uagas occurrit amice
Lui semper. rex quantus amor. non seria t̄si
Sed nuge placuere mee. tu consule queso.
Parua licet magni. nam dum maiora parantur
Hunc tibi deuoueo studij iuuenilis honorem.

C Ad Benedictum Duodecimum Romanum Pon
tificem sub nomine urbis Rome.

E cui telluris pariter pelagiq̄ supremum
Cōtulit imperiū virtus: meritūq̄: pudorq̄
Et deus omnipotens z inuitabile fati
Arbitrium mundi q̄ dedit quas uoluis habenas
En ego te supplex sparsis miseranda capillis
Et sacros complexa pedes: z dulcia figens
Oscula sic dominum z sponsum cōfessa ducemq̄
Alloquoz alme parens solus qui cuncta gubernas
Quem stupet: z flexis genibus gens ois adorat
Si mibi que uiguit iuuenili in corpore quondam
Forma foret: roseusq̄ color: si pectore sanguis
Feruīdus: aut sponis irem comitata duobus
Ipse habitus notam faceret sūmusq̄ uerendam
Principibus: nomenq̄ meum tacitura fuisset.
Squalida sed quoniam facies neglectaq̄ cultu
Lesaries multisq̄ malis lassata senectus
Eripuit solitam effigiem uetus accipe nomen:
Quo nullum toto memorat notius orbe
Roma uoco: uultum ne pater cognoscis annilem
Butturis ac tremuli sonitum: z deformia segni
Membra mora inualidis uix consistentia plantis
Sic anni nocere mibi qui fortia vincunt
Et senium clara decussit fronte decorem.
Quid queroz? o nimitū simplex licet irrita tempus
Luncta ferat: celiq̄ labor requiesq̄ negata
Syderibus: forti nondum superantur ab euo
Multa tamen longe quibus altior extat origo
Urbibus argolicis latissq̄ ingentia perstant
Menia: z indomito cernuntur uertice turres
Quas decuit rapido primum succumbere seculo
Si series seruata foret longinqua dierum
Nam prius in sane q̄ lamberet ubera matris
Egregius fama uenturus ad astra quirinus
Mantua iam steterat uarijs habitata colonis
Jam parauim anteno: flāmas emēsus z uidas
Ediderat pisana procul submota sicano
Urbs erat alpheo: tibur: p̄reneste latinis
Flos erat in populis. quid singula persequoz: ergo
Non uenit e cutis vitio q̄ ruga senilis
Lanitiesq̄ p̄emat. sed enim te nulla remoto
Illuxit mibi pulchra dies nulla q̄ rebelles

Deiurrit fraternus amor dulcedine natos
Naud satis annosam ueritos contemnere matrē
Decolor hinc facies: hinc precipitata senectus
Hinc mihi continuusq; dolor lachrymeq; recētes
Semper ⁊ ad superos ne quicq; mixta querelis
Murmura cum precibus uel inania uota ferūtur
Postq; a complexu sum chari abiecta mariti
Et patris ⁊ domini. solus nanq; ⁊ omnia nobis
Solutas per quem poteram formosa manere
Neu terrenorum decus ⁊ spes falsa bonorum
Illa ego sum infelix totiq; cognita mundo
Nuper honorato pulsabam uertice celum
Letera calcabam currentia flumina fontes
Et mare littoribus flexum terrasq; patentes
Arma: urbes: armenta: viros quecunq; sub usus
Humanos natura dedit romana fuere
De dominam late regnantem vidit eoi
Confurgens aurora procul de gurgite ponti
De quoq; uicticem scyphiri sensere tepentes
Flatus ⁊ argentes boree pluuias ⁊ austri
Et quecunq; uago tellus obsessa profundo
Despicit aut fluctus: nitidas aut suspicit auras
De datus immitis timuit: me durus in armis
Germanus: granisq; loquax. atq; asper hiberus
Non fuga preripuit parthum mihi fulta sagittis
Nec labor ipse uie subduxit cladibus indum
Ethiopēq; iugo non torridus abstulit ether
Frigora nec tanaym: nec senior vnda britanum
De mala carthago tribus est experta ruinis
Bellaq; sunt macedum totidem: totidēq; labores
Prælia quis nescit multos agitata per annos
Et regem ponti domitum in precordia tandem
Uir uetitas referasse uias per membra ueneno
Anthiocum. pyrribumq; grauem: uariūq; iugurtā
Prætereor: regesq; alios: nec cognita pridem
Ac uulgata satis timido sermone reuoluam
Sed postq; fortuna ferox que uertere ad imum
Summa solet gaudēs ualidissima frāgere regna
Instabiles turbata pedes a flumine tusco
Auertit seroq; domum reditura recessit
Ex templo uarijs hinc illinc acta procellis
Per scopulos ⁊ saxa ferox. namq; omnis a uite
Maiestatis honos uiduam coniugete sancto
Deserit. ac tantum inuidie mea gloria uiuit
Et meminisse premit. ⁊ desperatio torquet
Unde etenim aut quo nam misere sperare relictū
Te precor qui cuncta potes prestante salutem
Liuii hinc semper scelus o lachrymabile dextra
Dilatio: cupiditas illinc sum preda tyrannis
Infames uenere proci: qui nostra petentes
Coniugia inuitam uolant. corpus inerme
Nempe erat indignum auditu: nec corpore robur
Femineo: aut usq; pauide fuga tuta patebat
His filius: quanq; pudeat pigeatq; capistro
Succinctus rigido tenuiq; indutus amictu
Lornarie obscenus quid non est ausus alumnus
O furor ⁊ rationis inops ac ceca libido
Quo pergis: que monstra paras: ieiun' ab yngue
Audus adusq; genu. solitus siluestribus herbis
Longeuam recreare famem: ⁊ radice amare
Lortice non timuit senior: iam turpis adulter
Luce nec erubuit sacrum incestare cubile
Circumfusa equidem stetit impia turba pphanis
Uocibus exclamans. nimios iam despicit annos
Uir tuus ⁊ fugiens alias sibi iungit amicas

Et neq; blanditijs: nec me terrore minisq;
Flectere cum posset: rapidam compulsus in iram
Uir rapuit: tenuitq; diu. dum forte cruento
Theutonicum lateri sibi cingere contigit ensē
Si potes ista pati. poterunt simul ignis ⁊ vnda
Insolitis herere modis: poterit ue ferocem
Agnā fugare lupum: fuluumq; capella leonem
An ne senem refugis meliori tempore amatam?
An cessas prebere manum: lapsamq; iuando
Erigere: ⁊ fidus fragili comes esse senectē?
Te sine nulla manent dulcis solatia uite.
Nam qualis matrona uiri spoliata fauore
Quem triste exilium longinquas traxit in oras
Mesta domi festisq; sedens lachrymosa diebus
Expectat: cupidusq; oculos transequora iactat
Talis ego. ⁊ nostris thalamis te eripere cernēs
Indoluit: uates utinam non certa futuri
Post autem assidue te preclarissime coniunx
Nocte dieq; uocans ranci uix fessa precando
Faucibus ista loquor. uix vba nouissima formo
Sedibus auulsos possem si ostendere colles
Et pectus nudare meum: per mille videndo
Uulnera me laceram fleres nisi saxeus esses
Nunc tamen ut licitum est absentia mente tueri
Aspice templa dei multo fundata labore
Ut ruitura tremunt: nullisq; altaria gasis
Accumulata silent modico fumantia thure
Aspice q; rarus subeat penetralibus hospes
Quamq; inopi sub ueste petat delubra sacerdos
Et miserere pater. meritam nec forte negabis
Nam mihi si sandi ueniam das: absit ut ista
Improperare uelim. sed prisca recurrere dulce est
Quum summo fortuna loco me leta locasset
Regnaq; sub pedibus nostris prostrata iacerent
Nullum passa parem dominum te sponte petui
Si dubitas non paruus adest mons ille soractis
Lestis ⁊ unanimes proclamant murmure silue
Si dices non solus ego: fuit alter in arce
Regnator: sponsusq; tuus. stat uera fateri
Mēs mihi: nā foribus figmētū hec sē mouet etas
Ille uagus profugusq; sinu discedere nostro
Sustinuit. nostrisq; illum germania secum
Abstulit immemorem. uulnus iam longa cicatrix
Astrinxit: lachrymasq; ualens siccare uetustas
Intulit antiqui paulatim obliuia damni
Tu uite spes vna mihi baculusq; cadenti
Quo steteram subnixā diu. tu grata laborum
Et tranquilla quies. clipeus tu seuā tonantis
Flumina fortune excutiens portusq; salutis
Que quasam ⁊ tanto iactatam aduertere prois
Naufragio contenta fui: solabar ut vno
Lumine dum poteram: sic nunc o: bata duobus.
Non possum tacitas ultra perferre tenebras
Uerbaq; si libeat curarum audire mearum
Spero animum motura tuum. nā fama locuta est
Nescio quid gratum misere te semper in ore
Nomen habere meum. nec non de coniuge tristi
Multa solere loqui: uiduam quoq; sepe uocare
Nec eadem nunc fama meas perduxit ad aures
Pellere te ut proprias sedes ac tecta reuisant
Prælatos ex urbe tua: nec uelle putandum est
Externis prebere tuis: sua iura negare
Quid q; egestatem nostram miseratus opemq;
Non expectatam iam nunc dilecte dedisti
Qua tegerem latus ipsa meum: ne scilicet essem

Auda reuertenti sic occurfura marito
 Adde q̄ ⁊ fletum renouans interuenit omen
 Est breue tempus adhuc quuz te duriffima morbi
 Uis tenuit: timuitq; putans te vita carere:
 Terribilem fi uera ferunt in limine mortem
 Uidiffi intrepidus: nobis tuc offa referri
 Juffiffe: ac patrio pallentia membra fe pulchro
 Diceris. ⁊ clauftro uaticani corpus humanum
 Si moriens uenturus eras: precordia quando
 Uita regit: calidoq; agitatur fanguine fibre
 Cur dubitem fecura diem promittere fauftum
 Sentibus aufonijs: rutilos iam cernere curru
 Jam niuei candoris equos phalerifq; superbos
 Jam ftrepitum uideo: comitum sentire tuorum.
 Auribus arrectis ftans femper: ⁊ quis e trufca
 Parte fonans: tuus ille redit mibi nunciu adfit
 Ergo rubere genas fluxos ⁊ in ordine crines
 Colligere incipio: mefto manantia planctu
 Uda fupercilia abftergens nec fola placere
 Artibus his ftudeo: fed ⁊ ipfa fororibus orno
 Permulcens ftudiofa comas: ac talibus hortor:
 Accipite o mundi dominuz: qui longa reuertens
 Certa falus patrie latio fufpiria pellet
 Ille autem herbofos colles ⁊ littora paffim
 Complerunt uallefq; cauas: pars rupibus altis
 Prominet ac uultus auide fpectare ferenos
 Obfedere uias intentaq; lumina feruant
 Quum primum ducente deo transcenderis alpes
 Italię tue pulcherrima: culta tenebris
 Occurrent miranda animis: fpeciesq; locorum
 Effigies hominum. tepidi clementia neris.
 Blandaq; temperies: nec frigore pulfa nec eftu
 Leg nouum afpiciens intraffe fatebere mundum
 Urbibus exhaustis omnes diffufa per agros
 Agmina deuotas tollent ad fidera uoces
 Certatim nomenq; facrum celebrare iuuabit
 Tunc uere benedictus eris benedictaq; talem
 Que peperit genitrix tantum ut uideare profecto
 Letior ⁊ tantum tete felicio: ipfo
 Quantum pura oculis orięs poft nubila lux eft
 Sed quia perpetuus mentem timor angit amatis
 Admoneo metuensq; precor ne noftra per urbes
 Baudia diftuleris rebus diftractis amenis
 Janua nam q̄uis primis in finibus aftans
 Limine te excipiat placeatq; placentia forfan
 Alliciatq; bonis redimita bononia tantis
 Filia uel q̄uis moueat mea pulchrior illis
 Floribus ⁊ nario renitens florentia cultu
 Janu mereq; alie nulla hinc obliuia furgant
 Loningis antique: qua non formofior ulla
 Aut erit aut uifa eft modo finu te leta recepto
 Jamq; age pelle moras: tibi fuma cacumia motes
 Inclinant: nullufq; uie labor obftat eunti.
 Ac bene pacatas fubfternat claffibus undas
 Equoz ⁊ impellant placidi tua carbafa uenti.

Ad Eneam fenenfem cōqueftio ftatus Italici.

Er iuga parnafi fcādente fuma uidebis

P Eneam: miffamq; feres fibi iuffa falutem

Post grauidū geitu uarrabis epla carmē

Nam dabit is facilem noftris fermonibus aures

Neu mibi quo fesse traxerunt ftamina uite

Inftignes feritate dee: quod flebile fidus

Ut mala confpiceret uinaces protulit annos:

Quo lachrymas de fonte traham: fufpiria dignis

Ne ctere quis ualeat numeris: patrięq; ruentis

Infundum excidium meritis equaffe querelis
 Outinam mibi cuncta forent resonantia membra
 Uocibus humanis: aut ferrea lingua dolores
 Ut mundus sentire meos: ac triftia poffet
 Murmura. uerū aiam uox defertit ipa: nec unde
 Incipiam noui fateor: proh fata pudendis
 Angimur imperijs patimurq; in uifcera paffim
 Noftro triumphatos fractosq; accingier enfes.
 Ita pudeat mundi dominam fortuna maligni
 Seruitij damnare iugo: manibusq; reuinctas
 Quas totiens poft terga dedit: tentare potentem
 Aufoniam. ducibus penis flendamq; fe uero
 Hannibali: ficcifq; oculis quam nulla uideret
 Barbaries gallis fubiectum ferre tributum.
 Quorum fi qua fides tumuerunt fepe cruore
 Flumina. cerulee rubuerunt fepe puelle:
 Feruidus infefam dum frangit iulius iram
 Effera dum ualidis rabies contunditur armis
 Nec fatis eft nymphas faunosq; agreftria pufcis
 Numina quin ipfum facimus quoq; nereas teftem
 Namq; per errate ut uentum eft ad limina terre:
 Ingredimur pelagus patrięq; i gurgite magnus
 Horruit oceanus romani uerbera remi
 Atq; fe pulchra dedit fuluis miferanda britanni
 Quid referam hoftili poftas in littore terras
 Oppidaq; ⁊ uictis minitantes ciuibus urbes
 Italie uirtutis opus: monimenta q; noftri
 Cefaris eternum imperij teftantia nomen.
 Torquatum tranfire libet ne fanguinis ifta
 Sit laus ⁊ partem: cedat uictoria fame
 Maiorum cineri. iuuat hinc tacuiffe camillum
 Et quem nigra uirum uolucris contexerat: ⁊ te
 Tertia qui reuebis fpoliato ex hoftie trophea
 Suffigens ad templa iouis marcelle filebo.
 Ruficus arpini marius qui uomere collem
 Scindere: ⁊ inculto tellurem uertere raftro
 Doctus erat: feuum ut tetigit manus afpera ferrū
 Quas ftrages: notum ut faceret nepe itala bello
 Rufcitas: quantum externa preftantior omni
 Nobilitate foret. fed nunc heu cuncta retro: fum
 Ire parant pulchrum ueluti furgentibus oiftris
 Eripiet nox ceca diem: nec cognita nautis
 Uifa nec astringeri fplendefcant lumina celi.
 O pudor: o plus q; pudor: en hoc tempore furgit
 In dominum feruus: patroni in colla cruentus
 Libertus. uulgare odium poft uerbera femper
 Acrior: ardefcit famulus. quis carcere lapfum
 Lufodem rectis cernentem uidit ocellis.
 Taurus ab inuifo furtim diftractus aratro
 Optat aratorem toruus dum cornibus ornos
 Uerberat: ⁊ magnis implet mugitibus auras.
 Ante petet libicas firtes denfiffimus atlas
 Caucafeumq; caput fluctus perfundat hiberus.
 Ante aquilam blande uincet feritate columbe
 Et cornix pluma niueos transcendet olores:
 Quam dum feruiles meditatuf fepe cathenas
 Flagraq; dum fubeunt mētem: uirgasq; tremifcit
 Furciferam frontem metuat nifi triftis berilem
 Liuentefq; humeros laxataq; brachia uinclis
 Non moueat: fe uifita trucem reuerentia tangat.
 Et nocet interdum felicia tempora poftq;
 Lefserunt rebus nimium affluxiffe fecundis
 Namq; abeat fortuna licet: mefura fuperftes
 Inuidia exercet lapfos: fragmentaq; fati
 Atterit exhausti repetens tormenta fauoris

Nos quoque sentimus ueteris dispendia palme
 Undique consurgunt populi penamque reposcunt.
 Et nisi fors obstat celsaque serenus olimpo
 Iuppiter aspiciat peragent cur gentibus esse
 Ludibrium domitis miseri properamus et orbis
 Fabula felicem: populum quem libera dudum
 Et uictrix condebat humus: nos uilia busta
 Barbaricis pedibus iam iam calcanda superbas
 Expectant: olim regnorum iniusta cupido
 Urbibus hesperie. ciuilia bella nephasque
 Quorsum abiit: que nam quassis concordia reb?
 Omnia disparibus rumpuntur federa uotis
 Et uite turbata quies: uesana magistris
 Sic quondam inuadit rabies. quum fessa procellis
 Uoluitur infelix abies: dumque alter in eorum
 Pititur in sepbyros alter: neglecta tremendo
 Incidit in scopulos. nobis nunc ista caribdis
 Imminet. hos scopulos metuo: discordia nostra
 Hostibus hoc animi tribuit: tutela periculis
 Linquntur in medijs rimisque admittimus vnam
 Aduersis ferimur uentis. iam naufraga puppis
 Huc illuc preceps agitur. nec dextera tantum
 Leuaque concutitur penetrat: sed proorsus in aluum
 Jam nimium vicina lues: mediumque molesta
 Loricupit corpus latij fibrasque per omnes
 Ibit pestifero mox infectura ueneno
 Turrenum superumque fretum solemque serenum
 Mox tenebris clausura nouis. sublimis ab alpe
 Ille minax: animo iam premetitur auro
 Dittia rura procul: qua se pulcherrima rerum
 Porrigit hesperia armipotens: circumspicit urbes
 Instar regnorum. quarum vix nomina quisque
 Scire queat castella manu tot structa magistra
 Sidera quot celo: pelagisque feruntur harene
 Marmoris hunc uarij congesta palatia tangunt
 Meniaque in nubes solidis subuecta columnis
 Obstupet omnigenum uenis fulgere metallum
 Aspiciens portusque maris per utrumque cauatos
 Anfractum: cererem campis et rupe lieum
 Pendentem aerea: grauidis sub vitibus ulmos
 Inflexa ceruice premi. videt ille bonumque
 Lornipedumque greges pratis errare uolantum
 Etheris et placidi spatium: montanaque tempe:
 Atque lacus stagnantis aque: fontesque salubres
 Inualidis nitidos et opacis uallibus amnes
 Dulcia poma legens diuine frondis odorem
 Omnibus in locis miratur nescius: Alma
 Sed nihil in patria magis admirabile cernit
 Quam studium mores hominum ue: hitaque multo
 Lorda deo. ignauos egre passura tyrannos
 Nec facies rerumque decore dulcedine captum
 Impellunt glomerantque auido sub pectore flamma
 Incenduntque sitim. nihil illum sacra videndi
 Corpora nil patrum tumulos nil sanguine tincta
 Innocuo loca mouit amor: terrena supernis
 Scepta etenim potiora putans extendere fines
 Legmine sub pacis rapidus lupus incubat: alte
 Crescere ab exiguis radicibus orta cupressus
 Pernitescit solet: non hic mihi crede quiescet:
 Longius aspirat funesta iniuria que nunc
 Inuasit uere deserte menia luce
 Quid loquor ab demens: forsitan patet vna salutis
 Nec via: que mores referat iam sera uetustas
 Lerte animo spes vna sedet: fors impia bella
 Lessabunt. subitum pigeat dum cernere regem

Nam gladios ac pila tenet quis terruit orbem
 Itala posteritas exemplis diues auorum
 Non tulit in bellis numerosum grecia rexem
 Aut darium: thamaris persarum colla secare
 Imperiosa ducis nati non funere fracta
 Substitit: aut serui: facinus pergressa virile
 Nos ubi: quo virtus: seu quo mauortius ardo:
 Quis uetat aut armare manus: aut uoluerit capis
 Quadrupedes: celo quis tela: quis equore clausas
 Qui uelut oblitus generis solumque beatum
 Et regem et dominum toto se iactat in orbe
 Mille illic reges: virtus diadema perenne
 Fert equidem: inueniet: discetque haud falsa locuti
 Lynceam: forti quauis male credita pyrro.
 Lautius ut fuerat siluis captare fugaces
 More patrum ceruos: bellosque lacerare dammas
 Quam pede uulnificos excire ac dente leones
 Nam si longeuo disponit retia somno
 Sopitosque parat circumdare fallitur et nos
 Peruigiles fecit sollicitam ue aliquando remouit
 Segnitiam uulnusque recens: sensusque doloris
 Erratum satis est. ueniet modo letius eum
 Ut cogar lentis tum demum ignoscere parcis
 Usurusque iterum romanos ire triumphos
 Trans rhenum: et latius possessas milite ripas
 Secana quas stringit: quas abluit vnda garune
 Exposcam tremule longissima fila senecte
 Sed metus in terra stimulat: qui semper amori
 Est comes: atque procul rhodani semotus ad arua
 Palleo longinque prospectans fata parentis.
 Haud aliter quam si caram stans littore matrem
 Aspiciam medijs iactatam mestus in undis
 Spes igitur mixtusque pudor: quia tristia letis
 Alternant. mirtis claudatur littera uerbis.
 Incertum est letar: doleam: speram: metuam: ne
 Tam uaria excrutiant trepidum presagia pectus
 Jamque uale: et si quid monstrant tibi fata resoluere
 Solamen dubio gratum laturus amico.
 Ad Dionysium de Burgo sepulchro magistrum sa-
 crarum scripturarum: Euocatio in preteritum ocij solitarij.
 In nihil aut gelidi facies nitissima fontis
 Aut nemoque puera cauis archana latebris
 Ac placidis bene nota feris: diadumque cauis
 Et faunis accepta domus: nihil ista poetis
 Opportuna sacris sub apicis rupibus antra
 Permulcent animum: nec clementissimus aer
 Allicit: ac montis preruptus in ethera uertex
 Liberiore situ liquidas extensus ad aures
 Collibus aut bromius frondens aut silua minerue
 Hecatio: aut ueneri. nec utranque regentia ripam
 Herculeis ymbrosa comis: distinctaque subter
 Floribus innumeris et dulce virentibus herbis
 Prata trahunt oculos: aut hic qui separata arua
 Atque soporifero clausam qui murmure uallem
 Implet in exhausto descendens alueus amne
 Et videt hinc illinc nympharum mille choreas
 Musarumque audit totidem per littora cantus
 Nil mouet aut turtur metientem raucus amicam
 Dum gemit: has cara in ferias quasi mittat ad umbram
 Aut fatum philomena ferus: linguamque reuulsam
 Ereptamque pudicitiam: thercumque superbum
 Dum canit: atque alte frondosa pendet ab ulmo
 Ingeminans lachrymosa piam dulcem ue querelam
 Et noctes agit insomnes: refugitque quietem
 Aut que sub luce uolitans rabiemque mariti

Et facinus miseranda suum: casumq; sororis
 Funus et in meritū nati: simul omnia plangit
 Maternum memori pectus maculata cruore:
 Et medias operosa domos: atq; atria semper
 Circumit accelerans uelut hostem cernat birūdo.
 Si nihil ista mouent: nec te narcisus hianti
 Plurimus ore puer: faciem qui fonte decorem
 Miratur speculoq; amens incumbit aquoso.
 Nec iuuat actheon per deuia confraga silue
 Lornibus arrectis fugiens sociosq; canesq;.
 Nec que purpureum patris secuisse capillum
 Dicitur assurgens tremulo sub nebula cantu
 Ut procul ultorem speculet ab ethere nisum.
 Nec raptā hesperies memorās qui littore ab alto
 Mergitur assidue. mortemq; optare videtur
 Nec iouis ethereus scopulis stans armiger istis
 Annua uenturis reparansq; cubilia natis.
 Preterea si noster amor: pietasq; rogando
 Non potere patris rigidamq; flexisse parūper
 Propositum. fixamq; adeo conuellerent mentem
 Deia romanis opibus q; nostra relictis
 Aspiceres: paucis q; lumina fida diebus
 Ingressu dignata boni pedibusq; magistri
 Lernere soliuagum uelles miseratus amicum
 Tot nostri periere preces: en ultima tandem
 Iniectione manus: hec duro vincula cordi
 Bifferet: ac ualido cunctantem huc ptrahet vnco.
 Populus est ingens nino cōtermina fonti
 Que simul et fluuium et ripas et prima campi
 Iugera ramorum densa testudine opacat.
 Hic olim multaq; loci dulcedine captum
 Et rerum nouitate oculos animamq; monente
 Aggere florifero magnam posuisse robertum
 Membra diu lassata ferunt: curisq; grauatum
 Pectus: et exigui laudasse silentia ruris
 Tum consores regina thori cui nulla dearum
 Seu forme certamen erit: seu sanguinis almi
 Auferet emeritum iusto sub iudice palmam.
 Coniuge quin etiam spoliata clementia magno
 Licē aderat: procerumq; chorus: magnūq; viroz
 Agmen: et egregijs acies conferta puellis
 Dumq; alij per prata uagis leuibuscq; recurant
 Passibus et lados ineunt manibus ue recentes
 Contractare iuuat latices comitumq; per ora
 Spargere pars densos properat inuisere saltus
 Et canibus turbare feras: pars piscibus hamos
 Implicat. aut longo distendit retia iactu
 Pars bibit et leui propellit tedia bacho
 Ast alijs placidum nunc sternere fessa per herbam
 Corpora: nunc oculos tenui componere somno
 Solus agens curas alias sub mente profunda
 Rexerat et frontem defraaq; lumina terre
 Seruabat: siue ille rei iam uoluere causas
 Leperat et secum tacitus quo fidere tantus
 Surgeret. vnde iterūq; subsisteret impetus annis
 Uestigabat et immense telluris in altum
 Ingenio monstrante aditus penetrabat anhelus
 Ascendiq; auidus. seu tunc altissima uerba
 Fortune dabat ille sue: quid dulcia falso
 Suggestis: et facili blandiris perfida vultu?
 Mortalem meminī fore me. licet ois ad vnum
 Deferat vnanimi mundus diadema fauore.
 Et tibi rara fides maneat: quantūq; metello
 Sis nobis blandita diu: tū omnia mors hec
 Auferet: atq; vno franget tua dona subiecta

Flumina nulla quidem cursu leuiore fluunt q;
 Tempus abit vite: superant tamē illa per eum
 De scatebris renouata suis: nos vita relinquens
 Quo fugit vnde vnq; posthac reditura fuisset
 Ni domitor mortis qui quondam tartara victor
 Ingressus redijt clauso sua membra sepulchro.
 Uī repetens: sectūq; trabens felicia patrum
 Agmina: et exhaustas longis cruciatib; vmbas
 Abstulit ad superos: minuisse corde pauorem.
 Spemq; resurgendi post funera nostra dedisset
 Hic sapiens rex cuncta animo fortasse monebat.
 Uel memor indigne fraudis sillam atq; caribdim
 Littore qua calabro siculas determinat oras
 Pontus et horrifona refluens interfecat vnda.
 Magnanimus paruo pingebat flumine dignum
 Supplicium eolio minitans ac triste tyranno.
 Deniq; quicqd erat nihil id nisi grāde putādū est
 Et super humanus ingenium: quod tantū agit vir.
 Luius adhuc memores viridi uestigia ripa
 Ruricole ostentant: et agrestum vulgus adorat
 Si potes ergo mane: si non potes o mihi luce
 Lario: atq; ideo multum pater optime frustra
 Eroptate ueni: non me sed amena uerendi
 Non dum fracta annis spectare sedilia regis
 Que digito monstrabat ouans gens illa nepotus
 Et mundus mihi crede alio celebrabit honore
 Postq; pulsa retro presens hec cesserit etas.
 Ad benedictum duodecimū ex propria persona
 e Ful inops horrensq; habita despectaq; nup
 Femina sūme patz tua scā ad lumina supplex
 Procubuit: tū forte aderā comes ulla viarū
 Nō erat: heu nihil ausa fides et tristis amicos
 Abstulerat fortuna suos. iam iusta precari
 Leperat: et uacuum dederas iam questibus aurē
 Admirans presaga homini natura: videbar
 Matronam mihi nosse sacram: nāq; horrida pmo
 Congressu licet: et canos incompta uagantes.
 Alma tamen facies multoq; uenerabilis euo.
 Plurima seruabat sortis monumenta uetuste
 Nil quoq; plebeium: nil vile: sonantia uerba.
 Argumentum animi: et generoso spiritus ore
 Sintillans. que summa vie: que causa gemendi
 Unde ageret sese: nomen: patriamq; genusq;
 Querere: mens fuerat. q; quum sermone latino
 Iunctus erat latius sentio iam tritus amictus
 Ter fuit in foribus. sed ter reuerentia uocem
 Continuit: mēsto interea sub murmure nomen
 Roma erat insonuit: stupui quoz sum ue secundis
 Fidendum. exemplo didici: quo clarius usq;
 Nulla dies habuit: nam q; uis cuncta rotare
 Regna potens uario soleat fortuna fauore
 Et seruos ad scepra leuet: folioq; tyrannos
 Precipitet: nihil illa tamen manifestius vnq;
 Edidit: ut rerum dominam cognoscere possis
 Quam dum tot partas bellis: tantoq; labore
 Romuleas euerit opes: caput abstulit orbi
 Grecia uerborum genitrix laudumq; magistra
 Attollat uentosa duces: matumq; fatiget
 Ingenia: Lacides pcone superbus homero
 Meonio: ex calamo facilem sibi fecerit hastam
 Amphitritoniam sacris et thure saluent
 Ad celumq; serant tbebe: lacedemone fratres
 Ledeos nitidis populi fauor ingerat astris
 Impia regna iouem: pulsum fuga sola parentem
 Nobilitat: sensu nestor: senioq; uerendus

Codrus amans patrie fuerit. gnarusq; futur
 Liresias: hausto famosus sanguine diue
 Litides: raptio sit uellere clarus iason
 Ligibus inuictus rapidis: tirsusq; coruscans
 Liber ad extremos victor: peruenerit indos
 Atrides sua fama canat: notosq; furore
 Aiaces: itbacumq; dolis pelagicis bilustri
 Circuitu: nomēq; uagis erroribus addat
 Linigerum morsu illustrem: clarumq; loquantur
 Milciadem marathone sua: natumq; catheruis
 Conspicuum 7 tanto redimentem busta parenti.
 Sint quoq; magnanimi iuuenis laudata sub arcu
 Prandia termophilis: torrensq; themistoclis aura
 E salaminia surgat sale: blanda sub armis
 Lingua pistratum: commendet vnda periclem:
 Lydea prompta manus: doctum experientia belli
 Longa philopemenē celebrat: ducibusq; supmis
 Misceat. eliseos censors clara coronet
 Iustitia: extincti serpentis fabula cathmum.
 Forma decens alcibiadem: siluisq; diserte
 Thebesa tartareis reducem uenerentur athene.
 Adde duces frigios: accedant dardanus 7 tros
 Et priami cantata domus: placeat addere reges
 Assirios: persasq; simul: cypriumq; cruore
 Undante: fluxamq; pharon placet addere siccam
 Barbariem: terrasq; sequi qua pendet ad austrus
 Orbis: 7 ignotas latebris cōuellerē gentes
 Hannibalem malefida suum fratresq; patremq;
 Insignem bello atq; alium cognomine martem.
 Carthago ter victa iterum transmittat in arma?
 Quid libie populosq; loquar: turmasq; fugaces
 Occiditq; diem: calpem rotamq; reuolue
 Hesperiam. furtoq; diu: raptosq; probatus
 Dux placeat bello: vix de tot milibus vnus
 Hinc feror oceano: qua nobilis insula viuum
 Prædicat arturū. 7 quicquid sibi fabula mendat
 Persuadet siluas: fontes mirandaq; vulgo
 Prælia: 7 insanos equitum decantat amores
 Gallia qua magnum karolum: duodena virorum
 Præsidia 7 regnum tot optimis dotibus auctum
 Ostentat longaq; iacet iam fessa quiete
 Hinc te germanos populos omnēq; sub arcto
 Mortis amatorem liceat perquirere: quicquid
 Inuenies ubicūq; iacet: macedumq; per ora
 Finibus: 7 iuuenem horrendū p̄emq; philippuz
 Elice cunctorum post acta recollige: certe
 Romanos citra laudes te iudice multum
 Subsistent. nisi fallat amor. spectanda triumphis
 Nec olim in numeris mulier: nunc orba uerendis
 Coniugibus gemine exemplū memorabile mūdo
 Fortune: portus miseris scopulusq; superbis.
 Ludibriumq; eadem cunctis modo mesta pegit
 Ante pedes sua uerba tuos memor oia seruas.
 Te tamen illa grauis tū questio forte tenebit
 Larcere corporeo 7 mortalibus eruta uinclis
 Quid videat bene nata cohors cessante serenum
 Hube iubar faciemq; dei: seu cernere pure
 Corpora dū fractis surgent rediua sepulchris
 Nec prius incipient. sed dum vigil omnia librans
 Singula duz relegens per mille uolumina curris
 Responsi dilata dies accendit amorem
 Suspenditq; hominū mētes: dubiasq; reliquit.
 En modo tempus adest. iam questio longa geuit.
 Consilio sopita tuo. iam roma futuri
 Anxia te sponsum repetit. te cuncta parentem

Italia expectat. succurre precantibus ultro
 Sic videas totum christum celebrari orbe
 Te magnum pascente gregem: sic sacra deorum
 Et simulachra ruant: sic te duce victa fatiscat
 Falsa superstitio: 7 nullas caligine mentes
 Occupet: alma fides 7 amor tranquillaq; terris
 Pax vigeat: toto cedat pirata profundo.
 Cedat pestis aquis cedant coniugia celo
 Sit felix successus agris: sint leta per urbes
 Ocia: sic vulgo virtus formosior auro.
 Paupertate magis scelus omne 7 morte timēdū
 Uideris ista senex postq; : laudandaq; retro
 Tempora respiciens: tunc sit tibi lenis ad astra
 Transitus. hic eternus bonus. ibi visio summi
 Plena boni. cui suspirat plebs illa fidelis
 Hierusalem: peregrina exul noctemq; diemq;
 Que requies lassis: mercesq; erit ampla laboris.
 Ad Jacobum de columna lombriensem ep̄m de
 seip̄o 7 suarum iuuenilium rerum 7 statu.
 Uid faciā: que vita mihi: rerūq; mearum
 Qui stat⁹ est: audire petis: nec uera silebo
 Nec tibi ficta loqr. mihi nā loqr: absit ianis
 Gloria. nil cupio: contenta est vita paratis
 Hoc primum placitis mecum concordat egestas
 Aurea federibus: non sordida: nec grauis hospes
 Si libet exigui fines mihi seruet agelli
 Angustamq; domum: 7 dulces fortuna libellos
 Letera secum habeat: uel si libet omnia nullo
 Auferat hinc strepitu: sua sunt non rura requiro
 Diuitiasq; patris. pondus graue celsa petenti.
 Uinclaq; dura animi 7 cunctorū alimenta maloz
 Lirreas non tangat opes: neu nostra laceffat
 Ocia sollicito non ambitiosa paratu.
 Nil usq; inuideo: nullum feruentius odi
 Nullum despicio nisi me licet hactenus ides
 Despicere cunctos: 7 me super astra leuarem
 Sic res humane uoluntur: plurima quid sim
 Jam documēta habeo: nisi me mea somnia fallūt
 Nam mihi quid confert musarū in fōte parūper
 Leniuisse sitim: si me sitis altera maior
 Urit 7 eternum subter precordia seuit.
 Quid ue elicone iuuat recubātez sepe pfundo
 Eminus insanos vulgi risisse labores
 Si labor alter habet: cui merces nulla: quies ue
 Quid facies præclara iuuat: si turbida mens est
 Multa quidem meritasq; sibi pro munē laudes
 Pendere: nō nostre fateor: fiducia lingue est.
 Sunt que felicem facerent: nisi forte maligna
 Roderet infaustam pectus sua cura perennis
 Jamq; genas spectare tuas pietate madentes
 Hinc video: longo bene si mihi cognitus usu es.
 Sed quia more patris nostra oia nosse uolebas
 Urget amor: calamum: nec fas obitare iubenti
 Eloquar: 7 tu consilio fortasse iuabis.
 Et mihi duce graui mētem et onerare querela.
 Est mihi post animi mulier clarissima tergum
 Et uirtute suis: 7 sanguine nora uetusto
 Larminibusq; ornata meis auditaq; longe
 Sed redit in frontem: 7 uarijs terroribus implet
 Insultans: nec adhuc folio cessura videtur
 Artibus hec ullis: sed simplicitate placendi
 Leperat olim animum 7 rare dulcedine forme
 Jam duo lustra grauem fessa ceruice cathenam
 Pertuleram indignans tm̄ in mea colla tot annis
 Femineo licuisse iugo iam tabe latenti

Liber Primus.

Confectus iamq; alter eram: iam fomite molli
 Ignis ad extremas penetrauerat usq; medullas:
 Optabamq; mori virq; arida mēbra ferebam.
 Libertatis amor miser i dum pectus amatis
 Lepit. et auersas cordi suffigere curas
 Erigo: et multa iuga vi auellere nito:
 Durum opus euentu: dominam pepulisse decēti
 Hospitio: et fractis hostem tentasse potentem
 Viribus aggredior: tamen: et deus ipse labori
 Affuit: et collum ueteri dissoluere nodo
 Prebuit ac tanto victorem euadere bello
 Iniecit illa manum profugo: dum saucia seruo
 Incurfatq; dolens: oculos dum dulce micantes
 Instruit: et facibus tectis et cuspide blanda.
 Ne quotiens cepto dubiam procumbere calle
 Compulit: ergo iterus: quid agā qbus artibus illi
 Occurram. vincla illa iterum asperiora parabat
 Diffugio: totoq; uagus circumferor orbe.
 Adriacas: tuscasq; ausus sulcare procellas
 Ereptumq; iugo caput hoc committere cimbe
 Non ueritus tremule. quid eni properata noceret
 Mors mihi supplicij victo: vitamq; peroso
 Uertor ad occasus: et me piraneus ab alto
 Uidit in aprico latitantem gramine uertex:
 Uidit et oceanus: qua sol defessus eundo.
 Abluit hesperio fumantes gurgite currus.
 Quaq; meduseo duratum lumine montem
 Prospiciens longam celsis de rupibus ymbra
 Projicit: et mauros festina nocte recondit.
 Min arthon boreamq; petens: et dissona lingue
 Murmura: solus eo: dubias qua turbida terras
 Estibus ambiguis pelagi terit vnda britanni.
 Quaq; solum glatiāle iacēs non sentit amici
 Uomeris obsequium: bromitq; a collibus arcet
 Et ceterem: sterili vix hospita terra mirice.
 Quid mihi restabat: nisi solis adusta sequentem
 Serpentum subijisse dōmos immania rura
 Et procul ethiopes medio vidisse sub axe
 Pigra per ardentem nudantes terga leonem
 Aut ignoratum per tot iam secula nili
 Quesitum ue caput: quo nam telluris opace
 Abdiderit natura sinu: lentescere fluctus
 Absentis cepere animi: dolor: ira: metusq;
 Humida tranquillus mor lumina claudere somn⁹
 Rarus et insolita risus splendescere fronte.
 Jam minor occurso minus imperiosa relicte
 Sensibus in nostris obuersabatur imago.
 Heu heu quid referam: sed cogis: acerba videbar
 Uulnera et insani stimulos iam tutus amoris
 Lemnere. fallebat leuiter superaueta circatrix
 Et requies insueta mali: tentoria uelo.
 Ac certam ad mortem redeo: sic fata p̄mebāt
 Impia: sic animum: sic me meus error agebat.
 Uix bene constiteram dilecte finibus urbis
 Dum subijt uacuum curarum sarcina pectus.
 Illa prior rediere trucidis contagia morbi.
 Quid loquar: vñ miser: lachrymas narrare scōdas
 Incipiam: quis credat enim: qua carminis arte
 Expediam: quotiens precibus deposcere mortes
 Me dolor impulerit. quotiens grauiora parare.
 Quos mihi libertas iterum querenda labores
 Attulerit. subsistam igitur. uerum ultima tandem
 Postq; ceruici ceciderunt vincula nostre
 Omnis ad arma fuge: spes est mihi v̄sa: nec vnq;
 Naua nocturnū scopulus sic horruit: ut nunc

Illius et vultus: et uerba mouentia mentem
 Et caput auricomū: niueiq; monilia colli
 Atq; agiles humeros oculosq; in morte placēto
 Horreo nunquid ego admittas quo tertia demū?
 Irato facienda deo sint irrita uota?
 Dimidium ut sacro suspendam limine remum
 Seu tunice fragmenta uide. tum cerea nostri
 Corporis effigies tabulis subsidat eburnis.
 Supplicis in morem accliuis. comitantibus ergo
 His animum curis. dum singula mēte reuoluo
 Hoc procul asperi secreto in littore sarum.
 Naufragijs tutumq; meis aptumq; putauit:
 Huc modo uela dedi: nūc montibus abdit⁹ istis
 Flens mecuz e numero transacti temporis annos
 Insequitur tamen illa iterum et sua iura retētās.
 Nunc vigilantis adest oculis: nūc fronte minaci
 Instabilem uano ludit terrore soporem.
 Sepe etiam mirum dictu ter lumine clauso
 Irumpit thalamos media sub nocte reposcōs
 Mancipium securā suam: mihi mēbra gelari
 Et circūfusus subito p̄currere sanguis.
 Omnibus ex uenis tutandam cordis ad arcem.
 Nec dubium si quis radiantem forte lucernam
 Ingerat: horrendus quin palloz in ore iacentis
 Emineat multumq; anime noua signa pauentis
 Expergisco: agens lachrymarum territus imbze
 Excutorq; thoro: nec dum titonia sensim
 Candida lucifero conitax prospectat ab axe
 Operiens suspecta domos penetralia linquo:
 Et montem siluasq; peto: circumq; retroq;
 Collustrans oculis: si que turbare quietum
 Uenerat incumbens eadem preuertat euntem.
 Inuenient vix uerba fidem: sic saluus ab istis
 Eruar insidijs: ut sepe per auis silue
 Dum solus reor esse magis: uirgulta tremenda
 Ipsa representant faciem: truncusq; repositē
 Illicis et liquido visa est emergere fonte
 Obuiaq; effulsit sub nubibus aut per inane
 Aeris: aut duro spirans erumpere saxo
 Credita suspensum tenuit formidine gressum
 Hōs mihi necrit amor laqueos: spes nulla sup̄tes
 Si deus omnipotens tanto me turbine fessum
 Eripiat: manibusq; suis: de faucibus hostis
 Auulsum: hac saltem tutum uelit esse latebra
 Hactenus hec. sed plura capis: nūc cetera uite
 Accipe cunctorum breuiter distincta dierum.
 Est mihi cara leuis. cui condimenta famelq;
 Et labor et lōgi prestant ieiunia solis
 Uillicus est seruus: mihi suz comes ipse canisq;
 Fidum animal. reliquos locus hic exterruit oēs.
 Unde cupidineis telis armata uoluntas
 Exulat. atq; frequens opulentas incolit urbes
 Hic mecum exilio reduces statione reposita
 Pierides habitant: rarus superaduenit hospes.
 Nec nisi rara nocent noti miracula fontis
 Uix mora nostra qdes licet annua bis ue semel ue
 Congregat optatos clausi sub nalle sodales.
 Sic pietas est victa locis. at crebra reuisit
 Littera me: longa soluz sub nocte loquuntur
 Ante ignem gelidas me solum estate per ymbra
 Sermo diurnus eis: idem sum fabula pernox
 Nil coram conferte datum. dumeta niuesq;
 Exhorrent nostrasq; dapes. iamq; urbe magistra
 Mollitiem didicere pati: me dura professum
 Destituere pij comites: seruiq; fideles.

Et siquos attraxit amor: seu carcere vinctum
Solantur fugiuntq; citi: mirantur agrestes
Spernere delicias ausum: quā pectore metam
Supremi statuere boni: nec gaudia norunt
Nostra: voluptatemq; aliam: comitesq; latētes
Quos mihi de cunctis simul omnia secula terris
Transmittunt: lingua: ingenio: belloq;: togaq;
Illustres: nec difficiles quibus angulus vnus
Edibus in modicis satis est qui nulla recusant
Imperia: assidueq; adsint: et tedia nunq;
Ulla ferant: abeant iussi. redeantq; uocati.
Nunc hos: nunc illos percūctor: multa vicissim
Respondent et multa canunt et multa loquuntur.
Nature secreta alij: pars optima vite
Consilia: et mortis: pars inclita gesta priorum:
Pars sua: preteritos renouant sermonibus actus.
Sunt qui festiuis pellant fastidia uerbis.
Quiq; iocis risum reuebant. sunt omnia fere
Qui doceant. optare nihil. cognoscere sese
Sunt pacis: sunt militie: sunt arua colendi
Artifices: strepitusq; fori. pelagiq; viarum
Deiectum aduersis releuant: tumidumq; secūdis
Compescunt: rerumq; iubent aduertere finem.
Ueloces meminisse dies: vitamq; fugacem
Proq; tot obsequijs precium leue. limen apertus
Coniunctumq; petunt quibus hostis rara p orbē
Hospitia: et segnes fortuna relinquit amicos.
Uix usq; admissi trepidant atq; atria ducunt
Quaslibet interea latebras dum frigida cedant
Vubila. pieria: studiorum estate reuerfa
Non lapides calcemq; tegant aulea necesse est
Serica: seu calido fument nidore popine
Non caua multifido famulum tonet aula fragore
Splendida dum crebris celerant conuinia mēsis
Sobria turba coit propria contenta: suasq;
Que mecum partitur opes: fessum ue cubilli
Solatur roseo: et mensa dignatur egenum
Atq; cibus reficit sacris et nectare dulci
Nec solum comes esse domi: sed prompta per oēs
Ire simul saltus ac prata domestica nymphis
Et vulgus querulum atq; urbes odisse sonoras.
Sepe dies totos agimus per deuia soli.
Inq; manu calamus dextra est at carta sinistram
Occupet et uarie complent precordia cure
Imus: et ab quotiens ignari in lustra ferarum
Incidimus: quotiens animum dimouit ab alta
Lura. auis exigua: et post se importuna retorfit.
Tum grauis est siquis medio se callis opaci
Offerat: aut siquis submissa uoce salutet
Intentumq; alijs maiorq; multa parantem
Et inuat ingentis haurire silentia silue
Murmur et omne nocet nisi uel dū riuus harena
Lucidus insultat: uel leuis aura papirum
Uerberat: et faciles dant carmina pulsa susurros
Sepe mora increpuit: serumq; in tecta reuerti
Longior admonuit proprij nos corporis umbra.
Interdumq; referre pedem nox ipsa coegit:
Monstrauitq; viam: et uepres signauit acutos
Hesperus aut oriens pbebo pereunte diana
Sic sumus. hec agimus: grauior si cura quiescat
Felices: letoq; nimis sub fidere nati
Breue pangericum defuncte matri
Suscipe funereū genitrix sanctissima cantus
Atq; auras auerte pias. si premia celo
Digna ferens virtus: alios non spernit honores.

Quid tibi pollicear: nisi q; uelut alta tonantis
Regna tenes: electa dei tam nomine q; re.
Sic quoq; ppetuū dabit hic tibi nomē honestas.
Musarum celebranda choris. pietasq; suprema.
Maiestasq; animi: primisq; incepta sub annis
Corpore in eximio nullam intermissa per horam
Tempus ad extremum vite notissima clare:
Lura pudicitie: facie miranda sub illa
Jam breuis innocue presens tibi vita peracta.
Efficit in populo maneat narranda futuro.
Eternum ueneranda bonis: mihi flendaq; semp.
Nec quia contigerit quicq; tibi triste dolemus
Sed q; me: fratremq;: parens dulcissima fessos
Pythagore in bitio: et rerum sub turbine linquo
Tu tamen instabilem felix o transfuga mundum
Non sine me fugies: nec stabis sola sepulchro.
Egregiam matrem sequitur fortuna relicte
Spesq; domus: et cuncta animi solatia nostri
Ipse ego iam saxo video: mihi pressus eodem
Nec modo pauca: quidem pectus testantia mestū
Dicta uelim: sed plura alias tempusq; per omne
Hac tua fida parens resonabit gloria lingua.
Hos longum exequias tribuā tibi postq; caduci
Corpore interitū. qd̄ adhuc urget optima s̄ quo
Uiuīs adhuc genitrix: cū iam cōpresserit urna
Hos etiam cineres. nisi me premat imemor etas
Uincimus pariter: pariter memorabimur ambo
Sin aliter fors dura parat morsq; iuida nostram
Extinctura uenit fragili cum corpore famas.
Tu saltem: tu sola precor: post busta superstes
Uide nec imerite noceant olliuia letbes.
Uersiculos tibi nunc totidem: quot prebuit
Annos vita damus. gemit⁹ et cetera digna tulisti.
Dum sentit ante oculos feretrum miserabile nr̄os
Ac licuit gelidis lachrymas infundere mēbris.

Ad Lelium suum de reliquis iuuenilium curarum.

Ontigit extinctū qui suscitāt ortulus ignē

Dulcia pterite renouans suspiria vite.

Sive tibi uerni q; pingūt gramina flores

Sive per estatem mediā dū summa tenet sol

Umbra frequens. sine autūno tibi dulcia poma.

Sive tibi aprici placeant sub frigore soles.

Sive magis uolucrum dulces per opaca querele

Pictaq; terga iuuāt. illic regina canentum

Plebeium philomena canit. sic parua uolucris

Butture mellifluis supra quam sepe per ymbra

Dum sequor aerea latitantem fronde norant

Nescio: tu lecta fortassis imagine reddes

Vigra caput: sed glauca lat⁹. sub palmitē gaudēs

Ludere pampineo: non maior: corporis usq;

Spiritus erigui: et mulcere potentior aures

Hec mihi dum tepidam: assidue sub corde fauillā

Singula concutiunt: incendia nota pauesco

Desieram iam tempus erat: iam omnia rursum

Contrahit arma dolens: aurataq; tela cupidō.

Uidi ego letiferos tendentem molliter arcus

Innirumq; genu modo cornua curua pmentem

Et modo uulnificos agitantes pollice neruos

Quo fugiā: quid agā: si nec maria alta nec alpes

Nec longe ualere more. iam leuior etas.

Incipit et pacem pharetratum poscimus hostem

Abnegat. ingeminans bellum: mirumq; relatu

Omnibus ecce locis: atq; omnib⁹ imp⁹ ob⁹ horis

Hostis adest uolucer: nec me trepidare negabo.

Ne uetus illa noua rescindat barundine vulnus

Tam sibi multa fauent partes uel sola locorum
 Ipsa facit facies. animus sic cantibus obstat
 Aura loquax: gratoq; color sic blandus odori
 Frondibus et florum species: et floribus herbe
 Lilia narcisso: violisq; rosaria certant
 Quid loquar: aut viride riparum in gramine molles
 Accubitus: tenerosq; leues in gramine somnos.
 Quid strepitum fugientis aque. flerusq; sonoros.
 Carmina quid dulcesq; modos q̄s nocte serena
 Quos oriente die: uel quos moriente decora
 Concinit angelico trans riuum murmure nympha
 Ethereos motura deos. iaculumq; tonanti
 Excussura ioui: rigidumq; adamantina modestis
 Effractura oculis lesi quibus ampla potestas
 Cordis inest: taciteq; faces: et conscius ardo:
 Unde iacit flammam et tinctas igne sagittas
 Ille puer nostrorumq; alacer circumuolat orto
 Nec meminisse et meminisse iuuat scit cetera nutrit.
CAd ignotum quēdā et sine nomine deplorantes ar
 tis poetice ruinam.

q Uisus es indignā uatū cui flere ruinam
 Exiliūq; uacat p̄fugas qui carmine sistis
 Pierides: equasq; graues sermone dolorē
 Bratus es haud dubie: messem naz diues optimā
 Cirrea de ualle refers. sterilem q; dolendi
 Lernerē causa tibi est: sacrūq; arescere fontem
 Qui puerum dulci sitientem proluit haustu
 At me quid mestis iuuat exagitare querelis
 Auxilij spes nulla mei: uis siqua fuisse
 Ingenij cecidat vulgo calcata furenti
 Si petis hunc gemitus comitē: fortuna q̄ optas
 Obtulit: afflictis si me succurrere mustis.
 Abstulit arma dolor: murmurq; reliquit inane
 Jamq; ignote uale res prozsus mira relatu
 Diligo nescio quem: sed honesta silentia signant
 Quantus is est alium qui dat sine noie carmen.

CAd Joannem de columna cardinalem ecclesie ro
 mane descriptio procellose noctis.

b Eu qd agā dom^o āpla iouis p̄cussa tremiscit
 Cardine mota suo ruit alti ianua celi
 Terribili clamore sonās sub nube p̄p̄inqua
 Fulmina: fulminibus concurrere dura trifulcis
 Uisa leuē media fregerunt nocte quietem.
 Ignibus alternis polus exarsit uterq;
 Aribila rupta tonant: luxq; impia territat orbem
 Examinatq; hominum mētes: et corda ferarum.
 Iuppiter australi vibrat metuendus ab arce
 Spicula dira manu: flāmas uomit ore minasq;
 Omnia nimbo fugientia sidera uelo
 Obduxere oculos: ne publica fata viderent.
 Confusum chaos ante diem referentia mundo
 Jam uenus ante alias toto pulcherrima ceta
 Effugit: indignans contraria tanta benignis
 Moribus ire satis: stimulus nō actus amoris
 Ut solet insequitur profugam mors tristis amicas
 Arma suis grauiora timens. talaria nunq;
 Ocios implicuit cillenus aurea plantis
 Imperio chari totiens repetenda parentis
 Atlantis domus omnis abest: nec cernit usq;
 Turba puellarum: quarum latet ultima semper.
 Nunc omnes fugere simul: perit obratus umbra
 Lacteus innumeris redimitus circulus astris
 Prescius at cladio. lugensq; sub equora titan
 Ante abiit: q̄ seua diem corrumpere alium
 Tempestas: iuuenem linquens post terga sorores

Precipiti tamen illa gradu conterrita cessit
 Nec logos sine fratre moras dedit innuba nocti.
 Inofia deserte prozsus laniata puelle
 Serta iacent: gemināq; ingens distent^o ad archō
 Londit in oceano squamosa uolumina serpens.
 Occidit arthophilax. inuitus plaustra reliquit
 Et fugit in latebris post sidera cuncta bootes
 Solus ab imbrifera pallens regione per vmbra
 Despicit obliquo saturnus lumine terras:
 Nempe grauis senio madido disiectus amictu:
 Lanaq; ceruleo substringens tempora nimbo
 Lardus ad omne bonum: diros festinat ad actus
 Et stupor vnus habet quibus is circumdatus alis
 Westerno cum forte die longinqua teneret
 Immenso celi tractus enauerit vnde
 Tam subito damnosus ei fit aquarius hospes
 Ipse reluctanti similis: nec cedere uento
 Certus ad huc cuiq; nec vim petis incitus aer
 Tantam ferre tremor: quoniam rex ille sicano
 Latat in arma feror referato carcere fratres
 Incutit et calcar rabidis: et frena remittit.
 Nunc iubet ut terras quatiant: celumq; ruinas
 Inuoluant: plumasq; ferant ut floribus arua
 Depopulet: agitantq; uagos ad littora pisces
 Et scopulis miseros properent impingere nautas
 His etiam adiungens ut in ethere protinus alto
 Confligant inter sese: fraternaq; bella
 Adiciant uario lassatis turbine rebus
 Irritatq; animos monitis: atq; aspirat iras:
 Uectes deinde manu lacerat: limenq; sonorum
 Pandit: et geminat stimulos: mora nulla furētes
 Inde cateruatim prorumpūt: iussaq; complent.
 Nos horret natura parens et tristis habenas
 Deserit. archanos repetens lachrymosa recessus
 Terra panet: spectatq; graues peritura tumultus
 De ioue quēta suo: iam iam cessata procellis
 Mutat et aereos humero deponere montes
 Logitat ac medio victum caput abdere centro.
 Dum loquor: in modicis per inania fluctib^o ibres
 Precipitant: nunc tecta sonant: et grandine crebra
 Circum pampinee bromio cecidere corone
 Siluarum cadit omne decus: torrentibus atris
 Antra gemunt saxisq; immixta regurgitat vnda:
 Fluminis insolita turpans caligine vultus
 Virgineus nymphis abiit decore: ille repente
 Quem laudare soles mirator: maxime pulchri
 Diluuium redit antiquum: stupefactus arator
 Quem mō sulcabat pedibus contingere campum
 Non ualet: ac pelago trepidantia brachia iactat
 Jamq; boues et aratra videt calmenq; reuulsum
 Spesq; suas omnes parili sub sorte natantes
 Et queritur falsum ueteres cecinisse prophetas
 Aduentare diem que flāmis p̄deret orbem
 Supremam impositura manu: lusūq; putat se
 Flent passim attonite matres: et ad ubera paruos
 Stringunt: infelix oritur per menia luctus
 Pauperis hic vulgi strepitus sua dāna gemētis
 Auditur: picta tremulum canit inde sacerdos
 Multa uouēs tunica: cen nubibus imperet illa
 Eraq; nodoso certatim rauca fatigat
 Fune trahēs: nec plura metu: nanq; ifima fesse
 Fundamenta domus tremuerunt. atq; superne
 Irrupunt memores q̄rulo quū murmure nymphe
 Uiscisq; parent quam nuper fecimus illis
 Offensam et nostrō iam nos pepulere cubili

Jam digitis calamū tremor excutit atq; tabellās
Aut ego fallo: enim z falsa formidine turbo
Aut modo nāq; oculis inimici fulguris ignes
Dant aditus: nemora inuertens atq; obuia queq;
Parua reuulsurum lapidosum menia flumen
Uertice contigui montis descendit ab omni
Interea fragilis nunc nunc in culmina tecti
Aut totum simul: aut cedit pars maxima celi
E trabibus ias nulla fides: manifesta q; mortis
Undiq; terrificant. propria q; signa patefcunt
Ipsa quoq; in tanto mens consternata periclo
Exigit ut fileam: sed tu modo si qua salutis
Est via pande tuo: dubijsq; in tempore fatis
P:esidiuz mibi semper ades. si carmine forsan
Flectitur ira iouis: scriptum mibi dirige carmen
Si ualet eoo lectos habuisse lapillos
Littore z hos adhibe digito miseratus inermi.
Sin magis herba iuuat notas pia ppat ad herbas
Dextra precor: gelido quacunq; occurro pauori
Et fer opem misero: qua sim securior olim
Si non ista mibi mūdōq; nouissima nox est
Quod si consilij noua nunc sententia non stat
Antiqua experti cur non redeamus ad arma.
Tu mibi fasciculum iubeas pater optime ferri
Frondas apolinee: nāq; istos pulchra per agros
Tam lōginquus amās hūc nō terit ethera curru.
Laurea nulla vires cuius iacuisse sub ymbra
Dulce sit: aut gremio caras abscondere frondes
Aut ramum tenuisse manu: dum fulminat ingens
Iuppiter: z celo clipeum monstrasse furenti.

C Ad ignotum quendam amici moras increpantes.

Unc tibi quē toto repetis pro munē coruū

b Pulsa remittet biēs: cupidis accingit alis

Uere nouo moturus eas subitq; uolatu

Dulcia deserti reuidebit pignora nidi.

Nix alpes licet alta premat. licet ethera nimbi

Tunc teneant superabit amor: tu parce querelis

Et mestam solare domum. spes ista pudice

Coniugis extenuet lachrymas: minuatoq; dolorē.

C Massimo scaligero de rumoribus z transalpinis.

Libet occidui rumores noscere mundi

• Accipe q̄ breuib⁹: qui nūc sūt: cetera nāq;

Fatorū sub nube latent. cum uenerit hora

Lollatura duces: tantosq; in bella paratos:

Quem fortuna premat cui stet victoria parti:

Luncta libens calamo pstringā: nūc cepta seqmur

Conuocat innumeras germania dura catervas

Dives in exhaustū: referatq; britannia censum.

Asperat indomitam bello barbantia gentem

Flandria perpetuo sequitur subiecta ouello

Et que prima petit cepti libamina belli

Proxima puluereo strepit omnia aonia campo

Ballia multifido quatitur percussa tumultu

Regnaq; sanguineo trepidant contermina marti

Et coeunt omni contracto robore gentes.

Fluctuat ut uario vibratus turbine pontus

Quē gelidus boreas hic atq; illic hūidus auster

Uerberat insultans: hinc classibus horifer eurus

Jam scopuli iam saxa fremunt. naualia naute

Luta petunt: glomerantq; fugā delphinos ab alto

Nec dum summa mali est: sed iam resonātia late

Littora surgentes ferunt longinqua procelle.

Naud aliter placidū turbantibus ethera uentis

Nunc furit occasus. longe plebs dedita paci

Et facie reruz insolita: z terrore laborat.

Consurgunt urbes: inuenes uocat ira senesq;
Luncta procul rapido feruescunt littora motu.
Ne ue morer nimium: conspirat in arma fugacem
Quicumq; oceanum latiasq; interia: cet alpes.
Finis erit quem fata dabunt: sed : magna paratur
Nec utinam nostre ueniant momēta salutis
Italia infelix domus irrequieta laborum
Sicut pacifico semper pugnavit in orbe
Sic modo fortuna mundum iactante quiescat.

C Ad Robertum regē siculum de obitu dionysij.

Lere libet: s; flere uetor: lachrymasq; paratē

f Hic pudor: hinc pietas sbeū: hic ira dolorq;

Hincq; catberuatim ueniūt exēpla dolorū

Talia multa animo: quoniam non gloria: nō vis

Nec potis est virtus uenienti obsistere morti

Nec mihi nota prius: modo sed notissima tandem

Iudicio patuere nouo: mors improba quantum est

Ausa italis rapuisse virum: sibi fortior illum

Fama sed eternum rapuit longumq; per eum

Uiuere iussit eum: z totum uolitare per orbes.

Ille olim felix modō felicissimus idem

Lacere membrorum fugiens tenebrosa reliquit

Claustra libens: nulla siquidem dulcedine uite

Langitur instabilis: quisquis bñ cōputat annos.

Quod si quem fecisse rear: fuit ille profunda

Mente sacer. cursus nature conscius omnis

Et procul humanos solitus prenoscere casus

Quo minus ergo rei mentem applicuisse fugaci

Credit hoc facile magis ascēdisse uolatu

Ad superos celiq; domos: z regna piorum

Crediderim. nihil ergo viro: nihil impia tanto

Mors nocuit. mibi seua dolos mibi flebile dānū

Intulit: ac mundo ueri tulit inuida fontem

Qui sibi tot nitidos potuisset spargere riuos.

Abstulit: z musis fulgur radiantis altini.

Qualem posteritas: alium vix longa videbit

Nobilis hunc igitur fato spoliata decore

Ausonia: hunc burgus sancti gemit ipse sepulchri

Luce diu tali peregrinus notus in oris

Tu quoq; si fas est tam cleri principis ora

S; maduisse oculos: lachrymas dabis iclita regū

Progenies roberte pias: quem iure coronant

Europeq; asteg; simul duo maxima regna.

Solamen uite quoniam rex optime perdis

Non mediocre tue. quis tecum consulat astra

Fatorū secreta mouens: aut ante notabit

Successus belli dubios: mundi q; tumultus

Fortunasq; ducum uarias: quis lenibus aures

Mulserit eloquijs: aut te mulcente quis usq;

Sufficiens aderit testis: quum gaudia uerbis

Expones archana poli triplicemq; sub vna

Maiestate deum: quam partum virginis alme

Quū domitam mortem: referatq; tartara iussu.

Et que multa soles vni tibi cognita regum.

At mibi precipue z musis: quia flere necesse est.

Flete simul mecum viduato elicone sorores.

Flete sacri nemoris lauri: fle grandis apollo

Altissimo precone carens: nunc collis uterq;

Parnasi z rauco strepat arens murmure uallis

Castalijq; gemant lauces. desertaq; cyrra

Hospite tam magno. resonant ululantibus antra

Pyeridum: que dum vixit mulcere solebat

Dulcibus ille modis. quis nunc post fata supstes

Stabit honos meritoq; que premia grata sepulto

Quid tibi pro tanto reddemus munere digni

Liber Primus.

Nempe ego nil habeo: uos carmen reddite uati
 Pherides titulumq; breuem conscribite saxo
 Qui fuit hesperie decus et noua gloria gentis
 Cultor: amicitie fidus: charisq; benignus
 Conuictu placidus: vultusq; animosq; serenus
 Religione pius: factis habitusq; modestus
 Altus et ingenio facundusq; splendidus ore
 Flos natum: celi scrutator: cognitus astris
 Rarus apud ueteres: nostro rarissimus euo
 Unicus ex mille iacet hic dionysius ille.

Ad seipsum de fluctibus ac periculis vite sue.

Eu mihi qd patior: q me uolenta retorquet
Fata retro: video pereuntis tpa mundi
 Precipiti transire fuga mouentia circum
 Agmina conspicio: uenenumq; sentisq;: nec usq;
 Luta patet statio: non toto portus in orbe
 Panditur: optate non spes patet ulla salutis.
 Funera crebra quidem quocunq; pauentia flecto
 Lumina: conturbant aciem: perplexa feretris
 Tempora gemunt: passimq; sil sine honore cadaver
 Mobile: plebeiumq; iacet: subit ultima vite
 Hora animum casusq; mei meminisse coactus
 Ne charos abiisse greges: et amica retracto
 Colloquia et dulces subito uanescere vultus
 Telluremq; sacram assiduis non decesse sepulchris
 Hoc gemit italie populus tot mortibus impar
 Hoc exhausta uiris defectaq; gallia plorat
 Hoc alie quocunq; iacent sub sydere gentes
 Sine est ira dei. quod crimina nostra mereri
 Lerte ego crediderim: seu sola iniuria celi,
 Natura uariante vices: hic pestifer annus
 Humano generi incubuit: flendumq; minatur
 Excidium mortiq; fauet desissimus aer
 Seuus ab infecto prospectat iuppiter axe.
 Inde pluit morbos et tristia funera terris
 Staminaq; immites properant abrumpere parce.
 Omnia si possent pariter: uereorq; superne
 Quod cupiunt ne posse datum: tot palida vulgi
 Ora videns miser: tot tartara nigra petentes.
 Nec meditando fateor: trepido: mortisq; ppinque
 Auguro: insidias: ubi nam caput abdere possim
 Nec mare nec tellus nec opacis saxa cauernis
 Ostendunt profugo: quoniam mors oia vincit
 Inq; parum tutas uenit impetuosa latebras.
 Sic uelut in dubijs dephensus nauta procellis
 Quum ferus ante oculos socias absorbit alnos
 Neptunus: fragilem qui utero crepuisse carinam
 Sentit et illisos scopulis conflagere remos.
 At procul horribiles clauum videt ire per vndas
 Vereo consilij incertus: certusq; pericli.
 Nec secus annosas ubi seua incendia furtim
 Corrupte trabes tabulataq; pinguia lambit
 Flama uorax: surgit subito exanimata tumultu
 Turba domus: pater ante alios ad culmina tecti
 Euolat aspiciens circum: natumq; trementem
 Complexus: primum ancipiti subducere pesti
 Cogitat. obiectosq; oneratus abire per ignes.
 Sepe ego permetuens: aiamq; amplexus in herte
 Cogito si qua via est medios auferre per estus
 Corporeasq; vnda lachrymarum extingue flamas
 Sed retinet mundus: trahit imperiosa uoluptas
 Funestisq; ligat nodis violentior usus.
 Ecce ubi sum: gelida sic me formidine dense
 Laxerunt tenebre: nam qui meminisse putat se
 Morsus et impauido spectasse nouissima vultu

Fallitur: aut furit: aut multum sibi conscius audet.
 Sepius ambigua grauis indignatio mentem
 Digna subit: iustusq; dolor: mecum intus et extra
 Colluctans: clara vincor: ratione: sed illam
 Impetus exuperat: ceptoq; resistit honesto
 Sic teneor: multumq; fleo: meq; ipse frequenter
 Percontor: quid uane paras: quo pergere tendis:
 Ab miser: aut quo nam tantis anfractibus ire
 Posses putas: moriere quidem: semper te quietis
 Spelabor: iste iuuat: sterili quid semina arene
 Committis: quid litus aras: spes blanda sequente
 Ludit. et in girum uoluit. iam tempora retro
 Candidiora vides: iam sensim tempora cani
 Inuadunt. quid lentus agis: puer inscie semper
 Crastina pertractans animo presentia perdes
 Semper ab incerta pendebis sorte futuri
 Teq; tuumq; bonum fugiens aliena sequeris
 Siste age: siste fugam cur non inniteris isti
 Quam das aspexisse diem: nam postera forsitan
 Non tibi clara uenit: facili nigrescere casu
 Si noscis mors cuncta facit: solet illa uenire
 Improvisa equidem cur non modo si qua tibi stat
 Lura tui: quocunq; animus per secula differt
 Aggredieris longos fortassis cautus in annos
 Consilia extendis: post bustum magna paramus
 Occi: potes etatis rapidissima nostre
 Curricula expertus. spes hic interere longas
 Uentureq; aliquid proorsus considerare luci
 Uultur et obsceni laniabunt viscera uermes
 Nunc potius: nunc tempus erat dum membra mouere
 Dumq; animum frenare potes: quando optima rerum
 Libertas: et vita manet cessura repente
 Nonne vides uolucris labentia secula cursu
 Impellunt momenta leuem successibus horam.
 Illa diem noctemq; fugat: fugientibus illis
 Luna pererrato tenuata reuertitur orbe.
 Illa rapit soles et magnos conficit annos
 Hi senium mortemq; ferunt: sic omnia miscens
 Tempus et instabili transcurrit vita meatu
 Nec reditura ruit: non propellentibus vndis
 Otius ex alto cliuosi gurgitis amnes
 In mare precipitant: neruoq; tremente sagitta
 Pulsa per oppositas penetrat uelocior: auras
 Si meminisse uelis postq; genitricis ab aluo
 Audus inopis: querulus: miser et misabilis infans
 Emergens tremulo uagitus ore dedisti
 Et labor et lachryme et gemitus et tristia cure
 Pectora torquentes: habitantur corde sub isto
 Nulla fuit tibi leta dies qua posset anhelus
 Spiritus innumeris finem posuisse querelis
 Respirare cupis sed fors aduersa repugnat
 Quam uereor: ne tota tibi sit agenda dieta
 Ante salutare accubitu q; posse pariter
 Defessum recreare latus contingat eunti
 Pretereitq; tue tibi iam pars magna diei
 Jamq; ruit eterne preuenia uespera mortis.
 Tu longum senior curas extendis in eum.
 Tu dormis moriture grauis sub molle soporis
 Securisq; iaces: properantem respice solem
 Litus ad occiduum: et male per dita tempora desle
 Dum licet: ac patriam uersus uestigia uolue
 Lumen adhuc celo breue dum tibi fulget olimpo
 Uixisti in pelago nimis irrequietus iniquo
 In portu morere et languentia comprime uela
 Lollige disiectos iam tempestate rudentes

Talia dū mecum perago: sepe ira laborq;
Exclamare iubent: Quis me de faucibus hostis
Eripiat? Quis me mortali carcere raptum
Restituat celo? Quis rectum monstrat ad astra
Inter tot laqueos: tam multa per inuia callem?
Heu mihi q̄s lōge patriam video: ne videre
An video pacis: ceu monte remotus ab alto
Omnia sed circū stant uepribus obsita duris.
Predones rapidi infestant: qui signa superni
De se ruere ducis: quondam: frustra q̄ recordo:
Heu quotiens tentasse uiam: semperq̄ repulsus
Hereo suspirans quo non licet ire. quis ergo
Succurret misero: tuto quis tramite ducet
Felices ubi sunt anime populisq̄ beatus
Et si carne premor: mea me si crimina tardant
Quis dabit ut pennas posita grauitate columbe
Induar alta petens ⁊ post: tot dura quiescam.
Nūc status hic rerum mihi: sed quem prescia finē
Fata parant nondum video: spes longa tremorq;
Hactenus assidue nostro de pectore certant.
At breue tempus erit quando exitus ipse docebit
Quis fuerim uere q̄ fausto subditus astro.
Quam celer aut tardus monstrato calle uiator
Qualis ad extremus moribundi tempis hospes.
C Ep̄larū liber p̄m^o Explicit. **C** Incipit sc̄ds de lau
rea sua ad Joannē barrilē militez neapolitanum.
Uid mea fata mihi toto speciosius euo
q̄ Dulci^o aut aio poterāt melius ue tulisse
Quā si forte tuis capiti noua laurea n̄o:
Pressa foret manibus fateor: tunc alma sororum:
Ex elicone sacram ueniens huc turba sororum
Durisset. citbaram melius sonuisset apollo
Serta gerens adamata sibi p̄uenia p̄imum
Post longum dilecta mihi: spectasset ab astris
Letus honoratam placato numine frondem
Iuppiter: ⁊ rapidi posuisset fulminis iras
Deniq; nulla dies fulsisset lumine tanto
His oculis cunctos nec fulserat ulla per annos
Obstitit heu uotis semper mihi dura paratum:
Imminuēs fortuna decus: tantoq; fauori
Inuidit: ubi me propter tam multa viarum
Asperat: tot laquei soli mihi nempe tetendit
Insidias. desiste queri: mea tota querela est:
Agnosco expertus fraudem: moresq; malignos.
Mortales quibus illa. ferox intercipit actus
Omnia permiscēs. prob. sacra licentia monstri
Quin aliam mihi tunc eadem fortuna parabat
Me quicq; preuenta dolum: ne nobilis urfus
Scilicet ipse meo presens foret aucto: honori
Uix tridui spatium restabat ut omne senatus
Tempore ius hausto flueret: breuiorq; potestas
Que quōdam sine fine fuit: deus ipse nocenti
Occurrens direxit iter: uix sine sub ipso
Temporis in mense peruentum ad limina romę
Obuius intranti fueras comitemq; ducemq;
Pollicitus: uetuit quoniam fors: esse nequisti
Loqueor: ⁊ cunctas qui lustrat nuncius oras
Mittitur: ille autem eāpanis fessus in aruis
Se q̄ nec inuento rediens: spem sustulit omnem
Ultima iamq; dies aderat: nec postera tempus
Lux dabat. urgebat consumpti terminus anni
Me quoq; magnanim^o comes accelerare mōebat
Jam grauidus curis peperit quas fortibus actis
Post modo: nosti hoiez: expedio: subitūq; uocāti
Romulei proceres coeunt: capitolia leto

Murmure complentur: muros tectūq; uetustum
Longaudere putes: cecinerunt classica: vulgus
Agmina certatim glomerat cupidumq; uidendi
Obstupuit: ipse etiam lachrymas ni fallo: amicis
Compressis pietate animis in pectora uidi
Ascendo: siluere tube: murmurq; resedit
Una quidem nostri uox p̄imum oblata maronis
Principium dedit oranti: nec multa profatus
Nam neq; mos uatum patitur: nec iura sacrarum
P̄yeridum violasse leue est. de uertice cirre
Auulsas paulum medijs habitare coegi
Urbibus ac populis: post facundissimus urfus
Subsequitur fando: tādē hic mihi delp̄ica sarta
Imposuit: populo circūplaudente quiritum
Hinc stephanus: quo fata uirum iam tpe nostro
Maiorē non roma tulit: me laudibus amplis
Accumulat: rubo: ora mihi mentemq; p̄mebat
Indignus tales onerabant pectus honores:
Molcebantq; simul: siculo nempe omnia regi.
Nil mihi nam quis ego: uerūtamen illius alto
Iudicio dignatus eram: tum regia festo
Uestis honesta die me circūfusa tegebat
Et dominum referens: ⁊ tanti testis amoris
Quam lateri exemptā p̄prio regum ille sup̄mus
Rex dederat gestare suo solusq; loquentis
Iste animo ingenium labijs mulcentia uerba
Sufficiebat honos: coram mihi nāq; uidebar
Eloquij spectare ducem: regemq; serenū
Uellere qui p̄imum se continuisset in illo
Impet^o hinc: spesq; alta nimis fiduciaq; ingēs.
Seu presens is ferret opem. descendimus vna
Omnibus explicitis: atq; hinc ad limina petri
Pergimus ⁊ sacras mea laurea pendet ad aras
P̄imitijs gaudente deo: sua lumina testor:
Hec inter tot leta: oculis tu solus amice
Tu deeras: uotis quotiens precibusq; petitus:
Mente tamē memoriq; animo: tua dulcis imago
Lerte aderat: semperq; aderit: nec tempore sedes
Deseret: acceptas. sic illam pectore in alto
Una quidem nostri uox p̄imum oblata maronis
Principium dedit oranti: nec multa profatus
Hunc uerbis (q; iam uereo: ne longius equo
Larmen eat) finem statuo: tuq; optime regi
Dum uatum inuenies curarum: meq; fidemq;
Commendare meam placido sermone memento
Sum suus ex merito: sibi me meaq; omnia soli
Denouit: ingenium calamus. linguamq; manūq;
Mens mea: nunc aut quoniam sibi reddere maius
Nil ualeo pro tot magnis: sub nomine crescit.
Africa nostra suo: tenuis nisi gloria sordet
Parua quidem: at grandi studio longoq; labore
Inuigilanda mihi: iamq; ipsa superbio: ardet
Ad sacros properare pedes: noctemq; diemq;
Orat iter comitemq; uie uocat eminus ambos
Inclita parthenope: sed adhuc nos gallia uindis
Nostra tenet blandis: tandem tū ibimus ⁊ nos
Limine suscipies pariter pariterq; uidebis
Uine uale: nostriq; memo: lege dulcis amice
Hec calamo properante: breuiq; scriptum^o hora.
C Ad Bernardū Ruthenensem romane ecclesie car
dinalem poentis studijs licet sero deditam.
Udio qd̄ studiū sacros tibi nosse poetas
a Leperit alme p̄: dulcis labor: ardua cura
B̄ratulo: ⁊ laudo qd̄ enim solatia uite
Plura fatigate: quid ue ocia tanta dedisset.

Liber Secundus.

Aut equidē me fallit amor: scio quanta sub antris
 Aonijs inuenta quies mundiꝝ procellis
 Factato quotiēs rupes elyconia portum
 Obtulerit latebrosa mihi: nec nomine uatis
 Florioꝝ: archanis tremulum miscere choreis
 Pyridum plebiꝝ gradum: sed amena videndi
 Me tulit huc pregrandis amor: tu quant^o in altis
 Parnasi potes esse iugis nisi cepta relinquis.
 Jam tibi ferta nouem studio certate sorores
 Laurea terentes video: Jam uertice rubro
 Frondis honorate viridem pendere coronam.
 Lardine romano graiaꝝ ornante poesi.
 Jam nemus omne tibi roboat: tibi concinit vnda
 Litreo de fonte cadens: tibi pulcher apollo
 Corripit auratam cytharā pedibusꝝ manuꝝ
 Tellurem nervosꝝ ferit: cantare vicissim
 Ne pudeat comitemꝝ nouum plaudētibus offer
 Ne te vulgus inbers neu per vulgata retroꝝsus
 Mendaces mentita ferat te fama poetas
 Ludimus: et uario tegimus speciosa colore
 Quo vulgus penetrare nequit: uiuat alta pfūdis
 Occuluisse locis: ne forte iacentia passim
 Uilescant: magno quesitum quippe labore
 Larinis inuentum est: imis quod terra cauernis
 Addiderat: uenit in lucem preciosus aurum
 Dulcius ignoto iacuit que littore iaspis
 In digitos translata micat: sic blandius ether
 Post nebulas pluuiamꝝ nitet: sic nocte fugata
 Expectatus adest et gratioꝝ aspicitur sol
 Ergo age propositum qua fert nouus impet^o urge
 Et studijs incumbere sacris: ubi lucida ueri
 Effigies alti latitat: quam spiritus acris
 Eruet ingenij sensum: scissaꝝ parumper
 Aube per obstantes cernet radiare tenebras.
 Hoc iter ingresso: magnum tibi munere paruo
 Auxilium conferre uelim: Transmittitur ergo
 Seruus altiloqui retegens archana maronis
 Suscipe tranquillus: nec iam uariante senecta
 Lurida permoueat facies: uel turpis amictus.
 Frons decet ista senem: dabit hic tibi semina rerū
 Pauca: sed immensam segetem: si rite colantur
 Temporibus latura suis: si parua lucerne
 Flamma ualet monstrare uiam sub tpe noctis.
 Unda uel exigui rapidam compescere fontis
 Estiuo seruore sitim: non uilia forte
 Non in amena pater munuscula nostra putabis
 Ad eundem importunas questiuunculas aceruātē.
 Ferrificas tam magna mones: teꝝ oia nosse
 Teste pbas calamo sapienter querere pō est
 Maxima notitie: dubitans agnoscere certe
 Multa prius dubitata facis: lux quanta tonantis
 Eloqui tenebras alieno in corde serenat
 De tenebris conquesta suis: sed uera fatebor
 Ingenuē. non astrigerum me turbida callem
 Permittunt mea fata sequi: non tantus ab alto
 Contigit ingenij vigor: nec hoc gratia lingue
 Adde q̄ estatis nocet inclementia: et ingens
 Menibus anguste fremitus circūtonat urbis
 Non turbas capiente solo: non murmura: celo
 Tam diuersa sonant: gelidis hūc montib^o arthos
 Angulus orbis habeat ditissimus anglica mist
 Hunc procul oceanus: dedit hunc hispania ciuem
 Sic populis confusa nonis: urbs parua redūdat.
 Quos simul exigui tulit huc spes improba lucri
 Partibus ex uarijs: et carcere clausit in vno

Hic ego nāꝝ horum uix impatientioꝝ alter
 Indignans stomachansꝝ feroꝝ: piget illa referre
 Que patioꝝ per cuncta uagus: strepit obuia turba
 Hic gemit: ille canit: ruit hic: lenat ille ruentem
 Hic uerbis: hic uerberibus furit: ille quadrigas
 Temperat: et fedo contristat compita ceno.
 Mac peregrina phalanx: hac pleno calle uiatoꝝ
 Puluerulētus adest: rapidum regit alter habentis
 Cornipedem: quem calce ferit: manet ille crucētus.
 Immeritiꝝ bonis premit in precordia cultum
 Externas terit hic species: atqꝝ ere sonanti
 Uerberat ille forum: et pretoria litibus implet
 Ille solocismum ingeminans: et barbara uerba
 Examen subit: et trepidat: titubatꝝ legendo.
 Et tremulos ciet ore sonos: hic funus amici
 Coniugis hic tedas sequitur: sonat vndiqꝝ creber
 Malleus artificum solidaqꝝ in cude laborat
 Hic stupet in triuis atqꝝ importunus oberrat
 Ille cibum tristi poscit sine fine querela
 Singula quid memorē spes hic mihi nulla quies
 Luria tot curis lacerat: quecunꝝ reuoluoꝝ
 Omnia terribili seruent roboantꝝ tumultu
 Hic rerum status: egregium mihi quādo poemā
 Sufficiet: quando illustres contexere uersus.
 Silua placet musis urbs est minica poetis.
 Nec inter tam multa petis: quid querere restat
 Si terre pelagiꝝ modum: quot in equore uerso
 Tritones: quot mōstra natāt: quot littus barenas
 Quot freta pisciculos immensi gurgitis vnda
 Abscondant: quot silua tegat uolucresꝝ ferasꝝ
 Quot fumi uomat ethna glomos: q̄tasꝝ fauillas
 Nec mihi nota parum: fateoꝝ: nec notius illud
 Qui status est celo: qua sidera lege mouentur
 Quando ego per cunctos agilis circūferoꝝ areo
 Quis dabit ethereas moriturus ut iduar alas
 Et mundi secreta notem: centrūꝝ polosꝝ
 Metiar id paucis proꝝsus nāꝝ ardua res est
 Milibus et multis hominū: uix contigit vni
 Inuenies aliquos astrorum archana professos
 Metriꝝ ausos celum: terrasꝝ fretumꝝ
 Ignaros quo nostra tamen corpuscula limo
 Subsistant seu quis clausus sit spiritus vmbriis
 Heu furoꝝ: heu funesta lues. heu flebilis error
 Omnia malle hominum q̄ se discernere: sic ne
 Ultima cura sui est: quam par fuit esse priorem
 Non peregrina quidem: sed me mihi noscere tātū
 Iussit apolinei celebris sententia templi
 Ne ne ptholomeos siculitꝝ ignota magistri
 Signa parum fausto descripta in puluere forsan
 Sollicitum tractare putas: non ista relinquit
 Otia mors festina mihi: cui tempora furtim
 Et rapidos auferre dies mea cura sup̄ma est
 Sed cogis si forte loqui: scio sidera septem
 Ire retro: eternos celi frenantia cursus
 Lur totidem potius pulcherrima querere non est
 Lumina pre rapidos anime moderantia motus
 Principe sole suo: radijs temperat orbem
 Atqꝝ orientis iter repetit: quo sidere merso
 Pallida nox terras et frigida possidet vmbra
 Fixa quoꝝ in tergum sensim licet astra moueri
 Nouimus: ac magnum compleri cursibus orbem
 Nec pudet vnius tam paruis finibus anni
 Conclusos agitare animis eterna superbis
 Immemores q̄: uita breuis: q̄ labile tempus.
 In medium sol ipse locum teneat ue secundum

Ambigitur: medium virtutis tenuimus alme
 Illic egyptus caldeaq; discrepat omnis
 Ista syracusij ductu senis: illa platonis
 Vititur auxilio: pudeat disquirere quantum est
 Sol maior tellure uacat: Mens corpore quatum
 Nobilio: meminisse labor: iam fabula vulgi est
 Quid iouis et nate prospectibus astra benignis
 Quid ue rubens martis senis aut glatiale pterui
 Sidus agat. satius fuerat condiscere quid nos
 Quid deus in nobis ageret: q; pigra noceret
 Sarcina membrorum: seu quos violentus auerni
 Lenderet in biuio laqueos: que retia raptor.
 Lynthia fraternis radijs succensa refulget:
 Alternatq; vices nec surgit et occidit vna
 Sepe etiam sine luce latet: renouataq; rursus
 Cornibus emergit tremulis: iterumq; senescit.
 Mercuriusq; deum interpres variabile fidus
 Letus ut est letis: sic tristia tristibus affert
 Nouimus hec omnes: anime illustrator opace
 Qualis et instabiles motus: crebrasq; ruinas
 Negligimus: cui res prosint: noceant ue secunde
 Lui mors leta viro: cui sit mestissima rerum
 Hic mihi nunc septem cognata stirpe sorores
 Obicis has longum proprijs sermonibus omnes
 Stringere: tu senecam ualeat qd quelibet acrem
 Consule sed nosti: nisi q; me carmine temptas
 Illa nouem me virginibus conferta chorea
 Sic curas inter uarias et prelia mulcet
 Fortune ut fatear placidis me plurima musis
 Debere: ast immensa vni que tramite dextro
 Subuehit ad superos: utinamq; in tempore sistat
 Nunc alio uenerande pater mea carmina flecto
 Da ueniam fandi: licuit sermone soluto
 Quid libet amplecti: poteras ibi nempe uagari
 Et labor vnus erat: sed si fuga prendere dulce est
 Parnasi et viridi substringere tempora lauro
 Incipe carminibus leges adhibere: modumq;
 Sillaba liberior discat pede carcere certo
 Ne u pudeat tenui tempus consumere cura
 Maximus augustus domito tribus orbe triumphis
 Pyrios cantus: et amenas miscuit artes
 Nobilis ille animus: qui mundi frena subacti
 Quisq; duces populosq; manu regesq; tenebat
 Fortune dominus gemine: viteq; necisq;
 Subdidit imperium musis: capuloq; regentes
 Transtulit ad numerus digitos: inhiatq; notauit
 Quem correpta locum: que sillaba longa teneret.
 Carmen adhuc supest quo cesaris atq; poete
 Maiestas studiumq; vigent: semperq; vigeant.
C Ad eundem sup metrorum lege neglecta irritis.
 Bruo: imesa rex sub mole tuarum
 Et fragiles humeros onipotabile fragit
 Quere pes aios alibi: mihi paru' ab astris
 Spiritus: atq; inopis piger impet' obtigit oris.
 Dij tecti uberius: quonia tibi conscia celi
 Uox adamantina est: calamus quoq; ferre' ocs
 Promptus ad insultus: pleno tibi carmina cornu
 Copia suppeditat: uersus breuis hora trecetos
 Et septē decies excudit: longa quid ergo
 Quot daret vna dies: qd mensis et integer annus
 Multiplicare labor: mihi paucula carmina pbebi
 Solstitiale iubar sub tarda crepuscula sepe
 Traducant: sic tota dies consumitur: at qui
 Posteritatis honos aium et uentura nepotum
 Iudicia exagitant. liberrima uerba tremisco

Ac uereor iaculis multorum occurrere inermis
 Non precio: non blandijs: nec amore nec ulla
 Arte satis tutus: nisi me spectata futuris
 Scripta tegat: qui iam sparsus cinis iste sepulchro
 Officio spoliata suo cum lingua facebit
 Et calami spes omnis erit sic insita menti
 Segnitieq; metusq;: more sunt causa: me vnq;
 Scribere concipio: quin secula cuncta paranti
 Occurrant: tibi forte oculis impleffe legentis
 Est satis atq; alio famam tibi calle parasti
 O felix maiore animo studiisq; secutus
 Ipse obscurus ero: proprio nisi carmine noscar
 Hinc timor: hinc studium decies du scripta rlegi
 Hereo: contineoq; domi: prohibensq; uagari
 Arceo: tu licet ingeminans ad limina pulset
 Nuncius: ac properet uacuum dimittere malim
 Dedecus ille meum q; si ferat: hunc modo morez
 Posthabui certus uenie: properata parumper
 Ista mihi: tibi sed nimium dilata videntur.
 Scilicet hoc vnum disconuenit inter amicos.
 At paucis ne multa meis tua carmina forsan
 Insultent: tua ne ue metu lux rideat annum
 Pace bona subsiste precor: meminisse decebit
 Eloquentia euripidis quondam atq; alcefidis vnu
 Sed sileo: subitum vidi stupuiq; poema
 Protinus hic musis tacito cum murmure dixi
 Imperat: et totum feruens elycone gubernat
 Metra dehinc numerans bis ter quaterq; quieu
 Calle fatigatus medio: mox singula mecum
 Sedulus exentiens sociisq; ex more coactis
 Ostentans: vnum cunctis mirabile sensi
 Quot uario tot metra gradu nec passibus isdem
 Sic coeunt: tempusq; petunt mea tecta sub vnum
 Et tamen incedunt pariter ueloxq; morantem
 Expectat: uolucrumq; grauis contingere certat
 O utinam nostro quondam tam larga maroni
 Copia dicendi: nunq; mihi crede laborem
 Lentus inexpletum seros traxisset in annos.
 Nunc letar doleam ne prius natura poetas
 Pertulerat sed iura nocent ciuilia musis
 Distrabiturq; animus: sed eni fragmenta benigni
 Sufficit ingenij studijs conferre latinis
 Arripe tu calamum: dextramq; armare potentem
 Iliados famam et preclaram eneada victor
 Nec longus uicisse labor: post terga relinques
 Hactenus hec: quesita tibi tua diues habeto
 Nescio quid perplexa uelint sphyngosaq; nulli
 Edipode soluenda reor: tibi peruisa soli
 Hinc seu milenos uersus: seu milia mille
 Fundat in exhausto ueniens e pectore flumen
 Quauis pulchra quidem: quis sint ampla relatu
 Hi placeant paritate pedum: serieq; modesta
 Dulcia ni fuerint animosq; auctura: silebo.
 Nec numerare uelim: numerus tua cura decusq;
 Sit licet: et celeri placeas tibi nempe camena.
C Roma Clementem sextum romanu pontificem al-
 loquens inducitur.
 Pes mihi longa nimis p' o scitissime patru
 Obsuit: expectas seniu: spostiq; morantes
 Incepit as: reuocansq; domu: no ira supplet
 Eualuit mouisse loco: non ora relicte
 Et iugis: aut lachryme quoties sibi tristis et ameo
 Occurri: gemitq; genas madefacta recenti
 Hec parthis miseranda prius q; cara marito
 Qui mihi labenti in cineres et sepe roganti

Liber Secundus.

Auxilium aut fere saltem solatia mortis
 Nil nisi blanditias tempusq; trahentia uerba
 Reddidit: ac miseram tenui spe pauit amicam
 Nunc redditū moribus: nunc questio lēta retardat
 Quid videant anime felices: corpora postq;
 Exierunt nunc perplexas componere leges
 Aut mores formare nouos: nunc destruat arces
 Aerias celoq; pares attollere turres
 Interea dum multa parat dūq; ultima semper
 Cura mei: externis nimium: dum torpet in oris
 Tempus abit: fugiūtq; dies morsq; ipia tandem
 Abstulit eterna prefixum lege tributum
 Sic vidue viduata domus: tenebrisq; tenebre
 Accessere meis: sed enim miserata superne
 Te pietas diuina mihi seruabat egenti
 Sepe dolet mēs ceca hoium: trepidatq; gemitq;
 Est tibi gaudendū: rumor modo mortis acerbe
 Intulit haud merita subitum pietate dolorem.
 Mor supadueniēs misere mihi nuncius alter
 Deterfit: lachrymas atram deponere uestem
 Iussit et eximio felicem coniuge dixit
 Obstupui auditis: et uix bene credula ueri.
 Multa sub ambiguo uersabā pectore mecum
 Gaudia non capiente animo: certissima postq;
 Nūcia magnanimi nomē clemētis ad aures
 Fama tulit nostras: timui ne leta repente
 Opprimerent fragilem nimia dulcedine mentem
 Letior haud caro genitrix fuit obuia nato
 Quem periisse truci: quondā sub Marte putabat
 Ergo iter arripiens glatiālem trāsuehor alpem
 Letitia minuēte uiam: et mulcente laborem
 Ante pedes uentura tuos: dulcissime coniuat
 Alme parens miserere precor: nostrā ue querelam
 Suscipe: neu uiduam sponse patiāre senectam.
 Non ignara quidem nec rerum nescia ueni.
 Est tibi longinque fateor telluris origo
 Et patrie predulce solum: seriesq; iuente
 Est alijs traducta locis: sunt agmina regum
 Lara nec exiguos tibi gallia iungit amicos
 Nec nocitura tibi poterunt fortasse uideri
 Sed sponse superabit amor: pietasq; decusq;
 Sedis honorate. quanq; tibi protinus vni
 Dia subiaceāt dominū licet ultima norint
 Regna suum: herculeis qua consignata colūnis
 Hellepontiacō tellus distinguitur estu
 Nec tū est tua prima domus tua maxima sedes
 Quam sacri tenuere patres: quas corpore petrus
 Innocuo parili quam clemens nomine preffit
 Tu clemens qui petrus eras hanc cernere sedem
 Nonne uoles: cupiesq; caput contingere mundi?
 Nonne pedis iuuat in solido uestigia saxo
 Fixa salutiferi: faciemq; agnoscere christi
 Uel que femineo seruatur condita panno
 Uel populo que uisa olim sub uertice templi
 Emicuit perstatq; minax horrore uerendo
 Quid referam nostre cunabula parua salutis.
 Et sacros postes ubi rerum conditor ingens
 Conticuit somnos blande suadente maria.
 Lae quoq; uel puero optatū: uel uirginis alme
 Leue puerperium: puraq; ex carne recisam
 Particulam infanti: preciosaq; fragmina uestis
 Et custoditos in secula nostra capillos
 Quid digitū agnetis: et nūc quoq; fulgidus ornet
 Annulus imposuit cupida quem mente minister
 Proxus inardescens: sacroq; assenserit illa

Coniugio: ac tali placarit federe flammās
 Quid petri trepidantis iter dominiq; monentis
 Occursu posuisse fugam: et rediisse uolentem
 Compresso terrore senem: cunctisq; paratum
 Exequar: ipse oculis spectacula pulchra uidebis
 Extat opus: laterisq; tremat domus arcta caduci
 Et testis pictura rei cui maxima quis
 Causa nocet celerans impendet sepe viator
 Nec se ficta quidem sed uiuos cernere uultus
 Lolloquiumq; audire putans et terrenis heret
 Tristis imago dei romana palatia uersus
 Lēdit enim cōtra ille humilis similisq; precanti
 Flectitur: et pauido gradientem suspicit ore
 Si mortis se cura igitur uestigia flexit
 Ille retro nec pertinuit tormenta crucemq;
 Me repetens: tu quid dubitas: cui dulcia mecum
 Omnia: cui placide patet augustissima uite
 Lōditio et sumi tranquillum culmen honoris
 Quid capita heroum memorem: clarisq; iōannis
 Ore cicatricem rigido: duramq; leuite,
 Craticulam: et gemino secundum martyre bustus
 Colledge cessisse locus: quo maximus hospes
 Traditur: immotis ubi nunc amplexibus ambo
 Felices sine fine iacent: quis cuncta calisti
 Funera dinumeret: cumulis surgentia miris
 Osseus est partes: illic ubi terra cruentis
 Imbribus et sacra distillant tabe cauerne
 Quis ue uaticano latitantia corpora claustro
 Expediat: que sume pares agnoscere coram
 Quid nisi celestis fuerit regionis imago?
 Condita quin etiam supremo menia monte
 Estiue niuis indicio: delubraq; partu
 Obruta uirgineo: et fontes torrentis oliui
 Et tiberidos cōmixta uadis noua flumina cernes
 Quasq; dedit scatebras pauli sanctissima ceruix
 Dulcis aque: quo siluester latitarit in antro
 Que constantino species oblata deorum
 In somnis: niueo quas idez marmore crustras
 Liquerit infamem monstrato gurgite morbus
 Propellens ut cepta deo lis teste quierit
 Quod magus in fando macularit corpore saxum
 Fluxerit offenso quisq; de numine sanguis
 Quaq; sacer tellure cruor: quis vindice celo
 Sanctorum capitum per maxima menia fures
 Veribus implicuit foribusq; auertit apertis
 Et trepidos meritam ad mortem circūtulit error.
 Non ego nunc aron uirgam: nec federis arcam
 Nec testamenti ueteris mea pignora: quot sint
 Quotq; noui monimēta sequar: pus astra serene
 Noctis: et oceani numero stringetur harene
 Illa libens sileo que sponso magna minori
 Que uel prima florent: tā multis clara triumphis
 Limina: tot celebres domitis regionibus arcus
 Insculptosq; duces: inscriptaq; marmore bella
 Ista nihil motura animum et uulgata relinquo
 Hos quidem ex multis reor admiraberis actus
 Lesareos ut tarpeio uestigia colle
 Fatidice quondam ductu monitisq; sibille
 Presserit augustus cesar: uisq; feratur
 Obstupuisse deo: qd tum nisi talia uolens
 Alme puer: decus ethereum: stirps certa tonātis
 Ista tibi simul atq; tuis urbs inclita semper
 Prestabit sedem. celiq; uocabitur ara
 Iste locus: surgens matris sub nomine templum
 Tu dominum rerum carosq; habitare nepotes

Omnipotens hac arce iube populosq; subesse
Atq; duces: ualidasq; urbes: regesq; superbos
In manibus deus ecce tuis: et fata locarunt
Profuerint ue preces. an sparserit irrita uentus
Tam pia uerba ducis: quæ tu de pectore nostro
Percinctos. age celicolas auerte pauorem
Nobilis etherei superest natiq; patrisq;
Ultio terrigenis nato cõmissa patriq;
Luius nõ animum moueant tam grandia rerum
Nomina sub nostras hierosolyma ducta secures
Uilis et ausonia uenalis turba sub hasta
Nec minus admirans romani frena tenentem
Principis accipies uiduã natiq; perempti
Poscere uindictam. simul illum frõte benigna
Impendere pium misere: dare uerba gementi
Pollicitis captare moras: nempe ipse reuertar
Lege caput fontis feriam. Contra acris illam
Obnite: et cohibere manu: Spes ista futuri.
Quid nisi forte redis. mens hec successor: honori
Quid uirtus aliena tuo. Qua uoce coactum
Sistere prerapidas acies et figere signa.
Nec prius auerti q̃ iusto colla nocentis
Supplicio afficeret: lenito pectore tandem
Femineo tenuisse uiam: uictricibus astris
Quo merito ifernis ualida prece rapt⁹ ab umbris
Nũc felix celo frui: nec fortius ullo
Exemplo flectendus eris: pro coniuge supplex
Aduenio ne temne preces: neu debita differ
Tempus in alterius. Quid q̃ prius ipsa placebã
Quam tibi uincta fore: pigeat nisi uera fateri
Et nisi fore: det inops: uetus est nisi nupta pudori
Congressus optare meos faciemq; solebas
An uerear ne cara minus tibi sim tua: q̃ dum
Alterius fueram: vulgi mos iste prophani
Insperata petit cupide: possessa relinquit
Et probat: et damnat temere et fastidit et ardet
At tibi mēs alia est: nunq; uulgaria tanto
Lorda dedit natura viro: cur publica differ
Gaudia: cur cessas tibi me: mihi redde quietem:
Italie mundoq; decus: finemq; malorum
Quem si fata uetant: absentem prospice saltem
Et memor esto mei: nutant ingentia longo
Templa situ: lassiq; tremunt iam menibus arces
Pretenduntq; grauem nullo reparante ruinam
Rara mihi ueteres superant insignia forme
Effigiesq; antiqua perit: uix illa putatur
Si prope conspiciat: sic me fregere labores
Assidui: longusq; dolor: uiduumq; cubile:
Coniugibusq; orbata domus: tot tristibus yna
Maestas inuicta uiget: sintq; omnia postq;
Obruta: supremis inerit per secula saxo
Est mihi sacra domus gemino fundata ioanni
Heu dolor: heu pietas: heu usus ad arma uetuste
Religionis honor: flammis absumpta nephandis
Lectã diu neglecta iacēt: Succurre: nec ultra
Vir sacrum premit alta solũ pariesq; nec imbrĩ
Nec uento assidue circũ quatiente fatiscat
Impleat hic factis meritum clementia nomen
Et tua tangantur nostro precordia damno
Quod quondam caput exanimis miranda relatu
Uera tamen memoro: et pallentia contigit ora
Quo furibunda die sanctis incendia muris
Hæserunt tremefacta nouo pia turba tumultu
Et circum sua damna frequens afferre parabat
Auxilium frustra: nãq; hinc uolenta fauillas

Hinc sumi per inane globos simul aura ferebat
Arcebatq; aditu. Jam tum penetralia raptim
Dum uacuat trepidus pereat ne cuncta sacerdos
Pancratij caput extulerat: mediosq; per ignes
Bestabat uoti compos: generosa supellex
Splendidior gemmis: rutilo preciosior auro
Sanguineo sudore palam lachrymisq; vicissim
Largiter interea monstrum: memorabile semper
Manabat: proceresq; et turbam exterruit omnem
Testis adest ppl's: Quid spes mihi pripit ergo
Lumina uia negēt lachrymas q̃ ptulit horrens
Sinciput: et sicci stilarunt uerticis ossa
Quin et achillei et socij domus inclita nereĩ
In titulos erecta tuos suprema minatur
Arcus effigies: sed adhuc specimẽq; superni
Quatuor: alterno radiant splendore columnæ
Ille etiaz suprema tremunt. custode sine ullo
Auxiliumq; tum expectant: miserere: nec illas
Lelsior: arx memori tulerit de pectore sedes.
Non etenim nostro q̃uis celum omne tonanti
Pareat astrorum q̃uis regat ille meatus
Neglexit terras ideo: rerum ue minorum
Lura fugit meminit sibi que cunabula mundus
Obtulit infanti: quidnã uaga prebuit vnda
Obsequij: Quid terra manes: qd flama: qd ether
Nec tibi iam celiq; gradus et summa tenenti
Excidat affatus ueteris cognominis vnde
Uectus es ad superos: Solio saluator: ab alto
Spectat auentini disiectum uertice templum
Leg̃ parum faustis succurrere menibus orat
Infinita sequor. Quot sũt mihi tẽpla. Quot arces
Uulnera sunt totidem: Crebris confusa ruinis
Mena reliquias immense et flebilis urbis
Distant: lachrymasq; mouent spectatib⁹: his tu
Affer opem: qui cuncta potes: cui debita soli
Nostra salus. uide casus miserare malignos
Hoc unum post multa precor: breuiore recurso
Annuus eat redeatq; sacer: mudoq; salubris
Stat morbis medicina patens: sit prima culpe
Spes uenie pelagusq; graui iactante procella
Sit prope naufragium portus: ne littora longe
Dum petimus miseri medijs moriamur in vndis
Nam quis ad extreme longissima tempora uite
Peruenit aut eui centenos conficit annos?
Non modo tantorum corpuscula nempe dierum
Prestat iners natura homini: preteruolat etas
Uiuimus et morimur oculi trepidatis in ictu
Ergo retro metam statuas: que crimina mundi
Diluat: absoluatq; reos: et vincula soluat
Nec nona res petitur: nec scriptis dissona sacris
Que tibi nota vni: nisi me tua fama sefellit
Lerte ego cõmemini: dũ quinquagesimus annus
Sanctus in orbe fuit: dominiq; hec iussa notauĩ
Sanctificabis eum: quinoxia cuncta remittet
Et iubileus erit: sis quid loquor: annue tandem
Quod tua roma gemens genibusq; affusa peatur
Nam mihi deuoras quando oia regna cateruas
Transmittent: Italĩsq; pluent a sinibus urbes
Lumina sanctorum cupidamq; inuisere matrem
Tunc dominum licet absentes completa uidebo:
Ipsa meum: dulces genitrix uelut anxia natos
Coniuge longinquo circum sua pectora cernens
Seq; uiram spectare putans complectitur illos
Quos uidet et presso suspirat conscia uoto
Sic ego conspiciens quorũ sumus ambo parentes

Libet Secundus.

Meos laresq; meos solabor: prole frequenti
Perdita possessis mulcens et tristia letis.

Ad Nicolaum alifinensem rationalem magistrum
regni sicilie de morte regis.

P Arthenopea mihi quodam dulcissima sedes
Nunc aio: sed amara eadem nimirum molesta est
Atque oculis inimica meis: hic nepe solebat
Lernere magnanimitate fulgentia lumina regis
Quem modo nequicquam mors abstulit atra requirit
Seu feror in thalamos: solio meditorque sedentem
Seu dum templa peto sacras acclivis ad aras
In mentem facer ille redit: seu uertice ab alto
Qualis erat dum multa loquens mulcentia celum
Doctorumque animas hominum spectabat in undas
Seu grauius viridi ludentem in gramine cerno
Ambiguosque simul populorum absolvere nexos
Et corpus recreare suum: seu sobria festa
Letaque largiflua memini solennia mense
Seu dum bella parans uictoria feruidus arma
Corripit etatem supra senioque resistens
Seu dum forte uagus magne per menia fertur
Urbis: equo residens niueo procerumque suorum
Larga acie cingente latus: populorumque fauente
Denique quicquid erat recolens quocumque reuoluo:
Horror est locus omnis habet: vix alma relicte
Contingis ora ruens gemitum ratione repressi
Neu quanto spoliata bono: quo fulgure raptio
Quas tenebras heu iussa pati: uicinia planctu
Sola parit misero domini solamen adempti
Nunc affusus enim et uario sermone iacentem
Compellens ex more quorundam nihil ille uicissim
At mihi libertas superest spatiosa gemendi
Iam fletu saxum omne madet. si longa manendi
Fit mora consumet: lachrymis ut byblida turpis
Sic me iustus amor sed tu miserere fugesque
Auctor ades: meque his tandem erue penis.

Ad barbaram fulmonensem ut uisendis locis prope neapolim comes sit.

I Am mihi parthenope: sic ret iubet altior olim
Inuisa mors sua facit: mea gloria quondam
Nunc domus exilij est: miser hic repire uidebar
Possit mihi requiemque mali gemitusque leuamen
Addidit heu lachrymis stimulos alimeta dolori
Ipse letus crucior: mecum quoque fessa laborum
Flet regio: quoniam cupidis euauit ingens
Sol oculis fuscaque diem sub nube reliquit
Nunc mihi sidere uolo: est nouisse robertum
Aut vultum spectasse polo terrisq; uerendum
Quo subito cariturus eram: nam dulcis amanti
Frons memori sub corde nitet: nec regia desunt
Munera que luctum renouant facientque pennem
Linquere dilectas terras et litus amatum
Consilij mihi summa fuit. regina benigno
Alligat imperio: sibi me parere sepultus
Ille iubet: fuerat nostri cui summa potestas
Sed dum iussa sequor noctes cunctando diesque
Pretereit mihi tempus iners: non carminis ulla
Lura sacri: nullo sparsas modulamine musas
In girum reuocare iuuat: libet usque uagari
Mena dum fugiam: dominiq; palatia rapti
Te comitem mens egra cupit: non dulcior alter
Lolloquiisque graues mulcere potentior aures
Et mihi pyridum studium: tibi celitus oris
Spiritus altissimi: titulus ne despice uatis
Te manet: extremo uertis nisi terga labori

Quo uerco: minime: calamum procor: ergo pariter
Pone fatigatum: et propera: neu forsitan amicus
Pes iter ignotum trepidet: dilecta lieo
Littora: queque biceps aperit iuga celsa uescuus
Sit satis asperisse procul: cui flammiger olim
Fumabat uertex: sicule uelut emulus et huc
Obruit infancta plij dum membra fauilla
Insula nec capree placeat: nam preripit auster
Equora permiscens aditum: nec longius ire
Hinc habitus promissa dies: tempusque propinquus
Hinc domine mandata fiunt: uicina maronis
Busta tui: ac tanti cinerem mens certa poete
Siquis adhuc superest longis inuictus ab annis
Uisere: et horridico pertusum tramite montem
Barbato monstrante meo: baiasque tepentes
Lucriniq; situm: faciemque informis auerni
Unde iter ad stigas sedes in amenaque torui
Sceptra ducis: si uera canunt: mihi sena uidere
Hostia sufficiat: neu tristia limina tangam
Eminus ostendens digito: quo calle profundas
Eneas transiuit aquas: comitante sibilla
Cui socium commisit humo nomenque sepulti
Quis modo collis habet ueteri mihi cognita fama
Pars etenim: iussu quondam pars altera regis
Uisa quidem propere: quoniam dum dulcia semper
Flumina uerborum sitiens sequor ipse suorum
Defuit incepto spatium: periisse putabam
Tempus ab illius facie quodcumque fluebat
Longius: inuidit nostre fortuna quieti
Preceditque moras: nec dum satiat ab illo
Distraho: hinc felix paruoque tempore queque
Haud alio permixta fuit mea sacra uoluptas
Preterea partem in pelago cupidissimus hausi
Multa mihi rauco puppis memorate magistro
Nil nisi misenum toto cum littore nosset
Pars scriptis credenda fuit. tu cernere coram
Luncta dabis: rarique die mihi numeris instar
Solis ad occasum tribues peregrinus ad ortum.

Ad Nicolaum alifinensem cuius petito epytaphio regis sepulchri.

I Memoro haud uiri quis me longa uiarum
Ledia per dubios casus nimiosque labores
Mente fatigatum potius que corpore tandem
Reddiderint patrie: pes ut sua presserat arua
Dextra labans calamum rapuit: sed magna parate
Uiribus exiguis: oneri succumbere par est
Qui solem lippis oculis tentare putabam
Lumine confusus stupuit: tua iussa precesque
Langebant: urgebat honos meritumque perempti
Regis et assurgens signare carmine bustum
Ingenium tardabat iners. res maxima regem
Est sicutum laudare satis: stupor ora ligarat
Luctantem: ponebat amor: quid multa coactus
Grade opus aggredior: paucis perstringere uerbis
Sed dum celestem mortali carmine famam
Prosequor: eloquium medio me liquit in actu
Si breue: da ueniam que si te iudice forsitan
Augustus uerbofa prement epygrammata marmor
Deme superuacuum me permittente: tuoque
Temperet arbitrio titulum mansura sepulchri
Denique uersiculos quos mens lachrymosa peregit
Qualescunque putas placido procor aspice vultu
Si tibi carus erat queque mors modo tristis abegit
Nunc sacra magnanimitate requiescunt ossa roberti
Mens celum generosa petit: nunc gloria regis

Interijt: nostriq; ruit decoz vnicus eui
 Militie flos sumus erat:specimensq; uetuste
 Indolis:egregius bello:sed pacis amicus
 Hoc duce barbaricum poteras hierosolyma collo
 Excussisse ingum: poteras hoc arma mouente
 Pellere pestiferos trinacria serua tyrannos
 Rex erat ambabus:mors impia clausit utriq;
 Libertatis iter:merito gemis utraq; tellus
 Seruitio damnata fero.hec gratia lingue
 Nec minor ingenij laus hunc q; gloria dextre
 Extulerat:siluit sacre tuba maxima legis
 Quis supest altus nature conscius usq;
 Herbarumq; potens:nitidi spectator olimpi
 Morte sua vidue septem concorditer arces
 Et muse fleuere nouem:dulcedine moruz
 Angelicus factisq; fuit:patientia templum
 Pectoris huius habens illo pereunte peribat
 Omnis in hoc virtus secum iacet orba sepulchro
 Acceptus fuit ille deo:venerabilis orbi
 Transcenditq; hoiem:gemitu prohibete maligno
 Digna nequit calamus tanto preconia regi
 Reddere:sed terras canit hunc sua fama per ocs
 Eternumq; canet nullum tacitura per eum.

CAd Sabzielem samoreu parmeseu causidicum.

Plus era:dulcisq; aberat mea cura sorores
 Castalie q; morbus ihera a limine longe
 Expulerat nostro:patriusq; elicon tenebat
 Cura animum:scabies dextram iportuna uagante
 Huc illuc uersabat agens.lux alma quietem
 Nulla diu dederat:tacite nec tempora noctis
 Absq; dolore truci:nec somnus amittioz ymbriis
 Transierat:calamusq; piger:squalensq; papyrus
 Puluereoz obducta situ z manus egra iacebat
 At rari stratis aderant ueteresq; libelli
 Inuisti medicina mali:titulumq; secutus
 Illustrem:ciceronis opus:sinesq; bonorum
 Attigeram:tanta implicitos caligine rerum
 Ut nisi diuini qua lux intermicat oris
 Hanc patriam errorum uarijs ambagibus illo
 Tempore possessam fatear:sed latius ista
 Sunt alio tractanda loco:nunc uertitur vnde
 Sermo abiit:sic ergo inhians auidusq; notandi
 Quid filua in tanta pugnantia multa loquentum
 Verius herebam cartis tacitusq; manebam
 Meoz ipsuz:curasq; alias oblitus inanes
 Cu mibi visus enim uolucres audire camenas
 Et redij spectare choruz:dulcedine mira
 Impleoz:ecce autē tua diues epistola blande
 In gremium delapsa meum nisi fallimur inq;
 Nec fert grande aliquid:reditus sic ille sororum
 Improuisus enim sic nominis ampla meretur
 Fama tui:nunq; q; alias:uox consona vulgi
 Nam facies mibi nota parum:nec aperta sefellit
 Nec decies perlecta quidem:tamen ora legentis
 Inuasit pudibunda rubor:testesq; uocant
 Pierides:mibi tam magne preconia fame
 Non optata quidem:nec debita sufficit vnuz
 Parnasi tetigisse latus.collisq; supremo
 Uertice preclaros procul asperisse poetas
 Si tamen asperioz serias fortuna dedisset
 Nec mundus strepuisset inhera fortasse paruper
 Ascensurus eram:nunc me super astra locantem
 Irridere putem:nisi te tua cognita virtus
 Suspitione leuet:sed in his non immoro: ultra
 Nam laudes damnare suas peruersa uoluptas

Esse solet multis:dum qd fugiuntq; negantq;
 Calle petunt alio:quoniamq; hic pondere paruo
 Pregrauat inualidū calamus:crescensq; fatigat
 Jāq; tremulā scriptura manū stat claudē carmen
 Prora fretum:facilem pupis iam spectat harenaz
 Fedus amicitie:uotis mibi nempe petendam
 Exposcis.ue reoz nequid modo fama uetusto
 More loquax mentita tibi:presentia uero
 Ne faueat noceatq; mibi:tamen ecce precanti
 Occurro:cumuloq; preces:tu videris ante
 Que cuperes q; parua forent:cōtra ipse secunda
 Sorte fruar:cui mille dolos:cui mille rapinas
 Uulnera mille nolens tanto pro munere dono
 Utq; animi tibi signa mei manifesta patefcant
 Mittitur errorē que purget epistola certi
 Nuncia:q; fragili conscēdimus alta uolatu
 Remq; supergrediens quantū spes pectus amici
 Luserit hec autem intrepidus iā factus amoris
 Iudicij iam tutus ago:nam sera profecto
 Quos semel elegit damnat sententia mores
 Parcius haud solito:sed dilige certioz ergo
 Ut sumus absimili q; q; secernimur astro
 Nec factis nec uoce pares diuersa sub vnum
 Mittit enim duo colla inguz qui maxima parulo
 Equat amor:regem seruis:inopemq; potentis
 Hic catulum magno commendat sepe leoni
 Hic olim augusto flaccum dedit:atq; maronem
 Euripidē archelao:nec barbarus obstitit horroz
 Iussit z ut nostro rudis ennius ille placeret
 Sapiade:in partem lauri uenturus opime
 Et vite mortisq; comes.custosq; sepulchri
 Hoc duce si tantis sim connumerandus:amauit
 Me quoq; rex regum fuerat dum vita robertus
 Et modo magnanimus humilem non despicit iste
 Deniq; federibus ligat hic elemēta polosq;
 Herbis conciliat pluuias atq; astra lapillis
 Uallibus hic montes sociat terrasq; profundo
 Hic hominemq; deo z celum connectit auerno.

CAd conuitiatorem quendam innominatum z sub
 clipeo nominis alieni multiformiter insultantem.

Istrabis atq; ainz curis meliorib; aufers
 Et calami peruertis iter:fueratq; tacere
 Lauti;at stimulis re fidē pugētib; urges.

Da ueniam:si uera loquor:licet aspera dictu
 Logoz enim studijs emitur:sequiturq; laborem
 Laurea per rarum decus:atq; hoc tempore soli
 Speratum optatumq; mibi.quis nescit agrestus
 Premia post merituz:pudet hoc dubitata diserto
 Si dubitas uere:q; si temptare libebit
 Certe alio tentandus eram:tibi fortius ictu
 Ut quateret.quid enim lux ergo nouissima forte
 Expectanda fuit iungendaq; pompa sepulchri
 Ac precium studij.si debita sine laborum
 Laurea non aliter:non hanc eneide sacra
 Uirgilius meruit non qui pharsalia tempe
 Sanguine compleuit latio:licet ille negato
 Calle petens:alia tulerit ratione repulsam
 Cognita commemoro quid q; ceu sponsa,decorā
 Arguoz hemonia lauro gestasse coronam
 Florea virginibus sunt laurea certa poetis
 Lesaribusq; simul pares est ea gloria utrisq;
 Arguoz improprie:sed quid vir pronidus addit
 Uidimus ornatum lauro:quem protinus inquit
 Non prius audieram uelut omnia pulchra relata
 Audieris:q; multa mibi licet ampla tibiq;

Liber Secundus.

Non audita putas: nam quantula portio rerum
 Unius ingenij laus est: decet alta modeste
 Lerneris: sed prius: sed enim mea carmina nunq̄
 Sunt audita tibi uerum: legit illa robertus
 Concius meus egregius: quem iulia nostro
 Tempore pariseos studiorum tertia nutrit
 Suspicit: et toto uenerantur ab orbe magistri
 Luscus et eneus legit et rainaldus in antris
 Altus apollineis: ingens legit illa iohannes
 Barbatus legit illa meus: socijque fideles
 Auribus excipiunt cupidis et pectore seruant
 Ut cunctas liuor: seu fors obstruxerit aures
 Ipse mihi musisque canam plausor:que pudendus
 Ingenij nec frena mei: nec calcar habebit
 Cur redit in dubium totiens mea laurea? nūquid
 Nō satis est meminisse semel? decuit ne per urbes
 Circūferre noua uiridantia tempora fronde?
 Testarique greges hominum: populique fauorem
 Infami captare uia: laudariet olim
 A paucis mihi propositum: quid inertia vulgi
 Nilia contulerint: quid murmura uana theatri
 Ergo ne trinacrio minor est mihi carmine regi
 Gloria que turbe passim placuisse furenti?
 Regineque minus capitolia profuit urbis
 Scandere quas uacuas studio lustrasse paludes
 Quia que nemorum rudibus que rura colonis
 Atque inopes sparsasque casas: incognita nostro
 Carmina nostra foro. quid rustica menia uobis
 Obiciunt: quo iure fremunt: satis esse putauit
 Terrarum petiisse caput: qui victor in arcem
 Signa tulit summa securus sede quiescat
 Extremas nisi forte iubes ambire cloacas
 Figentem obscenis uictritia postibus arma
 Noscor ubi placitum. laudat mea carmina tibiis
 Parthenope studiosa probat: nec terra nasonis
 Respuit aut flacci: nec qui cicerone superbit
 Liue simul marique locus: nec gallia nostri
 Inscia: nec rhodanus: quid inepta colonia tantis
 Una nocet titulis: fului cui gratia nummi
 Uentris amor studiumque gula somnusque quiesque
 Esse solet potior sacre que cura poetis
 Mantua virgilium genuit: uerona catullum
 Et plinius nostrosque aliquot seruauit in annos
 Urbs antenoridum quantos celebravit alumnos
 Nunc: quōdā numerare labor: quot cimbricia nup
 Secula pergameum uiderunt nostra poetam
 Lui rigidos strinxit laurus paduana capillos
 Nomine regis bonum latijque in sinibus orbis
 Pierios animos alpis tulit ora niuose
 Parma euo collapsa sui monumenta macrobi
 Ostentat: uetus usque nouo me carmine saxum
 Nobilitare iubēs. nec eadem degener urbe est
 Lassiis has inter docta urbs tua sola carebat
 Uate diu proprio nisi te sibi fata tulissent
 Purgantem patrias calami splendore tenebras
 Longaque paruisque ab olentem oliuia terris
 Caucasei romana iugum transcendere fama
 Distulit: europa iam tunc astetque tremenda
 At mea que uestre nondum sit cognita plebi
 Leu tenebris damnata iacet si reddita pridem
 Est ratio reddenda iterum: noua gloria regum
 Rex siculus celo pro me respondet ab alto
 Qui modo duz terris habitat mihi numeris auctor
 Maximus insoliti famam inuidiamque reliquit
 Adiciens causam que opuscula iudice tanto

Nostra forent tanti: melius sibi cognita forte.
 Quae tibi: nocturnas studiis grauioribus horas
 Surripiebat eum: uigiliisque ingesta lucerne
 Immemor interdum: cene somniisque legebat
 Neque tibi ignotum tanto dignatus honore est
 Ut procerum primis sub regia tecta uocatis
 Plurima nostrarum caneret preconia laudum
 Uera utinam: que uera tamen rex uiderit ipse
 Quin etiam magno pro munere parua petita est
 Africa nostra sibi: memini suprema benignus
 Oscula et heu nunquam fatis iteranda parabat
 Quum duo dona pio placidissimus ore poposcit
 Obstupui. quid enim immenso donare pusillus
 Posse uidebatur: sed quid nisi carmina uellet
 Largus opum: diuesque animi et uirtutis amator?
 Carmina mensure sedem tribuentia fame
 Hoc petijt primum: pectus calamumque pudenter
 Excuso: fragilemque humeros sub pondere tanto
 Instat ab aduerso: dubio lis sine refedit.
 Concessisse sibi ut uidear mihi prima negasse
 Proxima dona libens tribuo: cui dignius aule
 Scipiade mittendus eras: at perfida et altis
 Inuida principibus illum fortuna repente
 Sustulit interea: nunc tanquam lumine raptō
 Nescius in tenebris liber est: quo flectere cursum
 Logitet et toto nullum uidet equore portum
 Heu cineres bustumque petet: qui turbine queque
 Dilatus uario: multos absumpsit annos:
 Si foret hic uestram tantum mittendus ad urbes
 Jam satis exornatus erat mihi crede superque
 Sed dum multa timet uenturaque secula terrent
 Iheret adhuc tacitus: cuius si laurea serum
 Expectasset iter quod mens presaga timebat.
 Mortis ab insidijs iam circumuenta fuisset
 Hinc prior: ille abiit. cuius post funera nullum
 Examen subiturus eram: nam maxime nondum
 Tu mihi notus eras: fateor: mea crimina tempus
 Anticipasse iuuat: que uis nec pauca uiderem
 Scripta mihi iam tum laudati carmina uari
 Nulla meos feriunt oculos: tamen inclita pectus
 Fama ferit: scriptis ego sum tollendus in altum
 His sine nullus ero: nunquid tamen illa probari
 Est opus et vulgo: titulo caruisse poete
 Abieciisse graues spoliato uertice remos
 Maluerim et longis latuisse inglorius annis
 Hactenus hec noua lis oritur quo tramite uertar
 Conquerar an taceam: risumque refellere risu
 Sufficiat: risum moueo. sic uita meretur
 Nostra quidem fateor: sed nunquid carmina risu
 Promeruere etiam lachrymas que sepe seueris
 Extorsere oculis: sic tristitia forte uoluant
 Nunc mea fata uices: ut qui rorantia uidi
 Inclita romulei dum proloquo: ora senatus
 Regis et indomiti frontem pietate remissam
 Ridear ignauo: prob fors malefida popello
 Altera legitime superest mihi causa querere
 Quis modus audendi: que ue ista licentia fandi
 Tela fremens elicone rapis: quibus agmina uastū
 Impetis et nostros in nos accingeris enses
 Ante alios flacci: cuius te scripta mouere
 Decipit ut scapitur: tenero nec par citur ungui
 Uate sacrum decies clam castigante poema
 Debuerant: rigidamque notis adiungere limam
 Mendaces uocitare quidem insanosque poetas
 In primis furor est: mendatque infania. uere

Vera canunt: aures quae fallentia surdas
Hae etenim spreuisse licet puerilia natum
Hinc studia appellas puerilis ineptia quorsum
Impulit errantem calamus: puerilia cesar
Julius et toto regnans augustinus in orbe
Tractarunt igitur: quedam diuina poetis
Vis animi est: uelociter tegunt pulcherrima rerum
Ambiguo: quod non acies nisi licea rumpat
Molceat exterius tantum: alluciatque tuentes
Atque ideo puerisque placet: senibusque uerendis
Insanire licet: fateor meos concita clarum
Sed super prouecta canet: uulgaria oportet
Linguere sub pedibus: magnam hinc subsistere nullam
Lensus ingenium: nisi sit demetria mixta
Iudice qui populo: dicti cognomen habere
Lepit et altisonum liquit post terga platonem
Dixit idem cunctis: que tanta infamia uatum
Quo ruis ulterius: media nos pellis ab urbe
Sed paulum expecta: iam sponte recedimus oes
Et nemorum secreta placent: turbamque nocentem
Odimus: ac leti campis spatiamur amenis
Hinc quia prosperit cui primum publica cure
Res fuit: aduersos populi uos moribus illum
Moribus infestum uestris studioque futurum
Discreuit populo strepitum: rus uatibus alnum
Solitudo: natusque bonus redit oia silue
Liberiusque solum: nam que mixtura perennis
Nos stupor attonitos alti caligine ueri
Nos autem mestos semperque quietis egentes
Turbida solliciti tenuissent tedia vulgi
Consultum hinc illinc: igitur non urbibus acri
Pellimur exilio sequimur meliora uolentes.
Nonne deum primos olim quesisse poetas
Inquit aristoteles: num sanctos celitus aura
Diuina afflatus et munera rara deorum
Marcus ait cicero: fautorque domesticus omnis
Exulet: externi causam tueantur honestam
At nostros nisi forte uetas ad rostra uenire
Uicinus haud dubie: quis preclarissima bella
Herorum: moresque graues et nomina nosset?
Quis stimulis animos ageret per mille labores
Perque altum uirtutis iter: quis tristitia uite
Demeret implicite dulci fastidia cantu
Ora forent quasi muta hominum si spiritus orbi
Deforet aonius: uirtus ignota lateret
In se clara licet: studioque impetus omnis
Lorperet lingue nam fundamenta latine
Nulla forent: quibus egregie stant sedibus artes
In quibus omne procul uobis ostenditur eum
Nostraque uenturis longum seruabitur etas
Hic tamen occurret cherilus: uel aquinius ait qui
Tempus in infami multum posuere libello
Scriptorum piebeia cohors: sed dic mihi queso
Que nam turba hominum multos non pascit libertes?
Rara quidem ingenij bona sunt semperque fuerunt
Semper erunt: paucos altum tenuisse uidemus
Aspice uirgilium: nunquid pueriliter illum.
Terrarum celique plagas et sidera lustrat
Ista palam: que multa latent: quid fratribus atris
Eolus imperitas aut quid superaddita moles
Montis et ipse sedens sublimi uertice rector
Quid pius enneas: socius quid signet achates
Quid uenus ambobus medie uelit obuia silue
Quo peregrina uirum circundet corpora nimbo
Qua nubem sub nube tegat: quid cantat iopas

Quid bibias magno patere bibat ipiger haustu
Quid uebat asper equus: misereque incedia noctis
Insultasque sinon: genitrixque affixa furenti
Inter tela duci: mox ut digressa per umbras
Apparere deos infestaque numina troie
Quo feror: hic nullum inuenies sine tegmine usus
Pretereo reliquos: quid flaccus horatius ardens
An leuam dextram uenias monstrare uidetur?
Et magnum formare uirum: sed nostra relinquo
Orpheus: amphion: uel natus apolline linus
Atque parens museus et quos mirata deorum
Breuia subscribit: statius pueriliter eum
Tam longum peperere sibi: quid proterius alto est
Alius euripides: magno quid maius homer o
Que loca: quos portus: gemino que littora ponti
Que freta: quas classes que plia quos ue ferarum
Quos hominum motus: oculis quibus ipse carebat
Non subiecit enim: mores populique ducumque
Pinxit et numero plebis secreuit ulixem
Quem mihi non uana circutit arte caribdim
Sirenumque modos et amantis pocula circes
Quid moror in uerbis sacri nec dogma platonis
Nec socrates aliud: titulum nec nacta sophie
Letera turba docet: que quod cantare solemus
Dicet ad hec aliquis: cur per iuga celsa fatiger
Huc uia fert humilis: mens delectata laborem
Spernit ad hec breuitas memorum succicta reliquit
Et dulces iterare sonos iuuat usque legendo
Lertus abhinc uenit: pueros uocitare memento
O famose senex atque inclinare cauto
Celeste ingenium: et uatum uestigia uita
Insanum hoc genus hominum: piget illa deiceps
Uana sequi: uilis nobis ut pascitur hircus
Nescio cui merces ea sufficit: est mihi fame
Immortalis honos: et gloria meta laborum
Lorniger at quantum tegat hic sub pellibus hircus
Quod nescire putas: soccos boni atque coturnos
Premia musarum: tandem statuisse uideris
Falleris: est habitus quem secula nostra licet
Postposuisse uides: postque deferbuit ardo
Pierius cessitque retro: quo nomine signet
Respondere iubes: an ne ad priora uentum est
Iure agitur mecum: consignatisque tabellis
Qui sum: quem ue sequar callem stilus ipse tacete
Me loquitur: num plura iubes: sed epistola finem
Longa petit: dabitur quam si sonuisse putabis
Altius excuset parcant aures oculique
Gloria nulla etenim uerbis oprata superbia
Nulla petita mihi: tua me uolentia adegit
Nec loquor ut lesi uindex eliconis: an ille
Hoc eget auxilio tantis armatus alumnis?
Precipue quia quo secus pugnare parasti
Plumbeus est gladius facilique retunditur icto
Nec uelut assertor: proprii cognominis arma
Musarum pro parte tuli: sed turpiter illas
Maiestate sua sacro spoliariet ausu
Quis tacitus perferre queat: que per legis autem
Non tibi uicta putet: sed qui te bella mouere
Compulit: agnosco ingenium musisque sacratus
Inscriptis dilecte tuis: illumque profecto
Quisquis erat mordax nunquam tibi cognita pestis
Inuidia urebat sic nobilis africa surgat
Sic mihi uirginis clausa penetratia cirre
Rite chorus referet faueatque supnus apollo
Tu tamen hoc illi nostris charissime uerbis

Liber Secundus.

Dic precor: ut quotiens alieno inuidit honori
 Inuideat studijs pulchro inuideatq; labori
CAd luchinum vicecomitem mediolani dominū cū
 pira trāsmitteret incidēter egit de laudibus italie
 Regolicas si fama uolās vulgata per urbes
 Arboris ausonie quōdā dū splenduit etas
 Aurea saturno terris regnante fuisset
 Ut reor: euristeus nunq; tot ferre laborem
 Logeret alcidem: sua ditia poma draconi
 Hortulus hesperidū male custoditus haberet
 Hoc potius mandaret opus: nec vinceret aurum
 Natiui dulcoris opes: felicius omni
 Es latium tellure quidem prefertilis ora
 Italie: quam fulua ceres viridisq; minerua
 Purpureus quam bachus amat: tu frōdea capris
 Florea mellificis apibus: pecoriq; vicissim
 Pascua: et irriguis late pulcherrima pratis
 Tu redolens hortis. varijs scatebris: ofa metallis
 Arboribusq; virens: siluis vmbrosa uetustis
 Alitibusq; ferisq; frequens: uenatibus apta
 Aucupioq; placens: lacubus piscosa profundis
 Fluminibus distincta uagis et portubus omne
 Luta latus dupliciq; sedens circūflua ponto
 Mirificis insignis aquis et aprica recuruis
 Vallibus: assurgens iugis estate niuosis
 Perq; hiemes medias ad littora uere benigno
 Temperieq; fruens: celo tranquilla sereno
 Semper: odoriferis nebulas purgantibus curis
 Urbibus ampla tuis. atq; arcibus alta tremēdis
 Consilioq; virens: populisq; inuicta superbis
 Et terra pelagoq; potens ac rite supremum
 Imperium testata situ: ceu calcibus orbem
 Locutias: stimulisq; loco pretendis idruntem
 Brondusumq; biceps arthois obicis vndis
 At matutini qua prospicis hostia phebē
 Fleta crotona tegit: gratūq; a stirpe tarentum
 Planta pedis: regium cepheios a pollice fragit
 Neapolis sure mediam: femur occupat altum
 Janua: et extantes tyreno in flumine pise:
 Urbs uenetum diuersa tenet: ueterisq; rauene
 Menia: et ariminū terrarum terminus olim
 Ac salis adriaci rabies quas despicit archon
 Quid mediolanus medias quid grāde medullas
 Robur alit: pataunusq; potēs: fortēq; ueronas
 Quid modo te memores studiosa bononia: ul' qd
 Te genitrix mea chara loquar florentia quondam
 Squalida nunc: populisq; manu lacerata furentis
 Ac nunq; iam stare ualens: quid carmine longo
 Littus utrunq; maris: mediū quid prosequar intū
 Montis utrunq; latus. series immensa: reate
 Centron habet ualidoq; ingens stat poplite roma
 Lucta. mouēs: rerūq; caput domus alma tonantis
 Ac sedes terrena dei: terrorq; subacti
 Orbis: et innumeris celo exequata triumphis
 Salue belli potens regio. pacisq; magistra
 Ingenijs ornata sacris conditaq; dulci
 Eloquio excellēs cunctas quas maximus ambit
 Oceanus: nulliq; satis laudata virorum
 Et legam generosa parens: mihi latinus ipse
 Forte alio cantanda loco: nunc obtulit arbor
 Materiam secunda breuem: qd dulcia tellus
 Itala de ramis legeret non aurea poma
 Iudice certa loquor gustu: pars ultima laudis
 En glatiale pirum sese commendat abunde.
CAd paulum hannibalem unum ex primatibus

populi romani.

Um memini moresq; tuos faciēs benignā
 Verbaq; magnanimus ligdo testatūa pect'
 Tedia longarum et discrimina mille viarū
 Commeminiisse iuuat: terris optatus et vndis
 Tantis amicus erat nimio constare labore
 Nec poterat penetramus enī peregrina furentes
 Littora: nec scopulos: pelagi nec monstra timem'
 Urget auaritie stimulus: pro quantum mortis
 Præmia barbaricis aurum rapuisse cauernis
 Maternosq; sinu nitidos pepulisse lapillos
 Uel piper eriguum ramo legisse migranti
 Sordet amicitie studium: contraria longe
 Mens mihi: nam fido nullus par census amico
 Nullo auro pensanda fides: tua cognita late
 Fama quidem tibi me: mihi te: nec fama profecto
 Nec virtus: sed fata dabant: traxisset ad indos
 Spes tanti longinqua boni: natura pepercit
 Illos mihi circuitus: terrasq; habitare ppinquas
 Nos uoluit: tempusq; dedit concurrere in vnum
 Obfuit at rerū cumulus: nec longa videndi
 Libertas et sera fuit: raptimq; reuello:
 Ex oculis optate tuis: hoc prestitit autem
 Presentem vidisse semel: quantumlibet absens
 Ut presens videre mihi: et que plurima mecum
 Dulcia mellifluis: gradieus simul ore serebas
 Menia dum lacere specimen miserabile rome
 Monstrares digito: meq; inter singula uerba
 Aspiceres oculis rorantibus: ultima dicens
 Nec mihi labentis patrie fragmenta referuat
 Soror mea: suscipioq; libens: nec sospite paulo
 Funditus ita ruent manibus conuulsa nephādīs
 Letabar: memoriq; nihil sub pectore sedit
 Alius: agnosco romani principis ingens
 Propositum mentemq; piam: nūc pacta reposcēs
 Roma senex iuuenem rogat: miserere cadentis
 Pollicitisq; mane: celsum decet ardua rerum
 Lura animum: decet euentus ex corde secundos
 Urbis amare sue. casus prohibere malignos
 Sustentare manu fessam releuare iacentem
 Non tibi sed patrie satus es: cui iustius armos
 Subicies oneri: que sarcina pulchrior usq;?
 Nec te parua manet seruatis fama ruinis
 Quanta qd integre fuit olim gloria rome
 Reliquie testantur adhuc: quas longior etas
 Frangere non ualuit: non vis: aut ira cruenti
 Hostis: ab egregijs franguntur cinibus heu heu
 Que rabies: occurre malis: hoc scilicet vnum
 Est ubi te proflus maiorum a stirpe tuorum
 Degenerare uelim: vigeat mauortia virtus
 Militieq; decus: nitidi sit larga metalli
 Sit ferri secura manus: per duret equorum
 Jugis amor: studiumq; canum culturaq; silue
 Artes nobilium liceant: profernere tures
 Immeritas patrieq; in viscera mergere dextras
 Si nescis hostile opus est. sed forsitan error
 Huc patres tulit ille tuos: ut menia sacre
 Eruerent urbis: qd se de sanguine natos
 Hannibalis iactare solent: mirabile non est
 Heredum si iura tenent: quodq; ille nequiuit
 Perficit hic artes: tua fortia pectora mēdar
 Gloria non moueat: qd qd clarissimus ille est
 Artibus armorum: magnam tamen impia nomen
 Equant acta ducis parq; est infamia laudi
 Nota loquo: fuerit potius tibi sanguinis auctrix

Scipiadam diuina domus: noua nomina sumens
Hostibus a domitis: afroque ex more subactus
Hannibal hec domui dederit cognomina uestre
Ergo age tantorum uestigia fortis anorum
Ingredere et patriam, supremo in tempore serua
Ac pius annose baculus precor: esto parenti.
Ad Lancelottum placentinum excusantem quod se in scio
nomine eius esset abusus inuidus ille quem quarta
retro notat epistola.

m Irabar quo te subitus preceps ne tulisset
Impetus: ut cultos diuini tibi more poetarum
Semper: ob unius odium fortasse procaci

Vulnere tentares: potuissem parcere si me
Non eliconam simul totum furor ille notasset:
Leperat indignans calamum manus: ira iuuabat
Aspera mordaci componere carmina uersu
Sed trabe nodosa grauior: passusque per omnes
Subsistens hec uerba dabat: uolenter amicum
Armor: in immeritum: scelus at patiemur inuisum
Duc age duc quo iure licet dum talia mecum
Ille ageret sonuit querulo sub cardine limen
Nuncius ante foras aderet tuus: omine sensu
Quid ueberet: tete purgas: et crimina certum,
Uertis in auctorem: frons est nitidissima uero
Illicet agnoscoque dolui: calamumque morantem
Absoluo: moroque hunc alacrem cupideque sequentes
Quo se cumque traham: detectum lesus in hostem
Dirigo nec paucis purgata calumnia uatum est
Ille tamen frustra tacitus mihi semper abibit
Speratumque meo nec habebit carmine nomen
Nunc ad te redeo: quod nondum transfuga colles
Aonios: fontemque colis turbamque prophanas
Effugis ingenuas calcantem ac despicias artes
Stratulo: hac uia te superas attollet ad arces
Seruabitque diu populo pereunte caduco
Concepti ueniamque precor sermonis: at ille
Obstrepito: si liuor eum tam feruidus urit
Supplicium ut tacuisse putet: si tanta uoluptas
Otia nostra suis studiumque laceessere uerbis
Quid struit insidias campo se credat aperto
Subscribat nomenque suum: nec se tegat umbra
Nominis externi: propriisque occurrat in armis
Namque menecides galea meritis achillem
Luspidis hectoris cecidit male genitus ictu.

Ad Joannem de columna cardinales super fratrum
morte consolatoria.

i Opia mors quicquid oculos calamumque fatigas
Larme et lachrymis: lachrymas in carmine mi
O genitricum uerbum et longe foris pessima uitel sces
Lernere charorum pallentia corpora saxo
Obruta fundendos totiens auellere canos
Et uiduam longa traducere morte senectam
Lumina quis morietis erit qui condat humetque
Si pergis seuire ferox: hoc seua parabant
Astra nephas: cogar ne igitur sine fine superstes
Omnibus esse meis: nec me dolor ipse necabit
Meu domus illustris solitum stilus impleat actus
Nunc domus infelix exusta funere crebro
Meu germana fides predulcia pectora fratrum
Meu miserande parens: desertaque turba: sororum
Unde tot accipies gemitus quis sufficit humos
Ladibus assiduus: que par querimonia damnis
Bellica marmoree domus imperiosa columne
Nec celi concussa nimis nec fulmine torui
Uicta iouis quondam: nec turbine fessa dilustri

Urbis honos: summumque decus: bellique domique
Perfugiumque bonis fueras: terrorque superbia
Nunc in frustra ruis: tacitis iuuenilia tristes
Mortibus: et rapido natorum stamina fuso
Precipitant parce: uirtus hec nota per orbem
Nunc ue tot egregij finem meruere labores?
Talia funereis iterans suspiria uerbis
Fundebam: lachrymisque genpectusque madebant
Ecce autem celi uox e regione serena
Incertum quibus acta uis: sic impulit aures
Ecce quid aduersus superos et sidera frustra
Insanire iunat. iuuenes mors equa senesque
Demetit: et nullus mortalia temperet ordo
Eternis uesane paras vim legibus: an tu
Nactens indomite nescis ut ferrea parce
Arbitrio nent pensa suo: scinduntque trabuntque
Nec modus aut requies? uiles cui gloria cordi est
Fida sub extremo non deserit arma periclo
Nauta gubernaculum stringit rapiente procella
Intrepidusque uidet sparfos super equora remos
Et prius hunc pelagi que terreat: opprimat unda
Sunt qui conspecto tergum dent turpiter hosti
Sunt quos surgentis murmur leue subruat austrum
Et noua tempestas et sibila prima rudentum
Nunc proprius discrimen habent ignara pauentem
Mors fortem generosa manet: tu pauca tremis
Spicula fortune: uiteque in fluctibus alnum
Deseris: exiguo pauefactus turbine ponti?
Et gemitis facis arma miser? quid profuit ergo
Lectio: quid studium: nunquam tranquilla magistrum
Unda probat: nec militie par lenta peritum
In dubijs ars certa patet: turpissimus error
Ille hominum peritura uelut mansura tenetis
Nunc dolor amissis inconsolabilis imo
Lorde oritur: laceratque animum: stat gratia nulla
Preteriti: subeunt cunctarum obliuia rerum
Illicet: et magna est iniuria finis habendi
Quod satis est habuisse semel: condiscite eodem
Reddere depositum cupidi: quo sumere uultum
Et quoniam non certa dies estote parati
Semper ad imperium domine sua iura petentis
Intranti monstrata uia est. hoc tristia calle
Multa quidem inuenies: hoc dulcia pauca uidebis
Incertus placida laturus fronte uiator
Quidquid erit quod fata parent. hec uerba parentem
Nascenti dixisse puta. natura profecto
Omnibus hec loquit: quicquid dulcescit amaro
Fine perit: fugit omne bonum quo uestra furit mens
Proque breui longus sequitur dulcedine meror
Paupertas concludit opes: natosque senectus
Orba gemit: hidos mors diuidit iuuida fratres
Nec minus unanimes subito disjungit amicos
Dum latus illa placens acies cingebat utrumque
Fortunate diu: dum mutua uerba benignis
Frontibus hinc illinc et pura mente sonabant
Nonne tibi interdum proprie fuit obuia fortis
Londitio: et tecum comitatus ut iste supremo
Mox gemitu soluendus erit: cur proxima queso
Lui breuis hec promissa dies: que uespera pallens
Spirantem: presens quem tandem protinus hora
Integra. et insidias mortis caritura uidebit?
Sumite letitiam semper fugientis amici
Et fratres nati que alio spectentur ituri
Dumque licet celerate frui: neu perditis tempus
Quod uolat: et rapitur uobis presentia sordent.

Liber Tertius.

Amissas lugetis opes: et soros sua nulli
 Ante placet quæ subtrahitur: mors uestra repente
 Iudicia alternat. quem fastiditis ab urna
 Suspicitis: quia nulla regit constantia mentes
 Haud vnquam presente satis gaudetis amico
 Perstrepit assidue mestis ululatus aer
 Ante oculos uestros tremulo tot pallida cantu
 Funera præterit: nec dissimulare potestis
 Namque hoc prima dies: qua lucis limina nudi
 Cum gemitu intrastis: si mens tunc firma fuisset
 Venturique capax monuit. primamque sequentes
 Haud dubiam fecere fidem: sed uasta uoluptas
 Alligat: et vite nunquam satiata cupido
 Atque ideo in finem heretis: lachrymasque pudendas
 Spargitis amplexi medicorum colla manusque
 Quodque diu fecistis iter completere timetis
 Ut nestros sic alterius muliebriter autem
 Fletis ad euentus: quæ nulla exempla profundis
 Infedere locis: animum spes blanda fefellit
 Nescio quid segnes agitis dum tempora currunt
 Nec ueteram meministis enim et presentia lenti
 Spernitis: et nunquam uenientia cernitis ante
 Usque sub extremis pueri. sed publica mitto:
 Quid quereris: calcata via est: aut vitare retro
 Si licet atque hominis: sed non licet exire formam:
 Aut bonus equanimi feret quelibet obuia fronte:
 Quisquis iter longum ingreditur feret aspera multa
 Nunc cenam nunc puluis erit: nunc uentus et unda
 Nunc calor immodicus: glacies nunc horrida: nixque
 Nunc limosa palus: montis nunc saxa præalti
 Omnia sunt patienda viro: quia vita laborum
 Nec patria est: fessos uel quies mænet ultima busto
 Quocumque in toto tua lumina flexeris orbe
 Aspicias parium uestigia crebra malorum
 Tu gemis in propriis: potius communia desse
 Et totum mortale genus neu multa graueris
 Uilia neu spernas: paucis generosa sequamur
 Nunc redit in mentes: quas gens cornelia sumis
 Clara uiris: quas emilij sensere ruinas
 Ut geminos fratres post tot modo prospera bella
 Hunc ferro: hunc facibus mors circumuenit: et alium
 Scipiadem exilio rapuit: sed fraude nepotem
 Coniugis in fide: finxitque crimina remo
 Menia cognato iam tum sparsura cruore
 Abdidit ut rapidi corpusque animamque quirini
 Utque ferum subito percussit fulmine tullum
 Ut brutum fontemque simul collisit aruntes
 Obrulit ut decios gladiis hostilibus ultro
 Sabinum chereamque suo: rigidumque catonem
 Marcellumque dolis regulum vigilando peremit
 Eripuitque animam mixtam cum sanguine fille
 Discerpit marium ferro bebiumque cruentis
 Unguibus: antoni mensas ceruice nebandas
 Fedauit trunci ciceronis sanguine rostra
 Extinguens italie duo maxima lumina lingue
 Transfixit crassum medicatis mille sagittis
 Et serum optato impleuit rutilante metallo
 Calce sub ardenti catulum: tellure profunda
 Lurcion: albinum lapidoso immerfit aceruo
 Sparfit pompeios: fabios contraxit in unum
 Insidiosa locum. quo fulmine contigit aras
 Lesareas: strauitque domum que strauerat omnes
 Et ne sola putes exempla domestica mortis
 Nec eadem reges solio furiosa superbo
 Depulit hec populos momento temporis hausit

Non hec ingens hec ipsa fidele saguntum
 Funditus atque tuas numantia diruit arces
 Et te uirga potens: et te speciosa corinthus
 Nec et inhumano demersit sanguine circum
 In flammis alcibiadem: rantippum in vadis
 Pirrum feminei contriuit pondere saxi
 Carcere milcidem et longo squalore peredit
 Hannibalem: potiusque ducem: macedumque: ueneno
 Uicit alexandrum: socrati nec cruda pepercit
 Euripidem canibus lacerandum præbuit illa
 Escylon ex alto misse testudinis ictu
 Illa animi merore sacrum confecit homerum
 Contra letitia sophoclem consumpsit inani
 Si modo suspicio est de tantis digna poetis
 Pindaricam somno: risu philomenis inepto
 Expulit hinc animam: fragili statione sedentem
 Nomina deficient: laqueis inuexuit atris
 Hunc cruce suffixit hunc liquit in are rotarum
 Obruit hunc niuis immodica sub mole rigentem
 Hunc rupis tectique graui sub strage uetusti
 Illum precipitem scopulo deiecit ab alto
 Hunc herbe tactu: fungique hunc abstulit esu
 Hunc capite alliso et sparso uolenta cerebro
 Hunc anime solitos præcludens ore meatus
 Hunc quoque uimiculi facili sine sanguine morsu
 Hunc auium rostris: cupidus hunc piscibus escam
 Misit et hunc seuo lanauit dente ferarum
 Hunc estu tristisque fame duroque labore
 Hunc requie nimisque cibo distendit anelo
 Hunc uenere exhaustum sedo liquefecit in actu:
 Hunc senio carieque diu lassauit inerti
 Febribus hunc rapidis morboque subegit acuto
 Sed quid ego mortes hominum: uel regna: uel urbes
 Persequer et lato prostratas turbine gentes
 Lum mundi peritura suo sit tempore moles
 Terra simul pelagusque ruent: celumque chaosque
 Singula flere uacat: solatia magna perire
 Lum toto: pariterque rapi: properare uidentes
 Omnia ad occasum corpuscula uestra putatis
 Hic stabiles habitura domos: si iura reuoluas
 Mortis et imperium quod dura exercet in oes
 Equus hanc patiari tuam tetigisse columnam:
 Que si perpetua firmam se mole teneret
 Inuidiosa nimis poterat fortasse uideri
 Creuerat usque adeo: deus hanc moderatur ab alto
 In latera extenuat: sed enim solidissima perstant
 Fundamenta solo: et rutilans micat ethere uertex
 Quid mirus si celsa petunt ex more procelle
 Ventus agit nimbos: ferit alta cacumina fulmen
 Ima silent: habitatque quies in ualle reposita
 Mitius haud paruis tamen est mors: motius alta
 Uerberat et longe spectantia lumina turbat
 Tu sibi da ueniam si post celestia terras
 Postque deum stat dura homini flectique recusat
 Quamque o si tandem incipiat sine nubibus alma
 Lux caligantes oculos: uel sera ferire
 Morte nihil melius uita nil peius iniqua.
 Optima mors hominum requies eterna bonorum
 Tu ferule lugum domino nolente relaxas
 Uictorumque graues adimis ceruice catenas
 Exiliumque leuas et carceris ostia frangis
 Eripis indignis: iustis bona partibus equas
 Nil agis imperio: prece nil: precio uel: minis uel
 Atque immota manes: nulla exorabilis arte
 A primo præfixa die: tu cuncta quieto

Ferre iubes animo:promisso sine laborum
Le sine suppliciam vita est carcerq; perennis
Sic meritam ingrata lacerant sine fine querele
Uel miseris inuisa uenis:factura beatos
Auribus hec audita meis lenire dolorem
Uox aliquantisper uisa est. tamen lumina tollens
Uirgineos audire choros z cernere cepi
Nomina nota nouem uultusq; z uerba notauit
Uisa loquens eratho reuerenter in ora puella
Uersus ut hos monitus illa dictante liceret
Membranis mandare precor:nil egimus inquit
Calliope nisi nostra sonet.cantuq; decorat
Inuentum de more meum:tum blanda sororem
Arripuit dextra:post hec concorditer ambe
Exactum carmenq; sequens cecinerunt: morasq;
Inter uerba breues calamo cunctante dedere
Dumq; canunt scripsit: sed que cōmunia nobis
Hactenus audisti:nunc quod te respicit audi
In primis uitanda tibi est spectantis ab astris
Ira deime forte suum damnasse puteris
Iudicium cui uita hoium: morsq; optima cure est
Le quoq; qcquid ages romani proxima cernent
Lumina pontificis:cuius mihi crede caueo
Uultus nube tui frontem turbare serenam
Nulli maior inest clementia :nomen ab ipsis
Dignum rebus habet:qualem tibi uiderit oris
Induet ipse habitum:teq; illachrymate tenere
Non poterit lachrymas:igitur moderare dolorē
Humentes absterge oculos:mitissimus ille
Ne qua tui sentire queat uestigia luctus
Consilio illius:quis enim consultior alter
Affectus committe tuos z uerba tenaci
Lorde loca:monitusq; sacros:namq; ille docebit
Ut miser hic:quem iure regit: cui presidet orbis
Est gemitus mortisq; domus:ne mortis ad ictum
Flere uirum deceat:nemorem quo pgit: z unde
Quin z grandeuum forti pietate parentem
Surgentemq; noua carum probitate nepotem
Concussamq; domum: z mestos solabere fratres
Unus es exemplum multis:quo uulnere tristi
Ter pupugit fortuna nocēs. tria damna tuorum
Ter sparsi cineres:atq; ossa tepētibus urnis
Alter z alterius uestigia nuncius ugens
Pestifer ex nutu pendebunt omnia uultus
Ista tui:si flere uetas non flebitur usq;
Si fles cunctorum laxabis frena dolori
Extorquenda etiam mala gaudia fortiter hosti
Inuidie calcanda lues:te sospite nondum
Sentiat indomitam mundus cecidisse columnas
Adde q; in toto late iam nosceris orbe
Nec genus egregium:nec te tua clara latere
Uita sinit:mundusq; tuo qui cardine pendet.
Et que non alio iam roma superbit alumno
Nunc mores animumq; notant:status altior: oēs
In te nempe oculos atq; ora loquatia uertit
Multorum dominis:multorum seruus:iniquo
Subditus imperio lingue popularis in altum
Dum tonat assurge z nomen seruare labora
Magnus enim labor est magne custodia fame
Ergo tue fratrumq; simul succurre saluti
Ingressosq; uiam uite celumq; petentes
Ne gemitu impediās:nā si mala plurima circum
Et dubios casus inter quos degimus omnes
Mortales:quocunq; gradu fortuna locarit
Si tumidos fluctus:uariatq; agitata tumultu

Equora peruideas:fortasse fatebere portum
In sola iam morte situm.uel fratribus ergo
Inuidus es:tuta tandem statione receptis
Uel tua damna gemis:primum pietate:secundus
Ingentis uirtute animi z ratione uctaris
Restat ut arescant lachryme neu flebilis ordo
Fatorum occurrat: quoniam prius ultima dona
Mors rapuit:tulit illa suum:nascentibus vna est
Conditio:non vna dies adiecta tributi.
Computat hec annos celeres nec preterit horas
Non differt:non anticipat.stat terminus cui
Quem fixit natura parens:hic ultimus ille
Primus obit:sed uterq; suum tenet ordine temp⁹
Nec tamen a puero multum distare senectus
Sera potest:spatioq; breui distinguitur etas
Quantalibet.iuuenes abierunt:silicet illis
Expediebat enim forsā tibi nescia rerum
Mens hominis:semperq; metu suspensa futuri
Quid iuuet aut noceat caligine cernit opaca
Quid modo sollicito multum sermone fatiger
Ut similes casus referam tibi:uel quid acerbo
Commemorem fratres diuulsos funere:pauci
Ad senium uenere simul.memor ergo decori
Parce precor lachrymis oculosq; animūq; serena
Stultum flere diu breue z irreparabile damnum
Irreditura cupis:nil prosunt uerba precorq;
Nil surdis ingesta iuuant conuitia fatis
Interea trepidi dum circunoluimur:ecce
Finis erit flendi.desiderium ue quiescat
Quo modo torquemur:uolueri nāq; ocio:umbra
Fausa dies properat quo commigrare coacti
Premissos fratres: z pignora cara sequemur.
Ad Rainaldū de pago libero ueronensem poetā.
Uper ab etherei qui tempat astra tonātis
Misus habēte uices:dulcē clarāq; reuissi
Parthenopē:celerāte gradu:res ide ēhebat
Ardua nec dubij fortuna incerta laboris
Hinc reditus urgebat amor.vix limine noto
Constiteram tepuere animi:fractusq; videndi
Impetus: erepto celum spectare videbar
Sole gemens:sicule modo pulcherrimus aule
Exciderat folio quo cum lux clausa sepulchro
Et sine quo uiduo nox est quasi publica regno
Nobilium lachryme:populi miseranda dolentis
Murmura: z effigies lacere mestissima terre
Singula torquebant:q; adhuc stant menia:uerus
Non ea neapolis:quam quartus uoluitur annus
Ausonias inter florentem uidimus urbes
Trunca caput:spoliata latus:belloq; uolentes
Erarmata manus:quot subruit hora paratus
Quid ualet vnus hō:quid mors uebit vna malorū
His ego concussus:singultibus omnia crebris
Ut mihi conspicue patuerunt coniugis aures
Interrupta loquens breuiter cōmissa peregi
Quæsta parum magni mecum de morte mariti
Letera consilio procerum dum credita differt
Expectare iubet:sed ne mihi tempus inane
Diffueret:segnisq; sopor: consumeret horas
Dum libros mens lassā fugit:calamūq; recusat
Per loca nobilibus multum celebrata poetis
Ire uagus statuo:comitum choris oia circum
Horat z ardebat studio mihi quisq; placendi
Proxima fatiloque domus est habitata sibile
Sulfureoq; grauis moles impendet auerno
Fessa cuo:metuenda situ:centum hostia nocum

Uatis appollineae partim sub strage ruine
 Sparfa iacent partim solido se limine seruant
 Muta tamen: siluere dei: siluitq; sacerdos
 Unus enim celo ⁊ terre deus omnia fatur
 Lecta colunt uolucres uarie: lacus ipse nigranti
 Fernet aqua: cernas piceo sub gurgite fuscas
 Ludere pisciculos: vicinaq; tartara signat
 Tristis odor: faciesq; loci: mōs peruius imos
 Inde petit manes: ⁊ nomine barbarus ⁊ re
 Si comperta ferunt: ego procul atria ditia
 Contentus uidisse fui irremeabile lumen
 Præter enim q; fama uetus: q; carmina terrent
 Huc rudis agricola: timet huc accedere pastor.
 Aauta nec equorea sitiens telaris ab vnda
 Hoc audet calcare solum: vicinia narrat
 Nescio quos auri stimulante cupidine nuper
 Quod curuis sine fine putat latitare cavernis
 Irreducem tentasse aditum: uotoq; positos
 Forsitan atq; arre tentos dulcedine uallis
 Errasse seu forte uis: seu compede mortis
 Infernum coluisse larem. ciuesq; manere
 Tartareos: sed visa sequor: stant ordine colles
 Undiq; contiguo: fontesq; tepentibus undis
 Antra rigant: rorantq; salubri aspergine campi
 Circūfusa quatit tyrenus littora pontus
 Qui quotiens tumuit salso tenet omnia fluctu
 Rura lacumq; simul reuomit quas sorbuit ultro
 Hermo neptunus aquas: pars altera montis
 Despiciens acharonta uidet: pedibusq; sub ipso
 Ipse ego supremo de uertice tristia uidi
 Stagna: nec horribili deerat nisi cimba carontis
 Ut uerum legisse rear: nam cetera profuso
 Conueniunt: stix alta latet: rexq; impius orci
 Porrito: annofo fessus temone quiescit
 Interiore loco: siquidem iam nonimus omnes
 Illud iter transire uado: nec flectere cūm
 Est opus: aut tenni suspendere garbasa malo
 It sibi quisq; pedes: sed ne sermone fatigem:
 Lumina cara mihi quicquid spectare licebat
 Asperi: virq; ulla dies transuerat euo
 Letior: aut tam leta meo: uir ulla redibit
 Tam nitēo signanda mihi ⁊ memoranda lapillo
 Nam præter que multa libens audisq; notauī
 Paucaq; iam uacue mediocria nomina circe
 Hoc primum mihi blanda die contraxerat vna
 Illustres fortuna duos. par nobile uatum
 Quo dextrum leuumq; latus ualente maronis
 Egregios hac aure sonos. hac nempe uidebar
 Meonios captare sonos. iam nomina queris
 Et genus ⁊ patriam. barilidos ille iohannes
 Quem primum capuana uirū tulit indita gestis
 Pieridum armatus latio iam solus amicus
 Solus honoz patrie: postq; mors inuida regem
 Abstulit hinc ficulum: celoq; inuexit egenti
 Nic aut barbatus erat: cui pectus ⁊ ora
 Plectare castalio redolent lauramq; meretur
 Sed decus emeritum uoto trahit ille modesto
 Musarum interea mihi q; gratissimus hospes
 Atq; meus quotiens capuam: terrasq; laboris
 Imperiosa iubet mea me fortuna uidere
 Sulmo sibi pūa est: atq; his mihi crede pelignis
 Naso secundus adest. igitur sic multa serentes
 Tres uario sermone diem transegimus vnum
 At minime mirum: si dum phebea loquendo
 Tempora subim⁹ ades quartūq; loquētib⁹ offero

Blanditijs precibusq; meum conuellerē pectus
 Lentarant multisq; uis: ut sistere tandem
 Erres uellem ipse meos: secūq; manerem
 Sed quoniam instabilis proprio circūferor astro
 Et requiem mihi fata negant: tu posceris vnus
 Forte tuum memini meritis sup ethera nomen
 Laudibus extuleram: stupuit percussus uterq;
 Uate nouo: nomeng; iubent iterare: quid ultra?
 Ut sibi te socium tribuam per dulce uetuste
 Nomen amicitie perq; omnia cara requirāt
 Pollicitiq; summus honos ⁊ premia larga
 Te maneant: tenuisq; labor: nec cura perennis
 Paupertas nec dura senem: nec uox puerorum
 Barrula: sollicitate frangent nec tedia uite
 Ociosa leta trabes illis comitantibus: ac te,
 Restituisse tibi saltem sub fine licebit
 Sunt quorum promissa fidem mereantur opimas
 Magna uolunt maiora ualent ⁊ nomine tecum
 Conueniunt: studioq; pari: qui pectora nexu
 Alligat. ignotosq; procul connectit amicos
 Aude age: nam si fama iuuat tibi clarioꝝ illa
 Est nusq;: si grata quies tranquilioꝝ orbe
 Nulla patet nostro. si libertatis amore
 Tangeris aut census: illic tua sera reseruant
 Fata tibi quodcūq; cupis: non ardua busti
 Cura animum si forte mouet cui gratius ore
 Mēbra dabis q; que uatis tegit ossa supremi
 Conciuisq; tui: solamen dulceq; ingens
 Nec iuga virgilius: plinius tenet illa secundus
 Tu medius iacuisse times: hoc mantua colle:
 Hoc uerona sedet: patria est non hostoꝝ hiberum
 Non indum uisurus eas peregrinus ydaspem
 Italico ne tēne solo: celoq; fruēris
 Italicas potabis aquas: non astrifer athlas
 Ethereo ue calle tumens superandus olimpus
 Non crimanthec nemeeq; pericula silue
 Lerneæ nec monstra tibi tentanda paludis
 Nec mare carpatium: nec littora sirtis inique
 Sed padus estiuis solito nunc mitioꝝ undis
 Frondifer inde iugis sacer appenninus apicis
 Transuehet ⁊ campo incolumē te reddet etrusco
 Serta dies: postq; patrio discesseris aruo
 Hinc humiles colles ⁊ amenas collib⁹ urbes
 Transiliens. romam spatio uix quinq; dierum
 Intrabis: tibizimq; inbians ⁊ sancta uidebis
 Limina que tali ingenio uidisse decebat
 Jam pridem: mundi q; caput spectasse propinquū
 Inde breuis tractus campana per arua diebus
 Quatuor optatum expectantibus ardet amicis
 Meū propera: uicture tibi ⁊ moriture: meoq;
 Utere consilio: uersus relegens alienos
 Nāq; fatebor: enim dum te galathea tenebit
 Nec spes libertatis erit nec cura peculi.
 Ad barbātum fulmonensem
 Uleis amice uale: tua si mihi semp imago
 It pñs: mecum ue sedet: mecu ue quiescit
 Redde vices: nō atra palus acherontis opaci
 Turbida somnifero dirimat nec gurgite lethe
 Omnipotens quos iunxit amor: nūc corpe paulū
 Distrabimur: sic fata iubent: sic uelle necesse est
 Tu capuam tergo: cap: casq; a pectore semper
 Puteolos dextra: ⁊ frigij tibicinis ossa
 At leua silerimq; procul: bifidūq; ue seuum
 Aspicias. equoreo resonantia littora fluctu
 Deniq; ampla tenens: quib⁹ est a uirgine nomē

Urbibus atq; ubi iam fuerat gens vna duabus
 Nunc gentes vna urbe due. populisq; biformis
 Nunc sine me remanes: imo mecum omnibus horis
 Omnibus atq; locis sed enim me dextera regis
 Ripa padi. leuamq; patriis latus apennini
 Aruaq; pontifrago circum contermina parme
 Nunc reducē expectant: planeq; vmbraacula silue
 Nāq; ibi pierius gelidum me contigit ardor
 Africa nostra mihi longum intermissa iacebat
 Exiuit locus ingenium: lapsusq; repente
 Restituit calamū: memini me nulla profecto
 Ingratum factura dies stat colle virenti
 Silua ingens planeq; tenet licet ardua nomen
 Nunc solem procul aerias auertere fagos
 Ac teneras uariare solum concorditer herbas
 Mensibus estiuis videas. hic brachia cancri
 Temperat vada recens: atq; ora inbamb; leonis
 Dulces vicinis feriant ex montibus aure
 Impendent iuga celsa super. celumq; lacessunt
 Gallia sub pedibus iacet italia tota sedenti
 Contra autem besperie cernuntur termin' alpes
 Mille nemus uolucrum species ac mille ferarum
 Circueunt habitant sacrum: gelidusq; per vmbra
 Fons ruit: irriguo pubescunt gramina flexu
 Florens in medio chorus est: quem cespite nullo
 Erexit manus artificis: sed amica poetis
 Ipsa suis natura locum meditata creauit.
 Nunc auim cantus fontis cum murmure blandos
 Conciliant somnos. gratum parat herba cubile
 Frōde tegunt rami: mōs flamina submouet austri
 Horridus hunc metuit pedibus violare subulcus
 Rusticus hunc rastro: digitoq; hūc signat: et alto
 Siluarum trepidus ueneratur ab aggere custos
 Intus odor mirus statioq; similima campis
 Elisij: profugisq; domus placidissima musis
 Deferor: huc solus furtim: sociosq; sefellī
 Tunc quum prima mihi que strinxit tēpora lauro
 Aruerat nondum: flexus vix cinthia callem
 Postq; roma nouum tulit ad capitolia uatem
 Transierat: pompaq; tumens fortasse recenti
 Nescio quid tacita insolitum sub mente mouebat
 Obstupuī: redijtq; uage uetus africa menti
 Letera reijcies operi mea dextera relicto
 Redditur: inde loco locus hic mihi carior omni
 Nunc reuidere uelim cepti mihi conscius alti
 Extremāq; manum longo imposuisse labori
 Quem traxit fortuna diu: si dextera fauebunt
 Sidera: tum tandem incipiet secuta uagari
 Africa: per latium studio redimita supremo
 Scipiadesq; meus: q; si uiuatio: annos
 Partha trahit quid mens agitet fortasse requires
 Hoc vnum tibi subtrahimus: sed amare laborem
 Propositum: et segnes a limine pellere somnos.
Ad inuidum rursus innominatum.

I tua per longam saltē semel inuide vitam
 I Limina vrgineis ecnt calcata choreis
 Cirreas si quando dapes: fontisq; sonori
 Pocula gustasses poterant mea carmina limam
 Equo animo tolerare tuam: nunc censor inepte
 Quid tibi cum musis: quid mecum claudicet ois
 Uersus entz q; te iudice tutus abibo
 Ethera conscendam nunq; tibi cece videbor
 Quid tibi cum musis: quid mecum: cēsus honestus
 Est mihi musarum studium: mens semper in actu
 Has melior largitur opes cillenius ardens

Quid tibi cū musis: quid mecum publica iama est
 E dictis te virgilium comitesq; pudendis
 Excluisse domo: metuunt ea nomina scrui
 Quosq; ais urbe plato pepulit: nos pellimus aula
 Quid tibi cum musis: quid mecum: pellere porro
 Non opus abfuerunt semper limenq; superbum
 Horruerant: frustra precibus mihi crede uocares
 Tendentes alio: melioraq; claustra sequentes
 Quid tibi cum musis: quid mecum: parce poetis
 Exulibus iam parce tuis: sacrisq; prophanum
 Pierijs auerte caput: linguamq; coherce
 Ignotis ne ceca vijs calcaribus acta
 Corruat inuidie. si fercula pinguis uentri
 Dulce merum: molisq; thoros contingat inberti
 Si tibi turgentes auro rannusia fiscos
 Aggeret: argenti montes superaddat: et eris
 India si thalamos crustis circundet eburnis
 Et premat oceanus spolijs te nobilis alge
 Imbelleq; manus illustret iaspide crebra
 Nulla tuos hedere constringant brachia trūcos
 Non segetē mirtus: non delphica laurus obūbret
 At ficus: oleasq; tibi vinetaq; tellus
 Sufficiat: largosq; fluat vindemia bacho
 Uinito: que ipse nihil fessus nil poscat arator
 Sic cumulent omnes tua gaudia: nullus egenti
 Sit locus: atq; fores inopi claudantur amico
 Solus hians: felixq; tibi: nullisq; grauatus
 Hospitibus: numeres gasas obsessus ab illis
 Semper crescentis sitiens speculator: acerui
 Pone modū uerbis crasse te redde quieti
 Uel nostros damnare ferox iam desine uersus
 Uel dictum ratione proba: si displicet auctor
 Illa placebit enim sed quid rationis ad hostem
 De ratione loquor: quin desine censor inepte
 Et duo sub memori prouerbia pectore uersa
 Artem quisq; suam: doceat sus nulla minervam.

Ad Gulielmum Veronensem.

I qd agā queris: quod gēs humana: laboro.
 I Quid mediter: regem: q; spes mihi: nll'a gēt:
 Qua uager hac illac: quo pga tramite recto
 Ad mortem festinus eo: qua mente profecto
 Intrepida: promptaq; granī de carcere solui
 Qui comites: mortale genus: que meta: sepulch:ū
 Proxima que: celus: uel si prohibemur abissus:
 Hunc tamen hūc superi casum prohibete pcamur
 Nunc ubi sim: parme: que sit mea tota dieta
 Hortulus: aut templū: nisi me nem' extrabat urbe
 Quis victus: solitus licet indulgentior ambas
 Det fortuna manus: gremioq; inuitet aperto
 Que frōs: clara min': que premia in pectore: cura
 Africa: quod studiū nehemens: quis fruct': ianis
 Gloria: nam solidam uirtus uel sola meretur
 Lura secunda dom' mihi par: quā marmore raro
 Sepe tuos operi questus procul abfore montes
 Aut atthesum rectis non hic descendere ripis
 Exorao: coleremq; magis: sed carmine flacci
 Terreor: ac busti admoneor: cogorq; superne
 Interduz meminisse domus: et parcere saxo
 Inq; usus seruare alios: tunc imperus ille
 Et cepti lentescit amo: tunc tecta perosus
 In siluis habitare uelim: tenuissima forte
 Effugiensq; oculos emerfit rimula muro
 Hanc animaduertens: operū culpāre magistrōs
 Aggredior: multiq; rudem sermonibus artem
 Respondent non arte hominum consistere terram

Liber Tertius.

Quam tantū curuaret onus: modo iacta parūper
Fundamenta nouis subsistere molibus: atqui
Nil penitus firmum: nil immortale per eum
Mortales fecisse manus: ea mentia vite
In longum satis esse mee: viteq; nepotum
Dirigui: mox ipse mihi: ni rusticus auctor
Lemnituribi uerum memorant quin cassia caduci
Fundamenta tui circūspice corporis amens
Eripe te in tutum nunc dum licet: omnia nec sint
Te semper potiora tibi: domus ista manebit
Corruet hoc corpus: sedem uacuabis utraq;
Talibus increpitus silui: pudor obstitit vnus
Deseret ne cepta metus: nā machina pendens
Prætereuntis erat digito monstranda popelli
Ergo opus insistens celero: tamen omnia discors
Mens uariat: nunc recta placent angusta catenis
Quantus et ingenti curio fuit hortulus olim
Quantus epicuro: coeunt exempla: senerq;
Uirgilianus adest: quem se sub turribus altis
E balie uidisse refert: nunc emula celo
Mœnia romulidum taturaq; culmina nimbos
Urbe semiramia meditor: modus omnis agelli
Sordet: et immēsis uaga mens anfractibus errat
Aruaq; fluminibus distinguit montibus amnes
Ruraq; circundant pelago: redit inde modesti
Miratrix: luxusq; odio flammata superbi
Jugiter ista mihi de me certamina surgunt
Hac me multuolum pectus sub nube uoluit
Nos inter fluctus mens est sed vulgus ineptum
Absq; gubernaculo maioribus errat in undis
Id sibi solamen: proprias amat ipsa procellas
Naufragium populare uidens: tandem oia librās
Rideo meq; simul mortali quicquid in orbe est
CExplicit liber secundus. Incipit tertius: ad Joānē
de columna cardinalem ad habitationem rusticā
inuitat: loci descriptione premissa.

St mihi cum nymphis bellū de finib⁹ igēs
Auditū fortasse tibi: mōs horridus auras
Excipit ac nimbos et in ethera cornib⁹ exit
Ima tenent fontes: nympharū nobile regnum
Sorgia surgit ibi: querulis placidissimus undis
Et gelida predulcis aqua spectabile monstrum
Alueno ut virides vitreo tegit amne smaragdos
Hic mihi saxose rigidus telluris agellus
Contigit: hinc lites hinc semina prima duelli
Namq; ego q; pfugis sedes erat apta chamenis
Conciues hic esse meas: mecumq; tumultus
Insulsiq; dedi conuitia temnere vulgi
Contra ille: indignum facinus graniterq; ferēdus
Exulibus sua iura dari: nouus aduena toto
Orbe q; expulsas aliene intruderet arci
Atq; nonem preferret auis q; mille puellis
Jam mihi facta manu nitido breuis area fundo
Stabat et aduecto ridebat gramine pratū
Nympharū interea rapidum de rupibus agmē
Profilit ac fragilis ualido molimine cepti
Fundamenta ruit: fugimus scopulūq; ppiāquū
Prendimus: et saxo trepidi specularum ab alto
Præsidioq; loci fruimur: nec tempore lōgo
Congredimur patulisq; iterum nos credim⁹ aruis
Sic puduit fugisse semel: transiuerat orbem
Delius obliquum: iamq; altera uenerat estas
Humida pierio passim insultare labori
Agmina conspicio nostrisq; habitare sub antris
Quid facerē? indignor: sed qua nā fata gubernāt

Consiliū curasq; fide? quo uana reor: quent
Orsa hominum? dum multa paro: diū bella retēto
Forte peregrinas longum uagus ire per oras
Logor et inceptum causa cum ualle relinquēs
Attonitas comites post secula multa reduxi
In latium celsaq; super capitolia rome
Sertus ab his annus agitur quid mīra: redimus
Per mare iam totiens mensum: totiensq; remēsus
Perq; nimis notas alpes: rapit omnia mundo
Proxus auara dies et sensim labilis etas
Dum rus nempe silens et opaca reuimus antra
Mira loci facies: operis uestigia nusq;
Omnia calcabant hostes sparsusq; iacebat
Agger et undiuagis prestabat piscibus anlas
Rursus in ambigui redeo discrimina belli
Et dabat arma dolor: vires cumulauerat ira
Conueniunt duri agricolæ: pastoris nec non
Erigno conducta cohors succinctus et alte
Piscator madidus postmo mihi militat hamo
Uoluimus ingentes scopulos: ac viscera matris
Larpimus omnigene et squalentia uellimus ossa
Paulatim et ferro montem tenuamus adunco
Uellimus his tota nymphas regione subactas
Erigimusq; sacris mensura palatia musis
Fluminis in ripa: præterlabendo vicissim
Hinc sua damna gemēt hinc gaudia nra uidebūt
Nil aliud nisi forte minas et murmur inane
Exitus hic tantorum operum: ne ue omnia nobis
Attribuam: manifesta canis: manifesta leonis
Sensimus auxilia phebī peperere fauorem
Ille palem nostris mouit pro partibus arua
Atq; arcum pharetramq; leuē estiferasq; sagittas
Pugnauitq; die medio iuuatq; superne
Per noctem obsequiosa soror uelut emula fratris
Addidit ac lucri spatium tenebrasq; repressit
Sentio propositus tamen hinc fraudemq; laten tē
Dum glanem nimboſa ferat uentūq; niuesq;
Sidera et undantes dum uersat aquarius urnam
Expectant: tunc incauto mihi multa minantur
Tum specus hec uasto rapidum uomet ore fluctū
Burgitibus mixtis properans succurrere victis
Omnia sunt prouisa mihi: iam parte reuulsa
Rupis et aggestis vicino e littore saxis
Uibernus præstruxit iter mea lecta iuuentus
Nec nos aut fracto ueniens padus aggere multū
Terreat: aut rupti contemptor pontis araxes
Jam victor: iam pace fruens tuusq; futuri
Dannofas comites uix serum in flumine puro
Exposuit: lauiq; uadis hic sepe precanti:
Antiquos renouare modos: contingere lauros
Nectare fecta manu: sacras spectare choreas
Permissum sileat q; q; indignatus apollo
Lirraq; muta iugo iam pridem subit hiberno
His ego nō plausum uentosaq; festa theatri
Nec murmur turbe uarium sed rara bonorū
Pectora pollicitus merentia corda leuauī
Uospitio mensaq; fauens: castoq; cubili
Jamq; elicon: collis biceps: iamq; vngue caballi
Fons oriens: uatumq; virens iam silua uideri
Incipit: et miseris melior fortuna reuertī
Nec age visurus propera: par si qua quietis
Lura tibi: cernes bellis hec otia quantum
Urbanis preferre uelis: neu dura timeto
Fercula: et horridulis incultu cubilia culmis
Regibus alternare vices: gratissima res est

Fastiditur idem semper:uariata uoluptas
Blandior est aliumq; refert dilata saporem
Adde q; et lautas epulas et uina rubenti
Monte uel ardenti dudum transfueta ueseno
Argentumq; nitens:gregis ac preciosa britannis
Uellera odorato demersas murice uestes
Ferre breui potes ipse via:da cetera nobis
Herba thorum ramis tectum viridantibus arbor
At citharam philomena feret:quam nulla libido
Flexit adhuc:tremulo permulcens gutture siluas
Innuba virgineo canit et non sibilat anno
Nos tibi multiloquos si fert ea cura libellos
Musarumq; choros:domitiscq; insistere nymphis
Nos tibi pampineos colles:gravidosq; racemos
Deniq; mellifluas ficus:yndamq; recentem
Surgite de medio offerimus:cantusq; uolucrum
Innumeros:montiscq; sinus:curuosq; recessus
Et nemorum gelidas uadis in uallibus umbras.

CAd raynaldum de libero pago veronensem poetam

St puer hic nobis letis dimissus ab astris
Atq; mox ad ripam genit: teneriscq; sub anis
Alt: aq; secum rodant nunc hospes ad yndam
Acceptus musis: digito doctissimus omnes
Organicos miscere modos: curasq; nocentes
Pellere pectoribus: siluasq; impellere cantu
Sistere precipites pluuias: compescere uentos.
Nunc ego post patrios amnes ut amena vicissim
Flumina nostra bibat: at huiusmodi padumq; parentem
Mortuorum: et auferat duce me respiret in ora
Pollicitis precibusq; animum flexisse videbar.
Spes titubat maiore minor: postq; attigit aulam
Pontificam celebrat quos cardine roma corusco
Consilij subsedit inops: quo tramite uergat
Merat has inter gargas: auricq; nitorem
Nos ne fidemq; sequi nostram uelit: inde niuales
Morret et aeriam saros uerticis alpem
Ac putat italiam toto distare profundo
Nunc requies promissa trahit: terrasq; videndi
Famosas impellit amor: iuuenilia quorsum
Consilia euadant dubium: tibi funditus ipse
Persuade nil hoc animi modulante tumultus
Juris habere sui: pax est ubi iusserit ille
Gaudia sub digitis habitant: dulcedine mira
Uincuntur tristes et uertunt terga querelas
Si sequitur mulcebit agros et pascua late
Eridani uestrosq; lacus: fontesq; decores
Quos parit et vitro mittit mons aureus amni
Te tamen ante alios curis absoluet amaris
Solameng; feret studiis calamumq; iuuabit
Iudice te philomena sibi iam luce propinqua
Ledet: in expletos iuuenis dum cantat amores
Ledet olo: cantu senior iam morte sub ipsa
Pubila diffugient celo pelagoq; procelle
Partius electrum flentes stillare sorores
Incipient: fratrisq; minus meminisse ruinam.

CAd Guilielmum veronensem oratorem.

Urbida nos urbis spes et dulcis ameni
Ruris amor tulerat nitidos inuisere fontes
Mirandumq; caput forge: quod uatibus ingens
Calcar: et ingenio generosas admonet alas
Hic ubi te mecum conuulsa reuolueret saxa
Non puduit: campumq; satis laxare malignis
Uenantem uarijs videas nunc floribus ortum
Natura cedente operi: pars amne profundo
Lingitur ad partem preruptis rupibus ambit

Mors gelidus calidumq; ingis obuersus ad austrum
Nunc medio ruit umbra die pars nuda tepenti
Porta foret sephiro: sed et hinc pulchrum arcet agrestis
Murus: ab accessu prohibens pecudesq; virosq;
Aerias sed enim ramis viridantibus alte
Littoreas uolucres scopulis interere nidos
Nas musco uelare domos sed frondibus illas
Progeniemq; inopem fidis trepidare sub aliis
Aspicias: atq; ore cibos captare trementi
Concaua tum querulis complentur uocibus antra
Et color hinc oculos illinc sonus aduocat aures
Lertatim: dulci spectacula plena tumultu
Suspendunt. grato ue quies condita labore
Nunc vnus cum pace dies exactus auenti
Uix totus: tot me laqueis: tot curia curis
Implicat id meritum quin vincula nota libenter
Infelix: tritaq; iugum ceruice recepi
Nunc tamen illius iuuat hic meminisse diei
Dum latices dum prata uagos dumq; insita miro:
Arbuta: dum lauros alia regione petitas
Obuia guillemi facies truncisq; uadisq;
Inq; oculis tu solus eras. hoc aggere fessi
Sedimus has tacito accubitu complimus herbas
Lusimus hic puris subterlabentibus yndis:
Nunc longo exilio sparsas reuocare camenas
Nunc graios latiosq; simul conferre poetas
Dulce fuit: ueterumq; sacros memorare labores
Nostrorum immemores: hic cenam in tpa noctis
Traximus alterno pariter sermone refecti
Singula dum repeto: lux illa breuissima furtim
Labitur et clausa uix serum ualle reuoluo:
Faucibus egressus quum iam siluestria tempe
Umbratosq; sinus spectans post terga viderem
Lucidus ac mecum ad leuam descenderet amnis
Surgit ab aduerso vulgus muliebre uiriscq;
Intermixta acies: forme discrimina longe
Nulla putes: habitum confudit gallicus olim
Luxus: et ambigui textit uestigia serus
Congredimur magis atq; magis uultusq; patefcunt
Et vitte tenues: et texta monilia gemmis
Et crinalis honos: distinctaq; purpura limbo
Stellatiscq; nitent digiti: propiusq; per agmen
Intuitus: solite post mutua uerba salutis
Obstupui: tuus ignis erat: tua cura: iocusq;
O qualis facies: oculis habitare sub illis
Uisus eras. saluere iubens: et prendere dextra
Et mecum de more loqui: quo pergeret ultro
Peruictor: comites: fontis quo fama uocaret
Responsum: sed forte alio de fonte latenter
Causa petita uictas non se uertit in artes
Ingeniosus amor: quid non didicisti amantes?
Forfan in his pridem tua nouerat otia terris
Et quia te nusquam uestigia nota legebat
Te recolens: fingensq; tuos in imagine uultus
Talis erat: sic uisa mihi est et quisquis amasset
Diceret hec ardet: reducisq; occurrit amico
Ibat enim cupide: studioq; accensa videndi
Lertior ac solito et dulcedine capta locorum
Lentum reditum quasi te uisurus in illa
Et iam uersus eram tecum remeare putabam
Et nocens audire tuas et cernere gestus
Uirginis hemonie pbebo mirante videbar
Aut indignantem acroni spectare dianam
Si foret arcus ei: pendensq; in terga pharetra
Arma ferunt oculi: dulces iacit inde sagittas

Liber Tertius.

Spicula nota tibi: nec amantum incognita turbe
Digredimur tandem: ueniens nox uerba diremit
C Ad dominum iohannem de columna cardinalē de
ruralibus curis suis.

Uli⁹ alter adest adest simul altera limen
i Littera nostra tuū. curasq; narret agrestes
Quo tādēz lis longa breuis puenerit orti
Que mihi cuz nimphis bellorum ex ordine cause
Lunctos nosse reor: qua se mea carmine fama
Extendit: nomenq; noni tulit aura poete
Aspera iam lustris certamina nempe duobus
Lrebraq; cōserimus: non plures troia per annos
Obstitit aut graium ceptis: aut gallia nostris
Omnia tentauit: spem quam mihi prebuit estas
Proxima fregit hiems: auctiq; potentia fontis
Uiceruntq; operum fastidia: cessimus ultro
Reddidimusq; uiam scopulosa repagula nusq;
Ausq; indignanti transuerse in flumine moles
Ac conuulsa sonant rupis fragmēta uetuste
Unda tulit partem: partemq; tulere coloni
Et nouus antiqui labor: impulit acta laboris
Propositum ceu nauigium moderator ut ipsa
Tempestat rerum hortatur: nūc urget in austrum
Nunc boream: septemq; iubet spectare triones
Quo uocat illa sequar. ne vi trahar omnia frustra
Nissus in aduersum: proram diuersa mouebo
Littora respicere: z uentis parere cherucas
Atq; gubernaculum partes uersatile in omnes
Intenta frenabo manu: gratissimus olim
Ludus erat: querulas niphas cū murmure mlto
Sedibus e proprijs z auito expellere regno
Annus hinc labor: z bellum immortale fauente
Bruma illis: estate mihi: cui mixta uoluptas
Plurima moliri: captum dulcedine quadam
Compulit usq; adeo: q; si licet infima summis
Et pelago angusti componere gurgitis undam
Ac regum natumq; inopes conferre paratus
Perfida sic quondam nauali ponte superbus
Hellepontiaco Xerxes traiecerat estu
Sic etiam armipotens longo post tempore cesar
Lornua brondufij ualidis vincire catenis
Ausus: z edomito generum prohibere profundo
Sic quoq; baiano temerarius equore gais
Tertia construxit tumidi spectacula fastus
Que nūc sparsa vidēt naute: numerantq; sub alto
Hic hellepontus baie mihi brondufiumq;
Hic ferro fodiendus athos: nunc altera pectus
Lura subit: video naturam vincere quantus
Sit labor: ergo suum seruant elementa tenorem
Annis iter solitum: sed eni breuis angulus heret
Rupibus. ille quidē nimphaz ab origine sedes
Nūc mea pieridūq; dom⁹ satis ampla: q; hospes
Adueniet rarus: sordent quia carmina vulgo
Uitaq; nostra furor: sub iudice facta furenti
Hāc modo uallamus quā nulla reuellet aque vis
Nūc montem oppositum a radicibus eruat imis
Si tibi cura animum dederit: si curia tempus
Omnia mutato nostrum decus ordine rerum
De nimphis nimphasq; mihi cessisse uicissim
Et cecidisse minas: compressaq; bella videbis
Retia nunc sunt arma mihi z laberinthius error
Uimine contextus acu: qui peruius undis
Piscibus est carcer: nulla remeabilis arte
Pro gladijs curuos hamos: falacibus escis
Implicitos: tremulasq; sudes: paruūq; tridentes

Piscato: modo factus ago: quo terga natantum
Sistere iam didici: duroq; affigere saxo
Primitias en flumine transmittimus artis
Et uersus quot clausa domos hēt artaq; uallos
Que tibi pisciculos z rustica carmina pascit.
C Ad eūdē: laudes generosi canis ab eo sibi donati.
Uncta dies minuit: tua miera tpe crescit:
c Atq; usus meliora facit tibi regius aule
Assuetus mensq; canis: somnosq; supbos
Purpureis captare thoris: transmissus ab ora
Occidua: patrios mores: hispanaq; raptim
Limina romuleis opibus: somnumq; cibumq;
Post habuit sortemq; nouam: melioraq; cernens
Omnia tranquilla letus statione quieuit
Hunc mihi digressus supremaq; uerba paranti
Solamen comitemq; uie largiris: at ille
Sublimi de sede licet ueturus ad imas
Paret z iniectis mestus dat colla catenis
Et sequit nec spernit heri mandata minoris
Paulatim minus atq; minus meminisse relictas
Delicias iam prata iuuant: iam lucida tranans
Flumina: mordet aquas: luditq; in gurgite puro:
Fercula iam sibi nostra placent z libera curis
Otia. deserti non ampla palatia regis
Anteferat: uariasq; dapes. iam panis z unda
Sufficiūt ac parua domus: iā mēbra refulgēt
Lota feri cecidit scabies in fronte salubri
Lorpeni contracta situ: iam uertice toto
Altior it solito: ceruixq; thorosior extat
Jamq; tumet phaleris: iam uisa monilia mulcent
Amplaq; zona rubens niueisq; interta columnis
Seq; tuum recolens quondam secū ipse superbit
Multa minax fugit nostro de gramine pastor
Seq; suumq; gregem procul addidit: atria custos
Formidatus habet: plebs importuna procarq;
Nactenus obsessum metuit contingere limen
Liber ago: meus asserto: mihi scilicet vnus
Est comes assiduus: quotiens lassata diurnis
Sub noctem curis thalamo mea membra silenti
Composui facilemq; oculis dedit ora quietem
Excubat ante fores: quotiens me longior equo
Somnus habet fessum queritur: solisq; reuersi
Admonet increpitans: z concutit ostia plantis
Illicet egressum vultu plaudente salutat
Meq; preit: loca nota petens: z lumina uoluens
Sepe retro leui postq; in margine ripe
Procubui z solitis curis insistere cepi
Uertitur huc illuc: aditus circūspicit omnes
Landida tum viridi proiectus pectora terre
Laudem terga mihi obuertit uenientibus ora
Est inter fontes gelidos locus: undiq; solis
Peruius alitibus: scopulis z flumine cinctus
Hac gressu trepidante feror: malet ille: uiamq;
Occupat z magno tegit artum corpore saxum
Latratus exiguo conspectos nunciat ante
Inde ruit nisi forte uetes: nam plurima seruat
Siquis cuncta notet sensus uestigia nostri
Iustus inardescit strictis lentescit habentis
Loruus ut aduersus reliquos: sic blādus amicis
Auribus abiectis tremulaq; occurrere cauda
Prospicit hunc medio transuersus calle tremiscē
Rusticus z legum nodos perplexaq; iura
Consiliumq; domus inopis connubia nate
Depercontari solitus: uelut appius alter
Acilius ue forem: z musas turbare quietas

Nunc secū sua solus agit mihi maxima vite
Commoditas meū esse licet que cuncta fatebor
Muneribus debere tuis: solatia mille
Præterea: saltu colles amnemq; fatigat
Arguta pueros imitatur uoce canentes
Et risus motura facit: penitusq; uadofis
Anseribus grauis hostis adest: per littora ⁊ altos
Insequitur scopulos fundo nec tutior: imo est
Aliger infelix: medio nā flumine pressum
Extrahit ⁊ pingues cenas uolentibus offert
Sæpius: atq; epulas uenatib⁹ ornat agrestes
Sed iocus est: aut ira leuis seu grata natanti
Præda est seu strepitu offendunt: naz mitior agno
Esse solet paruis nunq; mihi crede uel edum
Uel fragile tentabit ouem profugamq; capellam:
Occursu trepidi leporis quasi territus heret
At fetus laniare sues: ualidosq; iuuenos
Audet: ⁊ arreptas conuellerè moribus aures
Moribus his quōdam diuersi a finibus orbis
Missus alexandro canis est ⁊ regius idem
Et contemptor erat: quem non plebeia moueret
Belua: non damas non apros ille nec urfos
Langeret: alta suos sceuens in vulnera dentes
Que male cum præcepit nouisset dona tyrannus
Mox generosum animal meritū meliora pemit
Mittitur hinc alius suos mactare leones
Doctus: ⁊ euerso tellurem elephante subactam
Concutere: hunc iuuenis tandem mirat⁹ amauit
Erroremq; suum nouit serumq; perempti
Penituit: quem non digno prius hoste probasset
At mihi nota mei virtus: impune catellus
Mordeat hunc lactens: que non grauis ira leone
Terreat: orbate nec feruens tigridis ardor
Tu presens nisi fallo: eras quando alta supremi
Atria pontificis subito completa tumultu
Mouit: ubi intonnit villisq; rigentibus horrens
Ibat ut offensi laceraret claustra leonis
Uix inde abductus merens magnumq; dolorem
Testatus gemitu rauco longis ue querelis
Sed multum res parua tenet sit finis ut vnum
Non sileam si forte aliquem videt ille tuorū
Seu casus seu iussa ferat: q; scilicet absens
Semper adesse tuis non desinit: incipit aulam
Suspirare tuā: uallesq; ⁊ rura perosus
Fortuneq; memor ueteris: fors libera detur
Mallet ad excelsam merito remeare columnam.

Ad arbores suas.

Flua pcor generosa ferax per secula tanti
Uive memor dñi: felices surgite plante
Lēdite pomiferos s; nubila tēdite ramos
Herbosumq; solum frondosi palmitis umbra
Dum fremit ore leo: dum sicca reuertitur estas
Protēgite: ⁊ solis nimios arcete furores
Jam sēphiro fluxere nives: iam bruma recessit
Floriger ecce ardes: iam piscibus instat aquosif
Uere habitum mutare nouo uiridif colore
Uestiri ⁊ letos pro tempore sumere vultus
Ille iubet qui iam uestri sibi poscere partem
Dignatur fetusq; graues dignabitur olim
Crescite magna forsā contingere dextra
Maximus ille virtū quos suspicit itala tellus
Ille inq; aerie parent cui protinus alpes
Lui pater apenninus erat: cui ditia rura
Rex padus ingenti spumans interfecat amne
Atq; coronatos altis in turribus angues

Obstupet ⁊ dominum hinc illinc uenerat, eundem
Adriaci quem stagna maris tirenafq; late
Equora permetuunt: quem transalpina uerentur
Seu cupiunt sibi regna ducem qui crimina duris
Heribus illaqueat: legumq; cohercet habentis
Iustitiaq; regit populos: quifq; aurea fesse
Lertius hesperie melioris secla metalli
Et mediolano romanas contulit artes
Parcere subiectis ⁊ debellare superbos.

Ad Petrum dantis florentinum caufidicum.

Insipientis habet aliquid fantasmata certi
Spes mihi magna boni: logos de ille labores
Forfitan etherea spectas miserat ab arce
Et lachrymis iam finis adest. o sera quietis
Tempora: grata tamen: sed q; prior: ista uidere
Fecit amor patrie: quam quo melioribus astris
Nascimur: hoc animo colimus meliore parentem
Et tua nunc igitur vigilantia pectora cure
Solicitant: memoremq; sopor suspendit amātem
Tu mihi da ueniam breuior: sum dextra dolore
Segnis hebet calamūq; mouens sibi fessa uidet
Rodofam uersare trabem: tibi cognita causa est.

Ad senobium florentinum grammaticum.

Felix cui uel uiduam spectare parentem
Contigit atq; uagas deſto i mote sorores
Uidisti qd mundus iheris qd vulgus auar
Posteritas quod ceca nequit spectacula raro
Ingenijs permiffa sacris: tot milia rerum
Tot curas formasq; hominum speciesq; laborum
Lernere sub pedibus poteras tranquillus ab alto
Me procul in tenebris per deuia longa uiarū
Errantem uidisse fuit: sed traxit amate
Frondis bonos: libuitq; sequi q; iure licebat
Spernere pierias ausum decerpere lauros
Fortior ignauum miles sic signa ferentem
Doctus in expertos obseruat nauta magistros
Propositi tamen egregij uotiq; modesti
Quisquis es in nostrūq; adeo propensus amorē
Te lete cupidifq; animi complectimur ulnis.

Ad eundem.

Ulce iter i prias dulcis fuga rario: hospes
Attrahit. at note retrahit fastidia turbe
Quid facias aie. locus is quo pgim⁹ inq;
Fert mala iuncta bonis ⁊ dulcia miscet amaris
Luncta quidem subeūda simul fugiendaq; nobis
Luncta simul. neq; enim facilis discretio rerū
Eligit ille fugam quid q; nec aperta uolenti
Janua: in exilium ciues egere superbi
Claudit inq; urbem qui ius ibi supprimit equum
Est genus exilij tacitum: sunt vulnera ceca
Miraris: cui non paucorum iniuria nota est
Quam fouet immemoris populi patientia nostri
Uel vi rapta domus: uel pascua raris auiti
Amisseq; preces: ⁊ tot per inane querelas
Indignor: ne uera negem tecum ne licebit
Glorier: amplexa est gremio nos aurea roma
Et ciuem dignata suum: dulcisq; maroni
Parthenope sacro sedus feriente roberto
Quid referenda mihi: seu docta bononia legum
Seu salis inferni decorantes littora pife
Atq; adrie imperitans: alterq; uenetia mundus
Historicq; parens patavium: seu smirna latinis
Mantua sideree nutritrix longeva poesis
Parma uel imperij clipeus si credimus olim
Romuleos dum dura duces fortuna premebat.

Liber Tertius.

Quid loquar hesperias urbes atq; opida nostras
Inter honoratos numerantia nomen alumnos
Vestra quod vna suis abolet florentia fastis
Longius impello: calamum rapit ira calentem
Gallia me noluit: proles generosa philippi
Non neget: extremi proprium uoluere britanni
Immeritum fateor: sed in hoc mihi sidera saltem
Dextra fauent. leui mulcentia lumnis astrum
Quo tulit ecce dolor. leso tu parce loquaci
Non fugimus patrias: sed nos fugat illa profecto
Mor uetus exemplis illustribus: aspice busta
Sparsa virum: patria uetitum tellure iacere
Quos ciues quem nam pegrino in puluere sara
Quos cineres: que mēbra p̄mūt: solabimur ergo
Et moniti leuiores animo tolerabimus equo.

Ad brunū florētinum.

Pterias comites et plectra sonantia p̄bebi
Nemoniamq; alio laurus p̄cul ore relictā
Noueris antiqui precium p̄dulce laboris
Tristia pro musis habitant precordia cure
Equibus infastas mors imperiosa choreas
Fortuna modulante ciet: non aridus agnos
Dente lupus rapido teneros non feta iuuenos
Ligris et imbelles iouis armiger vngue colūbas
Acrius insequitur: q̄ me trux illa meosq;
Me linquens rapiensq; illos. quo musa dolore
Leptum liquit opus elegos et flebile carmen
Fessus erat calamus siccis sitit africa glebis
Nostra: fatigato longum deserta colono:
Lestali nec fontis opem: nec frondis odorem
Sentit apollinee: sed robora dira cupressos
Funereosq; rogos lachrymarum proruit imbrī
Quem nimbi tristeq; animi peperere procelle
Herosas canorem institeras conatibus obstant
Sidera magnificis. alio lenis orbita calle
Ingenij transversa mei male sanus ad egros
Ducor: et heu merens aliorum lumina tergo
Logis enim fortuna nocens: en tempore quanto
Quinq; sepulchra virum q̄les si p̄sca dedissent
Secula: meonio vigilatum carmen homero
Clara uel ansonijs celebrasset mantua musis
Ergo deas alibi: sed quid loquor omnia tecum
Et p̄bebum et comites totumq; eliconā require
Ars mihi iam gemere est et castigare gemetes.

Ad Huielimum Ueronensem oratorem egritudi-
nis et status sui nūcia.

Febribus obfideo: ualidis mortēq; p̄pinquā
Suspico: hec iter turri vigil ip̄obus alta
Excubat: et rauco p̄nox obmurmurat ore

Classica dira fremunt. belli circūuolat horroz
Ditia barbaricis uacuant rura rapinis
Innocuusq; cruoz: per dulcia funditur arua
Uulgus inane gemit. taciti stant limine patres
Femineq; sonant per compita mesta querele
Singula dum premerent celsam rationis in arces
Euasi: fateorq; libens hec tempora linquo
Nactenus hic animi status est mihi cetera morbo
Si nequeam victus pro me uaga fama loquetur.

Ad eundem nūcia salutis.

Actū erat extremā victus rapiebar ad horas
Potio ni tristis bilē domuisset amaras
Artifici p̄tēta manu: mox limine ab atro
Mortis ad astrigerum video: mihi vsus olimpus
Punc terras titubansq; premo noxq; ipsa fatetur
Semianimē pallozq; grauis: spes redita vite

Letera cōueniunt morti: tu uiue diuq;
Quicquid erit letus nostri memor: exige tempus.
Ad Joannem barrilem neapolitanum militez arc
latensis prouincie senescallum.

Octad horrificā delectus nauta p̄cellam
Grāde onus et rari mixtā tibi sentis honoris
Materia imponi. samā nisi fallor amabat
Qui iussit tam magna tuam: uerum otia contra
Oderat ac requiem: spectati dextra magistri
Poscitur ad clauum quotiens violentior hauster
Incubuitq; uadis scopuloq; illisa maligno
Ingemuit raucum tam puia fluctibus alnus
At quotiens celo mitis iacet vnda sereno
Blandus et hesperio sēphirus suspirat ab are
Lura gubernandi minor est: minus indiget artio
Atq; opere: fragili quis credenda lacerto
Tu firmiter ambiguum uentis frangentibus equoz
Littorcōs ne canuz strepitus: refluā ue caribidm
Eusiniq; fretum rapidū sub faucibus histri
Ingressum te care puta: tamen omnia uirtus
Uincet et ancipiti tua carbasa certa profundo
Uis animi generosa reget: mirabere forsan
Spes ea uelster amor: desideriuq; metusq;
Sollicitant: quo calle queam de littore tuto
In pupim transire tuam visurus ab alto
Monstra maris tumidi: et portū subiturus eūdē.
Ad nicolaū florētini magnū regni sicilie senescallū.

O iuuat agricolam ruris spectata subacti
Bilia dū fuluas oculo meritur aristas
Diuitiasq; suas tamē idē in colle benigno
Dulcius aeriā quercum fagumq; comantem
Pampineisq; notat uestitaz vitibus ulmum
Pastorem si fama gregis vulgata superbus
Efficit: ac toto secernit ab agmine magnum
Letior herbosa ludentem in uallo iuuenum
Hunc colit ante alios mulcens hunc noie crebro
Signat odoratis interens cornua fertis
Quanta mihi gentiq; putas tu gloria nostre
Quātaq; lux patrie: quem tot tolerare laborum
Aspera tot laqueos cauto transcendere gressu
Hostibus horrendum: carumq; videmus amicis
Quem nec torua minis claro nec perfida cepto
Blanditijs fortuna mouet: tam tristibus amuz
Quam letis mirata virum: tibi carbasa cimbe
Et clauum lassata sue trinacria tandem
Credidit extrema sic tempestate magister
Eligitur dubio miles sic sepe duello
Sorte sub ancipiti generosis lecte periclis
Uive tui nostriq; memor: quas insita uirtus
Qua animo spes nostra faces tibi prima placēdi
Proxima cura bonis: turbeq; accendent amanti
Quos inter numerare tuum dignabere uatez.

Ad florianum ariminensem musicum.

O p̄be curintos solitus uel carmine fluctus
Uel thraci mulcē feras: trūcosq; sequentes
Clarus auis proauisq; fuit seclōz loq̄ci
Inter semideos habitus: sed tempore nostro
Orpheus alter adest: siquid mihi credere tutū est
Non minor antiquo nisi modo q̄ furda canenti
Monstra parit tellus: redeat licet ille nec iram
Nex luxum frenare queat victusq; tenaci
Ledet anaritie: tanto secundior etas
Sera mali tantum hac acie uicere nepotes
Ut longo postliminio consumpta reposcant
Membra senes: stigiāq; datum sit ualle reuerti

Tangere iam dubias mentas dextraſq; cruentas
Permetuant: tectoq; negent habitare ſub vno
Aut ſimul inualide retinacula ſoluere pupis
Adde q; ignauo calcar locus incutit euo
Et mundi ſentina grauis ſic peſtibus vna
Muſica cum geminis bello concurrat iniuſo
Celiſus his rodope multum me iudice multum
Impar erit feritate ſua: nec thracius hebrus
Lertet aquis rhodani ſunt hic p̄dura metallum
Pectora ſunt ſilices animi: ſunt viſcera flāme
Semiuiros per p̄rata boues perq; atria cernas
Semiboues errare viros: non vnius opacam
Minotaurus habet perplexi tramitis aulam
Plurima permixte ceceq; libidinis extat
Signa per infames partus ſobolemq; nefandam
Et natos furor agit rabieſq; fameſq;
Dira nec immites ceſſant a ſanguine fauces
Nec ſeptena virum ſed iam millena uorantur
Lorpora iuſtoruz: nec ſole urgentur athene
Sed cupidus totus laceratur dentibus orbis
Moroz abire locis: itala tellure daturum
Ingenij documenta ſui: tum currere quercus
Saraq; mota ſono blandoſq; videbimus urſos.

Ad eundem.

Esſerat aſſidua vict^o p̄ce plectriger orpheus
Orpheus hic p̄ſens euo non arte ſectidus
Auſus opes ſp̄uiſſe iopes: ignobile p̄odus
Jamq; animo carpebat iter: ſed uafa legenti
Occurrit violentus amor dextramq; ſuperbam
Inijcit inualido: mirum meretricula tanto
Imperat ingenio: ceſſit reuerentia: ceſſit
Alma fides: ceſſere preces: ſic vincimur omnes
Unius illecebris: et muſica ſeruit amori
Lui mare: cui tellus: cui ſeruit iuppiter ipſe.

Ad Joannem bocacij florentinum poetam.

Ego ſi qualem tu me tibi fingis amando
Sors daret ut vigilēs ſopirē carmie curas
Qualia nubifere ſcopuloſa per aura circe
Qualia caſtalij modularer ab aggere fontis
Solamen latura tibi ſed crede fatenti
Fallit amor: qui ſepe deos homineſq; ſeſellit
Indicijs aduerſa lues: ſi carmina vulgus
Noſtra legit: que cauſa tibi nūc ſumma querele ē
Quod paſſim vulgata auido ceſentur amico
Nil mihi nil noſtris poterat contingere muſis
Triftius: id primum moturos nempe libellos
Admoneo ut vulgus fugiant: pauciſq; placere
Contenti hoſpitibus: penitus fallentibus auris
Abſtineant: planſuſq; lenes: et murmura tēnent
Ingenio ſin fata fauent ut forte per ora
Docta virum vnius uolūtē licet ardua ſemp
Hec via ſit tentata mihi tamen ipſe mearum
Conſcius obſtupeam rerum: dum ſcribimus ecce
Morrendum violenta tonat: miſcetq; dolores
Et uarios fortuna metus tot vulnera rerum
Totq; minas p̄ferre graue eſt: hinc nūc^o atq; hic
Triftis aedeſt: allum moroz abſtulit atra ſodalem
Hunc gladij rapuere truces hunc carcer at illum
Morbus habet: nolucres alius rabiemq; feraruz
Equoreoſq; alius paſcit ſub gurgite piſces
Lor mihi non adamante rigēs nec ferrea mēs eſt
Permoneoz: taceo propria que longa malorum
Hiſtoria eſt: quibus hoc ſignum petat illa ſagittis
Pectus et hoc quanto pertentans ariete pulſet
Obniri contra ſtamus tum pondere noſtro

Tum ſimul exemplis quis noſtrum fortiter illud
Uicerit interdum trepidi titubamus ita omnem
Lorporam requiem mentis labor atq; viciffim
Pacem animi internam fortune p̄elia turbant
Uincemus tamen ut ſpero clarumq; tropheum
Uicta ferox inimica dabit ſed ſtante duello
Turbidus ingenij ſtatus eſt: vix temporis huius
Acta probare rear doctos uerum omnia poſtq;
Noſtra placent: uoti cōpoſ breue ſuſcipe carmen
Et feſſe lege ſigna manus ac mitte querelas.

Ad barbatū ſulmonenſem de tranquillo ſtatu ſuo

Us mihi trāquillū media cōtingit in urbe
Rure n̄ urbs medio: ſic p̄mpta frēq̄tia ſoli
P̄d̄opi^o et in latebras reſitus dū tedia turbe

Offendunt: hos alternos urbs vna reſſus
Hos dedit vna domus ſenium que pellit in iram
Nam deſiderium ualuas tranſgreſſus abunde
Lenio: ſemper a deſt oculis animoq; viciffim
Quod placeat poſcitq; graues auertere curas
Rurſus et ut ſtrepitus perteſum limen amicum
Tranſeo multa vno fugiens ſaſtidia paſſu
Et querulum obuerto ſecludens cardine vulgus
Hic mihi tanta quies quantam nec ualle ſouora
Parnasi nec cecropie per menia ville
Inuenit ſtudioſa cohors heremoq; ſilenti
Uix egyptiace ciues niſi fallo: arene
Angelici ſenſere patres: fortuna latenti
Parce precor: paruoz uolens a limine tranſi
Et regum metuenda fores in uade ſuperbas.

Ad eundem de mutatione quietis in laborē.

Ora ſua quēq; uocat: rigidā trāſire p̄ alpē
Sole niuem radio nōdū frāgēte iubemur
Obſcenoſq; locos: iſo: mia clauſtra maloꝝ

Atq; ſeram rhodani totiens contingere ripam
Heu quis agit mea fata deus: quis ſidera uoluit
Moroz: ſi patrium ſeſſo fortuna ſepulchrum
Inuidet: extrema liceat iacuiſſe ſub arbo
Aut ubi ſerpentes habitant: ubi naſcitur hauſter
Laucaſea ſub ualle libens athlante ſub alto
Et uiuam et moriar: nodo ſit dum uiuitur almus
Luius ab alternis reſpirem tractibus aer
Barbara dum morio: ſaltem cui reddere corpus
Terra queam: nihil e toto plus poſceris orbe
Hoc etiam fortuna negas huc uoluis et illuc
Nullaq; iam tellus nullus mihi permanet aer
Incola ceu nuſq; ſic ſuz peregrinus ubiq;
Siſte precor: quacunq; libet regione: meoz
Ludibrio laxare ferox non munera regni
Multa tui non ampla peto: permitte quietā
Paupertate frui patere hanc in rure repoſto
Etatem trāſire breuem: iam proxima moroz eſt
Libertasq; ſimul: medium ſine turbine tanto
Tempus eat nō ambitio nec auara trahit mens
Tu longos ſine fine adigiſ perferre labores
Qui quoniā aſſidue rapido cuz tempore creſcūt
Quis mihi portus erit: qualem ſperare ſenectam
Linq̄uitur: o miſeris perplexum ambagibus orbe
Celfa tremunt: pendet medium: calcamur in imo
Ima placent: tamē acrio ceu uertice ſemper
Mens tremuit: et medio pendet uelut anxia calle
Id quero: in primis: que nam hec diſcordia reruz
Si nimbos ſeuumq; iugis ſeuiffe tonantem
Si pelago fluctus tempeſtateſq; profundo
Naufragiamq; gemam: deſit patientia et equi
Judicium: arentis ſed enim modo gurgitis vnda

Liber Tertius.

Obruor indignas: humilique in puluere uentis
 Fulminibus premo: sic nil mihi profuit altum
 Sollicite vitasse locum: uerum ista profecto
 Iusta sed et sera est et longa et uana querela
 Soror igitur mea me repetit tatumque viator
 Prendere iussus iter charosque relinquere amicos
 Urgeo: alpinum raptim penetrare tridentum
 Danubiumque nouius: iuuenemque ab origine rheni
 Germanosque lacus: claudit namque hostis apertas
 Ense vias: quid agam: rebus parere coactum
 Durius est et ferre iugum sine murmure prestat
 Pareo tranquillum dulcis mihi fluxerat annus
 Sed breuis heu nimiumque fugat oblitas forte
 Lantisper fortuna mei dum cetera gaudet
 Precipiti uersare rota mihi grata relinquit
 Otia nunc eadem spingosa negocia reddit
 Et labor inuisus placitam fugat ecce quietem
 Tu felix barbata tuum ne desere nidum.

Ad Hulielmum Veronensem oratorem.

Usonias spectare domos adamate supbo
 Non silice extractas nisi te sine dulce fuisse
 Uidi eteni limenque rigens et claustra summi
 Artificis firmata manu nymphasque sonoras
 Leruleumque atbesim subeuntem gurgite blando
 Plectitur ille uolens alpini conscius ortus
 Et supplex melioris adit confinia mundi
 Patereque humiles grates agit alta Verone
 Menia frondosos colles pulcherrima martis
 Pascua et adriaci famosas equoris urbes
 Non istrum pencemque feram glacialia rura
 Littora nec scitici visurus turbida ponti
 Non modo res nostras igitur pecudumque ferarumque
 At terras fluuiosque uagos inuicta regit soror
 Uidi et terrificam solido de monte ruinam
 Atque indignantes precluso tramite nymphas
 Uertere iter dextramque uadis impellere ripam
 Et didici infano prouisa pericula uati
 Oppressum subita populum sub strage miscellum
 Mors inopina hominum et proprii mens isticia fati.

Ad Joannem barilem neapolitanum equitem.

Es igitur tepusque breue est: hec summa malorum
 Inscipue in laqueos recidi quid singula uobis
 Expediam cecumque chaos laberinthia clau
 Erroresque novos et iextricabile septum (stra
 Sollicito quod turba gradu miserabilis ambit
 Amissumque semel nequit unquam attingere limen
 Hic me declusum totiens: nunc fidere mesto
 Larcer habet miserique uagor pare vna popelli
 Ipse mihi indignans: in amenaque compita lustris
 Rex tonat horrendus: stat sortibus urna malignis
 Quis iussus prior ire mori: quem fata secundam
 Sena uocent: nec fila ferunt nec uerba puelle
 Regine miserantis opem: nec dedalus usque est.

Ad Franciscum porcescorum apostolorum de Florentia.

Frans que cum more laberithus in aruis
 Miliacis gnoscere fuit: mox tertius error
 Lemnius: extremus clasini gloria regni
 Omnia succumbunt senio: ruit ecce quaternus
 Larcer: et auroram cece videre cauerne
 Sed toto dicte domus famosior orbe
 Jam nomen uel sola tenet: solusque repertor
 Consilij vulgo clarus cautissimus idem
 Et genitricis enim et nate solator amantis
 Armenti regina ducem miserabilis arsit
 Et subiecta fero mendacis tegmine uace

Optauit uerum esse pecus: sed honestior ignis
 Corripuit sobolem salua pietate furenti
 Ignoscendus amor: ruit horrens machina postquam
 Dextra uiri fortis monitis armata puelle
 Perculit in formis squallentia pectora monstri
 Ipse faber fraudum penna trepidante per auras
 Fugit et amisso mestus super equora nato
 Fessus et euboica demum requieuit in ora
 Qua secat argolico campanas uomere baias
 Aduena calcidicus: fruiturque salubribus undis
 Sed quorsum tibi nota trahens ignota profari
 Demoror: utque uolans alium delatus in orbem
 Dedalus ad rhodani leuis: noua monstra nouasque
 Ambagum formas et plena doloribus antra
 Struxerit ut nullus reduci uestigia filo
 Dux incerta regat laqueos ut nuper in istos
 Inciderim: nequeam uel pedem cum laude referre
 Non hinc egides non hinc minoia proles
 Dedaleo ingenio freti: non ipse magister
 Exeat: ira uiam faciet: dolo: inducet alas
 Hinc ego uel nudus fugiam nisi barbara busti
 Soror mihi seruatur: fugiam similisque uolanti
 Jam ligurum colles: facilemque remetior alpem
 Limina pontificum totiens damnata relinquens.

Ad eundem.

Lilicet immense quod Flaccus dixerat urbi
 Belua multorum es capitum: sibi uedicat ois
 Uillula: fumosis sunt oppida menibus unde
 Pastor et hirsutus quondam ueniebat arator
 Nunc uagus ipso: quique omnia littora lustrat
 In somnis mercator: adest: quique omnia sulcet
 Equora et excisum patrio de stipite remum
 Ignotis qui uerset aquis qui fidere in atro
 Peruigil in stantes mundo notet ante tumultus
 Publica presagis aut funera cernat in astris
 Aut simulet qui uel tristi radice patientem
 Egrotum uel morte leuet qui puluere et herbis
 Improbus ex uariis medicatum spondeat aurum
 Uulnera qui curet uerbis et credula fallat
 Artibus innumeris in sani pectora vulgi
 Soluere qui legum laqueos et uincla professus
 Ludat et attonitum teneat sub rostra clientem
 Quid loqr: artifices scelerum: quos surgere passis
 Lernimus immites humili de stirpe tyrannos
 Jam quecumque palus sillas alit atque Verones
 Portentum regale prius sic flumine longo
 Assirium nostras defluxit uirus in oras
 Nos miseri uenale pecus uilisque lupine
 Preda famis sequimur dominos dominarier orbi
 Quos magni docuere patres nec tura dolendi
 Libertas iusteqque sonant impune querela
 Supplicium dolor ipse timet: nec parua gemendi
 Materia est non flere palam: maria horrida uelo
 O mea calliope et remis fugiamus ad actis
 Securum carpamus iter: speciesque laborum
 Et cursus uite uarios populumque canamus
 Leditur hic gratis: cuius discrimina mille
 Mille artes et mille uie parque omnibus error
 Quilibet ancipitem pariet sibi silua sophistam
 Uepribus eliciet doctum nemus omne platona
 Quolibet argutus procedet Tullius antro
 Aliger ex omni ueniet tibi dedalus alpe
 Si status hic ruris que nam confuso uasto
 In populo qualis magna laberinthus in urbe
 Que si uisa premunt animum: si dulcia turbant

Deia contamur tristes abrumpere nodos
Ac letam tentare fugam: uestigia vulgus
Nota sequatur iners at nos elicone sub alto
Secretos longe nitamur carpere calles.

¶ Ad Italiam ex galliis remeans.

Alue cara deo tellus sanctissima salue

¶ Tellus tuta bonis: tellus metuēda superbis
Tellus nobilebus multus generosior oris

Fertilior cunctis: terra formosior omni
Lincta mari gemino: famoso splendida monte
Armorū legumq; eadem ueneranda sacrarū
Pieridumq; domus: auroq; opulenta virisq;
Luius ad eximios ars et natura fauores
Incubere simul: mundoq; dedere magistrā
Ad te nunc cupide post tempora longa reuertor
Incola perpetuus: tu diuersoria vite
Bata dabis fesse: tu quantam pallida tandem
Membra tegant prestabis humum: te let^o ab alto
Italiam video frondentis colle gebenne
Aubila post tergū remanent ferit ora serenus
Spiritus et blandis assurgens motibus aer
Excipit: agnosco patriam gaudensq; saluto
Salue pulchra parens terrarū gloria salue.

¶ Ad Ideb: andianum paduanum episcopum de italia laudibus in comparisonem aliarum.

Uper ab oceano multa cū laude reuersū

¶ Occiduo: nunc et siluas et rura sequentem
Aspera: que fluctu glacialis proluit hister

Conscius ingenij iam te satis arbitror omnem
Europe spectasse situm: te iudice pauca
Disseruisse uelim: quantum seu gallica tempe
Seu fera theutonie tellus: orbisq; britatus
Distet ab ausonio: quantum simul inter utraq;
Hesperiam intersit nāq; et mihi multa videndi
Lura fuit: terrasq; labor penetrare remotas
Nec nouus hic mentes subit impetus: acta poetis
Jam pridem: rerumq; alijs memorata magistris
Precipue nostro res decantata maroni est
Et mihi post alios: rauco sed murmure dicta
Nunc iterum aggredior: non inscius hāc mihi cās
Multorum fortasse odij: si uera profecto
Sunt tanti ut pariant hostem: mihi nullus amic^o
Esse potest: nullam querendi contulit artem
Ingenium studiumq; mihi: nec conferat oro
Ergo ego uera loqui fierem ne publicus hostis
Haud uentus moneo ac testor qui forsitan egre
Nec legerent: oculos auertant: perlege solus
Nāq; tibi musisq; cano vulgumq; relego
Jam primum quacūq; animis regione uagemur
Siue per has nostris habitatas gentibus urbes
Siue per assirie populos: nam longius ardo
Euehit: egyptumq; magnam quos subdolos ille
Mentitus mandata dei mulcendo fefellit
Siue per ignotos ritus ubi ceca prophanis
Templa deis cultroq; ferox ubi dira sacerdos
Exta secans: fedis miseros inhiare facellis
Baudet et attonitos cura suspendit inani
Quo te cūq; moues quocūq; sub ethere sistis
Multa tibi occurrent proprijs metuenda colonis
Multa tibi uariciarum aderit penuria rerum
Musa gradum cobibe quorsum temeraria p̄gis?
Conspuet insanum iam iam tua carmina vulgus
Turba suos teneat mores: nos nostra loquamur
Hallia nec uitam nec munera paladis ante
Houerat. hos serum meruit gustare liquores

Postq; Roma fuit sed adhuc ibi rarus oliue
Frondet honos: nam poma quidem fragratia nri
Orbis et aurato nusq; virgulta colore
Nec quoq; diuersis uterum fecunda metallis
Non soluit: scatebrisq; caret quibus egra lenetur
Corpora: nec gregibus tondetur leta superbis
Musa gradum cobibe quorsum temeraria p̄gis?
Germanas transire nives atq; horrida uasti
Frigora danubij placitum et quos dextera rheni
Ripa procul fixo subiectos respicit arxi
Dulcius e raptō victuros pane sacuos
Leruleos albis quos irrigat amne boemos
Quos ypanis parue gignens animantia uite
Aut uagus argenti tanais disternat vnda
Nec loca nil bacho debentia nilq; minerue
Atq; parum cereri sileant: pars magna britanni
Littoris aut messem bibit aut liquefacta lyei
Poma loco: seu rarum nisi cara uebantur
Uina mari precio misere mage dulcia uite
Flandria quid sitiens haurit nisi pocula mellis
Aut aliunde graui uententia uina labore
Quid nisi telluris cumulos iam sole recoctos
Quos operosa estas brume transmittit inertī
Terrarū pars illa cremat: nimis ordine lōgū est
Enumerare plagas quas frigida contigit urfa
Fertilis at sephiro situs est: et fertilis euro
Et sua fertilitas nimbofo contigit austro
Quis tamen ignorat quantum est qd̄ desit ubiq;
Natura retrahente manum: quantum ue qd̄ obfit
Hic decore omnis abest nemorū: illic dulcis agrū
Lopia damnose uastant hec arua paludes
Illa necant sentes: uel putris aceruus harene
Ille locus tigres siluis errare profundis
Ille videt gelido uolitantes ethere gryphes
Ille truces pardos rapidos habet ille leones
Ille uenenosos stirpes: herbasq; malignas
Berminat hic morbos: hic pullulat aspide multa
Contra aut. bona uera animi impiumq; sup̄mum
Boniamq; lyram quam grecia victa latinis
Tradidit innumeratq; libens: preteruehor artes
Italie quid obest nisi mars uolentus obesset?
Quid ne deest italis: nisi par nō deforet vna?
Nostra patent nostris: aliena reuoluere mens est
Musa gradum cobibe: quorsum temeraria q̄rsus
Ulterius transire uetor: ter iussa quiesce.

¶ Ad Andream mantuanam poetam.

Duce uecta pado: leuis est desectus amici

¶ Surgitis auxilio. donec deflectere cursus
Obuius admoneat benaci filius alti

Inde sinistrosum perges: eque amne secundo
Ibis in aduersum qua clara maronis origo
Mantua pieridum quondā domus alma sacrarū
Nunc sedes inuicta ducum. que classica plectris
Miscuit et uincto ueneratur apolline martem
Unum ibi nostrarū preconem littera rerum
Inuenies. hunc tu nostris solabere uerbis
Nam nostram dolet ipse vicem: facilesq; susurros
Ruminat insulse permotus murmure turbe
Leta sibi in primis vultuq; occurre sereno
Hisq; indignantem loquere et si nulla sine hoste
Gloria parua tamen nobis oblata duelli
Materia est quos iam lustris oblata duobus
Lorserit inuidia: non inuenisse quid hiscant
Conceptum qua parte uomant e pectore virus
Una uenchatis vix tandem sillaba uerbis

Ostendit fecitque viam: pro crimine summo
 Produxisse breuem arguimur: sed ceca profecto
 Inuidia est cumulant nostrae praemia laudis
 Eximie iudicium forme vix pauca: nec equo
 Iudice que damnant inter tam multa notari
 Aeuus in insigni quaeque leuis eminet ore
 Deformis facies mendam tegit: omnia quando
 Offendunt oculos vitium non cernitur vnum
 Nos igitur que summa rei est an carmine longas
 Fecimus imo breuem: quod carmine constat eodem
 An ne autem geminum dedit addita consona tempus
 Sic animis sic ingenio torpere videmur
 Hec nobis ignota putant id musa mereri
 Nostra potest tenerisque elycon dilectus ab annis
 Esto ignota putent duo nam pugnantia: capta
 Mente simul loquimur: iuxta an longaque breuibus
 Ponimus haud equidem censorum id credere nostrum
 Crediderim: quis soleat sibi fingere multa
 Spumea precipiti: torrensque infania baccho
 Somnia mira vident vigilas et febre sine ulla
 Occupat inualidum cerebrum: violenta frenesis.
 Falsam autem si sepe videt mens egra quid ille
 Quid videt ille furas bromij uenerisque sacerdos
 Frix uerus semperque cibo somnosque sepultus
 Extremamque trabens uina inter dulcia noctem
 Nota canis rabies: stant argumenta: videbis
 Horrentem setis: oculos ardere uagantes
 Latrat in absentes: metuit contingere limphas
 An breuis est? quid ais? quod monstrum fata minantur
 Que schola grammaticum: uatque remittit a sellam
 Uina dedere animos fecerunt uina poetam
 Sentio: pica merum tetigit rostroque madenti
 Decertare audet musis: iam simia tigris
 Audebit tentare feras: et aranea telas
 Texere palladas: cignosque lacessere coruus
 Uis uini omnipotens tenerum fugat ille pudorem
 Excitat ingenium: mutos facit esse disertos
 Qui modo vix calamo commissa negocia ruris
 Llamosi seu bella fori trepidante notabat
 Conductus precio tenui: nunc sidere mesto
 Carmina nostra notat nunc consultore cratino
 Humida uerbosus eructat metra tabernis
 Uenit in aonios subito rudis incola montes
 Infecitque locos: illo spectante choream
 Uirginem soluere chori: peneia laurus
 Aruit et faciem mutauit castalius fons
 Allisit saxo citibaram turbatus apollo
 Collega regnante suo: mireia uictrix
 Arx et uterque deo collis summittitur uni
 Rusticus en censor nouus en proiectus ab astris
 Uenit aristarchus: obelis armatus acutis
 Nil atramentis unquam quod carpere possis
 Sepe sed ad mensam reges et praemia troie
 Uictaque non modico describens pergama musto
 Nec pudet insultare alijs: ea gloria fusco
 Uisa animo: fumum celo nebulamque sereno
 Obliquis captare oculis: et digna triumpho
 Sillaba nec cernit primum se falsa videre
 De nihilo insultat maculas in lumine demens
 Fert proprio queritque alibi: sic illa tenebras
 Leca suas putat esse domus queritur ue puella
 Commigrare petens: nota tibi fabula duro
 Que seuece risum mouit: sed calidus iste
 Nostra scripta manu seruare poemata fertur
 Sillaba monstratur vulgo nostrumque patenter

Arguit errorem: mirum nam sillaba nobis
 Nec eadem seruata domi est ibi cauta tenorem
 Et tempus tenuisse suum: si missa retentis
 Discordant: cur peiorem sententia uergit
 In partem: cur non potius properantis in actu
 Error erit calami: quod sepius accidit alta
 Tractanti: ingenio culpam hanc ascribere mordax
 Emulus audebit: uerum audeat: uenica nobis
 Sit nota que crebra est alijs et crebrior: ipsa
 Uirgilio. seruens quandoque tepescit et alget
 Et quandoque maro currens pede claudicat uno
 Diuinum est quod labe uacat mortalia nunquam
 Reprehensione carent: igitur si iure latino
 Accusator: agit petimur si crimine uero
 Crimen erit ueniale tamen linorque simister
 Lentus iners studijs pretendens retia nostris
 Torqueat in girum sese pariatque subinde
 Quod premat inuisam grauiori uulnere famam
 Tristis enim inuidia quales effundis abortus?
 Ridiculus partus: spatio breuis una decenni
 Sillaba: turrigeros citius tres uenica natos
 Indica barbaricis peperisset belua siluis.
 Ad amicum transalpinum in gallias reuocantes.
 Erdis amice opas: mens est mihi certa manent
 Hic ubi sum si me ualidis rapidissimam uendis
 Impulerit rhodanus: recta non circi antra
 Menia concutiens: ubi tu tibi tempora uite
 Deligis: ac bustam: non compta uestra terentes
 Mille simul parua que stridunt urbe quadrigae.
 Anchora fixa solo est: moueant: tu calcar amoris
 Incutis absenti: quo frena morantia rumpam
 Dum meminisse iubes: quod ut obliuisceret omni
 Erhortandus eram studio: tu dulce caducum
 Ingeris ex porto: formeque fugacis honorem
 Et ueterum mihi multa nouas monimenta dierum
 Hec tamen ipsa olim: que spes erat ultima victo
 Causa fuere fugerimque hec puerilia retro
 Inquimus: ad metas rapimur properantibus annis
 Una fuit quondam depectere cura capillos
 Impendere diu speculo componere vultum
 Multorum placuisse oculis. sed transijt etas
 Illa mihi in tergum et nunquam reditura uolauit.
 Jamque animus maiora trahunt: quod precipis ergo
 Consilio ne tuo senior iam segnis amator
 In flamma laqueosque ruam et iuga nota subibo
 Dij meliora boni. licuerunt multa iocose
 Tunc puero: nunc pauca viro. suntque illa pudori
 Fabula que populo fuerim: digitosque notatus
 Ista precor: sileant igitur ne carpere mores
 Nunc etiam uideare meos: si pauca iuente
 Blanda putes motura senem: tua dulcis amice
 Interpellat item facies: sed forsitan equum
 Id fuerat tua quum totiens me traxerit illuc:
 Ut mea te tandem semel huc rapuisset imago.
 An me romani dignatio sacra moueret
 Pontificis: quem sepe meos ais ordine gressus:
 Et longas quesuisse moras: frons mitis ab alto
 Prospicit illa suos: quibus annumerare pusillum
 Melicet. at quorsum sitis immortalis habendi
 Uoluet in exhausto mortalia corda labore:
 Sit parto sine lite frui: si plura petuntur
 Nec bene fundatum locus interrumpit amorem
 Et patulas habet ille manus: et brachia longa
 Lum quibus et terras regit et freta transijt ampla:
 Precluditque fores heredi: celumque recludit

Spes autem me nulla trahit: quia nulla cupido
Alligat: et nullis ardent precordia flammis:
Ingeniosus amor: quas non te uertis in artes?
Que tibi, non tentata via est: horribus implet
Qua uarijs hinc bella fremunt: hinc arma parant:
Omnia peruideo: sed quis locus absque periculo?
Que magna cum laude quies: stat iuncta labori
Gloria languentem spernens operosa soporem
Despiciensque minas: at qui te detinet inquis
Et mortalis homo: vita sic pendet ab una
Sors tua: sed quenas queso non pendula sors est
Stamine pendemus tremulo moriturus amici
Immortale caput uoto uesantis inani
Optarem non tanta premunt obliuia rerum
Sum memor ipse mei sed eni pars magna sapientis
Huius erit: multum adiacet lux ultima fame
Clara quidem longos uirtus uentura sub annos
Uiribus ipsa suis sublimis ad ethera surget
Non aliena petens inopis suffragia lingue
Si tamen et presens calamus promittere quicquam
Auderet promeret nec sarcina nominis ingens
Afforet auxilio: uerum hinc grauioribus urges
Inde latus stimulis: siquidem modo rara per oes
Et suspecta fides animos: clarissima certe
Ars uirtus doctrina fides rarissima semper
Nunc tamen ex raris siquid mihi credis habeto.
Frustra igitur terrere pares: si tempore uirtus
Prisca uiget nostro: si qua est probitasque fidesque:
Pectore in hoc habitant: olim concorditer una
Uiximus: et reliquos parili stat uiuere nexu:
Tempora partimur: uariisque expendimus usum
Et noctem longoque diem sermone morantes
Ducimus: obrepit quotiens assueta uoluptas.
Solutus ego populum fugiens: et rura pererrans.
Solutus et ad ripam tenera resupinus in herba.
Ardentes transire dies: rabiemque leonis.
Luraram liber video: uacuosque malorum
Dum grauidus redit antro. uolucrumque cateruis
Retia complentur: breue sic comitante chorea
Pyridum in siluis et labile uoluitur eum.
Nec mihi uita placet: non ambitionis in aulam
Inuidieque sacra: post tot documenta reuerti
Bratius iste quidem: quamquam iam fessus eundi
Pes italiam calcabit humum: purumque serenum
Letius his oculis: et sidera nostra uidebo.
Post ubi longeuo finem factura labori
Affuerit suprema dies: solamen et ipsum
Mortis erit: tanti ingenio lachrymantis amici
Lassatum posuisse caput: manibusque sepulchro
Inuictum iacuisse pijs: post prelia tanta
Fortune: ausonia saltem tellure recondi
Dulce mihi: et patrijs longum requiescere saxis.
Seruus quum fragilem tumulum couulserit etas
Lenius hesperia cinis hic agitabitur aura.

Ad eundem.

Uado erit obscuri karibus contentus amicle
Lefar: et iperit spernet: bellique timebit:
Apius inuise metuet certamina plebis
Mutus erit cicero: formosus calba: fidelis
Hannibal: infidus scipio: katilina pudicus:
Alc pius: armatum thesites sternet achillem
Liberilis altifone carmen dictabit homero.
Solstiga perrupet radio: et mirantibus umbris
Lartaream subito complebit lumine uallem.
Ethera bos facili penetrabit et astra uolatu

Oceanum formica uado: tanaisque repente
Ibit aqua: stringet glacies densissima Nilum
Aix eterna teget merocem: nunquam carebunt
Imbre meduseis infecta cruoribus arua
Surget ab occasu uiridis aurora capillis
Retrogradumque dies fuscis transmittet ad idos
Et padus ad fontem uesaliis redibit ad arcem:
Ethna uomet fluctus gelidos et sergia flammam:
Aura mouebit agros: contemnent nubila uentos:
Montibus errabunt pisces: pelagoque leones.
Tunc tua propositum conuellent carmina nostrum.
In ortu Marci iunioris progeniti magnifici ber
uabonis mediolani domini.

Agne puer dilecte deo titulisque parentum
Presulges populis olis uenerade supbis
Sit mo uita comes teneris sit spūs annis

Expectare diu nobis patriasque patrias
Lete ueni: uitesque uiam felicibus astris
Ingredere et rebus gaudens accede secundis
Le padus expectat dominum: que flumina rega
Nostra uocant: te purpureo ticinus amicta
Et magno genitore tumens: te gurgite lanber
Innocuo: lateque secans pulcherrima rura
Abdua: ceruleus: uolucresque sonantibus undis
Ollius ac diues tanarus: te trebia nobis
Jam melior: saluus te ripis laxior equo
Le durus: rapido torrens te uertice taron
Exiguus te parma uadis: atque entia uerno
Imbre furens teque amne minor tamē ethere ren
Blandior ausonio. que que quid flumine uerbis
Parua sequor. tethireni maris estus et omne
Jam nunc litus amat crebris in littore portus
Quum pcul indomitas gentes sceptrisque potitas
Non pudet e gremio domini sibi poscere uestro
Ingens principium tibi sic uirtusque tuorum
Sic tua sors: sic fama domus: sic lumine amico
Astra fauet: hominumque deus qui prouidet act
Tu quoque tranquillo uotium pectore natum
Suscipe magne parens et per uestigia gentis
Ire doce generisque sequi monumenta uetusti
Historias alij memorandaque nomina longe
Actaque clara uirum repetant uulgataque bella
Sufficiunt alijs exempla domestica fame
Inueniet puer iste domi calcaria laudum
Plurima magnanimos proauos imitetur auosque
Mirarique patrem docili condiscat ab tuo
Quum tamen egregias uiuendo adoluerit infans
Hanc habeat pateram: et roseo bibat ore iubeto
Parua decent paruos: minimus sus: maximus ille:
Parua sed est etas lucis noua limina nuper
Attigit: et celum trepido susperit oculo
Etati: non fortune munuscula dantur
Apta sue. In det nitido mulcente metallo
Spernet idem ex alto fuerit dum plenior etas
Et rutilam terre fecem sciet esse profunde.
At fortasse sibi tunc carmina nostra placebunt
Perleget et secum sacro dum fonte letabar
Tanto humile excelsus genitor dignatur honore e
Hic quoque deuotam generoso uertice dextram
Apposuit: procerum magne pars parua caterue
Et faustum leto marci dedit omne nomen
Ornatum celebri magnorum laude uirorum
Ut siue iugenijs lingue seu palma latine
Mulceat insigni geminum mihi lumine callem
Ostendant latij marcus duo sidera uarro

Marcus item cicero: cui se lux tertia marcus
 Aggeget antonius: sin ardua rura videre
 Pyridumq; audire modos pacuuius alium
 Signet iter marcus: patrie si uerus amator
 Nec leto rūpenda fides: sit marcus utriq;
 Regulus exemplum solij si forte sup:emi
 Spes 7 amor moueant: surgant uestigia marci
 Principis alta sequens: atq; hic seu mitib⁹ actio:
 Sen studio iuuat agnosci sint vndiq; clari
 Sceptri feriq; duces. si bellica gloria tangit
 Et rigor 7 virtus animi cultusq; decoris
 Et cōtemptus opum: marcos curiū atq; catones
 Intuear: reges acie calcare potentes
 Si mediter marcus glabrio: si vincere gentes
 Nobilito: memori uersetur pectore marcus
 Nosq; inter patris patruus quem nostra tulerunt
 Tempora victorem: marcos accepimus omnes
 Nunc dedimus: si tēpla uelim struxisse uel urbes
 Aut si nauali certamine victo: haberi
 Marcus ad audēti stimulos agrippa ministret
 Si placeat fraternus amor: pietasq; modesti
 Pectoris aut maior rediens in tempore fama
 Spreta suo: marci fabij victoria testis
 Neglectusq; duci populo mirante triumphus
 Publica fata manu patriosq; arcescere casus
 Inq; suum transierit caput proprioq; amore
 Commune imperium fundare: 7 turpia nulla
 Posse pati marci facinus commendat horati
 Nobilitas humili que sit gratissima plebi
 Concilietq; animos: se marcus horatius alter
 Insigne exemplum: marcusq; ualerius offert
 Esse duces fortemq; virum inter vulnera marcus
 Popilius. cautum in dubijs euadere marcus
 Leso docet: stabilem luuij constantia marci
 Hostis colla iugo: sociorum menia paci
 Subdere coniuncto marcus geganius ausu
 Hostiles aperire fores uirtute uel armis
 Immeritoq; iugo ciues patriamq; maligno
 Eripere 7 senium crebris ornare tropheis
 Singula de marci discam probitate camilli.
 Consilio propius: si castigabitur erro:
 Marcus erit ruffus monitor: si dulcis agetur
 Libertas animum marcus castritius armet
 Si ferro cohibere fugam: 7 conuertere in arma
 Conseruatam aciem: dux marcus emilius esto
 Pellere si patrijs scandentem menibus hostem
 Ultima fors adigat marcus sit manlius aucto:
 Reddere si vitam patrie: casusq; tremendo
 Sponte subire. pijs marcus conspectus in armis
 Lurtius hortato: fuerit: quam debita fido
 Inconuulsa fides: marcus lucullus amico
 Quanta hosti pietas alter post funera marcus
 Antonius: marcusq; pium me cotta parenti
 Marcus item scaurus nato monet esse seuerum
 Marcus rutilius moderari 7 spernere honores
 Si magnas fortassis opes sed labe carentes
 Mens humana uolet impleri nescia rerum
 Marcus adest crassus: quod si de sede superba
 Imperia 7 tumidos libeat prosternere reges
 Marcus adest brutus: stomacho metuendus amaro
 Dexterā si pollens 7 clari fama duelli
 Sollicitet pariliq; duces sub Marte cadētes
 Armaq; cesorum templis affixa sacratis
 Tunc animum marcus subeat marcellus: 7 ille
 Cui tulit auxilium demissus ab ethere coeuis.

Multa unum aduersus multas audere cohortes
 Marcus seua docet: totiq; occurrere bello
 Crebra per aduersum generosaq; vulnera pectus
 Sergius ostendit marcus tum corpore trunco
 Et spolia 7 titulos uel iniquo querere Marte:
 Religione pia celum si cura mereri est
 Quatuor ex numero christi precone secundo
 Exciter: alati signat quem forma leonis
 Et cui nunc locuplex ueneto stat littore templum
 Undiq; multiplici sic pro:us honore uerendum
 Marcus uiuifica positum mihi nomen ab vnda
 Ille quidem hec secum. sed tu tibi magne videbis
 Me uelut esse suum: si sum tuus inuida forte
 Cōspectum fugitiua virum mihi subtrahet etas:
 Fac precor absentis memorem: si munera multi
 Certatim maiora parant: feruentio: igne
 Commendet me pura fides: 7 carmina raptim
 Ingenio deprompta inopi: sub iudice tanto
 Sit precium rebus iustum: laudetur amanti
 Lucida mens: tenebris effossum sordeat aurum
CAd guidonem de gonçaga mantue dominum.

Tala q; reliquas superet facidia linguas
 i Uir pitās: graiaz pter: si fama sequēda est
 Si cicero nullā excipio brenis iste libellus
 Testis erit: clara eloquio: quem gallia celo
 Attollitq; fauens summisq; equare laborat
 Scilicet hic vulgo recitat sua somnia gallus
 Quid zelus quid possit amor quis pectus ephebi
 Ignis alat: quid ludat anus: quibus artib⁹ amens
 Certat amans: ueneris tot sint in limine pestes
 Quis labor atq; dolo: : requies que mixta labori
 Que risus gemitusq; vites: ut gaudia crebre
 Kara rigent lachryme: poterat quod latius ergo
 Uberiusq; dari: fandi q; capacius aruum?
 Somniat iste tamen: dum somnia visa renarrat
 Sopitoq; nihil vigilans distare videtur
 Ut tuus ille olim melius conciuis: amoris
 Explicuit sermone pathos. si fabula diues
 Inspicitur: frigidaq; expirans cuspide dido
 Seu uates uerona tuus: seu nidus amor
 Fertilis: ac notus lasciuo carmine fulmo
 Umbrae siue duces ingenio largita peligno
 Ut sileam reliquos: uel quos antiquior etas
 Uel quos nostra recens latialibus extulit oris
 Nec minus hunc lete excipies: nec munera tēnes
 Nostra ideo: uulgaria enim 7 peregrina petēti
 Nil maius potuisse dari: nisi fallitur omnis
 Gallia pariseosq; caput: mihi crede: ualeq;
CAd amicum bone indolis adolescentem.

Ratulo: ingenio qd me flāmantibus usq;
 s Sollicitasse iuuat stimulis: mea glia tales
 Ul' fecisse manu: ul' adhuc ductore carētes
 Inuenisse operum comites: atq; arma dedisse
 Tu ceptum preme magnificum 7 feruenti⁹ urge
 Victor eris: celsosq; sedens sub uertice cyrre
 Dissona despicias trepidantis murmura vulgi
 Unum istud: nam uerba tibi: infususq; profundos
 Suppeditat natura parens ut sedulus arti
 Des operam admoneo: neu sit ter mensa pudori
 Sillaba 7 in digitos iterumq; iterumq; reuersa
 Hoc age ne minimi contemptor: maxima paruis
 Aspergens maculis: frontem fedare serenam
 Sustineas modico meq; hec tibi crede locutum.
 Ore pio fando uideo: genuisse: meamq;
 Rem gerere: optati uenient in tempore fructus

Cultor: ubiq; ferar nec tu dilecte negabis
 Hinc fateor: mihi cura tue non ultima fame.
CAd socratem suum de uarietate studiorum.
 R. ut uarijs agit breuis orbita uite
 Et per mille uias meta pperamus ad vna
 Atq; ideo optatu pariter no prendim oes
 Altum iter: z duruz imprimis: nec mole grauat
 Corporeo ascensus facilis: scopulosq; saxo
 Undiq; prruptis: anceps via turbat euntes.
 Undiq; terribiles lapsus: atq; vndiq; mors est
 Per medium securus eas hoc tramite pauci
 Incedunt: plures videas in ualle profunda
 Errantes: passim cecos ad tartara gressus
 Ferre: quid heu tantuz fessis mortalibus obstat?
 Quid famij senis in biuio deflectere cogit
 Ad leuam atq; iter usq; adeo contemnere dextra?
 Excelso stat vita loco: nos ima sequetes
 Uergimus ad mortem: fulgentia sidera circum
 Uoluntur lege eterna: nos lumina proni
 Figimus in terram: terrena semper amamus
 Seu gaudemus opes tacitis fodisse sub antris
 Pallentes celiq; sacrum fugisse decorem
 Ac manes turbasse atros. dum flaua metallu
 Uena uomit curasq; z magnu ac dulce periculum
 Siue gule imperio terras ueramur z equoz
 Aerialq; plagas: quas si spectare liberet
 Pulchra fames. alias cupido sub pectore mesas
 Uolueret interdū: corpuscula uilia: quantum
 Perditi impense: fragilem quid rumpitis altuz
 Que modico tranquilla foret: nimioq; laborat
 Singula si numeres studium vix turpius ullum
 Quid loqr hos qui rostra colit q; vulgus adorat
 Quos fauor ambiguus turbe plaususq; fatigant
 Quid q; cedis amor: miseros spesq; iproba marq;
 Precipitat: letis mesto spumatia tabo
 Lela vident oculis z capum strage rubentem
 Buccina non illos: non ulla pauoris imago
 Non gladij ancipites: no vulnera seua: nec imber
 Sanguinis: aut fede laniata cadauera terrent:
 Quid quibus alma fides pietas quoq; viluit ois
 Atq; dei atq; hoium: dubito dum calle supremuz
 Ac tremulum properant fortune scandere culmen
 Quos furere in triuis compellit inutilis omnis
 Quam longa est etas z perdere littera tempus:
 Quos operosa domus ruituraq; tecta morantur
 Immemores busti. quos duram uxoris inique
 Imperium exercet. nullog; labore domandum
 Ingenium nati indocilis: seruiq; trilinguis
 Quos sentosus ager. q; grex moribudus anbelos
 Aut apium fugitiua cohors z mellis amari
 Cura facit damniq; metus: spesq; arida luci
 Atq; arsura sitis parto quos languida messis
 Institor aut tardus: pugnas aquilonibus hauster
 Exanimant tristeq; infami nomine syrtes
 Aut hinc silla fremens illinc violenta caribdis
 Ac medio uentura ratis fortunaq; semper
 Fluctibus ac uentis tortisq; rudentibus acta
 Quid quos flamma animi larib; ppellit auitis
 Per maria z scopulos uoluēs q; vita per vndas
 Degitur infelix quibus apparat vnda sepulchruz
 Et ieiuna auidos expectant viscera pisces
 Pretereo ridenda magis: quos retia fusca
 Tendere nocte iuuet: bellumq; indicere siluis
 Quos aper attonitos habeat dum vulnifer uda
 Valle furit: quos ceruus agat per deuia saltu

Per frutices: quos parua uagos gressusq; silenti
 Ducat auis. lento prohibens suspiria freno
 Erigat ad celum quos nubibus anser aquosis
 Inuoluitans quos piscis acu captandus ad vnca.
 Leu rigidum incuruet gelido de marmore corpus
 Quos habet aut fedus fornicis aut umbra taberne
 Anxia damno quos atterit alea ligno
 Turbida quosq; tenax ligat ad spectacula circus
 Oblitosq; cibi sub tarda crepuscula seruat
 Quid quos ceca uenus: quos incōsulta uoluptas
 Tempus in omne rotant: insomnes ducere noctes
 Logit inherens z blanda lues trepidumq; sopores
 Larpere z aut niuib; medijs aut imbribus ultro
 Ponere inerme latus sub limine tristis amice
 Ac propijs gaudere malis: dum credula mentes
 Spes alit interea: stimulisq; ferocibus urget
 Seu quos forma fugax fulgor breuissimus oris
 Prerapidumq; decus speculo suspendit inani
 Sic suus urit amor: sic fert sua queq; cupido
 Sola iacet virtus: poterat que sola beatos
 Efficere z uite tranquillum sternere callem
CAd Franciscum priorem sanctorum apostoloruz
 de florentia magno nixu animi inter difficultates
 assurgendum.
 Iuo sed indignans: q; nos in tristia fatuz
 Secula dilatos peioribus intulit annis
 Aut prius aut multo decuit post tpe nasci
 Nam fuit. z fortassis erit felicis eum
 In medium sordes in nostrum turpia tempus
 Confluxisse vides: grauium sentina malorum
 Nos habet: ingenium virtus: z gloria mundo
 Lesserunt regnumq; tenent fortuna uoluptas
 Dedecus: ingenti nisu nisi surgimus actum est
 Ibimus in scopulos: torrente rotabimur atro
 Disa rigens tellus z inania nomina bustum
 Conteget exiguum: longo mox prata labore
 Fama cadet: cinerum custos intercidet urna
 Aura feret cineres: attrito in marmore nomen
 Uix leget acutis concisum in frustra viator
 Luncta premet tempus: si mens obstare pmeti est
 Attollamus humo spes fessas nulla carinas
 Ancora mobilibus suffixa moref harenis
 Hoc elicone meo circum viridantibus herbis
 Fontis z ad ripam queruli sub ripe silenti
 Atq; inter geminas properatum perlege lauros
 Quas tibi sacrata forsan sessure sub umbra
 Dum sereres heu: quotiens suspiras crescite dixi.
CAd Gulielmum oratorem ueronenses de peregrina-
 tione ad urbem romam anno iubileo.
 U qd ages: sacra ne paras iuifere romam
 In tadē: poteris ne pio dare terga labori?
 Aut segna patiere mora: uerona tot annis
 Possedit: longosq; suum te dulciter cuo
 Possideat serum ue tibi paret alma sepulchrum
 Roma nihil: meliora deus: si tempore tanto
 Ingenij mihi cura tui: si pectoris ardo
 Notus ab experto: pridem generosa uoluptas
 Egregium monstrabat iter: stimulosq; latentis
 Urgebat: sed frena domus studiūq; tuorum
 U: patrie stringebat amor: nunc maior in altum
 Cura uocat: cessas: ni dum patet arcta salutis
 Semita quam strauit ebisti pius ore minister
 Quaz cimbzo permixtus hiber: graioq; britanus
 Per meat: extreme coniunctaq; cyp:us hiberne
 Et dacus: z rutilo perplexus crine sueuus

Libertertius

Stabis iners italus? sic semper proxima sordent?
Sic longinqua iuuant felix peregrinus ad astra
Ire potes saltu facili: contemnis. an ipsum
Id nimis est: an dum redeat iubileus & errans
Quinquaginta uagis iterum sol flexibus orbes
Expleat: ac reuehat quas nunc male pdim^o boras
Expectamus adhuc: celi quicumq; viator
Longū iter est propera: tēpus breue: nulla futuri
Sollicitudo premat: neu te mentita dolentum
Impediat pietas: affusam in limine matrem
Despice nec teneri moueant te dulcia nati
Oscula: grandæum fugiens sine flere parentem
Et sine: uentus agat suspiria tristis amici
Non nate seu forma virens seu nubilis etas
Non germanus amās: trepide non vba sororis
Candida nec blando teneat te murmure coniuux
Luncta tibi calcanda simul: pulcherrima merces
Proposita est: sed quem moneo: iam letus amata
Respiciensq; in terga nihil te proripis ede
Feruida deuotum rapuit: iam dextra bacillum
Perq; salutantum tacitus petis agmina romam
Me ne oro comitem refugio: comes esse uolenti
Institui meliore viariam mundus & omne
Quod placuit iuueni domita vix carne ualete.

CFrancisci petrarche poete laureati epistolarum ad
barbatū salmonez libet tertius explicit feliciter.

Francisci petrarche poete laureati testamēti ex^m.

Sepe de eo mecum cogitās: de quo nemo nimis pauci satis cogitant de nouissimis scilicet: ac de morte: que cogitatio neq; superflua esse potest neq; nimium festina. **L**uz et mors omnibus certa sit: et hora mortis incerta. **U**tile: ac honestum credo anteq; me mors impediatur: quia mors ipsa que per uarios et ambiguos rerum casus semper nobis impendit perutile breuitatem procul esse non potest: **N**unc dei gratia dum corpore simul: atq; animo sanus sum de meipso ac de rebus meis testando: disponere: Quāuis ut uerum fatear tam parue: et tam pauca res sunt mee: ut de ijs quodammodo pudeat me testari: **S**ed diuitum atq; inopum cure de rebus licet imparibus pares sunt: **U**olo igitur hanc meam uoluntatem ultimam ordinare: et scriptis committere: et propter quandam honestatem: et ob id maxime ne de huiusmodi rebus meis propter meam incuriositatem post meum obitum litigetur. **I**n primis animam meam peccatricem: sed diuinam misericordiam implorantem et de illa sperantem cōmendo humiliter **J**esu christo eiusq; flexis ipsius anime genibus: ut a se creatam suiq; sanctissimi sanguinis precio redempta ptegat: effusus supplico: nec permittat ad suorum manus hostium peruenire: **A**d hoc etiam auxilium beatissime virginis mris sue: et beati **M**ichaelis archangeli reuerenter: et fideliter imploro: et sanctorum reliquorum: quos intercessores apud christum in uocare sum solitus: ac sperare: **C**orpus autem hoc terrenum: ac mortale nobilium grauem sarcinam animorum: terre unde sibi origo est uolo restitui: et hoc absq; omni pompa: sed cum summa humilitate: et abiectioe quanta esse potest: de quo heredem meum et amicos omnes: rogo: obsecro: et obtestor: et adiuro per viscera misericordie dei nostri et per charitatem si q; vnq; ad me habuerunt: nec falsi spem honoris hoc negligant: cum sic omnino me deceat: ac sic uelim: ita ut si forte (quod absit) cōtrafecerint teneantur deo et mihi de graui utriusq; offensa in die iudicij respondere: **E**t hoc quidem de dono sepulture: hoc addito q; nemo me fleat: nemo cum lachrymas: sed pro me christo preces: et qui potest christi pauperibus charitatem pro me orare monitis porrigat: hoc mihi prodesse poterit: **F**letus autem: et defunctis inutilis et flentibus est dānosus: de loco autem non magnopere curo: contentor: poni ubicunq; deo placuerit: et his qui hanc curam suscipere dignabuntur: si tamē expensis mea de hoc uoluntas exquiratur: sepeliri uelim: **S**i padue: ubi nunc sum moriar in ecclesia sancti Augustini quam fratres predicatorum tenent: **Q**uia et locus animo meo gratus est: et iacet illic is qui me plurimum dilexit: **I**nq; has terras pijs precibus attraxit: preclarissime memorie **J**acobus de carraria tunc padue dominus: **S**i autē arqua de ubi ruralis habitatio mea est diem clausero: et deus tñi mihi concesserit quod ualde cupio: capellam ibi exiguam ad honorem beatissime **M**arie virginis extruere illic sepeliri cligo. **A**lioquin inferius in aliquo loco honesto iuxta ecclesiaz plebis: **S**in uenetijs moriar poni uolo in loco sancti **F**rancisci de uinea illic ante ostium ecclesie: **S**in mediolani ante ecclesiam beati **A**mbrosij iuxta pri-

um introitum: qui ciuitatis muros aspicit: **S**in papie in ecclesia sancti Augustini ubi fratribus uisum fuerit: **S**i autem rome in ecclesia sancte **M**arie maioris uel sancti petri ubi fuerit opportuni^o uel iuxta ecclesiam hanc uel illam sicut canonicis placebit: **N**ominauit loca quibus per italiā conuersari soleo: **A**t si parme in ecclesia maiori ubi per multos annos archidiaconus fui inutilis et semper fere absens: **S**in ubicunq; terrarum alibi in loco fratrum minorum si sibi: sin minus in quacunq; alia ecclesia: que uicini^o fuerit loco mortis: **N**ec de sepulchro plura fateor q; uirum doctum deceat licet ab idocto dicta sint. **N**unc accedo ad dispositionem earum rerum que uocantur bona bonorum cum potius sint sepe impedimenta animi: **E**t primo equidem huic sancte ecclesie paduane unde percipi et commoda et honores: ordinauit animo iam pridem pusillum terre emere quod eidem testamento dimitterem usq; ad summam. **v**3. ducentarum librarum huius parue monete uel plus si plus possim. **S**ed ad hanc summam hēo iā uerbo licentiam a magnifico padue dño ac meo dño **F**rancisco de carraria quam uel in uita mea: uel post obitum quotiens seu quandoeunq; petita fuerit datum esse non dubito. sicut ille cuius non actum modo: sed uerba multum habeant in proposito ueritatem firmitatem: huiusmodi autem terram hactenus interuenientibus alijs impensis emere nō ualui. **S**i ergo ipsam emero: ut spero facias in instrumento emptionis poni q; ipsam emo animo ecclesie relinquendi: **E**t nunc ita facio q; uis eiusdē terre situm nondum possim in scriptis inserere: **S**in autem qm nonnunq; pie uoluntates propter peccata hominum deducta nequeant ad effectum dictam terram emere uel propter impotentiam: uel propter negligentiam omiserit: lego ipsi ecclesie padue ducatos ducentos auri ad emendum aliquantum terre ubi melius fieri poterit de cuius prouentibus perpetuum anniuersarium anime mee fiat: et ipso domino supplico si tunc uiuet sicut cupio et deum precor ut multos postea annos letus: et felix uiuat: uel si (quod deus auertat) tunc ipse non uiueret: precor alius quēcunq; penes quem rei huius erit arbitrium: **Q**uatenus ob reuerentiā beatę **M**arie virginis: et mei licet idigni et pusilli hominis respectum concedat hoc fieri: **E**t decretum suum super hoc fauorabiliter interponat: lego autē ecclesie apud quam sepeliar ducatos. **x**2. **A**lijs autem ecclesijs quatuor ordinum mendicantium si ibi fuerint duē. quinq; pro qualibet: **P**auperibus christi lego centum ducatos distribuendos ut uidebitur ioāni abocheta custodi ecclesie paduane: et hoc si hic moriar: **S**in alibi ad arbitrium prelati illius ecclesie in qua reconditus fuero: **I**ta tamen ut de dicta quantitate nullus ultra singulos duē. accipiat. **T**ransseo ad dispositionem aliarū rerū: **E**t predicto igitur magnifico dño meo paduano quia ipse per dei gratias non eget: et ego nihil habeo dignus se: dimitto tabulam meam siue iconam beatę virginis **M**arie operis **O**tti pictoris egregij: **Q**ue mihi ab amico meo **m**ichaelē nanis de **F**lorentia missa est: cuius pulchritudinem ignorantes non intelligunt: **M**agistri autem artis stupent: hanc iconam ipsi magnifico domino lego: ut ipsa uirgo benedicta sit sibi propitia apud filium suum iesum

Ha
deco

Cor
p^o si
ne pō
pa

Dño
francisco
de carraria
padue do-
mino

Amicis
legata

Testamentum

christum: Amicis minoris status sed charissimis mihi libenter magna dimitterem si facultas esset uberior: sed affectus libabunt: Magistro Donato de prato ueteri grammaticae preceptorum nunc uenetijs habitanti: si quid uel debet ex mutuo: quod quantum sit nescio: sed utique parum est remitto et lego: nec uolo quod heredi meo hanc ob causam ad aliquid teneantur: De equis meis si quos habuero in tempore transitus mei: qui placeant bonifanello de vigocia: et lombardo aserico precibus paduanis uolo quod inter eos sortiantur: qui primum eligat quis secundum et preter hoc dicto lombardo qui rerum curam deposuit: ut res meas ageret: obligatum me profiteor in. cxxxiiij. ducentis auri et solidis. xvj. quos expendit in utilitatibus meis: et multo amplius: Sed facta ultima inter nos ratione dicte quantitatis debito: remansi: quam si ante acceperit sicut spero cito facere bene erit: Alioquin uolo quod heres meus ante omnia sibi satisfacere teneatur de quo debito cirographum meum habet: quod restituat heredi meo ipse lombardus: Item lego eidem lombardo siphum meum paruum rotundum: argentum: et auratum: cum quo bibat aquam: quam libenter bibit multo libentius quam uinum: presbytero autem Joanni abobeta custodij ecclesie nostre breuiarium meum magnum quod uenetijs emi precio centum librarum: ea tamen lege illud ei dimitto: ut post eius obitum remaneat in sacristia ecclesie padue ad obsequium perpetuum presbyterorum: ut ipse presbyter Joannes: et alij orent si eis placeat christum et beatam virginem Mariam pro me: Domino Joanni de certaldo seu boccatio uerecunde admodum tanto uiro tam modicus lego quinquaginta florenos auri de florentia pro una ueste hiemali ad studium lugebrationesque nocturnas: magistro Thome babasie de feraria lego leutum meum bonum: ut etiam sonet non pro uanitate seculi fugacis: sed ad laudem dei eterni: predicti autem mei amici de paruitate huiusmodi legatorum non me accusent: sed fortunam siquid est fortuna: propter hunc respectum distuli ad ultimum: quem primum esse decuit magistrum Joannem de horologio physicum cui lego quinquaginta ducentis auri pro emendo sibi unum paruum anulum digito gestandum in memoriam mei. De familiaribus autem domesticis sic ordino Bartholomeo de senis qui dicitur pancaldus. xx. ducentis quos non ludat: Filio de florentia domicello meo supra salarium suum siquid sibi debetur. xx. ducentis. et si haberem plures: aut alios plures: pauciores uel domicellos supra salarium suum pro quolibet florenos seu ducentis. xx. famulis. duos pro quolibet. Loquo duos. Et si isti uel amici obissent uel domicelli: seu famuli obissent priusquam moriar: quod eis legabam uolo ut redeat ad heredem meum: Omnium sane bonorum mobilium: et immobilium: que habeo: uel habiturus sum ubicunque sunt uel erunt: unum solum heredem instituo Franciscum de brofano filium quondam domini Amicoli de brofano: ciuem mediolani porte uerseline. Et ipsum rogo non solum: ut heredem: sed ut filium charissimum ut pecunia quantacunque: siue sit plurima: siue minima quia magna utique non erit: meis rebus inuenerit diuidatur in duas partes: et unam sibi habeat: et alteram numeret cui scit me uelle: et de ea fiat: quod me etiam uel le scit. Duo autem finia hanc scripturam addenda

sunt. unum est quod modicus illud terre quod habeo ultra montes in comitatu ueneti in villa seu castro ualduse diocesis caualicensis: quia sine dubio eundem illuc uel etiam mittendo quodammodo plus expenderetur quam res ualeat: uolo quod sit hospitalis dicti loci et in usus pauperum christi. Et si forte hoc fieri non posset impediendo aliquo iure: uel statuto: uolo quod sit Joannis et Petri fratrum filiorum quondam Raimundi clarimontis: qui monachus communiter dicebatur: et fuit obsequiosus: et fidelis mihi ualde: Et si dicti fratres uel eorum alter obisset uolo quod ueniat ad filios: uel nepotes in memoria dicti monachi: Alterum quod illud modicum quod habeo de bonis immobilibus in Padua uel territorio paduano: uel in posterum habiturus sum: uolo quod sit heredis mei: ut cetera: sed hac lege: quod nec per se nec per alium possit horum aliquid alienari uenditione: aut donatione: aut perpetua emphyteosi: aut quouis alio modo: nec etiam pignori usque ad completos. xx. annos a die mei obitus computandos: quod per utilitates ipsius heredis ordinem qui ex ignorantia rerum labi posset. Quas cum pleno non uerit puto non libenter alienabit. Si autem forte quia omnes sumus mortales: nec omnino nullus est ordo moriendi: dictus francisculus de brofano (quod auertat deus) ante me moreretur. Tu heres meus esto lombardus aserico predictus: qui plene animum meum nouit: que ut in uita fidelissimum expertus sum: non minus fidelis spero post obitum. Nec iure testamenti seu alterius ultime uoluntatis: seu quocunque alio modo melius ualitura conscripsi manu propria: Padue in domo ecclesie quam habito anno domini. M. ccc. lxx. pridie nonas aprilis. Et Nicolai filium quondam Bertolanei: ac Nicoletum filium Petri notarios infrascriptos rogauit: prout in eorum subscriptionibus infrascriptis continetur. Unum addo quod statim post transitum meum heres meus scribat super hoc meo fratri germano petrarcho monacho certusici: qui est in conuentu de materino prope massiliam: ut det sibi optionem utrum uelit centum florenos auri: an singulis annis quinque uel decem: sicut sibi placet: et quod ipse elegerit illud fiat etc.

Lombardo aserico scio heredi

Ego Franciscus petrarcha scripsi: qui testamentum aliud fecissem si essem diues ut uulgus insanum putat.

Heres franciscus de brofano quod filium suum nalem iure habuit

C Exēplū priuilegij lauree dñi Frāncisci petrarche.

C Ad perpetuā rei memoriā Ursus comes angul-
larie: z Jordan⁹ de filijs urfi miles alme urbis se-
natores Illustres vniuersis ad quos pñtes pue-
nerunt lre: Lū sic pñtam⁹ ex aia z cozpe sic duplex
querende glie via sit apra mortalib⁹: Quaz alte-
ra mētis altera cozpis virib⁹ pagenda est utriusq;
rei pñcipatū: oipotens de⁹ in hac glōsissima urbe
pñstituit ab eterno. Ex quo qdē innumerables olim
tā igenij q̄ bellicis artib⁹ memorādos hec eadem
urbs aut ipsa genuit aut alibi genitos: Erudiuit
aluit illustrauit. Inter multa nimirū que ai virib⁹
gerunt ut ad pñs de cozpis actib⁹ taceam⁹ floren-
tissimi atq; laude oi dignissimi quodā in nra repu-
blica historici ac pñcipue poete maxime viguerūt.
Quoz industria ac labore tā sibi ip̄s q̄ alijs cla-
ris viris quos dignabant nobilitate carminib⁹ no-
minis imortalitas querebat: Illoz in primis opera
effectū ut pñtoz hui⁹ urbis z iperij atq; alioz ois
etatis viroz illustriū vitaz z mores ac noia tenea-
mus: que nullis locis per tot seculoz lapsū ad nos
potuerāt puenire: sane sicut poezaz z historicoruz
copia mltis glōse z diuine glie cā fuit: sic eoz de-
fectū tactu t̄pis postea succedētis mltis alijs ad et-
nitatē nois indignas obliuionis tenebras nō du-
biū attulisse. Nūc sepe pñgit ut laudes eoz hoinz
qui nobiscū vixerūt ignorātes mira res dictu uetu-
stissimoz certā notitiā habeam⁹: Et poete qdē p̄te-
riti glia t̄pis pariter illustres sunt z futuri qñi ut
dirim⁹ imortalitatē z sibi z alijs querebāt ac p̄ter
honores z pñilegia qb⁹ publice donabant pro pre-
mio qñdā z studioz p̄po ornamento coronā laureā
merebant: Tāto enī honore dignos cēsuit respu-
blica ut vni atq; idē lauree dec⁹ assignādū cēseret
cesarib⁹ z poetis sigdē z cesares ducesq; victores
post labores belloz: z poetas post labores studio-
rū lauro isignibāt per eternā viriditatē arbores il-
lius eternitatē tam bello q̄ igenio que site glie di-
gnātes: atq; ob illū in p̄mis qui sicut hāc arbores
de⁹ solā nō fulminat: sic credit cesarū z poezaz glo-
riā illā que more fulminis cūcta p̄sternit solam ue-
rustatē nō timere: hoc nēpe poeticū dec⁹ etate nra
q̄ dolētes referim⁹ icertū qua seu igenioz tardi-
tate seu tempoz malitia usq; adeo oblitū eē vide-
mus ut et qd per ip̄m poete nomē impoitet pene
incognitū nris hoib⁹ habeat opinātib⁹ mltis poe-
te officū nil esse aliud q̄ fingere seu mētiri: quod
si ita eēt pñsus z leuis res z oi ho: ore idignū dec⁹
videt. Ignorāt aut poete offm sicut ab eruditiss-
s: z sapiētissimis viris accepim⁹ i hoc eē v̄itatē
rei sub amenis colorib⁹ absconditā z decorā uelut
figmētoz vmbzā p̄tētas altisonis celebratā carmi-
nib⁹ z dulcis eloquij suauitate resp̄gāt: que sit q̄si
tu difficultio: magis atq; iuēta d̄lcescat: Sane aut
poetas egregios in morē triūphantū accepim⁹ in
capitolio coronari usq; adeo i desuetudinē nobis
abiit illa solēntas ut iā a mille trecētis auuis nullū
sibi legam⁹ tali honore decoratū: qd̄ excoq̄tās i ge-
niosas vir z taliū studioz ab adolescētia scrutatoz
ardētissim⁹ Frāncisc⁹ petrarcha florentin⁹ poeta hi-
storic⁹ p̄sertim tpe pñti seie succurrēdū rat⁹ quo ne-
lecta magis erat ab hoib⁹ z deserta post auctozū
z: ita diligētī p̄mū idagine nō incognita reli-
cta deinde post pp̄ia pp̄ij ingenij opa historiaz

p̄cipue z poematū quoz p̄tim adhuc hēt in mani-
bus honesto lauree flagrās desiderio nō tā pp glo-
riā sicut idē in nra z populi romani pñtia p̄fessus
est q̄ ut ad simile desiderū studioz ois aios irri-
taret: q̄uis ad hūc ip̄s⁹ honorē alibi suscipiēdum
studijs atq; urbib⁹ euocat⁹ tract⁹ tñ memoria anti-
quoz poezaz necnō affectu z reuerētia hui⁹ sacro-
sancte urbis cui⁹ eū semp fuisse pñtat feruētissimū
amatorem: post habitis alioz p̄cib⁹ decreuit hunc
potissimū ubi laureatos eē meminerat se conferre
ante eū z ne sup hoc sue forsitā p̄sumptioni p̄fusus
videret statuit de seipso alteri credē potius q̄ sibi
iōq; circūspiciēs nec ullū in toto orbe reperiēs di-
gniorē ad serenissimū Robertū hierusalē sicilie
regē illustrissimū de romana curia digressus que
in auinione nūc residet usq; neapolim p̄sonalr ac-
cessit: itaq; illi⁹ tāti regis oium sciaz fulgorib⁹ abū-
dātissime radiātis seie subiecit examini ex cunctis
mortalib⁹ illū p̄ferēs qui itra oēs dignissim⁹ visus
est maturo sane p̄silio z tāto iudicio z p̄bat⁹ posset
a nemine reprobari: Lū itaq; rex idē audito eo at-
q; opez ei⁹ p̄te p̄specta dignus p̄fecto tali honore
iudicasset ac sup ei⁹ sufficiētia cū suo sigillo testi-
moniales uobis lras z ei⁹ fide dignos nūcios de-
stinafet eodēq; idē Frāncisc⁹ pleno capitolio laure-
um poeticū solēnter postulasset. Nos regio testi-
monio z fame puplice que eidē de eo multa prolo-
quunt⁹ erat: sed mltō magis opez euidētia certissi-
mā fidē reddētes p̄fati Frānciscū hodierno vs so-
lēntatis paschalis die i capitolio romāo lectoz ce-
leberrimo tā dicti regis q̄ nri populario noie ma-
gnū poetā z historicū declaram⁹ p̄claro magisterij
noie insignim⁹ z in signū spālīter poetas: Nos Ur-
sus comes z senator p̄fat⁹ pro nobis z collega
nro coronā laureā nris manib⁹ ei⁹ capiti ip̄ressim⁹
dātes eidē tam in dicta arte poetica q̄ in dicta hi-
storica arte atq; que in oib⁹ spectātib⁹ ad eiusdē au-
ctoritatē p̄fati dñi regis senatusq; populi romani
tā in hāc sanctissimā urbē q̄ oium urbiū z terraz
caput esse nō ambigūt z magister q̄ alibicūq; lo-
coz legēdi disputādi: atq; iinterpretandi uetēz scri-
pturas z nouas a seipso oib⁹ seculis auxiliāte deo:
z māfuros libros z poemata cōponēdi liberā tenē
pñtiū p̄tētes: necnō z ubi z quōtēs sibi placuerit
possit huiusmodi atq; alios act⁹ poeticos laurea
seu mirto uel hedera si id gen⁹ elegerit coronare z
in actu atq; habitu quolibet poetico z publice so-
lēnter exercē adhuc cōscripta p̄ eū hacten⁹ uelut
per hoies in talib⁹ exptuz in his scriptis approba-
mus: Reliqua vō que scripturū eū p̄tingerit in po-
sterū ex quo ab eodē pmulgata z in lucē edita fue-
rit sili rōne approbāda cēsēm⁹ decernētes cū his-
dē p̄uilegijs imunitatib⁹ honorib⁹ z insignib⁹ per-
frui debere qb⁹ hic ul⁹ usq; terraz uti pñt uel posse
sunt soliti liberalitū z honestaz artū p̄fessores eo-
q; magis q; professionis sue caritas uberioribus
ei⁹ fauoribus z ampliori beneficio dignum facit.
C Insup eūdē Frānciscū petrarchā pp̄ isignes sui i ge-
nij dotes: ac pp̄ notissimā deuotionē quaz ad hāc
urbē nostrāq; republicā affici z cōis ois fama z
act⁹ ei⁹ z v̄ba testant⁹ ciuē romanū facim⁹ p̄nūcia-
m⁹: decernim⁹ declaram⁹ ip̄m z ueterib⁹ z nouis ci-
uitū p̄uilegijs ac noie decorātes: de qb⁹ oib⁹ z sin-
gulis i terrogat⁹ pplus roman⁹ solēnter ut mos est
nemine p̄tin⁹ aduersante placē sibi oia ac lamando

respondit. In quorum testimonium presentes lras
utriusq; substantie senat⁹ subscriptione: Et nostre
auree bulle sibi concedi iussimus appensione mu-
nitas. Datū in capitolio: presentibus nobis ⁊ tam
alienigenarum q̄ romanorum procerum ac popu-
li multitudine numerosa Quinto Idus Aprilis:
Anno domini Millesimo tricentesimo quadrage-
simoprimo.

⊕ Tabula epistolaz metricarū Frācis̄ci Petrarche.

⊕ Epistole primi libri.

Ad Barbatum Sulmonensem.	Si mihi.
Ad Benedictum duodecimum.	Te cui.
Ad Eneam Senensem.	Per iuga.
Ad Dionysium de burgo sepulchro.	Si nihil.
Ad Benedictum duodecimum.	Erul inops.
Ad Jacobum de Lolumna.	Quid faciem.
Ad Lelium suum.	Contigit.
Ad ignotū quēdam ⁊ sine noie.	Quisq; es.
Ad Joannē de Lolūna cardinalē.	Neu qd agā.
Ad ignotum quendam.	Hunc tibi.
Maſtino scaligero.	Si libet.
Ad Robertum regem siculum.	Flere libet.
Ad seipsum.	Neu mihi.

⊕ Epistole secundi libri.

Ad Joannem Barilem militez.	Quid mea.
Ad Bernardum Ruthenensem.	Audio.
Ad eundem.	Terrificas.
Ad eundem.	Qbruoꝝ immensa.
Roma ad Clementem sextuz.	Spes mihi.
Ad Nicolaum alifienensem.	Parthenopea.
Ad Barbatum Sulmonensem.	Jam mihi.
Ad Nicolaum alifienensem.	Immemor.
Ad Gabrielem samorem.	Solus eram.
Ad punitatorē quendam innotatū.	Distrabis.
Ad Luchinū vicecomitem.	Argolicas.
Ad Paulum Mannibaleses.	Dum memini.
Ad Lancelottum placentinum.	Mirabar.
Ad Joannē de Lolūna Cardinalē.	Impia mors
Ad Rainaldum de Pago libero.	Vuper.
Ad Barbarū Sulmonensem.	Dulcis amice.
Ad invidū rursus inominatum.	Si tua.
Ad Gulielmum Ueronensem.	Siquid agam.

⊕ Epistole libri tertij.

Ad Joannē de Lolūna Cardinalem.	Est mihi.
Ad Rainaldum de libero pago.	Est puer.
Ad Gulielmum Ueronensem.	Turbida.
Ad dñm Joannem de Lolūna.	Julius alter.
Ad eundem.	Luncta dieo.
Ad arbores suas.	Silua precor.
Ad Petrum dantis Florētīnū.	Si sapiētis.
Ad Senobium florentinum.	O felix.
Ad eundem.	Dulce iter.
Ad Brunum florentinum.	Pierias.
Ad Gulielmum Ueronensem.	Febribus.
Ad eundem.	Actum erat.
Ad Joannem Barilem.	Doctus.
Ad Nicolaum florentinum.	Si iuuat.
Ad Florianum ariminēsem musicū.	Orpheus.
Ad eundem.	Lesserat.
Ad Joannem Bocacij.	D ego.
Ad Barbatum Sulmonēsem.	Rus mihi.
Ad eundem.	Sors sua.

Ad Gulielmum Ueronensem.	Aufonias.
Ad Franciscum priorem sanctorum ap̄lorum de Florentia.	Mirario.
Ad eundem.	Scilicet.
Ad Italiā ex gallijs remeans.	Salve.
Ad Ildebrandinum paduanū ep̄m.	Vuper.
Ad Andream mantuanum poetam.	3: duce.
Ad amicum transalpinum.	Perdis.
Ad eundem.	Quando crit.
In ortu Marci iunioris.	Magne puer.
Ad Huidonem de Bonçaga.	Itala q̄.
Ad amicu bone indolis adolescentē.	Stratuloꝝ.
Ad Socratem suum.	Artibus.
Ad Franciscum priorem sanctorum apostolorum de Florentia.	Uino.
Ad Gulielmū oratorē ueronensem.	Tu quid.
	Finis.

Impressum Venetijs per SIMONĒ
de Lucreampensa domini
Andree Torresani de
Asula. 17. Junij. 1501.

